

1-2 630

John N. Leaf
Augustana Seminary
Rock Island, Ill.

Dec. 4, 1926 -

PAULI BREF TILL ROMARNA

TILL UPPBYGGELSE
I TRON OCH GUDAKTIGHETEN

UTLAGDT AF

C. O. ROSENIUS

FÖRRA DELEN

JUBILEUMSUPPLAGA

STOCKHOLM
EVANG. FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXPEDITION

Made in Sweden

STOCKHOLM 1966
AKTIEBOLAGET NORDISKA BOKTRYCKERIET

PAULI BREF TILL ROMARNA*).

INLEDNING.

LUTHER säger: "Denna epistel är det rätta hufvudstycket af det nya testamentet och det allra renaste evangelium samt väl värd, att en kristen icke blott kunde den utantill, ord från ord, utan ock dagligen sysselsatte sig med densamma, såsom med själens dagliga bröd. Ty den

* Om den helige författaren till detta bref, aposteln Paulus, hafva vi all nödig underrättelse i Apostlagärningarna. Där läsa vi i 9:e kapitlet om hans underbara omvändelse, och sedan i alla de följande kapitlen, ifrån och med det 13:e, om hans apostlaverksamhet, hans resor, predikningar och lidanden. Detta bref till romarna har aposteln skrivit i Korint, på en tid, då han ännu icke hade varit i Rom — efter allmänt antagande år 57, men bestämdt före sin första fångenskap i Rom. Där var således icke någon af honom där på stället grundad församling. Den första antydning, Skriften gifver om församlingens bildande i Rom, ligger i den korta anmärkningen i Apg. 2: 10, näml. att vid den stora pingsthögtiden, då Guds Ande utgöts öfver apostlarna i Jerusalem, voro äfven »utlänningar af Rom» närvarande. Utan tvifvel utgjorde dessa, efter hemkomsten, förstlingen till en Guds församling i denna den hedniska världens hufvudstad. Af hälsningarna i det 16:de kap. af vårt bref synes dock, att Paulus hade i Rom många personligen bekanta, som genom honom blifvit omvända i Grekland. Äfven äro de flesta namn, som förekomma i dessa hälsningar, grekiska. Till världens hufvudstad reste alltid människor från olika trakter af jorden; då var det icke underligt, att äfven kristendomens frökorn tidigt difördes, och att man i dess församling har en blandning af både judar och greker. Hit skref nu »hedningarnas apostel» detta bref, i hvilket han fullständigare än i något annat framlägger den kristna trons läror. D:r Philippi anmärker rätteligen, med blicken på Pauli yttrade önskan att på sin resa till Spanien få komma till Rom och där vistas någon tid, »att han velat med detta bref gifva de romerska kristna en ersättning för den personliga vistelsen och predikan ibland dem. Men därmed var ock innehållet af hans bref betingadt. Det skulle företräda Pauli personliga predikan i Rom — jämf. kap. 1: 15 — hvarför det ock innehåller en mera sammanhängande utveckling af den kristna trons hufvudläror, än något annat apostlabref.»

kan aldrig för mycket och för väl läsas och betraktas, och ju mer den nyttjas, desto kostligare blifver och desto bättre smakar den.“ — Detta är ock sant; ty detta bref är såsom en kort sammanfattning af allt, hvad Gud i sitt ord uppenbarat oss om sin vilja och sitt råd om vår frälsning. Här framställas, med en väldig Andens ingivelse, alla de viktigaste läror i Guds ord: om Guds uppenbarelse i naturens verk och i människans hjärta samt den däraf härledda nödvändigheten och strängheten af den yttersta domen; om hela människosläktets alltigenom fördärfvade natur och förtappade tillstånd, och det sanna, af Gud åsyftade bruket af lagen och huru denna verkar i den rätta bättringen; framför allt det stora ärende, för hvilket Guds Son blef sänd i världen, och om rättfärdiggörelsen af tron på honom. Korteligen, här framställas de stora lärorna om människans både försoning och helgelse, om nåd och om gärningar, om salighet och om fördömmelse, om utkorelse och förkastelse, om de trognas framhårdande och deras visshet om saligheten midt ibland de svåraste frestelser; om nyttan af bedröfvelser och om de underbara hugsvalelser, som Gud därunder gifver sitt folk; om hedningarnas kallelse till Guds rike, om judarnas förkastelse och om deras slutliga återställelse i Guds församling. Vidare framläggas här grundreglerna för den sanna gudaktighetens utöfning i lefvernet, innehållande allt hvad vi äro skyldiga Gud, oss själfva och vår nästa och åtföljda af de kraftigaste kristliga bevekelsegrunder.

Detta bref, likasom de flesta breffen af Paulus, finnes till sitt innehåll hafva två hufvuddelar: den förra, som utgör den egentliga salighetsläran, om Kristus och trons rättfärdighet, fortgår genom de elfva första kapitlen; den senare delen, som innehåller förmaningarna till ett kristligt lefverne, sträcker sig sedan till brefvets slut. Den förra delen lägger det himmelska lifvets och helighetens grundval i hjärtat; den senare bygger därpå det kristliga lefvernets guld, silfver och ädla stenar. — Men då aposteln i den förra delen har att framställa den enda vägen till frälsning för alla människor, nämligen genom tron på Guds Son, så stöter han därmed icke blott emot förnufts vanliga motsägelser, utan ock, emedan den romerska församlingen bestod till en del af omvända judar, emot dessas naturliga fasthängande vid det gamla förbundet, som Herren Gud hade med dem upprättat. Därför, då han nu öppnar himmelrikets dörr blott genom tron på Kristus, icke endast för judarna utan ock för hedningarna, blef det honom nödigt att med detsamma utreda förhållandet med judarna, hvilka tyckte sig hafva en annan frälsningsväg af Gud sig anvisad. Detta

är orsaken, hvarför i den förra hufvuddelen talas så mycket om judarna.

För att med Guds nåd gifva en förklaring öfver detta stora och andrika bref, vilja vi börja med att framställa själfva tankegången genom hela brefvet, hvarigenom de enskilda delarnas uppfattande icke litet underlättas*).

I de fem första kapitlen är den stora läran om rättfärdigörelsen af tron mera utförligt afhandlad, än i någon annan del af den heliga skrift. Först märka vi i aposteln framställning här om, att vi måste välja mellan blott tvenne vägar till saligheten: antingen den genom våra egna gärningar, som lagen förelägger oss, eller den af nåd, genom Jesus Kristus, som evangelium förkunnar. Den förra vägen är för evigt tillstängd för människan, såsom han säger: "Intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt inför Gud" — och så återstår för den, som vill varda salig, endast den senare: genom tron på Kristus; såsom ock Herren säger: "Jag är vägen . . . ingen kommer till Fadern utan genom mig." Detta är den ena hufvudsanningen, aposteln här predikar. Den andra stora sanningen, som han här inpräglar, är, att rättfärdiggörelsen af nåd, genom tron på Jesus Kristus, erbjudes utan åtskillnad åt alla människor, både judar och hedningar, och att den skillnad, som lagen uppställt mellan dem, är i fråga om saligheten alldeles upphäfd. I detta syfte bevisar han krafteligen, att judarna såväl som hedningarna ligga under Guds dom; och att, då de alla äro syndare och skyldiga till döden, hvarken den ene eller den andre kan genom egna gärningar undgå fördömsen. Han nedslår dem bägge. Han ställer hedningarna för ögonen den grofva orättfärdighet och blindhet, som rådde hos dem och deras visa, af hvilka de berömde sig; och han förkrossar judarna genom att visa, att de voro belastade med samma synder som hedningarna. Han undergräver härmed själf rättfärdighetens tröst hos alla människor och anvisar alla en och samma tillflykt — Kristus allena.

I första kapitlet börjar aposteln med att vända vår uppmärksamhet på Guds Son, hans mandomsanammelse i tiden och hans gudomsväsende från evigheten, såsom det stora föremålet för det evangelium, han var kallad att förkunna. Efter en kort men mycket så-

* Dessutom hänvisa vi till den undervisning om de mest framstående ordens betydelse, som Luther gifvit i det kraftiga och lärrika »Förspråket till Romarebrefvet» i en del biblar.

gande inledning, uttrycker han i v. 16 summan af hvad han vill framställa: Kristi evangelium, Guds kraft till frälsning för hvar och en, som tror — ty i detta uppenbaras Guds rättfärdighet (v. 17). Om icke en sådan rättfärdighet blifvit oss förskaffad, hade alla människor nödgats lida det straff, som motsvarat deras synd, så sant den evige Guden förklarat sin heliga vrede öfver alla människors ogudaktighet och orättfärdighet. Dessa äro de stora sanningar, hvilka aposteln genast går att utveckla.

Den första punkt, aposteln framställer, är människans förstörda tillstånd; han visar, att alla människor äro helt och hållet utblottade på rättfärdighet och till naturen fångna under syndens makt. Om denna hjärtats "ogudaktighet" och däraf följande "orättfärdighet" öfverbevisar han först hedningarna. De hade affallit från Guds tillbedjande, ehuru de af den synliga skapelsens verk hade nog kunskap om hans makt och gudom för att vara bundna till ansvar. De hade förtrampat den lag, som var skrifven i deras hjärtan, och syndat emot sitt medvetande om hvad rätt är. Därför ligga de alla under förtappelsens dom, hvilken skall blifva uppenbar öfver dem, som verkat orättfärdighet, "på den dag, då Gud skall döma människornas hemligheter". I det andra kapitlet hvälfver han öfver judarna samma bergstyngd af öfverträdelse och skuld, så mycket svårare som de ägt förmånen af Guds uppenbarade ord.

Sedan han nu i de två första kapitlen genom anförande af onekliga bevis ådagalagt, att både hedningar och judar alla voro hemfallna under Guds rättvisa dom, och i början af tredje kapitlet bemött några invändningar i afseende på judarna, slår han där alla människor tillsammans och uppdrager en fruktansvärd tafla ur gamla testamentets vittnesbörd öfver hela människosläktets skuld och syndafördärf, visande att det finnes ingen, som är rättfärdig, icke en, utan att alla hafva afvikit, äro till hela sin natur fördärfvade, ogudaktiga, från Gud skilda. På detta sätt fastställer han såsom oundkomlig sanning, att hvarje människa i sitt naturliga tillstånd ligger under den rättvisa fördömsens dom, såsom upprorisk mot Gud och hans heliga lagar, på hvilkendera af de tre vägarna de blifvit uppenbarade, antingen genom skapelsens verk, eller genom den i hjärtat inskrifna lagen, eller genom det gudomliga ordet. Ja, han förklarar uttryckligt, att ingen människa kan genom lydnad för lagen varda rättfärdig. — På detta sätt är vägen banad för den stora förkunnelsen om Kristus och hans tillfyllestgörelse, genom hvilken människorna frälsas på ett sådant sätt,

som står tillsammans med lagens helgd, eller att dess domar behålla sin fulla rätt och ära. Hvad lagen icke kunde åstadkomma, icke för någon brist hos honom själf, utan för människonaturens oduglighet, det har Gud till alla delar fullgjort genom sin Son. Människan har ingen rättfärdighet af sig själf, men Gud har förskaffat en rättfärdighet åt henne. Denna rättfärdighet, oändligen högre än den hon ursprungligen ägde, skänktes henne allenast af nåd och emottages allenast genom tron. Den är förvärfvad och står för den troendes räkning utan det minsta afseende på hvarken hans föregående eller efterföljande lydnad. Den är för Guds äras skull gifven af idel nåd och skall för samma Guds ära alltid vara idel nåd och blifva hos den troende den första källan till tacksamhet och lydnad. Därför, långt ifrån att strida emot Guds rättfärdighet, skall denna rättfärdiggörelse-väg på det starkaste uppenbara densamma, emedan den grundar sig icke på någon eftergift, utan på en skedd laglig fullgörelse. Så långt ifrån att den då gör lagen om intet, stadfäster den tvärtom densamma i all dess ära och helighet. — Denna väg till frälsning står lika öppen för alla, både judar och hedningar — människor af alla folkslag och af alla utvecklingsgrader och egenskaper — "här är ingen åtskillnad"; ty alla, utan undantag, äro syndare; och alla, utan något undantag, återlösta. Sådant lär aposteln i det tredje kapitlet.

Uti det fjärde kapitlet handlar han om tron, genom hvilken Guds rättfärdighet emottages och äges. Och till att bemöta den invändning, som alla människor göra, när de höra, att vi skola vara rättfärdiga blott genom tron utan gärningar, nämligen: "Hvad skola då goda gärningar vara till?" så visar han här, att äfven Abraham själf, judarnas stamfader, var rättfärdigad icke genom gärningar utan genom tron, och att han på denna väg var alla troendes fader, mönstret och förebilden till rättfärdiggörelse för alla människor, för både judar och hedningar. — Och för att ännu mera upphöja rättfärdiggörelsen genom tron framlägger aposteln, i början af femte kapitlet, några dess saliga frukter, såsom frid med Gud, visshet om den eviga saligheten, tröst och frimodighet under alla bedröfvelser o. s. v. Därpå för han oss här ända upp på förklaringsberget och öppnar oss en utsikt öfver den stora hufvudtanken i Guds råd om vår frälsning genom Kristus: han visar oss nämligen de två stamfäderna eller urkällorna för både synd och rättfärdighet, fördömelse och salighet, Adam och Kristus. Han visar, att såsom Gud i begynnelsen i det första profvet fästade människornas sak vid en profmänniska, Adam, så att genom hans fall syn-

den, döden och fördömsen kommit öfver alla människor; så har det ock varit Guds nådefulla råd och tanke att gifva den fallna världen en ny profmänniska, Jesus Kristus, genom hvilken rättfärdighet, lif och salighet kommer öfver alla människor, som genom tron blifva med honom förenade. Men när han sålunda lagt i dagen, att rättfärdighet, lif och salighet gifves oss endast i Kristus, så var det här nödigt att visa, till hvad ändamål lagen då var oss gifven. Han visar, att Gud ställde mellan Adam och Kristus lagförbundets medlare Mose för att genom den heliga lagen uppenbara syndens storhet och makt och sålunda förhårliga frälsningsmedlet, som skulle gifvas oss i Kristus. — Således visas oss i dessa fem kapitel en bestämd plan i Guds råd och hushållning med människan — och en sådan plan, som intet människoförstånd någonsin kunnat upptänka.

Då läran om rättfärdiggörelsen af nåd utan allt afseende på gärningarna dels kunde af lättsinnet missbrukas till själfsväld, dels ock af den falska visheten alltid beskyllas för att i sig själf innebära anledning därtill, så har aposteln här på rätta stället bemött både detta missbruk och denna beskyllning. Detta gör han i det sjätte och en del af det sjunde kapitlet, då han bevisar, att så långt ifrån att gifva anledning till lättsinne och förakt för Guds lag, är det just rättfärdiggörelsen i Kristi blod, som lägger den rätta grunden till helgelse och medför den kraftigaste förbindelse att akta Guds lag. Denna helgelses grund i själen består i den förening med Frälsaren, som uppkommer genom den rättfärdiggörande tron. Tvärtom är det lagens verkan, att den genom sina förbud retar och väcker till verksamhet all den ondska, som ligger i människohjärtat, hvarjämte han på samma gång fördömer alla, som stå under hans domsrätt. Men genom de troendes förening med Kristus äro dessa befriade ifrån lagen; och stående under nåden, hvilken verkar kärlek, äro de iståndsatta att kunna bära frukt, som behagar Gud. Icke dess mindre är dock lagen i sig själf helig, rättfärdig och god. Såsom sådan är han af Gud satt till att öfvertyga oss om synd, att lära oss värdet af det frälsningsmedel, som i evangelium är gifvet, och genom känslan af våra hjärtans kvarblifna fördärf hålla oss väl fästade vid Herren. Detta fördärf, som aposteln visar genom en liflig beskrifning på sin egen erfarenhet, fortfar att öfva sin makt i de trogna och kämpa emot Anden, så länge de äro på jorden.

Såsom en allmän slutsats af allt, hvad som nu gått förut, framställer aposteln i början af det åttonde kapitlet de trognas fullkomliga frihet ifrån fördömsen och deras däraf kommande heliga sinne och

vandel, af hvilka förmåner ingendera kunde vinnas genom lagen, utan tvärtom genom befrielse från densamma. Såsom motsats till det köttliga sinnet, hvilket är en fiendskap mot Gud m. m., framställer han här vidare verkningarna af den Helige Andes inneboende hos de andligt sinnade jämte alla de härliga förmåner, de äga. Midt under deras pröfningar och lidanden i denna tid hafva de höga, eviga tröste-grunder: dels uti hoppet om den slutliga härligheten, efter hvilken hela skapelsen suckar, dels uti Andens bistånd i deras skröplighet, dels uti Guds utkorelses fasthet och uti Kristi kärleks orygglighet, hvilket allt hos aposteln framkallade den ton af triumferande trosvisshet, hvarmed detta kapitel slutar.

Men när aposteln betraktade dessa utesägliga välsignelser, hvar af de trogna äro delaktiga, då föll hans tanke på den sorgliga belägenhet, hvari hans landsmän öfverhufvud befunno sig, då de, hvilka voro framför alla andra folk benådade med så många och stora förmåner och företräden, likväl genom otron gingo miste om denna högsta, den saliggörande nåden. Detta framställer aposteln i nionde kapitlet. Och då han med en sådan tanke och lära tycktes åsidosätta de löften, Gud hade gjort det judiska folket, ja, det förbund, han med dem upprättat, möter aposteln denna invändning i samma kapitel med att visa, att löfterna om andliga välsignelser endast anginge de troende, hvilka äro de sanna israeliterna, den rätta Abrahams säd. Med anförande af åtskilliga exempel ur Skriften visar han, att redan ibland Abrahams afkomlingar alltid uppenbarat sig en viss utkorelse eller förkastelse, som med åsidosättande af all mänsklig förtjänst grundat sig på Guds fria val. Och sedan han med detta hårda och besynnerliga tal på det kraftigaste angripit den djupa meningen hos alla människor, hvilken i synnerhet hos judarna var så mäktig, nämligen, att Gud måste handla efter vår förtjänst, måste taga hänsyn till våra bemödanden, och han tvärtom hade drifvit den satsen, att det "icke beror af någons vilja eller löpande utan af Guds barmhärtighet", då gifver han omsider, i v. 30—33 lösningen af sin underliga och bekymrande framställning och förklarar, att allt hvad han velat säga var, att Gud hade utvalt blott dem, som anammade hans Son, anammade rättfärdigheten af tron på honom, och förkastat blott dem, som sökt den af gärningarna och stött sig mot stötestenen. Så fritt är Guds nådaval. Så förklarar aposteln sitt tal om Guds fria utkorelse. Kunde väl ett starkare sätt gifvas att nedslå gärningarnas förtjänst och predika Guds stora nit om sin Son och tron på honom?

I det tionde kapitlet fortsätter ännu aposteln med samma förklaring af utkorelsens eller förkastelsens grund och betygar uttryckligt, att äfven de judar, som "hade nit för Gud", dock gingo miste om rättfärdigheten, blott därför att de "sökte att upprätta sin egen rättfärdighet och således icke blifvit Guds rättfärdighet underdåniga." Han framställer åter de två vägarna, lagens och trons rättfärdighet, och i sammanhang därmed trons källa och väsende, nämligen att blott omfatta Guds ord, och kastar ännu en gång skulden till Israels förkastelse på deras egen otro, då de framför hedningarna haft Guds ord.

I det elfte kapitlet avslutar han detta ämne genom att ännu utförligare förklara, huru icke hela Israel såsom folk var förkastadt; utan dels hade Herren alltid sin "kvarlefva", de troende, hvarpå aposteln framställer sig själf som ett exempel; dels ock skulle ännu en stor nåd vederfaras Israel, "när hedningarnas fullhet har ingått." Gud hade för otrons skull låtit Israel falla undan och därmed likasom lämnat väg för hedningarnas kallelse. Men att icke hedningarna å andra sidan måtte förhåfva sig öfver det förkastade folket, så inpräglar aposteln ånyo, att den nåd, som var dem vederfaren, icke var af någon deras förtjänst, utan af ren nåd; om de icke besinnade det, kunde ock de falla i otrons fördömelse, då Gud däremot skulle åter upptaga Israel i sitt förbund, när de omvände sig till Herren. Han visar, att, då alla voro skyldiga under en rättvis fördömelse, Gud skulle så handla med upptagelse och förkastelse och med Israels slutliga upprättelse, att endast hans gudomliga ära skulle förhärligas. Vi hafva därför här den mest tröstliga utsikt öfver Guds råd, såväl om det närvarande förhållandet som i löftet om hedningarnas och slutligen äfven Israels omvändelse. Gripen af beundran öfver storheten af Guds nåd och helighet i alla sina råd, slutar aposteln denna hufvuddel af sin epistel i ett tillbedjande och beprisande af hans ära, som är och som var, den förste och den siste, den Allsmäktige.

I den andra hufvuddelen af sitt bref visar aposteln, huru all denna Guds nåd skall verka i människan och uppenbara sig i hela hennes väsende, hennes sinnelag, ord och gärningar; ty de nu följande kapitlen innehålla förmaningar och undervisning om den sanna gudaktigheten. Han har i sitt bref vändt sig "till alla i Rom varande Guds älskade, de kallade heliga;" och nu förmanar han dem, vid Guds barmhärtighet, att helt och hållet gifva sig åt den gode Guden

till lefvande, heliga och honom behagliga offer. Det är den stora hufvudtanken i alla de förmaningar, aposteln nu gifver, att de, som hafva det eviga lifvet genom Guds barmhärthighet, icke mer skola vara sina egna, utan nu helt lefva för hans räkning, hvilken frälsat dem ifrån döden, och hvilkens "goda, behagliga och fullkomliga vilja" de då skola kunna pröfva. Ingenting kan vara en mera "förnuftig gudstjänst" än att helt gifva sig åt honom och för honom offra allt. Under denna hufvudbild sammanfattar nu aposteln alla kristliga plikter och lär i tolfte kap., huru vi skola i det enskilda lifvet offra icke blott de gröfre lustarna utan ock den fina, hemliga inbillningen om oss själfva; och sedan, huru vi skola med omsorg göra allt, hvad vår kallelse kräfver — huru vi skola förmana, predika, regera, tjäna, gifva, lida, verka; — i det trettonde kap., huru vi skola skicka oss emot öfverheten, hvarvid han slutligen sammanfattar alla plikter emot nästan under kärleken och förmanar oss sedan till ett nyktert och vaksamt lefverne; — i det fjortonde kap., huru vi skola skicka oss mot mera svaga och oförståndiga bröder, att vi icke med vår vishet och en i otid brukad frihet skada deras svaga samveten; och i det femtonde kap. framställer han Kristus till vårt föredöme i denna kärlek och själförsakelse. Och alla dessa förmaningar äro så inflätade med trons och kärlekens lockelser, att hvar och en måste förnimma, att Herren icke vill hafva blotta gärningar utan först den villiga anden; men ock att tron och gärningar äro oupplösligen förenade — att sådan som källan är, nämligen hjärtats tro, sådant måste ock utflödet blifva i ord och gärningar. Och allteftersom människan känner Gud, därefter är ock hennes tro, kärlek och gudsfruktan. En sann och lefvande kunskap om Gud är gudaktighetens rätta, enda källa. Och ur denna källa härleder aposteln så höga och heliga plikter för Jesu lärjungar, att vi redan i deras beskrifning kunna se, hvilken lycklig värld då skulle uppstå, om Kristi kunskap och kärlek vunne makt öfver människorna; världen skulle förvandlas från hvad den är — en tummelplats för all ondska och orättfärdighet, kärlekslöshet, högmod, girighet, afund, svek, orenlighet — och blifva hvad den var före syndens inträde däri — ett paradis, i hvilket både Gud och människan kunde hafva sin lust.

Det sista kapitlet innehåller hälsningar med bifogade förmaningar samt en slutönskan och lofsägelse till Gud, såsom vanligen apostelns bref sluta.

Och härmed hafva vi nu tagit en kort öfverblick öfver detta härliga brefs innehåll. Nu återstår att taga själfva de heliga orden i betraktande, hvaraf vi egentligen hafva att vänta den uppbyggelse, den näring för tron och kärleken, som detta bref skänkt så många millioner Guds barn, de ännu på jorden vandrande och de till härligheten öfvergångna. Herren vare då med oss och ledsage oss med sin Ande!

FÖRSTA KAPITLET.

Detta kapitel innehåller tre delar: först en allmän inledning, hvori aposteln förklarar sin kallelse att predika evangelium, talar om Guds Son, såsom evangelii både upphof och innehåll, samt hälsar och tilltalar dem, till hvilka han skrifver, v. 1—15. I andra delen, som omfattar blott tvenne verser, angifver aposteln på en gång hufvudsumman af allt, hvad han vill i brefvet framställa, v. 16, 17. I sista delen går aposteln genast till sitt ämne och börjar det med att framställa människans förtappade tillstånd med exempel af hedningarnas belägenhet under synden och Guds dom, v. 18—32.

PAULUS, Jesu Kristi tjänare, kallad till apostel, afskild för Guds evangelium

2. — hvilket han förut genom sina profeter har utlofvat i heliga skrifter —

3. om sin Son, hvilken efter köttet föddes af Davids säd

4. och efter helighetens Ande blifvit kraftigt förklarad vara Guds Son genom uppståndelse från de döda, Jesus Kristus, vår Herre.

Så börjar aposteln att med flera på hvarandra hopade viktiga omständigheter genast väcka läsarens uppmärksamhet på storheten och vissheten af den förkunnelse, han hade att frambära. Den som skrifver är icke blott Paulus, utan Jesu Kristi tjänare. Det är den Herrens ärende han går, den Herrens budskap han för. Men han är en sådan Kristi tjänare, som är "kallad till apostel", hvilken kallelse innebar något mer än andra Kristi tjänares. Och det Guds evangelium, han var kallad att förkunna, var icke en ögonblickets tanke, utan har en hel lång världsålder igenom blifvit af Guds profeter utlofvadt i de heliga skrifterna. Det är då ett fast och orubbligt Guds ord. Och föremålet för detta evangelium, hufvudämnet och kärnan i detsamma, är själfva Guds Son, Jesus Kristus, vår Herre. Sådana omständigheter böra redan på förhand väcka hos oss stora förhoppningar och den djupaste uppmärksamhet. Låtom oss något bättre betrakta dem.

Paulus. Enligt bruket i gamla tider nämner aposteln först sitt namn. Paulus betyder liten och var hans romerska namn, under hvilket han efter sin omvändelse framstår såsom "hedningarnas apostel", då han förut bland judarna hette Saulus.

Jesu Kristi tjänare, kallad till apostel eller en kallad apostel. Detta är det förhållande, som ger åt hans bref dess höga vikt och betydelse. Är Paulus en Jesu Kristi apostel, då läsa vi här icke blott en helig och upplyst mans tankar, utan hans store Herres eviga råd om vår frälsning. Det är ganska viktigt att veta och eftersinna hvad en apostel var. Ordet apostel betyder en afsänd, legatus, sändebud. Det kan ock brukas om andra beskickningar än en Kristi apostels, men vi tala nu om dess betydelse af Jesu Kristi sändebud, som af honom hade uppdraget att gå ut i hela världen och för alla folk predika evangelium samt kungöra hans rikes lagar — och åt hvilka sina tjänare Herren Kristus själf gaf det namnet: apostlar (Luk. 6: 13). Allt, hvad vi finna i Skriften om denna stora kallelse, visar, att apostlakallet var bestämdt för en viss tid; att det utmärktes med några visa, nödvändiga egenskaper och grundade sig på ett uppdrag omedelbart af Kristus själf, hvarför ock ingen efterträdare kunde tillsättas efter en apostel.

För det första måste en apostel hafva sett Jesus Kristus efter hans uppståndelse; ty då apostlarna skulle för hela världen vara vittnen om Jesus Kristus, var det nödigt, att de kunde vittna om hans uppståndelse, såsom beseglingen på allt deras vittnesbörd. När Petrus i Apg. 1: 22 med få ord beskriver en apostels egenskaper, räknar han denna omständighet såsom hufvudvillkoret för detta ämbete. Vi finna ock detsamma på många andra ställen i Skriften, såsom Apg. 2: 32; 3: 15; 4: 33; 5: 30—32; 22: 14, 15; 26: 13, 14; 1 Kor. 9: 1; 15: 7, 8. — För det andra: apostlarna voro utmärkta genom några framstående företräden och krafter, som aldrig efter deras tid tillfallit någon människa. Bland dessa må i synnerhet nämnas det, att de hade sitt uppdrag omedelbart af Jesus Kristus själf, och icke medelbart af människor. De voro utmärkta med särskilda krafter, såsom att genom händers påläggning meddela den Helige Andes underbara gåfvor; att blott med ett ord bringa Guds rättfärdiga domar öfver människor, såsom öfver Ananias och Saffira (Apg. 5: 1—19), blodskändaren i Korint (1 Kor. 5: 5) m. fl.; och ändtligen, att Kristi lära, hans vilja och mening, uppenbarades för dem omedelbart genom gudomlig ingifvelse. För detta ändamål fingo de ock befallning att i Jerusalem

"förbida Faderns löfte", om den Helige Andes utgjutande öfver dem (Luk. 24: 48, 49; Joh. 14: 26; 15: 26, 27; Apg. 1: 4; 2 kap.) För det tredje: det ämbete, som uppdrogs åt apostlarna, bestod däruti, att de skulle utbreda evangelium öfver hela världen, utan att åtaga sig omsorgen om någon viss församling. Deras ämbetsfullmakt lydde så: "Gån ut i hela världen, och prediken evangelium för hela skapelsen". De kunde visserligen äfven vara "äldsta och herdar", men uti en alldeles särskild bemärkelse. Hela kyrkan eller fastmer hela världen var dem anvisad till arbetsfält. Himmelrikets nycklar voro åt dem anförtrodda (Matt. 16: 19; Joh. 20: 20—23). De skulle förkunna de lagar, hvilka i himmelen och på jorden binda eller lösa — det ord, som skall döma människor på den yttersta dagen (Joh. 12: 48); och Anden, som i dem var, ledde dem till hela sanningen (Joh. 16: 13). Herren hade uttryckligt lofvat: "Han skall lära eder allt och påminna eder allt, hvad jag har sagt eder" (Joh. 14: 26). De "hade väl ännu denna skatt i lerkärl, på det att den öfversvinneliga kraften må vara Guds och icke af människor" (2 Kor. 4: 7); det var i enlighet med Guds vishet och hans allmänna nådesordning på jorden, att äfven dessa hans högsta tjänare skulle lida af det mänskliga fördärfvet, på det att de icke skulle blifva nya gudar. Men den Ande, som talade i dem, och den lära de förkunnade, voro Herrens egna; såsom han ock sade: "Det är icke I, som talen, utan det är eder Faders Ande, som talar i eder (Matt. 10: 20).

Af allt detta finna vi, att apostlarnas kallelse var så alldeles egen, att, såväl för dess art och beskaffenhet som för dess nödvändiga villkor, att de skulle hafva sett Kristus, det var alldeles omöjligt, att någon kunde blifva en apostels efterträdare. Att Mattias valdes i stället för Judas (Apg. 1: 26), är intet undantag från denna regel, emedan det skedde just då, när de började sin verksamhet. Petri ord vid detta tillfälle bekräfta ock, att en apostel måste vara ett sådant vittne om Kristus, som med egna ögon sett honom efter hans uppståndelse, hvilket ju icke kunde ske på en senare tid. Denna erinran är nödig, på det att hvar och en må veta, att all till vår salighet nödig kunskap redan är oss gifven genom apostlarna; att om någon lägger något därtill eller tager något därifrån, han förfalskar Guds ord (Gal. 1: 8); att ingen människa och ingen kyrka och ingen lagstiftande myndighet, som vill heta kristlig, kan förändra eller upphäfva något af det apostlarna för alla människor lärt eller föreskrifvit. Därför är det ock alla kristna anbefalldt att "kämpa för den tro, som en gång för alla" (hapax) blifvit öfverlämnad åt de heliga (Jud. v. 3). Lammets apostlars

namn äro inskrifna på det nya Jerusalems grundvalar (Upp. 2: 14) och hela Guds församling är "uppbyggd på apostlarnas och profeter-nas grund, där hörnstenen är Jesus Kristus själf" (Ef. 2: 20).

Härmed hafva vi nu sett, hvad en apostel var; och alla de ut-märkande dragen af denna höga kallelse finna vi särskildt framträdande hos Paulus. Det ligger väl en ton af klagan i hans uppgift om det första draget: "Allra sist vardt han ock sedd af mig, som är såsom en otidigt född" (1 Kor. 15: 8); dock har han med frimodighet äfven åberopat detta tecken, då han säger: "Är jag icke en apostel? Har jag icke sett Jesus Kristus vår Herre?" (9: 1). Men desto mera märkvär-digt var han tecknad med de öfriga dragen, såsom det sätt, på hvilket han omedelbart af Kristus erhöill apostlakallelsen, och de stora tecken och krafter han utöfvade under sin vidsträckt verksamhet, hvarom han kunde betyga: "Jag har arbetat mer än de alla: dock icke jag utan Guds nåd, som är i mig" (15: 10). Han hade undfått den gudom-liga sanningens kunskap "icke af någon människa utan genom uppen-barelse af Jesus Kristus (Gal. 1: 12). Han hade "en apostels tecken" "genom tecken och under och krafter" (2 Kor. 12: 12). Men af allt detta är ingenting så märkvärdigt, som själfva den kallelse och det vitt-nesbörd, han erhöill af Herren Kristus. Detta är det viktigaste att be-tänka, hvad Kristus själf sade om honom. Påminnom oss händelsen, när Paulus blef kallad till apostlaämbetet. Af blind judisk nitälskan om lagen, hvilken efter hans tanke tillintetgjordes af nasaréernas parti, som lärde en ny salighetsväg, genom tron på Jesus, var Saulus den mest verksamma bland dem, som "menade sig göra Gud en tjänst där-med", att de dräpo Herrens heliga. Han var en "hädare, förföljare och våldsverkare" (1 Tim. 1: 13), och "trodde, att han borde med all makt sätta sig emot Jesu, nasaréens, namn" (Apg. 26: 9). Uti sådant sinne var han nu på väg till Damaskus för att äfven där gripa och dräpa Guds helgon, då stunden var kommen, att Herren ville bevisa sin nåd och makt på honom och göra sin bittraste fiende till sin trog-naste tjänare — af en Saulus göra en Paulus. O, hvilken stor och prisvärd Gud vi hafva! Ett himmelskt sken kringstrålar den nitiske fariséen och kastar honom till marken inför Jesu fötter. En röst höres: "Saul, Saul, hvarför förföljer du mig?" Förskräckt frågar han: "Hvem är du, Herre?" Då sade Herren: "Jag är Jesus, som du förföljer; dig är svårt att spjärna mot udden." Och då Herren sedan efter tre dagar uppenbarar sig för Ananias, befaller honom att gå till den i sitt mörker kvidande mannen, men Ananias gör sina föreställningar däremot för

Sauli kända fiendskap — hvad säger nu Herren? Då sade Herren: "Gå; ty denne är mig ett utkoradt redskap till att bära mitt namn inför hedningar och konungar och Israels barn; ty jag skall visa honom, huru mycket han måste lida för mitt namns skull" (Apg. 9). Se, detta är Herren Kristi eget vittnesbörd om denne sin tjänare. Liksom en röst från himmelen vittnade öfver Jesu hufvud: "Denne är min älskade Son, i hvilken jag har ett godt behag; honom hören" — och Herren sedan sade till sina apostlar: "Såsom Fadern har sändt mig, så sänder ock jag eder" (Joh. 20: 21) — så talar här en himmelsk röst öfver Paulus och förklarar honom för ett utkoradt redskap till att bära Herrens namn till alla folk. Och hvilket under af Guds stora och fria nåd! Såsom en fiskare från Betsaida, då han förskräckt ropar inför Jesu fötter: "Gå från mig, Herre, ty jag är en syndig människa", får på samma gång icke blott nåd, utan ock apostlakallelsen: "Frukta icke; härefter skall du fånga människor" (Luk. 5); så ligger här den allra grufligaste syndare, en Jesu helgons mördare, nu nedslagen inför hans fötter och får det ordet: "Res dig upp, ty därför har jag blifvit uppenbarad för dig, att jag skall utse dig till en tjänare och till ett vittne" (Apg. 26: 16).

Härmed hafva ni nu sett, huru mycket som ligger i det korta ordet: Jesu Kristi tjänare, kallad till apostel. Vi hafva sett Herren Jesus själf betyga om Paulus, att han är honom ett utkoradt redskap — hvarjämte denne apostel genom många stora tecken, under och krafter och den förvånande vidsträckta verksamheten med resor och skrifter framstår såsom den förste bland alla Kristi apostlar. Men då vi nu veta, att Herren Kristus genom sina apostlar gifvit världen den fulla utvecklingen af sin lära, må vi väl besinna, hvilken vikt denne apostels skrifter ha för oss. Herren sade till sina lärjungar aftonen före sin död: "Jag har ännu mycket att säga eder, men I kunnen icke nu bära det. Men när han kommer, sanningens Ande, skall han leda eder till hela sanningen" (Joh. 16: 12, 13). Med dessa ord har Herren Kristus uttryckligt förklarat, att så länge han ännu icke var död och uppstånden, kunde hans lärjungar icke fullkomligt fatta en fullständigare utveckling af evangelii lära än den, som han nu hade gifvit dem, men att han sedan genom Andens utgjutande ville gifva dem det fulla ljustet däri. Den judiska meningen om en lekamlig räddare från yttre fienders öfvervalde låg så djupt hos alla människor i Judalandet, att icke ens Jesu tolf närmaste lärjungar, så länge han ännu lefde ibland dem, kunde helt komma ifrån denna mening och förstå, att han var

en andlig hjälpare för själarna. Därför har Jesus personligen endast gifvit dem grunddragen till evangeliets lära och ville sedan, när de sett hans död, uppståndelse och himmelsfärd, genom den Helige Ande gifva dem det fulla ljuset öfver hans stora ärende och öfver Skriftens vittnesbörd därom. Därför sade han: "Det är nyttigt för eder, att jag bortgår; ty om jag icke bortgår, kommer icke Hugsvalaren till eder. Men när han kommer, skall han lära eder allt och påminna eder allt, hvad jag har sagt eder." "Han skall öfverbevisa världen om synd och om rättfärdighet och om dom", d. ä. den Helige Ande skall gifva ännu större klarhet och kraft åt dessa läror om synd och rättfärdighet m. m. Detta är orsaken, hvarför vi finna dessa stora läror om otrons synd och rättfärdigheten genom Kristus med mera uttryckliga ord framställda efter Kristi död genom hans apostlar än förut genom honom själf; "ty den Helige Ande var ännu icke gifven", säger Johannes, "emedan Jesus ännu icke var förhårligad" (Joh. 7: 39). Därför kunde ock all Kristi predikan i tre år icke vinna så många människor som en enda predikan af Petrus på pingstdagen, sedan Jesus var död och uppstånden, hvilket fordrades till hans förhårligande. Visserligen finna vi icke i apostlarnas skrifter något nytt i afseende på läran, något som icke Jesus redan förkunnat — Anden påminde och förklarade endast, hvad Jesus hade sagt dem — men vi finna dessa läror, som Herren i stora, djupa drag hade gifvit dem genom sina predikningar, sina liknelser och sina domar, endast med mera uttryckliga ord utvecklade. Skrifver Paulus, att "människan icke rättfärdiggöres af lagens gärningar, utan genom tron på Jesus Kristus", så hade ock Herren själf förut visat, att de stränga laghelgonen af honom fördömdes, under det han förkunnade nåd öfver alla syndare och synderskor, som i tron kommo till honom; och vi höra alltid det ordet af hans mun: "Din tro har frälst dig" — "den som tror" — "om du kan tro", o. s. v. Skrifver Paulus, att "den, som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd utan efter skyldighet"; men att "den, som icke håller sig till gärningar, utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet"; så hade ock Kristus förut sagt, att de arbetare i vingården, som sågo på sina gärningar, sin "hela dags" arbete, fingo ingen nådegåfva, utan endast hvad de hade förtjänt; men att de arma syndare, som hade stått hela dagen fåfånga och nu i sin blygsel sågo blott på Herrens godhet, fingo till skänks hvad de icke hade förtjänt. Korteligen: allt hvad apostlarna utförligen förkunnat, det var blott hvad Kristus själf hade lärt, och hvilket Anden nu för-

klarade för dem.*) Därför säger ock aposteln: "I Kristi ställe äro vi sändebud, likasom förmanade Gud genom oss. Vi bedja i Kristi ställe" (2 Kor. 5: 20). Och Herren Kristus säger: Den som mottager eder, han mottager mig (Matt. 10: 40). En apostel skulle ock, på grund af denna Kristi sändning, "mottagas som en Guds ängel, ja, såsom Jesus Kristus själf" (Gal. 4: 14); likasom en konungs bud, framburet genom hans tjänstemän, alltid måste mottagas såsom konungens eget ord, såsom det ock är. Därför säger ock aposteln: "Då I undfingen det af oss predikade Guds ord, mottogen I det icke såsom människors ord utan, såsom det sannerligen är, såsom Guds ord" (1 Tess. 2: 13). Det är icke utan skäl, vi använt så många ord på denna punkt; ty såsom vi akta Guds ord, så verkar det på oss. Den som sofver öfver den stora sanningen, att det är Guds ord, som han läser eller hör af de apostoliska skrifterna, den kan icke heller erfara någon saliggörande verkan däraf. — Men vi gå nu åter till texten. Aposteln säger vidare om sig:

Afskild för Guds evangelium. Detta ord: afskild eller utsedd (af *apo* och *horizo*) kan åsyfta det Guds råd, hvarigenom Paulus var till apostlaämbetet "afskild från sin moders lif" (Gal. 1: 15); likasom Herren ock säger till profeten Jeremia: "Förrän jag danade dig i moderlifvet, lät jag mig vårda om dig, och förrän du utgick ur moders-skötet, helgade jag dig; jag satte dig till en profet för folken" (Jer. 1: 5). Men det kan ock åsyfta själfva den handling, hvarigenom Kristus uppenbarade sig för Paulus och kallade honom till apostel. Annars synes aposteln med ordet "afskild" äfven velat häntyda på sitt förra lif, då han var en farisé, hvilket namn också betyder "afskild." Han var äfven nu en afskild, men på ett helt olika sätt: förut genom högmod och inbillad själftråffärdighet, men nu genom Guds nåd; förut till att strida för människors stadgar, men nu att predika Guds evangelium. Och huru mycket som ligger i det ordet evangelium, därom få vi handla, när vi komma till v. 16, 17; men att aposteln här kal-

*) Här kunna vi märka, i hvilken ömklig dårskap de människor ligga fångna, som för den oförtydbara klarheten i Pauli skrifter icke vilja veta af dessa, föregifva sig vilja tro och följa Jesu lära men icke Pauli, likasom däri vore någon annan lära. Hela saken är blott, att de hafva svårare för att miss-tyda och undkomma en utförligare framställning af denna lära, och att de i hjärtat hata henne. Mätte de i tid besinna, att den Herren Jesus, till hvilken de dock bekänna sig, har gifvit det vittnesbördet om Paulus: »Han är mig ett utkoradt redskap» — och sagt om alla apostlarna, att de skulle genom Anden erhålla och gifva världen den fullständiga utvecklingen af hans lära.

lar det Guds evangelium, därmed har han åter velat påminna om det höga ursprunget till den förkunnelse, han skulle frambära. Måtte vi aldrig förgäta, att vi här skola mottaga Guds evangelium! Det är Guds evangelium, emedan Gud själf är dess upphof och dess första förkunnare. Gud är dess upphof, såsom han i sitt eviga råd först beslöt vår frälsning genom sin Son — "såsom han har utvalt oss i honom före världens grundläggning." Gud själf är ock dess första förkunnare; det var Gud själf, som på syndafallets dag förkunnade det första evangeliet. Därför må det väl heta "Guds evangelium." Annars kallas det ock "Kristi evangelium" (Rom. 15: 19), "evangelium om Guds nåd" (Apg. 20: 24), "fridens evangelium" (Ef. 6: 15), "vår frälsnings evangelium" (1: 13) och ett "evigt evangelium" (Upp. 14: 6). — Men vidare: utom det att aposteln här med ordet "Guds evangelium" antydtt dess eviga ursprung och och oföränderlighet, gör han ännu ett viktigt tillägg i samma syfte och säger:

Hvilket han förut genom sina profeter, har utlofvat i heliga skrifter. Med dessa ord besvarar aposteln den anklagelsen, att evangelium är en ny lära. I synnerhet hafva judarna, som voro stolta af att äga de heliga skrifterna, Mose och profeterna, ansett sig kunna med trygghet förakta Kristi och hans apostlars predikan, såsom något nytt. Då anmärker aposteln, att just dessa heliga skrifter och profeter, af hvilka de berömde sig, buro vittnesbörd om Kristus och hans evangelium. Den i Kristus skedda försoningen, hvarom evangelium talar, var blott uppfyllelsen af det löfte, som gafs Adam redan på syndafallets dag. Och hvilken väldig tröst och styrka för vår klena tro är icke detta, att Gud alltifrån världens begynnelse, under löftenas och förebildernas långa världsålder, med otaliga förutsägelser utlofvat den kommande Frälsaren — att hela gamla testamentet är uppfyllt med hemlighetsfulla antydningar eller ock uttryckliga ord om en man, som i tidens fullbordan skulle komma — kvinnans säd, Abrahams välsignelse, Davids ättling, förlossaren, Herren i Israel, Sions konung, den store profeten, telningen, skottet ur Isaïs afhuggna stam, alla hedningars tröst, fursten och laggifvaren för folken, Herrens smorde, frälsningen från Sion o. s. v., och att denne är beskrifven till de minsta omständigheter, icke blott hans födelsestad, utan till och med att han skulle förrådas för trettio silfverpenningar, och att dessa skulle gifvas åt en krukmakare (Sak. 11: 12, 13). Vidare förkunna profeterna, att med denne Frälsare en ny salig tid och nådefull predikan skall gifvas åt världen — ett "nytt förbund", icke sådant som det förra, som Gud

stiftade med Israels folk vid Sinai (Jer. 31), utan ett "fridsförbund" (Hes. 34: 25) — då efter en lång, dunkel gryningstid "rättfärdighetens sol skulle gå upp med läkedom under sina vingar" — en tid, då det skulle heta: "Trösten, trösten mitt folk, talen ljufligt till Jerusalem" (Jes. 40), då han skulle komma, som var smord och sänd "till att förkunna glädjens budskap för de saktmodiga, till att läka dem, som hafva ett förkrossadt hjärta, till att predika frihet för de fångna och förlossning för de bundna, till att predika ett nådens år från Herren" (Jes. 61). Blott det att sådana löften ifrån världens begynnelse blifvit af Gud gifna, det borde dock komma oss att undra, om icke det är Guds allvarliga mening, att vi verkligen skola frälsas af nåd genom hans Son. En hel lång världsålder, full med gudomliga löften och förebilder till en frälsare — visst väger detta något mer än alla våra tankar och tycken. Så mycket tröstligt ligger i de orden, att Gud "förut genom sina profeter har utlofvat evangelium i heliga skrifter."

Aposteln kallar skriften eller skrifterna heliga, emedan de äro skrifna genom Guds ingivelse, emedan den helige Guden talar i dem; såsom aposteln säger: "Ingen profetia har någonsin framkommit af en människas vilja, utan heliga Guds män hafva talat, drifna af den Helige Ande" (2 Petr. 1: 21). — Och nu uppgifver aposteln själfva det heliga föremålet för Guds evangelium, kärnan och innehållet af detsamma. Han säger, att Gud har utlofvat ett godt budskap om sin Son. Hela Guds evangelium handlar om hans Son. Han är A och O, begynnelsen och änden af Guds råd om vår frälsning. "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son." Det är denna stora gåfva, som är medelpunkten, kärnan och hufvudsaken i den himmelske Faderns nådesbudskap till de fallna barnen. "Den som har Sonen, han har lifvet; den som icke har Guds Son, han har icke lifvet; ty lifvet är i hans Son." "I ingen annan är frälsningen, ty det är icke något annat namn under himmelen bland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta." Därför sade ock Herren Kristus: "Jag är vägen och sanningen och lifvet; ingen kommer till Fadern utan genom mig". Men icke blott till vår benådning och rättfärdighet var Kristus oss gifven, utan ock till vår helgelse, till Guds belätes återställande uti oss. Därför se vi, att detta är den andra stora hufvudpunkten, däri apostlarna göra Kristus till allt. Ehvad frågan är om själfva bevekelsen och kraften till ett heligt lefverne, eller om sättet, forrhen och rättesnöret för detsamma, så var det Kristus, densamme Kristus, som alltid framhölls.

Han är hufvudet, från hvilket alla lemmarna få kraft och ledning; han är roten, från hvilken must och safter gå till grenarna och göra goda frukter; han är föredömet för vår lydnad, på det "Fadern skall varda prisad i Sonen." Så blifva alltid i Skriften både början och fortsättningen af de trognas lif härledda ifrån Kristus. De framställas såsom "inplantade i honom", "begrafna och uppståndna" med honom, "vandrande i honom," "levande och döende med honom." Och öfverallt i bibeln framställs Guds kärlek i Kristus såsom den egentliga bevekelsegrunden till att älska honom och all hans vilja, äfven den, att vi skola älska vår nästa. Förmanas vi att "se icke på vårt eget bästa, utan hvar och en äfven på andras," så sker det på den grund, att vi böra vara så till sinnes, som Kristus Jesus var, hvilken, då han var i Guds skepelse, utblottade sig själf för att tjäna oss (Fil. 2). Förmanas vi att gifva åt de fattiga, så anföres till bevekelsegrund "Jesu Kristi nåd, att han, ehuru rik, vardt fattig för vår skull" (2 Kor. 8). Förmanas vi att för de svaga brödernas skull försaka en frihet, som annars vore oskyldig, så anföres till bevekelsegrund, att "Kristus har dött för dem" (Rom. 14). Böra vi icke vara människors trälar, så anföres till grund därför, att vi äro af Kristus "dyrt köpta" (1 Kor. 7). Förmanas vi att förlåta lidna oförrätter, så föreställes oss, huru "Gud i Kristus förlåter oss" (Ef. 4). Förmanas vi till kyskhet, så förehålles oss, att "våra kroppar äro Kristi lemmar" (1 Kor. 6). Korteligen: i alla förmaningar, som gifvas oss till de särskilda kristliga plikterna, så äro bevekelsegrunden och mönstret alltid desamma, Jesus Kristus, för oss utgifven. Allt i alla Kristus. Sådan är den rätta predikan af evangelium. Det handlar "om Guds Son",

3/6/31 *hvilken efter köttet föddes af Davids säd.* Enligt åtskilliga profetior skulle Kristus födas af Davids släkt. Det var öfverensstämmande med den gudomliga visheten att på förhand tillkännagifva, inom hvilket folk och omsider inom hvilken stam af det folket hans Son skulle antaga mandom. Först fick Abraham löftet: "I din säd skola alla släkten på jorden varda välsignade." Och då hans sonson Jakob hade tolf söner, uppenbarade Gud äfven, hvilken af de tolf som skulle blifva stamfader och arfvinge af det stora löftet: "Juda, dig skola dina bröder prisa" (1 Mos. 49: 8—10). Ändtligen skulle också inom Juda stam en ytterligare begränsning af löftet ske, då en särskild ätt utmärktes, inom hvilken den utlofvade skulle födas. Herren talade till David och sade: "När din tid är ute och du hvilar hos dina fäder, skall jag efter dig upphöja din säd. — Jag skall befästa hans konungatron för evig tid. Jag skall vara hans fader,

och han skall vara min son" (2 Sam. 7). Detta löfte, att Guds Son skulle födas af Davids hus, förnyades sedan i profetiskt bildspråk, såsom med de orden: "Ett skott skall skjuta upp ur Isais afhuggna stam, och en telning från dess rötter skall bära frukt. Och på honom skall Herrens Ande hvila" (Jes. 11: 1). Isai var Davids fader. Och åter heter det: "Det skall ske på den tiden, att hednafolken skola söka telningen från Isais rot, där han står såsom ett banér för folken" (v. 10). Denna bestämning, att Kristus skulle födas af Davids hus, var så allmänt bekant ibland judarna, att de alla visste att kalla Kristus för Davids son, ehuru de otrogna icke ville erkänna Jesus af Nasaret för densamma. Med denna bestämning hade Herren åter gifvit ett nytt kännetecken på den rätte Messias, till styrka för de troende och till en ny dom öfver de otrogna judar, som förkastade honom och ännu vänta en Kristus, då de icke ens hafva sina släktregister mera i behåll, af hvilka någons härstamning från David kunde bevisas, mycket mindre någon Davids släktlinje nu finnes på jorden. Men häraf kunna vi ock förstå ändamålet med apostelns anmärkning, att Guds Son "efter köttet föddes af Davids säd." Det var till styrka för de troende och till varning för de otrogna. Och se här, hvarför den romerske kejsaren måste påbjuda en skattskrifning för alla sina folk just på den tid, då Jesus skulle födas, nämligen på det den fattiga, obemärkta jungfrun i Nasaret skulle just nu nödgas resa till "Davids stad," Betlehem, för att genom denna resa från Galileen ned till Judeen det förhållandet skulle blifva känt och bekräftadt, att Jesus var född af Davids hus. O, den majestätiske Guden! — Och ängeln, som för herdarna förkunnade Kristi födelse, fick icke förgäta att till sitt budskap: "I dag är eder född Frälsaren, som är Kristus, Herren", äfven tillägga "i Davids stad". — Aposteln säger vidare:

Och efter helighetens Ande blifvit kraftigt förklarad vara Guds Son genom uppståndelse från de döda. Det ord, som här är öfversatt med förklarad, kommer af ett ord, som betyder gräns, och betecknar, att det är bestämdt afgjort, bekräftadt, fastställt, att Jesus var Guds Son. Att han "efter helighetens Ande" eller den gudomliga naturen är Guds Son, det är bekräftadt genom hans uppståndelse från de döda. Att densamme, som är född af Davids säd "efter köttet", d. ä. efter den mänskliga naturen, tillika är Guds evige Son efter helighetens Ande, det är den klippa, mot hvilken alla otrons böljor störtat sig både förr och nu, men mot hvilken de ock i alla tider krossats. Hvad som var dunkelt äfven för de troende, så länge

3/11/31

U. Kien-Ruby
Guland
härifrån
hoppade

Kristus ännu gick i förnedringens tillstånd, det blef ändtligen förklaradt, när han uppstod ifrån de döda. Från den stunden uppfylldes ock apostlarnas hjärtan med sådan himmelsk kraft och frimodighet, att de sedan lupu med fröjd emot de grymmaste marter för det vittnesbördet: "Denne Jesus, som I hafven korsfäst, honom har Gud uppväckt och gjort till Herre och till Kristus."

Och just det att Kristi uppståndelse, i trots af Pilati sigill och den förskräckta grafvaktens mutande, blef så allmänt känd ibland judarna, det var den stora yttre orsaken, hvarför en enda Petri predikan på pingstdagen gjorde ett så väldigt styng i så många hjärtan. "Låtom oss glädjas och fröjdas och gifva honom äran", honom, som så kraftigt blifvit förklarad vara Guds Son!

Och om vi än icke äro i egentligt tvifvel härpå, är dock vår tro på denna stora sanning alltid för svag och slumrande, men kan genom många vittnens ord uppväckas och stärkas. Låtom oss därför betrakta några de mest framstående vittnesbörd, som Herrens apostlar gifvit därom, att han var själfva den evige och sanne Guden.

Såsom Paulus i vår text grundar alla de stora och viktiga sanningar, han ville förkunna i sitt bref, på den stora hufvudsanningen, att Gud har sändt sin verkliga evige Son i världen, men född efter köttet af Davids säd; så finna vi honom ock på andra ställen hafva sammanhållit dessa stora förhållanden. Nästan med samma ord säger han i kap. 9: 5: "Hvilka fäderna tillhöra, och från hvilka Kristus är efter köttet, hvilken är Gud öfver allting, välsignad evinnerligen. Amen".

På samma sätt börjar ock Matteus sitt evangelium. Han meddelar först släktregistret för Kristi mänskliga natur och visar strax därefter på hans gudomliga väsende, då han anför profetens ord om det tecknet eller undret, att "jungfrun skall föda en son, och de skola gifva honom namnet Immanuel, hvilket betyder: Gud med oss" (Matt. 1: 23). — Markus börjar därmed, att han först förklarar honom för Guds Son, och tillägger: "Såsom det är skrifvet hos profeterna: Se, jag sänder min ängel före ditt ansikte, hvilken skall bereda din väg framför dig; en ropandes röst i öknen: Bereden Herrens (Jehovas) väg, gören hans stigar rätta." Och han uttyder detta så: "Johannes uppträdde döpare i öknen och predikande" o. s. v. Märk en sådan enkel men kraftig bevisning, att Jesus var Jehova eller den evigt varande, var Gud själf. Ty profetian om Johannes döparen var tydlig och obestriddig, men hvilkens väg skulle han bereda? I profetens språk heter det "Jehovas väg". Således var Jesus Jehova. — Lukas

visar ock genast från början på hans gudomliga och mänskliga natur, i det han anför ängelns ord om Johannes döparens ankomst: "Han skall omvända många af Israels barn till Herren, deras Gud; och han (nämligen Johannes) skall gå före honom" — men Johannes skulle gå framför Jesus, hvilken således är Herren, deras Gud (Luk. 1: 16. 17; Jes. 40: 3). Aposteln Johannes började sitt evangelium med den höga förklaringen om Ordet, som var i begynnelsen hos Gud, genom hvilket allt är gjordt, och hvilket var Gud — hvarmed han betecknar både de särskilda personerna och deras enhet i gudomsväsendet; men visar ock, att Messias till den gudomliga naturen var själfva Jehova. Och han, som i begynnelsen skapade allting och var Gud, vardt kött och bodde ibland oss, säger han här uttryckligt. "Och", tillägger han, "vi skådade hans härlighet såsom den af Fadern enföddes härlighet."

Uti Apostlagärningarna vänder sig Paulus till föreståndarna för församlingen i Efesus och förmanar dem: "Så hafven nu akt på eder själfva och på hela hjorden, i hvilken den Helige Ande har satt eder till biskopar att vårda Guds församling, hvilken han har förvärfvat med sitt eget blod" (Apg. 20: 28). Här nämnes icke Jesus, utan Gud och Guds församling; och då säger aposteln, att Gud har förvärfvat denna med sitt eget blod. Vi veta att lösepenningen för våra själar är Jesu dyra blod. Här blifver det nu kalladt Guds blod. Det är ock just denna djupa hemlighetsfulla förening mellan den mänskliga och gudomliga naturen, som gifver åt detta blod dess oändliga värde.

Allt hvad aposteln i brefvet till hebréerna lär om det nya förbundets fullkomlighet, jämfördt med det gamla, grundar han på hans väsentliga gudom, hvilken är "trons begynnare och fullkomnare". Sedan Paulus först förklarat honom för Guds Son, bestämmer han betydelsen af detta ord därigenom, att han anför ett skriftställe, som syftar på Kristus, och hvilket tillägnar honom den evige Gudens namn, tron, rike, makt och dyrkan: "Din tron, o Gud, förblifver i all evighet; ditt rikes spira är rättvisans spira; och du, Herre, har grundlagt jorden i begynnelsen, och himlarna äro dina händers verk" m. m. (Hebr. 1). Och strax därpå bemöter han den invändning, man nu kunde göra, att Jesus var en människa och kallade sig Människosonen, hvarvid aposteln förklarar: "Han har väl en liten tid varit mindre än änglarna" o. s. v., men hvarför? "Då nu barnen hafva samma kött och blod, blef ock han desslikes däraf delaktig, på det att han genom döden skulle tillintetgöra den, som hade döden i sitt våld — —. Därför

måste han i allt blifva lik bröderna, på det han skulle blifva barmhärtig och en trogen öfverstepräst i Guds tjänst för att försona folkets synder" (Hebr. 2).

Uti Joh. 17 kap. säger Herren Jesus i sin bön till sin himmelske Fader: "Förhärliga du mig hos dig själf med den härlighet, som jag hade hos dig, förrän världen var." — Huru skola vi förstå deras tro, hvilka säga sig tro på Jesus och dock icke veta, om han var den evige Guden, — när han likväl själf har talat så? I Upp. 1 visar sig Herren Jesus för sin lärjunge Johannes och förklarar: "Jag är A och O, begynnelsen och änden, som är och som var och som kommer, den Allsvåldige" (v. 8). Och denne samme blifver i kap. 5: 5 kallad: "Lejonet af Juda stam" samt "Davids telning." Åter en antydning om hans med gudomen förenade mandom. Och hvarför är oss allt detta så underligt och svårt att tro? Tänk, den Allsvåldige, som skapat alla världar, vår jord, vårt släkte, solen, månen och stjärnorna — det behöfdes ju icke mera, än att det blott behagade honom förlusta sitt hjärta med att blifva människa och se millioner människohjärtan i tid och evighet försmälta öfver denna hans kärlek och få himmelen och evigheten fulla med jubel och lofsånger öfver denna hans nåd. Hvad var lättare för honom, som skapat alla världar, än att göra sig äfven denna förlustelse? Så har Herrens Ande förklarat nådesundret för aposteln Paulus, som säger, att Herren Gud gjort allt detta "efter sin viljas välbehag, sin härliga nåd till pris" — det har skett "efter dens beslut, som verkar allt efter sin viljas råd, på det att vi skulle vara hans härlighet till pris" (Ef. 1).

Men han, hvilken sålunda "efter köttet föddes af Davids säd" och "efter helighetens Ande blifvit kraftigt förklarad vara Guds Son genom uppståndelse från de döda", har ock af den himmelske Fadern fått sådana namn, som äro öfver alla namn (Fil. 2: 9). Hvad aposteln här talat om Guds Son, slutar sålunda:

Jesus Kristus, vår Herre. — Jesus, det grekiska uttrycket för det hebreiska Josua, betyder Jehova är Frälsare eller Jehova som frälsar och var det namn, som från himmelen bestämdes för Guds Son, "förrän han vardt aflad i moderlifvet", då Herren Gud sände sin ängel och tillsade Josef: "Du skall gifva honom namnet Jesus; ty han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder". Hvilken salighet och tröst som ligger i detta namn, det är en betraktelse för hela lifstiden i alla kristnas hjärtan, och sedan i all evighet. Och blott det att Herren Gud hade denna omsorg att förordna om det rätta namnet, Jesus, och

själf gaf denna förklaring därpå: "ty han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder" — må hvar och en betänka, hvilken tröst däruti ligger! — Kristus, den grekiska öfversättningen af det hebreiska Messias (den smorde), hvilket namn också af Gud själf gafs åt Sonen (Hebr. 1: 8, 9; Ps. 45: 8; 2: 2), betecknar att han var af Fadern afskild och invigd till sitt trefaldiga ämbete att vara den store profeten, öfversteprästen och konungen; ty till dessa tre ämbeten invigdes man genom smörjelse med den heliga oljan. Och denna dyra, af sköna kryddor välluktande olja betecknade den Helige Ande, med hvilken Kristus var "smord mer än hans medbröder" (Hebr. 1: 9). Korteligen: detta namn är det sigill, Herren Gud påtryckt alla sin älskade Sons gärningar för oss. "Kristus har icke gjort sig själf härlig, att han skulle blifva öfverstepräst, utan den som sade till honom: Du är min Son, i dag har jag födt dig. Såsom han ock säger på ett annat ställe: Du är en präst till evig tid efter Melkisedeks sätt" (Hebr. 5). Sådant betecknar Kristus; och om Anden får förklara oss detta namn, så att vi förnimma den himmelska vällukten däraf, skola vi helt visst säga med Höga Visans ord: "En utgjuten salva är ditt namn" (Hög. V. 1: 3). — Och Jesus Kristus är vår Herre, säger aposteln. Detta betecknar, att vi icke äro våra egna, utan af Jesus Kristus "dyrt köpta" (1 Kor. 7: 23), "icke med silfver eller guld, utan med hans dyra blod" (1 Petr. 1: 18, 19), hvarför vi ock skola vara hans egna och lefva under honom såsom vår rätta konung. Ordet för Herre (*Kyrios*) har en hög betydelse, så att de sjuttio uttolkarne alltid öfversatte Jehova med det ordet. Men se, Herren själf, Jehova, har blifvit människa såsom vi; därför är han nu i en tröstlig mening vår Herre. Han är vår — vår egen, åt oss gifven — och vår Herre, vår salighetshöfding, salighetskonung, som skall försvara oss för alla våra fiender samt leda och regera oss efter sina egna lagar och själf sörja för oss i allting. Vår Herre är Jehova (den evigt varande), således alltid densamme, alla år och dagar och stunder närvarande; vi kunna allestädes och hvarje stund tala med honom och ropa till honom och erhålla hans hjälp uti allting. Måtte vi blott verkligen tro det och begagna oss däraf!

June 9, 1931

5. Genom hvilken vi hafva fått nåd och apostlaämbete till att, för hans namns skull, upprätta trons lydnad bland alla hedningar.

Paulus hade af Jesus Kristus fått först nåd och sedan apostlaämbetet. Dessa äro två dyra gåfvor. Så är ock detta den rätta ordningen: först nåd och sedan ämbetet att predika samma nåd.

Ordet *nåd* i den heliga skrift betyder först Guds oförskyllda och

eviga barmhärtighet, kärlek och ynnest emot ovärdiga. Men denna Guds nåd blir ofta, och äfven i detta bibelställe, betraktad uti sin verksamhet i människan, såsom det andliga lifvets och ljusets inre grund. Detta är den genom Anden i oss verkande Guds nåd.

Nåd är ett viktigt hufvudord i salighetsläran, därför må vi noga betrakta det. Det tyckes vara mycket lätt att förstå, så länge det ännu blott gäller att tänka och tala därom; men så snart det gäller tillämpning, när vår eviga salighet eller fördömelse beror däraf, då är intet ord svårare att rätt fatta och tro än det korta ordet nåd. Läran om nåden är en viktig del af läran om Gud. Men att rätt känna Gud uti hans nåd, det är evigt lif (Joh. 17: 3).

Först är hela världen i ett tjockt mörker i fråga om Guds nåd, då hon anser den vara något sådant, som att Gud icke skall vara så nogräknad med människan, emedan hon är svag och icke kan vara fullkomlig; "men Gud är nådig," säger man då, "han räknar icke så noga med oss." Detta är den nådespredikan, med hvilken den gamle ormen söfver och bedrager hela världen. Guds nåd är på detta sätt ett slags flathet, som alldeles tillintetgör hans rättfärdighet och sanning uti sina domar. Men något annat lär Skriften om Guds nåd. Något annat skall du lära vid Kristi blodsvettnings, hudflängning och höga rop på korset. Sedan ock vid Jerusalems förstörelse och allt det gräsliga, som därvid öfvergick Guds egendomsfolk, då likväl ingen fågel får falla till jorden hans vilja förutan. Guds nåd är icke eftergift eller flathet. Gud har visserligen uti sitt hjärta en för oss obegripligt stor kärlek och barmhärtighet; men denna kan icke utöfvas i strid med hans lika stora och fullkomliga rättfärdighet. "Rättfärdighet och rätt äro hans trons fäste; nåd och sanning stå inför hans ansikte" (Ps. 89). Ingen kan få Guds nåd utan i den fullkomligaste öfverensstämmelse med hans rättfärdighet. Kristus kan gråta öfver Jerusalem, men kan icke frälsa det, då det icke vill höra hans röst.

Tala vi om Guds förlåtande nåd, hvarigenom människan upptages i hans förbund och vänskap, så måste vi alltid veta, att denna nåd aldrig gifves utom Kristus. Det var endast en hel fullgörrelse af lagens alla fordringar, som tillfredsställde den helige Guden; och blott det att en människa är genom en levande trosförening med Kristus så delaktig af allt, hvad han gjort för oss, som om hon själf hade gjort det — endast detta kan försätta henne i Guds nåd. Ingen människa äger Guds nåd, om hon icke äger lagens hela fullbordan genom Kristus. Men är hon i honom och äger allt, hvad han för oss gjort

och är, då är där ock en alldeles fullkomlig nåd och den allra högsta vänskap och kärlek.

Ty likasom utom Kristus gifves ingen nåd utan blott efter förtjänst, så gäller tvärtom ingen gärning, ingen synd, ingen ovärdighet hos dem, som äro i Kristus Jesus (Rom. 8: 1). Sådant betyder nåd. Nåden är alldeles motsatsen mot allt afseende på gärning och förtjänst. Detta är en mycket viktig anmärkning, om man vill förstå, hvad nåd är. Aposteln säger: "Är det af nåd, så är det icke mer af gärningar; annars blifver nåden icke mer nåd, men är det af gärningar, är det icke mer nåd, annars är gärningen icke mer gärning" (Rom. 11: 6). Och åter säger han: "Den som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd utan efter skyldighet" (kap. 4: 4). Där blifva nåd och skyldighet ställda emot hvarandra såsom motsatser. Och i v. 16 säges: "Därför är det af tron, för att det skall vara af nåd" o. s. v. Och i Ef. 2: 8, 9 säger han: "Af nåden ären I frälsta genom tron; och det icke af eder, Guds gåfva är det; icke af gärningar, på det ingen må berömma sig". Af alla sådana ställen märka vi, att nåd och gärningar, nåd och förtjänst äro alldeles motsatta ting, så att det ena nödvändigt utesluter det andra. När det i Skriften läres, att människan varder rättfärdig och salig blott af nåd, så blifva de, hvilka åtnjuta denna nåd, betraktade, icke blott såsom de där ingen rätt äga till denna gåfva, utan tvärtom såsom sådana, hvilka blott förtjänt Guds straff och vrede och ännu, så länge de lefva på jorden, ingenting annat förtjäna, om Gud skulle handla efter vår förtjänst, emedan den fullkomliga rättfärdigheten kräfver en fullkomlig helighet, och i oss är beständigt synd.

Allt detta är nu ganska lätt att förstå, när det gäller blott läran därom; men när Gud besökt och väckt en människa ur sömnen, så att hon nu ser och känner det djupa, oändliga syndafördärfvet i själens innersta väsen, i tankar, begär, sinnesrörelser, och att det gamla hjärtat alltid vill den orätta vägen, och köttet är fullt med syndiga böjelser — hvilket allt blir mer och mer belyst och kännbart genom den inneboende Anden: o, då blir det en svår konst att förstå, det nåden är sådan, att allt detta fördärf icke det minsta hindrar och rubbar den. Ty när lagen dock är skriven i människans väsen, och den stora nåd, Gud bevisat henne, gör alla dess kraf så mycket mer billiga och viktiga för själen, så blir den inre anklagelsen för synd alltmer kännbar. I samma mån Gud är nådig, blifver all synd dessmer ovärdig och kränkande. Och när nu fienden ej längre kan

behålla människan i sömn och säkerhet, är det ock hans beständiga arbete att söka bringa henne i misströstan och oro, hvartill han nu använder alla medel: först att beständigt uppväcka den kvarboende synden, och sedan att med alla hotande Guds ord förskräcka och pina själen, förmörka förståndet om Guds nåd och idkeligen framhålla Guds helighet och vrede öfver synden. Att nu behålla ordet nåd i sin sanna och fulla betydelse, det är en visdom, som öfvergår allt mänskligt förstånd. Måtte då Gud bevara hvarje kristen från den försoffningen, hvarigenom han skulle blifva utlärd i detta ämne! — då likväl alla sanna helgon alltid häruti förblifvit spåda lärjungar, såsom vi väl se uti all den klagan, förskräckelse, ångest och nöd, hvarom vi läsa i Davids psalmer och alla heligas historia.

Om den inneboende, i oss verkande nåden, få vi anmärka något mera under v. 16; men vi vilja nu se, hvad aposteln vidare hade undfått genom Kristus.

Jämte nåden hade han ock undfått *apostlaämbetet*. Nåd och apostlaämbete — detta förblifver, såsom redan är anmärkt, den rätta ordningen för dem, som skola vara i predikoämbetet. Då en evangelisk predikares verk så hufvudsakligen består uti att rätteligen förklara Guds nåd, såsom den enda vägen för syndare till både rättfärdighet och helgelse, att hans ämbete rent af kallas Guds nåds ämbete (Ef. 3: 2), så kan hvar och en föreställa sig, huru viktigt det är, att Kristi tjänare själf i sitt hjärta erfar den saliggörande nådens verk och kan med denne apostel säga: "Barmhärthighet har vederfarits mig"; "af Guds nåd är jag, hvad jag är"; "jag tror, därför talar jag". Den, som icke själf såsom en arm syndare lefver af nåden, kan icke rätteligen tala om nåden. Dels skall han aldrig kunna tala därom med det nit och lif, som när han dagligen själf lefver däri; dels ock aldrig med den kännedom, det ljus i Guds fördolda vägar och de särskilda svårigheter, som under erfarenheten uppstå. Då t. o. m. ljusets barn, som själfva lefva i nåden och hafva Andens upplysning, likväl för dessa svårigheter ofta äro i fara att aldeles förvillas, huru skola då de, som icke äga deras erfarenhet, kunna så reda svårigheter, att det tjänar till dessa kämpande sjäalars hjälp? Till exempel: då de lefvande själarna, genom det inneboende mäktiga fördärfvet, ofta äro färdiga att misstro, hvad icke blott ordet utan ock deras egen erfarenhet ständigt bekräftar, att endast nåden föder i oss en helig håg och kraft; hvad under då, att de, som icke erfarit detta, alltid måste misstro nåden i detta fall och fastmer tänka, att nåden och evangelium förringa hel-

gelsen och "göra Guds lag om intet?" Och vidare: när denne oerfarne predikar efter sitt bästa förstånd, och de erfarna dock icke kunna däri finna den ledning, de behöfva, måste han ju alltid frestas till förtrytelse öfver dem och, om han icke förstår, att här äro några hemligheter, i hvilka endast den lefvande erfarenheten kan inviga oss, skjuta skulden på deras inskränkta eller förvillade smak. Och så kan han liksom emot sin vilja blifva en fiende till dem, som dock voro Guds barn och stodo i själfva öfningen af den sak, han ville förkunna. Men hvem kan uppräknat alla de olyckliga följderna däraf, att den, som skulle befrämja nådens verk, själf saknar erfarenhet däraf? Hvem kan utsäga, huru nödigt det är att själf äga nåd i sitt hjärta, när man står i "Guds nåds ämbete?" — Aposteln säger vidare:

Till att upprätta trons lydnad. Detta var hans ämbetes uppgift. I gr.-texten står endast apostlaämbete till trons lydnad. Då vi jämföra detta med andra, där samma talesätt förekommer, måste vi förstå orden, "till trons lydnad", icke om den lydnad för allt Guds ord, som är trons frukt, utan om själfva den lydnaden, att man tror. Att tron verkar ett lydaktigt sinne i alla afseenden, är en afgjord sak; men en apostels kallelse var i första rummet att bringa människor till att lydaktigt anamma evangelium. Detta var hufvudlydnaden, hvaraf sedan all den öfriga följde. Evangelium omskapar dem, som tro därpå; men det vore att gifva en ofullkomlig föreställning därom att säga, det evangelium vore gifvet för att omskapa världen. Nej, det är gifvet för att frälsa själar från den eviga döden. Den lydnad, som här åsyftas, är därför hörsamhet mot evangeliets förkunnelse. Denna mening öfverensstämmer ock med de ställen, där samma uttryck eljest förekommer, såsom i Apg. 6: 7, där det säges: "De blefvo tron lydaktiga"; och Rom. 16: 25: "Den hemlighet, som nu har blifvit kungjord bland alla hedningar till trons lydnad"; och 2 Tess. 1: 8, där det säges, att "Herren skall hämnas på dem, som icke lyda vår Herre Jesu Kristi evangelium". Och i Rom. 10: 3, där aposteln uttrycker sitt bekymmer öfver dem, som fara efter att upprätta sin egen rättfärdighet, tillägger han: "De hafva icke blifvit Guds rättfärdighet underdåniga"; och i v. 16 af samma kapitel säger han: "Dock hafva icke alla hörsammat evangelium; ty Jesaja säger: "Herre, hvem tror vår predikan?"

Nu är det en ganska allmän tanke hos människor, som dock eljest icke äro Guds ords föraktare, att under det de rätteligen hålla lagen för Guds allvarliga vilja, den man skall fullgöra, de dock anse

för en ganska fri och likgiltig sak att anamma evangelium eller icke; de mena, att det är mindre farligt att bryta mot evangelium än mot lagen. Men allt Guds ord lärer tvärtom så, att den som bryter mot lagen, han kan dock frälsas genom att fly till nåden i Kristus; men den som bryter mot evangelium så, att han icke är "Guds rättfärdighet underdåning", icke omvänder sig och hyllar Sonen, "honom står intet offer åter för synder". "Den som brutit Moses lag, han måste utan barmhärtighet dö; huru mycket värre straff, menen I, skall icke då den anses förtjäna, som har förtrampat Guds Son och förorent aktat förbundets blod" (Hebr. 10). Men att förtrampa Guds Son är att blott låta honom och hans förtjänst vara, hvad de kunna, och icke bry sig därom, sedan man dock fått kunskap om denna stora nåd och gåfva från himmelen. O, där mycken nåd gifves, där är stor fara, där blifver stor vrede, om den stora nåden föraktas. Har Gud gifvit oss sin Son till en försoning och gifvit oss ett nådefullt tillbud att få komma till honom, blifva förenade med honom och få med honom salighet, då är ock i förening med detta nådestillbud hans majestätiska vilja och bud, att vi skola tacksamt anamma det. Därför säger Johannes: "Detta är hans bud, att vi skola tro på hans Sons, Jesu Kristi, namn" (1 Joh. 3: 23); och så säger Herren Gud: "Hyllen Sonen, att han icke må vredgas, så att I förgåns på eder väg" (Ps. 2: 12). Att förakta detta hans nådestillbud i Kristus är en upprorssynd emot hans majestätiska väsende. Och detta är orsaken hvarför hela skriften fäster fördörelsens dom egentligen vid otrons synd, eller att människan ser Guds mening i evangelium men älskar mera mörkret, vill icke omvända sig till Herren, såsom evangelium lär, utan blir borta. Därför säger skriften: "Hören, så får eder själ lefva". Att få höra Guds råd om vår salighet, att man böjer sig därför, börjar fråga efter den vägen och vill i trots af allt förnufts och hjärtats motstånd anamma detta Guds råd, det är hvad som här kallas "trons lydnad."

Bland alla hedningar, säger aposteln, skulle denna trons lydnad upprättas. Gud hade i förfluten tid låtit alla folk utom judarna, vandra på deras egna vägar, ehuru han icke hade låtit sig själf vara utan vittnesbörd i skapelsens och försynens verk. "Men", säger aposteln, "sedan Gud sålunda haft öfverseende med okunnighetens tider, bjuder han nu människorna, att alla allestädes skola bättra sig." Herren hade nu gifvit sina vittnen det budet: "Gån ut i hela världen och prediken evangelium för hela skapelsen". Och särskildt var det Pauli kallelse att vara "hedningarnas apostel" (Rom. 1: 13).

För hans namns skull, heter det vidare, d. ä. till hans namns förhärlligande *. Hela världen var skapad för Guds ära, likaså är ock högsta målet för syndares frälsning hans ära. All den nåd och barmhärtighet, han bevisar sitt folk, sker för hans eget namns skull, och likaså hans straffdomar öfver hans fiender; se Rom. 9: 17. Man vill icke gärna antaga, att Gud skall hafva något högre mål, för hvad han gör med oss, än vår frälsning. Men i Skriften framställes öfverallt hans eget namns ära såsom det allra högsta målet för allt, hvad han gjort och gör med människan. Häruti ligger en mycket kraftig tröst för rätt eländiga syndare. När det kommit därhän, att man ser sig genom mycken ovärdig synd så afskyvärd, att man tycker sig blott böra bortkastas till helvetet, såsom en styggelse för Gud och människor, och omöjligt kan finna någon rimlighet däri, att Gud skulle vilja vända sitt öra till en så vederstygglig syndares bön; då är det en mycket kraftig hjälp att veta, det Gud gör allting för sin egen skull, och då säga: Gud, blott ditt stora prissälda namn bör hafva all ära. Vill du se på mig, så bortkasta mig till helvetet! Men för ditt stora namns ära, gör en mycket underbar barmhärtighet och fräls en vederstygglig syndare! Så hafva Mose, David och flera Guds helgon framhållit Guds namns ära i sina böner. Och Herren skall ock få ett mycket stort pris i all evighet af frälsta syndare. Då aposteln här säger, att han hade af Kristus undfått nåd och apostlaämbete till att upprätta trons lydnad bland alla hedningar för hans namns skull — tänk hvilken ära, hvilket oändligt lof och pris af alla frälsta syndares hjärtan en gång skall brusa omkring Lammets tron ifrån den "öräkneliga skaran af alla folkslag och stammar och folk och tungomål!" (Upp. 7).

Jan. 29, 1934

6. Bland hvilka I ock ären, I som blifvit kallade af Jesus Kristus.

Då aposteln nu med sitt bref vände sig till en hop hednakristna, som han icke personligen kände, ansåg han nödigt, icke blott såsom i de föregående orden förklara, att hans apostlaämbete sträckte sig till alla hedningar, bland hvilka också de i Rom voro, utan han tillägger här ännu ett skäl, hvarför han skref till dem, nämligen att de redan voro kallade af Jesus Kristus, eller mera ordagrant: Jesu Kristi kallade. Därigenom var ett ännu närmare samband mellan dem och aposteln.

* Denna mening af gr.-textens ord, *hyper*, etc. framgår dels ur det ordets bruk (jämf. Apg. 5: 41; Fil. 2: 13), dels af i sak jämförliga ställen, t. ex. 2 Tess. 1: 12; Ef. 1: 6; Apg. 15: 26, m. fl.

Och apostlarnas uppdrag var tvåfaldigt: först att de skulle göra alla folk till lärjungar, eller föra dem "till trons lydnad"; och för det andra att de skulle lära dem hålla allt, det Herren hade befallt dem (Matt. 28: 19, 20). Åtminstone detta senare behöfde de i Rom. Och sådant ville han nu göra i detta sitt bref. Tagom ock här en lärdom: då äfven en apostel, som hade befallning att predika för "hela skapelsen", likväl gaf skäl för sin verksamhet på en okänd ort, då lära vi, att ingen må tränga sig på människor med Guds ord utan att gifva skäl därför, att han antingen är sänd eller kallad.* — Efter dessa inledande anmärkningar följer nu själfva hälsningen:

7. Till alla i Rom varande Guds älskade, de kallade heliga. Nåd vare med eder och frid af Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus!

Aposteln fulländar här, sedan han afslutat de rika mellanmeningarna i v. 2—6, den egentliga öfverskriften och hälsningen i brefvet: Paulus, Jesu Kristi tjänare, kallad till apostel — *till alla i Rom varande Guds älskade, de kallade heliga: nåd vare med eder* etc.

Tänkvärda, härliga äro de benämningar, som aposteln här, såsom ock i andra sina bref, gifver de kristna — "Guds älskade, de kallade heliga." — Guds älskade, d. ä. icke blott med den allmänna Guds kärlek, hvarmed han så älskade hela världen, att han utgaf sin enfödde Son, utan med en synnerlig kärlek omfattade, såsom barn och förtrogna vänner. Detta är hufvudtiteln: Guds älskade. Med de följande orden, "de kallade heliga", förklarar aposteln, hvilka dessa Guds älskade äro, och hvarför de äro så synnerligt älskade. De kallade heliga, d. ä. kallade att vara heliga, eller genom Guds kallelse afsöndrade från andra människor, till att vara hans egna, hans nya förbundsfolk (Jes. 48: 12), och alla sådana äro för Gud heliga. Huru därmed förhåller sig, måste vi nu undersöka; ty annars strider detta alltför hårdt emot allt, hvad vi hos oss själfva känna och erfara.

Ordet heliga betecknar sådana, som äro afsöndrade till Guds tjänst, "helgade i Kristus Jesus." Detta är hufvuddraget hos allt Guds folk utan undantag. Vi veta ingenting om Guds rike utom det Skriften säger oss; och vi se af hela skriften, att namnet helig tillkommer alla dem, som äro i förening med Kristus. Det gifves ingen mellanklass bland människor. Med den oändliga mångfald af grader i ondt och

* Därom har Luther talat mycket, i Ev. Post. 8:de Sönd. e. Tref.

godt, som råder hos människorna, äro de dock alltid af två stora hufvudklasser, hvilket beror af de två kämpande makterna, Kristus och Belial, "kvinnans säd" och "ormens säd". Alla människor äro antingen "Guds barn eller djävlens barn", säger Johannes (1 ep. 3: 10), och åter säger han om sig och andra trogna: "Vi veta, att vi äro af Gud, och hela världen är i det ondas våld" (kap. 5: 19). De, till hvilka aposteln skrifver, äro de "heliga bröder, som äro delaktiga i en himmelsk kallelse" (Hebr. 3: 1). Han tilltalar dem framdeles i vårt bref, kap. 6: 17, sålunda: "I voren syndens tjänare men hafven blifvit af hjärtat lydiga den framställning af läran, åt hvilken I hafven blifvit öfverlämnade." De voro "omvända från mörker till ljus och från satans makt till Gud"; de hade "fått syndernas förlåtelse och arfslott ibland dem, som äro helgade, genom tron på Jesus" (Apg. 26: 18).

Att nu alla de, som erfarit detta och stå i förening med Kristus, äro för Gud heliga och älskade, det grundar sig därpå, att de äro iklädda Kristus, och Kristus sade: "Jag helgar mig själf för dem." Det grundar sig icke på någon i oss varande eller verkad helighet, utan på själfva kallelsen till Kristus, till att inträda i hans förtjänst, såsom en i ett främmande arf upptagen. Därför säger ock aposteln: de kallade heliga — icke gjorda heliga, utan kallade heliga. Ty om du ock är en genom nåden helgad kristen, så skall du dock, såvida du ej är vorden förblindad af en själfhelighetstjusning, ännu alltid finna mycken synd och orenlighet kvar i dig, hvaröfver en helig, kämpande ande i dig alltid suckar — ja, icke ens de största helgon voro i sig själfva heliga och syndfria. Såsom Luther säger: "Detta stycket: Jag tror på en helig, allmänlig kyrka, är likasåväl en trons artikel som de andra." "En kristen är ock för sig själf förborgad, så att han icke ser sin helighet och dygd, utan idel odygd och ohelighet ser han hos sig. Kortligen: vår helighet är i himmelen, där Kristus är" *. Alla trogna kallas i Skriften heliga och äro för Guds ögon heliga och täcka endast därför, att Kristus är helig och täck, och att de äro iklädda Kristus; endast därför att Kristi heliga blod gäller i himmelen för Guds ögon såsom en fullkomlig försoning; och alla, som med tron två sig därmed, äro därför inför Gud alldeles heliga. Därför sade Kristus, med ögonen på sina svaga lärjungar: "Den som har badat, han är hel och hållen ren". I himmelen skattas Kristi blod, Gud vare evigt prisad! — i himmelen skattas det såsom vår fullkomliga rening; i him-

* Förspr. till Uppenbarelseboken.

melen skådas vi fullkomligt rena; för Guds ögon äro vi heliga blott uti hans älskade. För våra ögon äro vi blott orena och oheliga; ty vi se endast det, som är i oss; vi se icke, hvad Kristus gjort och är. Men nu böra vi dock låta Guds dom råda; såsom den himmelska rösten sade till Petrus: "Hvad Gud har renat, må ej du anse oheligt." Det Gud kallar heligt, må icke vi kalla oheligt. Det var genom denna "vishet i det innersta" (Ps. 5: 8) David kunde säga: "Bevara min själ, ty jag lefver i fromhet" (Ps. 86: 2).

Det är också alldeles sant, att de, som genom tron äro i Kristus, äfven hafva den Helige Ande i sina hjärtan, hvilken dagligen arbetar på att helga hela vår ande, själ och kropp; men detta verk är aldrig här i tiden fullkomnadt, det heter helgelse, icke helighet (Rom. 6: 22), det kallas "varda helgade", icke vordna (Hebr. 10: 14). Men det som för Gud gäller såsom helighet, det är en fullkomlig helighet, nämligen Kristi egen. Det är i detta afseende alla trogna äro lika heliga och kallas alla helgon; såsom ock aposteln här talar: "Alla i Rom varande Guds älskade, de kallade heliga." De äro alla uttagna från världen och helgade åt Gud och alla lika rättfärdiggjorda i Kristi blod, ehuru icke allas helgelse är lika framskriden; somliga äro barn, somliga ynglingar, somliga fäder i Kristus; somliga svagare i tron, somliga starkare; somliga mera vaksamma, somliga mindre. Men allesammans äro de i Kristus lika rättfärdiga och heliga.

Men härmed hafva vi nu ock förstått, hvarigenom de äro Guds älskade, Guds synnerliga vänner och kära barn. Det är icke någon deras egen dygd eller fullkomlighet, som gör sådant, utan aposteln säger: "Han har benådat oss i den älskade" (Ef. 1: 6). Hufvudföremålet för Guds kärlek till oss är Jesus Kristus, Faderns älskade; och de, hvilka han ser i Kristus, ehuru de själfva af naturen äro vredens barn och ännu fulla med brister, äro dock för hans skull alla mycket kära och älskade för Gud; så att i den heliga skrift talas märkvärdiga ord därom, talas t. ex. om Guds "ögonsterar" (Sak. 2: 8), "Guds vänner" (Ps. 108: 7), "att han älskade dem och ville skona dem, därför förlossade han dem" (Jes. 63: 9), och att han skall själf "aftorka alla tårar från deras ögon" (Upp. 7: 17), o. s. v. Alla sådana uttryck tala om en särskild Guds kärlek och ömhet. Och likasom denna icke minskas genom deras brister, så förnekar han den icke heller genom den aga, han använder på sina barn; såsom han själf säger: "Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag" (Upp. 3: 19). Och aposteln säger: "Om I nu liden aga, så betar sig Gud mot eder såsom mot söner;

ty den Herren älskar, den agar han" (Hebr. 12). Sålunda kan han väl hafva misshag till barnens synder och straffa dessa, men dock hålla barnen själfva lika kära, såsom ock en jordisk faders kärlek till barnet är lika stor, när han agar det för dess olydnad. På detta sätt förstå vi aposteln's ord: Guds älskade, de kallade heliga. Måtte vi allenast af hjärtat tro de ljufliga orden! — Men nu om själfva tillönsknningen. Aposteln säger:

Nåd vare med eder och frid af Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus! Detta är apostlarnas vanliga hälsning i sina bref. Dessa två ord nåd och frid innefatta ock hela det kristliga lifvet och all salighet. Ty, såsom vi redan betraktat, innefattas i ordet nåd först all den Guds oförskyllda barmhärtighet, som han hyser i sitt hjärta, och hvilken i afseende på dem, som äro i Kristus, utgör en för oss obegriplig Guds vänskap och huldhet. För det andra innefattar detta ord allt det goda, som Gud nu verkar i de troendes hjärtan, att han gifver dem den Helige Ande, som upplyser deras förstånd samt helgar deras sinne och alla krafter. Från nådens källa flyter allt, hvad till lif och gudaktighet tjänar, den kallande och pånyttfödande nåden, den helgande, stärkande och befastande nåden; såsom ock aposteln därför uppräknar en hel rad af sköna Andens frukter: kärlek, fröjd, frid, långmodighet, mildhet, godhet, trohet, saktmodighet, återhållsamhet. Allt detta innefattas i ordet nåd.

Frid var det andra, som aposteln tillönskade. Ordet frid har både en vidsträcktare och inskräntare betydelse. Ut i den inskränkta betydelsen, då det afser blott vårt förhållande till Gud, betyder det först, att ovänskapen är upphäfd, att förlikning är skedd; och för det andra, att själen har medvetande därom och därför nu har samvetsro och ett godt förtroende till Gud. Detta är den frid, som står i närmaste sammanhang med nåd, och om hvilken frid aposteln talar i kap. 5: 1, då han säger: "Då vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, hafva vi frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus." Så uttyder ock Luther dessa två ord i apostlahälsningen nåd och frid, då han säger: "Dessa två korta ord innefatta hela det kristliga lifvet: nåden, syndernas förlåtelse; friden, ett gladt och lugnt samvete." — Men friden innefattar också i sin vidsträcktare bemärkelse allt det goda och all den hjärtliga trygghet och sällhet, som följer med detta goda förhållande till Gud; så att aposteln förklarar, att vi då berömma oss icke blott af den närvarande nåd, i hvilken vi stå, utan ock af hoppet om den härlighet, som Gud skall gifva; och icke det allenast, utan vi be-

4 Feb. 18
1941

römma oss ock i bedröfvelsen, vetande, att äfven själfva bedröfvelsen måste tjäna oss till allahanda godt. Ja, säger han slutligen: "Vi berömma oss af Gud" — vi berömma oss af själfva Gud, att han nu är vår Fader; och då måste vi nödvändigt hafva allt godt; ty "är Gud för oss, hvem kan vara mot oss?" Tänk: Gud, "hvilken icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla, huru skall han icke ock skänka oss allt med honom?" Så mycket ligger i ordet frid. Och tänk: då Gud har gjort det nådeverket i en människa, att han öppnat hennes andliga sinnen, så att hon ser hvad det vill säga, att himmelns och jordens Herre är hennes vän; och det på en sådan grund, att all hennes kvarboende synd icke det minsta rubbar detta förhållande: visst måste det vara en hög och salig frid. När jag därjämte fått syn på den sanningen, att icke ett hår kan falla af mitt hufvud den hulde och mäktige Faderns vilja förutan; att det finns intet ondt, som icke han kan bota, så snart honom behagar; och att han nu omöjligt kan låta något ondt vederfaras mig, som icke är mig alldeles nödvändigt: visst är detta en hög och salig frid.

Men denna frid heter visst med rätta "frid af Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus", såsom aposteln här säger. Det skola vi så förstå, att denna frid icke blott är en gåfva, som endast Gud gifver, utan ock att friden måste bestå i Gud själf, hans vänskap och hans makt. Märk detta väl! Han säger icke: frid af världen, — ty "i världen hafven I betryck", säger Kristus; "världen hatar eder" o. s. v. — Han säger icke: frid af köttet — ty "köttet skall strida mot Anden", säger han. — Han säger icke: frid af djäfvulen — ty "djäfvulen har stigit ned till eder i stor vrede", säger Johannes. — Ja, han säger icke heller: frid af goda omständigheter, frid af de goda vännerna, frid af ett godt rykte, af god hälsa o. s. v., ty allt detta är en ostadig frid — utan så säger han: frid af Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus. Det är, han önskar oss gudomlig och himmelsk frid. Såsom ock Kristus säger: "Min frid gifver jag eder; icke gifver jag såsom världen gifver." Världens frid består däruti, att det utvärtas onda, som oroar oss, blir borttaget; såsom när en fiende belägrar en stad, då är där ofrid; men frid åter, när fienden är borta. Så är det ock ofrid, när fattigdom eller sjukdom trycker dig; men när detta onda är borta, då har du åter frid. Vidare, när onda tungor angripa dig med lögn och smädelse, då har du ofrid; men när smädelsen upphör, då har du åter frid. Sådan är världens frid. Men Guds frid består däruti, att fastän allt detta utvärtas onda ännu fortfar och anfäktar dig, du

ändå har din hjärtefrid blott däruti, att Gud är din vän, och att Gud är allsmäktig, att han hör dina böner, räknar dina tårar och kan på ögonblicket, då han vill, näpsa stormen och åter gifva dig hvila. Guds frid består däruti, att äfven medan ditt kött ännu är fullt med synd, och djäfvulen med frestelser eller samvetsanklagelser anfäktar dig, du ändå vet, att Kristus med sin rättfärdighet och nåd är mycket större än allt detta och är din mäktige försvarare hos Fadern. Guds frid består däruti, att fastän allt ondt i världen ännu kan plåga dig, sjukdom, fattigdom, onda tungor m. m., du likväl vet, att Gud och hans vänskap är tusenfaldigt större än allt detta, och att han snart skall komma och taga dig från denna jämmerdal till sig i himmelen, där du för evigt skall vara fri från allt ondt, trygg och salig med Gud och hans helgon. Detta är Guds frid. Men som denna frid beror af nåden i hjärtat, så kan den både ökas och minskas; och då hela vår kristendom beror af nåden och friden i hjärtat, hvilka viktiga föremål äro de ej då, icke blott för tillönskan utan ock för en flitig omvårdnad! Men medlet, hvarmed nåden och friden förökas, är endast det, som Petrus nämner: "Guds och vår Herre Jesu Kristi kunskap" (2 Petr. 1: 2). Ju mera vi känna Gud och vår Herre Jesus Kristus, desto mera nåd och frid i hjärtat. Måtte därför hvarje kristen flitigt underhålla dessa dyra skatter i sitt hjärta! Ja, måtte Gud själf gifva oss sin nåd därtill!

Det, som nu följer i v. 8—15, är en utgjutelse af apostelns hjärta, som kan visa oss, hvad det är att vara "brinnande i anden" — en spegel visserligen för hvarje kristen, men i synnerhet för själasörjare.

8. Först tackar jag min Gud, genom Jesus Kristus, för eder alla, att eder tro omtalas i hela världen.

Detta heter med andra ord: Det första jag känner, då jag tänker på eder, är en hjärtlig glädje och tacksamhet till Gud, som så verkat ibland eder, att inom hela den oss bekanta världen eller det romerska väldet talas därom, huru man i hufvudstaden börjat förkasta afgudadyrkan och omfatta Kristi evangelium. — Uti denna apostelns glädje och tacksägelse till Gud, för hvad han sporde om evangeliets framgång i Rom, se vi ett utmärkande drag hos det rätta andliga sinnet, till skillnad ifrån den kallkloka, misstänksamma ande, som dels icke kan tänka godt om en på afstånd omtalad andlig rörelse, hvilken dock har till sin kärna och medelpunkt Kristus och omvändelsen till honom; dels icke kan fröjdas däråt, utan kallt lämnar den i sitt värde. Icke

så aposteln Paulus. Vi se t. o. m., att han äfven fröjdades åt den Guds nåd, han förnam hos korintierna (1 Kor. 1: 4—9), oaktadt han där hade så mycket att ogilla och bestraffa. Detta är den rätta Guds nåd. Kärleken ser Guds verk, tror och hoppas godt (1 Kor. 13) och fröjdas redan däråt, att själar söka Jesus och röra sig omkring honom, äfven fastän ännu många fel och misstag vidlåda dem. Må detta besinnas af dem, som vilja glädjas blott då, när de se mera felfria kristna, och hålla blott sådana för heliga. Icke så aposteln. Han säger: Jag tackar min Gud "för eder alla." Han hade i v. 7 sagt, hvilka han menar, nämligen "de kallade heliga." Bland dessa måste ju dock alltid vara en stor åtskillnad, såsom han ock säger i kap. 14, att somliga voro svaga, somliga starka — somliga måste vara mera felaktiga, somliga mera helgade; men därpå gör aposteln här ingen åtskillnad, utan tackar sin Gud för dem alla; ty de voro dock alla "Guds älskade, kallade heliga"; de voro alla födda af Gud, och den födelsen är hufvudsaken. Likasom i ett hus alla barnen blott genom födelsen äro barn och arfvingar och blott därigenom särskildt kära, huru olika de än äro i ålder och utveckling. Så är det ock med Guds barn. De äro alla för Gud täcka blott för Kristi skull, och det är ett stort Guds underverk i dem alla, för hvilket man väl må prisa Gud.

Och aposteln prisar för denna nåd, icke de omvända själarna, utan Gud och tillägger: "genom Jesus Kristus". Alla Guds gåfvor gå genom Kristus till oss; och alla våra böner och tacksägelser gå åter genom Kristus till Gud. Vi hafva ingen gemenskap med Gud utan genom den ende medlaren mellan Gud och människor — icke ens våra tacksägelser äro Gud behagliga utan genom honom, som är den älskade.

Ändtligen se vi ock här, att aposteln icke ansett det farligt att erkänna det Guds verk, som skett i dem. Apostlarna börja vanligen sina bref med de mest uppmuntrande uttryck i denna riktning och grunda äfven på denna redan gifna nåd sina förmaningar. Herren Kristus själf hade ock det sättet; se Matt. 16: 17; Upp. 2: 2, 3, 4, 13, 14, o. s. v.

9 o. 10. Ty Gud, hvilken jag i min ande tjänar uti hans Sons evangelium, är mitt vittne, huru jag oafslätligt tänker på eder, alltid i mina böner bedjande, att jag dock ändtligen en gång må genom Guds vilja lyckas att komma till eder.

"Gud är mitt vittne." Aposteln tyckes hafva föreställt sig, att de Rom icke kunde tro, att han, en främling, kunde hafva sådan om-

sorg om dem; och då blotta kännedommen om ett sådant kärleksnit hos en annan utgör en kraftig väckelse och dessutom här tjänade till att öppna deras hjärtan för ordet, så tager han Gud till vittne därpå, huru oafslåligt han tänker på dem i sina böner. Och till ytterligare bevis, att det icke var i något lättsinne, han tog Gud till vittne, tillägger han: "Hvilken jag i min ande tjänar uti hans Sons evangelium". — "Hvilken jag tjänar i min ande", d. ä. i tron på honom, i kärlek till honom, i nit för hans ära. Vid den Gud, som han så tjänar, bedyrar han, att han "oafslåligt tänker på dem, alltid i sina böner bedjande Gud" äfven om en lycklig resa till dem. Se här åter ett drag af en rätt själasörjares bild: att alltid i sina böner tänka på själarnas väl. Ja, det är ock hvarje kristens plikt att så bedja, den ene för den andre. De, som tro på evangelium, äro lika mycket förbundna att bedja för dess framgång som att arbeta därför. Både bön och arbete böra hos dem förena sig. Att bedja utan att arbeta är att gäcka Gud; att arbeta utan att bedja är att beröfva Gud hans ära. Så länge de två medlen icke förenas, kan man icke vänta någon större välsignelse.

Uti denna vers se vi både aposteln lif inför Gud och kärleksnit för själarna, väl öfverensstämmande med de två hufvudgåfvor, han enligt v. 5 hade emottagit: nåd och apostlaämbete. Såsom ville han säga: Gud har gifvit mig nåd, och jag tjänar honom i min ande; han har gifvit mig apostlaämbete, och jag tänker oafslåligt på själars väl. — Och aposteln beder Gud om en lyckosam väg till Rom. Han har icke ens ansett ett sådant yttre företag ligga i vår makt. Äfven apost. Jakob lär oss att så gifva Gud äran, att vi icke ens tala om, att vi skola göra en resa utan att tillägga: "om Gud vill" (Jak. 4: 13). — Men aposteln förklarar sig vidare sålunda:

11 o. 12. Ty jag längtar efter att se eder, på det att jag må meddela eder någon andlig gåfva till eder stadsfästelse, det är, att vi hos eder må tillsammans vederkvickas genom hvarandras tro, eder och min.

Det var till att styrka bröderna, det var till att meddela dem någon andlig gåfva, aposteln ville komma till dem. Men huru de andliga gåfvorna meddelades och bröderna styrktes, visar han med tillägget: "det är, att vi hos eder må tillsammans vederkvickas genom hvarandras tro, eder och min." Alla kristnas erfarenhet bekräftar ock, att det styrker vår ande och ökar de väsentligaste nådegåfvorna, redan när man blott ser tron brinna och bevisa sig hos bröder; och mycket

mera, om denna tro äfven uttrycker sig i lärande, böner m. m. De troende i Rom skulle få förökad nåd, tro, kärlek, kraft genom apostelns besök, genom hans brinnande andes yttringar i tal, böner och kraftiga gärningar, i synnerhet genom hans predikan och undervisning i evangelii hemligheter; men aposteln skulle ock blifva styrkt och upplifvad i sin ande af att skåda Guds verk hos dem. Detta är en obestriddig sanning, att de andliga gåfvorna meddelas ömsesidigt genom den vederkvickelse, vi hafva af att förnimma hvarandras tro; såsom man plägar säga: det ena glödkolet upptänder det andra. När flera troende äro tillsammans i Jesu namn, blir andens lif kraftigare, tron, kärleken, bönen, bekännelsen, alla Andens gåfvor förnyas och stärkas; hvarför ock ett sådant sammankommande med bröder i alla tider varit ett välsignadt nådemedel ända från församlingens första dagar, hvarom Lukas berättar: "Och hvar dag voro de ständigt och endrättigt i templet och bröto bröd i hemmen och åto med hvarandra i fröjd och hjärtats enfald och prisade Gud" (Apg. 2: 46). Det är ock därför alltid ett betänkligt tecken, om du har en sådan ande, som icke älskar detta sammanvarande med bröder, hvilket tjänar till det andliga lifvets stärkande. — Men aposteln tillägger ytterligare:

13. Och jag vill icke, mina bröder, att I skolen vara okunniga därom, att jag ofta har föresatt mig att komma till eder — fastän jag ända hittills har blifvit förhindrad — på det att jag måtte hafva någon frukt äfven bland eder, såsom bland de öfriga hedningarna.

Härmed anmärker aposteln, att hans kärleksnit för dem, till hvilka han skref, hade länge bott i hans hjärta, det var icke nyss påkommet. Och härom vill han icke låta dem vara okunniga. Ty såsom förut är sagdt, har det en väckande och lifvande inverkan på själar, att de veta sig vara föremål för fromma människors omsorg. — "På det att jag måtte hafva någon frukt äfven bland eder", säger aposteln. "Hafva" uttrycker, att det är "Gud, som gifver växten." — "Såsom bland de öfriga hedningarna." Aposteln verksamhet hade redan skaffat mycken frukt ibland andra hedningar; se kap. 15: 19. Han hade redan under mycket lidande och arbete genomvandrat en stor del af Syrien, Asien och Grekland. Men ännu ville han icke hvila; han ville ock i Rom hafva någon frukt. Men han hade allt hittills varit förhindrad. Detta hade skett genom oundvikliga arbeten för andra orter, såsom vi se af kap. 15: 22. Och på samma sätt blef han allt framgent förhindrad, ända till dess Herrens tid var inne. Då kom Paulus verkligen till

Rom — men på ett helt annat sätt och under helt andra omständigheter, än dem han haft för sitt öga, då han bedt om att "lyckas komma till dem". Han kom till Rom som fånge i bojor, hade lidit skeppsbrott under resan och blef efter sin framkomst hållen i fängsligt förvar. Skådom åter här den underlige Guden! Hans trognaste tjänare hade i lång tid bedt om en lyckosam resa, och då blef den en sådan. Så plägar Herren handla med sina trognaste vänner. Men dock, bönen var hörd, resan var lycklig för dem, som mottogo fången. Fastän han var bunden, var Guds ord icke bundet, och genom Guds underbara styrelse utföll allt till hans rikes befrämjande. — Men vi återvända till texten. Hvarför aposteln icke kunde slå sig till ro med den verksamhet, han hittills hade utöfvat, förklarar han sålunda:

14. Jag står i skuld både hos greker och barbarer, både hos visa och ovisa.

Han säger: "jag står i skuld", är gäldenär. Såsom han ock säger till korintierna: "Om jag förkunnar evangelium, är det icke någon berömmelse för mig; — gör jag det ovilligt, så är mig dock det ämbetet betrodt" (1 Kor. 9: 16, 17). Måtte alla de, som äro i predikoämbetet, besinna detta, att de icke äro sina egna, som kunna göra hvad de vilja, utan att den Herren, som kallat dem, skall en dag fordra räakenskap af dem, huru de fullgjort hans uppdrag. — Jag står i skuld "både hos greker och barbarer", säger aposteln. Under dessa två namn betecknades hela människosläktet; ty då äfven romarna hade grekernas bildning, sammanslogos dessa tvenne folk under namnet greker; men dessa åter plägade under de råa och vilda folkens namn, barbarer, äfven innefatta judarna. — Visa och ovisa betecknar bland enskilda människor bildade och råa, kunniga och okunniga. Åt alla var aposteln skyldig sin tjänst, och för alla var evangelium lika nödigt till frälsning; ty uti den stora frågan, huru Gud ville frälsa människan, äro alla människor okunniga, hvilket folk och hvilken bildningsgrad de än må tillhöra.

15. Därför, så vidt på mig ankommer, är jag redebogen att predika evangelium äfven för eder, som ären i Rom.

Emedan jag är skyldig alla människor min tjänst, så är jag ock färdig att komma till Rom, säger aposteln. Han ser på ingenting annat än sin plikt. Detta är ock ett exempel, som alla kristna må be-

tänka. Vi äro ofta mera bekymrade om framgången eller följderna, af hvad vi skola göra, än om Guds bud; vi förgäta hvad oss tillkommer: blott göra, hvad han befallt; och vi bekymra oss om det, som Gud tillkommer: att gifva frukten och framgången. Så bör det icke vara. Blott för sin plikt ville aposteln fara äfven till Rom, hvar-est likväl den mäktiga världsanden, den hedniske kejsarens säte och den hedniska lärdomens och stolthetens medelpunkt utan tvifvel för ögat framställt stora svårigheter för en apostel, som hade blott evangelii dårskap att förkunna. Sådant har han väl betänkt; därför anmärker han ock just nu:

16. Ty jag skämmas icke vid evangelium; ty det är en Guds kraft till frälsning för hvar och en som tror, för juden först, så ock för greken.

Här börjar en ny afdelning af brefvet. Sedan aposteln i de föregående femton verserna gjort en inledning till sitt bref, angifver han nu här i korta, men innehållsrika uttryck hufvudämnet för de elfva första kapitlen, nämligen den stora hufvudläran om, huru människan varder frälst.

Ty jag skämmas icke vid evangelium. Man kunde fråga, hvarför aposteln gör denna anmärkning, då evangelium ju icke är något att skämmas vid, är af Gud från himmelen gifvet och således det ärofullaste, som finns på jorden. Hvarför säger då aposteln, att han icke skämmas därvid? Utan tvifvel därför, att människor dock pläga skämmas därvid. — Härvid skola säkert många mena, att detta kunde endast vara händelsen i apostelns tid, då otrogna judar och hedningar icke kände evangelii härlighet och i sin falska visdom föraktade det. Det är visserligen sant, att det var så i apostelns tid, att Guds evangelium var "för judarna en förargelse och för grekerna en dårskap — —, eftersom judarna begära tecken och grekerna söka vishet" (1 Kor. 1). Men alldeles så går det ock nu, att Kristi evangelium är en förargelse och dårskap för största mängden af dem, som dock äro döpta till hans namn. Den mänskliga naturen är i alla tider och på alla orter densamma oakadt alla yttre förändringar; därför har ock allt Guds ord sin tillämplighet i alla tider och på alla folk, det vare judar eller hedningar, muhammedaner eller namnkristna. Det inträffar öfverallt, hvad aposteln säger: "En naturlig människa fattar icke det, som tillhör Guds Ande, ty det är henne en dårskap, och

hon kan icke begripa det." Och icke det allenast, utan Kristi evangelium är ock i alla afseenden uti den hårdaste strid emot allt, som ligger djupast i vår natur; i evangelium angripes, hvad människan allra mest älskar, sitt oberoende; där fordras en ovillkorlig underkastelse af både förstånd och vilja under Kristi ord; där blir all högmodig inbillning och själfförtröstan i grund nedslagen; där blir blott Gud stor, och människan endast en fattig tiggare. Sådant kan aldrig behaga människonaturen, utan är för densamma blott pina och död. Här är grunden, hvarför Kristi ord och Kristi sanna vittnen alltid måste vara hatade af allt, som icke är födt af Gud. Därför sade ock Herren så ofta till sina lärjungar, att de skulle bereda sig på att varda hatade af alla människor för hans namns skull; och han förklarade, att det icke var rätt med dem, de voro icke hans sanna lärjungar, om de icke fingo detta hans tecken, om det icke gick dem såsom Mästaren (Joh. 15: 20; Luk. 6: 26). Det är icke Kristi evangelium i sanning och renhet, om världen kan älska det, om det icke blir försmädat och antastadt (Joh. 15: 16; 1 Joh. 4: 5, 6). Men då nu aldrig någon evangeliis fiende vill synas hata det goda och rätta, så måste alltid fiendskapen beklåda sig med skenet af nit om sanningen och därför försmäda Kristi sak såsom dårskap eller såsom något falskt och ondt, som förtjänar att tadlas och afskys. Då nu Kristi lärjungar och vänner alltid utgöra den minsta hopen, blott några få föraktade själar, och hela världen, som försmädar dem, är den stora tongifvande och ansedda hopen, då kan man lätt förstå, att det blir en svår frestelse att blygas vid honom och hans ord. O, det blir för mången kristen en utesägligt hård kamp att för Kristi skull afsäga sig all världens aktning, blifva en dåre, se sig föraktad och på det värsta utmålad af sina närmaste och vänner och af hela samhället — då vi likväl icke hafva något så dyrbart på jorden som människors aktning, vänskap och förtroende. Nu skola vi försaka allt detta. Det fordras ett gudomligt verk i själen till att allt framgent utstå detta. Ty vi tala här icke om den gudaktighet, som världen kan gilla och akta, utan om den sanna, äkta Kristi efterföljelse, som nödvändigt måste vara en förargelse och dårskap för hela världen, så sant Kristus har sagt: "En tjänare är icke förmer än hans herre; hafva de förföljt mig, så skola de ock förfölja eder." Såsom ville han säga: Föregifva de, att de hata eder för något fel, t. ex. någon brist på ödmjukhet, mildhet m. m., så veten, att jag var "mild och ödmjuk af hjärtat", och dock hafva de hatat mig.

Detta är nu det första och allmännaste förhållandet med frestelsen att skämmas vid Kristus och hans ord. Men icke hafva vi ännu sett, hvad aposteln närmast åsyftade — och hvilket i synnerhet evangelii predikanter förstå. Det går ännu något djupare. Om vi närmare gifva akt på apostelns ord, så skola vi märka något. Han säger: *“Jag skämmas icke vid evangelium; ty det är en Guds kraft till frälsning för hvar och en som tror.”* Märk väl på detta sammanhang! Just den anmärkningen, att evangelium är en Guds kraft till frälsning, antyder hvad han egentligen afsåg, då han förklarade, att han icke skämdes därvid. Paulus, liksom Kristus, har icke haft mycket besvär af de massor, som ingen religion öfvade och aktade, utan egentligen af dem, som med något nit öfvade sin religion, och såsom han säger i kap. 2: 19, *“tilltrodde sig att vara blindas ledare, ett ljus för dem, som voro i mörker m. m.”*, och som i lagen hade kunskapens och sanningens form.“ Se, det var alltid dessa, som stridde mot evangelium, mot Kristus och Paulus och påstodo, att dessa *“gjorde lagen om intet genom tron”* (kap. 3: 31), att evangelium var en svag och lös lära, som undergräfdde det rätta allvaret och, långt ifrån att göra människor heliga, tvärtom gjorde dem lösaktiga — åtminstone var det en svag och lös lära i jämförelse med lagen — evangelium var ett svaghetens ord, menade de. Det är emot denna gamla mening hos dem, som ännu hafva höga tankar om lagens och människans egen kraft, aposteln riktade det ordet om evangelium: *“det är en Guds kraft.”* Detta se vi tydligt af hans ord i 1 Kor. 1, där han säger: *“Talet om korset är en dårskap för dem, som varda förtappade; men för oss, som varda frälsta, är det en Guds kraft. — Vi predika Kristus såsom Guds kraft och Guds vishet; ty det dåraktiga från Gud är visare än människorna, och det svaga från Gud är starkare än människorna.”* — *“Det svaga från Gud!”* — Han själf kallade det *“Guds kraft”*; således måste det varit andra, som kallat det svaghet. Men då svarar aposteln: Är evangelium en svaghet, så är det då Guds svaghet; men *“det svaga från Gud är starkare än människorna”* — evangelium är en Guds kraft. *“Göra vi då lagen om intet genom tron? Bort det; utan vi befästa lagen”* — det är blott evangelium, som åstadkommer, att någon människa verkligt börjar hålla lagen; det är blott genom evangelium, någon människa får Guds kraft. Evangelium har namn och anseende för att vara en svaghet, men det är tvärtom en Guds kraft i människorna, både till rättfärdighet och helgelse.

Detta har aposteln så rikligen förklarat, synnerligen i brefven till romarna och galaterna, att hvar och en kan där tillräckligt se, hvad aposteln här åsyftar. Han bevisar där, att lagen icke kan göra människan hvarken rättfärdig eller helig. I förra afseendet är det just lagen, som fördömer alla människor, emedan intet kött är rättfärdigt inför lagen, hvarför ock alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse. Och i afseende på helgelsen, så gör lagen blott, att "synden blifver öfvermåttan syndig genom budordet", den "verkar i mig all begärelse" och kommer synden att öfverflöda; den verkar icke kärlek, utan vrede, icke lif, utan död. "Om en lag hade blifvit gifven, som kunde göra lefvande, så vore rättfärdigheten verkligen af lagen." Med dessa ord förklarar aposteln, att lagen hvarken gör rättfärdig eller helig. Människan blef i syndafallet andligen död, fången i en inre fiendskap emot Gud och hans vilja och i benägenhet till allt ondt, ja, "såld under synden". Då i ett sådant tillstånd lagen kräfver af henne, hvad hon icke förmår, och fördömer henne, om hon icke fullgör allt, så kan däraf intet annat följa än en af dessa två händelser: antingen att hon slår sig blott på yttre ting, som hon kan komma ut med att göra och hålla, och blifver så en skrymtare och farisé, som förgäter hvad störst är i lagen, nämligen själfva hjärtat, gudsfruktan och kärleken; eller ock, om hon blifvit djupare gripen och väckt, så att Guds röst och ögon förfölja hennes hjärtas synder, och hon ser Guds dom för hvarje syndig tanke eller sinnesrörelse, då måste hon stanna i bitterhet mot en sådan Gud, i förtviflan och död. Så mycket kan lagen åstadkomma. Och därtill är den ock af Gud ämnad. Men kommer nu Kristi evangelium och förkunnar henne full nåd och förlåtelse, just som hon ligger där i sin synd, ondska och förtviflan, då uppkommer ett alldeles nytt lif i hjärtat, en ny blick på Gud, ett hjärtligt förtroende, kärlek och tacksamhet, och så börjas i henne hvad lagen allra först kräfde: kärlek till Gud. Och denna kärlek, detta lif i Gud, är ju helgelsens innersta grund och väsen.

Nu, detta är hvad man kan förstå och förklara i denna punkt. Men att evangelium är en Guds kraft till människans frälsning, nyfödelse och helgelse, är dessutom en Guds hemlighet — Gud tacktes, säger aposteln, "genom dåraktig predikan frälsa dem som tro." Det skulle ske på ett för människan dåraktigt sätt, på det allt hennes förstånd om ondt och godt, hvori hon ville likna Gud, skall helt

tillintetgöras, den gamla inbillningen i oss dödas, och vi få lära att endast tro på Gud.

Men att människan skall så helt, både till förstånd och krafter, tillintetgöras och böja sig för något, som hon tycker är både dårskap och svaghet, det är alldeles olidligt för naturen. Du som för denna dåraktiga predikan, att "allt kött är hö", om du fortfar med det allvar som visar, att du verkligen menar det, bered dig på att blifva ansedd såsom antingen en förvillad däre eller ock en falsk ande, som ingen ansträngning och möda vill hafva för syndens bekämpande, utan vill hafva köttet fritt. Både invärtes i ditt hjärta och utvärtes af ännu helbrädda verkhelgon skall du beständigt höra den rösten: Visst hafva vi själfva kraft; icke äro vi så till intet dugliga; om vi blott allvarligt bemödade oss, skulle vi väl kunna bekämpa synden. Och så får du det rådet att icke längre vänta, det Kristus skall vara för oss både till rättfärdighet och till helgelse, utan att vi måste bryta upp från denna svaghetslära och företaga oss något annat: vi måste tro på någon egen kraft och väl använda denna, så skola vi blifva andra helgon, än vi blifvit genom evangelium. Detta är den mäktigaste och finaste frestelse, som någonsin möter en kristen; ty dels är ingenting så djupt inrotadt i all natur, som tron på sig själf och att icke tro på Kristus; dels har ingen frestelse ett sådant sken af helighet och allvar som denna; dels ock undgår du på denna väg korsets förargelse och blir ansedd såsom en allvarlig, from och redlig man.

Ja, det är att befara, att många, som en gång förstått och smakat evangeliets kraft, men icke hålla ut med dess rena bekännande, utan åtminstone på finare sätt vika därifrån och antaga en ton, som gynnar den mänskliga inbillningen, oftast bevekas därtill genom denna insikt, att de då undgå den beständiga försmädelsen och vinna anseende att vara förståndiga och allvarliga män. De hafva småningom tröttnat vid korsets förargelse. Aposteln antyder något sådant i Gal. 5: 11; 6: 12. Att alltid försaka ett anseende, som man blott med några ord kan förvärfva, är ganska påkostande. Men Herren ser ditt hjärtas mening. Han, som vet hvad i människan är, har allvarligt varnat: "Hvilken som blyges vid mig och mina ord, vid honom skall ock Människosonen blygas, då han kommer i sin härlighet."

Se, om du så predikar evangelium, att du icke förmanar de troende att "skicka sig värdigt Kristi evangelium", "vaka och bedja" och "ikläda sig Guds vapenrustning", då förtjänar du väl att straffas, såsom

den där icke predikar allt Guds ord; men här talas därom, att fastän du både brukar lagen såsom en tuktan till Kristus och förmanar de troende till allt godt, du ändå måste bära korsets försmädelse, om du blott på allvar tror och drifver den läran, att allt kött är hö, att vi ingen egen kraft hafva till att fullgöra Guds vilja, utan du härleder allt från Kristi gifvande och därför först och sist predikar Kristus. Blott detta skall ådraga dig folkets försmädelse. Eller kan någon säga, att aposteln Paulus icke förmanade de kristna eller icke förkunnade lagen? Likväl, emedan han på allvar dref den läran, att hvarken vi själfva eller lagen hade kraft att göra oss heliga, utan att lagen tvärtom var gifven att tillstoppa vår mun och komma synden att öfverflöda, och att all rättfärdighet och helgelse kom af tron, så fick han dock den tillvitelsen, att han "gjorde lagen om intet genom tron" (Rom. 3: 31), ja, till och med den beskyllningen, att han sade: "Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma" (v. 8). Se, detta är korsets förargelse; detta hade han därför, att han med allvar dref denna dåraktiga predikan.

Och då vi vidare i evangelierna se, att det var alldeles samma anklagelse, Kristus själf beständigt uppbar af de verkheliga fariséerna, så frågas: Skola icke alla hans rätta tjänare hafva samma tecken? Då det ju icke var af den råa hopen, utan just af dem, som hade mest nit om Gud efter lagen och hade samma Guds ord som vi — då det var af sådana, som dessa högsta Guds tjänare fingo en och samma beskyllning; skola vi icke då förstå, att den i alla tider utgör ett viktigt tecken på det sanna evangelium? Ja, märk! då Paulus säger: "Jag skämmas icke vid evangelium", så har han därmed gifvit ett fint kännetecken och ett afgörande utslag på hvad som är den rätta vägen, nämligen den hvarvid försmädelsen är fästad, icke för andra orsaker, utan för själfva evangelii förkunnelse. Det är alldeles så, som då han sade, att han dyrkade Gud efter den väg, hvilken de kalla parti (Apg. 24: 14). Det finnes människor, som vilja vara något helt annat än världen, vilja vara fromma och rätta kristna, men på ett sådant förståndigt och "riktigt sätt", att deras kristendom skall vinna allmänt erkännande och aktning. Och däruti lyckas de ock. Men deras väg har blott det betänkliga felet, att Herren Kristus icke erkänner densamma utan säger: "Ve eder! ve eder, då alla människor tala väl om eder" (Luk. 6). Eller är det möjligt, att du i lära och lefverne har det riktigare än Herren Kristus? Men han lyckades aldrig att undgå beskyllningen att vara emot lagen. Skulle

du dock icke frukta för ditt hjärtas och den djupt listige fiendens svek, när du rent af gör dig en annan väg, än den Kristus och Paulus gingo? Måtte vi väl se till, att vi icke fela om hela vägen, utan med all vår skröplighet dock tillhöra den enda rätta vägen — den "hvilken de kalla parti", och vid hvilken man är i frestelse att skämmas. Men då må vi ock icke skämmas vid den, utan blott prisa Gud för nåden! Se 2 Tim. 1: 8, 12.

Men vi gå nu åter till texten. Då aposteln säger, att evangelium är en Guds kraft till frälsning, så gör han därvid ett kort men viktigt tillägg. Han säger: "för hvar och en som tror." Han säger icke, att evangelium är en Guds kraft till frälsning för alla, som höra det, utan han säger: för hvar och en som tror. Detta må man väl besinna. Många undra, att de icke finna uti evangelium någon Guds kraft; och dock hafva de ännu aldrig rätteligen trott. De äro antingen ännu sofvande världens barn eller ock väckta, men som beständigt umgåtts blott med sig själfva, sitt eget görande och varande — flyktigt öfverfarit de stora förkunnelserna i evangelium och menat sig alltid hafva trott, när de blott icke betvivlat sanningen, under det likväl hela hjärtats förtröstan och traktande varit riktade på deras eget tillgörande. Då hafva de icke erfarit, att evangelium är en Guds kraft. Huru var det möjligt? Du har ännu aldrig verkligt trott, att du var alldeles fri från dina synder blott genom Kristus, fri från lagens alla domar — att du var Guds älskade barn. När du aldrig trott sådant, huru skulle du då erfara evangeliets kraft? Men evangelium förblifver dock det enda, som är en Guds kraft till frälsning för hvar och en som tror.

För juden först, så ock för greken. Grunden till detta tillägg, denna ordning: först judarna, sedan grekerna*, blir framdeles vidlyftigt förklarad i nionde, tionde och elfte kapitlet, där aposteln talar om Guds gamla förbund med Israel, som bort i första rummet inympas i sitt eget oljeträd, Kristus (kap. 11); men då judarna hade förkastat och dräpt sin konung, Kristus, och han likväl uttryckligt förklarade, att apostlarna skulle börja sin predikan i Jerusalem (Luk. 24: 47; Apg. 3: 26; 13: 46), så hafva vi här en märklig lärdom.

* Sedan Alexanders generaler hade grundat hans rike i Egypten och Asien, blefvo äfven dessa länders invånare betraktade såsom greker, emedan de i allmänhet talade grekiska; och då judarna knappt stodo i beröring med andra hedningar, så kallade de alla hedningar greker, därför betecknas med detta uttryck alla hedningar.

Med denna Kristi förordning skulle icke blott profetiorna uppfyllas (t. ex. Jes. 2: 2, 3; Ps. 68: 16, 17), utan därmed skulle Herren också visa, huru stor och fri hans hjärtas nåd och kärlek är, som i evangelium förkunnas, då denna nåd skulle allra först erbjudes åt dem, som utgjutit hans blod, åt dem, som "dräpt lifvets furste." Härmed ville han visa, att evangelium skulle predikas för de största syndare — ja, visa rikedomen och fullkomligheten af hans försoning, då den gällde äfven för hans mördare. Mätte då hvar och en verkligen tro det, så skall han varda frälst, och då förnimma, att evangelium är en Guds kraft till frälsning "för hvar och en, som tror" — hvar och en — ingen enda utesluten.

17. Ty i detta uppenbaras Guds rättfärdighet af tro till tro, såsom det är skrifvet: Den rättfärdige skall lefva af tro.

Härmed förklarar aposteln, hvarför evangelium är en Guds kraft till frälsning. Han säger: orsaken är, att evangelium uppenbarar *Guds rättfärdighet*, förutan hvilken ingen kan varda frälst. Men hvad menar aposteln här med Guds rättfärdighet? Guds rättfärdighet i apostelns mening på detta och många andra ställen i hans bref är en alldeles ny eller okänd sak för de flesta människor, äfven inom kristenheten. Man måste vara invigd i den heliga skrifts talesätt i allmänhet och apostelns eget i synnerhet för att förstå detta uttryck. Guds rättfärdighet skulle annars, efter ordens lydelse, betyda den egenskapen hos Gud, hvarigenom han är rättvis och därigenom för syndare förskräcklig i sina domar; men här och på många andra ställen har detta ord en egen och alldeles särskild betydelse; det betecknar en helt annan sak än nämnda egenskap hos Gud. Enligt apostelns egen förklaring, i synnerhet i kap. 3: 21, 22, är den Guds rättfärdighet, som genom evangelium uppenbaras, den af Gud oss skänkta Kristi förtjänst, hvilken tillräknas de troende, och hvilken därför kallas Guds rättfärdighet, emedan den är af Gud själf gifven, och därjämte är den enda, som för Gud gäller. Aposteln säger i kap. 3: "Men nu har utan lag Guds rättfärdighet blifvit uppenbarad, betygad af lagen och profeterna, nämligen Guds rättfärdighet genom tro på Jesus Kristus för alla och öfver alla, som tro. Ty det är ingen åtskillnad; ty alla hafva syndat och äro utan berömmelse inför Gud och varda rättfärdigade utan förskyllan, af hans nåd, genom återlösningen i Kristus Jesus." Uti femte kapitlet blir denna Guds rättfärdighet ännu utförligare beskrifven, såsom den stora "gåfvan" till de många genom "den ena människans,

Jesu Kristi, nåd", och den stora nådestanken hos Gud förklaras där så, att "såsom genom den ena människans olydnad de många hafva blifvit gjorda till syndare, så skola och genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga." Då människan genom syndafallet hade förlorat all sin egen rättfärdighet och all förmåga att vara rättfärdig inför Guds lag, och som sådan måste vara evinnerligen fördömd, har Gud i sin stora barmhärtighet fattat detta nådefulla råd att själf förskaffa henne en rättfärdighet — en fullkomlig uppfyllelse af lagen, af både de bud och de ådömda straff, hvarunder vi lågo — hvilken rättfärdighet står för hennes räkning att genom tron omfattas; och när detta sker, är hon genom denna rättfärdighet fullkomligt fri från all skuld och från alla lagens domar och inskrifven i himmelen såsom en arvinge af det eviga lifvet. Det är om denna Guds rättfärdighet, ängeln Gabriel talar i Daniels nionde kap., då han säger om Kristi död: "En gräns sättes för öfverträdelser, och synderna få en ände, och missgärningen varder försonad, och en evig rättfärdighet framhåfd." Det är denna Guds rättfärdighet, som betecknas med "den yppersta klädningen" (Luk. 15: 22), med "bröllopskläderna" (Matt. 22: 12) och med det "glänsande och rena linnet, som var tvaget i Lammets blod" (Upp. 7: 14; 19: 8).

Nu säger aposteln, att denna Guds rättfärdighet *uppenbaras* genom evangelium. Han säger icke, att den först under evangeliets tid tillkommit eller begynt tillägnas människor — ty för Gud var "Lammets slaktadt ifrån världens grundläggning" (Upp. 13: 8) — han säger icke heller, att den var okänd i gamla testamentet; tvärtom har han just i texten hänvisat till en profets vittnesbörd om rättfärdiggörelsen genom tron; och i fjärde kap. visar han, att Abraham blef rättfärdigad genom tillräknelse af samma rättfärdighet. Nej, han säger här endast, att dess högsta och fullkomliga uppenbarelse skedde genom evangelium. Det är tre stora tidskiften att betrakta i afseende på denna Guds rättfärdighet: det första, då Gud fattade det nådefulla beslutet därom i sitt eviga råd; det andra, då han under gamla testamentets förberedande tid utlofvade den och tillämpade den på alla dem, som i sanning trodde på den utlofvade; det tredje, när den genom evangelium blef fullt uppenbarad och predikad. Om detta rättfärdighetens uppenbarande i evangeliets saliga tid gaf Herren Gud många ljufliga löften i gamla testamentet sådana som detta: "Min frälsning kommer snart, och snart blifver min rättfärdighet uppenbarad" (Jes. 56: 1). — Men aposteln tillägger:

Af tro till tro. Detta är ett underligt och dunkelt uttryck. Nu

hafva somliga förklarat det så, att det vill säga: från den tro, man hade i gamla testamentet på den kommande Frälsaren, till nya testamentets tro på den redan komne; andra åter: från den ena graden af tro till en annan o. s. v. Men utan tvifvel hafva de fattat det rätt, som hänföra uttrycket "af tro" till Guds rättfärdighet, då det helt enkelt betyder: i evangelium uppenbaras Guds rättfärdighet af tro — eller den rättfärdighet, som är af tron — "till tro", d. ä. att man må tro. Rättfärdigheten af tro blir i evangelium uppenbarad, att människor må tro. Då stämmer det ock väl öfverens med v. 5, där aposteln säger, att han hade fått apostlaämbetet till att upprätta trons lydnad, det är, såsom vi förut funnit, den lydningen, att man tror. Aposteln vill säkert säga detsamma om evangeliets ändamål som om apostlaämbetets: det var att uppenbara rättfärdigheten af tron, på det människor måtte tro och varda frälsta. Samma talesätt har han ock i kap. 3: 22: "Guds rättfärdighet genom tro på Jesus Kristus för alla och öfver alla, som tro."

Såsom det är skrifvet (i Hab. 2: 4): "*Den rättfärdige skall lefva af tro.*" Här hänvisar han till gamla testamentets skrifter, såsom bekräftande hvad han nyss sagt och bevisande, att här var egentligen ingen ny lära å bane, såsom han ock i v. 2 hade antydtt, utan att Gud i alla tider rättfärdiggjort människor på samma sätt. Alla, som någonsin blifvit för Gud rättfärdiga och saliga, hafva blifvit det genom tron på Kristus, såsom det i Hebr. 11: 4 säges redan om Adams andre son, Abel. — Det ordet: "Den rättfärdige skall lefva af tro", blir otvetydigt, när orden läsas i den ordning, de hafva i gr.-texten, nämligen: Den rättfärdige af tro skall lefva — d. ä. den genom tron rättfärdige. I alla fall blir dock apostelns mening densamma, att ingen är rättfärdig utan genom tron; och att blott denne skall lefva eller hafva det eviga lifvet. Han har ännu på tvenne ställen anført samma ord: först i Gal. 3: 11, där han är sysselsatt med att bevisa, att ingen kan varda rättfärdig genom lagen; då anför han detta ord. Sedan i Hebr. 10: 38, där han förmanar dem, till hvilka han skrifver, att blifva fasta i tron; då anför han åter detta ord och förklarar genast rikligen dess mening i hela det elfte kapitlet, där han visar, att man alltifrån världens begynnelse blott genom tron har undfått Guds rättfärdighet och vittnesbördet därom.

När nu denna enda rättfärdiggörelsens och salighetens väg uppenbaras genom evangelium, då kan man förstå, hvarför endast det är Guds kraft till frälsning. Många mena, att allt tröstligt tal om Gud och hans nåd är evangelium; så snart man hör någon tala tröstligt,

säger man, att han talar evangeliskt. Detta är en farlig villfarelse. Otaliga äro de, som gått med någon slags tröst på Guds nåd till evig fördömmelse. Nej, evangelium är ett visst och bestämdt ord. Likasom lagen innehåller några bestämda Guds bud, så är ock evangelium ett bestämdt ord om vägen till frälsning — ett ljufligt budskap: "Allt är fullkomnad"; men ock ett bestämdt bud: "Hyllen Sonen!" Evangelium förklarar, "att ingen kommer till Fadern utan genom Sonen". Evangelium förelägger oss den rättfärdighet, som är af tron på honom, och lär, att vi blott därigenom varda frälsta. Evangelium låter Gud behålla alla sina fullkomligheter och lär, att ingen varder frälst, om han icke äger en rättfärdighet, som fullt motsvarar alla lagens fordringar. Och en sådan hafva vi blott af Kristus. Evangelium visar, att "rättfärdighet och rätt äro hans trons fäste, att nåd och sanning stå inför hans ansikte", att blott den skall lefva, som blifvit redan här dömd för sina synder, men ock redan här från alla sina synder frisagd, benådad och med Gud förenad till en ande med honom. På alla andra vägar kan man väl öfva fromhet, men blott på denna väg, som evangelium förelägger oss, blir själfva hjärtat förvandladt; blott genom evangelium födes i människan en ny skapelse, ett himmelsbarn, som kan lefva i Guds salighet. Blott evangelium är den oförgångliga säd ofvanefter, genom hvilken vi födas af Gud, som helgas och förnyas till hans beläte. Allt detta förklarar, hvarför endast evangelium är Guds kraft till frälsning för hvar och en, som tror.

18. Ty Guds vrede uppenbaras från himmelen öfver all ogudaktighet och orättfärdighet hos de människor, hvilka förhålla sanningen i orättfärdighet.

Här börjar tredje afdelningen af detta kapitel, däri aposteln företager sig att visa, det alla människor äro under synd (kap. 3: 9) och efter den gudomliga rättvisan under förtappelsens dom (kap. 2: 12); med hvilken bevisning han förbereder det stora hufvudämnet i brevet — och förbereder läsarens sinne för detsamma — nämligen evangeliets budskap om den enda frälsningsvägen, Jesus Kristus och hans försoning.

Den vers, som nu ligger för oss, har blifvit olika förstådd. Somliga hafva hållit den likbetydande med den föregående, där det säges, att Guds rättfärdighet varder uppenbar genom evangelium. Men hela den följande utvecklingen af ämnet visar det orimliga i denna mening; ty här förklarar ju aposteln, hvad som är rådande öfver dem,

som icke hafva evangelium. Aposteln hade i v. 16 och 17 sagt, att evangelium vara en Guds kraft till frälsning, därför att i detta uppenbaras Guds rättfärdighet, den som kommer af tron; och här företager han sig att göra denna Guds nåd rätt behöflig och nödvändig för människan genom att visa, hvad vi annars hafva att vänta, om vi icke hafva Guds Son, nämligen endast Guds vrede. Detta är tankegången i dessa verser. — Men då hafva åter några med Guds vredes uppenbarelse förstått endast den, som sker i samvetet, och mena, att efter aposteln säger, det hedningarna också hafva lagen i sitt inre och af de skapade tingen förstå Gud, så skulle också Guds vrede vara därmed uppenbarad. Men tvenne omständigheter visa, att detta icke är aposteln mening. Först är det ordet "uppenbaras" i gr.-texten ett sådant, som icke begagnas om de lägre och naturliga uppenbarelserna, såsom genom samvetet eller genom skapelsens verk, utan det betecknar alltid dels rent gudomliga och underbara, dels annars sällsamma uppenbarelser. Det har därför utan tvifvel afseende på den Guds vredes uppenbarelse, som skall ske på den yttersta dagen*). Det andra, som visar detta, är att aposteln strax nedanför i sin utveckling af ämnet (kap. 2: 5) uttryckligen talar om den dagen såsom den, på hvilken Guds vrede och dom skola uppenbaras — då han säger: "Du samkar öfver dig själf vrede på vredens dag, när Guds rättvisa dom varder uppenbar."

Guds vrede skola vi icke föreställa oss såsom en sinnesrörelse hos Gud, lik den, som hos oss betecknas med vrede — nej, Guds vrede betecknar i Skriften först hans heliga och fruktansvärda misshag till synden, hans allvarliga nit och bestämdhet att straffa synden (Ps. 95: 11; Joh. 3: 36, m. fl.); och för det andra, själfva de straffdomar, hvarmed Herren hemsöker syndare (4 Mos. 16: 47; Ps. 78: 38, 49, 50; Jes. 5: 25.) Denna Guds vrede har väl redan ofta uppenbarat sig på jorden, såsom först uti den dödsdom, Gud fästade vid öfverträdande af sitt bud till våra första föräldrar, och i jordens förbannande för deras synd o. s. v.; sedan i många förskräckliga straffdomar, såsom i den allmänna syndaflo den, i Sodoms och Gomorras förstöring genom eld från himmelen, i hedningarnas öfverlämnande till ett ovärdigt sinnelag och skamliga lustar (v. 24—28), i Jerusalems förstöring och judarnas förskingring och i allmänhet uti den förskräckliga

*) Och præsens med futuri betydelse uttrycker en sak blott mera viss och bestämd.

stränghet, hvarmed brott mot lagen i gamla förbundet straffades. Men ändtligen blef Guds vrede öfver synden på ett alldeles särskildt sätt uppenbar uti Medlarens förskräckliga lidande och död, då han tömde den bittra kalk, "som Fadern hade gifvit honom"; ty då det gick så hårdt till, när våra synder hemsöktes på honom, som var Guds egen älskade Son, då bör hvar och en kunna sluta till Guds fruktansvärda nit emot synden. Men med allt detta återstår ännu en sådan Guds vredes uppenbarelse, att vi med tanken därpå kunna nästan säga, att Guds vrede hittills varit fördold. En dag skall komma, en "vredens dag", på hvilken Guds vrede i högsta mening skall blifva uppenbar, "när Herren Jesus varder uppenbar från himmelen med sin matts änglar, i eldslåga, för att hämnas på dem, som icke känna Gud och icke lyda vår Herre Jesu Kristi evangelium, hvilka skola lida straff, evigt fördärf ifrån Herrens ansikte och från hans krafts härlighet" (2 Tess. 1); då domaren skall säga till dessa: "Gån bort ifrån mig, I förbannade, uti den eviga elden" o. s. v. Herren Jesus Kristus, den eviga sanningen, har själf förkunnat oss detta.

Nu säger aposteln, att Guds vrede skall uppenbaras från himmelen *öfver all ogudaktighet och orättfärdighet hos de människor, hvilka förhålla sanningen i orättfärdighet*. Här är något, som är mycket viktigt att förstå och märka. Gud hatar visserligen all synd, men Guds vrede skall uppenbara sig endast öfver ogudaktighet och orättfärdighet. All synd är afvikelse från lagen och brott emot Guds heliga vilja, men "ogudaktighet" är ännu något annat. Så väl gr-textens ord som detta svenska, ogudaktighet, betecknar, att man icke aktar Gud, icke vördar och fruktar Gud utan håller honom för ett intet. Från en sådan källa flyter naturligen sedan all orättfärdighet, eller att man också i gärningar fritt bryter mot Guds bud, icke gör hvad man är skyldig emot Gud, sig själf och sin nästa, utan utöfvar det orätt är. Men därtill fordras då att förhålla sanningen i orättfärdighet, d. ä. tillbakahålla den kända sanningens kraf på sitt hjärta, ja, undanhålla den för sitt förstånd och sina tankar, för att få vara fri i synd och orättfärdighet. Och detta är ju, hvad Kristus själf förklarade vara den egentliga fördömelseorsaken. Han sade: "Detta är domen, att ljuset har kommit i världen, och människorna älskade mörkret mer än ljuset; ty deras gärningar voro onda. Ty hvar och en, som gör det onda, hatar ljuset — att hans gärningar icke må varda bestraffade," o. s. v. Vi se åter här, att människans ansvarighet och fördömelse förutsätter, att hon vet något om Gud och hans vilja,

men uppsåtligt bryter däremot. Och ett inre medvetande säger oss, att detta är en rättvis dom. Men då kunde någon fråga, huru aposteln kan tillämpa detta på hedningarna, hvilka icke hafva Guds ord, såsom han gör i detta kapitel. Därpå svarar han sålunda:

19 o. 20. Emedan det, som kan förstås om Gud, är uppenbart i dem; ty Gud har uppenbarat det för dem. Ty hans osynliga egenskaper, både hans eviga makt och hans gudom, skådas ända från världens skapelse, när de förstås af gärningarna, på det att de må vara utan ursäkt.

Här förklarar aposteln, att äfven hedningarna hade så mycket förstånd om Gud, att de voro utan ursäkt. "Emedan", säger han, "det som kan förstås om Gud", d. ä. hvad människan blott genom aktgifvande på de skapade tingen, hvilka äro ställda för allas ögon, kan förstå om skaparen, det var dem uppenbaradt. "Ty ända från världens skapelse", säger han, "skådas Guds osynliga egenskaper, både hans eviga makt och hans gudom, när de förstås af gärningarna". Guds egenskaper, hans eviga makt och hans gudom voro annars för oss osynliga; men detta osynliga har uti skapelsens verk likasom antagit kropp och gestalt, så att Gud där blifvit likasom synlig. Och denna uppenbarelse af Guds osynliga fullkomligheter, hvilka började i skapelsen, har sedan alltid fortfarit och stått för allas ögon, så att ingen människa kan undskylla sig, om hon icke dyrkar Gud så, som en allsmäktig, vis, god och närvarande Gud bör blifva dyrkad. Ty dessa Guds egenskaper kan hon se med ögonen. Aposteln lärar här, att de skapade tingens vittnesbörd om Gud äro så tydliga, att äfven hedningarna kunna däraf hämta en sådan kunskap om hans egenskaper, hans makt och hans gudom, som strider emot "ogudaktighet och orättfärdighet"; och det var denna kunskap eller "sanning", som de "förhöllo i orättfärdighet" (v. 18). Ty eljest hade denna kunskap om Gud bragt dem till att söka ännu mera ljus om honom; och då hade den trofaste, alla människors Fader, äfven skänkt dem det saliggörande ljuset. Ty aposteln lär i detta kapitel, att hedningarnas djupa förnedring i blindhet, dårskap och laster är ett Guds straff för den ogudaktigheten, att de icke användt det ljus, som var dem gifvet, "icke aktat värdt att hafva Gud i kunskap" (v. 28), utan "förhållit sanningen i orättfärdighet." Detta utvecklar han nu allt framgent i detta kapitel.

Således, ehuru han säger, att "de äro utan ursäkt", har han dock därmed icke sagt, att de blott uti samvetet, förnuftet och världens

skapelse hade ett ljus, som är tillräckligt till frälsning, till nyfödelse och helgelse; utan han säger, att saknaden däraf var redan Guds rättvisa straff för föraktet af det ljus, som var dem gifvet. Å andra sidan säger han icke heller, att deras skuld och dom skall blifva sådan, som de obotfärdiga kristnas, hvilka äga evangelii ljus — motsatsen har Kristus tydligt uttalat i Matt. 10: 15: 11: 22, 24, och aposteln antydtt uti kap. 2: 12 — utan han säger, att den Guds vrede, som öfvergått dem och ännu skall uppenbaras, är rättvis därför, att de uti ogudaktighet och orättfärdighet förhållit den sanning, som var dem uppenbarad.* Detta utvecklar han nu vidare och säger: De äro utan ursäkt,

21. emedan de hafva känt Gud men icke ärat eller tackat honom såsom Gud utan hafva blifvit fåfängliga i sina tankar, och deras oförnuftiga hjärta har blifvit förmörkadt.

Då aposteln åter säger: *de hafva känt Gud*, åsyftar han först den kunskap om Gud, som de hade genom de medel, han nyss nämnt (v. 20), och genom den i deras hjärtan inskrifna lagen (kap. 2: 15); men han kan ock åsyfta den uppenbarelse om sina egenskaper Gud gaf människorna i paradiset och efter syndafloden, då hela människosläktet utgjorde en familj. Hade detta ljus blifvit vördadt och åtlydt, så hade det behållits och förökats. Men, säger han, "de hafva icke ärat eller tackat honom såsom Gud utan hafva blifvit fåfängliga i sina tankar", och så har "deras oförnuftiga hjärta blifvit förmörkadt". Här lära vi, huru allvarligt Gud äskar af människan, att hon skall prisa och förhårliga honom, i den mån hon känner honom. Känna vi honom ock blott såsom en vis och allsmäktig skapare, så vill han, att

* Då aposteln icke blott nämner »ogudaktighet», hvilken redan innebär, att man icke vördar Gud, utan ock tillägger: »hvilka förhålla sanningen i orättfärdighet», synes han särskildt hafva åsyftat, hvad hedningarnas filosofer, lärare och lagstiftare gjorde, nämligen att, ehuru dessa i allmänhet hade begreppet om en enda stor Gud, de dock icke meddelade folket detta sitt ljus, utan tvärtom förbjödo sina lärjungar att utsprida det. Själfva Sokrates fördolde så sitt ljus för folket, att han icke blott bjöd sina lärjungar att behålla det för sig allena och i afseende på gudstjänsten ställa sig efter landets bruk, utan att han ock själf offrade på offentliga altaren och lät fråga delfiska oraklet. Äfven Plato lärde, »att det icke var visligt att för det gemena folket upptäcka det fulla ljuset om världsalltets Fader.» På detta sätt understödde de, emot bättre vetande, det mörker och den ogudaktighet, som låg i de stumma afgudars dyrkande och alla de vederstyggliga laster och brott, som åtföljde denna dyrkan. Detta är ock ett sätt för den orättfärdighet, hvori man förhåller sanningen.

vi dock skola dyrka honom såsom en sådan; vi äro redan då skyldiga honom all vårt hjärtas kärlek, vördnad och lydnad. De hafva icke heller "tackat honom", tillägger aposteln. Vi böra oafflåtigen påminna oss, att Gud är källan till allt, det vi äro och hafva; "i honom lefva vi och röra oss och äro till". Därför är det ock en hufvuddel af vår gudsdyrkan, att vi beständigt "tacka honom", erkänna vårt beroende af honom och uti allting gifva honom äran. Och tänk, då äfven hedningarna, som sakna evangelii ljus, likväl äro utan ursäkt, när de icke sålunda förhårliga och tacka Gud; huru vill det då gå oss, till hvilka han talat genom sina profeter och omsider genom själfva Sonen, om vi icke förhårliga och tacka vår Gud! (Hebr. 2: 1—3).

Men hvad det är att ära honom såsom Gud, det förtjänar väl att ännu bättre betänkas. Det sker icke blott med ord, åthäfvor och vackra gärningar, utan de som förstå, att Gud är en ande, de skola ock tillbedja honom i anda och sanning. Såsom redan är anmärkt, vill Gud, att vi skola dyrka honom i samma mån, som han uppenbarat sig för oss: älska honom så, som vi förstå, att han är älskvärd; frukta honom så, som vi förstå, att han är fruktansvärd; tro på honom så, som vi förstå, att han är trofast och sannfärdig; uti allting så lyda honom, som vi förstå, att han har makt och rätt att i allting befalla öfver oss. Detta heter att ära honom såsom Gud. Om vi nu allvarligt vilja så prisa honom, då måste vi förkrossas inför honom för alla de brister och synder, vi då finna hos oss, och bekänna, att han dömer alldeles rätt, om han kastar oss till helvetet. Då prisa vi honom såsom Gud — då återfår Gud den ära, som i syndafallet beröfvades honom, när ormen ingaf människan: "Skulle Gud hafva sagt", o. s. v. När vi nu gifva oss skyldiga till döden, då prisa vi honom såsom Gud. Men har han också uppenbarat oss sitt råd om vår frälsning — uppenbarat oss sin Son och sin allvarliga vilja att frälsa alla dem, som hylla Sonen — då fordras, att vi ock låta honom häruti vara sannfärdig, så att vi icke bortkasta Guds nåd, utan böja oss för hans ord och tro på hans barmhärtighet. Sådant heter att ära honom såsom Gud. Förstå vi vidare, att det är hans allvarliga vilja, att "de, som lefva genom hans Sons död, icke mera må lefva för sig själfva utan för honom, som för dem har dött och uppstått"; att de skola taga afsked från allt, som misshagar Gud, och göra hvad honom täckes — då fordras, att vi ock med glada, tacksamma och villiga hjärtan göra detta och, hvadhelst som därvid ännu brister, alltid tro på den eviga förlåtelsen, som han så dyrt förvärfvat och så all-

varligt tillsagt oss. Allt detta hör till att ära honom såsom Gud. Sker nu icke detta, utan vi blifva "fåfängliga i våra tankar" och börja fritt lefva emot vårt förstånd om Gud; då följer, såsom ett rättvist straff, att Gud tager sitt ljus ifrån oss och låter våra oförståndiga hjärtan förmörkas och falla i allahanda dårskaper, såsom aposteln här säger om hedningarna.

Detta är den allvarsamma lärdom, som denna text gifver oss, och hvilken i synnerhet bör vara gripande för oss, åt hvilka Gud gifvit sitt evangelium. Då Gud har så högt benådat oss, att han icke blott ställt för våra ögon hela skapelsen, full med vittnesbörd om hans osynliga egenskaper, både hans eviga makt och hans gudom; utan ock gifvit oss sin egen älskade Son från himmelen, som blifvit vår broder och trofaste medlare, som med sin laguppfyllelse och sitt blods utgjutelse förlösslut oss från syndens och lagens förbannelse; vidare gifvit oss sitt ord om allt detta och ännu dagligen sänder oss den Helige Ande, som själf verkar allt, hvad till lif och gudaktighet är nödigt, kallar, väcker, upplyser, tuktar och hugsvalar oss, allteftersom vi behöfva det — tänk, då Gud gifvit och gifver oss allt detta, men världen ändå går sin väg fram, är säker och ogudaktig, icke fruktar Gud, icke ärar och tackar honom för all hans nåd, utan lefver fri i sina synder, sin fåfänglighet och afgudadyrkan; hvem kan undra, att vår Gud i sin heliga rättfärdighet då låter världen fara, ja, låter henne så förblindas och förstockas, att hon knappt ett ögonblick fruktar för helvetet. Men mycket mera, om ock vi, som äfven varit benådade med Andens lif och ljus, smakat Guds godhet och begynt vandra i anden, skulle på nytt affalla, blifva fåfängliga i våra tankar och åter lefva i säkerhet och uppsåtliga synder; huru rättvis men förskräcklig måste icke då Guds dom blifva! Vore vi däremot än så svaga och syndiga, men vi allenast gäfvade honom äran, bekände inför honom vår synd och uselhet, dömde oss själfva och sökte hans nåd, så blefve ju allting botadt. Men då vi förakta honom, missbruka och trotsa det ljus, han gifvit oss, och börja att förhålla sanningen i orättfärdighet; hvem kan då undra, säga vi åter, att Gud i sin majestätiska rättfärdighet nu handlar med oss så, som denna text lär!

Men hvad gör då Herren? Han endast lämnar oss. Han gör intet ondt — han endast lämnar oss — han "tiger" (Ps. 50: 21). Och då är det förbi med människan. Då är det slut med all tanke och besinning. Då har vårt oförnuftiga hjärta blifvit förmörkad, så att vi nu kunna falla i allahanda dårskaper. Herren säger: "Mitt folk

hörde icke min röst; då lät jag dem gå i deras hjärtans hårdhet, de fingo vandra efter sina egna rådslag" (Ps. 81: 12, 13). Han "förstockar Faraos hjärta", då denne länge motstått de väckande besökelserna (2 Mos. 4: 21); och till dem, som "icke mottagit kärlek till sanningen, sänder Gud kraftig villfarelse, så att de skola tro lögnen, på det att alla må varda dömda, som icke hafva trott sanningen, utan haft sin lust i orättfärdigheten" (2 Tess. 2). På sådan Guds rättfärdighet gifver aposteln nu talande exempel och säger:

22 o. 23. Då de föregåfvo sig vara visa, hafva de blifvit dårar och utbytt den oförgänglige Gudens härlighet mot en bild, som liknar förgänglig människa och fåglar och fyrfotadjur och kräldjur.

Då de föregåfvo sig vara visa. Det finnes ingen synd och ogudaktighet, mot hvilken Gud i alla tider så grundligt bevisat sin vrede som mot denna, hvilken ock utgör den egentliga upprorssynden emot Gud, nämligen att den fallna människan inbillar sig vara antingen vis eller rättfärdig. Det fanns ingen synd eller ogudaktighet i Israel, mot hvilken Herren Kristus förde en så hård strid som mot de skriftlärdas och fariséernas inbillningar. Ja, "Gud står emot de högfärdiga" (1 Petr. 5: 5). Och när Gud står emot dem, som föregifva sig vara visa, då sker det på det sättet, att han låter dem "blifva dårar." Historien vittnar, att allt hvad skarpsinnigast och klokast varit på jorden, de lärdaste filosofer och tänkare både ibland hedningar och kristna, hafva allesammans råkat i de största dårskaper, när de förkastat Guds fruktan och sanning; den ena vishetsläran har då nedgjort den andra, och de hafva alla mot sin vilja blott bidragit att bekräfta den sanningen: "Då de föregåfvo sig vara visa, hafva de blifvit dårar." Kristus var människornas ljus (Joh. 1). Då de icke mottogo detta, har Gud straffat dem med förblindelse; hvarpå hela judafolket utgör ett stort, lefvande bevis inför hela världen. Grunden härtill ligger uti Guds eviga nitälskan om sin ära. Har människan affallit från Gud genom sträfvan att "blifva såsom Gud, vetande hvad godt och ondt är", så skall hon ock återkomma till Gud genom att känna sin dårskap. Jesus fröjdades i anden öfver denna Guds dom och regering och sade: "Jag tackar dig, Fader, att du har dolt detta för visa och kloka och uppenbarat det för enfaldiga. Ja, Fader; ty så har varit behagligt för dig." "Det täcktes Gud genom dåraktig predikan frälsa dem, som tro" (1 Kor. 1), och "göra de visa till dårar." "Ty det

är skrifvet: Jag skall göra om intet de visas vishet och förkasta de förståndigas förstånd. Hvar är någon vis, hvar är någon skriftlärd, hvar är någon af denna världens klyftiga? Har icke Gud gjort denna världens vishet till dårskap? Ty sen, mina bröder, på eder kallelse, att icke många visa efter köttet, icke många mäktiga, icke många ädlingar äro kallade. Utan det i världen dåraktiga har Gud utvalt, på det att han skulle komma de visa på skam.“

Huru detta bevisat sig bland hedningarna, se vi nu här. Aposteln säger, att då de i allt sitt mörker ändå föregåfvo sig vara visa, hafva de blifvit dårar, slöa, dumma, ja, vansinniga till den grad, att de ”utbytt den oförgånglige Gudens härlighet mot en bild, som liknar förgånglig människa och fåglar och fyrfotadjur och kräldjur.“ De hafva själfva gjort sig gudar af trä och sten, formade icke blott efter människor utan ock efter djur, oxar, apor, ormar och grodor. Och de hafva icke allenast, såsom somliga af dem föregifvit, i dessa beläten sett endast sinnebilder till den osynlige, sanne Guden, utan de hafva hyst och bevisat den djupaste vörndnad för själfva belätet. Och till en sådan dårskap hafva icke blott de råare folkslagen försjunkit, utan äfven de för mänsklig vishet mest utmärkta, såsom grekerna och egyptierna m. fl. Om denna besynnerliga förblindelse af människans förstånd talar i synnerhet Jesaja på ett målande sätt, om huru hedningen ”fäller åt sig cedrar — — Detta hafva människorna till bränsle; och man tager däraf och värmer sig därmed, man tänder på det och bakar bröd därvid. Men därjämte förfärdigar man en gud däraf och tillbeder den, man gör däraf ett beläte och faller ned för det. En del af träet bränner man alltså upp i eld — — men af det, som är kvar, gör man en gud, man gör sig ett beläte, och för det faller man ned och tillbeder, man bönfaller inför det och säger: Rädda mig, ty du är min gud.“ (Jes. 44; jämf. 5 Mos. 4: 15; 2 Kon. 17: 20 m. fl.).

24 o. 25. Därför har Gud öfverlämnat dem i deras hjärtans lustar åt orenhet, att skända hvarandras kroppar, då de hafva utbytt Guds sanning mot lögnen och ärat och dyrkat det skapade framför skaparen, hvilken är välsignad i evighet. Amen.

Därför har Gud öfverlämnat dem i deras hjärtans lustar åt orenhet o. s. v. Här höra vi åter, hvad Herren Gud gör med dem, som icke följa det ljus, han gifvit dem. Han öfverlämnar dem i deras hjärtans lustar, och genast föras de af dessa sina lustar uti ett djup af orenhet, som nu blir deras förtjänta lön. ”Gud frestas icke

af ondt, och själf frestar han ingen" (Jak. 1: 13); men ondskans makt i människan är så stor, att om Gud blott lämnar henne, rusar hon genast i all synd och skam. Genom syndafallet uppfylldes människans natur af den gamla ormens gift, synd och all ondska, som beständigt arbetar och tränger på i hjärtats tankar, lustar och begärelser, likasom en svällande flod eller källådra. Såsom Herren Gud tidigt klagade, att "människornas ondska var stor på jorden, och att deras hjärtans alla uppsåt och tankar beständigt voro allenast onda" (1 Mos. 6: 5), hvarom ock Herren Kristus säger: "Från hjärtat utgå onda tankar, mord, hor, skörlefnad, stölder, falskt vittnesbörd, hädelser" (Matt. 15: 19). Om icke Gud med sin allmakt och åtskilliga naturliga hinder tillbakahölle denna syndaflod, så kunde intet samhälle bestå, ja, hela människosläktet skulle gå under för den påträngande ondskan, genom hvilken alla människor skulle i hast förstöra sig själfva och hvarandra. Äfven där icke nådens krafter anammas och verka, har Gud i sin allmänna fadersomsorg om människosläktet lagt några naturliga hinder och band på den förstörande ondskan, sådana som: en naturlig klokhet, fruktan för skam och skada, omsorg om den egna nyttan, aktning för sig själf o. dyl.; hvarjämte han dessutom alltid med sin allmakt regerar och tillbakahåller den påträngande ondskan. Men när han nu till rättvist straff för människors förakt och förvändning af hans kärleksråd undandrager dessa hinder för syndens utbrytande och lämnar människan åt sig själf och åt den onda fiendens ingifvelser, då öfverflödar ondskans makt alla mått och skrankor. Då får man se dessa förskräckliga utbrott, sådana aposteln här anför ifrån hedningarnas lif, och sådana man ofta nog ser äfven inom kristenheten — dessa hemska skräckexempel, då äfven sådana människor, som allmänt hållits för visa och förståndiga, på en gång finnas sjunkna i någon förskräcklig synd eller dårskap, så att den ene är tjuf eller förfalskare, den andre mördare, en tredje ligger i vederstyggliga och förstörande laster, en fjärde mördar sig själf o. s. v. Och när de kanske kort förut voro ansedda för kloka och hederliga människor och nu sluta på detta ömkliga sätt, då står världen där och undrar och kan icke begripa, huru sådant tillgått; ty aldrig kunde den och den kloka och goda människan vilja göra något sådant, som hon dock nu har gjort. Huru har det då tillgått? På intet annat sätt, än det aposteln här säger oss: "De kände Gud, men hafva icke ärat honom så som Gud"; de förnummo Guds röst, men ville icke böja sig, utan "förhöllo sanningen i orättfärdighet"; de "föregåfvo sig vara visa" och ville icke

tro, hvad Gud sade dem. För allt detta har nu Gud öfverlämnat dem i deras hjärtans lustar, och så hafva de blifvit dårar.

O, att hvarje människa, som ännu är mäktig af någon besinning, ville i tid betänka, hvad Herrens apostel här lär oss! Mången ung man eller kvinna hör tidigt af hulda och upplysta föräldrar eller lärare Guds råd för både vår timliga och eviga välfärd; de höra och förstå, att Gud är allsmäktig, att det icke är rådligt att trotsa denne Herre; de höra och förstå, att denne allsmäktige Gud allvarligt vill och bjuder, att alla människor skola omvända sig till honom, frukta och älska honom, tro, lyda och följa honom genom lifvet o. s. v. Men de vilja icke lyda detta Guds råd; de vilja ännu följa sina egna lustar och världen — och mena, att de skola väl ändå alltid akta sig att icke göra det för groft, icke sjunka för djupt i syndapölarna; de mena, att de hafva det i sin makt att hålla en viss måtta. Märk: de vilja icke helt "vara Herrens egna, blifva och lefva under honom i hans rike", men ärna dock akta sig att icke falla för djupt. Detta skall dock icke lyckas dem. Det är sådana, Herren plägar öfverlämna i deras lustars makt till orenhet eller gruflig orättfärdighet eller andra särskilda dårskaper. "Gud låter icke gäcka sig." Vill du icke höra hans ord och helt omvända dig, så hjälper sedan ingen klokhets och vaksamhet; du måste ned i djupet. Förr eller senare, i tiden eller i evigheten, skall du bittert erfara, att det var ditt grufligaste oråd, att du icke lydde denne Herre, utan trotsade hans vilja och råd.

Sådant förehåller oss här aposteln med hedningarnas exempel. Och han upprepar ännu en gång orsaken, hvarför de blefvo öfverlämnade i sina hjärtans lustar åt orenhet. Han säger: "De hafva utbytt Guds sanning mot lögnen", d. ä. då de icke ville lyda den sanning de förstodo om Gud och hans dyrkan utan, såsom han förut sagt, förhöllo sanningen i orättfärdighet, så hafva de själfva uppgjort åt sig falska meningar om Gud för att få förblifva i sina synder; och så har förblindelsen och hjärtats förstockelse inträdt, så att de hafva "ärat och dyrkat det skapade framför skaparen" — hvilket är en träffande beskrifning på hela världens dyrkan ännu i dag: de ära och dyrka de skapade tingen framför skaparen. — *Hvilken är välsignad i evighet. Amen.* Detta apostelns tillägg är dels ett uttryck af hans egen djupa vördnad för Gud, dels ägnadt att gifva ännu ett slag åt afguderiet genom att uttrycka, huru vi borde ära och tillbedja Herren Gud och icke undandraga honom det allra minsta af hans ära, icke ens tala om honom utan den djupaste vördnad, utan alltid med

vårt tal om Gud förena ett lof och pris. — Härpå öfvergår nu aposteln till att vid namn uppräknas hednasynderna och omtalar först en bland de grufligaste styggelser, i hvilka de voro försjunkna. Han säger:

26 o. 27. **Fördenskull har Gud öfverlämnat dem åt skamliga lustar; ty deras kvinnor hafva utbytt det naturliga umgänget mot det, som är mot naturen. Sammalunda hafva ock männen öfvergifvit det naturliga umgänget med kvinnan och brunnit i sin lusta till hvarandra, och män bedrifvit styggelsen med män och fått sin villas rätta lön på sig själfva.**

Denna onaturliga hednastyggelse — på hvilken särskildt må tillämpas apostelns ord i Ef. 5: 12: "Hvad i hemlighet föröfvas af dem, är skamligt äfven att tala om" — har bedrifvits icke blott i Sodom, utan ock bland de mest bildade hedningar, såsom grekerna och romarna, hvilkas utmärktaste poeter, som skulle innehafva sitt folks högsta bildning, icke ens känt blygsel vid att med denna orenhet smutsa sina dikter. Till en sådan grad hade de blifvit dårar, när de höllo sig för visa. Den store, majestätiske Guden! Lämpligare straff kunde han icke pålägga dem, som för sin inbillade vishet föraktade hans sanning, än att han gjorde dem rentaf till dårar; att då de förnedrade Guds bild till arma människors och djurs liknelse, de fingo förnedra sig själfva under fäna den genom mer än djuriska lustars och lasters bedrifvande. Därför säger ock aposteln: "De hafva fått sin villas rätta lön på sig själfva." Så brukar den store Guden göra med människor. Såsom han säger: "Dem, som ära mig, vill jag ock ära; men de, som förakta mig, skola komma på skam" (1 Sam. 2: 30). — Men månne endast hedningarna hafva på detta sätt blifvit till skam och öfverlämnade åt sina lustars makt? Gifves det icke äfven inom kristenheten spår af samma Guds straffdom öfver hans föraktare? Mången hemsk upptäckt eller bekännelse förråder, att äfven bland dem, som äro döpta till Jesu namn och anammat hans lekamens och blods sakrament, finnas sådana, som ligga i samma hednastyggelse, och, hvad tänkvärdast är, detta icke blott bland de mest vanvårdade och råa, utan den store Guden låter äfven sina lärda och bildade föraktare sjunka i samma smuts. Detta är just det mest märkvärdiga och ett häpnadsväckande bevis på den Guds straffdom, som ligger däri. Ty när människor lefva endast i vanliga och naturliga synder, kan man tillskrifva det blott människans fall; men då styggelser, vid hvilka en

vanlig syndares naturliga känsla erfar vämjelse, blifva härskande öfver förnuftiga, ja, bildade människor, då måste man se den förskräcklige hämnaren däri; då måste man se, att det är en Guds straffdom. Men är öfverlämnandet åt skamliga lustar redan ett Guds straff, så är det dock blott ett förspel till något värre, som komma skall, såvida ej en hel bättring och försoning mellankommer (3 Mos. 20: 13).

Men aposteln uppräknar vidare ett helt långt register af hedniska synder och upprepar ännu en gång orsaken därtill sägande:

28—31. Och likasom de icke hafva aktat värdt att hafva Gud i kunskap, så har Gud öfverlämnat dem till ett ovärdigt sinnelag, så att de hafva gjort det otillbörliga, uppfyllda med all orättfärdighet, skörlefnad, ondska, girighet, elakhet, fulla af afund, mordlust, trätgirighet, svek, vrånghet; örontasslare, förtalare, gudsföraktare, våldsverkare, högfärdiga, stortaliga, illfundiga, mot föräldrar olydiga, oförnuftiga, trolösa, kärlekslösa, obarmhärtiga.

De hafva icke aktat värdt att hafva Gud i kunskap. Således åter detsamma, som förut blifvit sagdt, att en kunskap om Gud var dem gifven, men hvilken de icke aktat värd att behålla och följa, utan tvärtom förhållit den i orättfärdighet. Detta är alltid doms-orsaken.

Därför har Gud öfverlämnat dem till ett ovärdigt sinnelag. Gr.-textens ord på "ovärdigt sinnelag" betecknar äfven ett sådant, som icke är mäktigt till sund slutledning, icke kan bedöma och urskilja föremål*. Och huru starkt har det ej bevisat sig sådant uti de hedniska dårskaper, "det otillbörliga", som vi dels förut betraktat, och hvarpå nu här följa ytterligare exempel.

Uppfyllda med all orättfärdighet — detta betecknar, att de synder och laster, som nu här uppräknas, voro enväldiga hos dem, utan motvikt eller motstånd af ett bättre sinne. Där var intet annat än synd och orättfärdighet; både deras hjärta och deras lefverne voro däraf

* Ordet »ovärdigt» är i gr.-texten taget af samma stamord, som det näst förut begagnade på »icke aktat värdt»; aposteln har i själfva det ord, han här valt, uttryckt Guds vedergällningssätt. De hafva icke pröfvat, aktat värdt, att fasthålla Guds sanning; och Gud har gifvit dem ett sinne, som ej mer kan pröfva — eller ock ett, som är pröfvadt ovärdigt. Herre, »mot den vrånge bevisar du dig afvog» (Ps. 18: 27; jämf. Ps. 81: 13).

uppfyllda. Och här uppräknar nu aposteln en mängd särskilda stycken af denna orättfärdighet. — *Skörlefnad*. Här tages ordet i dess vidsträcktaste mening, betecknande alla grader och former af synden mot vårt sjätte bud. Vi veta ock, att hedningarna icke blott alltid hållit denna last för oskyldig, utan att ännu i dag denna styggelse, ömkligt att säga, i många hednaländer rentaf utgör en del af deras gudstjänst. Så alldeles fritt regerar djäfvulen ibland hedningarna. — *Ondska*, d. ä. den bitterhet i sinnet, hvarmed man far efter att göra andra skada, utan någon annan orsak än själfva skadelusten. — *Girighet*, eller att människan behärskas och drifves af ett begär att blott vinna och äga, utan afseende på det verkliga behovet för den ställning i lifvet, hvari man är satt. Gr.-textens ord härleder sig från orden mer och hafva — mer hafva är girighetens lusta; själfva ägandet och vinnandet är den giriges mål. Därför säger aposteln: "Girighet är afgudadyrkan." — *Elakhet*, d. ä. ett lågsinne, som gärna utöfvar oförrätter och hämnd. — *Fulla af afund*. Afund, d. ä. den mörkrets ande i människan, att hon, långt ifrån att älska sin nästa som sig själf, tvärtom lider af andras företräden eller välgång. — *Mordlust*. Anmärkningsvärdt är, att afund och mord i gr.-texten uttryckas med så lika ord, att i själfva namnens likhet antydes den släktskap, som äger rum i begreppen. Så har ock Kristus förklarat femte budet, att ett hjärta, som icke älskar sin nästa utan förtörnas och hatar, begår mord (Matt. 5: 22—25; jämf. 1 Joh. 3: 15). Dessutom är ock hedningarnas lif uppfyllt af mord i gärningar. — *Trätgirighet*, d. ä. ordstrid för fåfång ära och icke för sanningen. — *Svek*, då man under sken af ärlighet söker bedraga sin nästa. — *Vrånghet*, d. ä. att gärna tyda allting hos nästan till det värsta.

Örontasslare, egentl. hviskare, d. ä. sådana, som i tyst förtrolighet berätta något ondt om sin nästa, utan något kärlekens ändamål, endast af böjelse — ett af de mest giftiga sätt att beröfva sin nästa hans goda namn och rykte; ty under det den hemliga förtalaren själf undgår obehaget af redogörelse, är den förtalade icke i tillfälle att svara. — *Förtalare*, äro här, såsom motsats till de föregående, sådana, som äfven offentligen försmäda människor med onda, lögnaktiga tillmälen. — *Gudsföraktare*, egentl. Guds hatare. Detta var det stora hufvuddraget i hedningarnas sinnelag, såsom förut i detta kapitel är visadt, att de icke älskade Gud, sådan de kunde förstå honom vara, helig och rättfärdig; men då det här förekommer i raden af särskilda synder, åsyftar det utan tvifvel dessa mer upplysta syndens slafvar, hvilka

kände i sitt samvete mera af Guds lag och hotelser och därför särskildt förbittrades emot Gud; såsom aposteln i kap. 8: 7 anmärker, att "köttets sinne är fiendskap emot Gud, ty det är icke Guds lag underdånigt, och kan icke heller vara det." Just det, att människan känner krafvet af Guds lag, men icke kan fullgöra det, uppväcker hennes bitterhet mot Gud, som gifvit lagen. Detta är höjden af människans ondska, att hon hatar Gud, och är det sätt, på hvilket synden "medelst det som är godt (nämligen lagen) verkar min död", såsom aposteln säger i kap. 7: 13. — *Våldsverkare*, eller öfversittare, som öfvermodigt och fräckt behandla andra. Sådan är ordets betydelse i allmänhet. Men vi hafva här anledning att antaga i apostelns tanke ett sammanhang mellan "gudsföraktare" och "våldsverkare", och att han med de förra tänkt särskildt på det hat mot Gud, som hos de romerska kejsarna utbröt i förföljelserna mot de kristna. Då kristendomen började sprida sitt ljus, blefvo många oroade i sina samveten; äfven däraf uppkom den inre strid och bitterhet mot Gud och evangelii ljus, som gjorde dem till "våldsverkare" mot de heliga. Den särskilda anledningen, att så förstå apostelns tankegång, är den, att han i 1 Tim. 1: 13, där han talar om sig själf såsom en Guds folks förföljare, brukar samma ord och säger sig hafva varit en "våldsverkare." — *Högfärdiga*, d. ä. sådana, som förhäfva sig öfver andra för några verkliga eller förmenta företräden. — *Stortaliga* eller skrytsamma, som äfven pråla med hvad de icke äga. — *Illfundiga*, egentl. uppfinnare af det onda, af nya sätt och vägar för vinning eller väl-lust, nya skadekonster o. s. v. Historien förmåler om en hemsk uppfinningsrikhet hos hedningarna i Rom, när det gällde att martera de kristna. — *Mot föräldrar olydiga*. Här antyder aposteln, att lydnad mot föräldrar är en plikt, som själfva naturen lärde hedningarna, och hvars brytande fördömde äfven dem, som icke ägde det fjärde budet af Guds skrifna lag. — *Oförnuftiga*, d. ä. sådana, som icke låta säga sig, icke låta råda och leda sig af vishetens och sanningens ord, utan såsom oförnuftiga djur rusa fram efter eget tycke. — *Trolösa*, egentl. förbundsbrutare. — *Kärlekslösa*, d. ä. sådana, som sakna naturlig ömhetskänsla. Då ordet egentligen betecknar dem, som sakna den naturliga kärleken mellan föräldrar och barn, synes aposteln här hafva åsyftat den onaturliga hednaseden, hvarigenom föräldrar utsatte sina barn för att låta dem omkomma, och de uppvuxna barnen på samma sätt utsatte sina gamla föräldrar. — *Obarmhärtiga*, d. ä. sådana, som sakna medlidande med andras nöd, bekymmer och lidande.

Hvilket förskräckligt register hafva vi nu icke genomgått! Hvilken syndafloed har icke utflutit från det första fallet! Och här tillägger nu aposteln en omständighet, för hvilken vi måste bekänna, att Guds vrede af himmelen är väl befogad och rättvis. Han säger:

32. Sådana som, fastän de väl känna Guds rättfärdiga dom, att de, som göra sådant, äro värda döden, dock icke allenast göra det, utan ock hålla med dem, som göra det.

Aposteln upprepar ännu en gång dessa nu så ofta framhållna omständigheter, för hvilka Guds dom äfven öfver hedningarna är rättvis. "De känna Guds rättfärdiga dom", säger han; de hafva det naturliga ljuset om Guds egenskaper, och de hafva lagen skriven i sina hjärtan (kap. 2: 15). De veta, att de, som göra sådana synder, som nu uppräknats, "äro värda döden". Detta deras förstånd om Gud är det ena, som han så ofta har framhållit. Det andra är, att de icke allenast ändå göra, hvad de veta vara stridande mot Guds vilja, utan ock "hålla med dem, som göra det". Här är saken. De "hålla med" det onda. Detta är det, som alltid utmärker ogudaktighet. De lida icke blott icke af syndens lag, som är i deras lemmar, af syndens makt i naturen, utan de hålla med, de äro ense med sig själfva uti att öfva dessa synder. Ja, ännu mera, de hålla ock med, att andra göra dessa synder. Detta är ett tecken af det öfverlämnande till ett ovärdigt sinnelag, som hade öfvergått hedningarna. När människan icke alldeles är så öfverlämnad åt synden, så plägar hon dock, ehuru hon för sin egen del begår densamma, ändå ogilla den i sitt förstånd och ogilla dess allmänna öfvande af människor. Men när det kommer därhän, att hon ock tager syndens allmänna öfvande i försvar, såsom den obotfärdiga världen gör med sina allmänt öfvade synder, då är det ett tecken af en hel resning mot Gud och hans majestätsrätt, ja, af en förstockelse, som antyder den fruktansvärda straffdomen, att vara öfverlämnad till ett ovärdigt sinnelag. Huru alldeles motsatt är icke förhållandet med de gudfruktiga, som ogilla, ja, förbanna sin synd och dock måste dragas med detta onda, som utgör deras största plåga och bekymmer. Därom talar aposteln i kap. 7: 15—25. Och så blir då hufvudlärdomen af denna sista del af vårt kapitel tydlig, att Guds vrede skall uppenbaras från himmelen öfver all ogudaktighet och orättfärdighet hos de människor, som känna Gud, men icke ära honom som Gud och icke akta värd

att hafva Gud i kunskap, utan förhålla sanningen i orättfärdighet; de som känna Guds rättfärdiga dom och dock icke blott göra det onda utan ock hålla med detsamma. Sådanas fördömelse är då fullkomligt rättvis, och Guds vrede hvilar öfver dem, så länge de icke flytt in i den fristad, gått in genom den trånga port och fått rentvagning och lif i det försoningsblod, som Guds evangelium från himmelen förkunnar.

ANDRA KAPITLET.

Innehåll: Liksom 1:a kapitlet framställer hedningarnas belägenhet under synden och Guds dom, så visas här, att judarna, som hade sådan kunskap om sanningen, att de dömde och fördömde andra, måste desto mer vara »utan ursäkt», då de öfvade samma synder, som de fördömde; att Gud skall rättvisligen döma alla människor efter måttet af deras kunskap om honom och deras uppsåtliga syndande däremot, v. 1—16. I andra delen af kapitlet, v. 17—29, visar aposteln, med framhållande af judarnas synder, att de yttre förmåner, de åtnjöto, icke befriade dem från deras dom.

Därför är du utan ursäkt, o människa, hvem du än är, som dömer. Ty i det att du dömer en annan, fördömer du dig själf, emedan du, som dömer, gör detsamma.

FÖR att förstå hvad sammanhang detta apostelns tal om dömande kan hafva med det egentliga ämnet i detta kapitel, så är nödigt att veta och erinra sig följande: aposteln skrifver till församlingen i Rom; där var en blandning af hedningar och judar; dessa senare voro genom sina företräden, att de ägde Guds skrifna lag och den sanne Gudens kännedom, alltid vana att döma, fördöma och afsky alla andra folk, hvilka icke ägde denna kunskap om Gud och lefde mera fritt och öppet i synden. Då nu aposteln i föregående kapitel lade hedningarnas grofva blindhet och syndalefnad i dagen, gafs därmed en ny väckelse åt judarnas gamla förmåtenhet och dömande, och då var just rätta ögonblicket att gripa dem i detta deras allmänt kända drag och visa, hvad det medförde för dem själfva, nämligen blott ett ännu mer bindande bevis på deras egen fördömmelse, emedan de just med sitt dömande förrådde, att de visste, huru fördömmelsevärd synden var, och dock själfva öfvade henne, om ock på ett finare sätt än hedningarna. Apostelen säger:

Därför, d. ä. då jag nu visat, att just kunskaper om Gud och hans vilja och om det fördömmelsevärda i synden (kap. 1: 19, 21, 32) gör, att syndaren är utan ursäkt, så måste du, som dömer andra syn-

dare, mycket mer vara utan ursäkt, när du själf gör samma synder, som du dömer; ty med ditt dömande har du själf uttalat din kunskap om Guds rättvisa dom öfver synden. — Men Herrens Ande, som här talade genom aposteln, såg icke blott på judarna, utan på hvarje människa, som någonsin skulle komma att läsa detta bref. Därför blir här icke namnet uttaladt på det folk, som närmast åsyftades, hvilket först i v. 17 nämnes, utan aposteln säger: *O människa, hvem du än är, som dömer.* "O, människa" — du som blott är en människa, hvemhelst du eljest är! vet du blott med dig, att du dömer öfver dem som synda, och att du själf gör samma synder som de, så vet, att då är du själf fördömd. Huru kunde Herrens röst kraftigare gripa det skalkaktiga människohjärtat, hvilket så gärna vill endast veta, tala, döma, men icke besinna Guds dom öfver sig själf. Det var denna hjärtats falskhet, säkerhet och förmäthenhet, aposteln här ville angripa. Det var icke egentligen dömandet, utan säkerheten i hjärtat, han ville åtkomma. Ett köttsligt dömande öfver något, som ännu icke är uppenbart (1 Kor. 4: 5; 1 Tim. 5: 24), är väl i sig själf en synd, hvarmed människan intränger i Guds majestätsrätt (Rom. 14: 4; Jak. 4: 12); men aposteln's egentliga syftemål på detta ställe är, såsom vi se af det hela, att väcka och förkrossa syndare och därmed bereda deras hjärtan för nådens förkunnelse. Han hade i det föregående bevisat, att hedningarna voro "utan ursäkt" (1: 20); nu börjar han just med samma ord till judarna: "Därför är du utan ursäkt, hvem du än är, som dömer."

Ty i det att du dömer en annan, fördömer du dig själf, emedan du, som du dömer, gör detsamma. Eller kan du verkligen tänka, att Guds dom icke skall vara lika för alla människor, som begå samma synd och hafva samma sinne? En skillnad skall väl göras emellan människor, som begå samma synder, men endast den, att de, som hafva ett klarare ljus, skola få en svårare dom (Matt. 10: 14, 15; 11: 21—24). Åt dig, som dömer andra, är kanske mera gifvet; och då skall af dig varda mera utkrafdt (Luk. 12: 48). Måtte hvarje kristen väl besinna detta! Egenkärleken förblindar oss ofta så, att under det vi rätteligen bedöma synden hos andra, såsom Gud misshaglig och fördömlig, vi dock göra ett undantag med oss själfva, likasom Gud icke skulle döma alla människor efter samma grunder. Detta är ett stort själfbedrägeri.

2. Och vi veta, att Guds dom är rätt öfver dem, som göra sådant.

Och vi veta, d. ä. vi hafva alla ett medvetande därom, fastän

vi genom egenkärleken ej kunna rätt tillämpa det på oss själfva — att Guds dom är rätt öfver dem, som göra sådant. Ut i gr.-texten står egentligen: "att Guds dom är efter sanningen." Ordet på sanning är rikt och djupgående och har här, i sammanhang med det följande, utan tvifvel denna betydelse: Guds dom är efter det sanna förhållandet med människan och efter hvarje människas olika ställning (v. 12); Guds ögon skåda och pröfva människans verkliga inre beskaffenhet, hennes sinne och egentliga själstillstånd, och hvilket värde gärningarna i följd däraf äga. Aposteln har här riktat pilen mot detta falska väsende, hvarigenom människor tycka sig likasom kunna bedraga Gud. Judarna tröstade sig med Guds löften till Abraham och Mose, fastän de oupphörligt bröto de villkor, vid hvilkas uppfyllande allena äfven dessa löften skulle uppfyllas. De tröstade sig dock därmed, att de voro Abrahams barn, förbundets folk, hade lagen och den sköna gudstjänsten. Men att de icke höllo lagen, att de bröto förbundet, att deras gudstjänst var skrymteri, det låtsade de icke förstå. Att aposteln åsyftar detta falska väsende, se vi af v. 25—29, där han talar därom. Alldeles på samma sätt bedrager sig ock hela massan af namnkristna. De äro döpta till Kristus, de äro undervisade i Guds ord, äro kanske ordentliga kyrko- och nattvardsgångare, de göra några utvärtes goda gärningar och undfly några grofva synder o. s. v. Men att de dagligen och stundligen trotsa Gud i de heligaste bud och föreskrifter, han gifvit oss; att de framlefva i sina afgudars dyrkan; att de utan bättring och nyfödelse hoppas få ingå i lifvet; att de kunna beständigt umbära Frälsaren och dock hoppas varda frälsta; att de hysa hemligt hat och afund mot sin nästa, kunna förtala och beljuga honom; att de gynna sina köttliga lustar, girighetens, vällustens eller högfärdens: sådant låtsade de icke förstå — alldeles såsom Gud kunde bedragas med någon utvärtes gudstjänst och icke såge deras falska vägar. Men Guds dom skall en dag blifva "efter sanningen öfver dem, som göra sådant."

3. Och menar du, o människa, som dömer dem, som göra sådant, och själf gör detsamma, att du skall kunna undfly Guds dom?

Det ord i gr.-texten, som här är öfversatt med "mena", betyder egentligen: med slutkonst beräkna. Aposteln synes vilja säga: har du den beräkningen, att du genom ditt dömande öfver andra skall själf kunna undfly Guds dom — skall likasom kunna bortvända Guds ögon från dina egna synder genom att tala och döma öfver andras? Sådant är icke olik det falska människohjärtat. Och såsom vi se i v. 17—29,

att aposteln här angriper denna judarnas falskhet, så veta vi ock, huru Kristus alltid framdrog deras skrymteri och hjärtats brottslighet tillsammans med deras nit om utvärtes rättfärdighet och deras dömande öfver uppenbara brottslingar (se Joh. 8: 7—9; Matt. 5: 21, 22, 27, 28). Såsom redan är anmärkt, stödde judarna sin köttsliga säkerhet på de företräden, de åtnjöto framför andra folk, att de voro fädernas barn, hade den skrifna lagen, omskärelsen, gudstjänsten m. m. och besinna icke, att i allt detta låg endast en desto större förpliktelse att i samma mån frukta och älska en sådan Gud, som gjort dem så mycket godt, och att i annan händelse deras dom blott måste blifva desto svårare, som en så stor nåd varit dem bevisad. Därpå syftar, hvad aposteln nu vidare säger:

4. Eller föraktar du hans godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom, icke förstående, att Guds godhet vill föra dig till bättring?

Här är nu ett ord, som borde väcka alla människor till besinning. Hvem kan utsäga allt hvad som ligger i dessa orden: *Guds godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom!* En hel värld af Guds välgärningar och nådebevis, en gång i evighetens ljus förklarade — hvilken förskräcklig bergstyngd på den själ, som dock aldrig lät beveka sig till bättring! Godhet är det välgörenhetssinne, hvarigenom någon vill beständigt tjäna människor, äfven okända och ovärdiga. Ett föremål för godhet kan vara mycket ovärdigt att vara ett föremål för kärlek; ty godheten vill endast göra godt, utan afseende på föremålets värdighet eller ovärdighet. Guds godhet är den egenskap, hvarigenom han "låter sin sol uppgå öfver onda och goda och låter regna öfver rättfärdiga och orättfärdiga." Guds godhet är den outtömliga springkälla, hvarifrån alla hans välgärningar emot oss ständigt utflyta. Med afseende på judarna var det Guds godhet, hvarigenom han först utvalde dem till sitt egendomsfolk, uppenbarade sig för dem, då de ännu icke kände honom, och gaf dem det ljus, som höjde dem öfver alla andra folk. — Tålsamhet består däruti, att man äfven fördrager otacksamhet och annat ondt och icke genast vredgas. Guds tålsamhet emot judarna bevisade sig i hans beständiga öfverseende med dem, hvarigenom han icke genast straffade eller öfvergaf dem, då de bröto emot honom, utan "väntade, till dess att han kunde vara dem nådig." Ordet tålsamhet antyder såväl deras otacksamhet och många synder som ock hans dröjande med att straffa dem. — Långmodighet betecknar

en länge öfvad tålsamhet. Guds långmodighet betecknar, att han är mycket sen i att besluta sig till att vredgas och straffa; och den bevisades emot judarne däruti, att han genom många mansåldrar öfvade tålsamhet med dem. Då hans tålsamhet emot dem bevisade sig däri, att han dagligen och stundligen fördrog deras otacksamhet och synder, så har långmodigheten afseende därpå, att han i lång tid, ja, årtusenden igenom, ännu fördrog dem, och att folkets så länge fortsatta synder icke kunde uttömma detta hans tålmod; hvarom Herren själf säger: "Hela dagen har jag utsträckt mina händer till ett gensträfvigt folk" etc. — Men aposteln säger, att Gud icke allenast har eller utöfvar godhet, tålsamhet och långmodighet, utan att han ock är rik på dessa egenskaper; han säger: "Guds godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom." Detta utmärker storheten, utsträckningen och öfverflödet af den godhet, tålsamhet och långmodighet, Gud i sitt hjärta hyser; och hvilken rikedom han ock väl bevisar, då han, den Allsmäktige, som icke behöfver oss, skapade varelser, utan är oändligt upphöjd öfver oss, likväl i så lång tid sträfvar och arbetar med oss, orättfärdiga, otacksamma och hårdnackade människor, endast för att få göra oss godt. Ja, Guds godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom är så stor, att människoförståndet icke är mäktigt att fatta den; hvilket bäst bevisas därmed, att man ofta är böjd att rentaf tvifla på, om det finns en Gud, som hatar synden, när han så länge låter människors ondska vara ostraffad. Sådana tvifvel komma endast däraf, att man icke är mäktig att fatta storheten af Guds tålsamhet och långmodighet. Man borde dock besinna, att så stor och rik Gud bevisat sig i sin skapelse, sin allmakt och vishet, så stor och rik är han ock i sin nåd och barmhärthighet. Se upp till himmelen; kan du räkna stjärnorna, dessa stora världsklot? Kan du uppmäta hafvets vatten eller räkna dropparna i en stor flod? Men så stor Gud är i sina skapade verk, så stor och rik är han ock i sin godhet, tålsamhet och långmodighet. Detta är orsaken, hvarför han icke ännu i sin straffande rättfärdighet tillintetgjort en värld, som är full med synd och otacksamhet.

Hvad skola vi då göra, när Gud är så stor i sin nåd och barmhärthighet? Skola vi därför desto dristigare trotsa honom och desto mer synda mot honom? Må Herren Gud nådigt bevara oss! Aposteln frågar: "Föraktar du hans godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom, icke förstående, att Guds godhet vill föra dig till bättring?" Föraktar du? Detta sker, när du lönar hans godhet med en fortsatt syndalefnad — när du så tanklöst förgäter allt det goda, du af Gud mot-

tager, att det icke får hejda dig i loppet och bringa dig till bättring. Och nu, vore Guds godhet och mildhet måttliga, så kunde det ock vara en måttligare fara vid att sålunda förakta honom, men att förakta ett mycket mildt och nådigt väsende, det tager visst ett mycket grufligt slut. Ett mycket stort och nådefullt väsendes misshag är alldeles outhärdligt. — Hvad är då Guds egentliga mening och allvarliga vilja, då han bevisar oss stor mildhet? Aposteln säger: "han vill föra dig till bättring." Det är din bättring, Gud åsyftar med sin godhet och långmodighet — bättring, sinnesändring, att du ångrar, det du så mycket syndat mot en så nådig Gud, ångrar, att du så länge föraktat honom, så att du nu återvänder från dina synder och villostigar, söker nåd och förlikning med honom och hädanefter blir hans egen för alla dina lifsdagar. Detta är bättring. När nu detta icke sker, hvad gör du då? Aposteln säger: Du föraktar Gud och hans stora godhet, och du förstår icke — ditt sinne är så förmörkadt, tjusadt och förvändt, att oakadt allt ditt förstånd om Gud kan du dock icke, när det gäller dig själf, besinna eller veta, att Guds mildhet vill föra dig till bättring.

5. Men i din hårdhet och ditt obotfärdiga hjärta samkar du öfver dig själf vrede på vredens dag, när Guds rättvisa dom varder uppenbar.

Din hårdhet och ditt obotfärdiga hjärta. Profeten Hesekiel talar om ett stenhjärta. Profeten Sakarja säger: "De gjorde sina hjärtan diamanthårda för att slippa höra lagen." Dessa bildspråk säga oss, huru människohjärtat är. "Ingen sten, intet stål eller diaman", säger Luther, "kunna vara så hårda, som en naturlig människas hjärta är mot Guds ord." Hon kan vara fullt öfvertygad, att det är Guds ord, som hon läser eller hör; likaledes, att det är "omöjligt, att Gud skulle ljuga"; och nu ser hon, att Gud öfverallt förklarar, att på obotfärdighet skall följa en evig fördömmelse med djäfvulen och hans änglar, men på bättring och tro en evig salighet hos Gud i himmelen; hon ser och hör, att Jesus Kristus själf förklarar, huru han på den yttersta dagen skall bortvisa de orättfärdiga uti evig eld, men inbjuda sina barn att besitta det rike, som är dem tillredt ifrån världens begynnelse; och nu kan hon veta med sig, att hon lefver i härskande synder, utan bättring, utan förlikning och förening med Gud — och med allt detta fruktar hon knappt ett ögonblick för helvetet. Hon ser och förstår, att lefnadstråden kan hvarje stund afklippas, och dock kan hon ännu

äta och dricka och somna på aftonen, fastän hon icke vet, om hon skall vakna i nådetiden. Detta, som vi dagligen se omkring oss, utgör ju förskräckliga tecken på djäfvulens makt öfver de otrognas själar. De äro utan förmåga af besinning, hvadhelst de se och höra af Guds domar, ja, äfven fastän de själfva erfara hans närvaro, hans hemsökelse eller hans stora nåd och godhet. Af denna hjärtats hårdhet hafva vi uti judarnas historia de besynnerligaste exempel. De hade stora, underbara erfarenheter af Gud, hans makt och nåd emot dem. Han lät sig ses ibland dem, talade med dem; gjorde stora tecken och under till deras hjälp, utförde grufliga straffdomar på deras fiender. Han slog dem själfva (Israels barn), och han benådade dem, alltid på sådant sätt, att de visste, hvad han åsyftade. Han försökte med dem allt, så att han ock själf säger: "Hvad kunde man mer göra för min vingård, än hvad jag har gjort för den?" (Jes. 5: 4). Och med allt detta kunde de oupphörligt trotsa honom, förakta de uttryckligaste förutsägelser om både nåd och vrede och själfva på det kännbaraste erfara uppfyllelsen däraf, men ännu fortfara att trotsa honom. Sådant förklarar, hvad dessa ord betyda: "Din hårdhet och ditt obotfärdiga hjärta." Sådant se vi öfverallt omkring oss, då våra barn, tjänare och andra människor dagligen förmanas till bättring, men med allt, hvad de se och höra af Guds ord, af andliga rörelser och andra väckande företeelser, dock förblifva sofvande och orörliga i sin obotfärdighet.

Hvad göra sådana människor härmed åt sina själar? Aposteln säger: Med sådan hårdhet och obotfärdighet *samkar du öfver dig själf vrede på vredens dag*. Gr.-textens ord på "samkar" eller samlar är mycket uttrycksfullt. Det betecknar egentligen att lägga ihop en skatt. Med många på hvarandra hopade synder samlas och hopas äfven Guds vrede och syndastraff öfver människan. Uttrycket antyder, att synderna skola bestraffas efter deras mängd. En människa är rik i den mån, hon har skatter; den obotfärdige skall blifva straffad i den mån, han mot bättre förstånd syndat mot Gud och motstått nåden. Aposteln sätter här tvenne skatter emot hvarandra: den ena är rikedom af Guds godhet, tålsamhet och långmodighet; och den andra af Guds vrede och hämnd öfver motståndaren.

På vredens dag, när Guds rättvisa dom varder uppenbar. Den yttersta dagen kallas här (ordagrant) vredens och Guds rättvisa doms uppenbarelses dag; ty då skall Guds vrede uppenbara sig öfver den ogudaktige på ett förskräckligt sätt. Intill den dagen äro Guds vrede och dom såsom förseglade under den gudomliga långmodighetens om-

slag. Men på den dagen, hvilken af Herren Kristus blef så utförligt beskrifven, skall en flod af vrede utbryta öfver de ogudaktiga. Den kallas "Guds rättvisa doms uppenbarelses dag", ty då skall blott rättvisan uppenbara sig. Det är ingen Guds dom, som icke är punkligt rättvis. Att de trogna på den dagen beklädas med salighet, är lika fullkomligt efter rättvisan, som de obotfärdigas fördömdelse; ty på den dagen skall det blifva uppenbart, att det icke varit tomma ord, utan en gudomlig verklighet däri, att Kristus för oss fullgjort lagen och smakat döden för alla, och att denna Kristi tillfyllestgörelse är så helt gifven åt de trogna, som om de själfva gjort allt, hvad Kristus gjorde. Ja, att Kristi försoning var en fullkomligt lagenlig handling, hvarigenom åt Guds rättvisa sker all ära, det skall på den dagen blifva uppenbart. Den som Gud rättfärdiggjort, han är verkligt rättfärdig. Men på den dagen skall ock uppenbaras, att "alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse", och att hvar och en af dem är förbannad, som "icke förblifver vid allt det, som är skrifvet i lagens bok, så att han håller det" (Gal. 3: 10). Men aposteln förklarar själf ytterligare denna Guds rättvisa dom, då han säger:

6. hvilken skall gifva åt hvar och en efter hans gärningar.

I denna vers och de härmed sammanhängande ser det ut, såsom om aposteln på detta ställe härledde saligheten från våra egna gärningar och icke, som alltid eljest, från Kristi förtjänst och tron på honom. Men då man med en sådan tydning af detta ställe icke blott skulle förklara aposteln oense med sig själf, utan ock bortkasta hela hufvudläran af Guds evangelium, så hafva några velat hjälpa saken genom den förklaringen, att aposteln här framställer domen blott ifrån lagens synpunkt för att visa, huru vår ställning hade varit, om icke Kristus och evangelium blifvit oss gifna. Detta kunde väl för själfva saken låta sig tänkas; men utom det att en sådan förklaring icke är behöflig till den falska tydningens förebyggande, så äro här i texten några ord, som alldeles icke passa till den nämnda välmenta förklaringen, utan visa, att aposteln talar om det verkliga förhållandet, talar om domen, sådan den af Kristus skall utföras på den yttersta dagen. Redan de orden i närmaste vers, om att, "med tålmod i god gärning söka härlighet", passa alldeles icke till att uttrycka lagens fordran och villkor, men väl den troendes helgelsekamp, på hvilken ju följer härlighet. Och här ligger just det egentliga beviset, att aposteln icke blott ville framställa lagens villkor, utan talar om den verkligt blif-

vande domen, sådan Herren Kristus beskrefvit denna — beviset ligger däruti, att de ord, som här förekomma om vårt görande, alldeles icke uttrycka lagens villkor. Lagen säger aldrig, att de, som blott "med tålmod i god gärning söka härlighet", skola erhålla det. O nej, något helt annat fordrar lagen. Den säger så: "Den människa, som håller det (d. ä. fullgör allt, hvad lagen kräver), skall därigenom lefva" (Rom. 10: 5); men "förbannad är den, som icke håller denna lags ord och icke gör efter dem" (Gal. 3: 10; 5 Mos. 27: 26). Detta bevisar, att aposteln här icke framställt saken ifrån lagens synpunkt. Dessutom säger han ju i v. 16: "På den dag, Gud skall döma människornas hemligheter efter mitt evangelium genom Jesus Kristus." Där säger han ju, att han talar om den dom, som verkligen skall ske "genom Jesus Kristus", och tillägger han ännu ytterligare: "efter mitt evangelium."

Men huru skall man då undgå den uppfattningen af detta ställe, att saligheten kommer af våra gärningar? — Hela svårigheten kommer däraf, att man icke rätt noga ger akt på orden. Aposteln säger aldrig på något ställe, att vi varda rättfärdiga eller saliga för gärningarnas skull (ek ton ergon,) utan det är hvad han öfverallt nekar (kap. 4: 2—5; 11: 6; Ef. 2: 9; Tit. 3: 5); men att vi skola varda dömda efter gärningarna (kata ta erga), det lär Paulus och hela skriften öfverallt (Jer. 17: 10; 32: 19; Hes. 18: 30; Matt. 16: 27; 25: 34—45; 2 Kor. 5: 10; Upp. 2: 23; 20: 12; 22: 12). Ehuru Gud i sin allvetenhet känner allas hjärtan, har han dock alltifrån begynnelsen fastställt den ordningen, att vårt innersta skall bevisas och bevitnas af våra gärningar. Abraham, de trognas fader, gjordes häruti till ett tydligt exempel. "Han trodde på Herren" i löftet om den välsignade säden, "och han räknade honom det till rättfärdighet" (1 Mos. 15: 6). Nu var han inför Gud rättfärdig och en Guds vän (Jak. 2: 23); men detta skulle också bevisas i utvärtes handling, och då han nu lydde Guds befallning, så sade Herrens ängel: "Nu vet jag, att du fruktar Gud, då du icke har undanhållit mig din ende son" (1 Mos. 22: 12). Detta kallar Jakob, att Abraham vardt rättfärdiggjord, d. ä. rättfärdig bevisad, rättfärdig förklarad genom gärningar (Jak. 2: 21). Så skall det ock tillgå i den yttersta domen. Vid en domstol måste vara vittnen; därtill skola våra gärningar tjäna. De skola vittna om den nåd, som varit verksam i de trogna, eller om den ogudaktighet, som bor i de otrogna. Kristus säger: "Icke hämtar man väl vindrufvor af törnen eller fikon af tistlar? Så bär hvart och ett godt träd god frukt, men det dåliga trädet bär ond frukt." "Af deras frukt skolen I känna dem"

(Matt. 7: 16—18; Luk. 6: 44). De goda gärningarna göra icke människan god, utan de bevisa, att hon är god; hon är icke god därför, att hon gör godt, utan hon gör godt därför, att hon är god. Och Gud måste först göra hennes hjärta godt, innan hon kan göra något, som han anser godt.

När Kristus skall döma oss efter våra gärningar, så skall han icke se på gärningens yttre form eller storlek, utan på dess verkliga inre godhet, d. ä. se efter källan och bevekelsegrunden. Detta är en omständighet, som hela världen aldrig vill förstå, men som Herren Kristus så ofta och nitiskt framhöll. I Matt. 6: 1 säger han, att "om du gifver din allmosa inför människorna, för att blifva sedd af dem, så har du ingen lön hos din Fader, som är i himmelen." Hvarför det? Se här, huru Herren ser efter bevekelsegrunden! Gärningen är ju densamma, nämligen att gifva allmosor, som Herren vill nämna på den yttersta dagen; men blott därför att den icke var gjord af den rätta bevekelsegrunden, så är den nu förkastad. I Matt. 10: 42 säger han: "Hvilken som gifver en enda af dessa små allenast en bägere kallt vatten att dricka för hans namn af lärjunge, sannerligen säger jag eder: Han skall icke mista sin lön." En bägere kallt vatten är en mycken liten allmosa; men blott för bevekelsegrunden, att den var gifven "för hans namn af lärjunge", d. ä. för Kristi skull, så betyder Herren, att den gärningen icke skall blifva olönt, så liten den ock var i sig själf. I Mark. 9: 41 uttrycker Kristus det ännu tydligare: "Hvilken som gifver eder att dricka en bägere vatten för det namnet, att I hören Kristus till, sannerligen säger jag eder: Han skall icke mista sin lön".

Sådana Kristi ord förklara oss hemligheten af hans dömande efter gärningarna — hvilket han själf omtalar i beskrifningen på den yttersta domen, Matt. 25: 31—46. Och den som ville se, hvad det betyder, när Skriften säger, att "han skall gifva åt hvar och en efter hans gärningar", kan aldrig få någon mera säker och tydlig förklaring än denna Kristi egen beskrifning därpå. Han säger där, att när han kommer i sitt majestät och alla heliga änglar med honom, och han sitter på sin härlighets stol, och allt folk är församladt inför honom, då skall det första blifva, att han skiljer dem ifrån hvarandra, såsom herden skiljer fåren ifrån getterna. Och fåren skall han ställa på sin högra sida och getterna på den vänstra. De äro således redan åtskilda, såsom får och getter. Detta är det första. Därefter kommer det andra. Detta är, att han skall högtidligt och offentligt inför alla människor och andar tilltala hvardera hopen och framdraga deras gärningar. Nu få vi höra,

huru han skall döma dem efter gärningarna. Konungen skall säga till dem, som äro på hans högra sida: "Kommen I, min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som är eder tillredt från världens begynnelse. Ty jag var hungrig, och I gåfven mig att äta; jag var törstig, och I gåfven mig att dricka; jag var främling, och I härbärgeraden mig" o. s. v. Här höra vi nu endast gärningar omtalas. Men hvilka gärningar? Endast sådana, om hvilka han kunde säga: "detta hafven I gjort mig". Härmed hade han visserligen äfven förklarat, huru han vill upptaga det, som för hans skull blifvit gjordt, nämligen med sådant välbehag, som om det voro honom personligen bevisadt. Men märk, han låter förstå, att han så vill upptaga endast de gärningar, som blifvit gjorda för hans skull. Därför säger han: "Såvidt I hafven gjort det mot en enda af dessa mina minsta bröder" — således med afseende på mig — "hafven I gjort det mot mig." Att detta var hufvudsaken, nämligen att gärningarna voro gjorda för hans skull, det hafva vi redan sett i nyss anförda ställen (Matt. 6: 1; 10: 42; Mark. 9: 41). Men att gärningarna äro gjorda för hans skull, det åter vittnar om ett hjärta, för hvilket han är dyrbar och kär. Men huru han blifver kär för hjärtat, det har han ock själf förklarat: "Henne äro de många synderna förlåtna" (se Luk. 7: 41—47 m. fl. ställen). Så kan Herren Kristus, äfven det ögonblick då han talar om sitt dömande efter gärningarna, icke undgå att bekräfta den stora hufvudläran om nådens och trons väg, om syndernas förlåtelse blott för hans skull, och att endast de äro i hjärtat goda och göra gärningar, som inför hans ögon äro goda — endast de, som genom honom fått syndernas förlåtelse. Och vi märka i hela Kristi beskrifning på sitt dömande efter gärningarna, att han aldrig vill nämna alla de gärningar, som äro gjorda af annan bevekelsegrund än för hans skull. Han säger aldrig: En hungrig kom, och I gåfven honom att äta; en törstig, och I gåfven honom att dricka; en främling, och I härbärgeraden honom o. s. v., utan han säger öfverallt: Jag, jag — jag var hungrig, och I gåfven mig att äta; jag var törstig, och I gåfven mig att dricka o. s. v. I hafven gjort det mot mig. Detta är hufvudsaken.

Men vidare märka vi, att till de osaliga på vänstra sidan har domaren icke enda god gärning att nämna, utan omtalar endast den stora bristen, att de icke älskat och tjänat honom. Blott därmed äro alla deras bästa gärningar onda och fördömda. Det går icke så, som somliga i sin vantro mena, att domaren skall hafva tvenne räkningar för dem: den ena på deras synder och den andra på deras goda gär-

ningar och skall uträkna, hvilketdera som öfverstiger det andra. Nej, den som är välsignad, han skall endast prisas och välsignas; och den som är förbannad, han skall endast förbannas och fördömas. Såsom domaren till dem på vänstra sidan hade ingen god gärning att nämna, så har han ock till de välsignade på högra sidan ingen ond gärning, ingen synd att nämna, utan talar blott om det goda, de hade gjort för hans skull. "Du skall kasta alla deras synder i hafvets djup" (Mik. 7: 19); "deras synd skall jag icke mer komma ihåg" (Jer. 31: 34; Jes. 43: 25); såsom ock Kristus uttryckligt säger: "Hvilken som tror på mig, han har evigt lif och kommer icke i dom (d. ä. dom efter lagens rätt, som alltid är en fördömsedom), utan har öfvergått från döden till lifvet." Skulle de trognas synder ännu framdragas, skulle vi ännu dömas efter lagen, så vore syndernas förlåtelse blott ett tomt ord och allt Guds evangelium ett grymt bedrägeri.

Då vi förstått själfva saken, må vi ock något närmare betrakta orden. Aposteln säger, att Gud "skall gifva åt hvar och en efter hans gärningar." Det ord, som här är öfversatt med gifva, betyder egentligen utgifva, betala, vedergälla. Gud har likasom mottagit af människorna ondt eller godt, och sådant han fått det, har han uppfört det på deras räkning, för att på sin rättvisa doms dag återgifva det åt hvar och en, nämligen så som vi nu sett Kristus förklara det. Vidare säger aposteln: "hvar och en" — Gud skall gifva åt hvar och en. Här på jorden tycka sig många vara likasom bortgömda i mängden, så att Gud icke skall så noga följa dem med sina ögon; men Gud är så stor, att han ock känner hvarje fågel (Matt. 10: 29). Han förmår lika noga gifva akt på hvar och en, som om det vore blott en enda människa på jorden. I den yttersta domen skall hvar och en, likasom blottad och bar, framställas för domarens ögon och dömas efter sina gärningar. Och de, som själfva stå för sina synder, d. ä. de som äro under lagen och skola dömas efter densamma, dem skall icke ens ett fåfångt ord efterskänkas, såsom Kristus förklarar (Matt. 12: 36): "Jag säger eder, att för hvart och ett fåfångt ord, som människorna tala, skola de göra räkenskap på domedag." Men äfven de trogna skola få olika salighet efter sina gärningar, såsom vi se af Jesu liknelse om punden (Matt. 25: 14—29), jämte flera bibelställen, t. ex. 2 Kor. 9: 6; Dan. 12: 3 m. fl. Äfven detta ligger i ordet: "Han skall gifva åt hvar och en efter hans gärningar."

7. Nämligen evigt lif åt dem, som med tålmod i god gärning söka härlighet och ära och oförgänglighet.

De som söka Gud och hans rike, de söka med detsamma en evig ära och härlighet, om de ock icke tänka därpå. Detta är det första, som här må märkas. Men dessutom finna vi öfverallt i Skriften, att, till de trognas uppmuntrande att uthålligt följa Jesus, den eviga lönen idkeligen framhålles. Kristi kärlek är visserligen den enda rätta hufvudbevekelsen till det goda; men dem, som i sitt hjärta hafva denna hufvudbevekelse, styrker och uppmuntrar Herren till tålmod och uthållighet i kampen med framhållande af kronan, af den eviga härlighet, som väntar dem vid målet. Såsom han ock å andra sidan väcker och varnar oss för sömnaktighet och försumlighet genom framhållande af faran att förlora denna krona. Så säger Herren: "Var trogen intill döden, så skall jag gifva dig lifvets krona" (Upp. 2: 10). "Behåll det du har, att ingen må taga din krona" (kap. 3: 11). "Den som öfvervinner, honom skall jag gifva att äta af lifvets träd" (kap. 2: 7, 11, 17, 26; 3: 5, 12). Och när Paulus genom hela femtonde kapitlet af första korintier-brevet förklarar uppståndelsens visshet och härlighet, slutar han sålunda: "Därför, mina älskade bröder, varen fasta, orubb-
liga, öfverflödande i Herrens verk alltid, vetande, att edert arbete icke är fåfängt i Herren." Och här säger han, att de som med tålmod i god gärning söka den himmelska härligheten och oförgängligheten, dem skall Gud också verkligen gifva evigt lif. Och detta enda, evigt lif, innefattar all den salighet, som endast himmelens och evighetens ljus skall förklara.

8 o. 9. Men öfver dem, som äro partisinnade och icke lyda sanningen, utan orättfärdigheten, komma vrede och fördömdelse. Nöd och trångmål öfver hvar människas själ, som gör det onda, judens först, så ock grekens.

Aposteln beskriver här de obotfärdiga med trenne utmärkande drag. Det första är, att de äro *partisinnade*, d. v. s. arbeta för det partis seger, till hvilket de anslutit sig, mera af eget intresse än af lydnad för sanningen. Det andra heter så: *de lyda icke sanningen*; de se och förstå så mycket af sanningen, att de måste uppsätligt motstå dess röst för att kunna förblifva i sina synder. Hvilket fruktansvärdt förhållande! Det tredje är: *de lyda orättfärdigheten*; de icke blott våldföras af en ond makt eller synda af bristande vaksamhet, utan de hafva ett sinne, som håller med det onda. Detta är utmärkande för ett obotfärdigt sinne och en uppsätlig syndalefnad. Det är detta, som i Skriften kallas "att göra synd" (1 Joh. 3: 8, 9, jämf. v. 6). Och här är skillnaden mellan de trognas synder och de otrognas. De

trogna kunna icke alltid vara och göra hvad de vilja, utan måste ofta klagas med aposteln: "Hvad jag hatar, det gör jag" (Rom. 7: 15—24), men "då är det icke jag, som gör det", säger aposteln, "utan synden, som bor i mig" (v. 17). Men de, som äro ense med sig uti att synda, de göra synden själfva, och de skola icke ärfva Guds rike (1 Kor. 6: 9, 10; Gal. 5: 21). Öfver dem, säger han här, skall *komma vrede och förtörnelse*, nämligen Guds onåd och rättvisa straff; ja, *nöd och trångmål* — Kristus säger: "gråt och tandagnisslan" — *öfver hvar människas själ, som gör det onda*, eller öfvar det onda såsom sin egen gärning. — *Judens först, så ock grekens*. Med detta tillägg antyder aposteln åter, huru ansvaret och straffet blifva svårare, i den mån människan haft kunskap om Gud och hans vilja. Emedan judarna häruti stodo så högt öfver grekerna, d. ä. hedningarna, så skola de ock framför dessa drabbas af Guds vrede och förtörnelse, af nöd och trångmål, när Guds rättvisa dom varder uppenbar; såsom Herren Gud tidigt sade dem: "Eder allena bland alla släkter på jorden har jag särskildt låtit mig vårda om; därför skall jag ock hemsöka på eder alla edra missgärningar" (Am. 3: 2. Jämf. Matt. 11: 22; Luk. 12: 47). Men ehuru domen skall blifva hårdast öfver judarna, skola dock hedningarna icke heller hållas oskyldiga på de grunder, som i föregående kapitel och äfven i detta visas. Men *först juden*. Tänk dock en gång allvarligt härpå, du som är född och uppfostrad vid ljuset af allt Guds evangelium; skall det ändå verkligen gå dig väl, om du fortfar att förakta detta ljus, förblifva i synd och fåfänglighet, utan bättring och omvändelse? Hvilken stor Guds vrede, och hvad nöd och trångmål skall icke en gång komma öfver din själ!

10. Men härlighet och ära och frid åt hvar och en, som gör det goda, juden först, så ock greken.

Hvilka härliga löften! Icke blott nåd, förlåtelse, icke blott undslippa välförtjänt straff för alla synder, utan ock *härlighet och ära* åt dem, som ju dock varit syndare och förtjänt Guds onåd. När de likväl låtit sig föras till bättring och blifvit iklädda Kristus, så skola de så alldeles hafva det välbehag för Guds ögon, som han har till sin älskade son (Ef. 1: 6), att de t. o. m. skola hafva *härlighet och ära*, att domaren skall prisa dem, såsom om de icke gjort det minsta ondt, utan gjort allt väl och fullkomligt. Så öfvermåttan stor är nåden öfver dem, som äro nådens barn. Det goda, de gjort, bevekta af Guds nåd, huru ringa det än är, såsom att gifva en dryck vatten i Jesu namn,

skall vid Kristi härliga dom omtalas och prisas, såsom om han själf varit i behof och blifvit tjänad och vederkvickt af dem. Och äfven nu, när det gäller det godas belöning, skall den skillnad göras, att de som haft mera ljus och därför, såsom trogna, blifvit härligare "barmhärtighetens kärle" (kap. 9: 23, 24), de skola ock i domen få mera pris, "härlighet och ära", än de som haft mindre. Sådant ligger i detta upprepade: "juden först, så ock greken". Stora och fullkomliga äro Herrens domar. Måtte alla människor besinna det!

11. Ty hos Gud är intet anseende till person.

Att *hafva anseende till person*, att i sin dom göra den skillnad på personer, att man icke dömer alla efter samma grunder, är en orättfärdighet hos några syndiga människor, hvilken aldrig kan tänkas om den store Guden. Mose säger: "Herren, eder Gud, är gudarnas Gud och herrarnas Herre, den store, den väldige och fruktansvärde Guden, som icke har anseende till någons person och icke tager mutor" (5 Mos. 10: 17). Men judarna äro icke de enda, som hyst en sådan inbillning, att Gud skulle i sin dom göra ett undantag för dem, sitt egendomsfolk, och icke straffa dem såsom andra. Äfven inom kristenheten hyser mången människa den inbillningen, på grund af någon erfaren nåd och bevisad trohet, att hon skall vara ett sådant älsklingsbarn hos Gud, som alltid skall åtnjuta ett särskildt öfverseende, äfven om hon på nytt kommit in i säkerhet och börjat att fritt och obekymradt lefva efter köttet och göra allt hvad de ogudaktiga göra. Det är emot denna falska inbillning, Herren säger: "Om den rättfärdige vänder om från sin rättfärdighet och gör hvad orätt är, alla sådana stygghetser, som den ogudaktige gör, skulle han då få lefva, om han gör så? Nej, intet af all den rättfärdighet han har öfvat skall då ihågkommas, utan genom den otrohet han har begått och den synd han har öfvat skall han dö" (Hes. 18: 24). Gud är stor och rättfärdig. Han gör ingen skillnad på person; därför förmanar ock Petrus: "Om I såsom Fader åkallen den, som utan anseende till person dömer efter hvars och ens gärning, så vandren i fruktan under edert främlingskaps tid" — d. ä. vandren i gudsfruktan. Ty annars skolen I antingen ådraga eder mycken bedröfvelse, då Gud "hemsöker synden med ris och plågor" (Ps. 89: 31—35); eller ock, hvad grufvigare är, genom lättsinnigt förakt för tydliga Guds ord förhäradas, "vända om från eder förra rättfärdighet", helt affalla och åter komma under lagen och då dömas efter all Guds stränga rättvisa i densamma. En annan sak är, att "det är ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus"

men hvilka ock därför "icke vandra efter köttet, utan efter Anden" (Rom. 8: 1). Att dessa icke dömas efter lagen, att inga synder tillräknas dem till fördömdelse (kap. 4: 8), det kommer däraf, att Kristus är deras lagfullgörare och står inför Fadern dem till godo (kap. 10: 4; Hebr. 9: 24). Men dessa varda ock dagligen "dömda, på det de icke må varda fördömda med världen" (1 Kor. 11: 31, 32). Detta förhållande med de trogna förnekar aposteln icke, utan talar här endast om Guds dom efter lagen, hvilken med omutlig rättvisa skall gå lika öfver alla människor, som icke hafva lagens fullbordan att framvisa, ehvad de haft den skrifna lagen sig uppenbarad eller icke. Däröfver gifver nu aposteln denna märkliga förklaring:

12—16. **Ty alla, som utan lag hafva syndat, skola ock utan lag varda förtappade, och alla, som med lag hafva syndat, skola genom lag varda dömda. Ty icke äro lagens hörare rättfärdiga inför Gud, men lagens görare skola dömas rättfärdiga — ty när hedningarna, som icke hafva lagen, af naturen göra det lagen bjuder, så äro dessa, ehuru de icke hafva lagen, sig själfva en lag, och de visa, att lagens verk är skrifvet i deras hjärtan, då deras samvete tillika bär vittnesbörd och deras tankar inbördes anklaga eller ock ursaka, — på den dag, då Gud skall döma människornas hemligheter, efter mitt evangelium, genom Jesus Kristus.**

Här förklarar nu aposteln, hvad han nyss hade anmärkt, att hos Gud är intet anseende till person, och att alla syndare, vare sig judar eller hedningar, skola med samma gudomliga rättvisa dömas efter sitt förhållande till det ljus, de ägt om Guds vilja. Han säger: *Alla, som utan lag hafva syndat, skola ock utan lag varda förtappade, och alla, som med (eller under) lag hafva syndat, skola genom lag varda dömda — på den dag, då Gud skall döma människornas hemligheter, efter mitt evangelium, genom Jesus Kristus.* Aposteln vill härmed på en gång förklara, att alla människor, med eller utan den skrifna lagen, äro fördömda, om de icke fullgöra lagen, när de likväl förstått och känt hvad Guds vilja och kraf är. — Människohjärtat ursäktar sig med alldeles motsatta förhållanden: de, som hade den skrifna lagen och en fullkomligare Guds kännedom, tröstade sig med dessa sina företräden, fastän de icke fullgjorde lagen; och de som icke ägde Guds skrifna lag, de tröstade och ursäktade sig just med denna sin saknad — såsom vi ock ännu i dag höra obotfärdiga själar så ursäktat sig: "Har jag mindre ljus, så har jag ock mindre att svara för."

Då kommer aposteln här och säger: Nej, du är utan ursäkt i båda fallen; ty äfven de, som icke hafva den skrifna lagen, hafva dock i sitt hjärta och samvete så mycket af Guds vilja sig uppenbaradt, att de måste medvetet bryta mot Gud — och alla, som det göra, förtjäna döden — och de, som hafva den skrifna lagen, äro så mycket mer utan ursäkt, när de synda mot ett så klart ljus. Detta är hufvudtanken af vår text.

Detta senare förhållande, att de, som under den skrifna lagen syndat, varda dömda genom lagen, har aposteln mera kort förklarat i v. 13, då han säger: "Ty icke äro lagens hörare rättfärdiga inför Gud, men lagens görare skola dömas rättfärdiga". Då aposteln här säger, att "lagens görare" dömas rättfärdiga, är ingalunda hans mening, att någon människa efter syndafallet kan verkligen varda rättfärdig och salig genom sitt görande efter lagen, eller att någon kan fullkomligt hålla lagen; ty detta är just hvad denne apostel så bestämdt förnekar (se kap. 3: 19, 20; Gal. 3: 10), och han förklarar själf i kap. 3: 9, hvad han med dessa två första kapitlen åsyftat och gjort, då han säger: "Vi hafva förut anklagat både judar och greker för att vara alla under synd, såsom det är skrifvet: Ingen rättfärdig finnes, icke en." Utan, då aposteln här säger, att icke "lagens hörare" utan "lagens görare" skola dömas rättfärdiga, så vill han därmed möta judarnas falska inbillning, att de stodo i någon synnerlig nåd hos Gud blott för sin heliga religions ägande och öfvande, hvarigenom de voro skilda från alla andra folk — blott därför att de ägde och hörde lagen i sina synagogor — blott därför att Gud uppenbarat sig bland dem, gifvit dem sitt ord och den sköna gudstjänsten. Detta skall icke hjälpa eder, säger nu aposteln, så länge I icke fullgören den heliga lag, som eder är gifven. Viljen I varda rättfärdiga genom lagen, så skolen I fullgöra honom; ty eder egen lag säger uttryckligt: "Förbarinad vare hvar och en, som icke förblifver vid allt det, som är skrifvet i lagens bok, så att han håller det" (5 Mos. 27: 26; Gal. 3: 10). "Lagens görare" betecknar här alldeles icke dem, som blott göra något af det lagen bjuder, öfva några gärningar därefter och undfly några synder, utan, såsom lagen själf förklarar det, de som fullgöra "allt det, som är skrifvet i lagens bok." För att inför lagen vara rättfärdig gäller intet mindre.

Med detta ord har aposteln angripit ej allenast judarnas, utan ock alla människors skrymteri och falska inbillningar, nämligen de inbillningarna, att man blott genom religionsöfningar och god kunskap

i Guds ord skall tackas Gud, då man tvärtom är därigenom endast desto mer fördömlig, när man icke gör och är inför Gud efter det ljus, man har om honom. Hvem du är, som läser detta, betänk, att just ditt vetande och dina nådesförmåner skola bringa den hårdaste dom öfver dig, då du icke i sanning är och gör, hvad lagen kräfver — betänk, att lagen vill icke blott vara förstådd, utan blifva fullgjord af dig — att det är ett för Gud vederstyggligt skrymteri, när du endast vet, talar och dömer i andliga ting, men tiger med den omständigheten, att du själf därunder icke gör och är efter ditt vetande. Och för det andra: glöm aldrig, att det är blott den gamle lögnarens ingifvelse, att Guds heliga kraf skall vara tillfredsställt, när du endast gör något däraf. Blott den, som fullgör Guds fordran, skall efter lagen dömas rättfärdig. Såsom aposteln Jakob säger: "Om någon håller hela lagen men felar i ett, är han saker till allt." Eller har du icke ett inre medvetande därom, att Guds egentliga kraf är en ovillkorlig lydriad för allt hvad han befallt — att blott den minsta afvikelse ifrån hans bud utgör en resning emot hans konungamyndighet — att han därför äskar en fullkomlig uppfyllelse af sina bud. Kristus förklarar, att du är skyldig under domen, äfven om du ingen ond gärning gjort, utan endast i ditt hjärta hyst något ondt (Matt. 5: 28). Men allra mest afskyvärd och fördömd måste du vara, om du ock brutit mot det "främsta och yppersta budet", så att du icke "älskat Gud af allt ditt hjärta, af all din själ, af allt ditt förstånd och af all din kraft." Då är det alldeles förbi med din rättfärdighet — då är du fördömd af Guds heliga lag. Kan du därjämte hålla sådant för ett intet, så att du går säker och obekymrad, då är du en Guds föraktare, som säger i ditt hjärta: Jag bryr mig alls icke om hvad Gud bjuder och dömer. Måtte hvar och en besinna detta, att icke lagens hörare, utan dess görare äro rättfärdiga inför Gud. Och härmed har aposteln förklarat hvad deras dom blifver, som "genom lag syndat och genom lag skola varda dömda" (v. 12).

Nu följer i v. 14, 15 förklaringen på det mera besynnerliga påståendet (uti v. 12), att de, *som utan lag hafva syndat, skola ock utan lag varda förtappade*. Aposteln förutsåg, att man skulle invända: huru kan Gud rättvisligen fördöma hedningarna, då han icke gifvit dem sin lag? Därpå svarar han, att ehuru de icke hade den i bestämda budord på stentaflorna skrifna lagen, hade de dock lagen skrifven i sina hjärtan och samveten, hvarigenom de visste nog om Guds vilja för att med sina synder öfva en medveten olydriad mot sin Skapare

och därmed förtjäna hans rättvisa straff. Aposteln säger: *"När hedningarna, som icke hafva lagen, af naturen göra det lagen bjuder, så äro dessa, ehuru de icke hafva lagen, sig själfva en lag, och de visa, att lagens verk är skrifvet i deras hjärtan, då deras samvete tillika bär vittnesbörd och deras tankar inbördes anklaga eller ock ursaka.* Han anmärker tvenne ting, som bevisa, att hedningarna äga, om ock blott en dunkel kännedom af Guds lag: det första, att de af naturen "göra det lagen bjuder", hvilket bevisar, att de måste känna hans kraft i sina hjärtan; det andra, att de hafva ett "samvete", genom hvilket de i sina tankar antingen anklaga eller försvara, hvad de göra. Detta visar tydligt, att "lagens verk är skrifvet i deras hjärtan", hvarigenom de döma och skilja mellan rätt och orätt. Men då han säger, att de "göra det lagen bjuder", vill han naturligtvis icke säga, att hedningarna i allmänhet, eller någon enda ibland dem, gjort allt hvad lagen bjuder — han har i föregående kapitel tillräckligt bevisat motsatsen; utan meningen är: de öfvade åtskilliga gärningar, som i Guds lag äro befallda, och öfvade dessa genom en inre lagisk bevekelse, såsom af plikt, hvilket visade, att de af naturen hade ett medvetande om lagens fordringar, och att därför deras synder utgjorde en medveten olydnad mot Gud. — Aposteln säger, att det bevisar, "att lagens verk är skrifvet i deras hjärtan." Han säger icke "lagens ord", lagens bestämde bokstaf, mycket mindre lagens anda, utan blott lagens verk. Lagens verk* är: de gärningar, som lagen kräfver, de mest påtagliga yttre gärningar, som lagen antingen fordrar eller förbjuder. Ty längre kommer icke den naturliga kännedomen om ondt och godt. — "Då deras samvete tillika bär vittnesbörd, och deras tankar inbördes anklaga eller ock ursaka." Till dessa lagens verk kommer nu, säger aposteln, ett samvete, som vittnar om deras gärningar antingen gillande eller straffande. Och därvid uppstår inom "deras tankar" likasom ett samtal eller tvist, i det att den ena tanken bestraffar något ondt, som de ärna göra eller redan gjort, och den andra tanken söker någon undskyllan eller försvar för samma sak. Blott denna tanketvist vittnar tydligt, att lagens verk äro skrifna i deras hjärtan. Detsamma uppenbaras ock i deras inbördes talande och dömande af hvarandras gärningar, hvaraf vi finna många drag i hedningarnas skrifter. Ingen kunde anklaga eller fördöma någons gärning, om han icke äger ett rättesnöre för rätt och orätt; så kunde ock ingen "försvara" en hand-

* Som här, stående i singularis, är kollektivt för alla lagens verk.

ling utan ett sådant rättesnöre. På detta sätt bevisa hedningarnas tankar, som inbördes anklaga eller försvara deras egna eller andras gärningar, att de hafva lagens verk skrifna i sina hjärtan. Men detta måste ock förutsätta ett begrepp om tillvaron af en högsta domare, samt om belöningar eller straff, som skola följa på goda eller onda handlingar. Det är ock bekant, huru hedningarna, när man förebrår dem deras afgudadyrkan, själfva påstå sig äga detta förstånd om ett öfverväsande, som skapat allt, och hvilket de under sina många guda-belåten ytterst åsyfta — och hvilket medvetande om Gud aposteln i föregående kapitel (v. 19, 20) härleder från deras aktgifvande på skapelsens verk. Så är det ock bekant, huru känslan af Guds misshag öfver onda gärningar och af en stundande dom mäktigt uppenbarar sig hos hedningarna, då man finner ibland dem förskräckta och kvalda själar, hvilka gå från den ena hårda botöfningen till den andra och utgifva stundom de dyraste offer, sina barns eller sitt eget lif, för att blidka en vredgad gudomlighet.

Allt detta visar, att Herren icke heller ibland hedningarna "lätit sig vara utan vittnesbörd." Skapelsens verk stå för allas ögon och vittna utifrån om sin Mästare; och den i hjärtat inskrifna lagens verk vittna invärtes om samma Herre, hans vilja och fordringar. Det upplyftande skådespelet af de synliga tingen och denna inneboende lag i samvetet gifva båda ett förenadt vittnesbörd om Guds väsende, herradöme, vishet och godhet, och huru mycket människan är honom skyldig. Samvetets ljus, klart och gudomligt till sin natur, ehuru genom syndafallet fördunkladt, försätter hvarje människa under bandet af en bestämd ansvarighet, emedan alla måste erkänna dess kraft och nödvändigheten att underkasta sig densamma, äfven när de för hjärtats syndbenägenhet arbeta på att göra dess giltighet och domar tvivelaktiga. Och aposteln har nu här visat, hvartill detta tvåfaldiga vittnesbörd om Gud tjänar, och hvartill det däremot icke tjänar; han bevisar, att det icke kan tjäna till rättfärdighet, salighet och tröst, utan endast till förtviflan och fördömelse.

På den dag, då Gud skall döma o. s. v. Herren har uppenbarat, att det skall blifva en viss dag, på hvilken han vill utföra sin stora sista dom. Det måste vara en viss, bestämd tid för det offentliga förklarandet af hans rättfärdiga domar, hvilka eljest icke blefve tillbörligt vördade, kända och prisade. Nu skola de uppenbaras för alla skapade varelser, människor och andar. — *Då Gud skall döma människornas hemligheter.* Det vill icke säga, att Gud icke skall döma

äfven de offentligt kända gärningarna — ty det är intet, som icke skall framhafvas i domen, då de, som "äro i sina synder" och skola dömas efter lagen, äfven skola "göra räkenskap för hvarje fåfängt ord" — utan meningen är, att Herrens dom skall utföras med den noggrannhet, att äfven de mest hemliga och fördolda ting skola framhafvas i ljuset. Gud skall icke blott uppenbara människornas yttre gärningar, utan äfven tankar och hjärtans anslag, ja, våra innersta bevekelsegrunder. Korteligen: allt hvad vi gjort, öppet eller hemligt, skall komma i domen; men att människornas hemligheter eller fördolda ting nu skola uppenbaras, är därutinnan utmärkande för den yttersta domen, att dessa ting icke förut kunnat blifva dömda. Om människorna här kunna fördölja sina onda gärningar, så äro de trygga för människors dom; men icke så för Herrens, på den stora dagen.

Och domen skall utföras, säger aposteln, *efter mitt evangelium*. Med uttrycket "mitt evangelium" vill aposteln endast låta förstå, huru viss och orubblig hans predikan var. I brefvets första vers kallar han det "Guds evangelium"; men då han här säger: "mitt evangelium", vill han antyda: jag är så helt och hållet Kristi tjänare, blott Kristi budskaps frambärare, att I skolen på den yttersta dagen se allt tillgå på det sätt, som jag förkunnat. Att detta är Pauli mening, kan man sluta af likartade ställen, där han uttalar sin triumferande visshet om sin läras orubbliga sanning, såsom t. ex. Gal. 1: "Om ock vi eller en ängel från himmelen annorlunda predikade evangelium för eder, än vi hafva predikat för eder, han vare förbannad." Och dessa ord upprepar han tvenne gånger å rad (v. 8, 9). — Men då aposteln säger, att domen skall utföras enligt hans evangelium, så hafva vi däraf den lärdomen, att så ofta vi läsa något om den yttersta domen, vi aldrig skola förstå det på något annat sätt än efter den beskrifning på denna dom, som i evangelium är gifven. Af vissa korta, enstaka uttryck kunde man annars fatta en alldeles falsk mening om Guds sista dom, en mening, som helt tillintetgjorde evangeliets stora hufvudlära om de trognas frihet från sina synder genom Kristus. Därför är det ett viktigt ord att minnas och behålla: Gud skall döma människorna efter mitt evangelium. — *Genom Jesus Kristus*. Han, som i sin första tillkommelse var i förnedringens djup "den mest föraktade och vanvördade", skall nu komma i sitt majestät och sitta på härlighetens tron, då "tusen sinom tusen" af hans krafts änglar "tjäna honom". Han, som i sin förnedring lät sig af människor dömas till döden, skall nu vara domare öfver alla jordens folk och döma

alla sina fiender till den eviga döden och upptaga sina vänner till evigt lif och salighet i sitt rike. — Men nu följer vidare i texten:

17—20. Men om du kallas jude och förlitar dig på lagen och berömmar dig af Gud och känner hans vilja och, undervisad af lagen, pröfvar hvad bäst är och tilltror dig att vara blindas ledare! ett ljus för dem, som äro i mörker, oförståndigas tuktomästare, okunnigas lärare, som i lagen har kunskapens och sanningens form.

Här börjar nu andra delen af detta kapitel. Sedan aposteln hittills med en viss varsamhet sökt undergräfvat judarnas falska tröst endast med framställande af de allmänna grunderna för Guds rättvisa dom, tränger han dem nu närmare på lifvet med att rent ut tilltala dem och nämna vid namn både de yttre förmåner, på hvilka de tröstade, och äfven de mest framstående dragen af deras personliga förhållande till dessa förmåner, af deras skrymteri och ogudaktighet. Uti de verser, 17—20, som nu ligga framför oss, uppräknar han dessa förmåner och det i sex särskilda punkter: 1. att de bära namnet judar; 2. att de äga Guds skrifna lag; 3. att de hafva den sanne Guden till sin Gud; 4. att de känna hans vilja; 5. att de därför kunna med bestämdhet urskilja hvad godt och ondt är; och 6. kunna vara andras lärare och ledare.

Men om du kallas jude. Den första af deras utmärkelser var, att de kallades judar*. Detta var ett för dem stort namn, icke blott därför, att det erinrade om deras härkomst från patriarkerna, och särskildt från den patriark, af hvilken världens Frälsare skulle komma, enligt det profetiska utropet af deras fader Jakob (1 Mos. 49: 8—12); utan ock därför, att själfva namnet hade en betydelse, som erinrade om många Guds tillsägelser om deras stora ärende på jorden. Det betyder bekännare, lofprisare, och Herren Gud hade sagt: "Detta folk, som jag har danat åt mig, skall förtälja mitt lof" (Jes. 43: 21). Namnet jude var således ett namn, vid hvilket de fäst en lika stor

* Detta var det betydelsefulla namn, hvarmed omsider alla patriarken Jakobs efterkommande blifvit betecknade. De kallades först Israel eller Israels barn efter denne patriarks nya namn, ända till konung Rehabeams tid. Sedan blefvo endast de tio stammar, som följde Jerobeams, kallade »Israels hus» och de andra två stammarna »Juda hus.» Men efter babyloniska fångenskapen började alla tolf stammarna att betecknas med ett gemensamt namn judar, nämligen de, som förblefvo vid sina fäders religion, ehvad de återvände till sitt land eller icke.

betydelse, som vi borde fästa vid namnet kristen (jämf. Upp. 2: 9; 3: 9; Gal. 2: 15). — *Och förlitar dig på lagen.* Detta var den andra utmärkelsen för judarna. I gr.-texten heter det egentligen: "du hvilat på lagen", hvilket träffande uttrycker det säkerhetslugn, hvarmed de förlitade sig på lagen, på dess ägande och på de gärningar, offer och ceremonier, som i denna lag voro dem föreskrifna. I lagen hade de det högsta ljuset om Gud och hans vilja; ingen människa på jorden skulle lära dem något; det var deras sak att lära hela världen den enda gudomliga sanningen; deras religion, deras lag, deras gudstjänst, allt var dem af Gud gifvet — skulle icke de vara de närmaste hos Gud? Med sådan förtröstan hvilade de på lagen. — *Och berömmar dig af Gud.* Detta var den tredje utmärkelsen. Då alla andra folk på jorden gingo till stumma afgudar och således i sanning voro "utan Gud i världen", voro judarna det enda folk, som kände och tillbådo den sanne Guden, himmelens och jordens Skapare och Herre, hvilken bland dem hade gjort så härliga under af sin nåd och makt, talat till dem och på mångahanda sätt uppenbarat sig bland dem. Han hade af fri nåd utvalt och kallat dem till att vara hans egendomsfolk; han hade med mäktig arm förlossat dem från deras fiender; han var deras lagstiftare och grundläggaren af deras samhällsskick; han var deras konung och beskyddare. Det var en boning på jorden, vid hvilken Herren hade fäst den gudstjänst, som han själf hade inrättat — där han själf likasom bodde på jorden — och denna Guds boning hade judarna midt ibland sig. De hade därför stort skäl att berömma sig af honom, att han var deras Gud, och att de voro hans folk. — *Och känner hans vilja*, d. ä. har en klar och bestämd kunskap om hvad som är Gud behagligt, eller hvad han tvärtom hatar, hvad han fordrar och hvad han förbjuder. Då skapelsens verk och samvetets röst endast i vissa stora hufvuddrag uppenbarade för hedningarna, hvad som är godt eller ondt, hade judarna däremot Guds bestämda ord, som sade dem äfven i de minsta förhållanden, hvad som är för Gud behagligt eller förhatligt; hvarom ock 147:de psalmen säger: "Han har förkunnat för Jakob sitt ord, för Israel sina stadgar och rätter; så har han icke gjort för något hednafolk." — *Och undervisad af lagen, pröfvar hvad bäst är.* — Gr.-textens ord betyda dels detta, "pröfva hvad bäst är", eller "gilla det förträffliga", dels kan det ock likaväl betyda: "pröfva det åtskilda, det olika", och antyder då, att judarna, undervisade i Guds skrifna lag, kunde i svåra och tvetydiga frågor anställa en grundlig och noggrann pröfning om hvad ondt eller

godt vore, hvad man borde göra eller icke göra. En sådan noggrannare pröfning var aldrig möjlig för hedningarna, hvilka icke hade Guds bestämda ord skrifna för ögonen, utan måste döma efter en dunkel känsla, en skadad kvarlefva af det naturliga ljuset. Således ägde judarna äfven häruti ett utmärkt företräde framför hedningarna. — *Och tilltror dig att vara blindas ledare, ett ljus för dem, som äro i mörker.* Att de, med Guds ljus begåfvade, kunde vara ledare för de blindade och ett ljus för dem, som äro i mörker, detta var det sjätte företrädet, judarna åtnjöto. Och dessa bildspråk, om "ledare för de blindade" och "ljus i mörkret", hvilka redan i sig själfva äro lätta att fatta, blifva ytterligare förklarade, då aposteln med uttryckliga ord tillägger: *oförståndigas tuktomästare, okunnigas lärare.* Ordet på "okunniga" betyder egentligen omyndiga barn. Här menas nu icke barn till åldern utan till förståndet, okunniga. Och då judarna talade om hedningarna, var det vanligen med dessa benämningar: "de blindade", "de som äro i mörker", "de oförståndiga". För sådana kunde de vara ledare och ljus, och det på grund däraf att de ägde Guds skrifna och bestämda ord, hvarom aposteln vidare tillägger: *som i lagen har kunskapens och sanningens form.* Ordet form betecknar nämligen här icke detsamma som sken och utanverk, i motsats mot väsen och verklighet, utan, såsom gr.-textens ord också betyder, att de i lagen hade en utpräglad gestalt, ett aftryck af den sanna kunskapen om Gud och hans vilja. Aposteln framställer nämligen här, hvad som var judarnas egen berömmelse, och de berömde sig icke af något ondt, såsom ett blott sken vore, utan af det verkligt goda, de hade i sin lag. Detta uttryck vill således säga, att de sågo i sin lag likasom en synlig gestalt eller form af Guds vilja och tankar, således af den rätta kunskapen och sanningen; de kunde uti lagen likasom med händerna taga på Guds vilja och väsen; lagen utgjorde en synlig uppenbarelse däraf.

Dock har aposteln visserligen icke blott framställt de verkliga förmåner, som judarna åtnjöto, utan ock deras förmättna inbillningar, att de genom dessa sina företräden framför hedningarna vore i det bästa förhållande till Gud, hade en saliggörande upplysning och vore utan fara. Ty det är dessa falska inbillningar, han nu genast vill vederlägga. Så är det ock denna förmätenhet, han uttrycker därmed, att han icke säger: du är en ledare för de blindade o. s. v., utan "du tilltror dig att vara det"; du har den tillförsikten till din upplysning, att du mycket väl kan vara en ledare för de blindade o. s. v. Det var i denna förmättna anda, fariséerna foro öfver land och vatten för att göra pro-

selyter eller nya medlemmar af Herrens församling; och då dessa voro deras skönaste gärningar, antydande deras andliga nit om själar, gjorde Herren Kristus äfven vid denna deras vackra verksamhet den nedslående anmärkningen, att då de själfva voro skrymtare och helvetets barn, kunde de heller icke göra proselyterna till annat (Matt. 23: 15). Men hvilka föreställningar, de själfva hyste om sig på grund af en sådan verksamhet, är lätt att förstå. Man tänke sig en missionär, som far ut till råa hedningar att meddela dem Guds ord: huru måste icke han anses för ett ljus i dessas mörker! Just så betraktade sig nu judarna. Och om vi samla uti en bild alla de här uppräknade, verkliga och förmenta utmärkelser, judarna hade: deras härkomst, deras heliga lagsamling, deras kunskap om den sanne Guden, deras förmåga att bedöma hvad ondt och godt är, att lära och leda hela den öfriga världen — hvilket förkrossande språk måste icke det då varit, när aposteln tilltalar sådana på det sätt, som nu följer:

21—24. Så lär du ju icke dig själf, du som lär andra; du som predikar, att man icke skall stjäla, du stäl; du som säger, att man icke skall göra hor, du gör hor; du som stygges vid afgudabilderna, du föröfvar helgerån; du som berömmar dig af lagen, du vanärar Gud genom lagens öfverträdelse; ty "för eder skull försmädas Guds namn bland hedningarna," såsom det är skrifvet.

I dessa fyra verser, som tillsammans utgöra ett slags eftersats till de fyra föregående, är uttryckssättet i gr.-texten mycket kraftigt. De gamla grekiska tolkarna läsa dessa verser i frågform, så att det heter: "Nu lär du andra, lär du dig själf? Du som predikar om att icke stjäla, stäl du icke?" o. s. v. Men åtminstone är det nödigt, om eftertrycket icke skall gå förloradt, att förstå orden såsom utrop. Aposteln hade uti det föregående uppräknat judarnas stora företräden; men på ett ögonblick rycker han den granna slöjan ifrån dem och lägger i dagen det skrymteri och den styggelse, de dolde därunder. Han säger: du har ett betydelsefullt namn, du har i lagen all Guds kunskaps och sannings form, du har den sanne Guden och vet hans vilja, så att du kan lära hela världen, vara en ledare för de blinda och ett ljus i mörkret; men lär du dig själf? Du predikar, att man icke skall stjäla, och du stäl! Du säger, att man icke skall göra hor, och du bedrifver hor! Du stygges vid afgudabilderna, och du för-

öfvar helgerån! Detta var ju förskräckliga åkslag öfver den skenfromhet och egenrättfärdighet, som voro så utmärkande för judarna.

De synder, aposteln här påbördar dem, utgöra icke blott några allmänna exempel på motsatser till deras berömmelse, utan voro sådana synder, som verkligen voro mycket gängse ibland dem. Det första var: du stjal. Penningbegäret och snikenheten alstrade bland dem mångfaldiga sätt att åtkomma nästans egendom, än med egentligt tjufveri, svek och oredlighet i handel, än med de fattigas förtryckande under sken af lag och rätt, eller, såsom Kristus säger om de skriftlärda och fariséerna, under förebärande af långa böner, som änkorna måste väl betala (Matt. 23: 14) — så måste själfva religionsöfningarna tjäna tjufveriet. Likaledes har den köttsliga orenlighetens synd mot sjätte budet varit mycket allmän bland judarna, i "skörlefnad" och äktenskapsbrott, hvilket äfven Kristus i sina strafftal ofta vidrörde. Och detta allt oaktadt de hade den stränga lagen, att sådana skola stenas (3 Mos. 20: 10; Joh. 8: 5). En tredje synd var, att de föröfvade helgerån. Vi finna hos profeterna, att de i sina offer och afgifter till templet begingo svek och orättfärdighet, så att de undan-snillade det, som tillhörde Guds tempel och dyrkan (se t. ex. Mal. 1: 8—14; 3: 8—10; Neh. 13: 10), hvarigenom de således i yttre och egentlig mening föröfvade helgerån. Och att aposteln just nu förhöll dem detta, kommer i det bästa sammanhang. Hans syftemål är att visa det falska och skrymtaktiga i judarnas fromhet; han har sagt: du predikar mot stöld, och du stjal o. s. v. Då han nu icke kunde i egentlig mening säga: du stygges vid afgudabilderna, och du dyrkar själf afgudar, så förhåller han dem dock ett groft och oförnekligt bevis emot deras antydda vördnad för den sanne Guden och säger: "Du stygges vid afgudabilderna" och vill därmed antyda det heliga nit, hvarmed du dyrkar den ende sanne Guden; men du kan midt i din gudstjänst begå helgerån; du röfvar från din Guds tempel, du stjal af det, som du offrar åt Gud — så stor är din vördnad för honom.

Härpå samlar aposteln allt, hvad han sagt och ännu kunnat säga, till en enda förkrossande slutanmärkning: *Du som berömmar dig af lagen, du vanärar Gud genom lagens öfverträdelse*; d. ä. just därmed att du berömmar dig af lagen och likväl för ett brottsligt lefverne, bringar du vanära och försmädelse öfver Gud och hans ord; *ty "för eder skull försmädas Guds namn bland hedningarna", såsom det är skrifvet*. I lefven på ett sådant sätt, att när hedningarna se edra gärningar och höra, att I berömmen eder af den sanne Gudens känne-

dom och lag, de måste tänka, att denne Gud och denna lag kunna icke vara goda, då I, som ären hans folk, gören så onda gärningar. "Såsom det är skrifvet" — hos edra egna profeter klagar Gud själf häröfver och säger: "Men till hvilket folk de än kommo, vanärade de mitt heliga namn, i det att man sade om dem: Detta är Herrens folk" o. s. v. (Hes. 36: 20). Detta är själfva tyngdpunkten i den förkrossande bestraffning, aposteln här gifver judarna. Att med sitt lefverne komma Guds dyra namn till försmädelse, är en så fruktansvärd sak, att ett fromt hjärta vill alldeles förgås vid blotta tanken på möjligheten att hafva gjort något sådant. Och här säger nu aposteln om judarna, att de förde ett sådant lefverne, att själfva hedningarna i sitt mörker kunde bestraffa dem och för deras skull försmädade Herrens namn. Då man betänker, huru högt juden ansåg sig stå öfver hedningarna genom de många och stora företräden, han hade framför dem — huru han alltid medlidsamt blickade ned på dem, såsom på "blinda", "i mörker varande" o. s. v. — och att aposteln nu kastar öfver honom den anklagelsen, att själfva hedningarna för hans synders skull lärde sig att förakta och försmäda Gud, så måste man säga: det var en förskräckligt förkrossande sammanställning! Och så måste människohjärtat sönderslås och tillintetgöras, om där skall blifva en ny födelse, ett sant anammande och saligt tros lif af den nåd, som evangelium förkunnar. Och detta var aposteln's ändamål med denna förkrossande predikan; det var att "bereda väg för Herren", att "sänka alla berg och höjder". Han måste nu sålunda sára och bedröfva, på det hans härliga evangelium sedan skulle desto bättre hela och hugsvala.

Men hvad aposteln här sagt om judarna, har tyvärr en alltför träffande tillämpning på de flesta namnkristna, i synnerhet de skriftlärda bland oss, de lärare, som icke lära sig själfva, utan framlefva uti ett obotfärdigt väsende. O, att hvar och en, som läser dessa aposteln's ord, kunde taga dem till sitt hjärta och eftersinna, om de icke passa in på honom! Du är genom det heliga dopet upptagen i Guds förbund, du framträder kanske äfven till Kristi lekamens och blods sakrament, du har kanske god kristendoms kunskap, så att du kan riktigt tala Guds ord till andra, kanske äfven talar om bättringens nödvändighet, om en sann tro och ett heligt lefverne, men — huru är det med ditt egentliga väsende, ditt hjärta och lif? Detta är ju en rätt tillämpning af texten. Lefver du själf i den bättring, som är inför Gud? "Intet skapat är osynligt inför honom"; han känner det. Lefver du själf i en daglig öfning af helgelsen, af att döda ditt eget kött,

dess lustar och begärelser? Eller kanske din kristendom består uti att blott veta och tala — så att du säger: Man skall frukta och älska Gud öfver allting; men du lefver i dina smågudars dyrkan, utan någon fruktan eller klagan däröfver vid nådastolen? Kanske du utlägger och inskräpper alla Guds bud för andra, men själf är en svärjare? — kanske en sabbatsbrytare? — kanske en drinkare? — kanske du lefver i hat till en medmänniska? — eller i en hemlig last? — O, det vore ju ett förskräckligt skrymteri! Men Herren, den Allsmåktige och Helige, ser det, han känner dig. På detta sätt "samkar du öfver dig själf vrede på vredens dag, när Guds rättvisa dom varder uppenbar", så sant Gud icke ljuger. Och på detta sätt ger du andra anledning till försmädelse och förakt för den heliga lära, du bekänner. Ditt husfolk och dina grannar skola stödja sig på din ogudaktighet och trösta sig i sitt oomvända tillstånd. Du bidrager således att fördärfva och förhärda dem, som Kristus lidit döden för. Sådant skall han en dag utkräfv af dig. Om du blott icke bekände hans religion, så syndade du för dig själf; men nu syndar du på Herrens heliga namn och på hans dyrköpta. Det är för denna omständighet, Herren säger: "Huru kan du tala om mina stadgar och föra mitt förbund på tungan, du som hatar tuktan och kastar mina ord bakom dig" (Ps. 50: 16, 17).

Ett obotfärdigt hjärta söker upp alla möjliga säkerhetsfästen för att kunna draga sig undan för den gudomliga sanningen, som vill störa dess olyckliga sömn. Och om nu människan blifvit beröfvad många sådana fästen, men kan hålla sig kvar i ett enda, så är allt förloradt, som är gjordt till hennes frälsning: hon förblifver i sin synd, kommer aldrig till en rätt bättring och får aldrig erfara, hvad den sanna tron och pånyttfödelsen vill säga. Detta är orsaken, hvarför aposteln så ihärdigt förföljer judarna i alla deras forskansningar. Han hade i det föregående sökt nedrifva de säkerhetsfästen, de hade i sitt ägande af Guds ord och den sköna gudstjänsten, då han visade, i hvilken skarp strid deras lefverne stod mot deras kunskap och alla dessa förmåner. Nu återstod ännu ett säkerhetsstöd; de hade ett af Gud själf åt dem gifvet förbundstecken — omskärelsen. Skulle icke heller det betyda någonting? menade de. Skulle Gud hafva gjort ett förbund med oss och gifvit oss så allvarsamma föreskrifter om inseglet därpå, och det skulle dock ingenting betyda, vi skulle dock stå inför honom lika med hedningarna? På sådana tankar svarar nu aposteln sålunda:

25—27. Ty omskärelsen gagnar väl, om du håller lagen, men öfverträder du lagen, har din omskärrelse blifvit oomskurenhet. Om nu den oomskurne håller lagens stadgar, skall då icke hans oomskurenhet räknas för omskärrelse? Och den af naturen oomskurne, som fullgör lagen, skall döma dig, som, med bokstafven och omskärelsen, öfverträder lagen.

Ehuru vi i nya förbundet icke hafva att göra med det förberedande förbundets insegel, ligger dock en för oss alla tänkvärd lärdom i det, som nu skall anmärkas om omskärelsen. Det är något besynnerligt, att omskärelsen blifver på somliga ställen i Skriften framställd såsom ett insegel på trons rättfärdighet, på nådens förbund, och på andra ställen åter såsom lagförbundets insegel. Först framställdes omskärelsen såsom inseglet på Herrens förbund med Abraham och hans efterkommande (1 Mos. 17). Och detta förbund var, då vi tala blott om det andliga däri, själfva det stora nådeförbundet om rättfärdiggörelsen genom tron på Kristus; så att Paulus i brefvet till galaterna ställer detta Guds förbund med Abraham emot lagen, kallar det löftet och anmärker, att detta "kunde icke den lag upphäfva, som gafs fyrahundra trettio år därefter". Guds förbund med Abraham bestod däruti, att Gud gaf denne sin vän löftet om den säd, i hvilken alla jordens folk skulle varda välsignade, samt att Abraham trodde Guds löfte, således trodde på den välsignade säden, "hvilken var Kristus" (Gal. 3: 16), och att Gud räknade honom det till rättfärdighet. I följd häraf fick Abraham den betydelsen, att han skall vara en föresyn för hela världen till den enda frälsningsvägen, nämligen tron på Kristus, så att han ock därför kallas "alla troendes fader" (Rom. 4: 11, 16), och att "de, som äro af tron", kallas "Abrahams barn" (Gal. 3: 7). Nu säger Herren Gud vid omskärelsens instiftande, att den skulle vara ett insegel på detta hans förbund med Abraham (1 Mos. 17), således på nådens förbund. Därför säges ock i Rom. 4: 11, att Abraham tog omskärelsen till "ett insegel på trons rättfärdighet". Detta är den första betydelse omskärelsen har i Skriften.

Men på andra ställen framställles omskärelsen i en alldeles motsatt betydelse, såsom lagförbundets insegel, t. ex. då det säges, att den, som låter omskära sig, är pliktig att hålla hela lagen (Gal. 5: 3), och såsom här i vår text, att "*omskärelsen gagnar väl, om du håller lagen; men öfverträder du lagen, har din omskärrelse blifvit oomskurenhet*". Här höra vi, att omskärelsen är lagförbundets insegel. Hvad kan detta betyda, att samma förbundstecken blir så olika förklaradt i

Skriften? Här är nu det lärorika och tankvärda. Det har i Skriften alltid funnits tvenne olika andliga riken tillsammans; de människor, som haft nit om Gud, hafva alltid varit på två olika vägar: somliga i nådeförbundet, de andra i lagförbundet. Så var det äfven i gamla testamentet, och därför hade ock dess förbundstecken dessa två olika betydelser. "Abraham hade två söner", anmärker aposteln, "en af tjänstekvinnan och en af den fria" (Sara). — "Dessa ord betyda något annat; ty dessa kvinnor äro de två förbunden: det ena från berget Sinai och som föder till trældom, och detta är Hagar"; det andra från "det Jerusalem, som är ofvan och är fritt", deras moder, som äro "löftets barn likasom Isak" (Gal. 4: 22—31). Men dessa två andliga riken voro ock af Gud framställda i det yttre uti två olika tider, hvarigenom omskärelsen, såsom det fortgående förbundstecknet under hela gamla testamentets tid, fick denna tvåfaldiga bemärkelse. Det var först en löftets tid, då lagen ännu icke var gifven, hvilken tid varade alltifrån begynnelsen, då det första löftet gafs, och till den dag, då Gud utgaf den skrifna lagen på Sinai. Då antog hans förbund med Israel den yttre gestalten af ett lagförbund. Men såsom aposteln så starkt bevisar inför galaterna, så "blef löftets testamente icke upphäfdt genom lagen" (Gal. 3: 17). Midt under lagens stränga bud och hotelser blef alltid ett mildt leende af nådens förbund synbart för dem, som voro invigda i den "hemliga visheten", hvilka i offrens blod sågo den utlofvade och väntade försonaren, Israels förlössare. Vi se i dessa troendes historia såväl som i Davids psalmer och i Hebr. elfte kapitel, att det i alla tider fanns några rätta israeliter bland folket, dessa rätta "Abrahams barn", hvilka "vandrade i Abrahams tros fotspår", och "väntade efter Israels tröst". Aposteln säger, att alla dessa "genom tron voro rättfärdiga" och "täcktes Gud" (Hebr. 11). Och för alla dessa "löftets söner", som förstodo, att lagen var en "tuktomästare till Kristus", var Guds förbund ett nådens förbund; och buro de omskärelsens tecken, så var det för dem, hvad det var för Abraham, "ett insegel på trons rättfärdighet". Men för dem, som blott sågo det, som utvärtes var, och sökte sin rättfärdighet i lagens gärningar, var omskärelsen ett lagförbundets insegel; dessa stodo under lagens villkor — och lagens villkor äro alltid desamma, nämligen att den, som vill varda salig, måste fullkomligt hålla hela lagen. Såsom aposteln förklarar i Rom. 4: 4, 5: "Den, som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd, utan efter skyldighet. Men den, som icke håller sig till gärningar, utan tror på

den, som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet". Därför se vi i Skriften, huru en och samma fråga, om frälsningens väg, blir så olika besvarad till olika människor. Då en förskräckt syndare i Filippi frågar: "Hvad skall jag göra, att jag må varda frälst?" får han det svaret: "Tro på Herren Jesus" o. s. v. Men då en lagklok gör alldeles samma fråga, nämner Herren till honom icke ett ord om nåden och tron, utan visar honom endast till lagens bud och säger: "Gör det, så får du lefva". Så talar Herren till människor, efter som de äro.

Här hafva vi nu ock sett orsaken, hvarför aposteln till de judar, som "förlitade sig på lagen" (v. 17) och således i omskärelsen hade ett lagförbundets tecken, talar sålunda: "Omskärelsen gagnar väl (har något värde), om du håller lagen; men öfverträder du lagen, har din omskärelse blifvit oomskurenhet". Såsom förut, under v. 13, blifvit anmärkt, var det aldrig apostelns mening, att någon människa kunde verkligt "hålla" d. ä. fullgöra lagen och vara rättfärdig inför honom — hans syftemål är just att bevisa motsatsen; se kap. 3: 9, 19 — utan han vill säga: Vill du gå den vägen, så måste du fullgöra dess villkor. Lagförbundets villkor äro icke, att blott höra och veta lagen, utan att helt fullgöra hvad den kräfver; ty så lyder lagens dom: "Förbannad vare hvar och en, som icke förblifver vid allt det, som är skrifvet i lagens bok, så att han håller det". Vill du hafva tröst i lagförbundets insegel, så måste du fullgöra hvad det inseglet innebär; i annat fall bär du det såsom en bedragare, hvilken skaffat sig och förevisar ett falskt betyg; och inför Gud gäller du icke mer än en oomskuren hedning. För att förstå dessa verser är nödigt att alltid ihågkomma, det apostelns syftemål egentligen är att helt nedslå den falska förtröstan på blotta ägandet af nådemedlen, på yttre heliga ting och ceremonier, och att visa, det Gud i lagen ser endast efter hjärtat och lydnaden, icke efter utvärtets ting. Därför säger aposteln, att varandet i Guds förbund beror icke af inseglets ägande, utan af förbundets hållande. Därför tillägger han här, att om hedningarna, som icke hade omskärelets tecken, hålla lagens stadgar, så skulle deras oomskurenhet blifva räknad för omskärelse. Äfven här gäller den anmärkningen, att apostelns mening icke är, att hedningarna, mer än judarna, verkligt kunde hålla lagens rättfärdighet; utan han gör här åter det antagandet, endast för att desto starkare inpräglade den sanningen, att Gud ser icke efter yttre förmåner och tecken, utan efter hjärtats lydnad.

Men till fullföljande af sitt påbörjade göromål att visa judarna, det deras förbundstecken och andra yttre företräden icke befriade dem från Guds rättvisa dom, och att för Gud hvarken omskärelse eller oomskurenhet gällde, så går aposteln ännu längre och säger: *Den af naturen oomskurne, som fullgör lagen, skall döma dig, som med bokstaften och omskärelsen öfverträder lagen.* Han vill säga: din omskärelse skall icke allenast icke gifva dig något företräde i Guds dom; utan du skall tvärtom, just därigenom att du i tiden ägt dessa förmåner af Guds skrifna ord m. m., varda desto mera straffvärd och fördömd. Antag, vill han säga, att hedningarna, hvilka sakna dina förmåner, hafva hållit lagen, så skola de föröka din skam och fördömmelse, då du, i förtröstan på dessa förmåner, öfverträdit densamma. Så långt ifrån är det, att du genom dina företräden framför hedningarna skulle åtnjuta någon mildring i Guds dom. På detta sätt har ock Herren Kristus talat i Matt. 12: 41, då han säger, att Nineves män och drottningen af Söderlanden skola på yttersta dagen fördöma detta släkte, blott därigenom att de med sitt ofullkomligare ljus likväl bättrade sig.

28 o. 29. Ty den är icke jude, som utvärtes är det, ej heller är det omskärelse, som utvärtes sker på köttet, utan den är jude, som invärtes är det, och omskärelse är hjärtats omskärelse genom Anden, icke genom bokstaften; och hans pris är icke af människor utan af Gud.

Med dessa ord uttalar nu aposteln det egentliga målet, till hvilket han ville bringa judarna, då han så hårdt angrep dem: han ville förjaga skrymteriet, bringa dem till uppriktighet och sålunda till den förkrosselse, som gjorde dem till nådesökande och troende Abrahams barn efter anden. Han framställer här, hvad som verkligen sker med en syndare, som blir omvänd och troende: han blir nu ett sant Abrahams barn, en rätt israelit genom en inre andens omskärelse eller nyskapelse. En sådan i anden from och trogen människa var Abraham; och blott den som häruti är honom lik, den är ett rätt Abrahams barn, en rätt "jude". Aposteln vill korteligen säga: allt utanverk, alla yttre förmåner, gärningar och iakttagelser efter Guds lag, allt är bedrägeri, blott sken och skrymteri, då icke hjärtat är omskuret, är pånyttfödt och lefver inför Gud i den sanna bättringen och tron. På jude och jude är stor skillnad; "icke äro alla de israeliter, som härstamma från Israel" — de flesta voro blott utvärtes judar. Nu

var det visserligen något stort, att de tillhörde Guds förbundsfolk, voro tecknade med förbundets insegel, hade Guds uppenbarelse och ord bland sig, den sköna gudstjänsten och alla dess heliga inrättningar; men med allt detta voro de, såsom Kristus sade, af "den fadern djäfvulen" (Joh. 8: 39—44), då de aldrig hade anammat sanningen till bättring och den invärtes människans omskapelse. Detta är ju klar och oneklig sanning. Men tillämpningen på oss, kristna, är lätt gjord. På kristen och kristen är stor skillnad. Det är visserligen stort, att vi redan i dopet blifvit upptagna i Guds förbund, att vi hafva allt Guds ord, äfven allt nya testamentets ljus, iakttaga allt hvad till gudstjänsten hör; men med allt detta måste alla de vara af "den fadern djäfvulen", som aldrig blifvit i anden förnyade, från det fåfängliga väsendet omvända, i sitt inre af Guds lag fördömda och genom nåden i Kristus saliggjorda och nu lefva af honom och med honom. Detta är ju ock klar och oneklig sanning, enligt allt Guds ord. Såsom aposteln här sagt: "Omskärelsen gagnar väl, om du håller lagen"; så heter det nu till oss: Döpseln gagnar väl, om du genom den Helige Andes förnyelse nu lefver det nya lifvet i Kristus och under den gamla människans dödande, som döpseln betecknar. Är icke det händelsen med dig, så är du med all din gudstjänst och alla nådeförmåner inför Gud såsom en hedning, blott med den skillnad, att din dom blir mycket svårare än hedningarnas; "ty hvar och en, åt hvilken mycket blifvit gifvet, af honom skall mycket varda utkrafdt". Vi skola aldrig glömma, att Herrens ögon se förnämligast efter den invärtes människan; och då redan i gamla testamentet det inre var hufvudsaken, huru mycket mera i det nya, om hvilket Herren säger: "En tid kommer och är redan inne, då sanna tillbedjare skola tillbedja Fadern i anda och sanning". Intet sakrament, ingen religionsöfning, intet kristligt lefverne hjälper dig, om du icke i ditt inre lefver inför Gud. Och såsom omskärelsen tydde på själfva det medfödda fördärfvets dödande, så har den ock antydt nödvändigheten af en ny födelse, om hvilken Kristus därför så bestämdt säger: "Utan en varder född på nytt, kan han icke se Guds rike". Blott de äro Guds barn, som "äro födda af Gud" (Joh. 1: 12, 13; Rom. 8: 14). Och om någon menar, att allt är gjordt med döpseln, må han inför Gud pröfva sig, om han ock nu har den nya födelsens utmärkande tecken: en ny skapelse (2 Kor. 5: 17). "Om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse; det gamla är förgånget, se, allt har blifvit nytt" — allting nytt, förståndet, hjärtat,

sinnet, hågen, talet, hela lifvets riktning — allt är ett helt annat än de naturliga människornas. Är icke det händelsen, så hjälper dig döpelsen lika litet i Guds dom, som omskärelsen de otrogna judarna. Men har du blifvit en sådan ny människa, som nu sades, då är visserligen allt väl med din döpelse; såsom aposteln här anmärkte: "Omskärelsen gagnar väl, om du håller lagen".

TREDJE KAPITLET.

Detta kapitel innehåller tre delar. Den första: svar på en invändning, som det föregående kunnat föranleda, v. 1—8. Den andra: en kort sammanfattning (med vittnesbörd ur Skriften) af hvad hittills blifvit lärdt om alla människors förtappade tillstånd under synden, och att därför ingen kan genom lagen varda rättfärdig, v. 9—20. Den tredje: utkast till den stora hufvudläran om rättfärdiggörelsen genom tron på Kristus, v. 21—31.

Aposteln hade nu egentligen fullbordat sin första uppgift, att bevisa det både judar och greker äro alla under synd (v. 9), och kunde nu genast gjort den korta sammanfattning af denna sin bevisning och den bekräftelse däraf med Skriftens ord, som han gör i v. 9—20; men han ser sig nödsakad att först bemöta en invändning, som lätt kunde härledas från det förutgående. Hans anmärkningar i kap. 2, i synnerhet i v. 25—29, kunde lätt tydas så, som om han velat säga, att judendomen innebure alls intet företräde framför hedendomen, genom hvilken mening han med rätta kunnat beskyllas att nedsätta värdet af Guds ord och alla Herrens uppenbarelser för sitt folk Israel. Därför uppkastar han nu till besvarande den frågan:

1. Hvad är då judens företräde, eller hvad är gagnet af omskärelsen?

Då en Herrens tjänare, brinnande af nit för själars väl, gifver dem den mest sanna och behöfliga lärdom, är det ofta hans lön, att blifva så misstydd, som om han lärt någonting rent af falskt och skadligt. För judarna kunde det verkligen nu se ut så, som om Paulus föraktade och nedsatte allt, hvad Gud gjort och gifvit dem, allt hvad störst och härligast var på jorden: Guds heliga ord, Guds lag, profetiorna om Kristus, förbundet med Israel, alla löften till detsamma, omskärelsen — allt är nu utan nytta, lärer Paulus. Vi judar äro inför Guds ögon lika med hedningarna, ja, vår ställning är olyckligare än

hedningarnas. Och det har dock Gud själf gjort, hvilken gifvit oss alla dessa heliga ting. Paulus är således en Guds försmädare. Gud säger sig hafva gjort Israel godt; Paulus säger, att han gjort Israel ondt. Sådant utseende fick hela hans framställning för ett judiskt sinne. Det var då ganska nödigt, att han upptog och besvarade denna fråga: *Hvad är då judens företråde, eller hvad är gagnet af omskärelsen?* — Och han besvarar den sålunda:

2. Mycket, på allt sätt; främst det, att Guds utsagor blifvit dem ombetrodda.

Aposteln har dock icke här nämnt flera än den största af judarnas företrädesförmåner. Ut i kap. 9: 4, 5 uppräknar han flera. Här säger han nu: *Främst* eller förnämligast, *att Guds utsagor * blifvit dem ombetrodda*. Dessa "Guds utsagor" är allt hvad Gud i gamla testamentet hade förkunnat folket, såväl de heliga buden på Sinai, som ock i synnerhet de dyrbara löftesorden om en frälsare, de heliga uppenbarelserna om Guds råd till vår frälsning. Detta var ju ett outsägligt stort företråde; såsom det ock framställes hos psalmisten: "Han har förkunnat för Jakob sitt ord, för Israel sina stadgar och rätter; så har han icke gjort för något hednafolk". Under det alla andra folk famlade i mörkret af dunkla aningar; under det både hjärtats och förståndets fördärf alltid förvände den kunskap om Gud och hans vilja, de kunnat hafva af skapelsens verk och samvetets röst; under det de alltid voro blottställda för de lögner och bedrägerier, hvarmed deras präster och trollkarlar förvillade dem: så hade Israels folk den sanne Gudens uppenbarelse uti bestämda ord; för dem visade han sig i stora underbara gärningar, så att de visste, hvem den var, som talade, och sedan förkunnade han dem allt, som var nödigt till frälsning. Genom sin tjänare Mose lät han uppteckna för dem historien om människans ursprungliga tillstånd och om syndens inträde i världen; sedan löftet om en frälsare, hvilket i oräkneliga bilder och förutsägelser beständigt förnyades och underhölls hos folket; därjämte upptecknades alla de gärningar, hvarmed Gud hade ledt och välsignat sitt folk — allt stod i deras heliga skrifter. Israels folk var utvaldt till att emot-

* Aposteln brukar här ordet *logia*, orakel, gudasvar, hvarmed han uttrycker, att judarna haft de verkliga gudasvaren om våra högsta angelägenheter; att Skriften verkligen innehåller Guds ord.

taga och bevara Guds ord på jorden; såsom ock hos Jesaja säges: "Från Sion skall lag utgå, och Herrens ord från Jerusalem" (Jes. 2: 3). Nu voro ju dessa Guds utsagor icke blott för andra folks bästa anförtrodda åt Israels barn, utan dessa skulle väl ock själfva i första rummet hafva välsignelsen däraf, om de velat tro och följa dem. I synnerhet var ordet om den kommande frälsaren något för dem alldeles eget; ty däraf visste hedningarna alls intet, utom det som blifvit utspridt från Israel. — Allt detta utgjorde ju utsägligt stora företräden, som judarna hade framför hedningarna, och företräden, som aposteln aldrig hade förnekat. Han hade endast gjort dem den tänkvärda anmärkningen, att dessa deras företräden icke skulle bereda dem någon mildring i Guds rättvisa dom, enär de fortlefde i otro och obotfärdighet, utan skulle tvärtom då försvåra deras dom. Men icke minskade detta de missbrukade gåfvornas eget värde, nog var ordet ändå lika sant och dyrbart, nog var Gud å sin sida lika trofast och prisvärd ändå, fastän judarna för sin otro förtappades. Så talar aposteln nu vidare och säger:

3. Ty hvad mer, om några af dem icke trodde? Icke skall väl deras otro göra Guds trohet om intet?

Sammanhanget och meningen af dessa ord äro de nyss antydda. Då aposteln hade lärt, att judarna icke borde för sina yttre förmåner anse sig säkra om Guds nåd och evigt lif, så kunde de komma på dessa tankar: huru står detta tillsammans med Guds trofasthet i sitt förbund med oss? Hvartill har han då gifvit oss alla dessa heliga ting, sin lag, sin gudstjänst, sitt förbund, om ingen skall hafva nytta däraf, utan tvärtom en förökad fördömmelse? Huru är det då med Guds trofasthet? — Denna tanke förekommer och besvarar aposteln på följande sätt. Först använder han här det ordet "några" — "*att några af dem icke trodde*" — och antyder därmed, att det fanns dock ibland dem äfven sådana, som trodde och gjorde sig nytta af Guds förbund; det var dock icke alla, som i otro stötte Guds frälsningsråd från sig. Ehuru största mängden af judarna voro otrogna, hafva dock, både på denna tid och i alla tider, såsom elfte kapitlet visar, många bland dem varit trogna, sanna Abrahams barn och blifvit frälsta under detta Guds förbund med Israel. Detta var nu viktigt att anmärka emot nyssnämnda invändning. Ty det skulle aldrig kunna synas värdigt Guds visdom och trohet, att han gifvit ett folk en hög och härlig uppenbarelse om sig och en så utbildad gudstjänst, som

den i gamla testamentet var, då han i sin allvetenhet förutsett, att ingen skulle tro och göra sig gagn af hans gåfva. Detta var således det första svaret: några tro och varda frälsta. — Men för det andra frågar han: om dock en större hop bland eder icke tro och därför icke få det eviga lifvet, hvad följer väl däraf? Är Gud därför icke trofast? Är det då Herren Gud, som svikit förbundet? Bort det! säger han (v. 4); Gud är ändå trofast; det är blott människorna, som äro trolösa. Så svarar aposteln i det som följer. — Men innan vi gå vidare, låtom oss icke förbise det märkvärdigt lärorika, som ligger i den judarnas invändning, hvilken vi nu betrakta, nämligen deras åberopande af Abraham och Guds förbund — af hvilken invändning vi se så många drag i den evangeliska historien. Man tycker, att de skulle alltid bort ihågkomma, att Guds förbund med dem var ställt på villkoret af deras tro och lydnad. Detta villkor se vi liksom tyst inlagdt redan i Guds första stiftande af förbundet med Abraham (1 Mos. 18: 19); men när det sedan under Mose förnyades, framhölls alltid det villkoret: "De som älska mig och hålla mina bud" — "om du håller dessa mina bud och rätter" o. s. v. Man kan undra på judarnas förblindelse, att de icke sågo detta. Men är det icke alldeles på samma sätt med de flesta inom kristenheten, hvilka beständigt höra, läsa och sjunga sin egen dödsdom, nämligen ordet om bättring, pånyttfödelse, vandringen i Anden. De se icke, att allt detta Guds ord fördömer dem, under det de lita på några utvärtas ting, alldeles så som judarna. Eller åberopar man sig på Jesu förtjänst, dopet, nattvarden — och dock är det just dessa heliga föremål, som skola göra din dom allra grufligast, då du icke i sanning på det sätt anammat dem, som Skriften lärar (Hebr. 2: 3; kap. 10: 28, 29).

Men vi gå åter till texten. Då aposteln anmärkning om judarnas otro äfven måste afse den otro, hvarmed de på hans tid förkastade Jesus, och då vi i allmänhet se, huru Herren själf och hans apostlar grunda judarnas hela fördömsedom på denna otro, så kunde man fråga, huru detta deras förkastande af Jesus egentligen kunde tillskrifvas dem såsom en otro i afseende på det Gud hade talat? Ty de tviflade ju icke på sanningen af sina heliga skrifter, tvärtom väntade de ännu på deras uppfyllelse; de nekade endast, att Jesus var den utlofvade Kristus. Här skola vi åter se, huru den helige Gudens ögon följa det falska människohjärtat på spåren. Att de förkastade Jesus, var detsamma, som att de förkastade sina heliga skrifter vittnesbörd om den kommande frälsaren, emedan allt, hvad i dem

stod förutsagdt om honom, så punktligt inträffade på Jesus, att de måste uppsåtligt sky ljuset för att icke erkänna honom. Härtill kommo ock ännu flera bindande omständigheter, såsom att den med bestämda tecken angifna tiden för hans ankomst nu var tilländalupen, så att någon Messias efter den tiden icke kunde väntas, om de trodde sina heliga skrifter. Judarna hafva därför i verkligheten förkastat "Guds utsagor", och det endast genom sitt köttsliga sinne, hvarigenom de icke ville tro, icke ville se och stanna för den bevisning, som stod för deras ögon; såsom Herren sade: "Detta är domen, att ljuset har kommit i världen; och människorna älskade mörkret mer än ljuset." Att de då blefvo förkastade och fingo "dö i sina synder" (Joh. 8: 24), står fullkomligt tillsammans med Guds trohet.

Med *Guds trohet* hafva somliga här förstått den oföränderlighet i hans kärlek till judarna, hvarigenom han icke skall för alltid öfvergifva dem, utan, fastän de nu för sin otro äro under en Guds straffdom, framdeles gifva dem en bättringstid och kalla dem till nåd, hvarom elfte kapitlet utförligt handlar. Men frågan är här en helt annan; orden måste förstås i deras sammanhang med den förevarande frågan. Här talas intet om judarnas återkallande till bättring, utan frågan är här: huru de skola inse Guds trofasthet i hans förbund med dem, på samma gång som de i hans rättvisa dom intet företråde skola åtnjuta framför hedningarna, utan t. o. m. få en hårdare dom än dessa. Det ordet "Guds trohet" betecknar därför här Guds rena och uppriktiga mening i det förbund, han gjort med dem, i det som han talat till dem i deras heliga skrifter; och aposteln säger, att när de genom sin otro, obotfärdighet och trolöshet emot Herren blifva fördömda, detta i ingen mån strider emot Guds trohet i sitt förbund. Nej, säger han:

4. Bort det! Vare hellre Gud sannfärdig, och hvar människa en lögnare, såsom det är skrifvet: På det att du må finnas rättfärdig i dina ord och få rätt, när du dömes.

Ordet *Bort det!* som aposteln ofta brukar, uttrycker ett med afsky förenadt nekande. Han vill säga, att det ligger något ogudaktigt, något kränkande för Guds heliga väsende uti att blott sätta det i fråga, att Gud icke skulle vara fullkomligt trofast. Nej, tillägger han vidare: *vare hellre Gud sannfärdig och hvar människa en lögnare.* Hellre må du förstå det så, att den store Guden är sannfärdig i alla sina ord, löften och hotelser, och att hvarje människa är en lögnare,

förbundsbrutare, full med falskhet och skrymteri (Ps. 62: 10; 116: 11). Gud menar det alltid trofast, då han kallar människan och gör sitt förbund med henne; men om denna hans nåd utfaller blott till ett förökadt ansvar och en svårare dom för henne, så är det att tillskrifva henne själf, hennes falskhet, otrohet och motstånd mot nåden. Hade judarna blott icke i ett köttsligt sinne missbrukat sina nådesförmåner till säkerhet, så hade dessa ländt dem till frälsning; att allt deras goda blef vänt till deras ofärd, var att tillskrifva deras egen otro och falskhet inför Herren.

Såsom det är skrifvet: "På det att du må finnas rättfärdig i dina ord och få rätt, när du dömes." Detta är ett djupt språk, dess egentliga syfte icke så lätt att förstå. "När du dömes". De orden i grekiskan kunna äfven betyda: "När du dömer". Och så har man tagit orden, när man ansett dem syfta på de straffdomar, som nyss voro David förkunnade, då han uttalade dessa ord. De äro hämtade ur Ps. 51: 6, där David utgjuter för Herren den ånger, bön och syndabekännelse, hvartill han bragtes genom de ord, som profeten Natan hade från Gud framburit till honom med anledning af hans svåra synder mot Uria och hans hustru (2 Sam. 12). Profeten förkunnade honom icke blott syndernas förlåtelse, utan äfven de timliga straffdomar, som skulle öfvergå hans hus. Man har då förstått dessa ord sålunda: David ville erkänna rättmätigheten af Guds hotelser och domar öfver honom och säger: "Mot dig allena har jag syndat och gjort hvad ondt är i dina ögon, på det du må finnas rättfärdig i dina ord" o. s. v., d. ä.: Du har stora skäl till de domar, du förkunnat mig; jag har verkligen syndat så illa; det är full sanning och rättvisa i de ord, som din profet framburit till mig. Och då tillägger han: "och rättvis i dina domar". Gud dömde eller straffade David, när han utförde dessa hotelser på honom och hans hus; och David erkände Guds rättvisa däri, då han mottog dessa straff i ödmjukhet och vördnad för Gud. Denna Davids bekkelse, att de straffdomar, hvarmed Gud nu hotat honom, icke stodo i strid med de löften, han förut gifvit honom, anses hafva blifvit af aposteln här anförd till att erinra judarna, att Guds domar öfver dem för deras otro och synder borde af dem erkännas vara lika rättvisa, då han handlade med dem efter samma grunder som med deras konung David. Då nådelöftena voro gifna under villkor af tro och lydnad, så skulle de erkänna, att otro och synd måste ådraga dem straff. Äfven denna förklaring kan vara god och bör gifva oss den lärdomen, att när Gud antingen hemsöker

oss med straff och plågor, eller ock endast i ordet och samvetet anklagar oss och förhåller oss sin myckna bevisade godhet emot oss och vår stora otacksamhet och synd, vi böra känna och erkänna Guds rättvisa, samt att vi hafva varit trolösa mot honom och därför väl förtjänat hans domar. Utan tvifvel ville aposteln ock lägga judarna sådant på hjärtat. Gud hade öfver dem utgjutit all sin nåd, och de hade vedergällt honom endast med synder och otro.

Men andra hafva ansett de här anförda orden af David hafva afseende på det, som han själf näst förut i samma vers säger. Orden äro i sitt sammanhang dessa: "Mot dig allena har jag syndat och gjort hvad ondt är i dina ögon; på det att du må finnas rättfärdig i dina ord och rättvis i dina domar." Man har menat, att här åsyftas hvad som så ofta sker, att ett hårdt och obrutet sinne likasom ställer Gud till rätta för hvad han gör och talar, hvarvid den arma människans i synnerhet strider mot en Guds förkunnelse, nämligen den om vårt syndiga och förtappade tillstånd. Judarnas obotfärdighet kom just däraf, att de icke ville gälla för syndare och brottslingar emot Gud, icke ville förödmjuka sig inför honom, utan ville anses för rättfärdiga, och härmed gjorde de Gud till lögnare, hvilken förkunnar, att alla människor äro syndare. Nu var det ock just denna lära, aposteln ville i detta kapitel ytterligare framställa. Då har man förstått anförandet af David sålunda: David erkänner inför Gud, att han hade syndat och gjort hvad ondt är i Guds ögon; men tillägger, såsom ytterligare erkännande, att hans svåra synder skulle riktigt bekräfta sanningen af Herrens ord om alla människors syndfullhet. Han säger: Jag har syndat och gjort hvad ondt är, på det att du må finnas rättfärdig i dina ord och rättvis i dina domar. Icke så, att det varit hans mening och afsikt att synda därför, att Guds ord om vår syndfullhet skulle rättfärdigas; utan att hans beklagliga fall dock skulle tjäna därtill. Upplysta bibeltolkare* hafva dock härvid också erinrat om våra syndautbrots beroende af, huru Gud för vissa afsikter tillstädjer fienden fresta oss o. m. dyl., och de hafva talat härom ungefär sålunda: All synd tillhör människan, men öfver formen för syndens utbrott regerar Gud. Om Gud icke tillbakahölle fördärfvet, skulle alla människor göra de grufligaste synder**. De obotfärdiga, som älska synden,

* Sådana, som d:r Philippi, Hengstenberg, Gesenius m. fl.

** Jämf. äfven vår utl. af v. 24—28 i 1:sta kap.

ville dock gärna hålla en vislig måtta i afseende på utbrotten; ty svåra syndautbrott äro ock svåra syndastraff, medföra svåra följder. Då är det i öfverensstämmelse med Guds rättfärdighet och vishet, att stundom lossa på de hindrande banden och låta den inneboende synden bryta ut, till straff öfver syndaren. Men de troende, som i sin ande älska Gud och hata synden, kunna äfven för andra orsaker behöfva någon likartad tuktan: än glömma de, att all lust och kraft till ett heligt lefverne är Guds gåfva, Guds verk, Guds ära; än utvecklar sig det kvarboende högmodet till inbillningar om företräden framför andra i helighet och kraft, såsom händelsen var med Petrus, då han försäkrade, att han skulle vara mera trogen och stark än de andra. För sådana orsaker drager Gud sin nåd och kraft tillbaka och låter helgonen stupa, att de skola uppstå i större ödmjukhet och gudsfruktan, gifva Gud äran för allt godt och erkänna, att han talat sanning, då han sagt, att alla människor äro syndare. Man har trott, att David åsyftade något sådant, då han sade: "Jag han syndat och gjort hvad ondt är i dina ögon, på det att du må finnas rättfärdig i dina ord", d. ä. med mitt svåra fall har bekräftats, att du, Herre, dömer rätt om oss alla. En särskild anledning att så förstå Pauli anförande af David ligger däruti, att denna mening af orden närmast öfverensstämmer med hvad som genast följer i v. 5: "Men om vår orättfärdighet ådagalägger Guds rättfärdighet, hvad skola vi då säga? Icke är väl Gud orättfärdig, då han hemsöker med sin vrede?" o. s. v. Man kunde icke komma på sådana tankar, utan att apostelns ord i v. 4 hade den mening, som nu är angifven. — En annan from, upplyst tolkare* af vår text säger: "Gud tillstadde, att David, en sådan utmärkt man efter hans hjärta, gjorde ett så svårt fall, på det alla skulle se sanningen af hans ord, att alla människor äro syndare, hafva en ond och fördärfvad natur, och häruti är ingen åtskillnad. Om alla de lysande helgon, hvilkas historia vi läsa i Skriften, hade blifvit bevarade fläckfria, så hade världen menat, att sådana människor voro undantag från den beskrifning på människan, Gud gifver i sitt ord. De hade alltid hållit människonaturen för bättre, än den är. Men när Abraham och Jakob, David och Salomo och Petrus m. fl. fingo visa, hvad i människonaturen är, rättfärdigades Guds beskrifning på människan." Gud får rätt, när han dömes, d. ä. sådana exempel som Davids fall bevisa, att människan är sådan, som Gud förklarar henne vara. Ogudaktiga

* Robert Haldane.

människor rädas icke att ställa Gud för sin domstol och bestrida hans sanning genom att förneka, det människan är så ond, som han säger. Men genom sådana exempel blir Gud rättfärdigad. Må hellre hvar människa räknas för lögnaktig, än att Guds sanning ifrågasättes; och dessutom äro alla människor verkligen lögnaktiga till naturen. När då en människa motsäger Guds vittnesbörd, så låt henne anses för en lögnare, vill aposteln säga.

Och att aposteln i denna mening användt Davids ord, det finna vi icke blott, såsom redan är sagdt, af hans tillägg i v. 5, 6, 7 — det står ock mycket väl tillsammans med aposteln's hela hufvudsyfte på detta ställe, att förkrossa judarna och undergräfvat deras egenrättfärdighet, genom hvilken de icke ville gälla för syndare. De voro häri så förblindade, att de hellre kunde sätta Guds sannfärdighet i fråga än sin straffskyldighet; voro icke de själfskrifna arfvingar till saligheten, så kunde Gud icke vara uppriktig i sitt förbund med dem, menade de. Att de brutit förbundet, därpå tänkte de icke. Då svarar aposteln: tvärtom är edert fall och edert straff en bekräftelse på Guds sannfärdighet — såsom David bekänner om sitt fall, att det var en bekräftelse på sanningen af Guds ord.

5. Men om vår orättfärdighet ådagalägger Guds rättfärdighet, hvad skola vi då säga? Icke är väl Gud orättfärdig, då han hemsöker med sin vrede? Jag talar efter människosätt.

Aposteln vill säga: då jag nu visat, att judarnas otro och fall, långt ifrån att göra Guds trohet om intet, tvärtom tjänat till att bekräfta och förhårliga densamma (v. 4), så är detta något mycket underligt och stötande för mångas sinnen och kunde äfven lätt misstydas till en mycket skadlig mening, likasom vår orättfärdighet vore en god och prisvärd sak, emedan den kan blifva en anledning därtill, att Guds sanning och rättfärdighet framstå i så mycket klarare ljus. Huru skola vi nu taga detta? Sådan är frågan på detta ställe. Aposteln säger: *Om vår orättfärdighet ådagalägger Guds rättfärdighet, hvad skola vi då säga? Icke är väl Gud orättfärdig, då han hemsöker med sin vrede* för sådant, som tjänar till hans egenskapers förhårligande? *Jag talar efter människosätt*, d. ä. jag talar såsom en naturlig människa, som i sitt blinda och köttsliga sinne icke bättre förstår Guds sanning.

Det var på tvenne sätt, köttsliga människor förvände sådana läror och antydningar, som den i föregående v. 4. Då aposteln oupp-

hörligt predikade en sådan lära som i detta bref, där han än säger, såsom här (v. 4), att Guds sanning bekräftats genom judarnas fall, än åter, kap. 5, att "hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer" o. s. v., så var det naturligt, att de religiösa och stolta judarna i sitt "nit om Gud" (kap. 10: 2) och i sina djupa själfhelighetsinbillningar råkat i den största förbittring öfver en sådan lära och sagt: Paulus lär, att ju mer vi synda, desto bättre är det; han säger, att vår orättfärdighet ådagalägger Guds rättfärdighet — att den således är en förträfflig sak; ty hvem kan göra något bättre än förhärliga Guds egenskaper? Huru kan Gud vredgas öfver något sådant? Vi böra därför öfva mycken orättfärdighet för att förhärliga Guds rättfärdighet. Så lär Paulus. Att aposteln verkligen fått uppbära sådan smädelse, det omtalar han uttryckligt i v. 8, hvarom mera nedanför. — Detta var nu den rena förvändningen af hans ord. Men å andra sidan funnos ock alltid sådana, som mera älskade en köttslig frihet än denna lagiska stränghet, och dessa kunde misstyda aposteln's ord på det sättet, att de verkligen tänkte: det är dock icke så farligt med synden, då vår orättfärdighet ådagalägger Guds rättfärdighet, då Gud kan vända allt till sin ära och till vårt bästa o. s. v. Mot båda dessa misstydingar upptager nu aposteln frågan och säger: Är det så att förstå, det jag sagt? Är det ett beröm för vår orättfärdighet, då jag säger, att Guds rättfärdighet genom densamma framstått i desto klarare ljus? Hvad skola vi säga? Om vår orättfärdighet ådagalägger Guds rättfärdighet, är icke Gud då orättfärdig, om han hemsöker med sin vrede? En sådan tanke afvisar aposteln med afsky och säger:

6. Bort det; ty huru skall då Gud kunna döma världen.

Bort det! Gud bevare oss ifrån en så afskyvärd förvändning! Aposteln vill säga: Jag har aldrig sagt, att det är själfva orättfärdigheten, som ådagalägger Guds rättfärdighet, utan att Guds rättfärdighet just genom motsatsen, genom att straffa vår orättfärdighet, förhärligar sig själf. Detta är intet beröm för vår orättfärdighet, icke ens någon ursäkt för densamma: *ty huru skall då Gud kunna döma världen?* Jag har ju förklarat, att "Guds vrede uppenbaras från himmelen öfver all ogudaktighet och orättfärdighet" (kap. 1: 18), att "Guds dom är rätt", är efter sanningen (2: 2), och om denna Guds rättvisa dom hafven I alla ett medvetande. Då kan icke orättfärdigheten vara i sig själf något godt och ursäktligt; ty om den det vore, så skulle Gud

icke kunna döma världen, hvilken är full med orättfärdighet. Och är Gud världens domare, så måste han döma med majestätisk rättvisa; ty annars vore hans dom icke en rättskipning, utan en godtycklig maktutöfning. Aposteln står här på samma grund som Abraham, då han sade: "Skulle han, som är hela jordens domare, icke göra hvad rätt är?" (1 Mos. 18: 25). Och denna aposteln korta anmärkning innebar en grundlig vederläggning af hela misstydingen. Ty det finnes ingen synd i världen, som icke genom motsatsen till Guds fullkomligheter kan tjäna till hans förhärlikande. Om denna omständighet gjorde, att synden icke vore lika straffvärd, utan Gud vore orättfärdig, när han hemsökte med sin vrede, så måste man säga, att det finnes ingen synd, som Gud kunde rättvisligen straffa — och då kunde Gud icke längre vara världens domare. Den mening, aposteln här vederlägger, är därför sådan, att om den blefve gällande, skulle all religion i världen på en gång tillintetgöras. Ty det kan icke nekas, att Gud skall förhärlika sin ära på all den synd, för hvilken människor skola lida evig pina. — Men aposteln återupptager och utvecklar frågan ytterligare genom följande tillägg:

7 o. 8. Ty om Guds sanning genom min lögn har blifvit större till hans ära, hvarför dömes ock jag såsom syndare? Och hvarför skulle vi icke göra, såsom vi varda försmädade, och såsom några föregifva, att vi säga: Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma, hvilkas dom är rättvis?

Här förklarar aposteln uttryckligt, att vår lögn icke gör Guds sanning "större". Men huru hänger allt detta tillsammans? Han hade ju i v. 4 sagt något sådant, som att Guds sanning och trohet blifva bekräftade genom vår otrohet. Vi skola här lära att icke så hopblanda och förväxla sanningar, att vi få en falsk mening däraf. Då han i v. 4 hade sagt: "Vare hellre Gud sannfärdig och hvar människa en lögnare, såsom det är skrifvet: På det att du må finnas rättfärdig i dina ord" o. s. v., och han nu säger: "Om Guds sanning genom min lögn har blifvit större" o. s. v., så använder han samma sätt att reda begreppen, som då han i kap. 7: 5—11 först talar om, huru lagen uppväcker synden och åstadkommer döden, men strax därpå tillbakavisar den meningen, som om han därmed lärt, det själfva lagen vore synd, eller att "det som är godt (lagen) blefve till död." Han brukar äfven där de orden: "Hvad vilja vi säga?" och: "Bort det." Han säger: "Hvad skola vi då säga? Är lagen synd? Bort det; men

synden kände jag icke utan genom lagen — —.“ Alltså är visserligen lagen helig, och budordet heligt och rättfärdigt och godt. Har då det, som är godt, blifvit mig till död? Bort det; men synden har blifvit det, på det att hon skulle visa sig vara synd, därigenom att hon medelst det, som var godt, verkade min död.“ Efter detta sätt reder han ock här begreppen; och, såsom vi snart skola finna, är tankegången i v. 7, 8 egentligen denna: vore det själfva lögnen och orättfärdigheten, som ådagalade Guds sanning och rättfärdighet, då skulle icke heller jag böra dömas såsom syndare, om jag predikade lögn, och då skulle jag verkligen göra så, som jag af försmädare beskylls att göra, nämligen säga: Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma. Just det, att I försmäden en sådan lära, bevisar edert medvetande därom, att det icke vore rätt att så taga det. Detta var svaret till dem, som kunde verkligt mena, att det onda vunne en ursäkt därigenom, att Gud kan vända det till något godt. Och dem, som icke verkligt menade något sådant, men af fientlighet ville påbörda aposteln en sådan mening, svarar han därmed, att han säger: “Vi varda försmädade af dem, som föregifva, att vi säga: *Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma*“.

Att detta är meningen af dessa tvenne verser, nämligen att aposteln i v. 7 med orden “jag” och “min lögn” åsyftar sig själf, det finna vi af tvenne omständigheter: först af ett ord i gr.-texten, *kago*, “äfven jag” — hvarför dömes äfven jag såsom syndare, *om Guds sanning genom min lögn* (såsom I kallen min lära) *har blifvit större till hans ära* — då skulle äfven jag böra ursäktas för min lögn. Sådant ligger i själfva orden på detta ställe. Men det andra, som visar, att aposteln med orden “äfven jag” och “min lögn” åsyftar sig själf och sin lära, är det klara sammanhanget mellan v. 7 och 8. Då där säges: *Hvarför dömes ock jag såsom syndare?* Hvarför skulle vi icke hellre göra, såsom vi varda försmädade“ o. s. v., så måste det ju vara en och densamme, som talar allt detta. Aposteln har äfven förut i detta bref brukat samma sätt, nämligen att döma sina motståndare med deras eget dömande, hvaraf vi sågo ett exempel i kap. 2: 1—3. Hans mening är således: Just det, att I försmäden mig, såsom den där skall säga: “Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma“, bevisar, att I förstån, att det onda icke är ursäktligt därigenom, att något godt kan komma däraf.

Hvilkas dom är rättvis. Somliga mena, att detta är sagdt om

dessa försmädare; andra åter, att aposteln åsyftade dem, som "göra det onda, på det att det goda må komma." Nu är det visserligen sant, att de, som försmäda evangelium, såsom om det lärde att göra det onda, äfven äro med all rätt fördömda; men då vi se på sammanhanget, eller hvad som utgör själfva frågan på detta ställe, så finna vi, att den senare meningen är den rätta. Frågan var just den, om Gud vore rättfärdig, då han vredgades öfver det, som tjänat att förhärliga hans egenskaper (v. 5); och nu förklarar aposteln: Ja, de som göra det onda, på det att det goda må komma, deras dom är rättvis.

Om vi förstått vår text, låtom oss ock behålla någon lärdom af densamma. Och den första lärdomen är, att fastän Gud kan vända äfven det onda till sin ära eller till syndens tuktan, så förblifver det onda själfv dock alltid straffvärdt; ty det onda, som här omtalas, är synd, är något, hvarmed människan trotsar Gud och bryter mot hans vilja. Sådant kan aldrig med någonting ursäktas. När Herren Kristus emot den bokstafliga lydelsen af tredje budet gjorde eller tillät människor göra något nödvändigt arbete på sabbaten, så var detta icke att göra ondt — det var icke mot budets anda, som är kärleken, denna orubbliga lag, utan endast mot budets bokstaf, hvilken nu hade tjänat ut sin tid (Rom. 7: 6). Att göra det onda, betecknar att göra något, som strider mot själfva anden och meningen af Guds heliga bud. Sådant kan aldrig blifva oskyldigt. Skulle man antaga den meningen, att man kunde med afsikt göra ett verkligt ondt för att något godt skulle följa däraf, så kunde med en sådan lära de grufvigaste brott rättfärdigas, hvarom historien ock lämnat vittnesbörd. Detta är det första, vi här må lära.

Det andra, som här är beaktansvärdt, är att se, hvilken försmädelse apostlarna måste uppbära för sitt predikande af Kristi evangelium. Ty att man sade om dem, att de lärde: "Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma", det härledde sig endast från den dyra förkunnelsen om Guds stora nåd — då de förkunnade nåd för de största syndare och förkastelse af den största helighet, när denna var utan Kristus. En sådan gudomlig lära, som den vi läsa i kap. 5: 20; kap. 7: 4, 6; kap. 9: 30, 31, uttyddes nu på det sättet, att den "gjorde lagen om intet" (v. 31) och ledde till den slutsatsen: "Låtom oss göra det onda" o. s. v. Glöm icke detta, du evangeli förkunnare, då äfven du får samma tecken som din Herre och hans apostlar, nämligen den försmädelsen, att du med din predikan om

nåden och tron tillintetgör lagen och helgelsen och öppnar vida portar för all synd. Glöm icke, att det gick ännu längre med försmädelsen mot Paulus; om honom sade man icke blott, att han ej nog dref lagen och straffade det onda, utan rent af, att han ock lärde: "Låtom oss göra det onda" o. s. v. Och hvarför? fråga vi åter. Predikade han då aldrig lagen? Därpå fattades icke — han var tvärtom, lika som Herren Kristus (Matt. 5: 21—48), strängare än alla de skriftlärda, nämligen så, att han ock gjorde alla laghelgon till fördömda syndare. Men saken var den, att han predikade lagen på ett helt annat sätt än dessa, nämligen icke till frälsningsväg utan till fördömmelse; han dref den läran, att lagen gjorde människan hvarken rättfärdig eller helig, utan blott syndig och fördömd; därjämte förkunnade han alla förtappade syndare nåd och frälsning blott i Kristus, hvilken han förklarade vara oss gjord både till rättfärdighet och till helgelse. Och den, som på allvar tror och drifver detta, skall i alla tider få erfara, att allt obrutet och själffromt folk skall stöta sig därpå. — Se, har du den meningen, att lagen icke alls skall användas, då må du icke berömma dig af detta Pauli exempel; ty Kristus och Paulus predikade lagen — lagen är oundgänglig för evangelium, om det skall tjäna till något. Men om du ock äger och iakttagert denna visdom, skall du dock smädas, om du blott på det rätta sättet predikar lagen och evangelium. Får du icke försmädelsens tecken, så må du väl misstänka, att din predikan icke är af äkta slaget. Ty de inre grunderna för "korsets förargelse" (Gal. 5: 11) äro i alla tider och länder desamma. Och vi se af den evangeliska historien, att de, som stridde mot evangelium, alltid voro religiöst folk, som hade nit om Gud och lagen; därjämte läste och hörde de samma Guds ord som vi. Och vi finna, att de ock tänkte och talade just så, som man i våra dagar tänker och talar. Jämförelsen är således riktig. Måtte vi icke heller glömma denna lärdom! — Men vi gå nu åter till texten.

9. Huru är det då? Kunna vi åberopa något till vår förmån? Alls icke. Ty vi hafva förut anklagat både judar och greker för att vara alla under synd.

Här börjar nu andra delen af kapitlet. Sedan aposteln förebyggt de invändningar och misstydningar, som kunnat göras af hans ord, återgår han nu till sitt egentliga ämne. I de två föregående kapitlen har han talat särskildt om hedningarnas andliga belägenhet och sär-

skildt om judarnas; nu slår han dem tillsammans och talar om alla människor på en gång och stadfäster med uttryckliga vittnesbörd ur Skriften, att alla människor äro under synd. På detta sätt fullbordar han den bevisning, han ansett nödig till att stadfästa och inskräpa den viktiga sanningen, till hvilken han kommer i v. 20, nämligen att "intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt inför Gud"; och den sanningen åter har han framhållit endast med ändamål att förbereda och grunda den stora hufvudförkunnelsen om det medel för vårt släktes frälsning, som Gud i sin barmhärtighet beredt oss uti sin Sons utgifvande — med andra ord: den stora hufvudläran om rättfärdiggörelsen genom tron på Kristus (v. 21—24), hvilken han redan i kap. 1: 17 korteligen antydde.

Uti den vers, som nu föreligger oss, visar han, att ehuru han medgifvit, att judarna hade stora yttre förmåner framför hedningarna, den sanningen likväl stod fast, att de icke hafva något företräde inför Gud i hans dom. Han säger: *Huru är det då?* d. ä. huru är då vår egentliga ställning? *Kunna vi åberopa något till vår förmån?* — eller såsom andra öfversätta grundtextens dunkla ord: Äro vi bättre än de? Det säkra är, att hufvudfrågan var denna, om ställningen inför Gud, om ett företräde i Guds dom. Med afseende därpå frågar han nu, såsom själf en jude: Kunna vi åberopa något till vår förmån framför hedningarna? Och på denna fråga var svaret: *Alls icke.* I gr.-textens ord för detta svar ligger ett starkt nekande; såsom ock detta är starkt: alldeles icke. Och skälet är detta: *Ty vi hafva förut anklagat både judar och greker för att vara alla under synd.* Med de två namnen judar och greker betecknas nu alla människor. "De äro alla under synd." Ordet alla betecknar icke, att syndare funnos ibland alla folk; ty det var icke hvad judarna nekade; utan här menas hvarje enskild människovarelse — allt hvad människa heter — såsom vi väl skola märka af det följande. I hela den mängd af människor, som bo på jorden, vill aposteln bevisa, finnes icke en enda, som icke brutit och bryter emot Guds heliga lag och därför är skyldig till döden. Blott en enda, "människan Jesus Kristus", har i Skriften den utmärkelsen, att han var "utan synd" (Hebr. 4: 15), hvarför han ock i Skriften kallas "den rättfärdige" (Jes. 53: 11; 1 Joh. 2: 1), genom hvilket företräde han skiljes ifrån alla andra människor.

Under synd — "de äro alla under synd." Detta är ock ett starkt uttryck. Det betecknar nämligen ett underkufvadt, behärskadt och under-

dånigt tillstånd, såsom trälars under sin herre, undersåtars under sin konung. Här står samma ord (under) som t. ex. i Matt. 8: 9: "Äfven jag är en människa, som står under befäl." Aposteln vill säga, att alla människor äro så under syndens våld, icke blott under hennes skuld och fördömelse, utan ock under hennes makt och herravälde, att ingen kan själf lösgöra sig från synden, ingen kan undgå att tjäna henne, om icke en annan, som är mäktigare, befriar honom. Aposteln har ock i kap. 7: 14 betecknat denna naturens belägenhet under synden med ordet: såld — "såld under synden". Så har ock Herren Kristus afmålat vår ställning, då han säger, att människan är ett hus, som en stark beväpnad innehafver så länge, tills en starkare tillkommer, som tager huset ifrån honom. Tänk hvilken målning! Och den af Herren Kristus själf! Men detta träldomstillstånd under synden är alldeles förborgadt för alla människor, så länge de äro andligt sofvende, så länge icke något befrielsearbete är börjadt. Kristus säger, att så länge den starke är ensam herre öfver huset, "är hans egendom fredad" (Luk. 11: 21); det är helt tyst och stilla, ingen ofrid, ingen känsla af fångenskap och träldom. Men kommer den starkare därtill och börjar strida om huset, ja, då känner den arma människan fångenskapen och öfvervåldet så mäktigt, att hon ofta förtviflar om möjligheten att någonsin blifva lösgjord; då går det ofta så hårdt till, att man tycker huset skall gå sönder för den striden, då är där nödrop och suckar, tårar, knäfall, jämmer och nöd.

Om denna syndens makt öfver människonaturen skrifver Melancthon*: "Dem, som på köttsligt sätt äro födda, fränkänna vi icke allenast själfva verket (gudsfruktan, tro och kärlek), utan ock förmågan att rätt frukta Gud och förtrösta på honom; ty vi säga, att de hafva en ond begärelse och kunna icke rätteligen frukta Gud." Och åter: "Vi hafva sagt, att människorna hafva i sin natur, att de icke tro på Gud, icke frukta och älska honom. Detta hafva vi icke utan orsak anmärkt. Ty de skolastiska lärarna göra arfsynden ganska ringa, tala med många ord om den onda retelsen eller böjelsen — — men nämna icke det ringaste om själfva hufvudsaken i arfsynden, om de större och svårare den mänskliga naturens fel, nämligen att människan icke känner Gud, att hon föraktar Gud, att hon ingen gudsfruktan har, ej heller förtröstar på honom, att hon hatar Guds dom, flyr för den dömande Guden, förtörnas på Gud, misströstar på hans nåd

* Uti försvaret för Augsb. Bekännelsens art. om arfsynden.

och sätter all sin lit och förtröstan endast på dessa närvarande och synliga ting m. m. Dessa sjukdomar, som allra mest strida mot Guds lag, varder man icke varse. Ja, de tillägna ock den mänskliga naturens krafter att kunna öfver allting älska Gud, att kunna fullgöra Guds bud o. s. v., men de se icke, att de härmed alldeles förneka arfsynden.“

Det är alldeles icke likgiltigt, huru mycket vi förstå härom. Hvar och en, som vill blifva en rätt kristen, må väl gifva akt på hvad aposteln här lärar därom, att vi äro alla under synd. Af okunnighet om detta förhållande kommer icke blott all säkerhet och allt förakt för Gud och hans nåd, utan ock all förtviflan och tröstlöshet, så snart man börjar erfara något af denna syndens öfvermakt öfver oss. Så länge man menar, att vi ännu hafva en fri vilja, d. ä. att vi kunna själfva behärska och aflägga våra synder och hålla Guds bud, när vi vilja, samt att vi hafva viljan i vår makt, och att vi hafva förstånd att inse vårt bästa, att fatta Guds vilja och akta oss för det onda m. m., så äro vi alltid säkra och ogudaktiga: eller ock, såsom redan är sagdt, falla vi i förtviflan, när vi börja erfara något annat, nämligen att vi själfva med all vår inbillade frihet ändå alltid följa det onda och icke kunna lösgöra oss därifrån. Förstå vi åter, att detta är alla människors tillstånd efter syndafallet, att vi alla äro "sålda under synden", och att det är just från denna vår fångenskap, Gud själf vill förlossa oss genom honom, som är därtill sänd och smord, att han skall "föra fångar ut ur fängelset" (Jes. 42: 7; 61: 1); då skola vi både söka hans nåd på den tid, den bjudes, och äfven hoppas hans nåd och hjälp, huru förtvifladt det än må synas och kännas hos oss själfva. Mätte vi därför alla gifva akt på den sanning, aposteln här framställer och nu med Skriftens vittnesbörd bekräftar.

10. Såsom det är skrifvet: Ingen rättfärdig finnes, icke en.

Dessa ord, såväl som de två följande verserna, utgöra dels själfva uttrycken, dels summan och innehållet af några verser i Davids 14:de och 53:dje psalm. Här är nu summan af allt, hvad aposteln velat bevisa: *Ingen rättfärdig finnes, icke en.* Så står det till med hela människosläktet och med hvarje enskild medlem däraf. Icke en enda människa på hela jorden är sådan, som Gud i sin heliga lag kräfver; hvarje människa är en brottsling inför Gud och därför med rätta dömd till den eviga döden. — Om någon här skulle anmärka, att i de an-

förda psalmerna talas om "de ogudaktiga", och att en tillämpning däraf på alla människor icke vore fullt rättvis, så må endast märkas, att David själf har i dessa psalmer uttryckligt förklarat, att han icke blott talar om de ogudaktiga, utan ock om alla människor på jorden. Orden lyda nämligen sålunda: "Herren skådar ned från himmelen på människors barn, om det finnes någon förståndig, någon som söker Gud. Nej, alla äro de affälliga, allesammans äro de fördärfvade, ingen finnes, som gör det godt är, där finnes icke en enda." Märk dock sådana ord! Profeten säger, att Herren Gud har skådat ned från himmelen öfver hela jordytan och sökt ibland alla människors barn, om han kunde finna någon människa, som vore förståndig och frågade efter Gud och hans vilja; men hans ögon funno icke en enda, han såg allesammans afvikna från rättfärdighetens väg, vandrande på onda stigar, brottsliga mot hans bud. Gud fann ingen, som gjorde det godt är, nej, icke en enda. Sådana ord måste handla om alla. Här talas således om alla människors tillstånd af naturen. Profeten nekar icke, att där funnos sådana, som Herren hade kallat och helgat genom sin Ande — han uttrycker i samma psalmer de trogna israeliternas längtan efter hjälpen af Sion — utan han talar här om, huru människan själf är och gör, hurudana hennes fromhet och rättfärdighet äro. Hvad Herren Gud gör, är en helt annan sak; här är fråga om människan. Att Gud kallar, väcker och omvänder några människor och gifver dem sin Helige Ande, det är alltsammans Guds verk, och detta är alltid godt och heligt; men så mycket dessa helgade själar ännu hafva kvar af sin egen natur, det är alltid ondt och fördärfvadt. Således gäller det äfven om de trogna, hvad här säges om naturen, dess ondska och brottslighet inför Guds lag. Om Gud skulle döma sina helgon efter hvad de äro i sig själfva, så blefve ingen själ frälst. De heliga hafva all sin tröst däruti, att Gud beständigt förlåter deras synder, hvilka "alltid låda vid oss", och icke dömer dem efter lagen; såsom aposteln snart skall visa (v. 20—24; kap. 4: 6—8). Vi skola således, vid allt hvad som nu följer i texten, ihågkomma, att aposteln här icke alls vidrör den olikhet mellan människor, som Gud genom sin nåd gör, utan handlar endast om, huru vi äro af naturen. Och därom säger han nu, med bekräftelser ur Skriften, att ingen finns, som är rättfärdig, icke en. Märk på talesättet: "Ingen rättfärdig finnes" — den finns icke på jorden, nej, "icke en". Detta är ju starkt och tydligt taladt.

Mot denna lära strider nu allt, hvad i människan är. Att vi

alla skola vara så onda, odugliga och förtappade varelser, det är en alltför nedslående tanke, ja, alldeles olidlig för naturen. Därför hafva ock många tänkande och lärda, som annars tro på Guds ord, likväl sökt undkomma den bevisning, som ligger i detta bibelställe; de hafva krökt sig åt alla sidor och föregifvit bland annat, att aposteln här talar om de tvenne folken (judar och greker) i massa, icke om enskilda människor. Det var för hårdt att tänka, att icke en enda skulle vara rättfärdig. Till svar på denna falska förklaring har en utmärkt Guds man skrifvit på följande sätt: "Om de ord, aposteln här brukar, icke på det bestämdaste uttrycka hvarje människas brottslighet inför Gud, så kunna inga ord i bibeln uttrycka den. Jag utmanar hvem som helst att visa ett enda ställe i Skriften, från första till sista sidan, där det finns så ofta upprepade, så på hvarandra hopade, så starka, uttryckliga och bestämda ord om hvarje människas syndfullhet, som på detta ställe. Kan det beteckna blott "en större del", icke alla, icke hvar och en, då här så idkeligen och uttryckligt upprepas sådana ord som dessa: — de äro alla — allesammans — hvar och en — hela världen — och åter: allesammans — såsom ock de nekande orden, hvilka förklara, att ingen är rättfärdig, äro likaså upprepade — icke en — ingen — ingen -- ingen — icke en enda — intet kött — ingen åtskillnad o. s. v. ? — Och när aposteln säger: "På det att hvar mun må tillstoppas", månne vi skola säga, att han dock talar om "hela folk i massa", hvartera folket betraktadt såsom en kropp, och att han tillägnar dessa tvenne folk hvar sin mun och menar, att dessa två munnar skola tillstoppas?"

Huru svårt och brytande för naturen det än må kännas, måste vi således låta det gälla såsom Guds egen förklaring, att hvar och en af oss är brottslig inför honom och med rätta dömd till döden — och måste äfven varda fördömd, om icke förlikning mellankommer, och en sådan förlikning, som han själf föreskrifvit. Såsom brottslig inför Gud kan ingen inkomma i hans himmel — vi måste varda i tiden rättfärdigade och helgade, eller ock evigt förlorade. Gud hjälpe oss att besinna sådant! — Men vi återgå till texten. Aposteln anför vidare ur de nämnda psalmerna:

11 o. 12. Ingen förståndig finnes, ingen finnes, som söker Gud. Alla hafva afvikit, allesammans hafva blifvit onyttiga, ingen finnes, som gör godt, det finnes icke en enda.

Här framställas nu särskilda delar af vårt fördärf, och allra först hela den olyckliga riktningen i själens krafter, i förstånd, hjärta och

sinne — en så förskräcklig förvändhet i förståndet, att människan "icke söker Gud", som dock är hennes lifs och salighets källa, utan i stället aktar och söker allt hvad uselt och eländigt är, det jordiska, sinnliga och syndiga, som blott gör henne olycklig för tid och evighet. Detta är den förskräckliga dårskap, som Gud såg från himmelen hos alla människor, då han såg att "ingen förständig finnes, att ingen finnes, som söker Gud." — Alla gudfruktiga själar blifva trötta af suckande öfver denna hjärtats ogudaktighet, att de icke kunna söka Gud, såsom de borde, utan känna det ofta så, som de icke det minsta brydde sig om honom; de veta ofta icke, hvad de skola göra af sig, de äro färdiga att dö af förtviflan öfver detta beständiga onda, att Gud är ett intet för dem: de kunna hvarken frukta eller älska honom, såsom de borde. Sådant känna de, hos hvilka Anden bor, hvilken angriper och uppenbarar hjärtats ogudaktighet. Och hela världen går i all säkerhet och vet icke det minsta af denna nöd. Så är hon försänkt i den ogudaktigheten och dårskapen att icke akta Gud. Hon "kallar det onda godt och det goda ondt, gör mörker till ljus och ljus till mörker" (Jes. 5: 20). Sådant beteckna de orden: *"Ingen förständig finnes, ingen finnes, som söker Gud."*

Alla hafva afvikit, nämligen från Guds sinne, Guds vilja och vägar, och äro både till hjärta och lefverne på en ond väg. Hela världens väsende är blott ett enda stort vittnesbörd härom. — *Alle-sammans hafva blifvit onyttiga*; "onyttiga", d. ä. odugliga till allt det, hvartill Gud skapade människan: till att känna, frukta och älska honom, till att göra hans vilja och prisa hans nåd; likaså till att älska och tjäna sin nästa med ord, gärningar och tålmod — till allt godt är människan oduglig af naturen. — *Ingen finnes, som gör godt, det finnes icke en enda*. Ur en sur och bitter källa kan intet friskt och godt vatten flyta; då hjärtat är utan gudsfruktan, tro och kärlek, är ingen gärning god inför Guds ögon — allt är då ondt och förbannadt. Sådant är Guds dom öfver alla människor. — Sedan aposteln sålunda anført Skriftens ord om alla människors inre fördärf, går han nu att ock framställa tecknen däraf i det yttre, i ord och gärningar; och han talar först om det onda i människornas tal, då han säger:

13 o. 14. **En öppen graf är deras strupe, med sina tungor bedraga de; huggormars gift är under deras läppar; deras mun är full af förbannelse och bitterhet.**

I dessa tvenne verser (som äro tagna ur Ps. 5: 10; 140: 4, och 10: 7) nämnas alla talförmågans organer såsom uppfyllda med synd:

strupen, tungan, läpparna och munnen. — Det första är: *Deras strupe är en öppen graf*. Med denna bild betecknas det ogudaktiga, orena och för medmänniskor skadliga uti de ogudaktigas tal. Ingenting kan vara mera vidrigt för sinnena än en öppen graf, där ett lik börjar förruttna och sprider den förpestade stanken omkring sig. Det, som utgår af de ogudaktigas mun, är likaså ruttet och förgiftande. Och likasom stanken från den öppna grafven vittnar om hvad som finns där inne, så är det ock med människans tal: "Hvaraf hjärtat är fullt, däraf talar munnen." — *Med sina tungor bedraga de sin nästa*, aningen detta sker med uppsåtlig falskhet eller ock endast med ett smicker, som ingifver de smickrade falska tankar om sig. Ja, huru människor bruka sina tungor till svek, däraf hafva vi på alla sidor en beständig erfarenhet, icke blott af säljare, utan i allt världens tal och umgänge. — *Huggormars gift är under deras läppar*. Såsom huggormen dödar genom det gift, han bär under tänderna och ingjuter i såret, så fördärfva och förgifta onda människor sin nästa genom förföriskt tal, till synders ursäktande och otrosmeningars ingifvande; ty af sådant gift äro deras hjärtan fulla, och därför måste ock sådant utflyta genom deras tal. Såsom Herren säger: "I huggormars afföda, huru kunnen I tala något godt, då I ären onda?" (Matt. 12: 34). Ack, att unga och oerfarna människor ville låta säga sig, hvilken dödlig förgiftning deras själar kunna undergå, då de minst tänka det, blott därigenom att de lyssna till de ogudaktigas tal! Du rädes för en huggorms bitt — han förgiftar dock blott din kropp; här blir din odödliga själ kanske hemligen så förgiftad, att du redan i tiden under många år får lida däraf både till kropp och själ och, om icke det sanna botandet mellankommer, får lida i evighet. Gud bevare alla människobarn! "Tungan är en liten lem, som gör stort väsen af sig" — bringar dödligt fördärf, emedan hon är "antänd af helvetet" (Jak. 3). — *Deras mun är full af förbannelse och bitterhet*. Äfven af förbannelser, hädelse emot Gud, förbannande och bittra ord emot människor är de ondas tal uppfyllt; såsom vi ock beständigt och öfverallt erfara. — Allt detta utgör ju en förskräcklig teckning af den ormasäd, som vid syndafallet uppfyllde människonaturen. Det är ju omöjligt, att hjärtat kan vara godt, då så mycket ondt utgår därifrån. — Aposteln har nu antyd det onda, som uppenbarar sig i människors ord; han går nu att visa detsamma i afseende på deras gärningar.

15—17. *Deras fötter äro snara till att utgjuta blod; förödelse och elände äro på deras vägar, och fridens väg känna de icke.*

Dessa ord äro tagna ur Jes. 59: 7, 8 och beskrifva det arga och mordiska hjärtat, hvarifrån alla onda gärningar härflyta. — *Deras fötter äro snara till att utgiuta blod.* Om icke klokheden och fruktan för straff tillbakahölle människor, skulle man mycket oftare få se detta i verk och gärning. Se på de folk, som äro mera fria från yttre band. Äro där icke öfverallt strider, mord och blodsutgjutelse? — *Förödelse och elände äro på deras vägar;* hela deras lif är uppfyllt af inbördes oförrätter och ömsesidigt lidande. — *Och fridens väg känna de icke.* Här menas den "fridens väg", hvarigenom frid, kärlek och sällhet råder mellan människor. Då världen fylles med krig och uppror, då inom hus och grannskap råda inbördes hat, oförrätter och förtryck, då se vi, hvad dessa ord betyda. De mest glupska rofdjur förstöra icke så många af sitt släkte, som människan förstör af sitt, blott genom den onda makt, som arbetar i människohjärtat.

Allt, hvad aposteln nu anfört om människors fördärfliga ord och gärningar, går egentligen ut på att visa, hvad som bor i människornas hjärtan, att bevisa, det människan är ond, är långt aflägsnad från den godhet och helighet, som Gud i sin heliga lag kräver. Och om vi rätt betrakta de nu anförda yttre tecknen, måste vi väl öfvertygas om sanningen af Guds beskrifning på hjärtat: "Ett illfundigt och fördärfvadt ting är hjärtat framför allt annat" (Jer. 17: 9), och af Herren Kristi beskrifning: "Inifrån från människornas hjärta utgå de onda tankarna, hor, skörlefnad, mord, stöld, girighet, ondska, svek, liderlighet, afund, hädelse, högfärd, dåraktighet; allt detta onda går inifrån ut" (Mark. 7: 21). Då nu likväl allt detta grufliga onda är förborgadt för människor, så att de antingen icke se det, eller ock hålla det för ett intet, hvad är då orsaken? Intet annat än det, som aposteln nu tillägger:

18. Guds fruktan är icke för deras ögon.

Blott man förgäter Gud, hans heliga vilja och närvaro, så ser man intet ondt hos sig, så håller man all synd och styggelse för ett intet. Hela världens säkerhet grundar sig därpå, att *Guds fruktan icke är för deras ögon.* Med dessa ord, tagna ur Ps. 36: 2, avslutar aposteln sin teckning af människans fördärf. Han börjar och slutar med det inre, med själfva ogudaktigheten. För att bevisa, att "ingen rättfärdig finnes, icke en" (v. 10), börjar han med de bibelorden, att "ingen är förståndig och söker Gud", och slutar med dessa: "Guds fruktan är icke för deras ögon". — Guds fruktan består däruti, att man håller Gud för stor, helig och rättfärdig i sina domar och därför

fruktar för att bryta mot hans bud, fruktar för att i hjärtat hysa eller med ord och gärning öfva något, som misshagar honom.

När man icke sålunda har den helige och fruktansvärde Guden för sina ögon, då får hela syndaväsendet vara fritt, alla onda tankar, begär, ord och gärningar blifva då obemärkta, man har ingen känsla däraf, ingen kamp och strid däremot. Detta heter i Skriften att vara ogudaktig och att "hålla Gud för intet i alla sina tankar." Det är ju ett fruktansvärdt drag af vårt syndafall, att människor, som dock tro och känna, att en allsmäktig Gud finnes och är nära, likväl icke frukta för hans misshag, utan kunna oupphörligt lefva som dem lyster, fastän de veta Herrens bud och hotelser.

Och sådana äro alla människor af naturen. Apostelns bevisning därom är nu fulländad. Det första draget af denna hans beskrifning på människan var (v. 11, 12) hjärtats mörker, förakt för Gud och oduglighet till det goda; det andra (v. 13, 14) de onda och fördärflika orden; det tredje (v. 15, 16, 17) de onda och fördärflika gärningarna; och detta sista (v. 18) sammanfaller med det första och går därpå ut, att de "hålla Gud för ett intet." Då man ser på hela denna teckning af människan, måste man visserligen instämma i profetens ord: "Hela hufvudet är krant, och hela hjärtat är sjukt. Ifrån fotbladet ända upp till hufvudet finnes intet helt, blott sårmärken och blånader och friska sår." — Och då detta var bevisadt, då var det på sin rätta plats att nu tala om, hvartill lagen skall vara, och därpå om det enda medel, hvarigenom så förtappade varelser kunna frälsas, om återlösningen i Kristus Jesus, såsom aposteln gör i de närmast följande verserna.

19. Men vi veta, att allt hvad lagen säger, det talar han till dem, som hafva lagen, på det att hvar mun må tillstoppas och all världen varda brottslig för Gud.

Här hafva vi nu en vers, i hvilken aposteln med uttryckliga ord säger oss, hvad som är Guds egentliga tanke och syftemål med lagen. Om hvarje frälsningssökande själ väl gifve akt på detta språk — hvilket ljus i allt Guds ord skulle ej detta gifva! Aposteln säger här uttryckligt, att det stora hufvudändamålet med allt det Gud i hela lagboken säger, är, icke att vi skola genom lagens gärningar varda rättfärdiga, ej heller heliga, utan att vi skola öfverbevisas om vår skuld och brottslighet inför Gud — "att hvar mun må tillstoppas och all världen varda brottslig för Gud."

Då aposteln i det föregående bevisat, att alla människor äro

under synd, att ingen är rättfärdig inför Guds lag, icke en enda, och anført några bibelställen, som bekräfta detsamma (v. 10—18), så var den frågan på naturligt sätt föranledd: Hvertill skall då lagen vara, om ingen människa är eller kan vara rättfärdig inför densamma? — Därjämte voro judarna alltid benägna att mena, det sådana hårda beskrifningar på människan, som dessa anförda bibelställen innehöllo, icke kunde angå dem, hvilka hade Guds ord och voro ett heligare folk, utan att de endast anginge hedningarne, som lefde i ett vildt och groft syndaväsende. På båda dessa invändningar svarar nu aposteln och säger först i afseende på den senare:

Men vi veta, att allt hvad lagen säger, det talar han till dem, som hafva lagen. Då han nyss hade anført ur Skriften dessa förkrossande beskrifningar på människan, följer i godt sammanhang: "Men vi veta, att allt hvad lagen säger" o. s. v. Ty med "lagen" menas här, såsom så ofta, hela gamla testamentet*, hvarom snart skall sägas mera. Meningen är denna: så vittnar den heliga skrift, nämligen att "ingen är rättfärdig, alla hafva afvikit" o. s. v., men vi veta, d. ä. därom äro alla öfvertygade, att allt hvad lagen säger, allt hvad eder heliga skrift innehåller, I judar, det säger den till eder, åt hvilka den är gifven; således måste äfven de anförda bibelorden angå eder, ja, i första rummet eder, som hafven lagen, d. ä. den lagiska författning, som dessa skrifter innehålla. Jämf. kap. 2: 12, 13.

Men uttrycket "hafva lagen" har ock en betydelse, som gäller för alla tider, äfven för oss kristna, nämligen då det står såsom motsats mot att vara under nåden (kap. 6: 14), och betyder då, att man med sin invärtes människa, med sitt samvete, sin tro och sitt salighetshopp står under lagen, d. ä. söker i lagens gärningar sin frälsning, sin rättfärdighet och helgelse; hvilket aposteln i kap. 4: 4 och i Gal. 3: 10 kallar att "hålla sig till gärningar." Om dessa gäller ock i en särskild mening, hvad i vår text står, att "allt hvad lagen säger", äfven dess domar och dess förbannelse, angår dem, så att dem gifves ingen nåd, utan endast efter förtjänst (kap. 4: 4, 5; Matt. 20: 10—14). Äfven i denna betydelse voro alla de judar under lagen, till hvilka aposteln

* Att hela gamla testamentet kallas lagen och det nya evangelium, såsom några ställen visa, beror af den grundsatsen, att en sak benämnes efter den mest framstående beståndsdel; t. ex. ett stenhus kallas så af hufvudämnet i dess väggar, ehuru i huset är mycket annat än sten. Så är ock i i gamla testamentet mycket annat än lag, och i nya testamentet äfven mycket af lagen; men hufvudinnehållet bestämmer namnet.

här i första rummet talar. Ty det var just därför, att de sökte och hoppades att genom lagens gärningar varda rättfärdiga, som aposteln här använder så mycken möda att frångå dem detta hopp och bevisar, att äfven de, med alla sina förmåner, voro "under synd" och Guds rättvisa dom. Men sedan han nu på detta sätt bevisat, att de anförda bibelorden måste i synnerhet angå dem, som hade lagen, går han nu att besvara den frågan: hvad som då vore lagens ändamål, när den icke gjorde någon människa rättfärdig och salig. Och då gifver han oss den viktiga och dyrbara förklaringen, att lagens ändamål just är, "att hvar mun må tillstoppas och all världen varda brottslig för Gud". Frågan är här alltigenom, huru en människa skall varda frälst, skall varda rättfärdig för Gud (v. 20—24), och i den frågan har lagen intet annat ändamål, intet annat verk att utföra, än att göra människan "brottslig", skuldbelastad och nådesökande, att öfverbevisa henne om hennes syndfullhet och rättvisa fördömmelse. Att lagen är en regel för lefvernet, ett gudomligt rättesnöre för allt hvad godt är, tjänar icke annorlunda till salighetens vinnande än så, som aposteln här säger, att detta gudomliga rättesnöre visar oss vår afvikelse, vår brottslighet inför Gud; ty han förklarar här, att ingen människa efter syndafallet kan så motsvara det heliga rättesnöret, att hon består rättfärdig inför Gud (se v. 20). Att lefvernet skall rättas efter lagens gudomliga regel, det tillhör tvenne lägre frågor: först att lagen kan göra samma verkan på den stora otrogna hopen, som den borgerliga lagen och dess straff, nämligen afhålla den från gröfre brott och åstadkomma ett vackrare lefverne, emedan äfven de otrogna, likasom hedningarna, likväl ofta känna och vörda lagens röst och frukta för dess hotelser. För det andra gör lagen såsom en lefnadsregel sin goda tjänst äfven åt de trogna, hvilka genom nåden fått en villig ande, nämligen, att de genom detta heliga rättesnöre alltid kunna veta, hvad Gud älskar eller hatar, hvad som är godt eller ondt. Men så snart fråga är om salighetens vinnande, om rättfärdighet inför Gud, då tjänar lagen blott till att nedslå, förkrossa och fördöma människan, att göra henne eländig och nådehungrig. Och något mera har Herren Gud aldrig tänkt, att lagen skulle förmå göra till vår frälsning.

Att hvar mun må tillstoppas. Det ord, som här står i grundtexten på "att" (*hina*) antyder ett bestämdt ändamål, en afsikt — "på det att." Aposteln säger således, att Herren Gud har just haft det ändamålet med lagen, att den fallna människan skulle genom detta heliga rättesnöre alltid förödmjukas inför honom och tvingas att böja

sig inför hans nådastol. Herren Gud har aldrig menat, att människan efter syndafallet skulle kunna bestå rättfärdig inför hans lag. Hade hon det kunnat, så skulle han visst aldrig gifvit sin älskade Son under lagen och i en blodig död för oss. Nej, säger aposteln, lagens ändamål är, att hvar mun må tillstoppas och all världen varda brottslig för Gud. Så säger han ock i kap. 5: 20: "Men lagen kom också in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda; men hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer."

Här kunde man nu anmärka, att detta måste gälla om lagen i dess egentliga betydelse, den moraliska lagen i de tio Guds bud, men att denna vers, såsom förut är visadt, handlar om hela gamla testamentet och dess lagiska författning. Men märk då, att det är just därför gamla testamentet kallas lagen, att det är så uppfyllt af Guds lag, föreskrifter och hotelser, hvilka alla utgöra en utveckling af de tio budorden. Då vi undantaga ceremoniallagen, som utgjorde en skuggteckning till Kristus och hans rike (Hebr. 8: 5; 9: 10, 11), så går alltsammans för öfrigt ut på att framställa, utveckla och inskräpa Guds heliga vilja, sådan den i korthet är sammanfattad i de tio buden. Alla dessa förordningar för judarnas samhällsskick, alla berättelser om onda eller goda människor, alla Guds straffdomar, alla hotelser och löften — allt visar oss Guds heliga vilja, allt predikar lag; såsom vi ock känna, då vi läsa allt detta, att det tilltalar oss, det ger oss styng och slag i samvetet, det ställer Guds heliga vilja och hotelser för våra ögon. Och allt sådant, som visar oss Guds helighet, Guds vilja och kraf, Guds vrede öfver synden, Guds välbehag till det goda, allt sådant är lag, Gud har på detta mångfaldiga sätt och genom lefvande exempel blott desto åskädligare framställt sin lag, för att om möjligt åtkomma vårt slingrande hjärta och visa, hvad hans vilja är i alla möjliga fall. Och hufvudändamålet är att föra oss till frälsning; men det ändamålet vinnes aldrig med mindre, än att vi blifva slagna af Herrens kraf och hotelser, blifva förskräckta, utmattade och nedslagna syndare inför honom.

"Hvar mun må tillstoppas." Detta uttryck är mycket talande. Det betecknar, huru en människa, som sökt försvara sin sak, sin rättfärdighet, äntligen är så öfverbevisad om sin brottslighet, att hon icke mer har ett enda ord till sin ursäkt eller sitt försvar, utan slutligen står där förstummad, måste gifva sig skyldig och taga hvilken dom, som rättvisan nu kan fälla öfver henne. Så gick det äntligen med Job. Herren Gud tillstoppade så hans mun, att han slutligen bekände:

”Hvad skulle jag svara? Jag måste lägga handen på munnen“ (Job 39: 37). Och så säger aposteln, att det skall gå med hvar och en — hvar mun må tillstoppas. Må man väl märka detta! Här är åter ett bevis, att ingen människa är ostrafflig. Ty om blott en enda hade fullgjort Guds lag, så kunde icke den människans mun tillstoppas, så hade denna något, ja, allt att säga till sin berömmelse; hon vore rättfärdig och behöfde icke nåd. Men så skall det icke gå för någon enda människa, säger aposteln; hvarje människa skall inför Gud slå ned sina ögon, såsom den där brutit mot hans lag — hvar mun skall tillstoppas.

Och all världen varda brottslig för Gud. Märk åter här: ”all världen.“ — All världen, allt hvad människa heter, judar, hedningar, kristna, turkar, alla människor och af alla släkten och folk och religioner, alla skola genom Guds heliga lag finna sig hemfallna under samma dom: brottslig inför Gud. — Eller hvilken skall blifva undantagen? Icke hedningarna; ty fastän de icke haft Guds skrifna lag, hafva de dock syndat mot Guds röst i samvetet. Icke judarna; ty de hafva Herrens lag i bestämda ord skrifven för sina ögon och hafva därför så mycket mindre någon ursäkt för sina synder. Icke de kristna; ty de hafva icke blott Guds skrifna lag utan ock denna förklarad i evangeliij ljus och stå under alla de förpliktelse, som denna rikare nåd medför. Icke ens de troende äro undantagna; ty de hafva redan bekänt, att de äro brottsliga inför lagen, innan de flytt till oförskyld nåd; och det är intet folk, som så känner synden hos sig som de, hvilka hafva Guds Helige Ande i sina hjärtan och därför alltid blifva straffade. Uttrycket ”all världen“ har därför här den vidsträcktaste omfattning och inbegriper i sig hvarje människa. Hvarje människa måste inför lagen varda ”brottslig“, d. ä. skyldig under Guds dom. Ordet på ”brottslig“ betecknar en människa, som inför domstol är öfverbevisad om brott och skyldig till den dom, som vid samma brott är fästad. Och sådan skall hvar och en känna sig för Gud — inför hans ögon, som skådar det hemligaste, skådar hennes mest fördolda tankar, begär och sinnesrörelser, mycket mer känner alla hennes ord och gärningar, inför honom, som med dessa allseende ögon följer henne alla ögonblick, ja, inför honom, som är den Allsmäktige, som kan i tid och evighet hemsöka syndaren, som ”har makt att fördärfva både själ och kropp i helvetet.“ Brottslig inför honom, det är, hvad hvarje människa skall genom lagen känna sig vara.

20. Emedan intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt inför honom; ty genom lagen kommer syndens kändedom.

Här nämnes nu den omständighet, som gör, att genom lagen hvar mun blifver tillstoppad och all världen brottslig för Gud. Det kommer däraf, säger aposteln, att allt kött är sådant, att det icke kan af lagens gärningar varda rättfärdigadt. Här står i gr-texten icke lagens (med artikel) utan "lags gärningar." Det gör apostelns uttryck mera starkt och vidtomfattande, då han säger, att intet kött kan af lags gärningar varda rättfärdigadt. Ty hade här stått lagens, så hade det kunnat tillämpas på den mosaiska, och någon hade kunnat säga: Aposteln menar den särskildt åt judarna gifna lagen, och genom densamma kan väl ingen varda rättfärdig; men genom den moraliska lagens hållande måste vi blifva det. En annan hade kunnat säga: Om ock icke de kunna rättfärdigas genom egna gärningar, som hafva mottagit den fullkomliga lag, som ligger i de tio budorden, så måste dock en from hedning, hvilken efter sin yttersta förmåga håller den lag, som är skrifven i hans hjärta och samvete, därigenom varda rättfärdigadt inför Gud. Mot alla sådana meningar säger här aposteln: "Intet kött skall af (någon) lags gärningar varda rättfärdigadt." Och att han talar om allt kött, är det andra ännu mera afgörande beviset, att ordet lag här måste tagas i denna vidsträcktaste mening, så att det betecknar all Guds lag, både den som judarna hafva i uttryckliga budord och den som alla andra människor hafva inskrifven i hjärtat, eftersom den skall tillhöra "allt kött." Orsaken, hvarför intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt, ligger emellertid icke i någon ofullkomlighet i Guds lag, så att en fullkomlig uppfyllelse af densamma icke skulle utgöra en verklig rättfärdighet inför Gud; nej, visserligen är lagen "helig och rättfärdig och god"; den, som är fullkomlig och gör hvad Guds lag äskar, är onekligen därigenom rättfärdig och salig, förutan någon medlares förtjänst. Utan orsaken är, att allt kött är så fördärfvadt, att ingen människa efter syndafallet är eller gör, hvad lagen äskar. På detta sätt förklarar aposteln, att "alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse"; "ty", säger han, "det är skrifvet: Förbannad vare hvar och en, som icke förblifver vid allt det, som är skrifvet i lagens bok, så att han håller det" (Gal. 3: 10). Rättfärdig inför lagen är blott den, som i alla afseenden och alla stunder varit och gjort, hvad lagen

äskar. Den, som blott någon gång och på något sätt brutit mot den helige Gudens bud, är genast dömd såsom en brottsling och kan icke mer genom lagen varda rättfärdig, om han ock sedan i all sin tid vore i alla afseenden och alla stunder fullkomlig; ty till detta senare fullkomliga lif och lefverne var han i alla fall pliktig, det kan icke godtgöra hans förra synd, lika litet som en tjuf blir frikänd därför, att han på någon tid icke stulit; han står ändå såsom en tjuf för den stöld, han en gång begått. — En skrymtare, som icke aktar Herrens bud och domar, icke tager dem, såsom de lyda, han menar, att om han ock syndat i ett och annat, skall det dock räknas honom till godo, att han i andra stycken varit from och gjort något godt; och i synnerhet om han icke fullbordat synden i utvärtes gärning, då håller han sig rent af ostrafflig, fastän han hyser synden i själfva hjärtat. Men Herren skall döma honom annorlunda. Herren Kristus förklarar uttryckligt, att den, som ock aldrig såsom en mördare utgjutit blod, skall dock af Gud dömas såsom en mördare, om han endast hyst vrede och hat; att den, som aldrig i gärning bedrifvit hor, är dock af Gud dömd såsom en horkarl, om han endast med syndig begärelse sett på en kvinna. "Han har redan gjort hor med henne i sitt hjärta" — så säger Herren. Och på detta sätt dömer Herren Gud i afseende på hvarje bud, hvarför han ock slutar lagen med de buden: "Du skall icke hafva lust, du skall icke begära." Äfven den, som strider mot sin onda begärelse, är redan dömd brottslig; ty han skulle icke ens hafva en ond begärelse. Men då nu hvarje människa är född med en sådan natur, i hvilken det alltid finnes syndiga lustar och begärelser, ehvad hon vill eller icke, så är hon redan blott genom denna sin natur ett "vredens barn" (Ef. 2: 3), och så är det blott genom denna natur omöjligt, att en människa kan varda rättfärdig genom lagens gärningar.

Intet kött, säger aposteln — *"intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt"*. Han brukar här ordet kött för att påminna om den naturliga födelsen, hvarigenom allt kött har sin natur, såsom Kristus säger: "Det, som är födt af köttet, är kött" (Joh. 3: 6). Men nu är "allt kött", all människonatur sådan, som den blef i syndafallet, alltid lika uppfylld med den gamle ormens säd och död ifrån det lif, som är af Gud; ty hela naturen hade fått den befallningen af Skaparen, att allt skulle fortplantas efter sin art, gräs, örter och trän, "hvert och ett efter sin art", fiskar, fåglar och allahanda djur — hvert och ett skulle i sin fortplantning behålla sin art; såsom vi ock se det hafva skett.

Såsom nu af en orm födas blott ormar, och leopardens ungar blifva ock leoparder, så äro ock alla människors barn födda med samma natur, som de första fallna människornas var, uppfylld med ormens säd, fiendskap mot Gud, förakt för hans väsende och vilja, benägenhet till allt ondt o. s. v., såsom Gud redan i bibelns sjätte kapitel beskriver människan, att "hennes ondska var stor, och hennes hjärtas alla uppsåt och tankar beständigt voro allenast onda". Och sådant är nu "allt kött", d. ä. allt hvad människa heter, af naturen. Då vi stundom tänka, att någon from och helig människa, någon rätt andlig kristen skall vara fri från detta medfödda fördärf, skall hafva icke blott en af nåden född helig ande, utan ock alltigenom vara ren äfven till den del, som hon har från sin naturliga födelse, så är detta en så galen inbillning, en så mot sanningen stridande tanke, säger Luther, "som om någon sade, att vår Herre Gud fallit i synd, hvilket är omöjligt." Därför säger ock Skriften, att kött och blod aldrig kunna ärfva Guds rike, utan att vi alla måste "förvandlas", äfven de som lefva, då Herren kommer till att döma världen (1 Kor. 15: 44—52). Så är alltid det, som är födt af köttet, syndigt och orent. David härleder all sin jämmer och syndanöd från den naturliga födelsen och säger: "Se, i synd är jag född, och i synd har min moder aflat mig" (Ps. 51: 7).

När vi nu betänka allt detta, kunna vi förstå, hvarför aposteln så bestämdt kan förklara, att intet kött kan af någon lags gärningar varda rättfärdigadt. Ty då den medfödda naturen är så full med synd, och Gud ställer däremot sin heliga lags spegel, som icke ens tål den minsta syndiga tanke, den minsta kallsinnighet mot Gud eller nästan, utan fordrar, att vi skola älska Gud af allt vårt hjärta, ja, af alla själens krafter, och älska hvarje människa, icke några vissa, utan allt hvad som kallas vår nästa, såsom oss själfva; och detta icke ett eller annat ögonblick utan alla stunder i vårt lif; huru kan då någon tackas Gud i sin egen person?

Slutligen må här anmärkas ännu ett förhållande, som förklarar, hvarför intet kött kan genom lagens gärningar varda rättfärdigadt, ett förhållande, som få människor besinna, nämligen att redan blotta tillvaron af Guds lag och vårt behof däraf är nog till vårt fällande, då Gud dömer. Först den omständigheten, att Gud gifvit oss en sådan lag, med dess hotelser och löften, är redan ett tillräckligt vittnesbörd, att vi icke äro goda, eftersom vi behöfva bud och hotelser. Och för det andra blott det, att du gör det goda och flyr det onda för lagens

skull, för dess hot och löften, är redan en svart fläck på all din fromhet. Ty vi skulle ju göra allt godt blott af vårt hjärtas inre godhet; annars äro vi ju skalkar, hvilka endast af en yttre makt tillbakahållas från utöfningen af det onda, som vi dock hysa i hjärtat. Till exempel, om någon lämnar dig sitt barn på en vecka och därvid säger: Jag måste tyvärr bedja eder vaka öfver mitt barn, att det icke kommer åt att stjäla något; och du äfven håller så trogen vakt, att du kan återlämna barnet med det vittnesbördet: Det har ingenting stulit; är då det ett godt vittnesbörd om det barnet? O, ett beklagansvärdt barn! säger du. Hvarför så? Det har ju icke stulit? Nej, säger du; men blott den omständigheten, att det måste bevakas, är ju ett nog så bedröfligt tecken på det barnet. — Just så är det ock med oss. Hvad är lagen om icke en sådan väktare, som allestädes ligger öfver oss och säger: "Du skall icke stjäla! du skall icke dyrka afgudar! du skall icke dräpa! du skall icke göra hor! du skall icke ljuga!" — Hvarom vittna sådana bud och påminnelser, om icke att vi äro tjufvar, horkarlar, mördare, lögnare? Ty det budet: "Du skall icke stjäla", säger oss ju tyst i örat: du är en sådan, som måste bevakas, men nu får du icke stjäla. Det budet: "Du skall icke göra hor", säger oss ju: du har en ond begärelse, men du får icke följa den. Det budet: "Du skall inga andra gudar dyrka", innebär ju: du älskar mig icke, jag måste befalla dig det. Så ligger i hvarje bud en anklagelse. Och då nu Herren Gud icke blott förbjuder syndens utbrott, utan ock hvarje ond böjelse, tanke, begärelse — icke blott vill, att det onda skall tillbakahållas, likasom instängas i hjärtat, utan att det alls icke skall finnas där — då han vill, att du skall själf älska det goda, så att du gör allt hvad godt är af din egen goda böjelse; så är redan själfva lagens tillvaro med dess hotelser och löften ett tillräckligt vittnesbörd, att vi icke kunna varda rättfärdiga inför honom. Och blott det, att vi göra det goda eller fly det onda för lagens skull, är nog till bevis, att vi icke hålla lagen, som allra först fordrar ett godt och heligt hjärta; och härigenom kunna vi ännu tydligare förstå textens ord, att "intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt."

Ty genom lagen kommer syndens kännedom. Därtill skulle lagen tjäna. Aposteln vill icke blott säga, att vi genom lagen få begrepp om synden i allmänhet, att, om ingen lag varit gifven, vi icke kunnat veta af någon synd, icke vetat hvad ondt eller godt vore; nej, meningen är: genom lagen blifva vi öfverbevisade, att vi äro syndare.

Ty i dessa ord återgår han blott till hvad han sagt i föregående vers, att lagens ändamål var, att "hvar mun må tillstoppas och all världen varda brottslig för Gud.

Men huru sker nu det, att vi af lagen lära känna synden? Detta sker i synnerhet på tvenne sätt: först att lagen tilltalar vårt samvete, ställer för oss Herrens heliga bud och fordringar och därigenom väcker oss att eftersinna, huruvida vi hafva varit och gjort, hvad Guds heliga bud fordrar. Och genom denna jämförelse mellan Herrens bud och vårt väsende kunna vi rentaf vakna ur sömnen och se, att vi icke blott äro brottsliga utan också dömda till döden, sådana vi äro. Nu se vi våra mest framstående verksynder, men hafva ännu icke någon djupare känsla af syndens makt öfver naturen. Denna djupare syndakännedom få vi egentligen då, när vi någon tid allvarligen söka att fullgöra Herrens bud, att motstå och aflägga alla synder och uti allt göra, hvad Gud äskar, men i detta arbete komma på skam, då syndens makt öfver naturen är oss för stark och bringar oss till ytterligare öfverträdelser. Nu först börjar människan förskräckas och märka, att hon rent af är under syndens välde, att hon är en såld träl under synden. Hon ser, att Gud vill icke blott hafva gärningar, utan förnämligast hjärtats kärlek, och då hon nu vill icke blott skrymtaktigt säga, att hon älskar Gud, utan vill verkligen göra det, då får hon snart känna hjärtat alldeles kallt för Herren Gud, men däremot fullt af kärlek till andra föremål. På samma sätt ville hon efter Herrens bud älska sin nästa såsom sig själf, och då känner hon snart, att hon tänker först och sist på sitt eget bästa och låter andra hafva det, såsom de kunna. Då hon borde allvarligt vaka och bedja, då är hon förströdd och vårdslös; och då hon borde vara förkrossad och ångerfull öfver allt detta, då är hon lättsinnig, hård och säker. På detta sätt lär människan af lagen känna sin syndfullhet, när hon icke allenast vill veta sin Herres vilja, utan vill på allvar göra därefter.

Och då först, när människan känner sig så syndfull, ogudaktig, hård, säker, skrymtaktig, vanmäktig, bunden i synden och hemfallen åt döden, att hon dels icke längre kan bärga sig utan nåden, dels icke längre kan sätta sin tröst på sin bättring, utan förtviflar på all egen rättfärdighet och kraft — då först har Gud vunnit sitt ändamål med lagen; och då får den förtappade syndaren på en gång del i Kristi fullkomliga rättfärdighet och därmed allt, hvad lagen kräfd. Härom talar aposteln i det, som nu följer:

21. Men nu har utan lag Guds rättfärdighet blifvit uppenbarad, betygd af lagen och profeterna.

Här börjar tredje delen af kapitlet. Aposteln kommer nu till sitt egentliga hufvudämne, hvartill allt det föregående i brevet varit endast en förberedelse. Detta är ock det stora hufvudämnet för hela Kristi evangelium, nämligen "Guds rättfärdighet genom tro på Jesus Kristus". Aposteln hade redan i kap. 1: 16, 17 sagt, att Kristi evangelium är en "Guds kraft till frälsning, därför att i detta Guds rättfärdighet uppenbaras." Och då nu denna Guds rättfärdighet är det enda medlet till syndares frälsning; då ingen människa kan varda frälst, utan att med en hungrande själ omfatta och iklädas Guds rättfärdighet, så har aposteln i det föregående gjort allt för att blotta och tillintetgöra alla andra tröstegrunder, på det människorna måtte nödgas att söka sin frälsning endast i denna Guds rättfärdighet. Han har först förklarat, att "Guds vrede uppenbaras från himmelen öfver all ogudaktighet och orättfärdighet" (kap. 1: 18), han har sedan bevisat, att alla människor utan något undantag "äro under synd", och att därför "intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt inför Gud." När han väl hade bevisat detta, då var rätta stunden att börja förkunnelsen om den rättfärdighet, som för Gud gäller. Aposteln säger:

Men nu, d. ä. i evangeliis nådefulla tid (jämf. Gal. 4: 1—4). Ty med en återblick på allt det föregående, däri han betraktat både judarna och hedningarna såsom stadda under synden och lagens villkor, således under hjälplös fördömelse, framställer han nu, såsom motsats därtill, den välbehagliga tid och den frälsningens dag, som med rättfärdighetens sol hade uppgått, då han var kommen, som skulle "predika frihet för de fångna och förlossning för de bundna." Så antyder ock Johannes denna motsats, då han säger: "Genom Mose blef lagen gifven; nåden och sanningen kommo genom Jesus Kristus." Huru denna nådefulla evangeliis tid i Skriften prisas, se t. ex. Jes. 40: 1, 2; 43: 18, 19; 61: 2; Rom. 13: 11, 12; 2 Kor. 6: 2, m. fl.

Guds rättfärdighet. Här är nu den frälsningens klippa, på hvilken allena våra själar måste räddas, eller ock evigt förloras — men ock "den förargelseklippa", mot hvilken alla otrons stormar och böljor beständigt häft sig. Den Guds rättfärdighet, som här omtalas, är på en gång både det största under af Guds nåd, som någonsin blifvit oss från himmelen uppenbaradt och äfven den för alla våra egna tankar mest främmande hemlighet, så att om jag ock kan lära och behålla allt annat, kan jag dock aldrig rätt tro och behålla, hvad jag lär om

denna Guds rättfärdighet. Den är en så rent himmelsk uppenbarelse och så stridande mot hela vår natur, i synnerhet mot vår djupa och oändliga inbillning om någon egen förmåga och duglighet, att därigenom icke blott de egentligen otrogna med all makt strida mot denna Guds rättfärdighets förkunnelse, utan ock att många annars upplysta och välmenande män i detta ämne hafva mer eller mindre oklara och falska meningar. Detta kommer icke af någon dunkelhet eller tvetydighet i Skriftens ord om denna Guds rättfärdighet — vi skola snart finna, huru bestämdt och tydligt Skriften talar därom — utan det kommer, såsom nyss sades, däraf att själfva saken är så alldeles stridande mot vår natur, våra tankar och tycken; och det är alltid mycket svårt att lösgöra sig från sådant, som ligger i själfva naturen. Nu är all människonatur efter syndafallet så beskaffad, att den alltid vill upphöja sig själf och, när det gäller att handla med Gud, alltid se på sig själf och därjämte aldrig vänta någon mycket stor nåd af Gud. Då vi därjämte äro mycket benägna att, ofta omedvetet, göra upp och fästa oss vid egna meningar, och dessa naturligtvis öfverensstämma med vår natur, så blifva vi därigenom obekväma att se och omfatta sådana förkunnelser, som strida mot dessa våra egna föreställningar. Så gick det t. ex. för Kristi lärjungar, då Herren förkunnade dem, att han skulle lida och dö. Blott därför, att det var hos dem förut afgjort, att han icke skulle af fienderna öfvervinnas och dödas, utan tvärtom under jämnt stigande anseende öfvervinna alla sina fiender, så säger evangelisten, att de nu icke kunde förstå sin Herres ord, utan "talet var dem fördoldt, och de fattade icke, hvad som sades" (Luk. 18: 34). Herren använde dock inga främmande eller tvetydiga talesätt, utan helt vanliga och bestämda ord ur det språk, de eljest i allt förstodo — att "gisslas", "korsfästas", "dödas" voro t. ex. inga obekanta ord, de visste väl, hvad de orden eljest betydde, men nu kunde de icke förstå dem blott därför, att det var hos dem förut afgjort, att något sådant icke skulle vederfaras deras Mästare. Så går det ock med bibelns förkunnelser om den Guds rättfärdighet, som här omtalas. Den som har det förut afgjort, att vi icke kunna vara för Gud rättfärdiga genom hvad en annan, helt utom oss, har gjort, utan att vi måste på något sätt själfva i våra egna personer vara rättfärdiga; den som håller det för orimligt, att Gud skulle själf i vårt ställe fullgöra den lag, han gifvit oss — den människan kan icke förstå de annars tydliga orden, när de innehålla något sådant.

Det är därjämte att beklaga, att, ehuru all sann kristendom, allt

lif och all kraft, all frid, all kärlek och helgande nåd i hjärtat beror af tron på Guds rättfärdighet, denna dock äfven af kristna alltför litet behjärtas och framhålls. Detta är visserligen äfven en följd af den nämnda hufvudbøjelsen i vår natur, hvilken hemligen drager oss ifrån det, som mest strider emot densamma; men dessutom är det ock ett verk af själafränden, hvilken väl vet, att det egentligen är denna punkt, som rycker själar ifrån hans rike och behåller dem hos Gud. Vi må därför väl gifva akt på detta allra härligaste ämne, som skall på jorden vara alla trognas lif och styrka och i himmelen är ämnet för alla saligas lofsånger.

Hvad menar då aposteln här med den Guds rättfärdighet, som "utan lag har blifvit uppenbarad"? — Han tillägger själf genast en kortare förklaring: "nämligen Guds rättfärdighet genom tro på Jesus Kristus" (v. 22), och "genom återlösningen i Kristus Jesus" (v. 24). Men det är i synnerhet i femte kapitlet, han ger den tydligaste förklaringen, då han säger: "Såsom nu genom en öfverträdelse fördömmelse kom öfver alla människor, så har ock genom en rättfärdighet rättfärdiggörelse till lif kommit öfver alla människor. Ty såsom genom den ena människans olydnad de många hafva blifvit gjorda till syndare, så skola ock genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga" (v. 18, 19). Han säger, att det är den enes lydnad och en rättfärdighet, som gör oss rättfärdiga inför Gud. Denne Ene, genom hvilkens lydnad och rättfärdighet vi rättfärdiggöras inför Gud, var Gud själf, uppenbarad i vårt kött — Gud var i Kristus — och därför är det i egentlig mening "Guds rättfärdighet", som vi undfå "genom tro på Jesus Kristus". Den kunde visserligen kallas Guds rättfärdighet redan därför, att den är oss förskaffad af Gud, äfven om den bestode i något annat än en lydnad, en laguppfyllelse af Gud; men vi finna redan af det anförda och skola snart finna det ännu tydligare, att den verkligen är i egentlig mening Guds rättfärdighet, att det är Gud i Kristus, som är "rättfärdig för orättfärdiga". *

* Grundtextens ord på »rättfärdighet» betyder både rättvisa och rättfärdighet. I båda bemärkningarna betyder det öfverensstämmelse med lagen, men med den skillnad, att rättvisa är öfverensstämmelse med lagen uti att döma, straffa och belöna, då däremot rättfärdighet är öfverensstämmelse med lagen uti att lyda och fullgöra dess bud; och detta är den betydelse, ordet har på detta ställe. Den, som icke väl skiljer på dessa betydelser af ordet, råkar alltid i mörker. Uttrycket »Guds rättfärdighet» har ock olika betydelser i Skriften: på många ställen betyder det den egenskap hos Gud, hvarigenom han är helig

Så tydligt och uttryckligt detta allt än är förkunnadt i Guds ord, ja, såsom aposteln i vår text säger, "betygad af lagen och profeterna" alltifrån världens begynnelse, hvarför ock hela den evangeliska kyrkan, Gudi lof, i denna punkt har en bekännelse; så gör dock den nämnda benägenheten i vår natur, att många enskilda tolkare icke kunnat fatta de tydliga orden i vår text. Den ena har menat, att med Guds rättfärdighet här skulle förstås den egenskap hos Gud, hvarigenom han är rättfärdig i sina domar; en annan att Guds rättfärdighet här skulle beteckna Guds mildhet; en tredje, att den skulle beteckna Guds sätt att rättfärdiggöra oss, således icke rättfärdighet, utan rättfärdiggörelsesätt; en fjärde, att Guds rättfärdighet skall beteckna den rättfärdighet, Gud verkar i människan, den fullkomliga öfverensstämmelse med lagen, till hvilken vi kunna komma dels genom Kristi uttydning af densamma, dels och i synnerhet genom Kristi och Andens inneboende i våra hjärtan — flera dylika lösa tolkningar att förbigå. Endast öfver denna sista vilja vi göra några anmärkningar, emedan den hyses och uttalas ofta af lärda och välmenande män inom kyrkan och är mycket skenfager, då den väl framställs. Det är denna mening, som Luther kallar "de skolastiska teologers", nämligen att Kristi rättfärdighet, med hvilken vi skola bestå inför Gud, skall vara en genom Kristus och Anden i oss verkad rättfärdighet, eller, såsom man uttrycker det: "Kristi rättfärdighet i oss ingjuten och i vårt väsende afspeglad". Denna mening anses af många för mycket oskadlig, emedan vi icke kunna neka, att en sådan rättfärdighet verkligen äger rum; men blott den omständigheten, att man förväxlar denna i oss verkade rättfärdighet med den, som gäller för Gud, gör denna förvändning så farlig, att den stund kan komma, då du blott genom denna mening blir alldeles olycklig, nämligen om det kommer därhän med dig, att du finner alls intet af detta Andens verk i ditt hjärta och kanske i samma stund skall ingå i evig-

och skild från allt syndigt; på andra ställen hans heliga rättvisa, hvarmed han dömer och straffar syndare och upprätthåller sin lag. Men så ofta det hänföres till människans frälsning och icke är en blott personlig egenskap hos Gud, betecknar det, såsom i vår text, den fullkomliga uppfyllelse af lagen, hvilken Gud i sin eviga barmhärtighet har förordnat och förskaffat till syndares frälsning. Den Guds rättfärdighet, som tillkommer oss genom tron (v. 22), måste beteckna något, som blir den troendes egendom. Det kan då icke beteckna en Guds egenskap, såsom rättvisa, utan ett Guds verk, utfördt genom hans Son för vår räkning; ty Guds egenskap af rättvisa kan icke blifva vår. Detta visar, i hvilken bemärkelse ordet här förekommer, utom hvad vi därom sett i apostelns uttryckliga förklaringar.

heten. Märk därför följande: därom är ingen fråga, att icke genom Kristus och Anden verkas i oss en rättfärdighet, som öfvergår de skriftlärdas och fariséernas, nämligen en hjärtats fromhet, en Herrens fruktans ande samt en genom tron glad och villig ande till att icke blott i utvärtas gärningar, såsom fariséerna, utan i allt vårt lif följa Guds bud. Men detta är alldeles icke en rättfärdighet, som består inför Guds heliga ögon och dom, ty den är ännu blandad med kärlets brister och utgör icke en fullkomlig motsvarighet mot Guds lag. Därför måste vi hafva ännu en annan, en alldeles fullkomlig rättfärdighet, om vi skola bestå inför Gud, nämligen den, som aposteln omtalar med orden: "den enes lydnad", "en rättfärdighet". Den i oss verkade rättfärdigheten hör till helgelsen och är således icke hvad aposteln här omtalar, då han säger, att vi varda rättfärdigade "genom återlösningen i Kristus Jesus"; och åter: "genom den enes lydnad", "genom en rättfärdighet". Det är ett afgörande tecken på en falsk tydning af "Guds rättfärdighet", om den sättes i något annat än i Sonens lydnad — i något, som skall finnas hos oss och krävas af oss, då däremot Gud i Skriften sätter vår salighet uti en annans görande och lidande, som oss skänkes och "tillräknas". Detta är den rättfärdighet, om hvilken Anden skulle öfvertyga världen; såsom Kristus säger: "om rättfärdighet, ty jag går till Fadern" — ty jag går till Fadern — jag går såsom öfversteprästs med mina offer af lydnad, böner och blod till Fadern; det är den rättfärdighet, som för honom gäller — "en särskild rättfärdighet, som icke består i något hos oss, icke så mycket som en tanke, utan endast och allenast i Kristi gång till Fadern" (Luther).

Guds rättfärdighet ställes här såsom motsats till människans rättfärdighet. Så ock när aposteln i Rom. 10: 3 säger, att judarna sökte att upprätta sin egen rättfärdighet, och denna bestod i deras egna gärningar, då måste den Guds rättfärdighet, som han i samma vers ställer däremot, också bestå i gärningar, nämligen i den lydnad, hvarmed Guds Son för oss uppfyllde lagen; ty så säger v. 4. Och då det i 2 Kor. 5: 21 säges, att Kristus blef gjord till synd för oss, på det att vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom, så ligger i denna motsättning, att såsom han, "som icke visste af synd", blef syndare för oss alla genom vår synd, som tillräknades honom; så måste vi blifva rättfärdiga genom hans fullgörande af lagen, hvilket tillräknas oss (jämf. Rom. 10: 4); och denna hans rättfärdighet kallas där "Guds rättfärdighet." Korteligen: det finnes ingen tolkning af uttrycket "Guds rättfärdighet", som på en gång motsvarar både själfva ordets betydelse

och den ställning, i hvilken det här förekommer, utom denna enda, att det betyder den rättfärdighet eller uppfyllelse af lagen både med görande och lidande, som Herren Kristus för oss utförde. Hvarje annan tolkning tjänar endast att förmörka texten. Och härtill komma sedan alla de bibelställen, som visa, att denna Guds rättfärdighet, Kristi görande och lidande lydnad, är den enda, som frälsar en syndare, hvilken inför lagen är brottslig och fördömd. På denna Guds rättfärdighet måste den troendes öga alltid riktas; på denna rättfärdighet måste han hvila under lifvet; på denna måste han hvila i döden; och i denna rättfärdighets klädnad måste han stå inför domen, om han icke med all sin fromhet skall blifva kastad i det yttersta mörkret (Matt. 22: 11—13; Upp. 19: 8; 7: 14).

Denna Guds rättfärdighet skiljer sig väsentligen från hvarje annan rättfärdighet, som någonsin funnits eller kan finnas. Den skiljer sig alldeles från människors och änglars rättfärdighet i afseende på dess upphofsman; ty den är själfva "Guds rättfärdighet", en rättfärdighet icke af skapade varelser, utan af Skaparen. "Jag, Herren, skapar detta", säger Herren uttryckligen om den rättfärdighet, som skulle medföra frälsning (Jes. 45: 8). Den är en gudomlig och alldeles fullkomlig rättfärdighet, ty den är ett verk af Jehova själf, och det alldeles i samma mening, i hvilken världen är ett verk af Gud. Fadern har frambragt den genom Sonen, på samma sätt som han genom Sonen skapade världen. Aposteln Petrus säger i 2 Petr. 1: 1: "Dem som genom vår Guds och Frälsaren Jesu Kristi rättfärdighet hafva fått en lika dyrbar tro som vi". Här kallas den rättfärdighet, på hvilken vår dyrbara tro grundar sig, "vår Guds och Frälsaren Jesu Kristi rättfärdighet".

Det var under "sitt köttis dagar", Guds Son åt oss förvärfvade denna rättfärdighet. Förrän han kom till denna värld, var han icke en medlem eller undersåte i Guds rike — han var dess hufvud. Han verkade i "Guds skepelse", d. ä. såsom världens skapare och styresman; men sedan i "en tjänares skepelse" (Fil. 2: 6, 7). Hans fullkomliga helighet kunde förut icke kallas "lydnad"; man kunde hellre säga, att lagen öfverensstämde med honom, än att han öfverensstämde med lagen. Hans gudomliga helighet bevisade sig uti att stifta lagen, icke uti att lyda lagen. Men uti sin tjänareskepelse ställde han sig själf under den lag, han hade stiftat för oss, och inträdde uti den för honom såsom Guds Son nya öfning, att han "lärde lydnad" (Hebr. 5: 8). Hans rättfärdighet eller lydnad är således en lydnad af den

ärofullaste person, som kunde ställas under lagen, själfva den store Herren, som är "Gud öfver allting, välsignad evinnerligen." Det var en rättfärdighet af Immanuel, "Gud med oss", och denna lydnad af Guds Son i vår natur har mycket högre förhålligat och tillfredsställt lagen, än en lydnad af alla skapade varelser hade kunnat göra det. Äfven gjorde han nu mycket större ära åt lagen, än alla världens öfverträdelse hade vanärat den. När andra lyda lagen, förvärfva de genom denna lydnad ära åt sig själfva; när Guds Son lydde lagen, då var det däremot lagen, som blef ärad. — Men hvad som äfven gifver åt Kristi lydnad detta höga värde, är, att den var i enlighet med den evige Faderns vilja och förordning. Han var af Fadern utvald och smord till detta ämbete. Herren var sänd af Herren. Tänkvärda ord läsas härom hos profeten Sakarja, kap. 2: 9—11: "I skolen förnimma, att Herren Sebaot har sändt mig. Jubla och gläd dig, du dotter Sion, ty se, jag kommer för att taga min boning i dig, säger Herren; och du skall förnimma, att Herren Sebaot sändt mig till dig." Jämf. härmed Jes. 61: 1, 2; Luk. 4: 10—21. Men utom alla de stäl- len i gamla testamentet, i hvilka Fadern talar om Sonens sändande, hans "insättande på det heliga berget Sion", o. dyl., gingo ju beständigt af Kristi mun de orden: "Fadern", min "Faders vilja", "hans vilja, som har sändt mig", "fördenskull älskar Fadern mig, att jag låter mitt lif — detta bud har jag fått af min Fader." — Han förklarade allt hvad han gjorde såsom lydnad för Faderns vilja. Och när vi betänka, att det största och underbaraste Guds verk, som någon tanke kan fatta, nämligen att Guds Son blef människa, hade endast till ändamål, att lagen skulle med hans görande och lidande fullgöras, för oss, på det att syndare skulle kunna frälsas och lagen dock behålla sin fulla ära; då kunna vi visst aldrig göra oss för hög tanke om det värde, denna Kristi lydnad har i Faderns ögon. Guds rättfärdighet är således omätligen vidt skild från all annan rättfärdighet i afseende på dess upphofsman. Men den är ock lika vidt skild från all annan rättfärdighet genom dess egen art och natur, dess utsträckning, dess varaktighet och dess verkningar.

Hvad dess art och natur angår, består denna rättfärdighet af två delar: fullgörandet af alla lagens bud och lidandet af alla de straff, lagen ådömde syndarna. Dessa båda delar i förening utgöra något, som för ingen skapad varelse är möjligt att åstadkomma. Fullgörandet af Guds bud är allt, hvad som kunde äskas af skapade varelser i deras första syndfria tillstånd. Sådan var i begynnelsen änglarnas och

de första människornas belägenhet. Men för den "andra människan", "Herren af himmelen" (1 Kor. 15: 47), voro villkoren helt annorlunda. Kristus var född under lagen, men det var en bruten lag; och följaktligen var han ock under dess förbannelse. Detta är icke blott inefattadt i de orden, att han var "född under lagen", utan aposteln säger ock uttryckligt, att han "vardt en förbannelse för oss" (Gal. 3: 13). Rättvisan kräde därför, att han icke blott skulle uppfylla lagens bud, utan också lida dess straff. En skapad varelse må lyda lagens bud, eller ock lida dess straff, men kan icke göra båda delarna. Om en skapad varelse bryter Guds lag, kan han väl blifva straffad med det eviga fördärfvet från Herrens ansikte, och Gud, hvilkens heliga vrede han lider, blir ett föremål endast för hat, förskräckelse och afsky från hans sida; för en hjärtlig kärlek, ånger och lydnad är han nu obekvämt. Men Kristus var den, som kunde på en gång lida straffet af Guds hand och dock lyda budet att älska Gud. Detta bevisades under hela hans vandring på jorden, såväl som genom de minnesvärda ord han utropade på korset: "Min Gud, min Gud, hvarför har du öfvergifvit mig?" Det profetiska ordet: "Svärd, upp mot min herde, mot den man, som fått stå mig så nära" (Sak. 13: 7), gick nu i fullbordan (Matt. 26: 31). Den gudomliga rättvisans svärd genomborrade hans själ; han led allt, hvad den tjuguandra psalmen antyder; och dock säger han: "Min Gud, min Gud". Under det han led hela tyngden af sin Faders heliga vrede öfver alla de synder, han hade tagit på sig, bar han dock i sitt hjärta all den kärlek och förtröstan, som också den nämnda psalmen uttrycker. Hans rättfärdighet, hans uppfyllande af lagen var således ett fullgörande i tvenne afseenden, hvilka aldrig kunnat förenas hos något annat väsende i hela världen, utom hos honom.

Genom vår Herre Kristi lidande var allt det straff, som den gudomliga rättvisan kräde för synderna, fullkomligt utståndet; men detta kan man icke säga om något lidande, som skapade varelser utstå. Den, som är dömd till evigt straff, kan aldrig säga, såsom vår välsignade Herre på korset utropade: "Det är fullkomnad". Han allena kunde genom sitt offer borttaga synden. Han allena kunde genom sitt lidande fullkomligt tillfredsställa rättvisan. Honom har Fadern därför "uppväckt, sedan han lossat dödens vända" till ett tecken, att allt var fullkomnad. Däremot skulle en blott skapad varelse nödgas lida i all evighet, för att utstå lagens rättvisa straff för synd emot den oändlige Guden. Synd emot Gud är ett oändligt ondt och fordrar ett oändligt straff, hvilket icke kan utstås inom en begränsad tid af

varelser, som icke äro mäktiga att lida straffet i oändlig grad. Men såväl lidandet som lydnaden af honom, som är oändlig, gäller för Gud lika med en evig lydnad och evigt lidande af skapade varelser. Grunden till denna skillnad ligger, såsom redan är anmärkt, uti den persons oändliga värde, som för oss utstod lidandet.

Men om vår medlare allenast hade utstått vårt straff, utan att äfven för oss fullgöra lagens heliga bud, så hade vi väl varit befriade från vår dödsdom, men hade icke kunnat erhålla lönen för lagens fullbordan, det eviga lifvet. Därför har Herren Kristus också med sin görande lydnad på det fullkomligaste uppfyllt alla lagens bud för oss. Han har fullkomligt älskat Gud, sin himmelske Fader, af allt sitt hjärta, ja, af alla sina krafter, och älskat sin nästa såsom sig själf, älskat sina ovänner och välsignat dem, som förbannade honom; korteligen, hvarje bud i lagen blef af honom på det högsta äradt. Och allt detta har han gjort för oss, såsom aposteln säger: "Född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen". Ty Guds råd var detta, att "såsom genom den ena människans olydnad de många hafva blifvit gjorda till syndare, så skola ock genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga". Därför har Kristus både genom görande och lidande lydnad "uppfyllt all rättfärdighet". Denna rättfärdighet af vår Gud och Frälsare är således oändligt ärofull. Den är först själfva laggifvarens rättfärdighet; och för det andra är den, såsom vi nu sett, äfven till sin art och natur oändligt högre än någon annan rättfärdighet vare sig af människor eller änglar af högsta tänkbara fullkomlighet.

Denna rättfärdighet skiljer sig ock från all annan rättfärdighet i afseende på dess utsträckning. "Sin broder kan ingen förlösa eller gifva Gud lösepenning för honom"; hvar och en är skyldig Gud en fullkomlig laglydnad, och har han brutit emot Guds lag, så är allt det straff, han kan utstå, blott hans egen rättmätiga del. Men när Gud var i Kristus och försonade världen med sig själf, när själfva laggifvaren gaf sig under lagen för att för oss fullgöra dess bud, förvärfvade han en rättfärdighet, som han alls icke själf behöfde, utan som var helt och hållet åt oss förvärfvad. Då den nu därjämte var af ett oändligt värde, följer häraf, hvad Skriften så undransvärdt förklarar, att den kan betäcka och godtgöra hvarje människas grufvigaste synder, såsom Herren själf säger: "Om edra synder än äro blodröda, så kunna de dock blifva snöhvita; och om de än äro röda såsom scharlakan, så kunna de blifva såsom hvit ull." Och med denna nåd sträcker den

sig till hvar och en, huru många än syndarna äro på jorden. Hvemhelst du är, huru illa du än lefvat, huru syndig, skrymtaktig, förstockad och fördömd du än må känna dig, icke är du osalig därför, att icke Kristi rättfärdighet är tillräcklig äfven för dig. Äfven du är dock en af dem, öfver hvilka Gud förbarmat sig, och åt hvilka han gifvit sin Son med all hans förtjänst. Det är omöjligt, att du icke skulle blifva frälst genom Kristi rättfärdighet, om du genom honom kommer till Gud för att nu blifva hans egen. Så långt bortgången kan du aldrig vara eller så djupt sjunken, att icke hans rättfärdighet vida öfverväger all din orättfärdighet och synd. Den sträcker sig till allt, hvad människa heter, ty därför blef han människa, för att såsom den andre Adam stå profvet för alla människor. Det är endast genom *att blifva borta* från nåderiket, som någon människa kan gå förlorad.

Men Guds rättfärdighet skiljer sig från all annan äfven genom dess varaktighet. Adams och änglarnas rättfärdighet ägde icke längre bestånd, än de fortforo att i allt fullgöra lagen. Lagen var bindande för hvarje ögonblick af deras tillvaro. I den stund de öfverträdde honom, var det slut med deras rättfärdighet. Men Guds rättfärdighet uti Sonens lydnad är en "evig rättfärdighet" (Dan. 9: 24.) Så säger Herren: "Lyften upp edra ögon till himmelen, och skåden på jorden härnere; se, himmelen skall upplösa sig såsom rök, och jorden falla sönder såsom en klädnad, och dess inbyggare skola dö såsom mygg; men min frälsning förblifver evinnerligen, och min rättfärdighet varder icke om intet — min rättfärdighet förblifver evinnerligen" (Jes. 51: 6, 8). "Kristus har genom sitt eget blod en gång för alla ingått i helgedomen, sedan han vunnit en evig förlossning" (Hebr. 9: 12). Däraf kommer, att den, som genom tron lefver af Kristi rättfärdighet, har inför Gud en beständig och orubblig rättfärdighet, huru mycket det än växlar med hans egen fromhet; ty denna "eviga rättfärdighet" gör, att icke blott alla hans förra synder äro för alltid förgätna, utan ock att de, som ännu bo i hans kött och under vandringen äfven kunna utbryta, aldrig skola räknas honom till fördömmelse, utan han skall vara i en evig nåd. Såsom Johannes säger: "Om någon syndar, så hafva vi en försvarare hos Fadern, Jesus Kristus, som är rättfärdig." Då är han rättfärdig för oss, vill aposteln säga. Detta är alla heligas enda tröst och frälsning. Såsom Luther säger: "Emedan i vårt kött ligger en evig synd, var det ock nödigt, att vi uti Kristus skulle hafva en evig rättfärdighet." Lofvad vare Gud evinnerligen!

Ändtligen är ock denna rättfärdighet skild från all annan rätt-

färdighet genom sina verkningar. Kristi rättfärdighet är icke blott grunden för alla syndares återförsoning med Gud, för rättfärdiggörelsen genom tron och för de trognas orubbliga nådastånd, såsom nyss är visadt; utan den medför ock flera omätliga nådeförmåner för tid och evighet. Den utgör den stora köpesumman, hvarmed vår Herre och konung köpte åt oss "de nya himlar och den nya jord, i hvilka rättfärdighet bor" — köpesumman för "det riket, som är tillredt från världens begynnelse" åt dem, hvilka i Herrens dom blifva ställda på domarens högra sida; det riket, som i härlighet är likt honom, som förvärfvade oss det. Adam blef i skapelsen satt i ett paradiset; men det var på jorden — det var förgängligt och vanskligt, det kunde besmittas med synden. Det paradiset, som genom Guds rättfärdighet är oss förskaffadt, och till hvars arfvingar vi födas på nytt genom Kristi uppståndelse från de döda, är däremot ett "oförgängligt, obesmittadt och ovanskligt arf, hvilket är förvaradt i himmelen". Kristi rättfärdighet är den stora lösepenningen, genom hvilken syndare, som förtjänat helvetet, äro befriade från dess afgrund och åter insatta i det barnskap hos Gud, till hvilket människan i begynnelsen blef skapad. Och med detta barnskap följer all Guds nåd och välsignelse, den Helige Andes gåfva i våra hjärtan och de heliga änglarnas tjänst och sällskap. Människan var i begynnelsen lägre än änglarna, men denna rättfärdighet har upphöjt henne öfver dessa. Änglarna äro "tjänsteandar, som utsändas till tjänst för deras skull, som skola ärfva frälsning." Guds återlösta folk står närmast omkring tronen, under det änglarna stå rundt omkring dem (Upp. 5: 11); och Kristi rättfärdighet är det "rena fina linnet", i hvilket bruden, Lammets hustru, blef klädd, ty "linnet är de heligas rättfärdighet".

Den mening, hvilken somliga hysa, att Kristi rättfärdighet endast motsvarar det, som genom fallet förlorades, är så långt ifrån sanningen, att Skriften tvärtom vittnar, att det är alls ingen likhet mellan det förlorade och det återställda. Aposteln säger uttryckligt — och med ett upprepadt "mycket mer" — att vi hafva fått mycket mer genom Kristus (Rom. 5: 15, 16, 17). Genom den förste Adams olydnad var den rättfärdighet, han af skapelsen ägde, förlorad för honom och hans efterkommande, hvilka alla ärfde hans fallna, syndiga natur. Genom den andre Adams lydnad är icke blott denna första syndens skuld borttagen och förlåtelse förvärfvad för alla Guds barns vidlådande synder och öfverträdelser; utan i dessa synders ställe är ock satt en rättfärdighet, som är oändligt härligare, än Adams var

före fallet. Genom syndens och dödens inträde i världen var den sällhet förlorad, som de oskyldiga människorna skulle hafva åtnjutit på jorden; men genom gåfvan af den eviga rättfärdigheten är himmelens härlighet oss tillförsäkrad. "Dock är det icke så med nådegåfvan som med öfverträdelsen. Ty om genom den enes öfverträdelse de många hafva dött, så har Guds nåd och gåfvan mycket mer öfverflödat till de många genom den ena människans, Jesu Kristi, nåd. Ty om döden medelst den enes öfverträdelse har härskat genom den ene, så skola mycket mer de, som rikligen undfå nåd och rättfärdighetens gåfva, härska i lif genom den ene, Jesus Kristus."

Utan lag. Aposteln vill säga: I väntan beständigt eder rättfärdighet af lagen, men denna skall så litet hjälpa eder därtill, att den icke ens skall bidraga till den rätta rättfärdighetens uppenbarande. Denna är nämligen "Guds rättfärdighet" och är alldeles oberoende af någon vår lydnad för lagen, större eller mindre. Då Guds rättfärdighet är den fullkomliga uppfyllelse af lagen, som denna kräfde, kan intet bidrag af någon vår laglydnad läggas därtill. Och då den himmelske Fadern icke åtnöjt sig med något mindre än enfödde Sonens fullkomliga rättfärdighet, kan man lätt förstå, att han icke tål något bidrag af oss. Aposteln säger ock i kraftiga ord: "Om rättfärdighet kommer genom lagen, så har ock Kristus fåfängt dött" (Gal. 2: 21). "Utan lag" betyder således, att människan icke hade att bidraga till Guds rättfärdighet. Icke ens de trognas nya lydaktighet skall därtill bidraga; den är alltid i tiden ofullkomlig. "Kristi rättfärdighet måste betäcka icke blott våra synder utan ock våra bästa gärningar" (Luther). Det är onödigt att tvista om hvilken lag, aposteln här åsyftar, den moraliska eller ceremoniallagen; hvad han sagt gäller om all Guds lag, om allt hvad människan kan göra efter lag; ty han ställer här egentligen människans görande och Guds rättfärdighet emot hvarandra. Kristus har "uppfyllt all rättfärdighet"; människan, den brottsliga, är helt och hållet utesluten från det stora, höga värf, hvartill Sonen var invigd och sänd, nämligen människans rättfärdiggörande.

Aposteln säger, att Guds rättfärdighet nu har blifvit *uppenbarad*, d. ä. i klar och bestämd predikan framställd. Den var väl äfven förut uppenbarad i lagens skuggbilder och i profeternas skrifter, men dock mera svagt och dunkelt. Genom evangelium skulle den framställas i all sin härlighet, i synnerhet efter Kristi död och uppståndelse, då Anden af höjden blef utgjuten öfver apostlarna. Då skulle Anden öfvertyga världen om den rättfärdighet, som bestod uti Kristi gång

till Fadern (Joh. 16: 10). Detta var ett så hufvudsakligt ämne i apostlarnas predikan, att deras ämbete rentaf blir kalladt "rättfärdighetens ämbete" (2 Kor. 3: 9). Ty äfven då de icke bruka ordet rättfärdighet, så är dock alltid Kristus, för oss utgifven, det stora hufvudämnet i all deras predikan (1 Kor. 2: 2).

*Betygad af lagen *) och profeterna.* Aposteln gör här åter samma erinran som i kap. 1: 2, nämligen att han icke predikar någon nyhet, utan blott detsamma, som Gud förkunnat från världens begynnelse. Guds rättfärdighet är väl nu till fullo "uppenbarad", men är "betygad" eller bevitnad genom lagen och profeterna. O, en väldig styrka för vår tro! Gud har alltifrån världens begynnelse med oräkneliga bilder och förutsägelser uppenbarat sitt råd om vår frälsning genom Kristus. Guds rättfärdighet var dunkelt lofvad redan i det första löftet om "kvinnans säd, som skulle söndertrampa ormens hufvud". Därefter säger Mose uttryckligt, att när Abraham trodde löftet om den "välsignade säden", vardt det honom räknadt till rättfärdighet. Hela ceremoniallagen med sina stadgar om offer för synderna, om syndernas öfverflyttande på offerdjuren, om öfversteprästens ämbete, försoningsfester och reningar m. m. — allt var lika många vittnesbörd om Kristi offer, Kristi lydnad och död för syndare (Hebr. 9: 9; 10: 1—7). Då lagens taflor förvarades i förbundets ark, var det ett tecken, att den en gång skulle fullbordas af honom, som med denna ark förebildades, och hvilken sade: "Se, jag kommer för att göra din vilja, o Gud" (Hebr. 10: 7). På många dylika sätt vittnade redan lagen om den Guds rättfärdighet, som skulle skänkas oss med Kristus; men hos profeterna finna vi ock uttryckliga ord därom. Då Jesaja, i kap. 53, först sagt, att Herren lät allas vår missgärning drabba honom m. m. (v. 6), så säger han strax nedanför (v. 11): "Genom sin kunskap skall han, den rättfärdige, min tjänare, göra många rättfärdiga, i det han bär deras missgärningar". Här talas ju uttryckligt om en rättfärdiggörelse, som sker blott därigenom, att han bär deras missgärningar, och att de få kunskap om honom, d. ä. denna rättfärdighet anammas genom tron. — I kap. 56: 1 säger Herren lika uttryckligt: "Akten på hvad rätt är och öfven rättfärdighet; ty min

*) Då ordet lag i början af versen står utan artikel, betecknar det, såsom redan är sagdt, all Guds lag utan åtskillnad, den skriftliga eller den naturliga, moral- eller ceremoniallagen; men här, då ordet står med artikel, »lagen», och skiljes från profeterna, betecknar det de fem Moseböckerna, enligt den vanliga indelningen af gamla testamentets skrifter. Jämf. Luk. 24: 44.

frälsning kommer snart, och snart blifver min rättfärdighet uppenbarad." Talesättet i denna vers är alldeles lika med Johannes Döparens: "Gören bättring, ty himmelriket är nära." — Lika underbart talar Herren härom i Jer. 23: 5, 6: "Se, dagar skola komma, säger Herren, då jag skall uppväcka åt David en rättfärdig telning, och han skall regera såsom konung och hafva framgång — och detta skall vara det namn, man skall gifva honom: Herren vår rättfärdighet." Och huru uttryckligt talade icke Herrens ängel till den bedjande Daniel! Han säger, att "en smord skall förgöras." Men om betydelsen af denna död säger han: "En gräns sättes för öfverträdelsen, och synderna få en ände, och missgärningen varder försonad, och en evig rättfärdighet framhafd" (kap. 9: 24, 26). — Och i Mal. 4: 2 läsa vi: "Men för eder, I som frukten mitt namn, skall rättfärdighetens sol gå upp med läkedom under sina vingar". — Och liksom själfva sättet för vår rättfärdiggörelse i nya testamentet betecknas med ett afklädande af orena och ett påklädande af rena kläder, "rent fint linne", "bröllopskläder", den "yppersta klädningen" (Upp. 19: 8; 7: 14; 3: 18; Matt. 22: 11; Luk. 15: 22); så var ock rättfärdiggörelsesättet med samma bild antydt i gamla testamentet. Då Herren hade sagt om Josua: "Tagen af honom de orena kläderna", uttydde han det genast så: "Se, jag har tagit bort ifrån dig din missgärning, och man skall nu kläda dig i högtidskläder" (Sak. 3: 4). Och öfver samma beklädnad sjunger Jesaja: "Jag gläder mig storligen i Herren, och min själ fröjdar sig i min Gud; ty han har iklädt mig frälsningens kläder och höljt mig i rättfärdighetens mantel, likasom när en brudgum sätter högtidsbindeln på sitt hufvud, eller likasom när en brud pryder sig med sina smycken" (kap. 61: 10). Så är Guds rättfärdighet betygad af lagen och profeterna. Frälsningens väg har varit en och densamma alltifrån världens begynnelse (Hebr. 11: 4). O, en väldig styrka för vår tro! Men aposteln förklarar sig ännu tydligare och säger:

22. Nämligen Guds rättfärdighet genom tron på Jesus Kristus för alla och öfver alla, som tro.

Till att förebygga möjligt missförstånd om, hvilken Guds rättfärdighet aposteln i de föregående orden åsyftade, tillägger han detta: *Nämligen Guds rättfärdighet genom tron på Jesus Kristus*. Här är då all ovisshet och tvist afskuren. Han talar om den rättfärdighet, som kommer "genom tron på Jesus Kristus".

Men dessutom få vi af dessa ord svar på en annan viktig fråga. Då nådesökande själar hört mycket om Guds frälsande rättfärdighet,

så hafva de vanligen ännu en angelägen fråga på sina hjärtan — den frågan: Huru, när och hvarigenom blir äfven jag delaktig af denna Guds rättfärdighet? Hela världen är återlöst, men icke blifva därför alla människor frälsta; huru skall jag veta, att jag är delaktig af Guds rättfärdighet? — Här ser du nu svaret, och blott samma gamla svar, som hela Skriften innehåller. Här står: Guds rättfärdighet kommer genom tron på Jesus Kristus, — och Guds rättfärdighet, säger aposteln, kommer *för alla och öfver alla, som tro*. Detta är Guds svar. Du må tycka eller känna det, huru du kan i ditt hjärta; Gud säger likväl öfverallt i Skriften: "den som tror" — "genom tron" — "af tron" — "tro på Herren Jesus" o. s. v. Men då blir ännu en annan fråga viktig, nämligen: Hvad är tron? Hvad menas med tro på Jesus Kristus? — Aldrig får du säkrare svar på den frågan, aldrig någon säkrare beskrifning på den saliggörande tron, än när du gifver akt på de ställen i bibeln, där Kristus själf erkänner någon människas tro såsom saliggörande. På alla de ställen, där Jesus säger: "Din tro har frälst dig", eller dylikt, där får du se, hvad den saliggörande tron är, när du ger akt på, huru de människor voro beskaffade, hvilka fingo detta vittnesbörd. Och du skall finna hos alla sådana alltid ett och detsamma, att det var någon syndare, som med allt, hvad han försökt efter lagen, icke kunnat blifva rättfärdig och finna frid, utan tvärtom blifvit alltmer olycklig och rädlös, men nu fått höra evangelium om Kristus och därför kom till honom och sökte oförskyllad nåd. Lagens och profeternas vittnesbörd om Kristus voro för folket bekanta, sedan kom ock Johannes Döparen och pekade på Guds Lamm, omsider framträdde Kristus och hans apostlar med evangeliets predikan; men allt detta aktades för ett intet af alla dem, som hade tröst i sin egen rättfärdighet. Endast utblottade och rädlösa syndare drogos af den ljufviga lukten till Kristus; och nu gick det, såsom Johannes säger: "Åt alla dem, som mottogo honom, gaf han makt att blifva Guds barn, dem som tro på hans namn" (Joh. 1: 12); och dessa blefvo nu genom sådan tro nya människor, helt förvandlade till hjärta, håg, sinne och alla krafter, "födda af Gud" (v. 13), så att de hela lifvet igenom hängde vid Kristus och voro hans efterföljare. Sådant ser du i hela Skriften. Däraf vet du, hvad den saliggörande tron är, nämligen icke att du blott håller det för sant och kan tala därom; utan att du med egen syndanöd och nedslagen öfver alla dina bättringsförsök, din dåliga ånger, bön, gudsfruktan m. m. har blifvit intagen af evangelium om Kristus och Guds rättfärdighet i honom, så att du icke kan bärga dig

den förutan utan nu har ett sådant hjärta, att du hungrar och törstar efter denna nåd; att då du kan riktigt tro och tillägna dig densamma, du får en hjärtlig tröst, glädje, kärlek, lust till Guds lag, förtrolig barnskapsande, som nu ropar: "Abba, käre fader"; att då du icke kan riktigt tro dig äga Guds nåd, du åter är nedslagen samt hungrar och törstar efter densamma. Se, med ett sådant inre är du en helt annan människa än alla otrogna (2 Kor. 5: 17). Sådan är den saliggörande tron. Och fastän du nu har lust till Guds lag, och all synd är dig en plåga, så att du gärna ville i allt vara helig, kan det dock gå dig därmed mycket olika, så att du stundom skriar af ångest i din ande och är färdig att förtvifla, stundom känner dig helt kall och död; men med all denna växling är du dock alltid i Kristus rättfärdig, med själfva Guds rättfärdighet, blott genom nämnda tro på Kristus. Vår rättfärdighet i honom kallas därför här en "rättfärdighet genom tron på Jesus Kristus"; och i kap. 4: 11 "trons rättfärdighet"; den kallas aldrig någon annan nådegåfvas rättfärdighet, t. ex. bättringens rättfärdighet, ödmjukhetens rättfärdighet, kärlekens rättfärdighet; nej, utan endast "trons rättfärdighet". Därmed är tillkännagifvet, att rättfärdigheten icke består i några Andens frukter, utan är Guds Sons egen rättfärdighet, hvilken vi endast genom tron mottaga. Den består således icke heller i själfva tron, men emedan vi genom tron mottaga den, så kallas den ock "trons rättfärdighet".

Och denna rättfärdighet är kommen *för alla* — d. ä. den erbjudes åt alla (Mark. 16: 15) — *och öfver alla, som tro*. Ordet "öfver", som är sammanbundet med orden "alla, som tro", antyder, att ehuru rättfärdigheten genom evangelium kommer till alla, tillägnas den dock endast dem, som tro; den likasom utbreddes öfver dem. Kristi rättfärdighet är den rättfärdighet, han själf i sin person utöfvade, och kan därför icke vara uti de troende, såsom helgelsens verk är, utan "*öfver* alla, som tro". — Och "*öfver alla, som tro*", säger aposteln — hvem du eljest är, ung eller gammal syndare, stor eller liten, med mer eller mindre syndanöd, ånger, bön, tro, — har det blott kommit därhän, att du icke kan bärga dig utan Kristus och hans nåd, att du således åtminstone med en hungrande tro hänger vid honom, så är Guds rättfärdighet utbredd öfver dig, du är frisagd, rättfärdigad, frälst från alla dina synder. Ty här står: öfver alla — alla — alla, som tro. Märk alltid väl det ordet "alla"; ty däri måste ju äfven du vara inbegripen. Och då må du väl fröjdas — ja, fröjdas och tacka och gifva honom ära. Och vinnlägger du dig därom, då

skall han allimer föröka din tro, men dock på så besynnerligt sätt, att du väl skall lära, huru behöflig den bönen är, som lärjungarna bådo: "Herre, föröka oss tron"

23 o. 24. Ty det är ingen åtskillnad; ty alla hafva syndat och äro utan berömmelse inför Gud och varda rättfärdigade utan förskyllan, af hans nåd, genom återlösningen i Kristus Jesus.

Det är ingen åtskillnad. Dessa ord äro för alla människor underliga, för somliga mycket stötande, för andra mycket tröstliga. Aposteln gifver här skäl och grund för det två gånger upprepade ordet "alla". Han hade sagt: "Guds rättfärdighet kommer för alla och öfver alla, som tro"; och nu tillägger han: "ty det är ingen åtskillnad *; alla hafva syndat, alla varda rättfärdigade utan förskyllan", när de tro på Kristus. Uti bägge dessa afseenden, nämligen både vår dom inför Guds lag och vår tillgång till Guds rättfärdighet, är ingen åtskillnad mellan annars olika människor (jämf. v. 29, 30; kap. 10: 12). Detta är just, hvad aposteln i de två första kapitlen och förra hälften af detta tredje utförligt bevisat. Och här upprepar han åter i korta ord orsaken härtill — och orsaken är denna:

Alla hafva syndat. Och så snart man har syndat, är man genast dömd af lagen, genast under domen ibland dödsfångarna, utan afseende på syndernas mängd — såsom vi förut sett i de orden: "Förbannad vare hvar och en, som icke förblifver vid allt" o. s. v. (Gal. 3: 10). Och då aposteln förut i vårt kapitel äfven ur Skriften bevisat, att "ingen rättfärdig finnes, icke en"; så följer, att vi alla utan undantag äro inför lagens dom förbannade. Häruti äro vi då alla lika; "det är ingen åtskillnad: alla hafva syndat".

Och äro utan berömmelse inför Gud. Dessa ord äro i grundtexten mycket mörka, men efter de grundligaste forskningar lyda de egentligen så: och äro i saknad af Guds ära, d. ä. ära inför Gud **.

* Detta tillägg utgör ock i vår Sv. bibel slutet af v. 22. Andra åter hafva det så, som vi här satt det. Versindelningen är fri, emedan den icke är gjord af apostlarna; och här blifva mening och sammanhang alldeles oförändrade.

** Gr.-textens ord, *hystereistai*, sakna, betyder egentligen, att uti löpande blifva efter. Nu säger aposteln i kap. 9 om det folk, som framför andra ägde alla nådens medel, näml. judarna, att de »foro efter rättfärdighetens lag, men dock icke kommo till rättfärdighetens lag» (v. 31), de hade i sitt löpande och sträfvande efter att förvärfva Guds bifall kommit till korta. Sådant antyder ordet i gr.-texten. — Och att orden *doxa tu Teu*, Guds ära, här måste tagas för den ära, Gud gifver, är dels intet för språkbruket främmande, dels ock för sammanhanget här alldeles nödvändigt (se v. 27).

Ära eller berömmelse inför Gud kan endast vinnas genom en fullkomlig uppfyllelse af hans lag. Då nu ingen kan framvisa en sådan, så går han ock miste om priset, så blir han, såsom nyss är sagdt, inför lagen dömd som en öfverträdare. Häruti äro alla människor lika. Hvad således vår egen värdighet inför Gud angår, blir det såsom aposteln säger: "Det är ingen åtskillnad".

Men detta är dock något mycket besynnerligt, något, som ingen människa tycker sig finna i verkligheten. Den ene tycker sig bestämdt vara bättre än många andra, kanske bättre än alla andra, då förblindelsen är mycket stor; och den andre tycker sig inför Gud bestämdt vara sämre än andra och kan därför icke finna dessa ord sanna. Ja, en och samma människa kan upplefva tider af båda dessa motsatta tycken om sig själf. Den ena tiden tyckte hon, att detta ord rentaf var försmädligt, groft och galet, emedan hon visste med sig, huru hon med stor möda försakade synder, som hela världen fritt öfvade, huru hon i många år kämpat och arbetat, under användande af alla nådens medel, att motstå och försaka all ogudaktighet. Skulle hon dock nu dömas lika med dem, som lefde fritt i alla synder och laster? Detta var henne orimligt och i hög grad förargligt taladt, så att hon blott ville svara: då hade det varit bättre, om jag lefvat fritt i synden såsom andra, då det till slut är ingen åtskillnad. Hvarför skulle jag då försaka syndens lustar? Nej, då vore det bäst att lefva fritt efter köttet. — Så knorra ju alltid verkhelgonen emot denna besynnerliga Guds dom (Luk. 15: 28—30; Matt. 20: 11, 12.) — Men då samma människa genom Guds nåd blifvit grundligare väckt och börjat icke blott se på yttre gärningar utan ock kämpa mot hjärtats ondska, mot hvarje egenkär tanke, hvarje känsla af kallsinnighet emot Gud eller nästan m. m. och vill hvarje ögonblick vara helig inför Guds ansikte; och då hon vid Kristi kors skådat sin oändliga förbindelse att älska och prisa en sådan kärlek, som där blöder och dör, — o, då kan en sådan tid komma, att hon på fullt allvar tycker, det ingen människa kan vara så genomfördärfvad som hon, så full af ondska, skrymteri, kallsinnighet, ostadighet, hjärtats hårdhet och allt hvad ondt kan nämnas. Då säger hon i en motsatt mening: det är orimligt, att icke här skulle vara någon åtskillnad; jag känner ju, att jag är så full af allt ondt, att ingen människa kan vara såsom jag.

Men huru skall man då egentligen förstå detta? Ty utan afscende på våra tycken om oss själfva, och om det äfven är gifvet, att ingen är utan synd, så är det ju dock något orimligt, att här icke

skulle vara någon åtskillnad, då vi ju se med ögonen, att skillnaden tvärtom är ganska stor, i det den ene lefver fritt i all synd, och den andre hvar dag för ett vaksamt lefverne? — Svar: märk väl på sammanhanget, på hvad som är i fråga. Här talas ju öfverallt endast om rättfärdighet inför Gud, om "berömmelse" i fråga om salighetens förvärfvande. Det är endast i den frågan, som all åtskillnad på mer eller mindre synder upphör. Är det åter fråga om det, som beror af våra gärningar, nämligen olika grader i salighet eller fördömmelse, då säger Skriften uttryckligt, att det skall varda åtskillnad, då talas det om "drägligare" och odrägligare och å andra sidan, att "den ena stjärnan öfvergår den andra i härlighet" (Dan. 12: 3; 1 Kor. 15: 41; Matt. 11: 21—24); men så snart fråga är om rättfärdighet och berömmelse inför Gud såsom här (v. 23, 27; kap. 4: 2), då är det genast "ingen åtskillnad", ty då förslår ingen människas gärningar, då äro vi alla så långt ifrån rättfärdighet, att all skillnad därigenom försvinner. Se här en liknelse*: Om vi tala om ojämnheterna på jorden, måste vi alltid säga, att mellan de höga bergens spetsar och dalarnas djup är stort afstånd, men så snart vi tala om jordens afstånd från solen, då taga vi icke mer dessa ojämnheter på jorden i beräkning; då säga vi icke: från solen till bergsspetsarna är så och så långt och från solen till dalarnas djup så och så långt, utan vi säga: afståndet är så ofantligt, att dessa ojämnheter på jorden göra ingenting åt saken — "det är ingen åtskillnad". Således, här nere inför människor är visserligen stor olikhet uti synder och fromhet; men då den bästa är så oändligt långt från rättfärdigheten, blir det inför Herren och i afseende på värdighet till himmelen ingen åtskillnad. — Om uti ett fängelse, där en hop dödsfångar äro förvarade, hvilka allesammans äro banditer, mördare och rånare, dessa skulle börja att tvista om, hvilken af dem som vore värdigare till en äreplats hos konungen, skulle vi säga: I ären allesammans värda blott afrättsplatsen; det är ingen åtskillnad. Just så är det, när vi tala om våra företräden i rättfärdighet inför Gud. Vi äro allesammans stora brottslingar, som alla dagar bryta mot Guds högsta bud. De mest allvarliga och helgade kristna måste ju alla dagar bedja om förlåtelse och känna sig värda endast Guds vrede, om han skulle döma dem efter sin lag. Visst finnes det sådana, som tycka sig vara något vida bättre, som inbilla sig, att de genom nådens medel, genom mycken bön, tro, vaksamhet och allvar hafva kommit därhän, att de icke böra

* Af doktor Palmers öfver detta ställe.

likställas med andra skröpliga kristna, utan äro såsom ett särskildt, heligt släkte äfven i sig själfva; men dessa äro alltid af tjusaren bedragna; ty om de vore nyktra och vakna, skulle de ju känna, hvad den helige David kände, då han bad: "Herre, gå icke till doms med din tjänare; ty inför dig är ingen lefvande rättfärdig". Och tala vi om de oomvända människorna, så äro äfven deras bästa gärningar blott synd och skrymteri, emedan deras hjärtan icke stå väl med Herren i tro och kärlek. Huru stor skillnad det eljest än kan vara, antingen de äro moraliska, ädla och ärbara medlemmar af samhället, hvilka samvetsgrant iakttaga sina yttre plikter, till och med hafva nit för Gud, men icke visligen, utan söka att upprätta sin egen rättfärdighet, eller de äro fräcka bespottare, som lefva fritt i alla möjliga synder och laster; de stå bägge under samma Guds dom (Gal. 3: 10) och behöfva bägge samma nåd, såsom den ock står dem bägge lika till buds och skänkes dem lika fritt, när de söka den vid Kristi fötter. Såsom en gammal Guds man sjungit:

Högsta dygd och ärbarhet,
som för syndens utbrott fasat,
och den största gudlöshet,
som i synden hejdlöst rasat,
måste, för att frälsning vinna,
samma nåd hos Jesus finna.

Den, som mer än tjugu år
under Moses aga sutit
och mång' bitter bättringstår
uppå magra kinder gjutit,
måste i sin otro lida,
röfvarn frälsas vid hans sida.

Den, som många böcker läst,
nog förfarit, mycket skrifvit;
en, som här vid pälén fäst
dömd från lif och ära blifvit,
skola, lika usla både,
följas åt att be om nåde.

Den, som så med verk som ord
sig på Herrens barn försyndat;
den, som Jesu klénä hjord
mången förmån har tillskyndat,
måste inför Herren ligga
och om samma nåd blott tigga.

Och varda rättfärdigade utan förskyllan, af hans nåd, genom återlösningen i Kristus Jesus. Såsom de alla äro lika ovärdiga syndare, så varda de ock alla lika oförskyldt benådade och rättfärdiggjorda. Det är ingen åtskillnad. Högtlofvadt vare Herrens namn! De största syndare varda rättfärdigade blott genom återlösningen i Kristus. Prisadt vare hans namn!

Rättfärdigade — rättfärdiggjorda. Hvad aposteln menar med ordet "rättfärdigad", kan man se af kap. 8: 33, där han antyder, att den, som är rättfärdigad, icke kunde "åklagas"; det är en oantastlig människa, åt hvilken man icke säger något ondt — nämligen inför Gud är hon så rättfärdig och ostrafflig. Aposteln säger: "Hvilken vill åklaga Guds utkorade? Gud är den, som rättfärdigar". Rättfärdigad kallas i allmänhet den, som inför domstol blifvit förklarad fri från all skuld eller delaktighet i den sak, man velat påbörda honom. En sådan domshandling är rättfärdiggörelsen. Den, som är af Gud rättfärdigad, är så alldeles frisagd från all skuld inför lagen, som om han i alla sina lifsdagar aldrig gjort det minsta ondt, eller såsom om aldrig någon synd funnits i hela hans väsende — han blir egentligen dömd så, som om han vore Kristus, d. ä. så helig, ren och fullkomlig som Kristus var. Vi veta ju hemligheten — rättfärdiggörelsens hemlighet är den, att det är Kristi rättfärdighet, hvilken så tillägnas syndaren, som dennes synder, med hela världens, tillägnades Kristus; enligt det dyra ordet: "Den, som icke visste af synd, har han för oss gjort till synd, på det att vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom" (2 Kor. 5: 21).

Utan förskyllan. En sådan rättfärdiggörelse, säger aposteln, tillkommer alla troende utan förskyllan. Gr.-textens ord betyder "för intet", eller egentligen till skänks. O, ett dyrbart ord! Vi varda rättfärdiga för intet — till skänks. En "Guds gåfva är det eviga lifvet". Likasom Gud skapade oss och gaf oss tillvaro, utan att vi ens hade bedt honom därom; lika fritt och oförskyldt skall han ock gifva oss det eviga lifvet. Ordet *dorean*, till skänks, för intet, förekommer ofta i Skriften uti denna lifsfråga om vår frälsning. Kristus säger: "Jag skall gifva den, som törstar, af lifvets vattenkälla för intet" (Upp. 21: 6). Och åter: "Den som törstar, han komme, och den som vill, han tage lifvets vatten för intet" (22: 17). Så säger ock Herrens Ande redan hos profeten: "Upp, alla I, som ären törstiga, kommen hit och fån vatten; och I, som inga penningar hafven, kommen hit... och hämta utan penningar och för intet både vin och mjölk" (Jes. 55: 1). För intet, utan penningar och för intet, utan betalning, och

utan att Gud räknar på någon framtida godtgörelse — så talar Skriften om vår benådning. Då du är alldeles utfattig på allt godt, så att du har intet af allt det du borde hafva, ingen riktig ånger, bön, bättringsomsorg, icke ens en riktigt allvarlig vilja, utan med allt ditt stora elände därjämte är lättsinnig, säker, hård (efter din känsla) och full med all hjärtats ogudaktighet: huru kan Gud då vara dig nådig, menar du. Det är orimligt. Ja, sannerligen, icke sker det för din egen värdighet. Visst har en annan nödgats träda fram för dig. Får du nåd "för intet", så sker det dock icke för intet. Du har kostat en annan ganska mycket. Men därför skall det nu intet kosta dig, utan du skall nu få "utan penningar och för intet" — "och så skall du tänka därpå och blygas" och i salig blygsel icke kunna låta bli att älska och prisa honom, som gjort sådant.

Af hans nåd — Guds nåd. Detta är den första grundorsaken och den egentliga källan, hvarifrån allt härflutit, hvad Gud någonsin gjort och ännu dagligen gör för vår frälsning. Det är Guds nåd, Guds eget väsendes fria nåd och faderliga hjärtelag. "Så älskade Gud världen". Man kan ingen annan orsak uppleta, än blott Guds egen fria och eviga kärlek. Gud gör allting för sin egen skull. Ingen godhet hos människan, ingen ånger, ingen bön har bevekt Gud till det han gjort. "Men Gud, som är rik på barmhärtighet, har för sin stora kärleks skull, hvarmed han har älskat oss, som voro döda genom våra öfverträdelser (Ef. 2), medan vi voro fiender (Rom. 5), ja, före världens grundläggning utvalt oss i Kristus och förutbestämt oss till barnskap" — "efter sin viljas välbehag" — "efter dens beslut, som verkar allt efter sin viljas råd" (Ef. 1). Sådana ord talar Skriften om Gud. Och sådant ligger i ordet: "af hans nåd".

Men då den gudomliga rättvisan icke kunde tillåta, att en syndare blef salig, med mindre än att den kränkta lagen först erhållit sin fulla rätt och ära, så måste den gudomliga nåden upptänka ett sätt och medel, hvarigenom både lagens ära och syndares frälsning kunde förenas. Detta sätt och medel är det, som aposteln nu omtalar.

Genom återlösningen i Kristus Jesus. Ordet *apolytrosis*, återlösning, brukades egentligen om krigsfångars eller slafvars friköpande för en öfverenskommen lösepenning eller köpesumma. Och ett sådant ord begagnas i Skriften om vår återlösning genom Kristus. Då höra vi, huru det stod till. Men då höra vi ock, hvad vår Herre Kristus gjorde. Människan hade rest sig upp emot Gud, men ock därigenom fallit under hans heliga vrede och under domen af hans lag. Af sin

oändliga barmhärtighet hade Gud då satt sin egen Son i de skyldigas ställe och öfverfört på honom det straff, hvartill de voro dömda, att han skulle lida och dö för deras synder — "den rättfärdige för de orättfärdiga" — för att försona dem med Gud. Den gudomliga rättfärdigheten kräde lif för deras lif — "utan blodsutgjutelse sker ingen förlåtelse", så lydde domen. Om denna kostliga lösepenning säger Kristus själf uttryckligt: "Människosonen har kommit för att gifva sitt lif till lösen för många" (Matt. 20: 28); och åter: "Mitt blod, hvilket varder utgjutet till syndernas förlåtelse" (26: 28). Så säger ock vår apostel: "I honom hafva vi återlösningen genom hans blod, syndernas förlåtelse" (Ef. 1: 7; Kol. 1: 14). Likaså aposteln Petrus: "Veten, att I icke med förgängliga ting, silfver eller guld, hafven blifvit återlösta ... utan med Kristi dyra blod, såsom ett felfritt och obesmittadt lamms" (1 Petr. 1: 18, 19). Om denna återlösning och lösepenning sjöngo ock himmelens äldsta inför Lammet: "Du är värdig att taga boken och bryta hennes insegel; ty du har blifvit slaktad och har köpt oss åt Gud med ditt blod" (Upp. 5: 9).

Uti 3 Mos. 25: 47—55 står en omständlig förordning om, huru det skulle tillgå, när en israelit var såld åt en främling och nu skulle friköpas. Han skall "efter det att han sålt sig, kunna lösas ut", nämligen "af någon af sina bröder", "eller må någon nära blodsförvant af hans släkt lösa honom; eller om han kommer i tillfälle därtill, må han själf lösa sig". Denna lag har ock noga iakttagits vid vår återlösning från den främmande öfvermakten, synden, döden och djäfvulen. Bland Adams barn fanns ingen, som kunde åstadkomma så mycket, att han kunde lösa sig själf eller någon annan från denna öfvermakt. "Sin broder kan ingen förlösa eller gifva Gud lösepenning för honom; för dyr är lösen för hans själ och kan icke betalas till evig tid" (Ps. 49: 8). Hvar och en var själf en fånge under synden och under lagens förbannelse. Från en sådan fångenskap hade vi omöjligt kunnat blifva lösta, om icke en mäktigare tillkommit. Men han, den välsignades Son, hvilken från evighet hade åtagit sig detta värf att åt Gud igenlösa de fallna och förlorade barnen, han allena var mäktig att göra det. Och på det ingenting skulle fattas uti hans rätt efter lagen, enligt hvilken det var endast en "broder eller nära blodsförvant", som skulle lösa den sålde, så antog han äfven vår natur, blef verkligen vår broder och släkting, och i denna vår natur påtog han sig ock sina fattiga och sålda släktingars skulder. — Han var så verkligt "under lagen" (Gal. 4: 4) och bunden vid våra synder

(Jes. 53), som om han själf hade begått dem allesammans, hvarför han ock fick lida deras förtjänta lön och se sin Fader bortvända sitt ansikte från honom. Härmed betalade han ock all vår skuld intill den yttersta skärfven och vann för oss en evig förlossning. — Men såsom i det nämnda kapitlet af 3 Mos. äfven förordnades om återlösande af egendom, som för skuld gått förlorad från Israels arf, så har ock vår Återlösare icke blott igenköpt oss själfva utan ock vårt förlorade arf af det eviga lifvet och alla himmelens skatter. Samla och betänk väl, hvad återlösningen i Kristus innebär! Han har icke blott genom lidande och död på förbannelsens trä förlösat oss från lagens förbannelse, så att ingen synd skali fördöma oss (Gal. 3: 13), och från döden, så att vi icke skola förblifva i dess våld (Hebr. 2: 14, 15; 1 Kor. 15: 54, 55; 2 Tim. 1: 10), och från djäfvulens rättighet till dödens offer, så att han icke kan göra oss, hvad han vill (Jes. 49: 25); utan han har ock med sin fullkomliga lydnad återförvärfvat åt oss all den Guds vänskap, som människan ägde före fallet, barnskapet hos Gud, den Helige Andes gåfva och den eviga härligheten i himmelen (Rom. 8: 1—4, v. 17, 18, 31, 32).

Och nu säger aposteln, att vi genom denna återlösning i Kristus blifva rättfärdigade. Då kunna vi åter se, hvad som utgör vår rättfärdighet inför Gud. Den består i det, som Kristus själf i sin person gjorde för oss, då han var på jorden för att med görande och lidande lydnad för oss fullborda lagen. Detta är med sådan klarhet uttryckt i profeternas och apostlarnas skrifter, att i denna punkt hafva alla evangeliska kristna och kyrkosamfund sett en och samma gudomliga sanning. Alla som med gudsfruktan inför Herrens ansikte sökt att fatta endast ordets egen mening, de hafva alla sett, att så sant intet kött kan af lagens gärningar varda rättfärdigadt, och så sant Gud utgifvit sin enfödde Son för oss under lagen, vi endast genom hans lydnad skola varda rättfärdigade. Därför hafva ock alla evangeliska kyrkor i denna punkt enahanda tro och bekännelse. Vi vilja blott anföra några prof därpå. Så t. ex. säger den ena kyrkoberkännelsen*: "Ordet rättfärdiggöra betecknar hos aposteln att frisäga från all skuld och allt straff och förklara för rättfärdig. Jesu Kristi egen rättfärdighet tillräknas de troende. Vår Frälsare är belastad med världens synder. Han har borttagit deras skuld och straff, han har tillfredsställt den gudomliga rättvisan. Det är då endast på grund af Jesu Kristi död

* De evangeliska kyrkornas i Schweiz.

och uppståndelse, som Gud, blickad emot oss, icke tillräknar oss våra synder, utan i stället tillräknar oss sin Sons rättfärdighet, såsom om den vore vår egen; så att från den stunden äro vi icke allenast re-nade från våra synder, utan ock dessutom beklädda med Kristi rättfärdighet och därigenom för alltid fria från våra synders straff, från döden och fördömsen och räknade för rättfärdiga och det eviga lif-vets arfvingar“. — En annan kyrkas* beaktelse säger: "Rättfärdig-görelsen är icke människans åliggande utan Guds, emedan människan icke kan göra sig själf rättfärdig hvarken till en del eller till det hela; ty det vore den största förmäthenhet och blindhet, hvartill antikrist kunde förföra oss, att antaga, det en människa kunde själf genom några egna verk rena sig från sina synder och göra sig rättfärdig. Rättfärdig-görelsen är således ett verk endast af Gud och är icke något, som vi gifva honom, utan som vi mottaga af honom, af hans fria barmhär-tighet, genom hans älskade Sons, vår Återlösares och Frälsares, för-tjänst allena. Men när vi således lära, att vi varda rättfärdiga af nåd genom tron allena, så är den rätta meningen därmed, icke att denna vår handling, att vi tro på Kristus, d. ä. själfva denna tro, rättfärdig-gör oss eller förtjänar vår rättfärdiggörelse (ty detta vore dock att åter tillskrifva rättfärdiggörelsen någon handling eller dygd, som finnes hos oss), utan rätta meningen är, att ehuru vi höra Guds ord och tro det, ehuru hos oss finnes tro, hopp, kärlek, bättring, ånger, guds-fruktan, afsky för synden och vi göra många goda verk, vi likväl måste bekänna, att allt detta, tron, hoppet, kärleken och alla dygder, som vi antingen hafva öfvat, skola öfva eller kunna öfva, är alltsam-mans saker, som äro alltför svaga, otillräckliga och ofullkomliga att förtjäna syndaförlåtelse och rättfärdiggörelse. Och därför måste vi hafva vår enda tröst i Guds barmhärthet och det offer, som vår öfverstepräst och frälsare, Guds Son, en gång för alla för oss fram-burit på korset. Denna lära hafva alla äldre och nyare Kristi tjänare med en mun bekänt. Denna lära upphöjer och befrämjar Kristi ära och nedslår människans berömmelse; och den, som icke bekänner denna lära, må icke räknas för en kristen och en Kristi äras befräm-jare, utan för en motståndare till Kristus och hans evangelium“. — En tredje Kristi församlings** beaktelse säger: "Gud rättfärdiggör oss fritt och af nåd, icke genom att i oss ingjuta rättfärdighet utan genom

* Englands statskyrka.

** Westminster-församlingen.

att förlåta våra synder och räkna våra personer för rättfärdiga — icke för något, som är verkadt uti oss eller gjordt af oss, utan för Kristi skull allena; icke genom att räkna själfva tron, den handlingen att vi tro, eller någon annan evangelisk dygd såsom vår rättfärdighet; utan genom att tillräkna oss Kristi lydnad och tillfyllestgörelse, hvilken vi genom tron mottaga, hvilande endast på hans rättfärdighet“.

På detta sätt har Kristi församling i alla sina afdelningar på jorden en och samma tro i denna stora hufvudlära. Och det är ganska tänkvärdt, att vi i alla dessa kristna menigheters offentliga bekännelser se samma anmärkning, som Luther så eftertryckligt gjorde, att vår rättfärdighet inför Gud icke består i något nådens verk i våra hjärtan, i tron eller något annat, som Gud verkat i oss, utan är helt utom oss i Kristi egen rättfärdighet. Det är detta, som vi aldrig kunna rätt tro och behålla; ty det synes mig vara en alltför besynnerlig rättfärdighet, att jag skall vara rättfärdig för Gud på sådant sätt, att i mig finnes är alls intet, som gör mig för Gud behaglig, ingen gärning, ingen egenskap, "icke så mycket som en tanke" (Luther), utan att min rättfärdighet skall bestå helt och hållet i det, som Kristus gjort och är för mig*. Men det är ock just därför, vår rättfärdighet är så alldeles fullkomlig, att vi äro inför Guds ögon rentaf "upphöjda" (Ps. 89: 17), "helt och hållet rena" (Joh. 13: 10), "heliga, ostraffliga och oförvitliga" (Kol. 1: 22). Ty hade rättfärdigheten bestått i något, som är inom oss, så hade den genast haft något lyte och aldrig kunnat vara fullkomlig. Men nu består den så helt och hållet blott i Kristi rättfärdighet, att Herren själf därför kunde säga till sina skröpliga lärjungar: "Den som har badat, han är hel och hållen ren." Så säger ock aposteln: "Så är nu ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus." En sådan fullkomlig rättfärdighet kunde vi icke hafva, om den till en del bestode i nådens verk uti oss. Luther skref: "Jag kan aldrig få tron ren och saken klar, med mindre jag föreställer mig, att jag är utan allt nådens verk i själen, utan bättring, ånger, tro och förlitar mig endast på Kristus, att han gjort och gör allting för mig." Betänk därför alltid: vår rättfärdighet är fullkomlig, just därför att den är blott i Kristus. Och lofvad vare Herren, vår rättfärdiggörelse är ett fullkomligt verk, hvarigenom vi äro frisagda icke blott

* Se härom¹ Luth.² förkl. öfver Joh. 16: 10; Ev.-Post. Annandag Jul; samt 19 sönd. e. Tr.; och särskildt Augsb. Bek:s Apologi, art. Rättfärdiggörelsen m. fl. st.

från alla begångna synder, utan ock från tillräknelser af den synd, som ännu bor i vårt kött och framdeles under vandrigen någonsin kan utbryta. Med Guds verk är fullt allvar. Har Kristus varit gjord till synd för oss, så var detta icke utan ändamål, nej, verkligen såsom aposteln säger: "På det att vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom."

25 o. 26. **Hvilken Gud har framställt till ett försoningsoffer medelst tron, genom hans blod, för att visa sin rättfärdighet, därför att han hade öfversett med de synder, som förut blifvit begångna under Guds tålmod, för att i den tid, som nu är, visa sin rättfärdighet, på det att han måtte själf vara rättfärdig och göra den rättfärdig, som är af Jesu tro.**

Aposteln hade sagt i föregående vers, att vi varda rättfärdigade "genom återlösningen i Kristus Jesus." Det är denna återlösning, han nu här vidare förklarar och säger, att Gud har framställt sin Son till ett försoningsoffer för att visa sin rättfärdighet, därför att han hade öfversett med de synder, som förut blifvit begångna under Guds tålmod.

Hvilken Gud har framställt till ett försoningsoffer. Ordet "framställt"* antyder afsikten att göra något för alla synbart. Gud har icke blott utgifvit, utan ock för allas ögon framställt sin Son till ett försoningsoffer, likasom ormen i öknen blef uppsatt på ett trä, så att alla skulle kunna se honom. Och orsaken, hvarför aposteln här brukar ett sådant ord "framställt" är den, att det just är hans uppgift på detta ställe att tala om det offentliga visandet af Guds rättfärdighet i vår benådning. —

*Medelst tron**.* Endast genom tron blifva vi delaktiga af all denna nåd, säger aposteln; d. ä. icke genom någon vår gärning eller förtjänst, utan endast genom mottagande. — *Genom hans blod,* genom

* Ordet betyder också föresätta sig, förutbestämma; men sammanhanget visar på ofvannämnda betydelse; jämf. v. 26.

** Dessa ord utgöra en mellanmening, hvarvid aposteln i förbigående erinrar om medlet, hvarigenom vi mottaga återlösningen. Ty i gr.-texten ser man tydligt, att orden »genom hans blod» höra till försoningsoffer, icke till tron. Då där icke står *en aimati autou*, utan *en autou aimati*, som med rätta heter: »genom hans eget blod», så är därmed antyd, likasom i Hebr. 9: 12, att medan försoningsoffret i G. T. skedde genom djurs blod, så var Kristus ett försoningsoffer genom sitt eget blod.

hans eget blod. Denna öfverstepräst var äfven själf offret; såsom ock i Hebr. 9: 12 anmärkes: "Han har genom sitt eget blod en gång för alla ingått i helgedomen, sedan han vunnit en evig förlösning." Vid ordet "blod" skola vi visserligen tänka på allt Kristi lidande, förnämligast hans död; men underbart är dock, hvad Skriften antyder om själfva blodet. Man tänke sig hela den stora offertjänst, Gud hade inrättat till förebild af det stora försoningsoffret i Kristus; där var ingenting, hvarvid fästades så mycken vikt som vid blodet. Aposteln säger: "Och nästan allt renas enligt lagen med blod; och utan blodsutgjutelse sker ingen förlåtelse" (Hebr. 9: 22). En märklig antydning härom ligger i Herrens ord: "Blodet är det, som bringar försoning, genom själen som är däri" (3 Mos. 17: 11).

För att visa sin rättfärdighet, därför att han hade öfversett med de synder, som förut blifvit begångna under Guds tålmod. Orda-grant efter gr.-texten: "Till ett bevis på sin rättfärdighet i öfverseendet med de förut under Guds tålmod begångna synderna." Hvad här menas med Guds rättfärdighet, det förklarar aposteln genast i v. 26, där han säger: "För att i den tid, som nu är, visa sin rättfärdighet, på det att han måtte själf vara rättfärdig och göra den rättfärdig, som är af Jesu tro." Att han är rättfärdig, på samma gång han rättfärdiggör dem, som tro — det är denna Guds rättfärdighet, som skulle bevisas därmed, att han framställde sin Son till ett försoningsoffer. Guds rättfärdighet är således här hans domare-rättfärdighet, med andra ord, hans rättvisa. Vi hafva nämligen här den härliga läran, att Gud har gifvit sin Son till en försoning för att inför alla människor och andar låta se, att det är i fullkomlig enlighet med hans gudomliga rättvisa, då han benådar syndare, att det icke sker genom eftergift af något enda ord i lagen, utan på grund af en efter lag fullkomlig godtgörelse.

Men det var i afseende på tvenne särskilda förhållanden, Guds rättfärdighet blef förklarad och bevisad genom Kristi försoningsdöd. Det förra (v. 25) var Guds fördragsamhet under gamla testamentet, eller såsom apostelns ord lyda: "öfverseendet med de förut under Guds tålmod begångna synderna;" det andra (v. 26) var, att han ock helt benådar och "rättfärdiggör" de syndare, som tro på Kristus. Det är på dessa tvenne förhållanden aposteln syftar i dessa tvenne verser, såsom man finner vid ett noggrannare aktgifvande på gr.-textens ord*.

* Icke blott själfva ordet *paresis*, som betyder öfverseende, förbiseende, — utan ock flera andra ord här, visa, att aposteln talar om tvenne ting. Först svarar

Hvad det förra förhållandet angår, tyckes aposteln vilja säga: Gud har i de förflutna tiderna lämnat synderna utan en full och lagenlig bestraffning. Ty om Gud genast visat sin fulla straffrättfärdighet och handlat med människorna efter förtjänst, så skulle han hafva utrotat människorna från jorden — icke blott förstört alla hednafolk utan ock gjort en ända med Israel, hvarigenom också den nådeplan i afseende på hela mänskligheten, som låg i hans hushållning med Israel, hade blifvit om intet. Under hela den tid, som föregick Sonens sändande, synes han hafva förgätit att straffa människorna efter deras synder, och hela världen hvilade under skuggan af hans »tålmod.» Men när Kristus var kommen, skulle denna fördragsamhetens tid hafva ända, och då skulle det uppenbaras, hvad som legat till grund för densamma, då den gudomliga rättfärdigheten utkräfde syndernas fulla straff i enfödde Sonens blodiga död på korset. Härmed har aposteln velat säga till sina stolta judar: Eder köttsliga säkerhet hvilar på en falsk tanke om Gud, såsom om han ej vore så nogräknad, därför att han icke fullt straffat eder. Nej, uti Kristi blodiga död skolen I se hans fullkomliga rättfärdighet; och att han icke tillintetgjort eder, har endast skett för samma utlofvade försonings skull. Att detta är meningen, kunna vi se af flera likartade ord af apostlarna, t. ex. Apg. 17: 30; 14: 16; Rom. 13: 11, 12.

Men om det andra förhållandet säger aposteln: *För att i den tid, som nu är, visa sin rättfärdighet, på det att han måtte själf vara rättfärdig och göra den rättfärdig, som är af Jesu tro.* Här talas nu om annat än blott fördragsamhet; här talas om den fulla nåden, att han gör den rättfärdig, som är af Jesu tro. Huru detta kan vara gudomlig rättfärdighet eller rättvisa, att rentaf rättfärdiggöra syndare, det skulle Kristi hårda och blodiga död visa. O, hvilka hjärtefröjande ord här äro! Aposteln säger, att Herren Gud har framställt sin Son till ett försoningsoffer genom hans eget blod, på det han skulle låta se rättvisan uti det, att han rättfärdiggör de troende. Han har gifvit en laglig försoning, på det han skall kunna på en gång »själf vara rättfärdig och göra den rättfärdig», som tror. Hade

ordet »öfverseende» mycket väl mot ordet Guds »tålmod», fördragsamhet, hvilket icke är detsamma som hel nåd; och för det andra talas här om tvenne tider, nämligen v. 25 »de förut begångna synderna», och v. 26 »i den tid, som nu är». Allt detta visar, såsom sagdt är, att aposteln talar om tvenne dunkla förhållanden: fördragsamheten med de förut begångna synderna och rättfärdiggörandet af dem, som tro.

han icke föranstaltat en fullkomlig, laglig godtgörelse för alla våra synder, så hade han icke kunnat rättfärdiggöra syndare och dock själf vara fullkomligt rättfärdig; ty rättfärdigheten fordrade, att syndare skulle straffas, icke rättfärdigas. Men nu, då en laglig försoning är skedd, kan han på en gång "själf vara rättfärdig och göra den rättfärdig, som är af Jesu tro", såsom orden i gr.-texten bokstafligen lyda. Fröjden eder, I himlar, och gläd dig, du jord: syndares benådning står nu tillsammans med själfva den gudomliga rättvisan. Och vore det icke så, kunde jag icke hålla ut i tron på Guds nåd; jag skulle alltid tycka, att Gud måste tröttna vid mina oändliga synder. Nu har den store Herren Gud vidtagit en sådan åtgärd, att själfva rättvisan fordrar vår benådning. Ty det vore icke rättvist att tvenne gånger utkräfva samma skulder. Äro våra synder med Kristi blod godtgjorda, så skola de icke utkrävas af oss, så länge Gud är rättvis och icke förkastar den lösepenning, han själf bestämt för våra synder. Jämf. 1 Joh. 1: 9.

I Kristi försoning är således Guds rättvisa uti syndares benådande och rättfärdigande framställd i ett skinande ljus. "Ingen har någonsin sett Gud; den enfödde Sonen, som är i Faderns sköte, han har uppenbarat honom." I honom hafva Guds största egenskaper, hans oändliga barmhärtighet och hans fullkomliga rättfärdighet, framlyst. Han gaf rättfärdigheten allt, hvad den kunde kräfvat, så att rättvisan nu kan försäkra hvarje troende syndare om nåd och frälsning lika mycket som barmhärtigheten. Man skall nu inse, att Gud är icke blott så nådig, utan ock så "trofast och rättvis, att han förlåter synderna". Rättvisan har, i stället för att åtnöjas med en liten del af sin fordran, tagen ur den utblottades sista tillgångar, nu vänt sig till den rike borgensmannen och fått full godtgörelse. Och kunde vi betänka den persons storhet, hvilken lämnat denna godtgörelse, så måste vi säga, att den gudomliga rättvisan i hans död blifvit i högsta grad förhärliad.

Jord och himlarna sig fröjde:
Gud och vi nu äro nöjde.

27. Hvar är då berömmelsen? Hon är utelyckt. Genom hvilken lag? Genom gärningarnas? Nej, utan genom trons lag.

Hvar är då berömmelsen. Då alla människor utan undantag "äro under synd", och då vi varda rättfärdigade blott "af Guds nåd",

blott "genom återlösningen i Kristus Jesus", hvar är då din berömmelse? — *Hon är utelyckt.* Aposteln menar icke, att vår berömmelse är blott minskad, utan alldeles "utelyckt", alldeles afvisad. För den, som har gjort och lidit mycket för att försaka all synd, uppfylla alla plikter och göra många goda gärningar, är det visserligen mycket hårdt att till slut ingen berömmelse hafva; men, såsom vi förut sågo under v. 23, kan det dock icke annorlunda vara, emedan samma fromma, allvarliga person likväl är en syndare inför den store Herren Gud och skulle med rätta kastas till helvetet. Håll det då för en stor lycka, att du utan berömmelse kan med andra stora syndare få nåd.

Genom hvilken lag är då berömmelsen utelyckt? — Det är icke *genom gärningarnas lag*; ty den lag, som kräfver våra gärningar, gifver dock någon ära åt människan, emedan den tyckes antyda, att hon åtminstone skall hafva i sin makt att kunna göra, hvad den kräfver. Men *trons lag*, evangelium, som säger: tro på Herren Jesus — denna lag nedslår i grund all vår berömmelse; ty den säger oss: du duger till intet godt, fall Gud till fota, sök endast nåd! — Aposteln har ock antydtt detta i själfva de namn, han här gifvit lagen och evangelium. Då han kallar lagen "gärningarnas lag", antyder han hvarifrån berömmelsen kommer, nämligen att man ej ser högre kraf i lagen än på gärningar och låter hjärtat vara fritt och utan lag (Matt. 5: 22, 28); ty annars skulle "af lagen komma syndens kännedom." Och då han sedan, såsom en motsats till uttrycket "gärningarnas lag", kallar evangelium "trons lag", så antyder han, huru däri all vår förmåga och berömmelse förnekas; ty ordet: tro! det säger mig: försök icke mer att hjälpa dig själf; det är förbi med allt ditt, tag endast emot. Ty så förklarar aposteln slutföljden af trons lag, då han säger: "Därför är det af tron, för att det skall vara af nåd" (kap. 4: 16). Här märka vi, att tron ställes såsom motsats till vår förtjänst. Och just detta är det, som förklarar, att det är genom "trons lag", vår berömmelse är utelyckt. Hela Guds råd om vår frälsning går därpå ut, att "intet kött må berömma sig inför honom", utan att "den som berömmar sig, han berömmar sig i Herren." Tänk väl därpå, så skall du förstå, att detta språk utesluter all mänsklig förtjänst.

28. Vi hålla således före, att människan rättfärdiggöres genom tro utan lagens gärningar.

Detta är nu, hvad som genom allt det föregående är bevisadt. Aposteln uttrycker det såsom en slutsats och en alldeles afgjord sak:

”Vi hålla således före, att människan rättfärdiggöres genom tro utan lagens gärningar.” Och Herren vare då evigt lofvad! — Men aposteln tillägger ännu ett bevis, då han säger:

29 o. 30. Eller är Gud allenast judarnas Gud? Är han icke ock hedningarnas? Jo, visserligen ock hedningarnas, emedan Gud är en enda, som skall rättfärdigöra de omskurna af tro och de oomskurna genom tron*.

Aposteln brukar här samma bevisning som i galaterbrevets tredje kapitel, där han visar, att rättfärdigheten icke kunde komma af lagen, hvilken gafs fyrahundratrettio år senare, än Abraham vardt rättfärdig genom tron. Blott det, att Gud icke gifvit den skrifna lagen åt hedningarna, bevisar, att rättfärdigheten icke berodde af denna, såvida icke Gud var allenast judarnas Gud. Men, säger han, ”Gud är visserligen ock hedningarnas Gud“, emedan det är en (enda) Gud, och denne ende Guden skall göra både omskurna och oomskurna rättfärdiga genom tron.

31. Göra vi nu lagen om intet genom tron? Bort det; utan vi befästa lagen.

Denna vers visar, att aposteln redan på sin tid fått den beskyllning, som rätta predikanter i alla tider få, nämligen att trons predikan skall göra lagen om intet, skall komma människor att förakta lagen och goda gärningar. Vi sågo i v. 8, att det gick så långt med denna ”försmädelse” mot Paulus, att man till och med sade, det han lärde så: ”Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma.” Hvad därvid anmärktes, kan äfven tjäna till utläggning öfver denna vers. Märk endast, att aposteln här säger till denna beskyllning: ”Bort det; utan vi befästa lagen“. Det är endast genom evangeliis predikan, lagen blifver befästad, d. ä. erhåller hvad den äskar, i det

* Att aposteln här använder tvenne särskilda ord, af och genom, samt tron först utan och sedan med art., kan vara endast för en bättre ljudande omväxling. Se t. ex. Gal. 3: 18, gr.-texten. Men en af reformatörerna har anmärkt: »Jag tror, att häri ligger en ironisk udd, såsom hade aposteln velat säga: Om någon nödvändigt vill hafva en skillnad mellan judarna och hedningarna, så hafve han denna, att de förra varda rättfärdiga af tro, de senare genom tron — hvilket i sak är detsamma. Och vi se väl, att aposteln här talat i sådan ton, då han sätter i fråga, om själfva Skaparen vore »allenast judarnas Gud.»

den icke allenast skall finna oss fullt rättfärdiga genom Kristi oss tillräknade rättfärdighet, utan ock skall finna den sanna lydnaden, född af evangelii nåd i våra hjärtan. Då lagen endast "uppväcker synden" och "kommer vrede åstad", gör trons predikan glada, saliga och villiga själar, som nu för första gången älska Gud och det goda för hans skull. Och sådan "kärlek är lagens fullbordan." Men detta måste hvar och en, som vill varda frälst, icke blott förstå och erkänna, utan själf i sitt hjärta erfara. Det förläne oss alla den store, nåderike Guden!

Tillägg till förklaringen öfver Kap. 3: 28.

**Om Paulus menar blott ceremoniallagen, då han säger t. ex.
"genom tro utan lagens gärningar".**

Då aposteln i kap. 3: 20 uttryckligen förklarar, att "intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt", och nedanför, v. 28, säger, "att människan rättfärdiggöres genom tro, utan lagens gärningar"; så blir den frågan, huruvida han här menar all Guds lag, äfven de tio budorden, öfvermåttan viktig. Menar han blott ceremoniallagen, då äro vi olyckliga; då är det slut med all vår tröst af nådens lära. Vi veta ock, huru trons fiender i alla tider sökt undkomma den bevisning, som ligger i dessa aposteln's ord; och då hafva de vanligen velat påstå, att aposteln här endast skulle mena den lagförfattning, som Gud gaf Israels folk, och i synnerhet ceremoniallagen, som med det nya förbundet fick sin ände. Låt oss då något närmare skärskåda denna fråga.

Den heliga lag, som Mose hade mottagit af Gud, bestod af tre delar: den moraliska, den ceremoniella och den borgerliga. Denna sistnämnda, särskildt gifven för Israels folk, var den användning af den moraliska lagen, som var lämpad på de särskilda omständigheter, i hvilka detta folk befann sig. Ceremoniallagen åter utgjorde en skuggteckning af Kristus och hans rike, och dessa skuggbilder skulle upphöra, så snart den afmålade verkligheten kommit*.

* Den levitiska ceremoniallagen, hvilken föreskref mångahanda iakttagelser, reningar, offer m. m., skulle därjämte framställa människans syndighet och

Men då de delar af Guds lag, hvilka berodde af dessa tillfälliga omständigheter, blott hade sin inskränkta tid, så utgjorde den moraliska lagen, som ligger i de tio budorden, en alldeles särskild och oföränderlig lag för alla folk och tider. Detta betecknades redan i gamla förbundet därmed, att de tio budorden, som hade utgått af Guds mun och voro med hans finger skrifna på stentaflorna, blefvo förvarade inuti förbundets ark; då däremot de andra delarna af lagen lågo vid dess sida, såsom de där voro bestämda till att en gång alldeles borttagas. Men i nya testamentet har de tio budordens oföränderliga kraft, såsom rättesnöre för alla folk och tider, blifvit bekräftad genom Kristi och hans apostlars uttryckliga ord, hvarmed de förklarat och inskräpt desamma såsom Guds oföränderliga vilja. Se Kristi bergspredikan och alla de apostoliska brefven!

Den moraliska lagen var således icke inskränkt till den mosaiska författningen. Den ägde sin tillvaro före detta förbund och skulle äfven öfverleva detsamma. Den var ursprungligen skrifven i människans hjärta och alltifrån världens begynnelse muntligt predikad och allvarsamt inskräpt. För öfverträdelse af denna lag blef Kain förbannad och förvisad från Herrens ansikte, människosläktet utrotadt genom syndafloden och Sodom med flera städer förstörda genom eld från himlen (1 Mos. 4: 10—16; 6: 6, 11; 18: 16—33). Det var öfverträdelser af denna för alla bindande lag, som Paulus i detta bref förekastat både hedningar och judar, d. ä. alla människor, då han bevisar, att de äro "alla under synd". Det är om denna lag, Paulus talar, när han säger om hedningarna: "De visa, att lagens verk är skrifvet i deras hjärtan". Det var ock denna lag, som hade gjort honom

den enda vägen till hennes rättfärdiggörelse. Under den mosaiska författningen måste judarna nödvändigt iakttaga dess stadgar; genom dessas iakttagande erhöilo de sin lagliga rätt till den välsignelse, som var dem såsom folk lofvad, och hvilken icke inskränkte sig till de sant troende israeliterna; därjämte voro dessa stadgar ett hjälpmedel för dem, som i anda och sanning dyrkade Gud, att i tron svinga sig upp till det stora offret af Guds Lamm. I dessa båda hänseenden var ceremoniallagen genom Kristi död upphäfd; evangelium intog nu dess ställe. — Låt oss anmärka: om en israelit hade byggt sin förtröstan på den moraliska lagens trogna efterlefnad och uraktlåtit ceremoniallagens föreskrifter om offer och reningar, så hade han blifvit utesluten, ja, »utrotad ur Israel»; äfvenså om någon, som bär namnet kristen, likväl menar sig så fullkomligt kunna uppfylla Herrens lag, att han icke behöfver söka sin rening i Kristi offer, så blir äfven han förtappad, och det genom samma lag, genom hvilken han sökte sin rättfärdighet och frälsning.

själf till syndare; ty han berättar, att det var just det budet: "Du skall icke begära", således ett af de tio budorden, som hade upprört och uppenbarat synden hos honom (Rom. 7: 7—12). Äfven i trettonde kapitlet nämner han uttryckligt några af de tio budorden. Och då vi betrakta alla de kristliga plikter, som Herren själf och hans apostlar inskräppte, så märka vi, att de alla utgöra blott en utveckling af de tio buden. Allt detta visar tillräckligt för den som vill se sanningen, hvad här menas med lag, då aposteln säger, att vi genom lagen skola lära känna synden, men icke varda rättfärdigade — visar tillräckligt, att aposteln hvarken kan syfta på judarnas ceremoniallag eller på någon annan, som endast haft afseende på en viss tid och på några särskilda omständigheter. Vi vilja dock göra detta ännu tydligare genom följande anmärkningar:

1. Att aposteln här icke kan mena ceremoniallagens stadgar, då han säger, att man af lagen känner synden, är i synnerhet därigenom klart, att de som nedslå judarnas egenrättfärdighet, såsom profeterna, Kristus, Johannes Döparen och apostlarna, aldrig till det ändamålet anförde ceremoniallagen, emedan det tvärtom var i denna lags iakttagelse judarna hade sin tröst. Det var ingen omöjlighet för dem att föra oxar ur stallet till offring. Genom lagen därom blef icke någons "mun tillstoppad". Vi se ofta hos profeterna, huru de just angrepo judarnas förlitande därpå, att de framburo offer i templet, då de däremot icke ville aflägga sina synder och helga åt Gud sina hjärtan (se t. ex. Jes. 1: 11—17; kap. 66: 2, 3; Jer. 6: 19, 20; Am. 5: 22, 23 m. fl.). På samma sätt sade ock Kristus om fariséerna, att de voro mycket noggranna i ceremoniallagens iakttagande, att gifva sin skatt af dill, kummin, mynta o. s. v., men läto fara det, som var viktigare i lagen, nämligen domen, barmhärtigheten och tron. Det var således icke ceremoniallagen, som "tillstoppade hvarje mun" och "gjorde all världen brottslig", då det tvärtom var på denna lag, de grundade sin falska tröst.

2. I tredje kapitlet, från v. 22 till v. 28, ställer aposteln emot hvarandra rättfärdiggörelsen af tron och rättfärdiggörelsen af gärningar, på det all anledning till egen "berömmelse" (v. 27) skulle människan fråntagas; men nu vore min berömmelse mig icke fråntagen, om jag kunde vara rättfärdig genom någon lags fullgörande. Då det nu är Guds mening, att ingen människa skall hafva äran och priset för sin frälsning (Gal. 3: 22; Ef. 2: 9), utan den äran skall ensamt tillhöra

”honom, som har blifvit slaktad och köpt oss åt Gud med sitt blod”; så måste nödvändigt följa, att ingen lag kan göra oss rättfärdiga.

3. Exemplet af Abrahams rättfärdiggörelse, hvarmed fjärde kapitlet börjar, och hvilket exempel aposteln anför för att fullkomligt bevisa den stora sanning, han här framställt — detta exempel vederlägger på en gång den meningen, att han här skulle tala om den mosaiska ceremoniallagen, då han talar om lagen och gärningarna; ty det är att märka, att Abraham lefde fyra hundra år före Moses födelse och blef rättfärdigad ”genom tron och icke af gärningar”. Den tiden fanns icke ceremoniallagen.

4. I kap. 3: 31 säger aposteln, att genom hans lära om rättfärdiggörelsen genom tron och icke genom gärningar skulle ”lagen ej göras om intet utan fastmer befästas”. Därigenom visar han, att han alls icke talar om ceremoniallagen eller om den mosaiska författningen, hvilken ju verkligen skulle upphävas genom evangelium, då nu dess ändamål var uppnådt. Detta förklarar ju aposteln på många ställen. Då han skrifer till de församlingar, där man ännu hängde vid ceremoniallagens stadgar, omskärelsen och dyl., så förklarar han, att den lagens ”svaga och torftiga barnaläror” nu voro onyttiga och upphädda (Gal. 4: 9; Kol. 2: 16, 17; Hebr. 9: 9; 10: 1). Och då aposteln i 2 Kor. 3: 7—14 talar om denna lags ”försvinnande”, brukar han trenne gånger samma ord om detta försvinnande, som han här brukar, då han säger, att lagen icke skulle blifva om intet (försvinna) genom tron utan befästas. Allt detta torde tillräckligt bevisa, att här icke talas om ceremoniallagen, då aposteln lär, att ”intet kött skall af lagens gärningar vara rättfärdigadt”, och att ”vi rättfärdiggöras genom tro utan lagens gärningar”. Och lofvadt vare då Herrens namn!

FJÄRDE KAPITLET.

Det är exemplet af Abrahams rättfärdiggörelse genom tron, som utgör hufvud-innehållet af detta kapitel. Först visar aposteln, att Abraham var rättfärdiggjord på det sättet, att hans tro på Guds löfte blef honom räknad till rättfärdighet; hvartill fogas Davids vittnesbörd, att människan varder frälst blott genom en tillräknad rättfärdighet, v. 1—8. För det andra visar aposteln, att Abraham var rättfärdigad genom tron före sin omskärelse, till bevis därpå, att nåden och rättfärdiggörelsen icke bero af lagförbundet, utan äro lika för alla människor, v. 9—17. För det tredje beskriver han slutligen trons art och natur med exemplet af Abrahams tro, hvilken högt prisas och framställes såsom ett föredöme för oss, v. 18—25.

APOSTELN har i det föregående framburit en stor nådestidning från Gud, det eviga evangelium, då han först bevisat, att vi alla, såsom syndare, äro lika inför Gud — "det är ingen åtskillnad" — och sedan, att vi endast genom tron blifva alla lika rättfärdiga, "utan förskyllan, af Guds nåd, genom återlösningen i Kristus Jesus". Detta är visst för en arm syndare så tröstligt, att det kan göra en sjuk frisk och en död lefvande. Men huru går det, när det gäller att verkligen tro detta? Hjärtat går efter sin art åt ömse sidor; hvar och en tycker sig se motsatsen till denna lära, och hvar och en dömer, eftersom hans tillstånd är. En egenrättfärdig människa, som icke ännu blifvit kraftbruten och förtappad på sin bättring, tänker: Det är orimligt, att vi alla skola vara lika inför Gud; jag ser motsatsen, jag ser helgon beskrifna, goda, allvarliga, starka i trohet, lydnad och försakelse; för sådana dygder måste man ju tackas Gud, och till den höga nådens vinnande måste ock vi blifva sådana. Är hjärtat åter i bättring förkrossadt, vaket, af synden nedslaget, går det efter sin art åt andra sidan, nedsänkt i sin ovärdighet, och när det skulle tro och lefva af Guds blotta nåd, tänker det tvärtom: Nej, jag ser, hvilken stor skillnad det är mellan mig och de rätt trogna Guds helgon; om jag vore så trogen och lydig, som Abraham var, då han för Gud offrade sin

käraste son, Isak; om jag vore så varm i kärlek till Gud och i ånger öfver synden, som David var, hvilket jag ser i hans psalmer och böner, då kunde jag tro, att äfven jag ägde Guds vänskap. Men då jag vet med mig, huru olydig, kall för Gud och fästad vid tingen jag är, huru hård och säker m. m., så kan jag omöjligt tro, att Gud kan hålla mig så kär som dessa sina rätta helgon. — Emot sådana tankar, hvilka uppstå i alla människors hjärtan, har Herrens Ande i detta kapitel ställt för oss just dessa största helgon, Abraham och David, och visat, att om de ock voro mycket mera trogna, lydiga och helgade än vi, de dock icke hade inför Gud någon högre rättfärdighet än vi, nämligen "rättfärdigheten genom tro på Jesus Kristus för alla och öfver alla, som tro".

Detta var särskildt behöfligt för dem inom Roms kristna församling, hvilka voro af Israel, Guds egendomsfolk, de heliga fädernas och förbundets barn, hvilka voro uppfostrade vid lagen och den sköna gudstjänsten — det var behöfligt, nämligen till att nedslå deras inbillningar om något företråde inför Gud. Och å andra sidan var det behöfligt för dem, som voro af hedningarna, till att upprätta deras mod och visa dem, att de blott genom tron hade samma tillgång till nåden. För sådana ändamål kunde aposteln icke välja något kraftigare medel, än då han tager judarnas store stamfader till ett exempel och bevis härpå. Abraham var så utmärkt benådad och helig, att Herren Gud talade med honom såsom en vän med sin vän; Abraham var hufvudet för Israels folk och var den, i hvilkens säd alla släkter på jorden skulle varda välsignade. För allt detta var han ock alla judars ögonmärke och stöd, så att, när Johannes Döparen framträdde med sin särskilda kallelse att förkrossa detta egenrättfärdiga folk, han särskildt anmärkte: "Begynnen icke att säga inom eder själfva: vi hafva Abraham till fader" o. s. v. (Luk. 3: 8); och när Kristus förhöll dem deras otro, tog han samma förhållande i akt och sade: "Abraham, eder fader, fröjdade sig, att han skulle få se min dag; och han såg honom och vardt glad" (Joh. 8: 56). Men äfven för de hedningar, som tillhörde församlingen eller annars visste något om Israels folk, var Abraham det högsta namn och exempel, man kunde framställa såsom föredöme för den, som ville veta sättet att blifva rätt from och behaglig för Gud. Det var således för alla öfvermåttan viktigt, att aposteln visade, huru Abraham blifvit rättfärdigad; ty på samma väg som han skulle utan tvifvel alla människor erhålla Guds nåd och välbehag. — Näst efter Abraham står den helige profeten David högst i benådning och helighet. David var "en man efter Guds hjärta" (1 Sam. 13:

14), hvilket hebreiska talesätt betyder: "en man, sådan Gud vill hafva honom". David var en Kristi stamfader och personliga förebild, hvilken så talade af den Helige Ande, att icke blott alla heliga utan ock Kristus själf skulle bruka hans ord (se t. ex. Ps. 22). Hvilken nåd att då få se, hvad en sådan man säger vara frälsningens väg! Ja, hvilken nåd att få se, hvad Abrahams exempel och Davids ord säga oss om den enda vägen till frälsning! Har Abraham icke blifvit rättfärdigad genom sina gärningar utan genom en tillräknad rättfärdighet; och har David, talande genom Guds Ande, förklarat, att endast den människa är salig, "hvilken Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar", så frågas: hvilken vill då försöka att på någon annan väg blifva rättfärdig? — Med dessa två exempel visar aposteln härjämte, att rättfärdiggörelsens väg varit densamma alltifrån begynnelsen, både under gamla och nya förbundet. Detta hade han äfven förut antydtt, nämligen då han (kap. 3: 21) sade, att lagen och profeterna buro vittnesbörd om den Guds rättfärdighet, som nu blifvit uppenbarad. Må ock hvar och en besinna detta; det är blott en enda väg till frälsning; alltifrån världens begynnelse hafva alla Guds barn, helgon och profeter, blott på en och samma väg kommit till Guds nåd och vänskap. Detta är den väg, på hvilken Abraham kom därtill, och den vi nu skola betrakta.

1. Hvad skola vi då säga, att vår stamfader Abraham har vunnit efter köttet?

Aposteln har ett eget och besynnerligt språk; man lär sig det icke af någon blott mänsklig språklära. Det ligger en hög anda däri. Huru främmande för våra öron låter det icke, då han här frågar, hvad Abraham hade vunnit efter köttet! Hvad han åsyftar med detta uttryck, finna vi dock genast i v. 2, där han i tydliga ord uttalar meningen: "Om Abraham vardt rättfärdiggjord genom gärningar" o. s. v. Vi se således, att det är människans egna gärningar, som betecknas med orden "efter köttet"; men det ligger en lärorik betydelse i detta uttryck. Först antyder aposteln därmed, att han ville i ett enda ord omfatta allt, hvad Abraham var och gjorde med hela sin varelse, sin invärtes och utvärtes människa — icke blott några utvärtes gärningar, utan ock all hans hjärtas fromhet, lydnad och trohet. Hvad har han med allt detta vunnit? Var han därigenom rättfärdig inför Gud? — För det andra antyder aposteln med detta uttryck ("efter köttet"), att allt, hvad godt vi själfva äro och göra, är alltid behäftadt med den fördärfvade naturens smitta, brister och orenlighet —

det är "kött" (se Jes. 40: 6, 7) och kan därför icke bestå inför Guds ögon. Sådant antydde ock Herren Kristus till Nikodemus. Då Herren ville med ett enda ord säga honom skälet till hans fromhets oduglighet, säger han blott: "Det, som är födt af köttet, är kött".

Men att aposteln i detta uttryck ("efter köttet") innefattar allt, hvad människan själf är och gör, det finna vi i synnerhet af Fil. 3: 3—6, där han brukar samma ord och genast förklarar, hvad han inbegriper däri, nämligen icke blott sin börd och sin omskärkelse, utan hela sin religion och fromhet, sitt nit efter lagen och sina gärningars rättfärdighet. Han säger: "Vi förtrösta icke på köttet, ehuru jag kunde hafva förtröstan äfven på köttet. Om någon annan tycker sig kunna förtrösta på köttet, kan jag det ännu mer, som blef omskuren på åttonde dagen, som är af Israels släkt och af Benjamins stam, en hebré af hebréer, efter lagen en farisé, efter nitet en förföljare af församlingen (den jag ansåg för ett skadligt parti), efter den rättfärdighet, som är i lagen, ostrafflig". — Att aposteln således talar om allt, hvad Abraham var, äfven efter den invärtes fromheten, kärleken och lydnaden, det bör noga märkas; ty vi komma beständigt på de tankarna, att om vi ock icke kunna genom några yttre gärningar varda rättfärdiga, skall Gud likväl se till något invärtes godt hos oss, såsom vår goda vilja, vår ånger, bön, m. m. Nej, säger aposteln, äfven detta inre hör under ordet kött, eller människans eget varande och görande. Allt, hvad människan är och gör, är en motsats till Guds fria nåd och gäfvä (Ef. 2: 8, 9; Rom. 11: 6), och därom är just nu fråga, om vi varda rättfärdiga genom något, som i och af oss är, eller tvärtom af Guds fria nåd, genom tron allena. — Sådan är meningen, då aposteln frågar: "Hvad skola vi säga, att vår stamfader Abraham har vunnit efter köttet?" — Och han svarar sålunda:

2. o. 3. Ty om Abraham vardt rättfärdiggjord genom gärningar, så har han en berömmelse; dock icke inför Gud. Ty hvad säger Skriften? »Abraham trodde Gud, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet».

Det tyckes icke vara riktigt godt sammanhang i v. 2. Att aposteln först gör den förutsättningen, att *Abraham vardt rättfärdiggjord genom gärningar*, och sedan tillägger, *dock icke inför Gud*, tyckes vara något besynnerligt; ty att varda rättfärdiggjord genom gärningar förutsätter och betyder, att man fullgjort hela Guds lag, och en sådan måste ju inför Gud hafva något att berömma sig af, en sådan är ju inför Gud

rättfärdig (kap. 2: 13; 10: 5). För det andra, om man ock förstår, att den förutsatta rättfärdigheten genom gärningar är blott en yttre, inför människor, så är det dock icke med aposteln vanliga styrka svaradt, om han endast påstår, att det, som han här förutsatt om Abraham, icke ägde rum inför Gud. Det tyckes, såsom här skulle fattas något. Men vi skola snart finna, att sammanhanget är godt och svaret starkt och en ganska hvass udd inlagd i detsamma.

Orden blifva genast tydligare, om de läsas i deras sammanhang med v. 3, hvilken börjar med "ty", så att det heter: "Om Abraham vardt rättfärdiggjord genom gärningar, så har han en berömmelse, dock icke inför Gud; *ty hvad säger Skriften? Abraham trodde Gud, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet*". De orden, "dock icke inför Gud", utgöra således icke blott ett påstående af aposteln, utan fastmer själfva Skriftens svar i frågan. Svaret är således starkt och afgörande, nämligen sålunda att förstå: Om Abraham vardt rättfärdiggjord genom gärningar, så har han berömmelse, d. ä. anledning till berömmelse, men inför Gud har han icke haft det, det ser jag af Skriften. Ty Skriften säger, att han inför Gud blifvit rättfärdig på ett helt annat sätt — inför Gud har han blifvit rättfärdig endast däri-genom, att han trodde Guds löfte, och att Gud räknade honom det till rättfärdighet; hans gärningars rättfärdighet gäller således blott inför människor, Gud vet icke af densamma, Gud erkänner den icke, Gud har dömt annorlunda. Sådant är svaret. Och tänk hvilken udd! "Rättfärdig", men så, att Gud icke erkänner det! — "rättfärdig", men så, att Abraham hade blifvit fördömd, om han icke haft den tillräknade rättfärdighetens bröllopskläder (Matt. 22: 12, 13).

Men för att nu taga hela vår text i betraktande, är det i synnerhet filipperbrefvets tredje kapitel, som utgör den bästa förklaringen öfver densamma. Där talar aposteln alltigenom på samma sätt som här. Först är frågan i sin helhet där alldeles densamma som i vår text, nämligen om den rättfärdighet, som gäller inför Gud, och om de omskurnas inbillningar om någon egen rättfärdighet (se Fil. 3: 2, 3). För det andra brukar aposteln där också samma talesätt som i vår text, nämligen om en berömmelse eller ett "förtrostande på köttet", om en mänsklig rättfärdighet, som dock icke gäller inför Gud (v. 4—7). Och för det tredje säger han där, att denna rättfärdighet och berömmelse efter köttet icke allenast intet gällde inför Gud, utan tvärtom var honom hinderlig, så att han måste hålla den för "afskräde" och "förlust", för att varda funnen i Kristus och delaktig af hans rättfär-

dighet. Äfven detta sista anmärker han ock i vår text, då han (v. 4, 5) tillägger, att "den, som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd, utan efter skyldighet" — d. ä. den människan får intet af nåd, utan endast efter sin förtjänst, hon är rentaf utesluten ifrån nåden, blott för sitt förlitande på gärningar. Vi se således, att icke blott saken, utan ock ord och tankegång äro desamma i nämnda kapitel som i vår text. I Fil. 3 tager aposteln sig själf till ett exempel och säger: "Äfven jag kunde väl hafva något att berömma mig af efter köttet, jag som var icke blott ordentligt omskuren och en af Israels folk, utan ock var en farisé och efter den rättfärdighet, som är i lagen, ostrafflig. Men allt detta, som var mig en vinning, det har jag räknat såsom förlust mot det öfverträffande i min Herre Jesu Kristi kunskap, och räknar det ännu såsom afskräde, på det att jag må vinna Kristus och varda funnen i honom, icke hafvande min rättfärdighet, som kommer af lagen, utan den som kommer genom tro på Kristus". Men såsom han där framställer sig själf till ett exempel, så tager han här ett för judarna vida större namn — såsom själf jude, brukar han själf benämningen "vår stamfader Abraham" — och säger: Jag nekar icke, att vår stamfader Abraham varit den mest benådade och helige man på jorden; men ändå säger Skriften, att han icke därigenom var rättfärdig inför Gud, utan att äfven han vardt rättfärdiggjord blott därigenom, att han trodde Guds löftesord. I måsten ju tro eder egen heliga skrift och rätta eder efter vår fader Abrahams exempel. — Och måtte vi alla betänka ett så märkvärdigt exempel! Då icke ens Abraham med all sin utmärkta trohet och lydnad för Gud, med all sin fromhet i hjärta och lefverne kunde bestå inför Gud, utan måste lefva af idel nåd; huru vill då någon af oss, som aldrig kunna jämföras med honom, tilltro oss att vara fullkomliga inför lagen och Guds ögon? Inför människor, d. ä. i utvärtes gärningar, kunna vi väl varda "ostraffliga", men inför Guds ögon, hvilka se allt hvad i oss är, all hjärtats kallsinnighet och ondska, alla tankar och begärelser — inför Guds ögon, "för hvilka icke ens himlarna äro rena", för hvilka seraferna betäcka sina ansikten (Jes. 6: 2) — för honom äro vi dock beständigt orena och brottliga. Men på samma väg, som Abraham kom till rättfärdighet och Guds vänskap, på samma väg skola ock vi komma därtill. — Och hvilken var nu hans rättfärdiggörelses väg?

Abraham trodde Gud, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet. "Skriften gaf i förväg åt Abraham detta glada budskap" (Gal. 3: 8), nämligen det stora löftet om den säden, i hvilken alla

släkter på jorden skulle varda välsignade, och af detta löfte föddes tron i Abrahams hjärta; det var således tron på Kristus, som vardt honom räknad till rättfärdighet. — Denna förklaring finna vi icke i själfva texten, utan dels i de af aposteln åsyftade ställen af 1 Mos., dels ock i hans egen förklaring häröfver i galaterbrevets tredje kapitel. Om man icke tager sådana ställen till förklaring af textens ord, kunde man komma på en mycket skadlig och villfarande mening, såsom om själfva tron och icke dess föremål utgjort Abrahams rättfärdighet — såsom om tron i sig själf vore en så stor dygd, att Gud för blott detta hennes eget värde rättfärdiggjorde människan, och således åter för någon människans dygd eller värdighet. Emot denna falska och farliga mening bör märkas i synnerhet följande omständigheter:

Först finna vi, att det löfte, Abraham trodde, innebar Guds eviga evangelium om Kristus. Textens ord: "Abraham trodde Gud" o. s. v. återfinnas i 1 Mos. 15: 6. Där se vi dock icke genast något mer än löftet om Abrahams talrika afkomma; men hvad som i det löftet låg inbegripet, det visste Abraham genom ett förutgående löfte, kap. 12: 3, hvarest Gud hade förklarat, att "i hans säd skulle alla folk på jorden varda välsignade". Detta var egentligen det ursprungliga löftet om en frälsare, hvilket Gud hade gifvit våra första föräldrar på syndafallets dag — löftet om den heliga kvinnosäden och ormaförtramparen, om en förlossare, som, född af en kvinna, skulle tillintetgöra synden och djäfvulens gärningar — det löfte, på hvilket alla trogna, alltifrån den rättfärdige Abel (Hebr. 11: 4), hade trott och blifvit rättfärdiga. Det var detta löfte, som så ofta upprepades till Abraham (se kap. 18: 18; 22: 18; 26: 4; 28: 14), så att, fastän denna hufvudpunkt, själfva ädelstenen i Guds löften till Abraham, icke för hvar gång nämndes, låg den alltid innefattad i dessa löften. Detta är apostelns egen förklaring, som hvar och en kan se i Gal. 3: 6, 7, 8, 16, 17, 18, 29. Och Kristus säger uttryckligt, hvad som var föremålet för Abrahams trosöga, öfver hvilket föremål han till och med fröjdades i sin tro; Herren säger: "Abraham, eder fader, fröjdade sig, att han skulle få se min dag; och han såg honom och vardt glad" (Joh. 8: 56).

För det andra, om aposteln här hade velat säga, att själfva tron, såsom en behaglig dygd hos människan, blifvit Abraham räknad till rättfärdighet, så hade han med en sådan antydning på en gång afskurit själfva nerven i hela sin rättfärdiggörelselära. Det är just hans göromål på detta ställe att visa, det vi varda rättfärdiga utan någon vår förskyllan eller värdighet, endast af Guds nåd och genom återlösningen

i Kristus. Och han säger uttryckligt i följande kap., att det är blott "genom den enes lydnad", vi varda rättfärdiga. Rättfärdighet är intet mindre än lagens fullbordan. Så mycket utgör icke själfva tron. Tron är dessutom i sig själf just ett förnekande af vår förtjänst; ty den som tror på Kristus, han bekänner, att han själf är orättfärdig, förtappad, rådlös och därför omfattar "Guds rättfärdighet", den laguppfyllelse, som är i Kristus. — Tron måste vidare hafva ett ord af Gud att omfatta; och af detta ords innehåll beror det, hvad jag får genom tron. Om man icke besinnar detta, skall man alltid missförstå orden om tron och trons rättfärdighet. Se här en liknelse: En förlorad son lever borta i främmande land, och där lider han nöd; hans fader lofvar honom en stor, skön egendom, om han blott återkommer och mottager densamma. Sonen tviflar länge och blir därför borta i sin fattigdom; men omsider börjar han att tro sin faders ord och skyndar nu hem för att mottaga sin egendom; nu är han genast rik och lycklig. Sedan säger han: Jag var länge i nöd; därtill var min otro skulden; då jag trodde min faders ord, blef jag rik och lycklig; blott min tro gjorde mig rik. Om då någon hör endast sådana ord och icke vet eller betänker innehållet af faderns löfte, så kunde han förstå orden så, att denne mannen blifvit belönad för sitt sonliga förtroende till faderns ord. Då skulle den, som kände förhållandet, säga: Nej, gif akt på innehållet af det löfte, han hade trott; det var detta, som gjorde honom rik. Löftet handlade om en stor egendom, i denna består själfva rikedom; hans tro gjorde endast, att han kom i åtnjutande däraf. — På detta sätt skola vi förstå orden: "Abraham trodde Gud, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet". Att tron gjorde honom rättfärdig, berodde af det med tron omfattade löftets innehåll. Detta var Kristus. Om vi icke på detta sätt förstå orden, så måste vi alldeles bortkasta hela Skriftens stora hufvudlära — bortkasta, gäcka och förakta allt, hvad Gud ifrån världens begynnelse förkunnat oss om en frälsare och en försoning i hans blod; allt hvad Gud genom änglar och profeter förkunnat, som genom den levitiska offerttjänsten och alla dess blodiga offer förebildats — korteligen, hela Skriftens egentliga innehåll, läran om Kristus, Kristi lydnad, Kristi lidande, död och uppståndelse: allt detta vore till intet, om Gud kunde rättfärdiggöra oss blott för den dygden, att vi tro honom vara sannfärdig. Och att aposteln här icke vidare förklarade sig (såsom han gör i följande kap.), skall visserligen icke inför Gud ursäkta någon, som här ville taga anledning till en ny, mot hela Skriftens hufvudlära stridande tanke —

det är ock något, som genom hela Skriften uppenbarar Guds majestätiska storhet, att han icke alltid upprepar hvad han sagt, utan fordrar, att vi minnas hans gifna förklaringar och förstå honom.

Af allt detta följer nu, att fastän tron visserligen är den högsta dygd och gudstjänst, som vi någonsin kunna bevisa, det dock icke är för denna dess egenskap, Gud räknar oss henne till rättfärdighet. Det kan icke nekas, att tron i sig själf är den ädlaste dygd, att såsom Luther säger, "ingen behagligare gudstjänst, ingen större ärebetygelse och lydnad kan bevisas Gud, intet ljufvare och kärare offer gifvas honom än det, att man tror på honom och tillförser sig allt godt af honom". Det är tron, som ändtligen återgifver Gud hans ära, erkänner sin egen och hela människans ovärdighet samt upphöjer Gud såsom ensam rättfärdig, helig, barmhärtig, allsmäktig, trofast och sannfärdig. Därjämte är ock tron den fruktsamma modern till alla andra goda och för Gud behagliga dygder, emedan tron på Guds nåd gör, att den eljest kalla, döda, emot Gud fientliga människan börjar för första gången verkligen älska Gud och hans heliga vilja, så att hon med lust och glädje löper hans budords väg. Tron föder oss på nytt och börjar återställa det förstörda Guds-belätet i människan, börjar återställa paradislifvet, nämligen det, att människan förtroligt umgås och talar med Gud, såsom ett barn med sin fader; hvarjämte tron helgar hela människan, hennes hjärta, sinne, håg och alla krafter och gärningar. Allt detta är visserligen sant; och dock står den sanningen fast, att det icke är för trons eget värde, eller för allt det goda hon verkar uti oss, som Gud gör oss rättfärdiga, utan endast för den kostliga skatten, hon omfattar, nämligen hans älskade Son. Tron är i sig själf ännu alltid full med brist, så att alla trogna måste bedja om förlåtelse för sin tro och instämma med den mannen, som med gråtande tårar sade: "Herre, jag tror, hjälp min otro". Och dock bekläder hon människan med en rentaf gudomlig rättfärdighet och ett oändligt välbehag för Guds ögon, nämligen med enfödde Sonens rättfärdighet och välbehag. Tron är i detta fall lik ett besynnerligt ting, som vi kunde tänka oss, fastän vi aldrig sett något sådant, nämligen en blyring, uti hvilken man innefattat en öfvermåttan dyrbar ädelsten, t. ex. af en millions värde. Då säger man ju med rätta, att den ringen är öfvermåttan dyrbar, så att dess ägare är en rik person, blott genom denna enda ring — sannerligen icke för det ämne, hvaraf den egentligen består, utan endast för den dyrbara ädelstenens skull. Så är det ock med tron, som omfattar Kristus. I sig själf är hon mycket svag och eländig, men

emedan hon omfattar den oändligt dyrbara ädelstenen, Guds älskade Son, så är en sådan tro mycket dyrbar och gör hela människan öfvermåttan helig och tack för Guds ögon — sannerligen icke i sig själf, säga vi åter, utan endast för Kristi skull, hvilken hon omfattar. Detta är orsaken, hvarför Gud själf kan kalla sådana genom tron rättfärdiggjorda människor rentaf heliga och härliga (Ps. 16: 3), och hvarför Kristus kunde kalla sina skräpliga lärjungar helt och hållet rena (Joh. 13: 10; 15: 3). Detta är orsaken, hvarför Abraham kunde passa till sällskap för Gud, så att Herren Gud gästade hans tält och kunde bruka ett så vänligt ord till honom som detta: "Kan jag väl dölja för Abraham, hvad jag vill göra?" (1 Mos. 18). Endast den kostliga ädelstenen, Kristus, som låg innefattad i det löfte, Abraham trodde, var orsaken här till, emedan det icke står: Abraham var så helig, Abraham var så lydig, att Gud räknade honom det till rättfärdighet, utan: "Abraham trodde, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet".

O, att vi en gång kunde märka och minnas sådant, att Gud aktar ingen människas fromhet, utan endast sin Son. Där han finner honom, där finner han allt sitt behag, där tillräknar han inga synder, huru många och svåra de än synas för oss. Såsom Luther härom säger: "Vi se väl själfva våra synder och känna i samvetet, huru de gnaga oss; dock kunna de icke skada oss, när vi tro på Kristus, i hvilken vi äro fullkomna. Herren Gud anser då synderna, som ännu låda vid vårt kött, som vore de icke till, utan låter dem vara öfverskylda och betäckta och säger: Emedan du tror på min Son, så skola dina synder, som ännu trycka dig, vara dig förlåtna, till dess du ändtligen genom döden blifver alldeles lös och ledig från dem." — Ja, säger du, huru är det möjligt, att jag kan vara rättfärdig och helig, då jag likväl ännu har och känner synd uti mig? Svar: Just därför säger texten: "Gud räknade honom det till rättfärdighet". Gud fann icke rättfärdighet uti Abraham; icke heller ingöts eller verkades i honom en fulländad rättfärdighet, så länge han var på jorden, utan han var med all sin lydnad och trohet ännu sådan, att han behöfde en tillräknad rättfärdighet; men genom denna gällde han för Gud såsom alldeles rättfärdig — för Gud (märk!), "hvilken kallar det, som icke är, som om det vore" (v. 17 i vårt kapitel). Så måste ock vi varda rättfärdiga, nämligen icke så, att vi redan äga den fulla rättfärdigheten uti oss, utan så att tron, som omfattar Kristus, varder oss räknad till rättfärdighet, och att vi i denna oss tillräknade rättfärdighet äro inför Gud alldeles rättfärdiga. Ty när Gud förklarar någon rättfärdig, så måste

den människan också inför Gud och hela himmelen gälla för rättfärdig.

Men här fordras nu ock att verkligen tro detta, såsom Guds eget ord, ja, tro det så visst, som att Gud är sannfärdig, huru illa det än må se ut hos dig. Detta var Abrahams höga vishet, att "där ingen förhoppning var, trodde han i förhoppning", blott därför att Gud allsmäktig hade talat; då trodde han hvad som var alldeles orimligt för förnuftet och alla yttre sinnen. Så måste ock alla, som vilja vandra i "spåren af Abrahams tro", med honom gå in i trons dunkla och hemlighetsfulla mörker, döda förnuftet och säga: Gud har sagt det; jag vet ej mera. Hos mig ser det mycket illa ut, blott synd, död, mörker och kval; men då Gud gifvit sin Son och sitt ord och sina insegel, så kan jag icke tvifla därpå, att Kristus galler mer än all min synd, och att Guds ord galler mer än mina tankar och tycken. — När du så dödar förnuftet och tror Guds ord, tvärtemot hvad du hos dig finner, ser eller känner, då går du Abrahams väg, då gifver du Gud äran, att han är stor i nåd och sannfärdig i sina ord; och då skall han hålla dig skadeslös för alla dina synder, så att, fastän de ännu bo hos dig, plåga och trycka dig, de likväl icke skola fördöma dig, utan för Kristi skull, på hvilken du tror, vara dig så förlåtna, som om de icke vore till. Detta heter att vara "rättfärdig", och detta är inför Gud den enda sanna rättfärdigheten och den enda rättfärdighet, Abraham hade inför Gud. Därför skall du lära att säga så: fastän jag, tyvärr, icke är så trogen och lydig som Abraham, så är jag dock, prisad vare Gud, lika dyrt återlöst som han, och så har jag ock samma inför Gud gällande rättfärdighet som han; däruti är jag dock lika med honom. Skulle än Gud vilja hårdt pröfva mig, såsom han pröfvade honom, så vill jag ock därför tro, att han älskar mig, såsom han älskade honom. Gud gifve mig att också kunna så visst tro detta, som Abraham trodde, så skall jag ock få mera af hans trohet och lydnad. Men just därför vill jag icke låta det första stycket fråntagas mig, att jag inför Gud har samma rättfärdighet som Abraham, då jag har samma Kristus som han. Jag vill icke glömma själfva hufvudsaken: "Abraham trodde Gud, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet".

4 o. 5. Men den som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd utan efter skyldighet. Men den som icke håller sig till gärningar utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet.

Se här den höga, hemlighetsfulla och underliga regeringen i Kristi

rike. En ovärdigare människa får nåd, en värdigare uteslutes, blott för hjärtats seende efter förtjänst. Herren själf har allra starkast framhållit denna underliga dom, då han i Matt. 20 kapitel säger, att de, som hade arbetet hela dagen, fingo ingen nådegåfva, utan endast efter förtjänst, blott därför att de "höllo sig till gärningarna" — "vi hafva burit dagens tunga och hetta" — men de, som stodo där i sin blygsel, emedan de hade arbetat blott en timme och således ingen dagspenning kunde begära, dem gaf husbonden till skänks hela dagens lön. Sådant är himmelriket, säger Herren, sådan är Kristi regering och dom, tvärt emot allt förnuft och emot alla människors sätt och seder. Och hvad är orsaken? Herren Kristus förklarar den i Matt. 18 kapitel. Då han där hade framställt samma underliga förhållande och sagt, att ett litet barn var större i himmelriket än Petrus och Johannes, så säger han: "Ty Människosonen har kommit för att frälsa det förtappade" (v. 11). Gud har gifvit sin Son till ett blodigt offer för oss — det är orsaken, hvarför han ingenting så litet tål som vår egenrättfärdighet, och däremot genast upptager och rättfärdiggör den ovärdigaste syndare, som tror på Sonen.

Denna Guds rikes grundlag framställer nu aposteln till en ytterligare förklaring, hvarför Abraham icke kunde vara rättfärdigad för sina gärningar, utan endast genom tron. Han har först anfört Skriftens historiska intyg därom; nu vill han ytterligare säga: Det är icke möjligt, att Abraham hållit sig till gärningar och på den vägen blifvit rättfärdig, utan han måste nödvändigt hafva trott på Kristus, emedan han blef rättfärdigad; ty det är en afgjord regel och dom i nådens rike, att "den som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd, utan efter skyldighet" (hvarigenom han är förlorad, om han blott gjort den minsta synd, Gal. 3: 10); "men den som icke håller sig till gärningar, utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet". Detta synes vara sammanhanget. — Men är nu detta en så afgörande grundregel i nådens rike, så låtom oss väl betrakta densamma. Aposteln säger:

Den som håller sig till gärningar. Ut i gr.-texten lyder det egentligen så: "Den som verkar", *ergazomeno*, som arbetar, eller såsom Luther träffande återgifver det: "som umgås med gärningar". Meningen är visserligen den, som vår bibelöfversättning uttrycker: "Den som håller sig till gärningar". Men aposteln har med ordet "verka" uttryckt det mest framstående draget hos sådana. Man ser och hör oftast blott om "verkande", äfven om de äro nog lärda att med munnen

bekänna rättfärdiggörelsen genom tron; hela deras lif är dock försänkt i att verka, i gärningar, i hvad de själfva skola vara eller göra, såsom de friare uttrycken från hjärtat förråda. Att ordet "verka" i vår text har denna betydelse, att det betecknar hjärtats förlitande på gärningarna, det vi se af det, som aposteln i v. 5 uttrycker såsom dess motsats, då han säger: "Men den som icke verkar, utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig" o. s. v. Där märka vi, att ordet "verka" här betecknar, att hjärtat har sitt hopp på verkandet. Vi förstå dessutom, att om hjärtat vore fritt, vore dödadt ifrån lagen och troende på Kristus, så utgjorde verkandet intet hinder för rättfärdigheten inför Gud, utan vore tvärtom en frukt och bevisning af densamma. Saken är denna: huru än ditt förstånd och din bekännelse äro, så kan dock hjärtat icke annat än hafva sitt hopp på ett af dessa två: antingen på ditt eget verkande, varande, görande, eller ock på honom, som gör den ogudaktige rättfärdig. Vår egen verkförtjänst och Guds nåd genom Kristus äro rakt emot hvarandra (Rom. 11: 6). Har jag nu mitt hopp på mitt eget verkande, så kan jag omöjligt hafva det på Kristus; och då utgör alltid mitt verkande hufvudsaken för mitt hjärta och mina tankar, hvadhelst förståndet och munnen säga, och då kallas jag här en verkare och får inför Gud endast efter min förtjänst, endast det mig tillhör.

Men med ordet verka, "hålla sig till gärningar", har aposteln också antydtt, hvad som är orsaken, hvarför de egenrättfärdiga kunna hoppas att i sig själfva tackas Gud, nämligen att de endast se på gärningar, icke se efter hjärtats fullkomliga helighet, utan på utvärtes gärningar, såsom fariséen i Luk. 18 kapitel, hvilken sade: "Jag fastar två gånger i veckan, jag gifver tionde af allt hvad jag förvärfvar; jag är icke en röfvare, en horkarl" o. s. v. Han talar icke ett ord om sin inre människa, han säger icke: mitt hjärta, mina tankar äro fullkomligt rena, där är ingen själfkärlek, intet förakt för denne publikan, ingen brist i min kärlek till nästan, o. s. v. Blefve sådana människor af Guds ansiktes ljus uppväckta till att allvarligt gifva akt på allt Guds ord och Guds blick i den invärtes människan, kände de, huru Herrens ögon följde deras tankar och hjärtans uppsåt, då skulle de icke längre finna någon ro eller hvila i sin egen fromhet eller hålla sig bättre än andra; då skulle de på fullt allvar tro, att ingen människa kan vara så ond, som de äro. Men de umgås endast med gärningar, fromma iakttagelser, andaktsöfningar, böner, barmhärtighetsverk, den utvärtes människans spåkande, "fastande", såsom fariséen; och där-

för kunna de äfven, såsom han, prisa Gud, att de icke äro såsom andra syndiga människor. Den som sålunda umgås med gärningar, om honom säger aposteln:

Honom tillräknas lönen icke efter nåd utan efter skyldighet. Märk: den, som verkar, får "lön" — icke nåd utan "lön" — har han till alla delar fullgjort det, som husbonden fordrat, så får han den betingade lönen och behöfver då icke tacka därför, såsom för någon nådegåfva, utan det är nu hans egen förtjänst. Men brister det åter i hans fullgörande af sin skyldighet, då varder han straffad, han får intet af nåd. Sådan är lagen. Den, som håller sig till lagens villkor, blir ock dömd endast efter dessa. Så hafva vi redan sett Herren Kristus förklara det med arbetarna i vingården. Och i denna Guds regering är en obeveklig bestämdhet; där är intet skonsmål. Den, som håller sig till gärningar, skall lönas endast efter sin egen förtjänst och får intet af nåd. Då likväl en sådan kanske gjort mycket flera gärningar än den, som söker och får nåd, så tyckes detta vara mycket hårdt. Men här hjälper intet; det ligger en sträng och obeveklig ton i Skriftens ord härom. Då en af arbetarna i vingården knorrade, så var där intet undfallande hos husbonden, han vek icke ett ögonblick för hans knorrande, utan svarade så: "Kom du icke öfverens med mig om en viss penning? Tag det som är ditt och gå". — Samma förkrossande språk för ock aposteln i romarbrevets 9 kapitel. Bekymrad öfver judarnas djupt rotade egenrättfärdighet och därifrån oskiljaktiga fördömelse, talar han där i denna ton: Det hjälper icke, huru i arbeten och löpen för att varda rättfärdiga. I hafven Guds utkorelse emot eder; Gud har utvalt endast dem, som tro, och har förkastat dem, som hålla sig till gärningar; och det är Guds egen sak. Det beror icke af någons vilja eller löpande utan af Guds barmhärtighet, hvilken som skall varda frälst. De, som farit efter rättfärdigheten, hafva icke fått den; men de som icke farit därefter, de hafva fått den. Och hvarför så? Därför, att de förra sökte rättfärdigheten af gärningar — de fingo den icke; de andra åter, som anammade den af tro, de fingo den (v. 30—32). — På samma sätt talar han i galaterbrevets 4:de kapitel, där han skiljer de salighetssökande i tvenne slag, betecknade med Abrahams tvenne söner, tjänstekvinnans son och den frias, således i trälar och i barn, hvilka senare han äfven kallar "löftets söner". Och då förkunnar han, att det skall utan skonsmål gå de förra efter det ordet: "Drif ut tjänstekvinnan och hennes son; ty tjänstekvinnans son skall icke ärfva med den frias son". Huru hårdt tyckes detta icke

vara! Då de länge hafva arbetat och trälät, då skola de till sist utdrifvas! Människor, som deltagit i himmelrikets bröllop på jorden (Matt. 22) och så vinnlagt sig om gärningar och vandel — be-tecknade med "händer och fötter" (v. 13) — att de därför slutligen icke hafva "bröllopskläder", skola "kastas i det yttersta mörkret". Men så stor är Herrens nitälskan om sin lags rättfärdighet och om sin Sons ära! O, att alla människor, som vilja vara eller blifva kristna, väl betänkte detta, att det i denna fråga icke går an att sväfva hit och dit med sina tankar och själf uppgöra en frälsningsväg efter eget tycke, utan att här är en obeveklig dom, som ingen människa uppgjort och ingen människa kan ändra, utan är den allsmäktige Gudens eget fastställda råd och beslut, att hvilken, som vill varda frälst, skall vara en fattig och förtappad syndare, som misströstar på all sin egen rättfärdighet och förmåga, och som endast i Kristi rättfärdighet söker sin frälsning. Därom säger nu aposteln vidare:

Men den som icke håller sig till gärningar, utan tror på den som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet. Här höra vi uti enkla och afgörande ord, hvem som skall varda frälst. Den som icke verkar, "icke håller sig till gärningar, utan tror". Den som icke gör den minsta gärning för att därmed bota sin sak, sin syndaskuld och göra sig värdig till Guds nåd, utan flyr med all sin synd till honom, som gör den ogudaktige rättfärdig. — Men då aposteln här säger: "den som icke verkar, utan tror", har icke då den säkra, sofvande världen riktigast träffat vägen? ty hon tyckes kunna den konsten allra bäst, att icke besvära sig med något arbete för sin frälsning, utan endast lita på Guds nåd — såsom ock några religiösa människor, hvilka vilja vara något helt annat än världen och kunna tala om tron och nåden såsom vår enda tröst, men med sin drömda tanketro lefva i hela sitt köttsliga väsende obrutna och äfven fria från allt besvär af något "verkande" för att tjäna sin nästa eller döda sitt kött. Männe icke sådana i denna vers hafva ett stöd för att hålla sin väg för den riktigaste? Svar: hör blott rätteligen orden: "Tro på den, som gör den ogudaktige rättfärdig". Hör! aposteln talar om en själ, som tror på den ogudaktiges rättfärdiggörare — tror på Kristus just i denna hans egenskap, att han gör den ogudaktige rättfärdig; han talar om en själ, som just behöfver den trösten, att Kristus gör den ogudaktige rättfärdig — således en själ, som känner sig ogudaktig, och som i denna nöd antingen skall företaga sig att själf arbeta och verka för sin frälsning eller ock helt förtappad fly till den ogudaktiges

Frälsare. Då den säkra världen med all sin ogudaktighet och sorglöshet ändå håller sig ganska god och litar på sina gärningar, menar aposteln således här tvärtom en förlägen syndare, som känner sig rentaf ogudaktig. Och till denna kännedom kommer man icke genom sorglöshet, utan tvärtom endast genom att Herrens heliga kraf angripit och utmattat oss under något bättringsarbete. Så säger aposteln redan i kap. 3: 19, 20, att det icke är genom laglöshet, utan genom lagen, som vår mun tillstoppas, som vi lära att känna synden och varda brottsliga för Gud. Så säger han i kap. 5: 20, att det är genom lagen, "synden öfverflödar". Så i kap. 7: 7—13, att det är "genom budordet, synden blir öfvermåttan syndig", och "jag blir död". Om sådana talar han här.

Den ogudaktige. Aposteln säger här, att Kristus "gör den ogudaktige rättfärdig". Huru skall dock detta egentligen förstås? Är det icke nu bevisadt, att här dock menas sådana, som icke verkligen äro ogudaktiga, utan endast känna sig så? — Här uppstår nu den frågan, om den syndanöd, människan känner genom lagen, förrän hon har någon tro på Kristus och blifvit rättfärdiggjord, utgör en sann gudaktighet. Vore det så, då vore apostelns ord här falskt. Många vilja uttyda det så: de som varit ogudaktiga, men nu blifvit gudaktiga, dem rättfärdiggör Kristus. Detta är icke att förklara texten, utan göra en ny text. Vi skola här finna, att den syndakänsla och bättringsarbete, som kommer blott af lagen, är intet annat än den skrämde och plågade trälens egennyttiga bemödande att undfly straffet. Är denna trältjänst före tron och rättfärdiggörelsen en verklig gudaktighet, eller blir den af Gud så betraktad, då måste apostelns ord vara falskt, och motsatsen blifva sann, att Gud gör endast den gudaktige rättfärdig.

Det är visserligen en skillnad mellan den fräcka ogudaktigheten och den förskräckta trälens ogudaktighet; men då en verklig gudaktighet alltid innebär kärlek till Gud och det goda, så att vi endast för Guds välbehag göra det goda, så följer, att äfven den skrämde trälen är i djupet intet annat än en ogudaktig — för att icke tala därom, att äfven en sann gudaktighet icke består inför Guds ögon, om den icke är öfvertäckt med Kristi rättfärdighet. Förrän Gud beklädt människan med sin Sons rättfärdighet, är hon i alla afseenden för hans ögon en ogudaktig, och "Guds vrede förblifver öfver henne" (Joh. 3: 18, 36). För Guds ögon är nu intet godt hos människan, och hon kan därför ej göra något, som det minsta bidrager att mildra

Guds dom öfver henne. Och så länge hon arbetar och sträfvar att göra något sådant, strider hon endast mot Guds nåd och är i samma olyckliga belägenhet som de judar, om hvilka aposteln med så mycken känsla talar i kap. 9 och 10, v. 1—4. Men i det ögonblick människan misströstar på allt sitt arbete och gifver sig såsom en förtappad syndare på Guds blotta nåd, stannar för Guds nådesord om enfödde Sonens rättfärdighet och med någon tro omfattar denna, blir hon genast beklädd med all Sonens rättfärdighet och välbehag och får i samma stund ett nytt hjärta, som nu verkligt älskar Gud. Nu är hon både rättfärdig och gudaktig. Sådant bekräfta alla Skriftens ord och exempel. När fångvaktaren i Filippi förskräckt utropade: "Hvad skall jag göra, att jag må varda frälst?" då svarade aposteln genast: "Tro på Herren Jesus, så varder du frälst". Hvad var nu denne fångvaktares gudaktighet förut? Han var intill detta ögonblick en ogudaktig, men hade blifvit förskräckt genom Herrens underverk i fängelsets öppnande; och när han med detsamma kände sin osalighet, frågade efter frälsningens väg och anammade ordet om Jesus, så blef han genast både rättfärdig och gudaktig. Lukas berättar, att han icke blott trodde och fröjdades utan ock blef så kärleksfull, att han förde sina fångar, apostlarna, in i sitt hus, tvådde deras sår och gaf dem mat (Apg. 16: 27—34). När judarna frågade Jesus: "Hvad skola vi göra för att verka Guds verk?" svarade han: "Detta är Guds verk, att I tron på den han har sändt"; såsom ville han säga: I kunnen icke verka något Guds verk, förrän I tron (Joh. 6: 28, 29). Saken är den: människan är förut andligt död, Guds fiende och vredens barn af naturen (Ef. 2: 1—5; Rom. 5: 10; 8: 7). Endast den som har Sonen, han har lifvet (1 Joh. 5: 12); blott genom tron på honom födes i henne något gudomligt, något verkligt godt och för Gud behagligt; därför står den sanningen fast, att människan rättfärdiggöres såsom ogudaktig. Detta är, hvad aposteln ord åsyfta. Och tänk, hvad detta bevisar om Guds nåd! Hvem skulle icke då tröstligen framgå till honom, när han gör den ogudaktige rättfärdig, utan att det finnes hos denne det minsta, som är godt och för Gud behagligt, utan idel synd och ogudaktighet.

Men detta är ock mycket tröstligt för hvarje troende kristen, som alltid, i den mån Andens ljus uppgår, ser och känner hos sig den gamla ormasåden, hvilken i synnerhet förnimmes såsom ogudaktighet, eller att man icke aktar Gud, icke har Gud för ögonen, icke rätt fruktar att synda mot honom, icke förtröstar på honom i motgången, utan ofta känner sig så, som om Gud icke vore till. Melanchton

säger: "Om ock icke ett fullkomligt samtycke kommer därtill, är det ju dock icke oskyldigt, att vi tvifla på Guds nåd och Guds ord, vredgas öfver Guds domar, harmas och äro missnöjda, att Gud icke strax rycker oss ur olyckan, att vi knorra och knota däröfver, att andra hafva bättre lycka, att vi retas till vrede, upptändas till otukt och lättfärdighet, äregirighet, begär efter gods och penningar m. m. Allt detta känna och förnimma dock gudfruktiga människor hos sig, såsom af psalmerna och profeterna klart är" *. Då är det en stor tröst, att Kristus gör den ogudaktige rättfärdig. Han, som af sin egen barmhärtighet uppsökte oss och drog oss till sig, då vi ännu icke ville honom något, han skall icke för den nu oss tryckande ogudaktigheten rygga sitt förbund med oss, utan själf vara vår "försvarare hos Fadern". Därför hvilat visserligen en evig nåd öfver hvar och en, som, misströstande på allt sitt eget, tror endast på honom, som gör den ogudaktige rättfärdig.

Honom tillräknas hans tro till rättfärdighet. Huru det bör förstås, att tron varder oss räknad till rättfärdighet, är redan förklaradt under v. 3. Då tron omfattar den omätliga skatten, Guds Son, som för Fadern gäller mer än himmel och jord, så har hon för Guds ögon ett oändligt värde just för denna dyra skatt, som hon omfattar. Och då Kristus fullgjorde lagen och led dess förbannelse, icke för sin egen räkning utan för oss, så blir nu denna hans rättfärdighet af Gud tillräknad den troende, och då är han visserligen fullkomligt rättfärdig. Men härom få vi se mera i det, som följer. — Aposteln har nu i v. 4 och 5 visat, att vår egen förtjänst och nåden genom tron äro så fullkomligt motsatta, att den, som håller sig till gärningar, får intet af nåd; men den åter, som misströstar på sig själf och blott tror på Kristus, honom tillräknas intet af hvad han själf har, hvilket blott är synd, men däremot tillräknas honom en rättfärdighet, som icke finnes hos honom; allt är nu idel nåd. Detta bekräftar aposteln med ett nytt vittnesbörd ur gamla testamentet, då han tillägger:

6—8. Såsom ock David prisar den människa salig, hvilken Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar; Saliga äro de, hvilkas öfverträdelser äro förlättna, och hvilkas synder äro öfverskylda. Salig är den man, hvilken Herren icke tillräknar synd.

Om en så tröstrik text anmärker Luther: "För ett sådant ord borde vi gå på våra knän till världens ända". Aposteln hade i första

* Augsбургiska Bekännelsens Apologi, art. om arfsynden (i Concordia Pia.)

orden af detta bref anmärkt, att hvad han förkunnade var "Guds evangelium", var ingen egen uppfinning, var intet nytt, utan var tillförene utlofvadt i den heliga skrift. Därför anför han nu ur gamla testamentet först Abrahams exempel och sedan Davids ord, dessa tvenne största Guds män och käraste vänner. Såsom förut blifvit sagdt, var David en så stor profet, att icke blott alla heliga utan ock Kristus i sitt lidande skulle bruka hans ord i psalmerna. Och här framställes nu Guds evangelium med denne profets ord i 32 psalmen: *Saliga äro de, hvilkas öfverträdelser äro förlåtna* o. s. v.

Då psalmens ord egentligen lyda såsom om en: "Salig är den man" o. s. v., har aposteln förändrat det till flertalet och säger: "Saliga äro de", för att erinra läsaren, att detta var en allmän förklaring, som gällde för alla människor — hvarmed han synes hafva velat förekomma, att icke några måtte så läsa dessa ord, som om de gällde endast någon annan, utan att hvar och en måtte tänka på sig själf och för sin egen del söka delaktighet i den nåd, som här förkunnas. Här äro nämligen de allra viktigaste och tröstrikaste sanningar, som gälla allas vårt eviga väl. — Aposteln säger:

David prisar den människa salig, hvilken Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar. Detta, såväl som de två följande verserna, säger oss i klara och bestämda uttryck, att en människa kan vara rättfärdig inför Gud, fastän hon ännu drages med synder. Här säges nämligen uttryckligt, att då Gud rättfärdiggör en människa, det icke sker på det sättet, att han utplånar synden ur hennes väsende och gör henne i sig själf syndfri, utan att det sker genom tillräknande — här står: "hvilken Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar". Vår rättfärdiggörelse sker på det sättet, säger denna text, att Gud tillräknar människan en rättfärdighet, som icke finnes hos henne, och däremot (v. 7) "förlåter" och "öfverskyler" de synder, som finnas hos henne. Då ordet rättfärdiggöra hade kunnat för någon vara tvetydigt, så brukar aposteln här i stället ordet: "tillräkna rättfärdighet". Och sedan förklarar han samma saliga verk med Davids ord, att blott den människa är salig, "hvilkens öfverträdelser äro förlåtna, och hvilken synder äro öfverskylda", eller öfvertäckta; att endast den man är salig, "hvilken Gud icke tillräknar synd". Tänk nu, då den människa är salig, hvilken Gud "tillräknar rättfärdighet utan gärningar", och hvilken han icke tillräknar synderna, så är ju därmed sagdt, att rättfärdigheten icke finnes hos den saliga människan, ty då hade den icke behöft "tillräknas" henne; men däremot innebär det ock, att synderna finnas hos

den saliga människan, eftersom dessa sägas "icke tillräknas" henne, utan "öfverskylas". — Detta är nu visserligen hela Skriftens stora hufvudlära, som ligger i all Guds förkunnelse om Kristi medlareämbete och hans rättfärdighets tillräknande, hvarom utförligare handlades under kap. 3: 21—26; men här hafva vi det i korta och bestämda uttryck, hvilka på en gång alldeles nedslå den falska meningen, hvarmed själfafienden en och annan gång förvillat människor, att vi skulle rättfärdiggöras på det sättet, att våra personer göras i sig själfva syndfria*. Nej, säger här aposteln uttryckligt, Gud gör oss rättfärdiga på det sättet, att han tillräknar oss rättfärdighet, utan att vi äro eller blifva i oss själfva rättfärdiga eller syndfria här på jorden, så att synderna därför måste "förlåtas", "öfverskylas".

Om vi nu sålunda förstått, att vi icke äro rättfärdiga på det sättet, att synden är utplånad ur vårt väsende, och att vi i egna personer fullkomligt hålla lagen, utan att det skett genom "tillräknelse"; måtte vi då icke falla på en lika stor villfarelse åt motsatta sidan, nämligen att tänka, det Gud räknar oss för rättfärdiga, fastän vi icke verkligen äro det. Nej, lofvadt vare Herren Kristi namn! Vi äro verkligt rättfärdiga genom honom. Då man icke blifvit rätt vaken att se Guds väsendes fullkomlighet, drömmer man om en sådan rätt-

* Den misstyndningen har någon gång härledt sig däraf, att man sett endast på sammansättningen af några ord, som brukats om rättfärdiggörelsen, hvilka ord dock icke äro Skriftens egna, t. ex. det latinska *justifico* och det svenska »rättfärdiggöra». Sådana ord lyda, såsom skulle de betyda, att vi personligen göras rättfärdiga, då man jämför dem med likartade, såsom *sanctifico*, *vivifico* och dyl. Det fordras då att veta, att gr.-textens ord i nya testamentet, *dikaioo*, rättfärdiggöra, icke har en sådan betydelse, nämligen att göra en person eller sak i sig själf rättfärdig, utan detta ord betecknar öfverallt att räkna för rättfärdig, hålla, döma någon för rättfärdig, ehvad han i sig själf är det eller icke. T. ex. i Matt. 11: 19 heter det i gr.-texten: »Och rättfärdigad varder visheten af sina barn». Där står nu ordet *dikaioo*, men kan icke beteckna, att visheten gjordes rättfärdig, utan hölls, dömdes såsom rätt eller rättfärdig. I Matt. 12: 37 säges enligt gr.-texten: »Af dina ord skall du varda rättfärdigad», *dikaioṑsai*, hvilket icke betyder gjord rättfärdig, utan bevisad, hållen vara rättfärdig, såsom motsatsen väl visar: »Och af dina ord skall du varda sakfärdig (gr.-text). I Luk. 7: 29 säges, enligt gr.-texten: »Och de rättfärdiggjorde Gud»; sannerligen icke på det sättet, att de gjorde Gud rättfärdig, utan, såsom vår bibel återgifver det: »De gäfvö Gud rätt», de erkände, att Gud var rättfärdig. Äfven i Rom. 3: 4 säges det till Gud: »På det du må finnas rättfärdig i dina ord» o. s. v. Dessa och flera dylika ställen visa, hvad ordet *dikaioo* betyder, nämligen icke göra rättfärdig, utan hålla, döma, förklara för rättfärdig.

färdiggörelse, hvarigenom Gud skulle genom ett slags eftergift af sina heliga ord och domar låta oss gälla för rättfärdiga, utan att vi på något sätt äga, hvad rättfärdighet betyder: en hel fullgörelse och ostrafflighet inför lagen. Detta är att tänka ganska nedsättande om Gud, såsom om han utöfvade barmhärtighet på rättvisans bekostnad. Annorlunda lär aposteln. Vi hafva redan i kap. 3: 25, 26 sett honom förklara, att "Gud framställt sin Son till ett försoningsoffer medelst tron genom hans blod, för att visa sin rättfärdighet", på det att han måtte göra den rättfärdig, som tror — såsom orden lyda: "på det att han måtte själf vara rättfärdig och göra den rättfärdig, som är af Jesu tro". Och i kap. 5 säger han uttryckligt, att det är "genom den enes lydnad", "genom en rättfärdighet", vi varda rättfärdiggjorda. Det sker icke genom eftergift af någon enda bokstaf eller prick i lagen, utan genom ett helt och punktligt fullgörande af alla lagens bud och domar; hvilket Medlaren gjorde så helt och hållet för oss och i vårt ställe, som om vi själfva hade gjort och lidit allt efter lag. En människa kan så fullgöra en annans skyldighet, t. ex. betala sin broders skulder, att den skyldige blir verkligt skuldfri och oantastlig — att han icke blott anses så, utan att han verkligen är skuldfri, genom den gode broderns fullkomliga betalande af hans skulder; och mycket mera måste då Herren Kristi fullgörande och betalande för oss göra oss verkligt skuldfria och rättfärdiga, fastän vi icke själfva äro mäktiga att fullgöra lagen. Därför få vi icke så förstå orden "tillräkna rättfärdighet", som skulle Gud räkna oss för rättfärdiga, fastän vi icke verkligen äro det, utan meningen är blott, att det är en annans rättfärdighet, som är oss skänkt och tillräknad, men på ett så sant och fullkomligt sätt, att vi verkligen äro rättfärdiga. Den heliga lagen har ingenting lidit i sin majestätiska rätt; dess fordringar äro fullgjorda i all deras oändliga vidd; dess domar och straff äro utståndna i all deras förskräcklighet. Och från det mötet på Golgata mellan barmhärtigheten å ena sidan och, å den andra, rättvisa och dom skiner en oändlig härlighet, hvars fulla förklaring inför människor, änglar och alla förnuftiga väsenden skall uppfylla evigheten med Guds lof och pris. Korteligen: Gud är rättvis, då han rättfärdiggör den som tror; ty det är icke en blott tänkt eller diktad utan en verklig rättfärdighet, han tillräknar oss; och han skall på den yttersta dagen i hela världens åsyn kalla sina troende rättfärdiga (Matt. 25: 37—46) och i enlighet med den fullkomliga rättvisan gifva dem "rättfärdighetens krona" (2 Tim. 4: 8).

Men då vi nu sett, att vår rättfärdighet icke består däri, att synden icke mera finnes i vårt väsende, utan att det är Kristi lydnad, som är vår rättfärdighet, i hvilken vi dock äro verkligt och lagenligt rättfärdiga; så förstå vi det märkliga förhållandet, som vår text i så tydliga ord uttrycker, att de trogna äro på en gång både syndare och rättfärdiga — verkligt syndare i sig själfva men verkligt rättfärdiga i Kristus, men att Gud då aldrig dömer oss efter hvad som är i oss, utan endast efter "den fullkomliga rättfärdigheten i hans älskade". Ja, häraf uppkommer ett förhållande, som är så stort, nådefullt och härligt, att den mest troende aldrig riktigt kan tro det — för att icke nämna, att det är en förborgad hemlighet för världen — och detta förhållande är, att det finns några människor på jorden, hvilka Gud aldrig tillräknar deras synder. Tror du det? Här säga David och Paulus uttryckligt:

Salig är den man, hvilken Herren icke tillräknar synd. Hör! — "den man, hvilken Herren icke tillräknar synd". Finns det någon sådan man på jorden? Hvar finnes han? Har du sett någon sådan? Bekännom, att vi icke riktigt tro på Guds ord. En så lycklig man skulle jag gärna vilja se, hvilken står i ett sådant förbund med Gud, att han aldrig tillräknar honom hans synder. — Och hvilken är det, som är så lycklig? Det är densamme, säger aposteln, "hvilken Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar", och "hvilkens öfverträdelse äro förlåtna och öfverskylda". — Men huru är en sådan lycklig människa sinnad? säger du. Hvilka äro hennes utmärkande drag, på hvilka jag kan igenkänna henne, om till äfventyrs äfven jag skulle kunna vara eller blifva en så salig människa? — Aposteln säger (v. 5), att hon är en sådan, som känner sig ogudaktig och därför icke kan hålla sig till sina gärningar, utan endast tro på "den, som gör den ogudaktige rättfärdig". Hvad detta innebär, hafva vi redan undersökt. Samma beskrifning gifver ock David på den salige man, hvilken Gud icke tillräknar synd (Ps. 32). David beskriver honom så, att den falskhet i anden, hvarigenom man inför Herren förtiger sin synd, nu är viken, och att han nu är en sådan, som "bekänner för Herren sin öfverträdelse". Detta innebär först, att det icke är en stolt, obruten människa, som kan förtrösta på egna gärningar och blifva borta från nådastolen — kan föra ett så falskt spel inför Gud, att hon frambär för honom sina offer af vackra gärningar, andaktsöfningar, helig verksamhet, böner, m. m., men tiger om sina synder, emedan hon antingen icke känner sådana med någon förskräckelse, eller ock uppsåt-

ligt undviker frågan för att få kvarblifva uti dem — såsom det synes hafva varit med David på den tid, då han "förteg synderna inför Herren" och sedan kallade detta en "falskhet i anden" (Ps. 32). Att denna falskhet är förjagad, är det första, som ligger i "bekännandet inför Herren." Men i detta bekännande ligger, för det andra, en tillförsikt till Guds nåd; ty den som icke alls har någon tro på Guds nåd, den flyr för Gud och förtiger synden, den kommer icke inför honom med bekännelse. Detta förklarar Kristus, då han till sådana fattiga syndare och synderskor, som hade kommit till honom med ångest, likväl sade: "Din tro har frälst dig." Det är således alltid tro i det hjärta, som icke kan blifva borta från nådastolen.

Är nu detta din historia — är detta beskrifningen på dig, som läser detta, så är just du den saliga människa, hvilken Gud icke tillräknar synd. Så ringa, syndig och ovärdig du än må vara, så är du då i en beständig nåd och vänskap hos Gud — ett nådebarn, som han aldrig skall döma efter lagen, aldrig tillräkna synderna. Han ser dem väl, men han säger: Jag tillräknar dig det icke, eftersom du tror på min älskade Son, och jag har framställt honom till ett försonings-offer. — Uti gr.-texten är i v. 8 ett starkt nekande för syndernas tillräknande, motsvarande vårt uttryck: "inga synder tillräkna", eller egentligen: "alls icke tillräkna synden." Det är fullt allvar i den stora gudomliga sanningen, att de troende äro ett folk, som Gud icke tillräknar synd. Om du då ännu känner mycken synd hos dig, så glöm aldrig, huru denna text talar. Här säges icke: Salig är den man, hos hvilken Gud ingen synd finner; utan så: "Salig är den man, som Gud icke tillräknar synd." Här säges icke: Saliga äro de, som inga öfverträdelser begått; utan så: "Saliga äro de, hvilkas öfverträdelser äro förlåtna".

Hvilkas öfverträdelser äro förlåtna. Du säger: Jag har icke blott frestelser till synd, jag handlar äfven verkligt emot Guds bud; det är ju alldeles förskräckligt. Svar: Det är visserligen beklagansvärdt och är väl af nöden att bedja Gud om nåd till något bättre; men just ett verkligt öfverträdande af Guds bud är också här nämndt. Sådant betecknar nämligen ordet öfverträdelse, olaglighet, brott. Och här säges nu, att äfven sådant skall förlåtas. — Men kan jag vara riktigt viss, säger du, att Gud verkligt förlåter mig alla synder? Svar: Hvem skulle du tro i en så viktig fråga om icke Gud själf? Gud har icke blott här låtit sina vittnen betyga, att han "icke tillräknar den synd", som tror på Sonen; utan han har ock själf vid sitt

gudomliga väsende bedyrat: "Så sant som jag lefver: Jag har ingen lust till den ogudaktiges död". "Om edra synder än äro blodröda, så kunna de dock blifva snöhvita; och om de än äro röda såsom scharlakan, så kunna de blifva såsom hvit ull". "Jag, jag är den, som utplånar dina öfverträdelser för min egen skull, och dina synder kommer jag icke mer ihåg". Så talar Gud själf om syndernas förlåtelse. Hvem skulle jag tro om icke Gud själf? — Och vår text säger icke blott, att synderna förlåtas, utan också att de äro *öfverskylda*, öfvertäckta. Med detta uttryck tyckes aposteln vilja påminna om "försoningslocket" (som utgjorde den egentliga nådastolen i det allraheligaste), hvilket lock öfver förbundsarken betäckte lagens taflor, på hvilka våra synder stå skrifna. Därmed påminnas vi om orsaken, hvarför våra synder ej tillräknas oss; det är för Kristi skull och hans blodiga försoningsdöd. Endast därigenom är det, vi hafva en evig nåd, så stor och sann, att Gud aldrig ser de troendes synder såsom sådana, d. ä. med deras skuld och fördömande makt, utan endast såsom en öm fader ser barnets fel och lyten, mot hvilka han blott använder alla medel till deras botande, men aldrig därför förskjuter barnen eller kastar dem i eld eller vatten. O, nej, sådant är icke meningen, då han bestraffar deras oarter. Skulle du ock känna i ditt hjärta, eller erfara det genom ris och plågor, att Herren vredgas öfver synden, så skall han dock aldrig i vrede bortkasta dig, så länge du ännu blifver vid nådastolen. Han arbetar endast på att döda dina fiender, som plåga och utmatta dig, nämligen dina synder, han vill endast bota och borttaga dina lyten, som vanställa dig; men fördöma dig, ämnar han icke. Om sådant försäkrar oss denna text.

Men här gäller det nu, att med en fast tro hålla sig vid orden och icke låta förvilla sig af hvad som synes eller kännes. De ömkligaste erfarenheter af synden och de grufligaste stormar af invärtes nöd eller utvärtes hemsökelse kunna icke göra denna Guds sanning om intet, att Gud förlåter och icke tillräknar synden, utan behåller sina trogna i en evig nåd. Se på den mannens erfarenheter, hvilken ord aposteln här anført! Se på Davids historia! Hvilken hög nåd och hvilka ömkliga erfarenheter! Se på hans höga kallelse såsom Kristi förebild och stamfader, från vallgosse uppsatt till Israels konung och profet; se på Guds vittnesbörd om honom (1 Sam. 13: 14) och på hans hjärtas utgjutelser i psalmerna. Hvilken hög nåd och hvilket brinnande hjärta för Herren! Och dock — hvilka grufliga sällningar af satan, hvilka ömkliga syndautbrott, fall och öfverträdelser

och hvilken ånger och hvilka förskräckelser för Gud; sedan hvilka hemsökelse och bittra förödmjukelser, och åter hvilken ånger och gråt inför Herren — "för mina synders skull", säger han. Och dock ingen hel förkastelse från Gud! "Han går icke ständigt till rätta", säger David, "han behåller icke vrede evinnerligen", utan "så hög, som himmelen är öfver jorden, så väldig är hans nåd öfver dem, som frukta honom". Så säger David och kunde därför till slut icke nog lofva och prisa sin Herre, utan uppfordrar allt, hvad i himmelen och på jorden är, till hans lof (Ps. 103: 20—22). Och hvad var det, som gjorde hans hjärta så brinnande? Det var just denna eviga förlåtelse, som var hufvudsaken; ty så säger han: "Lofva Herren min själ, han som förlåter dig alla dina missgärningar och helar alla dina brister."

Aposteln har nu med Abrahams exempel och Davids ord (v. 1—8) bekräftat den stora hufvudsanningen, att människan varder frälst endast genom en tillräknad rättfärdighet, och att Gud tillräknar henne rättfärdigheten då, när hon blott, såsom Abraham, med tron omfattar hans löftesord om Sonen. Men som detta var att göra all människans förtjänst till intet och Guds fria nåd till allt, och ingenting är mera stridande mot vår natur, hvilken kröker sig åt alla sidor för att dock finna något hos människan, hvarpå en sådan nåd kunde grunda sig; så går nu aposteln att omgärda den stora sanningen mot alla sådana försök. Han upptager här åter judarnas mäktigaste stöd för själfförtröstan och säger: Icke medför omskärnelsen något företräde (v. 10, 11), icke heller det, att man tillhör Guds förbundsfolk (v. 11, 12), ja, icke ens hela Guds lag (v. 13—15), utan vi frälsas endast af Guds fria nåd genom tron (v. 16, 17). Äfven detta bevisar han med Abrahams exempel och säger:

9 o. 10. **Gäller nu detta saligprisande de omskurna eller ock de oomskurna? Ty vi säga, att tron vardt Abraham räknad till rättfärdighet. Huru blef hon då honom tillräknad? Männe såsom omskuren eller såsom oomskuren? Icke såsom omskuren utan såsom oomskuren.**

Denna bevisning var behöflig både för dem, som hade, och för dem, som saknade omskärnelsens tecken; ty om de ock nu voro öfverbevisade därom, att Abraham var rättfärdigad genom tron, kunde de likväl tänka, att denna salighetsväg dock tillhörde endast det folk, som Herren Gud med förbundets insegel hade tecknat såsom sitt folk, och att den icke vore lika för alla människor. Då visar aposteln här

på ett afgörande sätt, att det icke var så. *Vi säga*, skrifver han — d. ä. därom äro vi nu genom historien öfvertygade — *att tron vardt Abraham räknad till rättfärdighet*. Nu frågas: *Huru blef hon då honom tillräknad? Männe såsom omskuren eller såsom oomskuren? Icke såsom omskuren, utan såsom oomskuren*. Abraham mottog omskärelesens tecken, då han var nittionio år gammal (1 Mos. 17: 24). Vid den tiden var Ismael tretton år (v. 25). Men redan före Ismaels födelse hade Abrahams tro blifvit honom räknad till rättfärdighet (kap. 15: 6; jämf. 16: 16). Däraf är då klart, att Abraham hade blifvit rättfärdiggjord mer än tretton år före omskärelesens stiftelse, och därmed var då tillräckligt bevisadt, att omskärelsen icke hade bidragit till hans rättfärdiggörelse, att rättfärdigheten genom tron således gifves äfven åt en hedning, så snart han kommer till tron på Kristus, och att frälsningens väg således är lika för alla människor. Den som är af Abrahams tro, han är rättfärdig och salig, ehvad han är jude eller grek. Sådant bevisar aposteln här. — Men gjorde således omskärelsen ingenting till Abrahams rättfärdiggörelse, då kunde man fråga: hvartill skulle den då vara? Därför svarar nu aposteln och säger:

11 o. 12. **Och han undfick omskärelesens tecken såsom ett insegel på sin rättfärdighet genom den tro, han hade såsom oomskuren, på det att han skulle vara en fader för alla oomskurna, som tro, för att rättfärdighet skulle tillräknas äfven dem, och en fader för de omskurna, nämligen för dem, som icke allenast äro omskurna utan äfven vandra i spåren af den tro, hvilken vår fader Abraham hade såsom oomskuren.**

Aposteln säger här, att det var så långt ifrån, att omskärelsen skulle hafva bidragit till Abrahams rättfärdiggörelse, att den tvärtom har varit ett "insegel" på den redan skedda rättfärdiggörelsen. Och detta bekräftar historien om omskärelesens stiftelse (1 Mos. 17), nämligen att Gud gaf Abraham detta tecken till ett insegel på det förbund, han hade slutit med honom (v. 11). Men detta förbunds egentliga kärna och härlighet var löftet om den välsignade säden, Kristus, och rättfärdiggörelsen genom tron på honom. Ju dyrare och ju högre öfver allt förnuft denna gåfva var, desto fastare och vissare borde Abrahams tro hålla sig därvid; därför har den hulde och vänlige Guden till sitt löftesord äfven fogat ett löftestecken i omskärelsen. Omskärelesens teckenspråk sade: Du är född i synd och föder åter syndiga efterkommande; men se, af dig, Abraham, af din släkt

skall dock en man födas, som skall vara utan synd, och genom hvilken alla världens synder skola borttagas. Genom honom skall du och alla dina sanna barn, d. ä. de, som äro af din tro, varda rättfärdigade inför mig, så fullkomligt, som voren I födda utan synd. — Sådant har aposteln andliga öga läst uti omskärelsens teckenskrift, eftersom han säger, att den varit gifven till ett insegel på trons rättfärdighet.

Men huru skola vi förstå det, att aposteln här framställer omskärelsen blott såsom ett insegel på trons rättfärdighet, när likväl, enligt andra ställen i Skriften (t. ex. 5 Mos. 10: 16; 30: 6; Rom. 2: 29), dess betydelse synes vara hjärtats omskärelse eller den nya födelser? Härpå kunde man väl svara, att aposteln uppgift är här endast att visa, det omskärelsen icke bidragit till rättfärdiggörelsen, och att han därför endast anmärker, att den fastmera utgjort en bekräftelse på den redan skedda rättfärdiggörelsen. Men det rätta svaret är: Just därför, att omskärelsen beseglade trons rättfärdighet, var den för de troende ett nådemedel till att verka hjärtats förnyelse, som den betecknade. Allt, hvad som stärker tron, befrämjar helgelsen; trons rättfärdighet och hjärtats förnyelse äro så förenade, som trädet och dess frukt; och detta var skäl nog, hvarför aposteln här säger endast hvad omskärelsen egentligen var: ett insegel på trons rättfärdighet.

Såsom ett insegel, ett sigill på trons rättfärdighet undfick Abraham omskärelsen. Under ett testamente eller en förbundshandling sattes sist ett bekräftande sigill. Ett sådant sigill var omskärelsens tecken. Häraf få vi en dyrbar lärdom i afseende på sakramentens väsen och ändamål. Vi veta ock, att vår kyrkas fäder anført just detta språk (om omskärelsen såsom ett insegel på trons rättfärdighet), när de velat grunda den rätta läran om sakramenten*. Omskärelsen var ett tecken, men icke blott ett tecken, som skilde judar och hedningar, utan ett nådestecken, ett Guds insegel på det goda, han gifvit i ordet; därför var den ock för de troende ett nådemedel, nämligen ett medel att allt framgent påminna och förvissa dem om den nåd, det löfte, som var gifvet åt Abraham. När de troende och upplysta således hade tröst och styrka däraf, så har det ju medfört en gudomlig nåd åt deras hjärtan, på samma sätt som evangelium, blott med den skillnad, att det här skedde genom ett yttre tecken. På samma sätt är det ock med

* *Concordia Pia*, Apologien, Art. 7, och Sämtl. W. XIX, s. 76.

nya testamentets sakrament. De äro icke blott yttre igenkänningstecken på de kristna utan, såsom Augustinus säger, "synliga nådesord." De förvissa den enskilda människan om delaktighet i den nåd, som genom predikan tillsäges hela världen. Gud vill med sakramenten likasom taga på den enskilda människan och säga: Dig, dig, menar jag, dig som jag gifver detta yttre tecken, dig gifver jag den osynliga, andliga gåfva, som jag genom mitt ord har förenat därmed. — Så är det med dopet, i hvilket Kristus med sin instiftelses ord har nedlagt hela frälsningens gåfva, då han säger: "Den som tror och blifver döpt, han skall varda frälst." Då är dess vatten "icke blott vatten, utan ett nåderikt lifvets vatten och ett bad till ny födelse i den Helige Ande." Likaså med nattvardens sakrament. Då Jesus säger om dess välsignade bröd och vin: "Detta är min lekamen, detta är mitt blod, som för eder utgifvas till syndernas förlåtelse", så är där icke blott bröd och vin, utan, såsom ock aposteln säger, "det brödet är en delaktighet af Kristi kropp, den kalken är en delaktighet af Kristi blod" (1 Kor. 10: 16; 11: 27, 29.) Men liksom de otrogna bland judarna i sin omskärrelse endast hade en laggärning och därigenom endast en falsk tröst och således skada och förvillelse däraf; så hafva ock de otrogna bland oss uti dopet och nattvarden endast yttre ceremonier och därmed endast skada och fördärf. Därför fordras här alltid tron för att hafva välsignelsen af Herrens ord och stiftelser. "Däraf", säger Luther, "kommer det sanna ordspråket: Icke sakramentet utan tron på sakramentets löfte rättfärdigar." Så har omskärnelsen icke rättfärdiggjort Abraham och hans säd, och dock kallar aposteln den ett insegel på trons rättfärdighet. Ty tron på det löfte, hvarvid omskärnelsen var fästad, rättfärdiggjorde och uppfyllde det, som omskärnelsen betecknade. Välsignelsen af sakramenten erhåller således endast den, som tror. Men denna omständighet gör icke sakramenten till blotta tecken och sinnebilder, allra minst, såsom några mena, endast till en lydnadsgärning af oss eller bekännelse af vår tro. Nej, att sakramenten icke tjäna en otrogen till frälsning, det är något, som de hafva gemensamt med allt, hvad Gud gjort och gifvit. Ty så är det ock med evangelium; så med hela Kristi förtjänst — "dem gagnade icke det ord, de hade hört, emedan det icke hade genom tron blifvit införlifvad med dem, som hade hört det" (Hebr. 4: 2). Och ändå säga vi icke, att ordet och Kristi förtjänst äro tomma tecken, som ingenting medföra. Vi säga tvärtom, att samma ord, hvilket ickeagnar dem, som icke tro, likväl medför Kristus och hans förtjänst till dem, som tro; såsom vi lära

af Rom. 10: 6—8: "Säg icke i ditt hjärta: hvem skall fara upp till himmelen? det är att hämta Kristus ned, eller: hvem skall fara ned i afgrunden? det är att hämta Kristus upp från de döda. Men hvad säger då Skriften? Ordet är dig nära i din mun och i ditt hjärta" o. s. v. Dessa ord säga oss: Du behöfver icke speja uppåt mot himmelen eller nedåt till afgrunden efter Kristus. Han är dig helt nära; du har honom i ordet, "ordet om tron, hvilket vi predika"; tror du i ditt hjärta, så har du honom ock i ditt hjärta o. s. v. Just så är det ock med sakramenten; de göra, att jag icke behöfver i ovisshet sväfva omkring i det vida, hit och dit, utan får taga honom i hans synliga tecken; såsom Augustini yttrande lydde: "Sakramenten äro synliga nådesord." Ett sådant synligt nådesord var ock omskärelsen. — Och slutligen våga vi anmärka, att då omskärelsen, som var ett "insegel på trons rättfärdighet", likväl efter Guds egen förordning skulle gifvas åt de nyfödda barnen (på åttonde dagen, 1 Mos. 17: 12), så har Gud visserligen därmed visat, att ett så tidigt erhållet nådestecken kan tjäna till välsignelse. — Men vi gå nu åter till texten.

Aposteln säger vidare, att Abraham såsom redan troende mottagit omskärelsen såsom ett tecken äfven därtill, "att han skulle vara en fader för alla, som trodde", både deras, som i oomskurenheten trodde, och deras, som äro af omskärelsen och vandra i spåren af hans tro. Abraham är i särskild bemärkelse alla deras fader, som tro på Kristus, emedan man kan säga, att i en viss mening de trognas släkte på jorden utgått ifrån Abraham. Den heliga säden, som skulle komma af Abraham, var Kristus; men Kristus var det heliga hvetekornet, som skulle bära mycken frukt, skulle fortplanta sig till en stor sädesåker af Kristus-människor, d. ä. de, som tro på Kristus och därigenom äro födda af Gud. Detta är Abrahams andliga säd (Rom. 9: 7, 8), såsom på nämnda sätt kommen från Abraham, och därför kallas alla trogna "Abrahams barn" (Gal. 3: 7, 29). Äfven detta skulle omskärelsen beteckna. Och härmed äro alla folk och släkter på jorden i Kristus återförenade till en familj, till syskon, till ett, såsom aposteln säger: "Här är icke jude eller grek; här är icke träl eller fri; här är icke man och kvinna; ty alla ären I en i Kristus Jesus" (Gal. 3: 28.) Att framställa denna alla Guds barns enhet genom tron på Kristus, har varit ett bland aposteln hufvudämnen (se kap. 3: 29, 30; 9: 8; Gal. 3: 28; Ef. 2: 13—22). Ty äfven denna enhet eller jämlikhet inför Gud är ett stort vittnesbörd, att Herren icke

ser till någon människas förtjänst, godhet eller dygd, utan på den enda omständigheten, om vi äro af Abrahams tro. Då man betänker den stora skillnad, som måste äga rum mellan Guds förbundsfolk och de råa hedningarna, mellan dem, som hade allt Guds ord, den af Gud inrättade guds tjänsten och den mängd af religionsöfningar, som därmed följde, och däremot dem, som lefde utan Gud i världen, såsom vilda djur i skogen, i alla hedendomens styggelser, och båda dessa olika folk nu göras lika inför Gud, blott genom tron på Kristus; då måste vi bekänna, att häri ligger en stark bevisning, att Guds nåd icke beror af någon dygd och godhet hos människan, utan att Gud ser endast efter den heliga säden, Kristus; att där han finner honom, där finner han allt sitt behag.

För dem, som vandra i spåren af den tro, hvilken vår fader Abraham hade såsom oomskuren. De orden måste dock noga märkas. "Trons spår" utmärka Abrahams pilgrimsväg, alltifrån det han utgick från sitt fädernesland och till hans vandringens ända. Abraham har icke blott visat ett eller annat prof af sin tro, utan hela hans lif var ett vandrande i tron med ett himmelskt sinne, så att han äfven i det land, som var särskildt gifvet åt honom och hans afkomlingar, höll sig för en främling och sökte efter ett bättre fädernesland, det himmelska (Hebr. 11: 9—16). Sådant betecknas ock med orden "vandra" och "spår". Ingen är ett sant Abrahams barn genom att tillfälligtvis vara from och göra vissa "kraftiga gärningar", då han likväl efter sitt hjärtas egentliga håg "vandrar efter köttet"; utan dessa ord: "vandra i spåren af hans tro", beteckna ett helt lif, en hel lefnads vandring efter Anden, hvilket förutsätter en förvandling af hela människan, hela hennes väg och väsende. Det är egentligen detta, som skiljer de falska och sanna kristna från hvarandra. De förra kunna tillfälligtvis bemöda sig om de heligas vandring, deltaga i heliga öfningar, tänka, tala och göra något vackert och kristligt, men det är icke deras egentliga väg och vandring; ty då de äro fria, så hafva de sin största trefnad i den närvarande världens väsende. Detta kommer däraf, att de icke äro födda till nya människor, hjärtat är utan Kristus, det är icke Kristi lif och himmelrike i hjärtat; därför är där icke heller Andens tuktan för dess fåfänglighet, utan denna är deras egentliga väg. De trogna åter kunna väl tillfälligtvis stappla, falla och vandra ofullkomligt, men stå alltid åter upp i ånger och tro, rätta sig åter och fortfara år efter år att vara samma andliga människor, och Kristus och löftet om honom och hans eviga rike

är deras stora hufvudskatt, deras visa och deras mål. Sådan var Abraham; och sådana äro de, som vandra i spåren af hans tro. Fastän icke blott inga yttre gärningar, utan ock intet nådens verk i hjärtat, eller Andens frukter, till det minsta ingå uti den rättfärdighet, som gäller inför Gud, utan all vår rättfärdighet inför Gud består i hans Sons lydnad; så blifva vi dock icke arfvingar till det himmelska Kanaan, om icke detta nådens verk i hjärtat följer af vår tro och äfven uppenbarar sig i våra ord och gärningar under vår lefnad. Nåden är stor och fri, så att därtill behöfves intet verk i oss eller af oss; men må ingen därför bedraga sig! Du är därför icke frälst, om ej Anden verkat i ditt hjärta en ny födelse och sedan allt intill änden förnyar hela din människa. Sådant skola vi besinna vid orden: "vandra i spåren af hans tro." — Men vi gå nu åter till texten. Aposteln fortfar att med Abrahams exempel förfäktas trons rättfärdighet och säger:

13. Ty icke var det genom lagen, som det löfte gafs åt Abraham eller åt hans säd, att han skulle blifva världens arfvinge, utan genom trons rättfärdighet.

Det ligger ett stort Andens djup i apostelns tankar och ord. Om vi icke besinna det, skola vi svårligen förstå denna vers och dess sammanhang med det föregående. Af ordet "ty" märka vi, att här skall vara sammanhang, skall följa någon ytterligare bevisning för det nyss sagda. Men huru skola vi förstå det, att då aposteln nyss förklarat omskärelsen för ett "insegel på trons rättfärdighet", han dock, med påtaglig hänsyftning på detsamma, som han nyss behandlat, nu börjar att tala om "lagen"? Omskärelsen var ju ett insegel på trons rättfärdighet? Svar: de lagiskt sinnade se allting lagiskt; för de otrogna judarna var omskärelsen en laggärning och ett insegel till lagens förbund*. Nu talar aposteln till sitt folk på det sätt, som de behöfde det. — Det andra, som här är djupt och besynnerligt, är uttrycket "världens arfvinge." "Det löftet, att han skulle blifva världens arfvinge", hvad är det? Det första åt Abraham gifna, till Isak och Jakob förnyade grundlöftet lydde så: "I dig skola alla släkter på jorden varda välsignade" (1 Mos. 12: 3), eller: "I din säd skola alla folk på jorden välsigna sig (22: 18). Genom denna "säd", hvilken var Kristus (Gal. 3: 16), skulle alltså förbannelsen borttagas, hvilken för syndens

* Därom talades utförligare under kap. 2: 25.

skull hvilade öfver hela jorden och alla dess barn (Gal. 3: 13, 14), och en ny välsignad säd utbreda sig öfver jorden, nämligen Abrahams andliga barn. Härigenom skulle han blifva "en fader för många folk" (v. 17, 18 i vårt kap.), hvilket ju ock kan kallas att genom sin säd blifva "världens arfvinge". Men detta är visst icke allt, hvad aposteln menar. Märk därför: till en underpant på detta stora löfte gaf Herren Gud åt Abraham äfven löftet om besittningen af Kanaans land för honom och hans efterkommande. Detta jordiska Kanaan var emellertid endast en förebild till det himmelska hemlandet, och att de tre fäderna, Abraham, Isak och Jakob, själfva så betraktat det, därom vittnar hvad aposteln säger i Hebr. 11: 9, 10, 13—16, nämligen att de uti det land, som var dem lofvadt, genom tron voro likasom i ett främmande land, nedslogo icke där fasta bopålar utan bodde i flyttbara tält, under väntan på en stad, som har grundvalar, hvilkens byggmästare och skapare Gud är; att de bekände sig vara gäster och främlingar på jorden, hvarmed de gånge tillkänna, att de sökte ett bättre fädernesland, det är, det himmelska. Af detta allena skulle de äga en "evig besittning"; i detta allena skulle de "komma till hvila" (Hebr. 4: 8, 9). Detta är "den värld" (Luk. 20: 35), hvars arfvinge Abraham skulle varda, då genom hans välsignade säd hela jorden är befriad från förbannelsen, så att idel rättfärdighet bor därpå (2 Petr. 3: 13).

Detta himmelska fädernesland är ofta i Skriften kalladt ett "arf" (Hebr. 9: 15; 1 Petr. 1: 4). Men icke blott Abraham utan ock hans andliga säd äro bestämda till arfvingar af detta himmelska fädernesland. "Allt är det edert", säger aposteln (1 Kor. 3: 21—23), "den, som öfvervinner, skall få detta på sin lott" (Upp. 21: 7). Dock är Abraham, genom den särskilda utkorelse, hvarigenom han heter alla trognas fader, här särskildt nämnd såsom "arfvingen" och på samma grund en "fader till många folk", såsom löftet i 1 Mos. 17: 5 lydde, och hvarpå ofta i vårt kapitel hänsyftas.

Ordet "arfvinge" lämpar sig ock synnerligen till titeln barn, och de trogna äro ju Guds barn. Aposteln säger: "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar, nämligen Guds arfvingar och Kristi medarfvingar" (Rom. 8: 17); hvarmed han erinrar, icke allenast att Guds barn hafva en rätt till det goda, Gud skall gifva, utan ock att de hafva denna rätt på grund af en upptagelse och andlig födelse till barn, och icke för några gärningar eller förtjänster. Den arfsrätt, ett barn äger på grund af blotta födelsen, hvarigenom det är en naturlig arfvinge till allt, hvad fadern äger, och därigenom skildt från alla dem, som genom eget

arbete förvärfva sitt goda, afmålar således mycket väl, hvad aposteln här vill framställa, nämligen Guds nådiga upptagande af sina barn. När man anför sin rätt på denna väg, nämligen såsom barn, är hvarje anspråk på förtjänst uteslutet. Och såsom Gud hade tilldelat Abraham och hans säd ett arf på jorden, som aldrig kunde dem frångas, så länge de förblefvo i hans förbund; så är ock det eviga arfvets besittningsrätt trygglig för alla dem, som äro och förblifva andliga barn. — Och storheten af detta vårt arf är i Skriften framställd genom uttrycken: ett "konungarrike" (gr.-t. i Luk. 12: 32), en "krona" (2 Tim. 4: 8) och en "tron" (Upp. 3: 21). Tänk, hvad sådana ord antyda.

Genom lagen. Det stora löftet är icke gifvet åt Abraham och hans säd genom lagen — ordagrant efter gr.-t. "genom lag". Aposteln har förut förklarat, att omskärelsen icke kunnat bidra till Abrahams rättfärdiggörelse, eftersom han var rättfärdiggjord genom tron långt före sin omskärelse; nu tillägger han ytterligare, att hela det stora löftet till Abraham icke berott af någon lag eller gärning, utan blifvit honom gifvet alldeles fritt, endast af Guds egen nåd och goda vilja, och hvilket Abraham endast med tron mottagit. I Gal. 3: 18 visar han, att lagen och löftet äro rakt motsatta ting — han säger: "Ty om arfvet komme af lag, så komme det icke mera af löfte; men åt Abraham har Gud skänkt det genom löfte." Många, som med munnen bekänna nåden och tron såsom frälsningens väg, men likväl bifoga en en mängd villkor af våra egna gärningar eller egenskaper, såsom bidragande till nåden, besinna icke, att de därmed förneka hela begreppet af nåd och gåfva. Härom har aposteln ofta erinrat, nämligen på alla de ställen, där han sätter emot hvarandra lagen och löftet, gärningar och nåd, gärning och tro, t. ex. Rom. 11: 6; Ef. 2: 8, 9 m. fl. st. Men då han här förklarat, att det stora löftet blifvit gifvet åt Abraham och hans säd utan lagens rättfärdighet, så sätter han en annan rättfärdighet i dess ställe såsom grund för den stora gåfvan och säger:

Utan genom trons rättfärdighet. Vi hafva förut sett, att detta uttryck icke betecknar, att tron i sig själf utgör en rättfärdighet, utan att här menas en rättfärdighet, som tron omfattar, en verklig rättfärdighet, d. ä. fullkomlighet inför lagen, men som tillräknas den troende (kap. 3: 22, 24; 5: 18, 19). Vårt kapitels slutvers, om Kristi försöande död och rättfärdiggörande uppståndelse, griper tillbaka i hela kapitlet och uttalar evangeliskt tydligt innehållet af Abrahams och hans rätta barns tro. Emedan Abrahams och hans andliga barns tro om-

fattar Kristus, syndens och förbannelsens borttagare och lagens fullgörare, så hafva de en verklig rättfärdighet, "trons rättfärdighet", och på denna grundar sig då, att de blifva arfvingar af det himmelska fäderneslandet, så att det då rätteligen heter: "De rättfärdiga skola besitta landet och bo däri evinnerligen" (Ps. 37: 29). Åt Kristus, den rätta "arfvingen af allt" (Hebr. 1: 2), är gifven all makt i himmelen och på jorden, och han, "den förstfödde bland många bröder" (Rom. 8: 29), gör dessa till sina "medarfvingar" (v. 17); han, hufvudet för det konungsliga folket, förhärliigar dem, som han har rättfärdiggjort (v. 30). — Att en förtjänst inför lagen och en gåfva genom löftet äro så motsatta ting, att de helt upphäfva hvarandra, visar aposteln nu ytterligare, då han säger:

14. Ty om de, som äro af lagen, äro arvingar, så har tron blifvit fåfäng och löftet gjordt om intet.

"De som äro af lagen", d. ä. de, som äro af den vägen. Här är nu blott att välja ett af tvenne motsatta ting: antingen genom lagen och dess fullgörande eller genom löftet och tron kan det icke ske; ty den fordrande lagen och den emottagande tron äro alldeles motsatta ting (Gal. 3: 12). Blifva de arfvingar, som äro af lagen, då bort med trons lära! Den är då en förförelse. *Tron har då blifvit fåfäng*, ett tomt och bedrägligt ting, och *löftet gjordt om intet*, ogiltigt och upphäfvat, om arfsrätten vinnes genom lagens gärningar. Hela Kristi förtjänst, allt hvad därom från världens begynnelse är förkunnadt af Gud själf och hans änglar, profeter och evangelister, allt är falskt och ett olyckligt bedrägeri. Aposteln säger således här det samma som i Gal. 2: 21: "Jag förkastar icke Guds nåd; ty om rättfärdighet kommer genom lagen, så har ock Kristus fåfängt dött." Må hvar och en, som läser detta, tänka härpå! — Hvad de, som äro af lagen, slutligen vinna med allt sitt arbete, visar aposteln med följande tillägg:

15. Ty lagen kommer vrede åstad, ty hvarest ingen lag är, där är icke heller någon öfverträdelse.

Detta är riktigt ett hufvudställe i den heliga skrift, på hvilket vi böra väl gifva akt, för att lära rätt skilja mellan lag och evangelium och, som Luther säger, "vakta oss för den vågsamheten att handla med det stora gudomliga majestätet med våra arma tiggargärningar eller vilja möta elden med halmstrån."

Lagen kommer vrede åstad — "lagen verkar vrede" — hvad kan det betyda? Några hafva tänkt, att med "vrede" här skulle menas "människans vrede mot Guds dom", eller den bitterhet mot Gud och hans lag, som uppstår i hjärtat, då den arma syndaren känner sig icke kunna hålla lagen. Nu nekas icke, att en sådan vrede också kan uppstå; men sammanhanget och många likbetydande texter visa, att meningen här måste vara: lagen tjänar icke därtill, att vi få Guds nåd utan tvärtom hans vrede öfver oss. Då märker man sammanhanget med föregående vers. Aposteln tillägger ock genast: *Ty hvarest ingen lag är, där är icke heller någon öfverträdelse*, hvilket visar, att här åsyftas en vrede, som kommer af vår "öfverträdelse", således Guds vrede*. Det är en egenskap hos all lag att medföra tillfälle till öfverträdelse, hvarpå följer vrede, dom, straff. Hvarest ingen lag är, där kan icke heller finnas någon öfverträdelse af lagen. Om en människa kunde försättas i den ställning, att hon icke vore under någon lag, kunde hon aldrig utsättas för skuld eller vrede; ty emedan synd utgör öfverträdelse af lagen, så vore hon nu utan synd, emedan hon icke hade någon lag öfver sig. Såsom aposteln säger i kap 5: 13: "Synd tillräknas icke, där ingen lag är". Men när nu Guds lag fordrar hjärtats fullkomliga renhet, fullkomliga kärlek och lydnad, och sådant efter syndafallet icke mera finns i människonaturen, så blir en nödvändig följd, att lagen blir öfverträdd och således bringar Guds vrede öfver oss. Detta är just, hvad aposteln utförligt bevisade i de tre första kapitlen, nämligen att alla människor, af alla folk och yttre omständigheter, "äro under synd", att "ingen rättfärdig finnes, icke en",

* Doktor Philippi säger: Med ordet »vrede» kan här icke menas människans vrede mot Guds dom, såsom Melanchton förklarar det; ty vreden sättes här emot nåden och löftet och måste därför beteckna något hos Gud. Dessutom tillägger väl Skriften den syndiga människan i hennes förhållande till Gud »fiendskap» (kap. 8: 7; Kol. 1: 21), men aldrig vrede. Denna åter tilläggas Gud (kap. 1: 18; 2: 5, 8; 3: 5; 5: 9, o. s. v.). Men lika litet kan ordet »vrede» beteckna människans »medvetande om vrede», såsom Müller vill. Ty *orgä* betyder vrede, icke »medvetande om vrede.» Ordet »vrede» betecknar här således intet annat än Guds vrede i dess objektiva verklighet. Och orsaken, hvarför lagen åstadkommer den gudomliga vreden, angifva de följande orden, näml. att lagen är en anledning till öfverträdelse. Denna sats uttrycker aposteln negativt: »Hvarest ingen lag är, där är icke heller någon öfverträdelse.» Fastän med detta uttryck icke visas någon logisk nödvändighet, hvarför lagen måste åstadkomma vrede, ligger dock en sak-nödvändighet däri, näml. då det redan är afgjort, att i all människonatur är synd mot lagen, ty då måste ock följa, att Guds vrede genom lagen kommer öfver människan.

men att därför också "intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt inför Gud", utan att tvärtom "Guds vrede uppenbaras öfver all ogudaktighet och orättfärdighet hos människor" (1: 18). Sådant är nu människans tillstånd, att Guds lag, långt ifrån att rättfärdiga, endast åstadkommer Guds vrede och straff. Sådant visade sig redan vid lagens utgifvande på Sinai berg. Knappt hade Gud börjat att uttala sina heliga bud, så uppstod genast öfverträdelse af det första budet, och tretusen slagna utgjorde tecknet på den Guds vrede, som lagen åstadkommer. — Men det är icke nog därmed, att en lag alltid gifver tillfälle till öfverträdelse, och att Guds lag nödvändigt måste blifva öfverträdd af den fallna människan: naturen är därjämte så ond, att den rentaf eggas till ännu mera synd genom förbudet. Såsom aposteln visar i kap. 7: 7—13, där han säger, att själfva det budet: "Du skall icke begära", uppväckte i honom all begärelse och gjorde, att den förut slumrande synden kom till lif och verksamhet och blef "öfvermåttan syndig genom budordet". Detta är en ytterligare förklaring, hvarför lagen alltid kommer vrede åstad.

Men att aposteln icke säger: "Hvarest lag är, där är ock öfverträdelse", utan uttrycker det i den nekande formen: "Hvarest ingen lag är, där är icke heller någon öfverträdelse", tyckes hafva skett för att prisa de trognas salighet, hvilka "äro icke under lagen, utan under nåden." Dessa äro i ett sådant nådastånd, som om ingen lag vore till, emedan Gud "icke tillräknar dem deras öfverträdelser" (v. 8). Därför säger ock aposteln i kap. 8: 1, att det finns ingen fördömmelse för dem, som äro i Kristus Jesus. Kunde ock vi lika visst tro det, som det hos Gud är visst, att han icke dömer oss efter lagen utan skådar oss endast i Kristus, så skulle ock vi "hafva det så i vårt samvete, som om ingen lag varit gifven på jorden, hvarken ett eller tio bud" (Luther); "ty", säger åter Luther, "vår rättfärdighet är intet annat och står ock på intet annat, än att vi intet göra, intet höra, intet veta hvarken af lag eller af gärningar, utan veta och tro allenast det, att Kristus har gått till Fadern och är vår öfverstepräst, hvilken handlar, talar och beder för oss samt regerar öfver oss och i oss genom sin nåd." Detta är förvisso en salig ställning. Däremot är det alltid osaligt att vara under lagen, om vi ock äro de bästa människor; ty vi kunna dock icke undgå Guds vrede, emedan vi icke äro fullkomliga och syndfria, och lagen icke gifver någon nåd.

16 o. 17. Därför är det af tron, för att det skall vara af nåd, på det att löftet må stå fast för hela hans säd, icke för den

allenast, som är af lagen, utan ock för den, som är af Abrahams tro, hvilken — såsom det är skrifvet: Jag har satt dig till en fader för många folk — är allas vår fader inför Gud, på hvilken han trodde, och som gör de döda lefvande och kallar det, som icke är, såsom om det vore.

Sedan aposteln i trettonde versen förklarar, att löftet om arfvet icke blifvit gifvet åt Abraham på grund af någon rättfärdighet efter lagen, utan genom trons rättfärdighet, och sedan han i v. 14 o. 15 visat, att det icke kunde erhållas genom lagen, går han här att förklara orsaken, hvarför Herren Gud gjort tron till frälsningens väg. Han säger:

Därför är det af tron, för att det skall vara af nåd. Märk väl dessa ord. De gifva ett stort ljus öfver hela Guds frälsningsråd. Aposteln säger, att då det eviga lifvets arf icke kan vinnas genom någon vår lydnad eller rättfärdighet inför lagen, utan skall mottagas endast med tron, så är orsaken den, att det skulle gifvas af nåd. Se här hemligheten af detta besynnerliga, hvarpå hela världen undrar och stöter sig, att Skriften är genomströdd med det lilla ordet "tro" och alltigenom fäster människornas frälsning vid tron, så att där öfverallt stå sådana ord som: "genom tron", "af tron", "om du kan tro", "han trodde", "tro", o. s. v. Hemligheten är denna: "det skulle vara af nåd". Människan var genom syndafallet så förlorad, att hon icke kunde på annat sätt frälsas än genom en hel och oförskyld nåd. Herren Gud ville förhärliga sin nåd och åter skänka det eviga lifvet lika oförskyldt, som han en gång skapade människan till evigt lif (se Ef. 1: 5—12); men då måste den stora nådegåfvan mottagas på ett sådant sätt, att människan icke kunde tillägna sig själf den ringaste förtjänst, utan måste gifva Gud hela äran därför. Sådant gör endast tron. Att tro är att fränsäga sig själf all värdighet och förtjänst och all förmåga att själf frälsa sig, men nu såsom ett litet vanmäktigt barn endast taga emot nåd som nåd. Därför måste det vara af tron. På ingen annan väg än genom tron kunde frälsningen mottagas såsom nåd. Hade den blifvit gifven för någon vår förtjänst, eller till en del för något godt hos oss, så mycket som för en god tanke, så hade det icke varit af nåd. Såsom aposteln säger: "Är det af nåd, så är det icke mer af gärningar; annars blifver nåden icke mer nåd; men är det ock af gärningar, så är det icke mer nåd; annars är gärningen icke mer gärning" (Rom. 11: 6). Men nu har aposteln redan förut bevisat, att vi varda rättfärdiga "utan förskyllan", eller för intet, till skänks, "af Guds

nåd"; och här förklarar han, att det just därför måste ske genom tron, att det skall vara af nåd.

På det att löftet må stå fast för hela hans säd. Detta var det andra nådiga ändamålet, hvarför det eviga lifvets löfte grundades blott på nåd och skulle mottagas blott genom tron, nämligen att "löftet må stå fast för hela hans säd", d. ä. att icke någon enda skröplig syndare skulle nödgas gå miste därom. Han har själf dragit försorg om att göra nådens gåfva viss och orubblig för hvar och en och därför grundat den på sin egen fria och mäktiga nåd genom Kristus, hvilken icke växlar och vacklar såsom vår skröpliga fromhet. Herrens "nådegåfvor och kallelse äro sådana, att han icke ångrar dem"; såsom han säger: "Mitt rådslut skall gå i fullbordan, och allt hvad jag vill, det gör jag" (Jes. 46: 10). Melancthon utlägger vårt ställe sålunda: "Det är, såsom aposteln velat säga: Om vår frälsning och rättfärdighet hade berott af vår godhet och fromhet, så hade Guds löfte ännu alltid blifvit oss ovisst och onyttigt, ty vi hade aldrig varit vissa om, när vi varit nog goda och fromma. Och detta förstå trogna hjärtan så mycket, att de icke toge tusende världar (i mellangift) för att saligheten ställdes på oss." Hade frälsningen varit grundad på någon vår värdighet, eller hade tron varit något annat än ett blott omfattande af Guds nådestillsägelse, då hade nåden icke varit nåd; det måste vara ren och fri nåd, som gör oss saliga, annars äro vi förlorade. Därför skall nåd förblifva nåd och tro endast tro — nåden en sådan barmhärtighet, som "gör den ogudaktige rättfärdig" endast för Kristi skull, och tron blott ett omfattande af samma nåd. Endast så kan en arm syndare vara viss om sin frälsning. Endast så kan "löftet stå fast för hela säden."

Icke för den allenast, som är af lagen, utan ock för den, som är af Abrahams tro, hvilken är allas vår fader. Läs sålunda: "Icke allenast för den (näml. säden), som är af lagen", d. ä. född och uppfostrad under den lagiska författningen, således af judarna, i v. 9 och 12 kallade de omskurna; "utan ock för den (säden), som är af Abrahams tro", hvad folk och religion den förut än tillhört. Endast af tron på Kristus beror det, att man är ett sant Abrahams barn. — *Hvilken — såsom det skrifvet är: Jag har satt dig till en fader för många folk — är allas vår fader.* Detta löfte läses i 1 Mos. 17: 4, 5, där det i sin helhet lyder så: "Se, det förbund, som jag å min sida gör med dig, är detta, att du skall blifva en fader till många folk. Därför skall du icke mer heta Abram (hög fader), utan Abraham (fader till många) skall vara ditt namn; ty jag skall låta dig blifva en fader till

många folk.* Enligt apostelns uttolkning af detta löfte innebär det, att Abraham skulle få en stor mängd andliga barn, såväl som en talrik naturlig afkomma. Denna apostelns tolkning* af detta Herrens löfte är en nyckel till allt, hvad Skriften innehåller om detta ämne. Det visar, att Abraham skulle hafva en tvåfaldig säd, att löftet har en dubbel mening, och i båda meningarna är det ock punktligt uppfyllt. Det var egentligen trenne löften, Gud gaf Abraham, och hvart och ett af dessa har sin dubbla uppfyllelse: först om en talrik säd, den naturliga och den andliga; för det andra, att alla jordens släkter skola i Abrahams säd varda välsignade, nämligen genom Kristus och judafolket, Guds vittnen inför alla folk; för det tredje, om ett fädernesland, det jordiska och det himmelska. Att på detta tvåfaldiga sätt förstå Guds löften till Abraham, därtill gifver oss denna apostelns tolkning en biblisk grund.

Inför Gud, på hvilken han trodde. — Dessa ord: "inför Gud, på hvilken han trodde", tillhöra icke anförandet ur löftet, utan äro apostelns ord. Meningen tyckes vara: då Gud sade: "Jag har satt dig till en fader" o. s. v., och något sådant ännu icke alls syntes till, emedan Abraham var barnlös, utan det tvärtom syntes mycket orimligt, att Abraham skulle blifva en fader för många folk, så har detta dock redan ägt rum "inför Gud, på hvilken han trodde". Denna mening kommer ock mycket väl öfverens med det, som vidare tillägges om Gud.

Som gör de döda lefvande och kallar det, som icke är, som om det vore — ordagrant: "kallar det icke varande såsom varande". — Men vi vilja först betrakta orden: "Som gör de döda lefvande". Hvad kan det åsyfta? Måne den allmänna och bokstafliga betydelsen, att Gud skall uppväcka de döda till lif? Eller åsyftar det, hvad i v. 19 säges om Abrahams "halfdöda kropp" och Saras "halfdöda kved", af hvilka dock en så stor säd nu skulle komma? eller syftar det på Abrahams tro vid Isaks offrande, "att Gud är mäktig äfven att uppväcka från de döda" (Hebr. 11: 19)? Det första är utan tvifvel meningen, och det innesluter då de två senare fallen och alla möjliga trosprof. Abraham trodde på en allsmäktig Gud; och den, som tror på en Gud, som kan uppväcka de döda, kan ock sedan tro, att Gud kan göra allt, hvad han någonsin säger. Om Gud uppväcker de döda, hvarför skulle han då icke kunna göra den gamle Abraham och den ofruktsamma

* Hvilken tolkning icke grundar sig blott på hvad man kallar ackommodation eller ett likhetsförhållande, utan utgör en verklig förklaring af Guds egentliga mening i löftet, vare sig Abraham förstått det eller ej.

Sara till föräldrar för en talrik afkomma? Huru skulle då Abraham tvifla, att Gud kunde fullborda sitt löfte om en talrik säd genom Isak, om han ock nu offrade och brände honom till aska? Gud kunde ju dock uppväcka honom. En sådan tro har Abraham haft. — Men vidare: "Gud gör de döda lefvande och kallar det, som icke är, som om det vore"; d. ä. Gud talar om de ting, som ännu icke äro till, på samma sätt som om de redan vore till, så snart han beslutit att göra något. På detta sätt talade han till Abraham, om hvad ännu icke var till, och gifver honom nu redan namnet Abraham (fader till många); ty han säger: "Jag har satt dig till en fader för många folk." För Gud, hvilken gör de döda lefvande, var Abraham redan det, som i löftet var sagdt, att han skulle vara. Detta är ett förträffligt ställe, fullt med lärdom och styrka för vår klena tro. På detta sätt måste vi alla lära att tro och tänka om Gud; då blifva vi rätta abrahamiter. Han som med sitt ord skapade himmelen och jorden och "bjöd ljuset lysa utur mörkret" (2 Kor. 4: 6), han är mäktig nog att af intet göra allt, af döden göra lif, af synden rättfärdighet, af trældom under djäfvulen frambringa Guds barns härliga frihet. Profeten säger: "Lyften upp edra ögon mot höjden och sen; hvem har skapat allt detta? Det har han, som för härskaran däruppe fram i räknade hopar. Han nämner dem alla vid namn; så stor är hans makt, så väldig hans kraft, att icke en enda uteblifver" (Jes. 40: 26). Såsom Gud nämner himmelens stjärnor, som han har skapat, vid namn, så kallar han ock alla Abrahams barn, som skulle blifva många såsom himmelens stjärnor, hvart och ett vid sitt namn, förrän ännu något enda var födt (jämf. Ps. 139: 16); "ty för honom är hvarken förfluten eller tillkommande tid, utan det är allt för honom närvarande, hvad som någonsin skall vederfaras oss." Och såsom Abraham på Guds allmakt och ord trodde sådant, hvaraf han nu såg intet, ja, sådant, som var på det högsta stridande mot allt, hvad han hos sig själf såg eller kände; så måste ock hvarje kristen på Herrens tillsägelse tro tvärtemot det, som han hos sig själf ser och känner. Detta är, hvad som egentligen heter tro, tro på Guds allmakt och trohet, att han skall vända allting till motsatsen mot hvad som nu synes eller kännas. Så har Luther till de arma kristnas tröst framhållit Abrahams tro och Abrahams Gud, hvilken "kallar det, som icke är, som om det vore", då han säger: "Det synes väl icke, då man trampar hans kristna under fötterna eller hugger hufvudet af dem, att det skall vara ära och härlighet, skall heta fröjd och salighet, utan rena motsatsen. Men Gud säger: Jag kan göra det

icke varande, likasom det vore; jag kan göra, att det är, som icke är; att af all bedröfvelse och allt hjärtequal blifver idel fröjd. Jag kan säga: Du död och graf, var du lif! Helvete, var du himmel och salighet! Gift, var du ett kostligt läkemedel! Djäfvul och värld, var du för mina kristna nyttigare än de kära änglarna och de fromma helgonen! Ty jag kan och vill så bygga och sköta min vingård, att den genom allahanda ofärd och lidande skall blifva endast bättre.“ Då en anfäktad kristen intet annat känner, än att han är alldeles öfverlämnad åt djäfvulen, som uppfyller hans hjärta, tankar och hela lif med idel synd, sorg och jämmer; då kan Gud säga: Du är helig, du är ”hel och hållen ren“, du är mitt tempel. Då jag känner mig genom mycken synd alldeles vederstyggelig för Gud, då säger Gud: Du är täck, älsklig och dyr för mina ögon. Då jag ser endast döden och förruttnelsen för mig, då säger Gud: Jag ser dig i himmelen härlig och salig bland mina änglar. Han ”som gör de döda lefvande och kallar det, som icke är, som om det vore“, han skall åt de troende i denna tid göra allt detta lika säkert, som han har uppfyllt sitt underliga löfte till Abraham, så att hela jorden är öfverströdd med hans säd. Gud gifve oss blott mera af Abrahams tro! Men den dyra gåfvan måste du med mera allvar söka, än som vanligen sker. De som af hjärtat begära den gåfvan, ofta och allvarligt bedja Gud därom samt flitigt betrakta Guds ord och gärningar, de tillväxa äfven i tron och varda starka och brinnande i Anden. De åter, som nöja sig med sitt lilla mått och förakta Guds dyraste gåfvor, hos dem af-tager tron och kan äfven helt upphöra, och de affalla.

18. Och där ingen förhoppning var, trodde han i förhoppning, på det att han skulle blifva fader för många folk, enligt det som var sagdt: Så skall din säd vara.

Närmare gr.-texten: ”Och emot hopp trodde han på hopp“. Ett äkta paulinskt talesätt. För förnuftsens ögon och efter naturens vanliga ordning fanns för Abraham intet hopp, att då både han och Sara voro så gamla, han skulle blifva fader; ännu mindre, att han skulle blifva ”en fader för många folk“. Men emot det mänskliga hoppet, som alltid ser efter naturliga grunder, trodde han på det hopp, som Guds löftesord ingaf. Uttrycket: ”på hopp“, angifver ståndpunkten och arten af Abrahams tro. Likasom hoppet omfattar önskliga men osynliga och aflägsna ting (kap. 5: 2; 1 Kor. 9: 10; Tit. 1: 2), så har Abraham här sagt i sitt hjärta: Jag ser intet tecken, ingen likhet till det,

som Gud lofvat mig; men jag tager detta löfte på samma sätt som det, att Gud skall uppväcka de döda. Det synes intet däraf, men "vi hoppas, det vi icke se" (kap. 8: 24). Och detta heter just att tro; såsom aposteln säger: "Tron är en viss tillförsikt om det man hoppas, en öfvertygelse om ting, som icke synas" (Hebr. 11: 1). Att sålunda "emot förnuftets hopp tro på löftets hopp" (Bengel), emot allt hvad som synes och kännes, tro på den allsmäktige och sannfärdige Gudens tillsägelse, det är ock den saliggörande trons dagliga kamp och öfning. Hvad är mera emot förnuftets hopp, än att jag skall vara rättfärdig inför Gud, vara hans täcka och älskade barn, under det jag dagligen känner synden i mitt kött, och att Gud redan skänkt mig det eviga lifvet, då jag likväl ser blott motsatsen för mina ögon, är omgifven af döden och all slags uselhet, anfäktning, nöd och jämmer! Men ifrån allt detta vänder Guds tillsägelse mitt öga in på hans osvikliga sanning i ordet och sakramenten; då kan jag tro på en fullkomlig rättfärdighet inför Gud midt under all synd i mig själf, tro på det eviga lifvet midt i döden, tro på en evig glädje midt under allt mitt lidande. Hvilket nådens under är icke tron! Hvilken "Guds kraft till frälsning" är icke det ordet, som kan skapa en sådan tro i oss människor, hvilka af naturen tro endast hvad vi se! Och sedan, hvilka härliga ting erhålla vi icke genom tron! Hvad blef följden af Abrahams tro? Det uttrycker aposteln sålunda:

På det att han skulle blifva fader för många folk. Somliga hafva tagit dessa ord så, som om de endast uttryckte, hvad Abraham trodde, således: Han trodde, att han skulle blifva fader för många folk; men orden i gr.-texten antyda den meningen, att han trodde (på Guds tillsägelse), genom hvilken tro han skulle blifva fader för många folk*. Hufvudbeviset för denna mening ligger, såsom sagdt är, i det grekiska uttrycket; men dessutom inse vi, att Abraham just genom tron har blifvit en sådan fader. Hade han icke trott löftet, så hade han icke blifvit många folks, d. ä. "alla trognas fader", äfven deras, som äro af hedningarna. — Men huru hade Abraham fått en så stark tro, att han kunde se bort från allt naturligt och tro i förhoppning, där ingen förhoppning var? Aposteln säger:

Enligt det som var sagdt: Så skall din säd vara. Det var sagdt till honom! Det var ett bestämdt löfte af den Allsmäktige och Sann-

* Se Meyer och Philippi m. fl., hvilka omständligt bevisat, att denna senare mening är den rätta.

färdige, som ingaf hans hjärta en så underbar tro. Vi märka då äfven här, att tron kommer icke af någon människans förmåga eller något bemödande och arbete med själfva hjärtat, utan af Guds tillsägelse, såsom aposteln säger: "Tron är af predikan". — Men må hvar och en här äfven märka, att Abraham tog Herrens underliga löfte, just såsom det lydde, och gjorde icke såsom många bland oss, hvilka för svårigheten att begripa den utlofvade saken söka att borttyda, förminska och nedsätta löftet till något mindre underligt och orimligt. Nej, han tog orden, som de lydde, och trodde intet mindre, än hvad löftet innehöll: "Så skall din säd vara" (1 Mos. 15: 6), oräknelig och härlig såsom stjärnorna på himmelen. Det ordet trodde han och gick sin väg fram i tron, gick det ena året efter det andra och väntade och trodde, fastän han icke såg det minsta tecken af löftets fullbordan — så gick han framåt ett fjärdedels århundrade med bara löften och tron; ty Skriften säger, att då han först hade fått löftet och börjat vandra i tron därpå, var han sjuttiofem år gammal (1 Mos. 12: 4), och löftet uppfylldes vid hans hundraåriga ålder. Sådant heter att "vandra i tron." Och en så lång trospröfning har Abraham genomgått. O, att vi en gång lärde hvad tro är!

19. Och utan att blifva svag i tron tänkte han, som var nära hundraårig, på sin egen redan halfdöda kropp och på Saras halfdöda kved.

Utan att blifva svag i tron. Detta är ett vanligt sätt att uttrycka motsatsen och betyder således, att han hade en mycket stark tro (v. 20). Detta må dock icke så förstås, som hade Abraham aldrig haft att kämpa med otro, eller att han aldrig känt någon svaghet i tron, hvaraf andra helgon vanligen lidit. Aposteln visste väl af historien, att äfven Abraham vid löftets förnyande, 1 Mos. 17: 15—18, icke kunde undgå att tänka på sin och Saras höga ålder, såsom vi märka, då han med ett leende sade i sitt hjärta: "Skulle barn födas åt en man, som är hundra år gammal?" o. s. v. (v. 17), och då han just nu började att tala för Ismael, likasom han förut, kap. 15: 3, velat föreslå, att Eliesers son kunde få blifva hans arfvinge*. Men då aposteln likväl

* Då somliga tolkare, som vilja se Abrahams tro utan all svaghet och anfäktning, betrakta detta hans leende och tal om sin och Saras ålder endast såsom en yttring af glädje och förundran och icke alls af någon förnufts motsägelse; så påminna vi om det, som läses i 1 Mos. 12: 11—13; 20: 2, 11. Där se vi tvenne gånger, att Abraham icke varit så upphöjd öfver den mänsk-

säger: "Utan att blifva svag i tron", så gifver han oss därmed en ganska nyttig lärdom om trons natur, dess styrka och dess svaghet. Vi mena vanligen, att trons styrka skall bevisa sig i en beständigt glad och frimodig ande, och däremot att känslan af svaghet, räddhåga och bekymmer skall beteckna en svag tro. Här kunna vi nu lära något annat. Abraham har haft en stark tro och dock kunnat försättas i fruktan och bäfvan. Sanna förhållandet är, att trons styrka bevisar sig egentligen under mörker och anfäktning — icke i glada och ljusa dagar. Ett gladt och frimodigt sinne kan ofta beteckna endast, att man lättsinnigt förbiser heliga plikter och hotande faror, eller ock att man gynnas med ljufliga nådeskänslor. Men att med vaken uppmärksamhet på bekymrande förhållanden och under saknad af all kännbar nåd likväl kunna fasthålla Herrens löften och på grund af dessa vara frimodig och glad, det är helt visst ett tecken till en stark tro. Men äfven om man icke kan vara glad och frimodig under mörkret och kampen, men dock kan behålla fästet i Guds makt och trohet, så är detta icke mindre ett tecken på en stark tro. Då här säges, att Abraham icke blef svag i tron, vill det säga, att han i striden med sitt förnuft, hvilket har velat beröfva honom hoppet, har genom Guds kraft behållit segern, så att han dock uthärdat i denna kamp, icke lämnat Guds löfte och hoppet ur sitt hjärta, utan ännu alltid, huru orimligt det än syntes, väntat på löftets fullbordan, till dess omsider förnuftets leende förvandlades till ett saligt leende af åskådningen, då Saras barn låg för hans ögon, och den lyckliga modern utbrast: "Gud har beredt mig ett löje" o. s. v. (1 Mos. 21: 6, 7). — Aposteln förklarar ytterligare, hvari Abrahams trosstyrka visade sig, då han säger:

Utan att blifva svag i tron *tänkte han, som var nära hundra-årig, på sin egen redan halfdöda kropp och på Saras halfdöda kved.* Han har väl känt tyngden af sin halfdöda kropp och sina hundra år; fienden och förnuftet hade väl påmint honom om Saras ofruksamhet; men hans trosstyrka bestod däruti, att han icke blef svag i tron, när han tänkte på detta, icke lät sin blick stanna på dessa nedslående förhållanden, icke lät af dessa taga sig till fånga, om han ock måste strida mot tankarna därpå. Han satte alltid Guds allmakt och sannfärdighet emot förnuftets invändningar. Hans styrka var detta:

liga svagheten, att han icke kunde rentaf frukta, det man skulle slå honom ihjäl, och att han tog sin tillflykt icke blott till Gud, utan till sin egen list; och detta skedde just på den tid, då han vandrade i tron på löftet och ännu icke hade upplefvat dess fullbordan.

Gud har sagt det, "han, som gör de döda lefvande och kallar det, som icke är, som om det vore" (v. 17); Gud har sagt det, han som skapat världarna af intet, och som icke kan ljuga. Detta gällde mera än hans och Saras "halvdöda" kropp. Det var icke på dessa halvdöda kroppars kraft, utan på Guds allmakt och sannfärdighet han trodde.

O, ett förträffligt exempel på tro! Måtte vi ock en gång lära att göra något dylikt! Ja, den, som vill vara en kristen och hålla ut i tron under all Guds underliga hushållning, skall visserligen behöfva att häruti öfva sig, nämligen att icke blifva svag i tron, när han tänker på sin "halvdöda" kristendom, sin halvdöda tro, kärlek, bön, utan oafslåtligen hålla ögat på något, som är utom oss, nämligen på Gud, på Guds egenskaper och tillsägelser. Så t. ex. fordras, att du icke ser på din halvdöda tro, utan på Guds trofasthet; icke på din halvdöda kärlek, utan på Kristi kärlek; icke på din kalla och skröpliga bön, utan på Guds fasta löfte; icke på din vanmäktiga strid i frestelsen, utan på "Guds starkhets makt", Guds trofasthet, "som icke låter oss frestas öfver förmågan."

Men var viss därpå, att detta skall icke aflöpa så lätt, utan fordra en hård trons kamp, att så döda förnuftet, hvilket beständigt visar oss på hvad vi själfva äro, göra eller förmå. "Så måste Abraham", säger Luther, "rentaf taga sitt förnuft till fånga och döda det, då han ville tro Guds löfte, att han af sin ofruktsamma hustru Sara skulle få en talrik afkomma. Ty ett sådant löfte har visserligen icke strax behagat hans förnuft, utan det (förnuftet) har sträfvat emot tron och hållit det för en narraktig, orimlig och omöjlig sak, att Sara skulle föda en son . . . Därför är intet tvifvel, att tron och förnuftet hafva öfver denna sak hållit en häftig strid inom Abrahams hjärta; dock har tron äntligen segrat och behållit fältet, öfvervunnit och nedergjort denna allra gruffligaste och skadligaste Guds fiende, förnuftet. Så måste ock alla andra trogna människor göra, hvilka med Abraham ingå i trons dunkel och förborgade mörker, nedgöra förnuftet och säga: hör nu väl, förnuft, du är en dåraktig och blind toka, du förstår icke det minsta af Guds verk; gör mig därför icke flera narrspel med dina disputeringar, utan håll nu inne därmed och tig; understå dig icke att döma öfver Guds ord, utan sätt dig ned och hör, hvad det-samma säger dig. Sålunda döda de troende detta vilddjur, hvilket eljest hela världen icke kan döda; och därmed göra de åt vår Herre Gud det allra angenämaste offer och gudstjänst, som han någonsin

kan få". — Men hvad aposteln hade sagt med orden: "utan att blifva svag i tron", det utvecklar han ännu tydligare, då han tillägger:

20 o. 21. Men tviflade icke i otro på Guds löfte utan vardt stark i tron, gifvande Gud äran och fullt öfvertygad, att hvad som hade blifvit lofvadt, det var han ock mäktig att hålla.

Så långt kunde förnuftets motsägelser icke bringa Abraham, att han rentaf *i otro tviflade på Guds löfte*. Otrons frestelser har han väl fått känna, såsom förut är sagdt, och utan tvifvel hårdare än de flesta Guds barn; men han har icke varit af dessa hafvets vågor, som af vädret drifvas och kastas (Jak. 1: 6), utan såsom det hus, som är byggdt på hälleberget. Slagregnet och floderna hafva väl stött mot huset, men det har dock icke fallit omkull, om det ock darrat, det har dock blifvit kvar på sin grund (Matt. 7: 25); ty det fasta hälleberg, på hvilket han byggde sin tro, var "Guds löfte" — tänk! den allsmäktige och sannfärdige Gudens tillsägelse. Denna är ju dock en fast klippa. Därför samtyckte han icke till förnuftets motsägelser, så att han stannade i tvifvel, utan han *vardt stark i tron, gifvande Gud äran*. Han "vardt stark i tron", och det just genom dessa pröfningar; såsom aposteln säger: "De hafva blifvit starka efter svaghet" (Hebr. 11: 34), eller såsom Herrens ord till Paulus lyda: "Min kraft fullkomnas i svaghet" (2 Kor. 12: 9). Det är kriget, som gör de rätta stridsmännen, så stärkes ock tron just i pröfningar och anfäktelser, ty den, som därunder blott håller sig till Gud och hans ord, får mer och mer lära och se af Guds trofasthet och makt. Så har Abraham tillvuxit från den ena trosgraden till den andra och omsider blifvit mycket stark i tron.

Gifvande Gud äran. Aposteln säger här, att då Abraham icke tviflade på Guds löfte, utan fortfor att tro och vänta dess uppfyllelse, huru illa det än såg ut för människoögon, så har han därmed "gifvit Gud äran." Detta är ett mycket tankvärdt ord. Den som under svåra trospröfningar ändå fortfar att hålla Gud för sannfärdig i sitt löfte, fortfar att hoppas, där intet hopp är, blott därför att Gud har gifvit löftet, den gifver Gud äran; den människan erkänner på allvar, att Gud är allsmäktig och sannfärdig. Såsom Luther säger: "Att gifva Gud hans rätta ära, är intet annat än att hålla honom för en trofast och sannfärdig, vis, barmhärtig och allsmäktig Gud och, korteligen, erkänna honom för den, som allena skapar och gifver allt godt." Sådant gör endast tron; då vi däremot genom otro beröfva Gud

hans ära och göra honom till ett svagt, vanmäktigt eller trolöst väsende, såsom Johannes säger: "Den som icke tror Gud, han har gjort honom till en lögnare" (1 Joh. 5: 10), hvilket ju är alldeles förskräckligt. Men sådan är otron. "Därför", säger åter Luther, "fordrar vår Herre Gud intet högre af oss människor, än att vi gifva honom hans ära och hålla honom för vår Gud, d. ä. att vi icke hålla honom för en inbillad och tom afgud, utan för en rätt, sannfärdig Gud, som antager sig oss, hör våra böner, förbarmar sig öfver oss och hjälper oss i all nöd. När han får det af oss, då har han sin gudom hel och oförkränt, ja, då har han allt, som ett troende hjärta möjligen kan gifva honom. Att af hjärtat gifva Gud sådan ära, är därför visserligen en vishet öfver all vishet, en (människans) rättfärdighet öfver all (mänsklig) rättfärdighet, en gudstjänst öfver all gudstjänst, ett offer öfver alla offer." Om vi rätt besinnade sådant, skulle vi väl något mera, än vanligen sker, fara efter trons gåfva; ty det skulle väl dock vara oss en lust att så gifva åt Gud något, som riktigt behagar honom; och det göra vi, om vi endast tro honom på hans ord och tillsägelser och därmed gifva honom äran. — Huru Abraham genom tron gaf Gud äran, visar aposteln ytterligare, då han tillägger:

Och fullt öfvertygad, att hvad som hade blifvit lofvadt, det var han ock mäktig att hålla. Han var "fullt öfvertygad" och genomträngd af den sanningen, att han, som hade gifvit löftet, var ock mäktig att fullgöra det. Herren Gud hade med den frågan: "Är då något så underbart, att Herren icke förmår det?" (1 Mos. 18: 14) bragt Abraham till ett djupt eftersinnande af den omständigheten, att hvadhelst Herren lofvade, kunde han ock fullgöra, emedan han var själfva Skaparen, den Allsmäktige. För honom kunde ju icke någonting vara omöjligt. Det var genom samma anmärkning jungfru Maria också bragtes att tro den underliga bebådelsen, att hon, som "icke visste af någon man", skulle blifva Guds Sons moder, då ängeln erinrade: "Ty för Gud är ingenting omöjligt" (Luk. 1: 37). Vi märka här, att tron måste stå på själfva Guds allmakt; tron skall hafva så höga och för allt förnuft orimliga ting för sig, att intet mindre än Guds allmakt betryggar henne. Det är då icke att tro, när man så jämkar och uttyder löftesordet, att vi, arma, vanmäktiga och blinda varelser, skola kunna begripa, huru det skall tillgå att fullgöra det. Detta är ju tvärtom att mäta Guds makt och vishet efter vår egen, att således göra Gud lika med oss, fallna, vanmäktiga dårar, hvilket är rentaf en hädelse. Nej, då jag blott har ett ord af den allsmäktige Guden, låte

jag detta vara mig nog! Tron låter då icke mer uppehålla sig med förnuftets frågor: "huru är det möjligt?" utan hon afhugger alla sådana öfverläggningar med den enda genfrågan: "Är då *något* så underbart, att Herren icke förmår det?" — Det var ock just med dessa bibelställen och våra textord (v. 21), Luther och hans medkämpar stärkte sig i striden för den rätta läran om sakramenten emot dem, som ville i dessa inlägga endast så mycket, som med förnuftet kunde förklaras. Men i synnerhet må alla trogna bereda sig på sådana pröfningar, såväl för tron på den närvarande nåden under all kännbar synd, frestelse och anfäktning, som ock för tron på Guds bönhörelse och hjälp i all annan nöd under vandrigen — sådana pröfningar, att intet mindre skall förslå till trons upprätthållande än Guds egen starkhets makt. Herren Gud skall själf draga försorg därom, att vi skola få sådana pröfningar; ty det gäller hans ära och vår fullkomning i nåden. Ju hårdare vi pröfvas, så att vi ropa och skria af all inre och yttre nöd, och dock genom honom frälsas, desto mer varda hans makt och trohet förhårligade; såsom han själf säger: "Jag skall själf gå framför dig och jämna ut backarna; jag skall krossa kopparportarna och bryta sönder järnbommarna m. m.; på det att man skall förnimma både i öster och i väster, att alls ingen finnes förutom mig, att jag är Herren och ingen mer, jag som danar ljuset och skapar mörkret, jag som gifver lyckan och skapar olyckan. Jag, Herren, är den som gör allt detta". "Jag dödar, och jag gör lefvande; jag har slagit, men jag helar ock". "Herren för ned till dödsriket och upp därur igen." "Jag, jag är Herren, och förutom mig finnes ingen frälsare" (Jes. 45: 2—7; 5 Mos. 32: 39; 1 Sam. 2: 6; Jes. 43: 11). Huru trygg och salig, huru fast och orubblig står icke den människa, som har en sådan Gud och har blott i hans allmakt och trohet sin tröst och starkhet! Då en så trofast och allsmäktig Gud följer mig alla stunder och på alla ställen, så att jag icke kan undfly honom, om jag än ville, utan han ser mina hemligaste tankar, mitt doldaste bekymmer och hör hvarje suck; och då han själf vid sin eviga sanning tillsäger mig: "Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig" — huru trygg och salig är icke den människa, som har en sådan Gud!

En sådan lycklig människa var Abraham. Han trodde dock icke blott på Guds allmakt och sannfärdighet, utan det, som gjorde, att han var inför Gud rättfärdig och salig, var hans tro på den utlofvade kvinnosäden, som skulle söndertrampa ormens hufvud, på hvilket löfte

alla gamla förbundets helgon trodde. Men därom få vi se mera. Aposteln säger:

22. Därför vardt det ock räknadt honom till rättfärdighet.

Aposteln återvänder här till sitt hufvudämne, rättfärdiggörelsen genom tron. Sedan han beskrifvit Abrahams fasta tro på löftet, v. 18—21, upprepar han åter, hvad redan två gånger i kapitlet (v. 3 o. 9) är sagdt, att han genom sådan tro blifvit rättfärdiggjord. Det är viktigt att gifva akt på denna tankegång; ty annars kunde det här synas, såsom lärde aposteln nu slutligen, att Abraham blifvit rättfärdig räknad för någon egen förtjänst, nämligen för sin fasta tro, emedan denna nyss förut blifvit så högt prisad, och det nu tillägges: *Därför vardt det ock räknadt honom till rättfärdighet*. Märk därför först, att aposteln nu återvänder till hufvudfrågan, hvilket kan ses af det, som följer, v. 23—25. För det andra är alltid nödigt vid sådana ord som detta att ihågkomma, hvad som var föremålet för Abrahams tro, hvad som var löftets innehåll. Då vi veta, att det förnämligaste däri var den utlofvade Frälsaren, att Abraham var en af dessa gamla förbundets trogna, som "väntade efter Israels tröst", som trodde på det första löftet om den heliga kvinnosäden, ormens förtrampare (1 Mos. 3: 15), hvilket löfte var särskildt till honom förnyadt med orden: "I din säd skola alla släkter på jorden varda välsignade" — såsom Kristus uttryckligt sade, att föremålet för Abrahams tro och glädje var detta: "Abraham fröjdade sig, att han skulle få se min dag; och han såg honom och vardt glad" (Joh. 8: 56); då vi veta och betänka detta, blir meningen i denna vers tvärtom denna: Abraham trodde så visst och fast på den utlofvade Frälsaren, trodde således, att icke hans egen tro eller någon annan dygd vore en för Gud gällande rättfärdighet — så fast trodde han på den kommande förlossaren; därför vardt det ock räknadt honom till rättfärdighet. Men härom är utförligare taladt under v. 3. Må vi dessutom betänka, att den stora hufvudfrågan i detta och i föregående kapitel är egentligen denna: Blir människan rättfärdigad för något, som hon själf är eller gör, eller sker det af nåd genom tron? Redan i v. 2 o. 3 ställer aposteln vår förtjänst och tron emot hvarandra, såsom motsatta ting; i v. 4, nåd och plikt; i v. 5, gärningar och tron; och i v. 16 säger han uttryckligt: "Därför är det af tron, för att det skall vara af nåd". Huru ville då någon antaga, att aposteln här skulle vilja säga, det själfva tron och dess fasthet utgjorde den förtjänst, för hvilken Gud rättfärdiggjort Abraham? Då han själf sätter tron såsom

motsats till förtjänst, då tron är ett flyende till nåd (v. 16), så måste meningen vara endast den redan sagda: därför att Abraham trodde på löftet, som handlade om Kristus, således trodde på Kristus, vardt han genom tron rättfärdigad.

23 o. 24. Men att det tillräknades honom, det är skrifvet icke allenast för hans skull utan äfven för vår skull, hvilka det skall tillräknas, då vi tro på den, som från de döda uppväckte Jesus, vår Herre.

Ordagrant: "Men icke är det skrifvet för hans skull allenast". Här säger aposteln, att hvad i Skriften berättas om Abrahams rättfärdiggörelse, är icke något, som blott angår honom, utan är skrifvet till lärdom för alla människor; det skall icke blott tillämpas på Abraham, utan på alla troende. Aposteln förebygger här den tanken, att denna rättfärdiggörelseväg var gifven endast för Abraham, och förklarar, att den tvärtom skall vara ett profstycke och efterdöme för alla tider och folk. Det första formliga vittnesbördet i Skriften om en syndares rättfärdiggörelse är just detta om Abraham. Väl hafva äfven andra alltifrån världens begynnelse blifvit rättfärdiggjorda på samma sätt; men Abrahams rättfärdiggörelse genom tron är den första, som blifvit med så uttryckliga ord förklarad. Och då se vi, att redan i bibelns första beskrifning på en syndares rättfärdiggörelse, det säges uttryckligt, att den sker genom tillräknelse och mottages af människan endast genom tron. Må hvar och en besinna detta! Det är "skrifvet äfven för vår skull, hvilka det också skall tillräknas", när också vi tro på Kristus. Måtte vi icke låta blott andra tro och frälsa själen och själfva blifva borta till evig fördömdelse! Ut i dessa orden: "för vår skull", innefattar aposteln alla människor, som någonsin till den yttersta dagen skola söka Guds nåd. Äfven för vår skull, äfven för min och din skull är det skrifvet, att rättfärdigheten skall tillräknas äfven oss såväl som Abraham, om ock vi gå samma väg som han, nämligen tro på Kristus.

Då vi tro på den, som från de döda uppväckte Jesus, vår Herre. Här är Gud betecknad blott därmed, att han uppväckte Kristus från de döda. Detta är icke blott en biomständighet, som blifvit anförd för jämförelsen med det, som Abraham hade att tro, nämligen att Gud kunde "göra de döda lefvande" och, oaktadt hans och Saras halfdöda kropp, fullborda löftet om en talrik afkomma; utan det är just den omständighet, på hvilken vår tro måste hvila för vår rättfärdiggörelse,

att Gud uppväckte Kristus ifrån de döda. Detta finna vi af näst-följande vers. Den, som skall varda frälst genom tron, måste icke endast tro på en allsmäktig Gud, utan just på Kristi uppväckande från de döda; han måste tro på evangelium, på hvad detta innehåller om Kristi död och uppståndelse.

25. Hvilken har blifvit utgifven för våra synders skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull.

Det är detta språk, som Luther kallar ett "knippe, hvari hela den kristna tron är sammanfattad"; hvarför han ock satte detta språk till öfverskrift i de schmalkaldiska artiklarna, såsom grund för "den första och förnämsta artikeln, från hvilken ingen kristen kan vika eller något efterskänka, om än himmel och jord och allt annat störtade samman". Aposteln har med en djup eftersinring författat denna vers, hvarför den ock af oss fordrar djupt begrundande. Den innehåller, såsom redan är anmärkt, en kort sammanfattning af de stora hufvudstyckena af Kristi försoningsverk och är särskildt tankvärd för den fördelning däraf, som här förekommer. Aposteln säger, att Kristus *har blifvit utgifven för våra synders skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull*. När han sätter emot hvarandra utgifven och uppväckt, så märka vi, att med ordet "utgifven" menas: utgifven i döden. Då vi nu veta, att Skriften annars öfverallt framställer Kristi död såsom grund för vår rättfärdiggörelse (se kap. 3: 24, 25; 5: 9; 2 Kor. 5: 21; Ef. 1: 7; 1 Joh. 1: 7), samt att hans försoningsverk därmed verkligen var fullbordadt, såsom Kristus på korset lät förstå med det utropet: "Det är fullkomnadt"; så är det något besynnerligt och eftersinningsvärdt, hvad aposteln här kan mena, då han säger, att Kristus är "utgifven för våra synders skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull". Meningen är utan tvifvel denna: i sin död var Kristus en syndabärare, belagd med alla världens synder, hvilka han betalade med sitt lif; i sin uppståndelse var han såsom vår borgensman rättfärdigad och "framhade en evig rättfärdighet" (Dan. 9: 24), lif och ett oförgängligt väsende åt världen. I sin död var han "gjord till synd för oss" och till en "förbannelse" och förlossade oss då ifrån syndens skuld och lagens förbannelse, i det han tillfredsställde den gudomliga rättfärdigheten och utstod den död, som var syndens lön. Men hans uppståndelse utgjorde den rättfärdighetens och lifvets seger öfver synden och döden, som för alla människor och andar krönte och beseglade hans fullbordade försoningsverk. Såsom vår

medlare och borgensman, den andre Adam, hade han åtagit sig att svara för våra synder, att lida vårt förtjänta straff, att fullgöra hvad den gudomliga straffrättfärdigheten kräfde; allt detta fullgjorde han, då han gaf sig till ett offer och igenlöste oss med sitt blod. Men med sin uppståndelse har han icke allenast gifvit alla människor ett bevis, att han led och dog såsom helig och Guds Son, för andras synder och icke för någon sin egen skuld; utan ock, att den godtgörelse för våra synder, som han åtagit sig, var af Fadern fullkomligt godkänd och gillad, såsom Skriften säger, att han är "lefvandegjord till anden" och därmed äfven "rättfärdigad i anden" (1 Petr. 3: 18; 1 Tim. 3: 16), d. ä. frisagd från alla de skulder, straff och domar, hvilka han såsom människornas borgensman hade påtagit sig. Men då vår borgensman var så alldeles i vårt ställe inför Guds dom, som om hela mänskligheten gjort och lidit, hvad han gjorde och led — då "vi hålla så före, att en har dött för alla, och därför hafva alla dött" (2 Kor. 5: 14) — så gäller detta också om hans uppståndelse: vi voro alla i honom innefattade för Guds ögon, så att han uppstod rättfärdigad för alla, såsom om vi alla uppstått rättfärdiga; hvarför han ock kallas: "Herren, vår rättfärdighet". Därför är ock Kristi uppståndelse i den egentligaste mening grunden för vår rättfärdiggörelse. Sådant har aposteln visserligen velat säga med de orden, att Kristus har blifvit "utgifven för våra synders skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull".

Men Kristus har genom sin uppståndelse också inträdt uti det oförgängliga prästämbete, genom hvilket han beständigt "är i Guds åsyn, oss till godo", är i vårt ställe, "rättfärdig för orättfärdiga"; såsom i synnerhet hebréerbrevet förklarar, där Kristus framställles såsom "öfverstepräst efter Melkisedeks sätt", d. ä. med ett "oförgängligt prästdöme" (Hebr. 7: 24). "Men hufvudsaken", heter det i hebr.-br., "hufvudsaken af det vi (härom) tala är detta: Vi hafva en sådan öfverstepräst, som sitter på högra sidan af majestätets tron i himmelen, en tjänare i helgedomen och i det sannskyldiga tabernaklet". "Ty Kristus har icke ingått i en helgedom, som är gjord med händer, såsom en motbild till den sannskyldiga; utan i själfva himmelen, för att nu framställa sig i Guds åsyn, oss till godo" (kap. 8: 1, 2; 9: 24). Märk! "har nu framställt sig i Guds åsyn, oss till godo". Detta är helt visst vår fullkomliga rättfärdighet inför Gud. Men hvad höra vi här? Är Kristus i Guds åsyn, oss till godo? Är det sant? Då gälla vi säkert något mera för Gud, än vi tänkt; då äro vi visst i en hög och full-

komlig rättfärdighet inför hans ögon. Att Kristus är beständigt i vårt ställe inför Fadern och sköter gudstjänsten för oss såsom vår öfverste-präst, det är förvisso, säga vi åter, vår fullkomliga rättfärdighet. Sålunda se vi, att vår rättfärdiggörelse är i alla afseenden grundad på Kristi uppståndelse.

Låt oss nu betänka, hvilken nytta vi böra hafva af detta ord om Kristi död och uppståndelse. Först borde det förvisso tjäna till att väcka en i synden lefvande människa till besinning, just genom arten och storheten af dess innehåll. "Den som brutit Moses lag", säger aposteln, "han måste utan barmhärtighet dö på två eller tre vittnens intyg; huru mycket värre straff, menen I, skall icke då den anses förtjäna, som har förtrampat Guds Son?" Den som vet, tror och bekänner, att Gud utgifvit sin Son i döden för våra synder, men ändå fortlevver i synden, i världens och djäfvulens tjänst, icke hyllar Sonen, icke blir hans egen för hela sitt lif, den "förtrampar Guds Son" och är förvisso utan ursäkt; hans "fördömelse är rättvis". "Ty om vi själfviljande synda, sedan vi hafva fått sanningens kunskap, så står oss intet offer åter för synder, utan en förskräcklig förbidan af dom och nit af en eld, som skall förtära motståndarna" (Hebr. 10: 26—31). Tänk på detta, när du åter går till dina synder — och sedan, när du lägger dig att sofva!

Den åter, som söker sin själs frälsning, finner här allt, hvad han till lif och salighet behöfver, om han ock vore den olyckligaste syndare. Ty låt oss se, huru detta ord då bör tjäna oss. Du har t. ex. ett ondt samvete: gamla synder börja vakna upp och fräta dig; nya afvikelser från rättfärdighetens väg, kanske efter mycken erhållen nåd, fördöma dig; hjärtat är icke rätt uppriktigt, utan fullt med ondska och falskhet; du bäfvar hemligen för den Gud, hos hvilken du ville söka nåd och frälsning. Kom då och se här, hvad Gud gjort för allt detta elände! Huru är Gud sinnad? Här står, att samme store Gud, för hvilken du bäfvar, har utgifvit sin Son i döden för våra synders skull. När Herodes, Pilatus och hedningarna, tillika med Israels folk, församlade sig emot Herren, så var det till att utföra, hvad i Guds råd var beslutadt och i Skriften förutsagdt; såsom Kristus uttryckligen sade: "Den kalk, som min Fader har gifvit mig, skall jag icke dricka den? Huru blefve då skrifterna fullbordade?" (Joh. 18: 11; Matt. 26: 54). — Och för hvem blef han då utgifven i döden? Sannerligen icke för sin egen skull, ty han var helig och Guds Son; icke heller för änglarnas skull, ty de äro själfva goda och rättfärdiga; utan visserligen

för vår skull, såsom i vår text säges. Männe då för vår godhet och fromhet? Nej, säger aposteln, utan för våra synders skull. För *våra* synder. — Hvilka och huru många äro däri inbegripna? Kristus själf säger: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son" o. s. v. Och åter: "Mitt kött, hvilket jag skall gifva för världens lif". Så säger ock Johannes Döparen: "Se Guds Lamm, som borttager världens synd". Och så aposteln: "Han är försoningen för våra synder; men icke allenast för våra, utan ock för hela världens". Detta kan då icke angå blott några vissa människor, utan sannerligen alla, äfven dig. Du säger: Om jag blott visste, att det hörde mig till! Och jag skulle äfven tro det, om jag vore rätt from och god, om jag vore, såsom de rätta helgonen varit. Sådant heter att icke rätt gifva akt på orden. Här står, att han har blifvit utgifven "för våra synders skull", "icke allenast för våra, utan ock för hela världens". Och hvad menas i Skriften med synder? Ordet i vår text betyder egentligen sidofall, fall från vägen, från Guds budords väg; så betyder ock synd i allmänhet intet annat än brott mot Guds heliga lag (1 Joh. 3: 4). Det är detta, som gör, att synden så svårt trycker och pinar samvetet, då man måste säga sig: Du har brutit mot Guds heliga bud; du har vetat Guds vilja och dock icke gjort därefter; du har vetat hvad Gud förbjuder och dock gjort det; du bär i ditt hjärta sådant, som strider mot Guds ord. Sådant är det, som heter synd. Men nu säger vår text, att han just "för våra synders skull har blifvit utgifven", nämligen till ett försoningsoffer. Och härmed har han "funnit en evig förlossning", en evig nåd. Detta var ock det enda rådet för vår frälsning. "Emedan uti vårt kött är en evig synd, så var det nödigt, att Kristus med sin död förvärfvade oss en evig nåd" (Luther). Lofvadt vare Herrens namn!

Men det är icke nog därmed, att vi genom hans död äro för evigt fria från våra synders och lagens förbannelse; vi hafva ock genom hans uppståndelse en alldeles fullkomlig rättfärdighet inför Gud, emedan han är rättfärdig och är i Guds åsyn, oss till godo. Sådant måste vi djupt inskrifva i våra hjärtan och endast tro — ty i oss själfva skola vi känna blott motsatsen, blott synd och fördömdelse — endast tro, alldeles såsom Abraham med sin "halfdöda kropp" i så många år endast trodde på honom, som "gör de döda lefvande", och var "fullt öfvertygad, att hvad som hade blifvit lofvadt, det var han ock mäktig att hålla". Så måste ock vi vandra i tron, se och känna all synd och styggelse i oss, känna vår skröpliga kristendom, men

veta, att vi midt under allt detta äro inför Gud alldeles syndfria och rättfärdiga, blott för Guds osvikliga ord om Sonen. Så skola vi emot alla lagens, samvetets och djäfvulens hotelser med aposteln trotsa och säga: "Hvem är, som vill fördöma? Kristus är den, som har dött, ja, än mer har uppstått, som ock sitter på Guds högra sida, som ock manar godt för oss". Lofvad vare Gud för hans outsägliga gåfva! — och äfven för den lärdom och tröst, han skänkt oss i detta kapitel!

Tillägg

till förklaring öfver Rom. 4: 1—3.

Ap. Jakobs användning af Abrahams exempel.

Aposteln Jakob anför i kap. 2: 23 samma ord af Mose, som Paulus här: "Abraham trodde Gud, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet". Detta ord, säger han, "vardt uppfyllt", då "Abraham vardt rättfärdiggjord genom gärningar, när han bar sin son Isak upp på altaret". "Du ser", säger han, "att tron medverkade med hans gärningar, och att genom gärningarna vardt tron fullkomnad". Och han drager äntligen denna slutsats däraf: "I sen, att en människa blifver rättfärdigad af gärningar, och icke af tro allenast" (v. 24). Sådant tyckes ju vara rakt stridande mot Pauli lära härom. Detta har ofta väckt stort bryderi hos dem, som förstått Guds frälsningsråd, men tillfälligtvis förbisett Jakobs syfte och menat, att han vore i strid med Skriftens stora hufvudlära. Detta hände icke blott vår Luther, utan ock några kyrkolärare i andra och tredje århundradet, hvilka därför ansågo Jakobs bref för oäkta. Så skulle det ock böra anses, helt bortkastas och uteslutas ur den heliga bibeln, om det stridde mot den stora hufvudlära, som Gud från världens begynnelse förkunnat. "Om ock vi eller en ängel från himmelen annorlunda predikade evangelium — han vare förbannad" (Gal. 1: 8). Men vi skola snart finna, att Paulus och Jakob icke äro så oense, som det vid första påseende tyckes; vi skola finna, att det är icke i sak, utan i uttryckssättet, i bruket af ett ord, de skilja sig. Märk endast följande:

1. Paulus och Jakob säga bägge med Mose, att "Abraham trodde Gud, och *det* — det vardt honom räknadt till rättfärdighet". Jakob nekar således icke den sanningen. Men hvad menar han då,

när han säger, att det ordet vardt uppfyllt, då Abraham offrade sin son? Gif akt på sammanhanget! Han säger uttryckligt, från och med v. 14, att han talar till de "fåfängliga människor", som "säga sig tro", men bevisa motsatsen med sina gärningar. Kan ock en sådan "tro" göra någon salig? Då anför han den bevisning, Abraham gaf på sin tros verklighet, när han offrade sin son — och om hvilken bevisning Gud själf då sade: "Nu vet jag, att du fruktar Gud". Det är denna Guds förklaring, som Jakob kallar ett "rättfärdigande", såsom den ju ock sannerligen kan kallas, ehuru då i en särskild betydelse. Jakob talar således icke om den händelse, som beskrifves i 1 Mos. 15: 6, nämligen Abrahams egentliga rättfärdiggörelse; utan om händelsen i 1 Mos. 22: 12, nämligen det vittnesbörd, han då fick af Gud i följd af sin gärning. Där är förklaringen på det svåra ordet, att Abraham "vardt rättfärdiggjord genom gärningar", ty Jakob tillägger ju: "då han bar sin son Isak upp på altaret". Han menar icke, att Gud för den gärningen förlät Abrahams synder och upptog honom till nåd — det hade skett redan förut, 1 Mos. 15: 6; Abraham var redan förut "Guds vän" — utan Jakob menar blott, hvad hans åberopade text innehåller, att Abraham fick Guds vittnesbörd genom gärningen.

2. Paulus och Jakob hafva hvar sitt syftemål, när de anförä Abrahams exempel. Paulus strider mot den vantron, hvarmed de själfrättfärdiga hoppas att kunna bestå inför Gud med sina egna gärningar. Jakob bestrider den vantron, hvarmed falska bekännare hoppas varda rättfärdiga genom en sådan tro, som de hafva gemensam med de onda andarna (v. 19), en tro, som icke mera värmer och närar hjärtat än en frysande och hungrig blir värmd och mättad därmed, att man blott säger: "Värmen eder och mätten eder; men I icke gifven dem hvad deras kropp behöfver" (v. 16). Hos Paulus syftar ordet "rättfärdiggjord" på själfva rättfärdiggörelsen inför Gud, hvilket sker före all bevisning, så snart tron på Kristus tändes i hjärtat; hos Jakob syftar ordet "rättfärdiggjord", såsom redan är sagdt, på det vittnesbörd, Gud gaf Abraham om hans tros äkthet, när han hade bevisat den med sin gärning. På samma sätt har ock Kristus använt Abrahams exempel i Joh. 8: 39: "Voren I Abrahams barn, så gjorden I Abrahams gärningar". Den genom tron rättfärdige Abraham har genom gärningar bevisat sig vara sådan. Vi veta ock, huru Kristus skall på den yttersta dagen endast tala om gärningar, som bevisat, att "de rättfärdiga" varit sådana, att de genom tron älskat honom och

för hans skull tjänat hans minsta. Där intet sådant följer af tron, är den "död i sig själf". Detta är allt, hvad Jakob ville bevisa, och detta drifver Paulus lika allvarligt, t. ex. i Rom. 6 kap. m. fl. st., och säger uttryckligt, att "i Kristus Jesus gäller intet utom tro, som är verksam genom kärlek" (Gal. 5: 6). Så säger nu Jakob här: "Tron medverkade med hans gärningar."

3. Då Jakob säger, att "Abrahams tro vardt fullkomnad genom gärningarna", vill det icke säga, att tron i sig själf icke är fullkomlig, förrän den bevisar sig i gärningarna, utan Jakob har tagit trädet med hela dess utveckling på en gång i betraktande. Liksom ett träd först då bevisar sig vara ett godt träd, när det står beprydt med sina goda frukter, ehuru det redan förut på våren var samma goda träd, när det blott hade denna art att bära god frukt; så är ock tron i sig själf fullkomlig, när den blott har den arten att verka kärlek och goda gärningar — fullkomlig redan före dessas framträdande. Och det säkra är, att de icke ingå i rättfärdiggörelsen. Ap. Jakob har nämligen icke lärt, att tron och gärningarna skola tillsammans bidraga för samma mål, så att tron gör den ena hälften och gärningarna den andra hälften; utan han har visat, att de hafva hvar sin uppgift. Han säger att "tron medverkade med gärningarna" (v. 22), men säger icke, att gärningarna hafva medverkat till tron; tron har således varit där före gärningen, anammat nåd och rättfärdiggörelse och verkat kärlek och gärningar; dessa senare hafva då icke varit grund för tron, hvilket är den stora hufvudsaken i frågan.

FEMTE KAPITLET.

Detta kapitel innehåller två hufvuddelar: I den förra beprisar aposteln de rättfärdiggjordas saliga tillstånd, näml. att de hafva frid med Gud och ett grundadt hopp om den eviga härligheten; hvarigenom äfven all tidens bedröfvelse blir dem tröstligt förklarad — och allt detta på grund af Guds oförlikneliga kärlek, bevisad i Kristi försoning, hvarigenom de äro fria från vreden och berömma sig af Gud (v. 1—11). I den andra delen visar oss aposteln den stora hufvudtanken i Guds råd om vår frälsning, då han ställer emot hvarandra de två stamfäderna, den ene för synden och döden, den andre för rättfärdigheten och lifvet, näml. Adam och Kristus, samt visar, att lagen, långt ifrån att tillintetgöra detta Guds frälsningsråd, endast skulle upphöja detsamma, genom att uppenbara syndens makt, öfver hvilken rättfärdigheten och nåden då skulle finnas öfverflöda mycket mer (v. 12—21).

SEDAN aposteln i det föregående bevisat, att alla människor äro under synd, och att ingen kan varda rättfärdig genom lagen, utan att vi rättfärdiggöras endast af nåd genom tron på Kristus, går han nu att här ytterligare upphöja denna trons rättfärdighet med framställande af dess härliga frukter. Detta gör han dock blott med en kort antydning; den utförligare utvecklingen förekommer i åttonde kapitlet. Han visar här egentligen, huru lyckliga de människor äro, som blifvit rättfärdiggjorda genom tron. — Han börjar sålunda:

1 o. 2. **Då vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, hafva vi frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus, genom hvilken vi ock hafva fått tillträdet genom tron till denna nåd, i hvilken vi stå, och berömma oss af hoppet om Guds härlighet.**

Här uttalar aposteln genast de två stora hufvudstyckena af den salighet, som följer därmed, att Gud upptager och rättfärdiggör en människa, nämligen först den eviga nåden och vänskapen med Gud redan i tiden och sedan hoppet om den härlighet, Gud skall gifva efter tiden. Och allt hvad aposteln ytterligare i denna förra del af

kapitlet beprisar, såsom att vi ock berömma oss af bedröfvelsen, att Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan, att den Helige Ande är oss gifven, och att vi berömma oss af Gud själf — allt detta utgör endast naturliga följder af dessa tvenne stora hufvudskatter. Men hvem är nu den lyckliga människa, som äger allt detta? Det förklarar aposteln allra först, då han börjar så:

Då vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron. För det första märka vi, att han icke säger: Då vi gjort det bästa vi förmå, så skall Gud icke fordra mera af oss, utan gifva oss sin nåd och frid. Nej, han säger: "Då vi hafva blifvit rättfärdiggjorda" — rentaf rättfärdiga måste vi vara, d. ä. fullkomliga inför Guds heliga lag. Med något mindre är Gud icke tillfredsställd; såsom aposteln utförligt bevisat med allt det föregående och särskildt yttrar i kap. 2: 13; Gal. 3: 10. Men för det andra säger han icke heller: Då vi uti oss själfva blifvit sådana, som vi böra vara efter lagen; då vi uppnått den fullkomlighet i hjärtats och lefvernets helgelse, att vi icke mer blifva straffade af lagen och samvetet, således blifvit rättfärdiga i oss själfva; nej, utan så säger han: "Då vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron" — af tron, säger han, således rättfärdiga i en annans fullkomlighet. Och huru det tillgår, eller hvad tron är, och hvilket föremål hon omfattar, det har han i föregående kapitel visat, då han t. ex. i v. 5 säger: "Den som icke håller sig till gärningar, utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig"; och i v. 25: "Hvilken har blifvit utgifven för våra synders skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull". — Vi, rättfärdiggjorda af tron, är således: vi, som känna oss själfva ogudaktiga, men hafva all vår tröst blott i honom, "som gör den ogudaktige rättfärdig"; vi, som blifvit förtappade på allt vårt eget arbete med bättring, ånger, bön och helgelse, men omsider funnit vår hela rättfärdighet i honom, som för oss har dött och uppstått, så att han nu blifvit vårt allt, vår skatt och vår visa. Hvemhelst du eljest må vara, och huruhelst du eljest må hafva det: är du blott en af dessa elända och har i Kristus din hjärtetröst mot synderna, så är ock du en af dem, om hvilka aposteln här talar, och allt, hvad han här beprisar, hör dig till (jämf. kap. 4: 24).

Frid med Gud. Detta är den första stora hufvudskatten. "Då vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, hafva vi frid med Gud", eller "hos Gud" — vi äro återkomna i hans nåd och vänskap, kriget är slut, fred är stiftad. Ehuru detta ställe äfven af dem, som förstå orden däri, ofta användes om den inre frid och samvetsro, som en

själ får genom tron på syndernas förlåtelse, visar dock gr.-textens lydelse, att orden "frid med Gud" här egentligen beteckna det freds-förhållande mellan Gud och människan, hvilket genom rättfärdiggörelsen uppstår, hvarigenom den Guds vrede, hvilken hvilar öfver den, som icke tror Sonen (Joh. 3: 36), är upphäfd, och i dess ställe Guds eviga vänskap åter har inträdt*. Men som tron just innebär ett medvetande härom, så följer däraf den saliga frid i själen, som är en bland trons första frukter, och hvilken jämte rättfärdigheten utgör Guds rike i människan; såsom Skriften säger: "Guds rike är rättfärdighet och frid och fröjd i den Helige Ande" (Rom. 14: 17), hvarför ock Kristus, konungen i det riket, betecknas med Melkisedek i Salem, d. ä. rättfärdighetens konung i fridens rike (se Hebr. 7). Således: visst följer hjärtats frid, där man fått "den eviga rättfärdigheten", hvarför man ock väl må vid detta bibelställe tala om den friden; dock måste vi först betrakta, hvad texten egentligen åsyftar: den frid hos Gud, den gudomliga vänskap, hvarmed han omfattar den troende såsom sitt återkomna och älskade barn (Luk. 15: 20—24).

Äfven denna text visar, att hvarje människa, som icke blifvit rättfärdiggjord af tron, är under Guds vrede och dom till döden. Det finns intet mellanrum för en skapad varelse mellan vreden och vänskapen hos Gud. Är det sant, hvad aposteln här säger, att vi endast då hafva frid med Gud, när vi blifvit rättfärdiggjorda af tron, så måste det följa, att den, som icke blifvit rättfärdiggjord af tron, måste vara under Guds vrede, måste stå i ett krigsförhållande med sin Skapare. Detta skola vi så förstå: människan har affallit från Gud, hon har gjort uppror mot sin konung; den synden och alla hennes synder äro dock i Medlarens blod utplånade, den kränkta rättfärdigheten är tillfredsställd, och Gud är i sig själf försonad och fa-

* *eirānā poieistai echein, agein pros* betecknar det freds-förhållande, som stiftats mellan tvenne förut stridande parter, såsom flera exempel af profanförfattare visa; jämf. också om *pros* Apg. 2: 47; 24: 16. Då *eirānā* betecknar själens inre frid, står det antingen absolute (kap. 8: 6; 14: 17; 15: 13), eller heter det »frid af Gud» (kap. 1: 7, m. fl.), eller »Guds frid» (Fil. 4: 7) o. s. v., men aldrig såsom här med *pros*. Det betecknar således här freds-förhållandet mellan Gud och människan, hvarigenom vreden är upphäfd (jämf. v. 9). I samma betydelse brukas ock ordet i Ef. 2: 14, 15. Dock måste af detta freds-förhållande med Gud alltid följa den inre friden i själen; hvarför den förra och den senare friden förhålla sig till hvarandra, såsom rättfärdiggörelsen och helgelsen. Olshausen, Meyer, Philippi m. fl.

derligt sinnad mot alla människor — "Gud var i Kristus och försonade världen med sig själf"; "vi blefvo försonade med Gud genom hans Sons död, medan vi ännu voro fiender". Men saken är denna: så länge de affallna icke nedlägga vapen och återvända till sin konungs lydnad, återvända till hans uppresta nådastol, måste hans dom hvila öfver dem. Märk, huru Kristus talar i Joh. 3: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sig enfödde Son"; men — "på det att hvar och en, som tror på honom, icke skall förgås" o. s. v. Den åter, som icke tror, skall således "förgås"; såsom han ock tillägger i v. 18: "Den som icke tror, han är redan dömd, emedan han icke tror på Guds enfödde Sons namn"; och i v. 36 säger Joh. Döparen: "Den, som icke tror Sonen, skall icke få se lif, utan Guds vrede förblifver öfver honom". Vi märka, huru allt ställes på tron eller otron. Gud är försonad, han "förebrådde dem icke deras synder"; han längtar och ser efter sin förlorade son; det är blott dennes återkommande, som fattas. Såsom aposteln i Kristi ställe beder: "Låten försona eder med Gud" — det är endast detta, som återstår. Men sker nu icke detta, att man "hyllar Sonen", då skall han "vredgas", "hans vrede kan upptändas", och man skall "förgås på sin väg" (Ps. 2: 12). Och detta gäller icke blott de grofva, fräcka syndarna, såsom vi lätteligen förstå, att "föraktare", som icke alls fråga efter Herren, hafva Guds vrede öfver sig. Nej, Skriften lär lika bestämdt, att äfven den människa, som är uppväckt till oro och rädsla för Gud, men likväl icke flyr till nådastolen och söker rättfärdigheten af tron, utan, tvärtemot hans ord, inbillar sig att genom någon egen fromhet kunna bota saken, minska sin skuld och blidka Guds vrede, förblifver under samma vrededom, om hon ock arbetade sig till döds med egna gärningar — allt är fåfängt, så länge hon icke är Guds rättfärdighet underdånig och hyllar Sonen, utan söker att upprätta sin egen rättfärdighet med sin ånger, bön, försakelse o. m. dyl. — allt är fåfängt, den helige Gudens fordringar blifva icke uppfyllda, hans lag blir alltid på nytt bruten, hans rättfärdighet blir icke tillfredsställd; det är aldrig, såsom det bör, med hennes kärlek till Gud, hon älskar honom icke fullkomligt "af allt sitt hjärta"; det är icke, såsom det bör, med kärleken till nästan, hon är alltid sig själf närmast; det är icke såsom sig bör, med hjärtats renhet, med uppriktigheten, med hatet till alla synder o. s. v. Guds helighet blir således icke tillfredsställd. Och slutligen, hvad som är värre än allt, är, att hon strider emot Guds eviga utkorelse (Ef. 1: 4) och strider mot Lammets ära, att hon "för-

trampar Guds Son och för orent aktar förbundets blod“. Med detta enda ådrager hon sig visst en förskräcklig Guds vrede; då blir det visst "förskräckligt att falla i den lefvande Gudens händer" (se Hebr. 10: 28—31). Alltså äro alla människor under synden, vreden och domen, så länge de icke sökt förlikningen genom Kristus allena.

Helt annorlunda är det med dem, som sökt denna förlikning och "hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron“. Med allt sitt eget arbete komna på skam och förtappade hafva de gifvit Gud äran och flytt till återlösningen i Kristus Jesus, och hafva då blifvit af Gud själf rättfärdiggjorda, frikända från alla sina synder och iklädda Kristi rättfärdighet — och i honom är Gud fullkomligt tillfredsställd, af honom är lagen fullkomligt uppfylld, ovänskapen fullkomligt dödad, och den eviga nåden öfver människan åter utbredd. Nu är det frid med Gud; nu slut med all vrede; nu slut med all tillräknelse af synder; nu bara vänskap; nu den yppersta klädningen, nu den gödda kalffen, nu glädjemåltid; nu åter barnskap! Den troende själen är ej mera sin egen, svarar aldrig mera själf för sig, utan han allena, som "är i Guds åsyn, oss till godo“. Allt, hvad som ännu och dagligen brister, är fullgjordt af honom; hon är rättfärdiggjord "af tron" och är beständigt rättfärdig blott i "den Älskade". Och tänk då, hvilken vänskap! Gud, som i sig själf är den eviga kärleken, ser nu åter sitt barn beklädt med all den rättfärdighet och det välbehag, som han själf i skapelsen inlade hos människan, ja, ett ännu högre, nämligen ende Sonens välbehag för Fadern. När Gud nu skådar oss endast i honom, hvilken i all sin gudomliga fullkomlighet är i Guds åsyn, oss till godo, då lär det icke vara, såsom vi oftast mena, att Gud liksom med möda tål och fördrager oss för våra synder, utan tvärtom så, som Skriften lär, att han icke ens tillräknar oss dessa såsom synder (kap. 4: 8), utan skådar oss endast i Kristus, hvarför han rentaf har sin "lust" och sin "fröjd" uti oss (Jes. 62: 4, 5), att vi rentaf äro "Herrens vänner, som skola bo i trygghet hos honom" (5 Mos. 33: 12). Ty vår rättfärdighet inför Guds ögon är icke vårt, utan Guds eget verk; och Gud ser alltid med välbehag på det han själf gjort. Den stora frågan är endast den, om vår rättfärdighet är helt och allenast Kristi verk, eller om den till en del består i något vårt eget. Består den i något, som vi själfva äro och göra, då är det genast skämdt, då är där genast "fläckar och skrynkor"; men skådas bruden blott i honom, den älskade, då är hon säkert sådan, som Paulus säger, nämligen "icke hafvande fläck eller skrynka eller något sådant" (Ef. 5:

27), och sådan hon i Höga Visan beskrifves: "Du är skön alltigenom, min älskade, och på dig finnes ingen fläck" (4: 7). Så måste det ock vara, när Kristus kunde säga: "Den som har badat, han är hel och hållen ren". Och tänk då, hvilken frid och vänskap vi hafva hos Gud, som är själfva kärleken!

Men här är ock nödigt att väl märka det ordet "hafva" — "vi hafva frid med Gud". Aposteln säger icke: vi känna friden med Gud, utan vi hafva, d. ä. detta måste med tron på Guds tillsägelser fasthållas, ofta under det djupaste Guds fördöljande och de bittraste anfäktelser af synden, då lagen anklagar oss, samvetet dömer oss skyldiga, och djäfvulen inskjuter sina eldspilar i hjärtat, så att ingenting kan mindre synas eller kännas i oss, än en sådan Guds vänskap. Detta är, hvad alla Guds barn måste lida, åtminstone att de icke känna nåden i sina hjärtan, utan endast dunkel, torrhet och död. Då gäller det att veta och minnas, hvad Gud gjort och tillsagt oss och, såsom Abraham, med en stark tro "gifva Gud äran", att han är trofast och sannfärdig.

Här torde nu någon anmärka: Det är ju förut sagdt, att den frid, vi hafva med Gud, skall ock medföra en salig frid och samvetsro hos människan; huru kunna vi då känna motsatsen, om vi verkligen äga denna frid med Gud? Den frågan är ganska viktig, och vi må gärna något grundligare undersöka, huru det förhåller sig med vår frid. Märk därför först: vår inre frid måste grunda sig på ett stort, saligt förhållande, nämligen att vi äro i Guds nåd och vänskap; men detta måste vi veta af Guds fasta ord och tillsägelser, ehvad vi känna något däraf i hjärtat eller icke. Väl kunna vi äfven stundom få smaka Guds ljuflighet, jämte det vi tro på hans ord, då han "låter frid få komma öfver oss såsom en ström" (Jes. 66: 12) och gifver sitt omedelbara vittnesbörd i själen: "Du är min"; men må ingen tänka, att en sådan känsla af nåden skall alltid gifvas honom. Tvärtom hör det till Guds eget sätt att öfva tron, att han på det djupaste fördöljer sin nåd och ställer sig så, som ville han oss alls intet. Huru skola vi då hafva frid? Jo, då gäller det att med stadig tro fasthålla, hvad Gud likväl gifvit och tillsagt oss i sin älskade Son, att veta och besinna, att Gud är trofast, att nådeförbundet är ett "evigt förbund" (Jes. 55: 3; 54: 8), huruhelst det än växlar i känslan och erfarenheterna. Och när jag så kan tro, att alla mina synder äro förlätna, och att Gud är mig nådig, då har jag en hög och salig frid i själen; då talar jag med Gud såsom med en försonad och huld fader; då bäfvar jag icke för domen och evigheten, utan är viss

därpå, att min frid skall just uppnå sin största höjd, när jag får se honom, som skall komma i skyn just sådan, som han uppfor, nämligen äfven med sina sår, med hvilkas visande han återställde sina oroliga lärjungars frid (Joh. 20: 19, 20). En sådan frid hafva vi endast däraf, att "vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron". Vi skola således hafva både vår rättfärdighet och vår frid endast genom tron.

Denna frid af Kristi sår är ock ett märkligt tecken af ett försonadt tillstånd. Ty tvärtom skola samma sår, då Herren visar sig, bringa en dödande förskräckelse åt alla dem, som äro oförsonade med honom — "de skola se upp till den, som de hafva stungit", och skola då fly för hans ansikte och önska, att bergen och högarna skylde dem. Och sådant känna de ofta redan här. Detta är ett märkligt tecken, om huru det står till med själen. Såsom Luther säger: "Ett sannskyldigt godt samvete har frid, då Gud är nära, men bäfvar, då Gud synes fjärran". Den trogne blir tröstad, då Kristus uppenbarar sig; den otrogne blir först då riktigt förskräckt. Den trogne säger: När jag blott kan tro, att allt är sant, som är skrifvet om Kristus, så har jag tröst; den otrogne bäfvar just för den tanken, att allt vore sant, hvad Skriften innehåller om Kristus. Gif väl akt på detta tecken! Det bär ett märkligt vittnesbörd om, huru du i sanning har det med Gud och dina synder; det vittnar, huruvida du ingått förlikning med domaren, huruvida du plägar vistas vid nådastolen och där framdraga dina synder och söka försoning, eller du tvärtom håller dig undan från Gud och icke talar med honom om dina synder. Det var icke väl med David, då han höll sig undan för Gud och icke bekände sin synd för honom (Ps. 32: 3, 4); däremot när han bekände sina synder och fick förlåtelse, då erhöll han sådan frid, att han kunde med hjärtlig glädje sjunga: "Säll är den, hvilkens öfverträdelse är förlåten" o. s. v. (v. 1). Han hade icke den trösten, att han icke mer visste med sig någon synd; nej, han säger tvärtom (v. 6), att "alla fromma" skulle så bekänna sina synder, på det att, "om ock stora vattenfloder komma, de icke skulle nå till dem". Därmed låter han väl förstå, att de heligas frid icke består däri, att de intet ondt veta med sig, utan endast däri, att de bekänna sina synder och hafva förlåtelse.

Sålunda är samvetsfriden visserligen beroende af syndernas förlåtelse; hvaremot en hemsk bäfvan för Gud vittnar om ett oförsonadt tillstånd. Men det skola vi dock icke så förstå, som skulle all bäfvan för Gud vittna om ett sådant tillstånd. Såsom af Davids psalmer och alla heligas historia väl synes, kan Gud så bekymra och förskräcka

sina heliga, att de intet annat känna, än att Gud är vred på dem, så att de grufligen bäfva och "klaga för sitt hjärtas jämmers skull" (Ps. 38: 9). Men märk skillnaden: detta är då något tillfälligt och öfvergående (Ps. 97: 11); deras egentliga lif är frid och förtroende till Gud; såsom aposteln säger: "Andens sinne är lif och frid" (Rom. 8: 6). Och i 8: 15 säger han: "I hafven icke fått trældomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnaskapets ande, i hvilken vi ropa: Abba Fader". Men dels af svårare pröfningar från Gud, dels af den ännu vidlådande synden och svagheten i tron kommer likväl, att helgonen stundom bäfva*. Sådant betyder intet ondt, när dock lifvet i sin helhet är ett försonadt och troende lif. Tvärtom vore det ett betänkligt tecken, om tron och friden aldrig skulle skakas genom sådant, som nyss nämndes. Helgonens historia är icke sådan.

Men helt annat är det, när en människas egentliga lif är att gå fjärran från Gud och rysa vid tanken på domen. Sådant vittnar om en falsk, oförsonad ande. Där af kommer det, att "de ogudaktiga äro såsom ett upprördt haf, som icke kan vara stilla — de få ingen frid" (Jes. 57: 20, 21). De flesta bland dem äro visserligen så insöfda och tjusta i falsk frid, att de, såsom Job säger, "stämma upp med pukor, och harpor och glädja sig vid pipors ljud; de förnöta sina dagar i lust och nöd, till dödsriket fara de i frid" (21: 12, 13). Men andra hafva medvetande om sitt oförsonade tillstånd och hafva en förskräckt ande, eller åtminstone en hemlig aning om hvad som väntar dem. En sådan människa kan ock bemöda sig att stilla sin oro med barmhärthighetsverk eller andaktsöfningar o. m. dyl.; men tanken på den tillkommande domen och evigheten gör henne alltid på nytt orolig. Hon kan aldrig vara viss, att hon gjort nog för att varda frälst; hon fruktar alltid, att ändock något kan fattas, och tänker på någon framtid, då det skall blifva bättre — eller söker hon stundom att få ned-sätta Guds fordringar och lämpa dem efter sitt tillstånd och lefverne, att hon skall våga hoppas en nådig dom. Så sväfvar hennes själ på det stormande hafvets vågor upp och ned, och det hela är, såsom Gud säger: "De få ingen frid". När straffdomar från Gud eller döden och evigheten eller Herrens närvaro hastigt träder dem för

* Härjämte finnas här och där några besynnerliga själar, hvilka synas uppriktigt söka rättfärdighet och frid blott genom tron, men likväl nästan beständigt gå med en alldeles död känsla, eller ock en viss oredig ängslan, utan att rätt veta hvarför, så att det synes vara en följd af någon fysisk sjuklighet.

ögonen, då bäfva de. Så var det med fiskaren från Betsaida (Luk. 5). Så länge Herren endast predikade i hans båt, kunde han ännu tåga om sina synder; men i det ögonblick, då Herren gjorde sitt underverk, det stora fiskafånget, och Simon märkte, hvem den Herren var, som nu stod inför honom, då föll han förskräckt ned och ropade: "Gå från mig, Herre, ty jag är en syndig människa." Så är det med de flesta människor: de tyckas hafva frid, men blott så länge de intet förnimma af Gud; på ett ögonblick är det slut med deras frid, nämligen då de märka, att Herren är nära. Detta är ett olyckligt tillstånd. Måtte hvar och en gå till sitt hjärta och fråga sig inför Herren: Har jag frid med Gud? Har jag sökt och funnit försoning? Kan jag i denna stund möta Domaren? Har jag i allmänhet mera frid, då Gud synes mig nära, så att jag tvärtom lider, då jag saknar hans närvaro; eller är det ett villkor för min frid, att jag kan glömma Gud? Sådant vittnar om, huru det står till med samvetet.

Hafva vi nu fattat skillnaden mellan de trognas tillfälliga anfäktelser och det verkliga otroslifvets bäfvan, må vår text alltid påminna oss äfven om det förhållandet, att det är endast, då vi äro "rättfärdiggjorda af tron", som vi hafva en sann frid i själen. Det är af tvenne orsaker, man icke har frid med Gud. Må det åter upprepas: somliga äro obotfärdiga och vilja icke tala med Gud om sina synder, utan vilja förblifva i orättfärdighet. Andra vilja väl söka Guds nåd och frid, men finna den aldrig blott därför, att de icke söka den "af tron", utan af sitt eget bättringsarbete, hvilket aldrig kan blifva fullkomligt. Då går det, såsom någon bekant: "Jag föll, stod upp, men föll på nytt, jag gjorde, hvad jag förr had' skytt, och köpte dyrt min korta frid med en långvarig strid." Den som envist söker och väntar efter något godt hos sig själf, åtminstone en riktig ånger och nådehungre, ett andligt lif i själen, och icke vill låta allting fara och såsom "ogudaktig" och död taga allt i Kristus — den själen kan icke hafva frid. Blott den, som lämnar allt såsom förloradt i sig och ställer sin tro endast på det, som är fullkomligt, på Kristi verk för oss, endast den har frid. Det heter att vara rättfärdig "af tron", genom en annan. Om sådant erinrar aposteln åter, då han icke blott säger, att vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, utan också tillägger:

Genom vår Herre Jesus Kristus. Att vi hafva frid med Gud, en evig nåd och vänskap hos vår Skapare, det hafva vi icke af något godt hos oss själfva, utan endast "genom vår Herre Jesus Kristus".

Uttrycket: "genom" tyder på en medlare. Och det är af vikt att besinna, hvad en medlares göromål är. Vår Herre Kristus är "medlaren mellan Gud och människor" (1 Tim. 2: 5). Han allena kunde göra frid mellan Gud, som är helig, och människan, som är syndfull. Utan medlare kan en helig Gud icke hafva gemenskap och förbund med syndiga människor. Gud har haft trenne förbund med människan ifrån hennes skapelse, eller trenne vägar till hennes frälsning och gemenskap med honom. Det första förbundet var den icke fallna naturens, det andra var lagens förbund och det tredje nådens. För det första förbundet behöfdes ingen medlare, ty människan var oskyldig, kunde själf uppfylla Guds vilja och förtroligt tala med sin Skapare. Under det andra förbundet gafs åt människorna en medlare, men icke till de brottsligas försonande, utan endast såsom ett ombud mellan Gud och folket. Mose hade icke saken, den rättfärdighet som lagen kräfde, utan endast ord från Gud till folket och från folket till Gud. Under det tredje förbundet, nådens förbund, är Jesus Kristus en sann medlare till vår försoning, en medlare, som frambragt en verklig fullgörelse af lagen och därmed grundlagt en evig frid mellan Gud och människan. "Han är vår frid" (Ef. 2: 14); han är medlaren och fridstiftaren mellan Gud och människorna, en "stor öfverstepräst", som "genom blodet på sitt kors stiftat frid och med Gud försonat allt, vare sig det som är på jorden eller det som är i himmelen." Endast genom honom kunna syndare komma inför den helige Guden, få förlåtelse och blifva rättfärdiggjorda och upptagna till Guds älskade barn. Sådant betyder det, att vi "hafva frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus." — Att det är endast genom honom och uti honom, Gud är tillfredsställd med oss, det är en så viktig sak att tro och besinna, att hela vårt blifvande i tron och friden med Gud därpå beror; ty om nåden och rättfärdigheten blott till någon del grunda sig på vår egen fromhet, så är det genast skämdt, falskt och ostadigt. Därför har aposteln här tvenne gånger å rad upprepat samma erinran, att det är endast genom vår Herre Jesus Kristus, vi hafva denna frid med Gud. Ty nu tillägger han åter:

Genom hvilken vi ock hafva fått tillträdet genom tron till denna nåd, i hvilken vi stå. Med dessa ord förklarar aposteln ytterligare det han sagt i v. 1. Sammanhanget är detta: vi hafva nu frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus; ty genom honom hafva vi fått tillträdet till denna nåd, i hvilken vi stå — tillträdet till ett nådastånd (förklaringen på "frid med Gud") — och detta tillträde till nådaståndet

hafva vi haft "genom tron", d. ä. då vi först trodde på Kristus, och så länge vi trott. Så utgör den rättfärdiggjorda människans nådstånd ett stort sammanhängande helt, hvarom aposteln säger i anseende till dess början: "Vi hafva fått tillträdet"; i anseende till det närvarande: "Vi hafva frid med Gud"; och i anseende till det tillkommande: "Och berömma oss af hoppet om Guds härlighet".

Ordet "tillträde" till nåden är ett ord, fullt af himmelsk tröst för arma syndare. Skriften lär, att vi hafva en beständig tillgång till denna nåd. Aposteln säger på andra ställen: "tillträdet till Gud", eller "till Fadern genom Kristus", såsom i Ef. 2: 18; 3: 12. Och i Hebr. 10: 19 kallar han det "frimodighet i fråga om ingången i helgedomen genom Jesu blod; hvilken han åt oss har invigt såsom en ny och lefvande väg genom förlåten, d. ä. genom sitt kött". O, en evig tröst, att detta tillträde, denna frimodighet i fråga om ingången i helgedomen, denna nya och lefvande väg genom förlåten, står oss beständigt öppen! Det är detta, som hjälper i alla händelser, hvadhelst jag än kan upptäcka om mitt tillstånd, äfven om jag finner, att jag hittills icke trott, utan varit falsk och bedragen, som Judas eller trollkarlen — äfven han, som var "stadd i bitterhets galla och orättfärdighets band", hade tillgång till nåden, eftersom aposteln sade: "Bättra dig och bed Gud, om möjligen ditt hjärtas tanke kan varda dig förlåten" (Apg. 8). Äfven den "Ijumme", som fick ett så hårdt tilltal: "Jag skall utspy dig ur min mun", hade dock tillträde till nåden, eftersom Herren tillade: "Jag råder dig att af mig köpa guld" o. s. v. Så länge det ännu heter i dag, kan därför allting hjälpas, emedan vi alltid hafva tillträde till nåden, vi kunna i dag begynna att fly till denna nåd; såsom aposteln på grund af detta tillträde förmanar: "Därför, låtom oss med frimodighet framgå till nådens tron, att vi må få barmhärtighet och finna nåd till hjälp i rätt tid" (Hebr. 4: 16). Allt grundar sig därpå, att vi hafva detta tillträde endast "genom Jesus Kristus", att vi hafva en öfverstepräst, som "kan hafva medlidande med våra svagheter" (v. 14, 15), och "en öfverstepräst till evig tid" (kap. 6: 20), som "har ett oförgängligt prästadöme, hvarför han ock kan fullkomligt frälsa dem, som genom honom komma till Gud, och lefver alltid för att bedja för dem" (7: 24, 25). Det är dels af den beständiga tillgången till nåden, dels däraf att vi hafva nåden endast "genom Jesus Kristus, vår Herre", som det kommer, att vi kunna genom tron beständigt förblifva i nåden. Såsom aposteln antyder med det korta ord, som nu följer:

I hvilken vi stå — "denna nåd, i hvilken vi stå". Detta ord

betyder nämligen "stå fast", "förblifva" (se 1 Kor. 15: 1; 2 Kor. 1: 24; Ef. 6: 13; 1 Petr. 5: 12; Joh. 8: 44). Att vi genom tron beständigt "stå" eller förblifva i nåden, det beror af själfva nådens fasthet; och denna åter beror däraf, såsom nyss sades, att vi hafva den endast "genom vår Herre Jesus Kristus". Vore det så, att nåden och rättfärdigheten inför Gud berodde till någon del af oss och vår fromhet, då ägde vi icke mer något nådastånd, icke mer ett "evigt" nådeförbund, nej, vi skulle icke ens någon enda stund vara i Guds nåd, emedan vi sannerligen ingen stund äro utan synd, d. ä. fullkomliga inför lagen. Märk väl detta! Vore det så, att vi hade Guds vänskap blott de stunder, då vi själfva äro mera ostraffliga och fromma, men däremot vore utom nåden, då vi förgått oss eller fallit, då vore ju rättfärdigheten sannerligen af lagen. Nej, icke ens detta är riktigt, ty hade vi någon stund rättfärdighet af lagen, så skulle vi ju den stunden vara fullkomliga inför lagen, vara så fullkomliga i kärleken till Gud och nästan, som lagen äskar. Men det är just, hvad aposteln genom de tre första kapitlen bevisat, att ingen finns på jorden, som är rättfärdig inför lagen, icke en. Det är därför blott det tjockaste mörker och den gröfsta villfarelse i den tanken, att vi behaga Gud i oss själfva, då vi äro fromma, men mista hans nåd, då det brister i vår fromhet; ty sanningen är, att vi icke en enda stund äro så fromma, att vi kunde behaga honom, om han såge på oss. Därför måste vi mycket strängt fasthålla den sanningen, att Kristus är alldeles ensam vår rättfärdighet inför Fadern, att han "för oss" fullkomnat allt, hvad lagen någonsin kräver, och slutligen i sin död rentaf "dödat fiendskapen" och förvärfvat oss en evig frid hos Gud; såsom aposteln säger i Ef. 2: 14, 16: "Han är vår frid och har dödat fiendskapen på korset", om hvilka ord Krysostomus anmärker: "Ingenting kan sägas mera eftertryckligt och betydelsefullt; han säger icke blott borttagit eller upplöst, utan det som är ännu eftertryckligare: dödat eller aflifvat, så att den aldrig mera kan få lif igen." Så är det då slut med Guds vrede för syndens skull öfver dem, som tro. Den hulda fadersvreden, hvarmed han agar, risar och tuktar oss för synderna, må icke förvilla någon; i den vreden är idel nåd — här talas om den vrede, hvarmed han bortkastar och fördömer syndaren. Denna finns icke mera till för dem, som äro i Kristus Jesus, såsom aposteln uttryckligt förklarar i Rom. 8: 1. Lofvad och välsignadt vare då Herrens namn evinnerligen! Vi hafva en evig frid hos Gud, en evig vänskap, så många som "hafva blifvit rättfär-

diggjorda af tron“ och i denna tro förblifva. Denna tro medför visserligen ett härligt Guds verk i själen, den gör oss till nya människor, så att vi nu hafva den Helige Ande och därigenom ångra synden, älska rättfärdigheten och vandra i ett nytt lefverne; men intet af allt detta gör, att vi förblifva i Guds vänskap, utan endast det, att vi genom tron äro iklädda Kristus, endast det, att Kristus är rättfärdig för oss inför Fadern. Därför är det endast genom tron på honom vi förblifva i Guds vänskap. Då Petrus förmanar oss till flit och vinnläggande om om trons frukter och säger, att vi genom dessa ”göra vår kallelse och utkorelse fast“ (2 Petr. 1: 10), så menas därmed, att vi göra vår kallelse och utkorelse viss för oss själfva, att vi få vittnesbörd om äktheten af vår tro (jämf. 1 Joh. 3: 18, 19); men själfva nådaståndet hos Gud beror endast af tron på Kristus. Såsom vår kyrkas fäder så riktigt anmärkt i Konkordie-formeln: ”Det har icke den meningen, att tron endast i början omfattar rättfärdigheten och saligheten och sedan öfverlämnar detta ämbete åt gärningarna, att dessa sedan skola bevara (*conservare*) tron och den erhållna rättfärdigheten och saligheten; utan på det vi skulle vara väl förvissade icke blott om rättfärdighetens och salighetens emottagande, utan ock om dess behållande, så tillägnar Paulus, i Rom. 5, åt tron icke blott tillträdet till nåden, utan ock det, att vi stå i nåden och berömma oss af den tillkommande härligheten; det är, han tillägnar tron allena både början, fortgången och slutet.“

Så är då den stora tröstliga sanningen viss och bekräftad ur Skriften, att inga brister och skröpligheter, inga skiften af bättre eller sämre stunder upphäfva eller rubba vårt nådastånd, så länge vi blifva i tron på Kristus och icke helt affalla från honom; utan allt, hvad syndigt någonsin kan inträffa under vandringen, skall just botas och motvagas af en gudomlig nådeanstalt, nämligen det i Kristus grundade nådeförbundet — allt skall botas af den evige öfversteprästen, som just därtill är ingången med sitt eget blod i himmelen, att han skall vara vår försvarare hos Fadern, såsom Johannes säger: ”Detta skrifver jag till eder, kära barn, på det att I icke mån synda; och om någon syndar, så hafva vi en försvarare hos Fadern, Jesus Kristus, som är rättfärdig.“ Denne försvarare och detta nådeförbund äro mäktigare, än allt hvad möjligen kan inträffa i hela vårt lif. Då Andens ljus hos de trogna uppenbarar och bestraffar allt, hvad syndigt är, uppkomma hos dem mångahanda och svåra pröfningar för denna tro. Den ene har af svåra frestelser blifvit kullkastad, känner nu grufliga hotelser i samvetet och klagar: Jag har gjort ett uppenbart fall, jag är skild

ifrån nåden. Den andre klagar under ihärdiga frestelser: Mitt hjärta är falskt, det älskar synden, det är ostadigt och svagt, jag vakar icke rätt o. s. v. En tredje går under långvarig torka, invärtes känslolös och död, såsom en sofvande, klagar och vet intet råd för att blifva rätt vaken och gudfruktig. All det fördärf, vi ärfvt af Adam, låter på mångahanda sätt känna sig, när Anden belyser och straffar detsamma. Är det möjligt, att allt detta elände kan öfverskylas af nåden? — Ja, berodde nåden till minsta del på oss, då vore det omöjligt. Här skall det visa sig, om du tror de orden, att vi stå i nåden, endast "genom vår Herre Jesus Kristus." Tviflar du, att allt detta elände, med hvilket du ligger vid nådastolen, kan öfvertäckas af nåden, då måste du antingen grunda din tro till en del på något godt hos dig själf, eller ock måste du säga, att Guds Son icke är en fullkomlig frälsare och försvarare hos Fadern. Denna punkt är därför öfvermåttan viktig, nämligen att väl fasthålla de orden: "genom Jesus Kristus", och djupt inskrifva i hjärtat den sanningen, att vår rättfärdighet och frid hos Gud allenast äro i honom, som är i Guds åsyn, oss till godo — eller ock är allt förloradt och allt falskt, hvad Skriften vittnar härom. Om rättfärdigheten blott till en del kommer af lagen, "så har Kristus fåfängt dött" (Gal. 2: 21). "Om de, som äro af lagen, äro arfvingar, så har tron blifvit fåfång och löftet är gjordt om intet" (Rom. 4: 14). Så hafva vi då sannerligen en evig nåd hos Gud, så sant det sker endast "genom Jesus Kristus, vår Herre."

Och berömma oss af hoppet om Guds härlighet. Detta är nu den andra stora hufvudförmånen, hvilken ovillkorligen följer af den förra. Då vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron och hafva frid med Gud; då vi hafva hans vänskap och äro hans barn, hvilken är himmelens och jordens skapare och konung: då följer helt naturligt och nödvändigt, att vi också skola vara hans arfvingar och besitta det rike, som är oss tillredt ifrån världens grundläggning — åtnjuta den härlighet och salighet, till hvilken Gud i begynnelsen skapade människan, och till hvilken han så dyrt återlöst oss och med sin Ande bereder oss. "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar", säger aposteln, "nämligen Guds arfvingar och Kristi medarfvingar" (Rom. 8: 17). Men just detta, att den eviga härlighetens arf alltid följer med nådaståndet, är utan tvifvel en orsak, hvarför i Skriften talas så kort om denna tillkommande härlighet, då däremot så mycket talas om, huru vi skola komma till nådaståndet och däruti bevaras. En annan orsak är ock den, att vi af den eviga härligheten icke hafva någon

erfarenhet, hvarför ock inga tankar kunna fatta, inga ord uttala den härlighet, Gud skall gifva oss, när han en gång firar Lammets bröllop och företager sig att fullkomligt fröjda sina vänner. Den härligheten är helt visst, "hvad intet öga har sett och intet öra hört, och hvad i ingen människas hjärta har uppstigit." Men vi gå nu till textens ord. Aposteln säger:

"Och berömma oss af hoppet". Vi "berömma" oss af hoppet, säger han, icke blott: Vi hysa det hoppet, utan vi berömma oss däraf. Ordet innebär, att vi hafva en triumferande visshet i vårt hopp, hvilken visshet ock gör oss så glada och saliga, att vi icke kunna tiga därom, utan prisa och upphöja vår lycka, att vi nu äro komna till det nådastånd, att vi ock skola få Guds härlighet. Och då denna vår berömmelse grundar sig endast på Gud, på Guds verk och ord, och således utgör en motsats till den berömmelse, aposteln talar om i kap. 3: 23, 27, som var en berömmelse af köttet, af vår egen värdighet — då vår berömmelse nu grundar sig därpå, att vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron på honom, som för oss har dött och uppstått; så är det en mycket billig och kristlig berömmelse, hvarmed vi gifva endast Gud äran. Intet kött skall berömma sig af något eget (Jer. 9: 23, 24; Ef. 2: 9). "Genom Herren får all Israels säd sin rätt, och af honom skola de berömma sig" (Jes. 45: 25). Och den som aldrig berömmar sig af honom, af den nåd och salighet, som är Guds eget verk, den bidrager icke till hans ära, utan handlar tvärtom så, som om han sade: Jag vet icke visst, om det är att lita på, hvad Gud gjort och sagt; jag vet icke visst, om Kristus är en fullkomlig medlare, om hans blod renar oss af alla synder, om vi kunna vara "täcka" för Gud blott i honom; jag vet icke visst, om det är att lita på, att Gud slutligen skall gifva oss sin härlighet. Att med sin ovisshet uttrycka sådant om Gud är visserligen något, som äfven de trogna tyvärr göra, då deras tro är klen, så att de icke kunna berömma sig i Herren; men vi böra åtminstone förstå, att sådan ovisshet icke ärar Gud. Den som blifvit till skam på allt eget och nu tror endast "på den, som gör den ogudaktige rättfärdig" — en sådan människa har intet skäl att vara oviss och nu förtiga Guds ära, Guds nådiga gärningar, nämligen att hon nu är Guds barn och den eviga härlighetens arfvinge. Kristus säger: "Glädjens, att edra namn äro skrifna i himmelen." — Vi "berömma oss", heter det,

"af hoppet om Guds härlighet". Uttrycket kan således lika väl betyda den härlighet, Gud själf har, som den härlighet, han skall

gifva sina trogna. Men detta är ock till arten och väsendet en och samma härlighet; Gud skall verkligen gifva oss af sin egen härlighet, såsom Kristus sade: "Jag har gifvit dem den härlighet, som du har gifvit mig, på det att de må vara ett, såsom vi äro ett; jag i dem och du i mig, att de må vara fullkomnade till ett" o. s. v. "Fader jag vill, att hvarest jag är, där skola ock de vara med mig, hvilka du har gifvit mig, på det att de må se min härlighet, som du har gifvit mig" o. s. v. (Joh. 17: 22, 24). Hvilken människotanke kan fatta allt, hvad sådana ord lofva oss? — Att detta gäller alla troende intill världens ände, förklarar Herren uttryckligt i v. 20: "Men icke allenast för dessa (apostlarna) beder jag, utan ock för dem, som genom deras ord skola tro på mig; på det att alla må vara ett, såsom du, Fader, i mig och jag i dig." Och då säger Herren: "Jag har gifvit dem den härlighet, som du har gifvit mig." Hvem kan då fatta höjden och djupet af den härlighet, som Gud skall gifva oss? Johannes säger, att hans insikt härom icke räckte till: "Mina älskade, vi äro nu Guds barn, och det är icke ännu uppenbart, hvad vi skola varda, men vi veta, att när han varder uppenbar, skola vi blifva honom lika; ty vi skola se honom, såsom han är."

Och här må vi icke förbise utan väl märka, att då aposteln ännu icke talat ett ord om de troendes helgelse och goda gärningar, han redan förut säger, att de berömma sig af hoppet om Guds härlighet. Han visar, att de icke grunda detta sitt hopp på den helgelse, som följer af tron, utan säger, att vi genast, "då vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron", hafva både frid med Gud och hoppet om Guds härlighet. De nyfödda nådebarnen hafva genast sitt arf i himmelen. Vi se ock, att när folket på pingstdagen hörde Petri predikan, alla de, som trodde, genast kunde äta sitt bröd med hvarandra i fröjd, och att de prisade Gud i sina hjärtans enfald (Apg. 2). Så läsa vi ock om den etiopiske hofmannen och fångvaktaren i Filippi, att så snart de hade kommit till tron, kunde de genast fröjdas. De behöfde icke först se sig mognade i nåden eller se de frukter, som flutit af tron; de hade redan på blott den nåd, som var dem förkunnad i Kristus, ett gladt och saligt hjärta. Och ett sådant i Gud saligt hjärta kan ingen hafva, utan att tro både den närvarande nåden och den tillkommande härligheten; ty skulle vi icke tro denna senare, hvartill tjänade oss då den förra? Vål kunna vi genom Andens frukter vinna större visshet om vår tros äkthet, hvilket aposteln åsyftar i 2 Petr. 1: 10, 11, men själfva

tron och hoppet måste redan förut omfatta just det, som Gud lofvat, nämligen icke blott syndernas förlåtelse, utan ock evigt lif. — Må hvar och en akta sig för den farliga villfarelsen, att ett troende Guds barn icke genast är färdigt att ingå i himmelen, utan att därtill ännu skall fordras någon mognad i nåden och Andens frukter. En falsk och farlig mening! Vål kan en sådan mognad medföra ett större mått af härlighet, såsom Skriften på några ställen visar (1 Kor. 15: 41, 42; Dan. 12: 3); men själfva riket, barnskapet och arfvet hafva vi genast, genom tron allena; och om vi i hundra år lefde under nådens uppfostran och tillväxt, så hade vi slutligen ej ett enda skäl mera eller högre att hoppas den eviga härligheten. I samma ögonblick, en syndare kommer till tron och nåden, är han klädd i bröllopskläderna och kan ingå i härligheten. Röfvaren på korset och den i Kristi tjänst utarbetade Johannes fingo bägge af samma nåd det eviga lifvets gåfva. Då Paulus ännu ansåg kolosserna behöfva sådana förmaningar, som vi läsa i tredje kapitlet af hans bref till dem, uppmanar han dem likväl i kap. 1 att tacka Fadern, som hade gjort dem skickliga till att vara delaktiga i de heligas arfslott i ljustet.

Så följer då salighetens hopp redan med tron och nåden, såsom ock en borgerlig arfsrätt beror endast af födelsen. Mätte vi icke blott äga, utan ock "berömma oss" af detta hopp! Därmed gifva vi Gud ära, och därmed stärkas alla våra andliga krafter i striden — "frälsningens hjälm", är ett viktigt vapen (Ef. 6: 17). Så sant vi verkligen äro i striden för kronan, då vi icke blott skola tröttnas af tidens vedermöda, utan ock erhålla många sår, många glödande pilar, så behöfves det väl, att vi vederkvicka och styrka vår ande med salighetens hopp. Fördunklas din blick på det saliga målet, den härliga kronan, så skynda genast till de stora, eviga grunderna för det saliga hoppet. Är Gud trofast och allsmäktig, så skall vårt hopp icke komma på skam. Blott en förökad tro, och du är genast öfvermåttan rik och salig. Se på allt det Gud gjort ifrån världens begynnelse och fråga dig, om det är möjligt, att Gud icke skapat människan för något högre mål, än att hon efter en tids lidande på jorden skall sist blifva till intet! Redan människosjälens förmögenheter vittna dock om annat. Och sedan, manne Gud blott för ett timligt godt utgifvit sin Son i en blodig marterdöd? Har Gud instiftat sabbaten, gifvit oss ordet och sakramenten blott för något timligt väl? Har Gud sändt sin Ande i våra hjärtan att förkrossa, hugsvala och helga oss, har han gifvit oss korset och all den tuktan vi dagligen lida — och du kan dock vara

oviss om, hvad allt detta förebådar? Slutligen: Har Gud gifvit oss alla löften om evigt lif, och han skulle till sist bedraga oss? — "Herre, föröka oss tron!" det är den bön, vi här skola behöfva, för att "hålla hoppets frimodighet och berömmelse fast intill änden".

3. Men icke det allenast, utan vi berömma oss ock af våra lidanden, emedan vi veta, att lidandet verkar tålmod,

4. och tålmodet bepröfvelse och bepröfvelsen hopp,

5. men hoppet låter icke komma på skam, ty Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den Helige Ande, som har blifvit oss gifven.

Så stor är den lyckan att vara i Guds vänskap, och ett så härligt ljus erhålla vi, då Guds kärlek genom Anden utgjutes i våra hjärtan, att äfven det, som annars plägar nedslå alla människors tröst och mod, nämligen lidandet, motgången, ger oss tvärtom en ny, hög och andlig tröst. Aposteln har i detta kapitel företagit sig att visa, att då vi blifvit rättfärdiggjorda genom tron, då äro vi saliga, då är hela lifvets mål vunnet, då är allting väl för tid och evighet — vi äro saliga Guds barn och himmelens arfvingar; såsom han sagt: då hafva vi frid med Gud eller en evig vänskap och berömma oss af hoppet om Guds härlighet. Men för aposteln blick stod då genast den stora motsägelsen af alla de trognas lidanden på jorden. Huru kan jag vara salig, då allt bittert går öfver mig, och mitt hjärta dagligen måste lida? * Då skyndar aposteln att genast svara härpå och säger: Det är tvärtom blott ett nytt bevis på vår salighet, att vi stå under uppfostran för himmelen. Därför är det icke nog därmed, att vi tåla densamma, utan vi "berömma oss ock af våra lidanden"; de utgöra ett stort godt och ett nytt kärleksprof af vår Fader i himmelen, för hvilket vi genom Andens upplysning och tröst prisa honom. Aposteln hade förut sagt, att då vi blifvit rättfärdiggjorda af tron och hafva

* Dessutom var det särskildt judarnas invändning mot tron på Jesus, att hans efterföljare fingo lida så mycket, voro en förföljd och eländig hop på jorden, då en jude svårligen kunde tänka sig Guds nåd och Messias' rike anorlunda än såsom förenadt med jordisk sällhet. — Så plägade ock hedningarna håna de kristnas berömmelse af sin salighet i tron med framhållandet af deras förtryckta belägenhet; såsom Minucius Felix i sin Octavius framställer deras tal: »Se, I ären ju ett fattigt och hjälplöst folk, och sådant tillåter eder Gud; antingen vill han icke eller kan han icke hjälpa de sina. I ären omgifna af hotelser, af straff, af pinbänkar och kors: hvar är eder Gud, som gör de döda lefvande? O, I bedragna! Uppstå skolen I icke, och det lif, som I kunden hafva, försmäden I.»

Guds vänskap, "berömma vi oss af hoppet om Guds härlighet". Nu tillägger han:

Men icke det allenast, utan vi berömma oss ock af våra lidanden. Med de orden: "Men icke det allenast", talar aposteln så, som om hoppet på Guds härlighet icke varit nog till att berömma sig af. Detta var ju dock icke något ringa och obetydligt! Hoppet om själfva Guds härlighet borde ju tusenfaldigt öfverväga alla tidens lidanden; vi borde ju gärna i hundra år lida det bittraste martyrskap, då vi därefter skola hafva en salighet, som aldrig skall hafva ände, eftersom den ingår i evigheten, och ingenting kan komma efter det sista. Att veta något sådant, att hafva ett på Guds sannfärdighet grundadt hopp om evighetens härlighet borde ju vara nog till att stilla all vår otålighet och att uppfylla oss med en hög, himmelsk fröjd midt i all bedröfvelse. Men nu säger aposteln: Icke nog därmed, att vi berömma oss af detta saliga hopp, äfven själfva lidandet, som tyckes vara motsatsen till salighet, är för oss endast ett nytt ämne till Guds lof, till helig berömmelse; vi hafva icke blott den trösten, att vår bedröfvelse en gång skall slutas och förbytas i härlighet, utan att den ock redan i sig själf utgör ett nytt tecken af vår himmelske Faders nåd och åtanke, emedan lidandet utgör ett viktigt hälsomedel och en betydelsefull uppfostran — utan tvifvel för något annat lif än detta.

Emedan vi veta, att lidandet verkar tålmod. — "Vi veta". Man bör noga märka det ordet. Det är just på detta vetande det beror, om någon skulle berömma sig af lidandet. Ingen människa är "glad i bedröfvelsen", med mindre hon vet något om densamma, vet något mera, än det som synes och kännes. Själfva lidandet är icke något tröstligt, och de kristna äro ej af sten, så att de icke skulle känna smärtan af sorgliga erfarenheter; vår apostel bekänner själf, att han genom de betryck, som hade träffat honom i Asien, varit "betungad utöfver förmåga, så att han ock misströstat om lifvet" (2 Kor. 1: 8), såsom han ock på ett annat ställe (1 Kor. 2: 3) vidkännes "svaghet, fruktan och mycken bäfvan"; och huru mycket vittna icke i synnerhet Davids psalmer om sådan de heligas känslighet för lidandet. Skulle jag då döma efter hvad som synes och kännes under lidandet, så kunde jag visst icke berömma mig af lidandet, utan måste alltid stanna i nedslagenhet och förtviflan. Det är därför nödigt, att vi veta något, veta dels hvad lidandet betyder, dels ock hvad det verkar uti oss. Då somliga kristna för en timlig bedröfvelse, motgång eller olycka blifva alldeles modfälda och tröstlösa, ser det verkligen så ut, som

visste de ingenting om bedröfvelsen, mer än hvad de se och känna. Så bör det icke vara med oss. Kristna skola vara ett folk, som se något mer, än det som för ögonen är, som veta något blott genom sin Faders ord. Se vi intet tröstligt i lidandet, då måste vi icke tro vår himmelske Faders ord därom. Låtom oss något litet betänka, hvad Herren Gud säger om lidandet. Först säger Herren Kristus uttryckligt, att ingenting kan hända oss, icke ens att ett hår faller af vårt hufvud, vår Faders vilja förutan. Hvarje lidande, hvarje motgång, stor eller liten, är således skickad af den hulde och vise Fadern. Kan något vara tröstligare! Och hvad säger han vidare om meningen eller betydelsen af allt det bittra, han tillsänder oss? Aposteln framställer i texten, hvad lidandet verkar; men vi vilja först se, hvad det betyder, hvad Guds sinne och afsikt är, när han agar oss. Så säger Herren därom: "Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag". Måtte vi väl minnas det ordet! Så säger ock aposteln: "Om I nu liden aga, så beter sig Gud mot eder såsom mot söner". Ja, aposteln gör detta tecken på barnskapet så viktigt, att han ännu tillägger de tänkvärda orden: "Om I ären utan aga, så ären I oäkta och icke söner" (Hebr. 12). Hvilken outtömlig källa af tröst i allt lidande, om vi blott kunde behålla dessa två sanningar, nämligen först, att allt hvad som vederfares oss, ondt eller godt, stort eller litet, är oss tillsändt af vår Fader; och för det andra, att allt hvad som tuktar, nedslår, förskräcker och bekymrar oss — oss, som lefva af tron på Kristus, det vittnar om Guds faderliga omsorg om oss, det är ett tecken på vårt barnskap och af en pågående uppfostran för himmelen. Se, är du ännu en oomvänd människa, då är det blott för "din ondska stor, att du så plågad varder", och då väntar dig något ännu värre, om icke bättring sker; men har du sökt omvändelsens nåd och rättfärdighet af tron, då skall du veta, att i allt ditt lidande är blott faderlig huldhet. Hvilken rik tröstekälla är det icke att veta sådant!

Men här torde någon säga: Allt detta skulle ock trösta mig, om jag blott visste, att mitt lidande vore en faderlig aga och icke tvärtom Guds vrede och straff för otrohet och synder. Att lida oskyldigt och lida för Kristi skull, däraf må man visst berömma sig; men att lida för sina egna synder, däri är ju intet tröstligt? Svar: Att lida "såsom en illgärningsman", att blifva "slagen för sina missgärningar", det är visst ingen ära (1 Petr. 2: 20; 4: 15, 16); men på samma gång är det säkert, att äfven i det lidandet är nåd. Egentligen har det ju blott varit en, som lidit helt oskyldigt. Skriften vittnar, att just de som

hafva nåd för sina synder, de skola dock för samma synder "hemsökas med ris och plågor" (Ps. 89: 33). "Domen (lidandet) skall begynna på Guds hus" (1 Petr. 4: 17); men Paulus säger oss meningen därmed: "Då vi varda dömda, varda vi tuktrade af Herren, på det att vi icke må varda fördömda med världen" (1 Kor. 11: 32). Skulle ock Gud med sin tuktan påtagligen slå efter några vissa synder hos oss, är det dock intet annat än faderlig aga till syndens dödande och betecknar ingen vrede utan endast nåd och huldhet. Såsom i 2 Mackab. 6: 13—15 så mäktigt säges: "Det är en stor nåd, att Gud styr syndarne och är hart nära dem med straffet. Ty vår Herre Gud bidar icke så länge med oss som med annat folk, hvilka han låter gå, till dess de uppfyllt sina synders mått, att han då sedan straffar dem; utan förtager det oss, att vi icke göra det alltför mycket, och han då på det sista icke skall hämnas på oss". När således vår himmelske Fader endast af kärlek slår oss för vårt onda, "att vi icke skola göra det alltför mycket", så måste vi ju berömma oss äfven af det lidande, som utgör straff och tuktan för synderna, d. ä. vi måste midt i bedröfvelsen se på Guds nådefulla tanke och afsikt med oss, då han icke lämnar oss fria i synden utan ännu följer oss med sin faderliga aga, hvilken ju alltid vittnar om att han ärnar föra oss till himmelen. — Detta är, hvad vi böra veta om meningen och betydelsen af de lidanden, Gud tillsänder oss. Sedan hafva vi ock en rik tröstekälla uti lidandets hälsosamma verkningar. Det är om dessa, aposteln i vår text talar; och han visar, att lidandets verkningar sammanhånga såsom i en kedja och gå steg för steg till att blott stärka vårt hopp om Guds härlighet. Hvad vi härom "veta", då vi kunna "berömma oss af våra lidanden", är i synnerhet följande:

Lidandet verkar tålmod. Detta är den största saliga verkan, de trogna hafva af sina lidanden. "Lidandet verkar tålmod". — Ordet "tålmod" må icke förstås endast om en stilla undergifvenhet i lidandet, utan gr.-textens ord betyder allra först ståndaktighet, uthållighet, nämligen i allt godt*, mognad och fasthet i kristendomen och uthärdande intill änden. Sådant verkar lidandet hos oss sanna kristna. Då världen genom lidandet tvärtom förlorar sin hållning, knotar och bannar Gud; och då de, som blott ytligt mottagit ordet med glädje, men hafva inga rötter, affalla i bedröfvelsens stund (Luk. 8: 13); så blifva de, hvilka hafva verkligt rotfäste i Kristus, alltid genom bedröfvelsen mera

* Därför är ock detta ords motsvarande verb i vår bibel öfversatt med: »hålla ut intill änden». Se Matt. 10: 22; kap. 24: 13.

fasta, djupgående och allvarliga i gudaktigheten. Hvad aposteln här åsyftar, får man ofta se hos en hop af väckta och troende själar. Äfven med ett sant Andens lif i hjärtat är dock ofta en ung obepröfvad kristen ganska ostadig och vacklande; sinnligheten och världen föra honom långt från rätta vägen. Då bekymras hulda medkristna och fråga: hur skall detta sluta? Men förr, än man tänkte det, kommer Gud med hjälpen, då han fäster vid den lätta och ostadiga själen ett tungt lod, ett långvarigt lidande, en bitter förlust för hela lifvet, en fortfarande sjuklighet eller fattigdom eller en förödmjukande och ihärdig frestelse; och den förut ostadiga, vacklande själen blir från denna tid mycket mera gudfruktig och stadgad, forskar nu djupare i ordet, kämpar nu allvarligare i bönen, blir nu alltmera rädd för sitt eget hjärta o. s. v. Lidandet verkar ståndaktighet. Men därmed verkar det ock särskildt tålamod. Samma människa, som i välgångstiden var full med anspråk och otålighet, så att hon vid minsta motgång klagade och knotade både mot Gud och människor, blir genom långvarigt lidande så tålig och förnöjd till sinnet, att omsider både Gud och människor äro alltför goda för henne. Men för att alltid följa Guds väg fordras ock ett tålamod i högre mening. Skola vi kunna alltid uthärda med alla den andliga stridens pröfningar och Guds underliga hushållning, så göras oss behof af ett synnerligt tålamod. Kristus brukar det ordet: "bära frukt i tålamod" (Luk. 8: 15). Och i Hebr. 12: 1 heter det: "Med uthållighet löpa i den täflingskamp, som är oss förelagd". Och åter säger Herren Kristus: "Förvärfven edra själar genom edert tålamod". Alla sådana ord vittna, att här behöfves ett särskildt tålamod för att alltid hålla ut i det goda; och äfven denna dyra nåd verkas i oss genom lidandet.

Detta sker dock egentligen på det sättet, att hela det andliga lifvet tillväxer, nämligen därigenom att lidandet drifver oss till Gud och till nådemedlen. Lidandet drifver oss till Gud. Så lättsinnigt är människo-hjärtat, att så snart vi någon tid hafva allting lugnt och sorgfritt, vi icke mycket tänka på Gud. "I min nöds tid söker jag Herren". Huru tom och saftlös är icke bönen, då allt är väl, då ingen nöd, intet bekymmer drifver oss? Det är nöden och bedröfvelsen, som göra allvarliga bedjare. Huru torrt och smaklöst blir icke Guds ord, när allt är stilla och lugnt! Men då nöd, frestelser och bekymmer något hårdare ansätta oss, då blir det viktigt att efterse, hvad Gud själf har sagt; då får man smak på Davids psalmer (såsom Pretorius anmärker) och på allt Guds ord. Ja, hvad är tron, då ingenting fattas,

utan allt är väl med oss, med vår hälsa och bärgning, vår fromhet och gudaktighet m. m. Det är endast, när allt detta brister, som tron och bönen rätteligen sättas på prof, öfvas, luttras och tillväxa. Och däraf komma tålamod och ståndaktighet. Sådant afsåg aposteln Jakob, då han skref de underliga orden: "Mina bröder, hållen det för all glädje, när I råken i mångahanda frestelser, vetande, att eder bepröfvelse i tron verkar tålamod" eller ståndaktighet (Jak. 1: 2). Af v. 14 synes, att han till dessa mångahanda frestelser äfven räknar dem, som komma af våra "egna begärelser". I dessa ligger ju alltid något syndigt. Ja, hvilka svårare lidanden hafva väl Guds barn än sina egna synder? (Jämf. Hebr. 12: 4, 5). Och dock säger aposteln: "Hållen det för all glädje, när I råken i mångahanda frestelser". Det är visst något alldeles främmande för våra vanliga tankar. Men så snart synda-frestelserna verkligen utgöra ditt lidande och din "bepröfvelse i tron", måste ock dessa bidra till gudsfruktans och tålamodets öfning. Huru lättjefulla, högfärdiga, blinda och döda skulle vi icke blifva, om inga frestelser förskräckte och jagade oss? Såsom Luther så träffande skrifer till sin vän Antonius: "Om ingen frestelse finnes, som hölle den kristliga tron i öfning, kunnen I väl tänka, hvad det skulle blifva för säkra, lata, vällustiga kristna. Alldeles detsamma, som nu blifvit af påfvedömet. När nu frestelserna äro de kristnas rabarber, myrra, aloe och motgift mot alla maskar, bölder, förruttnelser, sår, smuts och synder, så följer däraf, att vi icke få förakta dem, utan fastmer mot-tagta dem, hurudana Gud dem skickar, så att de må blifva oss till tjänst och nytta, hvilka, hurudana och huru stora de än må vara". Tänk nu, när äfven frestelser, hvilka utgöra våra mest nedslående bedröfvelser, måste "genom den Helige Ande, som har blifvit oss gifven", tjäna till vårt bästa, nämligen till att verka tålamod och ståndaktighet: hvilka äro då de lidanden, af hvilka vi icke skulle berömma oss? — Tänk åter: då äfven den bedröfvelse, som kommer af vår syndiga natur, verkar hos de trogna tålamod och ståndaktighet i hela deras kristendom!

Och tålamodet bepröfvelse. Genom den i lidandet öfvade ståndaktigheten, tålamodet och bidandet efter Herren, få vi "bepröfvelse" icke blott af hans trohet och makt att hjälpa i all nöd, utan ock af arten och beskaffenheten utaf det verk, som är i oss. Gr.-textens ord på "bepröfvelse" betyder dels prof, pröfning, dels ock profbestående, bepröfvad beskaffenhet. Och sammanhanget visar tydligt, att ordet här måste hafva den senare betydelsen, då det dels säges, att tålamodet verkar bepröfvelse, dels ock att ett vissare hopp skall blifva

en följd däraf. Genom blott pröfning kan likaväl en skrymtare upptäckas som en sann kristen, men af tålmodet, af ståndaktigheten i Guds nåd under alla stormar, däraf märka vi, att det var ett Guds verk i hjärtat, och icke ett verk af kött och blod. När en kristen under många hårda pröfningar erfar, huru alldeles förloradt det är med alla naturens krafter, huru afgudiskt hjärtat är, huru trotsigt i medgången, huru försagdt i motgången; men han dock ser sig blifva bevarad af någon hemlig makt, så att han icke helt förtvivlar eller undandrager sig den himmelske smältarens eld (Mal. 3: 3); då märker han, att det måste vara Gud, som gör sådant. Och när vi äfven under de mäktigaste syndafrestelser och vår egen ömkligaste svaghet ändå icke kunna helt lämna Gud och ordet, utan alltid på nytt komma till ånger och tro igen, om vi ock ofta frestas att i otålighet öfvergifva Gud, emedan han icke gifver oss den förlossning, frid och kraft, som vi begära; när vi likväl icke kunna helt lämna en så underlig Gud, utan ännu alltid hänga vid honom: då märka vi, att här är något Guds verk i vår skröpliga kristendom, här uppenbarar sig någon "Guds kraft i vår svaghet" (2 Kor. 12: 9). Fastän man icke själf förstår sådant, medan pröfningen påstår, så framträda dock den nya födelsens tecken allra mest under hårda pröfningar och andlig torka, likasom stjärnorna synas bäst under den mörkaste natt. Då Job efter förlusten af allt sitt goda ännu sade: "Intill min död låter jag ej min ostrafflighet tagas ifrån mig" (Job 27: 5), och Asaf midt i bedröfvelsen sjunger: "Dock förblifver jag städse hos dig" (Ps. 73: 23); så bevisar detta trons äkthet och kraft vida mer, än då de i goda dagar uttalade långt härligare ord. Om Jobs fromhet under goda dagar anmärkte ock den listige satan: "Är det då för intet som Job fruktar Gud? Du har ju på allt sätt beskärmat honom; men räck ut din hand och kom vid allt detta, som han äger; förvisso skall han då midt i ansiktet på dig säga sig lös från dig" (1: 9—11). Äktheten af Guds härliga verk i själen skall således pröfvas i lidandets eld. Om vi ock icke själfva kunna se detta Guds verk, medan pröfningen pågår, skola vi dock framdeles genom Andens upplysning förstå det, och då blir det till en ny och märklig styrka för vårt hopp om evigt lif (se 2 Petr. 1: 10, 11; 1 Joh. 3: 19); vi börja förstå, att Gud ärnar göra något af oss, att allt, hvad vi erfara, är ett förspel till ett bättre lif, och att när Herren Gud så arbetar på oss under hela tiden, han icke ärnar lämna oss, då arbetet är fullbordadt, då han kallar oss hädan. Om en sådan förfarenhet under pröfningarna talar aposteln

här; hvarför han ock tillägger, hvad vi nu skola finna väl sammanhängande, nämligen:

Bepröfvelsen verkar hopp. Det är, såsom redan är sagdt: när vår tro och gudaktighet, genom att stå profvet i lidandena, befunnits vara Guds verk, då stärkes vårt hopp om den härlighet, som Gud skall gifva åt sina utkorade (Rom. 8: 30). Här nämnes nu hoppet för andra gången. Därvid må noga märkas, att då aposteln förut har sagt, att hoppet om Guds härlighet kommer af tron på Kristi verk, af rättfärdiggörelsen genom tron (v. 1, 2), och här nu säges, att "bepröfvelsen verkar hopp", detta måste förstås endast om en förökad visshet i hoppet. Att det likväl kan heta: "bepröfvelsen verkar hopp", likasom hoppet skulle först nu uppkomma, det är icke något ovanligt talesätt. T. ex. i Joh. 2: 11 säges, att när Jesus gjorde vin af vatten, hans lärjungar nu trodde på honom, då de likväl äfven förut hade haft någon tro på sin Mästare; det vill då sägas, att de nu fingo ett förökadt mått af tro. Så äro också dessa ord om hoppet att förstå. Och att aposteln här menar samma hopp som i v. 2, nämligen om den tillkommande härligheten, det kunna vi sluta icke blott af sammanhanget, utan ock af flera liknande ställen i apostlarnas bref. Det är visserligen en sann och uppbygglig anmärkning, som Luther gör häröfver, att den kristen, som med tålmod håller ut i bedrövelsena och förbidar Herrens hjälp, får däraf ett förökadt hopp, att Gud skall äfven framdeles så hjälpa. Hans bepröfvelse gör, att när nya pröfningar komma, han icke fäller modet, utan säger: Jag minnes väl, huru illa det såg ut den och den gången; jag kunde omöjligt se, huru min ängsliga sak skulle hjälpas. Men Herren gjorde det, Herren kom med sin hjälp. Och han, som var mäktig att hjälpa den gången, när det såg så illa ut, han skall ock kunna göra det nu. Äfven detta hopp är en dyrbar frukt af bepröfvelsen. Men, såsom nyss är sagdt, kunna vi af sammanhanget förstå, att aposteln här menar hoppet om den härlighet, som Gud skall gifva. Och då han säger, att detta hopp stärkes genom bepröfvelse eller de erhållna bevisen på trons äkthet, så finna vi alldeles samma mening här som i 2 Petr. 1: 10, 11, där aposteln säger, att när vi "göra vår kallelse och utkorelse fast" d. ä. bekräftad, "skall oss rikligen förlänas ingången i vår Frälsares, Jesu Kristi, eviga rike"; vi få en mera fri och öppen utsikt för vårt hopp om Guds eviga härlighet. Så säger ock aposteln Jakob: "Salig är den man, som tåligt lider frestelse; ty då han blifvit bepröfvad, skall han få lifvets krona, hvilken Gud har lofvat dem, som älska honom" (Jak. 1: 12).

“Alltså verkar korset“, säger Luther *, “hos dem, hvilka bära det med tålmod och blifva ståndaktiga intill änden, ett stadigt, fast, fullkomligt hopp. Hos dem åter, som icke tåla det, utan finnas odugliga, verkar det bara förtviflan. Under korset lär människan, att utom Gud finns alldeles intet, hvari man må fröjdas, hoppas och berömma sig. Och när bedröfvelsen tager allting ifrån oss, lämnar den oss likväl Gud allena, ty den kan icke frångå oss Gud, ja, den för oss tvärtom till Gud. Men när allt är borttaget, äfven våra goda gärningar och förtjänster, och vi ändå blifva kvar och hårda ut, så finna vi Gud, på hvilken vi allena förtrösta; då sker det, att vi äro saliga i hoppet.”

Men hoppet låter icke komma på skam. Detta hopp skall icke svika eller gäcka oss, så att vi slutligen, efter all vår berömmelse af hoppet om Guds härlighet, skola inför människor och andar stå med skam och icke få denna härlighet. Nej, det hopp, som står grundadt icke på oss och vår förtjänst, utan på den store, trofaste Gudens gärningar och tillsägelser kan aldrig bedraga oss. De människor, som tycka sig själfva vara goda och fromma nog för att kunna hoppas på Guds nåd och den eviga saligheten, de skola visserligen en dag stå bedragna och komma på skam inför den rättfärdige domaren. De åter, som här voro i sig själfva så eländiga och jämmerliga, att de knappt vågade hoppas ett godt slut, fastän Kristus och hans förtjänst var deras enda ögonmärke, dem skall också något oförmodadt möta på den dagen, nämligen en nåd, ära och salighet så mycket öfver all deras väntan, att de skola blifva “såsom drömmande” (Ps. 126), d. ä. de skola icke veta, om det är sant, att de nu äro saliga. Men att det icke är blott en ljuf inbillning, att de troendes hopp har en stor och evig verklighet för sig och icke kan komma på skam, därtill gifver aposteln nu vidare en fast grund, då han tillägger:

Ty Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den Helige Ande, som har blifvit oss gifven. Uttrycket “Guds kärlek” kan, enligt grekiska språkets art, beteckna antingen den kärlek, hvarmed Gud älskar oss, eller den kärlek, hvarmed vi älska Gud. Vi behöfva dock icke vara ovissa om, hvilkendera kärleken aposteln menar, då han själf genast (v. 6—8) upptager det stora ämnet och förklarar denna Guds kärlek. Det är således Guds stora kärlek till oss, hvarigenom Kristus “dött för oss, medan vi ännu voro syndare” (v. 8), hvilken kärlek, genom Anden utgjuten i våra hjärtan, förvissar oss om, att vårt hopp

* Sämtl. W. IV. s. 559.

icke skall komma på skam. Det hade ock annars blifvit en alltför ostadig visshet därom, om den hade berott på vår kärlek till Gud. Det är visserligen sant, att Gud lofvat lifvets krona åt "dem, som älska honom" (1 Kor. 2: 9; Jak. 1: 12); det är ock sant, att alla de, som till frälsning tro på Guds kärlek och sina synders förlåtelse, då äfven älska honom, som först älskat oss; men huru förborgad är icke ofta denna vår kärlek, då den så ofta förnimmes endast såsom en saknad, ett sökande efter "honom, som vår själ har kär"! Huru skulle den då kunna tjäna till att förvissa oss om Guds härlighet? Däremot hvilken fast grund för vårt hopp är icke Guds kärlek till oss, bevisad i Kristi död för syndare, såsom aposteln strax nedanför beskriver den!

Aposteln säger egentligen, att det är denna Guds kärleks utgjutande i våra hjärtan, som förvissar oss, att vårt hopp icke skall komma på skam. Sådant bör nog beaktas. Det sanna hoppet är födt af Guds kärlek. Om ock lidandet verkar tålmod, och tålmodet bepröfvelse, och bepröfvelsen gör hoppet vissare, så måste dock detta förut vara födt af Anden genom tron, om det skall hafva en i nöd och död bestående tröst och visshet med sig. Frälsningens hopp är visserligen en i sig själf stark hjälm (1 Tess. 5: 8), men tjänar till intet, om stridsmannens inre lifskraft är borta. Denna lifskraft är Guds kärlek, utgjuten i våra hjärtan genom den Helige Ande. All erfarenhet lär oss äfven, att med allt vetande och med alla andra erfarenheter är människan alltid lika fridlös och osalig, om hon icke har en viss erfarenhet, nämligen att Gud låtit sin Andes ljus förklara Kristi kärlek i hennes hjärta. Likasom all beskrifning på solen icke gifver ljus och värme, utan solen själf måste nedkasta sina varma ljusstrålar öfver oss; så är allt, hvad vi veta och höra om Guds kärlek, fruktlöst och dödt, till dess Gud själf genom Anden utgjuter sin kärlek i våra hjärtan, hvilken kärlek då intager och genomtränger alla våra själskrafter, så att vi blifva nya människor till hjärta, håg, sinne och hela vårt lifs riktning. Kristi evangelium är därtill alldeles nödvändigt (Gal. 3: 2—5; Rom. 10: 14); men vi skola blott icke tänka, att vi kunna taga dess kraft, dess lifgifvande ljus och värme, om icke Gud jämte ordet sänder oss] Anden af höjden (1 Kor. 12: 3; Ef. 2: 22; 2 Kor. 3: 5). Det finns intet andligt lif eller ljus, intet sant godt eller heligt hos människan af naturen. Allt sant godt uti oss är en verkan af Guds Ande. Den minsta känsla af sökande efter Guds rike eller af ånger inför Gud eller af hopp om Guds nåd genom Kristus är alltid en verkan af Guds Ande. Ty något sådant finns icke hos en enda af Adams barn,

förrän Anden genom evangelii kunskap besökt hjärtat och där verkat; ej heller kan något sådant behålla sig i själen ett ögonblick längre, än Anden verkar. Huru mycket mer måste det vara endast genom Anden, som ett sådant nådens under skapas i en själ, att den människa, som icke sofver, utan dagligen känner Guds heliga lags bestraffningar och ser sig med oräkneliga brott stundligen förtjäna helvetet, likväl nu icke blott tror på Guds vänskap (v. 1), utan ock berömmar sig af hoppet om Guds eviga härlighet i himmelen (v. 2), och detta så visst, att alla tidens lidanden, långt ifrån att kväfva detta hopp, tvärtom endast bidraga att stärka detsamma (v. 3, 4)!

Men huru kan här sägas, att den kärlek, hvarmed Gud älskar oss, är utgjuten i våra hjärtan? Borde det icke heta: förnimmelsen af eller en lefvande kunskap om Guds kärlek? Svar: en lefvande kunskap om Guds kärlek är visserligen meningen, eftersom här talas om Guds kärlek till oss; men såsom förut sades om solen: vi kunna icke hafva någon sann kunskap om hennes ljus och värme, med mindre hon själf meddelar samma ljus och värme åt oss; det kommer verkligen något af solen själf på våra kroppar, när vi blifva upplysta och uppvärmda af henne. Så är det ock med Guds kärlek: vi kunna icke hafva någon förnimmelse af eller lefvande kännedom om densamma, utan att några dess strålar utgjutur i våra hjärtan. Detta Guds kärleks utgjutande i våra hjärtan sker stundom på ett saligt förnimbart sätt, då han iskänker oss fullt såsom en ström — såsom ordet "utgjuta" just antyder, nämligen att Guds kärlek strömvis och i rika flöden utbreder sig i våra hjärtan. Stundom åter är känslan och förnimmelsen borta, och vi hafva dock Guds kärlek på ett så sant och verksamt sätt i våra hjärtan, att den uppehåller oss emot alla syndanödens och anfäktningens störtlfloder, då vi nämligen ännu alltid förblifva i tron på densamma; ty det är ju dock denna Guds kärlek, genom Anden utgjuten i våra hjärtan, som år efter år behåller oss vid honom, huru många och svåra frestelsestormar än gå öfver oss. Att det gudomliga ordet då är det egentliga medlet, hvarigenom vi undfå och behålla Guds kärlek i våra hjärtan, det få vi under sådana tider väl lära; men en sådan verkan af ordet kan ingen taga, utan att den gifves genom den Helige Ande.

Nu säger aposteln, att det är denna Guds kärlek, genom den Helige Ande utgjuten i våra hjärtan, som gör oss vissa därom, att vårt hopp icke låter oss komma på skam. För det första är det endast Guds kärlek i Kristi försoning, som är grunden för detta vårt hopp; och för det andra är det endast denna kärlek, genom Anden utgjuten

i våra hjärtan, som gifver oss ett så underbart ljus, att vi icke blott berömma oss af Guds härlighet, utan ock af allt bedröfligt, som nedslår och dödar naturen, men på samma gång gör vårt hopp om Guds härlighet desto vissare. När vi på detta sätt förstå sammanhanget i aposteln's ord, så vill han med tillägget: "Ty Guds kärlek är utgjuten" o. s. v., visa grunden till vår visshet därom, att hoppet icke skall besvika oss, hvilken visshet också gör, att vi kunna "berömma oss" af detta hopp, så väl som ock af själfva lidandet (v. 2, 3).

Dessutom ligger ock just i Guds kärleks utgjutande i våra hjärtan det starkaste bevis, att vårt hopp icke skall komma på skam. Tänk, då Gud själf genom den Helige Ande har utgjutit sin kärlek i våra hjärtan, hvarför skulle han någonsin göra det, om han icke ärnade gifva oss sin eviga salighet? Förnimmelsen af hans kärlek är det förnämsta af saligheten; skulle han nu gifva oss en försmak af denna salighet, om han aldrig ärnade skänka oss densamma? Gud, som är själfva kärleken och den eviga trofastheten, skulle han kunna så grymt gäcka dem, som tro på honom, att sedan han gifvit dem en försmak af sin salighet och därmed uppväckt deras sökandé därefter och deras hopp, han sist skulle svika dem i det hoppet? Så måste vi ock säga om "den Helige Ande, som har blifvit oss gifven". Denna kallas uttryckligen en "pant på vårt arf" (Ef. 1: 14; 2 Kor. 1: 22). Skulle Gud, den eviga trofastheten, gifva oss panten på vårt arf, och vi dock icke skulle få det arfvet? Hade vi själfva tagit oss detta hopp blott efter vårt eget tycke, såsom världen gör, då skulle vi visst komma på skam — "de gudlösas hopp måste varda om intet" (Job 8: 13). Nej vi, som blifvit "rättfärdiggjorda af tron" (v. 1), hafva tvärtom en benägenhet att tvifla på Guds nåd och den eviga saligheten, emedan vi kommit på skam inför Guds lag och beständigt blifva straffade af densamma; men Gud har med sitt evangelium och med sin Ande öfvervunnit oss och bragt oss till en tro, som strider mot allt, hvad i oss är, förnuft, samvete, känsla: skulle Gud då likväl besvika oss i den tro och det hopp, som han själf genom sin Ande verkat i oss? Se här, hvilket starkt bevis, att vårt hopp icke skall komma på skam, som ligger däri, att Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den Helige Ande. Huru starkt detta bevis är, hvilken fast grund vi hafva för vårt hopp om den eviga saligheten, det skola vi dock ännu mer finna i den beskrifning på Guds kärlek, som aposteln gifver i de närmast följande verserna (6—11).

6. Ty, medan vi ännu voro svaga, har Kristus, när tiden var inne, dött för ogudaktiga.

7. Ty näppeligen vill någon dö för en rättfärdig; för den gode torde någon verkligen hafva mod att dö.

8. Men Gud bevisar sin kärlek till oss däruti, att Kristus har dött för oss, medan vi ännu voro syndare.

Det är storheten af Guds kärlek, aposteln först framställer, v. 6—8, för att förvissa de troende därom, att deras salighetshopp icke kan svika. Men innan vi företaga oss detta textens egentliga ämne, så låt oss något betänka vårt förhållande till Guds kärlek i allmänhet, att vi icke måtte gå så alldeles sofande till vår betraktelse. Gud och hans kärlek äro icke blotta ord. Här är fråga om den store Guden, som har vårt lif och all vår välfärd för tid och evighet i sin hand, om honom, som har skapat allting, och som hvarje ögonblick ser dig i bättre och sämre stunder, honom, till hvilken du hvarje stund behöfver bedja, och åt hvilken du i din dödsstund vill anbefalla din själ. Det är fråga om, huru denne store Gud är sinnad emot oss. Jag känner, att han ser mig, han ser alla mina synder, han ser mina tankar, och han har makt att kasta mig till helvetet, men ock makt att göra mig oändligt mycket godt. Huru är denne närvarande och allsmäktige Gud sinnad emot oss? Detta är visserligen en viktig fråga. De flesta människor skola dock icke nu vara bekväma att taga henne till hjärtat, dessa sofande, lättsinniga själar, som aldrig fråga efter, om Gud är vred eller nådig. Det finnes ock andra, som väl känna synder och ängslas men dock icke rätt betänka detta ämne, utan gå dels rädsla och oroliga, dels blott med tomma, ödsliga och kalla hjärtan genom lifvet, då de tvärtom kunde vara saliga i Guds kärlek. Men äfven de trogna blifva ofta så slumrande, att de umgås endast med gärningar och förgäta denna enda, sanna lifskälla. Gud hjälpe oss då allesammans! Vi behöfva alltför väl besinna oss vid detta ämne. Vi torde dock icke få mycket däraf i våra hjärtan. Vi äro alla genom syndafallet så alldeles uttömda på Guds kärlek, att vi med allt Guds evangelium för ögonen dock svårligen kunna få någon rätt tanke därom. Hela vår natur är uppfylld med helt motsatta tankar om Gud, vi äro såsom stelnade af den kyliga föreställningen, att Gud är emot oss blott så, som vi förtjäna. Då nu hela vårt väsende är fullt med synd och ovärdighet, hvaröfver dels samvetet, dels ock vår åklagare djäfvulen förskräcker oss med grufliga ingifvelser om Guds rättvisa vrede; så följer häraf, att vi icke tänka mycket godt om Guds kärlek.

Huru främmande vi äro för denna kärlek, märka vi dock icke, när allt är stilla och väl och vi föga känna behovet af Gud. Men så snart vi råka i en allvarsam nöd, eller döden och evigheten tränga sig på oss, så att Gud blir oss rätt behöflig, då känna vi, att vi icke hafva mycken tillförsikt till hans kärlek; då träder vår ovärdighet oss för ögonen, eller känna vi blott den kyliga otrostanken, att Gud icke bryr sig om oss.

Ehuru nu detta är en mera allmän brist, och vi väl aldrig i tiden kunna rätteligen tro och känna Guds kärlek, emedan våra hjärtan äro alltför tränga och mörka därtill, få vi dock icke fördölja för oss, att vi väl kunde hafva mycket mera af Guds kärlek och fullkomliga glädje i våra hjärtan, om vi annorlunda sökte därefter. "Efter som vi värdera ordet, därefter fastnar det i hjärtat" (L.). Och Gud har ännu både vilja och makt att utgjuta sin kärlek i våra hjärtan genom den Helige Ande.

Men vilja vi komma till mera tro och visshet om Guds kärlek, då måste vi i synnerhet betrakta det stora beviset därpå, som aposteln här framställer, nämligen att Kristus har dött för oss, medan vi ännu vore syndare, "ogudaktiga" och utan försoning. "Däruti bevisar Gud sin kärlek till oss", säger aposteln, d. ä. däruti har Gud egentligen låtit sin kärlek framskina i dess rätta ljus och dess omätliga storhet. Visserligen böra vi se Guds kärlek äfven i allt det han skapat. Det är ju en obegriplig blindhet i vår natur, att vi icke se Guds faderliga kärlek däri, att han skapat allt, hvad på jorden är, till människans tjänst och nytta, hvilket förhållande vi dock kunna se med ögonen. Själftva förnuftet säger oss detsamma, som Gud i begynnelsen sade till människan, att han hade gifvit hela jordens rikedom åt henne: "Läggen jorden under eder, och råden öfver fiskarna i hafvet och öfver fåglarna under himmelen" o. s. v.; "se, jag gifver eder alla fruktbärande örter på hela jorden och alla träd" o. s. v. Vi se ju ock, att allt, hvad på jorden är, tjänar människan och är just sådant, som hon behöfde det. Talar icke allt detta om Guds kärlek? "Hela jorden är full med hans godhet." Alla berg och dalar, alla sjöar och floder, alla haf och källor, allt talar om Guds omsorg om människan. Således, visserligen borde vi se Guds kärlek uti allt, hvad han skapat. Och dock nämner aposteln icke ett ord om allt detta, då han vill gifva oss prof på den kärlek, som kan förvissa brottsliga syndare om Guds nåd och den eviga saligheten — han vänder våra ögon på en helt annan bevisning, en bevisning, som i vårt fallna och fördärfvade tillstånd verkligt kan tjäna

oss till tröst och salighet, då han nämligen visar oss Guds kärlek i Kristi försoning, hvarigenom syndare kunna frälsas, utan att Guds heliga rättvisa och domar i lagen kränkas. Och då Gud till vår försoning utgaf sin enfödde Son till att lida den bittra döden för oss, så måste vi väl säga, att detta är därjämte det största beviset på Guds kärlek, som dock borde göra våra hjärtan något varma. Måtte vi nu kunna rätt betrakta det! Men visst fordras då att känna något behof, någon syndanöd; visst fordras också att känna sin blindhet och behofvet af Herrens Ande. Gud, var oss nådig och förklara oss din kärlek, då vi nu gå att betrakta den härliga texten.

Ty, medan vi ännu voro svaga, har Kristus, när tiden var inne, dött för ogudaktiga. Aposteln säger här, att Kristus har dött för oss på en tid, då det icke fanns något godt hos oss, icke så mycket som ånger och Guds fruktan, utan då vi voro rentaf Guds föraktare, "ogudaktiga". I vår gamla bibelöfversättning lyder v. 6 så, att Kristus "lidit döden för oss syndare"; men i den nuvarande står: "dött för ogudaktiga". Detta säger ännu mera. Om vi än äro syndare, d. ä. brottsliga inför lagen, kunde vi dock hafva den enda dygden, att vi ångrade vår synd och hade någon vördnad för Gud; men ordet "ogudaktig" betecknar sådana, som icke akta Gud, utan gäcka och trotsa honom och hålla honom för ett intet. Och sådan är verkligen allas vår natur. Detta är det mest förskräckliga; men äfven för sådana har Kristus dött, säger här aposteln. Ja, äfven de första orden i vårt språk: "medan vi voro svaga", säga icke mindre, om vi rätt förstå dem. Men för det ändamålet vilja vi nu först något närmare granska själfva orden i vår text.

Ty medan vi ännu voro svaga. Att vi voro svaga, åsyftar ett förhållande med hela mänskligheten, icke blott judarnas lif under lagen, eftersom Kristus har dött för hela världen. Det åsyftar således den svaghet, som var och i evighet hade förblifvit rådande öfver människosläktet, om icke Gud förbarmat sig och sändt sin Son till vår frälsning, nämligen den hjälplösa vanmakten under synden och djäfvulen, under förtviflan och Guds rättvisa dom, hvarom Luther säger: "Jag under satan fången låg och kunde mig ej hjälpa; den synd, som rådde i min håg, i grund mig ville stjälpa. Min synd mig till förtviflan dref, mitt samvet's dom orygglig blef, och helvetet stod öppet." Hela människonaturen var fördärfvad, förståndet förmörkadt, hjärtat uppfyllt med onda lustar, allt efter beskrifningen i Jes. 1: 5, 6: "Hvar skall man mer slå eder, då I så fortgå i affällighet? Hela hufvudet är

krankt och hela hjärtat är sjukt; ifrån fotbladet ända upp till hufvudet finnes intet helt, blott sårmärken och blånader och friska sår" o. s. v. Alla Guds bud och hotelser tjäna till intet, då sjukdomen är så svår, att där icke finns någon kraft mer till att motsvara de heliga buden; såsom Herren här säger: "Hvar skall man mer slå eder, då I så fortgåån i affällighet?" Så visar ock aposteln i detta bref, att lagen, långt ifrån att kunna hämma det onda, tvärtom uppväcker synden (7: 5—13), t. o. m. uppväcker fiendskap mot Gud, emedan köttets sinne "icke är Guds lag underdånigt, och kan icke heller vara det" (8: 7). Då nu lagen allra först kräver kärlek till Gud och hans vilja, och ingen bokstaf eller prick af hans bud och domar kunde ryggas för vår onskas skull; så blef följden en ovillkorlig fördömdelse, mot hvilken icke i hela mänskligheten fanns något råd, någon hjälp. Detta är den "svaghet", hvarom aposteln här talar. Han har på andra ställen kallat den "död" — "I voren döda genom edra öfverträdelse och synder" — och sagt såsom här, att just då vi voro så döda, har Gud för sin stora kärleks skull förbarmat sig öfver oss (Ef. 2: 1—5; Kol. 2: 13).

Denna svaghet, att vi voro förtappade under synden och hade ingen frälsare, om icke Gud hade sändt sin Son, är nu ett förflutet, såsom textens uttryck antyder; vi hafva nu en Frälsare och allt, hvad till lif och gudaktighet behöfves. Den fördärfvade naturens svaghet åter, hvarom Jesus sade: "köttet är svagt", följer oss, så länge vi äro på jorden, så att vi ofta hafva en hård strid för att kunna tro Guds nåd, just därför att vi känna i hela vårt väsende en ömklig svaghet — svaghet i själfva viljan och svaghet i utförandet, svaghet i striden mot det onda, svaghet i bönen, i tron, o. s. v. Utom det, som Gud själf verkar i oss, är hela de trognas lif en suckan öfver svaghet (2 Kor. 12: 9). Och med all denna svaghet följer alltid känslan af skuld och ovärdighet, så att vi tycka, att Gud måste tröttna vid oss. Då borde vi likväl tänka på, hvad aposteln här säger: Vi voro en gång i en sådan svaghet, att i hela världen fanns ingen hjälp; och då älskade Gud oss så, att han utgaf sin enfödde Son för oss. Därmed är ju då kraftigt bevisadt, att Guds kärlek icke beror af någon vår kraft eller värdighet och således icke heller skall rubbas genom vår svaghet och ovärdighet. Vi skola märka, att Guds kärlek icke ens till den minsta grad beror af någon egenskap hos oss, då vi betänka, hvad som skedde, "medan vi ännu voro svaga". Aposteln säger:

Har Kristus, när tiden var inne, dött för ogudaktiga. Aposteln visar här, att Guds kärlek var densamma före alla våra bättre eller sämre egenskaper, d. ä. då vi ännu icke voro till, då Gud före världens grundläggning, förutseende all vår synd och hjälplöshet, utvalde oss i Kristus (Ef. 1: 4). Ty aposteln säger: "när tiden var inne", den af Fadern förut bestämda tiden; och dessa ord påminna om det eviga rådslutet och de tidiga och mångfaldiga förutsägelserna om Kristi försoning. Gud hade redan på syndafallets dag gifvit de fallna människorna löftet om den välsignade kvinnoäden, som skulle söndertrampa ormens hufvud, och sedan genom hela gamla testamentets långa förberedande tid med otaliga löften och sinnebilder förebådat en kommande försoning. Hvilken stark grund för vår tro! Kristi död var icke en tillfällighet, den var fullbordan af ett evigt rådslut och en af ålder upprepade förutsägelse af Gud. Äfven härom påminner aposteln, då han säger, att Kristus dött för oss på en förut bestämd tid. Såsom aposteln ock på annat ställe säger: "Då tiden var fullbordad, sände Gud sin Son." Så har då Guds kärlek varit oberoende af våra bättre och sämre stunder, och vår frälsning är ett verk af Guds fria, eviga beslut. Och hvad har då Kristus gjort till vår frälsning? Texten säger: Han har "dött för ogudaktiga". Han har i vårt ställe och till vårt bästa lidit den död, som innefattade all lagens förbannelse (5 Mos. 28), och därmed förlossat oss ifrån lagens förbannelse (Gal. 3: 13). Och detta har han gjort icke för goda, fromma, ångerfulla, utan för "ogudaktiga", för sina fiender och föraktare, som icke ens ångrade sin synd, icke ens både om hans nåd; såsom vi se, huru Gud på syndafallets dag frambar det nådefulla löftet till Adam och Eva, fastän dessa stodo inför honom fulla med ondska, själförsvar och bitterhet mot Gud själf. Allt detta borde vittna för oss om en alldeles fri och omätligt stor kärlek, hvaraf vi eljest intet exempel sett, såsom aposteln nu vidare anmärker, då han säger:

Ty näppeligen vill någon dö för en rättfärdig; för den gode torde någon verkligen hafva mod att dö. Till att visa höjden af Kristi kärlek, som dött för syndare och för fiender, sätter aposteln här i fråga, om någon människa ens kan dö för en rättfärdig man, som blifvit orättvist, eller ock för rättfärdighetens skull, dömd till döden; och han säger, att man svårigen kan tänka sig ett sådant exempel. Möjligen skulle någon sätta sitt lif i fara eller utgifva det i stället för en sådan rättfärdig, om denne därjämte är en god man, som genom sina allmänt kända välgärningar ansåges

mycket nyttig för samhället *. "För en sådan torde någon verkligen hafva mod att dö" **. Men att någon skulle gifva sitt lif i stället för en brottsling, som genom sina missgärningar förtjänat sin dödsdom, det sätter aposteln aldrig i fråga; och ännu mycket mindre, att någon skulle vilja dö för sin ovän och belackare. Nej, det sättes icke i fråga. Men för en utmärkt god man torde någon möjligen våga att dö. Och detta är då det allra högsta prof af kärlek. Textens uttryck: "verkligen hafva mod att dö" är visserligen ägnadt att antyda, att döden är något, för hvilket människan skyr mer än för allt annat, att besluta sig till att dö är något mycket påkostande. Att åtaga sig döden för en annan är således visserligen det högsta någon kan göra, såsom bevis på kärlek; såsom ock Herren Kristus säger: "Ingen har större kärlek än den, att man låter sitt lif för sina vänner" (Joh. 15: 13). Och nu har Kristus låtit sitt lif för oss, då vi voro hans ovänner ***, då vi voro hvarken rättfärdiga eller goda, utan voro "ogudaktiga" (v. 6), ja, "fiender" (kap. 8: 7). Detta är den åsyftade jämförelsen; såsom aposteln visar, då han nu tillägger:

Men Gud bevisar sin kärlek till oss däruti, att Kristus har dött för oss, medan vi ännu voro syndare. Gud "bevisar däruti sin kärlek", säger aposteln, d. ä. förklarar och bevisar den inför hela världen, "gör den så stor, så viss och uppenbar, att det icke är möjligt, att en människa (som rätt betänker detta kärleksbevis) kunde tvifla därpå" (Luther). Den, som ock eljest vore full med tvifvel på Guds kärlek, full med samvetsoro och bäfvan för Guds vrede öfver synden, borde dock vid detta bevis begynna att ana något om Guds hjärtelag, begynna inse och förstå, att med allt Guds heliga nit emot synden, han likväl måste hafva i sitt hjärta en oändlig kärlek och varkunnsamhet öfver syndarna. Sådant hade vi aldrig kunnat tänka, om icke Gud själf genom detta stora bevis uppenbarat det. Däruti bevisar Gud sin kärlek till oss; såsom ock Kristus anför endast detta

* Såsom gr.-textens uttryck just antyder, nämligen den gode, den för sin godhet bekante.

** Hvarpå just romarnas historia lämnar några exempel; därför är denna framställning särskildt väl afpassad för brevet till romarna.

*** Hvad det betyder, att Kristus på samma ställe kallar sina lärjungar »vänner», v. 14, 15, förklarar han genast i v. 16: »I hafven icke utkorat mig, utan jag har utkorat eder» — det är icke I, som hafven bevisat mig vänskap, utan jag, som bevisat eder sådan, hvarmed jag dock nu äfven intagit edra hjärtan, så att I också älsken mig.

bevis, då han vill förklara sin Faders kärlek till oss: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son". Så säger ock Johannes, att detta är det egentliga beviset: "Däraf hafva vi lärt känna Guds kärlek, att han har gifvit sitt lif för oss" (1 Joh. 3: 16); och åter i kap. 4: 9: "Däruti har Guds kärlek till oss blifvit uppenbar, att Gud har sändt sin enfödde Son i världen, på det att vi skulle lefva genom honom". Och, såsom nyss sades, vi hade eljest aldrig kunnat tänka något sådant om Guds hjärtelag; det är något alldeles exempellöst, såsom aposteln nu har visat. Därför heter det ock rätteligen, att Gud så har bevisat sin egen kärlek — det är endast Guds egen exempellösa kärlek, som på detta sätt bevisat sig. När vi älska någon, måste det vara en vän, eller åtminstone en god, älskvärd människa; se vi tvärtom något förhatligt hos en människa, eller hon är vår ovän och belackare, då pläga vi icke älska utan hata en sådan. Så är det med vår kärlek efter naturen. Men Gud, som har det högsta hat till synden och därjämte ser oss allesammans fulla med synd, han har dock en sådan kärlek till syndaren, att han hellre gaf sin älskade Son i döden, än han ville se syndarens död. "Däruti bevisar Gud sin egen kärlek till oss".

Och när vi rätt betänka, hvad aposteln så ofta upprepat, nämligen att Gud gjort detta för "ogudaktiga", för "syndare", för "ovänner", så måste vi väl med stor förundran fråga: O du milde Gud, hvadan har du dock en sådan kärlek? Är det sant, att du älskar så? Och hvad är det, som bevekt dig till en sådan kärlek? Så bekänner en gammal och till himmelriket lärd Guds tjänare, att han länge hade fördjupat sig i den frågan, hvad som kunde vara den egentliga, bevekande orsaken och grunden för Guds kärlek till syndare; och han säger sig omsider hafva kommit till detta slut i frågan: "Gud älskade, därför älskade han". Orsaken låg just i Guds egen kärlek; han hade ett sådant hjärta, som älskade, därför älskade han. Gud har själf förklarat sin kärlek med bilden af en moders kärlek. Då du ser en moder med outtröttlig kärlek bära och sköta sitt sjuka barn den ena dagen efter den andra och äfven under natten, då andra människor sofva, lika outtröttligt vaka vid dess bädd eller bära det på sina armar, ett barn, som ännu intet annat gjort, än att med alla sina behof af hjälp, af ans och skötsel utmatta sin moder, och du frågar henne, hvarför hon ännu så älskar det; så kan hon intet annat skäl gifva, än att hon känner det så i hjärtat; hon skall undra på din fråga och säga: Det är ju mitt barn. Att hon älskar sitt barn, är således en

naturens lag för modershjärtat; hon behöfver icke ålägga sig det, och det betecknar icke ens en from moder, utan endast en moder. Och denna modershjärtats natur är så mäktig, att om ock barnet framdeles blir ett sådant sorgebarn, som för sina brott faller i den borgerliga rättvisans händer och måste straffas, så kan en naturlig moder icke med likgiltighet tänka därpå, utan har därvid ännu det bittraste lidande. Sådant är modershjärtats natur. Tänk om det ock är så med Guds hjärta! Tänk om Gud har en lika djup kärlek till oss, som en moder har till sitt barn! Men Herren Gud säger själf, att han har en ännu djupare kärlek. Så säger Herren: "Kan då en moder förgäta sitt barn, så att hon icke har förbarmande med sin lifsfrukt? Och om hon än kunde förgäta honom, så skulle jag dock icke förgäta dig" (Jes. 49: 15). Och däraf hafva vi lärt känna Guds kärlek, att han har gifvit sitt lif för oss.

Men härmed hafva vi dock vidrört ännu en omständighet, som kan förklara Guds kärlek till människan. Det är en kärlek till barnet. Sådant antyder Herren därmed, att då han talar om sig själf, han frågar: "Kan då en moder förgäta sitt barn?" Huru djupt fallna och ömkligt vanställda barn vi än äro, och huru långt bortkomna i synd och ogudaktighet, kan Gud dock icke förgäta, att människan likväl är hans barn. Han säger sig hafva en moders kärlek till oss. Herren Gud har dock skapat oss till sina barn och arfvingar. Och då djäfvulen förförde oss, ville Gud dock icke därmed lämna honom rofvet. Han ville ännu göra något för att frälsa barnet. Detta kan åter till någon del förklara denna annars obegripliga Guds kärlek, att Kristus har dött för oss, medan vi ännu voro syndare.

O, att vi dock lärde att rätteligen tro och i våra hjärtan behålla denna Guds kärlek, icke allenast då allt är väl och vi förnimma hans verk i våra själar, utan ock då vi endast se oss såsom ogudaktiga syndare! Men därtill skall i synnerhet blifva nödigt att flitigt och med allvar betänka de här så ofta upprepade orden: "medan vi ännu voro syndare", "medan vi ännu voro svaga", "dött för ogudaktiga". Huru mycket vi än hört och veta därom, är dock den föreställningen, att Gud skall vara oss nådig, då vi äro fromma och sådana vi böra vara, så djupt inrotad i vår natur, att så snart verkliga synder framträda hos oss, börja vi genast att tänka på Guds eviga vrede. Det kommer tider, då ingenting synes oss orimligare, än att Gud skall älska oss, då vi icke finna hos oss något annat än synd och ogudaktighet, då synden blifvit "öfvermåttan syndig genom budordet" (kap. 7: 8—13),

och samvetet skriar om idel vrede och fördömelse af Gud. Då gäller det att besinna, hvad aposteln här säger, att det icke är för fromma och goda, utan för "ogudaktiga" och "syndare", Kristus lidit döden; ja, att det är alldeles förbi med all vår rättfärdighet, att det är en för Gud afgjord sak, att vi i oss själfva alltid äro syndare eller brottsliga inför lagen (3: 10—20), och att hela vår frälsning endast är en Guds egen fria nådesgärning i Kristus; men att vi ock skola genom denna alltid frälsas, om än synderna vore blodröda och många såsom sanden i hafvet, eftersom Kristus är död just för syndare. Sådant måste väl begrundas och i hjärtat djupt inskrifvas.

"Så betänk nu och rusta dig med flit", säger Luther (öfver Gal. 1: 4), "på det du alltid må vara redo, äfven när du i högsta nöd och fara måste kämpa med döden, när ditt samvete påminner dig dina begångna synder, och satan med stor makt går dig under ögonen och tänker att med dina synders stora börda, liksom med en syndaflood, falla öfver dig, bortskrämma och förjaga dig från Kristus och ändtligen bringa dig i förtviflan; betänk då, säger jag, att du med modigt hjärta och med stark tro måtte kunna säga: Kristus, Guds Son, är utgifven, icke för de heligas rättfärdighet, utan för arma syndares orättfärdighet. Hvarför vill du då, du osalige satan, på ett så förvändt sätt göra mig till helgon och fordra idel rättfärdighet af mig, då jag likväl har alls intet annat än idel synder, och icke diktade utan rätt sannfärdiga, icke lätta och ringa utan rätt stora, grofva och öfvermåttan svåra synder... Därför ligger all makt, för den som skall frälsas, därpå, att dessa orden ("som har gifvit sig själf för våra synder", eller: "medan vi ännu voro syndare") blifva hållna för allvarliga och sannfärdiga ord. Och jag säger detta sannerligen icke förgäfvets; ty jag har ofta erfarit det och erfar det ännu dagligen, ju längre desto mera, huru öfvermåttan svårt det är att tro, i synnerhet när det eländiga samvetet har sin nöd och svettebad, att Kristus är utgifven icke för dem, som äro heliga, rättfärdiga och hans vänner, utan för ogudaktiga syndare, svaga och för dem, som äro hans fiender, hvilka förtjänat Guds vrede och den eviga fördömmelsen".

Så säger han också i en passionspredikan öfver vår text: "Dessa ord, att Kristus har dött för oss, medan vi ännu voro syndare, gifva oss städse den trösten uti förskräckelsen för synden, den gudomliga vreden och straffet för syndens skull, att Kristus icke för någon annan orsak och för ingen annan är död, än för syndares skull. Därför, fastän du på nytt är fallen i synd, därmed du sårat ditt samvete och

på nytt uppväckt Guds vrede emot dig (efter din känsla), ja, om du än icke är fallen i uppenbara synder och gjort emot ditt samvete, så skall du dock städse och alltid låta vara sant, att Kristus blef död för dig såsom för en syndare, och behålla den trösten, att han ock finner en syndare uti dig, ehuru väl du alltid skall vandra i bättring och tro, bättra ditt lefverne och stå i en god samvetslydnad“. Men då vi likväl aldrig här på jorden kunna vara utan synd, och synden alltid på något sätt låter känna sig, blir det ganska viktigt att minnas och fasthålla, att det är endast såsom en syndare, du är försonad genom Kristi död.

Sedan aposteln sålunda beskrifvit storheten af Guds kärlek, visar han nu, i det som följer, huru vi af denna Guds stora kärlek böra sluta till det fasta och orubbliga nådastånd, i hvilket vi genom tron måste befinna oss, sedan vi nu äro förlikta och rättfärdiga. Han säger:

9. Mycket mer skola vi då, sedan vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda i hans blod, genom honom varda frälsta från vreden.

10. Ty om vi, medan vi voro fiender, blefvo försonade med Gud genom hans Sons död, skola vi mycket mer, sedan vi blifvit försonade, varda frälsta genom hans lif.

Här hafva vi nu de väldiga ord, hvilka liksom med häfstångens makt kunna bortvälta äfven de största stenar från de troendes hjärtan. Aposteln säger: Om Guds kärlek till oss var sådan, då vi ännu voro syndare, utan försoning, utan rättfärdiggörelse, att han själfmant utgaf sin enfödde Son i döden för oss; mycket mer skola vi nu genom honom varda frälsta ifrån vreden, sedan vi hafva blifvit rättfärdiggjorda i hans blod. Detta är ju en öfvermåttan väldig, klar och tröstlig slutsats och är därjämte just den tröst, alla trogna i synnerhet behöfva. Ty det är dock detta, som allra mest bekymrar alla vakna själar, hvilka känna sin synd, att de frukta, det Gud åter måste blifva vred på dem och dels här låta all olycka öfvergå dem, dels ock slutligen fördöma dem. Då är det ju öfvermåttan tröstligt, att aposteln möter just sådana bekymmer och med stor frimodighet likasom frågar: Är det möjligt, att då Gud af sitt eget väsendes kärlek till människan gjort så mycket, när vi voro utan försonare och utan rättfärdighet, att han utgaf sin enfödde, älskade Son i en blodig död för oss, han skulle nu, då vi blifvit rättfärdiggjorda i hans Sons blod, kunna rygga denna nåd och börja att döma och behandla oss efter vår förtjänst och efter

lagen? Hvertill har han då utgifvit sin Son i döden för oss? Kristus säger: "Icke har Gud sändt sin Son i världen, att han skall döma världen, utan på det att världen skall varda frälst genom honom". Det var ju dock Guds mening och råd med Sonens utgifvande, att vi skulle frälsas genom honom och således icke mer dömas efter lagen, då vi tro på honom. Det är alldeles omöjligt, att Gud nu skulle handla på ett sätt, som alldeles strider mot hans eget väsendes kärlek och mot hans eviga frälsningsråd i Kristus. Det är endast i vårt hjärta sådana tankar om Guds vrede uppstå och af den gamle lögnaren inskjutas; uti Guds hjärta måste nu vara en evig nåd öfver dem, som tro på hans Son.

Sedan vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda i hans blod. Det är icke nog därmed, att Gud så älskat oss, då vi ingen försoning hade, att han gaf sitt lif för oss, och därför nu mycket mindre kan vara utan kärlek, då vi äro försonade; aposteln anmärker här, att också vi, som tro, nu stå för Guds ögon i ett helt annat ljus, nämligen såsom "rättfärdiggjorda". Vi märka, att aposteln i dessa verser ställer emot hvartannat syndare (v. 8) och rättfärdiggjorda (v. 9). Det är på detta motsatta förhållande, han syftar med ordet "mycket mer". Då Gud så älskade oss, säger aposteln, medan vi voro syndare, att han utgaf sin Son för oss; "mycket mer skola vi då genom honom varda frälsta ifrån vreden, sedan vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda i hans blod". Det är på denna rättfärdiggörelse, aposteln grundat allt, hvad han i detta kapitel framställt om de trognas saliga belägenhet i tiden och i evigheten; ty så började han, v. 1: "Då vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, hafva vi frid med Gud" o. s. v. Märk då, hvad aposteln säger: "vi hafva nu blifvit rättfärdiggjorda". Skulle icke Gud då älska oss, han, hvilken så älskade oss, då vi voro "syndare", som nu är visadt? Vi äro nu rättfärdiggjorda, d. ä. icke syndare, utan inför lagen ostraffliga, fullkomliga. Huru hafva vi blifvit det? Aposteln säger: "Vi hafva blifvit rättfärdiggjorda i Kristi blod". För det första har det icke skett genom någon vår fromhet eller gärning; men för det andra icke heller blott genom en Guds mildhet, hvarigenom han efterskänkt något af sin rätt; nej, säger aposteln, utan "i Kristi blod". Här fordrades "blodsutgjutelse" (Hebr. 9: 22) och icke något mindre än Guds Sons blod. — Och då aposteln förut (v. 1) brukade orden: "rättfärdiggjorda af tron", och nu här säger: "rättfärdiggjorda i Kristi blod", så märka vi af hans egna ord, att icke tron själf såsom en dygd är det rättfärdiggörande, utan endast genom sitt föremål, förso-

ningen i Kristi blod, som hon omfattar *. Något mindre förslog icke. Måtte ingen tillåta sig den tanken om Guds fullkomliga väsende, att han skulle kalla någon människa rättfärdig, som icke verkligen är det, d. ä. efterskänka en bokstaf eller prick af sin heliga lag och rättfärdiggöra en människa, utan att allt hvad lagen äskar vore för henne riktigt fullgjordt. Nej, hans heliga domar äro lika heliga och orubb-
liga som hans kärlek. De orden: "i hans blod", gifva oss en allvarsam

* Beundransvärd är den Guds vishet och vaksamhet öfver alla våra behof, som förråder sig uti ingifvelsen vid den heliga skrifts författande. Det är icke utan ändamål dess uttryck om rättfärdiggörelsen så omväxla. Hvarje växling är beräknad att möta något visst missförstånd om den viktiga läran. Människohjärtat är så benäget till själf rättfärdighet, att då icke andra gärningar kunna i Skriften vinna det priset, att de rättfärdiggöra oss, man velat göra själfva tron till en sådan dygd i Guds ögon, att Gud skulle för denna dygd förlåta alla synder och räkna oss rättfärdiga; hvaraf då följer, att när man icke finner denna dygd hos sig, har man intet att tro på och är då genast försagd. Mot denna villfarelse strider nu detta uttryck i texten: »rättfärdiggjorda i hans blod», jämte en hel mängd likartade uttryck, ja, hela den stora försoningsläran i Skriften. Men härom är mera taladt i utläggningen öfver kap. 4: 3. — Å andra sidan uppstår en och annan gång en villfarelse af motsatt beskaffenhet, då själar hafva fallit på den meningen, att vår rättfärdiggörelse vore helt oberoende af tron och vore en gång för alla skedd för hela världen i Kristi död; hvarigenom man kommit ända därhän, att alla människor, för hvilka Kristus utgjutit sitt blod, måste blifva frälsta. Så kastas den arma människan från den ena villfarelsen till den andra, när hon icke i Herrens fruktan gifver akt på allt hans ord. Mot denna senare förvillelse strider det ordet: »rättfärdiggjorda af tron», jämte hela Skriftens lära om bättring, tro, ny födelse o. dyl. Tron är lika nödvändig till rättfärdiggörelsen som Kristi försoningsoffer, men för ett helt annat ändamål. Kristi blod är lösepenningen, Kristi görande och lidande lydnad är den egentliga rättfärdigheten, som gäller inför Gud; men tron är handen, hvarmed, vi omfatta den dyra gåfvan, tron är medlet, hvarigenom vi iklädas Kristi rättfärdighet och blifva med honom förenade, pånyttfödda och helgade. »Utan tro är det omöjligt att tackas Gud» (Hebr. 11). — En tredje förvillelse är ändtligen den, att man visserligen medgifver, att vi varda rättfärdiggjorda af tron på Kristi förtjänst, men icke förr, än man med en mängd botöfningar, ånger, reningar, böner och goda gärningar gjort sig värdig till en så stor nåd, nämligen att blifva delaktig af Kristi förtjänst. Mot denna villfarelse, som icke blott tillhör den katolska kyrkans lära, utan är hemmastadd i hvarje människohjärta och äfven inom vår kyrka stundom predikas, strider det ordet: »Och varda rättfärdigade utan förskyllan (egentl. »till skänks»), af hans nåd» o. s. v., jämte flera likartade ord, t. ex. Ef. 2: 8, 9. Så har visst Anden i ordet velat förebygga alla förvillelser, men människohjärtat vill alltid den orätta vägen och låter icke gärna leda sig.

erinran om hvilket oändligt ondt synden är, om Guds stränga rättvisa och om hans bestämmdhet uti att utföra sin första dom: "När du äter däraf, skall du döden dö". Hade Kristus icke utgjutit sitt blod och med detta ingått uti det allraheligaste, så hade han icke "funnit en evig förlossning" för syndarna. Emedan "själen är i blodet" (3 Mos. 17: 11), och således Kristi blod gäller lika med hans död, hvarmed hans försoningsverk fullbordades, framställes öfverallt i Skriften "Kristi blod", "Lammets blod" såsom vår försoning. Och nu: Om således allt är efter lag för oss fullkomnad af den store medlaren och öfversteprästen, så låt oss fröjdas och prisa och gifva honom ära, nämligen genom att uppriktigt tro och bekänna, att vi då äro verkligt och efter lag rättfärdiga — märk åter, icke med någon inbillad och diktad rättfärdighet, utan med en full motsvarighet mot lagens fordringar, såsom ordet "rättfärdig" betyder. "Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar oss från all synd". De heligas rättfärdighet betecknas som "glänsande och rent fint linne", som är tvaget i Lammets blod; och åter säger Kristus uttryckligt: "Den som har badat, han är hel och hållen ren".

Men äro vi således genom Kristi blod verkligt rättfärdiga, skulle icke då all Guds kärlek hvila öfver oss? Eller hvarför skulle Gud icke då älska oss, han, som äfven då, när vi voro i våra synder, bevisat oss en så omätlig kärlek, som vi här sett? Han kan nu älska oss utan hinder af synden, sedan lagen är fullgjord och hans gudomliga rättvisa tillfredsställd; hvarför skulle han icke nu älska dem, som han själf rättfärdiggjort? "Mycket mer skola vi nu varda frälsta från vreden", så att Gud icke mer skall döma oss efter lagen. Om ock mitt hjärta skall här på jorden skrämmas och oroas af hotelser om Guds vrede, måste sådant dock komma endast ur mitt otrogna hjärta och af fiendens glödande pilar, hvilka jag här måste uthärda. Men i Guds hjärta äro icke sådana hotelser; i Guds hjärta är icke sådan vrede, utan tvärtom en evig och orubblig nåd, kärlek och huldhet öfver dem, som tro på hans Son, äfven då han hemsöker våra synder med ris och plågor. Allt är nu kärlek och nåd. Ingen fördömande vrede mer, idel kärlek; ingen förbannelse mer, idel välsignelse; ingen död mer, idel lif och salighet. Hjälp Gud, att vi blott må fastare tro det!

Ty om vi, medan vi voro fiender, blefvo försonade med Gud genom hans Sons död, skola vi mycket mer, sedan vi blifvit försonade, varda frälsta genom hans lif. Aposteln hjärta flödar öfver i en ytterligare

utveckling af samma tröstliga sak som i föregående vers. Han gör det här med en dubbel motsättning af förra och närvarande förhållanden. Den förra motsättningen rör oss: "Vi voro fiender", "vi blefvo försonade"; den andra rör Guds Son: "Genom hans död" blefvo vi försonade med Gud; "genom hans lif" blifva vi frälsta, bevarade till salighet.

"Medan vi voro fiender, blefvo vi försonade med Gud". En öfvermåttan tröstlig anmärkning, huruhelst man än förstår ordet "fiender". Detta ord har en tvåfaldig betydelse. Än betecknar det, att vi äro fientliga mot Gud, såsom i kap. 8: 7 och Kol. 1: 21, där aposteln talar om det köttsliga sinnet; än betecknar det, att Guds vrede hvilat öfver oss, såsom aposteln (Ef. 2: 3) säger, att vi "voro af naturen vredens barn". Nu är det en afgjord sak, att vi voro Guds fiender i båda dessa betydelser; men hvilken betydelse aposteln här åsyftat, kan man se af det, som han ställer såsom motsats emot "fiender". Dess motsats är: "Vi blefvo försonade", — "vi blefvo försonade med Gud genom hans Sons död". Då detta uttryck nödvändigt måste handla om det, som skedde i Kristi död, nämligen att "Gud vardt blidkad öfver våra orättfärdigheter", blef tillfredsställd genom blodet på hans kors; "ty Gud försonade i Kristus världen med sig, icke tillräknande dem deras öfverträdelser" — då uttrycket "vi blefvo försonade" o. s. v. har denna betydelse och här utgör motsatsen till, att vi förut "voro fiender", måste detta ord här beteckna detsamma som oförsonade, stadda under Guds vrede, under "lagens förbannelse". Då vi ännu voro i denna ställning till Gud, blefvo vi försonade genom hans Sons död; mycket mer, säger aposteln, måste vi nu, då vi äro sålunda försonade, varda frälsta genom hans lif.

"Vi blefvo försonade med Gud genom hans Sons död". Dessa äro ord, som fordra ett djupt begrundande. Såväl för en arm syndares kommande till tron, som ock för en troende kristens förblifvande i densamma, är det öfvermåttan viktigt att väl fatta, hvad som skedde i Kristi död och således alltid står fast och finns till, ehvad vi äro trogna eller otrogna, nämligen att alla människors synder då utplånades, att Gud då "försonade världen med sig själf" och blef blidkad öfver allas våra orättfärdigheter. Såsom Skriften uttryckligt lär: "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse, då han vardt en förbannelse för oss, ty det är skrifvet: förbannad är hvar och en, som hänger på trä" (Gal. 3: 13). Märk stunden, när Kristus friköpte oss från lagens förbannelse! Aposteln säger, att det skedde då, när han hängde på trä. Så sade ock ängeln till Daniel: "En gräns

skall sättas för öfverträdelsen, och synderna få en ände, och missgärningen varda försonad, och en evig rättfärdighet framhaft" (Dan. 9: 24). När skulle detta ske? Ängeln säger: På en viss bestämd tid, när de sjuttio veckorna voro förgångna, då en smord skall förgöras. Detta är således skedt, ehvad vi äro fromma eller ogudaktiga, trogna eller otrogna. Såsom ock Johannes säger: "Kristus är försoningen för våra synder; icke allenast för våra, utan ock för hela världens" (1 Joh. 2: 2). Så utropade ock Johannes Döparen, då han först såg Kristus: "Se, Guds Lamm, som borttager världens synd." Detta skulle Kristus göra såsom "Lamm", således i sin död. Så säger ock vår apostel i det redan anförda stället, 2 Kor. 5: 19: "Gud försonade i Kristus världen med sig, icke tillräknande dem deras öfverträdelser." Detta är den försoning, som skedde i Kristi död, och hvilken således gäller inför Gud långt före vår bättring och tro och är skedd för alla människor, äfven affallna och otrogna. Nu återstår endast, att också syndaren återkommer och låter försona sig med Gud; såsom aposteln på sistnämnda ställe tillägger: "I Kristi ställe äro vi därför sändebud och bedja: låten försona eder med Gud." Detta är den försoning, som nu återstår. Och endast då, när syndaren förnimmer sådant, att Gud redan är försonad, icke mer vill tillräkna synderna, utan utsträcker sin nådeshand till försoning, då viker äfven fiendskapen i syndarens hjärta, då ångrar han sin ondska mot en så nådig Gud och kan aldrig nog önska och bedja att få vara i hans vänskap för evigt. Och då är syndaren i ett nådestånd, som genom ingenting kan rubbas, så länge trosföreningen fortfar, så att syndaren icke helt öfvergifver sin Gud och blifver två gånger död. Men äfven för denna fortfarande nåd drager den nu lefvande öfversteprästen omsorg. Därom säger aposteln:

"Skola vi mycket mer, sedan vi blifvit försonade, varda frälsta genom hans lif". Om vi blifvit försonade genom hans död, då vi voro fiender, mycket mer är det klart, att vi nu, då vi äro försonade, skola blifva frälsta till salighet genom hans lif. Äfven detta är något öfvermåttan tröstligt. Visserligen var allt för oss fullkomnad i Kristi död: lagen var för oss fullgjord, allt det straff, vi med våra synder förtjänat eller ännu dagligen förtjäna, var för oss lidet; i Kristi verk på jorden haiva vi en fullkomlig rättfärdighet inför Gud. Dock lär Skriften, att Kristus skall vara en "evig öfverstepräst efter Melkisedeks sätt", att han nu "är i Guds åsyn, oss till godo", att han "lefver alltid för att bedja för oss" o. s. v. Äfven detta behöfves för att behålla oss i i Guds vänskap; ty om vi ock icke kunna återfalla under vreden för

våra synders skuld eller brottslighet, så länge vi genom tron äro iklädda den fullkomliga rättfärdigheten, kunde vi dock komma under Guds vrede genom följderne af det fördärf, som ännu låder vid oss, och genom våra andliga fienders makt, som skulle föra oss bort ifrån tron, om vi icke inför Gud hade en ännu för oss verksam öfverstepräst. Öfversteprästens ämbete i gamla förbundet var icke blott att offra för synderna, utan ock att han dagligen skulle sköta gudstjänsten med rökelse, med böner för folket och med välsignelsens utdelande. Denna "dagliga gudstjänst", däri öfversteprästen i sin sköna skrud stod inför Gud till hela folkets bästa, antyder, hvad vi hafva genom Kristi lif. Offret för synderna är "en gång för alla" framburet; nu återstår, att han skall inför Faderns ögon företräda vår plats, dagligen sköta gudstjänsten för oss, bedja för oss och utdela de andliga gåfvornas välsignelse. Kristus sade till Petrus: "Jag har bedt för dig, att din tro icke må varda om intet". Då vi äro svaga och vanmäktiga i striderna, försumliga i bönen och vaksamheten, då vi brista i lydnad och trohet, skulle vi många gånger råka under djäfvulens makt, förlora trons och Andens lif och sålunda återfalla under vreden, om icke Kristus vore i Guds åsyn, oss till godo. Han är vår "försvarare hos Fadern" och utverkar ännu alltid, att den Helige Ande blir oss gifven, som hjälper vår skröplighet. Han vakar, då vi äro ovaksamma; han är rättfärdig och helig, då vi äro oheliga.

När jag är skröplig, kall och svag,
förströdd af allt, som ögat möter,
då har jag en, som natt och dag
i himmelen min gudstjänst sköter,
som i Guds åsyn står för mig
och uti allt framställer sig
ock för mig.

Huru mångfaldig hjälp och bevarelse under alla prøfvotidens farligheter vi haft af denne alltid lefvande, vaksamme, trogne öfverstepräst och herde, det skola vi aldrig i tiden kunna rätt förstå; det skall först då blifva rätt uttaladt, när hela skaran af frälsta själar ifrån alla fyra väderstrecken är församlad inför Lammets tron, och hvar och en nu inser och omtalar, hvad han därutaf erfarit. "Vi varda frälsta genom hans lif."

11. Och icke det allenast, utan så, att vi ock berömma oss i Gud genom vår Herre Jesus Kristus, genom hvilken vi nu hafva fått försoningen.

Aposteln framställer här icke egentligen ett nytt ämne för de tro-

endes berömmelse, så att det första skulle vara hoppet om Guds härlighet (v. 2), det andra bedröfvelsen (v. 3) och det tredje Gud; utan fastmer återtager och avslutar han här, det han började med v. 1, där han sade, att då vi hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, hafva vi frid med Gud. Ty att hafva frid med Gud och vara därom förvissad, är just detsamma som att "berömma sig i Gud". — Och begynnelseorden: *icke det allenast*, hafva afseende på det näst förut sagda, nämligen att blifva "frälsta ifrån vreden". Då höjer aposteln den triumferande tonen och säger: "Ja, icke det allenast" (att vi fräslas ifrån vreden), "*utan vi berömma oss ock i Gud*", vi äro på grund af Guds stora kärlek (v. 8) och den skedda försoningen (v. 10) så vissa om hans vänskap, att vi ock berömma oss att helt äga Gud och allt det han är och förmår; såsom Luther så väl återgifver det: "Vi berömma oss af Gud, d. ä. att han är vår och vi hans, att vi hafva allting med honom gemensamt i all tillförsikt".

Ja, hvad detta är, att vi berömma oss i Gud, det säger oss aposteln segersång, kap. 8: 31—39, där han börjar så: "Är Gud för oss, hvem kan vara emot oss? Han som icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla; huru skall han icke ock skänka oss allt med honom?" Aposteln sammanfattar här allt, hvad saligt kan nämnas, uti själfva den eviga källan och upphofvet till allt, nämligen Gud själf, och säger: vi hafva Gud själf; Gud själf är vår vän och Fader, och därmed måste all trygghet och salighet följa. Först är Gud själf mycket mer än alla hans gåfvor; Guds vänskap är mer än himmelens salighet; Gud själf är solen och saligheten i himmelen, såsom ock redan här hans vänskap är de trognas egentliga fröjdekälla. För det andra äro ock alla gåfvor i honom innefattade: i honom är all rättfärdighet och starkhet, i honom vår frid och tröst; Gud är vår Fader och alla barnens rikedom och trygghet är i själfva Fadern. "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar." "Då Gud icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla, skulle han icke ock skänka oss allt med honom?" Tänk, när du äger själfva den store allsmäktige Gudens vänskap, då måste du visst vara lycklig alla stunder. Vore du eljest den fattigaste, du är då den rikaste; den mest ringa och föraktade, du är då den ärofyllaste; den mest ensamma och öfvergifna, du har då alltid det härligaste sällskap. Sålunda se vi David och andra heliga hafva fröjdat sig i själfva Gud, såsom deras egentliga tröst och berömmelse. "Min själ skall berömma sig af Herren." Vi vilja dagligen berömma oss i Gud; nämligen att han för oss är allt, hvad

vi behöfva, så att det heter i hjärtat sålunda: "Herre, mitt bergfäste, min borg och min räddare, min Gud, min klippa, till hvilken jag tager min tillflykt, min sköld och min frälsnings horn, mitt värn." På detta sätt skola alla rättfärdiggjorda själar känna sin Gud och berömma sig i honom; såsom profeten säger: "Genom Herren får all Israels säd sin rätt och af honom skola de berömma sig".

Genom vår Herre Jesus Kristus, genom hvilken vi nu hafva fått försoningen. Aposteln upprepar idkeligen, att vi hafva all denna nåd, trygghet och berömmelse endast genom vår Herre Jesus Kristus och hans försoning. Det är ock högst nödigt att ständigt betänka detta. Hela vår tröst och berömmelse af Gud, af hans vänskap och af den eviga saligheten är genast försvunnen, så snart vi vända ögat från denna enda gällande grund och orsak och börja se på oss själfva. Då framträder snart vår synd och mångfaldiga ovärdighet, och så äro vi genast försagda, glädjen och berömmelsen i Gud är slut. Betänk därför alltid och oafslätligt, att all denna nåd, hvarigenom vi berömma oss i Gud, att han är vår med allt, hvad han är och har, grundar sig endast på den försoning genom Kristus, hvilken aposteln här framhållit (v. 6—10), icke på någon vår godhet och värdighet, utan endast på den eviga kärlek, hvarigenom Gud gaf oss sin Son, då vi ännu voro "syndare", "ogudaktiga" och "fiender". Betänk dock, hvad däri ligger, att Gud, som först har själf skapat oss till sina barn och arvingar, äfven själf gaf oss sin Son till en frälsare, då vi voro ogudaktiga och fiender, och att vi då "blefvo försonade genom hans Sons död." Detta är en evig tröstgrund för arma syndare, hvilken icke vacklar och faller med vårt vacklande och fallande, utan blir alltid fast och bestående. Ty du kan lätteligen uträkna, att han, som gjort det större är, nämligen att från fiender göra oss till vänner, skall mycket mer göra det mindre är, nämligen då vi nu äro så dyrt försonade, äfven behandla oss såsom sådana, d. ä. icke se på våra synder och nu döma oss efter lagen, utan alltid vara oss huld och nådig och äfven föra oss ända fram till den salighet, hvartill han först skapat oss och sedan så dyrt återlöst oss.

Så nödigt det är att alltid berömma sig i Gud, d. ä. att alltid behålla en verklig trostillförsikt, en glad och hjärtlig förtröstan till honom, hvaraf en kristens hela andliga lif beror, så nödigt är det därför att alltid fasthålla, hvad detta innebär: "Genom vår Herre Jesus Kristus, genom hvilken vi nu hafva fått försoningen". I synnerhet då vårt hjärta, såsom stundom sker, är alldeles iskallt för Gud, och vi

hafva blifvit förströdda och främmande för honom, men en nöd uppstår, så att vi behöfva bedja; då tycka vi, att också Gud är alldeles iskall för oss, icke bryr sig om oss, icke ser oss, icke aktar oss eller hör vår bön. Då blir det nödigt att ihågkomma, att denna bild af Gud är alldeles falsk, är en gruflig vanställning, som kommer endast från vårt kalla, otrogna hjärta och af djäfvulens ingifvelse. Ty Herren Gud har själf afmålats sig på ett helt annat sätt, nämligen såsom en evig och omätlig kärlek, som utgifvit sin egen älskade Son för oss, och som nu alla stunder innerligen älskar dem, som tro på honom — en huld Fader, som är oss alla stunder nära, ser alla våra behof och bekymmer och, om han än döljer sig och dröjer med hjälpen, dock alltid har sin "fröjd i att göra oss godt". Gud kan aldrig vara kall och liknöjd för dem, som dock äro dyrt försonade genom hans älskade Son och äro i honom rättfärdiga. Han är tvärtom genom honom mycket närmare förbunden med oss, än han var med Adam och Eva i oskyldighetens tillstånd; han kan ingen stund förgäta dem, på hvilka han användt sin älskade Sons blod. Vi skola därför berömma oss af en evig vänskap med Gud, såsom ock aposteln här visat (v. 9, 10), och böra därför berömma oss i honom alltid, icke blott i våra bättre stunder, såvida Guds vänskap beror af "försoningen" genom Kristus, utan alla stunder; såsom aposteln säger: "Fröjden eder i Herren alltid; åter säger jag: fröjden eder".

O, att Gud ville gifva oss sin Andes ljus öfver de tröstliga ting, vi uti denna text skådat! Då vi ännu voro oförsonade, då älskade Gud oss så högt, att han gaf oss sin Son; nu behöfva och begära vi icke, att han skall gifva oss sin Son till ett offer, icke ens en ängel, utan blott att han skall låta den en gång skedda försoningen gälla för oss och komma oss till godo. Då nu mina synder förskräcka mig, då jag med bäfvan ser mitt gamla hjärtas ogudaktighet och mitt skröpliga lefverne, så att jag tycker, att Gud måste varda vred och öfverlämna mig till ett ovärdigt sinnelag, då vill jag se på denna text och bedja sålunda: Helige Fader, du som så älskade oss, då vi ingen försoning och ingen förebedjare hade, att du själf därtill gaf oss din Son; värdes ock nu för din älskade Sons skull gifva mig en beständig förlåtelse och hjälp i mitt elände! Jag beder icke nu, att du skall åter utgifva din Son, utan endast, att du nu låter hans rättfärdighet behaga dig och hör hans bön, då han beder för oss! Du kan icke förkasta mig, med mindre du först förkastat din Son och hvad han gjort och gör

för mig. Men din älskade Son och hans verk lär du visst aldrig förkasta. Då förblifver ock jag i din nåd för evigt. Amen.

Vi komma nu till andra delen af detta kapitel, verserna 12—19. Sedan aposteln i det föregående beskrefvit så väl det förtappade tillstånd, hvari alla människor ligga under synden (1 o. 2 kap.), som ock den enda vägen till frälsning, försoningen genom Kristus och rättfärdiggörelsen af tron (kap. 3), hvilket allt han med bevis ur Skriften stadfästat (kap. 4); och sedan han nu slutligen i detta kapitel kortligen antydt det saliga tillstånd, den eviga nåd och trygghet, som de genom tron rättfärdiggjorda åtnjuta; så sammanfattar han allt detta uti en enda stor, kraftfull framställning af Guds råd om vår frälsning, då han visar, att såsom synden, döden och fördömsen kommit öfver alla människor endast genom en, så skall ock nåden, rättfärdigheten och lifvet komma endast genom en, vår Herre Jesus Kristus. — Han fäster först (v. 12) vår uppmärksamhet vid den stamfader, af hvilken vi ärft synden, och förklarar, att jämte synden och "genom synden" döden kommit i världen. Detta innebär nödvändigt, hvad han ock (kap. 6: 23) uttryckligt förklarar, att "döden är syndens lön" och därför icke kan drabba någon människa, som icke syndat. Detta är dock icke blott någon vår slutledning, utan apostelns egna ord i texten: "Och döden så har kommit till alla människor, emedan de alla hafva syndat." Härmed har han tydligt förklarat, att alla de äro syndare, som äro underkastade döden. Men då aposteln förutsåg, att detta skulle förekomma mången såsom ett hårdt tal, och man i synnerhet skulle invända, att synden (som alltid består däruti, att en lag blir bruten) icke kunnat tillräknas människorna före lagens utgifvande genom Mose; så svarar aposteln genast (v. 13 o. 14) på sådana invändningar och anmärker, att dödens härskande öfver människorna äfven före Mose bevisar, att synden var i världen och tillräknades människorna; men däraf följer då äfven, att också någon lag varit dem gifven. Detta är meningen och tankegången i v. 12—14. Men då han i slutet af v. 14 hade tillsagt, att "Adam är en förebild af den, som skulle komma", i det Adam var upphofvet till synden och döden, såsom Kristus är upphofvet till rättfärdigheten och lifvet: så visar han i de följande verserna (15—17) den stora olikhet, som härvid ägde rum, nämligen huru mycket större gåfvan är genom Kristus, än det vi förlorat genom Adam. — Efter sådana anmärkningar återtager och upprepar aposteln (v. 18, 19) den försats, hvarmed han började i v. 12: "Såsom genom en människa synden har kommit i världen", och uttrycker nu den redan

förut åsyftade eftersatsen: "så har ock genom en rättfärdighet rättfärgörelse till lif kommit öfver alla människor."

12. Därför, såsom genom en människa synden har kommit i världen och genom synden döden, och döden så har kommit till alla människor, emedan de alla hafva syndat.

Därför, d. ä. emedan vi hafva blifvit försonade med Gud genom Jesus Kristus, såsom nyss är sagdt (v. 10, 11), så att, fastän vi äro alla under synd (1:a och 2:dra kap.), vi dock genom tron på Kristus äro rättfärdiga (3:dje och 4:de kap.)*, hafva frid med Gud och hoppet om hans härlighet, ja, berömma oss i Gud själf; så är det på följande sätt det tillgår, på följande Guds råd det grundar sig: "Såsom genom en människa synden har kommit i världen och genom synden döden"; så kommer ock genom en människa rättfärdigheten och för rättfärdighetens skull lifvet. Denna eftersats har aposteln, såsom uti inledningen anmärktes, icke genast uttryckt i denna dess egentliga form; ehuru den antydes i orden, att Adam är en förebild af den, som skulle komma (v. 14); men i v. 18, 19 blir den formligt uttalad. — Upp, alla I, som ären törstiga, kommen hit och fån vatten! Här är en ousägligt väldig tröst. Är detta Guds råd och mening, att såsom vi genom en människas olydnad blifvit syndare, vredens och dödens barn, vi ock skola genom ens lydnad hafva rättfärdighet, Guds vänskap och det eviga lifvet; då är det slut med lagförbundets villkor för den, som så vill, slut med det ängsliga beroendet af vår egen lydnad och rättfärdighet, när vi tro på Kristus. Då det i denna text heter öfverallt: "genom en" — genom en hafva vi synden och döden; genom en hafva vi rättfärdigheten och lifvet; då det icke heter: genom hvar och en, utan: genom en, då kunna vi, arma syndare, börja hoppas och fröjdas; då är vår egen rättfärdighets väg tillintetgjord. Såsom om ett stort berg störtade ned öfver en arm människoboning och söndergrusade den, så nedslår denna framställning all vår egen enskilda förtjänst och visar oss på en gång, att vi måste rentaf vända oss till en helt annan

* Det vore visserligen mest naturligt att anse *dia touto* (»därför») åsyfta endast det närmast föreg. (v. 10, 11); men då aposteln här verkligen gör en sammanfattning af det hela, som han förut i brevet afhandlat, nämligen både om alla människors synd och om frälsningen genom Kristus, så märkes däraf, att han här blickat tillbaka på allt detta förut framställda, ända ifrån kap. 1: 18, innan han i de tre följande kap. gick att utförligare tala om det, som följer af och med tron.

väg för att blifva rättfärdiga och saliga endast genom en. Att vi af Adam ärfvt synden och döden, känna vi stundligen i hela vårt väsende, i kropp och själ och alla lemmar; skola vi ock på samma sätt, blott såsom ett arf, undfå rättfärdigheten och lifvet genom en, Jesus Kristus, då börja vi hoppas och lefva. "Jublen, I himlar, och fröjda dig, du jord!" — då skola syndare varda himmelens arfvingar och i evighet prisa blott en för det eviga lifvets gåfva. — Men innan vi vidare betrakta denna mäktiga tröst, vilja vi först se, hvad texten innehåller om syndens och dödens inträde i världen. Aposteln säger:

Genom en människa har synden kommit i världen. Härmed vill aposteln icke blott säga, att synden har börjat genom en, utan att den genom denne ene har "kommit i världen" (gr.-t.), d. ä. kommit öfver alla människor. Det är endast, när man så förstår orden, som apostelns hufvudtanke framstår, då han här jämför Adams synd, hvilken medfört döden, med Kristi rättfärdighet, hvilken medför lifvet. Att synden inträdt i världen genom en, genom människosläktets stamfader, är just hufvudsaken i denna framställning. Därför tiger aposteln ock om Eva, som egentligen var den första människa, som syndade. Men huru alla människor blifvit syndare genom en, därom snart mera. — "Synden". Med synden menas här allt, hvad i människan är stridande mot Guds heliga vilja, äfven den första tanke på något ondt; ty före syndafallet eller djäfvulens frestelse hade människan icke ens en föreställning om brott mot den Allsmäktige; hon visste icke hvad ondt var (1 Mos. 3: 5, 22). Men med syndafallet var denna oskuld död och borta ur människan, hvilken nu uppfylldes till alla sina krafter af syndens gift. Och då aposteln här säger, att genom en människa synden inträdde i världen, menar han hela denna mot Gud stridande makt i människan, ehvad den uppenbarar sig blott i anlag och böjelse, i tankar och begär, eller i ord och gärningar — allt hvad i Skriften kallas synd, "syndaroten, syndabrodden och syndafrukten tillsammans" (Melanchton). — Synden har "kommit i världen", d. ä. människovärlden eller hela människosläktet; synden öfvergick till allt, hvad människa heter, icke ens det spädaste barn undantaget, såsom vi snart skola se.

Och genom synden döden. Detta säger oss, att icke blott synden själf, såsom natur och verksynd, utan ock syndens skuld och följder från Adam kommit öfver alla människor. — "Döden". Vi hafva redan förstått, att då här talas om syndens ursprung och inträde i världen, måste under ordet synden inbegripas allt, hvad i Skriften kallas synd;

men på samma grund måste ock under ordet döden innefattas allt, hvad död heter i den heliga skrift. Där talas uttryckligt om trenne slag af död: den lekamliga, såsom i Joh. 11: 4; 12: 33; 18: 32; Fil. 1: 20; den andliga döden, såsom i 1 Joh. 3: 14; Ef. 2: 1; Kol. 2: 13; Matt. 8: 22, hvilken död består däruti, att människan icke mera af naturen lefver i Gud och af Gud, som var människoandens ursprung och lif (jämf. Ef. 4: 18); och ändtligen den eviga döden, som är motsatsen till det eviga lifvet och äfven kallas den "andra döden", hvilken efter jordlifvets slut utgör fortsättningen och fulländningen af den andliga döden. Om denna eviga död talas i Rom. 1: 32; 2 Kor. 2: 16; 7: 10; Jak. 1: 15; 5: 20; 1 Joh. 5: 16; Upp. 2: 11, o. s. v. I alla dessa bemärkelser har döden kommit öfver Adam och hans efterkommande genom synden. Det första domsordet: "När du äter därpå, skall du döden dö", gick genast i fullbordan. Genast efter syndafallet se vi, huru hans ande var skild från Gud, då han sökte dölja sig för den allseende; och då han blef framkallad, förrådde sig den andliga döden uti många förskräckliga drag, då han sökte förneka sin synd och med bitter ande skjuta skulden icke blott på Eva utan på Gud själf, som hade gifvit honom kvinnan (1 Mos. 3: 12). Lekamligen började han ock att dö, i det hans kropp nu var hemfallen åt den förgängelse, som omsider slutade hans lekamliga vistelse på jorden. Men på andlig och lekamlig död följer den eviga, därest människan icke genom en ny födelse blifvit en ny skapelse, som lefver i och af Kristus, i hvilken allena är lifvet (Joh. 1: 4; 6: 48—57; 1 Joh. 5: 11, 12). — Då Gud upptog Hanok och Elia lefvande till himmelen, har han därmed endast gifvit oss ett exempel på de trognas sista uppfarande med förklarade kroppar; men eljest är redan den lekamliga döden alla syndares gemensamma syndalön. Hade synden icke kommit i världen, så skulle Adam och hela hans släkte haft den saliga lotten att, fria från den lekamliga döden och allt lidande, både på jorden och i himmelens boningar njuta idel salighet. Döden är det svarta tecknet på människans afsöndring från Gud, det stående beviset, att hon är af naturen skild från lifvets källa.

Och döden så har kommit till alla människor, emedan de alla hafva syndat. Ordagrant: "Och döden har sålunda genomträngt till alla människor", o. s. v. Att döden genom synden har kommit till alla människor, är nu tydligt både genom ordet och erfarenheten; men hvad som ofta missförstås är, hvad aposteln menar med de orden:

"emedan de alla hafva syndat". Man tycker i allmänhet, att dessa ord skola innebära, att emedan hvar och en i sin person har syndat, så kommer döden öfver honom. Men att detta icke är apostelns mening på detta ställe, skola vi snart finna. För det första strider denna mening emot hela syftet af denna text, där aposteln just vill visa, att såsom vi hafva synden och döden genom en, skola vi ock hafva rättfärdigheten och lifvet genom en. Skulle detta innebära, att emedan vi alla själfva gjort synder, om ock i följd af Adams fall, vi dö endast för dessa våra egna synder, så skulle motsvarigheten i frälsningen genom Kristus lyda sålunda: emedan vi alla varit rättfärdiga och fullgjort lagen genom Kristi verk uti oss, så erhålla vi det eviga lifvet. Vi märka alla, att detta vore en svår motsägelse mot själfva hufvudläran i denna text, som säger, att det är "genom den enes lydnad", eller för ens lydnads skull, vi varda rättfärdiga. Så måste ock motsvarigheten om Adam lyda så: "genom den ena människans olydnad", eller för ens olydnads skull, har döden kommit öfver alla. För det andra skulle enligt den uppfattningen af orden, att hvar och en dör för sina egna verksynder, de nyfödda barnen, hvilka icke ännu personligen brutit mot Guds lag, vara fritagna från döden. Men nu se vi motsatsen i hvarje barns död. Meningen är därför tvärtom den, att såsom vi alla voro innefattade i Adam, och han såsom släktets stamfader och representant syndade, så hafva vi alla uti och med hans fall syndat. Detta är en mening, som både öfverensstämmer med textens hufvudsyfte och med vår apostels talesätt på andra ställen. Då han talar om motbilden, Kristus, i 2 Kor. 5: 14, säger han, att "vi hålla så före, att en har dött för alla, och därför hafva alla dött". Så vill han ock här säga om den första profmänniskan för vårt släkte. Apostelns andliga blick har sett oss alla innefattade i Adam; och såsom han såg Levi släkt uti Abraham gifva tionde åt Melkisedek (Hebr. 7: 9), blott därför att Levi släkt på den tiden ännu var innesluten uti fadern Abraham; så har han här sett oss alla synda uti Adam, och det så mycket mer, som Adam i sitt prof stod eller föll för hela sitt släkte, såsom de för oss alla gemensamma följderna bevisa. Äfven säger aposteln i Rom. 11: 16: "Är förstlingen helig, så är ock hela degen helig; och om roten är helig, så äro ock grenarna heliga". Af sådana ställen kunna vi förstå aposteln talesätt; men det egentliga beviset för uppfattningen af våra textord ligger, såsom sagdt är, i hufvudsyftet, nämligen att på detta ställe visa, det både synden och rättfärdigheten, som bestämma öfver vårt lif eller vår död, ligga uti en.

Och icke nog därmed, att detta är textens hufvudsyfte; vi finna ju, att aposteln uttryckligt och många gånger i de följande verserna förklarar sin mening på detta sätt, nämligen i hvar och en af verserna 15, 16, 17, 18, 19. I v. 15 säger han: "Genom den enes öfverträdelse hafva de många dött"; i v. 16: "domen kom genom en till fördö-melse"; i v. 17: "döden har medelst den enes öfverträdelse härskat genom den ene"; i v. 18: "genom en öfverträdelse kom fördö-melse öfver alla människor" o. s. v.

Hvad aposteln här så uttryckligt lär, nämligen att Adam i det första förbundet så handlat i sitt släktes namn, att vi alla syndade uti hans synd, det kunna vi ock, såsom nyss är antydt, märka däraf, att följderna af fallet kommit öfver oss alla. Om vi icke alla hade syndat i vår stamfader, skulle vi icke heller alla uppburit syndens följ-der, straffet, döden, den andliga och lekamliga. Men både den and-liga och lekamliga döden finna vi redan tillhöra vår natur, förrän någon af oss utöfvad verksynd tillkommit, emedan ingen af naturen lefver i Gud, icke heller har en odödlig kropp. Men svårigheten för vår tro på denna lära, att döden genom ens synd har kommit öfver oss, ligger däruti, att vi härmed stött på den djupaste hemligheten i Guds råd och icke kunna begripa denna — att vi, arma, fallna varelser, icke kunna begripa Gud, den oändlige, det är hela svårigheten. Men att vi därför skulle gå till rätta med Gud och fråga: hvad gör du? — fråga, huru hans råd öfverensstämmer med hans egenskaper — det vore blott ett nytt bevis på vårt djupa fall. "Hvem är du, som vill tvista med Gud?" "leret med krukomakaren." Herren säger: "Hvar var du, när jag lade jordens grund, medan morgonstjärnorna tillsam-mans jublade?" m. m. (Job 38 o. 39). Det bör vara oss nog, att vi se det ordet, som bevisat sig vara den store Gudens ord, innehålla denna underliga lära, att såsom genom en öfverträdelse fördö-melse kom öfver alla människor, skulle ock genom ens lydnad rättfärdighet och lif gifvas oss, "på det intet kött skall berömma sig", utan att him-larna i evighet skola genljuda af denne enes lof, genom hvilkens lyd-nad intill döden vi undfått rättfärdighetens lön. "Det måste vi låta vara sant", säger Luther*, "att Adam på detta bud (1 Mos. 2: 17) har nedsyndat oss alla på en gång; ty vi äro allesammans inplantade i honom och hans kött och blod, så att det måste gå oss, såsom det gick honom. Ty Gud hade så beslutit, att alla människor skulle

* Sämtl. W. III. s. 90.

komma från denna enda människa, och vi äro alla hans barn. Därför, hvad han har gjort, och hvad honom pålades till förbannelse, detsamma möter ock oss alla, så att vi måste räknas för en deg och kaka med honom, korteligen, alla som människor äro.“

Men då vi nu funnit, att aposteln med dessa ord: “emedan de alla hafva syndat“, egentligen talat därom, att vi syndat i och med Adam i hans fall, må ingen förgäta, att här äfven var en annan omständighet, som gjorde, att genom denne ene, Adam, vi alla blefvo syndare, nämligen att vi också ärft hans fallna natur och blifvit uppfyllda med samma syndens gift, som genast efter fallet utmärkte Adam. Därom talar aposteln äfven med alla de ord, som handla därom, att följderna af fallet öfvergått på Adams släkte. Vi blefvo således äfven i verkligheten och i våra egna personer alla syndare “genom en“. Och om vi än icke känna och besinna det, så är dock denna vår ärfta synd alltid en styggelse för Guds ögon och ett föremål för hans vrede; såsom ock vårt samvete, denna kvarlefva af Guds i människan inskrifna lag, vittnar därom, så snart Gud träder oss för ögonen; ty då känna vi alltid vår syndighet såsom vår egen skuld. Emedan vi alla syndade i och med Adam, blefvo vi ock i våra egna personer alla, såsom han, syndare och hemfallna under syndens lön, döden, äfven om vi äro okunniga därom. Detta är, hvad aposteln nu vidare bevisar, då han säger:

13 o. 14. Ty allt intill lagen var synd i världen; men synd tillräknas icke, där ingen lag är. Likväl härskade döden från Adam intill Mose äfven öfver dem, som icke hade syndat med någon öfverträdelse lik Adams, hvilken är en förebild af den, som skulle komma.

Med dessa ord vill nu aposteln vidare förklara och bevisa, hvad han nyss hade sagt, att “genom en människa synden har kommit i världen“. Han talar här, såsom hade han föreställt sig den invändningen, att, då synden beror af en lag, som blir bruten, det icke kunde sägas, att alla voro syndare under den långa mellantiden ifrån Adam till lagens utgifvande genom Mose, såvida de icke, såsom Adam, fått ett särskildt bud af Gud och med dettas brytande “syndat med någon öfverträdelse lik Adams“. Härpå svarar nu Paulus på det sättet, att han med dödens härskande öfver människorna äfven före Mose bevisar, att de måste hafva haft synd, och syndens tillvaro bevisar, att de måste hafva ägt någon lag. Han medgifver, i slutet af v.

13, att *synd tillräknas icke, där ingen lag är**, men han bevisar, att synden verkligen har varit i världen och blifvit människorna tillräknad före den skrifna lagen. Och det bevisar han med det uppenbara förhållandet, att döden var i världen; och om dödens tillvaro bevisar, att där var synd, följer ovillkorligt, att där också har funnits en lag. Utom den i samvetet inskrifna lagen uppenbarade Gud äfven med uttryckliga ord sin vilja allt mer. Vål var alltid tillräknelsen afpassad efter måttet af det ljus, människorna ägde om Guds vilja; men redan Adams förste son tilltalades af Gud så strängt för sitt brott, att han blef bäfvande i alla sina lifsdagar. Således fanns både lag och synd i världen före Mose. Detta bevisar nu aposteln blott med tillvaron af döden. Han hade förut sagt, att det var genom synden döden hade kommit öfver alla människor. Men nu regerade döden i världen såväl före Moses lag som efter dess utgifvande. Däraf måste då följa, att synden var i världen äfven före den skrifna lagen.

Döden härskade, säger aposteln — regerade såsom konung — alltifrån Adam intill Mose. Icke nog därmed, att vi se alla människor äfven under denna tid hafva dött den lekamliga döden, utan vi påminna oss, huru Gud på denna mellantid före Mose med syndafloden lät döden på en gång komma öfver hela världen, öfver allt hvad lefvande var, unga och gamla, ända till de spädate barn, och, såsom Herren Gud uttryckligt förklarade, endast för den myckna synd och ondska, hvarmed allt kött var fördärfvadt. Så härskade döden äfven före Moses lag.

Äfven öfver dem, som icke hade syndat med någon öfverträdelse lik Adams. Adam hade öfverträdt ett uttryckligt honom gifvet Guds bud och föll därigenom under den dödsdom, hvarmed Gud hotat honom. Nu erinrar aposteln, att döden härskat äfven öfver dem, som icke syndat emot något sådant uttryckligt Guds bud, ja, t. o. m. öfver de små barnen, hvilka ännu ingen verksynd begått. Däraf måste då följa just det, som aposteln vill bevisa, nämligen att synden blifvit alla människor tillräknad äfven före den skrifna lagen. Och då syndens allmänna tillvaro i allt kött var en följd af Adams fall, bevisar detta äfven, hvad aposteln först förklarar, och hvad han genom hela framställningen åsyftar, att Adam, likasom Kristus, varit en profmänniska,

* Då det här alltigenom är fråga om Guds förfogande i följd af syndafallet, måste *ellogetitai* åsyfta, icke huru människorna själfva aktade sin synd, utan huru Gud tillräknade dem synden; jämf. kap. 4: 15.

som stått och fallit för hela släktets räkning, så att hela släktet skulle uppbära följderna. Och då äfven de späda barnen, som ingen egen verksynd begått, voro underkastade samma syndens straff, nämligen döden, så bevisas ytterligare, att äfven blotta arfskulden och den såsom frö inneboende synden är för Gud tillräcklig dödsskuld. Så har då aposteln kort men kraftigt bevisat, hvad han i v. 12 hade sagt, att "genom en människa har synden kommit i världen, och genom synden döden". — Och nu tillägger han den åsyftade tillämpningen *, då han om Adam säger:

Hvilken är en förebild af den, som skulle komma. Då Herren Gud satte Adam till en "världens fader" (Vish. 10: 1), till hufvud för ett släkte, som är likt honom, således hemfallet under synden och döden, gjorde han det med nådigt afseende på den tillkommande, den "andre" eller "siste Adam" (1 Kor. 15: 45, 47), hvilkens "förebild" (*typos* gr.-t.) den förste Adam är. Den här åsyftade likheten, hvaruti Adam är en förebild till Kristus, består däruti, att såsom Adam var en stamfader och meddelade åt dem, hvilka han föreställde, hvad som tillhörde honom; så är ock Kristus en ny stamfader, hvilken likaså meddelar åt dem, hvilka han föreställer, hvad som tillhör honom. Eller såsom Kryssostomus uttrycker det: "Såsom Adam blef för alla dem, som af honom äro, ehuru de icke själfva ätit af det förbjudna trädet, en orsak till döden, hvilken för hans ätandes skull öfvergick dem; så är Kristus för alla dem, som af honom äro, ehuru de icke hafva rättfärdighet i sig själfva, en medlare till rättfärdigheten, hvilken han åt oss alla nådigt förvärfvade på korsträdet." O, eviga nåd! Outtömliga tröst! Såsom vi hafva synden och döden af en annan, så skola vi ock få rättfärdigheten och lifvet af en annan. Såsom alla de, hvilka äro födda af Adam, d. ä. som äro människor, hafva blott genom födelsen hans fördärf, synden och döden och all den nöd och det elände, som därunder kan innefattas; så hafva ock alla de, som äro födda på nytt till Kristus och äro hans säd, genom denne vår nye stamfaders rättfärdighet det eviga lifvet med allt, hvad därunder innefattas, nämligen redan här återförening med Gud, en evig nåd, den Helige Ande i hjärtat, och i uppståndelsen himmelska kroppar och en evig salighet. Aposteln Paulus skrifver till dem i Korint, som voro "helgade i Kristus Jesus", och säger: "Såsom alla dö i Adam, så skola ock alla i Kristus göras lefvande". "Den första människan

* En ersättning för den utlämnade eftersatsen till v. 12.

var af jorden jordisk; den andra människan är Herren af himmelen. Sådan den jordiska var, sådana äro ock de jordiska; och sådan den himmelska är, sådana äro ock de himmelska. Och såsom vi hafva burit den jordiskas bild, så skola vi ock bära den himmelskas bild" (1 Kor. 15). Detta är ju en obeskrifligt stor tröst. Ty att vi bära den jordiskas bild, synden, döden och allt elände, det känna vi, såsom förut blifvit sagdt, i hela vårt väsende; men nu säger aposteln, att det är Guds nåd, att "såsom vi hafva burit den jordiskas bild, så skola vi ock bära den himmelskas bild", rättfärdigheten, lifvet och ett oförgängligt väsende.

Därför, fastän vi hafva en stor skada af den förste Adam, hafva vi dock genom den andre Adam en ännu större lycka och välsignelse. Ersättningen är mycket större än förlusten, såsom aposteln härefter skall visa oss. "Att genom en människa, hvilken hette Adam", säger Luther, "är så mycket uträttadt, att alla människor måste dö, både han själf och vi allesammans, ehuru vi icke varit skulden därtill, utan kommit i synd och död endast därför, att vi blifvit födda af honom (ehuru det efter fallet, och när vi äro födda, icke mer blir en främmande synd, utan vår egen); detta är ju ett jämmerligt förhållande och en gruflig Guds dom, fastän den vore dock ännu grufligare, om vi alla skulle evigt förblifva i döden. Men nu har Gud däremot satt en annan människa, hvilken heter Kristus, på det, såsom vi för den förres skull utan vår egen enskilda skuld måste dö, vi likaså skola åter, för Kristi skull utan vår förtjänst, hafva lifvet; och såsom vi i Adam alla måste umgälla endast det, att vi äro hans lemmar eller kött och blod; alltså åtnjuta vi ock här i Kristus endast det, att han är vårt hufvud och är en ren nåd och skänk, så att vi hafva ingen egen förtjänst att berömma oss af."

Jämte detta apostelns hufvudämne hafva vi här också en öfvermåttan viktig lärdom om synden. Aposteln har låtit oss förstå, att vi äro alla lika fördömda syndare som Adam, att vi däruti äro alla lika, och att döden är ett bevis därpå. Detta behöfva vi alla djupt betänka. Det är allas vår natur, att då vi se hela världen nedsänkt i synder, vi hålla oss själfva för bättre. Först kunna de fina och sofvande världsbarnen aldrig tro, att de äro lika stora syndare inför Gud som tjufvar och mördare, publikaner och skökor; och på denna sin inbillning grunda de den säkerhet och förmätenhet, hvarigenom de motstå allt Guds råd till deras frälsning, all Guds förmaning till bättring och omvändelse. — Men äfven de väckta och troende hafva sin

del i samma inbillning. När vi med förskräckelse sett vår syndanöd och sökt och funnit frälsning i Kristus, händer det dock ofta, att vi glömma, det vi ännu bära samma fördärfvade natur som Adam; det tyckes oss, såsom vore vi af ett bättre släkte än de grofva syndarna, publikaner och skökor. Detta märkes af den förvåning, som då uppstår, när vi förnimma några svårare synder hos oss. När de mörka djupen af hjärtats fördärf öppna sig, och där framträda några rätt förskräckliga ting, t. ex. sådana som Kristus säger utgå från människans hjärta: "onda tankar, hor, skörlefnad, mord, stöld, girighet, ondska, svek, liderlighet, afund, hädelse, högfärd, dåraktighet" (Mark. 7: 21) — när vi känna något så grufligt hos oss, då förvånas och förskräckas vi och äro färdiga att förtvifla. Tänk, när vi få känna t. o. m. "hädelse" emot Gud, kanske i själfva bönen, såsom somliga kristna i svår anfäktning få erfara det; eller vi känna en grufelig kallsinnighet för Gud och däremot en alltför stark kärlek till synliga föremål, ja, mäktiga syndalustar o. dyl., samt öfver allt detta icke äro rätt förkrossade, utan ännu hårda och lättsinniga; eller, när vi skulle älska vår nästa såsom oss själfva, vi t. o. m. känna afund, eller för en billig tillrättavisning känna vrede och hat uppstiga — för att icke tala om den allra grufligaste synden, att vi icke rätt vörda Kristi lidande, utan kunna höra, att han blef gisslad, törnekrönt och hängde på spikar, oss till frälsning och salighet, och dock så litet älska honom, att små, onyttiga ting äro oss kärare — o, när vi känna sådant, då förskräckas vi och förundra oss. Hvadan kommer nu sådan förundran? Endast däraf att vi icke trott, att vi voro så fördärfvade. Vi hafva sett andra Adams barn helt försänkta i alla laster och likväl med stolthet försvara sig, bortvisa Guds ord, försmäda och förfölja Kristus, däröfver hafva vi icke mycket förundrats; men oss själfva hafva vi ansett, såsom vi tillhörde ett annat släkte. Nu är det sant, att då vi äro födda af Gud, vi hafva fått en ny och helig ande; men den del af vårt väsende, som är född af köttet, är dock ännu kött, och detta är alltid lika förgiftadt och ondt. Aposteln lärar här, såsom eljest hela Skriften, att synden är allas vår natur, är allas vårt gemensamma arf af Adam, ehvad vi vilja det eller ej. "Här är ingen åtskillnad: allesammans äro vi syndare." "Herren skådar ned från himmelen på människors barn för att se, om det finnes någon förståndig, någon som söker Gud. Nej, alla äro de affälliga, allesammans äro de fördärfvade; ingen finnes som gör det godt är, där finnes icke en enda" (Ps. 14). Såsom Gud tidigt klagade, att "människornas ondska var stor på jorden, och att deras

hjärtans alla uppsåt och tankar beständigt voro allenast onda" (1 Mos. 6). Sådan är människan af naturen, d. ä. allt hvad som härstammar från Adam. Om vi rätt trodde och besinnade detta, skulle vi icke falla i så stor förundran, ja, i förtviflan, när vi erfara det hos oss själfva, utan prisa den gudomliga barmhärthigheten, som just för detta vårt förtappade tillstånd gaf oss sin Son till en frälsare. Det är mycket viktigt för vårt förblifvande i trons tillförsikt, att vi djupt inpräglade hos oss och låta det vara en alldeles afgjord sak, att vi alla äro genom Adam så fördärfvade och förtappade varelser, att i vår natur är intet annat än synd, ondska och vanmakt, och att vår Herre Gud aldrig tänkt något annat om oss; ty då skulle vi i våra mest förödmjukande erfarenheter af synden skynda fram till nådastolen och säga: Det är dock allt förloradt i mig; Gud, se ej på mig, se på din Son; — och alltid besinna, att Gud har dock allt sitt välbehag endast i sin Son, att all vår rättfärdighet är endast i honom, och att därför Guds vänskap aldrig rubbas genom det fördärf, som är i oss, så länge vi förblifva i hans älskade Son, i hvilken vi hafva t. o. m. mycket mer rättfärdighet och Guds välbehag än Adam före fallet. Må vi aldrig glömma, hvad som är hufvudordet i vår text: "genom en". — Genom en äro vi syndare; genom en äro vi rättfärdiga. Gud vare tack för hans outsägliga gäfvor!

15. Dock är det icke så med nådegåfvan som med öfverträdelsen. Ty om genom den enes öfverträdelse de många hafva dött, så har Guds nåd och gäfvor mycket mer öfverflödat till de många genom den ena människans, Jesu Kristi, nåd.

Uti denna och de två följande verserna säger oss aposteln, att det icke är nog därmed, att vi lika säkert skola hafva rättfärdighet och evigt lif genom den enes lydnad, som vi haft synden och döden till arf från Adam; utan det är t. o. m. mycket vissare, och vi skola äfven hafva mycket mer af nåd, rättfärdighet och salighet genom Kristus, än vi haft synd och död genom Adam, så att nöden och hjälpen skola icke stå och väga lika mot hvarandra, utan att det goda, vi ärft af Kristus, är mycket större och mer gällande än det onda, vi ärft af Adam. Detta är en mäktig tröst. Då en arm syndare intet annat ser och känner än det grufligaste fördärf i hela sitt väsende, än idel synd och ondska i hjärta, tankar, begär, ord och gärningar, och därför förskräckes och menar, att Gud måste vara vred

på honom, då säger här aposteln: Förskräcks icke! du har ännu mycket mer rättfärdighet och nåd genom den ena människan, Jesus Kristus, än du har synd och elände af Adam. Det är sant, ditt fördärf är stort, din ondska är svår, du känner ogudaktighet, hårdhet, falskhet, olydnad m. m.; men allt detta, som utgör arvet af Adam, kan dock omöjligt uppväga den stora "nådegåfvan", Kristi, Guds Sons, rättfärdighet. Och så djup är icke vår förnedring genom Adam, och så mäktig är icke döden, att ej den ära, det lif och det oförgångliga väsende, som Jesus frambragt, rikligen ersätter alltsammans. Sådant är innehållet af den text, vi nu skola betrakta.

Dock, säger aposteln, och har därmed afseende på, hvad han nyss förut (v. 14) hade sagt, att "Adam är förebild af den, som skulle komma". Och hvaruti likheten mellan Adam och Kristus bestod, det hafva vi förut sett, och det blir ytterligare med bestämda ord uttaladt i v. 18 o. 19. Men, tillägger nu aposteln, vid denna likhet är ock en olikhet att märka — *det är icke så med nådegåfvan* (den genom Kristus oss förvärfvade nådeskatten) *som med öfverträdelsen* (Adams fall och dess följder); det är en stor skillnad mellan dessas gällande kraft, såsom det var en stor skillnad emellan de två personerna, Adam och Kristus. *Ty om genom den enes öfverträdelse de många hafva dött*, nämligen alla människor (v. 12, 14), hvilka här kallas de "många", till motsats emot denne "ene", som var orsak till allas död, "så har Guds nåd och gåfvan mycket mer öfverflödat till de många genom den ena människans, Jesus Kristi, nåd".

Mycket mer. Ett öfvermåttan tröstligt ord. Äfven då vi tro, icke blott hvad vi känna, nämligen fördärfvet, synden och döden af Adam, utan ock hvad vi icke känna och se hos oss, nämligen nådegåfvan genom Kristus, så sväfva vi dock ofta i ovisshet om, hvad som slutligen skall gälla mera. Genom hjärtats otro och det kännbara fördärfvet tycka vi väl oftare, att detta skall gälla mera till att göra oss för Gud vederstyggliga, än Kristi förtjänst gäller till att göra oss rättfärdiga och täcka för Guds ögon; ty denna rättfärdighet se och känna vi aldrig hos oss, emedan den är endast uti den enes, Kristi, lydnad (v. 19). Då är det ett tröstligt ord, det aposteln här så ofta upprepar: "mycket mer". Har Adams synd medfört så mycket elände, som här innefattas i det enda ordet döden; mycket mer skall nåden och gåfvan genom Kristus öfverflöda och gälla till vår rättfärdighet och frälsning. Orden "mycket mer" handla dock här icke egentligen om storheten af Guds nåd och gåfva, utan de uttrycka vissheten om den-

samma; ty vi se, att på alla ställen, där samma ord som här förekomma (v. 9, 10, 17; jämf. kap. 11: 24), de brukas i den meningen att uttrycka en öfvervägande visshet. Att nåden och gåfvan genom Kristus äro mycket större än den förlust vi lidit genom Adam, har aposteln dock här uttryckt med ordet "öfverflödat". — "Mycket mer" antyder således, att så vissa vi än äro om fördärfvet genom Adam, hvaraf vi alla stunder och på alla sidor hafva en så kännbar och sorglig erfarenhet, så äro vi dock mycket mer vissa därom, att nåden och gåfvan genom Kristus skola för Gud gälla mer till vår frälsning än fördärfvet till vår fördömelse. Ty af allt, hvad jag hos mig själf ser och känner, kan jag dock aldrig vara så viss om, huru Gud skådar saken, som af det han själf har sagt; Guds ord gifver en mycket större visshet än all vår mänskliga förnimmelse. Dessutom kan intet människoförstånd fatta värdet, höjden och storheten af hvad en gudomsperson frambragt. Nu äro nåden och gåfvan icke en blott människas verk, utan hans, hvilken skapat himmel och jord och, såsom profeten säger, "griper jorden med tre fingers mått"; och hvilken därjämte har ett sådant hjärta, att han allra helst gör stor nåd, såsom han i hela försoningsverket väl bevisat. Visserligen må man då sluta därtill, huru den ena människans, Jesu Kristi, verk till vår frälsning måste öfvervinna den ena svaga människans, Adams, verk till döden. Men aposteln har dock icke, såsom några tolkare menat, häri blott gifvit oss anledning att sluta därtill, huru mycket mer nådegåfvan måste gälla än öfverträdelsen, utan orden innehålla en bestämd förklaring, att nåden och gåfvan genom Kristus väga mycket mera än fördärfvet genom Adam. Och lofvadt vare då Herrens namn!

Guds nåd och gåfvan. Dessa äro tydligt åtskilda. "Nåden" är Guds hjärtas huldhet, Guds försonade och nådiga sinne emot människorna. "Gåfvan" åter är, såsom v. 16 och 17 tydligen visa, "rättfärdighetens gåfva", eller att Gud gifvit oss Kristi lydnad till vår rättfärdighet. Af hela sammanhanget och hufvudfrågan i detta kapitel är lätt att inse, att med gåfvan här icke menas någon enskild Andens gåfva, utan själfva den frälsande gåfvan, Kristi rättfärdighet, hvilken här öfverallt framhålles och sättes emot fördärfvet af Adam, hvilken rättfärdighet medför såsom oskiljaktig följd det eviga lifvet; likasom med Adams synd följde döden.

Genom den ena människans, Jesu Kristi, nåd. Med detta tillägg: "genom den ena människans, Jesu Kristi, nåd", ville aposteln

erinra, hvad sammanhanget fordrade, att vi hafva Guds vänskap och rättfärdighetens gåfva endast i och genom den ena människans, Jesu Kristi, nåd, d. ä. genom det, som Kristus i sin kärlek gjort för oss; likasom vreden och döden hade kommit öfver oss genom det, som den första människan, Adam, i sitt fall gjorde. Därför kallar han här Kristus för "den ena människan", på det hufvudtanken i texten skulle desto bättre framstå, nämligen att vi hafva allt "genom en" — synden och döden genom en, nåden och gåfvan genom en. Dessutom måste Kristus i sitt medlareämbete alltid betraktas såsom människa (1 Tim. 2: 5), emedan han just därför vardt människa, att han skulle gifva sitt kött, sitt blod och lif till försoning och "genom döden skulle tillintetgöra den, som hade döden i sitt våld" (Hebr. 2: 14, 15; 10: 5, 20; Matt. 26: 28; Joh. 6: 51).

Öfverflödat till de många. Då uttrycket "de många" nödvändigt här måste hafva samma betydelse, som det har i förra delen af versen, och beteckna alla människor, så följer, att nådens och gåfvans öfverflödande här syftar på den allmänna nåden, af Kristus förvärfvad åt alla människor, och icke på den tillämpade, den genom tron anammade nåden *. I v. 18 har ock aposteln uttryckligt ordet "alla", både om fördömsen af Adam och om nådegåfvan genom Kristus. Men, såsom förut är sagdt, brukar han här ordet "många" i motsats till "den ene", som förvärfvat nåden. "Och hvem vill neka, att alla människor kunna kallas många?" (Starke.) Olikheten mellan gåfvan och synden ligger således icke i personerna, öfver hvilka de båda sträcka sig, utan i storheten af det förlorade och det återskaffade goda. Därför är ock skillnaden här uttryckt med ordet "öfverflödat". Ett tröstrikt och talande uttryck. Nådegåfvan genom Kristus har öfverflödat, såsom när ett mått säd är så påfyllt, att det rinner öfver på alla sidor. Måttet är icke allenast fullt utan öfverflödande. Detta betecknar, att Kristus har icke allenast godtgjort och återställt, hvad genom Adam var förloradt, utan ock medfört en mycket större nåd, ära och salighet, än vi skulle haft genom att själfva vara syndfria. Han har icke allenast fullgjort lagen och förvärfvat oss en rättfärdighet, som motsvarar Adams i oskyldighetens tillstånd, d. ä. en ren

* Här står ock samma ord »till», som i kap. 3: 22, där aposteln så påtagligt skiljer mellan »till» och »öfver», sägande, att Guds rättfärdighet »kommer till alla» (i evangelium erbjuden) »och öfver alla, som tro» (af Anden tillämpad).

människas, utan, såsom aposteln säger i 2 Kor. 5: 21, förvärfvat oss själfva "Guds rättfärdighet". Nu måste själfva Guds rättfärdighet vara oändligen mycket större och härligare än en ren människas. Dessutom måste den ära och härlighet, vi hafva däraf, att Gud gifvit sig in i vårt släkte, att Guds Son blifvit människa och vår broder, vara så öfversvinnligen mycket större, än allt hvad vi genom Adams fall förlorat, att ingen människotanke förmår fatta den äran och härligheten. Sådant insåg den kyrkofader, som i sin andliga fröjd häröfver utropade, hvad som i afseende på syndafallet annars ljöde nog stötande: "O, du lyckliga skuld, som medförde en sådan godtgörelse!" Om en konung pålägger en missgärningsman en plikt af ett tusen kronor, så är denne nu skyldig att betala denna summa; men om konungen ville bevisa den arma brottslingen en stor nåd, så kunde han icke blott efterskänka dessa tusen, utan ock därtill ytterligare gifva honom tio tusen. Då vore visserligen nådegåfvan mycket större, än skulden och skadan var. Så är ock den "nådegåfva", *charisma*, som Kristus förvärfvat oss, oändligt mycket större än förlusten genom Adam. Vi äro genom Kristus återställda till en sådan nåd och ära, att vi skola för Gud vara högre än alla skapade varelser, äfven högre än änglarna, så höga och härliga dessa än äro; hvilket aposteln äfven anmärker, då han säger: "Änglar tager han sig ju icke an, utan Abrahams säd tager han sig an" (Hebr. 2: 16). Och i samma kapitel v. 11 säger aposteln: "Både den, som helgar, och de, som blifva helgade, äro alla af en, hvarför han ock icke skämmas att kalla dem bröder". O, nåd öfver all nåd, att de fallna människorna skulle genom Kristus återställas icke blott till sin ursprungliga ära, utan ock till en ännu större! Sådant ligger i ordet "öfverflödat".

Aposteln prisar således här den allmänna nåd, som i Kristus är uppenbarad och tillbjuden åt hela skaran af förlorade syndare. Han beprisar och upphöjer denna nåds härliga makt, som sträcker sig till syndens och dödens djupaste afgrund, och dess outtömliga fullhet, af hvilken hvar och en nu kan dricka och i evighet stilla sin törst efter rättfärdighet och lif. Ja, hans öga skådar utan tvifvel ända fram till den återlösta mänsklighetens fulländning, ända fram till himmelens fröjdesal, som i evighet skall fyllas af ett oändligt halleluja från alla återlösta själar, hvilka till den öfverflödande nådens pris skola sjunga ännu mer saligt, än Guds lof sjöngs i tidens begynnelse af Guds barn och af morgonstjärnorna (Job 38: 7). — Men jämte denna allmänna åtskillnad emellan arvet af Adam och arvet af Kristus, näm-

ligen att det senare är öfversvinnligen mycket större, går aposteln nu att framställa en viss sida af denna olikhet då han säger:

16. Och gåfvan kom icke såsom genom den ene, som syndade, ty domen kom genom en, till fördömelse, men nådegåfvan kom genom många öfverträdelser, till rättfärdiggörelse.

Vi märka, hvad hufvudsaken är, som aposteln i denna vers vill framhålla, då han här ställer mot hvarandra en öfverträdelse och många öfverträdelser — en öfverträdelse såsom föremål för domen till fördömelse; många öfverträdelser såsom föremål för nådegåfvan till rättfärdighet. Aposteln vill nämligen äfven på detta sätt visa, huru gåfvan "öfverflödat", eller öfverträffar Adams synd i kraft, nämligen så, att den icke blott är i sig själf större och härligare än en jämn ersättning för det förlorade (v. 15), utan att den ock i anseende till föremålet för sin frälsande kraft är vida större, i det den sträcker sig till de "många öfverträdelser", som äro i världen, och icke blott till den "ena" öfverträdelsen, som var föremål för domen till fördömelse. Det är detta ojämna förhållande, aposteln här framhåller.

Domen genom en, nådegåfvan genom många öfverträdelser. En enda öfverträdelse af Adam var den orsak och källa, ur hvilken domen till fördömelse härflöt; men så betraktar ock aposteln här de "många" öfverträdelserna såsom orsak eller anledning till en desto större bevisning af nåden, då Gud en gång hade i sitt eviga kärleksråd beslutit, att vi skulle frälsas. Om ett barn satt sig i stora skulder, så blifva dessa för en huld fader anledning till en större bevisning af den faderliga kärleken, när han betalar den stora skulden — gåfvan blir då större, än om det varit en mindre skuld att betala. Så bevisa de många syndernas utplånande en större nåd, än om synderna varit få och ringa. Detta var således ett nytt sätt att visa, att "det icke är så med nådegåfvan som med öfverträdelsen" (v. 15), utan att gåfvan genom Kristus var oändligt mycket större och mäktigare än synden och fördömsen af Adam.

Men här hafva vi ock den mest uttryckliga förklaring, att Adams synd var allas vår synd, då aposteln säger, att domen kom genom denna ena synd *till fördömelse*. "Fördömsen" innefattar här allt, hvad aposteln förut innefattat i ordet "döden" (v. 12, 14). Vi äro alla "vredens barn af naturen" (Ef. 2: 3). Då detta var följderna af en öfverträdelse, nämligen Adams, så måste vi alla hafva del i denna; ty

den rättfärdige domaren kunde icke fördöma någon oskyldig. Att säga, det straffet för Adams öfverträdelse kunde drabba någon, som icke hade del däri, vore att anklaga den rättfärdige Guden för orättvisa. Kan Gud tillräkna en människa något, som icke är verkligen hennes? Om Adams öfverträdelse icke är vår, lika sant som den var Adams, kunde Gud då tillräkna oss den? Männe Gud handlar med människorna såsom med syndare, om de icke verkligen äro det? Om Gud behandlar människorna såsom syndare på grund af Adams synd, då säger det sig själf, att de på denna grund äro syndare. Den rättfärdige Guden kunde icke handla med människor såsom med syndare på någon grund, som icke gjorde dem till verkliga syndare. Men då vi säga, att Adams synd är lika visst vår som hans, innebär det icke, att den är hans och vår i samma mening. Den är hans personligen, men vår, emedan vi voro i honom, och emedan han, såsom släktets hufvud, enligt det första förbundet stod profvet för hela sitt släkte. Om vi än icke förstå detta, så gör det intet åt saken — vi förstå icke Gud, den evige, obegriplige — vi se det dock i Guds ord och i följderna af Adams synd, hvilka öfvergått på oss alla. Dessutom är det med denna stora hemlighet, nämligen Guds tillräknande, så väl af Adams synd som af Kristi rättfärdighet — det är med denna gudomliga lära vår frälsning står eller faller. Är icke Adams synd vår, så är icke heller Kristi rättfärdighet vår. Men såsom Adams synd var vår blott därför, att vi voro i honom, och han stod profvet för hela sitt släkte; så är ock Kristi rättfärdighet vår på alldeles enahanda grunder. Och såsom Gud icke kunnat tillräkna oss Adams synd, om vi icke haft del i densamma, så kan han ej heller tillräkna oss Kristi rättfärdighet, om den ej verkligen är vår. Men Kristus har verkligen stått profvet för oss, gjort och lidit, hvad lagen kräde, för oss, icke för sig utan för oss, så att hans rättfärdighet är verkligt vår. Sådant lär oss denna text.

Men nådegåfvan kom genom många öfverträdelser *till rättfärdiggörelse*. Den, som mottager nådegåfvan, blir icke blott fri från all skuld och dom af Adams synd, utan också af alla sina egna "många öfverträdelser", och detta till den kraft och verkan, att han rentaf blifvit rättfärdig, såsom aposteln här säger: "till rättfärdiggörelse". Nådegåfvan innebär icke blott syndaförlåtelse, utan ock en fullkomlig rättfärdighet, så att människan af Gud dömes såsom verkligt "rättfärdig", d. ä. som en sådan som aldrig syndat, utan fullgjort hela lagen. Och att Gud verkligen så rättfärdiggör den troende det bevisar han

därmed, att han gifver honom evigt lif; likasom han med döden bevisade, att vi alla voro syndare (v. 12, 14). Med en verkligt tillräknad rättfärdighet måste ovillkorligt följa frihet från syndens eviga lön, som är döden, och besittning af all den salighet, som är rättfärdighetens lön. Därom talar nu aposteln med de härligaste ord i den vers, som följer.

17. Ty om döden medelst den enes öfverträdelse har härskat genom den ene, så skola mycket mer de, som rikligen undfå nåd och rättfärdighetens gåfva, härska i lif genom den ene, Jesus Kristus.

Döden har härskat genom den ene. Redan under v. 12 och 14 betraktade vi, huru döden, blott för en människas synd, har med kungligt skräckvälde härskat öfver alla människor, öfver unga och gamla, onda och goda, konungar och kejsare, profeter och heliga; alla hafva de böjt sig för dödens spira, till tecken att de alla haft del i Adams synd. Nu anmärka vi blott, med hvilken omsorg aposteln erinrar, att hela detta dödens välde öfver alla människor kommit endast genom en, då han icke låter det vara nog, att han sagt: *medelst den enes öfverträdelse*, utan tillägger ännu i samma sats: *genom den ene*. Detta upprepar han, på det ingen skulle undgå att märka den sanningen, som är så viktig för själfva hufvudsaken i denna text, nämligen att både döden och lifvet kommit genom en. Ty den stora hufvudfrågan är just denna: om vi skola dömas blott efter hvad vi själfva gjort eller efter hvad en annan gjort. Lagen säger: "hvar och en", eller att enhvar för sig skall förvärfva lif eller död; men evangelium säger: "genom den ene" — genom en har döden kommit öfver alla, redan förrän de genom några egna verksynder hade förskyllt döden; på samma sätt skall rättfärdigheten och lifvet komma genom en öfver alla dem, som utgöra Kristi säd, utan att de med egna förtjänster förvärfvat lifvet. Detta är ju hela Skriftens summa.

Mycket mer skola de, som rikligen undfå nåd och rättfärdighetens gåfva, härska i lif genom den ene, Jesus Kristus. — "Mycket mer". Aposteln säger: då en svag människas ena synd bragte döden öfver alla människor, skall mycket mer den vida större och öfverflödande gåfvan genom den andra människan, Jesus Kristus, bringa lif och salighet öfver alla dem, som undfå gåfvan. Att alla äro döden underkastade, det är så visst och säkert, att icke ens någon otrogen

tviflar därpå. Men detta dödens välde öfver alla människor har kommit genom en. Då säger aposteln, att det skall vara så mycket mer visst och säkert, att alla troende skola lefva evinnerligen, som nåden och gåfvan genom den andra människan är "öfverflödande", d. ä. vida större än arvet af Adam.

De som rikligen undfå. Här förklarar nu aposteln uttryckligt, hvilka de äro, som skola åtnjuta allt detta goda, som Kristus förvärfvat oss. Han säger: "de som undfå" eller mottaga* — ordagrant: de mottagande — "de som rikligen mottaga nåd och rättfärdighetens gåfva". Om då någon frågar: Jag har nu hört om en stor och härlig gåfva, men huru skall jag veta, att den också hör mig till? Väl är Kristus försoningen för hela världens synder (1 Joh. 2: 2), men icke varda ändå alla människor frälsta; säg mig, hvilka de äro, som verkliga skola åtnjuta den stora gåfvan? Frågar någon sålunda, så svarar aposteln här: "de som mottaga gåfvan". Ordet på "mottaga" är här detsamma, som i Joh. 1: 12, där det heter: "Åt alla dem, som mot-togo honom, gaf han makt att blifva Guds barn". Vi hafva här åter samma orubbliga förklaring, som genomgår hela den heliga skrift, nämligen att "allt är redo", att det endast återstår, att vi komma och mottaga frälsningens gåfva. För alla de bud och heliga plikter, Skriften lärar, fäster hon dock frälsningen endast vid ett: mottagande af nåd och rättfärdighetens gåfva. Med många växlande uttryck är det dock alltid en och samma sak, Skriften förehåller oss. Än heter det "tro", "tro på Kristus", än "komma till honom", än "hungra och törsta" efter honom, än "äta och dricka", än "två sina kläder i Lammets blod", än åter, såsom här, "mottaga", "undfå". Så talar Skriften. Det är öfvermåttan viktigt att väl behålla detta i hjärtat. Vi fästa oss eljest vid många ting i kristendomen, hvilka dock icke äro för lif och salighet afgörande. Skriften innehåller många lärdomar, bud och förmaningar; andliga män uppstå, som prisa och upphöja än den ena, än den andra heliga öfningen eller egenskapen — och allt detta är i

* Ordet *lambanein* har väl äfven en neutro-passiv betydelse, »erhålla, få», men dess första och egentliga betydelse är: fatta uti, mottaga, anamma. Denna betydelse är ock den, som här riktigtast passar för sammanhanget. Här talas nämligen om en »gåfva», som är beredd och erbjuden åt alla människor; då måste *hoi lambanontes* beteckna: de som mottaga gåfvan. Man kunde ock annars undra, hvad det skulle betyda, om här sades: »de som få gåfvan», då Herren ropar: »Den som vill, han tage lifvets vatten för intet».

sin mån viktigt och angeläget, allt är det heligt och godt, allt bör det prisas och öfvas; men själfva frälsningen och barnskapet hos Gud — den stora saken är dock i Skriften fästad endast vid ett: att undfå gåfvan, nådens och rättfärdighetens gåfva i Kristus. "Den som har Sonen, han har lifvet; den som icke har Guds Son, han har icke lifvet; ty lifvet är i Guds Son".

Men om ock detta är klart och afgjort, så kan en uppriktig själ dock ännu fråga: Kan jag icke bedraga mig äfven på själfva min tro eller mitt undfående af gåfvan? Säg mig, hvad det är, att "undfå nåd och rättfärdighetens gåfva". Äfven i denna viktiga fråga bör intet annat än Guds ord leda oss. Man kan fara vilse både åt högra och vänstra sidan. Många mena, att de mottaga Kristus blott därmed, att de hylla hans lära och heliga efterdöme, öfva sig i gudaktighet och goda gärningar efter Kristi ord. Andra åter, som förtvifla på alla sina gärningar och, hungrande eller troende, hafva allt sitt hopp endast i Kristi lydnad, besväras dock beständigt af ovisshet om, huruvida de verkligt anamma honom. Det är då öfvermåttan viktigt att klart och tydligt se, hvad Skriften själf menar med ordet "undfå" rättfärdighetens gåfva. Ve den, som häruti tager miste! Men vill jag veta Andens egen mening i Skriften, då måste jag visst med allvar rädas för min egen ande, mitt falska hjärta och tjusarens makt, och endast söka förstå sanningen, äfven om den skulle stöta hela min förra religionsbyggnad.

Hvad det är att undfå gåfvan, det se vi dels af själfva orden därom, dels af historien, som beskrifver för oss de människor, hvilka Kristus själf gaf det vittnesbördet, att de trodde och voro Guds rätta barn. För att nu fästa oss endast vid ordet undfå, mottaga, låtom oss betrakta Joh. 1: 12, 13, där evangelisten själf förklarar det rätta mottagandets art och verkningar. Först säger han (v. 11) om Herren Kristus: "Han kom till sitt eget, och hans egna mottogo honom icke". Hvad detta innebär, att de icke mottogo honom, visar den evangeliska historien öfverallt, nämligen huru alla obotfärdiga judar föraktade Jesus och lefde, såsom hela världen ännu lefver, antingen försänkta i ett jordiskt sinne i synd och fåfänglighet eller i en inbillad egen rättfärdighet, då de öfvade sin religion på bestämda tider i templet, eller med allmosors gifvande, med fastor och böner, men med all sin tro och religion förblefvo oförändrade, opånyttfödda. Detta var nu den stora hopen. Men då säger evangelisten om några andra: "Men åt alla dem, som mottogo honom, gaf han makt att blifva Guds barn,

dem som tro på hans namn". Detta var nu ett helt annat folk. Dessa, som mottogo honom, voro de, som med alla religionsöfningar och med alla lagens gärningar aldrig funno frid för sina oroliga samveten, utan ännu alltid, fördömda och betungade, sökte och väntade efter Israels tröst. Då dessa fingo höra det glada budskapet om Guds nåd genom Kristus, och Anden upplyste dem därom, att Jesus var Kristus, drogos de så mäktigt till honom, att de icke kunde finna ro, förrän de funnit honom, de föllo ned för honom, bekände sina synder och sökte nåd. Och dessa blefvo nu, märk, för hela sitt lif fästade vid honom; de blefvo hans lärjungar och efterföljare, så åtskilda från den öfriga stora hopen i sinne och väsende, att de därför kallades "parti", "nasaréernas parti" (Apg. 24: 5, 14; kap. 28: 22), ty de blefvo genom tron på Kristus så förvandlade, blefvo "en ny skapelse" (2 Kor. 5: 17), hvilka sedan alltmör helgades och uppfostrades för himmelen. Därför säger Johannes icke blott: "de som mottogo honom" och "de som tro på hans namn", utan tillägger äfven: "Hvilka äro födda icke af blod, icke heller af kött's vilja, icke heller af mans vilja, utan af Gud". Märk! Detta var det afgörande tecknet på det rätta mottagandet, nämligen att de blefvo "födda af Gud", blefvo "en ny skapelse", som för hela sitt lif voro fästade vid Jesus. Detta innebär icke, att de voro felfria, fullkomliga i Kristi efterföljelse; nej, de hvilka Jesus själf erkände för Guds rätta barn och kallade sina "bröder", de voro ännu fulla med brister i alla stycken, i förstånd, i tro, i vaksamhet, ödmjukhet, styrka — uti allt se vi brister i deras historia, så att Jesus fick oupphörligen straffa och rätta sina lärjungar, då de än voro sömnaktiga, än tvistade om hvem som var störst ibland dem o. s. v. Men det var ett, som alltid utmärkte dem, nämligen att de så hängde vid honom, att de dels läto straffa och rätta sig och hade hans ord till sitt rättessnöre, sin lefnadslag, fastän de icke alltid lyckades uti dess fullgörande, dels ock icke kunde lämna honom eller tåga om honom, huru underligt han än förde dem, utan förblefvo ändå alltid hans folk. Äfven då det var mycket illa med dem, då de af satan voro sållade såsom hvete, då deras tros tillförsikt var rubbad, deras mod och styrka nedslagna, deras förstånd förbrylladt, så hade de ändå ett, som förrådde det andliga lifvet, nämligen att deras Jesus var föremålet för deras saknad, sorg och längtan; på honom tänkte de, om honom talade de. Då han var borta, då hade de sorg (och världen glädje), men då han var återfunnen, fröjdades de. Sådant utmärker själfva hjärtat i en

kristen, hvilket ofta i Skriften betecknas med orden "hungra och törsta", "begära honom", "fråga efter honom".

Häraf kan du likasom med ögonen se, hvad det var, att de mottogo honom* — och du ser då Skriftens egen förklaring af ordet "undfå", "mottaga" den saliggörande gåfvan. Gör nu endast en uppriktig tillämpning på sig själf. Tillhör du den hopen, om hvilken Johannes sade: "Hans egna mottogo honom icke", så vet du redan din dom i ordet. Ja, äfven om du tillhör den lilla hopen af dem, som öfva religion på ett allvarligare sätt än världen, så att du har en helt annan och större upplysning, håller allt Guds ord sant och heligt och vill äfven bevisa din tro med dina gärningar, du flyr synden och vinnlägger dig om gudaktighet; så är du dock till din eviga ofärd bedragen, om du blott därjämte har den egenskapen, att din religion, din gudaktighet tillfredsställer dig, så att du icke har någon sådan nöd för dina synder, att du behöfver tigga vid Jesu fötter om försoning och det fortfarande, äfven för de dagliga bristerna, hungrande efter nåd och rättfärdighetens gåfva. Här behöfvas icke många ord; domen är fäld: den som icke "tvår sina kläder i Lammets blod", den som icke finnes i "bröllopskläder", om han ock har kommit till bröllopet ("himmelriket" på jorden), skall dock kastas i mörkret utanför. — Men å andra sidan är ock det lika visst, att om du än har många och bekymrande brister att kämpa med, men blott har den egenskapen, att du icke kan umbära Frälsaren och syndernas förlåtelse, så har du alla stunder en hög, en evig nåd, om ock fördold och okännbar. Ja, äfven om du vissa tider känner dig så död och liknöjd, som de sofvande lärjungarna, att du förskräckes och vet icke annat, än att du ej det minsta bryr dig om Frälsaren, men dock har ett sådant sinne, att du själf dömer dig därför och dock aldrig blir så sant och saligt tillfredsställd, som när något evangelium om Kristus får rum i ditt hjärta, så att du åter kan tro dig äga Guds vänskap; sådant bevisar så osvikligt andens mottagande af nådens gåfva (och således ett sant nådastånd), att om andra tecken tyckas dig än så bekymrande och du icke begriper, huru det allt hänger tillsammans, detta dock är det vissa, att huru du än eljest må vara att straffa eller prisa, du åtminstone är under nåden och blir frälst (1 Kor. 3: 11—15). Ty här skola vi märka, att om ock trons hand, hvarmed gåfvan mottages, är mycket svag och i följd däraf alla nådens krafter äro svaga (hvilket allt är

* Hvarom dock mera i utlägn. af kap. 3: 2.

beklagligt och bör blifva bättre), så är dock själfva gåfvan, "nåd och rättfärdighetens gåfva", alltid lika stor och ensam mäktig att frälsa själen till evigt lif. Därom talar nu det, som återstår i texten, och först orden om själfva gåfvan, nämligen dessa:

Nåd och rättfärdighetens gåfva rikligen. Detta åsyftar, såsom redan under v. 15 är sagdt, att den gåfva, vi hafva genom Kristus, icke blott är så stor, att den motsvarar förlusten genom Adam, utan att den ock är vida större. Detta är ganska lätt att fatta och medgifva, men vi böra ock betänka, hvad häraf följer, och se till, om vi verkligen tro det. Då böra vi betänka, att fördärfvet af Adam består icke blott i det stora allmänna syndaeländet i världen, hvilken ligger helt fången under syndens härskande makt; utan det visar sig ock i allt det syndaelände, hvarmed de trogna hafva att kämpa, all denna brist i förstånd, i tro, i kärlek, i lydnad, i trohet och i helig kraft. Att vi nu genom Kristus hafva en ännu större nåd och rättfärdighet, än fördärfvet af Adam, betyder således, att äfven all denna brist och skröplighet, hvarunder vi sucka och kämpa, icke skall fördöma oss; utan den erhållna nådens och rättfärdighetens öfverflöd skall göra, såsom aposteln här säger, att vi, som mottaga gåfvan, dock skola "härska i lif", skola med alla dessa ännu vidlådande synder och kvarlevor af Adam icke förgås, utan få evigt lif. Ty låtom oss ock något närmare betänka, hvad orden innebära.

"Nåd rikligen", eller öfverflödande nåd — de orden kunna vi väl icke i tiden rätt fatta eller förklara, huru mycket som ligger däri. Men så mycket veta vi, att Gud i sin stora barmhärtighet har gifvit oss i Kristus en så rik och mäktig hjälp, att den skall vara tillräcklig att frälsa i alla möjliga omständigheter, nämligen dem, som mottaga nåden, ja, i vår allra svåraste nöd och vanmakt under synder och alla Adamsarfvets kvarlevor — och icke blott att frälsa oss, utan ock, såsom vi förut betraktat, försätta oss i allra högsta ära och salighet. Men aposteln nämner särskildt rikedomen af "rättfärdighetens gåfva". Denna funno vi bestå däruti, att vi genom Kristus hafva en rättfärdighet, som icke blott fyller måttet af lagens fordringar eller är lika stor som Adams före fallet, utan att den ock är oändligt mycket större, emedan den är själfva Guds rättfärdighet, såsom vi förut under v. 15 betraktade. Af en sådan riklig rättfärdighet följer visserligen allra först, att vi genom densamma åtnjuta en mycket högre Guds kärlek och vänskap, än någon skapad varelses rättfärdighet kunde medföra, i det Gud nu älskar dem, som äga hans Sons rättfärdighet, icke blott såsom rena,

syndfria människor, utan såsom han älskar sin ende käre Son. Kristus själf säger: "Jag i dem, och du i mig, att de må vara fullkomnade till ett, och att världen må förstå, att du har älskat dem, såsom du har älskat mig". Men genom denna rikliga rättfärdighet hafva vi icke blott en öfvermåttan hög Guds vänskap, utan ock en mycket varaktigare än genom den högsta rättfärdighet af en skapad varelse. Om vi ock vore i oss själfva så rena och fullkomliga som Adam och Eva före fallet, men vårt nådastånd berodde af denna vår egen fullkomlighet, så kunde vi dock, såsom dessa, genom en enda synd komma under vreden; men nu hafva vi en rättfärdighet, som är alltför hög att det ringaste skadas eller minskas genom våra brister, Kristi egen rättfärdighet, en "evig rättfärdighet", hvilken därjämte är oss gifven just för våra synder, att dessa icke skulle fördöma oss. Och tänk, när rättfärdighetens gåfva i Kristus är så riklig, att den frälsar de grufligaste syndare, så snart de mottaga henne, och att hon gör sådana äfven till föremål för Guds högsta nåd, gör det blodröda snöhvitt, det som var under vreden älskad, det fördömda saligt; så måste visserligen följa, att den ock allt framgent skall skydda oss för vreden, ja, såsom Luther säger, att alla våra ännu vidlådande synder och uselheter emot denna vår rättfärdighet endast äro såsom gnistor mot vida hafvet. — Sådant låter ock aposteln förstå, då han nu säger om dem, som "undfå nåd och rättfärdighetens gåfva", icke blott att de skola erhålla lifvet, åtnjuta lifvet, utan säger, att de skola "härska i lif".

Härska i lif. Hvad kan detta betyda: "härska i lif?" Utan tvifvel menas då allt, hvad lif må kallas, och afses då härmed hela den härliga frukten af Kristi verk för oss. Såsom af Adam kom död i alla dess bemärkelser; så skola de, som äro i Kristus, hafva lif i alla dess bemärkelser: redan här ett gudomligt lif i själen genom återföreningen med Gud, sitt ursprung, och sist en odödlig kropp och en evig salighet i himmelen, där de i högsta mening skola "härska i lif", "regera med Kristus" (Upp. 22: 5; 2 Tim. 2: 12; Rom. 8: 17; 1 Kor. 6: 2). Men allt detta förenar sig i enda punkt, den, på hvilken all salighet beror, nämligen att de skola hafva en evig nåd och icke mer för sina synder komma under vreden, och detta endast genom att blifva i Kristus och i hans rättfärdighet. Detta är hufvudmeningen i uttrycket "härska i lif", hvilken mening bäst öfverensstämmer med det hela i denna text. Den som har en evig nåd och vänskap hos Gud, den har allt, hvad lif och salighet kan nämnas. Och allt detta, säger aposteln, skall bero af det enda, att en människa "undfår

nåd och rättfärdighetens gåfva". Hvad annat som kan hända en sådan människa, men hon kan blott icke varda fördömd, ty hon har Kristus och endast med honom det eviga lifvet. Falla kan hon, af djäfvulen sällas och ömkligen vanställas, så att all hennes kristendom synes vara förstörd och förlorad, men för alltid bortkastas, det kan hon icke, så länge hon ännu ligger vid nådastolen för att få "nåd och rättfärdighetens gåfva"; hon har då ännu alltid det eviga lifvet. Och hemligheten af detta förhållande ligger uttryckt i de korta ord som nu följa:

Genom den ene, Jesus Kristus. Att de troende skola såsom konungar "härskas i lif", det hafva de endast genom Kristus; ty såsom de voro ett med Adam i hans fall, så äro de ett med Kristus i hans seger och triumf. Emedan han är rättfärdig, äro ock de rättfärdiga; emedan han är konung, äro ock de konungar (Upp. 5: 10); emedan han har ett evigt lif, hafva ock de ett evigt lif; ty de äro ett med honom, såsom de voro ett med Adam. "Jag lefver, I skolen ock lefva", sade Herren. Och åter: "Jag har kommit, på det att de må hafva lif och hafva öfver nog". Glöm aldrig, att vi hafva allting endast "genom den ene, Jesus Kristus". Är du sofvande, så behöfver du icke detta; men är du vaken, så att du känner synden, så skall det genast vara slut med din tröst och ditt härskande i lif, om du glömmet detta, "genom den ene", och börjar se på dig själf och hvad du hos dig finner och känner. Då finner du ingen rättfärdighet, utan endast synd; ingen Guds kärlek, utan endast rättvis vrede; intet lif, ingen kraft, utan endast död och vanmakt. Men kan du i tron säga så: Kristus är rättfärdig, därför är jag rättfärdig; Kristus har Guds kärlek och välbehag, därför har ock jag Guds kärlek och välbehag o. s. v., då kan du under all din egen största skröplighet ännu alltid "härskas i lif".

Men såsom förut det ordet "undfå", mottaga blef oss mest tydligt genom historien, hvilken i lefvande bilder ställde för våra ögon, hvad ordet innebär; så skola vi ock på samma sätt lära, hvad detta är: "härskas i lif genom den ene". Vi skola se det af lefvande exempel i den heliga skrift. Men då skola vi betrakta sådana exempel, där det sett mycket illa ut, där det varit en hård strid om själfva lifvet, ty ordet "härskas", tyder på strid och kamp. Så sades ock om den saliga skaran, som stod med segerpalmer i sina händer — en af himmelens äldsta sade: "Dessa äro de, som komma ur den stora bedröfvelsen" (Upp. 7). Och hela vår segerkraft i striden beskrifves så: "Segern,

som öfvervinner världen, är vår tro“. Men tron har alltid att göra med ting, som icke synas, med sådana förhållanden, där det ser mörkt ut och olikt det, som skall tros. Att segra genom tron, att ”härska i lif genom den ene“, detta är då något, som icke alla skola förstå eller behöfva; nämligen först icke de sofvande, hvilka ännu mena, att de hafva sin väg och sin kristendom i sin egen makt; och för det andra icke heller de nådebarn, hvilka ännu stå i den första glädjen och kärleken och äro lyckliga att hafva brudgummen nära. Här är därför något för dessa hårdt pröfvade kristna, som icke annat se och känna, än att synden och djäfvulen härska öfver dem, då synden icke mera är blott ett ord, en tanke, utan en gruflig verklighet. Då en kristen icke blott får känna syndiga tankar, lustar och begärelser (hvilket redan är förskräckligt nog) utan hjärtats fördärf äfven bryter ut i syndiga ord och gärningar; ja, då en själ, som ingenting högre önskat och sökt än att kunna vara rätt helig i all sin umgängelse, understundom blir så sållad af satan, att hon gör rätt svåra fall, af hvilka ömkliga händelser vi se så många exempel i de heligas historia och i deras jämmer, klagan och bäfvan för Guds vrede: när en kristen erfar något sådant, då blir det honom alltför svårt att inse, huru han skall ”härska i lif“, skall blifva frälst och salig. I sådan nöd behöfver jag se, hvad Guds eget ord säger. Jag kan icke våga bygga min själs frälsning på någon mänsklig tanke eller läromening; jag behöfver Guds eget ord. Hvad säger nu Skriften om dylika svåra händelser? Med förbigående af sådana exempel, som oftare betraktas, såsom Job, David, Petrus, m. fl., hvilka efter grufliga frestelsestormar och svåra syndafall dock frälstes ”genom den ene“, genom den rikliga nåden och rättfärdighetens gåfva, vilja vi endast se, huru vår apostel själf dömde i dylika händelser, hvaraf vi bäst skola förstå den djupa och rika meningen af hans ord. I hans första bref till ”Guds församling“ i Korint äro många upplysande ställen. Redan i tredje kapitlet läsa vi ett tydligt vittnesbörd därom, att själfva lifvet, frälsningen, beror endast af ett, af tron, huru illa det eljest kan se ut. Han säger först, v. 11: ”Ty en annan grund kan ingen lägga, än den som är lagd, hvilken är Jesus Kristus“. Sedan säger han, att man på denna enda rätta grund likväl kan bygga mycket olika, både såsom lärare (hvilket här tyckes vara den egentliga meningen, jämf. v. 5—10) och sedan äfven i sitt eget lefverne — ja, så olika som af ”guld, silfver, dyrbara stenar“, eller af ”trä, hö, strå“. Då anmärker han: ”Om det verk, som någon har byggt därpå, varder bestående (då det pröfvas

i domselden, v. 13), skall han få lön; men varder någons verk nedbrändt, så skall han gå miste om den; men själf skall han varda frälst, dock såsom genom eld“, d. ä. med nöd och anfäktning. Märk detta! Till och med om en lärare, som väl är trogen (då han ”varder frälst“), dock af någon skef riktning byggt så illa, att det motsvarar ”trä, hö, strå“, d. ä. fästade folket vid saker, som icke utgöra en sann helighet utan människobud, gjort bisaker till hufvudsaker o. s. v., hvilket skall blifva honom till grufligt bekymmer, när han en dag förstår det, så skall han dock själf blifva frälst, blott därför att han ändå byggt sin tro på rätta grunden. Sådant visar, hvad det är att blott för ”nåd och rättfärdighetens gåfva härska i lif“; det sker nämligen ”genom den ene, Jesus Kristus“. Uti femte kapitlet omtalas, att en af församlingens medlemmar hade börjat lefva i en så grufelig last, som icke ens hedningarna visste tala om, och om denne blodskändare dömer aposteln, att han skulle ”öfverlämnas åt satan till köttets fördärf“, satan skulle på något svårt sätt få martera honom; men märk, hvad aposteln tillägger: ”På det anden må blifva frälst på Herren Jesu dag“. Så skulle då äfven en sådan frälsas! Och vi se af andra brefvet, huru aposteln förmanade bröderna, att de nu, då mannen var kommen till ånger, ”tvärtom skulle trösta honom“ (kap. 2). När det inom samma Guds församling tillgick så illa och kärlekslöst, att de kristna, således bröder i Kristus, gingo till rätta med hvarandra, och det ”inför otrogna“ (verkliga hedningar), hvilka nu skulle slita de kristnas tvister, och aposteln hade allvarsamt förehållit dem sådant; så säger han ännu i samma strafftal, att de dock voro sådana, som skulle döma världen och änglarna (1 Kor. 6: 2, 3); han gaf dem således ännu icke förlorade, utan förmanade dem endast till bättring. Sådant visar, hvad det är, att vi frälsas blott genom den ene, ja, under de mest svåra förhållanden. Men vidare: då inom samma Guds församling några voro så oskickliga, att de drucko sig druckna, när de kommit tillsammans för att hålla nattvard, så gifver aposteln dessa en förskräcklig varning och säger, att straffdomar af Gud skulle öfvergå dem för detta svåra oskick; ”men“, tillägger han, ”då vi varda dömda, varda vi tuktrade af Herren, på det att vi icke må varda fördömda med världen“ (1 Kor. 11). Aposteln gaf dem således icke förlorade utan menade, att de ännu skulle frälsas. Alla dessa exempel visa, huru den ”rikliga nådens gåfva“ ensam och allena frälsar dem, som mottaga henne, äfven under de mörkaste förhållanden; visar, att frälsningen är endast uti den ene, Jesus Kristus; att den, som dock af hjärtat mottager nåd och rättfärdighetens gåfva,

skall endast genom denna "härskas i lif". Det är så förloradt med all vår egen rättfärdighet, att Gud i sin stora barmhärtighet lagt all vår frälsning och salighet endast i "den ene". Måtte vi aldrig glömma detta! Den som har Sonen, han har lifvet!

18 o. 19. Såsom nu därför genom en öfverträdelse fördömmelse kom öfver alla människor, så har ock genom en rättfärdighet rättfärdiggörelse till lif kommit öfver alla människor. Ty såsom genom den ena människans olydnad de många hafva blifvit gjorda till syndare, så skola ock genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga.

Här återvänder nu aposteln till den egentliga hufvudsaken i hvad han från och med v. 12 framställt, nämligen själfva jämförelsen mellan Adam och Kristus. Sedan han i de mellanliggande verserna visat, huru mycket större och mäktigare arvet af Kristus är än arvet af Adam, återtager han själfva jämförelseuttrycket från v. 12: "Såsom genom en" o. s. v., men inleder det nu med ett ord, som antyder en sammanfattning och slutledning af det mellanliggande; ty v. 18 börjar egentligen med ordet: därför — "såsom nu därför genom en öfverträdelse" o. s. v.

Och så hafva vi åter här den stora tröstrika förklaringen, att såsom synden och fördömmelsen kommit öfver oss genom en öfverträdelse, så skola vi ock få rättfärdigheten och det eviga lifvet genom en rättfärdighet. Här tjäna nu motsvarigheterna i texten på ett förträffligt sätt till att ömsesidigt förklara hvarandra. *En rättfärdighet* svarar här emot *en öfverträdelse*; däraf märka vi hvad som menas med Kristi rättfärdighet, nämligen motsatsen mot "öfverträdelse", ett fullkomligt uppfyllande af lagen, eller såsom det i v. 19 förklaras: hans lydnad. Så sade ock Herren själf: "om rättfärdighet; ty jag går till Fadern", (Joh. 16: 10). Vidare svarar *rättfärdiggörelsen* genom en rättfärdighet emot *fördömmelsen* genom en öfverträdelse. Däraf lära vi, att rättfärdiggörelsen är en Guds domshandling, hvarigenom människan förklaras rättfärdig, eller såsom den där i allt fullgjort lagen, och detta på grund af *en rättfärdighet, den enes lydnad*. *Rättfärdiggörelse till lif* sättes här emot fördömmelsen till döden och betecknar således, att den rättfärdiggjorda människan dömes fri från döden och berättigad till det eviga lifvet. Såsom under Adam fördömmelsesdomen gjorde alla lefvande till dödens barn, så gör under Kristus rättfärdiggörelsedomen de förut

dödsdömda till det eviga lifvets barn. Vidare sättes här rättfärdiggörelsens allmänlighet emot fördörelsens allmänlighet, då aposteln brukar de orden: *öfver alla människor*, såväl om rättfärdiggörelsen till lif, som om fördömsen. Således är då nåden och rättfärdighetens gåfva lika allmän, d. ä. gifven åt alla människor, som synden och fördömsen är allmän öfver alla människor.

Men huru skola vi förstå detta, då vi af allt Guds ord veta, att icke alla människor varda frälsta, icke alla varda delaktiga af Kristi rättfärdighet? Först måste vi ovillkorligt fasthålla, att ordet "alla" i senare hälften af versen måste betyda detsamma som "alla" i förra hälften — detta ligger i själfva jämförelseformen såsom en afgjord nödvändighet. Men då uppstår ju här något besynnerligt, emedan vi ock lika visst veta, såsom nyss sades, att icke alla människor varda delaktiga af Kristus, men däremot att alla af naturen äro delaktiga af Adam. Rätteligen har Augustinus anmärkt: "De mörka ställena i Skriften härröra af de mörka ställena i våra hjärtan." Här är ingen motsägelse, ingen svårighet, om vi endast tro, hvad Skriften lär om Kristus och hans verk för oss. Såsom Adams synd och fördömsen öfvergått alla människor, och likväl icke alla människor varda evigt fördömda; så äro ock Kristus och hans rättfärdighet gifna åt alla människor, och likväl varda icke alla människor frälsta. Från Guds sida är rättfärdigheten gifven för alla människor: den är åt alla förvärfvad och väntar blott på att blifva mottagen. Men det personliga åtnjutandet af denna rättfärdighet beror, såsom Skriften öfverallt lär, af trons mottagande; hvarom aposteln i föregående vers uttryckligt sade: "de, som undfå, mottaga, nåd och rättfärdighetens gåfva". Att tala om detta personliga mottagande hörde nu icke till sammanhanget i denna vers (18), där aposteln framhåller urkällorna till både döden och lifvet, nämligen "en öfverträdelse" och "en rättfärdighet". Såsom redan är antyd, behöfva vi blott erinra oss, att fastän synden och fördömsen från Adam gått öfver alla människor, likväl icke alla människor varda fördömda, utan endast de, som förblifva i döden af Adam och icke blifva genom en ny födelse inplantade i Kristus. Hela den oräkneliga skaran af fulländade saliga inför Lammets tron (Upp. 7: 9) äro alla Adams barn och voro alla efter sin första födelse under fördömsen; men nu stå de där likväl saliga i sina hvita kläder och med palmer i sina händer. Så beror då själfva utgången af vårt lif, saligheten eller fördömsen, af det förhållandet, huruvida människan förblifvit i Adams död eller tvärtom blifvit född på nytt, förenad med Kristus och delaktig af hans rättfär-

dighet. Men såsom Adam åt alla människor lämnat i arf synden och döden; så har ock Kristus likaledes åt alla människor lämnat i arf rättfärdigheten och lifvet. Och såsom förblifvandet under synden och döden till evig fördömelse beror af förblifvandet i Adams andliga död, så beror erhållandet af det eviga lifvet af inympningen i Kristus.

Och måtte vi väl betänka detta, att gåfvan är gifven åt alla, ehvad den blir mottagen eller icke. Aposteln visste väl, och med smärta, att "icke alla hörsamma evangelium" (kap. 10: 16); men han vågade därför icke inskränka den alla omfattande nåden i Kristus. Fastmer är det just nådens allmänlighet, som utgör den hufvudsak, han här vill framhålla genom jämförelsen mellan Adam och Kristus, och hvilken han därför uttrycker med de bestämda orden "alla människor" — för ens skull fördömelse och för ens skull rättfärdiggörelse till alla människor, ja, till allt hvad som heter människa. Så allmän är nåden. När du ser de uslaste syndaträlar, som framläpa sitt lif i djäfvulens våld, tänk alltid: Äfven dessa äro i Kristus återlösta, äfven deras handskrift har han fastnaglat vid korset (Kol. 2: 14), äfven för dessa är den yppersta klädningen beredd och färdig att påklädas dem, när de blott vilja återkomma till sin Fader (Luk. 15: 22). Då du ser dig själf så förlorad och fången under synden, att du icke mera vet något råd, betänk likväl, att äfven för dig är den dyra lösepenningen erlagd, äfven för dig är rättfärdighetens klädnad beredd och färdig, emedan äfven du är en ibland "alla människor". Och är du därjämte en bland dem, som "rikligen undfå nåd och rättfärdighetens gåfva" (v. 17), så är du ock för din person delaktig af rättfärdigheten och lifvet. Så förstå vi då de dyra orden i vår vers. Men aposteln förklarar dem ännu tydligare, då han vidare tillägger:

Ty såsom genom den ena människans olydnad de många hafva blifvit gjorda till syndare, så skola ock genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga. Detta är nu aposteln slutliga förklaring på den storartade liknelsen (v. 12—19).

"Genom den ena människans olydnad hafva de många blifvit gjorda till syndare". Här säges nu åter, att "de många", d. ä. alla Adams barn (se utlägg. af v. 15), blefvo syndare "genom ens olydnad". Därmed åsyftas icke, att vi ärf Adams fördärfvade natur (hvilket fastmer utgjorde ett straff, eller det kännbara beviset på vår delaktighet i hans synd), utan såsom vi ock förut sett, talas här just om denna vår delaktighet i det första syndafallet, då vi alla syndade uti och med vår stamfader. Därför brukar ock aposteln här de orden: "gjorda till

syndare.“ — Att aposteln har denna mening med sina ord, är mycket viktigt att märka för att icke gå miste om själfva hufvudsyftet i texten, i hvilken allt går ut därpå, att både synd och rättfärdighet kommit genom delaktighet i en annans gärning. Det vore annars icke så viktigt att veta och tro vår delaktighet i Adams olydnad, om det icke tjänat till att öppna vår blick för den andra stora hufvudsanningen, nämligen att vi skola på samma sätt vara delaktiga i Kristi lydnad, hvilket är den egentliga saliggörande sanningen. Det är således hela den stora tillräknelseläran, som här är i fråga. Då denna är för hela kristendomen så öfvermåttan viktig, och det därjämte är just emot denna hufvudlära, som otron och förnuftet alltid föra den hårdaste strid, vilja vi åter erinra om de mest afgörande bevisen därpå, att aposteln här lärar, icke blott att vi ärft Adams fördärf, utan att Adams största synd var allas vår synd, ”genom hvilken“, såsom Luther säger, ”han nedsyndade oss alla på en gång“. De afgörande bevisen därpå, att aposteln åsyftar denna omständighet, ligga dels i det stora hufvudsyftet i denna text, dels i själfva de tydliga orden. Då aposteln här så idkeligen upprepar: ”genom den enes öfverträdelse“, ”medelst den enes öfverträdelse“, och ställer däremot ”en rättfärdighet“, ”den enes lydnad“, så är lätt att märka, hvad som utgör textens hufvudsyfte, nämligen den stora läran om delaktighet i en annans gärning. Och såsom vi förut sett, säger han dessutom uttryckligt i v. 16, att ”domen kom genom en synd till fördömelse“ — det är då icke fråga om det inneboende fördärfvet utan ”domen“, säger han ”domen till fördömelse“. Och i v. 17 säger han, att ”döden har medelst den enes öfverträdelse härskat“, och det icke öfver Adam allena, utan, såsom han i v. 14 och 18 säger, ”öfver alla människor“, ”äfven öfver dem, som icke hade syndat med någon öfverträdelse lik Adams“. Vi märka då, att han i denna text talar om synden med afseende på skuld och fördömelse, och icke om dess inneboende. Då han nu i denna nittonde vers upprepar och sammanfattar allt, hvad han framställt i de föregående, måste de orden, att ”genom den ena människans olydnad alla blifvit gjorda till syndare“, hafva samma betydelse som genom det hela och endast åsyfta syndens skuld, icke dess inneboende; så mycket mer som han ock brukar ett sådant ord, som vi sett, nämligen ”gjorda till syndare“. Och därför uttrycker han ock motsatsen härtill därmed, att vi ”genom den enes lydnad skola göras rättfärdiga“. Då det nu är afgjort, att denna rättfärdiggörelse icke betecknar, att rättfärdigheten i oss ingjutes, eller detsamma som helgelsen, utan att Kristi lydnad tillräknas oss, så måste ordet: ”gjorda till syndare“, här icke

heller syfta därpå, att vi ärfde Adams fördärf, utan endast på vår skuld och dom inför Gud; annars vore hela jämförelsen rubbad, och utan någon antydning därom en ny mening införd, alldeles afvikande ifrån meningen genom det hela. Härmed är då tillräckligt bevisadt, att det är vår delaktighet uti skulden af Adams synd, aposteln här åsyftar; men därför måste ock denna synd i sanning vara äfven vår synd, annars kunde icke dess skuld drabba oss. Är nu detta svårt att förstå, i det vårt förnuft alltid invänder: huru kunde Gud tillräkna oss Adams synd? så är det dock, såsom vi här se, den heliga skrifts egen lära; och därjämte bekräftadt af allas vår bittra erfarenhet, nämligen den, att straffet och följderna af Adams synd drabbat oss alla. Att jag icke kan förstå Guds underligaste vägar och domar, må dock icke bringa mig att förneka deras sanning. Och förnekar jag denna första tillräknelse, eller vår delaktighet i Adams synd, så måste jag ock förneka den andra tillräknelser, eller att Kristi lydnad skall vara vår rättfärdighet. Men på Guds tillsägelse vill jag hellre undergifvet tro både den förra och den senare tillräknelser och endast, tillbedjande Guds vishet och nåd, med aposteln utropa: "O, hvilket djup af rikedom och visdom och kunskap hos Gud! Huru outgrundliga äro icke hans domar och outrannsakliga hans vägar" *.

"Så skola ock genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga". Såsom alla Adams barn blefvo dömda till syndare blott genom hans olydnad; så dömes ock all Kristi säd för rättfärdig blott genom

* Att Adams synd var allas vår synd, det är en hemlighet, som vi skola tro på Guds ord allena. Några hafva velat göra den antaglig genom liknande förhållanden i det mänskliga lifvet; men detta är icke rätta sättet. Hvad Gud förkunnat oss är lika sant, om vi ock aldrig finna någon motsvarighet därtill i mänskliga förhållanden. Och det är en mycket farlig förvillelse, om kristna skulle få den tanken, att de skola vara mäktiga att förstå och rättfärdiga allt, hvad Gud gör och säger i sitt ord. När Abraham fick befallning att offra sin son, erhöill han ingen förklaring öfver ändamålet, eller huru han ändå skulle få en talrik afkomma genom samme Isak; men han var stark i tron, »gifvande Gud äran och fullt öfvertygad, att hvad som hade blifvit lofvadt, det var han ock mäktig att hålla». Denna Abrahams tro är oss förehållen till ett efterdöme. När ängeln bebådade Maria, att hon skulle blifva Guds Sons moder, så var det henne alldeles obegripligt, men hon böjde sig ödmjukt för den påminnelsen, att »för Gud är ingenting omöjligt». Det är att högeligen vanära Gud, om vi vilja först förstå, innan vi skola tro, när vi hafva hans ord för oss. Gud är oss alltför stor och obegriplig i alla sina verk; han vill rent af varda trodd.

hans lydnad. "Genom den enes lydnad". Här säger nu aposteln uttryckligt, hvaruti Kristi rättfärdighet består; han säger: det var hans lydnad, hans eget personliga fullgörande af all Faderns vilja. Såsom syndafallet bestod uti "den ena människans olydnad", så skulle dess godtgörande ske genom "den enes lydnad". Hela Kristi lif på jorden, ifrån krubban till korset, var idel lydnad. "Kärleken är lagens fullbordan", säger aposteln. Kristus hade en fullkomlig kärlek både till sin Fader och till oss människor. Af kärlek till oss och lydnad för sin Fader kom han till jorden och blef vår broder; i samma kärlek och lydnad gick han omkring, görande väl och hjälpende alla; af kärlek till oss och lydnad för sin Fader ville han ock "smaka döden för alla". Han var "lydig intill döden, ja, intill korsets död" (Fil. 2: 8). Att vara en lydande tjänare var annars något främmande för honom, som själf var laggifvaren och alla konungars konung; därför säger aposteln, att han har i sitt lidande "lärt lydnad" (Hebr. 5: 8). Och Herren Kristus säger själf, att det var hans "mat att göra Faderns vilja" (Joh. 4: 34). Att Kristi hela lif var lydnad, har Herrens Ande särskildt antydtt i den fjortionde psalmen, där Kristus så talar, v. 7: "Till slaktoffer och spisofer har du icke behag — öppna öron har du gifvit mig", hvilket egentligen betyder: öronen har du genomborrat på mig — hänsyftande på den seden, att lifegna trälar märktes med örats genomborrande. Därmed uttrycker då Kristus, att han var helt och hållet gjord till en lydande tjänare; såsom han ock, v. 9, tillägger: "Att göra din vilja, min Gud, är min lust, och din lag är i mitt hjärta". Ingenting mindre än en sådan hög och fullkomlig lydnad kunde frälsa människan från den fördömelse, som för den ena människans olydnad kom öfver oss. Men se nu här i denna Kristi fullkomliga lydnad, hvad som betäcker allas vår beständiga olydnad. All de heligas andliga nöd och klagan är just den, att de icke kunna rätteligen lyda Gud, utan ännu beständigt bryta mot honom. Där anden är villig och helig, är det medfödda fördärfvet blott desto mera kännbart och tryckande, och alltid såsom en olydnad. All synd i hjärtat eller i lefvernet, i tankar, begär, ord och gärningar, utgör alltid en olydnad emot Gud, hvilken i sin heliga lag förbjuder allt detta onda. Då ängslas, kvida och förskräckas de trogna, såsom olydiga emot sin Gud. Men se nu här! Mot all denna vår olydnad har Gud satt sin Sons lydnad. Hans lydnad skall vara vår lydnad. Så säger denna text: "Genom den enes lydnad skola de många göras rättfärdiga". Just därtill sände Gud sin Son under lagen, säger aposteln, "att han skulle friköpa dem, som voro under lagen" (Gal. 4: 5). Då

Gud af evighet såg alla människor hemfallna under synden och domen och uppfyllda med ett sådant fördärf, att ingen enda kunde fullkomligt lyda eller fullgöra lagen, beslöt han i sin eviga barmhärtighet att själf bota allt detta "genom den ene". Hans Son skulle blifva en "kvinneas säd", en sann människa, men med fullkomlig lydnad, och såsom en ny stamfader för oss fullgöra lagen och utstå dess förbannelse; på det att, såsom vi blifvit syndare genom den förste stamfaderns olydnad, vi också skulle blifva rättfärdiga endast genom den andres lydnad. Och det är just denna Kristi fullkomliga lydnad, som egentligen utgör själfva rättfärdigheten, hvarmed vi bestå inför Gud. "Därför ser tron", säger konkordie-formeln *, "på Kristi person, såsom den där för oss är gjord under lagen, burit vår synd och i sin gång till Fadern för oss, arma syndare, bevisat sin himmelske Fader den fullkomliga lydnaden och därmed betäckt allas vår olydnad, som bor i vår natur och framsticker i dess tankar, ord och gärningar, så att denna (vår olydnad) icke tillräknas oss till fördömelse, utan af ren nåd allenast för Kristi skull varder oss tillgifven och förlåten."

Därför skall hvar och en, som gärna vill vara en kristen och tro Guds nåd, men förhindras och tryckes af sin egen mångfaldiga olydnad, med allvar fatta denna tröst och säga: Kristi lydnad är min lydnad. Med min egen lydnad och rättfärdighet är det så allöeles förloradt, att jag måste helt förtvifla och aldrig mer tänka på saligheten, om jag skall dömas efter lagen; men därför har Herren Kristus varit under lagen och bevisat en fullkomlig lydnad, att han skulle därmed "friköpa oss, som voro under lagen". Ty han behöfde ju sannerligen icke vara under lagen för sin egen person, utan gjorde det ju alltsammans för oss, i vårt ställe och oss till godo. Detta är då min enda rättfärdighet, nämligen icke min lydnad utan hans lydnad; ty äfven då min nya människa vill vara lydig, är likväl den gamla naturen i mig full med olydnad. Därför är nu det min enda tröst, att Kristus var lydig för oss. På detta sätt skola vi göra oss gagn af denna tröstrika text. Ty säger någon: Hvad hjälper mig det, att Kristus var lydig, då jag icke själf kan vara det? så svaras: Om icke Kristi lydnad är din lydnad, så är du evigt förlorad. Här säger oss Herrens apostel, att vi skola endast "genom den enes lydnad göras rättfärdiga". Vi skola med mycket nit och allvar inpräglä i våra hjärtan dessa dyra orden: genom en, "genom den enes lydnad, genom en rättfärdighet".

* Concordia Pia.

Annars måste vi alltid för känslan, samvetet och otrons ingifvelser kringföras såsom spånar på det vilda hafvet. Däremot, hvilken salig tröst och trygghet för en arm, uttröttad syndare, att få hvila vid denna fasta klippa: Guds eviga rådslut, att såsom vi alla blefvo syndare genom ens olydnad, vi ock skola varda rättfärdiga endast genom ens lydnad.

Den text, vi nu haft att betrakta (v. 12—19), är af högsta vikt för en kristens hela lif, såväl för den rätta läran som för hjärtats tro. Aposteln har här, i en storartad jämförelse mellan Adam och Kristus, framställt den stora hufvudsanningen i Kristi evangelium, att såsom all synd, död och fördömelse kommit öfver alla människor genom ens olydnad, på samma sätt kommer ock all rättfärdighet och salighet endast genom ens lydnad. Men han har ock visat, att det goda, vi ärfvt af Kristus, icke är blott lika mycket som det onda, vi ärfvt af Adam, utan att nåden och rättfärdighetens gåfva i alla afseenden "rik-ligen" öfverflödat, så att den, som mottager gåfvan, har icke allenast full motsvarighet mot det förlorade, utan ock en mycket större nåd, ära och härlighet, än människan någonsin kunde hafva före synda-fallet. — Men då summan af icke blott denna text, utan ock af hela apostelns bevisning från sjuttonde versen af första kapitlet och till slutet af detta femte kapitel går ut därpå, att människan icke varder rättfärdig genom lagens gärningar, genom något som hon själf kan vara eller göra efter lagen, utan endast genom en fri skänk och gåfva, genom Kristus; så uppstår här helt naturligt och nödvändigt den frågan: Hvartill skall då lagen vara? Då lagens hela uppgift är att handla om synd och rättfärdighet, skulle den icke då verka rättfärdighet? Härpå svarar nu aposteln, i den text som följer, på ett för många oväntadt och stötande sätt och säger:

20. Men lagen kom också in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda; men hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer.

Här uttalar nu aposteln i tydliga ord den hemlighet, som annars endast ett andligt öga såg (dels i den stora försoningsläran ifrån världens begynnelse, dels ock särskildt i Kristi tal och domar), nämligen att Guds mening och ändamål med lagen icke var, att människorna därigenom skulle varda rättfärdiga eller heliga, utan tvärtom att den i all människonatur liggande syndens sjukdom skulle slå ut och visa

sig och därmed göra Israels läkare rätt behöflig och kärkommen, således att "bereda väg för Herren". Allting skulle tjäna honom, ty i honom allena var lifvet. Därtill skulle lagen tjäna — icke att förminska, utan att föröka synden. Men detta är den hemlighet, mot hvilken allt förnuft strider, så länge vi lefva. Det är ingen naturligare tanke hos oss än den, att lagen måste verka sådant, som den lär och yrkar; att då den förbjuder synden, den ock måste hämma synden; att då den lär och yrkar, hvad rätt och heligt är, den ock måste verka rättfärdighet och helighet, där den rätt aktas. Ja, denna tanke ligger så djupt i allas vår natur, att äfven trogna, som ofta och kännbart erfarit, att af lagen fick synden lif och fördubblad kraft, då däremot endast nåden helgade hjärtat, likväl oupphörligt igen intagas af den meningen, att de skola förbättra sig själfva eller andra med lagen. Måtte vi därför med allt allvar gifva akt på, hvad aposteln här lär oss, då han säger, att lagen har en motsatt verkan, så att den tvärtom åstadkommer ett syndens öfverflödande, samt att detta rentaf är Guds ändamål med lagen. Låtom oss se, hvad textorden innebära.

Men lagen kom också in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda. — "Kom också in", d. ä. jämte eller såsom tillägg till den nu beskrifna frälsningsplanen genom Kristus har Herren Gud också gifvit oss en lag, nämligen den i skrifna och bestämda bud till Mose öfverlämnade (se v. 13, 14). Och Guds förnämsta mening och afsikt med denna lag var, "att öfverträdelsen skulle öfverflöda" — närmare gr.-texten att "öfverträdelsen måste förmeras" eller "blifva öfvermåttan stor". — Hvad betyder nu detta? Först stå här tydligt sådana ord, som innebära, att detta icke blott har blifvit händelsen, utan att det varit Guds egen afsikt med lagens utgifvande. Men detta är ju dock för mycket underligt. Huru kunde det vara Guds afsikt vid lagens utgifvande, att synden skulle öfverflöda, då Gud är helig och i sin lag förbjuder synden? Svar: Här säges icke, att Gud med denna lag gaf synden dess tillvaro. Nej, synden fanns i människan förut. Guds vilja och afsikt var endast, att den redan tillvarande synden icke skulle förblifva okänd, så att syndaren kunde hålla sig för god och rättfärdig. Då gaf Gud oss en lag med bestämda bud och förbud, hvarigenom friheten inskränktes och egentliga brott ökades, så att synden måste blifva rätt känd och förkrossande. — Denna mening framstår i vår vers desto tydligare därigenom, att på första stället står "öfverträdelsen". Då synden innefattar äfven den onda roten, arfsynden, betecknar däremot "öfverträdelsen" alltid verksynd —

egentligen: "sidofall" från de tydliga och kända budens utstakade väg. Således vill aposteln säga: före den skrifna lagen var Guds vilja så dunkelt känd, att synden utgjorde en mera dold ondska och icke oftare egentlig öfverträdelse, än när ett känt Guds bud blef brutet. Då gaf Gud oss en lag med många tydliga och bestämda bud, på det att ondskan skulle idkeligen utgöra egentlig "öfverträdelse" — "på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda", säger aposteln. Men genom förbud väckes och uppretas äfven begärelsen (Rom. 7: 5—13), hvarför ock synden i sin helhet nu "öfverflödade", blef mäktigare, såsom vidare i versen säges. Detta är, hvad aposteln här talar om. Många hafva velat i hans ord inlägga en annan mening, än hans egna uttryck innebära, då de sagt: Meningen är icke, att synden skulle öfverflöda, utan syndakänslan. — Nu blir det visserligen en följd af syndens öfverflödande, att man också lär att känna henne; men aposteln har dock icke här talat därom, utan säger tydligt, att öfverträdelsen skulle öfverflöda. Dessutom har han i v. 1 af nästa kapitel nog tydligt låtit förstå, att han här icke talat om syndakänslan utan om själfva syndens öfverflödande, då han där säger: "Hvad skola vi då säga? Skola vi förblifva i synden, på det att nåden må öfverflöda?" Han antager icke, att någon skulle så förstått hans ord på detta ställe (v. 20), att han talat om syndakänslan. Och han svarar icke: jag menade ej synden, utan syndakänslan; nej, hela hans förklaring i sjätte kapitlet visar tillräckligt tydligt, att han här hade sagt, det själfva synden skulle öfverflöda genom lagen. Såsom nyss anmärktes, blir visserligen en följd däraf, att man lär känna synden; men vår text talar dock om en mycket mera besynnerlig och tänkvärd sak, nämligen att också själfva synden skulle genom lagen blifva större och öfverflödande, och att således hvarken rättfärdighet eller helgelse skulle komma af lagen.

För att tydligare förstå lagens ändamål, bör märkas, att den tjänar på trenne olika sätt: först på samma sätt som det världsliga svärdet, till att med sina bud och hotelser afhålla de otrogna från laster och missgärningar, hvarmed de förstöra sig själfva och sina medmänniskor. Men denna verkan af lagen tjänar icke till själens frälsning, utan endast för detta timliga lifvet. För det andra tjänar lagen också vid människans omvändelse, men då på ett helt annat sätt, nämligen icke till att hämma synden och bidraga till vår rättfärdighet, utan tvärtom till att föröka synden och eländet, till dess vi måste helt förtvifla på oss själfva och söka vår frälsning endast i Kristi

försoning. Detta var lagens förnämsta ändamål och verk. Det tredje är, att den ock tjänar de trogna, dels såsom ett heligt rättesnöre, som alltid visar oss, hvad som är ondt eller godt, för Gud misshagligt eller kärt, till hjälp emot alla hjärtats och djäfvulens bedrägerier i den frågan; dels ock såsom en spegel, hvilken alltid visar oss vår synd och orenlighet, förödmjukar och tuktar.

Men då aposteln här är sysselsatt med själfva den stora hufvudläran om syndares frälsning, då måste han omtala, huru det tillgår, när syndaren skall förkrossas och beredas för nåden, och då är det icke lagens verk att förminska synden, utan tvärtom att göra den större, mångfaldigare och svårare. Detta sker nu på det sätt, som redan är antydt, nämligen först så, att ju flera och klarare buden blifva för människan, desto flera och svårare blifva öfverträdelsena. Ty då friheten inskränkes för en varelse, som är "såld under synden", under ett öfvermåktigt fördärf, så blifva öfverträdelsena i samma mån flera; och ju mera ljus hon har öfver Guds vilja, desto mera otillbörlig och brottslig blir olydnaden. Härtill kommer då ytterligare den omständigheten, hvarom aposteln talar i kap. 7: 5—13, att naturens ondska är så stor, att själfva förbudet retar till öfverträdelse, att just det budet "Du skall icke begära", såsom aposteln säger, "verkade i mig all begärelse"; hvaraf ändtligen kommer, att då människan känner, att hon icke kan fullgöra lagen, blir hon bitter emot Gud och hans lag (kap. 8: 7). Hvarom Luther säger: "Så snart lagen blifver rätt uppenbarad, är där ock genast en förbjuden och hindrad begärelse, som då hatar lagen, hvilken förbjuder och plågar människan; då blir den hindrade lustan förbittrad och vred, växer och förökar sig. Alltså är lagen syndens kraft (1 Kor. 15: 56), ty den stärker och ökar synden; därför kallas den ock en "dödens lag", emedan den dödar, då den gör synden större" *.

"Att man nu må veta", säger åter Luther, "att förnämligast på detta sätt bruka lagen, är öfvermåttan nyttigt och högeligen af nöden. Ty en människa, som icke uppenbarligen är en mördare, horkarl eller tjuf, utan håller sig inför världen, såsom en from man anstår, den torde väl göra en ed därpå, att han är alldeles rättfärdig och from; ty han är af djäfvulen förblindad och besatt, så att han icke ser eller känner sin synd, nöd och elände; därför gör han sig själf sådana tankar, som vöre han from och rättfärdig, och förhäfver sig öfver sina

* Sämtl. W. XII, s. 1339.

goda gärningar och förtjänster. Ett sådant helgon kan vår Herre Gud genom ingen annan konst göra mjuk och liten, så att han erkänner sitt elände och fördömda tillstånd, än genom lagen. Ty lagen är den rätta klubban eller hammaren, det rätta dunderlaget och Guds vredes yxa, som hugger in, slår ned till jorden och förkrossar de förstockade och förhårdade skrymtare. Således är detta lagens eget och förnämsta verk, som han rätteligen bör uträtta, därtill han ock förnämligast är af Gud gifven, nämligen att han skall förskräcka folket, såsom Israels barn blefvo förskräckta af blix, dunder och basunljud på berget Sinai, då de undfingo lagen. Så bereder nu lagen på sådant sätt väg för nåden. Ty Gud är deras Gud, som äro eländiga, bedröfvade, fattiga, nedtryckta, förtviflade; på sådana utöfvar Gud sitt rätta, naturliga verk, som är att upphöja de förnedrade, spisa de hungriga, trösta de fattiga och elända, göra syndare rättfärdiga, de döda lefvande, de förtviflade och fördömda saliga.“ (Förklar. öfv. Gal. 3: 19).

Att lagen på detta sätt förökar synden och nöden, sker dock icke med alla, som umgås med lagen. Lagen gör alltid tvenne slags lärjungar, nämligen antingen själffromma verkhelgon eller ock förtviflade syndare. Det förra sker då, när människan endast ser på gärningar och icke märker eller aktar lagens andliga kraf, utan gör såsom fariséen i Luk. 18: 11, 12, nämligen gör sig själf mått och regler, hvilkas uppfyllande icke öfvergår naturens krafter. “Jag fastar två gånger i veckan; jag gifver tionde, af allt hvad jag förvärfvar“, och är dessutom icke en “röfware, horkarl eller orättfärdig“. När man är nöjd med att blott uppfylla ett sådant mått, likasom fordrade Gud icke mera, då kan man genom lagen blifva helbrägdade och helig (i sina egna ögon) och tacka Gud, såsom denne farisé. På detta sätt tillgår det, då människor, som på visst sätt äro fromma och allvarliga, med all kraft strida emot denna apostelns lära, att lagen gör synden större och öfverflödande, och tycka, att den läran strider ej blott emot förnuftet, utan ock emot deras egen erfarenhet. De tycka nämligen, att de själfva tvärtom blifvit bättre genom lagen. De veta icke, att detta endast betyder, att lagen hos dem ännu icke utfört sitt rätta verk, ännu icke angripit den invärtes ondskan, utan att de, såsom fariséen, endast sett på några vissa gärningar och fromma öfningar. Därför är detta förhållande, nämligen huru lagen verkar hos en människa, ett betydelsefullt tecken, som skiljer emellan dem, som äro endast fromt folk, och dem, som äro kristna.

Men hvad är detta? Skall lagen icke hämma synden, utan föröka

den? Skall man således aldrig till ett lättsinnigt människobarn säga lagens ord i den mening, att det verkligen därigenom skall blifva bättre, utan skall det därigenom tvärtom blifva mera syndigt? Man skall då icke med lagen straffa t. ex. en oärlig, en trätgirig eller en vällustig människa, i väntan att de verkligen skola aflägga synden, utan lagen skall verka motsatsen? Svar: Äro de verkligen lättsinniga människor, antingen oomvända världens barn, som hålla sina synder för ett intet, eller vårdslösa kristna, som tillfälligtvis förgätit sina heliga plikter — i båda dessa fall kan lagen och bestraffningen verkligen tjäna till lefvernets förbättring. Men stå de under lagens förkrossande verk, fördömda i samvetet, då blir det endast värre med dem genom budordet. Då behöfva de ett annat ord, som återställer själfva lifvet, den hjärtliga förtröstan, kärleken, lusten och kraften. Regerar lagen i samvetet och hjärtat, då blir synden allt värre genom budordet. Det är detta, som så ofta förvånar och förbryllar oss, att just då en människa börjat med något allvar akta på ordet och arbeta med sin förbättring, synderna blifva endast värre, så att hon nu våldföres af lustar och begärelser, hvilka hon förr icke kände (Rom. 7: 5—13). Korteligen, är människan ännu stark till att göra, hvad hon bör (tycker hon det), så bjud och pålägg henne allt, hvad Gud i sin lag fordrar — icke något mindre. Och så länge hon har framgång i sin förbättring, så förblir hon ett obrutet verkhelgon. Men inträder nu en bedröfligare tid, då all hennes förbättring misslyckas, då synden endast blir "öfvermåttan syndig genom budordet", så misströsta icke. Gud har då börjat sitt rätta verk i henne; hon skall då blifva något mer än en from människa; hon skall då blifva en kristen, nämligen så snart hon förtviflar på sitt bättringsarbete och flyr till den stora oförskyllda nåden allena.

Men hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer. Du som har denna obeskrifligt bittra erfarenhet, att just när du ville blifva rätt from, lydig, gudfruktig och ren, då har du blifvit alldeles förskräckligt syndig, oren och ogudaktig, då har synden flödat öfver alla bräddar — förtvifla icke! "Hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer", eller "öfvermåttan" *. Aposteln talar här ur en full och brinnande ande om nådens öfvermåktiga härs-

* Så lyder det grekiska uttrycket, betecknande icke egentligen en komparativ grad, utan »öfvermåttan öfverflöda». Jämf. Mark. 7: 37; 1 Tim. 1: 14; 2 Kor. 7: 4; 2 Tess. 1: 3.

kande, där en förödmjukad syndare mottager den. Han tvingar språket till uttryck af nådens öfverfullhet och sammansätter ett ord af tvenne, hvilka båda antyda öfverflöd. Han hade redan i v. 15 sagt, huru nåden öfverflödade (*eperisseuse*) utöfver all den skada, vi haft af Adam; här bifogar han till detta ord ännu ett annat, som antyder, att öfver den öfverflödande synden, nåden på det rikligaste öfverflödar (*hypereperisseuse*). Och att nåden så öfversvinnligen öfverflödar, det, säger han, sker icke då, när du finner din synd ringa eller måttlig, utan just när synden blifvit mycket svår och öfverflödande. Därför måste lagen komma och göra synden rätt stor, på det Guds nåd skulle desto mer få bevisa sin öfversvinnliga storhet. Där en skuld är mycket stor, där blir dess efterskänkande en större nåd, än om skulden hade varit mindre (jämf. Luk. 7: 41, 42). Detta ställe innebär dock ingen tröst för de fräcka, lättsinniga syndare, som förakta Guds lag och fritt lämna sig åt lasten och orättfärdigheten; ty aposteln talar uttryckligt om dem, hos hvilka själfva lagen verkar syndens öfverflödande — där, säger aposteln, "där öfverflödar nåden ännu mer", hvarest synden genom lagen öfverflödade. När en sådan själ så grufligt erfar syndens öfverflödande, att hon är färdig att helt förtvifla, att hon "klagar för sitt hjärtas jämmers skull" (Ps. 38: 9) och är helt rädlös och förlägen, då är detta likväl icke händelsen med Herren Gud, utan då säger han endast så: Vill du nu tro, att det är alldeles förlorat med din egen fromhet? Vill du nu tro, att du icke förmår att göra det minsta till din frälsning? Vill du nu upphöra med allt ditt eget verkande och lämna dig endast åt mig? Då skall du lära att förstå, hvad nåd är — "och du skall tänka därpå och (saligt) blygas, så att du af skam icke mer kan upplåta din mun, då när jag förlåter dig allt, hvad du har gjort, säger Herren" (Hes. 16: 63). En syndare, som erfar detta, vet något af hvad det är, att "hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer".

21. På det att, likasom synden har härskat medelst döden, så skulle ock nåden härska genom rättfärdighet till evigt lif genom Jesus Kristus, vår Herre.

På det att. Härmed uttryckes åter Guds stora frälsningsråd. Det var Guds råd och afsikt, att synden skulle öfverflöda genom lagen, på det att nåden skulle få det priset, att hon ensam utan bidrag af någon fromhet från vår sida, nej, nåden ensam, skulle härska till

evigt lif, *likasom synden har härskat medelst döden*. -- Att "synden har härskat medelst döden", är nu i det föregående förklaradt. Och då döden, hvars motsats här uttryckes med "evigt lif", således icke betecknar blott den lekamliga döden, utan allt det timliga och eviga onda, som är syndens lön, så är syndens härskande medelst döden äfven genom vår erfarenhet nog starkt bevisadt. Men nu säger aposteln, att Guds råd är, att såsom synden härskat medelst döden, på samma sätt skulle ock nåden härska och regera genom rättfärdighet till evigt lif.

Genom rättfärdighet. Hvilken rättfärdighet aposteln i denna text menar, har han här tillräckligt förklarat. "Genom en rättfärdighet", "genom den enes lydnad", har han upprepat. Det är då den fullkomliga rättfärdigheten, som uppfyller Guds heliga lag och helt tillfredsställer hans rättvisa. Genom denna rättfärdighet allena härskar nåden öfver alla de troendes synder. *Till evigt lif.* Så skall nåden härska och regera, att syndare, som hvar dag förtjäna den eviga döden, få evigt lif. Sådant sker endast genom den fullkomliga rättfärdigheten. Men om ännu någon skulle tänka på vår egen rättfärdighet, så tillägger aposteln för ännu mera tydlighet: *Genom Jesus Kristus*. Om vi glömma detta, att vi hafva all denna nåd endast genom Jesus Kristus, så är det snart ute med vår tro och tillförsikt. De största helgon måste förtvifla, om de förgäta, att all nåd, all rättfärdighet, allt lif gifves oss endast genom Jesus Kristus. Tvenne gånger i detta kapitel har aposteln upprepat de orden: "genom Jesus Kristus", och vill därmed säga: Det är förloradt med all vår rättfärdighet; tänk icke på dig själf, om du vill tro Guds nåd; det är endast genom Jesus Kristus vi hafva den öfversvinnliga nåden, som härskar öfver alla våra synder. Så har aposteln här inpräglat, att vi endast genom Kristi rättfärdighet skola hafva nåd och evigt lif. Märk, huru lika aposteln börjar och slutar sin framställning af rättfärdiggörelsens lära. Han börjar i kap. 1: 17 med den förklaringen, att Kristi evangelium är Guds kraft till frälsning därför, att i detta Guds rättfärdighet uppenbaras; och han slutar här med den förklaringen, att nåden härskar genom rättfärdighet till evigt lif genom Jesus Kristus.

I denna tjugoförsta vers sammanfattar aposteln på det mest sköna och slående sätt allt, hvad han i det föregående lärt om syndares frälsning. Sedan han i kap. 3: 21, 22 i korta, men tydliga ord förklarat, hvad som utgör "Guds rättfärdighet", utför han i detta kapitel denna viktiga lära med den storartade jämförelsen mellan Adam

och Kristus och slutar med att i denna vers på samma sätt jämföra syndens och nådens härskande. Synden hade ett afgörande välde öfver alla Adams barn. Syndens makt framställes under bilden af en enväldig härskares regering, som ingen kan undandraga sig. Synden "härskade", säger han. På samma sätt, säger han, skall nåden "härska", men med den skillnad, att nåden skall vara en öfverhärskande makt, och det öfver sådana människor, som ännu hafva synd uti sig, hos hvilka "synden öfverflödar". Nåden skall således gälla mycket mer än alla synder. Och hvarigenom skall nåden så härska? Männe genom ett godtyckligt eftergifvande af lagens fordringar? Nej, säger aposteln, endast "genom rättfärdighet", genom en laglig godtgörelse, genom en så fullkomlig "lydnad", som motsvarar alla Guds fordringar. Nåden kunde icke, borde icke frigifva lagenliga fångar, med mindre en fullgiltig lösepenning var erlagd. Nåden trampade icke rättvisan under fötterna. Nåden skall härska "genom rättfärdighet". Men genom denna skall nåden också verkligen regera, "härska". Och hvaröfver? Aposteln ställer här nåden emot "synden". Nåden skall således härska öfver synden.

Aposteln säger här, att nåden skall hafva ett rike, en makt, till alla synders beständiga förlåtande; så att, fastän Adams fördärf ännu bor i vårt kött och under vandringen tyvärr utbryter i syndiga tankar, ord och gärningar, och vi då tycka, att Gud måste varda vred och förkasta oss, detta likväl icke i verkligheten sker, utan nåden gör, på grund af den fullkomliga rättfärdigheten, att allt detta förlåtes oss, och vi ännu behållas i Guds förbund. Detta är nåderiket, som härskar öfver synden. "Att nåden härskar", säger Luther, "det betyder, att den skall utgöra ett rike, som är mäktigare öfver oss än all synd, all vrede och allt ondt. Detta ordet har aldrig någon sofist eller verkhelig förstått. Deras hjärtan måste vara så ställda som mitt, då jag ock var en sofist: När de göra godt, så hafva de nåd; men när de synda, falla eller känna synden, så faller nåden med och bortmistes, hvilken de då måste med gärningar återsöka. Annorlunda kunna de icke tänka. Detta kan nu icke kallas ett nåderike, som härskar öfver gärningarna, utan ett gärningsrike, som härskar öfver nåden." Men här säger aposteln, att nåden skall härska öfver gärningarna, äfven öfver den öfverflödande synden. Lofvad vare Guds eviga barmhärtighet! Vi hafva ett nåderike, som härskar öfver gärningarna, och detta "till evigt lif" — och endast genom en, Jesus Kristus, så visst som vi hafva synden och döden genom en.

Detta är nu summan af denna höga och tröstrika text. Och af denna läropunkt beror hela det kristliga lifvet, beror all nåd i hjärtat, all kraft, all helgelse, all tröst och salighet i lifvet och i döden. Måtte då Gud för sin stora barmhärtighet i alla sina barn föröka och mot alla deras inre och yttre frestelser bevara ljuset i denna allra viktigaste hufvudartikel af Guds evangelium! Amen.

SJÄTTE KAPITLET.

Innehåll: först, att den öfverflödande nåden, långt ifrån att gynna synden och minska vår förpliktelse till ett heligt lefverne, tvärtom ökar denna förpliktelse, emedan en kristen är införlifvad med Kristus till syndens dödande och en ny helig vandels öfvande (v. 1—11). För det andra en allvarlig förmaning till de troende, att de måtte använda sin frihet från syndens öfvervalde och bevisa sig såsom Guds och rättfärdighetens tjänare, hvilken förmaning inskräpes med kraftigt bevekande skäl (v. 12—23).

APOSTELN hade nu, uti de fem första kapitlen af brefvet, i Andens rikaste kraft framställt och bevisat, hvad som är den enda vägen till frälsning för det fallna människosläktet. Han hade först bevisat, att alla människor äro under synd och fördömdelse, att det är alldeles förlofad med all vår rättfärdighet; men ock, för det andra, att vi lika visst varda rättfärdiga och saliga endast af nåd genom tron på Kristi rättfärdighet, på hvilken Gud grundat ett nåderike, som härskar och är väldigt öfver alla synder. Nu går han att visa, att denna stora nåd icke gynnar ett syndigt lefverne, utom tvärtom dödar synden, och han ådagalägger därmed det innerliga samband, som äger rum mellan rättfärdiggörelsen och helgelsen hos de trogna. Han börjar med att framställa och vederlägga en grof och ovärdig förtydning af läran om Guds stora nåd, men som ligger mycket nära till hands för det köttsliga sinnet och i alla tider blifvit gjord, nämligen denna: Om vi varda rättfärdiga endast af nåd genom tron, utan gärningar, och om nåden ännu mer öfverflödar, där synden öfverflödade, böra vi icke då förblifva i synden, på det att nåden desto mer må öfverflöda? Denna ogudaktiga förtydning af den saliggörande nådeläran nedslår aposteln därigenom, att han framhåller de trognas förening med Kristus, hvarigenom de äro med honom döda ifrån synden och uppståndna till att vandra i ett nytt lefverne. Detta är i korthet, hvad första delen af vårt kapitel innehåller. Apostelns ord äro dessa:

1. Hvad skola vi då säga? Skola vi förblifva i synden, på det att nåden må öfverflöda?

Hvad skola vi då säga? Det är: Hvilken slutsats skola vi draga af den nu framställda läran? Frågan uttryckes först på detta allmänna sätt. Därefter bestämmes hon närmare sålunda: *Skola vi förblifva i synden, på det att nåden må öfverflöda?* Och af detta sista uttryck märka vi, att aposteln närmast åsyftar, det han hade sagt i v. 20 af föregående kapitel: "Hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer". Aposteln förutsåg, att denna tröstrika sanning kunde dels af evangelii fiender illvilligt misstydas till nådelärans försmädande, dels ock af falska bröder eller af oförståndiga och sömnaktiga kristna lättsinnigt missbrukas på det sätt, som frågan antyder. Vi se ock redan af kapitlet 3: 8, att evangelii motståndare verkligen så misstydt apostelns lära om nåden, att de försmädande sade, det Paulus lärde så: "Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma." Och i v. 31 af nämnda kapitel bemöter aposteln samma fientliga beskyllning med de orden: "Göra vi nu lagen om intet genom tron? Bort det, utan vi befästa lagen." Samma försmädande beskyllning göres ock i alla tider emot dem, som med allvar och kraft predika Kristi evangelium, i det man säger: Med en sådan lära, att våra gärningar ingenting gälla, och att de största syndare skola få nåd endast genom tron på Kristus, öppnen I vida dörrar för all slags synd och odygd. Man behöfver nu intet godt göra; man kan nu fritt synda, blott man tror; nåden öfvertäcker allt och blir endast större, där synden öfverflödar. Hvilken olycklig och fördärfelig lära! — Så försmäda syndare, i blind inbillning om sin egen rättfärdighet eller förmåga att förvärfva en sådan — så försmäda de Guds högsta nåd och den enda vägen till deras egen frälsning, ja, äfven det enda medlet till en sann helgelse. Men utom denna illvilliga försmädelse, så finnes ock i hopen af dem, som bekänna sig till evangelium, sådana som verkligt missbruka nådens lära till lösaktighet. Först äro där falska kristna, hvilka alltför väl kunna trösta sig för synden och verkligen tyda evangelium så: Allt måste vara af nåd; vi äro alla syndare; tala därför icke mycket om syndens dödande — och så fortfara de att utan bekymmer lefva i sina synder. För det andra gör ock alltid det falska hjärtat och djäfvulens list, att äfven uppriktiga kristna, tröttade af striderna emot synden, falla i slapphet och lättsinne, så att de icke tillbörligen vaka och bedja, hvarunder äfven sådana tankar, egentligen onda ingifvelser, flyga genom själen, hvilka gå ut därpå, att då vi

ändå alltid hafva synd, och vi frälsas af idel nåd, det icke är så viktigt, att synden dödas. För alla sådana fall var det därför af stor vikt, att aposteln uppträdde mot den i frågan antydda meningen. Och det gör han nu genom hela detta kapitel. På den framställda frågan: "Skola vi förbli i synden, på det att nåden må öfverflöda?" svarar han först sålunda:

2. Bort det; vi som hafva dött från synden, huru skola vi ännu kunna lefva i henne?

Bort det! Aposteln svarar med sitt vanliga starka uttryck af afsky för en vederstygglig förvändning af Guds sanning (jämf. kap. 3: 4). "Bort det", Gud bevare oss, vare det långt ifrån oss! Och han tillbakavisar ytterligare den antydda meningen med en ny fråga, som uttrycker, huru alldeles oförenligt det är med en kristens nya lif och ställning att bruka nåden till skjul och stöd för ett fortsatt syndalefverne, och säger: "Vi som hafva dött från synden, huru skola vi ännu kunna lefva i henne?"

Vi som hafva dött från synden. Hvad kan detta betyda — "dött från synden". Några hafva menat, att därmed åsyftas rättfärdiggörelsen, eller vår frihet från syndens skuld och tillräknelse. Nu är visserligen detta den enda fullkomliga frihet från synden, som vi i tiden åtnjuta, hvarför vi väl kunde med afseende därpå kallas "döda från synden"; dock äro här i synnerhet tvenne omständigheter, som visa, att aposteln likväl åsyftat något annat och något, som utgör ett mera direkt svar på den uppkastade frågan. Det första är, att själfva orden på "dött från synden" äro sådana, som brukas om vårt personliga förhållande till någon eller något. Se t. ex. kap. 7: 4: "dödade från lagen"; Gal. 2: 19: "Jag har genom lag dött bort från lagen för att lefva för Gud"; och Gal. 6: 14: "Världen är korsfäst för mig, och jag för världen" m. fl. ställen. Däremot kunna vi icke finna, att rättfärdiggörelsens nåd eller vår frihet från syndens tillräknelse blifvit betecknad med ett sådant uttryck, som det aposteln här brukar. — Det andra och det, som egentligen säger oss, hvad aposteln åsyftar, är hans egen tillagda förklaring i de närmast följande verserna, 3—11. Han säger: "Eller veten I icke, att alla vi, som hafva blifvit döpta till Kristus Jesus, vi hafva blifvit döpta till hans död? Så hafva vi då blifvit begrafna med honom genom dopet till döden, på det att, såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne." Och åter, v. 6:

„Vetande, att vår gamla människa har blifvit korsfäst med honom, på det att syndens kropp må varda om intet, att vi icke mer skola tjäna synden“ o. s. v. Med dessa ord förklarar nu aposteln sin mening i v. 2. Och denna förklaring innebär, icke blott att vi äro delaktiga i försoningen af Kristi död, hvarigenom vi äro fria från syndens skuld och dom, såsom om vi själfva lidit döden för våra synder; utan aposteln talar här om den gamla människan, såsom korsfäst med Kristus, på det att syndens kropp må varda om intet. Med dessa ord förklarar han både de orden: „dött från synden“, och äfven att vi „icke sedan kunna lefva i henne“. Ty då han här skiljer emellan vår gamla människa och syndens kropp, så menas med den „gamla människan“ hela vårt gamla jag, vårt förra lif och lefverne i synd och otro, då däremot „syndens kropp“ betecknar själfva den syndiga naturen med dess onda lustar och begärelser, hvilken syndfulla natur ännu är kvar hos de pånyttfödda, men skall genom den nämnda „korsfästelsen“ försvagas och dödas. Här hafva vi hela vår vers (v. 2) förklarad; ty att vi „dött från synden“ förklaras därmed, att „vår gamla människa har blifvit korsfäst“; och att vi „icke kunna lefva i synden“, därom säges här, att syndens kropp skall varda om intet, så att vi „icke mer skola tjäna synden“.

Att vi hafva „dött från synden“ förklarar således aposteln så, att vi i dopet äro invigda till Kristi döds och lifs gemenskap och likhet (v. 5) — vi äro „införlifvade med Kristus“, säger han, „genom en lika död“, nämligen som hans, hvilken var en död från synden (v. 10). Likasom Kristus i sin död tog afsked från våra synder, hvilka han icke mer skall bära; så hafva alla trogna, „införlifvade genom en lika död“, tagit afsked från det gamla syndalifvet, att de icke mer skola tjäna synden. Sådant åsyftar här aposteln.

Men skulle vi förstå detta så, som det förstås af dem, hvilka intet veta om den nya födelsen, nämligen att det är blott ett förbund, ett löfte i dopet, som förbinder oss att dö från synden och lefva för Gud, så hafva vi visst icke ännu förstått apostelns mening i orden: „dött från synden“. Visserligen är det också ett förbund, men icke är därmed hela saken uttalad. Likasom vigsel och löften icke göra en god make, utan därtill fordras äfven ett inre verk, som heter kärleken; och likasom prästvigningen och eden icke göra en sann själasörjare, utan därtill fordras en ande, som sörjer för själar; så göra icke heller blotta dopet och förbundet, att man är „död från synden“, om icke ett

gudomligt verk i själen kommer därtill. Kristus talar om en "födelse af vatten och Ande"; aposteln talar om "nya födelsens bad och den Helige Andes förnyelse". Sådana ord säga oss hemligheten och den fulla meningen af orden: "vi som hafva dött från synden". Aposteln talar nämligen icke om falska kristna, om några otrogna, som blifvit döpta, utan han åsyftar dem, hvilka sannfärdeligen "undfå nåd och rättfärdighetens gåfva" (kap. 5: 17). Hos dessa är ett gudomligt lif, en ande, som icke kan tåla synd; och där blir det sanning och verklighet, att de hafva "dött från synden" (jämf. kap. 8: 9, 10).

Detta är den andra stora och härliga gåfvan, som med tron gifves oss, nämligen detta Andens verk i själen, att vi äro födda af Gud och hafva ett nytt hjärta och sinne, en ny ande, som icke kan lefva i synden. Detta är, hvad erfarenheten allra bäst förklarar, nämligen att då jag under lagen förgäfves kämpat att få ett heligt sinne, men alltid erfarit, att i samma mån som synden hämmades, den invärtes ondskan tillväxte, så fick jag däremot erfara, att då jag förtviflade på allt eget arbete och blef genom tron på en gång frälst af idel nåd och såg mig nu fri från synden och lagens domar blott genom Kristus, då fick jag ock med detsamma en alldeles ny, förut okänd, helig håg och lust i mitt hjärta, ett nytt, villigt och heligt sinne, som nu innerligt älskade Guds lag och hatade det onda, hvilket jag kände hos mig. Samma världsliga och syndiga lefverne, som förut varit mitt lif och min lust, blef nu min plåga. Det är detta underbara verk i själen, Johannes omtalar, då han säger, "att hvar och en som är född af Gud, han gör icke synd", och "kan icke synda, ty Guds säd förblifver i honom" (1 Joh. 3: 9). "Han kan icke synda", säger aposteln. Detta är det mest märkvärdiga att erfara, nämligen att om ock de grufligaste frestelser plåga eller till och med öfverrumpla och kullkasta en kristen, han dock icke kan förblifva i synden, så länge "Guds säd" förblifver i honom; han kan icke göra synd, d. ä. själfviljande öfva synden, hvilket Paulus här kallar "lefva i henne", utan om han ock, såsom nyss sades, kullkastas af synden, så faller han såsom i eld eller vatten, däri man icke kan lefva, utan hvarifrån man alltid skyndar att uppstå. Så är det med den, som är "född af Gud": ett fall verkar blott en ny och förökad rädsla för synden, så att han börjar på nytt vandra den goda vägen, endast mera vaksam och gudfruktig. Detta så länge "Guds säd förblifver i honom". En kristen är så beskaffad, att då han får vara i fred för synden och vandrar på Guds budords väg, då mår han väl, då är han i sitt rätta lif; men kommer synden öfver

honom, då blir han förskräckt, plågad, orolig, såsom hade en fiende öfverfallit honom. Däraf märkes ju väl, att hans rätta lif är helighet, och att han således har "dött från synden". Såsom Luthers bekanta ord lyda: "Det är omöjligt, att icke den är en helig människa, som lider af synd (af att synda mot sin Gud); ty den ene djäfvulen drifver ej den andra ut." Det är detta gudomliga verk i själen, som gör, hvad t. o. m. världen ser och förskräckes för, att de, som börja lefva i Kristi evangelium, också taga afsked från hennes väsende och från hela det förra syndalefvet, och att de sedan vandra en helt annan väg genom lifvet. Denna stora allmänna företeelse, att då vi rätt omfattat nåden, vi få ett nytt sinne, hvarigenom vi börja ett nytt lefverne och taga afsked från det gamla — denna allmänna företeelse förklarar visst aposteln ord: "vi som hafva dött från synden".

Huru skola vi ännu kunna lefva i henne? Med ordet "huru" uttrycker aposteln omöjligheten däraf, att vi, som hafva dött från synden, ännu skulle kunna lefva i henne. Och det är "lefva" i synden, som vi då icke kunna, säger han. Han säger icke: Huru skulle vi då kunna hafva synd i oss, huru skulle vi kunna känna hennes frestelser? Nej, så säger han icke, utan så: "Huru skola vi ännu kunna lefva i henne?" d. ä. hafva lifsgemenskap med henne, befinna oss väl i henne, så att vi äro ense med oss själfva om att fortfara i medvetna synder, fortfara i sådant, som vi förstå strida mot Guds bud och vilja. Aposteln lär ingenslades, att vi äro på det sättet döda ifrån synden, att hon icke mera bor i vår gamla Adams natur, eller att hon icke mer skulle kännas till; han lär icke ens, att synden aldrig mer skulle kunna öfverrumpla de troende; nej, utom det att han i kap. 7 uttryckligt och vidlyftigt förklarar, att just densamme, som "har sin lust till Guds lag efter den invärtes människan" (v. 22), likväl "ser en annan lag i sina lemmar, som kämpar mot den lag, som är i hans ande, och griper honom fången i syndens lag" o. s. v., så visar redan den allvarliga förmaning, aposteln i detta sjätte kapitlet gör, att han icke ansåg de troende för syndfria, hvad köttet eller den fallna naturen angår, icke heller fullkomliga i vaksamhet mot synden; ty då hade han icke skrivit sådana förmaningar — till dem, hvilka han kallade "döda från synden" och "af hjärtat lydiga" (v. 17). Vi få därför icke i aposteln ord inlägga någon vår egen mening. Alla hans förmaningar till de trogna visa, hvilka brister han ännu fann eller föreställde sig hos dem. Och då han i vårt kapitel förmanar dessa, från synden döda och af hjärtat lydiga, att icke mer öfverlämna sina lemmar såsom orättfärdighetens redskap

åt synden (v. 13), så visar detta tydligt nog, att det icke var fullkomligt med deras helighet, vaksamhet eller gudsfruktan. Här af kunna vi då inse den rätta meningen af orden: "huru skola vi ännu kunna lefva i henne?" nämligen att vi icke mer kunna, såsom hela världen, hafva vårt lif och vår ro i synden, icke kunna med vår egen mening och afsikt tjäna henne, och allra minst med den mening och afsikt, som antydes i den framkastade frågan: "Skola vi förblifva i synden, på det att nåden må öfverflöda?" Ingalunda! "Bort det!" säger aposteln.

3. **Eller veten I icke, att alla vi, som hafva blifvit döpta till Kristus Jesus, vi hafva blifvit döpta till hans död?**

Eller veten I icke — hvilket uttryck antyder sammanhanget med det nyss sagda. "Vi som hafva dött från synden, huru skola vi ännu kunna lefva i henne? Eller veten I icke" o. s. v. Så tilltalar aposteln dem, som kunna sätta i fråga, att vi på grund af den öfverflödande nåden kunde förblifva i synden. Han förut-sätter, att de visste, hvad en kristens dop innebär, och då erinrar han dem endast därom. Vore de åter okunniga om hvad dopet innebär, så var detta en straffvärd okunnighet. Något sådant ligger i uttrycket.

Alla vi, som hafva blifvit döpta till Kristus Jesus. Aposteln säger, att vi äro döpta till Kristus. Fastän dopet, enligt Kristi förordnande, sker i (eller till) hela den gudomliga treenighetens, Faderns, Sonens och den Helige Andes, namn (Matt. 28: 19), så kallas det dock ett dop särskildt till Kristus (jämf. Gal. 3: 27). Orsaken veta vi: i honom allena är frälsningen, han allena är vägen, han är dörren; ingen kommer till Fadern utan genom honom. Kristus är af Fadern gjord till vår salighetshöfding, vår öfverstepräst, profet och konung. Till honom visar Fadern allt kött, sägande: "Hyllen Sonen"; "honom hören". Till honom skola vi döpas, med honom skola vi förbindas; ty i honom är lifvet. Och med ordet "till" (döpta till Kristus) uttryckes den innerliga förening och delaktighet med Kristus i allt hans goda, som dopet innebär, och hvilken förening och delaktighet ännu tydligare uttryckes med ordet "införlifvade" med honom (v. 5); ty en döpt och troende människa är icke mer att betrakta såsom en särskild person, utan alldeles såsom en del af Kristus, en "gren i honom" (Joh. 15: 2, 5), en "lem i hans kropp" (Rom. 12: 5; Kol. 2: 19), så att hvad som rör lemmen, det rör ock hufvudet, och hvad hufvudet äger, det äger ock lemmen.

Men är detta sanning? Vi tala här kanske alltför härliga ord? Är det sanning, att döpelsen innebär en sådan innerlig förening med Kristus, rentaf ett "införlifvande" med honom? Är det säkert, att aposteln hade en sådan mening om dopet? Se då vidare, huru han med uttryckliga ord talar därom i Gal. 3: 27: "Ty I, så många som hafven blifvit döpta till Kristus, hafven iklädt eder Kristus." Märk ordet "iklädt" — "iklädt eder Kristus", insvept eder i honom. Detta talar visst om samma innerliga förening med Kristus som ordet "införlifvade". Att "ikläda sig Kristus" har tvenne betydelser: först, såsom här, att blifva ett med hela hans person, hans förtjänst och välbehag för Fadern; och för det andra att i lefvernet pryda sig med hans heliga dygder, "ikläda sig en hjärtlig barmhärtighet, mildhet, ödmjukhet, saktmodighet" o. s. v. (Kol. 3: 10—13). Denna senare bemärkelse har uttrycket i Rom. 13: 14, där det heter: "Ikläden eder Herren Jesus Kristus". Men att det här, i Gal. 3: 27, åsyftar vår delaktighet i Kristi förtjänst och rättfärdighet, det se vi af det sammanhang, hvori orden förekomma. Sammanhanget är detta: "Alla ären I Guds barn genom tron i Kristus Jesus; ty I, så många som hafven blifvit döpta till Kristus, hafven iklädt eder Kristus". Aposteln vill här bevisa, att de troende i Galatien voro Guds barn, och det gör han på följande sätt: först säger han, att de voro det "genom tron i Kristus", men då tillägger han, på det de måtte liksom med ögonen se, att de verkligen voro Guds barn, denna förklaring; ty I hafven i dopet iklädt eder Kristus. Nu är Kristus Guds evige Son, därför, då de voro iklädda honom, voro äfven de "Guds söner" — såsom ock hans ord egentligen lyder: "I ären alla Guds söner genom tron i Kristus Jesus; ty I ären iklädda Kristus". Och detta iklädande, säger han, har skett genom dopet.

Att detta förefaller oss alltför stort och främmande, kommer endast af den vederstyggliga otron i våra hjärtan och af djäfvulens mäktiga inverkan, hvilken icke vill tillåta oss att hafva någon högre tröst, som kunde göra hans rike skada. Vi borde dock betänka, att allt, hvad den store, kärleksrike Guden gjort för oss, människor, är alltsammans omätligt stort och högt utöfver alla våra tankar och sinnen. Han har ju skapat oss till sina barn och till arfvingar af hela sitt rike; han har utgifvit sin enfödde evige Son till att vara först vår broder, vår hulde släkting och sedan vår frälsare, vår försonare och försvarare; han har gifvit och gifver oss dagligen sin Helige Ande, hvilken verkar i våra hjärtan ett underbart gudomligt verk, som vi icke kunna neka. Skulle det då vara honom olíkt, vara för mycket för hans

kärlek, att han ock gifvit oss ett sådant införlifningsmedel som dopet, nämligen en yttre och synlig handling, hvarigenom den enskilda människan göres delaktig af all hans nåd, upptages och inviges i hans nådeförbund? Då vi se, huru apostlarna förklara dopet, nämligen att vi däruti "iklädas Kristus", däruti "införlifvas" med honom, däruti "renas" (Ef. 5: 26) och "frälsas" (1 Petr. 3: 21; Tit. 3: 5), så kunde man undra, att denna dyra Guds nådesinrättning blir så föraktad, som vanligen sker. Men föraktet för dopet kommer af samma orsak, som gjorde, att judarna föraktade Kristus, nämligen den ringa, oansenliga skepnaden. Kristus föddes i en krubba, var fattigare än fåglarna och råfvarna, var "en smärtornas man och förtrogen med krankhet" och dog slutligen på en afrättsplats. "Därför höllo vi honom för intet", säger profeten å judarnas vägnar (Jes. 53). Så går det ock med dopet. Vi se blott på vattnet, såsom Luther säger, "med samma ögon som kokreaturet, som vet, att det duger att dricka"; vi glömma alldeles, att den store Herren Gud vid detta vatten fäst sitt heliga löfte. Det går oss såsom den syriske höfvidsmannen Naaman, då profeten Elisa sade: "Bada dig i Jordan, så blifver du helbrägd". Då såg Naaman på själfva vattnets beskaffenhet och anmärkte, att Jordans vatten icke kunde vara bättre, än det vatten man hade i Damaskus, och glömde alldeles, att det var endast vid Jordans vatten, löftet var fästadt. Huru förträfflig och viktig är icke Luthers anmärkning om dopet, hvilken vi redan läst i vår barnalära: "Vattnet verkar det visserligen icke, utan Guds ord, som är med och när vattnet, och tron, som omfattar det med vattnet förenade ordet och förtröstar därpå; ty utan Guds ord är det blott vatten och ingen döpelse, men med Guds ord är det en döpelse, ett nåderikt lifvets vatten och ett bad till ny födelse i den Helige Ande". Guds vishet har just därför fäst vår frälsning vid de ringaste och oansenligaste medel, på det vi skulle ställas på ett prof, huruvida vi ville akta hans ord, eller tvärtom mera se efter det, som lyser stort och ansenligt. Detta Guds sätt att pröfva oss med mycket små och ringa saker är såsom en sikt, hvarigenom allt stort blir afskildt från hans goda hvete; en trång port, hvarigenom endast de inkomma i hans rike, hvilka äro rätt små, enfaldiga och troende; hvarför han ock sade om de små barnen: "Sådana hörer himmelriket till". Han har "utvalt det föraktade" och "dåraktiga", och det som "intet var", på det han skulle "komma de visa på skam". Låtom oss i andliga saker väl akta oss för det "allra skadligaste odjuret", nämligen förnuftet (Luther). Akta dig för att så glömma dig,

att du i fråga om dopet stannar med ögonen på vattnet och förgäter, att den store, nåderike Herren vid denna stiftelse fäst sitt löfte om evigt lif och salighet (Mark. 16: 16; Joh. 3: 5).

Det kristna dopet är, såsom Augustinus yttrar, ett "synbart nådesord", hvarmed den kärleksrike Guden kommer vår svaga tro till hjälp och likasom tager på den enskilda människan och säger: dig menar jag, dig upptager jag i mitt rike, dig skänker jag min Son med all hans förtjänst. Vi se, att Herren Gud ofta gifvit människorna sådana yttre och synliga tecken, med hvilka han förbundit någon särskild hjälp och gåfva. När Israels barn skulle befrias från den egyptiska trälldomen och skonas för mordängeln, skedde det genom det synliga tecknet, att dörrposterna skulle bestrykas med blodet af ett slaktadt lamm. När de i öknen blefvo bitna af brännande ormar, frälstes de från döden genom det synliga tecknet af en upphängd kopparorm. När Naaman skulle befrias från sin spetälska, skedde det genom det tecknet: "sju gånger skall du bada dig i Jordan", o. s. v. Ett sådant besynnerligt och yttre nådemedel är dopet. Det utgör Guds synliga uppgörelse af förbundet med den enskilda människan, nämligen det förbund, som hela hans evangelium förkunnar, att han vill vara vår evige Fader i Kristus och aldrig döma oss efter våra synder och efter lagen, utan efter sin älskade Sons förtjänst och rättfärdighet; hvaremot också vi i samma förbund taga afsked från lifvet i synden, hvarigenom den gamla människan blir fästad vid korset. Detta förbund kan väl brytas af människan, och den, som förblir borta, är därigenom förlorad; men då Gud å sin sida alltid är trofast i sitt förbund, så skall dopet, om du rätt fattat det, kunna trösta och hjälpa dig äfven ur den allra svåraste belägenhet. Då t. ex. mycket svåra och förstörande frestelsestormar gått öfver hela din kristendom, och du ligger där såsom död och öfvergifven, och ser intet af Guds verk i dig eller hans mildhet emot dig, då skall den gamle, den trofaste Guden ännu ihågkomma sitt förbund med dig och säga, såsom han hos profeten talar om sitt fallna förbundsfolk: "Är då Efraim för mig en så dyrbar son, är han mitt älsklingsbarn, eftersom jag alltjämt tänker på honom, huru ofta jag än har måst hota honom? Ja, så mycket ömkar sig mitt hjärta öfver honom; jag måste förbarma mig öfver honom, säger Herren" (Jer. 31: 20). Märk! "Jag tänker alltjämt på honom", jag kommer ihåg mitt goda förbund med honom; "så mycket ömkar sig mitt hjärta öfver honom; jag måste förbarma mig öfver honom". Det skall förekomma dig, att huruhelst du än

varit eller är, Gud kanske ännu kommer ihåg, hvad han talat med dig, då han upptog dig i sitt förbund, och att han därför ännu vill förbarma sig öfver dig. Dopet innebär en äkta evangelisk tröst, hvilken ställes alldeles utom oss, på Guds egen nådiga gärning och eviga trofasthet. Sådant böra alla kristna veta och ihågkomma vid orden: "Alla vi som hafva blifvit döpta till Kristus" *.

Men vi gå nu att se, hvilken betydelse dopet har för vår helgelse eller för köttets dödande och det nya lefvernets öfvande i Kristi efterföljd. Därom säger aposteln:

Vi hafva blifvit döpta till hans död. Aposteln har förut talat om försoningen genom Kristi död, såsom vår enda rättfärdighet inför Gud, då han t. ex. i det föregående kapitlet sade: "Kristus har lidit döden för oss syndare"; "vi blefvo försonade med Gud genom hans Sons död" o. s. v. Genom delaktighet i Kristi döds förtjänst äro vi inför Gud så rättfärdiga, som hade vi själfva utstått döden för våra synder. Det är allra först i denna mening, vi äro döpta "till Kristi död", nämligen att hans död skall vara vår död, hans rättfärdighet vår rättfärdighet. Därom har aposteln förut talat. Men nu talar han om en annan sak, nämligen huru vi också äro döpta till "en lika död" (v. 5), att såsom Kristi död "var en död från synden en gång för alla, men hans lif är ett lif för Gud", vi också äro invigda till samma väg, nämligen att dö från synden och lefva för Gud. Att detta här är apostelns mening, se vi af v. 4, 5, 6, 11, m. fl. Dessa två ting, syndernas förlåtelse och af döendet från synden, äro ock på det närmaste förenade i en kristens erfarenhet. Det är just min delaktighet i den stora nåden af Kristi död, hvarom jag förvissas genom ordet och sakramenten — det är just denna nådesdelaktighet som gör, att jag får en helig ande i mitt hjärta, hvilken icke mer kan tåla synden, och då är jag genast inne i Kristi döds likhet. Dopet är på en gång en förbundsskrift och ett skiljebref; Kristus har däri så alldeles förbundit sig med oss

* Sådant förstodo de tvenne doktorerna Luther och Weller. Då den senare en morgon var mycket nedslagen och sade, att det stod illa till med hans kristendom, men Luther då endast frågade: »Är ni icke döpt?» blef detta enda ord, säger berättelsen, en sådan tröst för d:r W., att en lång evangelisk predikan icke kunnat mera trösta honom. — Och hvilken tröst af dopet har icke Pretorius haft? Huru beklagansvärdt är det icke, att så många kristna äro okunniga om dopets vikt och värde eller rentaf bortförda från sanningen därom, så att de nu icke se annat däri än en bekännelse och lydnadsgärning! Annat lär Paulus och hela nya testamentet.

och oss med sig, att vi inför Gud skola vara och hafva, hvad han är och har; men därmed hafva vi ock undertecknat skiljebrevet till synden, att vi aldrig mer skola vara hennes tjänare, utan vara hans egna, hvilken har köpt oss med sitt blod; såsom detta också betecknas med den fråga, hvilken fordom ställdes till dem, som skulle döpas: "Af-säger du dig djäfvulen, alla hans verk och allt hans väsende?" Ehvad nu den frågan uttalas eller ej — dopet innebär dock alltid en sådan afsägelse af synden och alla djäfvulens verk.

Och här är nu aposteln's egentliga vederläggning af den ogud-aktiga meningen, att vi för den öfverflödande nådens skull kunde förblifva i synden. Aposteln vill säga: Tänken dock tillbaka, på hvad som gjort eder till kristna. I ären ju döpta till Kristus. Veten I icke, hvad denna döpelse betyder, nämligen att I icke allenast ären tvagna och renade genom syndernas förlåtelse, utan ock att det syndiga köttet därigenom är dömdt från lifvet och öfverantvardadt åt döden, att det skall helt fördränkas, så att edert återstående lif på jorden skall vara ett beständigt dödande af synden. Hvar och en som blir en kristen och inträder i nådens förbund, han tager därmed afsked från hela sitt förra lif i synden, för att aldrig mera återvända till det-samma, utan i alla sina lifsdagar vara den Korsfästes efterföljare och döda sina synder. Sådant är förbundet med Kristus: "Vi hafva blifvit döpta till hans död".

Men detta måste vara icke blott ord och tankar, utan sanning och verklighet. Måtte hvar och en, som vill vara kristen, besinna detta! Om någon, som bekänner sig till Kristus, likväl icke verkligt har det nya sinnet, som i allt vill göra sin Herres vilja, utan han ännu kan hylla och försvara en och annan skötesynd, stå i förtroligt förhållande till något, som uppenbart strider emot Herrens bud och vilja, han bedrager sig själf med en död inbillningstro. Då vi blifva omvända, återkomma vi just till det förbund med Kristus, till hvilket vi blefvo döpta. Men vi äro döpta "till hans död" — och hans död var en "död från synden" (v. 10). Om nu någon, som är en slaf t. ex. under girigheten, så att vinnandet och samlandet af detta jordiska är hans hufvudsak, eller under vällustsynder, otukt eller dryckenskap, eller under vredessynder, hat, afund, lögn och förtal, eller han öfvar någon oredlighet i handel eller arbete m. m., om en sådan vänder sig till religionen, till Guds ord och Guds folk, och nu bekänner sig tro på nåden, men han kvarblifver i sitt förra förhållande till sin skötesynd — hör åter: han bedrager sig med en falsk inbillningstro. Och all hans religion, hans

kyrko- och nattvardsgång är under sådant förhållande endast ett vederstyggligt skrymteri. Förbundet med Kristus är ett heligt förbund: "Vi hafva blifvit döpta till hans död". Kristi rike är visserligen fullt med synd och jämmer; därom talas icke, att du får känna allt ondt i ditt gamla hjärta, i köttets lustar och begärelser, eller att du kan falla och förgå dig. Men att kvarblifva i sitt gamla förhållande till synden, det hör icke till Kristi rike. "Om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse". Alla Guds barn hafva ett heligt sinne, som gör uppror mot synden. Att du ännu kan stå i lugnt och förtroligt förhållande till din girighet eller din ärelystnad, din afund eller din otukt eller din vrede, din trätsjuka, ditt hat — att stå i lugnt och förtroligt förhållande till något sådant, hylla och ursäktat det: det är detta, som alldeles bestämdt vittnar emot dig. Att olyckligt falla och förgå sig är ännu icke att bryta förbundet med Kristus; men att gifva synden frihet, hylla och försvara den, det är att bryta förbundet. "Vi hafva blifvit döpta till hans död".

Skall du nu i sanning döda synden, då måste du hafva en villig ande därtill, äfven om det är bittert för köttet. Kristi mänskliga natur bäfvade väl för dödens bitterhet, dock var han efter anden villig att taga kalken ur Faderns hand. Så sade han ock om sina trogna: "Anden är villig, men köttet är svagt". Är den villiga anden bortviken ur ditt hjärta, då är all kamp mot synden ett lagt vunnet arbete, och således skrymteri, ty det går icke af hjärtat. Men skall den villiga anden behållas, då måste du lefva i tron, i denna saliga tröst och visshet, att Gud förlåter alla dina synder. Därtill är ock nödigt att veta, att huru helst det än går dig i striden, ehvad du lyckas bättre eller sämre vid syndens bekämpande, står dock alltid nådeförbundet fast hos Gud, och äfven du lefver i det förbundet, så länge du lefver i denna öfning och insveper dig i Kristi rättfärdighet; ty på denna allena grundar sig nåderiket, hvilket "härskar" öfver alla synder. Själfva denna öfning, att tro nåden och döda synden, skall vara dig det säkraste vittnesbörd, att huru illa det än ofta ser ut, du dock lefver i sann nåd. Och så länge du af hjärtat tror en sådan nåd, skall du alltid ånyo lifvas till att följa din trogne Frälsare och döda synden. Men för köttet blir denna väg bitter. Det kan du ock sluta däraf, att det heter: "döpta till hans död"; ty Kristi död var en bitter död. Han har under starkt rop uppgifvit andan. Köttets korsfästade skall ofta blifva dig så bittert, att också du skall nödgas ropa, då du i nöd och ångest åkallar Herren. Då gäller det att icke tröttna. Djäfvulen

ville gärna så utpina hvarje kristen, att vi skulle uttröttas af striden och rentaf gifva oss till att på nytt följa köttet och söka någon ursäkt för synden. Det är då nödigt att väl ihågkomma, att då du är en kristen och står i Guds förbund, du har gjort en öfvermåttan stor lycka, du går emot en evig härlighet. Men då må du också gärna lida något därför. Kronan lönar fullt alla redligt framhårdande kämpar. "Det är ju ett fast ord: Hafva vi dött med, så skola vi ock lefva med; uthärda vi, så skola vi ock regera med". Snart kommer en tid, då vi icke mer skola hafva någon kamp och nöd för synden, ingen gråt, intet rop mer, utan en evig frihet från allt ondt och bittert; hvarom skrifvet står: "Och Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon, och döden skall icke vara mer; icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer; ty det första har gått till ända".

4. Så hafva vi då blifvit begrafna med honom genom dopet till döden, på det att, såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne.

Aposteln hade förut sagt, att vi hafva blifvit döpta till Kristi död (v. 3). Nu uttrycker han det sålunda: *Vi hafva blifvit begrafna med honom genom dopet till döden*. Här säger oss aposteln den stora hemligheten af dopet. Han säger, att vi däruti hafva blifvit begrafna med Kristus. Och han sammansätter ett ord, som betecknar, huru vi genom dopet blifva på det innerligaste förenade med Kristus. Det heter egentligen: "Vi hafva blifvit sammanbegrafna med honom" (*synetaphämen auto*); vi blifva i dopet så alldeles ett med Kristus, att det är, såsom hade vi själfva dött och begrafvits i och med hans död och begrafning; att vi äro, såsom någon uttryckt det, "vårt begrafna hufvuds begrafna lemmar". Huru skulle vi då ännu kunna lefva i synden? Det är denna fråga (v. 2), aposteln åsyftar. Nej, säger han, "vi hafva blifvit begrafna med honom till döden", till hans död (v. 5, 10), att såsom Kristus i sin död och begrafning tog afsked från våra synder, så skola ock vi i denna förening med honom taga afsked från lifvet i synden. "Den som blifver döpt", säger Luther, "den blifver dömd till döden. Likasom sade prästen, när han döpte: Se, du är ett syndigt kött, därför dränker jag dig i Guds namn och dömer dig till döden, att med dig alla dina synder skola dö och gå under. Och ju förr människan (lekamligen) dör efter sitt dop, desto förr blifver hennes döpelse fulländad; ty synden upphör icke helt, medan denna kropp lefver, hvilken är så alldeles i synd aflad, att synden är dess

natur". Att ordet "begrafna" icke innebär, såsom det kunde tydas, att ingen synd mera lefver i oss, det förklarar aposteln tydligt nog i v. 6, då han säger, att vår gamla människa har blifvit korsfäst med Kristus, "på det att syndens kropp må varda om intet". "Syndens kropp" är således ännu kvar; aposteln säger icke, att den redan är vorden om intet, utan att den "må varda om intet". — Att vi ha blifvit begrafna med Kristus betecknar således endast, att vi i dopet hafva blifvit införlifvade med Kristus genom en lika död, hvarför, såsom redan är anmärkt, aposteln ock tillägger de orden: "till döden", d. ä. att synden skall dödas, såsom Kristi död var en död från synden; "ty hans död var en död från synden en gång för alla" (v. 10). Och då Kristus endast för syndens skull blef död och begravnen, var detta ett stort bevis på Guds stränga vrede öfver synden; därför skall han icke heller tåla, att synden lefver och härskar i oss, utan har därför gifvit oss Kristus och dopet, att vi skola döda synden och icke mer låta henne lefva upp och regera; hvilket skulle ske, om vi gäfvit henne frihet. Därför skall hon beständigt hållas såsom död och begravnen. Ja, därför har Kristus för sina lärjungars upptagande i sitt förbund gifvit oss en sådan stiftelse som dopet, hvilket i själfva sin form äfven skulle afbilda en begrafning eller en invigning till förgängelsen *, för att desto bättre påminna oss om detta förbud, att vi i förening med honom icke få lefva i synden, utan att det skall vara så slut med det gamla synda-

* Då det första sättet för döpelsen, nämligen nedsänkning i vatten, afbildade en hel begrafning, och begjutningen däremot endast afbildar själfva invigningen till förgängelse, nämligen jordfästningen, så har det händt, att enfaldiga själar satt i fråga, om de vore rätteligen döpta, då de icke blifvit helt nedsänkta i vatten. Att så låta sig störas blott för olika former, innebär alltid ett förgätande af det utmärkande för nya testamentets natur, till skillnad från det gamlas. Det tillhörde gamla test. att fästa människor vid former. I det nya åter går allting ut därpå, att vi skola se på själfva saken, med andligt ljus och kärlek endast se efter meningen i hvarje bud, och äfven i denna betydelse »tjäna i Andens nya väsende och icke i bokstafvens gamla väsende» (Rom. 7: 6). Se Kristi ord i Joh. 4: 21—24. Att man i nya test. sålunda bör se efter anden af ett bud, efter saken, syftmålet och nyttan, det förstod den apostoliska församlingen, då den t. ex. började att, i stället för lördagen, fira söndagen såsom sabbat, då likväl tredje budet talar om lördagen — så ock då den under förföljelsetiden började att i fängelser eller vid sjuksängar, när hel nedsänkning i vatten icke var möjlig eller lämplig, döpa med begjutning. (Just. Apol. II pag. 93. Cyprian Ep. ad. Magnes. pag. 153). Kärleken är alla lagars anda. Den som för bokstafven af ett bud, eller kanske blott för ett tidigare bruk, gör något, som strider emot kärleken, t. ex. bekymrar svaga troendes samveten

lifvet, som det är slut med en människas jordelif, när hon är död och begrafven. Men såsom vi väl märkte, då vi under tredje versen betraktade flera Skriftens ord om dopet, så skulle det sannerligen icke blott vara en sinnebild till detta andliga afdöende från synden, utan ock verkligen insätta oss i Kristi döds och lifs gemenskap, hvarigenom vi skulle äga icke blott frihet från syndens skuld, utan ock en ny helig kraft, hvilken dödar synden och frambringar ett nytt lefverne efter Kristi förebild. Sådant ligger i orden: "Vi hafva blifvit sammanbegrafna med honom genom dopet till döden".

På det att, såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne. Vi äro därför sammanbegrafna med Kristus, säger aposteln, att vi icke blott skola vara honom lika i hans död, utan ock i hans uppståndelse och lif. Såsom Kristus icke blef liggande i grafven, utan uppstod från de döda genom Faderns härlighet, och nu i detta sitt upphöjda tillstånd, befriad från synden och döden, lefver i ett nytt och himmelskt lif; så skola ock vi genom samma kraft blifva nya människor: först vara inför Gud fullkomligt fria från synden, upphöjda till Guds barn, rättfärdiga och saliga, och sedan äfven i våra hjärtan hafva ett nytt andligt lif och, uppståndna från det gamla, döda väsendet under synden och otron, vandra i ett nytt lefverne efter Kristi förebild. Detta skall icke blott vara en lag och ett människans sträfvande utan ett rent gudomligt verk i alla dem, hvilka i sanning blifva "födda af vatten och Ande" (Joh. 3: 5). Aposteln säger nämligen: "Såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet", d. ä. af hans "härliga makt" *. Så är ock en kristens nya lif, såsom i Ef. 1: 19, 20 uttryckligt säges, ett verk af "Guds mäktiga krafts verkan, hvilken han verkade i Kristus, då han uppväckte honom från de döda". En sann kristen är ett Guds verk. Märk detta: En sann kristen är icke, såsom de oförståndiga mena, ett verk af bibragta öfvertygelser och egna

(Rom. 14, jämf. 1 Kor. 9: 20), den bryter mot evangeliets anda och den kärleksrike Gudens vilja och mening. Sådant förstod Mose, då han under hela vandrigen i öknen blott för resans besvärigheter uraktlät omskärelsen, huru allvarsamt än Guds bud därom lydde. Hufvudsaken är visserligen, så sant vi fattat Kristi sinne och nya testamentets anda, att vi veta, såsom aposteln här lär, det vi i dopet äro »begrafna med Kristus».

* »Faderns härlighet» eller ära kan visst beteckna sammanfattningen af alla gudomliga fullkomligheter, men här åsyftar ordet hans allmakt. Se Ef. 1: 19, 20.

ansträngningar, utan ett verk af gudomliga krafter; han är "född ofvanefter", född "icke af köotts vilja, icke heller af mans vilja, utan af Gud" (Joh. 1: 13), "född af oförgängligt säde" (1 Petr. 1: 23), "delaktig af Guds natur" (2 Petr. 1: 4), "Guds säd förblifver i honom" (1 Joh. 3: 9). Visserligen måste öfvertygelser bibringas människan genom ordet; visserligen måste hon komma i kamp och strid för att göra därefter; men med blott öfvertygelser och ansträngningar är man ännu endast "kött", "född af köttet" (Joh. 3: 6). Har du icke fått Guds Ande, som verkat i dig ett nytt sinne och hjärta, så är du ännu död; skall du få det lif, som kan ingå i Guds rike, måste Gud ännu gifva dig sin Helige Ande, hvilken verkar i dig en ny skapelse (2 Kor. 5: 17), ny syn och hörsel, nytt sinne och håg, nya andliga krafter. Och detta börjar därmed, att han borttager det "dok, som höljer alla folk" (Jes. 25: 7), nämligen det andliga dödsmärket, och du vaknar upp såsom till en ny värld och får syn på Jesus, Guds Son, för oss utgifven — får se, att all din salighet är blott i honom, som för oss har dött och uppstått. När det icke mer är blott en öfvertygelse i förståndet, utan det gifves dig af Anden att se, hvad du har i Kristus, nämligen en fullkomlig rättfärdighet, Guds vänskap och evigt lif, då inströmma i själen så underbara lifskrafter, som endast erfarenheten kan förklara. Det är visserligen sant, att vårt lif med Kristus i Gud ofta är mycket fördoldt (Kol. 3: 3) och öfverhöljdt af den gamla naturens mångahanda uselheter; men det är dock icke ett endast tänkt och inbilladt lif utan en stor verklighet, som äfven bevisar sig i hela vår återstående lefnad på jorden, nämligen på det sätt, som aposteln här säger:

"Så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne" — egentligen: i lifvets nyhet. Vi skola icke blott tänka och inbilla oss ett nytt lif, ja, icke ens blott äga det, utan det skall bevisa sig, nämligen därmed, att vi ock "vandra i lifvets nyhet", d. ä. icke blott i några nya gärningar, nya kristliga seder, utan i hela det nya väsende, som födes af Anden; vi skola förvandlas genom "vårt sinnes förnyelse" (Rom. 12: 2), där skall vara ett nytt inre lif, ny håg och lust till Guds lag, nya tankar, ny smak och nytt omdöme, så att vi i hjärtat älska, hvad vi förr hatade, och däremot hata, hvad vi förr älskade. Ehuru köttet alltid behåller sin art att älska synden och förakta Gud, hvaraf ofta mörker och förvirring uppstå, kan dock icke Anden beständigt varda fördoldt, hvilken gör, att vi dock ogilla och fördöma vår egen ondska och efter vårt egentliga sinne innerligen älska, hvad Gud älskar.

Och märk åter, att i denna "lifvets nyhet" skola vi "vandra" — icke blott tillfälligt upptändas af en helig håg, som snart försvinner, utan för hela vårt återstående lif gå en helt annan väg än hela världen; så att, om vi än snafva, stappla och falla, vi dock åter stå upp och börja på nytt att kämpa mot synden; och om vi än stundom tröttnas och blifva försumliga, att vi på nytt väckas och upplifvas i tron och kärleken, börja åter att bedja och samla nya krafter till vandringens fortsättande. Att detta verkligen sker, då vi äro födda af Gud, så att vi det ena året och årtiondet efter det andra förblifva i samma lif och öfning, oakadt vi hafva hela djäfvulens rike emot oss, köttets och världens motstånd, oakadt Gud därjämte ofta ställer sig så underlig emot oss, som hade han alldeles öfvergifvit oss under inre eller yttre nöd, ja, under djäfvulens våld — att vi ändå aldrig kunna riktigt öfvergifva den så underlige Guden och hans väg, utan ännu alltid fortfara med samma öfning, att tro och bedja m. m., det är visst ett synnerligt och tankvärdt bevis, att här icke blott är ett mänskligt sträfvande, utan ett gudomligt lif i själen. Denna vandring i ett nytt lif kommer visserligen endast af en innerlig förening med Kristus, en hemlighetsfull men dock verklig förening. Därom säger aposteln vidare:

5. Ty om vi hafva blifvit införlifvade med honom genom en lika död, så skola vi ock blifva det genom en lika uppståndelse.

Här uttalar aposteln mera uttryckligt hemligheten och grunden till den nya vandringen. (Ty, säger han — hvilket ord lofvar en förklaring på det nyss sagda). Och hemligheten är denna: *Vi blifva införlifvade med Kristus genom en lika uppståndelse*. Hufvudtanken är denna: Aposteln hade förut sagt, att vi hafva blifvit "begrafna med Kristus genom dopet till döden" — detta motsvarar "införlifvandet med honom genom en lika död" — nu säger han; men vi äro ock likaså visst (i dopet) införlifvade med honom genom en lika uppståndelse*; vi skola icke blott förkvävas och dödas till den

* Då några härvid hafva tänkt på våra kroppars uppståndelse, emedan vi äfven för denna hafva vår grund och borgen i Kristi uppståndelse (Joh. 11: 24, 25; Rom. 8: 11; 1 Kor. 15: 12—57), må erinras, att i vår text dock icke talas därom, såsom sammanhanget visar. »En lika uppståndelse» måste ju motsvara den »lika död», som här omtalas (v. 2, 3, 4, 10, 11), och således vara den andliga uppståndelsen från synden (v. 4).

gamla människan, en ny människa skall ock framkomma och uppstå, hvilken i helighet och rättfärdighet skall lefva för Gud evinnerligen. Men allt hvad här säges om dopet (såsom att vi blifva "begrafna med Kristus", "införlifvade" o. s. v.), det blir en levande sak och bevisning där, hvarest tron och "den Helige Andes förnyelse" tillkomma. Då blir det sanning och öfning uti oss, att vi dö från synden och vandra i ett nytt lefverne.

Och måtte nu hvar och en här märka, hvad som är den sanna helgelsens hemlighet. Aposteln säger icke, att vi blott skola fara efter Kristi döds och uppståndelses likhet, utan han säger, att vi äro "införlifvade med Kristus genom en lika död och uppståndelse". Ordet "införlifvade" betecknar den innerligaste förening med Kristus. Hvilket under af Guds nåd! Herren Kristus har själf beskrifvit föreningen mellan sig och de trogna med bilden af grenarna i vinträdet (Joh. 15). Där talar han om detta "sammanväxande" med honom och säger: "Jag är vinträdet, I ären grenarna; den som förblifver i mig och jag i honom" o. s. v. Han sade ock samma afton till sin himmelske Fader uttryckligt så: "Jag i dem och du i mig, att de må vara fullkomnade till ett" (Joh. 17: 23). Detta är förvisso ett nådesunder, som öfverstiger alla våra tankar. Och såsom aposteln här framhåller denna innerliga förening med Kristus, detta "införlifvande", såsom grunden till den rätta helgelsen, till köttets dödande och till vandringen i det nya lefvernet; så säger ock Herren Kristus: "Den som förblifver i mig, och jag i honom, han bär mycken frukt; mig förutan kunnen I intet göra. Såsom grenen icke kan bära frukt af sig själf, med mindre han förblifver i vinträdet; så icke heller I, med mindre I förblifven i mig". Vi borde dock höra och tro Herren själf och hans apostel. Huru många tala icke om helgelsen, hvilka dock hafva en helt annan lära därom, då de endast med bud, regler och pådrifvande vilja göra människor heliga, utan afseende på om de stå i förening med Kristus, äro "döda ifrån lagen" och lefva i tron. Må hvar och en akta sig för denna mäktiga förförelse, hvilken skapar endast "hvitmenade grafvar", skrymtare och verkhelgon, och hvilken därjämte ligger grundad i allas natur, nämligen då vi alltid äro böjda att anse oss själfva äga krafter att göra Guds vilja, om vi endast anstränga oss. Minns då i alla dina lifsdagar, att när aposteln ville företaga den läran om helgelsen, han icke började med att endast gifva bud och regler, icke heller med att endast straffa, förmana och pådrifva, utan skrifver först om grunden och villkoret för all sann helgelse, nämligen en innerlig

förening med Kristus. Vi äro "införlifvade", vi äro "döda med Kristus", samt med honom "begrafna" och "uppståndna" — sådant måste gå förut, säger han. Såsom han ock i brevet till kolosserna börjar förmaningsafdelningen med de orden: "Om I nu hafven uppstått med Kristus", "ty I hafven dött" (Kol. 3). Och när Herren själf förklarar, huru vi skola kunna bära frukt, säger han: "Om I förblifven i mig". "Såsom grenen icke kan bära frukt af sig själf" o. s. v.

När skola vi dock varda fria ifrån den olyckliga dårskapen att vänta frukt, innan trädet ännu är planteradt? — den djupa inbillningen, att vi i oss själfva äga krafter att bära goda frukter!

Är du icke införlifvad med Kristus, så är det omöjligt, att du kan bära god frukt. Däremot är det ock lika omöjligt, att du kan blifva utan frukt, om du är i verklig förening med Kristus; såsom han själf säger: "Den som förblifver i mig och jag i honom, han bär mycken frukt". Då han säger: "en gren i mig, som icke bär frukt", talar han om dem, som "hafva namnet, att de lefva, och de äro döda" (Upp. 3: 1); men om allt, som verkligt lefver i honom, säger han, att det "bär frukt, dels hundrafaldt, dels sextiofaldt och dels trettiofaldt". Det är omöjligt, att Kristus och hans Ande, boende uti oss, ingenting skulle uträtta. Därför, om du lefver blott för dig själf, efter denna världens skick, och gör hvad köttet och sinnet lyster, främmande för det sinne, som älskar Guds lag, det sinne, som angriper och kufvar den gamla människan, så kan du däraf veta, att du icke lefver i förening med Kristus. Och att du i dopet en gång är införlifvad med honom, eller att du nu bekänner dig tro och tillhöra honom, det hjälper dig då icke, när du fortfarande lefver utan förening med Kristus; du har förnekat ditt dopförbund och är en ifrån Kristus afbruten gren, som på detta sätt alltmer förtorkas. Men Gud, "som gör de döda lefvande och kallar det som icke är, som om det vore", kan göra ännu alltid stora underverk. Just "då vi så voro döda i våra öfverträdelser, har han gjort oss lefvande med Kristus". Han är "rik på barmhärtighet för sin stora kärleks skull". Han vill ännu äfven med dig göra det underverk, hvarom Kristus sade: "De döda skola höra Guds Sons röst, och de, som hafva hört henne, skola lefva" (Joh. 5: 25).

Men dessa ord: *införlifvade med honom genom en lika död och uppståndelse*, förklaras kanske ännu mera träffande genom en annan bild af Kristus, nämligen då han liknar sig vid ett hvetekorn, som måste dö och nedmyllas, innan det bär frukt (Joh. 12: 24). Så

måste också vi först dö och nedmyllas till all vår egen förmåga och duglighet, innan vi kunna få ett nytt, himmelskt lif och blifva en sådan säd, som den himmelske skördemannen gillar och insamlar i sina lador. Så länge människan själf ännu är och förmår något, är allt, hvad hon gör, äfven hennes frommaste väsende, "födt af köttet" och vederstyggligt för Gud. Då det är som bäst, är det besmittadt med själförgudningens last och dessutom med allahanda den förgiftade naturens styggelser. "Hvarje planta", säger Kristus, "som min himmelske Fader icke har planterat, skall uppräckas med roten". All vår egen kraft och förmåga, klokhet och verksamhet måste blifva nedslagen och tillintetgjord, om Gud skall uppenbara sin kraft på oss. Den, som skall varda rätteligen vis och upplyst, måste först blifva en blind och en dåre; den, som skall blifva rättfärdig och salig, måste först blifva en fördömd syndare; den, som skall erhålla Guds kraft till helgelse, måste först blifva rätt svag, vanmäktig och tillintetgjord. Först då när syndaren ligger där alldeles förlorad, brottslig, fördömd, vanmäktig och rådlös, men i denna sin förtappade belägenhet får höra Guds Sons röst om idel barmhärtighet och nåd, först då börjar det sanna lifvet uti honom. Af denna hemlighet förstå de lagkloka alls intet; den är för dem ett svart mörker och dårskap, ty de mena, att då man endast rätt allvarligt anstränger sig, så varder man helig. Och Kristi ord: "Mig förutan kunnen I intet göra", kasta de bakom sig (Ps. 50: 17), eller fatta de det endast så, att man måste bedja. Men Herren säger icke: Om I icke bedjen till mig; nej, han säger så: "Om I icke förblifven i mig, såsom grenen i vinträdet, kunnen I intet göra; förblifven i min kärlek". Visserligen fordras här att bedja; men med allt bedjande blir ingen sann helgelse, om icke äfven det sker, som Skriften lärar, att du blir död, vanmäktig och förlorad i dig själf och får ditt lif endast i Kristus, införlifvad med honom genom en lika död och uppståndelse. Nej, det måste gå efter denna regel: "Om hvetekornet icke faller i jorden och dör, så förblifver det allena; men om det dör, så bär det mycken frukt".

Se, detta är begynnelsen till en sann helgelse. Förut då man väl är väckt och arbetar med sin förbättring, men icke blifvit helt förtappad och död, och då man väl håller ordet om Kristus för sant, men aldrig blifvit för egen del frälst och frigjord ifrån lagen; så är allt helgelsearbete antingen falskt, själfgjordt, inbilladt, eller ängsligt, tvunget, svårt och omöjligt; såsom i sjunde kapitlet uttryckligt säges, att vi icke kunna "bära frukt åt Gud", icke kunna "tjäna i Andens

nya väsende", förrän vi blifvit "döda från lagen", "lös gjorda från den, i hvilken vi höllos fångna". Men då är visst den rätta helgelsen börjad i ditt hjärta, när du haft den erfarenheten, att du säger: Så ängsligt jag sökt både rättfärdighet och helgelse i mig själf, har jag med allt mitt arbete kommit på skam, men omsider funnit både min rättfärdighet och min helgelse uti en annan — endast i min Herre Kristus. Jag tänkte göra mycket, jag kämpade, jag bad, jag gjorde föresatser, men blef mer och mer olycklig, syndig och fördömd, till dess jag förtvivlade på allt arbete och låg där såsom förlorad. Då kom Herren och gjorde mig lefvande; jag blef frälst genom hans nåd allena. Men jag föll ofta i den gamla inbillningen om egen kraft och duglighet; jag menade, att det vore dock min sak att helga mig; jag började åter med eget arbete, jag skulle tro så och så, bedja, strida och menade, att jag själf hade någon kraft därtill; då blef jag ånyo vanmäktig och förlorad, kunde icke tro, icke bedja, icke ens något tänka, mer än det Herren för hvar stund verkade i mig. Och när jag sålunda blef på nytt nedslagen, vanmäktig och död, då kom åter Herren med sitt evangelium och förde mig tillbaka till fästet, därifrån jag var afviken, till hans nåd allena, och då fick jag åter lust och kraft till det goda. Se, när du erfarit något sådant och på detta sätt funnit blott i Kristus både din rättfärdighet och din helgelse, så att du känner dig i allting och hvarje stund bero af honom, då känner du, hvad den rätta helgelsen är, då är det sanning i din gamla människas dödande. Och då blifva icke blott hennes utbrott hämmade, utan då dödas det inre, dödas själfva hjärtat och lifvet i den gamla människan, nämligen den djupa, oändliga själfviskheten, inbillningen om någon egen kraft och duglighet. Det är denna djupa själfviskhet och inbillning, som utgör själfva lifvet och hjärtat i den gamla människan; och från denna källa flyter sedan en gruflig syndafloed genom alla naturens krafter, såsom högmod, gudsförgätenhet, säkerhet, otro, kallsinnighet, olydnad, själfsväld, vållust, vrede, otålighet, falskhet, lögn m. fl. synder och styggelser. Skall nu all denna ormasäd angripas och dödas, då måste visst allra först den djupa själfviskheten, den inbillade egna kraften, blifva nedslagen — och detta icke blott en gång, vid omvändelsen, utan ock genom hela vårt lif, i den dagliga bättringen. Likasom vi första gången genom lagen kommo på skam med allt, hvad vi företogo till att göra oss rättfärdiga, så måste vi ock allt framgent blifva oupphörligen nedslagna och förödmjukade, så snart vi vilja något vara, varda och förmå, på det vi aldrig skola få vår tröst och för-

nöjelse i oss själfva eller i något, som är inom oss, utan endast i Herren Kristus själf. Ty på detta sätt blir, såsom nyss sades, själfva hjärtat i den gamla människan genomstunget och dödadt. Men att vi icke må blifva liggande i vår uselhet eller stanna i trældom och vanmakt, utan den nya människan, "Andens sinne, som är lif och frid", också beständigt måtte näras och vidmakthållas, så är lika nödigt, att vi ock genom evangelium blifva beständigt tröstade och upprättade i samvetet, glada och saliga i nåden. På detta sätt blir det alltid en verklig och lefvande helgelse af Anden, icke en själfgjord, död och yttlig.

Sådant böra vi besinna vid aposteln's ord, att vi äro "införlifvade" med Kristus genom en lika död och uppståndelse — vi äro sammanväxta med det hvetekorn, som måste dö och nedmyllas, innan det kunde bära frukt. Därför är ock detta vägen för oss, innan vi kunna få andligt lif och krafter: vi måste dö och tillintetgöras, på det Kristus allena måtte lefva och verka uti oss. Vi måste vara Kristi lemmar och gå samma väg som hufvudet.

6. Vetande, att vår gamla människa har blifvit korsfäst med honom, på det att syndens kropp må varda om intet, att vi icke mer skola tjäna synden.

Vetande — egentligen: "Vetande detta, kännande detta, att vår gamla människa" o. s. v. Textens ord på "vetande" har äfven betydelse af erfarenhets-kännedom. Aposteln vill säga: Att vi hafva blifvit införlifvade med Kristus genom en lika död och uppståndelse, det kan icke vara någonting ovisst för oss, som veta och erfara, att vår gamla människa är korsfäst med honom. Veta vi intet därom, då hafva vi ännu icke blifvit nya människor. Vår förening med Kristus måste icke blott tänkas utan erfaras.

Vår gamla människa och syndens kropp. Då aposteln skiljer emellan vår "gamla människa" och "syndens kropp", finna vi, att med vår gamla människa menas hela vårt förra lif i synd och otro, vårt gamla jag, vår förra lifsriktning, sådan den var före vår nya födelse, då vi icke fruktade Gud, då vi aktade hvarken hans hotelser eller hans nåd, utan lefde fritt efter vårt kött's begärelser och efter denna världens skick o. s. v. (Ef. 2: 2, 3). Att aposteln med vår gamla människa icke egentligen menar själfva naturen, den fallna naturen, utan hela vårt förra lif och lefverne, det märka vi däraf, såsom nyss är sagdt, att han skiljer mellan "vår gamla människa" och "syndens kropp". Därför betecknar "vår gamla människa" hela lifsriktningen före den nya

födelsen, hela vårt inre och yttre lif under otro och gudsförakt. Detta vårt förra lif kallas "vår gamla människa" i motsats mot den nya (Ef. 4: 22, 24; Kol. 3: 8, 10). Det må ock kallas "vår gamla människa", ty hon har varit sådan alltifrån vår första födelse, man kunde säga, ända ifrån syndafallet, lika hos alla Adams barn. — Med "syndens kropp" åter, som genom den gamla människans korsfästande skall varda om intet, med denna syndens kropp menas detsamma, som eljest i Skriften kallas köttet, nämligen själfva syndafördärfvet uti oss, betraktadt såsom en kropp, själfva den syndiga naturen med dess onda begärelser och dess utbrott i syndiga ord och gärningar. Denna inneboende och verksamma synd har aposteln i Kol. 3: 5 uttryckligt framställt såsom en kropp, då han säger: "Döden därför edra lemmar, som äro på jorden: skörlefnad, orenhet, lusta, ond begärelse och girighet" o. s. v. Då han så talar om våra "lemmar", och de blott voro särskilda utbrott af synden, så märka vi, att han framställer synden såsom en kropp. Det är denna "syndens kropp", som skall "varda om intet" genom den andra korsfästelsen.*

* Några hafva menat, att med »syndens kropp» skulle menas själfva människokroppen, »såsom säte och organ för synden», säga de, och således, att den gamla människans korsfästelse skulle hafva till ändamål, att (*hina*, »på det att») människokroppen skall »varda om intet». Om vi ock taga detta ord, »varda om intet», i dess lindrigaste betydelse af »göras overksam», »beröfvas sin kraft», så vore dock härmed den tanken antagen, att syndens makt ligger i kroppen, att med »köttet» skulle menas blott kroppen; men en sådan mening är visserligen icke Skriftens, hvilken kallar den »naturliga människan» ordagrant »själisk» (gr.-t. 1 Kor. 2: 14) och talar om »köttets vilja» (gr.-t. Ef. 2: 3), köttets »sinne» och »förstånd» (Rom. 8: 6; gr.-t. Kol. 2: 18), hvilka ord säga oss, att synden egentligen är ett andligt ondt. Att vår kropp har sinnliga drifter gemensamma med djuren, däruti består icke egentligen vår syndighet, utan tvärtom, just därför att vi äro syndiga, i själens krafter fördärfvade, därför blifva ock kroppens drifter bragta i olydnad mot Guds bud, hvari synden egentligen består. Aposteln säger i v. 12: »Må synden icke härska i eder dödliga kropp»; han säger icke: må ej eder dödliga kropp härska. Vi märka, att det är synden, som här framställes såsom den härskare, hvilken genom korsfästelsen skall varda om intet. Härtill kommer, att kroppen är likaväl organ för Anden och dess frukter hos de pånyttfödda, som den är organ för synden. — Det vore att alltför mycket inskränka aposteln's syfte, om man tillägnade honom den meningen, att vår gamla människas korsfästelse skulle afse blott försvagande af kroppens sinnliga drifter, då vi se och veta, att det är synden i sin helhet, som här öfverallt omtalas. Det vore ock att gifva stöd åt en riktning, som af aposteln särskildt brännmärkes såsom falsk, nämligen den, att i sitt nit mot synden vända sig mot kroppen (se Kol. 2: 23; 1 Tim. 4: 8). Att efter

Korsfäst med honom — eller "med-korsfäst, tillsammans korsfäst". Allt, hvad som skedde med Kristus i hans lidande, död och uppståndelse, har sina motsvarigheter i en kristens nya lif. Så äro vi införlifvade med honom. Aposteln har förut sagt, att vi äro döpta till "hans död", att vi äro "begrafna med honom" och "införlifvade med honom genom en lika uppståndelse"; nu säger han, att vi ock äro "korsfästa med honom". Att vara "korsfäst med Kristus" har hos Paulus tvenne bemärkelser. Då han i Gal. 2: 19 säger: "Jag är korsfäst med Kristus", åsyftar det delaktigheten i Kristi egen korsfästelse på Golgata, då vi alla voro innefattade i honom inför Guds dom, "och vi hålla så före, att en har dött för alla, och därför hafva alla dött" (2 Kor. 5: 14); om en är korsfäst för alla, så äro de alla korsfästa. Den betydelsen har uttrycket i Gal. 2: 19, såsom sammanhanget visar. Men i vår text betyder det något annat, då aposteln säger: "Vår gamla människa har blifvit korsfäst med honom", nämligen att, såsom Kristi kropp fästades vid korset med spikar genom hans händer och fötter, så är ock hela vår af Adam ärfda och under vårt otroslif fritt utöfvade ondska nu genom föreningen med Kristus fängslad och afdöende. Och såsom en korsfäst människa aldrig mer kunde tänka på sin frihet, utan såg endast döden för sig; så är ock en med Kristus korsfäst kristen bunden till ett beständigt afdöende från allt, som är Gud misshagligt. Och såsom korsdöden var en långsam och bitter död, så är ock den gamla människans korsfästelse ett långsamt afdöende och mycket bittert för naturen. Och såsom en korsfästad efter lagen var en förbannad och afskyvärd kropp (5 Mos. 21: 23); så är ock den korsfästade "gamla människan" både för Gud och det andliga sinnet förbannad och afskyvärd. Men såsom en korsfäst människa icke genast var död, utan kunde lefva många dagar ett kvalfullt och aftynande lif, ja, kunde ännu på korset till och med utfara i smädelser, såsom den ene rövaren på Golgata gjorde; så är icke heller den gamla människan genast helt död, när hon är fästad vid korset, utan kan ännu röras, vrida sig och låta illa mot själfva dödstraffet, i det hon spjärnar och strider emot den villiga anden; hvarom Luther talar ungefär sålunda:

behof späka honom med fasta och arbete är väl nödigt (Rom. 13: 14); men att antaga den meningen, att hela »vår gamla människas» korsfästelse icke skulle afse något mera än kroppens försvagande, det är visst att skjuta förbi hufvudmålet, som är synden i sin helhet. Och vi hafva redan sett, att aposteln äfven på annat ställe (Kol. 3: 5) framställt synden såsom en kropp med dess »lemmar».

"Anden säger till synden: Du skall vara död och icke röra dig; köttet säger: Jag är ännu icke död, jag måste bruka mitt lif, medan jag har det. Anden säger: Lofvad vare Gud för en evig förlåtelse! Köttet säger: Hvad vet jag af Gud och hans nåd? Gud är icke nådig. Anden säger: Hans bud äro icke svåra: kärlek, tålmod, mildhet, kyskhet, ödmjukhet — hvilka dyrbara gåfvor! Köttet säger: Hans bud äro svåra; jag vill icke vara ödmjuk, mild, tålig, kysk, saktmodig. Anden säger: Gud skall gifva mig en evig salighet i himmelen; köttet föraktar och säger: Hvad frågar jag efter himmelen! Hvar är himmelen och Guds salighet? Jag tror intet sådant" o. s. v. Sålunda strida Anden och köttet emot hvarandra, då den gamla människan är korsfäst, d. ä. då den gamla lifsriktningen är afbruten. Men såsom en korsfäst människa är både till händer och fötter fästad vid träet, ja, både till högra och vänstra handen; så blir ock i den andliga korsfästelsen allt, som tillhör den gamla människan, hämmadt och dödadt, äfven sådant som är stridande mot hvartannat, såväl ett själfträtfärdigt som ett syndigt väsende; såväl glädjen i världen som glädjen i min egen fromhet; såväl girigheten som slöseriet; såväl en syndig vrede som en syndig kärlek; såväl säkerheten som misströstan o. s. v. Det är ganska märkligt att betrakta, huru detta i verkligheten sker hos dem, som äro korsfästa med Kristus. Betraktom endast exemplet af Petrus. Då han troget följde sin mästare, då dödades dagligen hans gamla judiska sinne, hvilket alltid näpstes af hans vaksamme Herre. Men när han för sin förmåtenhet lämnades åt satan, föll och förnekade sin mästare, då blef han däröfver så förkrossad, att han gick ut och grät bitterligen. Då han sedan inför rådet i Jerusalem stod fast vid sanningen och bekände Kristus, då blef han hudflängd af öfverstepräster, och äfven genom sådant lidande dödades syndens lustar (1 Petr. 4: 1); men när han därefter i Antiokia skrymtar af människofruktan, då får han en allvarsam bestraffning af Paulus (Gal. 2: 11—14). Korteligen: När han var trogen och stark, då framträdde själfkärleken, och då fick han lida; men när han var svag och vacklande, då blef han ock bestraffad, då måste han också lida. Så är han korsfäst både till högra och vänstra handen. Så länge en kristen står under Andens tuktan, skall han alltmer rensas och dödas, huru han än är eller har det. Är jag t. ex. rik på det jordiska goda och blir frestad däraf att göra mig ett paradys på jorden, göda köttet och lefva världsligt, då blir jag snart af Anden så tuktrad och förskräckt för min rikedom och vällefnad, att jag lider mera däraf än

af fattigdom. Är jag åter fattig och lider lekamlig brist, då dödas också mitt köttsliga och världsliga sinne. Är jag andligt begåfvad och verksam, då vill köttet snart hafva ära och anseende därför, eller ock i tysthet fägnas sig däröfver; men då förskräcker mig Anden allra mest och säger mig: "Gud står emot de högfärdiga." Hålles jag åter i andlig fattigdom, känner jag brist på nåd, gåfvor och krafter, då dödas min egenkärlek äfven däraf. Är jag vaksam och trogen i bön och strid mot synden, så att jag vill försaka både synd och egen ära, vill allvarligt och i verkligheten vara den frommaste kristen, så har jag ock snart något medvetande därom och får en hemlig förnöjelse i min allvarlighet — ve! då är jag på branten till det fall, hvarigenom änglarna föllo från himmelen till helvetet — "de främsta skola varda de yttersta", sådant säger mig då Anden. Men gifver jag mig då tvärtom till mera frihet och andlig lättja, eftersom allt godt kan uppblåsa mig; börjar jag nu att förakta och försumma den allvarliga vaksamheten och gudsfruktan; då är åter min skuld och dom uppenbar, då blir jag åter bestraffad och förskräckt. Sådant heter visserligen att vara fästad vid korset både med högra och vänstra handen. Säger du nu: Hvad är detta? Skall jag från alla håll straffas och tuktas, hvad skall jag då göra? Skall jag då i ingenting få hafva hvila och ro? då svarar Skriften verkligen så: "Du skall hafva din lust i Herren." Men detta åter är den gamla människans pina och död. Så står det till med en korsfäst. Huru han än skickar sig, så aflider han: är han stilla och undergifven, så aftynar dock hans lif; bryter och sliter han sig orolig hit och dit, så lider han blott desto mera. Han skall i alla händelser dö.

På det att syndens kropp må varda om intet, att vi icke mer skola tjäna synden. Detta är det stora syftemålet, för hvilket den gamla människan är korsfäst. Synden skall dödas, så sant vi stå i förening med den helige Guden. Aposteln säger icke, att genom vår gamla människas korsfästelse synden redan är helt dödad, hennes fullkomliga aflidande sker icke förrän i den lekamliga döden; men han säger: "Syndens kropp skall varda om intet", skall aftyna, skall mer och mer dödas; "vi skola icke mer tjäna synden", d. ä. hon skall icke mer härska, vi skola icke mer lefva i hennes tjänst. Sådant gör denna korsfästelse. Och till ett sådant utgående från syndens tjänst äro vi både förbundna och mäktiga, då vi blifvit på det sätt, aposteln hitills beskrifvit, "döda från vårt förra lif i synden och med Kristus uppståndna till ett nytt andligt lif." Då är hela vårt förra förhållande

till synden afbrutet; vi äro icke mer i hennes tjänst (jämf. v. 16—18). Därom talar aposteln i nästa vers med exemplet af de döda och säger:

7. Ty den som har dött, han är rättfärdigad från synden.

Detta är en allmän sats om alla döda*, hvilken aposteln tillägger för att ännu mer inpräglade de närmast föregående orden: "att vi icke mer skola tjäna synden." Till svar på frågan i v. 1: "Skola vi förblifva i synden" o. s. v. hade han först sagt: "Vi som hafva dött från synden, huru skola vi ännu kunna lefva i henne?" Sedan han nu i v. 3—6 utvecklat, huru vi hafva blifvit döda från synden ("döpta till Kristi död", "införlifvade med honom till en lika död", "begrafna med honom" o. s. v.), upprepar han här åter sitt första svar och belyser det nu med en allmän sats om alla döda: *Den som har dött, han är rättfärdigad från synden*, d. ä. han är icke mer en syndare, han är nu fri från synden, så att han äfven i detta hänseende måste förklaras rättfärdig.** Så skola ock vi, som hafva dött från synden, icke mer tjäna henne; ty det göra icke de döda. Att detta är tankegången, märka vi ytterligare af v. 11, där aposteln säger: "Så hållen ock I före, att I ären döda från synden men lefven för Gud." Därhän syftar aposteln nämligen, att de kristna skola betrakta sig, såsom de där alldeles, lika med de döda, tagit afsked från lifvet i synden och nu stått upp i en ny värld. Huru skulle vi då ännu kunna lefva i synden eller "tjäna" henne? Nej, de kristnas lif är i Kristus, i hans sällskap och efter hans förebild; synden är icke mer vårt lif utan vår plåga och död. Detta bevisar tydligt nog, att vi äro till anden döda ifrån synden. Då böra vi ock använda oss af en så stor nåd, troget följa den Helige Ande och akta oss för att åter blifva besvikna af fienden eller af "syndens bedrägeri", utan alltid vandra i det nya lefvernet efter vår saliga kallelse och vår nya villiga ande. Därtill förläne oss Gud sin nåd!

* Att taga dessa ord annorlunda medför stora svårigheter för text och sammanhang m. m. Se d:r Meyer.

** Uttrycket »rättfärdigad från synden» tyckes syfta på brottslingar, som afrättas, hvilka anses med döden hafva försonat sig med samhället och ej mer böra dömas; men man säger ock i allmänhet om de döda: »de göra intet ondt»; de äro däruti rättfärdiga.

8. **Hafva vi nu dött med Kristus, så tro vi, att vi ock skola lefva med honom.**

Detta är ett tröstligt ord. Och sammanhanget med det föregående är tydligt. Aposteln upprepar här åter, hvad han hade sagt i v. 5, att så sant vi blifvit införlifvade med Kristus genom en lika död, så skola vi ock blifva det genom en lika uppståndelse. På det ordet (v. 5) gaf han först en kort förklaring öfver vårt införlifvande med Kristus genom en lika död (v. 6, 7), och nu återkommer han till sitt gjorda påstående. Förklaringen gick ut därpå, att detta vårt införlifvande med Kristus genom en lika död icke är oss fördoldt, det känna vi, säger han — "vetande, kännande, att vår gamla människa har blifvit korsfäst med honom" o. s. v., samt att ändamålet med denna korsfästelse är, "att vi icke mer skola tjäna synden"; "ty den som har dött, han är rättfärdigad från synden" (v. 7.) Sedan han gjort denna korta förklaring, upprepar han åter, hvad han hade sagt, nämligen att vår gemenskap med Kristus sträcker sig icke blott till hans död, utan ock till hans lif, och brukar nu de orden: *Hafva vi nu dött med Kristus, så tro vi, att vi ock skola lefva med honom.* — Men då vi sålunda inse sammanhanget, då blir ock de särskilda ordens mening tydlig. Några hafva menat, att med orden: "lefva med honom", åsyftades det förklarade lifvet med Kristus i härligheten; men fastän detta visserligen följer, då vi här stått i Kristi döds och lifs gemenskap, se vi likväl af sammanhanget, att aposteln på detta ställe åsyftar just denna lifsgemenskap med Kristus här i tiden, nämligen att vi äro andligen uppståndna och nu lefva ett nytt heligt lif för Gud. Att detta är meningen, det se vi icke blott af sammanhanget med det föregående, utan äfven och förnämligast af apostelns sluttillämpning i v. 11, då han uttalar sitt syfte sålunda: "Så hållen ock I före, att I ären döda från synden, men lefven för Gud i Kristus Jesus, vår Herre."

Då vi sålunda insett, att här talas om det andliga lif, vi redan här lefva med Kristus, så uppstår likväl hos många en undran öfver de orden: "vi tro" och "vi skola" — "så tro vi, att vi ock skola lefva med honom"; och man säger i afseende på det förra: det andliga lifvet skulle vi ju erfara, och icke blott tro. Men därvid är då att märka, först att ordet "tro" äfven har betydelsen vara öfvertygad, om det ock sker på grund af erfarenhet; och för det andra, att aposteln synbarligen talar om det förhållandet, att vi ofta kunna kännbart erfara, att vi äro döda med Kristus (det känna vi nämligen genom den gamla människans korsfästelse — se sammanhanget mellan v. 5 och 6) men där-

emot icke förnimma själfva det gudomliga lifvet i våra hjärtan, lifvet med Kristus, hvarom aposteln säger: "Edert lif är fördoldt med Kristus i Gud" (Kol. 3: 3). Då blir vår visshet om detta fördolda lif med Kristus en trons visshet, eftersom vi icke känna det hos oss, ehuru denna visshet grundar sig på vårt medvetande, att vi äro korsfästa med Kristus (v. 6), och att detta icke kan ske, utan att vi lefva med honom. Om vi än stundom känna det gudomliga lifvet i våra hjärtan och dessutom vissa tider se flera tecken däraf, antingen i vårt lidande af synden, eller i den nya heliga hågen och i hela vårt lifs riktning; så komma dock andra tider, då allt detta är djupt förborgadt, då vi se endast synd och otrohet, känna oss döda och liknöjda för allt heligt. Då lära vi, att äfven den tredje artikeln af vår apostoliska bekännelse, nämligen om den Helige Ande och hans verk uti oss, är en trosartikel, såväl som den första och andra. Men då likväl med all denna växling i känslan, vår gamla människa framgent förblir korsfäst med Kristus, hvilket bevisar, att vi hafva dött med honom; så måste vi tro, att vi ännu hemligen stå i någon verklig förening med Kristus och hafva ett gudomligt lif i våra hjärtan, huru illa det än kan se ut. Ja, då vi rätt betrakta sammanhanget mellan v. 5 och 6, så måste vi här hos aposteln märka samma tanke, som för pröfvade kristna ofta blir en djup tröst i den frågan om själfva lifvets, Kristi, inneboende i hjärtat, nämligen då de säga: Med allt mörker och elände, all dunkelhet och svaghet är det dock märkligt, att jag aldrig mer kan varda såsom världen, fri och lössläppt från Kristi kors, från denna för köttet dödande väg, utan ännu, år ifrån år, är sysselsatt med samma farande efter Gud och hans välbehag; att midt under all naturens ogudaktighet, anden och sinnet förblifva desamma, att de lida af det onda och hafva lif och frid endast i Kristus, hans nåd och hans vägar. Det måste vara någon verklig, om ock hemlighetsfull, gemenskap med Kristus, som gör detta.

Men att aposteln säger: Vi skola lefva — "vi tro, att vi skola lefva med honom" — är ett uttryck för den nödvändiga följden (likasom i v. 5), att så visst vi hafva dött med Kristus, vi också måste lefva med honom. Dock är det äfven sant, hvad några här anmärkt, att vårt lif med Kristus är ett beständigt blifvande, är icke redan fullbordadt, utan skall, såvida vi förblifva i nåden och icke på nytt affalla, beständigt alltmer utvecklas och först i himmelen fullbordas. Genom föreningen med Kristus hafva vi redan det eviga lifvet — det gudomliga lif, som här är börjadt i vår ande, men i evighet skall

fortfara och först där blifva rätt uppenbart; såsom aposteln säger i Kol. 3: 4: "När, Kristus vårt lif, varder uppenbarad, då skolen ock I uppenbaras med honom i härlighet." Därför, fastän aposteln i vår text egentligen talar om det lif med Kristus, vi redan här lefva, så kunna vi dock icke tvifla, att han därvid äfven skådat fram ända till dess härliga fullbordan i himmelen; ty så brukar denne apostel i sin rika tro betrakta lifvet med Kristus, såsom vi se icke blott af nyss anförda ställe (Kol. 3: 4), utan ock på flera andra, t. ex. Hebr. 12: 22, 23, där han säger till dem, som dock ännu gingo på jorden: "I hafven kommit till Sions berg och till den lefvande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, och till de otaliga änglar och till högtids-skaran — och till de fullkomnade rättfärdigas andar". Vi se här, huru aposteln skådar församlingen på jorden och församlingen i himmelen såsom en; lifvet med Kristus här och lifvet med honom där såsom ett. Vi hafva då skäl att i vår text äfven taga den trösten, som i 2 Tim. 2: 11 framställes: "Hafva vi dött med, så skola vi ock lefva med; uthärda vi, så skola vi ock regera med." Hafva vi redan här det gudomliga lifvet i våra hjärtan, hvilket gör, att vi ock lida med Kristus, så skola vi icke betvifla, att vi ock skola lefva med honom i evighet. Det ena följer ovillkorligt på det andra, såsom aposteln säger i kap. 8: 17: "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar, nämligen Guds arfvingar och Kristi medarfvingar, om vi annars lida med honom, på det att vi ock med honom må varda förhäriligade." Tänk, när vi här i tiden, af Gud själf kallade, dragna och omskapade, sökt och sträfvat att tackas honom, försakat och lidit för hans skull — icke skall han till slut i vår död lämna oss. Blir mödan oss ofta tung och striden het för att efterfölja Kristus, under det hela världen är fri från den mödan, så skola vi däremot hafva den vissa trösten, att vi icke förgäfves kämpat och lidit med honom. Nej, vi hafva redan "det eviga lifvet" (Joh. 6: 47, 54), börjadt i våra hjärtan genom Anden, som är "panten på vårt arf". Det andliga lifvet är icke en tillfällig verkan af egna bemödanden, utan det är egentligen Kristus uti oss (kap. 8: 9, 10; Kol. 3: 4), såsom han själf sade: "Jag i dem, och de i mig"; det är en verklig delaktighet af Kristi eget lif. Det är därför, aposteln här såsom grund för vår tro, att vi skola lefva med honom, vidare tillägger:

9. Vetande, att Kristus, som är uppväckt från de döda, dör icke mer; döden har icke mer makt öfver honom.

Aposteln vill säga: Att vi, som hafva dött med Kristus, tro, att

vi ock skola lefva med honom, det grundar sig därpå, att vi veta, att Kristus, som egentligen är vårt lif, han, med hvilken vi äro införlifvade genom en lika död och uppståndelse, dör aldrig mer, han är den evigt lefvande. *Kristus, som är uppväckt från de döda, dör icke mer*, säger aposteln; men tillägger ännu, såsom i segerglädje: *döden har icke mer makt öfver honom* — egentligen: "blifver icke mer herre öfver honom" (gr.-t.). Detta tillägg erinrar ock om den egentliga grunden för vårt andliga och eviga lif. Döden har en gång varit herre öfver Kristus. Detta är grunden för vårt lif. Kristus har frivilligt gifvit sig under dödens våld (Joh. 10: 18), men icke utan orsak. Vi veta, att döden har makt endast öfver syndare (v. 23). Så har då Kristus verkligt varit en syndare — men sannerligen icke i sig själf; ty i sig själf var han "helig, skild från syndarne och högre än himmelen". "Men den, som icke visste af synd, har Gud för oss gjort till synd"; det var på denna grund döden nu blef "herre" öfver honom, nu hade laglig rätt till honom, emedan han var en syndare. Han stod inför Guds dom i vårt ställe och bar våra synder. Men nu är det slut med detta dödens herravälde öfver honom, säger aposteln, "döden har icke mer makt öfver honom"; och skälet därtill förklaras sålunda:

10. Ty hans död var en död från synden en gång för alla, men hans lif är ett lif för Gud.

Hans död — eller den död, han dog — *var en död från synden*, d. ä. han dog med afseende på synden. Apostelns uttryck motsvarar, om ock mest till formen, det han i v. 2 och 11 brukar om oss, såsom efter Kristi döds likhet också "döda från synden"; men betydelsen af Kristi död var särskild. Han blef död för syndens skull och till syndens borttagande, då han genom försoningsdöden tillintetgjorde hennes fördömande makt. — *En gång för alla*, så att någon död för synden icke mer behöfves. Därför har döden icke mer makt öfver honom (v. 9). — *Men hans lif* eller det lif, han nu lefver, *är ett lif för Gud*, d. ä. för Guds räkning, såsom Guds egen och Gud till tjänst. Hans död var en syndadöd: han dog för syndens skull, men också därigenom ifrån synden, så att han aldrig mer skall bära synden, aldrig mer vara en syndare för oss; och han uppstod rättfärdig, för att nu lefva endast för Gud, icke mera såsom en syndabärare. I dessa förhållanden ligger icke blott grunden, hvarför döden icke mer har makt öfver Kristus; utan det är ock i dessa båda afseenden, vi skola vara

honom lika — "införlifvade med honom genom en lika död och uppståndelse" (v. 5), såsom aposteln i nästa vers uttryckligen tillämpar dessa tvenne förhållanden på oss, då han säger:

11. Så hållen ock I före, att I ären döda från synden men lefven för Gud i Kristus Jesus, vår Herre.

Här se vi, hvad aposteln åsyftar med det föregående, allt ifrån v. 2. Då han i v. 10 erinrat, att Kristi död var en död från synden och hans lif är ett lif för Gud, tillämpar han genast detta förhållande på oss kristna, hvilka skulle just i dessa stycken vara Kristus lika (v. 5), och säger: *Så hållen ock I före, att I ären döda från synden men lefven för Gud.* Aposteln har bevisat, att vi redan i dopet äro införlifvade med Kristus till delaktighet i hans död och lif (v. 3—5). Han har ock sagt, att vi, som äro till den gamla människan korsfästa med Kristus, därigenom känna denna vår delaktighet i Kristi död och äfven tro, att vi ock skola lefva med honom (v. 8). Nu låter han förstå, huru viktigt det är, att vi ock hålla oss för sådana, som äro döda ifrån synden och uppståndna till ett nytt lif, hvari vi lefva för Gud; ty han förmanar oss därtill och säger: "Så hållen ock I före". Detta är äfven en öfvermåttan viktig förmaning; ty det är alldeles icke lika, hvad vi annars "hålla före". Betrakta vi oss blott, såsom vi äro af naturen, nämligen arma syndare, då kunna vi ock tycka, att det anstår oss, hvad som gäller ibland de blott naturliga människorna; men betrakta vi oss såsom nya människor, hvilka med Kristus dött och åter uppstått till att lefva för Gud, då känna vi, att det icke anstår oss att lefva såsom denna världens barn. Af oss själfva äro vi blott arma syndare — och måtte Herrens Ande alltid hålla oss i djup kännedom däraf! Men så snart vi äro införlifvade med Kristus till delaktighet i hans död och lif, och detta genom Andens förnyelse nu är en lefvande verklighet hos oss, så äro vi ock något helt annat än naturliga människor, vi äro då nya människor, som uppstått ifrån de döda till en ny värld, för att med Kristus lefva för Gud. Och då vi nu verkligen äro sådana, böra vi ock "hålla oss därför", säger aposteln, så att vi icke förgäta, hvad vi äro genom föreningen med Kristus, och skåda oss blott sådana, som vi äro af Adam. Vi böra beständigt betrakta oss efter vårt nya stånd, på det vi ock måtte vandra därefter.

"Döda från synden" — döda för synden och ifrån synden, såsom de där en gång för alla tagit afsked från hennes tjänst och därför icke nu böra inlåta sig med henne. Såsom förut blifvit visadt (under v. 2),

lefver väl synden i vårt kött och vill åter göra anspråk på vår förra tjänst; men dels äro vi i ett förbund med en annan, som icke tillåter oss att tjäna synden (v. 3—5), dels äro vi ock till anden döda ifrån henne — vi hafva från den nya födelsen ett sinne, som djupt afskyr allt, som är Gud misshagligt, och innerligt älskar allt, hvad honom behagar; hvilket bevisar sig i kraft och verklighet därigenom, att vår gamla människa är korsfäst, så att vi icke mer kunna tjäna synden, så länge vi förblifva i nåden, i vår förening med Kristus.

”Men lefven för Gud”, d. ä. lefven till hans tjänst och välbehag, såsom hans egna, med hjärta, håg, sinne och alla krafter, likasom Kristus hade sitt lif och sin mat i att göra Faderns vilja. Detta bör ock vara alla trognas hela lif, så länge de äro på jorden, nämligen Guds ära, Guds välbehag och tjänst. Sådant heter att ”lefva för Gud”. *I Kristus Jesus*. Detta är bibelns egna uttryck om de trognas innerliga förening med Kristus, nämligen att de ”äro i Kristus Jesus” (kap. 8: 1), såsom han ock själf sade: ”Jag i dem och de i mig”. Endast i denna innerliga förening med Kristus lefva vi för Gud. Sådant menar aposteln med tillägget: ”i Kristus Jesus”. Och nu säger han: Hållen eder för sådana; och menar utan tvifvel: hållen eder för sådana beständigt, hvar I än ären, i hvarje sällskap och på alla stunder. Räknen eder för sådana, som genom föreningen med Kristus äro döda för synden och lefva för Gud; så skolen I icke blott märka, att tron på den öfverflödande nåden icke gynnar ett syndigt lefverne, utan just detta, att I så hållen eder för döda och lefvande med Kristus, skall också skänka eder en särskild kraft emot alla syndens frestelser.

Och härmed har nu aposteln kraftigt vederlagt den i v. 1 framkastade meningen, att läran om vår rättfärdiggörelse af nåd skulle gynna synden, då han visat, att tvärtom just i föreningen med Kristus ligger både vår förbindelse och vår kraft till ett heligt lefverne. Och sedan aposteln sålunda visat, hvad som är den sanna helgelsens första villkor och enda kraft, denna innerliga förening med Kristus, så går han nu att i det återstående af kapitlet förmana de trogna till att också i sitt lefverne bevisa sig sådana, som deras förbund med Kristus och deras nya, villiga ande kräfva.

12. Må fördenskull synden icke härska i eder dödliga kropp, så att I lyden hans lustar.

Först böra vi här åter märka, huru det förhåller sig med helgonen. Aposteln har uttryckligt lärt, att de, som äro rättfärdiggjorda genom

tron, äro också helgade i sin ande, stå i en innerlig förening med Kristus och äro "döda från synden"; och dock anser han sådana förmaningar för dem behöfliga: "Må synden icke härska i eder dödliga kropp, så att I lyden hans lustar" o. dyl. Så står det till med helgonen: "Anden är villig, men köttet är svagt"; och "djäfvulen har stigit ned till eder i stor vrede". Därför, då Gud icke utför sitt helgande verk uti oss med oemotståndlig allmakt, utan verkar såsom på andliga väsenden med ordet och Andens maningar, må ingen vara säker, förakta förmaningen och anse sig trygg för all fara. Nej, vi stå ännu på prof, så länge vi äro på jorden. Vi skola höra, akta, lyda Herrens röst, och då frälsas, om vi äro än så svaga, om vi ock ropa ur djupen, att vi förgås och icke kunna fullgöra Herrens vilja — därom skall han själf draga försorg, blott vi lydigt höra hans röst; eller ock skola vi, "tjusta" (Gal. 3: 1), söfda och lättsinniga, förakta förmaningen och falla i syndens och djäfvulens snaror. Korteligen, dessa hulda förmaningar och framställda bevekelsegrunder stämma fullkomligt öfverens med, hvad aposteln förklarat om vår helgade ande och vår förening med Kristus och böra räknas bland de yttre medel, hvilka Gud använder till helgelsens fullkomnande.

Må fördenskull synden icke härska. Märk ordet: "fördenskull". Aposteln grundar sin förmaning på de förhållanden, han förut i kapitlet framställt. Här hafva vi ett exempel på det rätta sättet att förmana till helgelse och goda gärningar. Aposteln har först lagt den goda grundvalen till gudaktighet och helgelse, då han dels i de fem första kapitlen nedslagit all mänsklig rättfärdighet och förkunnat Kristus, huru vi endast genom tron på honom varda rättfärdiga och på öfverflödande synd få den mycket mer öfverflödande nåden; dels ock sedan i detta sjätte kapitlet beskrifvit vår innerliga förening med Kristus, vårt införlifvande med honom. Först då, sedan han lagt denna goda grundval, börjar han att förmana till syndens dödande och den nya heliga vandeln. Han väntar icke god frukt af onda träd; han förmanar icke andra människor till helgelse än dem, som först äro införlifvade med Kristus, genom tron rättfärdiggjorda och till anden helgade. Det är på den stora nåden, då denna är känd och med tron anammad, han grundar sina förmaningar; såsom vi äfven se i det tolfte kapitlet v. 1, då han säger: "Så förmanar jag nu eder, mina bröder, vid Guds barmhärtighet"; och i Ef. 4: 32: "Förlåten hvarandra, såsom ock Gud i Kristus har förlåtit eder." Så säger ock Herren själf: "Förblifven i min kärlek; den som förblifver i mig, han bär mycken frukt". Måtte

vi aldrig glömma detta! Det är Guds barmhärtighet, det är syndernas förlåtelse, det är Kristi kärlek, som först måste göra våra hjärtan lyckliga, lefvande, varma och villiga; annars är all vår fromhet inför Gud endast skrymteri, trältjänst och "lagens gärningar", hvilka äro under förbannelsen (Gal. 3: 10). Sådant lära vi åter här, då aposteln börjar med ordet "fördenskull". Han vill säga: I, som ären så förenade med Kristus, som jag här beskrifvit; I, som hafven erfårit Guds barmhärtighet och veten, hvad salighet det är att på öfverflödande synd hafva fått den mycket mer öfverflödande nåden, hvilket gjort, att det redan i dopet med Gud ingångna förbundet nu blifvit sanning och lif i edra hjärtan, så att I verkligen ären till anden "införlifvade" med Kristus; I, som ären så lyckliga och med Kristus förenade: "må synden icke härska i eder dödliga kropp, så att I lyden hans lustar". Synden vill ännu alltid återtaga sitt välde öfver eder; vaken och behållen eder saliga förmån, att I ären fria från syndens herravälde, ären döda från synden och lefven för Gud.

Eder dödliga kropp. Det är något svårt att inse, i hvilket syfte aposteln här gör just den anmärkningen om vår kropp, att den är "dödlig"; dock är det säkert, att han icke gör något meningslöst tillägg, utan att äfven detta ord måste bidraga till förmaningens stärkande. Att det är en mycket utmärkande egenskap hos vår kropp, att den är dödlig*, det är nog klart; men likväl: hvarför är denna dess egenskap här anmärkt? Det enklaste vore visst att antaga, det aposteln velat med en erinran om vår dödlighet afskräcka från lättsinnigt syndande och således säga: Eder kropp är dödlig, I kunnen hvarje ögonblick kallas hädan; akten eder därför för synden. Men då vi se på sam-

* Och att aposteln här talar om själfva kroppen och icke, såsom några tänkt, om hela människan med kropp och själ, det märka vi i synnerhet genom detta tillägg: »eder dödliga kropp»; ty då kan ju icke den odödliga själen vara med inbegripen. Men man har kommit till nämnda mening däri-genom, att man tänkt: Skulle icke aposteln i sin förmaning inbegripa allt, hvad i oss är synden underkastadt, således äfven själen, ur hvars hjärta allt ondt utgår och besmittar hela människan (Matt. 15: 18, 19). Nu är det visserligen säkert, att aposteln icke förbiser detta onda; men vi skola ihågkomma, att allt det föregående i vårt kapitel egentligen handlar om det inre, att vi måste vara »döda från synden», och att hans förmaning nu riktas mot syndens och lustar-nas härskande öfver den utvärtes människan; han talar här om »kroppen» och »lemmarna», att vi icke böra lämna dessa till tjänst åt den inneboende syn-den. Därför väger den nämnda anmärkningen intet emot de skäl, vi hafva för att taga orden, som de lyda, då aposteln säger: »eder dödliga kropp».

manhanget och apostelns högre tankegång, synes dock hans syfte vara ett annat. Aposteln hade just ålagt de kristna att hålla sig såsom "döda från synden" och "levande för Gud", hvilket lif är det började eviga lifvet. När han då här förmanar dem att icke låta synden härska i deras "dödliga kropp", är det mest antagligt, att han ville sålunda ställa mot hvarandra deras med Kristus evigt levande och heliga ande, hvilken därför bör härska, och däremot deras för syndens skull dödliga kropp, hvilken med sina lustar blefve härskande öfver anden, om den finge hafva frihet att följa de inneboende lustarna. Nu vore det ju ovärdigt, att den för syndens skull till döden dömda kroppen skulle hafva denna frihet och makt, till skada och förtryck för den med Kristus levande anden. Ja, eftersom kroppen är säte för de sinnliga lustar, af hvilkas gynnande vi skörda blott "förgänglighet" (Gal. 6: 8), hvarom aposteln också i vårt kapitel, v. 21, anmärker, att "slutet på sådant är död"; så vore det ju obilligt att gifva äran och makten åt den till döden hemfallna delen af vårt väsen.

"Må synden icke härska". Ett sådant herravälde har synden öfver hela världen, öfver alla oomvända människor. Detta är orsaken, hvarför de ofta till sin själs och kropps förstörelse måste fortfara i synder och laster, äfven då deras naturliga förnuft och samvete tala däremot. Synden regerar såsom en enväldig härskare. Från denna öfvermakt äro nu de trogna förlossade, så att synden nu icke mera kan bestämma deras väg genom lifvet, utan att de vandra en alldeles ny väg efter Anden. Men aposteln förmanar här, att vi skola (med nådens kraft och medel) också bevara denna vår frihet från syndens öfvermakt och icke genom vårdslöshet åter gifva henne våldet. Detta är det, för hvilket aposteln här varnar sina trogna. Han hade väl helst sett, att både han och alla trogna varit helt fria från synden, så att den icke ens bodde i dem eller rörde sig med den minsta tanke eller begärelse; men den tiden var ännu icke kommen. Det erkänner han här, att synden bor i oss och har sina onda "lustar"; men han säger: "Må den icke härska i eder dödliga kropp, *så att I lyden hans lustar*". Helt "lyda" den kunna väl icke de troende, så att de skulle "vandra efter köttet" (kap. 8: 1, 4), d. ä. hafva själfva vandringen, hela lifsriktningen ställd efter köttet; nej, det kunna de icke. Sådant gör Anden i den nya födelsen, att det blir en ny vandring, att hela lifvets riktning blir ställd efter Kristus, fastän de hafva att kämpa med de onda lustarna; såsom Luther just under detta språk tecknat de orden: "Märk: de heliga hafva ännu onda lustar i köttet, hvilka de dock icke

lyda" — nej, de gå en helt annan väg genom lifvet. Men då vi likväl icke äro fria från dessa lustar, och då helgelsen här aldrig är fullbordad, så blir däraf en följd, att vi icke alltid så vaka och bedja, som nödigt vore, utan i mer eller mindre mån, ofta förrän vi tänka det, följa syndens lustar. Detta är grunden, hvarför aposteln anser sig böra förmana äfven sådana, hvilka han i samma kapitel (v. 17) gifver det vittnesbördet, att de blifvit "af hjärtat lydiga den framställning af läran, åt hvilken de hafva blifvit öfverlämnade".

Och huru klar, upplysande och hälsosam är icke denna förmaning! Då aposteln säger: "Må synden icke härska i eder dödliga kropp, så att I lyden hans lustar", märka vi denna tanke: Kunnen I nu tyvärr icke vara helt fria från synden, låten henne dock icke härska öfver eder, så att I ock med verk och gärning tjäna henne (jämf. v. 6). Att synden bor uti eder, att I ännu känna onda lustar, är redan brott emot Guds heliga lag; och om Gud dömde eder efter denna, så voren I fördömda blott för syndens lustar. Men då vi nu i detta lifvet icke kunna vara helt fria från synden, utan den fulla renheten hör till de nya himlar och den nya jord, i hvilka idel rättfärdighet bor, så använden dock den nåd, eder gifven är, att göra synden det motstånd, att hon icke får härska öfver eder dödliga kropp, så att I äfven i gärning utfören hennes onda vilja, utan att I ändå vandren efter Anden, om I ock känna frestelser af köttet. Se här några exempel härpå. Någon har till äfventyrs med ord eller gärning förolämpat dig, och vreden vill resa sig i ditt hjärta; gif då icke denna bifall och frihet, så att du också bryter ut i onda ord och åthäfvor, utan följ Davids goda råd: "Vredgens, men synden icke; eftersinnen i edra hjärtan på edra läger och varen stilla" — "varen stilla" under bön till Herren om hans nåd och kraft, ja, under det I bedjen ett Fader vår och särskildt den bönen: "Förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta"; "varen stilla", till dess det onda går öfver. Eller om girighetens lustar vilja bedraga dig till någon oärlighet i handel eller arbete, eller om okyskhetens lustar vilja bringa dig till oanständiga ord, åtbörder eller gärningar; eller högfärdens lustar vilja bringa dig att i kläder eller eljest gå utöfver ditt stånd eller dina villkor: korteligen, mot alla möjliga syndens lustar och frestelser, vaken och bedjen och använden alla nådens medel till att döda dem, så att I icke lyden och tjäna synden. Såsom förut är sagdt, är redan den första syndiga lusten af Gud förbjuden och fördömd (2 Mos. 20: 17; Matt. 5: 28), hvarför ock synden bör dödas i dess första rörelse; men då nu likväl icke all synd tager

slut, medan vi lefva i denna syndens och dödens kropp, bör den dock hämmas, alltmer undertryckas och dödas, så att den icke får härska eller regera. "Synden är oss icke till den ändan förlåten", säger Luther, "att vi sedan skola sofva i säkerhet eller göra, hvad köttet lyster, utan tvärtom är synden just därför förlåten, att den också skall blifva underkufvud och dödad, att den icke mer skall vara herre utan tjänare samt icke kunna skada oss; utan att du skall vara herre och säga till köttet: Du stinker och är full med orenlighet och ondska, afund, hat, hämndgirighet och ond lusta; men du skall och måste en stund ligga bunden och emot din vilja vara Anden underdånig. Du orenlighet har här intet att skaffa, ty Anden är här herre i huset, han skall ock hafva öfverhanden och hålla dig med dina lustar i tygeln, ja, korsfästa och kväsa dig". Ett så modigt språk kunna vi väl icke alltid föra, utan, när striden blir rätt hård, måste vi väl hellre med tårar och böner åkalla Herren, vetande, att vi äro förlorade, om han drager sin hand tillbaka, ja, att vi förmå och hafva alls intet mer, än det han gifver oss; men genom honom skola vi dock blifva synden så öfvermäktiga, att vi icke skola tjäna henne, utan ännu alltid vandra efter Anden.

13. Och öfverlämnen icke edra lemmar såsom orättfärdighetens redskap åt synden, utan öfverlämnen eder själfva åt Gud, såsom de där lefva efter att hafva varit döda, och edra lemmar såsom rättfärdighetens redskap åt Gud.

Aposteln fortsätter sin förmaning. Och såsom han förut framställt synden såsom en härskarinna, sägande: "Må synden icke härska", så framställer han henne här såsom krigförande, då han förmanar oss att icke gifva henne våra lemmar till redskap (vapen). Synden för krig emot Gud och rättfärdighetens rike för att behålla eller återtaga sitt gamla herravälde. Då förmanar aposteln: *öfverlämnen icke edra lemmar såsom redskap åt synden*. De som efterfölja synden uti hennes lustar och lefva efter köttet, de öfverlämna sin dödliga kropps lemmar till vapen åt fienden. Äro de en gång omvända och helgade, så begå de därmed ett desto större brott emot den Herren, som först med sitt blod friköpt oss och sedan med sin Ande rört och kallat oss till att vara hans egna och tjäna honom i helighet och rättfärdighet; hvarom aposteln med synnerligen tankvärda ord talar i 1 Kor. sjätte kapitel, där han säger: "I ären icke edra egna, ty I ären dyrt köpta"; "veten I icke, att edra kroppar äro Kristi lemmar och den Helige Andes

tempel? Så prisen nu Gud i eder kropp och eder ande, hvilka tillhöra Gud“.

“Edra lemmar“. Här är ingen anledning, att, såsom somliga gjort, under ordet “lemmar“ äfven förstå själens förmögenheter såväl som kroppens lemmar. Aposteln talar här, såsom vi sett under v. 12, om vår “dödliga kropp“, därför nämner han här blott kroppens “lemmar“; utan tvifvel äfven för att framställa en mera åskådlig bild af “redskap“. Han visar dock genast, då han tillägger: “Öfverlämnen eder själfva åt Gud“, att vi icke heller få gifva våra själsförmögenheter (tankarna, kärleken, inbillningskraften) åt synden; ty allt hvad vi skola gifva åt Gud, det få vi ju icke gifva åt synden. Men apostelns förmaning är här, såsom vi sett af v. 12, att om vi ock icke kunna undkomma syndens inre rörelse i onda tankar och lustar, vi dock ej måtte äfven med vår kropps lemmar utföra det onda, utan ännu, tvärtemot den inre ondskan, tala och lefva efter Guds ord. Därför menar han verkligen här vår dödliga kropp och dess lemmar, ögon, öron, tunga, hand, fot o. s. v. Till exempel: Ditt öga känner sig retadt antingen af jordens förgängliga skatter eller af en förförande kroppsägning eller af världens flärd och prål. Dessa synliga föremål vilja då draga dig till synden. Då gäller det att fly den uppstigande lustan och icke ens låta ögat sysselsätta sig med de förledande föremålen; annars lämnar du det åt synden till ett orättfärdighetens redskap. Genom ditt öra mottager du frestelser af syndigt och förledande tal; stannar du likväl och lyssnar, då gifver du ditt öra åt synden till ett orättfärdighetens redskap. Du frestas af vreden att med din tunga såra, sticka eller rifva din medmänniska; du frestas af hemligt agg eller afund att förtala eller illa berykta din frånvarande nästa och till det värsta uttyda hans ord och gärningar. Lämnar du nu i sådana frestelser tungan frihet, då gifver du henne åt synden till ett orättfärdighetens redskap. Då aposteln säger: “till orättfärdighetens redskap“, så antyder han, att syndens ändamål och vinst, när hon får behärska och använda våra lemmar såsom redskap, är orättfärdighet, d. ä. allahanda ord och gärningar, som strida mot Guds heliga lag.

Utan öfverlämnen eder själfva åt Gud. Att ingen måtte af det föregående (som handlade om “kroppen“ och “lemmarna“) taga den tanken, att det vore nog, om vi hölle blott den utvärtes människan from, säger aposteln här uttryckligt: “Öfverlämnen eder själfva“, d. ä. själ och kropp med alla inre och yttre krafter, “åt Gud“. Först hjärtats fruktan, förtröstan och kärlek, och sedan all lydnad och tjänst med

görande och lidande; detta är, hvad vi skola gifva åt Gud. Honom skola vi gifva oss själfva, med allt hvad i oss är; åt honom skola vi ägna hela vårt lif med alla våra förmögenheter; vi skola icke undandraga oss något arbete, som han vill hafva af oss; intet lidande eller kors, som han pålägger oss; för honom skola vi icke hålla vårt lif för kärt. O, hvilken nåd, att så få gifva sig åt Gud, att han vill hafva oss till sina egna, att han vill säga till en arm syndare: "Gif mig, mitt barn, ditt hjärta."

Såsom de där lefva efter att hafva varit döda. Med ordet "såsom" antyder aposteln åter detsamma, som med orden: "Hållen ock I före" (v. 11). I hafven en gång varit "döda genom öfverträdelser och synder" (Ef. 2: 1), men ären nu "lefvandegjorda med Kristus", uppståndna med honom, till att lefva för Gud och vara döda från synden: då skolen I icke vidare gifva edra lemmar till syndens tjänst, utan oupphörligt "öfverlämna eder själfva åt Gud", såsom hans egna och därför äfven hans tjänare.

Och (öfverlämnen) edra lemmar såsom rättfärdighetens redskap åt Gud. Då vi redan öfverlämnat oss själfva åt Gud med allt, hvad i oss är, måste vi ock ägna åt honom våra lemmars tjänst till rättfärdighetens redskap. Här finna vi, att den fromheten icke är den rätta, då man vill gifva åt Gud endast hjärtats inre dyrkan och äfven afhålla sina lemmar från synden, men vill sedan förblifva overksam och ingenting göra till Herrens tjänst. Aposteln säger här, att vi ock skola tjäna honom med vår utvärtas människa — han säger, att vi skola "öfverlämna våra lemmar såsom rättfärdighetens redskap åt honom". Vi skola icke blott vara fromma och intet ondt göra, utan ock vara verksamma och använda våra lemmar i Herrens tjänst. "Till redskap", säger aposteln. Det antyder, att äfven vår Herre utför ett arbete på jorden, uti hvilket våra lemmar skola tjäna såsom redskap. — Och till "rättfärdighetens" redskap, säger han. Vår konung skall "upp-rätta rätt och rättfärdighet på jorden", d. ä. allt hvad sant, godt och heligt är, och därtill skola vi få bidraga, säger aposteln.

Detta kunna vi göra på mångahanda sätt, nämligen "hvar och en med den gäfv, som han har fått". Vi skola bruka våra lemmar, ögon, öron, hand, tunga, icke blott till det man vanligen kallar guds-tjänst, till att höra och betrakta hans ord, tillbedja och bekänna honom, utan ock till allt hvad kärleken kräver i vårt dagliga lefverne, i huset och den jordiska sysslan, då vi bevekta af Kristi kärlek gärna tjäna vår nästa. När du för Herrens skull tåligt och ärligt arbetar eller

gifmildt utdelar af ditt jordiska goda, då gifver du dina händer åt Gud till rättfärdighetens redskap. När du för Herrens stora nåds skull gärna går kärlekens ärenden, då gifver du honom dina fötter. När du af kärlek talar det godt och nyttigt är, antingen förmanar, tröstar och lär människor i allmänhet, eller vårdar dig om barn, sjuka och bedröfvade, då helgar du åt Gud din tunga till ett rättfärdighetens redskap. Ja, när en arbetare på fältet eller i verkstaden, när en fattig tjänare och tjänarinna, lifvade af nåden, troget göra sina sysslor och med tålmod fördraga sina besvärligheter, skola de hafva den uppmuntran, att de icke blott tjänat människor utan Gud själf. Ty om alla, som i tron och kärleken för Kristi skull tjänat sin nästa, på hvad sätt de kunnat, skall den store, trofaste Herren en dag högtidligt betyga: "I hafven gjort det mot mig".

Hvilken mäktig tröst och uppmuntran, om vi alltid besinnade detta! Hvilken salig kallelse, att, då hela världen tjänar synden, vi få ägna vårt lif, med alla våra krafter och gåfvor, åt den store Herrens tjänst och deltaga i hans heliga arbete på jorden! Det är då en för anden öfvermåttan ljuflig uppfordran: "Öfverlämnen eder själfva åt Gud, såsom de där lefva efter att hafva varit döda, och edra lemmar såsom rättfärdighetens redskap åt Gud." Saliga de, som verkligt lefva så i tron, att både deras ande och derasandel här till svara ja och amen!

14. Ty synden skall icke råda öfver eder, ty I ären icke under lagen, utan under nåden.

Med den tröstliga försäkran, som denna vers innehåller, uttrycker aposteln grunden, hvarför han kunde så förmana de troende, som han i v. 12 och 13 hade gjort — därför börjar versen med *ty*; hvarjämte han styrker och uppmuntrar dem, som vid förmaningen kände sig nedslagna af tanken på sin svaghet och syndens stora makt. Aposteln vill säga: I behöfven icke tänka, att det skall vara ett alltid fruktlöst företag att söka undkomma syndens herravälde och att så öfverlämna sig själf åt Gud och hans tjänst, som jag förmanat. Nej, detta skall icke vara omöjligt; ty så länge I ären under nåden, skall synden icke råda öfver eder. I skolen då hafva eller alltid ånyo få krafter till att betvinga henne och att fortfarande tjäna Herren. Att versen innehåller denna försäkran och icke ett bud eller yrkande, det är tydligt af själfva uttrycket i texten *). Den kan icke heller uttrycka något aposteln

* Alldenstund ett futurum endast då kan hafva imperativ betydelse, när det står i andra person, men här står det i tredje.

särskilda förtroende till de i Rom varande kristna, ty då skulle han hafva grundat sin försäkran på något, som särskildt utmärkte dessa; utan aposteln talar här om dem, som äro under nåden och icke under lagen, säger han. Det är således ett allmänt förhållande med alla trogna, han här omtalar. Och "det är en tröst, ett löfte", säger Melancthon om detta ställe, ja, "den sötaste tröst", tillägger han.

Men märk, huru denna tröst lyder. Aposteln säger icke: Synden skall ej mera bo i eder, icke fresta och plåga eder; nej, han säger icke ens: synden skall aldrig öfverrumpla och kullkasta eder; utan han säger så: *Synden skall icke råda öfver eder*, hon skall icke så härska öfver eder, att I måsten åt henne ägna eder tjänst, edert lif, såsom tjänare under en herre; utan om I ock under eder strid liden ett tillfälligt nederlag, skolen I dock åter resa eder upp, så länge I förblifven under nåden, och skolen på nytt strida emot henne, samt alltid till slut behålla fältet.

Ty I ären icke under lagen, utan under nåden. Att detta skall vara villkoret därför, att synden icke skall råda öfver oss, är något så underligt, stötande och obegripligt för det blinda förnuftet, att många hafva krökt sig åt alla sidor för att finna någon annan mening i denna text, än den de enkla orden innehålla. Hvad det betyder, att icke vara under lagen, utan under nåden, är så klart och enkelt för alla, som genom egen erfarenhet däraf och genom Andens ljus äro inne i apostelns talesätt, att de icke kunna begripa, att det kan vara mer än en mening därom; men då själfva saken är en så härlig evangelisk sanning och ett så väldigt vapen emot dem, som ännu lefva i den obrutna inbillningen om sin egen kraft, så kunna dessa icke underlåta att strida emot den eljest tydliga sanningen *. Men

* Den tydning, man velat gifva orden, är denna: Med lagen menas gamla testamentets regering, hvilken ock verkligen ofta i Skriften blir kallad »lagen» (i vår text står dock egentligen blott »lag» — »I ären icke under lag»); med nåden menas nya testamentets saliga tid, säga de. Aposteln har då velat säga: I ären nu icke under den levitiska lagens dunkel; I ären nu under evangelii härliga ljus, hvilket måste medföra en större kraft och helighet än »lagen», gamla testamentets regering. Men om detta vore aposteln mening, så blefve följden, att synden har rådt öfver alla Guds heliga i gamla testamentet och däremot, att alla, som lefva i nya testamentet, äro fria från syndens herravälde, blott genom den tillgång på evangelii ljus, de därunder äga. Men utom att vi på alla sidor se motsatsen till denna senare mening, då hela världen äfven i nya testamentet trälar under synden; så är det alldeles stridande mot Skriftens lära, att de heliga i gamla testamentet voro syndens trälar. Men

vilja vi se aposteln egen förklaring öfver, hvad han menar med orden: vara under nåden och icke under lagen, så har han i nästa kapitel utförligen beskrifvit det saliga förhållande, hvilket han här endast i korthet antyder. Sedan han i nämnda kapitel (det sjunde) först framställt exemplet af den fullkomliga frihet ifrån mannens lag, hvari en hustru försättes, då hennes man dör, så att hon nu utan synd kan taga en annan man (v. 2, 3); så tillägger han i v. 4: "Så hafven ock I, mina bröder, blifvit dödade från lagen genom Kristi kropp för att tillhöra en annan, nämligen honom, som är uppstånden från de döda" o. s. v.; och åter v. 6: "Men nu äro vi lösgjorda från lagen, döda från den, i hvilken vi höllos fångna, så att vi skola tjäna i Andens nya väsende" o. s. v. Men frågar då någon, hvilken lag aposteln här talar om, får han genast upplysning därom i följande vers (v. 7), där aposteln uttryckligt anför det allra innersta, ja, själfva mårgen af de tio budens lag, nämligen: "Du skall icke begära", hvilket visar, att han icke talar om den ytliga ceremoniallagen, utan om själfva den moraliska lagen. Det är ock endast den moraliska lagen eller de tio buden, hvaraf vi lära att "känna synden" (v. 7), "blifva döda" (v. 10) och "öfvermåttan syndiga" (v. 13), hvilket allt aposteln i detta kapitel säger om lagen; då judarna tvärtom fingo sin tröst och berömmelse af ceremoniallagen, emedan denna kunde fullgöras. Så är det då om den moraliska lagen aposteln säger, att de trogna äro "lösgjorda från lagen". Och på hvad sätt eller i hvilken mening vi äro fria ifrån lagen, det lära vi af vår text, där motsatsen till att vara under lagen uttryckes med att vara under nåden; hvaraf vi märka, att det betyder: vi äro icke under lagens förbund, lagens salighetsvillkor, utan under nådeförbundet, där allting är idel nåd och gäfvor.

dessutom märka vi af v. 15, att aposteln trodde sig blifva förstådd på ett helt annat sätt (än att han skulle syfta på gamla och nya testamentet), då han där säger: »Huru då? Skola vi synda, emedan vi icke äro under lagen, utan under nåden?» Här af märka vi, att han brukar orden »lagen» och »nåden» i deras egentliga betydelse och talar om enskilda själsars inre förhållande till Gud, och icke om den allmänna regeringen i nya testamentet. Ty han framställer alldeles samma inkast, som ännu i dag göres, då någon förkunnar den stora sanningen, att vi genom syndernas förlåtelse äro fria från lagen, så att Gud icke dömer oss efter densamma, utan vi lefva under nådeförbundet, där alla synder förlåtas. Då anses därmed all frihet för synden vara gifven. Aposteln framställda inkast är här detsamma som i v. 1 af vårt kapital, hvilket visar, att han här talat om samma sak, nämligen om syndaförlåtelsens nåd, hvilken anses gifva rum för synden.

Och denna frihet hafva vi både inför Gud och i vårt eget samvete, i det vi lärt att verkligt tro denna nåd och frihet och därför äro i samvetet befriade från lagens dom och regering; hvarom aposteln säger: "I hafven icke fått träldomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnaskapets ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader" (Rom. 8: 15). Men under det vår frihet från lagen är i sig själf eller inför Gud alldeles fullkomlig — det vill säga: hos Gud är det alldeles visst och afgjordt, att, så länge vi lefva af tron, han aldrig skall döma oss efter lagen, så sant "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse, då han vardt en förbannelse för oss" (Gal. 3: 13) — under det vår frihet således inför Gud är alldeles fullkomlig, är den däremot hos oss, i vårt samvete, ganska ofullkomlig, emedan vår tro är svag och vacklande, så att vi ofta tänka på lagens villkor och förvillas af dess hotelser. Men då vi likväl en gång hafva "genom lagen dött bort från lagen" (Gal. 2: 19), och Anden i våra hjärtan allt framgent belyser vår inneboende synd, nedslår och dödar oss, så att vi ogilla vår egenrättfärdighet och otro och endast i Kristus finna tröst och frid, så äro vi dock efter anden troende och därför alltid inför Gud "under nåden och icke under lagen".

Och nu säger aposteln, att de som sålunda lefva under nåden och icke under lagen, öfver dem skall synden icke råda. Detta är ju en besynnerlig försäkran.

Hvad är då hemligheten af detta ord? Hvaraf beror detta förhållande, att synden icke skall få herraväldet öfver oss därför, att vi icke äro under lagen utan under nåden? Detta grundar sig på tvenne omständigheter. Den första grunden ligger i det af nåden pånyttfödda hjärtats art; den andra åter i Guds hjärta och regering. Då en själ "genom lagen har dött bort från lagen" och nu lefver blott af nåd, har hon därmed äfven fått ett nytt hjärta, som nu innerligen älskar Gud och hans vilja och verkligen hatar synden; då hon däremot förut, när hon gick under lagens träldomsok och icke trodde denna förlåtelse, utan såg Gud hotande och vred för hennes synder, icke kunde af hjärtat älska honom och hata synden. Hon kunde väl för Guds hotelser ängslas öfver synden och lida af henne, men icke verkligt hata och förbanna henne, utan förhöll sig till synden såsom en förjagad älskare, hvilken med sorg sliter sig ifrån det älskade föremålet, blott för faderns stränghet. Emedan Gud stod för själens öga blott såsom hotande och vred, kunde hon icke få kärlek, lust och fröjd i honom, och därför hade hon sin kärlek fästad vid den synd,

han fördömde. Det är såsom en Andens man rätteligen anmärkt: "Oförlåten synd är älskad; blott förlåten synd är hatad". Men kärleken är den mäktigaste kraft i människan; det som är föremål för min kärlek, det behärskar mig. Därför, så länge lagen regerar i samvetet, går det mig först så, som aposteln säger i sjunde kapitlet, nämligen att "synden tager anledning och verkar genom budordet i mig all begärelse"; och för det andra, när då Gud är mig blott en hotande domare, kan jag icke få den kärlek och den fröjd i honom, hvilken allena är vår starkhet (Neh. 8: 10). Detta är, hvad som närmast förklarar apostelns egna uttryck, att syndens besegrande beror däraf, att vi icke äro under lagen utan under nåden. Men annars är själfva saken densamma, som aposteln Johannes framställer, då han förklarar, hvilken människa som "icke kan synda", och säger: "Hvar och en, som är född af Gud, gör icke synd, ty hans säd förblifver i honom; och han kan icke synda, ty han är född af Gud" (1 Joh. 3: 9). Den kärlek och fröjd i Herren och det hat till synden, som uppstå i den själ, hvilken ifrån lagens trældom försättes i nådens rike, är nämligen icke blott en naturlig genkärlek, utan verkligen "Guds säd" i den pånyttfödda, Guds Helige Ande, boende i den troendes hjärta; och det är endast denna Guds säd, som öfvervinner, behärskar och dödar synden, ja, som t. o. m. gör, att vi "icke kunna synda", såsom Johannes säger, icke kunna trifvas med synden och därför icke kunna "öfverlämna oss såsom tjänare" åt henne — och så länge har hon icke herravälde (se v. 16 af vårt kap.) Detta är det första, som här är att märka för att förstå vår vers.

Dessutom är här ännu en annan hemlighet. Då aposteln säger, att "synden skall icke råda öfver dem, som icke äro under lagen utan under nåden", så grundar sig denna försäkran på något mer än vårt nya heliga sinne; den grundar sig ock på Gud själf. Hemligheten är den, att då en människa har "genom lagen dött bort från lagen" och har all sin tröst blott i Gud och hans nåd, så är hon i det svaga och beroende barnatillstånd, hvilket Gud själf åtagit sig att svara för. Då aposteln i 2 Kor. 12: 10 säger: "När jag är svag, då är jag stark", då uttalar han hemligheten. "När jag är svag, då är jag stark". Detta grundar sig nämligen på det förhållande, Herren hade uttalat med de orden: "Min kraft fullkomnas i svaghet" (v. 9). Guds kraft bevisar sig endast på de svaga. Gud vill icke gifva sin kraft åt de starka, åt dem som själfva ännu tilltro sig någon kraft, utan endast åt dem, som med allt sitt arbete blifvit till skam och intet

och därför nu lefva endast af nåd. Men de som äro under lagen, hvilka ännu icke blifvit utmattade och tillintetgjorda, utan ännu tro sig själfva kunna göra något till syndens behärskande, de arbeta ännu med egna krafter. Om de ock bedja till Gud om hans kraft, strider det emot hans vishet och nådelagar att förläna dem denna på en tid, då de ännu innerst hoppas på sin egen kraft, icke blifvit dödade af lagen och lefva blott af nåden. Den, som mera ytligt ser på en själfstark människas fromhet, kan tycka, att äfven hon äger Guds kraft emot synden; men Herren säger, att det är en blott utvärtes renhet och skönhet, lik hvitmenade grafvar (Matt. 23: 25—28.) Själfva syndens inre makt har ännu icke blifvit henne uppenbarad, emedan hon ännu kan hoppas på egna krafter och iakttagelser; därför är ännu det inre fördärfvet i sin obrutna kraft. Helt annorlunda är det med dem, som förtvivlat på sig själfva och hafva all sin rättfärdighet och starkhet endast i Kristus; och för sådana tillintetgjorda själar, dessa svaga och beroende barn, ansvarar nu Herren själf — dem tröstar han och säger: "Min nåd är dig nog, ty min kraft fullkomnas i svaghet." Detta är den andra omständigheten, hvarför aposteln kan försäkra, att synden icke skall räda öfver dem, som icke äro under lagen, utan under nåden.

Men tänk nu, hvilka lärdomar denna vers gifver oss. Då aposteln här uttryckligt säger, att endast de, som äro "icke under lagen, utan under nåden", skola vara fria från syndens herravälde: huru främmande för evangeliets sanning äro icke de, som tro sig befrämja helgelsen blott med förmanande och pådrifvande, utan afseende på om själarna äro under lagen eller under nåden i sina samveten! Då denna vers, likasom hela Skriften och all erfarenhet, bekräftar, att endast då, när vi blifvit till skam på allt eget arbete och funnit frälsningen blott i Kristus, blifvit frigjorda i samvetet från lagens regering och nu lefva i nåden såsom i vårt rätta lifselement — att vi endast då äro villiga och starka att tjäna Herren och döda synden: huru främmande för evangeliets sanning äro icke de, som mena, att nådens förkunnelse icke tillhör helgelsepredikan, utan att den snarare är menlig för helgelsen; som icke veta, att till en sann helgelse fordras frihet ifrån lagen, ja, att en börjad helgelse kan förstöras genom lagen, om denna blott blir härskande i samvetet, så att själen blir "fången under träldomsok" och därmed förlorar den håg och kraft, som beror af tron, och fröjden i Herren! Aposteln säger, att vi i samvetet måste vara fria ifrån lagen för att besegra synden; dessa åter mena, att vi i samvetet måste vara

bundna af lagen för att kunna döda synden. Hela världen förstår, att ett laglöst och köttsligt lättsinne strider mot helgelsen; men ganska få äro de, som förstå och besinna, att också lag och trålsinne kunna döda helgelsen. Då detta är en hemlighet för allas vårt förnuft, behöfva vi synnerligen gifva akt på den lärdom, aposteln här gifver oss, nämligen att synden endast då kan behärskas, när vi äro icke under lagen utan under nåden; och så behöfva vi äfven den förmaningen, att icke genom lagen göra slut på helgelsen, att framför allt vårda själfva lifvet, hjärtat och kraften i all gudaktighet, nämligen den gudomliga nådens härskande i samvetet.

Att de, som icke verkligen lefva af denna nåd, utan endast höra och veta om densamma, kunna med ett köttsligt sinne tyda den till stöd för synden, det är en sak, som aposteln här icke förbisett, utan strax härefter anmärker; men själfva den stora sanningen återkallar han icke, att till en sann helgelse fordras samvetets frihet från lagen. — Men vi vilja nu se, huru han förebygger missbruket af denna sanning. Likasom i v. 1 framkastar han här åter en fråga, angående meningen och slutföljden af hans ord, och säger:

15. Huru då? Skola vi synda, emedan vi icke äro under lagen, utan under nåden? Bort det.

Huru då? D. ä. hvad är slutföljden af hvad jag nu sade, nämligen att I icke ären under lagen, utan under nåden? Följer däraf, att vi då skola kunna fortfa i synden? * Likasom den likartade frågan i v. 1 kan äfven denna i vår text åsyfta såväl en illvillig miss tydning som ett lättsinnigt missbruk af nåden. Evangelii fiender kunde säga: Hvad? Äro vi icke under lagen? Den läran gifver då full frihet åt synden. Men välmenta själar kunde ock så missförstå och missbruka aposteln's ord, att de i lättsinnigare ögonblick toge det mindre noga med synden på grund däraf, att vi icke äro under lagen utan under nåden. Och här märka vi nu tydligt, hvilken lag aposteln i v. 14 åsyftade, då han sade, att vi "icke äro under lagen". Hade han icke talat om den moraliska lagen, de heliga tio buden, så hade frågan i vår text aldrig på något sätt varit föranledd. Att vi icke äro under den levitiska ceremoniallagen eller under gamla testamentets

* Gr.-textens ord: »Skola vi synda», har i olika manuskript funnits något litet olika uttryckt. Enligt det ena uttrycket är frågan rent futurisk: Skall det blifva händelsen, att vi synda? Enligt det andra uttrycket blefve frågan: Måste vi synda, böra vi synda, emedan vi icke äro under lagen?

författning i dess helhet, kan aldrig föranleda den tanken: *Skola vi synda?* Ingen människa kunde antaga, att dessa yttre ceremoniers afskaffande kunde gifva stöd för brott mot de tio buden. Hvilken helst annan bemärkelse af lagen aposteln åsyftat, kunde aldrig den nämnda frågan uppstå, om han icke talat om vår frihet från den moraliska lagen. Men friheten ifrån denna åter måste alltid anses medföra frihet att synda. Ja, en sådan frihet, nämligen att synda, vore ock verklig gifven, om friheten från den moraliska lagen innebure, att den icke mer skall vara vårt rättesnöre för hjärta och vandel. Men något sådant läres aldrig i Skriften. Vår frihet ifrån den moraliska lagen är, såsom förut blifvit bevisadt, endast en frihet från dess salighetsvillkor, således en frihet från förbindelsen att i egna personer fullgöra lagen för att varda rättfärdiggjorda, och en frihet från fördömsen för bristerna i vår lydnad och helighet. Men denna frihet står fullkomligt tillsammans med vår heliga förbindelse att hafva lagen till rättesnöre för vårt lif, hvilken förbindelse nu genom tron är oss kär och lätt, när vi veta, att alla våra vidblådande brister icke skola fördöma oss. Vore åter lagen icke mer det heliga rättesnöret för vårt lif, då vore visserligen friheten att synda gifven. Men blotta tanken på något sådant är en afskyvärd ogudaktighet. Aposteln tillbakavisar den med det strängaste uttryck: *bort det!* hvarmed han vanligen afvisar någon mycket hädisk och ogudaktig tanke.

16. Veten I icke, att om I öfverlämnen eder såsom tjänare åt någon för att lyda honom, ären I tjänare åt den, hvilken I lyden, vare sig syndens till död eller lydnadens till rättfärdighet.

Eftersom frågan uttryckte en ogudaktig tanke, är ock svaret något kort och hvasst, så att många undrat, om denna vers innehölle ett verkligt svar på frågan. Apostelns mening är här densamma, som Kristus uttrycker i Matt. 6: 24: "Ingen kan tjäna två herrar". Det beror på, hvilkens tjänare I ären, vill aposteln säga. Och dens tjänare ären I, hvilken I fritt och otvunget öfverlämnen eder till att lyda. Viljen I tjäna synden, om lagens hotelser och tvång borttagas, så ären I redan syndens tjänare, och då ären I "fria ifrån rättfärdigheten" (v. 20), då behöfven I icke tjäna denna eller fråga efter hvad Gud vill. Ären I åter Guds tjänare, det vill säga, att det har blifvit edert eget hjärtas lust och behof att få tjäna honom, då viljen I icke tjäna synden, därför att hotet och tvånget blifvit borttagna; ty fordras hot och tvång till eder fromhet, då ären I ju icke rättfärdighetens tjänare; I

ären alltid blott dens tjänare, åt hvilken I fritt och otvunget "öfverlämnen eder för att lyda honom". Aposteln säger:

Veten I icke. Ett väckande och halft förebrående ord. Det är ock oförstånd och okunnighet i hela den frågan: "Skola vi synda, emedan vi icke äro under lagen?" Veten I icke, vill aposteln säga, att det beror på personens hjärtetillstånd. Ären I ännu syndens tjänare, så kunnen I icke annat än synda. Hafven I åter blifvit "af hjärtat lydiga" (v. 17), då viljen I icke synda för den stora nådens skull. Då hafven I redan gifvit eder till rättfärdighetens tjänare och kunnen då icke tjäna synden. "Veten I icke" — jag vädjar till edert förstånd och eder kännedom om helt naturliga förhållanden:

Att om I öfverlämnen eder (egentligen: framställen eder) *såsom tjänare* (eller trälar) *åt någon för att lyda honom* (egentligen "till lydnad"), *ären I tjänare åt den* — icke edra egna och icke någon annans, utan endast hans tjänare — *hvilken I lyden*. Tillägget: "hvilken I lyden", uttrycker blott detsamma som ordet "till lydnad", men inskräpper meningen af uttrycket: "öfverlämna sig såsom tjänare till lydnad", att man nämligen måtte besinna, att här icke blott är fråga om tankar och ord, utan ett sådant hängifvande till någons tjänst, att man verkligen "lyder" densamme. Man är icke dens tjänare, träl, lifegen, hvilken man blott tillfälligt gör någon tjänst; utan dens, åt hvilken man öfverlämnar sig till tjänare, för att under hela tjänstetiden lyda och tjäna honom. Därjämte uttrycker ordet "öfverlämna" eller "framställa sig såsom tjänare" en fri och otvungen handling, hvilken i v. 17 ytterligare förklaras med orden "af hjärtat lydiga". Ut i det borgerliga samhället gifver sig icke gärna någon till träl, lifegen; så är ock tjänaren ej alltid tillgifven sin herre, utan kan göra sin tjänst blott för lönsens skull; men ut i det andliga beror det på hjärtat — syndens eller rättfärdighetens tjänare utmärkas alltid af hjärtat, sinnet, icke af någon tvungen tjänst. Dens tjänare ären I, som I öfverlämnen eder åt för att lyda och tjäna.

Vare sig syndens till död eller lydnadens till rättfärdighet. — Vare sig den enes eller den andres, säger aposteln, men icke bägges tjänare på en gång; I kunnen icke af hjärtat tjäna två herrar, så skilda som "synden" och "lydnaden", utan blott den ene af dem. Uttrycket "lydnadens" (tjänare) är något underligt och ovanligt; men det är icke utan orsak, aposteln så talat. Först svarar ordet "lydnadens" allra bäst emot "syndens", emedan synden här är den inre olydnaden, den af Adam ärfda ondskan, hvarifrån sedan de onda gärningarna

härflyta; därför är ock lydnaden här det af nåden födda lydiga sinnet hos en kristen; såsom aposteln i v. 17 säger: "af hjärtat lydiga", hvilket antyder denna villiga ande, som födes af nåden. För det andra är det denna villiga ande eller "lydnad", hvilken leder de trogna till alla goda gärningar, likasom den inneboende ondskan leder syndens tjänare; därför säger aposteln "lydnadens" (tjänare).

"Till död", säger aposteln om syndens tjänande. Här menas den eviga döden, emedan den lekamliga är gemensam för alla, äfven lydnadens tjänare, och den andliga döden icke är en följd af syndens tjänande, utan orsaken därtill. Uttrycket "till död" vill således säga detsamma som orden i v. 23: "Syndens lön är döden"; där vi ock se, att emot ordet "döden" sättes såsom dess motsats "evigt lif", hvilket ytterligare bevisar, att aposteln talar om den eviga döden. Han vill säga: Då du tjänat ut under synden, så gifver hon dig till lön den eviga döden, Guds vrede och allt det straff, som denna kan i evighet påföra dig.

"Till rättfärdighet". Då aposteln hade sagt: "syndens (tjänare) till död", tycker man, att han ock skulle ha sagt: "lydnadens till lif"; men nu säger han icke så, utan: "lydnadens till rättfärdighet". Hvad kan detta betyda? Så har Herrens Ande vakat öfver apostelns ord. Ehuru det är utmärkande för Pauli skrifsätt att begagna sig af motsatser, fick han dock icke emot orden "till död" nu sätta den motsatsen: "till lif"; ty då hade han gifvit anledning till en falsk mening, nämligen att det eviga lifvet vore vår lydnads lön, såsom den eviga döden är syndens. Nej, han säger med omsorg i v. 23: "Syndens lön är döden; men Guds gåfva är evigt lif". Men de orden: "till rättfärdighet" beteckna, att lydnadens syftemål och verk är rättfärdighet, nämligen vårt lefvernes rättfärdighet; ty den rättfärdighet, som gäller inför Gud, hafva vi genom "den enes lydnad" (kap. 5: 19). Det vill då säga, att i den nya villiga lydnadens tjänst formas vårt lefverne mer och mer till öfverensstämmelse med Guds bud; ty en sådan öfverensstämmelse kallas här rättfärdighet.

Sålunda har aposteln låtit inflyta erinringar om, hvart den ena eller andra tjänsten leder, för att ytterligare afskräcka från syndens tjänst och uppmuntra till lydnadens; men hufvudsaken, som han framhåller, är: "Om I öfverlämnen eder såsom tjänare åt någon för att lyda honom, ären I tjänare åt den, hvilken I lyden". Hufvudsaken är själfva sinnet, hvilket antingen är hängifvet åt synden och dess tjänst, så att människan hyllar och försvarar henne och är ense med sig själf att tjäna henne; eller ock tvärtom, intaget af Kristi kärlek, älskar Herrens rätter

men afskyr och förbannar all synd, och detta äfven utan någon tanke på lagens hot och domar, endast af hjärtats nya heliga sinne. Hufvudtanken i vår vers är, såsom redan är sagdt: Allt beror på hvem I tillhören; ären I lydnadens tjänare, d. ä. i anden villiga att tjäna och lyda Gud, då synden I icke därför, att I ären fria från lagen. Ären I åter sådana, att I för denna frihet nu viljen öfverlämna eder att följa synden, då ären I af hjärtat syndens tjänare och endast af tvång utvärtas fromma. Af de förmaningar, aposteln gaf i v. 12 o. 13, och af dem han vidare gifver, märka vi väl, att de, som äro af hjärtat lydiga rättfärdighetens ord, icke äro på det sättet fulländade tjänare, genom den af nåden födda villiga anden, att de icke behöfva stärkas genom förmaningar, varningar och uppmuntringar. Men hvilkens tjänare man är, det framställer dock aposteln såsom hufvudsaken; och den frågans afgörande grundar han helt och hållet på sinnet. Han vill icke bilda skrymtare, som blott för lagens skull äro utvärtas fromma; nej, han menar så: Tjänen eder egentlige herre; den åt hvilken I af hjärtat öfverlämnen eder, den I fritt och otvunget viljen tjäna, han är eder herre. Viljen I tjäna synden, så ären I fria från rättfärdigheten; lagens tvång gör eder icke till Guds tjänare; behöfven I tvingas, då är redan allt falskt med eder fromhet. — Sedan aposteln på detta hvassa sätt afvisat den afskyvärda tanken, att nåden och friheten från lagen kunde innebära tillåtelse att synda, vänder han sig nu till de trogna i Rom och uttalar sin egentliga tanke om dem, nämligen att de nu icke voro syndens utan lydnadens tjänare. Han säger:

17. Men Gud vare tack, att I voren syndens tjänare men hafven blifvit af hjärtat lydiga den framställning af läran, åt hvilken I hafven blifvit öfverlämnade!

Men Gud vare tack! Med tacksägelsen till Gud uttrycker aposteln icke blott sitt eget varma hjärta för själarna, utan i synnerhet att det verk han omtalar, människors omvändelse och förvandling från syndens tjänare till Guds lydiga barn, var ett Guds verk, var icke dessa människors egen förtjänst, utan Guds nåd och gåfva; och för det andra, att det var ett mycket stort och nådefullt verk, för hvilket Gud borde prisas. För att ytterligare väcka de trognas uppmärksamhet därpå, erinrar aposteln om, hvad de förut varit, och säger:

Att I voren syndens tjänare. Aposteln tack till Gud kan naturligtvis icke åsyfta själfva denna syndatjänst, i hvilken romarna förut

hade lefvat, utan vi förstå, att han vill säga: "Gud vare tack, att I, som förut voren syndens tjänare, nu hafven blifvit af hjärtat lydiga". Så väl med sin glada tacksägelse som med denna påminnelse om deras förra syndalif ville aposteln väcka dem till desto större tacksamhet och kärlek till Gud, då de, hvilka hade varit sådana syndens tjänare, som de visste med sig, nu genom Guds nåd hade blifvit hans lydiga barn. Och när aposteln sålunda uppeldar de trognas kärlek och tacksamhet, då väcker han därmed den rätta heliga kraften och afskyn för synden; då skulle de känna, huru ovärdigt det vore att nu synda, emedan de voro under nåden och icke under lagen. Därför är det öfverallt Pauli sätt att erinra Kristi församlingar om deras förra osaliga tillstånd för att desto mer upphöja det saliga lif, de nu lefde. (Jämf. 1 Kor. 6: 11; Ef. 2: 1—22; 5: 8; Tit. 3: 3—6 m. fl.). De troende i Rom hade varit hedningar, och om vi läsa blott den beskrifning på hedningarnas syndastyggheter, som aposteln gör i första kapitlet, och därmed jämföra, hvad de nu voro, såsom af hjärtat lydiga, af nåden böjda och helgade själar, då förstå vi apostelns utrop: "Gud vare tack!" — Men äfven ibland oss, som blifvit födda och uppfostrade under kristendomens ljus och många nådeförmåner, bör en verklig omvändelse till Gud uppväcka icke mindre beundran af Guds nåd, icke mindre kärlek och tacksamhet; ty i samma mån som oss varit mycket gifvet, har vårt lif i synden varit desto mer brottsligt och straffvärdt; och dock har Gud besökt oss med sin nåd, kallat, väckt, upplyst och helgat oss i sin sanning. Tänken därpå alla I, som veten med eder ett fordom, då "I voren syndens tjänare", och däremot ett närvarande lif, som äfven med alla dess skröpligheter dock har sin egentliga riktning efter Kristus och hans välbehag. En sådan förändring af själfva hjärtat, att då vi förut hade vårt lif och vår lust i synden, vi nu hafva vår största plåga af henne, och däremot vårt egentliga lif, vår högsta lust i Gud och det honom tillhör — en sådan förändring af själfva hjärtat är ju dock icke vårt eget verk, utan sannerligen endast den Allsmäktiges skapargärning; men också bland alla hans gärningar på jorden den allra största och nådefullaste — begynnelsen till det eviga lifvet. Om vi rätt betänka sådant, visst skulle vi hafva något att fröjdas och prisa Gud för, och visserligen skulle vi känna, huru ovärdigt det vore, att nu öfverlämna oss till att tjäna synden, därför att vi äro under en så stor nåd. Sådant är ock apostelns syfte, då han erinrar: "I voren syndens tjänare".

Men hafven blifvit af hjärtat lydiga. Märk nu väl de orden: "af

hjärtat lydiga". Här är saken, som skiljer en troende från syndens tjänare: "Af hjärtat lydiga". De trognas lydnad är en lydnad af hjärtat, i motsats mot en lydnad, som är af tvång. Hvarje bemödande om lydnad hos en oomvänd människa är alltid framkalladt af någon själfkärlekens bevekelsegrund, af fruktan eller begär att vinna något, och icke af hjärtat. Att själfva hjärtat blir vunnet för Gud och hans vilja, det är det stora verk, som endast nåden åstadkommer i den nya födelsen. Ju mera lagen drifver, hotar och tvingar människan, desto mera ovilligt, vrångt och bittert blir själfva hjärtat; ju mera utbrotten förbjudas och hämmas, desto mera väckas lustarna eller vreden i hjärtat. Så verkar lagen, såsom i sjunde kapitlet utförligt läres. Att själfva hjärtat blir böjdt och villigt till lydnad för Gud och till syndens dödande, det är alldeles ensamt nådens verk, när den arma själen får se, att Gud vill förlåta allt, och att Gud icke väntar sig få något af oss, utan vill själf "gifva, det han kräver". Då smälter hjärtat öfver en sådan nåd och får nu den lust till Guds bud, att själen icke ville, att ett enda af dem vore borta, utan säger nu med sanning och verklig mening: "Jag har min lust till Guds lag efter den invärtes människan"; "hans rätter äro sötare än honung; ja, mer än renaste honung". Tänk nu: Huru kan en sådan själ få lust att synda därför, att hon icke är under lagen, utan under nåden? Då det är just denna nåd, som gjorde hjärtat villigt till Guds lag, huru kan då samma nåd göra hjärtat villigt att synda? Friheten från tvånget tillintetgör endast trälens tvungna tjänst, men icke en villig tjänares. Här se vi sammanhanget. Denna sjuttonde vers gifver ett lefvande exempel på, hvad det är att "öfverlämna sig", "framställa sig såsom tjänare för att lyda". Men därom snart mera. Aposteln säger:

Den framställning af läran, åt hvilken I hafven blifvit öfverlämnade. — "Den framställning af läran", egentligen "form". Aposteln har sett de trogna genom den villiga lydnaden likasom gjutna i formen af den lära, som nu hade intagit deras hjärtan. Uttrycket åsyftar det, som just utgör det utmärkande beviset på den sanna tron och nåden i hjärtat, nämligen att under det vi älska och betrakta Kristi evangelium, vi också helgas och ombildas efter den lära det innehåller, så att de trogna få i hela sitt väsende en prägel* af Kristi

* Det tyckes såsom apostelns uttryck, »lärans form, åt hvilken I hafven blifvit öfverlämnade», syftar på smälta metallers gjutande i därtill anbragta formar, eller när något mjukt ämne, vax eller bly, får sin form eller stämpel af det, hvori det gjutes.

sinne och lära. Så snart de frestas till en afvikelse därifrån, möter dem Herrens Ande med den påminnelsen: "I hafven icke så lärt känna Kristus, om I annars hafven hört honom och i honom blifvit lärda". Äfven lagen är en af Gud gifven form eller förebild ("har i lagen kunskapens och sanningens form", Rom. 2: 20); men i Kristi evangelium finna vi icke blott bilden lefvande i Kristi person, sinne och gärningar, utan också själfva den ombildande kraften. Och när aposteln icke säger: den framställning af läran, åt hvilken I hafven gifvit eder, utan så: "åt hvilken I hafven blifvit öfverlämnade", antyder han därmed åter den stora sanningen, att det är Guds verk, att vi blifvit troende — det är Gud, som fattar människan med sin nåd och för henne, när hon blott icke uppsätligt motstår Anden, till den saliggörande sanningen. Kristus säger till Fadern: "Du har gifvit mig dem"; "dem, som du har gifvit mig" o. s. v. (Joh. 17); och åter: "Ingen kan komma till mig, utan Fadern drager honom" (Joh. 6). — Sedan aposteln sålunda visat, hvad det innebär, att "öfverlämna sig åt Gud såsom tjänare" (v. 16), nämligen att det är ett Guds verk, hvarigenom vi, lösgjorda från lagen (v. 14), hafva blifvit "af hjärtat lydiga"; så uttrycker han nu i mera korta ord summan, af hvad han sagt, och tillägger:

18. Men då I ären frigjorda ifrån synden, hafven I blifvit rättfärdighetens tjänare.

Såväl gr.-textens ord på "frigjorda" från synden, som i synnerhet det tydliga sammanhanget — och särskildt motsatsen i v. 20 — visar, att den frihet från synden, som här omtalas, är friheten från syndens herravälde, så att vi icke mer äro hennes trålar. Aposteln har sagt i v. 17, att de hade "varit syndens tjänare", men icke mera voro det, såsom nu "af hjärtat lydiga"; detta upprepar han och säger: I ären nu frigjorda från tjänsten under synden; men då hafven I ock därmed blifvit "rättfärdighetens tjänare". Att han emot synden sätter rättfärdigheten, såsom de trognas härskarinna, under hvilken de nu skola tjäna, uttrycker i sak blott det samma som "lydnadens" tjänare (v. 16) och "Guds tjänare" (v. 22). Hufvudsaken, som med de växlande uttrycken framställes blott desto rikare och skönare, är den, att en så väsentlig och afgörande förändring af hela deras väsende var skedd, att de nu icke mer voro syndens tjänare, utan Guds och rättfärdighetens. Och därmed var svaret gifvet på den uppkastade frågan (v. 15); ty då de nu voro "Guds tjänare", så var det afgjort, att de borde tjäna honom och icke synden; och då de voro "af hjärtat lydiga", kunde de ju icke vilja tjäna synden,

och tjäna henne därför, att de icke voro under lagen, utan under nåden. Ty ville de för denna frihets skull tjäna synden, så vore de ju icke af hjärtat Guds tjänare.

Om vi nu förstått själfva orden i vår text, låtom oss ock taga till hjärtat de viktiga lärdomar, den gifver oss. Vi hafva här i synnerhet fått anledning att märka, hvilkens tjänare vi äro, antingen syndens eller rättfärdighetens. Hvar och en bland oss måste vara blott ettdera. Aposteln vet intet om ett tredje slag af människor, som skulle vara både syndens och rättfärdighetens tjänare. Kristus säger ock uttryckligt: "I kunnen icke tjäna två herrar". Det borde då blifva oss viktigt att få veta, hvilkens tjänare vi äro. Se vi på allt, hvad som inblandar sig i vårt lif, då blifva vi beständigt förvillade och kunna icke annat förstå, än att vi tjäna två herrar. Så vilja ock många hafva det, för att få förblifva i sitt dunkel och halfva väsende; då det däremot är uppriktiga själars största förskräckelse, att de tycka sig tjäna två herrar. Det finnes människor, som eljest äro tänkande och endels fromma, så att de umgås med Guds ord, hvilka dock till hjärtat och sinnet äro fängslade i världen och afgudarnas tjänst, men vilja emellanåt också tjäna Gud och mena, att det likväl måste vara godt och Gud behagligt. Dessa vilja tjäna "två herrar". Under tiden sucka de trogna under den bekymrande tanken, att de säga: Jag tjänar ju icke endast Gud, utan ock synden; ja, jag tycker, att jag tjänar synden mycket mer än Gud; och är jag syndens tjänare, väntar mig till sist den eviga döden. Huru skall jag veta, hvilkens tjänare jag är? Hela felet, hvarför både den ene och den andre äro i mörker härom, är, att man dömer efter sitt eget tycke och icke ger noga akt på Herrens ord.

Allra först böra vi då märka, att både Kristus och aposteln uttryckligt förklara, att vi icke kunna vara tvenne herrars tjänare på en gång. Såsom nyss sades, synes det visserligen så, som tjänade vi två herrar, emedan både ondt och godt blanda sig hos oss. Hos syndens tjänare inblandar sig ofta något af en god ande, af samvetets och nådekallelsens röst; däremot känna ock de trogna hos sig mycket af den onda anden, af köttets och världens inverkan. Äro vi då tvenne herrars tjänare? Nej, säger aposteln. Därpå beror icke frågan, hvad ondt eller godt som rör sig hos eder eller tillfälligt bringar eder till någon ond eller god gärning; utan därpå beror det: "om I öfverlämnen eder såsom tjänare åt någon för att lyda honom — hans tjänare ären I". Själfva hjärtat eller sinnet tillhör alltid blott en af tvenne stridiga makter;

såsom ock Herren säger till förklaring, hvarför ingen kan tjäna två herrar: "Ty antingen skall han hata den ene och älska den andre; eller skall han hålla sig till den ene och förakta den andre". Så säger Herren. Märk, det beror på "älska" eller "hata", "hålla sig till" eller "förakta". — Men då vi tycka, att äfven kärleken och hatet växla; då de trogna ofta tycka sig älska synden och förakta Gud: huru skola vi få allt detta klart? Att den är en syndens tjänare, som fritt och fräckt framlefver i uppenbara köttets gärningar, girighet, otukt, dryckenskap, oärlighet, hat m. m., och icke låter straffa och förmana sig till bättring utan afvisar Guds ord — att sådana äro syndens och djäfvulens trålar förstå vi lätteligen. Om sådana är Kristi ord klart: "Hvar och en, som gör synden, är syndens träl". Ty att "göra synd" är just att sålunda fritt och själfviljande synda. Men när falska kristna, som umgås med Guds ord och Guds folk, vilja förlika Kristus och Belial, tjäna både Gud och världen; eller när svaga kristna kämpa med svåra frestelser och stötande skröpligheter: då blir frågan dunkel.

Märk då här noga, huru aposteln talar: "Om I öfverlämnen eder såsom tjänare åt någon för att lyda honom, ären I tjänare åt den, hvilken I lyden". Allt beror på, åt hvilken I "öfverlämnen eder", hvilken I ären "af hjärtat lydiga", hvilken I med själfva sinnet hyllen, och icke hvilken I blott tillfälligt eller af tvång tjänen. De, som voro "af hjärtat lydiga den framställning af läran, åt hvilken de hade blifvit öfverlämnade", beskrifvas så, att hela deras lifsriktning var omvänd — "I voren syndens tjänare men hafven blifvit af hjärtat lydiga", säger aposteln. Och vi erinra oss, hvad detta innebär, nämligen skillnaden från en lydnad af tvång. Den, som tjänar Gud på grund af lagens kraf och hot, icke bevekt af nåden, är icke "af hjärtat lydig". Den, som syndar af våldförelse, under det hjärtat älskar Guds lag för nådens skull, är icke af hjärtat lydig synden och därför icke i apostelns mening "syndens tjänare". Allt beror på sinnet, på hvem man hyllar (jämf. Rom. 8: 5). Men då fariséen nitälskar om lagen, tyckes ock han älska det goda? Ja, men blott för sin egen skull, emedan han väntar pris och lön, icke för nådens skull, hvilken han tvärtom anser menlig för helgelsen, till bevis att han ej själf erfarit nådens kraft. Häraf kommer, att också några äro på visst sätt fromma själar, men dock icke "af hjärtat lydiga", nämligen de som ännu aldrig blifvit förtappade på sitt arbete och saliga blott i förlåtelsens nåd, hvarigenom de fått verklig kärlek till Guds lag och hat till själfva synden; hvarom utförligare talades under v. 14. Men att äfven de, som blifvit dödade af lagen och sa-

liga i nåden och nu efter anden innerligt älska rättfärdigheten, likväl ofta känna köttets begärelser mäktiga eller af sådana öfverrumplas och falla, må icke förvilla oss; ty emedan de dock äro af hjärtat lydiga, verkligt älska rättfärdigheten och ägna åt henne sin tjänst, äro de sannerligen icke syndens tjänare. Vi få aldrig glömma den hufvudregeln: "Den I öfverlämnen eder åt", den I "ären af hjärtat lydiga" — "hans tjänare ären I". De trognas hela lif är riktadt efter Kristus, huru än synden hindrar, vanställer och plågar dem. Skulle åter sinnet blifva falskt, så att man på nytt gifver sig till att tjäna synden och icke mer lefver vid nådastolen för att få både förlåtelse och kraft mot det onda, utan man öfverlämnar sig — gifver sig till att tjäna synden, gör ny öfverenskommelse med henne att nu följa hennes lustar; då har det olyckliga händt, som aposteln Petrus säger: "Har man af någon låtit sig öfvervinnas, har man ock blifvit hans träl" (2 Petr. 2: 19). Ty "öfvervunnen" kallas, såsom det anförda stället visar, icke den som under striden blott lidit vissa nederlag, men ännu fortfar att strida, utan den som gifvit sig och nedlagt vapen; såsom Petrus säger: den som "vändt tillbaka från det heliga bud, som blifvit honom öfverlämnadt" (v. 21). Men så länge man ännu för strid, och det icke såsom lagträl utan med trons öga på Kristus, är man icke öfvervunnen, har man icke öfverlämnat sig till att tjäna synden. Så beror allt på, åt hvem I öfverlämnen eder för att lyda honom. Måtte vi icke glömma detta! Och måtte Gud hjälpa oss alla, att huru illa det än tyckes gå, vi dock behålla det sinnet, att vi icke kunna umbära nådastolen eller bortkasta den tröst, som allena gifver lust och kraft till det goda; så skola vi icke gifva oss åt synden till att tjäna henne. Ty synden skall icke råda öfver oss, emedan vi icke äro under lagen, utan under nåden.

19. Jag talar efter människosätt, för edert köttets svaghets skull. Ty likasom I hafven öfverlämnat edra lemmar att tjäna orenheten och orättfärdigheten till orättfärdighet, så öfverlämnen nu edra lemmar att tjäna rättfärdigheten till helgelse.

Apostelns innerliga kärleksnit om själarna drifver honom att i framställningen lämpa sig efter sina läsares fattningsförmåga. Och då han här säger sig "tala efter människosätt" (ordagrant: mänskligt), åsyftar han därmed, att han här uttrycker sig med en bild, hämtad af ett mänskligt förhållande, nämligen det mellan tjänare och deras herrar, hvilken bild förekommer både före och efter vår vers. Att sålunda göra sig tydlig medelst liknelser ur det mänskliga lifvet kallar

aposteln att tala "mänskligt" (jämf. Gal. 3: 15). Och då här särskildt det uttryck, som går näst förut, v. 18, kunde låta något sträft och underligt, då där säges, enligt gr.-texten, rättfärdighetens trålar; hvarvid någon kunde anmärka: vi tjäna ju rättfärdigheten med glada och villiga hjärtan, icke såsom tvungna trålar; så förklarar sig aposteln genast och säger: Jag talar härom efter människosätt för att göra mig begriplig. Då mina ord om friheten från lagen (v. 14) kunde så missförstås, som innebure denna en frihet att synda (v. 15), har jag för edert köttsliga förstånds svaghet velat påminna eder om ett välbekant förhållande med trålar i ett hus och säga eder, att då I själfva frivilligt, endast tvingade af Guds nåd, gifven eder åt honom såsom tjänare, det icke borde komma i fråga, att I på grund af lagtvångets borttagande skullen tjäna synden. Fastän I fritt gifven eder till att tjäna Gud, måsten I likväl då tjäna endast honom och icke synden; likasom en träl måste tjäna endast den herre, hvilkens tjänare han är. Och fastän anden är villig att tjäna Gud, måste tjänsten dock icke vara godtycklig och regellös, utan så bestämd och regelbunden efter Herrens ord, som en tjänares göromål efter sin herres föreskrifter. Var min första framställning hög och svårfattlig, när jag lärde, att vi äro genom dopet "införlifvade med Kristus", att "vår gamla människa har blifvit korsfäst med honom", att vi äro "begrafna" med honom och "uppväckta"; så måsten I dock förstå denna mänskliga framställning, när jag talar om det välbekanta förhållandet med trälarna, att när en träl blifvit friköpt från en grym herres tjänst och nu tillhör den nya, milda herre, som friköpt honom, så måste han ju icke mer tjäna den gamla härs karen, utan ägna hela sitt lif åt den nya herre, hos hvilken han har sin tjänst och sin lön.

För edert köttssvaghets skull. Därmed åsyftas här förnämligast oförmågan att fatta de gudomliga tingen, hvilken oförmåga beror icke blott af förståndets svaghet efter syndafallet, utan ock af viljans fördärf och allt det onda, som är i oss. Och aposteln behöfver icke åsyfta någon särskild svaghet i de romerska kristnas fattningsförmåga eller upplysning — han gifver dem i kapitlet 15: 14 det vittnesbördet, att de voro "uppfyllda med all kunskap" och "i stånd att förmana hvarandra" — utan han talar här om köttets svaghet, som tillhör alla människor på alla orter, i alla åldrar och under hvarje grad af bildning och lärdom. Vi se ofta män af hög lärdom och största skarpsinnighet i alla naturliga ting hafva största svårighet att fatta och anamma det, som tillhör Guds Ande. Det är således en allmän köttets svaghet, som vidlåder alla människor. Därför tillhör det en huld och

upplyst ordets förkunnare att äfven med enkla liknelser af välbekanta jordiska förhållanden söka att göra de andliga tingen begripliga. Därför se vi ock, huru Herren Kristus oupphörligt talade genom liknelser. Så hafva ock hans apostlar gjort. Genom omklädnaden af enkla och träffande bilder blifva de andliga föremålen icke blott mera lättfattliga och lifligt talande till känslan och inbillningskraften, utan ock lättare att bevara i minnet. Men nu hafva dock icke alla den gåfvan, att med bilder förtydliga de himmelska tingen; måtte vi dock alla hafva den kärleken, att vi fara efter själarnas upplysning och icke efter eget pris för lärdom, hvilket stundom sökes genom sanningens insvepande i höga och otydliga talesätt! 1 Kor. 14: 7—12.

Ty likasom I hafven öfverlämnat edra lemmar att tjäna orenheten och orättfärdigheten. Då aposteln här betecknar dessa kristnas hela forna syndalefverne därmed, att han säger, det de hade öfverlämnat sina lemmar att tjäna *orenheten och orättfärdigheten*, måste de orden "orenhet" och "orättfärdighet" här beteckna all synd, men betraktad i dessa tvenne afseenden, nämligen först såsom en moralisk orenhet och för det andra såsom orättfärdighet. Ordet "orenhet" kunde annars beteckna en särskild synd, nämligen okyskhetens, såsom i kapitlet 1: 24; men i detta sammanhang, då den sammanställes blott med orättfärdighet, egentligen "lagstridighet" (*anomia*), och då okyskheten är blott en bland lagstridigheterna och just därför, att den strider mot lagen, är moralisk orenhet, så finna vi, såsom nyss sades, att orenhet och orättfärdighet här endast beteckna de tvenne synpunkter, under hvilka aposteln betraktar all synd: först hvad den är till sitt inre väsende, nämligen människans moraliska orenhet; och för det andra, hvad den är i anseende till Gud och hans lag, nämligen brottslighet, lagstridighet. Och de synder, åt hvilka de trogna i Rom hade under sitt hedniska lif öfverlämnat sina lemmar till tjänst, voro icke tvenne, utan hela den afskyvärda rad af synder, som aposteln uppräknar i kapitlet 1: 29—31. Så har ock Kristus förklarat, hvad som besmittar eller "orenar" människan, nämligen icke blott en synd, utan allt detta onda, som utgår ur hjärtat: "onda tankar, mord, hor, skörflefnad, stölder, falska vittnesbörd, hädelser, girighet, svek, högfärd, dåraktighet" (Matt. 15: 19; Mark. 7: 21, 22). Och nu, åt sådana hjärtats synder och styggelser hafva de troende under otrostiden öfverlämnat äfven sina lemmar, ögon, öron, händer, fötter, tunga, till tjänst, egentligen "till tjänare", "till trälar", slafvar, såsom aposteln här säger. Synden har varit den härskarinna, hvilken haft våra lemmar

till sina slafvar, så att vi nödgades tjäna henne. I ett afseende är syndatjänsten fri och själfvillig; såsom aposteln säger: "I hafven öfverlämnat", egentligen "framställt", edra lemmar till syndens tjänare. Detta betecknar icke blott, att många tjäna synden med all lust och frimodighet, utan det kan äfven sägas om de ängsliga syndaträlarna, att de själfva gifva sina lemmar åt synden, då de icke vilja höra Guds röst och göra en hel omvändelse, utan vilja blifva borta från Gud och dock få hjälp emot sina synder. Nej, säger Herren, först då, när den förlorade sonen återkom till sin fader, fick han "skor på sina fötter", d. ä. en ny vandringsförmåga; dessa skor skickades icke ut till honom i det främmande landet. Det är således din egen skuld, din egen fria gärning, att du tjänar synden, då du icke vill återvända till din Fader. Men i ett annat afseende är syndatjänsten tvungen och ofrivillig, nämligen däri att syndaträlen icke har i sin makt att lösgöra sig från synden, så länge han blir borta från Gud. Fastän han stundom kan välja mellan synder och därför afhålla sig från vissa, är det dock alltid synden, han måste tjäna, och icke Gud, så länge icke en hel omvändelse sker. Och vi se stundom, att han har intet val, utan måste tjäna äfven sådana synder, som på det ömkligaste förstöra och plåga honom, så att han gråter och grämer sig öfver sitt hårda slafveri och dock måste fortsätta därmed. Huru olycklig är icke en sådan slaf, som nu måste tjäna orenheten och orättfärdigheten!

Till orättfärdighet — egentligen "till olaglighet", lagstridighet. Uttrycket betecknar påtagligen detsamma, som när aposteln i v. 13 talade om att öfverlämna sina lemmar åt synden, men "såsom orättfärdighetens redskap", då vi sågo, att han först framställer "synden" såsom den person, den härskarinna, åt hvilken man öfverlämnar sina lemmar; och för det andra med tillägget: "såsom orättfärdighetens redskap", antyder, hvad som då blir själfva verket, som våra lemmar åstadkomma, nämligen orättfärdighet. Så säger han ock här: I hafven öfverlämnat edra lemmar till slafvar åt den härskarinna, som är orenhet och lagstridighet; men själfva verket och följden däraf blef ock endast lagstridighet. I hafven i eder tjänst under synden arbetat på ett enda stort verk, som var idel lagstridighet. Då följde visserligen, såsom den gamla öfversättningen antydde, den ena orättfärdigheten på den andra; ty det är syndens art att alltid draga flera synder med sig, eller växa och utveckla sig. När Kain började med att i sitt hjärta hysa hat till sin broder Abel, följde sedan därpå mord, säkerhet, lögn och förtviflan. När Judas började med att gynna sin girighet, följde

därpå stöld, därefter förhårdelse och förräderi mot hans Herre, och slutligen förtviflan och själfmord. Detta är syndens grymma väg, att gå från den ena graden till den andra. Men apostelns mening är påtagligen denna: Edert verk var alltid sådant som eder herre, I hafven under orättfärdighetens tjänst endast arbetat på orättfärdighet; så skolen I ock nu uti eder nya tjänst blott göra sådant, som eder nya herre älskar, och således icke tjäna synden, I skolen icke tjäna två herrar. Aposteln är ännu sysselsatt med att besvara den frågan: "Skola vi synda, emedan vi icke äro under lagen, utan under nåden?"

Så öfverlämnen nu edra lemmar att tjäna rättfärdigheten till helgelse. Såsom nyss är anmärkt, går alltsammans ut därpå, att vi icke skola tjäna två herrar. Likasom vi förut, då vi stodo i syndens tjänst, gjorde endast sådant, som henne tillhörde, endast lagstridighet, och icke tjänade rättfärdigheten; så skola vi nu, då vi stå i rättfärdighetens tjänst, göra endast sådant, som henne tillhör, och icke tjäna synden. Hvarje kristen skall betrakta sig såsom en tjänare, hvilken förut varit i ett annat hus, men nu flyttat därifrån och tagit tjänst under en ny herre, hvarmed ju alltid följer, att han nu skall tjäna sin nya herre och icke den förra. Så säger här aposteln, att då vi nu öfverlämnat oss till att tjäna rättfärdigheten, skola vi icke blott af hjärtat älska henne, utan ock öfverlämna våra lemmar till att tjäna henne, så att våra ögon, öron, vår tunga, våra händer och fötter tjäna endast rättfärdigheten och icke synden; att då vi förut gärna sågo och hörde det, som orenheten och orättfärdigheten tillhör, vi nu skola tvärtom använda våra ögon och öron på det, som är heligt och godt; då vi förut gärna talade fåfängliga och syndiga ord, skola vi nu tala det, som är godt, sant och uppbyggligt o. s. v. Sådant heter att "öfverlämna sina lemmar att tjäna rättfärdigheten". — "Till helgelse". Af detta tillägg märka vi, att, då aposteln förutom syndatjänsten tillade orden: "till orättfärdighet", meningen däraf var den redan sagda, nämligen att orden handlade om följden och verket i denna tjänst; ty här se vi nu apostelns motsats om rättfärdighetens tjänst. Då säger han, att följden och verket skall blifva "helgelse". Men därom snart mera i v. 22.

Om vi nu förstått själfva orden i vår vers, måtte vi ock väl akta och betänka den förmaning, den innehåller. Då aposteln här talar i förmanande ton, skola vi däraf lära, icke blott att här fordras något mer än endast veta och förstå, utan ock att helgelsen icke är fullbordad därmed, att den sanna nåden är i våra hjärtan, att vi äro frigjorda från syndens herravälde och nu, af hjärtat lydiga, hafva "öfverlämnat

oss att tjäna rättfärdigheten“. Nej, vi skola åter besinna, hvad all förmaning bevisar, nämligen att helgelsens verk skall allt framgent öfvas och tillväxa genom den troendes aktgifvande på ordets och Andens röst och genom beständigt beflitande om att alltmer gifva alla själens och kroppens krafter till rättfärdighetens tjänst. Vi skola således icke tänka: Då min helgelse är Guds verk, har jag därmed intet att göra, Anden skall verka allt. Visserligen skall Anden verka allt, men endast då, när du hör ordet och vill göra därefter; Anden skall verka allt, men just på det sättet, att han talar till dig genom ordet och inre maningar, och att du beflitar dig att göra därefter. Ty då skall du snart få känna din ömkliga svaghet och syndens stora makt, hvarigenom du nu tvingas att ur hjärtats djup ropa till Gud om hjälp och att med allvar bruka nådens medel för att få den kraft, som behöfves. Sker icke detta, utan jag lämnar mig åt vårdslöshet i den inbillningen, att Gud skall på det sättet ensam fullborda verket, att jag icke behöfver gifva akt på förmaningen, vinnlägga mig om dess efterföljande, bedja, bruka ordet o. s. v.; så inträder den olyckliga följden, att jag förfaller i ett sömnaktigt, lösaktigt och osaltadt väsende, hvarigenom den Helige Ande varder bedröfvad och omsider måste lämna mig, om icke bättring mellankommer. Därför, om du är benådad med Andens ljus och lif och minnes en tid, då du var syndens tjänare, så lägg denna apostelns förmaning på hjärtat att nu öfverlämna dina lemmar, ja, alla själens och kroppens krafter att tjäna rättfärdigheten, så att du den tid, som återstår för dig att lefva på jorden, lefver för honom, som bevisat dig all denna nåd och kallat dig till sin tjänst.

Men apostelns förmaning innehåller icke blott, att vi skola tjäna den herre, åt hvilken vi öfverlämnat oss, utan ock att vi skola tjäna endast honom, och icke den förra; ty då aposteln säger, att vi förut under syndens tjänst intet annat gjorde än "lagstridighet", så följer, att vi ock nu icke skola göra något annat, än det rättfärdigheten tillhör. Sådant är de troendes nya, heliga sinne, att de ingen synd tåla, att Herrens vilja är deras rättesnöre i alla frågor, så att allt, som strider däremot, är en plåga för deras ande. Men denna heliga och villiga ande understödjer aposteln med sin förmaning och säger: Så skolen I ock tjäna endast rättfärdigheten, såsom I förut tjänaden endast synden, eftersom I nu ären fria från denna eder förra härskarinnas välde. Därpå syftar han ock, i det han nu tillägger:

20. Ty då I voren syndens tjänare, voren I fria ifrån rättfärdigheten.

Se, huru högt aposteln drifver frågan! *Då I voren syndens tjänare, voren I fria ifrån rättfärdigheten* — då hadn I ingen tjänst hos henne; då tjänaden I blott synden. Lika helt och uteslutande skolen I ock nu tjäna rättfärdigheten, så att I ingen tjänst bevisen synden*. Aposteln vill icke säga, att de hade varit fria från skyldigheten att frukta, älska och tjäna sin Skapare; en sådan förbindelse åligger alla människor, ehvad de betänka det eller icke, hvarjämte samvetslagen öfvertygat dem därom (kap. 1: 19, 20; 2: 14, 15); men aposteln talar om deras verkliga förhållande emot rättfärdighetens fordringar, nämligen att de så helt föraktat dessa och fört ett sådant lefverne, som hade de intet att göra med rättfärdigheten, som hade de icke varit skyldiga henne någon tjänst; de hade i verk och gärning varit fria från rättfärdigheten. Och detta är ju en förskräcklig frihet. Tänk hvilka ord: "fria ifrån rättfärdigheten!" Det är ju, såsom sade aposteln: fria från Gud, himmel och salighet, väl beredda för helvetet! Ty kan väl något vara säkrare, än att den människa, som är skild från rättfärdigheten, också är skild från saligheten? Se då här, arma människobarn, du som vill vara fri och obunden af rättfärdighetens lagar, du äger din frihet — du är fri från rättfärdighetens lagar, du äger din frihet — du är fri från rättfärdigheten, men betänk också, hvad därmed följer! Därom talar aposteln i de återstående verserna af vårt kapitel. Men detta, som nu följer, åsyftar också att väcka de troende ur den kallsinnighet, som ofta gör, att de icke skatta sig så lyckliga i rättfärdighetens tjänst, som de borde, utan stundom tröttna vid köttets dödande och blifva tröga i loppet. Aposteln säger:

21. Hvad frukt hadn I väl då? Det, hvaröfver I nu blygens. Ty slutet på sådant är död.

Huru än synden smakar för köttet, vill aposteln säga, tänken

* Det är ock icke olikt Paulus, att han, såsom somliga mena, talat dessa ord i en ironisk mening emot dem, som voro böjda för en sådan tydning af friheten från lagen, som skulle den innebära frihet att synda (v. 15), så att aposteln velat säga: Den friheten hadn I verkligen, då I voren syndens tjänare; då voren I fria från rättfärdigheten. Behagar det eder, så bliven då åter syndens tjänare; försöken blott icke att tjäna två herrar o. s. v. Men det tydliga sammanhanget med det föregående visar på den här ofvan sagda meningen.

dock på följderna. *Hvad frukt* hafven I haft af eder förra syndatjänst, då I voren fria från rättfärdigheten — af detta skamliga lefverne, som I nu endast med blygsel ihågkommen? Däraf hadn I ju endast en mycket bitter frukt; *ty slutet på sådant är död*. Aposteln inlägger i själfva frågan något, som skulle väcka afsky för syndatjänsten, då han anmärker, att de redan blygdes däröfver; men själfva svaret ligger i de orden: "Slutet på sådant är död". Sådan är syndens tjänst: i sig själf skamlig och förnedrande medför den slutligen döden. Men aposteln säger: "nu blygens I" — det hade de icke förut gjort. Det ser man ock i hela världen, att människor, långt ifrån att blygas öfver sitt syndalif, tvärtom berömma sig däraf och hålla en allvarlig gudaktighet för skam. Men så snart en människa blir omvänd till Gud, får hon ett annat sinne och omdöme; då blyges hon af hjärtat för hela sitt förra lefverne, då vämjjes hon vid den svinadraf, hon förut med god smak förtärde. Denna aposteln erinran borde ock väcka afsky för synden. Men aposteln framhåller här en annan följd af synden, som dock är något värre än blygseln. Blygseln kan en fräck syndare slå ifrån sig; men den egentliga syndafrukten är något ännu bittrare. "Slutet på sådant är död". Med "död" menas här den eviga döden, såsom vi se af motsatsen, "evigt lif" (v. 22), hvarjämte den lekamliga döden är gemensam för alla människor. Och den eviga döden, Guds eviga onåd och straff, är syndens rätta lön (v. 23). Därför, såsom nyss sades, blygseln må nu vara huru den kan, den torde du kunna slå i vädret; men den eviga döden — den masken biter något värre; den slår du icke i vädret. Nu, sådant hafva syndens trälar såsom frukt af sitt arbete. Huru helt annan frukt hafva vi icke af rättfärdighetens tjänst! Därom säger nu aposteln:

22. Men nu, emedan I ären frigjorda ifrån synden och hafven blifvit Guds tjänare, hafven I eder frukt till helgelse och såsom slut evigt lif.

Såsom en fullkomlig motsats till förhållandet under syndens tjänst säger aposteln, att de, som blifvit frigjorda från synden och äro Guds tjänare, hafva däraf först i tiden den frukten, att de blifva heliga, och sedan såsom slut evigt lif. Orden "frigjorda ifrån synden" betyda: fria från dess tjänst; ty först sattes detta såsom motsats till de orden: "fria ifrån rättfärdigheten" (v. 20); för det andra förklaras det med tillägget: "och blifvit Guds tjänare"; och slutligen är det tydligt af hela sammanhanget i vårt kapitel. — Se nu här motsatserna. Synd-

tjänsten medförde redan här i tiden skamliga gärningar, förnedring och blygsel; friheten från synden och tjänsten under Gud medför däremot helgelse. Syndatjänsten hade till lön den eviga döden; tjänsten under Gud slutar med evigt lif. Aposteln säger: *Emedan I ären frigjorda ifrån synden och hafven blifvit Guds tjänare, hafven I eder frukt, Andens frukt, ett nytt, heligt väsende, eller såsom här står: till helgelse, d. ä. att I blifven mer och mer helgade. Och såsom slut evigt lif.* Här märka vi åter, huru försiktigt aposteln talar. Han säger icke, att den nya, helgande tjänstens lön är lifvet, såsom han nyss sagt: "syndens lön är döden"; nej, han försakar den naturliga motsatsen i uttryck och säger nu: "slutet, utgången, är evigt lif". Så sade han ock i v. 16: "lydnadens till rättfärdighet", och icke: lydnadens till evigt lif; fastän han där hade i förra delen af meningen sagt: "syndens till död". Så försiktig är aposteln att icke föranleda den tanken, att det eviga lifvet vore en lön för vår lydnad. Men att aposteln här verkligen tänkt på denna falska mening, märka vi af följande vers, där han med uttryckliga ord talar om saken och säger:

23. Ty syndens lön är döden, men Guds gåfva är evigt lif i Kristus Jesus, vår Herre.

Syndens lön är döden. Här sättes åter döden såsom motsats till "evigt lif", hvaraf vi märka, att här menas den eviga döden. Då den lekamliga döden vanligen betraktas såsom det största onda i denna värld, blir den ogudaktiges tillkommande straff liknelsevis kalladt döden, äfven "den andra döden" (Upp. 21: 8). Skriften talar ofta om döden i denna bemärkelse, såsom när Herren säger: "Den som tror på mig, han skall icke dö", "han skall icke smaka döden", "han skall icke dö evinnerligen" o. s. v. Döden är syndens rättvisa vedergällning. Men därför är icke det eviga lifvet en vedergällning för någon vår lydnad och trohet; det finns intet helgon, som förtjänar evigt lif; utan därom säger nu aposteln uttryckligt: *Men Guds gåfva är evigt lif.* Dessa ord innebära två ting: först att den gåfva, Gud gifver oss, är evigt lif, eller en oändlig salighet i himmelen, d. ä. han gifver icke mindre åt någon enda af sitt folk; och detta är visst den allra största gåfva, som någonsin kan blifva gifven. Och för det andra innebära orden, att det eviga lifvet är en gåfva, en fri skänk och föräring, är ingen förtjänst, ingen vedergällning för något, som vi gjort eller lidit i Kristi efterföljelse, utan, såsom detta ord säger, en gåfva. Här anmärka nu några, att den stora gåfva, som medför det eviga lifvet, är Kristus och hans förtjänst, och att slutet på vår tros-

förening och vandring med honom blir det eviga lifvet. Detta är allt sant; men aposteln talar dock icke därom på detta ställe, utan vill med afsikt framhålla, att hela det eviga lifvet är en fri gåfva. Han ville icke ens framställa det såsom en följd af vår tro och efterföljelse af Kristus, i hvilken föreställning någon ändå kunde inblanda en fin tanke på något slags förtjänst; nej, aposteln säger rent ut: "Guds gåfva är evigt lif". Såsom han ock kraftigt betonar detta förhållande, då han i Ef. 2: 8 säger: "Ty af nåden ären I frälsta genom tron, och det icke af eder, Guds gåfva är det; icke af gärningar, på det att ingen må berömma sig".

Så ställer nu Gud i sitt ord lifvet och döden för oss. På ena sidan "vrede och förtörnelse, nöd och trångmål"; på den andra "evigt lif, härlighet, ära och frid" (kap. 2: 7—9). Till det ena eller det andra af dessa evighetstillstånd skall hvarje Adams barn slutligen komma. Slutversen i vårt kapitel riktar vår uppmärksamhet på både den ena och den andra utgången af vår jordevandring och angifver grunderna såväl för ett aldrig slutande elände som för en evig salighet. Den säger: "Syndens lön är döden, men Guds gåfva är evigt lif i Kristus Jesus, vår Herre". Låtom oss väl betänka dessa båda slut.

Den *död*, som äfven efter Guds första hotelse skulle blifva människans straff för öfverträdelse af hans bud, består enligt Skriften i lidandet både af en förlust och af särskildt tillskickade kval. De osaliga skola icke blott blifva beröfvade allt godt, de skola ock blifva öfversvämmade af allt, hvad ondt och förskräckligt är. Då det högsta goda för en skapad varelse är åtnjutandet af Guds kärlek, huru stort blir då icke straffet att vara beröfvad känslan af denna kärlek och vara tryckt af medvetandet om Guds ogunst och vrede! De fördömda skola icke åtnjuta det minsta tecken af skydd eller mildhet från Gud, men däremot erfara alla prof af hans vrede och onåd. Enligt aposteln's fruktansvärda förklaring skola de blifva straffade med "evigt fördärf ifrån Herrens ansikte och från hans krafts härlighet, när Herren Jesus varder uppenbar från himmelen med sin makts änglar i elds-låga, för att hämnas på dem, som icke känna Gud och icke lyda vår Herre Jesu Kristi evangelium" (2 Tess. 1: 7—9).

Detta straff skall öfvergå bägge delarna af människans väsende, såväl själen som kroppen. Det skall sammanfatta allt, hvad förskräckligt är i afseende på det förflutna, det närvarande och det tillkommande: i afseende på det förflutna, då de ogudaktiga nu skola i minnet återkalla de synder de begått, det goda de missbrukat, den nåd

de förspillt och de falska förnöjelser, hvarmed de läto bedåra sig; det närvarande, då deras elände skall fördubblas genom kännedomen om de rättfärdigas ära och salighet, från hvilka de nu äro för evigt skilda (se Vish. 5 kap.), och då de nu i stället hafva det förskräckliga sällskapet af djäfvulen och hans änglar och äro dömda att för evigt utvärda dessas grymma tyranni; i afseende på det tillkommande, då fasan af deras oföränderliga tillstånd skall blifva desto mera outhärdlig genom medvetandet om dess ändlöshet. Till det hela måste läggas raseriet emot Gud, hvilken de skola hata såsom sin fiende, utan att det hatet någonsin kan minskas eller förändras.

Det är utom all fråga, att de osaligas straff skall hafva sina olika grader. Detta har Herren Kristus själf förklarat, då han säger, att för Tyrus och Sidon skall det blifva drägligare på domedag än för de judar, som sågo alla hans gärningar och dock icke bättrade sig. Då detta straff är ett verk af den gudomliga rättvisan, må man vara viss, att lidandet skall vara på det fullkomligaste afpassadt efter brottsligheten; och brottsligheten skall bedömas icke blott efter de olika synder, människorna begått, utan ock efter de olika grader af upplysning och uppsåtlig ondska, hvarunder de framhärdat i sin obotfärdighet. Hvad först synderna angår, äro de visserligen i ett afseende alla lika, nämligen däruti, att de utgöra brott emot den helige och allsmäktige Guden; men i andra afseenden äro de mycket olika. Först äro de i sig själfva olika, såväl i afseende på den inre ondskan som i afseende på gärningen: man gör rätteligen skillnad emellan mer eller mindre utförd synd, såsom Kristus talar om olika grader af vredesynden (Matt. 5: 22). Så gör ock Kristus skillnad mellan olika bud af Guds lag, då han säger, att budet om kärleken till Gud är det största och yppersta budet, hvarför brott emot förra taflan af Guds lag måste utgöra de största synderna. Men för det andra blir ock syndens brottslighet olika efter de olika mått af kunskap och upplysning, människorna ägt, såsom Herren visar, då han utropar sitt ve öfver de städer, i hvilka han gjorde sina mesta krafter, och de likväl icke hade bättrat sig (Matt. 11: 21—24). Men den olikhet i straff, som här af kommer att bero, rör icke den del af straffet, som består i förlusten; ty i den delen blifva de alla lika; utan endast i de lidanden, som Guds rättvisa och allmakt särskildt pålägga hvar och en.

Någon fullständigare kännedom om de fördömdas eviga straff kunna vi icke äga än den, som vissa aningsväckande ord och bilder i

den heliga skrift gifva oss. Och måtte ingen ibland oss få en fullständigare kännedom därom! Den obotfärdiga otron har, både i fråga om arten och om varaktigheten af de fördömdas straff, sökt undkomma ordets förkunnelser; men något öfvermåttan fruktansvärdt ligger dock i sådana ord af den eviga sanningens mun som en "evig eld" och "en mask, som aldrig dör". Om ock ordet "evig" icke alltid betecknar en ändlös, utan stundom blott en mycket lång tid, skola vi iakttaga andra omständigheter, som förklara ordets mening i denna fråga. Betänkom blott följande. Herren Kristus har trenne gånger i ett enda tal upprepat den fasaväckande förklaringen: "Där deras mask icke dör och elden icke utsläckes" (Mark. 9: 43—48.) Huru helst man än vill tyda uttrycken om den eviga elden, kan det ordet af sanningens mun dock icke innebära något mindre än sådana lidanden, som en naturlig kropp erfar af naturlig eld. Men då den naturliga elden förtär sitt ämne och därvid utslocknar, måste en "eld, som aldrig utsläckes", beteckna, att de fördömdas lidande aldrig skall upphöra. Den gudomliga rättvisan och allmakten skola draga försorg därom, att de olyckliga skola utan ände lida hans vrede. Uttrycket: "där deras mask icke dör", antyder likaledes pinans oändlighet. Likasom en eld slocknar, när dess ämne tager slut, så dör ock masken, när det, hvaraf han närde sig, är förtärdt. Men här säger Kristus, att denna mask aldrig dör, hvarmed således tillkännagifves, att den osalige aldrig skall upphöra att lida. Vidare säger Skriften, att Guds fiender skola kastas i "en sjö, som brinner med eld och svafvel." En sjö med sina vågor betecknar mängden af de kval och lidanden, som skola öfversvämma Guds fiender. Men hvilken förskräcklig antydning, då denna sjö icke är af vatten, utan af flytande eld, och då här nämnes svafvel, som är ett beständigt tändande ämne.

Då nu Herren till sina upprepade ord om "den mask, som icke dör, och den eld, som icke utsläckes", ännu tillägger såsom skäl och förklaring: "Ty hvar och en skall med eld saltas; och allt offer skall med salt saltas", afskäres därmed hvarje tanke på en tillintetgörelse eller en framtida återställelse till salighet. Enligt den levitiska lagen skulle de slaktade offerdjuren saltas med ett salt, som kallades "Guds förbunds salt." Saltet är en sinnebild af oförgänglighet och betecknade i nämnda levitiska bruk varaktigheten af Guds förbund med de trogna. Men nu säger Herren här, att hvarje offer för hans rättvisa skall med "eld saltas". Hvarje fördömd syndare skall genom själfva elden hållas oförgänglig, för att genom hela evigheten utslå

de straff, som för honom äro bestämda. Därför säges här, att han skall "med eld saltas." Guds rättvisa hämnd skall göra vredens barn odödliga i deras elände, så att detta skall lika litet hafva en ände som de rättfärdigas salighet.

Den heliga skrift innehåller således dels i uttryckliga ord, dels i betecknande bilder den förskräckliga sanningen, att de fördömdas straff skall vara evigt och utan ände; att det är ett stort svalg befastadt mellan de fördömdas rum och de saligas himmel, så att ingen kan komma från det förra till det senare rummet. Men att detta förefaller oss svårt att fatta och tro, kommer af åtskilliga orsaker. Först kommer det däraf, att vår känsla icke uthärdar tanken därpå; och nu äro i synnerhet somliga människor så helt beroende af sin känsla, att denna bestämmer öfver deras tro. För det andra kommer det däraf, att vi aldrig rätt fatta eller besinna Guds storhet, eller hvad det innebär, att en människa föraktar och förolämpar den store, majestätiske Skaparen. Vårt fallna, ogudaktiga hjärta håller Gud för ett intet; att synda emot Gud är oss en ringa ting; därför kunna vi icke begripa, att synd emot Gud förtjänar evigt straff. Härtill hör ock, att vi aldrig fatta eller besinna storheten af den försoning, Gud gifvit världen i sin evige Sons död, hvarigenom ingen behöfver förgås för sina synder, om han blott hyllar Sonen; hvaremot Guds Sons förtrampande måste innebära ett brott, som öfvergår alla våra tankar; hvarför ock ingen hedning skall dömas till sådana straff som obotfärdiga kristna. Slutligen komma ock tviflen i denna fråga af den gamla bedragarens mäktiga verkan. Han som sade till kvinnan: "Ingalunda skolen I dö", uppfyller ännu hela världen med samma ingifvelser; så att, fastän människor annars tro Skriften och se, att Herren Kristus själf med så många uttryckliga ord talat om de eviga straffen, de likväl häruti förakta hans ord och anse dem stridande mot Guds barmhärtighet. Den gamla ormen fördöljer nu för dem, hvad eljest alla Guds gärningar skulle visa, att Gud måste vara lika stor i sin rättfärdighet som i sin barmhärtighet; att när han så öfvermåttan nådigt mottager alla nådesökande och förlåter alla deras synder, brott och öfverträdelser, han ock skall å andra sidan bevisa sin straffande rättfärdighet och makt på sina fiender. Sådant fördöljer nu fienden. Af dessa och flera orsaker kommer, att under det alla människor tro, det de saligas tillstånd skall blifva evigt, många likväl tvifla på det kommande straffets oändlighet. Men tänk dock allvarligt därpå, att densamme Herren, som förvärfvat och tillsäger de

trogna den eviga saligheten, äfven har förkunnat, att hans föraktares straff skall blifva evigt. Och han brukar alldeles samma ord om fördörelsens oändlighet som om salighetens, då han säger: "Dessa skola gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt lif" (Matt. 25: 46).

Huru skola de trogna i tid eller i evighet kunna nog prisa Guds stora nåd, att de blifvit förda ifrån otrons mörker och lärt känna den tillflykt, som oss är tillbjuden i Kristi evangelium, så att de nu kunna med fröjd vänta Guds Son från himmelen, hvilken har friat oss ifrån den tillkommande vreden! Lofvadt vare hans namn! Han säger uttryckligt: "Den som tror på mig, han har evigt lif och kommer icke i dom, utan har öfvergått från döden till lifvet."

Evigt lif. Om arten af den salighet och härlighet, som skall gifvas Guds folk på den dagen, då Herren kommer för att förhärligas i sina heliga, kunna vi icke i tiden göra oss någon klar föreställning. Johannes säger: "Det är icke ännu uppenbart, hvad vi skola varda, men vi veta, att när han varder uppenbar, skola vi blifva honom lika; ty vi skola se honom, såsom han är." I vårt närvarande tillstånd se vi blott Herrens klarhet såsom i en spegel, men varda dock förklarade till samma bild från härlighet till härlighet, såsom från Herrens Ande. Emedan vi nu skåda blott såsom genom ett dunkelt glas, sker ock vår förvandling blott gradvis och småningom; men då vi få "se ansikte mot ansikte" och "känna, såsom vi blifvit kända", då skall bilden i hast blifva fullkomnad. De trognas salighet skall bestå i en klar kännedom om Gud och hans hemligheter, en full och ostörd känsla af hans kärlek, en nu obegriplig tröst och salighet i själen, en fullkomlig enhet och öfverensstämmelse mellan kropp och ande, med ett ord, i en förening af allt, hvad som kan glädja och förnöja ett helgadt sinne. Allt detta skall gifvas oss, icke efter måttet af en skapad varelses nu förefintliga förmåga att mottaga, utan efter måttet af den allsmäktige Gudens förmåga att göra sina barn saliga; och sedan efter måttet af det värde, som Kristi person och förtjänst äga — hans person, ty de skola erhålla denna salighet endast i kraft af deras förening med honom; hans förtjänst, ty han har köpt denna salighet med värdet af sitt blod. Därför, endast så mycket vi kunna fatta af vår Frälsares höghet, majestät och härlighet, endast så mycket vi kunna vi fatta högheten, härligheten och rikedom af den salighet, han vill gifva sitt folk, med den skillnad blott, som måste äga rum mellan skapade varelser och själfva Skaparen.

Skriften talar om en fullhet af tillfredsställelse, icke af mättnad, utan "glädje till fyllest och ljuflighet i Guds högra hand evinnerligen."; den talar om en "rättfärdighetens krona", och om ett "sittande med Kristus på hans tron, såsom han ock sitter med sin Fader på hans tron". Höga och underbara antydningar om den likhet med Kristus, som då skall inträda, när vi få se honom, såsom han är! "Saliga de, som äro kallade till Lammets bröllopsmåltid."

Och denna salighet skall blifva evig och utan ände. Ty Gud gifver denna salighet på en öfvernaturlig grund, följaktligen på en grund, som är fri från alla förändringar, för hvilka naturen är utsatt. Så var det icke med Adams sällhet i paradiset; den stod på en naturlig grund och kunde därför förändras. Himmels salighet skall blifva evig; ty Gud skall gifva den icke såsom arbetslön åt dagsverkare, utan såsom oförytterligt arf åt barn. Herren Kristus säger: "Trälen förblifver icke i huset evinnerligen; sonen förblifver evinnerligen." Gud skall gifva det eviga lifvet såsom en gåfva, föräring, det vill säga oåterkallelig skänk. Äfven sådant ligger i aposteln's ord: "Guds gåfva är evigt lif". Ingen af de orsaker, som åstadkomma förändringar, skall hafva rum i himmelen — icke naturens förgänglighet, ty den skall vara uppslukad af oförgängligheten och lifvet; icke synden, ty den skall vara alldeles bortskaffad; icke satans frestelser, ty han skall där icke få inträde. Korteligen, Gud har både skapat och återlöst människan till evigt lif; och då det är Gud, den evige, som både gjort och sagt det, skall vår salighet icke upphöra, förrän Gud upphör att vara Gud. "Guds gåfva är evigt lif".

I Kristus Jesus, vår Herre. Det eviga lifvet är visserligen i anseende till oss en fri gåfva, d. ä. oss har det ingenting kostat, vi hafva med ingenting förvärfvat eller förtjänat lifvet; dock gifves oss denna gåfva icke för intet, hon har kostat en annan ganska mycket; hon gifves oss endast "i Kristus Jesus." Allenast genom honom är försoning skedd mellan Gud och människan, freden stiftad, föreningen återställd, och den eviga saligheten förvärfvad. De minsta såväl som de största gåfvor gifvas oss endast i honom. Han själf var oss gifven af Fadern till en försoning; och han som erlagt lösepenningen och förvärfvat oss den eviga nåden, han har ock, såsom vår herde och salighetshöfding, i tiden gjort oss delaktiga af denna nåd. Så talar han till Fadern: "Förhårliga din Son, på det att ock din Son må förhårliga dig; såsom du har gifvit honom makt öfver allt kött, på det att han må gifva evigt lif åt alla dem, som du har

gifvit honom." Och åter säger han: "Mina får höra min röst, och jag känner dem, och de följa mig, och jag gifver dem evigt lif." — "Vår Herre", tillägger aposteln. Kristna böra beständigt hafva i sitt minne och betänka, att Jesus Kristus är deras Herre, hvilken friköpt dem från syndens och djäfvulens våld, på det att de skola vara hans egna och tjäna och ära honom såsom deras rätta Herre både i tiden och i evigheten. Han är Herren öfver både lefvande och döda, för hvilken alla knän skola böja sig, och inför hvilkens domstol vi alla skola stå. Sådant innebära orden i denna vers.

Det är en anmärkningsvärd likhet mellan det sätt, på hvilket aposteln i sista versen af föregående kapitel avslutar läran om rättfärdiggörelsen, och det, på hvilket han här avslutar läran om helgelsen. Där sade han, att "nåden skulle härska genom rättfärdighet till evigt lif genom Jesus Kristus"; och här säger han, att "Guds gåfva är evigt lif genom Kristus Jesus, vår Herre". Allt är af nåd, allt är en fri gåfva, allt är oss gifvet genom och i honom, hvilken har blifvit utgifven för våra synders skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull (kap. 4: 25). Lofvad vare Gud för hans out-sägliga gåfva!

Så har nu aposteln i detta kapitel omgärdat den stora läran om vår rättfärdiggörelse af nåd utan gärningar emot såväl den fientliga beskyllningen som det lättsinniga missförståndet, att denna lära skulle gifva stöd för ett fortsatt syndalefverne. Till uppenbar motsats däremot har han visat, att just i rättfärdiggörelsen genom tron ligger ock den enda grunden, ja, den lefvande roten och kraften till en sann helgelse, i det vi genom samma tro blifva på det innerligaste förenade med Kristus, hvartill ock dopet är ett yttre medel, då vi däruti först iklädas Kristus med hans förtjänst, och för det andra äfven blifva införlifvade med honom till en lika död och uppståndelse. Genom denna förening med honom hafva vi hans Ande i hjärtat, så att vi icke blott stå i hans förbund och i hans tjänst, utan ock äro "af hjärtat lydiga", glada och villiga att lefva för honom och med honom och icke mer tjäna synden. Ja, det är så långt ifrån, att nåden skulle gynna synden, att det är tvärtom endast då, när vi äro "icke under lagen, utan under nåden", som synden icke skall råda öfver oss; blott då hafva vi den villiga anden och frihet från syndens herravälde, och blott då gifver oss Herren sin kraft, hvilken är mäktig endast i de svaga. Men denna nåd behöfver ännu

alltid stöddas med uppmuntringar och förmaningar; därför har aposteln här äfven gifvit oss sådana, hvarvid han slutligen framställt frukterna såväl af syndens som af rättfärdighetens tjänst, nämligen af syndens tjänst: först ett skamligt lefverne och sedan den eviga döden; af rättfärdighetens tjänst: först helgelse och sedan evigt lif — men allt detta goda endast "i Kristus Jesus, vår Herre". Så hafva vi nu den gudomliga läran klar. Måtte Herren själf också gifva oss den nåden, att vi icke blott veta och förstå detta, utan ock hafva det i lefvande erfarenhet och öfning, så skola vi visserligen få "såsom slut evigt lif". Amen.

SJUNDE KAPITLET.

Innehåller trenne delar: den första, om de trognas frihet från lagen, v. 1—6; den andra, om lagens verkan, där den angriper den invärtes ondskan, v. 7—13; den tredje, om striden mellan anden och köttet, v. 14—25.

DÅ aposteln i det föregående kapitlet var sysselsatt med att visa, det nåden icke gynnar synden, uttalade han bland annat den försäkran, att synden icke skall råda öfver de troende, och det just därför, att de "icke äro under lagen, utan under nåden" (v. 14). Här återvänder han nu till detta ämne och utvecklar båda delarna af nämnda förklaring, såväl själfva friheten från lagen och huru den uppkommer, som ock dess följd och verkan, nämligen att vi då äro bekväma att tjäna Gud i anda och sanning. Men då aposteln här lärar, att till en sann gudaktighet fordras frihet från lagen, som ock särskildt då han i v. 5 af vårt kapitel säger, att lagen "uppväcker syndiga lustar", så kunde det se ut, som om han förklarade lagen för ett ondt, en syndakälla. Detta föranleder honom till en ny förklaring öfver lagens egen godhet och helighet, hvarvid aposteln visar, att lagen endast frameggjar och uppenbarar en förut hos människan inneboende ondskan. Härigenom kommer då aposteln att förklara det verk och den nytta, lagen gör vid människans omvändelse, och visar på samma gång, att lagen med allt sitt ljus och sin makt, sina bud och sina hotelser, långt ifrån att förmå hämma och utrota synden, tvärtom endast sätter all naturens ondskan i rörelse och därmed nedslår och dödar människan. Detta är tankegången och innehållet af v. 1—13.

I sammanhang med denna beskrifning på syndens makt, där lagen härskar, går aposteln att också beskrifva människonaturens fördärf i allmänhet, äfven hos de pånyttfödda. Äfven denna förklaring kan anses såsom ett tillägg till föregående kapitel. Då han där beskref de trogna såsom "döda från synden", utgångna från hennes "tjänst", hennes herravälde, hade han dock med sina allvarliga förmaningar

till dessa trogna, att de nu icke skulle tjäna synden, nog tydligt låtit förstå, att de icke voro helt fria ifrån henne, utan ännu alltid utsatta för hennes frestelser. Detta förhållande omtalar han nu med uttryckliga ord, och det under den lifliga formen af en berättelse om sin egen erfarenhet af syndens makt på en tid, då han likväl hade en villig ande och "lust till Guds lag efter den invärtes människan". Genom att sålunda beskrifva sin inre strid med synden, och huru han kom till korta inför lagens bud, visar han äfven nödvändigheten af att vara fri från lagens salighetsvillkor, när på detta sätt, äfven under den högsta nåd, den gamla naturen (hvilken han kallar kött) alltid kvarblifver och arbetar hos de troende. Sådant gör aposteln i v. 14—25, såsom vi framdeles skola ännu tydligare finna.

Men hvad aposteln i de första verserna (v. 1—6) framställer, är, såsom redan är sagdt, de trognas frihet ifrån lagen, huru denna uppkommer, och hvad den har till följd och verkan. Han visar, att denna frihet från lagen uppkommer endast därigenom, att människan dör och dödas. Han säger:

1. Eller veten I icke, mina bröder — ty jag talar till sådana, som känna lagen — att lagen råder öfver människan, så länge hon lefver?

*Eller veten I icke, mina bröder**. Aposteln börjar med en fråga i ett slags förebrående ton, för att desto mer väcka uppmärksamheten och eftertanken, då han går att framställa en så viktig omständighet vid friheten från lagen, nämligen att denna frihet uppkommer endast genom att dö eller dödas (v. 4). Det är ock nödigt att väl besinna denna omständighet, dels för att kunna mera verkligt tro denna frihet, dels ock för att rätt förstå densamma. Först är det för allas vårt otrosmörker en svår orimlighet, ett tomt ord och bedrägeri, att vi skola vara alldeles fria från lagens villkor och domar. O nej, heter det alltid i hjärtat — "fri från lagen", det kan jag icke vara;

* Några otrogna lärda hafva förklarat, att aposteln med ordet »bröder» här tilltalar blott de omvända judarna i Rom, och att hela läran om friheten från lagen åsyftar endast dessas frihet från sin ceremoniallag, helst som aposteln här framställer ett exempel, hvilket måste vara bäst bekant för dem, som blifvit uppfostrade under lagen. Men utom att hela denna otrosmening framdeles blir vederlagd, vilja vi här endast anmärka: Hvad först ordet »bröder» angår, så veta vi, att aposteln i detta bref skrifver till alla trogna i Rom (se kap. 1: 7). Och för det andra voro äfven alla troende undervisade i den allmänna sedelagen, då de nu tillhörde församlingen. Här finnes således intet stöd för den nämnda meningen.

jag känner ju alltid i hjärtat lagens kraf och domar; vore jag fri från lagen, då vore jag ju alldeles salig, då hade jag ju ingen synd inför Gud; vore jag viss, att Gud icke dömer mig efter lagen, då vore jag ock så viss om hans nåd som de saliga i himmelen. Nej, det är för mycket. Så talar vårt otrogna hjärta. Då kommer här aposteln och säger: Kära bröder, just så fria från lagens domar och villkor ären I, då I ären döda från honom och förenade med den uppståndne, just så fria som de redan saliga i himmelen, nämligen från lagens salighetsvillkor; ja, så fria, som om aldrig någon lag varit oss gifven på jorden, hvarken ett eller tio bud. Ty denna frihet har uppkommit därigenom, att I hafven dött — I hafven dött ifrån lagen och åter uppstått i ett nytt förhållande, såsom i en ny värld. En sådan fast grund för vår tröst lägger aposteln här, då han säger, att vi äro "döda ifrån lagen", eller att "lagen råder öfver människan, blott så länge hon lefver".

Å andra sidan finnas lättsinniga människor, hvilka alltför lätt och hastigt tillägna sig tröstliga ting, utan att i sanning äga dem, dessa, om hvilka Luther säger, att de "taga blott skummet af evangelium och hafva aldrig druckit af det starka vinet". Dessa kunna i ett köttsligt sinne falla till och säga: "Hör, vi äro fria från lagen; hvad behöfva vi bry oss om lagen? Inför densamma kan ingen bestå". Då kommer åter aposteln i denna text och säger: Nej, bida! det är icke min mening, att alla människor äro fria från lagen; det kommer an på, om du blifvit dödad ifrån densamma. Du får icke aflösa dig själf. Icke är hvarje kvinna fri från mannens lag; det beror på ett dödsfall, om hon skall varda fri. Veten I icke, kära bröder, huru det är med lagen — *ty jag talar till sådana, som känna lagen* — jag talar ju icke till blinda hedningar, utan till dem som blifvit undervisade om Herrens lag och rätter. Veten I icke:

Att lagen råder öfver människan, så länge hon lefver. Detta är ett allmänt förhållande med lagen. Apostelns anmärkning är här lika med den i kap. 6: 7, där han säger: "Den som har dött, han är rättfärdigad från synden", han syndar icke mer. Så är det ock med vårt förhållande till lagen. Den, som har dött, har icke mer någon lag öfver sig. Lagen råder öfver människan, blott så länge hon lefver — ordagrant: "så lång tid hon lefver", hvarken längre eller kortare tid. Huru detta är menadt, kan belysas med en hel mängd exempel. För hvarje särskildt stånd gifves en särskild lag. Hvarje sådan lag råder öfver människan, blott så länge hon lefver i det ståndet. Aposteln

har i föregående kapitel talat om tjänareståndet. Så länge jag tjänar en herre, gäller den herrens föreskrifter såsom min lag i detståndet; men när jag tagit tjänst hos en annan herre, är jag fri från den förra herrens husregering. Här framställer nu aposteln ett lika bekant exempel, nämligen förhållandet i äkta ståndet och säger:

2. Ty den gifta kvinnan är genom lagen bunden vid mannen, så länge han lefver; men om mannen dör, är hon lösgjord från mannens lag.

3. Alltså, om hon gifver sig åt en annan man, medan hennes man lefver, skall hon kallas äktenskapsbryterska; men om mannen dör, är hon fri ifrån lagen, så att hon icke är äktenskapsbryterska, om hon gifver sig åt en annan man.

Hufvudsaken, som aposteln med detta exempel vill framhålla, är den, att vi endast genom död befrias från lagen; det var mannens död, som gjorde kvinnan fri från äktenskapsbandet. Och detta var ett exempel på den allmänna satsen i v. 1, att lagen råder öfver människan, "så länge hon lefver". Aposteln har ock därför valt detta exempel, att han därmed äfven kunde gifva de troende i Rom någon föreställning om den "stora hemligheten" (Ef. 5: 32), Kristi och församlingens förening, såsom brudens med sin man, hvarom han ock särskildt talar i tillämpningen, v. 4.

Den första och egentliga lärdomen af detta ställe är dock den redan anmärkta, att det är endast genom en viss död, vi komma till friheten ifrån lagen. Vi lära här, huru alldeles falskt och otillbörligt det är att inbilla sig äga nåd genom Kristus, då man icke blifvit "död ifrån lagen", utan ännu alltid har sitt egentliga hopp på densamma, att dess efterlefnad skall hjälpa till rättfärdighet och salighet. Att då vissa stunder tänka på nåd, såsom en fyllnad, där vår egen rättfärdighet brister, det anse många vara att tro på Kristus, och dock är det intet annat än ett andligt äktenskapsbrott. Så länge mannen lefver, är hustrun bunden vid mannens lag, så att hon rättvisligen varder kallad brottslig, om hon förenar sig med en annan man. Att på nämnda sätt sammanblanda tvenne stridiga tröstegrunder i hjärtat, nämligen både den, att varda rättfärdig genom lagen, och den, att hafva nåd genom Kristus, det är en andlig lösaktighet, ett andligt äktenskapsbrytande; det är att svika sin förbindelse till lagen, som man är skyldig att fullkomligt uppfylla, om man vill varda rättfärdig genom densamma (Gal. 3: 10); det är att vara trolös mot lagförbundet, under hvilket

den människa står, som söker varda rättfärdig genom lagen. Nåd och frihet från lagens domar tillhöra ett helt annat folk, nämligen dem, som äro dödade ifrån lagen och söka all sin rättfärdighet blott i den uppståndne. Hela världen är i det mörkret, att hon icke vet, att här äro tvenne vidt åtskilda, andliga riken med sina olika lagar och rätter — tvenne förbund, "de två förbunden" (Gal. 4: 24), tvenne skilda vägar till rättfärdighet och salighet, lagens och nådens, gärningarnas och trons. I Rom. tionde kapitel kallar aposteln dessa tvenne vägar den rättfärdighet, som är af lagen, och den rättfärdighet, som är af tron; och där säger han oss äfven deras olika villkor. I Gal. 4 kapitel betecknar han de två vägarna med de tvenne sönerna i Abrahams hus, tjänstekvinnans son och den frias. I Hebr. 12 kapitel betecknar han dem med de tvenne betydelsefulla bergen Sinai och Sion. Men i Rom. 4 kapitel omtalar han dem med enkla ord och säger: "Den, som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd, utan efter skyldighet. Men den, som icke håller sig till gärningar, utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet". Så säger ock Kristus i Matt. 20 kapitel, att den, som såg på sitt eget arbete, fick ingen nådegåfva, då däremot han, som hänvände sig till husbondens godhet, fick allt af nåd. Och i Gal. 3: 10 talar aposteln så starkt emot deras inbillning om någon nåd, hvilka äro af gärningarnas väg, att han säger: "Alla de, som hålla sig till lagens gärningar — ordagrant: "som äro af lagens gärningar" — äro under förbannelse; ty det är skrifvet: Förbannad vare hvar och en, som icke förblifver vid allt det, som är skrifvet i lagens bok, så att han håller det"; det vill säga: man måste på denna väg fullgöra allt, eller ock vara förbannad. Så olycklig är då den villfarelsen att hoppas nåd, då man ännu lefver under lagen. Detta är betecknad med den dom, som drabbar en hustru, om hon beblandar sig med en annan man, medan hennes man lefver.

Det andra, vi här böra lära, är, huru fullkomligt fri från lagens domar den människa är, som blifvit dödad ifrån lagen och förenad med Kristus. Hon är så fri, säger här aposteln, som den kvinna är fri från mannens lag, hvilken sett sin man dö och begrafvas. Äktenskapsbandet är upplöst och alldeles tillintetgjordt genom mannens död, så att kvinnan nu kan fritt och utan synd taga en annan man. Så litet den döde och begrafne mannen har någon rätt eller makt öfver henne, så litet kunna lagens villkor och domar angå den kristen, som lefver i trons förening med Kristus; lagen kan hvarken rättfärdiggöra

eller fördöma en sådan. Detta är den tillämpning, aposteln gör af sin framställda bild, då han nu tillägger:

4. Så hafven ock I, mina bröder, blifvit dödade från lagen genom Kristi kropp för att tillhöra en annan, nämligen honom, som är uppstånden från de döda, på det att vi må bära frukt åt Gud.

I den framställda bilden var det mannen som dog, och hustrun blef vid lif, fri att förenas med en annan; men då aposteln här talar om själfva saken, så måste han säga: *I hafven blifvit dödade från lagen*, för att blifva rätt förstådd. Ty just det, att han säger: *"I hafven blifvit dödade från lagen"*, och icke säger: *lagen är dödad från eder*, bevisar, att han här talar om, hvad som sker genom tron i oss, icke om det, som skedde i Kristi död, då han friköpte oss ifrån lagens förbannelse (Gal. 3: 13), ehuru denna skedda förlossning utgör grunden för den frihet, som uppkommer genom tron. Såsom redan är anmärkt, är själfva saken, som aposteln här framställer, den, att vi endast genom att *"dödas från lagen"* äro fria ifrån dess förbund och villkor. Aposteln säger:

Så, egentligen: således, följaktligen, "hafven ock I blifvit dödade från lagen"; d. ä. af det föregående (v. 1—3) följer, att det är genom att dö eller dödas ifrån lagen, I ären fria ifrån dess förbund, icke genom något eget företag eller en blott föreställning, utan genom att "dödas ifrån honom". Att detta är meningen, se vi af det föregående, då aposteln först säger, att lagen råder öfver människan, "så länge hon lever"; och sedan, att kvinnan lösgöres från mannens lag blott genom dennes död.

Dödade från lagen, eller "för lagen". Huru detta tillgår, att vi blifva dödade från lagen, skola vi finna, då vi betrakta orden: "genom Kristi kropp". Vi vilja först åter förvissa oss om, hvilken lag aposteln här menar. De otrogna vilja, såsom förut är nämnt, tyda orden blott på den lag, som särskildt var gifven åt judarna. Men att aposteln icke åsyftat denna, utan den lag, under hvilken alla hans trosbröder en gång hade varit fängslade, den moraliska lagen eller de tio budens, det har aposteln själf förklarat därmed, att han i v. 7 uttryckligen nämner ett af buden i den lag han omtalar, nämligen detta: "Du skall icke begära"; hvilket icke blott är ett af de tio buden, utan just det mest andliga eller djupast på den invärtes människan riktade; då den levitiska lagen däremot innehöll blott "utvärtes stadgar". Och

då aposteln sedan i v. 9—13 säger, att "när budordet kom, lefde synden upp", att "lagen var honom till död", att synden "genom budordet blifvit öfvermåttan syndig", så besinna vi, att sådant aldrig sker genom de levitiska stadgarna, hvilka ganska lätt kunde fullgöras och därför icke gjorde en farisé till syndare, utan tvärtom. Då aposteln slutligen (v. 22) säger, att han nu hade "lust till Guds lag efter den invärtes människan", är det visserligen afgjort, om hvilken lag han talar*. Det är således den lag, som var lika förbindande för judar och hedningar, den lag, hvars verk äro skrifna i alla människors hjärtan — Guds lag i dess vidsträcktaste bemärkelse, på hvad sätt denna än blifvit människan uppenbarad, antingen i samvetets känsla af rätt och orätt, eller skrifven med Guds finger på de två stentaflorna. Alla de, till hvilka aposteln skrifver, hade före sin omvändelse stått under denna lags frälsningsvillkor, då däremot de från hedendomen omvända aldrig hade varit under den judiska ceremoniallagen. Det är då endast om den moraliska lagen, aposteln här och genom hela kapitlet talar.

Men talas här alltså om den moraliska lagen, just den som dagligen och stundligen anklagar oss, så är ju här en mycket besynnerlig lära. Äro vi troende fria från denna lag, hvad betyder då denna frihet? Huru och i hvilket afseende äro vi fria? Skola lagens bud icke mer vara vårt rättesnöre? Från den meningen bevare oss Gud! Herren Kristus säger i sin första upptecknade predikan: "I skolen icke mena, att jag har kommit för att upplösa lagen", och så gifver han genom hela predikan den djupaste förklaring af lagens bud. Sedan anföra alla apostlar i sina bref till de troende just lagens bud såsom rättesnöre för deras lefverne. (Se t. ex. Rom. 13: 8—10; Gal. 5: 14; Jak. 2: 8; 1 Joh. 2: 7, m. fl.). Nej, meningen är, såsom aposteln själf förklarar: "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse" (Gal. 3: 13), Kristus har "gjort dem fria, som hela sitt lif igenom af fruktan för döden måste vara trälar" (Hebr. 2: 15). Det är från "lagens förbannelse", det är från "fruktan för döden", vi äro fria; det är från lagens förbund eller frälsningsvillkor, vi äro befriade. Det är den friheten, att Gud icke skall döma oss efter lagen, då vi genom tron äro förenade med hans Son och genom Sonens lydnad rättfärdiga; att Gud aldrig skall fördöma oss för alla de brister, fel och synder, som ändå vidlåda oss, utan endast näpsa och risa oss i tiden, men hafva oss i en evig nåd. Det är en sådan frihet från lagen, att den icke mer äger

* Se vidare härom utläggn. af kap. 6: 14.

domsrätt öfver de trogna, så att deras egen lydnad och fullgörelse af lagen måste vara fullkomlig, om de skola erhålla evigt lif. Alla människor äro af naturen under ett sådant lagförbund, nämligen det som Gud gjorde med Adam, hvilken, såsom vi sågo i femte kapitlet, var förbundshufvudet för hela sitt släkte och stod under ett sådant villkor, att om han syndade, skulle han "döden dö". Under detta förbund äro vi alla af naturen, såsom den i samvetet skrifna lagen ännu beständigt tillkännagifver. Från detta förbund, hvilket förnyades på Sinai, befrias vi endast genom förening med Kristus, det nya förbundets medlare och hufvud. Alla som äro under honom, de äro så fria från det förra förbundet, som en kvinna är fri från den förra mannens lag, då denne är död och begravnen.

Här kunde någon fråga: Om vi äro fria från lagens domsrätt, hvad vikt hafva då lagens bud? Hvad makt har den lag, hvars domar icke skola drabba den brottslige? Svar: I Kristi förbund äro bevelsena till budens efterlefnad mäktigare än alla lagens hotelser. Först är "kärleken starkare än döden". Lagen har aldrig förmått verka, hvad hela Kristi kyrkas historia visar, att tron och kärleken verkat. Se Hebr. elfte kapitel och sedan millioner heliga martyrs historia. "Kristi kärlek tvingar oss". För det andra är återlösningens storhet och den Heliges närvaro mäktigare bevekelsegrunder till lydnad än alla lagens hotelser. Då aposteln vill rätt kraftigt beveka de trogna till lydaktighet, så säger han: "I ären dyrt köpta"; eller ock: "I ären Guds tempel, och den Helige Ande bor i eder". Hvad nu sådana bevekelsegrunder icke förmå, det gör Herren med sin dagliga tuktan, invärtas och utvärtas, såsom alla trogna erfara. Så regerar Herren Kristus de sina och dödar den gamla människan hos oss, utan att någonsin säga: I skolen varda fördömda för eder synd, fastän I lefven i tron på mig. Sådant är aldrig vår Herres ord. Dödsdomen drabbar endast dem, som helt "affalla och för sig på nytt korsfästa Guds Son", endast dem, som "äro under lagen". Så länge vi förblifva i Kristus, hafva vi en evig nåd, och för alla våra synder skall Gud endast risa, förskräcka och näpsa oss, men aldrig rygga förbundet, aldrig fördöma oss. Sådan är friheten från lagen.

Lagförbundets villkor var detta: "Den människa, som gör efter dem, skall lefva genom dem"; eller så: "Vill du ingå i lifvet, så håll budorden"; och åter: "Förbannad vare den, som icke håller denna lags ord och icke gör efter dem" (5 Mos. 27: 26). Detta förbund fordrar således en fullkomlig uppfyllelse af lagen, såsom villkor för

lifvet, och afkunnar förbannelse öfver den, som blott felar i ett. Denna lag är här framställd såsom människans första äkta man. Men den är nu en bruten lag. Först hafva vi alla syndat i Adam och sedan äfven i egna personer; därför äro vi ock alla af naturen under lagens förbannelse. Denna förbannelsedom måste vi ock alla utstå, antingen i egna personer eller ock i ett nytt förbundshufvud, i en medlare. En sådan medlare var Kristus, "född af kvinna, född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen". Detta fullgjorde han ock i sin död. "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse, då han vardt en förbannelse för oss". Hvar och en, som nu är i förening med honom, såsom en lem i kroppen, äger ock del i allt, hvad han gjort, har således äfven i hans död blifvit dödad ifrån lagen. Sådant menar aposteln, då han tillägger:

Genom Kristi kropp. Hvilket mörkt och obegripligt ord för förnuftet! Dock blir det ett stort ljus, om vi tro och besinna, hvad Kristus gjort i vårt ställe. Då aposteln icke säger: genom Kristi död utan: "genom Kristi kropp", så riktar han med detta enda ord vår blick på allt, hvad som skett till vår förlossning från lagen: Guds Sons mandomsanammelse, hans lydnad och hans död, eller han antyder, att Guds Son just därför blef "född af kvinna" eller fick en kropp, på det han skulle med både görande och lidande lydnad fullgöra lagen och lida dess förbannelse. Se Gal. 4: 4; Hebr. 2: 14; 10: 5, "en kropp har du beredt åt mig", och v. 10, "genom Kristi kropps offer". Så säger ock aposteln i Ef. 2: 14, 15, att Kristus "genom sitt kött tillintetgjorde budens lag". (Jämf. Kol. 2: 14). Men hvad aposteln i synnerhet åsyftar är, att vår förlossning från lagen fullbordades genom "Kristi kropps offer", då han "hängde på trä", vid hvilket dödsstraff all lagens förbannelse var fästad. Därpå riktar han vårt öga. Därför nämner han icke ens vår tro, utan endast själfva förlossningen i Kristi död, ehuru han i kapitlet 4: 4, 5 uttryckligt säger, hvad annars hela bibeln innehåller, att den, som håller sig till gärningarna och icke tror, får intet af nåd, utan står ännu under lagens villkor. Och dock se vi af sammanhanget (särdeles af v. 5, "då vi voro i köttet" m. m.) att han här talar om den nu med tron mottagna friheten från lagen, den frihet, som då också är samvetets frihet; såsom Luther öfver denna text säger: "Lagen är mannen, samvetet är hustrun". Men den frihet, vi erhålla genom tron, är densamma, som förvärfvades i Kristi död, ty då skedde egentligen vår förlossning från lagen, fastän vi icke trott det och därför blifvit kvar i vårt fängelse. Men då vi tro, då blifva

vi rätteligen fria, då blir ock samvetet fritt och saligt, men märk! just genom den förlösning, som skedde i Kristi död. Ty då en själ förtvivlar på all sin egen rättfärdighet och förmåga och sålunda tillintetgjord och förlägen anammar ordet om Kristi kropps offer, då afskäres lagens trældomsband i samvetet, hon ser nu, att Kristi död var hennes död. Så blir hon frigjord just genom Kristi död. Därför betyda våra textord: "I hafven blifvit dödade från lagen, då Kristi kropp blef dödad från lagen; det hafven I nu trott, därför åtnjuten I nu friheten äfven i samvetet; Kristi död är eder död". — Och nu, på detta sätt äro de troende fullkomligt fria från lagens förbund och villkor; det är nu för dem alldeles slut med dessa; de äro fria både från lagens förbannelse och från hans lön; han kan hvarken rättfärdiga eller fördöma dem. De kunna icke blifva rättfärdiga genom lagen, emedan de brustit i den fullkomliga lydnaden; och de kunna icke blifva fördömda genom honom, emedan de i Kristi död hafva dött från lagen. Därför, såsom en kvinna genom sin mans död är löst från förbundet med honom, så äro de troende genom sådan död från lagen lösta från hans förbund och lefva nu under helt andra frälsningsvillkor.

Att vi så i samvetet blifva dödade från lagen, därtill medverkar äfven lagen själf, emedan han med sina beständiga kraf och domar så nedslår, utpinar och mattar själen, att, såsom aposteln säger i v. 10, hon "varder död", d. ä. vanmäktig och förtvivlande på all egen kraft att fullgöra lagen. Men denna utmattning och öfvertygelse om min vanmakt är icke nog till min frigörelse från lagen. Min öfvertygelse, att jag icke kan betala en skuld, befriar mig icke från densamma; nej, skulden måste betalas; jag måste då hafva en borgensman, som betalar skulden, då först blir jag lagligen fri. Därför är det verkligheten endast "genom Kristi kropp", vi varda rätteligen fria från lagens anspråk. Detta känner ock hvarje vaken själ, att ingenting annat kan gifva samvetet riktig frid, än en fullkomlig uppfyllelse af lagen. Men härvid skola vi alltid betänka, att om ock denna samvetets frihet icke är fullkomlig i följd af vår tros svaghet, är dock alltid vår frihet från lagen fullkomlig inför Gud; det vill säga: det är dock alltid säkert, att Gud icke skall döma oss efter lagen, då vi tro på hans Son, att Gud är fullkomligt tillfredsställd genom blodet på hans kors.

Men hvad säga vi! Är detta säkert, att Gud icke dömer de troende efter lagen? Vi äro ju då alldeles fria från all synd. Man

kunde vara färdig att fråga: Är det verkligen sanning, hvad aposteln här lär, eller är det blott en ljuflig dröm? Skall Gud aldrig döma mig efter lagen? Huru har jag kommit till en sådan ställning? Sådant har visserligen skett "endast genom Kristi kropp", hela Kristi görande och lidande lydnad. Huru full med synd jag än må känna mig och vara, kan jag dock icke annat än tro, hvad som är hela Skriftens stora hufvudlära, från det första löftet på syndafallets dag och till Kristi ord på korset: "Det är fullkomnad" — Skriftens hufvudlära i alla profetiska förutsägelser och i alla de levitiska offren, nämligen att en medlare skulle för oss fullgöra lagen och lida dess förbannelse, och att det därför är Guds allvarliga mening, att vi skola vara fria från lagens alla domar och villkor, ja, så fria, som om ingen lag varit gifven på jorden. Huru skola vi i tid eller evighet kunna nog prisa Gud för en sådan nåd och gäfva!

För att tillhöra en annan, nämligen honom, som är uppstånden från de döda. När den troende själen sålunda blifvit dödad från lagen, som var hennes första man, och delaktig i Kristi död, så är hon ock med detsamma i en äkta förening med honom och delaktig i hans uppståndelse. Kristus är nu hennes lagliga äkta man, enligt aposteln's liknelse af det äktenskapliga förhållandet, så att det nu icke är något fel, att hon anser sig fri från den förra mannens, eller lagens, förbund och villkor; ty detta förbund är nu upplöst genom döden. De trognas hjärtan genomskjutas ofta med dessa tankar: Är det rätt, är det säkert, att jag skall vara fri från lagens villkor och domar? Kan jag lefva och dö därpå? Här säger nu aposteln i vår text, att vi få vara alldeles trygga, såsom kvinnan är alldeles fri att taga en annan man, sedan den förra är död. Ty så äro ock vi genom död lagligen befriade från det förra förbundet med alla dess villkor och domar. Från Adams förbund eller lagförbundet äro de troende öfverflyttade i Kristi förbund eller nådeförbundet. Kristus är församlingens hufvud och äkta man; och under denna bild, nämligen af "bruden" och "brudgummen", "mannen och hustrun", är hans förhållande till de trogna ofta framställt i Skriften. Såsom Adam skulle hafva en kvinna, tagen af hans refben, så skulle ock Kristus hafva en brud, tillkommen genom "hans kropp". Icke blott i Salomos Höga sång och i den fyrtiofemte psalmens "brudvisa", utan ock i nya testamentet talas ofta om denne "brudgum", hvarvid församlingen framställles såsom "bruden" och "Lammets hustru". Då aposteln i Ef. femte kapitel talat om mannen och hustrun, säger han slutligen:

”Denna hemlighet är stor; men jag säger det om Kristus och om församlingen”.

Men vi skola åter märka, att ehuru de trogna i kraft af deras äkta förening med Kristus icke mera äro under lagen i afseende på dess livsvillkor, äro de dock, såsom aposteln säger, ”icke utan Guds lag, de äro Kristi lag undergifna” (1 Kor. 9: 21). I kärleken lyckliga och villiga taga de nu lagen såsom af hans hand, hafva nu sin ”lust i Guds bud” och säga nu af hjärtat: ”hans bud äro icke tunga”, ”hans ok är ljufligt, och hans börda är lätt”, när den tyngsta bördan är borttagen, nämligen syndens och förbannelsens börda. När Luther förstod skillnaden mellan lagen såsom ett förbund och lagen såsom blott ett rättesnöre för lifvet, skänkte det hans sinne en sådan lättnad och fröjd, att han ”tyckte sig på en af paradisets gator”. Tänk, när jag vet, att för alla de synder, fel och brister, som ännu vidlåda mig, jag dock har en evig nåd och frihet från lagens domar, huru kära äro icke då hans bud!

På det att vi må bära frukt åt Gud. Här stöta vi åter på det svåra kätteriet, såsom förnuftet menar, hvarom Luther säger öfver Gal. 2: 19, att ”om förnuftet finge döma, har ingen värre kättare gått på jorden än den helige Paulus, hvilken lär, att vi måste vara dödade från lagen för att kunna göra Gud frukt”. Hela världen menar tvärtom, att man måste vara väl bunden af lagen för att bära frukt åt Gud, göra rätt goda gärningar; men att friheten från lagen är all helighets tillintetgörelse. Men här se vi nu, att aposteln Paulus lär alldeles tvärtom: han säger, att först då, när vi äro dödade från lagen, kunna vi bära frukt åt Gud; likasom han ock i kap. 6: 14 lärde, att just därför skulle synden icke råda öfver oss, ”emedan vi äro icke under lagen, utan under nåden”. Detta är en öfvermåttan viktig läropunkt, på hvilken alla kristna, synnerligen unga och oerfarna, böra väl gifva akt, nämligen att så orimligt det synes för förnuftet, är det dock alldeles nödvändigt för en sann helgelse att vara dödad från lagen, vara frigjord i samvetet från dess domar och regering och lefva i den fria nåden. Detta grundar sig i synnerhet på tvenne förhållanden: först att allt det goda vi göra, medan lagen ännu regerar i samvetet, det göra vi icke åt Gud, utan åt oss själfva; det är endast egennyttans gärningar för att undfly det onda och vinna lön, och sådant kan ju aldrig vara sann fromhet eller behaga Gud; liksom den hustrus tjänster icke skulle behaga mannen, hvilka voro uttvingade af henne genom tillkallad laglig myndighet, då mannen ju vill allra först

hafva kärlek. — För det andra skola vi längre fram i detta kapitel lära, att när lagen regerar i samvetet, han icke verkar, hvad han kräfver, kärlek och helighet, utan verkar tvärtom förökade syndalustar; att när lagen regerar i samvetet, han icke dödar synden, utan tvärtom uppväcker henne till lif och kraft. Detta senare utvecklar aposteln längre ned. Beträktom därför nu blott det första. Allt hvad vi göra, medan vi ännu icke blifvit befriade från lagen och i en salig tro förenade med Kristus, huru godt och fromt det än kan synas, är idel "döda gärningar" (Hebr. 9: 14), frambragta af själfkärlek, själfsmicker, själfträffärdighet, högmod och andra köttliga bevekelsegrunder. Och blott sådana bevekelsegrunder göra de eljest förträffligaste gärningar till en styggelse för Gud, hvilken ser till hjärtat och allra först vill hafva dess kärlek och fria lust. Men vi kunna omöjligt se med kärlek och lust på lagen, så länge han hotar och fördömer oss. Däremot då vi äro fria från lagens domar, benådade och saliga i tron, då blifva Gud och hans lag ljufliga för oss, då göra vi Guds vilja af hjärtats lust och kärlek; vi tänka därvid hvarken på himmel eller helvete, utan göra det endast till den gode, försonade Faderns välbehag. Detta heter att "bära frukt åt Gud". Allt det goda vi tänka, vilja och göra, är en frukt af vår förening med Frälsaren; såsom han själf säger: "Förblifven i mig, och jag i eder; såsom grenen icke kan bära frukt af sig själf, med mindre han förblifver i vinträdet, så icke heller I, med mindre I förblifven i mig". Hvad aposteln här sagt, hänger således förträffligt tillsammans: först att vi äro dödade från lagen och förenade med Kristus, såsom bruden med sin man; och för det andra att vi i denna förening bära frukt åt Gud. Detta är visserligen den enda rätta vägen till både frälsning och helgelse. Gud hjälpe oss, att alltmer både tro och erfara det!

5. Ty då vi voro i köttet, voro de syndiga lustar, som väcktes genom lagen, verksamma i våra lemmar till att bära frukt åt döden.

Aposteln hade i v. 4 sagt, att vi först då "bära frukt åt Gud", när vi blifvit "dödade från lagen". För att ännu kraftigare inskräpa denna sanning, framställer han här det motsatta förhållandet, det som ägde rum, då vi voro under lagen, och säger, att vi då "buro frukt åt döden".

Ty då vi voro i köttet. Enligt sammanhanget väntade man, att aposteln nu skulle sagt: "då vi voro under lagen"; men vi skola

snart finna; att hans eget uttryck, "då vi voro i köttet", har just den meningen. Ty om vi jämföra detta hans uttryck med kap. 4: 1, 2, där frågan om "hvad Abraham vunnit efter köttet", förklaras så: "Vardt Abraham rättfärdiggjord genom gärningar"; och ytterligare med Fil. 3: 3, där orden, "förtrösta på köttet", uttrycka motsatsen till "berömma sig i Kristus"; så finna vi, att det är alldeles efter apostelns egna talesätt, att med uttrycket, "vara i köttet", betecknas hela det lif, då vi icke äro dödade från lagen, utan ännu förtrösta på hvad människan förmår och är, således på lagens väg och villkor. Ty lagen vänder sig till människan, kräver af människan, talar om, hvad människan själf skall vara och göra; men människan såsom blott sådan, d. ä. i sitt naturliga tillstånd, är kött i Skriftens mening; såsom Herren säger: "Det, som är födt af köttet, är kött". Således utgöra dessa ord, "då vi voro i köttet", blott ett äkta paulinskt uttryck för den meningen: då vi ännu icke voro dödade från lagen. Sant är, att vi då äfven voro "köttliga" i hela vårt väsende — våra tankar, vårt förstånd, vår sträfvan, allt var efter den fallna människonaturen, hvilken i Skriften kallas "kött", så att vi icke kunna i något fall tänka, tala och handla annorlunda än efter vår natur; men då aposteln här framställer motsatsen till det näst förut sagda, att vi äro "dödade från lagen genom Kristi kropp", måste han förnämligast afse naturens väg i fråga om frälsningen, nämligen att människan söker allt hos sig själf, menar, att hon skall göra det, att hon skall varda rättfärdig i sig själf, och således att hon skall varda rättfärdigad genom lagen. Härtill kommer, att alla människor också verkligen af naturen äro under lagförbundet, judar, hedningar och till Kristus döpta; så länge vi lefva blott det naturliga lifvet, äro vi alla under lagens villkor, och alla hafva vi ock blott ett lagiskt förstånd om Gud och frälsningens väg, så länge vi icke blifvit dödade från lagen och fått ett nytt lif, lefvande blott af nåden i Kristus. Därför äro apostelns ord, "då vi voro i köttet", ett djupt och talande uttryck om alla människor, som icke blifvit dödade från lagen — ett uttryck, hvari han närmast innefattade sig själf och alla trogna i Rom, både af judar och hedningar, då han nu talar om deras förra tillstånd. Och huru hade det då gått för dem att på denna lagens väg söka rättfärdighet och salighet? Aposteln säger:

Då voro de syndiga lustar, som väcktes genom lagen, verksamma i våra lemmar till att bära frukt åt döden — "De syndiga lustar", ordagrant: "syndernas lustar", d. ä. lustar, som föra till synd^{*}, enligt

* Hade här stått syndens, så hade det betecknat arfsynden; men »synderna», i flertal, beteckna verksynder.

Jak. 1: 15: "Sedan begärelsen har aflat, föder hon synd". Dessutom kan uttrycket "syndernas lustar" åsyfta det förhållandet, att för hvarje i lagen förbjuden synd finns en motsvarande begärelse i människan. Meningen är i alla fall begärelser till sådant, som strider mot lagen; därför äro de ock redan i sig själfva synd; helst lagen särskildt säger: "Du skall icke begära", icke hafva begärelse till en annans eller till något ondt. Många anse sig icke hafva syndat, när de besegrat en syndig begärelse, så att den icke kommit till utbrott; men detta är att icke rätt akta den store Gudens ord, hvilken lika allvarsamt förbjuder den syndiga begärelsen som den syndiga gärningen. Herren Kristus säger uttryckligt: "Hvar och en som ser på en kvinna till att begära henne, han har redan gjort hor med henne i sitt hjärta". Den, som blott har en syndig begärelse, äfven om han icke följer den, är redan förlorad inför lagen. — Men låtom oss nu se, hvad aposteln säger om dessa syndiga begärelser. Han säger:

Som väcktes genom lagen. Här komma vi till den mest stötande läran i afseende på lagen, då aposteln om dessa syndiga lustar säger, att de väckas genom lagen. Ordagrant heter det: "Syndernas lustar, som (voro) genom lagen". Aposteln talar här så, som skulle lagen vara de syndiga lustarnas upphof och orsak (hvarför han ock i v. 7 uppkastar den frågan: Är lagen synd?) men han förklarar i v. 13, att det är den inneboende synden (jämf. v. 17), som gör, att lustarna väckas genom förbudet. Syndens rörelser eller dessa syndiga lustar, begär och tankar blifva ännu flera och starkare därigenom, att de af Gud förbudas. Att naturen är så ond, att dess begärelser eggas genom själfva förbudet, är genom all erfarenhet så bekräftadt, att en hedning tidigt visste säga: "Vi sträfva alltid till det förbudna och hafva begär till det, som nekas oss"; men här hafva vi ock den heliga skrifts uttryckliga vittnesbörd därom. Vi få i v. 7—13 se denna sanning utförligare förklarad; därför vilja vi nu endast anmärka, att aposteln här uttryckligt lär, huru det är långt ifrån att lagens förbud och hotelser skulle förmå hämma synden, att det tvärtom är genom dessa förbud, som synden väckes till mera lif och kraft; så att ju mer lagen förbjuder det onda, desto mer få vi lust att göra detsamma. Detta är, hvad många ängsligt erfara, men dock anse sig icke böra tro, nämligen att det är lagen, som uppväcker våra syndiga begärelser. Men huru än förnuftet grubblar häröfver, skall du till slut så bittert erfara det, om lagens andliga kraf rätt angripa din ondska, att du måste helt förtvifla, om du icke gifver dig under sanningen och

allvarligt tror och bekänner, att vi äro så helt förlorade, att allt som fordras till vår frälsning, både rättfärdighet och helgelse, måste rentaf skänkas oss såsom en fri gåfva. Det är egentligen detta, som utgör frågan, nämligen om vi äro till den grad onda och fördärfvade, att vi icke allenast ej kunna lyda lagen och hämma vår ondska, då Gud förbjuder den, utan att denna vår ondska tvärtom blir ännu mera upptänd därigenom. Sådant lär aposteln i detta kapitel; och han tilllägger ännu, i åttonde kapitlet, att köttets sinne t. o. m. är "fiendskap mot Gud, ty det är icke Guds lag underdånigt och kan icke heller vara det". Då människan känner, att hon icke kan vara lagen underdånig, och då Gud för denna ondska hotar och fördömer henne, uppkomma, således just i följd af lagen, äfven bitterhet och hat mot den gode Guden och hans lag. På detta sätt blir förvisso synden "öfvermåttan syndig genom budordet" (v. 13). Men står det så till med oss, då lär det vara förbi med all naturens förmåga att göra det godt är; ty hvad godt vi själfva kunna göra, det pröfvas genom lagen, emedan denna vänder sig till människan och kräfver af henne det goda. Är det nu så, att syndernas begärelser blott väckas och blifva verksamma genom lagen, då är därmed afgjort, att människan är så ond och "såld under synden", att hon icke är sig själf mäktig; då lär intet godt vara att vänta af henne. Det är därför en mycket viktig lära, att de syndiga lustarna väckas genom lagen.

Verksamma i våra lemmar. Att aposteln säger: "i våra lemmar", och icke säger: i vår kropp, är, likasom i kap. 6: 13, 19, ett uttryck för det bedröfliga förhållandet under vår lagträldom, att synden utfördes i verk och gärningar, eller att begärelserna hade våra lemmar, ögon, öron, tunga, händer m. fl. såsom sina slafvar under sitt våld, så att dessa måste utföra, hvad begärelserna bjödo. Äfven detta bekräftas af vår erfarenhet. Då vi ännu blott med egna krafter arbetade under lagen, gick det oss så, att äfven då vi i samvetet kände och med ögonen sågo, att vi med syndens tjänst gjorde oss olyckliga, nödgades vi dock följa med, dit begärelserna släpade oss, så att vi med ord och gärningar med hela vårt väsende "lefde i vårt köttets begärelser" (Ef. 2: 1—3). Äfven detta är något utmärkande för tillståndet under lagen, nämligen att denna icke gifver någon kraft. Lagen kan injaga stor förskräckelse, ångest och förtviflan men icke gifva någon kraft; det blir blott tankar, ord och föresatser, men ingen hjärtlig lust och förmåga att göra, hvad Gud äskar. Nej, de syndiga begärelserna regera öfver oss. Detta må icke så förstås, att

man nu följer alla begärelser; ty dessa äro ofta i strid med hvarandra, då t. ex. girigheten strider mot slöseriet, ärelystnaden mot fulare laster o. s. v. Härtill hör, att äfven frälsningsbegäret, då detta drifver oss till vissa försakelser och barmhärtighetsverk m. m., dock icke är något annat än en egenlystans begärelse, hvarför äfven sådana försakelser och gärningar icke äro något godt i Guds ögon. Ty verkligt godt är endast det, som göres utan afseende på lön eller straff, salighet eller fördömelse, endast af kärlek till Gud och hans lag; men sådant kan aldrig finnas där, hvarest lagen, dess löften och hotelser regera samvetet. Häraf finna vi, att lagen omöjligt kan verka någon sann fromhet, utan gör äfven i bästa fall, då vi regeras af hans bud och hotelser, att vi tjäna blott oss själfva och icke Gud. Men hvad är det då, som regerar oss? Sannerligen endast våra begärelser, då vi därtill räkna äfven den egna nyttans bevekelse, när vi se på lagens hot eller löften. Drifves själen af fruktan och hotelser, så kan man ganska lätt inse, att hennes gärningar äro blott trälens och icke det älskande barnets; men detta blir mera svårt att inse, när själen är tjusad af salighetshopp och för dettas skull med all lust gör det goda. Men betänk, att bevekelsegrunden äfven då är icke Gud och hans välbehag, utan människans salighet, således ändå blott den egna nyttan. Salighetens hopp lifvar visserligen äfven den troende till tålmod och uthållighet i kampen, men med den väsentliga olikhet, att den troende har ett af nåden födt sinne, som älskar det goda och hatar synden äfven utan den minsta tanke på himmel eller helvete; då däremot den människa, som aldrig blifvit dödad från lagen och frälst af Guds blotta nåd, icke kan annat än följa naturen, hon kan icke älska Gud och hans lag, utan gör allt endast för att undfly lagens hot och vinna dess lön. Således, äfven då hon gör det goda med all lust, bevekt af hoppet om en kommande lön, så är hela bevekelsegrunden i själens djup blott den egna nyttan: hon gör det goda för att varda frälst, eller för att redan här hafva fägnaden af sin egen förmenta fromhet och godhet. Och allt, hvad jag gör af sådan bevekelsegrund, det är icke gjordt åt Gud, det är gjordt åt mig själf, det är köpslageri. Och hvad god gärning gör väl den människa, som utgifver penningar för en vara, den hon köper? Och här vill människan icke hafva litet för sina penningar, sina gärningar och försakelser, då hon vill hafva hela himmelen därför. Sådant köpslageri är ju ingen fromhet inför Gud. Vi finna således, att så länge lagen regerar och drifver oss, är lagen själf vårt hinder att göra något åt Gud. Så omöjligt är det, att lagen

kan verka sann fromhet. Men detta gäller ännu om den bästa händelsen (efter förnufts omdöme), nämligen att människan så aktar lagen, att hon för dess hot och löften söker fullgöra dess bud. Största hopen lever dock under lagen i sådant lättsinne, att de fritt följa sina lustar och förakta Guds bud. Och inträffar den i verkligheten lyckligaste händelsen, nämligen att lagen angriper den inre ondskan, hjärtats lustar, afguderier och onda tankar, då uppstår ett mera ängsligt förhållande, nämligen att "syndernas lustar" väckas till sådant lif och sådan kraft, att de ofta nedbryta alla skrankor och blifva så mäktiga öfver våra lemmar, att dessa måste i verk och gärning tjäna synden, likasom vi under säkerhetssömnen helt lugnt och fritt tjänade henne.

Till att bära frukt åt döden. Allt hvad vi göra, då vi icke äro dödade från lagen, det är att bära frukt åt döden. Hela lefvernet är en tjänst, som har döden till lön (kap. 6: 20, 21, 23). Ehvad människan ännu är säker i synden och fritt tjänar hennes lustar, eller hon är en plågad slaf under lagens hotelser, då likväl hennes begärelser härska, eller hon är tjugad af hoppet om salighet och därför gör äfven många vackra gärningar: i alla händelser är det likväl att "bära frukt åt döden". "Alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse", likaväl som de, hvilka fritt följa sina lustar och förakta lagen. Härmed har aposteln visat, att såsom endast de, hvilka blifvit dödade från lagen genom Kristi kropp, bära frukt åt Gud, så kunna däremot de, som ännu äro under lagen, intet annat göra, än bära frukt åt döden. Ordet "frukt" antyder, att allt beror på, hvilkendera mannen vi äro förenade med (v. 2—4), antingen det är med lagen, då vi ingenting kunna göra åt Gud, eller det är med honom, som är uppstånden från de döda, då vi bära frukt åt Gud. — Till detta senare förhållande återvänder nu aposteln i följande vers och säger:

6. Men nu äro vi lösgjorda från lagen, döda från den, i hvilken vi höllos fångna, så att vi skola tjäna i Andens nya väsende och icke i bokstafvens gamla väsende.

Sedan aposteln nu (i v. 5) framställt det motsatta förhållandet, det som ägde rum under lagen, nämligen att vi då behärskades af de syndiga lustar, som väcktes genom lagen, så att vi buro frukt åt döden, återvänder han nu till sitt ämne, friheten från lagen, och upprepar åter detsamma som i v. 4, men med ännu uttryckligare ord. Han säger först:

Men nu äro vi lösgjorda från lagen. Detta är ju tydligt taladt. Måtte alla människor gifva akt på denna uttryckliga förklaring: "Nu äro vi lösgjorda från lagen"! Vi hafva förut (under v. 4) sett, hvilken lag aposteln här talar om, nämligen just den, som annars stundligen anklagar och fördömer oss, de tio budens lag, som Gud skref på de två stentaflorna. För det andra hafva vi sett, hvilken och hurudan frihet här menas, eller i hvilket afseende vi äro fria ifrån lagen, nämligen att vår frihet icke innebär, att lagen ej mer skall vara vårt rättensnöre, utan att vi äro fria från lagens förbund och salighetsvillkor, så att till vår salighet icke skall fordras, att vi själfva fullgjort lagen, vi skola icke varda fördömda för våra brister och synder; korteligen: Gud skall icke döma oss efter lagen. Men vi hafva ock sett, att vi hafva denna frihet från lagen äfven i våra samveten, genom tron; att den således äfven utgör en samvetets frihet från lagens tryckande trældom, så att vi ock veta, att vi äro fria från lagens förbund och därför nu tjäna Gud utan fruktan med glada och villiga hjärtan, såsom barn sin älskade fader. Allt detta lära vi dels af apostelns egna ord, t. ex. i Gal. 3: 13, 23, 24, 25; 4: 5, 7; Rom. 8: 15; Gal. 5: 1, 13, 14 m. fl., dels eljest genom Skriftens lära om syndernas förlåtelse. Och nu säger aposteln om denna lag och om denna frihet: "Men nu äro vi lösgjorda från lagen". Sådana tydliga ord borde dock väcka många själar och föra dem ur mörkret, nämligen sådana som med from afsikt att tro allt Guds ord likväl aldrig tycka sig hafva sett den besynnerliga läran, att de troende äro fria från lagen. Naturens mörker är så tjockt, att många tro syndernas förlåtelse och besinna dock icke, att denna måste innebära frihet från lagens domstol. De besinna icke, att om vi skola dömas efter lagen, kunna vi icke hafva syndernas förlåtelse. Hvertill gagnar mig all Kristi förtjänst, om jag till slut skall dömas efter lagen? Måtte Herren öppna våra ögon! Och måtte hvarje kristen besinna och i alla sina lifsdagar minnas, att aposteln uttryckligt säger: "Men nu äro vi lösgjorda från lagen". Ja, han tillägger ock ett ännu starkare ord och säger:

Döda från den, i hvilken vi höllos fångna. "Döda". Aposteln upprepar här samma sak som i v. 4, där det hette: "dödade från lagen". Vi sågo där, huru det tillgår, att vi blifva dödade från lagen, nämligen så, att när först "budordet befinnes vara oss till död" (v. 10), då lagen blott ökar syndens lustar och fördömer oss till döden, och det blir slut med vårt hopp på allt eget arbete; så blifva vi rentaf frigjorda från hela lagförbundet, och det egentligen "genom Kristi kropp",

hvilken för oss är utgifven och dödad under lagens förbannelse — vi blifva så frigjorda, då det nedslagna samvetet öfvergifver det fruktlösa arbetet, omfattar Kristus och iklädes hans rättfärdighet. Vi komma då i åtnjutande af Kristi döds frukter — och Kristi död var en död från synden och lagen, men Kristi död var vår död, den skedde för oss; därför hafva vi dött i honom, emedan vi voro så innefattade i honom, att hans död var vår död. Sålunda äro vi på laglig grund döda från lagen. Så säger aposteln äfven i Gal. 2: 19: "Jag har genom lagen dött bort från lagen för att lefva för Gud; jag är korsfäst med Kristus". Men, såsom förut blifvit sagdt, om ock vårt samvetes frihet från lagen är ofullkomlig, beroende af vår tro, är dock friheten inför Gud fullkomlig, d. ä. vi äro dock för Gud verkligt döda från lagen; ty för Gud gäller Kristi död alla stunder fullkomligt, fastän vår tro är vacklande och ofullkomlig. Därför hafva vi, som dött från lagen och nu lefva af Kristi rättfärdighet, om ock med den svagaste tro, verkligen så litet att göra med lagens villkor och domar, som en död människa har att göra med lagarna på jorden. Vi äro "döda från lagen", säger aposteln. Detta är ett öfvermåttan starkt ord — "döda" — "dödade". Den frihet, som sker genom döden, är den fullkomligaste frihet. Den människa, som dött, kan aldrig mer blifva bunden af lagen. Därför böra vi väl minnas det ordet: "döda".

Från den, i hvilken vi höllos fångna. Aposteln framställer här lagen såsom ett fängelse, i hvilket vi hållits fångna. Dess bud och domar voro de järngaller, dörrar och lås, som höllo oss förvarade till döden. Ty först bör märkas, att lagen redan dömer oss till döden för den synd, som blott ligger i vår natur, ja, vi hafva synden och döden i arf från Adam — och lagen säger: "Förbannad vare hvar och en, som icke förblifver vid allt det, som är skrifvet i lagens bok, så att han håller det". Men för det andra, när vi icke tro detta, nämligen att vi redan äro dömda, om vi än aldrig mer syndade, utan nu försöka att med vår förbättring minska vår skuld för att vinna Guds nåd; så är hela vår natur så uppfylld af ondska och fördärf, att vi oupphörligt på nytt synda och öka vår skuld, hvarigenom samvetet beständigt stöter emot och fängslas af lagens domar, såsom af järngaller och lås; hvarthelst vi vända oss, blifva vi dock alltid "fasthållna" (gr.-t.). Ett sådant fängelse är lagen. Så säger aposteln äfven i Gal. 3: 23, nämligen: "Förrän tron kom, höllos vi under lagens bevakning, inneslutna till den tro, som framdeles skulle uppenbaras". Men i denna bild, att lagen är ett fängelse, ligger icke

blott det, att vi äro dödsfångar under dess domar, utan vi påminnas ock här af om arten af den fromhet, som lagen verkar. Därom talar Luther öfver nyss anförda ord (Gal. 3: 23) på följande sätt: "Lagens ämbete är att förvara oss såsom i ett fängelse. Detta är en ganska träffande bild, som visar hvad lagen uträttar, och huru fromma den gör människorna. Ingen tjuf, mördare eller rövare, som blifvit tillfångatagen, älskar sina bojor och det dystra fängelset, där han hålles bunden. Tvärtom skulle han gärna, om han kunde, vilja nedrifva fängelset med dess järnbojor, ja, lägga det i aska. I fängelset afhåller han sig väl från illgärningar, dock icke af god vilja eller kärlek till rättfärdigheten, utan därför att fängelset hindrar honom. Och medan han så är innesluten, afskyr och hatar han ännu icke synden och sitt tjufveri (tvärtom sörjer han hjärtligen däröfver, att han icke är fri och får stjäla); men fängelset hatar han, och om det tillåtes honom att utgå, skulle han stjäla såsom förut. Lagen innesluter människorna, både i borgerligt och andligt hänseende, inom vissa skrankor. Sådan är lagens förmåga och rättfärdigheten af lagen, att den tvingar oss till en utvärtes fromhet, i det att han hotar öfverträdarna med straff och plågor. Där lyda vi då visserligen lagen af fruktan för straff, men ovilligt och med stort missnöje. Men hurudan är väl en sådan fromhet, då den underlåter det onda af fruktan för straff? Därför är denna gärningsrättfärdighet i själfva verket intet annat än att älska synden, hata rättfärdigheten, afsky Gud och hans lag samt tillbedja och ära den högsta ondska. Ty lika hjärtligt tjufven älskar fängelset och hatar stölden, lika hjärtligt lyda vi lagen, göra, hvad han befaller, och underlåta, hvad han förbjuder, då vi äro fångna i honom".

Sådan är vår fromhet under lagen. Huru helt annorlunda blir det icke i hjärtat, när en i detta fängelse utpinad, fördömd och förlägen själ på en gång får allt till skänks, då allt, hvad hon under lagen arbetat på och sökt efter hos sig själf, skänkes henne af en annan, och hon nu får se Gud i ett alldeles nytt ljus, såsom en huld Fader, hvilken endast väntar att få göra oss godt och därför äfven på detta sätt utmattat oss under lagen. När en själ förstår detta, nämligen att alla lagens kraf och domar hufvudsakligen äsyfta att utmatta och nedslå oss (kap. 3: 19; 5: 20), på det vi skola öfvergifva det fruktlösa sträfvandet att med egen rättfärdighet bestå inför Gud; att han vill gifva allting såsom en fri gåfva, både rättfärdighet och helgelse — när en utmattad själ förstår sådant och nu i Andens ljus ser sig helt lösgjord från lagen, tror och ser Guds stora kärlek i

Kristus; då får hon ett alldeles nytt hjärta för Gud och lagen; då förvandlas hatet till kärlek; då kan hon tjäna Gud med innerlig håg och lust. Nu säger hon af hjärtat: "Hans bud äro icke svåra"; "jag har min lust till Guds lag efter den invärtes människan". Nu är fängelset förvandladt till ett palats. Aposteln har talat om ett fängelse. En konung har i ett fängelse en hop tjuftar och röfvere; de måste ständigt bevakas; järngaller, kedjor, starka dörrar och lås kvarhålla dem, och en fångvaktare måste dagligen tillse, att de icke bryta sig ut; fångvaktaren måste tvinga dem till allt, hvad de skola göra. Men antagom, att konungen på sin kröningsdag bevisar alla dessa fångar den stora nåden, att han icke blott tillgifver dem alla deras brott och skänker dem frihet, utan ock gifver dem allesammans sin försäkran om ett rikligt underhåll för alla deras lifsdagar; och då de nu, såsom utblottade röfvere, ingen boning äga, låter han förvandla hela det gamla fängelset till ett skönt palats och skänker dem detta; alla järnbommar, galler och kedjor bortskaffas, och allt göres skönt och behagligt. Detta palats är nu deras egendom, deras nya, sköna boning, i hvilken deras konung nu såsom en vän och fader ofta besöker dem, kallar dem sina vänner och barn, bereder dem en lämplig sysselsättning, med hvilken de äfven få tjäna honom, som de så innerligt älska, att de icke veta någon högre glädje än sin faders vänskap och tjänst. Huru helt annorlunda blir nu icke deras lif! De bo nu i samma rum, som fordom utgjorde deras fängelse; de gå nu genom samma dörrar och gångar, genom hvilka de fordom fördes med kedjor; men allt är så förvandladt, att de nu bo i de rummen med lust och trefnad och frivilligt följa samma gångar, där de förr leddes med kedjor; och långt ifrån att de nu ville göra sig väg genom fönster eller väggar, skulle det hjärtligen förtryta dem, om någon gjorde skada på dessa väggar. Sådant verkar friheten från lagen; dess väggar och gångar (de heliga budens rätt-snöre för vandrigen) äro desamma som förr, men man lever nu inom dessa med lust, man följer nu dessa gångar fritt, utan någon vaktares hot; vi älska nu Herrens bud och rätter så, att hvarje vårt snafvande är vår smärta, och att det skulle hjärtligen gräma oss, om någon skulle rubba eller borttyda de heliga buden. Sådant verkar Anden, när själen frigöres från lagens hot och domar och förvissas om en evig nåd. Sådant lär nu aposteln vidare, då han tillägger:

Så att vi skola tjäna i Andens nya väsende och icke i bokstafvens gamla väsende. Här upprepar åter aposteln samma dyra och minnesvärda sanning som i v. 4, nämligen att vi först då, när vi blifvit

lös gjorda från lagen, äro bekväma att rätteligen tjäna Gud (jämf. kap. 6: 14). Hvad aposteln menar med Anden och bokstafven, kan ses redan af kap. 2: 29, men i synnerhet af 2 Kor. 3: 6. Af detta senare ställe, där aposteln talar om lagens och evangelii ämbeten, under namn af bokstafvens och Andens, märka vi, att med "Anden" menas själfva Guds Ande, hvilken verkar genom evangelium, så att detta därför kallas "Andens ämbete". Så säger aposteln ock i Gal. 3: 2: "Hafven I undfått Anden af lagens gärningar eller af trons predikan?" Aposteln vill där bevisa, att vi endast genom trons predikan undfå Anden; därför är evangelium "Andens ämbete", och Anden är själfva Guds Ande. Visserligen födes då af honom i människan en ny ande, ett nytt villigt sinne, så att vi nu med lust göra Herrens vilja; såsom Herren Gud säger: "Jag skall lägga min lag i deras bröst, och i deras hjärtan skall jag skrifva den"; hvarför ock många förstå ordet "Anden" i vår text om denna nya, villiga ande i människan; men såsom redan är visadt, ställer aposteln här emot hvarandra de tvenne ledande makter, hvaraf människor regeras i andliga ting: den ena är lagen, dess tvingande bud och hotelser, den andra är Guds Ande, som gifver lif och lust i hjärtat. "Andens nya väsende", eller ordagrant: "Andens nyhet" (jämf. kap. 6: 4, "lifvets nyhet"), är således detta nya lif och lefverne, som Anden verkar, då vi frigöras från lagens trälldom och tro Guds stora nåd, nämligen att Herrens Ande då bor i våra hjärtan och utgör vår nya heliga natur, hvarigenom vi af hjärtats egen lust och håg tjäna Gud, utan afseende på lagens hot eller löften. Att "tjäna i Andens nya väsende" är således en tjänst, som göres icke af legodrängar utan af barn, icke af tvingade fångar utan af vänner; icke för att genom denna tjänst vinna Guds vänskap eller lön, utan för att bevisa den hjärtliga tacksamhet, som den stora nåden verkar. Luther säger: "Detta sker då, när jag gör lagens gärningar frivilligt och med lust, icke af lagens tvång, eller att jag skulle mena mig varda salig genom gärningar; utan jag handlar allenast i tron, genom hvilken jag redan har nog, är rik och salig. Men gärningarna öfvar och gör jag, om ock ingen lag vore, med ett lustigt, gladt och villigt hjärta, hvilket jag icke kunde göra tillföre, då jag icke hade tron. Jag bygger icke på mina gärningar, utan mitt lif är af tron allena. Således lefver jag nu efter lagen och är dock icke under lagen; ty jag gör icke gärningarna därför, att lagen kräfver, dömer och hotar; nej, jag är fri från lagen genom tron, hvilken icke låter binda sig af någon lag eller gärning. Dock är denna tro icke fåfång,

utan just hon verkar de rätt grundgoda gärningarna; men hon ställer icke sin tillförsikt på gärningarna, utan endast på Guds nåd. Så säger aposteln i Gal. 2: 20: "Det jag nu lefver i köttet, det lefver jag i tron på Guds Son, som har älskat mig"; såsom ville han säga: De gärningar jag gör, medan jag lefver i köttet, äro icke mitt lif, hvarpå jag står eller bygger; utan tron på Guds Son, som har älskat mig, detta är mitt egentliga lif, mitt hopp och min tillförsikt". (Ep.-pred. öfv. Luk. 1: 26—38).

Att tjäna "i bokstafvens gamla väsende", ordagrant: "bokstafvens åldrighet", är däremot den tjänst, som lagens regering åstadkommer; ty vi hafva redan sett, i synnerhet af 2 Kor. tredje kapitel, att aposteln med ordet "bokstafven" betecknar lagen*, således all den tjänst, som

* Bokstafven och Anden — detta Pauli talesätt har af många och på åtskilliga sätt blifvit missförstådt. Somliga hafva menat, att med »bokstafven» menas Skriftens yttre ordalydelse, och med »anden» den andliga betydelse, som ligger därunder. Att denna tolkning är falsk, kunna vi, såsom redan är visadt, se med ögonen i 2 Kor. 3:dje kap., särskildt v. 6 och 8. Och då aposteln säger: »Bokstafven dödar, men Anden gör lefvande», böra vi betänka, att det är just i Skriftens bokstafliga förkunnelser om Kristus, alla trognas fäste, lif och salighet ligga grundade; och däremot, att det är endast lagen, som »dödar» och »predikar fördömelse». Dessutom har nämnda mening om den hemliga eller andliga betydelsen ofta missbrukats till många förvillelser, då man föraktat den bestämde ordalydelsen och godtyckligt inlagt i Guds ord sina egna meningar. Måtte Gud bevara oss alla från att bygga tro och salighet på denna lösa sand! — Att Paulus kallar lagen »bokstaf», därmed betecknar han på sitt starka sätt, att lagen icke förmår verka, hvad den fordrar: hjärtats kärlek, gudaktighet och lydnad, utan förblir med sina bud blott på papperet såsom en bokstaf eller vanmäktiga ord. Häröfver har Luther en rik och träffande utläggning öfver episteln på 12 söndagen efter Trefaldighet, där han bland annat säger: »Om man än hopsamlar alla bud, prisar och upphöjer dem på det högsta, såsom de ock äro värda att prisas, så blifva de dock för oss intet mer än »bokstaf», d. ä. sådant, som endast varder lärdt och sagdt, men icke gjordt. Ty »bokstaf» heter allahanda bud, lära och predikan, som endast blifver liggande i orden eller stående på papperet, men aldrig fullgöres. Likasom när en furste utgifver ett påbud, om det icke varder efterlefdt, så är och förblir det intet mer än ett bref, där det står skrifvet, hvad som bör göras, men hvarefter det icke går. Så är det ock med Guds bud. Fastän det är den högsta lärdom och Guds eviga vilja, så måste det likväl tåla, att man däraf gör ett tomt bref, blott tomma skal, efter det är utan hjärta och frukt, icke tillskyndar lif och salighet, och må väl heta en rätt försummelsetafla, hvarpå står skrifvet, icke hvad man gör, utan hvad man underlåter och försummar, och, såsom världen säger, ett herrebud, som blifver ogjordt och icke efterlefdt». Så säger ock Augustinus: »Hvad är lag utan nåd, annat än bokstaf utan ande? Ty naturen kan och förmår icke hålla honom, om icke Kristus är tillstådes med sin nåd».

lagen med sitt ljus, sina bud, hotelser och löften kan frambringa hos dem, som äro under hans regering, i hans fängelse och icke äro födda af nåden och omskapade till glada, villiga barn. Därför är ock denna tjänst alltigenom en "syndens tjänst" (kap. 6: 17, 20), såsom vi sett, dels att lagen uppväcker lustar och omsider bitterhet och ovilja mot Gud, dels ock att lagens eggelser till vackra gärningar endast äro egennyttans eggelser. Därför sammanfaller lagens herravälde med syndens herravälde; såsom ock nådens herravälde sammanfaller med rättfärdighetens. Men då man vill tjäna Gud i bokstafvens gamla väsende, kan man väl göra många till formen riktiga gärningar, men till sin inre halt äro de intet annat än egennytta, trälgärningar, köpslageri, skrymteri och annan köttslighet — en kall, framtvingad eller lönsjuk gärningstjänst, såsom vi förut funnit.

Huru saliga äro då icke de, som äro dödade från lagen och nu lefva i Andens nya väsende, i hvilket de äro fria både från alla lagens domar och äfven från dess regering i samvetet, hvilken regering endast uppväckte synder och hat emot Gud! Det är nu deras lust och glädje, att de få tjäna honom, som förskaffat dem denna frihet. Då aposteln här säger, att vi nu skola "tjäna", nämligen Gud, är visserligen därmed nog tydligt sagdt, att friheten från lagen icke försatt oss i ett godtycklighetsstånd, likasom stode det oss fritt att göra eller låta det goda, nej, aposteln säger ännu bestämdare i Gal. 5: 13: "Kära bröder, I ären kallade till frihet; låten allenast icke friheten gifva köttet tillfälle, utan genom kärleken tjäna den ene den andre". Så säger ock Petrus: "Varen såsom fria, men icke såsom hadn I friheten till en täckmantel för ondskan utan såsom Guds tjänare" (1 Petr. 2: 16). Men allt detta är nu icke ett tungt, utan ett "ljufligt ok", för anden kärt och heligt, om ock köttet är svagt och alltid benäget till det ondt är. Köttet måste väl tvingas — därtill kan ock lagen och Herrens tuktan hjälpa oss; men just det, att vi hafva en villig håg efter anden, så att vi af hjärtat önska, att Gud, med hvad medel han finner bäst, måtte döda vårt kött och genomföra sitt verk uti oss, och att vi hafva denna lust och vilja endast på grund af den redan oss gifna nåden och frälsningen i Kristus: detta utmärker dock Andens nya väsende. Följer icke denna villiga ande af vår tro, utan det synes oss ännu ängsligt och svårt, att vi skola tjäna Gud och icke få följa världen och syndalustarna, då hafva vi visst ännu icke erfarit, hvad det vill säga, att af lagen blifva dödad från lagen och vara fri och salig "genom Kristi kropp"; då är visst vår tro ännu blott en mänsklig tanke, som säger:

”Jag tror“, under det hjärtat ännu ej vet af trons salighet; eller gå vi ännu i trældom och se på oss själfva i allt, d. ä. vi tro ännu icke, att allting, både rättfärdighet och starkhet, måste gifvas oss såsom en fri skänk och gåfva. Vål får äfven en troende under dunklare stunder, då den stora gåfvan i Kristus är undanskynd för ögat, mycket mer känna naturens tröghet och ondska än andens villighet; ja, denna kan under mörkare anfäktelsetider vara oss alldeles förborgad, och syndens lustar däremot kännas alltför mäktiga; men gif akt på den stora hufvudsaken i denna fråga, nämligen att du dock genom syndens och lagens makt blifvit dödad från själfva hoppet på din egen förmåga och i allmänhet har all din tröst blott i Kristus och hvad han gifver, samt att du då, när du har ljus och frid i din Frälsare, har din högsta lust i att tjäna honom: då göra de mörka och tunga stunderna intet afbräck i ditt nådastånd. Men det skola vi ock alltmer lära, att vi i sådana svaghetstider icke hjälpas genom något eget arbete, utan tvärtom endast genom en ny evangelisk förvissning om den eviga nåden, hvarigenom andens frihet och lust till det goda återställas.

Mätte vi aldrig glömma, hvad vi här sett, nämligen att om vi äro under lagen, äro i dess fängelse, vi då äro skyldiga att hålla hela lagen, eller ock äro vi bundna till den eviga döden, hvadhelst vi göra och företaga; och för det andra, att lagen då icke allenast ej gör människan from och god, utan tvärtom endast uppväcker syndiga begärrelser och hat emot Gud. Huru nödvändigt är det då icke, både för vår rättfärdighet och för vår helgelse, att vi äro fria från lagen! Man borde dock betänka sådant, så skulle man icke så lättsinnigt betrakta denna lära, utan allvarligare sysselsätta sig med densamma och söka all Guds nåd att få den väl skrifven i hjärtat. Vi böra ock i vårt dagliga lefverne väl öfva oss i att rätteligen möta lagens tilltal. Påminnas vi af lagens bud om Guds heliga vilja samt om våra brister och försummelse, så skola vi med helig vördnad akta sådana påminnelser och rätta oss efter dem; men fängslas samvetet af våra skulder och lagens domar, då är det tid att med besinning svara: Nu vill jag icke höra eller veta af lagen; ty det är redan afgjort, att jag är full med synd och icke kan bestå inför dess fordringar; till min salighet har jag en helt annan rättfärdighet. Skall jag dömas efter lagen, måste jag genast taga afsked från all tanke på saligheten. Men nu äro vi lösgjorda från lagen, döda från den, i hvilken vi höllos fångna, dödade från honom ”genom Kristi kropp“. Men just därför kan jag ock af hjärtat älska Guds heliga lag och önskar mig ingen-

ting hellre än mycken nåd och kraft att kunna fullgöra dess bud. Måtte ock alla de, som kommit till detta saliga ljus, nämligen om vår frihet ifrån lagen, flitigt tjäna sina bröder med detsamma meddelande — det är något besynnerligt, att detta ämne så litet framhålls, då det likväl är så nödvändigt både till rättfärdighet och till helgelse! Ja, måtte vi både för trogna och otrogna omtala, att det dock finns på jorden ett så lyckligt folk, att de icke mer äro under lagens salighetsvillkor, icke mer skola dömas efter lagen. "Jesus har blifvit löftesman för ett så mycket bättre förbund."

7. Hvad skola vi då säga? Är lagen synd? Bort det! Men synden kände jag icke utan genom lagen, ty jag hade icke vetat af begärelsen, om icke lagen hade sagt: »Du skall icke begära.»

Här börjar den andra delen af vårt kapitel, den om lagens verkan, där han rätt träffar, nämligen på den invärtes ondskan; och denna mäktiga lära börjar aposteln med en besynnerlig fråga, nämligen om "lagen är synd" — en fråga, som redan borde göra oss vakna och uppmärksamma på, hvad aposteln har lärt och lär om lagen, då han så talat, att han finner sig böra uppkasta en sådan fråga. Ty det är med hänsyn till hvad han förut hade yttrat om lagen, som han frågar så.

Hvad skola vi då säga? Är lagen synd? Aposteln har förut icke blott lärt, att lagen ej förmår verka rättfärdighet eller helgelse, utan ock sagt, att han tvärtom uppväcker synd och Guds vrede. I kap. 4: 15 säger han, att "lagen kommer vrede åstad"; i kap. 5: 20, att han förökar öfverträdelsen — han säger: "Lagen kom också in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda" eller "förmeras"; och i kap. 6: 14, att vi först då äro fria ifrån syndens herravälde, när vi "icke äro under lagen, utan under nåden"; att således syndens herravälde sammanfaller med lagens. Och nu sade han slutligen i vårt kapitel, v. 5, att lagen "väckte syndiga lustar", och v. 6, att vi först då kunna rätteligen tjäna Gud, när vi äro "lösgjorda från lagen". Allt detta var visserligen anledningar nog att nu sätta i fråga, om då lagen vore en syndakälla, vore något i sig själf ondt och oheligt (jämf. v. 12), eftersom den hade sådana verkningar. En sådan lära om lagen, som apostelns anförda yttranden innehålla, har i alla tider stött det blinda och köttsliga förnuftet, som då icke kan sluta annorlunda, än att, om denna lära vore sann, lagen själf måste

vara ett ondt. Därför uppkastar nu aposteln den frågan: "Hvad skola vi då säga? Är lagen synd?" Är det min mening i hvad jag sagt om lagen, eller är det en nödvändig slutföljd däraf, att lagen själf måste i sig innebära något syndigt?

Denna fråga besvarar aposteln först med sitt vanliga korta men starka uttryck af afsky för något hädiskt: *Bort det!* Gud bevare oss för att tänka något så smädligt om hans heliga lag, som att denna vore i sig själf något ondt! Men för det andra förklarar aposteln ock genast, hvilken nytta lagen gör, där den utöfvar sin rätta verkan, nämligen att den uppdagar vårt djupa syndafördärf; och han visar därvid, att det är detta hos oss inneboende fördärf, som är orsaken till den besynnerliga verkan af lagen, han här omtalat, nämligen att den åstadkommer synd och död i stället för rättfärdighet och lif. På detta sätt kommer aposteln att här förklara, huru vi af lagen lära känna synden. Han gör detta så mycket mera lifligt och åskådligt, som han framställer det med sin egen erfarenhet. Hvar och en förstår, att, då han här framlägger sin egen erfarenhet, han icke gör en meningslös berättelse om sig själf, utan att han här, såsom genom hela brevet, framställer stora allmänna förhållanden och vill säga: Det skall gå så till med alla människor, om de någonsin skola blifva dödade ifrån lagen och förenade med Kristus, som det gått till med mig: Jag lefde en gång utan lag, andligt sofvande, och då var synden död, då låg synden blott såsom en slumrande kraft i mitt inre; men när budordet kom in i samvetet, då fick synden lif, då väcktes den slumrande ondskan till verksamhet i allahanda lustar och begärelser, och då lärde jag känna, hvad synden är. Aposteln säger:

Men synden kände jag icke utan genom lagen, ty jag hade icke vetat af begärelsen, om icke lagen hade sagt: Du skall icke begära. Vi märka nu först de orden: "Synden kände jag icke utan genom lagen." Aposteln säger här först, till svar på den uppkastade frågan, att det är så långt ifrån, att lagen är synd eller ett frö till synd, att det tvärtom är lagen, som genom sin helighet uppenbarat min synd, säger han, och uppenbarat för mig en synd, som eljest ingen vishet på jorden kan upptäcka, då den nämligen med sitt andliga budord uppenbarat för mig hjärtats ondska, "begärelsen". På detta sätt har aposteln redan i detta första svar visat, att "lagen är helig och budordet heligt, rättfärdigt och godt" (v. 12). Men härmed har han ock gjort en inledning till den viktiga läran, om huru människan genom lagen kommer till syndens kännedom. Därom säger han först i allmänna ord,

att det är endast genom lagen, människan lär känna sin synd. "Synden kände jag icke utan genom lagen", säger han. Detta är ett allmänt förhållande, om hvilket han redan i kap. 3: 20 hade sagt: "Genom lagen kommer syndens kännedom". Men här lär han oss nu äfven, huru och när vi genom lagen lära känna synden. Detta är äfven en viktig fråga; ty dels märka vi, att fastän vi alla hafva kunskap i Guds lag, vi dock icke alla känna synden (hela världen sofver alldeles säker i all sin synd); och för det andra böra vi betänka, att den, som icke lär känna sin synd, kan icke heller söka frälsning därifrån utan skall till sist "dö i sina synder". Med all kunskap och klokhet och tro på Guds ord är det omöjligt, att någon kan rätteligen anamma Kristus utan att så känna synden, att han blir "dödad af lagen" (v. 10); först då kan han blifva lefvande i Kristus, blifva en ny människa, född af Gud. Detta är, hvad hela Skriften lär. Det är då en viktig fråga: Huru och när lär jag rätteligen känna min synd? Det första aposteln därom säger, är, att det sker först då och och därigenom, att du lär känna begärelsen. Han säger: "Synden kände jag icke utan genom lagen; ty jag hade icke vetat af begärelsen, om icke lagen hade sagt: Du skall icke begära." Med detta sammanhang säger han således, att han icke kunde känna synden, då han icke visste af begärelsen. Men hvad han menar med att "veta af begärelsen", det märka vi ock af hans egen förklaring, nämligen att det först betyder: känna begärelsen såsom synd; ty han säger: "Jag hade icke vetat af begärelsen, om icke lagen hade sagt: Du skall icke begära." Här af märka vi, att han först åsyftar en upplysning därom, att redan begärelsen är synd, ty detta var, hvad han lärde af lagen, som sade: Du skall icke begära. För det andra märka vi af v. 8, att han åsyftar äfven den djupare kännedom om begärelsens makt öfver oss, som vi erhålla genom den bittra erfarenheten; ty han säger såsom en ytterligare förklaring häröfver: "Men synden tog anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse". Och detta är just, hvad han här utförligast förklarar, ända till v. 13, där han sammanfattar alltsammans i de orden, att "synden, medelst det som var godt (nämligen lagen), blifvit öfvermåttan syndig" — och tillägger ännu: "genom budordet". På detta sätt har det tillgått, säger han, att genom budordet synden fick det lif och den makt hos mig, att "jag vardt död", vanmäktig, tillintetgjord och fördömd (v. 10).

Men här återstår ännu en fråga: När och hvarigenom lär jag dock att på detta förkrossande sätt känna begärelsen? Vi hafva nu

sett, att vi endast då känna synden, när vi känna begärelsen, men nu frågas: När och hvarigenom lära vi känna begärelsen? Vi hafva alla från barndomen lärt det budet: "Du skall icke begära"; vi höra och läsa det ofta; och dock sofver hela världen öfver begärelsernas brottslighet. Mången tager lagen för sig för att däruti såsom i en andlig själs spegel skåda sina synder, och får dock icke därigenom någon lefvande syndakännedom. Huru och när erhåller man denna? Aposteln säger, att det tillgår på ett helt annat sätt än genom ett sådant själfföretaget och mänskligt skådande i lagen. Han säger så: "Jag lefde en gång utan lag, och då var synden död: men när budordet kom, lefde synden upp". Hvad kan detta betyda, att Paulus lefvat utan lag? Icke betyder det, att han icke ägde, kände och brukade lagen; han var ju från sin barndom undervisad i lagen och var under sitt oomvända tillstånd en så nitisk medlem af det strängaste religionspartiet på sin tid, att han "efter den rättfärdighet, som är i lagen, var ostrafflig" (Fil. 3). Hvad betyder det då, att han "en gång lefde utan lag", och sedan det, att "budordet kom"? Intet annat, än att han icke hade haft lagen lefvande i samvetet, utan varit sof-vande i sin gärningstjänst; att han icke hade sett, icke förnummit det budet: Du skall icke begära. Och att "budordet kom", betyder således, att lagen kom till lif och kraft i hans samvete, och han blef uppväckt ur syndasömnen och kännbart erfor Guds heliga nitälskan och ögon öfver sig, hvilka jagade och utmattade honom, hvadhelst han företog. Så tillgår det, att vi komma till syndens kännedom genom lagen. Det fordras ett stort och nådefullt Guds verk därtill; det fordras, att Gud besöker dig och uppväcker dig ur syndasömnen; annars kan du med all uppmärksamhet på lagen aldrig lära känna dina synder.

Sedan vi sålunda sett hela gången af apostelns lära härom, vilja vi nu något närmare betrakta orden. Aposteln sade:

Ty jag hade icke vetat af begärelsen. Hvad först ordet "begärelsen" beträffar, menas här all emot Guds heliga lag stridande begärelse. Annars betyder visst grundtextens ord endast åtrå, begär, an-tingen till godt eller ondt; men då aposteln anför budet: "Du skall icke begära", förstå vi, att här menas sådant begär, som i lagen är förbjudet, icke blott begär efter andras egendom, som tionde budet åsyf-tar, utan ock hvarje ond rörelse i hjärtat. — Aposteln säger i v. 8: "all begärelse", d. ä. all slags begärelse, hvilken lika visst strider emot Guds lag som själfva gärningen; såsom vi se, då Kristus i Matt. 5 förklarar femte och sjätte budet och säger, att den, som blott i sitt hjärta

”förtörnas“, eller den, som ”ser på en kvinna med olofligt begär“, skall vara ”skyldig under domen“. Och att aposteln ”icke visste af” begärelsen, det betyder, såsom vi redan sett, först att han icke höll begärelsen för synd, icke kände något samvetskval öfver sina begärelser, så länge han icke i gärning utöfvade dem, utan begärelsen var honom ett intet, begärelsen hörde icke till hans register på synder; och för det andra, såsom v. 8 visar, att han icke heller erfor begärelsens makt, icke hade denna inre strid, som lagen sedan uppväckte, utan synden var såsom död och slumrande i hans inre.

Men det vi i synnerhet böra betänka, är, att aposteln här förklarar, att det icke är att känna synden, när man icke vet af begärelsen, icke känner begärelsen såsom synd, fördömlig och tryckande. Många mena sig äga syndakänedom, då de känna samvetskval öfver åtskilliga brott eller laster; men sådant är ännu icke att känna synden, säger här aposteln. Så se vi ock, att alla sådana, som hålla blott laster och brott för synd, äro med alla sina synder obrutna och obotfärdiga och kunna år efter år fortfara i sitt syndalefverne. Men om de ock finna nödigt att omvända sig, så blir det nu endast ifrån en lastbar lefnad, de blifva nu endast fariséer eller verkhelgon, de veta intet om ”bättringen till Gud“, så länge de icke fått känna, att Guds ögon följa deras hjärtans tankar och uppsåt och blott för denna inre ondska dömt dem till döden. Så länge ”begärelsen“ och all hjärtats ondska icke blir känd och angripen, blir människan i sin fromhet endast en skrymtare och farisé; ty så sade Herren Kristus till dessa: ”I gören bågaren och fatet rena utantill“; ”I ären lika hvitmenade grafvar, som utantill synas sköna, men innantill äro fulla af dödas ben och all orenlighet“; ”I gifven tionde af mynta och dill och kummin, men hafven låtit fara det, som är viktigare i lagen, nämligen domen, barmhärtigheten och tron“. Och om alla sådana utropade han: ”I skrymtare! huru skolen I undfly helvetets dom?“ Herren väcke oss alla, om vi till äfventyrs ovetande stå under en sådan dom! Låtom oss väl betrakta fariséernas fromhet. De brukade allvar i afseende på yttre gärningar och lärde, att den som dräper, den som gör hor o. s. v. är skyldig under domen; men att förtörnas på sin nästa, att hata sin broder, att bruka onda ord, att hysa orena begärelser, sådant höllo de för ett intet. Sådana falska helgon finnas i alla tider; de hafva öfvergifvit världens allmänna väsende, de afhålla sig från utvärtes brott och laster, de bruka ordentligt alla nådens medel, kunna ock öfva andakt i sitt hus, kunna vara så allvarliga i sin from-

het, att de ingen morgon gå till sitt arbete, förrän de läst Guds ord och hållit sin bön, och ingen afton gå till hvila utan Guds ord och bön; de äro rättrådiga och välgörande, kunna ock tjäna Kristi sak med sina ägodelar och med personlig verksamhet; såsom fariséen i templet sade, att han gaf tiondedelen af sina ägodelar till tempelskatten och fastade två gånger i veckan. Men att du aldrig besväras af hjärtats ondska, att du kan vara förnöjd öfver dig själf och din egen fromhet, men se med förakt på andras, eller kan hysa hemligt hat till din nästa eller afund eller lustar och begärelser till det, som ondt är: sådant förskräcker dig icke! Huru är då din fromhet beskaffad? Den gamle bedragaren har så tjugat ditt sinne, att du icke kan tillämpa på dig Kristi ord om fariséerna utan tänker flyktigt: Detta angår fariséerna, och du besinnar icke, att Herrens ögon följa dig och se, att du själf tillhör samma folk i våra dagar, blott med den skillnaden, att din fromhet rör sig inom kristendomens former. Men Gud låter icke gäcka sig. Med det enda tecknet, att du icke aktar och känner begärelsen och den invärtes ondskan såsom syndig och fördömande och därför icke ser dig själf såsom den största syndare, hvilket nödvändigt måste följa, där man känner sitt hjärtas ondska, eftersom man hos andra ser blott det för ögonen är — med detta enda tecken, att du icke har den största nöd öfver din invärtes ondska och blott i Kristi blod kan finna din tröst, med detta enda tecken är du redan af Herren dömd såsom en skrymtare och farisé. Kristus såg sådana medlemmar i sin egen församling, då han sade, att vid det bröllop, som den himmelske konungen gjorde åt sin son, funnos sådana, som icke hade bröllopskläder, och hvilka därför skola kastas i det yttersta mörkret; då han sade, att på den yttersta dagen många skola säga till honom: "Vi hafva ätit och druckit inför dig, och du har lärt på våra gator"; och åter: "Herre, Herre, hafva vi icke i ditt namn profeterat och i ditt namn utdrifvit onda andar och i ditt namn gjort många kraftiga gärningar", och att han ändå skall säga till dem: "Jag kände eder aldrig; gån bort ifrån mig, I ogärningsmän". Korteligen: där man icke känner begärelsen, hjärtats tankar och uppsåt, såsom synder, tryckande och fördömande, utan endast ser på lefverne, gärningar och iakttagelser, där skall Herren alltid säga: "I skrymtare, huru skolen I undfly helvetets dom?" Mäniskohjärtat är sig alltid likt; samma falskhet och bedrägeri, som funnos i Kristi dagar, måste ju äfven finnas hos oss, då vi hafva samma egenskaper som de, hvilka på Kristi tid voro bedragna. Och den, som icke fruktar för sitt hjärta och känner dess falskhet och ondska,

är alltid tjugad och känner icke synden. — Äfven sådant lär oss aposteln, då han säger: "Jag kände icke synden; ty jag visste icke af begärelsen." Och begärelsen åter lärde han känna endast genom lagen. Så talar här aposteln.

Om icke lagen hade sagt: Du skall icke begära. Af dessa ord märka vi först, att vår natur är så alldeles främmande för den sanna heligheten, att den icke alls känner begärelsen såsom synd, med mindre Guds uttryckliga bud angriper den; att begärelsen således icke blir uppenbar genom den naturliga syndakänslan, denna fördunklade lagskrift, som ligger i samvetet äfven hos hedningarna (kap. 2: 14, 15). Så se vi ock, huru den filosofiska morallagen förklarar för synd endast viljans samtycke till begärelsen — för att icke tala därom, att den borgerliga lagen icke vet af begärelsen, utan blott dömer öfver den utförda gärningen. Det är då endast Guds uppenbarade lag, hvilken är "andlig" (v. 13), som fördömer äfven blotta begärelsen. "Jag hade icke vetat af begärelsen", säger aposteln "om icke lagen hade sagt: Du skall icke begära". Men då nu Herrens lag så säger, måste visserligen den människa vara en Guds föraktare och skrymtare, som håller alla sina syndiga tankar och begärelser såsom ett intet, blott hon kan afhålla sig ifrån syndiga ord och gärningar. Ja, här inse vi ock villfarelsen af den läran, att blotta begärelsen icke är synd, när ej viljans bifall tillkommer, såsom hos de pånyttfödda, hvilka lida däraf och strida där emot. Är begärelsen af Herren Gud förbjuden, så är och förblir den alltid synd, hvarför ock Anden strider däremot hos de pånyttfödda; och att begärelsen likasom all annan synd är dem förlåten för Kristi skull, det gör icke, att hon är oskyldig. Låte ingen förföra sig med fåfängliga ord! Allt hvad den helige Guden förbjuder, det är synd.

Men vi återkomma till aposteln bekännelse. Han säger, att endast den heliga lag, som sträckte sina bud ända till hjärtat och sade: "Du skall icke begära", öppnade hans ögon att se detta eljest förborgade onda, "begärelsen". Och då blef den "ostrafflige" mannen snart en vederstygglig syndare. Ty då lagen, den store och allsmäktige Gudens heliga bud och hotelser, nu trängde sig på hans inre; då den i sin gärningstjänst förnöjde Saulus märkte, att den store Guden såg in uti hans hjärta och sade: du skall icke hysa den minsta begärelse till det onda — o, huru var icke nu all hans rättfärdighet förstörd! Från syndiga tankar och begärelser var han icke fri; och då han nu ville frigöra sig äfven från detta inre onda, ville motstå och bortdrifva alla

onda tankar och äfven i hjärtat vara helig inför Guds ögon, då uppstod en ny och svårare nöd, än han förut hade känt; ty tankarna och begärelsen läto icke utdrifva sig utan blefvo allt svårare, ju mer han lärde känna dem och stridde emot dem. Om detta förhållande talar han vidare och säger:

8. Men synden tog anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse, ty utan lag är synden död.

Här säger nu aposteln, att syndens kännedom uppkommer icke blott på det sättet, att lagen med sina heliga budords spegel visar oss synden, utan ock på det sättet, att den uppväcker den annars döda och slumrande ondskan till verksamhet i allahanda begärelser; att vi skola på detta djupa och kännbara sätt, genom erfarenheten, under mycken strid och vanmakt lära känna syndens välde öfver hela vår natur; så att vi icke blott skola förstå, hvad som är synd, utan ock känna syndens makt öfver oss.

Men då aposteln säger, att det icke är genom laglöshet, utan genom lagen, som synden sålunda reser sig, då har han därmed också uttalat, hvad som just är den svåra stötestenen för alla obrutna och verkhelgon, att lagen icke tjänar till att hämma och motstå synden, utan tvärtom därtill, att synden öfverflödar och blir "öfvermåttan syndig genom budordet" (v. 13). Att budordet har en sådan verkan, när det rätt angriper samvetet, det vill hela världen icke fatta eller erkänna. Man fasar och ryser vid den tanken och säger: Då måste ju själfva lagen vara en syndakälla! Då skulle Gud själf vara orsak till förökad öfverträdelse! Hvad skall hämma synden, om icke Guds heliga lag och hotelser? Sådant är världens förstånd. Men så mena ock alla väckta: Om jag blott kunde rätt känna allvaret af Guds vrede öfver synden, om jag blott finge en rätt djup känsla af syndens vederstygglighet eller af helvetets fasor, så skulle jag väl en gång stå synden emot. Dessa äro de allmännaste tankar hos väckta själar, hvarför de ock ofta måste länge och bittert erfara motsatsen, innan de gifva sig och tro, hvad aposteln här lär, att genom lagen kommer blott syndens kännedom, att lagen icke kan hämma utan endast uppväcka synden. Ty hvad aposteln här säger, att det just var genom budordet, synden tog anledning att verka alla onda begärelser, det fara de flyktigt öfver, såsom om det blott vore ett dåraktigt och förhastadt yttrande af aposteln. Men det är ännu mera besynnerligt, att äfven de troende, som hundrade gånger erfarit, hvad aposteln här säger, lika

ofta åter falla i den gamla naturliga meningen, nämligen att budordet skall hämma synden, att om vi rätt beirakta lagen och känna dess heliga allvar, skall det hjälpa oss att motstå synden. Och då de trogna vanligen stöta sig på sitt skröpliga lefverne och lära alltmer känna sin synd, blifva de ofta genom denna hjärtats djupa inbillning förvillade att åter igen förnya de alltid felslagna försöken att genom lagens bud och hotelser sporra sig till nya, allvarliga ansträngningar, för att på denna väg få makt öfver synden; så att de ofta äro i fara att rentaf bortföras från evangelium och låta sig "på nytt fångas under träldomsok".

Denna djupa och sega inbillning, nämligen att vi genom lagen skola kunna hämma och döda synden, grundar sig egentligen på den gamla, djupa förtröstan på vår egen kraft; ty lagen tilltalar människan och begär det goda af henne. Att nu lagen icke skall tjäna till syndens hämmande, det vill antyda, att vi icke skola hafva det i vår makt att motstå synden och vara, såsom vi böra. Men nu ligger ingenting så djupt i all vår natur som själförgudningen eller den gamla inbillningen, att vi icke äro så alldeles förstörda, förtappade och sålda under synden, att vi icke ännu själfva äga förmågan att göra det goda och motstå det onda. Att vi skola vara så alldeles förstörda och till intet godt dugliga, att äfven då, när vi se Guds vrede öfver synden och helvetets lågor hota oss, vi ändå icke skola kunna motstå synden, det är för mycket förödmjukande. Ja, denna gamla inbillning, nämligen att vi ännu (efter syndafallet) hafva kvar den fria viljan eller förmågan att själfva göra det goda och undfly det onda, gör också, att många anse det mycket skadligt, om någon predikar, hvad aposteln här lär, mycket skadligt att beröfva människorna förtroendet till deras egen förmåga; ty då skola de icke rätt anstränga sig, hvilket anses vara det enda, som behöfves. Men nu säger aposteln här, att det icke är nog därmed, att vi icke för lagens skull förmå motstå synden, utan att det tvärtom är lagen, som förorsakar just det onda, som vi ville motstå med lagen, nämligen "begärelsen" och "öfverträdelsen"; han säger, att synden tager anledning just af lagen och verkar all begärelse, ja, att lagen just därför kom in, "på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda" (kap. 5: 20). Det kunde dock vara mödan värdt att något djupare betrakta denna apostelns lära.

Men synden tog anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse. När aposteln sålunda skiljer mellan synden och begärelserna, märka vi, att "synden" är något, som bor hos oss, äfven

då begärelserna icke äro uppväckta; hvilket han ock uttrycker därmed, att "utan lag är synden död", d. ä. slumrande och overksam. Häraf lära vi således, att med "begärelsen" i v. 7, likasom här, icke menas själfva syndafördärfvet eller arfsynden, utan den tillfälligt väckta och förnimbara lusten till det onda, då däremot "synden" i vår vers betecknar själfva fördärfvet, själfva den onda böjelsen, hvilken ligger hos oss, äfven då den icke förnimmes; likasom ett vilddjurs, den giftiga ormens eller den grymma panterns, natur finns hos djuret, äfven då det sofver och icke visar den samma. Men denna inneboende ondska, säger aposteln, blef väckt och retad genom budordet, som sade: "Du skall icke begära", och tog nu af detta bud "anledning" och verkade "all begärelse", eller "allahanda begärelser". Så förgiftad och ond är vår natur, att själfva den store Gudens förbud och hotelser egga den till mera lustar och öfverträdelser; likasom den osläckta kalken af själfva vattnet blir upptänd och börjar fräsa. Sådan är vår natur; såsom vi se redan hos de späda barnen. Ett barn, som i mildhet och vänlighet nyss liknade en ängel, kan ofta genom det visaste och huldaste bud af dess moder blifva retadt till en sådan ondska, att man häpnar. Guds heliga lag ålägger oss med de mest högtidliga och allvarliga bud att motstå synden; och då tager sig hjärtats fördärf af dessa bud anledning att strida mot dem och blott med desto mer våldsamhet utbryta. Aposteln säger, att synden nu "verkade" alla slags begärelser. Budordet eggade och uppväckte på detta sätt hos honom ett fördärf, som han aldrig visste af, förrän det blef uppretadt och framkalladt genom lagens förbud. Han omtalar framdeles, i kap. 8: 7, ännu en ömkelig verkan af lagen, nämligen att den köttsligt sinnade människan rentaf blir bitter mot Gud, då hon icke kan fullgöra hans lag, och denna likväl oafslätligen kräfver det goda och hotar henne med döden, om hon syndar. Men hvad han här egentligen omtalar är, att när Gud blott nämner begärelsen och förbjuder denna, synden däraf tager anledning att desto mer verka begärelser till de ting, som förbjudas.

Detta förhållande, att vi af själfva förbudet retas till öfverträdelse, är ju ett förskräckligt bevis på djupet och arten af det fördärf, som genom syndafallet inkom i vår natur. Det är annars ett obegripligt förhållande, att vi skola få mera lust till det onda, då vi märka, att Gud förbjuder det; det kan icke med andra skäl och grunder förklaras, än att vår natur är sådan — att vår natur en gång har blifvit sådan. Och såsom man icke undrar på ett djurs natur, utan då ormen stinger

och lejonet rifver, man endast säger: sådan är de djurens natur; så kan icke heller af människan väntas annat än det, som tillhör hennes natur. Det var i syndafallet människan blef sådan, som denna text visar. Förut var Guds lag blott en kär ledare för våra första föräldrar, hvilka då innerligen älskade sin Faders vilja. Men då ormen, den fallne ängeln, ingöt sin art i deras hjärtan och ingaf dem, att också de skulle resa sig emot Gud och icke vara hans förbud underdåniga; då den fallne ängeln intalade dem, att förbudet vore en inskränkning af deras sällhet, och att den förbjudna frukten vore synnerligen god framför all annan, då uppkom allra först begärelsen i människan, och nu skedde, hvad aposteln Jakob säger: "Sedan begärelsen har aflat, föder hon synd; men då synden blifvit fullbordad, föder hon död". Guds dom gick i fullbordan, att när människan syndade, skulle hon "döden dö"; ty nu var verkligheten hennes sanna lif, lifvet af Gud och i Gud, utsläckt, och den nya, fallna naturen född i henne, hvilken natur så påtagligt påminner om sin härkomst, om detta första fall, som något barn kan påminna om sin moder; ty nu är också vår natur sådan, att vi tycka, att förbudet är en inskränkning i vår sällhet, och att den förbjudna frukten smakar oss bäst. Såsom Salomo säger: "Stulet vatten är sött, bröd i lönndom smakar ljufligt" (Ords. 9: 17); vi älska det förbjudna redan därför, att det är förbjudet. Detta är människans bestämda natur, hvilken följer henne, om hon vill eller ej, så länge hon lefver på jorden. Och då nu själfva lagen verkar begärelsen, huru långt ifrån är det icke då, att lagen skulle minska begärelsen, skulle borttaga kärleken till synden? Om den ock hindrar från några yttre syndiga gärningar, ökar den blott desto mer de syndiga begärelserna.

Ty utan lag är synden död. Genom det klara sammanhanget är meningen af dessa ord tydlig. Då lagen med sitt förbud mot begärelsen ännu icke hade upprört synden, låg denna såsom död och slumrande i naturen. Synden var icke i den betydelsen "död" hos aposteln, att den icke fanns hos honom, utan han vill säga: Jag kände icke hennes lif och verksamhet i dessa onda begärelser, förrän budordets helighet, noggrannhet och stränghet uppväckte henne. Ty då synden eller hans fördärfvade naturs ondska, lagen förutan, icke mötte något motstånd, märkte han icke, huru hon lefde och arbetade uti honom.

Allt hvad aposteln i denna vers säger, är genom erfarenheten väl bekant för hvarje lefvande kristen. Han minnes väl, huru just

på den tid, då Gud hade öppnat hans ögon och väckt honom ur syndasömn, så att han såg och förnam lagens andliga kraf, han fick känna hos sig detta fruktansvärda fördärf, af hvilket han förut icke hade något besvär eller bekymmer, ja, det var honom förut alldeles obekant. Han minnes väl, huru denna hjärtats ondska nu reste sig till våldsamhet, då han märkte lagens stränga fordringar, hvilka icke gåfvo den ringaste eftergift åt synden, utan fördömde henne i hennes rot och i hvarje hennes rörelse. Väckta själar, och i synnerhet somliga, hafva härvid utesägligt bittra erfarenheter att genomgå, nämligen af dessa oändliga frestelser, som nu förfölja och plåga dem ofta i långa tider, så att de stundom alldeles förtvifla om möjligheten att någonsin kunna frälsas, anse sig vara på något alldeles särskildt sätt fördärfvade framför alla andra, anse sig "öfverlämnade till ett ovärdigt sinnelag" o. s. v. blott därför, att synden icke tager slut, utan beständigt arbetar i deras hjärtan och blir allt mäktigare, ju mera de kämpa och bedja emot henne. Så oändliga, utmattande strider måste somliga genomgå, innan själfrättfärdigheten blir så dödad, att de kunna gifva sig såsom helt förtappade och blott i nåden söka sin frälsning. Sådan är lagens verkan, när Herrens Ande först öppnar människans ögon. En kraft, som förut låg fördold och overksam inom henne, reser sig och växer i styrka, så att hon, som förut icke visste af, att en sådan ondska bodde i henne, nu finner inom sig en makt, som står emot och tillintetgör alla hennes föresatser.

Men dessa bittra erfarenheter af syndens makt, där lagen härskar i samvetet, tillhöra icke blott den första bättringen. Aposteln skall framdeles i detta kapitel säga oss, huru äfven de trogna, som hafva "sin lust till Guds lag efter den invärtes människan" (hvilken inre lust aldrig finnes i människan utan tron), också skola erfara makten af "syndens lag i lemmarna". Då kunna dessa ömkliga erfarenheter blifva lika svåra och bekymrande som i den första bättringen, nämligen så ofta lagen på nytt får komma in i samvetet och förjaga trons glädje i nåden, hvilket sker i synnerhet därigenom, att den alltid vidlådande själfrättfärdighetsbøjelsen förleder oss att se blott på oss själva; då få vi snart åter erfara, huru lagen uppväcker synden. Ty vi skola aldrig förgäta, att lagen alltid har samma verkan på naturen, så snart den blir härskande i samvetet. Och då detta sker hos dem, som redan mottagit mycken nåd, blifva lagens kraf ännu mer påträngande än förut just genom tanken på den stora nåden: ty då träder det fram för en kristen, huru mycket han, som erfarit så stor nåd, är sin Gud

skyldig, huru varmt och troget han bör älska sin Gud och i allt fullgöra hans vilja. När nu Anden alltmer belyser naturens fördärf, hvilket alltid är sig likt, och lagens kraf blifva alltmer viktiga och heliga för själen, då kan här visserligen uppstå en ännu svårare syndanöd än förut — ehuru den troende själen nu har ett fäste och ett ljus i evangelium, som hon förut saknade. Korteligen, där lagen härskar i samvetet, där skall alltid synd och nöd uppväckas. Och ehuru graderna af denna nöd äro olika, är dock alltid så mycket gemensamt för alla, som rätt erfara lagens verkan, att de genom lagen blifva "dödade", förtappade och rådlösa; ty detta var Guds förnämsta ändamål med lagen.

Här torde nu någon fråga: Är det nödvändigt, att lagen skall hafva en sådan verkan på alla? Kan icke Guds nåd föra somliga själar så, att de tvärtom lyckas i sitt bättringsarbete, så att de hafva en motsatt erfarenhet mot aposteln, nämligen att de vid sin väckelse och sin strid mot det onda blifva bättre och bättre genom budordet? Svar: Måtte vi icke i så viktiga frågor lättsinnigt följa vårt tycke, vår egen mening eller någon människas! "Alla människor äro lögnaktiga". I en fråga, som rör själens eviga väl eller ve, måste vi tro endast på Guds ord. För att få vara ostörd kan man väl helst vilja följa sitt eget tycke; men nog vore det rådligt att i tid betänka dödens och evighetens allvar, då den frågan skall blifva öfvermåttan viktig: Måne jag säkert är på den rätta vägen? Måne jag kan vara en rätt kristen, om jag icke blifvit "dödad af lagen", utan tvärtom lyckats så i mitt bättringsarbete, att jag tyckt mig blifva allt bättre genom budordet? Hvad säga Kristus och hans apostlar? Aposteln Paulus säger, att det rentaf är lagens ändamål — han säger: "Lagen kom in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda". Herren Kristus kallar dem, som icke erfarit denna verkan af lagen, "helbrägda" och säger, att icke de kunna söka läkaren, utan endast de "kranka". Andligt "krank" blir man icke, utan tvärtom "helbrägda", om man lyckas i sitt eget bättringsarbete; man blir då icke "fattig", "bedröfvad", "eländig", "jämmerlig" — sådana har dock Kristus sagt, att vi måste vara för att rätteligen kunna anamma hans nåd (Matt. 5: 3, 4; Upp. 3: 17). Så sant vi endast genom Kristus skola varda rättfärdiga, måste lagen nödvändigt verka, att "öfverträdelsen öfverflödar" och blir "öfvermåttan syndig genom budordet", korteligen, att man blir "dödad af lagen och ifrån lagen", ehvad nu detta sker genom att få känna synder och begärelser i vanlig mening, eller man mera känner denna hjärtats

ogudaktighet, hårdhet, kallsinnighet, lattsinnighet, hvarigenom somliga själar så plågas och utmattas, att de förtvifla på allt eget verkande. Och därmed är då lagens ändamål vunnet. Ty hufvudsaken är, att människan blir dödad, nedslagen och tillintetgjord, så att hon icke kan finna någon tröst utom i Kristus allena. "Om en lag hade blifvit gifven, som kunde göra lefvande, så vore rättfärdigheten verkligen af lagen". Om jag genom lagen kunde blifva i sanning god och rättfärdig, så hade icke Kristus behöft vara under lagen och utstå dess förbannelse för oss. "Om rättfärdighet kommer genom lagen, så har ock Kristus fåfängt dött". När det alltså är nödvändigt för hvar och en att erfara en sådan verkan af lagen, som aposteln här med sitt exempel framställer; huru vill det då gå för dem, som aldrig erfara denna verkan af lagen, utan tvärtom, såsom fariséen i templet, äro så nöjda med sig, att de tacka Gud för sin egen rättfärdighet? Under ett sådant falskt och sofvande tillstånd hade ock Paulus en tid lefvat, hvarom han i följande vers talar.

9. Och jag lefde en gång utan lag; men när budordet kom, lefde synden upp, och jag vardt död. *

Aposteln omtalar här tvenne olika tidskiften af sitt inre lif, hvilka föregått hans benådade tillstånd. Han har således, såsom ock de trogna i allmänhet, genomlevvat trenne olika andliga tillstånd: det första, då han "lefde utan lag", ett naturlif i synd och säkerhet, och "då var synden död", slumrande och okänd; det andra, då budordet var kommet i hans inre, hvarigenom synden blef väckt till lif, kraft och verksamhet, och "han vardt död"; det tredje då han "lefde i Guds Sons tro", då Kristus lefde i honom, apostelns troende och helgade lif.

Och jag lefde en gång utan lag. Här blickar aposteln tillbaka på det första af dessa tre tidskiften. Däröfver säger han: "jag var en gång utan lag, och då lefde jag". Detta är meningen. Ty ordet, "jag lefde", betyder icke blott: jag var, jag framlefde; utan ordet har ett i grundtexten och sammanhanget märkbart eftertryck, såsom motsats till det, som sedan säges: "jag vardt död"; likasom vi här också märka samma motsatser i afseende på synden, när han om henne säger, att under det första tidskiftet, då han lefde utan lag, "då var

* I vår svenska bibel och några andra äro verserna så fördelade, att dessa sista ord, »och jag vardt död», börja den tionde versen; men ser man på sammanhanget, så tyckes den versfördelning, vi finna i andra biblar, och hvilken här blifvit följd, hafva goda skäl för sig.

synden död" (v. 8), och åter, när budordet kom, "då lefde synden upp". När jag lefde utan lag, då var synden död; och när synden genom budordet lefde upp, då vardt jag död. Så talar här aposteln. Hvad det betyder, att aposteln "lefde", när han var utan lag, kan man genom det hela lätt förstå, nämligen icke blott: jag kände icke till döden, jag var okunnig om den dödsdom, som för syndens skull var fälld öfver mig; utan äfven: jag var till mitt moraliska lif fri och stark, jag hade god tillförsikt till min förmåga att med egna gärningar förvärfva det eviga lifvet; jag kunde göra allt, hvad jag ville och borde, menade jag — lagen hade ännu icke "dödat mig" (v. 11). Att detta är meningen af orden: "jag lefde", det förstå vi därigenom, att aposteln talar om ett lif, som berodde af den omständigheten, att han var "utan lag". Att han då "lefde", det kan icke beteckna något lif i vanlig bemärkelse, såsom det lekamliga, andliga eller eviga; ty det lekamliga lifvet hade han ock under lagen; och från det andliga och eviga lifvet var han "utan lag" längst aflägsnad. Men icke heller kan här menas syndens och lustarnas lif, ty därom säger han tvärtom: "då var synden död". Så återstår då endast det redan sagda, att här menas detta själf tillräckliga moraliska lif, den obrutna egna kraftens lif, med andra ord, att hans själftråffärdiga och själfverksamma jag lefde; ty det är detta, som dödas genom lagen.

Nu: på detta sätt "lefde jag", säger aposteln, då jag var "utan lag". Jag var väl icke utan en yttre bekantskap med lagen, men utan dess kraft i samvetet, utan det sanna förståndet om lagens andliga kraf och utan erfarenhet af dess verkan på naturen; jag var sofvande, jag kände icke synden och Guds vrede öfver henne, och var därför säker och obruten i min egen kraft, okunnig om den förskräckelse och vanmakt, som den rätta syndakänslan medför. Detta är lätt att förstå, emedan vi alla erfärit det och dagligen se det på alla sidor. Ehuru hvarje människa är full med synd, lefver dock hela världen i en sådan säkerhet, som vore hon alldeles fri från allt ondt och stode i det bästa förhållande till Gud och hans lag. Hon kan icke begripa, att någon behöfver frukta för Guds vrede och den eviga döden, såframt han icke begått några rätt grymma gärningar af obarmhärtighet eller dylikt. Men att människan är glad i världen, att hon uti de ting, som i världen äro, har sitt allt, sin hjärteförnöjelse (således sina afgudar); att hon icke först och sist tänker på Gud, umgås med Gud, helst talar med Gud och om Gud, helst vill tjäna honom (således icke älskar Gud), det bekymrar henne intet. Hon säger: man kan

väl ändå älska Gud, fastän man icke först och sist tänker på honom eller umgås med de ting, som honom tillhöra; och vidare: man kan väl ändå vara god och from, fastän man icke håller Guds lag (således älskar synden mer än Gud), eller fastän man icke kan tåla den eller den människan (således lefver i hat). På detta sätt tröstar sig världen och fruktar knappast ett ögonblick för helvetet, fastän hon lefver i all ogudaktighet och har hjärtat fullt med afgudar, med syndiga lustar och begärelser. Men på en sådan tid kunna ock syndens lustar vara ganska stilla i naturen, så att den sofvande människan med lätthet för ett fromt och vackert yttre lefverne; såsom aposteln säger: "utan lag är synden död". Då frestade hon mig icke mycket, när hon intet motstånd mötte.

Men när budordet kom, lefde synden upp. "När budordet kom", d. ä. när dess heliga vikt och sanna betydelse grepo min själ; när jag såg, att den helige Guden förbjöd själfva begärelsen till det, som i lagen förbjudes. Aposteln hade förut hört och lärt budordet efter dess bokstaf; men det hade icke kommit till sin fulla utsträckning och kraft i hans samvete. Och blott så mycket som man känner lagens fordringar och vikt i samvetet, blott så mycket känner man synden. Alla människor känna till någon viss grad, att de äro syndare; men här lär aposteln, såsom vi ock förut funnit, att ingen människa känner synden till dess rot och härskande makt öfver naturen, förrän hon lär känna begärelsen, dess syndighet och dess makt. Och denna kännedom om begärelsen äger ingen människa, förrän hon blifvit väckt ur syndasömn, och budordet med gudomlig vikt börjat angripa, bestraffa och fördöma allt, som är oheligt hos henne. På en sådan erfarenhet syftar aposteln med orden: "När budordet kom". Då lärde han känna synden, icke blott till dess olika utgreningar, i det hon genomtränger och förgiftar alla våra krafter, förståndet, viljan, inbillningskraften, ja, vår syn och hörsel, våra ord och gärningar; utan han lärde ock, såsom förut är sagdt, känna hennes härskande makt öfver vår natur, hvarigenom denna är, såsom i v. 14 säges, "såld under synden" och, såsom i kap. 8: 7 säges, "icke Guds lag underdånig, icke heller kan vara det", så att människan är alldeles oförmögen att befria sig ifrån syndens makt. Sådant lära och tro vi aldrig genom blotta ordets undervisning därom. Endast när budordet kommer till den kraft, att synden uppväckes och den arma människan, under ansträngningar att göra henne motstånd, blir helt utmattad och tillintetgjord, då lär hon det. Och detta är en alldeles nödvändig er-

farenhet och lärdom; ty först då kan hon till salighet höra, hvad som säges om vår frälsning genom honom, som är oss gifven både till rättfärdighet och till helgelse. Detta är det saliga slut, den trofaste Guden åsyftar äfven med lagen; ehuru verket börjas på det bedröfliga sätt, som aposteln här säger: "När budordet kom, lefde synden upp igen".

"Synden lefde upp". Hvad det betyder, att synden lefde upp, då budordet kom, det hafva vi redan förstått af föregående vers. Synden var förut död, säger aposteln, den var slumrande, stilla och okänd; men när budordet kom till kraft och verksamhet, då väcktes synden till nytt lif, då "tog hon anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse", säger aposteln; all ondska, som fanns i naturen, blef nu lefvande och rörlig att strida mot Guds bud: än egentliga begärelser till det förbjudna, än förtviflan och bitterhet emot Gud, än högmod och lättsinne, än vrede och otålighet mot medmänniskor, än åter syndiga begärelser, än lögn och förställning — och allt förskräcker och ängslar den arma själen, och dock kan hon icke göra sig fri därifrån. Sådant åsyftar aposteln, då han säger: "När budordet kom, lefde synden upp".

Och jag vardt död. Hvad detta betyder, skola vi förstå af det motsatta förhållandet: jag lefde, då jag var utan lag. Sammanhanget är här så klart och tydligt, att hvar och en ser, huru aposteln ställer emot hvarandra dessa förhållanden: då jag var utan lag och synden var död, då lefde jag; men när budordet kom, och synden fick lif, då vardt jag död. Därför måste de ock ömsesidigt förklara hvarandra. När nu det uttrycket: "jag lefde" (när jag var utan lag), icke kan beteckna blott en öfvertygelse, en inbillning om det eviga lifvets ägande, utan äfven ett däraf följande mod och en viss kraft att arbeta på upprättandet af sin egen rättfärdighet; så måste ock detta, "jag vardt död", beteckna, att jag genom lagen icke blott beröfvades min inbillning om lifvet och blef öfvertygad om min dödsdom, utan ock att jag genom den bedröfliga erfarenheten af syndens lif och värde förlorade mitt mod och min inbillade kraft — att mitt själfverksamma "jag" blef dödadt. För att förstå detta ställe måste man väl betänka, hvad aposteln förut sagt, nämligen att det var icke blott det budet: "Du skall icke begära", som lärde honom förstå synden, utan ock den bittra erfarenheten, att synden genom lagen endast fick lif och uppväckte i honom all begärelse; det var denna erfarenhet (hvilken han ock vidlyftigast beskriver), som afgjorde, att han "vardt död".

Därför har man gifvit blott en half förklaring öfver detta ord, "jag vardt död", när man uttydt det så: jag blef öfvertygad om min dödsdom. Detta är ännu blott den ena delen af hvad aposteln här beskriver; han har i synnerhet talat om erfarenheten, om lagens utmattande verkan, nämligen att den väckte synden till lif. Vi få icke förbise denna sammanställning: När synden lefde upp, då vardt jag död — icke när jag blott af budordet blef upplyst om begärelsens syndighet. Därför är betydelsen af dessa ord, "jag vardt död", fullständigare uttryckt sålunda: jag blef först genom budordet mot begärelsen öfvertygad, att jag med all min gärningsrättfärdighet dock var dömd såsom syndare och således dömd till döden, då jag icke kunde frigöra mig från begärelsen; för det andra blef jag ock genom den utmattande erfarenheten af syndens lif och begärelsernas tillväxt genom lagen alldeles rådlös, vanmäktig och tillintetgjord. Nu förföll äntligen mitt mod, min egen kraft; nu var det slut med mig, såsom själf medverkande till min frälsning: mitt själfverksamma "jag" vardt dödt, nämligen i samma grad afmattadt, som synden genom lagen fick lif; nu gaf jag mig äntligen förlorad. Sådant heter här: "jag vardt död". Härmed följer ock ofta hos utarbetade själar en viss död i känslan, så att när de länge arbetat, kämpat, bedt för att öfvervinna det onda och allt visar sig fåfängt, de förfalla i en död vanmakt, som antyder deras förtviflan på allt eget görande. Och just därför att denna död i känslan är en följd af förtviflandet på allt eget görande, hör den verkligen till den död, aposteln här omtalar; ty hufvudsaken däri är, att människan genom lagen lär att förtvifla på sig själf och allt eget görande till sin frälsning.

Så hafva vi nu sett, huru Paulus först en tid varit "utan lag", utan dess kraft i samvetet; då var "synden död", slumrande och okänd, och då "lefde han", okunnig om den dödsdom, som hvilade öfver honom, stark och obruten i sin gärningsrättfärdighet*. Sedan

* Huru långt fram i aposteln lefnad hans säkerhetstid sträckte sig — detta »en gång», då han lefde utan lag — därom äga vi ingen bestämd underrättelse; men ganska säkert är, att icke hela hans fariseiska lif varit ostördt af lagens kraf på den invärtes människan — ganska säkert är, att hans andra lefnadsskifte, då han kände begärelsen och dödens udd, varat längre än de tre dagar, då han låg nedslagen i Damaskus. Att han såsom farisé »gick längre i judendomen än många samtida af sitt folk», att han höll sig »efter strängheten i fädernas lag» och »var en ifrare för Gud» (Gal. 1: 14; Apg. 22: 3), redan detta kunde vara en verkan af en inre eld i hans samvete; men ännu mer vittnar hans »nit» att förfölja nasaréernas parti, att han på den tiden icke varit

hafva vi sett, huru en annan tid inträdde för honom, "då budordet kom", då lagen kom till lif och kraft i hans inre, angrep och fördömde begärelsen, men därmed endast verkade i honom all begärelse, så att han omsider alldeles förtviflade på all sin rättfärdighet, såg blott döden för ögonen och blef nu rådlös, vanmäktig och tillintetgjord.

rätt lugn och obesvärad af lagens udd. Först är det ett gammalt rön, att den människa, som är mycket otålig mot sanningens ord, icke är så lugn och säker på sin egen ställning som den, hvilken kan likgiltigt lämna sanningens predikan i sitt värde; själfva den feberaktiga fientligheten vittnar om en inre oro. Men för det andra, då Herren Jesus säger till den af det himmelska skenet och rösten nedslagne Saulus: »Dig är svårt att spjärna mot udden», har det många skäl för sig att antaga, att denna »udd» varit det oroande budordets udd i hans samvete. Då vi betänka, hvad nyss är sagdt, att en framstående fientlighet mot sanningen vittnar om en inre oro, är det ganska antagligt, att Herren Kristus med dessa ord ville säga: Saul, Saul! jag vet den innersta grunden till din fientlighet; du har af min och mina vittnens andliga förklaring af lagen blifvit störd i din själfvärdighet; du har fått en udd i ditt samvete, mot hvilken du spjärnar med din förföljelse o. s. v. Ty vi skola icke förglömma, att det var just Kristus, som med sin andliga förklaring af lagen (t. ex. Matt. 5: 20—48) hade bragt fariséerna i oro, sönderrifvit deras rättfärdighetsklädnad och stungit dem i samvetet. Denna »udd» var således utan tvifvel den i samvetet stingande »dödens udd», nämligen synden och lagen (1 Kor. 15: 56). Vi hade säkert orätt uppfattat fariséen Saulus, om vi ansåge honom lika med den, som stod i templet och var förnöjd att icke vara en röfvere eller mördare, och hvars fastor och tionde voro honom nog till rättfärdighet. O nej, historien säger, att det »skar dem i deras hjärtan» (dem, bland hvilka Saulus var en), då de hörde Stefani anklagelse: »I som hafven fått lagen genom änglars medverkan men icke hållit honom» (Apg 7: 53—58), denna anmärkning skar honom i hjärtat, emedan den uppref dess sår. Att lagen var andlig och kräde en fullkomlig kärlek och renhet, däraf hade han visserligen förstått något, men han sökte alltid afvärja laguddens dödsstyng; ty »dö» ville han alldeles icke, utan försökte i det längsta att med nya plåster af själffromhet läka såren, med andra ord: nedtysta lagens anklagelser och bevinga den i honom rådande synden. Men lagen kom honom allt närmare och närmare och uppväckte dock allt flera begärelser; den ena frukten efter den andra föddes åt döden (v. 5); det var ett marterlif nära helvetet, och likväl — likväl dog icke den till blods sargade fariséen förrän på vägen till Damaskus, när det himmelska skenet omgaf honom. »Då blef han af lagen nedkastad till jorden», säger Luther; då märkte han äntligen, att han icke längre kunde spjärna mot udden; »och jag vardt död», säger han själf; han låg nu där för-lorad och blef nu frälst af idel nåd.

10. Och budordet, som var gifvet till lif, befanns vara mig till död.

Och budordet, som var gifvet till lif, befanns vara mig till död. Så erfor och lärde jag då genom följderna, att samma lag, som enligt sina uttryckliga löften är till lif för den, som helt fullgör honom, och äfven efter min inbillning skulle lända mig till lif, densamma var mig till död. Hvilken förunderlig upptäckt, då hela världen går i de tankarna, att lagen skall vara oss till lif, skall vara vår salighetsväg — att nu upptäcka motsatsen, nämligen att Gud, sedan människan är fallen, har ett helt annat ändamål med lagen, nämligen att den tvärtom skall tjäna till att öfverbevisa oss om vår synd, död och fördömelse, att beröfva oss allt hopp om lif genom vår egen rättfärdighet och därigenom blifva oss en "tuktomästare till Kristus".

"Budordet var gifvet till lif" — lagen skänker det eviga lifvet åt alla dem, som hålla och fullgöra honom; såsom skrifvet är: "Den människa, som gör efter dem, skall lefva genom dem"; och åter: "Gör det, så får du lefva". Budordet betecknar här hela lagen; men uttrycket synes vara valdt för att påminna om det budet, som uppenbarar begärelsen, och som på samma gång uttrycker alla budens andliga kraf, hvarigenom lagen befanns vara till död. Det var, när detta budord fick lif och kraft i samvetet, som det dels fördömde den blott i gärningar rättfärdiga, dels verkade all begärelse och därmed endast gjorde synden mäktigare, hvarigenom hoppet på rättfärdighetens lön utsläcktes, och syndaren öfvertygades om sin dödsdom. Och så "befanns det vara till död". Att det är till död, beror således icke af någon brist i budordet, hvilket är "heligt, rättfärdigt och godt"; icke heller sviker lagens löfte, att "den människa, som gör efter dem, skall lefva genom dem"; utan orsaken ligger helt och hållet hos den fallna människan, hvilken omöjligt kan gifva, hvad hon icke mera har, nämligen den helighet, som lagen fordrar. Tvärtom äro vi så förgiftade och onda, att själfva den heliga lagen retar oss till öfverträdelse. Det var därigenom aposteln fann, att just den lag, af hvilken han hade hoppats lifvet, "densamma" var honom till död. Såsom ock Kristus sade: "Det finns en, som anklagar eder, Mose, på hvilken I hoppens". Det gäller således icke blott om Paulus, utan om alla människor efter syndafallet, att budordet är oss till död. Men huru det tillgår, det är just, hvad aposteln genom allt det föregående beskrefvit. Dock tillägger han därom ännu:

11. Ty synden tog anledning och förförde mig genom budordet och dödade mig genom det.

Förförde mig. Synden använde budordet till att förföra mig. Att detta är meningen, måste man veta för att rätt förstå ordet "förförde mig", nämligen att här icke talas om all slags "syndens förförelse", utan endast om den förförelse, hvartill synden använde budordet. Hvaruti består nu denna förförelse? Det måste vi se, af hvad aposteln här framställt. Han har först (v. 8) sagt, att "synden tog anledning och genom budordet verkade i honom all begärelse". Synden har således genom budordet "förfört" honom till allahanda utbrott, till öfverträdelser. För det andra har aposteln nyss talat om en upptäckt, nämligen denna: "Och budordet, som var gifvet till lif, befanns vara mig till död". Det var således vidare i denna hufvudfråga, han hade varit bedragen. Synden hade *genom budordet*, d. ä. lagen, förfört honom till att tro, att han skulle kunna genom dess gärningar förvärfva lifvet; och i detta bedrägeri hade han lefvat, ända till dess han genom budet: "Du skall icke begära", lärde känna synden och blef "dödad" af lagen. Så har aposteln förut talat. Häraf finna vi, huru synden genom budordet hade förfört honom, nämligen i tvenne viktiga frågor: hon lofvade rättfärdighet genom lagen, och hon verkade genom lagen öfverträdelse; hon lofvade lif genom lagen, och hon verkade genom samma lag döden. Detta tillgår på följande sätt: först innehåller lagen många heliga bud och förbud, åtföljda af hotelser och löften, och då inbillar sig den fallna människan, okunnig om syndens makt, att dessa heliga bud skola i henne verka, hvad de fordra, nämligen helighet, att dessa allvarsamma förbud och hotelser skola motverka, hvad de förbjuda, nämligen synden; men nu sker icke detta. Aposteln har sagt oss, att budordet tvärtom "verkade all begärelse"; synden, det förgiftade hjärtat, tager anledning af budordet att intala oss, huru ljuflig den förbjudna frukten måste vara. Sålunda har hon redan i första frågan, nämligen om vår rättfärdighet, på tvenne sätt bedragit oss genom budordet: först med att ingifva oss det hoppet, att vi genom lagen skulle varda heliga, och sedan därmed, att hon genom själfva förbudet ingifvit oss lusten till det förbjudna. Men likaså blifva vi bedragna i den andra frågan, nämligen om lifvet. Då lagen innehåller härliga löften om lif och salighet, när man håller och fullgör honom, så förledas vi af hufvudsynden, högmodet, till att hoppas, det också vi, fallna syndare, skola med egen rättfärdighet inför lagen kunna förvärfva lifvet; men, säger aposteln, slutligen "be-

fanns budordet, som var gifvet till lif, vara mig till död". Detta var då de frågor, hvaruti han hade blifvit bedragen genom budordet: han hoppades rättfärdighet däraf och blef syndare genom detsamma; han hoppades på lif genom budordet och blef dödad genom detsamma.

Men skulden till allt detta bedrägeri låg icke i budordet, säger han, utan i *synden*. "Synden tog anledning och förförde mig genom budordet" — synden, d. ä. den från fallet ärfda naturen, hvars djupaste art är själfviskhet och höga inbillningar om vår förmåga; ty sådan blef vår natur genom ormens ingivelse: "I skolen blifva såsom Gud". Det är endast denna förblindelse, som gjorde, att vi kunde hoppas rättfärdighet och lif genom lagen, då likväl denna kräfde fullkomlig helighet, och då Gud tidigt hade sagt, att "människans hjärtas uppsåt är ondt alltifrån ungdomen". Hade vi endast trott och vördat sådana ord af Gud, då hade vi ingen stund inbillat oss, att genom lagen vinna rättfärdighet och lif; men då vi hellre trodde ormarösten i vårt hjärta, blefvo vi af denna bedragna och det just genom budordet, som eljest skulle hafva öfvertygat oss om vårt fullkomligt förtappade tillstånd. Nej, i stället fattade vi af detta budord inbillningar, att vi genom lagen skulle vinna rättfärdighet och lif. Till sådana inbillningar var endast synden, eller ormarösten i hjärtat, orsaken. Och här ligger, både i apostelns ord och i innehållet, en ganska påtaglig hänsyftning på ormens sätt i paradiset att bedraga våra första föräldrar, då han dels ingaf dem höga och smickrande tankar om, hvad de skulle blifva, dels framställde den förbjudna frukten såsom både ljuflig och nyttig; och slutet därpå blef döden. På detta sätt verkar ock ormarösten i våra hjärtan, då den genom budordet först ingifver oss tankar om vår förmåga att själfva förvärfva rättfärdighet och lif, sedan genom samma budord verkar allahanda begärelser och sist äfven med samma budord dödar oss. Det förfärligaste i detta syndens bedrägeri är, att hon använder själfva det heliga budordet därtill, att, såsom en tolkare säger, "hon berömmar vägvisaren till rättfärdighet (Rom. 2: 17—20) för att med laggärningar mata människans djupaste lusta, högmodet, och därigenom göra den goda, heliga lagen till det mest dödande gift — nej, rättare sagdt: med en fariseisk dimbild af lagen håller människan i inbillningar om lif, tills hon i afslöjandets stund dödar henne med den verkliga lagen".

Såsom förut är anmärkt, är hela världen ännu i dag så bedragen, att hon anser lagen för vår frälsningsväg; ja, den inbillningen ligger så djupt hos oss alla, att äfven väckta och troende själar hafva största

möda däraf, och det hjälper icke, att aposteln i detta bref på så många sätt bevisat och sagt oss, att det är ett bedrägeri; det falska hjärtat gör, att vi icke tro det, såvida vi icke mera kännbart erfärit, hvad aposteln här framställt, och blifvit "dödade" af lagen. När budordet tilltalar oss och säger: "Du skall älska Herren 'din Gud' af allt ditt hjärta och af all din själ" o. s. v., så tro vi, att vi ock skola kunna göra det; vi företaga arbetet med god tillförsikt. Och fastän vi beständigt känna motsatsen i hjärtat, att vi älska allahanda småting mer än Gud, arbeta och hoppas vi ännu i det längsta på vårt eget fullgörande af budet och vilja icke tro, att vi äro så alldeles fördärfvade, att vi icke skola kunna göra det; vi vilja icke tro, att lagen skall "tillstoppa vår mun och göra oss brottsliga för Gud". Då Gud säger: "Du skall älska din nästa såsom dig själf", inbilla vi oss, att vi ock skola kunna fullgöra det; och fastän vi beständigt erfara, huru vi i allt äro oss själfva närmast, i allt syfta på oss själfva och vårt eget namn, vår egen vinning och äro så långt ifrån att lika huldt tänka på nästan, att till och med afunden icke är oss obekant; likväl förstå vi icke, att det är förloradt med all vår rättfärdighet inför lagen, utan hoppas ännu i det längsta därpå. Då budordet säger: "Du skall icke begära", du skall icke hafva den minsta syndiga tanke eller begärelse, äro vi ändå icke genast öfvertygade, att det är alldeles förbi med oss inför lagen, utan hoppas till och med, att vi skola kunna med budordet hämma begärelserna. Ja, äfven fastän vi ofta erfärit, hvad aposteln här lärt, nämligen att budordet tvärtom "verkar all begärelse", och vi genom sådan erfarenhet ofta blifvit nedslagna och dödade, reser sig likväl alltid ånyo den gamla inbillningen hos oss, att vi skola genom lagens kraf och hotelser blifva frommare och hämma synden. Såsom förut blifvit sagdt, äro äfven de trogna beständigt utsatta för detta bedrägeri och plåga sig ännu alltid länge med nya försök att genom lagen varda heligare, till dess de på nytt utmattade och dödade, återkomma till rätta förståndet, nämligen att "grenen icke kan bära frukt af sig själf", utan endast genom att förblifva i vinträdet. Huru mycket mindre kan den oerfarna människan tro detta? Hon tänker alltid, att lagen måste göra oss heliga; hon kan icke med några ord öfvertygas, att det är så alldeles förloradt med vår rättfärdighet och förmåga, att lagen skall endast uppväcka synden och döda oss, och att Gud vill skänka oss all nåd för intet, när vi blott känna oss förtappade och fly till idel nåd. Men erfarenheten gör dock så mycket, att vi i sinnet gifva sanningen rätt däri, att vi äro så förlorade, som

aposteln här lärar, och af lagen endast skola tillintetgöras. Men den erfarenheten är så bitter och nedslående, att aposteln kallar det att blifva "dödad" genom budordet. Han säger:

Och dödade mig genom det. Aposteln säger, att sedan synden först förfört honom genom budordet, hon sedan med samma budord "dödat" eller mördat honom. Huru detta tillgår, nämligen att vi genom budordet varda "dödade", det är just, hvad aposteln i det föregående beskrifvit, då han sade, huru synden lefde upp genom budordet, och han "vardt död". Såsom förut är sagdt om detta ord, "jag vardt död", att det icke kan beteckna blott en öfvertygelse om döden såsom syndens lön, utan betecknar i synnerhet den dödande verkan, lagen haft på honom; så är ock denna mening lika tydligt framträdande i dessa ord: "synden dödade mig genom budordet", nämligen då synden genom budordet blef allt mäktigare i allahanda begärelser, då blef jag genom denna erfarenhet ändtligen dödad, tillintetgjord; då blef jag icke blott öfvertygad om min dödsdom, utan jag blef ock, dels genom denna öfvertygelse, dels genom den tilltagande erfarenheten af syndens makt, ändtligen förlägen och rädlös, förtviflade på allt mitt åtgörande och låg nu där helt vanmäktig och död under min dom. Sådant verkade min inneboende synd genom lagen; hon "dödade mig genom budordet".

12. Alltså är visserligen lagen helig och budordet heligt och rättfärdigt och godt.

Sedan aposteln nu visat, att lagen icke är orsaken, utan endast en anledning för synden, drager han här slutsatsen om lagens beskaffenhet, dess stora förträfflighet. *Alltså*, säger han. I v. 7 hade han med ett starkt uttryck tillbakavisat den tanken, att i lagen vore något syndigt; och i de mellanliggande verserna har han visat genom lagens verkningar, att, långt ifrån att den skulle vara en orsak till synden, lagen tvärtom har varit medlet att upplysa honom om synden, ja, att uppenbara hela djupet af syndens ondska, öfvertyga honom om Guds heliga dom öfver synden och t. o. m. att genom uppenbarandet af denna djupa syndighet beröfva honom allt hopp att någonsin kunna bestå rättfärdig inför lagen. Af sådana verkningar drager han nu den slutsats, som uttryckes i denna vers, nämligen att lagen är "helig och rättfärdig och god". Att han begagnat tvenne namn för samma sak, "lagen och budordet", gifver blott desto mera fullhet och kraft åt denna hans slutförklaring, omfattande allt hvad Guds lag eller budord kallas,

Guds lag till alla dess delar. *Lagen är helig*, d. ä. såsom en uppenbarelse af Guds heliga väsende och vilja innehåller den icke blott motsatsen till allt, hvad syndigt är, utan ock en återspeglning af Guds egen helighet; därför är den ock för oss det fullkomliga rättesnöret för allt, som är heligt och Gud behagligt. — Den är *rättfärdig*, i det den både i sina bud och sina domar motsvarar den gudomliga rättvisan. Hvad är mera rättvis fordran, än att vi äro och göra, hvad i Guds heliga bud äskas, att vi icke alls synda? Om vi ock icke förstå Guds rättvisa i hans fordringar på den fallna och fördärfvade människan, så är detta blott ett af bevisen på vårt bristande förstånd, en följd af vårt syndafall. Att vi icke kunna fullgöra de billigaste fordringar, därtill är icke lagen utan vår ondska skuld. Hvad är mera billigt, än att vi öfver allting frukta och älska vår allsmäktige och gode Skapare? Hvad är mera rättvist, än att vi älska vår nästa såsom oss själfva? Hvad är mera rättfärdig fordran, än att vi äro heliga och icke ens hafva begär till det Gud förbjudit? Så är äfven det budordet rättfärdigt. Men äro lagens bud rättfärdiga, då äro ock dess domar allesammans rätta och rättfärdiga; då är med all rätt syndens lön döden. Korteligen: Herren är Gud; allt det han gör är rätt och rättfärdigt. — Men lagen är också *god*, d. ä. den åsyftar människans högsta välfärd, både vår timliga och eviga lycksalighet; den åsyftar, att människan redan här skall komma i det fullkomligaste och bästa förhållande till Gud, sin nästa och sig själf; ty redan för detta lifvet vore såväl den enskilda människan som hela samhällen i den lyckligaste belägenhet, om Guds bud blefve hållna; hvarje bud åsyftar så synbart människans väl, att lagen blott därigenom bevisar sitt höga ursprung från gifvaren af hvarje god och fullkomlig gåfva. Men äfven i vårt fallna tillstånd, genom hvilket ingen kan fullgöra lagen, är den dock öfvermåttan god och välgörande, där man rätteligen brukar honom (1 Tim. 1: 8), där han får utöfva sin rätta verkan, nämligen att döda vårt högmod och drifva oss till Kristus; ty först undfå vi då i honom just "den rättfärdighet, som lagen äskar" (kap. 8; 4; 10: 4), och därjämte äfven den Helige Ande, hvilken ock i våra hjärtan inskrifver lagen, så att den nu blir vårt kära och heliga rättesnöre. Och redan om vi betrakta lagen blott såsom ett sådant, såsom "våra fötters lykta och ett ljus på vår stig", såsom Guds egen förklaring i frågan om hvad som är godt och ondt; huru öfvermåttan god är icke lagen, ja, alldeles förträfflig! Såsom ock David sjunger: "Herrens lag är utan brist och vederkvicker själen; Herrens vittnesbörd är fast och gör

den enfaldige vis; Herrens befallningar äro rätta och gifva glädje åt hjärtat; Herrens bud är klart och upplyser ögonen; Herrens fruktan är ren och består evinnerligen; Herrens rätter äro sanning, allesammans rättfärdiga. De äro dyrbarare än guld, ja, mer än fint guld i mängd; de äro sötare än honung, ja, mer än renaste honung" (Ps. 19: 8—11).

Men att finna lagen så förträfflig, så "helig, rättfärdig och god", det sker icke, förrän människan, såsom Jakob säger, "har skådat in i den fullkomliga lagen, frihetens lag" (Jak. 1: 25), icke förrän vi genom lagen blifvit dödade ifrån lagen och fått lagens fullbordan genom "den enes lydnad", och med detsamma den heliga, villiga anden, hvarigenom lagen är skriven i hjärtat. Intill dess är den andliga lagens klarhet odräglig och förskräcklig för den oandliga människan, hvarom ock Luther anmärker: "Guds lag är god, rätt, helig och andlig och likväl en dödande bokstaf, därför att den visar, huru människan billigtvis borde vara, god, rättfärdig, helig, andlig och i allting sådan, som lagen bjuder". Men när nu människan är tvärtom, ond, orättfärdig, syndig, köttslig och i alla afseenden olik lagen, så blir lagen genom denna olikhet odräglig, tryckande och förskräcklig för människan och slutar med att bringa död och fördömdelse öfver henne. Detta är, hvad aposteln här framställt, nämligen att det är endast synden som gör, att lagen har sådana följder för oss; men därmed har han ock rikligen besvarat den i v. 7 uppkastade frågan, "om lagen är synd"; han har utförligt och klart bevisat, hvad han i denna vers sammanfattat såsom slutsats: "Lagen är helig, och budordet heligt och rättfärdigt och godt". Men då föreställer han sig ännu en invändning, hvilken han ock upptager och besvarar på det sätt, som nu följer:

13. Har då det, som är godt, blifvit mig till död? Bort det! Men synden har blifvit det, på det att hon skulle visa sig vara synd, därigenom att hon medelst det, som var godt, verkade min död, på det att synden skulle blifva öfvermåttan syndig genom budordet.

Har då det, som är godt, blifvit mig till död? Aposteln hade i v. 10 sagt, att budordet hade befunnits vara honom till död, och nu har han likväl i v. 12 förklarat, att budordet är heligt, rättfärdigt och godt. Detta kunde åter framkalla en fråga: Kan det, som är godt, verka döden? På denna fråga svarar han åter: *Bort det!* Vare det lika fjärran, som att lagen skulle vara synd (v. 7). Det är icke den

goda, heliga och rättfärdiga lagen själf, som verkat döden, utan det är *synden*, den inneboende ondskan, säger han; det är icke lagen, utan olydnaden för lagen, som åstadkommit döden.

På det att hon skulle visa sig vara synd, därigenom att hon edelst det, som var godt, verkade min död. Aposteln säger: Synden skulle hafva ett godt och heligt motstånd att resa sig emot, "på det att hon skulle visa sig vara synd", eller blifva känd för hvad hon är; ty då äntligen blef hon rätt känd, när hon "verkade min död medelst det, som var godt", nämligen lagen, budordet. Hade synden förorsakat döden genom retelse af någon annan ond makt, så hade hon kunnat hafva någon ursäkt; man hade då kunnat skjuta skulden på den andra onda makten. Men nu, då hon verkat döden genom det, som var godt, ja, heligt, då måste man vända hela sin fördömmelse mot synden själf; då blir hennes utomordentliga ondska rätt uppenbar. Huru ondt måste icke det ting vara, som åstadkommer det högsta onda genom det mest goda och heliga! Detta är ju nog starkt talande; och dock upprepar och inskräper aposteln sin tanke ännu eftertryckligare genom att ytterligare tillägga:

På det att synden skulle blifva öfvermåttan syndig genom budordet. Icke därmed nog, att synden skall blifva känd såsom synd, i det hon verkar döden genom det, som är godt, "genom budordet"; aposteln säger här, att hon därigenom också skulle blifva öfvermåttan syndig — "öfvermåttan", öfver mått och gränser syndig. Ty såsom nyss sades: hade hon genom en ond anledning blifvit väckt till lif och onda begärelser, så kunde hon dock fått anses såsom en tänkbar och måttlig ondska; men nu, när hon retas och uppväckes just genom det goda, det heliga, då måste man se, att hon är en alldeles omåttlig ondska, är, såsom man säger, mer än mänsklig ondska. Då jag märker, att jag just genom en klarare kunskap om Guds vilja får ännu mera begärelse till det han förbjuder, då blir mig min synd öfvermåttan svår, då kan jag blifva alldeles förskräckt öfver mig.

Och detta, säger aposteln, var lagens ändamål. Likasom i kap. 5: 20 säger han äfven här uttryckligt, att det varit Guds mening och afsikt med lagen, att synden skall på detta sätt blifva öfvermåttan syndig genom budordet. Här står i vår vers t. o. m. tvenne gånger: på det att (*hina*), "på det att hon skulle visa sig vara synd"; "på det att synden skulle blifva öfvermåttan syndig genom budordet". Det är således Guds eget ändamål, Guds mening och afsikt med lagen, att vi genom densamma skola blifva, icke rättfärdiga, utan "brottsliga",

ja, "öfvermåttan syndiga". Gud har således aldrig tänkt, att vi efter syndafallet skulle kunna fullgöra hans lag. Han har ett helt annat syfte med lagen, nämligen att tvärtom "öfverträdelsen skulle öfverflöda", och att vi således skola "dödas", blifva "dödade" genom lagen. Och hvad åsyftar Herren Gud därmed, att synden så skall "öfverflöda"? Intet annat, än att hans nåd då skall öfverflöda så mycket mer; att han skall få göra de "kranka" riktigt helbrädda, göra de hårdt bundna fångarna riktigt fria, göra alldeles förtappade syndare riktigt rättfärdiga, göra de fördömda riktigt saliga. Ju mera du förstår din synd, desto mera fri blir du ifrån lagen, då du lefver af tron. Det är Guds allvarliga vilja och mening, att vi skola vara så helt fria ifrån lagen (v. 4, 6), att vi tro på nåden såsom alldeles förlorade syndare. Det är Guds vilja och mening, att du därför skall blifva alldeles rådlös, tröttna och uppgifvas i din sträfvan att för nådens vinnande motsvara lagens fordringar; att du skall säga: det är alldeles förbi med min rättfärdighet inför lagen; jag har nödgats alldeles öfvergifva tanken därpå; jag lefver af en helt annan rättfärdighet — eller ock är allt förloradt.

Märk nu af allt, hvad aposteln här skrivit, du som står i någon underlig och bedröflig erfarenhet af synden och din misslyckade förbättring, så att du aldrig blifvit, såsom du tänkt, utan du tycker det är någonting besynnerligt med dig, att du aldrig kan blifva rätt gudfruktig, allvarlig, trogen och stark att stå synden emot, utan tvärtom har blifvit blott ännu mera syndig, i det du nu har fått känna synder, som du förr knappt visste af, t. ex. så mäktiga lustar och begärelser, att du icke mer vet, hvad du skall företaga, eller en så bedröflig hjärtats ogudaktighet och hårdhet, att du är färdig att alldeles förtvifla och öfvergifva all tanke på saligheten: märk af allt, hvad aposteln här skrivit, att allt detta ditt besynnerliga och grufliga elände är blott, hvad lagen, enligt Guds egen afsikt, skulle verka; allt detta elände heter här, att "synden skulle varda öfvermåttan syndig genom budordet", "synden lefde upp, och jag vardt död". Hela din andliga krankhet är således icke till döds utan till Guds ära. På detta sätt skall du snart icke veta något annat till din frälsning än Jesus Kristus och honom korsfäst. Det är detta saliga slut, Herren Gud åsyftar med lagen; men så bedröfligt tillgår det i erfarenheten.

Luther säger: "Det är hos Gud i himmelen rentaf beslutadt, att den som vill blifva rättfärdig och from, han måste först blifva en syndare och orättfärdig; den som vill blifva helbrädda, rättskaffens,

gudfruktig och upplyst, ja, en rätt trogen kristen, han måste först varda sjuk, dåraktig, en narr, förvånd, djåfvulsk, en kåttare och van-trogen turk; det år: han måste få känna, erfara (icke blott förstå), att han har af naturen ett lika så argt, otroget, med synd och djåfvulens såd uppfyllt hjårta, som en turk eller kåttare. Och såsom Paulus säger i 1 Kor. 3: "Om någon bland eder tycker sig vara vis i denna världen, varde han en dåre, på det att han må varda vis"; så står ock denna mening fast och trygglig: Det år den oföränderlige Gudens vilja i himmelen, att han vill af dårskap göra visa, af ondska fromma; af synd rättfårdiga, af ett förvåndt våsende ett rättskaffens, af vanvett upplysta människor och af en djåfvulsk skepelse gudfruktiga; hvilket bör så förstås, som nyss år anmärkt, nämligen då en människa känner den onda såden eller satans våsende och verk uti sig och ropar till honom, som år "kommen att nedslå djåfvulens gärningar", d. å. Guds Son (1 Joh. 3: 8). Frågar du nu, huru detta skall gå till, så blir svaret kort och godt detta: Du kan icke blifva sådan i Gud eller Kristus, som du gärna ville vara, med mindre du först blir sådan i dig sjålf och (stundom åfven) för alla människor, som han vill, att du skall vara. Men han vill, att du inför dig sjålf och alla människor skall vara det, som du verkligen år, nämligen en syndare: en syndare, ond, dåraktig, förvånd, djåfvulsk, otrogen o. dyl. Det år ditt namn, titel och vårldighet, att du heter och år ett vredens barn af naturen (Ef. 2: 3). Då du nu erfarit detta, då år du i Guds ögon den, som du ville vara, d. å. helig, from, uppriktig, rättskaffens, troende o. dyl. mer. Ty när du blifvit så helt ogudaktig och fördömd i dig sjålf, då blir Kristus med sin rättfårdighet kär och outhållig för dig, och då år hans rättfårdighet din, och du år sannerligen helig, hårlig och salig i Guds ögon. Detta var Guds stora, nådefulla åndamål med lagen. Lofvad vare då Gud för hans eviga nåd och gåfva!

Vi komma nu till det tredje hufvudåmnet i vårt kapitel. Aposteln har i det föregående, v. 7—13, visat, att det icke år lagens skuld, att den har sådana verkningar, som i v. 5 m. fl. blifvit nämnda (nämligen att den uppvåcker syndiga begårelser, att den åstadkommer vrede och död), utan att det år synden, den inneboende ondskan, som förorsakar detta. Nu gör han här, i v. 14—25, det tillågget om denna ondska, att den icke blott såsom en köttslig natur måste strida emot en andlig lag, utan att den ock år en sådan makt (hår kallad "syndens lag i lemmarna"), att åfven de, hos hvilka redan en "invårtes människa" år född, hvilken har sin lust till Guds lag, ålskar det goda

och hatar det onda — att äfven de icke kunna göra, hvad de vilja, utan måste sucka: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" Äfven detta förhållande framställer aposteln med berättande om sin egen erfarenhet, nämligen sin dåvarande erfarenhet. På detta sätt kom han här att beskrifva köttets strid emot Anden.

Men innan vi gå att betrakta själfva textorden, måste vi först något grundligare undersöka, om den nu uttalade uppfattningen af detta stycke är den rätta. Ty därom har varit olika meningar, emedan somliga tolkare funnit det svårt att förstå detta ställe efter dess lydelse, enligt hvilken aposteln talar om sig själf och sin närvarande erfarenhet; de hafva därför förklarat det så, att aposteln, fastän han talar såsom om sig själf, likväl måste åsyfta endast de opånyttföddas, helst lagträlars erfarenhet, och det i synnerhet därför, att en rätt kristen icke skall hafva så mycket ondt att klaga öfver, som det aposteln här beklagar. Att något närmare skärskåda denna fråga är för många själar af stor vikt, nämligen för dem, hvilka med all den nåd, deras hjärtan sökt och funnit i Kristus och hans evangelium, hvarigenom de blifvit nya människor och gå en helt annan väg genom lifvet än hela världen, likväl alltmer blifva eländiga syndare i sina egna ögon. En sådan tillväxande syndakänsla följer alltid med tillväxten i nåden; men när sådana själar nu höra och tro den förklaringen, att en sann kristen icke kan vara så syndig och eländig, som här säges, faller den domen på deras hjärtan, att de, som känna så mycken synd, icke kunna vara sanna Guds barn, födda af Gud, utan att de nödvändigt måste vara på något sätt falska och bedragna. Men äro de falska kristna, då kan nåden och Kristi evangelium icke höra dem till. Såsom aposteln säger: "Du har ingen del eller lott i denna sak; ty ditt hjärta är icke rätt inför Gud". — Här kan nu någon säga: Nådens dörr står ju likväl öppen; den bekymrade själen kan ju fly till Kristus, sådan hon är; hon behöfver icke den trösten, att äfven de rätta kristna hafva synd. Svar: Men tänk, när hon ofta så flytt till Kristus, och synden dock alltjämt förblir lika bekymrande hos henne, och detta förhållande framställes såsom ett bevis, att hon icke är i benådad tillstånd, hvad hjälper då hennes flyende till Kristus? Vi måste besinna, hvad nyss sades: bevisar det ett opånyttfödt tillstånd, att själen ännu måste föra den klagan, som förekommer i detta kapitel, att hon icke kan göra det goda, som hon vill o. s. v., då måste den själ, som ännu känner sådan svaghet hos sig, likväl förtvifla trots allt evangelium Huru

ofta hon än omvänder sig och tror, är synden ännu kvar; och om detta bevisar ett opånyttfödt och osaligt tillstånd, måste hon alltid vara osalig. Så äfventyrlig är denna punkt. Därför är det väl af nöden, att vi grundligt undersöka, huru härmed förhåller sig.

Hvad nu deras mening angår, hvilka icke vilja taga vår text, såsom den lyder, om en trogens, ja, om aposteln egen erfarenhet, utan om en vanmäktig lagträls; så äro deras skäl i synnerhet följande: Först, såsom redan är sagdt, synes det dem orimligt, att en rätt kristen, ja, en apostel, ännu skulle hafva att klaga öfver så stor svaghet som den, hvilken här beskrifves — hvartill kommer, att de ock orätt förstå några af textens ord, t. ex. ordet köttslig, v. 14, hvilket tages så, som voro detta detsamma som "köttslig" i kap. 8: 5, 8, 9, ehuru gr.-texten har helt olika uttryck och mening på förra och senare stället; vidare orden "gripas fången i syndens lag" (v. 23), likasom detta betydde "blifva en syndens träl", o. s. v. När man sålunda först inlagt i textorden en mening, som dessa icke innebära, blir det snart alldeles orimligt att tillämpa dem på aposteln. När man vidare hyser den meningen om de sanna helgonen, att de äro snart sagdt syndfria, eller man gör så, att man väl efter förståndet bekänner: Visst äro ock de ännu syndare, men så snart någon verklig synd förekommer, då bäfvar man tillbaka och säger: Nej, sådant finns icke hos de rätta helgonen, då kan man omöjligt anse texten passa in på dessa. — För det andra menar man, att det vore mycket skadligt att erkänna, det äfven de sanna helgonen kunna föra en sådan klagan, som aposteln på detta ställe; det skulle gifva ett betänkligt stöd åt säkerheten o. s. v., därför måste man försöka att här finna någon annan mening, än orden innebära. Men utom det, att vi alltid måste låta aposteln själf sörja för sin läras verkningar och i alla fall dock vara hans ord trogna; så böra vi ock besinna, huru allvarsamt han själf förebyggt missbruken. Redan i vår text förekomma ord, som, om vi rätt fatta dem, icke gynna den köttsliga säkerheten; men i synnerhet i kap. 8, där aposteln icke blott med korta och starka ord anmärker, att "om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till", att de, som äro köttsligt sinnade, icke kunna tackas Gud, utan ock förmanar dem, som hafva Anden, att nu, medelst denna, döda köttets gärningar, och så bestämdt förklarar: "Om I lefven efter köttet, skolen I dö". På sådant sätt har aposteln dels allvarligt förebyggt sin läras missbruk, dels ock nog tydligt låtit förstå, att det verkligen är hans lära, hvad ordalydelsen i

vår text innebär, att de rätta helgonen, som hafva Kristi Ande, också hafva ett sådant kött, som måste dödas och korsfästas.

Men vi återgå till den första betänkligheten, nämligen att en pånyttfödd och helgad människa icke kan hafva ett så stort syndaelände att klaga öfver, som denna text omtalar. På denna frågas afgörande ligger all vikt. De, som hysa sagda mening, tänka sålunda: att Paulus, såsom en helig apostel, icke gjorde det goda, som han ville, utan tvärtom gjorde det onda, som han icke ville (v. 29), ja, att en syndens lag i hans lemmar grep honom fången, sådant är ju alldeles orimligt. Aposteln var ju helig, och då var han ju icke ohelig; han var ju stark, och då var han ju icke svag; han var ju andlig, då var han ju icke köttslig. Sådant är deras förstånd. Om nu denna mening är riktig, nämligen att en rätt pånyttfödd och helgad man, såsom en apostel, icke har att klaga öfver något sådant, som här står, utan alltid är helig och stark, mäktig att göra det goda, som han vill, och att aldrig göra det onda, som han hatar, att aldrig blifva ens tillfälligt gripen eller fångad af syndens lag i lemmarna o. s. v. — är denna mening riktig och sann efter bibeln, då måste vi sannerligen sluta, att textens ord icke få tagas, som de lyda, såsom talade aposteln om sig själf, utan att han menar något annat, att han åsyftar blott dem, som äro under lagen. Ty det är riktigt att icke fatta ett enstaka bibelställe så, att det strider mot hela Skriftens uppenbara lära i samma ämne. Men däremot är det alldeles okristligt att tyda textens ord annorlunda, än de lyda, om deras egen mening icke strider mot Skriftens uppenbara lära. Och hvad säger nu Skriften? Lär Skriften, att de rätta helgonen skulle vara syndfria i sig själfva, icke skulle hafva en köttslig natur, aldrig vara svaga o. s. v.? Är icke hela Skriften full af motsatta vittnesbörd, både i tydliga ord och i alla exempel af helgonen, de rätta helgonen, som Gud själf kallat heliga? Hafva de icke på samma gång varit syndare? Hafva de icke alla klagat, bedt, gråtit, ropat, bäfvat? Och hvarför detta, om de kunnat göra det goda, som de velat, och aldrig blifvit gripna och fångna af "syndens lag"? Äger icke Kristus ensam den utmärkelsen, att han var "utan synd"? Men har jag synd, då måste jag ju instämma i Pauli klagan, i fall jag såsom han känner och aktar synden. De som icke besinnat detta, utan blott sett på de trognas helighet och kraft, dem har det gått, såsom det gick judarna i afseende på Messias: de hade läst hos profeterna de härligaste ting om Messias, att han skulle vara en mäktig herre och beseigrare af deras ovänner, att han skulle

vara Gud, vara den, "hvilken härkomst tillhör förgångna åldrar, torn-tidens dagar" (Mik. 5); men då de nu sågo honom "föraktad och öfvergifven af människor, en smärtornas man och förtrogen med krankhet", kunde de icke igenkänna och anamma honom. De förstodo icke, att det var Guds vishet och storhet, att just under den ömkliga gestalten fördölja all gudomens fullhet, kraft och härlighet. Så går det ock dessa, som icke förstå, att den rätta heligheten just skall bevisa sig under nöd och kamp med fördärfvet; de hafva läst om Guds kraft hos de heliga, men icke förstått, att den just skall bevisa sig under deras allra största svaghet (2 Kor. 12: 9); att det just är hemligheten af den sanna helgelsen hos en människa, att hon midt under den ömkliga erfarenheten af Adams fall och alla dess bedröfliga följder har en helig ande, som kämpar, kvider, ropar och arbetar emot det inneboende fördärfvet, men med allt detta går en helt annan väg genom lifvet än hela världen. De hafva icke förstått, att de mest anderika skola hafva den hårdaste kamp med naturens köttslighet, att de mest helgade skola djupast känna synd och ohelighet. Eller hvad säger Skriften? Det må vi åter betänka. Skulle icke helgonen dragas med fördärfvet genom hela lifvet på jorden? Hvad vittnar helgonens historia? Hvad vittna Davids psalmer, Petri tårar och Pauli "påle i köttet"? Hvadan hade vi då fått en sådan helgelselära, att en rätt helig människa skall kunna göra det goda, som hon vill, och aldrig behöfva klaga öfver synd och svaghet? Utan tvifvel blott af det arma förnuftet, som äfven lägger sig i andliga saker och då alltid är blindt och förvillande. Men lofvad vare Herren, att apostelns ord här äro så klara och bestämda, som de äro!

Här äro i synnerhet tre omständigheter, som bevisa, att aposteln i vår text talar om sin egen närvarande erfarenhet. Den första bland dessa bevisande omständigheter ligger i själfva textens egen lydelse samt däruti, att den icke strider mot Skriftens lära för öfrigt. Så snart en text har en klar och bestämd lydelse, och denna icke strider mot Skriften, är det ju en ovillkorlig plikt att taga orden, såsom de lyda. Hvad skall leda oss om icke textens egna ord? Att nu det bokstafliga innehållet af vår text icke strider mot Skriften, därom hafva vi redan sett något, men därom skola vi allt framgent under textordens betraktande förvissas. Vi vilja nu blott se, att textens lydelse är sådan, att hvar och en, som blott ser på texten, alltid fattar den så, att aposteln talar om sig själf och om sin närvarande erfarenhet. Han brukar nämligen alltigenom orden "jag", "jag" och "jag själf" (v. 25),

utan att med ett enda ord antyda, att han talar i någon annans namn, "talar efter människors sätt" eller dylikt. Nej, han säger "jag", "jag själf" (*avtos ego*). Likaså bestämdt skiljer han i afseende på tiden allt, hvad han här säger, från det han sagt i v. 7—13. Då han där brukat ord, som uttrycka en förfluten tid, talar han här alltigenom med ord, som uttrycka den närvarande. Förut hette det: "jag hade icke vetat af begärelsen", "synden tog anledning", "synden verkade i mig all begärelse", "jag lefde en gång utan lag", "budordet kom", "jag vardt död" o. s. v. Men från och med v. 14 blir förhållandet omvändt, så att han oafbrutet använder ord om närvarande tid och säger t. ex. "jag är köttslig", "jag vet icke hvad jag gör", "jag gör hvad jag icke vill", "jag medgifver, att lagen är god", "viljan har jag", "jag har min lust till Guds lag" o. s. v. På hvilken grund kan man nu antaga, att aposteln menar något helt annat, än hvad han säger? — att då han säger "jag själf", han menar en annan människa? att då han brukar ord om den närvarande tiden, han menar en förfluten tid? Af hvad vikt och värde är då texten, apostelns egna ord, om man kan behandla dem så, att de skola gifva en motsatt mening mot den de själfva innehålla? Då nu härjämte ordens tydliga mening är i fullkomligaste öfverensstämmelse med hela Skriftens lära, må visserligen ingen kristen tillåta sig att tyda den helige aposteln ord annorlunda, än som han själf talat. Således säger oss redan textens lydelse i sin helhet, att aposteln talar om sig själf och sin närvarande erfarenhet.

Men jämte det att textens hela lydelse är sådan, äro här ock några särskilda ord af den betydelse, att aposteln icke kan hafva brukat dem om sitt opånyttfödda tillstånd eller i någon opånyttfödd människas namn. Bland sådana ord må först nämnas, att aposteln i v. 22 säger sig hafva en invärtes människa med lust till Guds lag. Hvad den "invärtes människan" angår, har man visst försökt att tillämpa de orden på något, som man kallat den naturliga människans "bättre jag", nämligen en samvetets och förnuftets röst, som strider mot grofva, förstörande och förnedrande laster. Andra åter hafva velat förklara "lusten till Guds lag" med den förekommande nådens verkningar till några kraftlösa försök att strida mot fördärfvet. Men alla sådana tydningar hafva äntligen alltmer funnits odugliga. Ty här måste dock till slut blifva fråga om, hvad aposteln själf menat, icke hvad mening vi kunna inlägga i hans ord. Har väl aposteln någonsin med den "invärtes människan" betecknat något, som ligger i naturen?

Emedan den "invärtes människan" i texten framställles såsom motsats till "köttet", har man då ock velat förklara köttet så, att detta skulle beteckna blott en grof sinnlighet, ja, själfva kroppens lustar, och så har man därifrån skilt det inre i människan, hjärtat, förnuftet, samvetet, och kallat detta inre för den invärtes människan. Men vi må endast erinra oss, att denna invärtes människa måste vara god och helig, eftersom den skall strida mot köttet. Skulle nu detta vara aposteln mening, att hos den opånyttfödda finns något sådant godt och heligt? Dåraktigheten af ett sådant antagande är så grof, att säkert många kristna skola anse den icke behöfva ådagaläggas. Må vi blott påminna oss Kristi ord om den invärtes människa, som vi hafva af naturen. Han säger: "Inifrån, från människornas hjärta, utgå de onda tankarna, hor, skörlefnad, mord, stöld, girighet, ondska, svek, liderlighet, afund, hädelse, högfärd, dåraktighet" (Mark. 7: 21). Så klagade ock Herren Gud tidigt (1 Mos. 6: 5), att "människornas ondska var stor på jorden, och att deras hjärtans alla uppsåt och tankar beständigt voro allenast onda". Och nu skulle aposteln tala om ett sådant "bättre jag" hos de opånyttfödda och kalla det den "invärtes människan", som "har lust till Guds lag" och strider mot köttet? Är väl detta aposteln mening? — Så har ock aposteln en helt annan lära om köttet än den ofvan nämnda. Då aposteln beskriver köttet och uppräknar dess gärningar, räknar han därtill icke blott den grofva sinnligheten, "skörlefnad, orenhet, liderlighet", utan ock dessa inre eller hjärtats synder: "afgudadyrkan, trolldom, fiendskap, tråtor, afundsjuka, vrede, partisinne... och annat sådant" (Gal. 5). Vi finna alltså, att med kött menas allt, som är "födt af köttet" (Joh. 3: 6), äfven allt det inre, alla själens krafter, uppfyllda med det adamtiska fördärfvet. Då nu likväl äfven den naturliga människan har något inom sig, som strider mot vissa gröfre synder, så kan detta dock aldrig vara detsamma, som aposteln här menar med den invärtes människa, som har sin lust till Guds lag; nej, detta "bättre jag" hos den opånyttfödda människan är antingen samvetsrösten, hvilken väl dömer om ondt och godt, men aldrig innebär kärlek till Guds lag, eller är detta "bättre jag" blott en finare yttring af egenkärleken, hvarigenom man gärna flyr sitt eget fördärf, sin förnedring o. dyl. Det är aldrig ren kärlek till det goda och hat till själfva synden, hvilken kärlek och hvilket hat endast Guds Ande föder; det är icke "lust till Guds lag", hvilken endast uppkommer genom tron. Och hvad den "förekommade nådens" verkningar angår, så måste väl dessa öfverensstämma med

apostelns beskrifning, v. 7—13, nämligen att människan får ljus i Guds lag, som då uppenbarar begärelsens syndighet m. m. Men hvad säger aposteln om det ljusets verkan? Han har tillräckligt bevisat, att det ljuset verkar icke kärlek till det goda, utan tvärtom "verkar all begärelse"; han säger: "Då lefde synden upp". Vi finna således, att allt, hvad man försökt till att borttyda apostelns mening i textens ord, är idel mörker och förvillelse.

Hvad aposteln menar med den "invärtes människan", är uppenbart såväl af texten som af andra ställen, där han brukar samma ord, såsom 2 Kor. 4: 16; Ef. 3: 16, m. fl., nämligen att han med den invärtes människan menar detsamma som den "nya människan, den efter Gud skapade." Luther säger angående vår text: "Den invärtes människan är här anden, som födes af nåden och strider i de heliga mot köttet och förnuftet". Därför ser man ock, huru aposteln i vår text på det uttryckligaste skiljer sitt nya jag ifrån det gamla. Om sitt nya jag talar han t. ex. i följande ord: "Hvad jag hatar, det gör jag"; "så är det nu mera icke jag, som gör det, utan synden, som bor i mig"; "viljan har jag" . . .; "ty det goda, som jag vill, det gör jag icke"; "jag har min lust till Guds lag efter den invärtes människan" o. s. v. I dessa och andra uttryck uti vår text framträder hans nya jag, den nya människan. Och detta jag framhåller han såsom sitt eget rätta jag. Om sitt gamla jag åter, den gamla människan, säger han: "Jag är köttslig, såld under synden"; "hvad jag hatar, det gör jag"; "jag vet, att i mig, d. ä. i mitt kött, bor icke något godt"; "det goda, som jag vill, det gör jag icke, men det onda, som jag icke vill, det gör jag". När aposteln så tydligt skiljer mellan tvenne jag hos sig, såsom mellan tvenne människor i samma person, visst blir det svårt att återfinna motsvarigheten härtill hos en opånyttfödd; visst blir det tydligt, hvad han menar med den "invärtes människan". Och såsom redan är anmärkt, är visserligen "lust till Guds lag" något helt annat än det naturliga samvetets känsla af lagens kraf eller förnuftets strid mot vissa förstörande laster; ty däri ligger, såsom redan är sagdt, blott egennytta, icke kärlek till det goda, icke lust till Guds lag, icke hat till synden själf, utan endast till några obehagliga följder. Skriften lär öfverallt, att i naturen finns icke kärlek till Gud och hans lag. Aposteln säger i kap. 8, att "köttets sinne är fiendskap mot Gud, ty det är icke Guds lag underdånigt och kan icke heller vara det". Skulle nu samma apostel mena, att kärlek till det goda och lust till Guds lag skulle finnas hos den opånyttfödda — eller hos den kvalda lagträlen,

om hvilken han i vårt kapitel sagt, att han genom lagen endast får syndiga begärelser? Lust till Guds lag framställles ock öfverallt i Skriften såsom utmärkande för trogna och frälsta människor. "Säll är den man, som har sin lust i Herrens lag och tänker på hans lag både dag och natt" (Ps. 1: 2). "Säll är den man, som fruktar Herren och har sin stora lust i hans bud" (Ps. 112: 1). Och om sig själf säger mannen efter Guds hjärta: "Jag vill hafva min lust i dina bud, ty de äro mig kära". "Huru kär har jag icke din lag! Hela dagen begrundar jag den". "Herre, din lag är min lust" o. s. v. (Ps. 119: 47, 97, 174). När nu Skriften vittnar, att köttets sinne är "fiendskap mot Gud" och "icke kan vara hans lag underdånigt", men att "lust till Guds lag" utmärker en helig och säll människa; när Skriften vittnar, att den naturliga människans inre just utgör den förgiftade källan, från hvilken allt ondt härflyter, och aposteln i vår text talar om en invärtes människa, som strider mot köttet (och "köttet" innefattar också detta inre onda): huru kan då aposteln här hafva framställt en opånyttfödd människas, en blott i otro arbetande lagträls erfarenhet?

Men här är ännu en vers i texten, som mera kort afgör frågan. Detta är den tjugufemte. Sedan aposteln i v. 24 klagande suckat: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" utbrister han i v. 25: "Jag tackar Gud genom Jesus Kristus, vår Herre. Så tjänar jag nu själf Guds lag med anden, men syndens lag med köttet". "Jag tackar Gud genom Jesus Kristus, vår Herre". Är väl detta en i otro död syndares utrop? Måne aposteln vill med ett sådant utrop beteckna en lagträl, som icke känner Kristus eller tror på honom? Paulus säger, att "ingen kan säga: Jesus är Herre, utan genom den Helige Ande". Här tackar han nu Gud "genom Jesus Kristus, vår Herre". Skulle äfven detta vara den opånyttfödda lagträls ord? * Nej, här talar uppenbarligen den troende

* I dessa slutord hafva äfven de, som annars i hela denna del af kapitlet velat se blott en lagträl tecknad, funnit aposteln själf tala i eget namn. Men huru kunna de då hålla sig vid sin antagna mening, att här talas för öfrigt blott i en lagträls namn? Det göra de på ett sätt, som är nästan ömkligt att skåda. De säga, att aposteln här med ens gjort ett språng ifrån sin skildring af lagträlen till sin egen saliga ställning att vara fri från denna trældom; men att han sedan i samma vers återtager sin skildring af lagträlen, då han tillägger: »Så tjänar jag nu själf Guds lag med anden (där står dock: *jag själf* Guds lag med anden), men syndens lag med köttet». Detta sista, mena de,

aposteln själf. Och därpå tillägger han såsom summan af allt hvad han här förut sagt: "Så tjänar jag nu själf Guds lag med anden, men syndens lag med köttet". Det är detta sista, som i synnerhet stöter dem, hvilka icke förstå, att två så stridiga naturer finnas hos de pånyttfödda. Uttrycket blir ock ännu mer stötande, då man anser "köttet" blott beteckna utvärtes gärningar. Vi hafva förut sett, att aposteln icke talar så om köttet. Här bör därför märkas, att aposteln icke säger: "med gärningarna", utan: "med köttet", hvilket inbegriper i sig äfven själens innersta krafter, såsom alla i Adam fördärfvade — köttet tjänar synden, om den ock icke får utbryta i gärningar. Dock äro ej heller alla ord och gärningar hos helgonen syndfria; men därom är ej här taladt. Aposteln säger här blott "köttet", och att detta går sin egen väg eller enligt sin natur är i syndens tjänst. Och då nu lagträlen, såsom vi förut funnit, aldrig tjänar Guds lag med anden, aldrig har lust till Guds lag, utan tvärtom, ju mer han pressas och drifves af lagen, får desto mer "begärelse till synden", så torde vi vara öfvertygade, att det är densamme, som prisar Gud genom Jesus Kristus, hvilken ock tjänar Guds lag med anden; men densamme bekänner äfven, att han med köttet tjänar syndens lag.

Och då vi se, att samma apostel på andra ställen bekänner, att han hade att dragas med ett sådant kött, som måste "spåkas och underkufvas", på det han själf skulle "hålla profvet" inför sin egen predikan, såsom han i 1 Kor. 9: 27 säger: "Jag spåker min kropp och underkufvar honom, på det att jag icke må predika för andra och själf icke hålla profvet"; och att han i 2 Kor. 12 berättar, huru han äfven efter en så härlig erfarenhet, som han kallar att varda "uppryckt ända till tredje himmelen och höra outsägliga ord", icke var renare till sitt kött, än att han, den helige aposteln, kunde "förhäfva sig", och på det han icke skulle "förhäfva sig", behöfde en sådan tuktan, som han

skall nu åter vara en annans ord än dens, som »tackar Gud genom Kristus». Så skulle aposteln, utan att med ett enda ord antyda något sådant, hafva hopblandat föremålen! Är det dock värdigt att så tolka en inspirerad apostels ord? Äfven hafva de själfva så känt det svåra och äfventyrliga i sitt tolkningsprång, att de omsider undrat, om icke här vore något fel i texten, om icke lofsägelsen till Gud genom Kristus bort komma efteråt, sedan lagträlen slutat tala. »Men», säger en af dessa lärda, »när inga handskrifter gifva sådant vid handen, måste väl versernas närvarande ställning vara den rätta.» Sådan möda och oro hafva de haft blott därför, att de tydt hela stycket, v. 14—25, i strid med textens lydelse, uttydt det på en lagträl, då aposteln öfverallt säger »jag» och »jag själf».

där nämner, "en påle i köttet, en satans ängel, som skulle kindpusta honom"; hvarvid vi anmärka, att för all den höga nåd, denna apostel hade erfårit, och för allt det myckna lidande, han hade genomgått, allt detta likväl icke hade varit nog att helt döda en så vederstygglig synd som högmodet, utan till dess återhållande fordrades ännu denna särskilda tuktan — då vi se och betänka allt detta, torde vi märka, att det var ett sådant allvar med hans inneboende synd, att han väl kunde i sitt eget namn föra den klagan, som vi läsa i detta kapitel. Lägga vi nu här till, att han midt i sin klagan öfver syndens makt äfven talar om den heliga håg och lust till Guds lag, han hade efter den invärtes människan, och att han aldrig brukar det uttrycket "invärtes människan", om något, som ligger i den fallna naturen, utan endast om den "nya människan, den efter Gud skapade", ja, att han så märkbart skiljer mellan tvenne jag hos sig, som mellan tvenne människor, och slutligen utbrister i suckan efter förlossning och i lof till Gud genom Jesus Kristus, vår Herre: så är visserligen allt detta sådant, att det icke gäller om en opånyttfödd lagträl — hvilken tydning dessutom strider mot hela textens lydelse, däri aposteln öfverallt säger "jag", "jag själf".

Och ändtligen hade all strid härom kunnat vara öfverflödig, om man besinnat, att aposteln på annat ställe, Gal. 5 kap., uttryckligen om de troende säger detsamma som i detta kapitel, nämligen att köttet så strider emot Anden, att de icke kunna göra, hvad de vilja. Sedan han där förmanat de trogna, att nu "stå fast och icke på nytt låta sig fångas under trældomsok", tillägger han: "Ty I ären kallade till frihet, mina bröder; låten allenast icke friheten gifva köttet tillfälle"; "ty köttet har begärelse mot Anden, och Anden mot köttet, och dessa äro mot hvarandra, på det att I icke mån göra, hvad I viljen". Det är ju alldeles detsamma, som i vår text, v. 15, 19, säges. Och detta säger han om de "bröder", som han förmanat att stå fast i trons frihet*.

* För dem, som äro mäktiga att fatta och fasthålla ordets egen bevisning, är det redan sagda tillräckligt. Men för dem, som äro svaga och bero af människors vittnesbörd, må ännu nämnas, att icke blott, såsom mera bekant är, kyrkans äldre förnämsta lärare, t. ex. Augustinus och alla reformatörerna, Luther, Melancton, Calvin m. fl., förstått vår text, såsom den lyder, nämligen om den troende aposteln egen erfarenhet, utan ock att bland de nyare lärda tolkarna de mest upplysta så fattat den: bland hvilka särskildt må nämnas Dr Filippi, hvilkens utläggning af Romarbrevet blef vid prästmötet i Göteborg

Sedan vi sålunda sett hufvudsyftet af den text, som ligger framför oss, v. 14—25, vilja vi nu företaga oss själfva orden till närmare betraktande. Aposteln säger:

14. Ty vi veta, att lagen är andlig; men jag är köttslig, såld under synden.

Här gifver nu aposteln ett ytterligare skäl, hvarför lagen icke kan hafva annan verkan på vår natur än den, som i det föregående blifvit beskrifven. Aposteln har i v. 7—13 bevisat, att då lagen icke verkar helighet, utan tvärtom väcker synden till lif och verksamhet och åstadkommer döden, detta likväl icke är lagens skuld, hvilken är "helig, rättfärdig och god", utan att egentliga orsaken härtill ligger i den hos oss boende synden. Hela detta förhållande sammanfattar han nu i den korta anmärkningen, att lagen är andlig och naturen köttslig; och detta gör han sedan i de följande verserna åskådligt genom erfarenheten. I denna fjortonde vers talar aposteln därför om människonaturen i allmänhet i dess förhållande till den gudomliga lagen — han talar om köttet, vare sig hos de opånyttfödda eller de pånyttfödda.

Ty vi veta, säger aposteln. Detta "vi" måste omfatta blott dem, som genom erfarenheten lärt, att "lagen är andlig". Andra förstå det icke. Han hade själf före sin väckelse tänkt, att den blott fordrade gärningar och kunde med gärningar fullgöras; nu hade han, såsom alla trogna, lärt annat — vi veta nu, att lagen, utgången af Gud, som är en Ande, äfven fordrar vår andes, vår hela människas, vårt hjärtas, våra tankars och begärelsers fullkomliga renhet och helighet. Ja, detta veta endast de trogna. Äfven i det väckta tillståndet, då människan kämpar mot mera uppenbara synder och nu äfven får känna de onda begärelserna blott mäktigare, ser och känner hon dock icke mycket af lagens andliga kraf på den kärlek och dyrkan, vi äro Gud skyldiga. Sådant känna vi först då, när vi genom tron sett och smakat Guds kärlek, och lagen genom den Helige Ande blifvit inskrifven i hjärtat. Då känna vi, att lagen är andlig.

Lagen är andlig. Detta betecknar, såsom redan är antydt, icke

1859 inför stiftets prästerskap af dess biskop uppgifven såsom den bästa. Det är i denna utläggning vi läsa den utförligaste lärda bevisning, att Paulus här talar om sin egen erfarenhet såsom benådad apostel. Och det är väl värdt, att vi akta på sanningen äfven i detta stycke, särdeles i en sådan tid som denna, då vi t. ex. i en och annan »syndfrihetslära» se, hvart det leder att ovisligt glorifiera helgonen.

blott hvad lagen är till sitt ursprung och sitt eget väsende, såsom utgången af Guds Helige Ande; nej, det betecknar ock, att han just därför kräfver människans ande, kräfver en hel och sann helighet; just därför, att Gud är helig, måste ock människan vara helig (3 Mos. 19: 2); såsom ock Kristus särskildt säger: "Gud är en ande, och de, som tillbedja honom, böra tillbedja i anda och sanning" (Joh. 4: 24). Detta böra vi väl minnas i alla våra lifsdagar och betänka, att Guds heliga lag icke åtnöjes med blott utvärtets tjänst, utan fordrar andens helighet, hjärtats villiga lydnad och kärlek. Se vi blott på utvärtets gärningar, då blifva vi skrymtare och fariséer; men känna vi, att Guds ögon följa äfven hjärtats innersta tankar, dess hemligaste afsikter och böjelser, då skola vi alltid blifva eländiga syndare inför lagen. Hade Paulus alltid sett i lagen blott en regel för lefvernet, för ord och gärningar, så hade han ock framgent, såsom under sin fariseiska tid, kunnat hålla sig för rättfärdig och god. Men när han nu lärde, att lagen var andlig och sträckte sig till de mest hemliga lustar i hans hjärta, då upptäckte han hos sig så mycket motstånd mot det heliga budordets allt angripande fordringar, att, såsom han förut sagt, "synden lefde upp, och han vardt död". Sådan verkan har lagen ännu alltid, då den Heliges ögon få tränga in i hjärtats djup, att vi märka, det han i sin lag fordrar sanning och helighet i vårt inre och förbjuder icke blott den minsta yttre afvikelse från helighetens rättesnöre, utan ock uppsöker och blottar hvarje dold smygvrå af det bedrägliga hjärtat och fördömer allt, som icke är rätt, sant och heligt. Sådan är Guds lag: den är andlig. Tänk då, hvad den måste verka, när den drabbar tillhopa med en köttslig natur.

Men jag är köttslig. Ordet "köttslig" på detta ställe betyder egentligen "af kött", "af köttsligt ursprung", således till naturen köttslig. Se då, hvilket ljus som ligger i denna sammanställning: lagen är andlig, d. ä. af andligt ursprung och därför andlig till sina

* Emot dem, som mena, att aposteln här icke kunde kalla sig själf »köttslig», då han i kap. 8: 5—9 beskriver de köttsliga så, att de icke hafva Anden, att de äro köttsligt sinnade och icke kunna tackas Gud, må endast erinras, hvad alla de veta, som läsa grundtexten, att kap. 8 har helt andra uttryck för köttslig och helt annan mening än här. Då enligt de säkraste handskrifter vår text har ordet *sarkinos*, som egentligen betyder »af kött», således till naturen köttslig, står i Rom. 8: 5: *hoi kata sarka ontes*, »de som äro enligt köttet»; och fastän aposteln i alla de fem verserna, kap. 8: 5—9, talar om de köttsliga, brukar han icke en enda gång ordet *sarkinos* eller *sarkikos*, utan alltid *kata sarka* eller *en sarki ontes*, d. ä. de som äro enligt köttet eller lefva däri.

fordringar; jag är köttslig, d. ä. af köttsligt ursprung och därför köttslig till mina böjelser. När nu en sådan lag angriper en sådan natur, huru kan där blifva annat än strid och nöd? Detta är apostelns hufvudtanke i vår vers. Ordet "köttslig" betecknar således ingalunda, att han icke var född på nytt, utan säger endast, hvad han var till sin natur. Hvarje kristen är i denna mening köttslig, nämligen till naturen i sig själf; alla hans naturliga krafter och böjelser äro uppfyllda med synd. Att aposteln äfven om pånyttfödda kristna brukar ordet "köttslig"*, kan hvar och en se af 1 Kor. 3: 1—3, där han säger till sina "kära bröder" i Korint: "Då afund och kif och söndringar finnas bland eder, ären I icke då köttsliga och vandren efter människosätt? Ty när en säger: 'jag håller mig till Paulus', och en annan: 'jag till Apollos', ären I icke så köttsliga?" Och likväl kallar han dem på samma ställe "barn i Kristus" (v. 1), egentl. "små barn", hvilka han måste gifva mjölk (v. 2). Ordet "köttslig" har dock icke alldeles samma mening i vår text som i 1 Kor. 3. Korintierna voro köttsliga i jämförelse med äldre och mera stadgade kristna; men i vår text kallar han sig själf köttslig i jämförelse med den heliga lagen. Och i denna senare bemärkelse äro alla kristna och i alla åldrar köttsliga. De hafva alla, jämte Anden, äfven den gamla adamitiska naturen, hvilken är full med syndens gift. Så länge de äro på jorden, bor ännu Adam hos dem, kallad "den gamla människan, hvilken genom bedrägeriets lustar fördärfvar sig" (Ef. 4: 22). Den gamla människan är visserligen hos de trogna korsfäst, men dock icke död, utan rör sig ännu ofta så mäktigt, att vi väl känna, att naturen är köttslig.

Såld under synden. Detta är ett ibland de uttryck, man ansett aposteln icke hafva kunnat bruka om sig själf eller om de pånyttfödda. Men en sådan betydelse har uttrycket icke. Vi se ju, att det utgör ett tillägg till orden "jag är köttslig", hvilka uppenbart handla om naturen; det är således en ytterligare beskrifning på själfva naturen. Alla människor blefvo i syndafallet "sålda under synden", vår natur kom under en ond öfvermakt, såsom den sålda slafven under sin herre; och talar jag om mig i afseende på denna natur, så måste jag säga: jag är såld under synden — äfven om jag därjämte har ett annat jag, en annan människa, som i Kristus är verkligen fri (Joh. 8: 36). Men detta är äfven en kännbar erfarenhetssak. De kristna hafva i den nya

* Ja, äfven ordet *sarkikos*, d. ä. »rättande sig efter köttet».

födelsen fått äfven en ny natur, och deras gamla människa är korsfäst. Men såsom nyss sades, hon är därför ännu icke helt död; och i den mån hon ännu lefver, äro de ännu under syndens tvång. De äro icke så helt fria, att de kunna göra det goda, som de vilja. De önskade intet högre än att vara helt fria från allt, det syndigt är; så länge de nu icke kunna det, måste de bekänna, att de äro under ett tvång. Äfven i denna mening kunna de ännu alltid säga: "Jag är såld under synden".

Vi få icke glömma, att aposteln här jämför sig med den heliga, rättfärdiga, goda och andliga lagen, hvilken nu var kommen till kraft i hans samvete; och ju mera nåden är verksam i en själ, desto fin-känsligare är samvetet. Huru kunde han då annat än bekänna: "Jag är köttslig, såld under synden". Lagen kräfver, att vi skola älska Gud af allt vårt hjärta, af all vår själ, af alla våra krafter och af all vår håg; och att vi skola älska vår nästa såsom oss själfva. Men inför sådana kraf kommer hvarje människa beständigt till korta, äfven i sitt bästa tillstånd och i sina bästa tankar och gärningar. Då måste hon känna, att hon är "köttslig, såld under synden". Äfven den mest benådade kristne uppnår blott ett visst mått af lydnad och helgelse, utöfver hvilket han icke kan gå; med andra ord: den, som uppnått det högsta måttet, har ännu icke uppnått fullkomligheten; däri återstår ännu mycket. Och hvaraf beror det, att en kristen icke kan komma längre än till ett visst mått, d. ä. icke kan uppnå fullkomligheten? Endast däraf, att naturen, den kvarboende synden, hindrar honom. Synden har dock icke herraväldet öfver honom, då hon nu likväl icke kan behålla honom på den gamla vägen, säkerhetens, otrons och ogud-aktighetens väg, utan hela hans lif har en helt ny riktning, är nu en "vandring efter Anden, och icke efter köttet" (kap. 8: 4); men så mycket gör synden, att en kristen icke kan komma så långt i lydnad och helgelse, som han ville, att han icke kan uppnå den fullkomlighet, som han på det innerligaste önskar. Och detta allt betecknar, att han icke är fullkomligt fri, utan ännu i visst afseende fjättrad af synden. Den, som icke fattar detta, utan menar, att en rätt kristen måste vara fullkomligt fri att göra det goda, som han vill, och t. ex. anför Kristi ord till judarna: "Om Sonen gör eder fria, så ären I verkligen fria" (Joh. 8: 36), må först, hvad det ordet angår, märka, huru sammanhanget visar, att denna rätta frihet endast utgör motsatsen till den falska berömmelse af frihet, judarna nyss hade uttalat (v. 33), men icke någon sådan frihet, som Kristi frigjorda lärjungar ännu aldrig haft här

på jorden. Hade Kristus menat, att hans rätta lärjungar skulle vara fullkomligt fria från synden, hvarför skulle han då i den enda bön han lärde dem, och hvilken de således alltid skulle bedja, inlägga äfven den punkten: "Förlåt oss våra skulder"? Hvarför skulle han då i den nådemåltid, som han instiftade just för sina rätta vänner, bjuda dem just på den trösten: "För eder utgifven och utgjutet till syndernas förlåtelse"? Eller skulle vi beständigt bedja om förlåtelse för de gamla synder, hvilka vi redan tro vara förlåtna? Men för det andra, blifva vi icke fullkomliga i lydnad och helighet, huru mycket vi än sträfva därefter, då måste vi bekänna, att vi icke ännu äro fullkomligt fria, utan till naturen sålda under synden. Ty eljest frågas: hvarför är du icke fullkomligt helig? Säger du: jag är icke rätt allvarlig; så frågas: hvarför är du icke det? Säger du: jag beder icke nog tråget och innerligt; så frågas: hvarför gör du icke det? Säger du: jag tager icke rätteligen emot Guds nåd; så frågas: hvarför gör du icke det? På alla sådana frågor skall du slutligen icke finna något annat svar än detta: "Jag är köttslig, såld under synden". Och den allvise Guden vet bäst, hvarför han icke genast vid vår nya födelse befriar oss från syndaroten, från själfva naturen, utan beslutit, att vi under hela pröfvotiden på jorden skulle hafva att kämpa med syndens makt. På aposteln trognaste böner svarade han blott: "Min nåd är dig nog, ty min kraft fullkomnas i svaghet". Men på detta sätt skall väl endast Gud och hans nåd vinna hela äran. På detta sätt skall syndaren och frälsaren, sjuklingen och läkaren, fåret och herden alltid hållas tillsammans. Ja, på detta sätt skola vi med så djup och kännbar erfarenhet lära, hvarifrån vi äro frälsta och förlossade, att vi i all evighet skola minnas det, och i det minnet dubbel saliga sjunga den evigt nya sången: "Du är värdig att taga ära och lof och pris och kraft, ty du har blifvit slaktad och har köpt oss åt Gud med ditt blod".

15. Ty jag vet icke, hvad jag gör; ty hvad jag vill, det gör jag icke, utan hvad jag hatar, det gör jag.

Här belyser nu aposteln med exempel ur sin egen erfarenhet, hvad han nyss sagt om naturen såsom "köttslig" och "såld under synden"; därför börjar han med ordet "ty".

Ty jag vet icke, hvad jag gör. Hvad dessa ord åsyfta, förstå vi i synnerhet genom det förklarande tillägget: "ty hvad jag vill, det gör jag icke" o. s. v., nämligen att meningen är: jag handlar icke med klart medvetande; "jag förmörkas (i förståndet) och ryckes med (i

frestelsens hvirfvel) och vet icke, huru jag blifver bedragen" (Krystomus). Man har annars äfven återgifvit textorden sålunda: "Jag godkänner icke, hvad jag gör, jag gillar det icke"; men ehuru detta ock är en sanning och är riktigt i sak, är det dock en mindre riktig öfversättning af själfva textordet, som egentligen betyder: "jag känner icke, jag vet icke, hvad jag gör". Därför är meningen visserligen denna: jag syndar icke med klar besinning eller efter min egentliga vilja; "jag blir mig själf en gåta; en främmande makt, de onda begärens, bortrycker mig mot mitt bättre vetande, som för ögonblicket alldeles fördunklas, till att göra det, som jag afskyr". Och det är ju utmärkande för de trogna, som nu hafva den Helige Ande i sina hjärtan, att de icke vilja synda, att de icke äro ense med sig själfva om att göra sin Gud emot, utan endast öfverraskas af det ännu inneboende fördärfvets blinda drifter, hvarför de ock ångra synden och veta icke rätt, huru de kommit att så förgå sig. Sådant ligger i textens ord: "jag vet icke, hvad jag gör". Därför tillägger ock aposteln ytterligare:

Ty hvad jag vill, det gör jag icke, utan hvad jag hatar, det gör jag. Här är nu alla Guds barns djupaste hjärteklagan: "hvad jag vill, det gör jag icke"; jag har genom Guds nåd fått en ny, helig lust till Guds lag, men kan dock aldrig fullgöra den, ja, det går mig så illa, att jag ock "gör, hvad jag hatar". Huru mycken jämmer, ångest, gråt och kvidan i alla trognas hjärtan och bönevrår utgår icke från denna sorgliga erfarenhet! Den består af tvenne delar: först, att jag icke gör det goda, som jag vill*; och för det andra, att jag till och med gör det onda, som jag hatar. Jag ville ingenting hellre, än att jag vore full af Guds kärlek, att jag så älskade Gud, att jag hade all min glädje och salighet blott i honom; men då känner jag mig ofta så kallsinnig emot Gud och fånglad af små jordiska ting, att jag förskräckes. Jag ville gärna vara rätt allvarlig i ånger och bättring, hafva ett helt ödmjukt och förkrossadt hjärta, som hölle synden så förskräcklig och afskyvärd,

* Ordet »vill» betecknar icke här detta vanmäktiga, svaga bifall till det goda, som kan finnas hos det naturliga förnuftet och samvetet; nej, aposteln menar här den nya människans heliga, allvarliga lust till det goda; ty först står här såsom motsats »hata», afsky, och för det andra förklaras denna vilja, i v. 22, med »lust till Guds lag efter den invärtes människan». Den är således Guds Andes verk, en helig och allvarlig vilja. Vår vers innehåller således något helt annat än hedningens bekanta ord: »Jag inser och gillar det goda, men följer det onda». Ty därmed uttryckte han endast förnuftets motsägelse mot den grofva sinnligheten, icke Andens strid emot köttet. Härom mera under v. 14.

som den är inför Gud; jag ville gärna hafva en rätt djupgående känsla af, huru mycket det kostat min Frälsare att förlösa mig från syndens och lagens förbannelse; men jag är och gör icke, hvad jag vill, jag känner ofta helt motsatta ting i mitt hjärta. Jag ville ingenting hellre, än att jag kunde så frukta Gud och så förtrösta på honom allena, att jag aldrig fruktade för något annat än att synda mot honom, och att jag toge allting, både ljuft och bittert, såsom af hans hand, fullt viss, att intet kan hända mig utan hans befallning; men då är jag ofta så säker, hård och lättsinnig, att jag icke alls tänker på Gud, känner hvarken fruktan eller förtröstan på honom, utan ser blott på mig själf och på andra människor. Jag ville ingenting hellre, än att jag beständigt kunde prisa och bekänna Kristus, vara varm i bönen och hafva smak för Guds ord; men då är jag ofta trög och feg i bekännelsen, ofta kall och förströdd i bönen och vid ordet. Jag önskade ock ingenting högre, än att jag alltid hade en varm och verksam kärlek till alla människor, att jag i mitt stånd, såsom fader, moder, barn, herre eller tjänare, gjorde min plikt med all trohet och förnöjsamhet; sedan att jag alltid vore mild, saktmodig, tålig, ödmjuk mot alla människor, fri från onda begärelser o. s. v.; men måste ofta känna motsatsen till allt detta, än försumlighet i mina plikter, än vrede och otålighet emot medmänniskor, än högfärd och stolthet, än orena lustar och begärelser. Jag ville ingenting hellre, än att jag kunde så älska min nästa, att jag utan afund och missnöje, utan egennyttan eller egen njutning alltid sökte hans bästa; men måste ofta känna motsatsen, kallsinnighet och liknöjdhet för hans väl, ja, ända till afund, när jag ser honom mera ärad eller lycklig. Jag ville ingenting hellre, än att jag alltid vore vaksam och stark i striden mot det onda, i synnerhet att jag hade en mycket mer allvarlig vilja till allt godt; men då känner jag i alla stycken brist, ostadighet och svaghet. Korteligen: "det goda, som jag vill, det gör jag icke".

Men aposteln säger äfven: "hvad jag hatar, det gör jag". Jag lider icke blott af underlåtenhetssynder eller brist i det godas fullgörande; nej, jag gör äfven det onda, som jag hatar. Men är dock icke detta för mycket för att vara sagdt af aposteln i hans benådade tillstånd? Så tycka vi säkert alla. Vi vilja då se, hvad Skriften själf säger. Vi hafva redan förut öfvertygat oss därom, att apostelns ord måste tagas, just som de lyda, nämligen att han talar om sig själf; nu vilja vi äfven erinra oss några få exempel ur apostelns eget lif, jämte några andra helgons. Frågan är, om aposteln kunnat "göra, hvad han

hatat". Säkert har aposteln Paulus hatat feghet och misströstan i sin apostoliska verksamhet; säkert hade han helst velat hafva en så fast förtröstan till Gud, att han aldrig kunnat rädas för någon människa. Och dock bekänner han själf, att då han var i Korint, där han blef framdragen för en domstol, hade han varit "i svaghet, i fruktan och mycken bäfvan", så att Gud också måste uppenbara sig för honom med det styrkande tilltalet: "Frukta icke, utan tala och tig icke; ty jag är med dig, och ingen skall angripa dig till att göra dig skada" (Apg. 18: 9, 10; 1 Kor. 2: 3). Säkert hatade Paulus jämte andra synder äfven högmodet, denna vederstyggligaste synd; och dock bekänner han i 2 Kor. 12, att han äfven efter den härliga erfarenhet, som där omtalas, hade detta vederstyggliga onda kvar i hjärtat, och så mäktigt, att Gud måste gifva honom en "påle i köttet, en satans ängel, som skulle kindpusta honom, på det att han icke skulle förhäfva sig". Om en apostel förhäfver sig, måste det visserligen vara att göra* "hvad han hatar". — Aposteln Petrus, som hade det vittnesbördet af sin Herre, att han var lärdd af Gud (Matt. 16: 17), var troende (Luk. 22: 32), "tvagen" och "hel och hållen ren" (Joh. 13: 10), och som så ifrigt älskade sin Herre, att han i sitt nit för honom ensam grep till svärd mot en beväpnad skara, visst hatade också han feghet och lögn, icke ville han förneka sin Herre — han gick ut och "grät bitterligen", när han hade gjort detta; visst hade han då "gjort, hvad han hatade". Samme Petrus har ock visserligen hatat skrymteri, och dock berättar Paulus, i Gal. 2, att Petrus i Antiokia hade skrymtat så, att han (Paulus) måste där offentligen bestraffa honom. Och sådant hände Petrus långt efter den stora pingstdagen, då han hade fått ett så stort mått af den Helige Ande. Visserligen hade Petrus nu gjort, hvad han hatade. — Men vidare: om Job förklarar Gud själf, att "på jorden icke fanns hans like i ostrafflighet och redlighet, ingen som så fruktade Gud och flydde det onda" (Job 1: 8); och i Hes. 14: 14 blir Job af Gud själf sammanställd med två af de utmärktaste helgon och likväl, när frestelsen blef för svår, gjorde han, hvad han hatade, då

* Vi böra väl märka, att ordet »göra» här åsyftar icke blott utvärtets gärningar, utan äfven hjärtats synder. De, som ännu icke känt lagens andliga kraf, tänka blott på utvärtets gärningar; men aposteln har i detta kapitel sagt oss, huru han hade lärt hålla blotta begärelsen för synd. Men allra minst betyder ordet »göra» här detsamma, som då Johannes säger: »Den som gör synden» (1 Joh. 3: 8, 9), hvilket är att uppsåtligt eller ense med sig själf öfva synd. Det visar ju aposteln, då han säger: »Hvad jag hatar, det gör jag».

han i otålighet förbannade sin födelsedag och anklagade Gud. Men se, huru han sedan ångrar detta och säger: "Jag ordade om hvad jag icke begrep . . . , därför tager jag det tillbaka och ångrar mig i stoft och aska". Den fromme Job hade alltså gjort, hvad han hatade. — Och huru David, "mannen efter Guds hjärta", har hatat allt, som stred emot Guds helighet, det veta vi alla; och dock, i hvilka grufliga synder föll han icke! Hvilka klagovisor öfver synd och bäfvan för Guds vrede läsa vi icke i hans psalmer! Visserligen gjorde han, hvad han hatade. — Och nu, om du än icke faller i sådana synder som Job och David, har du dock säkert många hjärtats och tungans synder att beklaga. Hvem är den fullkomliga man, som "icke felar i ord" (Jak. 3: 2), hvilken icke, såsom Mose, någon gång "talat obetänksamt" (Ps. 106: 33) af otålighet, af vrede eller af obetänksamhet, hvilket han sedan måste ångra? Den helige profeten Jesaja utropar, så snart han ser Guds härlighet: "Ve mig, jag förgås, ty jag har orena läppar" (Jes. 6: 5).

Sådana äro de sanna helgonen i detta lifvet. Och dock hafva vi nu betraktat blott de största och härligaste ibland dem, hvilka hade ett sådant Andens mått, att allt, hvad de i Herrens namn talade och skrefvo, var Guds eget ord, såsom aposteln betygar: "I mottogen det icke såsom människors ord, utan, såsom det sannerligen är, såsom Guds ord". Skulle icke samma Ande regera hela deras lif och lefverne? Och dock voro de icke ens i gärningarna felfria. Hvem vill då ett enda ögonblick hysa en så blind inbillning, att han skulle anse sig heligare och fullkomligare än dessa Guds största vittnen på jorden? Så sant vi sett Skriftens vittnesbörd, måste den själ vara i en olycklig villfarelse, som anser sig heligare än så, att han skulle "göra, hvad han hatar". Väl kan äfven ett Guds barn i den första starka ynglingaåldern (1 Joh. 2: 13, 14), då syndens makt icke mycket kännes till och den öfsvade tron skonas för svårare försökelse — väl kan äfven ett sådant barn intagas af nämnda villfarelse; men farlig är den dock alltid och kan omöjligt på längden stå tillsammans med en uppriktig och vaken ande. Om en kristen icke känner, att han gör, hvad han hatar, kommer det endast däraf, att han slumrar och förgäter, hvad han borde vara och göra. Då Herrens Ande gjort lagens andliga kraf rätt heliga för själen, så att hvarje hjärtats rörelse står under granskning: hvar är då den man, som aldrig gör, hvad han hatar? Vi kunna ju knappt bedja ett Fader vår eller läsa ett kapitel i den heliga skrift, utan att vår ande störes af vårt köttets ovillkorliga rörelser. Jag hatar de förströdda tankarna, jag hatar

min kallsinnighet och egenkärlek, jag hatar vreden och afunden: icke är jag därför fri från dessa onda ting.

Så är det sannerligen alla heligas tryckande erfarenhet: "hvad jag hatar, det gör jag". Hvarje kristen har i sitt eget bröst och i hela sitt lif förklaringen på dessa ord; och ju mer en troende tillväxer i ljus och helgelse, desto mer vämjes han vid sig själf, såsom af naturen "köttslig" och "såld under synden", alltid hindrad i loppet af det tätt omgifvande fördärfvet. Ja, långt ifrån att känslan af den inboende synden skulle vara oförenlig med ett pånyttfödt tillstånd, måste vi tvärtom erfara den starkare, ju mera vi framskrida i helgelse. Ju känsligare vi äro, desto djupare känna vi smärta; och ju mer helgade vi äro, desto plågsammare måste synden vara för oss. Människan ser sin egen syndighet just i samma grad, som hon ser Gud och hans lag heliga. Alla, som känna lagens helighet och förträfflighet och innerligt önska att kunna lyda den, skola väl förstå apostelns klagan. Den härflyter från den grad af helgelse, till hvilken han var kommen, från hans hat till synden och hans känsla af Guds helighet. Den strid mellan köttet och Anden, som han här beskriver, utgjorde hans svåraste lidande, hvarför han ock här utbrister i en klagan, som man aldrig hörde af honom under alla de hårda förföljelser han led: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" Vår text gifver därför intet stöd åt de säkra och lattsinniga människor, som mycket lätt bära sina synder, eller åt dem, som gärna ville blifva i synden, om de blott kunde undgå fördömmelsen och tro, att vår text lofvar dem något sådant. Nej, en pånyttfödd och helgad själ hatar synden allra mest då, när hon fått den högsta visshet om sin benådning; hon har verklig kärlek till Guds lag och "hatar" det onda. Men äfven detta förhållande framställer aposteln i det följande. Han säger:

16. Men om jag gör, hvad jag icke vill, så medgifver jag, att lagen är god.

Om jag gör, hvad jag icke vill. Detta är i föregående vers förklaradt. Aposteln vill således säga: Om jag icke vill, det jag gör, utan hatar det onda, *så medgifver jag, att lagen är god*; eller närmare gr.-texten: "så instämmer jag med lagen" o. s. v. Jag är då af samma sinne som lagen och håller den för god, när jag själf fördömer det onda, som jag gör. Därmed ger jag icke blott lagen af hjärtat det vittnesbördet, att den är god "och budordet heligt och rättfärdigt och godt" (v. 12), hvarom fråga väcktes i v. 7; utan därmed har

jag och själf det vittnesbördet, att huru ondt och mäktigt än köttet är, har jag dock tillika en helig ande, som är ense med Guds Ande, som öfverensstämmer med lagen och håller den för god, ja, förträfflig och kär. Detta vittnesbörd har jag alltid däraf, att jag så verkligt älskar det, som Gud älskar, och hatar det, som Gud hatar, att jag lider af hvarje afvikelse från hans lag. "Det är omöjligt", säger Luther, "att icke den är en helig människa, som lider af synden; ty den ena djäfvulen drifver ej den andra ut"; det måste vara en helig ande, som strider mot det oheliga. Så fördoldt är ofta nådens verk hos de trogna, i synnerhet under svåra och ihärdiga frestelser, då köttets kärlek till synden öfvervåldigar dem; så nedslagna blifva de, att de ofta icke besinna, huru själfva deras lidande, kamp och ångest i striden vittna, att de dock hafva en helig ande och äro efter anden ett heligt folk. Må endast denna strid väl skiljas från lagträlsens, hvilken blott för lagens hot eller löften kämpar att afhålla sig från det onda, som han dock icke verkligt och för Herrens skull "hatar" (v. 15). Då vår text handlar om en själ, som "hatar" det onda och älskar det goda, måste man betänka, att här är fråga om sanning och verklighet, såsom en helig apostel alltid menar det, således hat till själfva synden, icke blott egennyttig sträfvan att undfly syndens följder. Men ett sådant verkligt syndahat finnes icke i naturen, man kan icke tillkämpa sig det, nej, det födes endast af nåden i de troendes hjärtan; men då har man det ock, så att man älskar Guds lag och hatar synden utan någon tanke på lagens hot eller löften. Det är "Guds säd", säger Johannes, Guds säd i de pånyttfödda, som verkar detta (1 Joh. 3: 9). Den, som på denna väg kommit till det sinne, som lider af synden, är visserligen ense med lagen, såsom i vår vers anmärkes, och således en helig människa, huru fullt af synd och ondska köttet än må vara. Hos en sådan finnes nu en från synden skild människa, en ny, helig människa, som icke gör det onda; såsom aposteln vidare säger:

17. Men nu är det icke mera jag, som gör det, utan synden, som bor i mig.

Då jag sålunda verkligt hatar det onda och instämmer med lagen, att den är god, emedan min innersta hjärtelust, min egentliga vilja är ense med honom, så är det nu icke mera jag, som gör det onda — ty jag älskar ju det goda; det måste vara någon annan, som då älskar och gör det onda; det gör "synden, som bor i mig". Så talar här aposteln. Han skiljer mellan sig själf och synden; han säger, att han,

som älskar det goda, är en annan människa än den, som gör det onda; den, som gör det onda, är den gamla människan, synden, fördärfvet; den nya människan betecknar han med "jag"; hon utgör hans rådande och egentliga människa, den han själf erkänner. — Här äro nu åtskilliga nyttiga lärdomar att hämta. Först är här åter ett ställe och ett förhållande, som tydligt visar, att vår text, v. 14—25, icke kan tillämpas på de opånyttfödda. Ty hvarest hafva de detta heliga "jag", som är skildt ifrån synden? Kunna väl de, som äro "köttsligt sinnade" (kap. 8: 5, 7), säga: "Det är icke jag, som gör det onda, utan synden, som bor i mig"? Sådan är icke apostelns lära om de opånyttfödda. Denna vers är ock därför för dem en riktig dårskap, så att de äfven ofta drifva begabberi med de orden: "det är icke mera jag, som gör det onda, utan synden, som bor i mig" — till ett bevis, att de icke själfva kännas vid det förhållandet*. Här låter aposteln just märka, att han icke är på det sättet köttslig som de, hvilka äro "köttsligt sinnade" (kap. 8: 5—9), hvilka äro ense med sig själfva att synda; nej, säger han, jag har visserligen sagt, att jag icke kan göra, det jag vill, utan också gör, det jag hatar, men då är det icke heller jag, som gör det, utan synden som bor i mig. Jag, som hatar och fördömer synden, jag, som älskar Guds lag och vill det goda, är nu en ny, andlig människa; men jag har en svår fiende inneboende hos mig, hvilken gör mig allt detta besvär. För det andra ligger ock i denna vers en viss tröst för de trogna — icke den, som okunniga mena, nämligen en ursäkt för synden; nej, icke så, utan en nödig

* Därför hafva ock sådana lärda, som tydt hela texten på de opånyttfödda, äfven vid denna vers (såsom vid flera i texten, synnerligen v. 25), råkat i den största förbryllelse, så att de t. ex. först säga, att detta »jag», som här skiljes från synden, är hos den opånyttfödda människan »hennes vilja, hvilken är öfverensstämmande med lagen»; och sedan, för att reservera sig mot den meningen, att synden icke utgår från människan, utan från en utom henne liggande makt, hvaraf skulle följa, att hon vore oantastlig för sin synd, säges, på samma blad och sida som det nyss anförda, att hon alltid har skuld i sin synd, »emedan själfva hennes vilja är köttslig, riktad på köttet, öfverlämnad i köttets trældom». Att så motsäga sig själf antyder visserligen en svår ställning, en iråkad förbryllelse. — Andra tolkare af samma skola, hvilka dock funnit det äfventyrligt att säga, det de ogudaktigas »vilja öfverensstämmer med lagen», hafva menat: »Det jag, som här skiljes från synden, är förnuftet och samvetet». Men tänk, om förnuftet och samvetets röst kunde kallas »jag», och detta vore apostelns mening, så kunde en mördare på grund af detta språk säga: »Det är icke jag, som gjort det»; ty utan tveivel har hans förnuft och samvete ogillat hans gärning.

lärdom om skillnaden mellan de trognas smärtsamma försyndelser och uppsätlig synd. Märkom först: detta ord uttalar icke en ursäkt för synden. Visserligen kan ett köttsligt sinne så missbruka äfven detta, såsom så många andra bibelställen, till sin egen förtappelse (2 Petr. 3: 16), men de hvilka ordet angår, de trogna, som verkligt hata synden och döma sig själfva, de ursäktade sig icke härmed för sin synd; ty först känna de alltid, att det är i dem själfva synden bor, arbetar och utbryter; och för det andra kunna de aldrig säga, att de vakat, bedt och mottagit Guds nåd tillräckligt till syndens dödande. Därigenom faller alltid skuld och förödmjukelse på mig. Skulle jag däremot ursäktade min synd, så vore hon snart mitt eget görande. Det är just därigenom, att jag bestraffar min synd och för hennes skull dömer mig själf, som jag bevisar, att jag kan med sanning säga: "Men nu är det icke mera jag, som gör det, utan synden, som bor i mig". — Men den trösten bör detta ord gifva alla trogna, att de se, huru aposteln skiljer de pånyttföddas försyndelser från uppsätlig synd; att den människa, som med sanning kan säga, hvad här säges, icke är en sådan, som "gör synd", som "är syndens träl" (Joh. 8: 34), "är af djäfvulen" (1 Joh. 3: 8) och "icke skall ärfva Guds rike" (Gal. 5: 21); utan tvärtom en sådan som lider — icke gör synd, utan lider af synden. Och den trösten är alldeles nödvändig; ty om vi "göra synd", d. ä. "själfviljande synda", då hafva vi icke del eller lott i nådens gåfva. Men kan jag med sanning inför Gud säga, att min synd är mitt svåraste lidande; kan jag räcka mina händer mot himmelen och taga den Allsmäktige till vittne, att jag icke bedt om något så ofta och innerligt, som om hjälp emot mina synder; att jag aldrig skulle blifva så glad, som om jag på en gång blefve fri från all synd: visserligen måste jag då säga, att det icke är jag, som gör det onda. Ty hvarför skulle jag då ängslas, gråta, kvida och bedja däremot, om det vore min egen själfvilliga gärning? Således innehåller detta ord visserligen en tröst för de trogna, hvilken de icke böra låta någon taga ifrån sig.

Men på samma gång är här ock en stor anledning till fruktan, vaksamhet och bön, då detta farliga onda, synden, alltid bor i mig. Då synden, den gamle ormens säd, ännu bor i mig, så är den ju alltför nära, jag är ju då intet ögonblick säker för hennes giftigaste ingifvelser och våldsammaste anfall. Då hon alltid är benägen till utbrott och vill helt taga oss fångna, samt dessutom alltid hindrar oss i det goda, alltid utöfvar en söfvande, förblindande och förvillande

verkan på oss, o, huru nödigt att beständigt vandra i räddhåga, vaka och bedja, att icke synden rentaf får herraväldet öfver oss och på nytt gör oss till trålar! Och huru nödigt, att vi beständigt två oss rena i Lammets blod, då vi alltid äro orena i oss själfva, på det vi icke måtte helt nedsjunka i otro och förtviflan! Men vi gå nu åter till texten. Sedan aposteln i v. 15—17 med exempel ur erfarenheten bevisat och förklarat, hvad de orden inneburo: "Jag är köttslig, såld under synden" (v. 14), upprepar och stadfäster han saken endels med samma ord i de följande tre verserna. Närmast med afseende på de sista orden af föregående vers: "utan synden, som bor i mig", säger han nu:

18. Ty jag vet, att i mig, det är i mitt kött, bor icke något godt; ty viljan har jag, men att göra det goda finner jag icke.

Jag vet. Hvad Paulus här säger sig veta, det visste han icke blott såsom en Herrens apostel, genom sin höga upplysning i ordet genom Anden, utan ock såsom en kristen genom egen erfarenhet. Hvar och en, som rätteligen känner sig själf, vet ock detsamma, som aposteln här säger sig veta. Och hvad han visste, det var: *att i honom bodde icke något godt.* Men i föregående vers har aposteln låtit förstå, att också något godt bodde hos honom, att ehuru synden ännu var i hans kött, han dock äfven hade ett bättre, ett heligt "jag", som icke gjorde det onda. Är då här någon själfmotsägelse? På det icke någon skulle så missförstå apostelns ord, som skulle han här med orden "i mig" tala om samma "jag" som i föregående vers, så skyndar han att genast förklara sig, då han till orden "i mig" bifogar: *det är i mitt kött.* Då jag säger, att i mig bor icke något godt, så menar jag "i mitt kött", så talar jag icke om min ande, min nya människa. Just därmed, att han tillägger: "det är i mitt kött", förklarar han ju, att i hans egentliga "jag" bodde något godt. Och då han här alltigenom har till rättesnöre för godt och ondt den heliga, "andliga" lagen (v. 14), måste detta goda, som han skiljer från köttet, vara af sant helig och andlig natur; ja, då det här står såsom motsats till köttet, måste detta goda nödvändigt vara anden, den nya människan, den efter Gud skapade. Sålunda finna vi, att redan denna korta erinran: "det är i mitt kött", innebär ett tillräckligt bevis, att aposteln icke här kan tala i en opånyttfödd människas namn, utan talar om sig själf; ty hvad är i en opånyttfödd människa annat än kött? Herren säger: "allt det som är födt af köttet, det är kött".

Vi hafva ock förut sett, att i Skriften menas med kött allt, hvad i människan är från moderlifvet, kropp och själ med alla sinnen, förnuft och hjärta; såsom Gud också tidigt kallade hela människan "kött" — "de äro kött" (1 Mos. 6: 3), och genast i samma kapitel v. 5 beskriver köttet så, att människornas hjärtans alla uppsåt och tankar beständigt voro allenast onda. Så säger ock vår apostel om de opånyttfödda: "Både deras förstånd och deras samvete äro be-smittade" (Tit. 1: 15). Men i vår text talar en man, som har något sant godt och heligt i sig; ty när han vill tala om sin gamla natur, i hvilken icke bodde något godt, måste han särskildt erinra: "det är i mitt kött".

Men då nu aposteln talar om, hvad som bor i hans kött, då säger han, att däri icke bor något godt. Hvad är det då, som bor däruti? Det är synden (v. 17), det är en oafåtlig benägenhet till det onda och motsträfvighet mot det goda — ja, en så mäktig motsträfvighet, säger aposteln, att han icke kan fullgöra det goda, som han vill. Han tillägger nämligen:

Viljan har jag, men att göra det goda finner jag icke. Orda-grant: "Att vilja ligger mig nära ("är mig till hands", "är hos mig"); men att fullgöra det goda, det finner jag icke". Märk nu här: "viljan har jag". Detta var det goda, som fanns af Anden verkadt hos honom, detta var, hvad som "var till hands"; men fullgörandet fann han icke hos sig, ty det var, hvad köttet förhindrade. Meningen är dock alldeles icke den, att han icke gjorde något godt, att han hade blott en vanmäktig vilja; nej, såsom äfven hans ord på "göra", nämligen fullgöra, antyder, vill han blott säga, att han icke kunde göra det goda så, som han ville; det godas utförande i verk och gärning motsvarade icke hans vilja. Att göra Guds vilja och att fullgöra densamma, det är två olika ting: att göra Guds vilja, det är att göra det goda, äfven om man känner begärelse till det onda; men att fullgöra Guds vilja, det är att icke alls hafva någon ond begärelse, utan vara alldeles ren. Och då aposteln säger: "det finner jag icke", antyder han, att han sökte hos sig det goda, och då fann han blott så mycket, att han hade en helig vilja, men fullgörandet däraf, det fann han icke hos sig. Detta förhållande igenkänna alla trogna, nämligen huru vi söka och åter söka efter det goda hos oss, men aldrig finna, hvad som motsvarar vår vilja, denna nya, heliga håg att vara och göra det Gud tackes. Denna heliga håg förnimmes därför ofta blott i en smärtsam saknad af kraft att fullgöra Guds vilja, ett utsägligt andens suckande

öfver brist och skröplighet (kap. 8: 26), hvilket allt vittnar om ett "hungrande och törstande efter rättfärdighet" (Matt. 5: 6). Ja, ofta kunna vi knappt känna denna saknad och hunger, om icke genom den glädje vi erfara, då vi fått nåd att göra något godt; då upptäckes, att i djupet af hjärtat hade legat en sådan hunger. Men ju mera denna hunger blifvit kännbar, med andra ord, ju mera viljan till det goda, jämte ljuset i lagens fordringar tillväxer i oss, desto mer känna vi saknaden af kraft att fullgöra det goda. Då finna vi snart äfven i våra bästa gärningar något af fördärfvet inblandadt eller någon brist och halfhet i gärningen. Sålunda är det alltid ett stort afstånd mellan vår vilja och vår förmåga. Detta är alla trognas suckan och pröfning, så länge de äro på jorden. Långt ifrån att denna bristande öfverensstämmelse mellan vilja och förmåga strider mot den sanna nåden, måste vi tvärtom säga: ve den människa, som gör så mycket godt, som hon vill, d. ä. som icke har mera vilja än förmåga! Ju mera en kristen tillväxer i nåden, desto mer renas hans sinne och helgas hans vilja, och i samma grad känner han köttets orenhet och bristerna i allt godt. Snart känner han fel och brist i allt, hvad han ville vara och göra, snart finner han ingenting hos sig, sådant som han ville hafva det. En sådan erfarenhet åsyftar aposteln, då han säger: "Viljan har jag, men att göra det goda finner jag icke".

Här torde nu någon anmärka: Således är då äfven hos de pånyttfödda endast en vanmäktig och kraftlös vilja, lik dessa "goda föresatser", som naturmänniskan och lagträlen så fåfängt göra sig? Ingalunda så. Men se här, huru underligt det är med Guds helgon. På samma gång de känna så stor brist och vanmakt i fullgörandet af sin nya, helgade vilja, är dock denna vilja ett så kraftigt Guds verk, att de blifva alldeles förvandlade och nya människor för hela sitt lif. Samme Paulus, som klagar, att han icke kan fullgöra det goda, som han vill, är dock genom hela sitt lif en stor Herrens apostel och kan på samma gång säga: "Hans nåd mot mig har icke blifvit fåfäng, utan jag har arbetat mer än de alla; dock icke jag, utan Guds nåd, som är med mig". Och märk här äfven, huru han hade fått sin goda, heliga vilja — af "Guds nåd, som är med mig". Så säger han ock i Fil. 2: 13: "Gud är den, som verkar i eder både vilja och gärning för sitt välbehags skull". Men är viljan ett Guds verk, då är den sannerligen icke död och vanmäktig; dock, såsom redan är sagdt, därom vittnar aposteln hela lif och verksamhet. Men med all sin kraft och verksamhet kunde han dock aldrig "fullgöra, hvad han

ville", sedan han hade fått en sådan vilja, som sträfvade efter hela den andliga lagens fullgörande. Talar han blott om yttre ting, såsom att "vara mätt och hungra, att hafva öfverflöd och att lida brist", då kan han om sådant säga: "Allt förmår jag genom den, som styrker mig" (Fil. 4: 12, 13). Men t. ex. att göra sig fri från högmodets frestelse eller från den påle i köttet, som därför vardt honom gifven, det kunde han icke; då beder han tre särskilda gånger om förlossning, men måste stilla sig vid det svaret: "Min nåd är dig nog, ty min kraft fullkomnas i svaghet" (2 Kor. 12: 9). Då lärde han hemligheten af de trognas styrka: "När jag svag är, då är jag stark" (v. 10). Men äfven då, när han i känslan af egen svaghet fick det högsta mått af Guds kraft, kunde han dock icke göra så mycket godt, som den heliga, andliga lagen kräfde. När han hade kommit som högst i kraft och helig vandel, då måste han kasta sig för den Allsmäktiges fötter och utropa: Herre, gå icke till doms med din tjänare, jag måste blifva fördömd, om jag skall dömas efter lagen. Vi få aldrig glömma, att aposteln här alltigenom har sina ögon på den heliga, andliga lagen (v. 14); det är i dess ljus han ser, hvad han här omtalar, nämligen att hans natur är "köttslig" och "såld under synden", så att han icke kan göra det goda, som han vill.

Sedan vi nu sökt fatta själfva meningen af denna vers, vilja vi ock gömma några lärdomar därur. Först lära vi af de orden: "i mitt kött bor icke något godt", att det är villfarelse, då man menar, att äfven naturmänniskan kan göra något, som för Gud är godt och behagligt; vi lära här, att i allt hvad vi hafva från vår första födelse af Adam, äfven i de vackraste naturliga dygder, såsom den redlighet, den ömhet för likar, den plikttrohet m. m., som ofta finnes hos naturmänniskor, ligger blott en sminkad synd. Det skola vi aldrig förstå, om vi icke få ögon att se den andliga lagens helighet, nämligen att denna kräfver icke blott gärningen, utan hjärtat, kräfver, att allt skall göras åt Gud, af kärlek till honom och för att tjäna honom. Då skola vi finna, att äfven dessa vackraste dygder hafva en stor svart fläck på sig, nämligen ogudaktighetens, blott därigenom att de utgå från naturen och icke öfvas för Herrens skull, af kärlek till honom och med afseende på honom. Allt hvad människan gör, då hon icke ser på Gud och vill tjäna honom, är blott därigenom en ogudaktighet; ty Gud vill hafva alla sina skapade varelsers tjänst åt sig bevisad; såsom han säger: "Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjärta, af all din själ och af all din kraft". Då detta är det

största och yppersta budet, böra vi förstå, att allt godt, som göres utan afseende på Gud, är en ogudaktighet — likasom den hustrus gärningar, hvilken har en man, som ingenting så högt åstundar som hennes hjärta och kärlek, men, under det hon tvärtom hatar honom, likväl gör honom allahanda tjänster och yttre kärleksbevis endast för att fördölja sitt hat till honom: tänk, när han på en gång upptäcker detta förhållande, hvad äro nu alla hennes gärningar och tjänster för honom? Blott ett vidrigt skrymteri. Så är det med all den godhet och dygd, som icke utgår af kärlek till Gud. Därför säger Kristus, att han på den yttersta dagen skall kalla äfven dem för ogärningsmän, hvilka dock gjort gärningar, som till formen voro riktiga och goda och äfven för människor nyttiga. Men så skall han döma dem blott därför, att gärningarna icke voro gjorda åt honom (Matt. 7: 22, 23; jämf. kap. 10: 41, 42; 25: 42, 43). Det är på denna grund, vi förstå, att allt, hvad som utgår af naturen och icke af kärlek till Gud, är för hans ögon förkastligt, äfven om det i sig själf är godt och af Gud befalldt, såsom t. ex. föräldrakärlek, barnalydnad, äktenskaplig trohet, fosterlandskärlek, vänskap, välgörenhet, ämbetsflit, sparsamhet, måttlighet m. m., ty allt detta kan en människa äga utan någon kärlek till Gud, endast af naturen; och då är det ogudaktighet i allt, ty "köttets sinne är fiendskap emot Gud" (kap. 8: 7). Tänk då, huru olycklig den människa är, som icke är född på nytt, då hon i alla sina lifsdagar icke kan göra en enda gärning, som är behaglig för Gud?

Men vi hafva här ännu en lärdom, som närmare rör de trogna och i synnerhet är behöflig för yngre kristna. Då aposteln säger: "I mig, det är i mitt kött, bor icke något godt", märka vi, att den nya födelsen icke förändrar köttet eller den egentliga naturen, utan att köttet har sin gamla ondska äfven hos helgonen. Man hyser ofta den inbillningen, att pånyttfödda och helgade människor icke hafva samma onda kött som de otrogna. Utom att alltsammans i denna text, v. 14—25, visar oss annat, så är särskildt detta ställe tydligt, då aposteln skiljer mellan köttet och den helgade viljan och säger: "I mig, det är i mitt kött, bor icke något godt". Däraf märka vi, att äfven hos Paulus, således hos de största helgon, finns ännu samma orena och förgiftade natur som hos de otrogna; att allt, det de hafva kvar af den adamitiska naturen, ännu har sin gamla art, nämligen att vara benäget till allt ondt och strida mot Anden. Vi böra då icke för mycket förundras, när vi få känna hos oss äfven de mest ovärdiga och vederstyggliga saker — helst äfven vår fiende djäfvulen gör sitt

därtill och inskjuter sina giftiga frestelser. Vi böra lära att icke förtvifla, när vi själfva erfara sådant; icke heller fördöma de bröder, hos hvilka vi märka det onda — när likväl, jämte all synd och frestelse, en helig ande hos oss kämpar däremot, ogillar och fördömer synden och håller oss alltmör förkrossade vid Frälsarens fötter. Vi böra veta, att så länge vi äro på jorden, skall köttet alltid strida mot Anden, och det så mäktigt, att vi icke kunna göra hvad vi vilja.

Sådant har nu aposteln lärt oss i denna vers. Härpå gör han i de två följande verserna en närmare förklaring öfver detsamma och upprepar därvid nästan ordagrant, hvad han förut sagt i v. 15 och 17.

19. Ty det goda, som jag vill, det gör jag icke; men det onda, som jag icke vill, det gör jag.

Då aposteln här upprepar, hvad han förut sagt (ty v. 15 lydde så: "hvad jag vill, det gör jag icke, utan hvad jag hatar, det gör jag"), kan han hafva haft åtskilliga skäl till ett sådant upprepande. Det ena skälet, och hvilket en upplyst tolkare antagit, kan hafva varit, att han förutsett, huru orimligt det skulle förekomma oss, i synnerhet yngre kristna, att han eller någon sant helig skulle föra en sådan klagan, ja, så orimligt, att vi kunna frestas att anse honom hafva brukat förhastade ord. Därför upprepar han det och säger: det är intet förhastadt, det är sanning och allvar, då jag bekänner: "Det goda, som jag vill, det gör jag icke; men det onda, som jag icke vill, det gör jag". Men det andra skälet, och detta är det vanligaste i dylika fall, ligger däri, att saken är af så stor vikt, att man vill göra allt, för att den icke skall förgätas; då omsäger man det samma två eller flera gånger. Äfven detta skäl har aposteln säkert afsett. Och måtte vi dock alla en gång låta säga oss och icke beständigt följa vårt blinda förnuft — låta säga oss, att det verkligen är af högsta vikt, att äfven denna sanning väl inpräglas i Guds barn, nämligen att de, om det går rätt till, icke skola kunna göra det goda, som de vilja, utom tvärtom nödgas klaga: "Det onda, som jag icke vill, det gör jag". Må det ännu en gång sägas: ve den människa, som här på jorden kan göra det goda, som hon vill! Ve denna olyckliga enhet och öfverensstämmelse mellan vilja och göra! Där är sannerligen ännu endast kött. Och om detta icke inpräglas i oss, skall den olyckliga följden uppstå, att de som borde tröstas och upprättas, de blifva nedslagna och fördömda; och de åter som borde nedslås, de få förblifva

i sin falska tröst. Hade vi icke haft sådana exempel och bekännelser i Skriften, hvaraf vi sett, att äfven sanna helgon haft denna sorgliga erfarenhet af syndens makt, så hade sant vakna och uppriktiga själar nödgats förtvifla, eller ock blifvit bragta att söka sig någon falsk tröst, att vända sig till en falsk andlighet, i hvilken man kan göra det goda, som man vill. En sådan tillfredsställande fromhet är ingen svår konst att uppnå. Därtill fordras endast, att man tillsluter ögonen för allt inre ondt och uppsätter för sig ett visst mått af fromhet och iakttagelser, och detta så lågt, att man lätteligen kan uppfylla det. Då behöfver man icke mer klaga: "Det goda, som jag vill, det gör jag icke"; nej, nu heter det så: Det goda, som jag vill, det gör jag. Så olyckliga följder kunna komma däraf, att själar icke underrättas om det förhållande, aposteln här framställt. Därför var det väl af vikt, att aposteln upprepade det. Må hvarje själ därför minnas: det är intet ondt tecken, att du känner dig i allt straffad och missnöjd med din kristendom, att du icke kan göra det goda, som du vill, d. ä. att du har mera vilja än förmåga, och af samma skäl måste klaga, att du gör det onda, som du icke vill. Luther säger i en af våra symboliska böcker: "Måste aposteln Paulus säga sådant om sig, så vilja icke heller vi vara bättre och heligare. Men att vi icke känna det, är blott desto värre; ty det är ett tecken, att vi hafva ett spetälskt kött, som är känslolöst, men i hvilket det onda ändå fräter omkring sig. Dock, har du blifvit så alldeles död, så tro likväl Skriften, som fäller domen öfver dig. Med ett ord, ju mindre du känner din synd och skröplighet, desto mer orsak har du att gå och skaffa dig hjälp och läkemedel". Och åter på annat ställe säger han: "Den är en kristen, som är en syndare och erkänner sin synd samt är af hjärtat misslynt och bedröfvad öfver henne. Men den är icke en kristen, som icke har eller känner någon synd. Påträffar du en sådan, så är det en antikrist, icke en sann kristen". (Pred. på Joh. Döp. dag). Ja, glöm det aldrig, att själfva aposteln Paulus haft en sådan erfarenhet och klagan: "Det goda, som jag vill, det gör jag icke" o. s. v.; och att han upprepat detta till ett bevis, att det icke var förhastadt, utan sant och sansadt taladt inför Herren, och var sådant, som vi borde minnas. Hans mening är dock ingalunda, att han icke gjorde något godt, utan endast, såsom förut blifvit sagdt, att han icke kunde göra det goda, som han ville, att hans görande icke motsvarade hans vilja, och att han alltid kom till korta inför den andliga lagen. Därför böra ock de orden: "Det onda, som jag icke vill, det gör jag", för-

stås på samma sätt; icke så, att han vandrade efter köttet och gjorde allt möjligt ondt, utan så, att han icke kunde, såsom han ville, vara syndfri, utan hade den sorgen, att synden både in- och utvärtes öfverraskade honom, såsom vi ock funnit af tydliga exempel ur hans historia. Men just det, att han under allt hade en helig håg och vilja, gjorde, att allt syndigt var hans lidande, icke hans egen gärning. Äfven detta förhållande har han förut omtalat, men upprepar det åter och säger:

20. Men om jag gör det jag icke vill, så är det numera icke jag, som gör det, utan synden, som bor i mig.

Äfven här måste uppreparandet af hvad som förut blifvit sagdt (se v. 17) beteckna, att saken är af någon synnerlig vikt och icke bör förgätas. Det är ju ock sannerligen viktigt att betänka, att om jag gör det jag icke vill, det icke är jag, som gör det, utan synden, som bor i mig; ty om vi förgäta detta, så skola vi missförstå hela texten och fatta ett alldeles orätt begrepp om en kristen, såsom vore han icke helig till sin ande. Af många omständigheter i texten se vi väl, att här är en pånyttfödd och troende människa, som talar, synnerligen då han till slut tackar Gud genom Jesus Kristus (v. 25); men då är det ock viktigt att inse och betänka, att den, som är född af Gud, icke gör synd (1 Joh. 3: 9), utan att det är det inneboende fördärfvet, som mot hans vilja åstadkommer det onda. Det är viktigt att förstå, att den, som så känner synden, som här är beskrifvet, och som har sin "lust till Guds lag efter den invärtes människan" (v. 22), som för syndens skull suckar efter förlossning från dödens kropp (v. 24) och dock tackar Gud genom Jesus Kristus (v. 25), är en helig människa, som icke själf gör det onda, utan kan i sanning och inför Gud säga: "Om jag gör, det jag vill, så är det numera icke jag, som gör det, utan synden, som bor i mig". Det är ock viktigt, att bedröfvade och nedslagna Guds barn upplyfta sina hufvuden och besinna, att det sannerligen icke är deras egen själfvilliga gärning, det de göra alldeles emot sin egen egentliga vilja, således våldförda af den hatade syndens makt; det är viktigt, att de veta, att Herren känner den söndring, som nu uppstått mellan dem och synden, och icke skall betrakta synden såsom deras görande, utan såsom deras lidande (Hebr. 4: 15).

Men det är ock viktigt, att de, som icke igenkänna detta förhållande, utan i allt sitt varande och görande äro ense med sig själfva, blifva uteslutna från den tröst, som icke hör dem till. Då aposteln

säger: "Om jag gör, det jag icke vill" — d. ä. om jag icke vill, det jag gör — och då han därpå grundar den slufföljden, att det då icke är han själf, som gör det onda, så märka vi, att han fäster en viktig betydelse vid den vilja, han här omtalar; att det icke är någon sådan vilja, som finns i kött och blod, finns hos den opånyttfödde, emedan hela personen för denna viljas skull fritages från det ondas görande. Häraf följer, att den tröst, versen innehåller, tillhör endast dem, som hafva den vilja, hvilken här omtalas; att om du ock inser, att äfven de heliga hafva synd, är därmed icke afgjort, att också du är en bland dem, fastän du däruti är lik dem, att äfven du har synd. Nej, huruvida äfven du är en af de heliga, det beror däraf, om du ock har samma heliga vilja som dessa helgon, om du "har din lust till Guds lag efter den invärtes människan" och "hatar" själfva synden, icke blott rådes för hennes följder. Men detta förutsätter, att du ock erfårit, hvad som förut i kapitlet är omtaladt, nämligen i v. 4, 6, 9, såsom att du genom lagen blifvit dödad från lagen; att du genomlevvat dessa olika tidsskiften: det första, då man lefver utan lag (v. 9), det andra, när budordet kommer och synden lefver upp och man blir död (v. 9), det tredje, då man är dödad från lagen genom Kristi kropp och nu tjänar i Andens nya väsende och icke i bokstavens gamla väsende (v. 4, 6). Det är helt och hållet på dessa inre erfarenheter det beror, om du är en kristen. Icke nog därmed, att det icke är afgjort, det du är en kristen, fastän du är lik helgonen däruti, att du har synd; nej, det är icke ens afgjort, att du tillhör dem, fastän du ock vore dem lik i ett heligt lefverne. Så alldeles beror det af detta inre förhållande, nämligen om du genom lagen är dödad ifrån lagen och nu tjänar i Andens nya väsende. Först då har du verklig "lust till Guds lag efter den invärtes människan", så att du är i ängslig strid med din gamla människa och för syndens skull är missnöjd med dig själf. Då förstår du denna text på ett lefvande sätt; då vet du med dig, att du är en eländig, söndrad och sliten människa, som aldrig mer kan vara och göra, hvad du vill, utan alltid måste klaga: "Det goda, som jag vill, det gör jag icke; men det onda, som jag icke vill, det gör jag". Och vi hafva nu här sett, att all denna strid, uselhet och jämmer är blott det vissaste tecken, att du icke är endast kött utan ock har en helig ande, att du äfven i det hänseendet är en helig människa, ehuru din för Gud gällande helighet är blott i Kristus. Och då skall du icke förtvifla för all din nöd af synden, utan, såsom förut sades, ännu med tröst upplyfta ditt hufvud och säga med aposteln:

“Om jag gör det jag icke vill, så är det numera icke jag, som gör det, utan synden, som bor i mig“. Sådant har Herren verkat genom sin Ande. Lofvadt vare hans namn!

21. Så finner jag nu hos mig, som vill göra det goda, den lagen, att det onda låder vid mig.

Här sammanfattar aposteln, hvad han i det föregående, v. 14 — 20, framställt; ty han säger: *Så finner jag nu*, eller: “Alltså finner jag“. Och hvad finner han nu af allt, hvad han ur sin erfarenhet meddelat? Därom använder han här ett mycket starkt uttryck, då han kallar denna naturens hårda och beständiga strid mot det goda “en lag“. Han säger: Det är för mig en lag, en regel, en naturnödvändighet, att det onda låder vid mig. Och den lagen finner jag “hos mig, som vill göra det goda“, säger han. Detta är ju ock ett besynnerligt förhållande och väl värdt att nogare betraktas.

Hos mig, som vill göra det goda. Med de orden säger aposteln uttryckligt, att han icke talar om dem, som äro köttsligt sinnade och då “icke Guds lag underdåniga“ (kap. 8: 7), hvilka icke heller känna denna strid, emedan deras sinne är ense med köttet; utan “hos mig“, säger han, “hos mig, som vill göra det goda“. Och att denna vilja till det goda icke är trälens tvungna vilja, utan den hjärtliga lusten till Guds lag, det är, hvad aposteln genast, v. 22, förklarar: “ty jag har min lust (ej blott kärlek och vilja, utan “lust“, glädje, fröjd, säger gr.-texten) till Guds lag efter den invärtes människan“. En sådan talar här; en sådan är det, som finner hos sig den lagen, att det onda låder vid honom.

Den lagen, att det onda låder vid mig, eller “ligger hos mig“. Ordet “lag“ brukas här i dess vidsträcktaste bemärkelse, nämligen af regel, rättesnöre, och betecknar först, att synden hos oss icke är något tillfälligt, icke består i strödda och enstaka fel, utan att den utgör en hela vår natur befallande makt, som sträcker sig till allt, hvad vi äro och göra, våra tankar, begär, ord och handlingar; för det andra antydes med ordet “lag“ det beständiga fortfarandet af naturens ondska, så länge denna natur är till. Ty såsom aposteln i v. 1 sade om lag i allmänhet, att “lagen råder öfver människan, så länge hon lefver“; så är ock syndens drift i vår natur oföränderlig, så länge den finnes till, d. ä. så länge vi äro på jorden. Detta känna ock alla trogna och vakande själar nog bittert. Syndens lag är alla kristnas svåraste betryck och jämmer på jorden, som mer än något annat ondt stör

deras lycka och frid. Syndens lag ligger öfver dem beständigt; de vakna hvarje morgon med samma onda, nämligen att de i ingenting kunna vara och göra, hvad de böra och vilja. Men detta känna endast de, som äro vakna och förnimma, att Herrens ögon akta äfven på deras innersta tankar, afsikter och begär, såväl som på alla ord och gärningar. Då känna vi snart, att vare sig vi vilja det eller ej, tankarna blifva fåfångliga och oheliga, att, om vi vilja det eller ej, vid våra bästa gärningar ofta låda hemliga afsikter på något eget; hvarjämte ur våra hjärtan utgå världsliga och orena begär, som ofta trotsa all vår strid och bön däremot. Och så blifva äfven våra ord och gärningar ovärdiga vår höga kallelse och benådning. Så finna vi då, att synden är en makt öfver hela vår natur. Och detta var, hvad aposteln så uttryckte: "Jag finner hos mig, som vill göra det goda, den lagen, att det onda låder vid mig". Härom talar han dock ännu tydligare, då han tillägger:

22 o. 23. **Ty jag har min lust till Guds lag efter den invärtes människan, men jag ser en annan lag i mina lemmar, som kämpar mot den lag, som är i min ande, och griper mig fången i syndens lag, som är i mina lemmar.**

Här upprepar aposteln på en gång och i sammanhang hela beskrifningen på striden mellan Anden och köttet. "Jag har min lust till Guds lag efter den invärtes människan; men jag ser en annan lag i mina lemmar, som kämpar mot den lag, som är i min ande". Detta är till innehållet detsamma, som i föregående vers var mera kort uttryckt. Hvad aposteln där uttryckte blott så: "hos mig, som vill göra det goda", det förklarar han sålunda: "Ty jag har min lust till Guds lag efter den invärtes människan". Och hvad han där uttryckte så: "Jag finner hos mig den lagen, att det onda låder vid mig"; det utvecklar han här sålunda: "Jag ser en annan lag (än Guds lag) i mina lemmar, som kämpar mot den lag, som är i min ande, och griper mig fången i syndens lag" o. s. v. Vi se således, att dessa senare verser utgöra en förklaring öfver den näst föregående; och därigenom blifva vi desto vissare i vårt förstånd öfver densamma.

Jag har min lust till Guds lag. Såsom redan blifvit anmärkt, har gr.-texten här ett ord, som betyder icke blott bifall, vördnad, kärlek, utan rentaf glädje, fröjd. Det heter egentligen: "Jag fröjdas åt Guds lag", men det är uttryckt på ett sådant sätt, att, om man ville

riktigt noga återgifva textordets mening, måste man säga: Jag fröjdas vid mig själf *), jag har en inre lust, jag gläder mig innerligt åt Guds lag. Ordet uttrycker således denna sanna, af Gud födda heliga lust till Guds lag, hvarom David så ofta talar i Psaltaren, där han t. ex. säger: "Säll är den man, som har sin lust i Herrens lag" (Ps. 1: 2); "som har sin stora lust i hans bud" (Ps. 112: 1); "jag vill hafva min lust i dina bud, ty de äro mig kära"; "huru kär har jag icke din lag; hela dagen begrundar jag den" (Ps. 119: 47, 97); "Herrens rätter äro dyrbarare än guld, ja, mer än fint guld i mängd; de äro sötare än honung, ja, mer än renaste honung" (Ps. 19: 11) o. s. v. Det är en sådan lust till Guds lag, vår text åsyftar, då den har ett sådant uttryck som "innerligen fröjdas"; och det är därför detta ställe så afgörande bevisar, att här icke talas om en opånyttfödd människa, hvilken endast kan intagas af vissa sköna dygder, men icke älskar Guds lag såsom sitt rättesnöre, när han märker, hvad den äskar — att här lika omöjligt kan talas om en lagträl, hvilken tvärtom har antingen fiendskap till den för honom tvingande och hotande lagen, eller ock endast älskar sin egen nytta och inbillade fromhet, då han såsom blind farisé tycker sig lyckas att vara och göra, hvad lagen äskar. Det är dock aldrig i själfva lagen och Herren, han har sin lust (se åter kap. 8: 7). "Att hafva lust till Herrens lag", säger Luther, "är hvarken medfödt eller inplantadt uti den mänskliga naturen, utan måste komma ned af himmelen. Det är en alldeles särskild lust, som den, hvilken i första psalmen prisas salig, har till Guds lag, en lust, som är alldeles oberoende af lagens löften eller hotelser, som endast ser på lagens egen förträfflighet, helighet, rättfärdighet och godhet. Det är icke blott kärlek, utan äfven ljufligt välbehag och lust, man då hafver till lagen". Således: det är endast Guds Ande, som föder i oss denna lust till Guds lag; och det endast i den stund, då vi i tron förvissas om friheten från lagens domar och frälsningsvillkor. — Men må vi äfven väl märka, att den sanna tron verkligen föder i oss en sådan lust till Guds lag, fägnad, fröjd och välbehag i det, som Gud älskar. Känner du det tvärtom ännu ängsligt, att Gud älskar det goda och hatar dina synder, så har du visst icke ännu fått den fröjden i ditt hjärta, att du är fri från lagens domar, eller har du åter förlorat den trösten och låtit dig "på nytt fångas under träldomsok",

* *Synädomai*, här: »intus», »apud animum meum lætor»; ty ordets andra bemärkelse, fröjdas tillsammans med någon annan, ligger alltför fjärran från sammanhanget.

ty då uppstår åter olust till Guds lag, en tvungen och ovillig trälände. Så bestämdt utmärker lusten till Guds lag endast troende själar.

Efter den invärtes människan. Hvad aposteln Paulus menar med den invärtes människan, märka vi först af detta sammanhang, då han talar om en invärtes människa med lust till Guds lag, och sedan af andra ställen, såsom 2 Kor. 4: 16; Ef. 3: 16 *, nämligen att han med den invärtes människan menar den nya människan, född af nåden i de trogna. Annars kunde man väl äfven tala om en invärtes människa hos den opånyttfödda, till skillnad från hennes utvärtes väsende, och då med den invärtes människan mena hennes hjärta, såsom den bittra källa, från hvilken allt ondt utflyter (Mark. 7: 21); men talas, såsom här, om en invärtes människa, som "har sin lust till Guds lag", då måste hon nödvändigt beteckna den "nya människan, den efter Gud skapade", och hvilken därför står i strid med den gamla människan. Luther säger: "Den invärtes människan kallas här anden, af nåden född, hvilken i de heliga strider emot den utvärtes människan, som är förnuft, sinne och allt, hvad som är natur i människan".

Men nu: det var "efter den invärtes människan", aposteln hade lust till Guds lag. Det tillägget lär oss ännu något. På samma gång Paulus talar om sin lust till Guds lag, finner han nödigt att genast tillägga: "efter den invärtes människan". Därmed låter han förstå, att han också kände något annat hos sig, som icke hade lust till Guds lag; detta var "köttet" eller "syndens lag i lemmarna", som han genast omtalar. På samma gång han hade en helig lust att fullgöra all Guds vilja, kände han också köttets motsträfvighet och tröghet; på samma gång han kände ett heligt hat och afsky för synden, kände han också köttets lust och begärelse till synden. Därför kunde han icke tala om sin lust till Guds lag utan att anmärka: "efter den invärtes människan". Och icke nog med denna anmärkning — han uttalar ock genast, hvad han vidare fann hos sig:

Men jag ser en annan lag i mina lemmar, som kämpar mot den lag, som är i min ande. "Jag ser"; detta är blott med ett annat ord detsamma som i v. 21: "Jag finner". — "En annan lag", d. ä. en lag af annan art än Guds lag, till hvilken jag har lust. Denna andra lag finner jag "i mina lemmar", säger aposteln, d. ä. i den gamla människan. "Lemmar" beteckna nämligen här icke blott krop-

* Paulus är den ende, som brukar uttrycket "invärtes människa", och då alltid om de pånyttfödda.

pens lemmar utan och själens fördärfvade böjelser, i hvilka syndens lag egentligen ligger, och hvilka, såsom den gamla människans lemmar, arbeta uti oss och kämpa mot Anden. Att Paulus brukat ordet "lemmar" i denna bemärkelse, kunna vi se i Kol. 3, där han säger: "Döden därför edra lemmar, som äro på jorden, skörlefnad, orenhet, lusta, ond begärelse och girigheten", o. s. v. Allt sådant tillhör den gamla människan och utgör hennes lemmar. Det var ock både i kroppens och själens fördärfvade böjelser, aposteln fann den syndens lag, som kämpade mot den lag, som var i hans ande. — Då "anden" är helgad af nåden, såsom i texten omtalas, att Guds lag är i anden, är den sådan, att man bedömer, älskar eller hatar hvarje sak i den mån, som den är ense med Guds ord eller icke. Själens diktan och traktan är nu förnyad till ett besinnande af den andliga, goda lagens allra kostligaste tankar; hennes vilja till eftersträfvande af det i lagen uppenbarade goda; hennes känsla till kärlek för Guds lag, med hjärtligt välbehag till det goda och afsky för det onda. Detta andliga sinne är ett underbart Guds verk i själen. Vi märka nämligen, att med all den växling af bättre och sämre stunder, som frestelsens stormar förorsaka på ytan af en kristens lif, detta sinnelag i själens djup dock förblifver detsamma, så länge det andliga lifvet varar. Detta bevisar sig däruti, att när det går väl med vandrigen efter Anden, då är själen glad och välmående; men går det illa, så att hon syndar och förgår sig, då lider och ängslas hon och fördömer själf sin synd. Sinnelaget är således detsamma. Detta är den "Guds säd" i själen, hvarom Johannes säger: "Guds säd förblifver i henne". — "Den lag, som är i min ande", säger Paulus. Denna lag är således icke egentligen Guds lag i sig själf, utan Guds lag, inskrifven i hjärtat, eller en ny, helig ande, i öfverensstämmelse med Guds lag; hvarom Herren Gud säger: "Jag skall lägga min lag i deras bröst, och i deras hjärtan skall jag skrifva den" (Jer. 31: 33). Emot denna heliga lag i anden "kämpar" den onda lagen i lemmarna, säger aposteln. Det är uppror och inbördes krig mellan den gamla och nya människan, köttet och anden, de vilja ömsesidigt bekämpa, fängsla och döda hvarandra; hvarom aposteln i mera enkla ord skrifer till galaterna: "Köttet har begärelse mot anden, och anden mot köttet; och dessa äro mot hvarandra, på det att I icke mån göra, hvad I viljen" (Gal. 5: 17).

Det är denna strid mellan anden och köttet, som utgör alla sanna kristnas ihärdigaste plåga på jorden. Först är själfva striden alltid tröttande och bekymrande; och för det andra känna vi uti denna

strid alltid synden, alltid ovärdiga saker, jämte förebråelser för otrohet och bristande vaksamhet. Så länge själen förblir i det lif, som är af Gud, behåller väl Anden så till vida segern, att vi, "icke vandra efter köttet" (kap. 8: 1), att vi "drifvas af Anden" (Gal. 5: 18), så att hela lifvets riktning förblir ett vandrande efter Anden; men i ett allvarligt krig aflöper det icke så väl, att man icke äfven lider tillfälliga nederlag, blir sårad eller tillfälligt fången. Den slutliga segern beror endast på, hvem som till sist behåller fältet. Så går det ock här. Den andliga segern består däruti, att vi icke upphöra att vandra efter Kristus, att vi icke gifva oss till att följa köttet, utan alltid på nytt uppstå i bättring och tro och alltjämt fortfara att följa vår Herre. Men under tiden blir kampen hård och åtföljd af många bittra och förödmjukande erfarenheter. Aposteln har ännu några besynnerliga ord därom. Han säger:

Och griper mig fången i syndens lag, som är i mina lemmar *. Hvad kan detta betyda, "griper mig fången"? — Ordet betyder blott: "taga till fånga" eller "föra en fången"? Af själfva ordet kan intet slutas, huru det vidare går med den fångne, antingen han förblifver i fångenskapen och blir en träl, eller han frigifves af sin herre — med andra ord: antingen ordet åsyftar blott den fångenskap under syndens lag i lemmarna, som här omtalas, och ett tillfälligt nederlag för någon viss frestelse, eller det äfven åsyftar sinnets tillfångatagande under synden, så att själen blir rentaf syndens tjänare — sådant är icke uttryckt i själfva textordet, utan måste inhämtas endast af sammanhanget och af Guds ord i dess helhet **. Nu är det förut i texten uppenbart, att aposteln här talar om sin och alla trognas erfarenhet såsom helgade till sinnet; han har sagt: Jag har min lust, glädje, fröjd i Guds lag efter den invärtes människan; han tackar Gud genom Jesus

* »I syndens lag»; egentl. »för» eller »åt syndens lag». Men att aposteln icke sade: »griper mig fången för sig», utan säger: »i syndens lag», då det ju var densamma, som tillfångatog, det kom däraf, att apost. ville uttryckligare nämna, hvilken denna lag i lemmarna var, som han förut blott hade kallat: »en annan lag». Nu uttalar han dess namn; det är »syndens lag», säger han.

** Somliga hafva i uttrycket, »griper mig fången», velat inlägga en betydelse, som skulle göra hela texten otillämplig på de trogna, och talat om krigsfångars bortförande till evig trældom. Men detta är att pådikta texten, hvad den icke innebär. Däremot äro lust och fröjd i Herrens lag och ett lofsägende af Gud genom Kristus afgörande tecken på en trogen själ; och huru äfven en sådan kan blifva fången i syndens lag, skola vi snart finna.

Kristus (v. 25) o. s. v. Till hvilken grad en sådan själ blir "fången i syndens lag", detta se vi af Guds ord och de heligas historia.

Således kan detta ord om fångenskap här allra först blott åsyfta, hvad aposteln själf i det föregående omtalat, nämligen att jag icke kan göra det goda, som jag vill. Denna omöjlighet att någonsin uppnå en fullkomlig helighet, denna beständiga omslutenhet af synden (se gr.-t. i Hebr. 12: 1) är visserligen för hvarje kristen, trots all den sanna frihet han har i Kristus, ännu alltid en tryckande fångenskap. Aposteln har talat om en lag i lemmarna, genom hvilken han icke blott ej kan fullgöra det goda, som han vill, utan också gör det onda, som han hatar. Är icke detta ett bittert förtryck för en helig ande, som har en brinnande lust till Guds lag? Och detta är ett förtryck, som varar så länge vi äro på jorden. — För det andra kan ordet "griper fången" åsyfta de särskilda ömkliga händelser i en kristens lif, då han i striden tillfälligt öfvervinnes af det onda och verkligen gör, det han hatar. Luther säger: "Det är ett aldeles grymt och förfärligt ord, att människans hela natur sträfvar mot Guds lag. Men aposteln tillägger något ännu hårdare och svårare: Lagen i mina lemmar tager mig till fånga åt synden, det är: Jag må vilja eller icke vilja, så blifver jag tvungen att tjäna synden, tvärtemot Guds lag" *. Huru tillgår ett sådant tillfångatande? Det ser man af Skriftens exempel. Job kämpade tappert mot lagen i sina lemmar under sju dagar och sju nätter; men därefter svek honom hans tålamod, han dukade under för frestelsen, så att han förbannade sin födelsedag; då var han helt visst "tillfångatagen uti syndens lag i lemmarna". Petrus hade alltifrån händelsen i Kornelii hus frimodigt motstått alla påtryckningar af omskärelesens tjänare; men när han i Antiokia gaf vika för dem, skrymtade och förde andra i skrymteri (Gal. 2: 12, 13), då var han visserligen "tillfångatagen uti syndens lag i lemmarna". Ja, när han i sin Herres sällskap, af honom älskad och försäkrad om sin tro och sin renhet (Luk. 22: 32; Joh. 13: 10), hade mod att ensam strida mot en beväpnad skara, då var han stark och villig att våga sitt lif för sin Herre; men när han sedan samma afton föll i rädsla och människofruktan, så att han förnekade sin Herre, då höll han sitt lif kärare än sin Herre; då var han visst "gripen fången i den lag, som var i hans lemmar". Hvad är det annat än att gripas fången af lagen i lemmarna, då en troende kristen ansättes af tvifvel, hvilka hela dagar

* Sämtl. W. V. s. 247.

och nätter plåga honom? — eller han angripes af syndiga lustar, eller af vrede, eller af förströdda tankar i bönen, så att han med all strid och bön icke kan göra sig fri därifrån? Detta är visst att gripas fången af syndens lag i lemmarna.

Härpå hafva vi tyvärr alltför många exempel i vårt skröpliga lefverne, både i afseende på tron och vandringen. Jag har i min ande äfven den lagen, att jag vill tro allt det min allsmäktige Herre sagt, om det ock vore än så orimligt för mitt blinda förnuft. Men huru går det? I mitt blinda och högmodiga förnuft är en annan lag, som griper mig fången och säger: Det och det är orimligt, ja, omöjligt — och då jag nu icke ser sakens möjlighet, så tviflar jag på Guds ord och "gör honom till en lögnare" (1 Joh. 5: 10). Detta är ju en grufelig synd, som jag aldrig ville begå; men att jag dock begår den, det betecknar visst, att jag "gripes fången af syndens lag". Eller huru går det dig t. ex. att tro artikeln om den heliga nattvarden? Du tror på det ordet, att den välsignade kalken är en delaktighet af Kristi blod och det välsignade brödet en delaktighet af hans kropp (1 Kor. 10: 16); men på en gång börjar du att se på brödet, att det är bröd, och på vinet, att det är vin, och att det är orimligt, att Kristus skulle gifva oss sitt kött till att äta — och nu tviflar du. "Lagen i dina lemmar", ditt förnuft och dina ögon, har då gripit dig fången. Så går det ock med tron på våra kroppars uppståndelse. Efter sinnelaget håller du Herrens ord äfven härom heliga och sannfärdiga, och du håller Gud mäktig att kunna göra allt, hvad han vill och sagt; men en stund kommer, då du fäster ögonen på några multnade ben, och du tänker: Skola ock våra kroppar uppstå? Nej, det är orimligt. Då har åter den lag, som är i dina lemmar, ögon och förnuft, gripit dig fången. Ja, med själfva den stora hufvudartikeln om syndernas förlåtelse händer ju oupphörligt detsamma. Du har hela din frälsning i tron på Jesu blod, nämligen att detta renar oss från alla våra synder; men förr än du hinner tänka det, har du börjat se på någon viss synd, som du mest lider af, hennes otillbörlighet och oändlighet, och du tänker: Det borde dock en gång blifva slut med synden; jag syndar ännu alltjämt; huru kan jag då tro Guds nåd? — och så är du snart fången i otrons och förnuftets lag. Likaså när annan nöd, brist och bekymmer uppstå, då säger dig den lag, som är i din ande: Hoppas på Gud, han är en allsmäktig och trofast Fader. Frukta icke, allenast tro. Men då hör du genast en annan lag från ditt otrogna hjärta, som säger: Detta kan dock

icke hjälpas, det är omöjligt, det är förbi o. s. v. På detta sätt erfara vi oupphörligt i vår klena tro, huru lagen i lemmarna griper oss fångna.

Men detta sker oss icke blott med tron och hoppet, utan ock med lefvernet. Efter den lag, som är i min ande, håller jag Guds bud icke blott heliga och sanna utan ock hjärtligen kära; men på ett ögonblick blifva de mig såsom ett intet, jag kan icke besinna och vörda Guds närvaro, det är mig så, som vore Gud icke till; det går mig så, som aposteln i v. 15 sade: "Jag vet icke, hvad jag gör; ty hvad jag vill, det gör jag icke, utan hvad jag hatar, det gör jag." Jag ville vara orubbligt saktmodig och mild, men gripes i ett ögonblick af vrede och otålighet. Jag ville beständigt vara ren och fri från alla syndiga begärelser, men gripes fången af syndens lag, så att jag gör, hvad jag hatar. Jag ville vara ödmjuk mot alla människor, tålig i alla bedröfvelser, oegennyttig och himmelskt sinnad; men på ett ögonblick är jag förd från mitt rätta sinne till ett tillstånd, som är mig en gåta och en förskräckelse. Hvad är nu allt sådant, om icke just det aposteln här säger: Jag gripes fången i syndens lag, som är i mina lemmar. Och hvem kan säga, huru illa det då kan tillgå? Jobs, Davids, Petri, med flera heligas historia visar ömkliga exempel därpå.

Att nu anden likväl behåller segern, det beror därpå, såsom förut sades, att själen under allt förblir i det heliga sinne, som ännu fortfarande uppreser sig emot köttet, strider mot synden och med ånger och tro åter upprättas vid nådastolen, åter får förnyad tröst, håg och kraft att fortsätta vandringen efter anden; det beror därpå, att själen genom alla förödmjukande erfarenheter blir blott desto mer gudfruktig, alltmer lär känna sin svaghet och syndens fruktansvärda makt, samt alltmer drifves till bönen och ordet att där söka hjälp. Huru härmed går, det är ett mycket viktigt förhållande att gifva akt på; ty går det tvärtom så, att själen börjar alltmer blifva borta från nådastolen, trifvas i synden och ursäktas henne, då vittnar detta om ett tillbakagående, ja, om sömn eller död. Men blir synden tvärtom alltmer förskräcklig för anden, och just den synd, som mitt kött mest älskar, så att jag omsider håller alla andra synder för ringa emot denna, håller mig själf för den ovärdigaste syndare, men nåden och Kristus alltmer oumbärliga: då vittnar detta, att anden under alla strider blir alltmer gudfruktig och helgad. Skulle det åter hafva kommit därhän, att all strid upphört, att själen nu finner sig så god och from, som hon vill vara, då är detta visst ett tecken, att hon somnat och stilla gifvit sig

åt fienden. När det går som bäst i detta lifvet, då går det så, att synden icke är död och fåfäng, utan besvärlig och tryckande, emedan jag icke lämnar mig åt hennes vilja utan vakande och bedjande kämpar mot henne. Men då blir ofta striden hård och nöden stor. Detta är, hvad de tjusta och sofvande själarne icke veta af; detta är den strid, som föres af dem, hvilka kämpa för en krona, och hos hvilka lagen uppväckt all begärelse (v. 8). Huru förskräckligt detta kännes för ett heligt sinne, som vandrar inför sin Gud i tron på hans nåd, nämligen att ännu känna syndiga begärelser, att dagligen gå farliga och förödmjukande strider till mötes — huru förskräckligt och uttröttande detta är, borde äfven kunna slutas däraf, att en helig apostel vid sin berättelse härom ovillkorligt utbrister i klagan och rop efter förlossning från denna dödens kropp. Paulus säger:

24. Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?

Hvem hör icke här ett direkt utbrott af apostelns egen känsla? Hade han i allt det föregående under ordet "jag" skildrat blott en annans erfarenhet, skulle han ju här sagt: Då klagar och suckar jag så: Jag arma människa o. s. v. Men här säges intet sådant, utan tvärtom följer, midt i berättelsen, själfva denna klagan, själfva det direkta utbrottet af smärta hos den, som skrifer. Detta är därför åter ett bevis, att aposteln här helt enkelt berättar sin egen erfarenhet.

Jag arma människa — eller: "Jag eländiga människa" — *hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?* Detta är en suckan, som endast heliga och af synden uttröttade själar förstå. Detta är ett klagoljud från en för hela världen fördold och obegriplig jämmer, som Gud endast hör från sina barns bönevrår — den jämmer, som har sin djupa grund däri, att en himmelsk själ, en helgad ande är fängslad och innesluten inom ett förgiftadt, syndfullt kött. Då aposteln här säger: "denna dödens kropp", åsyftar han icke egentligen kroppen och jordelifvet — ty det höll han ännu för en timlig och lätt bedröfvelse (2 Kor. 4: 17), utan det är "syndens kropp" (kap. 6: 6), det är "syndens lag i lemmarna", som så pressar honom; ty endast därom har aposteln här talat och icke om något annat lidande. Därför anmärker ock Luther vid vår text: "Död kallar han här denna jämmer, möda och strid med synden." Då han såg på sig själf och detta bedröfliga förhållande, att han, som ingenting högre åstundade, än att vara

alldeles helig inför sin Guds ögon, likväl hade beständig synd hos sig och greps fången af denna syndens lag, såsom han här sagt, då såg han sin fallna mänskliga varelse blott såsom en "dödens kropp". I Kristus var han väl rättfärdig och salig, men i sig själf var han en syndens och dödens kropp. Det elände, den brottslighet, ovärdighet och möda, som låg uti synden, var för honom såsom själfva döden, ja, svårare än döden. Så mycket denne apostel än led för evangeliets skull, all denna förföljelse af människor, då han än blef fängslad, än stenad, än slagen och gisslad (2 Kor. 11: 23—27), så har dock allt detta yttre lidande aldrig afpressat honom sådan suckan efter förlossning, som då han tänkte på och beskref sin nöd af synden. Sådan är en rätt helig själ. Aposteln Petrus har ock haft mycket yttre lidande, ända till dess han efterföljde sin Mästare i martyrdöden (Joh. 21: 19); men trots allt detta yttre lidande berättas i Skriften blott en gång, att han bitterligen gråtit — det var, när han hade syndat och förnekat sin Herre. Märk åter: för en rätt helig själ är synden bittrare än döden. Luther säger: "Hvilken rätt kristen människa skulle ej önska sig vara icke blott sjuk utan äfven död, när hon ser och förnimmer, att hon under kroppens hälsodag ligger under för synden och kanske städse faller i synd, samt kommer att falla i synd och sålunda ständigt göra tvärtemot sin allrakäraste Faders allrakäraste vilja. Ty aposteln Paulus har med högljudd klagan ropat och skriat: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" — Den människa älskar icke sin Fader rätt, som icke håller syndens vedermöda för större än dödens vedermöda, helst Gud har förordnat döden därtill, att omsider förändra och afskära syndens vedermöda, så att döden då blir en lifvets och rättfärdighetens tjänare. Ja, ehuru vi väl ofta äro så kallsinniga och världsliga, att vi icke rätt akta synden och längta efter förlossning, plågar det dock för sant gudfruktiga själar vara det ljufligaste, man kan säga dem om den saliga evigheten, när man erinrar, att de då skola vara fria från alla sina svåra synder, alla frestelser och svagheter; att då de aldrig mer skola synda mot sin Gud, utan vara så heliga, som de någonsin önskat. Då ljusna deras ansikten af glädje, då öfverröstas köttets motvilja för döden, så att denna nu kan blifva dem kär. Af allt sådant förnimmes väl, att intet är dem bittrare än synden. Sådant har aposteln här uttryckt, då han just vid sin beskrifning på syndens lag i lemmarna utropar: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" Hans fråga: "hvem skall frälsa mig", vill icke säga, att han var oviss om, hvem som skulle

blifva hans förlossare, utan det är endast det vanliga uttrycket för stark längtan. Han uttalar ock genast sin saliga bekantskap med den rätte Förlossaren, då han nu vidare utbrister:

25. Jag tackar Gud genom Jesus Kristus, vår Herre. Så tjänar jag nu själf Guds lag med anden men syndens lag med köttet.

Här gör nu aposteln först en tacksägelse för all nåd och förlossning genom Kristus och sedan en kort sammanfattning af allt, det han här framställt om sin heliga ande och sitt syndfulla kött.

Jag tackar Gud genom Jesus Kristus, vår Herre. Midt i sin klagan erinrar sig aposteln, huru han dock hade att tacka Gud genom Jesus Kristus för den förlossning han redan erfarit, då han nu icke mera stod under syndens fördömdelse, ja, icke heller under syndens herravälde eller ett köttsligt sinne (kap. 8: 1, 5) och i detta sitt benådade tillstånd hade ett fast, grundadt hopp att också en gång blifva förlossad från syndens lag i lemmarna. Dessa ord: "jag tackar Gud genom Jesus Kristus" o. s. v. äro utan tvifvel, likasom de föregående, blott ett naturligt uttryck af apostelns egen känsla, då han nu tänkte på hela sin ställning. Därför nämner han ock ingen viss sak såsom det egentliga föremålet för sin tacksägelse, utan säger blott, att han tackade Gud genom Jesus Kristus, således för all den nåd han hade genom honom. Ty liksom frågan i v. 24 icke hade en egentlig frågas betydelse, såsom vore han oviss om hvem som skulle förlossa honom, utan blott var ett utrop af smärta och längtan; så hafva ock dessa ord icke betydelse af ett egentligt svar, utan äro, såsom nyss sades, blott ett naturligt uttryck af den tröst, han hade jämte sitt lidande af synden. Detta ställe kan jämföras med 1 Kor. 15: 54—57, där aposteln också talar om vår slutliga seger och förlossning ifrån synden och döden och afbryter sig med detta utrop: "Men Gud vare tack, som gifver oss segern genom vår Herre Jesus Kristus." Vi finna äfven här, huru aposteln midt i sitt lärotal inlägger en hjärteutgjutelse. Men på samma gång medgifves, att i själfva sammanhanget mellan den klagande frågan i v. 24 och lofsägelsen i vår text ligger ett svar på frågan; ty i detta sammanhang är visserligen svaret: Gud skall frälsa mig genom Jesus Kristus, vår Herre. — Och då aposteln tackar Gud "genom Jesus Kristus", så uttrycker han därmed, att vi endast genom Kristus hafva det goda, som vi kunna tacka för (jämf. 1 Kor. 1: 4). Orden "vår Herre" utgöra ock alltid

ett tröstligt tillägg, såsom en erinran, att Kristus är heit och hållet gifven åt oss; han är vår egen förlossare och Herre, till hvilken vi alltid kunna sätta all tröst och lit. Ja, vi böra ock märka, oss till tröst, att aposteln icke säger min Herre, utan vår Herre, och därvid betänka, att all den nåd, tröst och glädje, aposteln hade i Gud genom Jesus Kristus, skola ock vi hafva genom honom; den tillhör lika mycket oss som aposteln, emedan Kristus är lika visst gifven för oss som för honom. Måtte vi ock lika visst tro på honom!

Men hvad vi här i synnerhet böra märka och väl minnas är, att aposteln tackar Gud genom Kristus midt i sin klagan öfver syndens lag i lemmarna. Detta skall gifva oss en mycket behöflig och viktig lärdom. Det är allas vår sjukliga böjelse, att vi endast då vilja med glädje tacka Gud, när vi icke se, känna och betänka vår synd; känna vi åter syndens lag i lemmarna, då är det slut med vår glädje och tacksägelse. Detta är icke rätt kristligt; ty det antyder, att vi vilja hafva vår tröst i oss själfva. Märk därför, att aposteln midt i sin klagan öfver syndens lag i lemmarna utbrister i tacksägelse till Gud genom Kristus. Men därför säger han ock med allvarlig mening: "genom Jesus Kristus, vår Herre". Detta är grunden och orsaken, att han midt i sin klagan kunde tacka Gud. Det är allenast genom Jesus Kristus, vår Herre, jag ännu kan hafva tröst och hopp, vill han säga; i mig själf finnes intet stöd för min tröst. Allt är endast genom Jesus Kristus, vår Herre. Och så långt ifrån att synden skulle nedtysta vårt lof till Kristus, må väl frågas, om vi icke tvärtom just för den kännbara syndens skull böra prisa och lofva den nåden, att vi nu äro förlossade från all syndens förbannelse, hafva en evig frihet från denna och slutligen äfven skola blifva fria från syndens inneboende. Och månne icke just det skall blifva vårt största och eviga fröjdeämne, vår högsta och eviga lofsång inför tronnen, att Kristus så förlossat oss, att all den synd, som hela lifvet igenom följde och plågade oss, icke kunde fördöma oss? Skall jag tacka Gud endast, när jag icke känner synden, då är min tröst och lofsägelse först oren eller till en del stödd på mig själf; och för det andra blir den då mycket kort och ostadig. Vi böra därför lära att förena tacksägelsen till Kristus så nära som möjligt med känslan af synden. Det skulle vittna, att vi tro på Kristus och icke på någon egen värdighet. Vi böra lära att i tron säga så: Jag är väl, tyvärr, ännu full med synd, jag arma människa, men så stor och vederstygglig skall min synd icke kunna vara, att ej den förlossning, som har skett i Jesus

Kristus, rikligen öfverväger den. Och så mäktig skall min synd icke vara, att ej han, som redan med sitt blod förlöslat mig från hennes förbannelse, äfven skall en gång förlösa mig från hennes lag i mina lemmar. Skall jag själf vara ren och i min egen person täckas Gud, då måste jag evinnerligen förtvifla; men är Kristus min rättfärdighet, då skall jag alltid täckas och alltid lofva min Gud. Och vidare: skall jag själf öfvervinna och utrota synden i mig, då måste jag ock förtvifla; men skall min Herre Kristus göra det, då skall jag icke miss-trösta. Blott Gud vill jag tacka för allt, och endast genom Jesus Kristus, vår Herre. Så böra vi hafva det i vårt hjärta. Äfven detta har aposteln här lärt oss, då han midt i sin klagan tackar Gud genom Jesus Kristus. Men vi gå nu åter till texten. Sedan aposteln utgjutit sig i både klagan och lof, återkommer han till sitt ämne och avslutar det nu med en kort sammanfattning af det hela. Han säger:

Så tjänar jag nu själf Guds lag med anden men syndens lag med köttet. Detta är nu slutföljden och summan af allt, hvad aposteln från och med v. 14 framställt. Därför börjar han här med ett "alltså". Orden "jag själf" kunna ock heta: just jag, densamme som förut talat, jag som suckar efter förlöslning och prisar Gud genom Jesus Kristus — just jag tjänar Guds lag med anden, men syndens lag med köttet. Likasom förut framställer sig aposteln här såsom bestående af två olika stridiga delar: "anden" eller sinnelaget, den nya människan, den efter Gud skapade; och "köttet" eller den fördärfvade naturen, den gamla människan, som är såld under synden. Dessa två människor uti honom, säger han, tjäna ock hvar sin olika lag: "Guds lag", som är skrifven i hans ande, och i hvilken han hade sin lust efter den invärtas människan (v. 22); och "syndens lag", som var i hans lem-mar, och af hvilken han greps fången. Så beskriver aposteln sig. Längre kan intet Guds barn komma i denna värld. Detta blir därför alltid beskrifningen på en pånyttfödd människa. Hos hvarje sådan, men också endast hos en sådan, lefva och arbeta dessa två stridiga krafter, köttet och Anden, synden och nåden, den lag, som är i våra lemmar, och den lag, som är i vår ande. Om ock skrymtare missbruka denna sanning till sina synders ursäktande, är dock sanningen icke skuld därtill. Vi få icke heller förneka eller undandölja sanningen, därför att den skulle kunna missbrukas. De, som förvända Guds sanning till sitt fördärf, skola själfva bära sin dom.

"Jag tjänar Guds lag med anden." Då denna vers uttrycker summan

af det föregående, så är den ock redan klar till innehållet. Må vi endast i korthet beakta orden. Ordet "jag tjänar" är ett nytt bevis, att den vilja, aposteln i v. 18 omtalade, icke betecknade detta kraftlösa bifall till det rätta, som vi finna hos förnuftet och samvetet; nej, "jag tjänar Guds lag med anden", det betecknar visserligen den nya, verksamma vilja, som endast uppkommer genom Anden i den nya födelsen, hvarigenom vi verkligen börja att "tjäna Guds lag". Detsamma bevisar öck ordet "med anden", då vi veta, att hos lagträlen förhållandet är tvärtom, så att, om han ock tjänar Guds lag med gärningar, hans ande i samma grad strider däremot (kap. 8: 7). Att jag "tjänar Guds lag med anden", innefattar således allra först, att jag har en hjärtlig "lust till Guds lag", ja, "glädje och fröjd" i honom, såsom i v. 22 sades; att jag icke tjänar för lagens hot eller löften utan innerligen älskar det goda och heliga och hatar det oheliga genom en ny af Anden född natur; och för det andra, att detta icke stannar i blott lust och vilja, utan också blir ett verkligt tjänande, att jag i ord och gärningar rättar mitt lefverne efter min Guds lag, så att jag nu verkligen "vandrar icke efter köttet, utan efter anden" (kap. 8: 4); ehuru alltid med den sorgliga erfarenhet, som här omtalas, att jag för syndens lag i lemmarna icke kan göra det goda, som jag vill, utan ofta gör det onda, som jag hatar. Men märk väl, att hela mitt lif dock är en vandring efter Anden, då det däremot förut var en vandring efter köttet. Många vilja gälla för kristna, men med detta prof skall det bevisas. Så lär hela Skriften. Aposteln och hvarje troende säger med sanning: "Så tjänar jag nu själf Guds lag med anden".

"Men syndens lag med köttet". Äfven detta är genom det föregående förklaradt. Högst nödigt är dock här att väl fasthålla betydelsen af ordet "kött", nämligen att det alldeles icke betecknar kroppen och utvärtes vand, utan, såsom motsats till anden eller det nyfödda sinnet, betecknar hela den från Adam ärfda naturen, allt hvad som är "födt af köttet", kropp och själ med deras fördärfvade krafter och förmögenheter. Då nu aposteln förut sagt, att han i denna sin gamla natur fann en lag, som stridde mot den lag, som var i hans ande, ja, grep honom fången i syndens lag, som var i lemmarna, så är ock denna vers därmed förklarad. Den talar icke om gärningar utan om naturens ondska, som alltid är sig lik, ehvad det går bättre eller sämre med gärningarna. Visserligen äro icke heller gärningarna syndfria hos helgonen; men för att förstå detta ställe bör märkas, att

jag äfven midt under sant goda och heliga gärningar kan tjäna syndens lag med köttet, nämligen då gärningarna äro Andens verk, och köttet därunder rör sig med sin ondska. Jag kan t. ex. med andens villighet låna eller gifva något till en fattig, men med detsamma känna köttets fördärf i någon motvilja eller högfärd. Jag kan med andens villighet gå till bönen och ordet, men ock därunder få känna köttets fördärf, förströdda tankar, otro m. m. Sådant heter visst att "tjäna Guds lag med anden, men syndens lag med köttet". Naturens ondska rör sig mot min vilja; det är en lag i mina lemmar, en ständigt drifvande och tvingande makt. Denna tvingande makt kallas här "syndens lag". Men i hvarje lag ligga två ting: dels föreskrift och regel, dels en drifvande och tvingande kraft. Så innebär ock syndens lag först en ond drift och böjelse, sedan ock en viss form eller regel för syndens verksamhet. Då nu aposteln säger: "med köttet tjänar jag syndens lag", vill det säga: så långt den fördärfvade naturen ännu lefver och rör sig, så sker detta efter syndens sätt och regel. Men huru detta tillgår, det sågo vi under v. 23 i flera exempel ur Skriften och vår egen erfarenhet.

Och härmed hafva vi nu betraktat apostelns bekännelse och lära om striden mellan anden och köttet. Vi kunna aldrig nog prisa Gud blott för den förmånen, att vi här fått skåda in i en så helig mans inre strider. När denne helige apostel, hvilken så helt ägnade sitt lif åt Herren och hans tjänst; när han, hvilkens hela vandel stod så klar och ostrafflig inför alla hans fiender, och hvilken till sist kunde sluta sitt lopp med glädje, att han hade kämpat den goda kampen, bevarat tron och nu väntade rättfärdighetens krona, som var honom förvärfvad af Kristus och förvarad i himmelen: när en så högt benådad och framstående Herrens tjänare, med blicken på det inre fördärfvets mäktiga strid, måste utropa: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig" o. s. v., hvilken underbar framställning ligger ej häruti af den syndens ondska, som förgiftat och fördärfvat vår natur! Måtte vi väl minnas, hvad vi skådat, så att vi aldrig låta oss förledas att misströsta, när också vi hafva några bittra erfarenheter af detta fördärf! Detta bibelställe är i synnerhet ägnadt att trösta dem, som äro nedtryckta af ett mycket bekymrande fördärf, af hårda inre strider, som ingen känner utom de själfva och hjärtats rannsakar. Det finnes kristna, som, antingen de aldrig nog grundligt undersökt meningen i detta bibelställe eller ock varit missledda af falska tolkningar, aldrig vågat tillämpa det på aposteln och de trogna. När sådana en gång få det rätta ljuset öfver detta ställe,

skola de högligen prisa Gud för den tröst och upplysning det skänker, under det namnkristna, som ännu äro okunniga om dessa inre strider, här skola se endast mörker och dårskap. Den strid, aposteln här beskrifvit, har ännu ingen af Guds folk efter syndafallet undgått. Måtte vi väl minnas det och icke förtvifla! Men så böra vi ock här lära att aldrig låta förleda oss till den inbillningen, att det skall kunna gå oss väl, om vi lämna ett så fördärfvadt ondt kött frihet att lefva, som det lyster. Måtte vi lära att beständigt "vaka och bedja, att vi icke må komma i frestelse" — såsom vår Frälsare så troget förmanade. Och han tillade detta skäl: "Anden är villig, men köttet är svagt". Ja, häraf skola vi ock lära, huru alldeles nödvändigt det var, att vi skulle hafva en beständig och evig nåd, att vi icke mer skulle dömas efter lagen. Detta var ett hufvudsyfte i allt, hvad aposteln framställt i detta kapitel. Med exemplet af kvinnans frihet från mannens lag, då denne är död, visade han först, huru fullkomligt fria från lagens förbund och villkor vi äro, då vi blifvit dödade, lagligen frigjorda ifrån lagen och förenade med Kristus (v. 1—6); men sedan har han visat oss nödvändigheten af denna frihet från lagen, och det därmed, att han icke verkar helighet utan förökad synd (7—13), och detta åter af den orsak, att lagen är andlig, men all vår natur köttslig, så att äfven de heliga icke kunna göra, hvad de vilja (14—25). Hafva vi nu kommit till denna frihet från lagen, så låtom oss icke blott hjärtligen tacka Gud, utan ock väl akta och vårda denna frihet, att vi icke på nytt fångas under trældomsok. Vi skola i nästa kapitel så se denna frihets härliga frukter och verkningar ända till vår eviga salighet i himmelen, där Guds barn också blifva Guds arfvingar. Gud förläne oss sin nåd att icke blott förstå, utan ock i lefvande erfarenhet äga och evigt åtnjuta detta goda! Ja, Gud, den evige Fadern, vare ära och lof för sin ousägliga gåfva! Amen.

ÅTTONDE KAPITLET.

Innehåll: Såsom slutföljd af allt det föregående framställes i detta kapitel de trognas höga förmåner: att de äro fria från all fördömelse (v. 1—4); äro andligt sinnade (v. 5—11); äro icke mer i tjänst hos köttet, hvilket måste dödas (v. 12, 13); äro Guds barn och då äfven Guds arfvingar (v. 14—18); hafva under allt lidande fasta grunder för hoppet om en härlig förlösning, såsom först hela skapelsens trängtan därefter (v. 19—23), sedan hoppets egen art (v. 24, 25), vidare Andens hjälp (v. 26—28) och ändtligen Guds eviga utkorelse och kärlek (v. 29—34). Detta allt framkallade hos aposteln den ton af triumferande trosvisshet, hvarmed detta härliga kapitel slutas (v. 35—39).

DETTA kapitel innehåller den rikaste sammanfattning af allt, hvad nåd heter, såväl nåden hos Gud som ock nådens verk i våra hjärtan. Men det börjar och slutar med den stora hufvudläran om nåden hos Gud eller rättfärdiggörelsens nåd. Denna hufvudlära har ock varit det egentliga ämnet för allt det föregående i brefvet, ehuru det sjätte kapitlet och större delen af det sjunde innehåller några mellanskjutna läror, till förebyggande af åtskilliga missförstånd. Men i detta åttonde kapitel återkommer aposteln till sitt hufvudämne, nämligen huru vi endast i Kristus äro fria från all fördömelse och hafva evigt lif. Han inlägger ock här påminnelser om Anden och dess verk i själen, men börjar och slutar med det nämnda hufvudstycket, hvilket i synnerhet uti det femte kapitlet så väldigt framställdes, nämligen om vår frälsning genom Kristus, vår frihet från fördömsen och de orubbliga grunderna för vår förtröstan på Guds eviga nåd. Då detta eviga goda icke kunde vinnas genom lagen, säger aposteln, så är det oss gifvet därigenom, att Gud sände sin Son för att göra det, som lagen icke kunde åstadkomma, och med sitt offer för synden borttaga syndens fördömande kraft. Därefter visar han de stora hufvuddragen, som skilja de trogna och de otrogna i afseende på sinne-
laget, nämligen att de otrogna i sitt naturliga tillstånd under lagen äro köttsligt sinnade, fientliga mot Gud och hans lag, de trogna åter

pånyttfödda af nåden och hafva Andens sinne, som är lif och frid. Om dessa senares höga förmåner fortfar han sedan att tala genom hela kapitlet. Han förklarar, att dessa, som äro andligt sinnade, hafva Kristi Ande och därmed ett andligt och evigt lif. Ehuru deras kroppar måste återvända till stoftet, skola de dock åter uppväckas. De drifvas redan här af Guds Ande, de äro Guds barn. Befriade från träldomsanden, hafva de nu en barnskapets ande, genom hvilken de tala med Gud såsom barn med sin fader, och skola till sist äfven blifva Guds arfvingar och Jesu Kristi medarfvingar. Men då de här på jorden måste hafva mycket lidande, framställer han ock däremot de rikaste tröstegrunder; han talar om den oförlikneliga härlighet, som på dem skall uppenbaras, så sant hela skapelsen äfven väntar en sådan, så sant hoppet alltid måste vänta på det, som icke synes, så sant Anden hjälper oss i all vår skröplighet, och så sant Guds eviga utkorelse och kärlek i Kristus icke kunna svika. Med det enda, att de äro och förblifva i Kristus, är det omöjligt, att de kunna fördömas, huru hårdt än alla fientliga makter strida mot dem. Hvilken vill fördöma dem, som Gud rättfärdiggör? — dem, för hvilka Kristus lidit döden, uppstått och framträder inför Fadern? Aposteln trotsar allt, hvad i hela världen är, allt närvarande och tillkommande, att det icke skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre. På detta sätt utför aposteln i detta kapitel, hvad som varit det stora hufvudämnet i allt det föregående af brefvet.

1. Så nu är ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus.

Så. Då detta ord alltid antyder en slutföljd af något föregående, kunde man fråga, hvarpå det här syftar, då det närmast föregående stycket, kap. 7: 14—25, handlar blott om naturens fördärf och strid emot Anden. Icke kan slutföljden däraf blifva, att ingen fördömelse mer finnes för de trogna. Nej, här ser aposteln tillbaka till hvad han bevisat i själfva hufvudämnet för sitt bref. Det närmast föregående utgör endast mellanmeningar. I de fem första kapitlen har han bevisat, att alla äro syndare, att intet kött kan af lagens gärningar varda rättfärdigadt, men att vi varda rättfärdiggjorda af nåd, genom tron på återlösningen i Kristus Jesus. Det sjätte kapitlet utgör blott ett mellanstycke, däri aposteln förebygger missbruket af denna nådelära, särskildt af v. 20 i femte kapitlet. Men i sjunde kapitlet börjar han åter med det stora hufvudämnet och visar, huru vi genom föreningen med Kristus äro fria från lagens förbund, v.

1—6; och det, som därefter följer i kapitlet, utgör åter blott mellanstycken, däri han visar, att hvad han sagt icke nedsatte lagen, utan berodde af naturens fördärf. Således har hans egentliga syftemål i brevet allt hittills varit att bevisa och stadfästa evangelii stora hufvudlära om människans fördömda tillstånd under lagen och hennes rättfärdiggörelse i Kristus genom tron. Med denna bevisning hade han i början af sjunde kapitlet kommit så långt, att han där förklarar, det vi genom föreningen med Kristus äro rentaf fria från lagen, så fria från lagens förbund som kvinnan är fri från mannens lag, då denne är död. Men äro vi sålunda fria från lagen, då äro vi ock visserligen fria från all fördömdelse. Det är denna hufvudlära, till hvilken aposteln nu återkommer, sedan han i mellanstyckena förebyggt möjliga missförstånd. Och hvad säger han nu om slutföljden af allt, hvad han i det föregående bevisat? Han säger:

Så är nu ingen fördömdelse för dem, som äro i Kristus Jesus. Märk, hvilken tröstlig förkunnelse! Det finnes ingen fördömdelse för dem, som äro i Kristus Jesus! Hvad höra vi här? Ingen fördömdelse! Fullkomlig frihet från all syndens skuld och dom i tid och evighet och blott därigenom, att vi äro i Kristus Jesus. Detta är visst så tröstligt, att det borde kunna göra en sjuk människa frisk, ja, en död lefvande. Den människa, som blott kommit därhän, att hon icke mer kan lefva Kristus förutan, att, huru mycket eller litet hon eljest tyckes hafva af syndakänsla, allvar m. m., hon dock icke kan bärga sig utan Kristus och hans förtjänst (ty detta utmärker visst en själ, som "är i Kristus Jesus"), för den människan finnes ingen fördömdelse mer; hon skall aldrig dömas efter lagen, synderna skola aldrig tillräknas henne (kap. 4: 8), hon är för evigt fri och salig. Huru kunna vi i tid eller evighet nog prisa den himmelske Fadern, som inrättat ett sådant nåderike? — Men vi vilja nu närmare betrakta hvarje ord i detta trösterika språk.

"Nu ingen fördömdelse". Detta säger oss först, att de som icke äro i Kristus Jesus, utan äro under lagen, öfver dem hvilat fördömdelsens dom. Vi borde dock allvarligt besinna detta, att här är fråga om, huru vi skola undgå den eviga fördömdelsen. Vi borde dock icke lättsinnigt läsa eller höra sådant, som innebär vår dom på evigt lif eller evig död. Aposteln har bevisat, att allt hvad människa heter, de bästa med de sämsta, äro i Guds lag fördömda, emedan de alla äro syndare; att "ingen rättfärdig finnes, icke en"; att vi därför alla "äro vredens barn af naturen". Men nu, säger aposteln, då vi äro i Kristus

Jesus, då är ingen fördömelse för oss. Däraf följer, att om vi icke äro i Kristus Jesus, så äro vi under fördörelsens dom; såsom ock Kristus sade: "Men den som icke tror, han är redan dömd" (Joh. 3: 18). Kristus är visserligen död för alla människor; såsom Johannes säger: "Han är försoningen för våra synder, men icke allenast för våra, utan ock för hela världens" (1 Joh. 2: 2), och "vi hålla så före", säger Paulus, "att en har dött för alla, och därför hafva alla dött" (2 Kor. 5: 14). Men det är först genom den tro, som förenar oss med Kristus, vi inträda i delaktigheten och åtnjutandet af hans goda; det är endast genom denna tro, vi inträda i delaktigheten och åtnjutandet af hans goda; det är endast genom denna tro, vi inträda i nådeförbundet. Men då är ock detta ett förbund, i hvilket intet annat än nåd och förlåtelse finnes. Att det nu icke finnes någon fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus, är således detsamma, som Herren själf högtidligt förklarade: "Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Den som hör mitt tal och tror den, som har sändt mig, han har evigt lif och kommer icke i dom, utan har öfvergått från döden till lifvet" (Joh. 5: 24). Märk, han "kommer icke i dom", icke i fördörelsens dom; han skall icke dömas för sina synder; såsom vi ock se i Kristi beskrifning på den yttersta domen. Den kvarboende synden hos de trogna är väl alltid i sig själf fördömlig; men hennes fördömande kraft är nu borttagen; de äro inneslutna i honom, som i syndigt köttis liknelse och med sitt syndoffer fördömde synden i köttet (v. 3); och när fördömsen således öfvergått synden i Kristi offrade kropp, så är för oss, som nu äro i honom, ingen fördömelse öfrig; nu är hos oss "intet fördömligt", såsom Luther öfversatte, d. ä. intet, som skall fördöma oss. Tänk, hvilken salig frihet! Ingen fördömelse! Lofvad vare Gud för sin ousägliga gåfva!

"För dem". Då aposteln i föregående kapitel talade om den kvarboende synden i de trogna, brukade han orden "jag" och "mig" för att visa, att den högsta nåd icke fritager oss från denna inre strid, som han där beskriver. Men här ändrar han talesättet och säger icke: så är nu ingen fördömelse för mig; utan han säger: "för dem, som äro i Kristus Jesus". Hade han icke så talat, kunde klenrogna själar (hvilka alltid äro böjda att draga sig undan för den tröst, Skriften erbjuder) hafva menat, att den nåd och frihet, som här omtalas, tillhörde endast aposteln och andra dylika, högt benådade människor, men icke sådana ovärdiga och skröpliga barn som de. Därför förändrar aposteln uttrycket och talar här i allmänna ord om alla, "som äro i

Kristus Jesus“, på det att hvar och en må besinna och tillägna sig denna tröst. Men då han åter i v. 2 brukar ordet „mig“, och på detta sätt omväxlar uttrycken, har han velat visa, att äfven densamme, som i föregående kapitel klagat öfver syndens lag i lemmarna, också är med ibland dem, som i Kristus äro fria från all fördömdelse. Men i v. 4 brukar han åter ordet „oss“ för att, såsom nyss sades, erinra, att hvad han här omtalar, angår icke honom allena utan alla trogna.

„Som äro i Kristus Jesus“. Att „vara i Kristus Jesus“ är ett djupt och underligt talesätt i Skriften, men betecknar ock ett djupt och underligt förhållande. Att „vara i Kristus Jesus“, är att vara ett med honom, såsom förenad med honom genom tron. Uttrycket antyder närmast, huru själen genom tron liksom insveper sig i Kristus och hans förtjänst, eller, såsom aposteln säger, „är iklädd Kristus“ (Gal. 3: 27). Här säges icke, att Kristus är med sitt folk, eller att de äro med honom, utan att de äro i honom, innefattade i honom och förenade med honom; såsom han själf betecknar denna innerliga förening i liknelsen om grenarna i vinträdet (Joh. 15). Där säger han ock uttryckligt: „Den som förblifver i mig och jag i honom“. Så säger han ock i Joh. 6: „Den som äter mitt kött och dricker mitt blod, han förblifver i mig och jag i honom“ (v. 56). Då vi veta, att detta ställe (Joh. 6) icke handlar om det sakramenterliga åtandet, hvilket ännu icke var instiftadt, utan om trons andliga åtande (v. 47), så säger oss här Kristus själf, huru vi kunna veta, om vi verkligen äro i honom. Han säger: „Den som äter mitt kött och dricker mitt blod“ — således: hvar och en, som har ett sådant hjärta, att Kristi försoning är hans lifsbehof, är honom så outhärlig som mat och dryck; ty just detta betecknas med „äta och dricka“ hans kött och blod, nämligen att vi genom tron lefva och näras af hans försoning. Den, som icke låter sådana Kristi ord gälla, måste alltid förblifva i oviss-het. Vi få intet vidare tillägga; nej, med det enda, att du icke kan umbära Kristi försoning utan, med all tillfällig kallsinnighet, likväl oupphörligt återkommer till denna lifsnäring, så är det alldeles säkert, att Gud verkar sitt saliggörande verk uti dig, och att du således „förblifver i honom och han i dig“. Och då betraktas du inför Gud, såsom vore du själf, hvad Kristus är, såsom hade du gjort, hvad han gjort, och lidit, hvad han lidit. Och detta är grunden, hvarför nu ingenting kan tillräknas dig till fördömdelse; ty du är inför Gud alldeles ett med hans Son. — Denna enhet med Kristus var i gamla testamentet förebildad därmed, att öfversteprästen bar på sitt bröst de

tolf stenar, i hvilka Israels tolf stammar voro inskrifna, så att, när han framträdde inför Gud, äfven alla dessa framträdde i honom. Ty på detta sätt betecknades, att alla trogna äro inför Gud inneslutna i Jesus Kristus, deras store öfverstepräst. Och framträda de sålunda i Kristus, äro de ett med honom, då äro de visserligen fria från all fördömdelse. Såsom en hustrus skulder måste betalas af hennes man, och såsom genom giftermålet alla hennes förra skulder på en gång öfverflyttas på honom; så är ock en troende, genom föreningen med Kristus, nu för evigt fri från lagens domar. Alla lagens fordringar på den människan hafva blifvit tillfredsställda genom hennes hufvud och man, med hvilken hon nu är ett, såsom hustrun med sin man.

Härom har Luther talat mera utförligt. Han säger: "Tron förenar själen med Kristus såsom en brud med sin man. Allt, hvad Kristus äger, blifver den troende själens egendom; och allt, hvad själen hafver, blifver Kristi tillhörighet. Men nu äger Kristus all välsignelse och salighet; dessa äro hädanefter själens egendom. Själen åter har alla synder och orättfärdigheter; dessa blifva nu Kristi tillhörighet. Detta är ju ett välsignadt byte! Kristus, som är både Gud och människa, Kristus, som aldrig har syndat, och hvilkens helighet är fullkomlig, han tager på sig alla de troendes synder, och dessa synder tillintetgöras och försvinna i honom; ty inga synder kunna bestå för hans oändliga rättfärdighet. På detta sätt är den troende själen befriad från sina skulder och beklädd med sin brudgum Kristi eviga rättfärdighet. Ack, saliga förening! Den rike, den ädle, den helige brudgummen tager till äkta den fattiga, skuldbelastade och föraktade bruden, befriar henne från allt ondt och gör henne rik på de dyrbaraste välsignelser". Så långt Luther.

Om denna saliga förening med Kristus talar äfven aposteln med samma bild. Då han i Ef. femte kapitel utförligt talat om mannens och hustruns förhållande till hvarandra, säger han omsider: "Denna hemlighet är stor; men jag säger det om Kristus och om församlingen". Han har ock näst förut sagt: "Ingen har någonsin hatat sitt eget kött, utan han när och omhuldar det, såsom ock Kristus församlingen; ty vi äro lemmar af hans kropp, af hans kött och af hans ben". Med dessa sista ord erinrar aposteln om, huru den första kvinnan skapades af den första mannens refben — också en djup sinnebild till förhållandet mellan Kristus och församlingen! Vidare använder aposteln bilden af lemmarna i kroppen, då han i 1 Kor. 12:

12 säger: "Ty likasom kroppen är en och har många lemmar, men alla lemmarna i kroppen, fastän de äro många, äro en kropp, så är det ock med Kristus". Och i första kapitlet af brefvet till efesierna säger aposteln, att vi äro icke blott Kristi kropp, utan ock hans "fullhet". "Gud gaf honom till ett hufvud öfver allting åt församlingen, som är hans kropp, dens fullhet, som uppfyller allt i alla". Därmed antyder aposteln, att denna förening med Kristus är sådan, att han, som uppfyller allt i alla, skulle, om han vore skild från sina trogna, anse sig själf såsom half och ofullkomlig.

Nu säger aposteln i vår text, att alla de, som sålunda "äro i Kristus Jesus", äro för evigt fria från all "fördömelse". Huru märktigt de än känna köttets strid emot Anden, huru bittert de än få erfara, att de ock gripas fångna i syndens lag, som är i deras lemmar, och därför ofta ängsligt sucka efter förlossning från denna dödens kropp; så äro de dock fria från all fördömelse. Detta är ju dock för vårt förnuft och vår känsla en alltför hemlig och besynnerlig frihet! Hvem kan fatta eller fullkomligt tro delta, att fastän synden är i oss, så skall den likväl icke fördöma oss, att fastän vi hafva förtjänat förbannelsen, så skall denna likväl icke drabba oss; att fastän vi dagligen förtjäna Guds vrede, så skola vi dock åtnjuta hans eviga nåd? Här fordras nu, hvad som heter tro; här fordras att helt och hållet tillsluta ögonen för allt, hvad i oss är, och endast se Kristus och hvad vi äro i honom. Det är endast i Kristus, vi äro rättfärdiga och täcka för Gud. Det är Kristus, som är rättfärdig; det är vår Herre Kristus, som evinnerligen består emot lagens kraf och domar. Ser Herren Gud på oss själfva, utan Kristus, så äro vi genast fördömda; men skådar han oss i Kristus, då ser han oss rättfärdiga, heliga och täcka. Men så går det ock i våra samveten: se vi på oss själfva såsom utom Kristus, då måste vi alltid förtvifla; men se vi oss såsom inneslutna i Kristus, då skola vi ännu under den kännbaraste syndanöd behålla oss vid tron och säga: Fördömsen kan dock icke drabba mig. Detta är därför ett ord, som alla kristna böra djupt inskrifva i sina hjärtan, böra väl gömma och minnas: "Så är nu ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus". — Om orsaken, hvarför de, som äro i Kristus Jesus, äro fria från all fördömelse, talar aposteln först sålunda:

2. Ty Andens lag, som tillhör lifvet i Kristus Jesus, har gjort mig fri ifrån syndens och dödens lag.

Närmare gr.-t.: "Lifvets Andes lag" — eller: "lagen af Anden af lifvet i Kristus Jesus". Nu blir här frågan, hvad aposteln menar

med denna "Andens lag, som tillhör lifvet i Kristus Jesus", såväl som med dess motsats i versen, "syndens och dödens lag". Många hafva menat, att "lifvets Andes lag", skulle beteckna detsamma som "den lag, som är i min ande" (kap. 7: 23), eller den i helgelsen verksamma villiga anden; och att orden "syndens och dödens lag" skulle beteckna den "syndens lag i lemmarna", som på samma ställe (kap. 7: 23) omtalas, eller syndens drifvande kraft i köttet. Och skälet för den uppfattningen är i synnerhet den likhet i uttrycken, som äger rum på förra och senare stället. Denna uppfattning tillhör naturligtvis först dem, hvilka i senare hälften af kap. 7 se endast den opånyttföddes syndaträldom skildrad; nu se dessa här de troendes frihet från den syndens lag, som omtalades i sjunde kapitlet. Men då äfven sådana, som hafva det rätta förståndet om sagda del af sjunde kapitlet, stundom antagit nämnda mening om vår text, hafva dessa då förklarat ordet "gjort mig fri" antingen om frigörelsen från en egentlig träldom under syndens lag i lemmarna, eller ock om friheten i Kristus från fördömselsen för det inneboende fördärfvet. Ehuru själfva läran genom en sådan tolkning icke blir obiblisk, utan innebär en kristlig mening, äro här dock några skäl ännu kraftigare talande för den uppfattning af texten, som vår kyrkas reformatorer och äldsta lärare haft, nämligen att aposteln med "syndens och dödens lag" här menar den lag, som binder oss vid synden och döden (kap. 7: 7—13), således den i sig själf goda och heliga Guds lag; och med "lifvets Andes lag" detsamma som "trons lag" (kap. 3: 27), "frihetens lag" (Jak. 2: 12), "Andens ämbete, som gör lefvande" (2 Kor. 3: 6), nämligen evangelium. Ty hvad först angår hufvudskälet för den förra meningen om vår text, så är det intet ovanligt hos Paulus, utan tvärtom hans utmärkande talesätt, att han använder liknande uttryck om olika ting. Då han t. ex. i föregående kapitel hade talat mycket om Guds lag (v. 4—16), kallar han ock synden för en lag (v. 21, 23, 25); likaså i tredje kapitlet, då han äfven där hade talat om Guds lag, såsom en "gärningarnas lag" (v. 20, 21, 27), talar han ock genast om evangelium med uttrycket "trons lag" (v. 27). Men hvad som utgör de egentliga skälen för att förstå vår text om Guds lag och evangelium, är i synnerhet följande. Först skola vi märka, att själfva det talesättet, att med "syndens och dödens lag" beteckna Guds lag, och med "lifvets Andes lag" beteckna evangelium, icke är olik apostelns sätt att tala om lagen och evangelium. Men det vilja vi nedanför grundligare undersöka. För det andra ligger det egentliga skälet för vår uppfattning uti innehållet och samman-

hanget. Vi få icke förgäta, att hvad som här skulle förklaras och bevisas, var den stora hufvudsanningen i föregående vers, att det är "ingen fördömelse" för dem, som äro i Kristus Jesus. Men hvarför är det nu ingen fördömelse för dem? Är det därför, att de hafva en ny helig ande och äro fria från syndens trældom? Ja, är det den nya, helgade anden, som frigör oss från syndens trældom? — och äfven från syndens fördömelse? Intet sådant är enligt med apostelns lära. Att det är ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus, kommer ju däraf, att de genom sin förening med Kristus äro "lösgjorda ifrån lagen", dess förbund och salighetsvillkor, hvarom aposteln talade i början af kap. 7: 1—6. Dessutom är det icke sant, att de trogna äro befriade ifrån syndens lag i lemmarna, därför att de hafva en annan lag i sin ande. Skulle orden "lifvets Andes lag" beteckna detsamma som "den lag, som är i vår ande", hvarom aposteln talade i föregående kapitel, så skulle han ju här motsäga sig själf, om han nu lärde, att denna lag i anden gör oss fria från "syndens lag i lemmarna"; ty han har i föregående kapitel sagt motsatsen, nämligen att, oaktadt han hade denna lag i anden, han likväl icke var fri från "syndens lag i lemmarna". Det är detta, som så tydligt visar, att uttrycken i vår text, "syndens och dödens lag", och åter, "lifvets Andes lag", icke kunna beteckna detsamma som "syndens lag i lemmarna" och "den lag, som är i min ande"; ty då han i föregående kapitel talade om dessa, sade han icke, att den ena lagen gjorde honom fri från den andra, utan att de tvärtom båda funnos hos honom och stridde mot hvarandra. Här af finna vi, att aposteln här måste tala om en helt annan sak än i sjunde kapitlet; att då han där talade om köttets och andens strid mot hvarandra, han här åter talar om de trognas frihet från lagen, hvarigenom de äro fria från all fördömelse.

Ehuru det redan sagda kan vara nog till bevis, att aposteln i vår text icke talar om syndens lag i lemmarna, utan om den heliga lag, som uppväcker synden och åstadkommer döden, så kan detta vidare märkas af det påtagliga sammanhanget med följande vers: "Ty det som lagen icke kunde åstadkomma" o. s. v. Ordet "ty" säger oss, att denna v. 3 skall ytterligare förklara, hvad som är sagdt i v. 2; därför upprepar han ock ur v. 2 det ordet "lagen". Han måste ju då tala om samma lag i båda verserna. Eller kan någon antaga, att i ett sådant sammanhang och en sådan ordställning, som mellan dessa två verser äger rum, aposteln likväl skulle med ordet "lagen" i v. 3 mena något annat än den nyss omtalade lagen i v. 2, hvilken vers nu

skulle förklaras? Hvad vore då här för mening och sammanhang? Men när vi besinna detta och inse, att aposteln i v. 2 åter talar om vår frihet ifrån lagen, då är innehållet och sammanhanget i alla tre verserna fullkomligt klart och skönt, nämligen sålunda: i v. 2 säger han, att vi äro fria från all fördömelse, emedan vi äro frigjorda från lagen, som annars belägger oss med synd och död; och i v. 3 säger han, att denna vår frigörelse från lagen grundar sig därpå, att det som lagen icke kunde åstadkomma, det gjorde Gud, då han sände sin Son i syndigt kött's liknelse och lät syndens fördömelse öfvergå honom. Därför återstår nu ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus. — Sedan vi nu sett hufvudmeningen i vår text, vilja vi ock närmare betrakta hvarje del däraf.

Andens lag, som tillhör lifvet i Kristus Jesus. Aposteln har i kap. 3: 27 talat om "trons lag" såsom motsats mot "gärningarnas"; därför måste "trons lag" där beteckna evangelium. Likaså talar han i 2 Kor. 3: 6 om "Andens ämbete", såsom motsats mot "bokstafvens ämbete". Där säger han vidare, att "bokstafvens ämbete dödar" (v. 6), och kallar det "fördörelsens ämbete" (v. 9); och att "Andens ämbete gör lefvande" (v. 6), samt kallar det "rättfärdighetens" (v. 9) och "Andens ämbete" (v. 8). Där märka vi ock, huru han ställer lagen och evangelium emot hvarandra och betecknar dem med dessa nya betydelsefulla namn och titlar. På samma sätt gör han i vår text och kallar evangelium en "lifvets Andes lag", till motsats emot "syndens och dödens lag", den lag, som binder oss under synden och döden. Den betydelsefulla titel, aposteln här gifver evangelium, betecknar, att det är det medel, hvarigenom den Helige Ande bringar oss till lifvet i Kristus Jesus — det medel, genom hvilket han icke blott förkunnar oss Guds frälsningsråd och bjuder oss att anamma detta, utan ock verkar i våra själar, att vi anamma och undfå det eviga lifvet. I kap. 1: 16 kallas det ock därför "Guds kraft till frälsning". Men att evangelium kallas en lag, kan äfven hafva sin grund i dess befallande myndighet — en myndighet, som för de troende är lika kraftigt tröstande som för de motsträfviga fruktansvärd. Det är mycket trösterikt, att vi icke blott få tillåtelse att tro på Guds nåd, tro, att Gud har kastat våra synder på sin Son och för hans skull alltid vill vara oss nådig, utan att han ock bjuder och befaller oss att tro denna tröstliga förkunnelse, såsom Johannes säger: "Detta är hans bud, att vi skola tro på hans Sons, Jesu Kristi, namn". Men det bör ock väl betänkas, att detta ljufliga evangelium fordrar lydnad, fordrar att blifva

trodt och anammadt, eller skall det annars fördöma oss. Därför talar ock aposteln både i första och sista kapitlet af detta bref om "trons lydnad" (kap. 1: 5; 16: 25); och i tionde kapitlet talar han om dem, som "icke hafva hörsammat evangelium" (v. 16), icke "blifvit Guds rättfärdighet underdåniga" (v. 3). Af alla sådana ord märka vi, att ehuru evangelium är en nådesförkunnelse, har det dock en befallande lags myndighet och vikt. Äfven däruti kan grunden ligga, hvarför det blifvit kalladt en "lag".

Men att evangelium kallas "lifvets Andes lag", det är genom ordens ställning i gr.-t. något tydligare; man kan där se, att detta lif är lifvet i Kristus Jesus, hvilket Anden genom denna sin lag verkar. Detta lif är först det andliga lifvet, ett nytt lif i själen, då den förut döda börjar röra sig, börjar se, höra och förnimma det, som tillhör Guds Ande; men därmed är ock själen delaktig af det eviga lifvet, den eviga salighet, som genom synden var förlorad, men genom Kristi död och uppståndelse är återställd. Därför tillägger aposteln:

"I Kristus Jesus" — "lifvet i Kristus Jesus". — Johannes säger: "Det eviga lifvet är i Guds Son. Den som har Sonen, han har lifvet" o. s. v. (1 Joh. 5: 11, 12). Så säger han ock i första kapitlet af sitt evangelium, då han talar om "ordet", som var i begynnelsen och vardt kött: "I det var lif". Den eviga dödens band, som i syndafallet kom öfver alla människor, kunde af inga skapade varelser eller krafter lösas; endast Gud, som var det eviga lifvet, allt lifs ursprung och källa, kunde åter gifva lif. Men då döden var syndens lön enligt den heliga lag, som icke kunde till en bokstaf eller prick rubbas, måste synden lagenligt försonas och den kränkta rättfärdigheten tillfredsställas; därför måste Gud varda människa, för att i människornas ställe tillfredsställa lagen. "Ordet vardt kött och bodde ibland oss", och genom detta heliga och dyra offer allena blef nu lifvet lagenligt återställdt. "I det var lif". Så säger ock Herren Kristus själf: "Jag har kommit, på det att de må hafva lif och hafva öfver nog". "Jag är lifvets bröd. Detta är det bröd, som nedkommer från himmelen och gifver världen lif". "Om någon äter af detta bröd, skall han lefva evinnerligen; och det bröd, som jag skall gifva, är mitt kött, hvilket jag skall gifva för världens lif". Och åter: "Den som tror på mig, han har evigt lif". "Den som tror på mig, han skall lefva, om han än dör, och hvar en som lefver och tror på mig, han skall icke dö evinnerligen". Alla sådana Herrens dyra ord säga oss, att så omöjligt det är för oss själfva, att med allt, hvad vi kunna göra och företaga,

förvärfva lifvet; så säkert är det å andra sidan, att om vi hafva honom, tro på honom, lefva och näras af hans försoning, så äga vi redan det eviga lifvet. Alla dessa Herrens dyra ord säga oss, att det behöfves intet mera för att vara riktigt viss om det eviga lifvet, än att vi äro sådana, som äta hans kött och dricka hans blod, d. ä. lefva och näras af hans försoning — ty hans kött och blod, "som han skulle gifva för världens lif", beteckna försoningen. Om det ock eljest ser ut än så illa med oss, om vi ock känna än så mycket af synd, elände, död och vanmakt i oss själfva — för det enda, att vi dock lefvat af Kristi försoning, skola vi likväl hafva det eviga lifvet; hvarom Herren högst tankvärdt säger: "Såsom lefvande Fadern har sändt mig, och jag lefver för Faderns skull, så skall ock den, som äter mig, lefva för min skull" eller "genom mig" (gr.-t.). Lofvadt och prisadt vare hans namn! — Alltså är lifvet i Kristus. Och när vi sålunda få lif i honom, då frigöras vi från lagen, dess förbund och domsrätt, då äro vi fria från all fördömdelse.

Syndens och dödens lag. Då aposteln i början af föregående kapitel talade om de trognas frihet från lagen, förklarade han bland annat, att ehuru denna var i sig själf helig, rättfärdig och god, den likväl hos den fallna människan var anledning till synd och död — "när budordet kom", säger han, "lefde synden upp, och jag vardt död, och budordet, som var gifvet till lif, befanns vara mig till död. Ty synden tog anledning och förförde mig genom budordet och dödade mig genom det". Det är med afseende på sådana lagens verkningar, aposteln här kallar honom en "syndens och dödens lag". Den må ock kallas en "syndens lag" redan därför, att ingen synd vore till, om icke lagen vore; ty synden är öfverträdelse af lagen (gr.-t. 1 Joh. 3: 4); "hvarest ingen lag är, där är icke heller någon öfverträdelse" (Rom. 4: 15); "där tillräknas icke synden" (5: 13). Men sedan kommer härtill det, som i föregående kapitel framställdes, att lagen också har den verkan på vår fallna natur, att den väcker synden till lif och kraft. Utom de redan anförda orden därom, talas där om de "syndiga lustar, som väcktes genom lagen" (v. 5), säges där, att synden blef "öfvermåttan syndig genom budordet" (v. 13); och i kap. 5: 20 säges, att "lagen också kom in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda". Af sådana skäl säger ock aposteln i 1 Kor. 15: 56: "Syndens kraft är lagen". När vi betänka allt detta, att synden icke vore till, om ej lagen vore, och att lagen är "syndens kraft", så att den kommer synden att öfverflöda, finna vi, att det fullkomligt öfverensstämmer

med aposteln sätt att tala om lagen, när han här kallar honom "syndens lag". — Men han kallar den heliga lagen äfven "dödens lag"; ty det är ock denna heliga lag, som dömer hvarje syndare till döden. Ifrån den första dödsdomen i världen: "När du äter däraf, skall du döden dö", har det varit genom lagen, som döden regerat öfver syndare; det är genom lagens dom, som "syndens lön är döden". Därför talar ock aposteln om "dödens ämbete, som var inristadt i stenar", och om "fördörelsens ämbete" (2 Kor. 3: 7, 9). "Budordet", säger han i föregående kapitel, "som var gifvet till lif, befanns vara mig till död". Alla dessa omständigheter utgöra tillräckliga skäl, hvarför aposteln här kallar den moraliska lagen en "syndens och dödens lag".

Har gjort mig fri. Skälet och orsaken, hvarför det är ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus, är detta, att de äro "frigjorda från syndens och dödens lag", och det genom en annan lag, nämligen "Andens lag, som tillhör lifvet i Kristus Jesus". I honom hafva de nu all den rättfärdighet, som lagen fordrar (v. 4); "ty det som lagen icke kunde åstadkomma (hos oss), i det han var försvagad af köttet, det gjorde Gud, då han sände sin Son" (v. 3). Aposteln talar således här om samma sak som i kap. 7: 1—6, där han uttryckligt säger: "Så hafven ock I, mina bröder, blifvit dödade från lagen genom Kristi kropp". Där säger han, "genom Kristi kropp"; här säger han: därigenom att "Gud sände sin Son i syndigt köttis liknelse". Där säger han: "lös gjorda från lagen, som uppväckte synden och var oss till död"; här säger han: "har gjort mig fri ifrån syndens och dödens lag". Hvem märker icke, att aposteln på båda ställena talar om samma sak och således här återvändt till sitt stora hufvudämne om vår rättfärdighet i Kristus och frihet ifrån lagen. Men då friheten ifrån lagen blifvit omständligare afhandlad under kap. 7: 1—6, är ock denna vers därmed förklarad.

Mätte nu hvarje kristen på fullt allvar tränga in i de trösterika förhållanden, som aposteln här framställer, nämligen att vi äro så verkligt fria från syndens och dödens lag, när vi genom Andens lag fått lif i Kristus, att för oss då icke finnes någon fördömelse mer. Detta är ett ämne, som vi aldrig i tiden kunna fullt utlära, emedan allt, hvad i oss är, synden, samvetet, förnuftet och känslan, beständigt drager oss ned i oss själfva, så att vi förgäta, hvad vi hafva i Kristus. Men här torde ännu någon säga: Jag skulle ock vara lycklig och tro, att jag är fri från fördömsen, om jag blott vore viss, att jag "är i Kristus Jesus", att jag verkligen fått lif i honom och ännu lefver i

honom; men huru kan jag vara viss därom, då köttet ännu är så mäktigt i mig, och jag är så ömkligt svag, så ofta faller och förgår mig och känner så litet af Anden hos mig? Svar: Under de mörka tiderna se vi väl intet om, huru vi hafva det med Gud; men i bättre stunder, då du har ljus och lif i ordet, vet du väl, huru du har det. Du kan väl då veta med dig, om du blifvit "dödad från lagen", d. ä. kommit på skam i ditt bättringsarbete, nödgats förtvifla på allt ditt eget verkande och fått din enda tröst i Kristus, du kan väl veta med dig, huru du ännu beständigt får tröst i din nöd för synden — först om du har någon nöd för synden, och för det andra om du då flyr till något eget görande eller till Kristus allena. Däraf märker du, hvad som utgör din hjärtetröst — således, om ditt samvete står under lagen eller lefver af nåden. Här äro väl alltid omväxlande tider, så att vi stundom känna hvarken synd eller trosbegär; men om dock Kristus och hans försoning i allmänhet är ditt lifsbehof, så att, när du varit borta från evangelium, du känner dig tom, fridlös och matt till din ande, men däremot, när du hör evangelium om Kristus, du blir såsom mättad, nämligen styrkt, glad och förnyad i anden: däraf kan du ju märka, att Kristus är din mat. Är det åter tvärtom så, att du är i allmänhet nöjd med din egen fromhet, icke är nedslagen öfver synd, kallsinnighet och otrohet, utan har tröst och lugn evangelium förutan; vidare, icke för nådens skull har någon strid med dina synder, utan kan vara ense med dig själf i att följa dina lustar — se, sådant vittnar visserligen, att du icke genom Andens lag fått lif i Kristus Jesus. En kristen är väl icke en sådan, som är utan synd och nedslående erfarenheter, såsom i föregående kapitel är utförligt visadt; men han är en sådan, som har en helig ande, hvilken kämpar och strider emot synden och drifver honom till nådastolen. Själfva nöden för dina synder, för ditt hjärtas hårdhet, liknöjdhet, säkerhet m. m., och sedan ditt behof af Kristus och evangelium både till rättfärdighet och till helgelse — själfva denna nöd och detta behof utgöra de säkraste tecken på en födelse ofvanefter. Och prisa då din himmelske Fader och din trofaste Frälsare, att trots all synd och död i känslan, som ännu trycker och ängslar dig, ingenting skall vara dig till fördömmelse, utan att du nu blott för Kristi skull, hvilken är ditt lif, är alldeles fri från lagens villkor och nu lefver i ett nåderike, där ingen synd tillräknas, där du icke skall dömas efter lagen. Skola vi ännu dömas efter lagen, hjälper ingen fromhet, eftersom vi dock icke äro fullkomliga. Men ännu mer: skola vi dömas efter lagen, hjälper icke heller Kristi

förtjänst, tron och nåden. Allt är förloradt, om jag till slut skall dömas efter lagen. Det enda sättet att frälsa oss ifrån fördömsen var att frälsa oss ifrån lagens domsrätt. Vi kunna ej på annat sätt vara fria från fördömsen, än genom att vara fria från lagen. Detta är, hvad aposteln här lär. Vare då Herren evinnerligen lofvad för denna outsägliga gåfva!

3. Ty det som lagen icke kunde åstadkomma, i det han var försvagad af köttet, det gjorde Gud, då han sände sin Son i syndigt köttets liknelse och för syndens skull och fördömde synden i köttet.

Här hafva vi nu det ord, som till sitt innehåll och den kraftiga tröst, däri ligger, närmast må jämföras med det framstående Joh. 3: 16, som blifvit kalladt den "lilla bibeln": "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son" o. s. v. Likasom denna vers, så innehåller ock vår text den stora hufvudläran om, hvad Gud gjorde till människosläktets frälsning, då han sände sin enfödde Son i världen; och här säges därjämte mera uttryckligt, att det var just "det, som lagen icke kunde åstadkomma", detta som alltid trycker våra samveten, hvilket Herren Gud ville hjälpa genom Sonens sändande. Därför, hvad Luther skrifver om det förra bibelordet, det må äfven sägas om detta senare: "Det vore väl värdt att skrivas med gyllene bokstäfver och skrivas icke blott på papper, utan om möjligt i hjärtat; ja, det borde billigt vara hvarje kristens dagliga läxa och betraktelse", hvilken man alltid skulle bruka vid sin bön för att styrka och upplifva hjärtat till tro, glädje och tillförsikt. Ty det innehåller allt, som behöfves till en arm syndares fullkomliga tröst och frid. Måtte nu Gud med sin Ande förklara dessa härliga ord för oss, så att vi icke blott se dem med ögonen, utan ock få erfara deras kraft i hjärtat!

Först märka vi af ordet *ty*, att nu här skall gifvas skäl och grund för det näst förut sagda. Och såsom redan under v. 2 anmärktes, få vi här ett nytt bevis för vår uppfattning af den versen (v. 2), nämligen att med "syndens och dödens lag" åsyftas den moraliska lagen, och med "lifvets Andes lag" evangelium; ty här se vi nu, att meningen af v. 2 icke förklaras med något Andens verk i oss, utan med Kristi försoningsverk för oss. Ja, här förklaras, hvarför de, "som äro i Kristus Jesus", äro fria ifrån lagen, denna "syndens och dödens lag" (v. 2), och därmed fria från all "fördömselse" (v. 1); här förklaras, att detta grundar sig på en lagenlig godtgörelse — grundar sig därpå,

att lagen, Guds rättfärdighet, är till alla sina fordringar fullkomligt tillfredsställd. Då lagen icke kunde hos oss åstadkomma eller erhålla, hvad han kräjde, och då därför fördörelsens dom hvilade öfver alla människor, gjorde Gud i sin stora barmhärtighet själf råd och hjälp i vår nöd: han sände sin Son och afstraffade synden på honom, hvarigenom syndens straff, "fördömelse", nu icke mer kan drabba dem, som äro i Kristus Jesus. Aposteln säger:

Ty det som lagen icke kunde åstadkomma — ordagrant: "det för lagen omöjliga" — *i det han var försvagad af köttet*. Hvad är nu detta, nämligen "det för lagen omöjliga?" Utan tvifvel det, som aposteln här säger, att Gud genom sin Son uträttade, nämligen att "lagens fordran skulle varda fullbordad i oss" (v. 4). Hvad här i versen säges, att Gud "fördömde synden" på sin Son, det är endast sättet, på hvilket Gud nu utförde saken; men själfva saken, som för lagen var omöjlig, och som Gud genom Sonen utförde, var den nu sagda, nämligen att lagen icke kunde hos oss åstadkomma den rättfärdighet, som han fordrar. Och detta därför, säger aposteln, att "han var försvagad af köttet". Äfven detta tillägg visar, hvad som är det för lagen omöjliga, nämligen allt det han för vår rättfärdighet kräver af oss, men för köttets skull icke kan åstadkomma. Således först, att han icke kan göra oss syndfria och heliga, såsom vi måste vara för att bestå rättfärdiga inför Gud; och för det andra icke kan borttaga fördömsen för de redan skedda synderna eller upphäfva syndens fördömande makt. Allt sådant är det, som lagen icke kan åstadkomma, och hvilket Gud gjorde, då han sände sin Son i syndigt köttets liknelse. Detta finna vi ock af flera ställen i Skriften. I Apg. 13: 39, där aposteln äfven ställer Kristus emot lagens vanmakt, säger han: "Från allt, hvarifrån I icke kunden rättfärdiggöras genom Moses lag, varder hvar och en, som tror, rättfärdiggjord i honom". Och i Gal. 2: 21 säger han: "Om rättfärdighet kommer genom lagen, så har Kristus fåfängt dött". I dessa och flera dylika ställen, där Kristi död och tron på Kristus upphöjas emot lagens vanmakt, se vi, att det, som lagen säges icke kunna åstadkomma, är vår rättfärdighet. Det är ock denna, som alla människor söka i lagen, hvarför aposteln ansett sig böra beständigt erinra om det fruktlösa däri. Och att vi så beständigt söka vår rättfärdighet i lagen, det kommer helt naturligt däraf, att lagens hela ändamål är att lära och fordra rättfärdighet samt förbjuda och bestraffa synd. När han därjämte med alla sina kraf vänder sig till människan, såsom om hon själf skulle kunna full-

göra densamma, är det icke underligt, att alla människor hoppas att varda rättfärdiga genom lagen. Att förtrösta på lagen är egentligen att förtrösta på sig själf; denna förtröstan sitter därför så djupt i allas vår natur, att äfven de, som ofta och bittert erfarit, att lagen endast uppväcker synd och vrede, ännu beständigt återkomma till samma bemödande, att genom lagen varda fromma och rättfärdiga; och då detta aldrig kan lyckas, där själen är nog vaken att se, hvad lagen kräfver, följer häraf, att man beständigt blir nedslagen, bekymrad och fördömd i samvetet. Denna alla trognas erfarenhet förklarar väl meningen af orden: "Det som lagen icke kunde åstadkomma".

I det han var försvagad af köttet. Härmed säger aposteln, att denna lagens vanmakt icke beror af någon brist hos lagen själf, utan är en följd af vårt "kött", vår fördärfvade natur. Lagen är i sig själf icke svag, dess bud äro heliga och stränga och dess domar äro fruktansvärda; lagen är Guds uppenbarade vilja, och efter Guds vilja rör sig hela skapelsen, himlakropparna och änglaskarorna. Det är endast människan, som är så fördärfvad, att hon icke mer kan regeras af Guds vilja och bud; de blifva alla vanmäktiga genom "köttet". Då här säges, att lagen var "försvagad af köttet", och Kristus säger, att "köttet är svagt", hänger det dock ganska väl tillsammans; ty just därför, att köttet är svagt, syndfullt och ostadigt, blir lagen kraftlös på detsamma. Förhållandet blir synnerligen klart genom följande liknelser: Den skickligaste läkare och de mest kraftiga läkemedel kunna icke återställa till hälsa och verksamhet den kropp, hvars sjukdom redan kommit så långt, att inga lifskrafter mer finnas kvar. Läkemedlen kunna då ingenting uträtta, de blifva försvagade genom den sjukes kraftlöshet. En annan liknelse: Om jag ville hafva en vacker möbel gjord och vänder mig till en skicklig mästare, hvilken äfven har goda och skarpa verktyg, men jag lämnar honom till ämne ett förmultnad trästykke, fullt med maskhål i alla riktningar, så skola alla hans goda verktyg och all hans konst här komma på skam; ty ämnet är sådant, att det icke kan arbetas, det faller sönder mellan händerna. Hans skicklighet varder försvagad genom ämnets oduglighet. Så är det ock med lagen. Lagen är väl helig och god, men människan, detta fördärfvade ämne, kan icke af den heliga lagen formas efter Guds vilja; det är i hela vår natur en löslighet, en oeffträttlighet, vi veta icke, hvart våra bästa uppsåt taga vägen, "ämnet faller sönder mellan händerna". En människa kan förskräckas, gråta, kämpa, svettas och bedja för att hålla lagen och dock, när det gäller,

bryta den lika groft, som hade hon aldrig hört dess hotelser. Ja, hon kan förtvifla och dock synda — här finnes ingen hållning, såsom mången ömklig lagträl bevisar; han kan förtvifla under bäfvan för lagens dom och dock genast helt lättsinnigt bryta lagen — åter förskräckas och åter synda. Tänk, då lagen icke ens förmår i längden afhålla lättsinnet och verka en varaktig syndaånger, såsom många utarbetade lagtrålar bevisa, i det de trots allt icke ens kunna riktigt ångra och hata synden, de kunna förtvifla och dock åter vara lättsinniga — då måste man väl säga, att själfva ämnet är odugligt, såsom det murkna trästycket, hvilket faller sönder under arbetarens hand. Hos människan finnes icke, hvad lagen kräfer, och det är mycket svårt att gifva, hvad man icke äger. Vi hafva talat om en dödssjuk, hos hvilken inga lifskrafter mer finnas. Tänk, om man ville bringa en sådan att uppfylla sin kallelse plikter, arbeta och sköta huset m. m., man kunde väl då använda de allvarligaste föreställningar om nödvändigheten att arbeta och fullgöra sin plikt; men alla föreställningar, om ock därtill lades bud och hotelser, blefve nu visserligen fruktlösa, blott därför att här icke finnes några krafter. Så är det ock med lagens bud och hotelser till människan: buden och hotelserna äro väl heliga och kraftiga, men vi ligga där i vår vanmakt såsom den dödssjuka; man får hellre döda oss, än vi förmå fullgöra dem. Till några yttre gärningar kunna förnuffet och lagen väl bringa oss, men att fullgöra Guds bud, hvilka fordra hjärtats fullkomliga kärlek och renhet, det förmå vi icke, sedan Guds beläte och därmed den fria viljan förlorades. Nu måste vi alla bekänna: "Jag är köttslig, såld under synden". "Hvad jag vill, det gör jag icke, utan hvad jag hatar, det gör jag". Allt detta förklarar väl apostelns ord, att "lagen var försvagad af köttet".

Då i följd häraf hela vårt lif är fullt med synder och brott emot lagen — så långt ifrån att vi skulle kunna varda rättfärdiga inför den samma — och lagens bud och domar icke kunna rubbas till en bokstaf eller prick; så var det under sådana omständigheter omöjligt, att någon människa kunde frälsas, vinna Guds välbehag och den eviga saligheten, med mindre Herren Gud själf utverkade vår försoning genom en handling af fri och majestätisk nåd samt öfverensstämmande med hans gudomliga rättvisa och sanning. Det var omöjligt, att barmhärtigheten kunde sträcka sig till syndares frälsning på någon annan väg, än den som är uppenbarad i Guds evangelium. Huru kunde Guds rättvisa blifva tillfredsställd genom något mindre, än en försoning af oändligt värde? Och huru kunde en sådan försoning

åstadkommas utan genom en person, som vore på en gång både Gud och människa — den oändlige Guden i människonatur? Detta var det medel, som Gud i sin eviga kärlek utvalde.

Då han sände sin Son. Se nu här först höjden och djupet af den gudomliga kärleken! Johannes säger: "Däruti har Guds kärlek till oss blifvit uppenbar, att Gud har sändt sin enfödde Son i världen, på det att vi skulle lefva genom honom". Och åter: "Däruti består kärleken, icke att vi hafva älskat Gud, men att han har älskat oss och sändt sin Son till försoning för våra synder" (1 Joh. 4: 9, 10). Att Sonens sändande var ett verk endast af Guds kärlek och var Guds högsta kärleksbevis, det säger ock Herren själf: "Så älskade Gud världen, att utgaf sin enfödde Son". Och hvilken annan bevekelsegrund kan här upptänkas än Guds egen kärlek? En gammal lärare säger: "Sedan jag länge ansträngt all min tankeförmåga, att i allt vårt vetande om Gud och om människan framtränga till den yttersta bevekelsegrunden, hvarför Gud så älskade världen, att han för henn utgaf sin enfödde Son, har jag omsider kommit till endast denna slutsats: Gud älskade, därför älskade han". Såsom en moder icke kan uppgifva något annat skäl, hvarför hon med outtröttlig kärlek dag och natt sköter och bär sitt sjuka barn; nej, det är en lag i hennes hjärta, moderskärlekens, som tvingar henne därtill; så finna vi ej heller annat skäl, hvarför Gud utgaf sin Son. Hans hjärta för människan var sådant, och människan var dock hans barn, ehuru fallet och vanställt. Han igenkände dock i henne barnet, som han i begynnelsen skapade till sin afbild och arfvinge af allt sitt goda. Gud älskade sitt fallna barn. Detta var bevekelsegrunden.

Gud "sände" sin Son. Redan detta ord säger oss, att Sonen var till, förrän han blef sänd till världen. Kristus var Guds Son i ordets bokstafliga mening. Så måste han ock vara, om hans sändande skulle utgöra uppenbarelsen af Guds oändliga kärlek till människan. Trots alla de profeter och änglar, Gud sändt till människors bästa, har Kristus dock aldrig anförut detta såsom bevis på Guds stora kärlek; endast om den enfödde Sonens sändande säger han: "Så älskade Gud världen". Och då aposteln här kallar Kristus icke blott Guds Son, utan "hans egen" Son (gr.-t.), så skiljer han därmed Kristus från alla, som i någon särskild mening kallas Guds söner, och låter förstå, att han är Guds Son i egentlig betydelse. Änglarna kallas Guds söner på grund af deras skapelse och höga ställning; Israel (folket) kallas Guds son, i anseende till den faderliga kärlek och om-

sorg, hvarmed Gud omfattade det folket; de trogna kallas Guds söner i kraft af deras nya födelse och gemenskap med Kristus. Men ingen mer än Kristus är kallad "hans egen Son", eller, såsom hos Johannes, "den af Fadern enfödde", "den enfödde Sonen" (Joh. 1: 14, 18; kap. 3: 16). Och då denna "gudaktighetens stora hemlighet, att Gud har blifvit uppenbar i köttet", så hårdt bryter vårt arma förnuft, att äfven de, som annars tro Guds ord, likväl här anfäktas och frestas att vilja taga uttrycket "Guds Son" i någon oegentlig mening, så betänk väl det nu sagda. Och lägg därtill ännu hela Skrifstens oräkneliga vittnesbörd, hvilka visa, såsom i Hebr. 1 kap. anmärkes, huru den enfödde Sonen får sådana namn och tilltal af Fadern, som ingen af änglarna fått — "ty till hvilken af änglarna har han någonsin sagt: Du är min Son; i dag har jag födt dig" (Hebr. 1: 5), och åter: "Sätt dig på min högra sida, till dess jag har lagt dina fiender dig till en fotapall" (v. 13); att honom tillägnas gudomlig dyrkan: "Och honom tillbedja alla Guds änglar" (v. 6), under det ingen ängel vågar mottaga tillbedjan (se Upp. 19: 10; 22: 9); att honom tillägnas ett evigt rike, då det säges till Sonen: "Din tron, o Gud, förblifver i all evighet" (v. 8); och ändtligen, att honom tillägnas själfva skapelseverket (v. 10), såsom ock Johannes säger om "Ordet", som vardt kött: "Genom detta är allt gjordt, och det förutan är intet gjordt, som är gjordt" (Joh. 1: 3; jämf. Hebr. 1: 2). Ja, lägg härtill, att han var, "förrän världen var skapad"; såsom han själf säger i Joh. 17: "Fader, förhärliga du mig hos dig själf med den härlighet, som jag hade hos dig, förrän världen var". Sådant hade ock redan profetian sagt, då det t. ex. säges i Mik. 5: 2, att från Betlehem skulle utgå en, "hvilkens härkomst tillhör förgångna åldrar, forntidens dagar". Låtom oss i stilla tillbedjan prisa den Eviges underbara råd! Han har sannerligen sändt sin egen Son i världen.

I syndigt köttets liknelse — egentligen "i syndens köttets likhet". Sonen blef icke sänd i köttets likhet, utan verkligen i köttet; men icke i "syndens kött", utan i syndens köttets likhet. Med "kött" menas då själfva människonaturen, hvilken också kan vara utan synd, såsom hos Adam och Eva före fallet; men med "syndens kött" menas vår natur, sådan den nu är efter syndafallet, "såld under synden". Kristus hade en ren, syndfri människonatur, han var "den, som icke visste af synd" (2 Kor. 5: 21), han var "helig, oskyldig, obesmittad, skild från syndarna" (Hebr. 7: 26), visserligen "frestad i allting, likasom vi, dock utan synd" (kap. 4: 15), och kunde därför säga: "Världens furste kom-

mer, och i mig har han intet". Såsom Gud, uppenbarad i köttet, kunde han icke förena sig med en natur, i hvilken minsta synd fanns. Skulle han försona syndare, så måste han själf vara utan synd, hvilket redan var betecknad i den lagen, att påskalammet skulle vara utan vank eller fel. Men likasom Mose i öknen (4 Mos. 21) efter Guds befallning till räddningstecken för de ormbitna gjorde en orm, af yttre likhet med det giftiga släktet, men hvilken dock icke hade gift; så skulle ock Kristus vara lik vårt syndiga släkte, och dock icke själf syndig — han skulle vara "bröderna lik, dock utan synd". Han, som till sitt eviga väsende var Guds Son, jämlik Gud i makt och ära, antog syndiga människors skepelse, "vardt lik människor och i åthäfvor funnen såsom en människa" (Fil. 2: 7); hvartill ock hörde, att han för vår skull gaf sig under lagen och dess förbannelse, såsom hade han varit en syndare, ehuru han var högt öfver lagen samt därjämte helig och oskyldig. Men när en oskyldig människa blir dömd och afrättad såsom en förbrytare, så är hon i en förbrytares likhet, utan att själf vara en förbrytare. Allt detta förklarar väl meningen af de orden, att Gud sände sin Son till jorden "i syndigt köts likhet".

Och för syndens skull. Hela ärendet för Sonens ankomst i världen var att frälsa henne ifrån synden; såsom ock Johannes säger: "I veten, att han uppenbarades, på det att han skulle borttaga våra synder" (1 Joh. 3: 5); och åter: "Fördens skull uppenbarades Guds Son, att han skulle nedslå djäfvulens gärningar" (v. 8). Och det var då både syndens skuld och syndens herravälde, som skulle tillintetgöras. Men att orden "för syndens skull" närmast åsyfta syndens försonande, det säger oss sammanhanget, då här blott talas därom, att han "fördömde synden i köttet" *. Därför var Luthers mening om orden "för syndens skull", att de betecknade den på Kristi kött fördömda synden eller Kristi syndoffer, hvarigenom världens synd afstraffades, borttogs och utplånades. Och se nu här: Två ting nämner aposteln såsom föremål för Guds Sons sändande i världen: lagen och synden — "det som lagen icke kunde åstadkomma" och "för syndens skull". Detta är ju ock allt, hvad som trycker, fördömer och ängslar alla vakna samveten, och är det enda, som kunde bringa fördömelse öfver oss, nämligen att vi icke fullgöra lagen, att vi bryta mot lagen, att vi synda. Det är lagen och synden, som fördöma och trycka oss.

* Därför är uttrycket i gr.-t. just det, som brukas i fråga om försoningen; se gr.-t. i Hebr. 10: 6, 8, 18 och 1 Petr. 3: 18 m. fl.

Nu säges åter här, att just för detta onda har Gud själf skaffat hjälp, "då han sände sin Son i syndens kött's likhet och för syndens skull".

Och fördömde synden i köttet. I hvilket kött fördömde Gud synden? Onekligen i sin Sons antagna kött. Aposteln's djupa andliga blick såg här försoningens hemlighet eller Guds tanke därvid sålunda: Människan har syndat, och den, som syndat, skall dö; men då är människan evigt förlorad. Jag vill därför låta enfödde Sonen blifva människa, antaga kött och därmed likhet af "syndens kött", och i denna sin antagna syndfria människonatur lida fördömdelse för alla människors synder, "den rättfärdige för de orättfärdiga" (1 Petr. 3: 18; 2 Kor. 5: 21). Då synden bor och utöfvas i köttet, i människonaturen, skall den ock afstraffas på ett kött, den syndfries människonatur. Se här sammanhanget. Gud sände sin Son i syndigt kött's likhet och fördömde synden i köttet; likasom aposteln säger i Hebr. 2: 14: "Då nu barnen hafva samma kött och blod, blef ock han desslikes däraf delaktig, på det att han genom döden skulle tillintetgöra den, som hade döden i sitt våld". Orden "i köttet" beteckna dock icke blott Kristi kropp, utan hela hans människonatur, såsom ock "hans själ har utstått vedermoda" (Jes. 53: 11). I dödsångest och bäfvan, i känslan af Guds vrede för syndens skull har han ock till sin själ lidit fördömdelsens kval. Dock talar Skriften öfverallt om Kristi kött och blod för att beteckna offret, att han var det "Guds Lamm", det syndoffer, som var förebildadt och utlofvadt genom alla de levitiska offren.

"Och fördömde synden". Här återfå vi nu ordet "fördömdelse", hvarom fråga väcktes i v. 1; här se vi sammanhanget i förklaringen, hvarför det är "ingen fördömdelse för dem, som äro i Kristus Jesus". Aposteln säger: Ty Gud fördömde synden i Kristi kött. Fördömdelsen har redan öfvergått synden; synden är redan afstraffad på vårt kött i Kristus. Därför måste ordet "fördömde" här betyda, att Gud lät fördömdelsens dom för alla våra synder falla på sin Son, då denne nu stod såsom syndare ("i syndigt kött's likhet" och "för syndens skull") inför den gudomliga rättvisans dom. Det är hela Skriftens stora hufvudlära, att "den, som icke visste af synd, har Gud för oss gjort till synd, på det att vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom"; att "Herren lät allas vår missgärning drabba honom"; att han var "Guds Lamm, som bar världens synder". Men har vår synd blifvit afstraffad på den oskyldige och rene, då har ock därmed hennes makt att fördöma oss, som äro i honom (v. 1), blifvit borttagen, så sant Gud icke tvenne gånger utkräver samma skuld. Därför är nu ingen för-

dömelse för dem, som äro i Kristus Jesus. Lofvadt och prisadt vare Herrens namn evinnerligen! Att Gud på Kristi kött "fördömde synden", däri ligger en tankvärd och tröstrik hemlighet. Kristus har med sin försoningsdöd icke borttagit själfva synden från världen, men genom sitt lidande af fördömden frångått synden hennes fördömande makt. Afstraffad synd är tillintetgjord synd. Synden är väl kvar i vårt kött och blod, såsom vi dagligen, tyvärr, bittert nog få erfara; men hon har förlorat sin fördömande makt, hon gäller icke mer till vår fördömelse, då vi äro i Kristus Jesus, äro förenade med honom och delaktiga af hans försoning. Synden kan väl ännu medföra döden, men icke genom sin skuld och brottslighet, ty denna är dyrt betald, utan endast genom sin inverkan på själen, att hon för oss bort från Kristus; men hennes fördömande makt är upphäfd därigenom, att fördömdens dom redan är utförd på vår borgensman, lagen har redan utkräft sin fordran; allt syndigt, som finns i oss eller utbryter hos oss, är redan lagenligt godtgjort.

Så tröstligt har aposteln här förklarat, hvarför det "är ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus", eller hvarför de äro fria från lagen och därmed från all fördömelse. O, om vi endast kunde riktigt tro detta, så skulle vi ju vara alldeles saliga, vara så trygga för all fördömelse, som vore ingenting synd på jorden, som hade aldrig någonsin en lag varit gifven; ty så fullkomligt är ju allt enligt lagen godtgjort — och så mångfaldigt och starkt vittnar ju hela Skriften därom. Så vittna de millioner förebildande försoningsoffer, som Gud i gamla testamentet påbjöd. Så försäkra Herren Kristi dyra ord: "Mitt blod varder utgjutet för eder till syndernas förlåtelse". Så vittna alla i Skriften förekommande exempel på Guds orubbade nåd öfver alla dem, som hyllade Sonen. Kunde vi endast blifva vakna och tro, skulle vi ju vara så trygga och saliga, att, såsom Pretorius säger, "vi icke mer skulle bekymra oss för alla lagens domar än det lilla barn, som ligger i vaggan och leker med sina fingrar"; ja, vi skulle vara så trygga och saliga som de goda änglarna, hvilka stå inför Guds tron och skåda hans nådiga ansikte. Herre, föröka oss tron! Det måste vi dock allvarligt bedja: föröka oss tron! — Men aposteln gör ännu ett litet tillägg, om huru tillfredsställd lagen blifvit genom Kristus. Han säger:

4. På det att lagens fordran skulle varda fullbordad i oss, som icke vandra efter köttet utan efter Anden.

Lagens fordran. Denna skulle vara fullbordad i oss, eller "på oss", i stället för lagens fördömelse, därigenom att synden afstraffades i vårt kött på Kristus, och att vi äro i honom (v. 1. *) Lagens rätt eller fordran är tvåfaldig: först hvad lagen kräver i alla händelser, nämligen fullkomlig lydnad för sina bud; och för det andra, hvad den fordrar i händelse af synd, nämligen straff öfver den brottslige. Hade nu lagen blifvit fullkomligt uppfylld af människan, så hade den varit oss "till lif" (kap. 7: 10); men sedan människan är fallen och intet kött kan inför lagen vara rättfärdigt, kräver den vår död, för att dess rättfärdighet skall vara tillfredsställd. Sådan är "lagens fordran". Och evangelium betager icke lagen hans rätt; såsom aposteln säger i kap. 3: 31, att vi med tron icke göra lagen om intet, och såsom han förut i samma kapitel säger, att Gud just därför framställt sin Son till ett försoningsoffer, på det att han skulle kunna själf vara rättfärdig på samma gång, som han rättfärdiggjorde syndare.

* I fullt sammanhang med det hela och det närmast föregående måste meningen vara denna, som ock de flesta äldre protestantiska lärare antagit, nämligen, att lagen fick sin rätt i Kristi död, hvarigenom den rättfärdighet, som lagen kräver, varder fullbordad i oss, som icke vandra efter köttet o. s. v., emedan vi genom föreningen med Kristus (v. 1) äro delaktiga i allt hans verk för oss. Ty att, såsom några nyare teologer vilja, förstå orden om den rättfärdighet, som verkas i oss, om den nya helgade hågen och vandeln, möter dock för stora svårigheter. Först strider denna uppfattning af orden emot sammanhanget. Frågan är här, hvarför det är »ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus». Då har aposteln anført, i v. 2, att de icke äro under lagen, och i v. 3, att detta grundar sig därpå, att det, som lagen icke kunde åstadkomma, har Gud gjort, då han sände sin Son och på honom fördömde synden. I denna fråga kan ju icke till slut sägas, att lagens fordran fullgöres af oss, ty då blefvo hela förklaringen en annan än den, som gifves i det hela. — För det andra bör märkas, att *dikaïoma* i singularis icke brukas om den rättfärdighet, som verkas i oss eller utöfvas af oss, utan står i denna bemärkelse endast i pluralis, *dikaïomata*. — Ändtligen är det icke heller sant, att de trognas nya, helgade sinne ochandel utgör och motsvarar »lagens fordran». Att de »icke vandra efter köttet, utan efter Anden», motsvarar alldeles icke lagens fordran; ty lagen fordrar ju fullkomlig renhet äfven ifrån all ond »begärelse» (kap. 7). Att här tillägges: »som icke vandra efter köttet» o. s. v., utgör därför blott en beskrifning på de trogna, icke på lagens fordran. Och då i kap. 13 säges, att »kärleken är lagens fullbordan», så är meningen, att i den mån någon älskar, fullbordar han lagen; om någon hade en fullkomlig kärlek, så hade han fullkomlig laguppfyllelse. Men något sådant har Skriften aldrig sagt om något helgon. Lagens rätt eller fordran är därför något vida mer än det, som verkas i oss genom Anden.

Lagens fordran måste således tillfredsställas i Kristus, hvilken är "lagens ände till rättfärdighet för hvar och en som tror" (kap. 10: 4). Då vi alla hade synd, kräde lagen först, att vår medlare skulle lida för synden. Men då Gud sände sin Son "under lagen" (Gal. 4: 4) till att också fullgöra dess bud, tillfredsställdes därmed äfven lagens fordran på fullkomlig lydnad. Kristus har sålunda i alla afseenden uppfyllt lagens fordran för oss. Och då han gjorde detta icke för sig utan för oss, alldeles så, som om vi själfva hade gjort, hvad han gjorde; och för det andra, när vi äro i honom (v. 1), äro alldeles ett med honom och i allt delaktiga af hans verk för oss, så säger nu aposteln, att "lagens fordran varder fullbordad i oss". Ty om vi "äro i Kristus Jesus", äro ett med honom, så är hans fullbordande af lagens fordringar sannerligen vårt fullbordande af desamma. En så djup och allvarlig mening hafva Skriftens ord om vårt varande i honom och om hans varande i vårt ställe. Därför säger aposteln, att när "den, som icke visste af synd, blef gjord till synd för oss, skulle ock vi varda Guds rättfärdighet i honom" (2 Kor. 5: 21). Huru kunna vi nog prisa en sådan nåd!

Så var då ändamålet med Guds Sons sändande i köttet, att lagen skulle erhålla sin rätt och vi frälsas. Vår frälsning skulle ske på ett sätt, som öfverensstämde med lagens helighet. Barmhärtigheten skulle för vår frälsning icke beröfva lagen dess rätt. De, som frälsas genom Kristus, hafva i honom just den rättfärdighet, som lagen fordrar; de hafva i honom utstått straffet för sina synder och i honom fullgjort lagens bud. Se då, huru detta sammanhänger med v. 3: "det som lagen icke kunde åstadkomma" o. s. v., och huru alltsammans förklarar, hvarför det är "ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus".

Måtte hvarje kristen väl fästa i sitt hjärta och minne den kraftiga tröst, dessa verser innehålla! Måtte vi aldrig glömma, att det är just "det, som lagen icke kunde åstadkomma" hos oss, att det är just lagens fordran och rättfärdighet, som vi hafva genom Kristus. Vi besvärar annars allmänneligen af den förvillelsen, att när vi väl hafva hört och betraktat, huru Kristus har fullkomnat allt, huru han varit ställd under lagen och förlossat oss ifrån dess förbannelse m. m., så sluta vi med att nedsjunka i våra egna brister och säga: Detta är allt sant och härligt, men hvad hjälper det mig, när jag dock vet med mig, huru jag bryter emot lagen! Jag fullgör icke rätteligen, hvad Gud kräver i lagen; jag gör, hvad Gud där uttryckligt förbjuder: huru

kan jag då hafva tröst i Kristus? Det är emot denna tankeförvirring, vår text talar så starkt. Aposteln säger uttryckligt, att det var just detta, det som lagen icke kunde eller kan åstadkomma — "det för lagen omöjliga" (gr.-t.) — det var just detta Gud gjorde, då han sände sin Son i syndigt köttets liknelse. Vi få icke glömma, att allt det Guds ord, som kräfver något af oss, utgör lag. Nu känner du, att detta, som Gud kräfver, får han icke af dig; därför blir du straffad, skyldig och nedslagen. Men prisa Guds eviga nåd! Det var just detta "för lagen omöjliga", det var detta Gud gjorde, då han sände sin Son. Just det som du i går eller i dag med ängslan tänkt på, såsom en förbrytelse mot lagen, det har Guds Son redan fullgjort, "på det att vi skulle hafva frid", säger profeten. Gud har velat, att vi rentaf skulle hafva frid, vi arma syndare; därför sände han sin Son. Du tycker, att detta är alltför mycket, alltför stor nåd; men så ville den store Guden göra. Och först då när du tror, att just det, som trycker dig, är borttaget, försonadt, först då blir Kristus dig till en verklig tjänst och tröst. Då först kan du verkligt älska Gud och hans lag och få en helig lust och kraft att vandra efter honom. Gud föröke oss tron och uppfyll oss med sin kärlek! — Men nu talar aposteln i det följande om, huru dessa troende och frälsta här på jorden igenkännas. Han tillägger:

Som icke vandra efter köttet, utan efter Anden. Dessa ord säga oss nu den stora hufvudegenskap, som utmärker dem, i hvilka lagens fordran varder fullbordad. "De vandra icke efter köttet, utan efter Anden". Och detta utmärkande kännetecken bör tjäna oss på tvåfaldigt sätt: det bör först öfvertyga dem, hvilka med alla sina brister och bekymmer dock måste märka, att sedan de kommo till tron på Jesus, har hela deras lif haft en ny riktning helt motsatt den förra; det har blifvit en ny vandring, och denna i riktning efter Andens uppenbara ord och maningar — dessa böra här öfvertygas, att de verkligen "äro i Kristus Jesus" och således fria från all fördömelse. Men detta kännetecken bör ock tjäna dem, hvilka med all kunskap och bekännelse af trons lära likväl till hela sin lifsriktning ännu följa köttet, ännu "vandra efter denna världens skick" o. s. v. (Ef. 2: 2, 3) — dessa böra här öfvertygas, att de äro bedragna med en falsk inbillning. Delaktiga af Kristi rättfärdighet äro endast de, som "icke vandra efter köttet, utan efter Anden".

Ordet "vandra", hvilket i denna andliga betydelse så ofta förekommer i Skriften, är ett mycket klart och betecknande ord till att

utmärka en människas andliga tillstånd. Det ägnar sig nämligen till att utmärka hela lifvets riktning, till skillnad ifrån det tillfälliga, såsom en vandrares väg är ett stort sammanhängande helt och skiljes väl ifrån små tillfälliga rörelser. Detta är i det andliga af stor vikt att beakta. Den otrogne eller skrymtaren kan hafva många s. k. bättre stunder i sitt lif, då han röres af något godt, gripes af någon sanning eller högre känsla och tillfälligt gör några goda föresatser eller vackra gärningar, men med hela sitt lifs riktning följer han dock världens och köttets. Detta utgör hans "vandring". Så har ock den trogne tvärtom många olyckliga stunder, då han gripes af något ondt och tillfälligt föres från sin egentliga väg eller snafvar och faller; men hela hans lifsriktning förblir dock densamma (så länge han icke helt affaller), han uppstår alltid på nytt i ånger och tro och fortsätter blott med förökad varsamhet sin egentliga vandring efter Anden. Sådant ligger först i själfva ordet "vandra". Men här äro ännu tvenne viktiga ord.

"Efter köttet" eller "efter Anden". Vi hafva förut, i kap. 7, funnit, att med "köttet" icke menas blott utvärtas gärningar, nej, när köttet står såsom motsats till Anden, betecknar det alltid hela vår fördärfvade natur, hvartill först hör det inre, vårt förvända förstånd, vårt sofvande samvete, vårt fåfängliga sinne, våra syndiga begärelser, och sedan äfven yttringarna af allt detta i ord och gärningar. Detta bör noga märkas emot den halfva och oriktiga användningen af vår text, att man tyder den blott på gärningar och utvärtas lefverne. Nej, att "vandra efter köttet" har ock en djupare betydelse. Den breda vägen tillåter mycken olikhet mellan dem, som dock tillhöra samma väg. Det är därför på många sätt, man kan vandra efter köttet. Aposteln kallar äfven det att vandra efter köttet, när man söker varda rättfärdig genom lagens gärningar. När han tilltalar galaterna för den afvikelsen från trons väg, att de nu sökte rättfärdighet genom lagen, säger han: "I hafven begynt i Anden; skolen I nu lykta i köttet?" (Gal. 3: 3). Hvem skulle hafva tänkt, att det var att "lykta i köttet", när de icke afveko till ett lastbart och syndigt lefverne, utan tvärtom till det, som många anse för helgelse, nämligen att göra lagens gärningar till sin frälsningsväg? Och dock är detta lika fjärran från det sanna lifvet i Kristus och vandringen efter Anden, som det ogudaktigaste lefverne i laster och brott. Och utan tvifvel är "sökandet efter att upprätta sin egen rättfärdighet", under det man dock bekänner evangelium och "har nit för Gud" (kap. 10: 2), den väg, på hvilken ett

stort antal människor hemligen vandra efter köttet och blifva bedragna. Köttets förstånd och vishet går icke längre, än att man blott anser sig och vill anses hafva nit om Gud och en allvarlig fromhet, då man likväl gör lagens gärningar till sin frälsningsväg och "tjänar i bokstafvens gamla väsende, icke i Andens nya väsende" (kap. 7: 6). På denna väg hade Paulus själf före sin omvändelse "vandrat efter köttet". Och då man betänker, huru han alltigenom i detta bref arbetat mot denna djupa villfarelse, så har man visst ganska goda skäl att antaga, det aposteln äfven här i första rummet åsyftat denna skenfagra vandring efter köttet. I alla fall bör denna väg för vandringen efter köttet allra först ihågkommas, emedan allt nit om frälsningen förfelar sitt mål, om vi icke äro vakna öfver detta förhållande, och emedan ingenting så fint och mäktigt förvillar själar, hvilka annars vörda Guds ord och söka sin frälsning. Den djupa benägenheten att upprätta vår egen rättfärdighet förvillar beständigt äfven de troende, så att de alltid äro i fara att "fångas under trälomsok"; och händer det, så är själen "fallen ifrån nåden", "skild från Kristus", och står så åter under förbannelsen. "Ty alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse" (Gal. 3: 10). Allt detta utgör visserligen skäl att väl aktgifva på denna hemlighetsfulla väg för vandringen efter köttet.

Sedan heter det i allmänhet att "vandra efter köttet", när människan lever i köttslig säkerhet och otro, förakt för Guds ord, förmåtenhet och inbillningar om egen vishet, och sedan i allahanda synder, i finare eller gröfre afgudereri och fåfängliga lustar, "efter denna världens skick". Och i korthet sagdt: man behöfver blott betrakta hela världens väsende och lefverne, så ser man, hvad det är att "vandra efter köttet".

Att däremot "vandra efter Anden" och icke efter köttet förutsätter allra först en födelse af Anden, hvarigenom hela vårt inre och yttre lif omvändes och börjar gå i en ny riktning efter Anden. Man får nu se en ny människa; såsom aposteln säger: "Om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse; det gamla är förgånget" o. s. v. I stället för den gamla köttsliga säkerheten och förtroendet till sitt eget förstånd och hjärta är där nu fruktan och misstro till allt detta, så att man icke ens vågar att lita på sitt eget medvetande, utan ofta rädes, att man bedrager sig. I stället för den gamla inbillningen om egen rättfärdighet, kraft och förmåga känner man sig nu beständigt syndig, brottslig, svag och vanmäktig och kan blott i Kristus finna tröst och

frid; vi äro nu, såsom aposteln lärt, "dödade från lagen genom Kristi kropp, så att vi skola tjäna i Andens nya väsende och icke i bokstafvens gamla väsende" (Rom. 7: 4, 6). Detta är det första, som tillhör vandringen efter Anden, nämligen att människan invärtes regeras af Anden, hvilken här (Rom. 7: 6) icke blott ställes emot köttet, utan ock emot lagen (såsom ock i v. 14 och 15 af vårt kap.). Men sedan följer ock i alla stycken ett nytt väsende: först ett nytt förstånd och sinne, såsom aposteln säger v. 5: "De andliga äro andligt sinnade", d. ä. de tänka och sträfva i enlighet med Anden; och för det andra ett nytt lefverne under beständig strid mot köttets ondska, såsom aposteln i v. 13 talar om att "döda kroppens gärningar med Anden". Därom säger han ock till galaterna: "De, som tillhöra Kristus, hafva korsfäst sitt kött tillika med lustarna och begärelserna". Ja, detta är så bestämdt, att om icke något sådant nytt sinne och nytt lefverne, som fordra köttets korsfästande, följt af din tro, så är den ännu falsk och död. Den sanna tron är icke någon dröm, den är en Guds kraft, som gör nya människor. Detta är det stora afgörande tecknet på den sanna tron, hvilket i allt Guds ord framhålles, och hvilket åtskiljer sanna och falska kristna, nämligen att de, som stå i sann tro och förening med Kristus, äro "nya skapelser" och vandra en helt annan väg genom lifvet än eljest hela världen, då däremot den döda tron lämnar människorna i deras gamla väsende.

Men gif nu åter noga akt på ordet "vandra". Att du ännu dagligen lider af synd och vanmakt, äfven tillfälligt öfverrumplas af köttet, stapplar eller faller, det bevisar här intet; frågan gäller hela din lifsriktning, först till ditt inre, om du lefver i tron, lefver af Kristus, dödad från lagen, och sedan äfven till vandeln i ord och gärningar — frågan är, om allt detta fortgår (betecknad med "vandra"), så att du efter hvarje snafvande eller fall uppstår i bättring och tro och således alltid förblir i samma nya lif att vara invärtes tuknad och nedslagen öfver allt, hvad i dig är, ditt mörker, din otrohet och alla synder, men för allt detta söker och har din enda tröst i Kristus; att du därför alltid behöfver evangeliets ord samt att bedja om all nåd och hjälp. Vidare, att du af denna nåd äfven lifvas i kärleken att söka hans ära och människors bästa samt din egen rening från all köttets och andens besmittelse. När detta är hela ditt lifs öfning, då är det visserligen ett "vandrande efter Anden" och det afgörande beviset, att du verkligen är i Kristus Jesus och fri från all fördömelse. Huru mycket ömkligt du än får lida af köttet, skall dock ingenting

vara dig till fördömelse, så fullkomligt är lagen tillfredsställd — du är då evigt fri och salig. "Lofva då Herren, min själ, och förgät icke, hvad godt han har gjort, han som förlåter dig alla dina missgärningar och helar alla dina brister".

I de rika kärnspråk, vi nu betraktat, har aposteln sammanfattat summan af allt, hvad han hittills i brevet lärt om människosläktets enda frälsningsväg, Kristus, vår rättfärdiggörelse genom tron på Kristus, hvarigenom vi äro fria ifrån lagen och all fördömelse. Men i senare hälften af v. 4 lät han ock inflyta det stora, utmärkande kännetecknet på dem, som äro i delaktighet af denna nåd, nämligen att de "icke vandra efter köttet, utan efter Anden". Om denna nya vandring var redan i sjätte kapitlet utförligare taladt, men här erinrar aposteln helt kort därom för att skilja de trogna från de otrogna. Att detta var syftet, se vi tydligt af v. 5—9. Härmed leddes då aposteln till att också i det följande af vårt kapitel gifva en fullständigare beskrifning på de trognas hela belägenhet, deras inre och yttre lif, deras pröfningar och lidanden, men ock deras utsägliga förmåner. Det, som nu närmast följer, utgör en vidare utveckling af det förhållandet, att de "icke vandra efter köttet, utan efter Anden", hvarvid ock såsom motsats framställs, huru de äro sinnade, som "äro efter köttet". Aposteln säger:

5. Ty de köttsliga äro köttsligt sinnade, men de andliga äro andligt sinnade.

Ordagrant: "Ty de, som äro efter köttet, besinna (eller eftersinna, påtänka, eftertrakta) det köttet tillhör; men de (som äro) efter Anden (besinna, eftertrakta) det Anden tillhör". — *De som äro efter köttet.* Aposteln har således här ett helt annat uttryck, och därför äfven en helt annan mening än i kap. 7: 14, där han brukar ett ord, som betyder "till naturen köttslig", hvilket gäller om alla människor, äfven de andligt sinnade. Men här säger han: "de som äro efter köttet", d. ä. de som äro blott sådana, som naturen är efter den första födelsen af kött och blod; de som icke äro pånyttfödda, födda af Anden, utan hafva blott den fallna Adams natur till ledare och behärskare. Dessa, säger han, äro *köttsligt sinnade*. Det ord, som här återgifves med "vara sinnad", betyder egentligen, såsom redan är sagdt, påtänka, eftersinna eller rikta sitt sinne och sträfvande på något. Ordet uttrycker både viljans och förståndets riktning. Men att sinne, förstånd och vilja äro riktade på det, som tillhör köttet, är ganska

väl återgifvet med orden: De äro "köttsligt sinnade". Deras diktan och traktan, deras tänkande, viljande och förnimmande vänder sig omkring de ting, som tillhöra köttet. Men hvad köttet tillhör, veta vi alla, nämligen allt hvad som behagar och tillfredsställer vår fallna natur. Nu hör till naturens eller köttets hufvudegenskaper i första rummet den djupa självviskheten eller en mäktig känsla för hvad man själf är, gör, tycker och älskar; för det andra det jordiska sinnet, eller att man icke frågar efter Gud och evigheten, utan endast hvad vi för närvarande skola njuta och vinna. Enligt den första hufvudegenskapen är det naturens art, att man är mycket säker och viss på sitt eget förstånd, icke misstror sitt hjärta, icke känner sitt fördärf, sin synd och sin fångenskap under densamma, utan inbillar sig hafva krafter både att förstå och göra, hvad rätt och godt är. Däraf följer först det, att hela världen lefver i köttslig säkerhet och "ned till dödsriket fara de i frid"; och för det andra, att när äfven de, som "äro efter köttet", blifva öfvertygade om en kommande dom och evighet och därför äfven börja att öfva religion, söka de alltid sin frälsning i något eget görande, sin bättring, sin bön och ånger m. m. De "söka att upprätta sin egen rättfärdighet och hafva icke blifvit Guds rättfärdighet underdåniga". Deras sträfvande är således äfven då i enlighet med köttet. Och när på detta sätt intet heligt sinne kan födas i själen, utan allt göres för lagens och den påräknade lönens skull, så förblir den egentliga hågen i hjärtat alltid köttslig, så att, huru sköna tankar, ord och handlingar de än komma ut med, deras sinne dock innerst är riktadt på det köttet tillhör, deras egen vinning, ära och njutning. Äfven då de strida mot vissa gröfre synder och laster, äro de dock icke i strid med sin egentliga natur, självviskheten, det egna tycket och förståndet, utan följa i sin strid just dessa. Därför är deras sträfvande äfven i andliga frågor köttsligt. Men så mycket lättare inse vi, att sinnet och sträfvandet är köttsligt hos dem, hvilka ingen andlig omsorg hafva, utan endast fara efter det, som världen tillhör, "ögonens begärelse, köttets begärelse och lefvernets högfärd", hvilka hafva alla sina tankar, begär, ord och gärningar riktade på det jordiska och timliga, börja, fortsätta och sluta sin dag med idel fåfängliga ting, och den ena dagen såsom den andra, alltid i samma jordiska sträfvande. Att sådana människor "äro efter köttet" och eftersinna, pålämna och eftertrakta blott det "köttet tillhör", det är lätt att inse. Men huru olyckligt en sådan människas tillstånd är, därom talar aposteln i det följande (v. 7. 8).

Men de andliga — egentligen: "De som äro efter Anden", d. ä. som äro födda af den Helige Ande, hafva fått en ny andlig natur, de *äro andligt sinnade*, eller: "de besinna, det Anden tillhör" — deras tänkande, viljande och förnimmande, deras förnämsta håg, åtrå och sträfvan, allt är nu riktadt på det, som Guds ord lär, yrkar och upphöjer. Fastän de ännu medföra samma fördärfvade natur som förut, är dock deras sinne alldeles omvändt till en motsatt riktning, så att de nu beständigt känna sig syndiga, svaga och ovärdiga och söka sin rättfärdighet och frälsning blott i Kristus. Ja, såsom den Helige Andes hufvudsakliga verk och ämbete är att förklara och upphöja Kristus (Joh. 15: 26; kap. 16: 9, 10, 14), så är ock hufvudsaken för dem, som "äro efter Anden", först och sist Kristus; Kristus är deras nya visa, deras mat, deras allt, deras lif. Sedan älska de ock allt, som är heligt och Gud behagligt; deras sinne, diktan och traktan äro riktade därpå, om de än därför måste hafva en hård strid med köttets begärelser. Ja, om det ock går en troende än så illa med vandrigen, eller att i ord och gärning utföra det goda, som han älskar, har han dock ett sinne, som alltid är ense med Anden och straffar det köttsliga och syndiga hos sig, alldeles som ordet straffar och ogillar det; han strider mot sig själf, till sitt eget kötts dödande. Detta är att vara "andligt sinnad". Och såsom aposteln i kap. 7 förklarade, att han "hade sin lust till Guds lag efter den invärtes människan, men såg en annan lag i sina lemmar, som kämpade mot den lag, som var i hans ande"; så säger han ock här om dem, som "äro efter Anden" — icke att deras kött är heligt och andligt, utan blott att de hafva ett heligt sinne — de besinna, förnimma, tänka och eftersträfva det, som Anden tillhör, säger han. Likasom de, hvilka äro köttsliga, stundom kunna göra och tala något mycket skönt och riktigt efter ordet, men om man gifver akt på deras sinne, finner man, att detta är ense med köttet, då de ofta rentaf försvara och förfäktat det, som är köttsligt, och vilja, att det skall anses oskyldigt; så är förhållandet tvärtom med dem, som äro andliga: de kunna tillfälligt förvillas eller öfverrumplas af köttet att tala eller göra det orätt är; men gif akt på deras sinne, så skall du finna, huru de själfva fördöma och begråta sin synd; sinnet är då ense med Anden; de tänka, de anse och bedöma alla saker så, som den Helige Ande anser och bedömer dem. Och hvad som är särdeles tänkvärdt, är, att allt detta icke är något tillfälligt och fritt, utan har en djup grund, så att det icke kan vara annorlunda. Både

köttets och Andens sinne måste vara så, som aposteln här sagt. Hörom, hvad han därom anmärker:

6. Ty köttets sinne är död, men Andens sinne är lif och frid.

Här säger nu aposteln, hvad hvaradera sinnet, det köttsliga och det andliga, egentligen är, till sin grund och väsende. *Ty köttets sinne är död.* Och hvilken "död" aposteln här åsyftar, det kunna vi märka af motsatsen: "Andens sinne är lif och frid", hvilket påtagligen handlar om det närvarande, det andliga lifvet och friden med Gud; såsom aposteln ock i v. 10 säger: "Anden är lif", och i kap. 5: 1: "Då vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, hafva vi frid med Gud". Därför måste ock "döden" här vara den närvarande, den andliga döden — hvarför ock aposteln icke säger, att köttets sinne medför döden, leder till döden, utan säger: "köttets sinne är död". Dock i sin fortsättning är visserligen denna död den eviga döden, och det andliga lifvet det eviga. Men redan här i tiden "är köttets sinne död", nämligen den död, som enligt Guds första hotelse inträdde på den dag, då människan syndade (1 Mos. 2: 17). Om denna andliga död talar Skriften ofta och med bestämda uttryck, såsom då aposteln i 1 Tim. 5: 6 säger om en köttslig människa, att hon är "levande död"; och i Ef. andra kapitel säger han: "I, som voren döda genom edra öfverträdelser och synder"; "oss, som voro döda genom våra öfverträdelser". Och Herren Kristus brukade så skarpa uttryck om denna död, att han jämförde den med ett lik, som skulle begravas, då han sade: "Låt de döda begravas sina döda". Har Herren så talat, var då viss, att såsom ett lik är dödt och icke kan göra sig själf levande, så kan omöjligt den andligt döda åstadkomma något, som tillhör det andliga lifvet. Om denna andliga död talar nu aposteln, när han säger: "köttets sinne är död". Då de, som "äro köttsliga", tänka, förnimma, eftersinna och eftertrakta endast det, som tillhör köttet, är detta således icke något tillfälligt och fritt, utan kommer af en bestämd naturnödvändighet; det köttsliga sinnet kan icke vara annorlunda; det ligger under en tung öfvermakt, nämligen döden. Det äger icke mera det lif, som kan förnimma och eftertrakta det, som tillhör Anden; såsom aposteln uttryckligt säger i v. 7, då han om köttets sinne icke blott anmärker, att det icke är Guds lag underdånigt, utan ock tillägger: "och kan icke heller vara det". Så säger han ock i 1 Kor. 2: "En naturlig människa fattar icke det, som tillhör Guds Ande — hon kan icke begripa det". Sådant heter "död". Och sådant är "köttets sinne".

Men "de döda skola höra Människosonens röst, och de, som hafva hört henne, skola lefva". Om det sinne, som då födes i människan, tillägger nu aposteln:

Men Andens sinne är lif och frid. Andens sinne är "lif". Det sinne, som nu kan förnimma, besinna och eftersträfvat det, som tillhör Guds Ande (v. 5), är ett gudomligt lif i själen. Detta lif består däruti, att Guds Ande bor uti oss (v. 9); att vi äro i en hemlighetsfull, men verklig och innerlig förening med Gud själf, som är det eviga lifvet. Detta lif är nu icke stilla och overksam, utan rör sig och förnimmes i hela vårt väsende, men förnämligast uti det sinne, som tänker, besinnar, förnimmer och eftersträfvat, det Anden tillhör. Men då Andens förnämsta verk är att förklara och upphöja Kristus, så har ock det andliga lifvet egentligen i honom sin medelpunkt; omkring honom rör sig nu själens innersta begär och tankar — hon har i honom sitt lif och sin näring. Kristus är visserligen vårt lif först på det sättet, att vi genom och med honom hafva frihet från den eviga döden och äro försäkrade om den eviga saligheten; men också på det sättet, att "Kristus lefver i oss", då vi lefva i tron på Guds Son (Gal. 2: 20), att han är föremålet för själens begär, tröst, glädje och hopp, hvar under han ock verkar, hvad hans natur är, en ny, helig kärlek, ett heligt nit, som yttrar sig i alla dessa nya omsorger, tankar, ord och gärningar, hvilka förspörjas hos de pånyttfödda.

Men Andens sinne är också "frid" — "lif och frid". Att aposteln beskref det köttsliga sinnet blott med "död", men här i motsatsen om det andliga sinnet nämner icke blott "lif", utan ock "frid", det kom där af, att han ville i följande vers utförligare beskrifva ofridstillståndet hos det köttsliga sinnet. Och då han där beskrefver detta så, att det är "fiendskap mot Gud", att "det är icke Guds lag underdånigt", och i v. 8 säger, att dessa köttsliga "icke kunna täckas Gud"; så märka vi af allt detta, att med "frid" här menas allra först vänskap med Gud, nämligen såväl att själen nu har Guds nåd och huldhet, som ock att hon å sin sida omfattar Gud med förtroende och kärlek. Såsom aposteln säger i v. 15: "I hafven icke fått träldomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnskapets Ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader". Då själen fått medvetande om Guds nåd, att han förlåtit henne alla synder och nu är tillfreds med henne genom Sonens fullkomliga godtgörelse, så har det förut skrämde samvetet en frid, som öfvergår allt förstånd. Af denna frid med Gud följer då äfven en sinnets öfverensstämmelse med Guds vilja, så att

ordet "frid" här innebär i alla afseenden motsatsen till den fiendskap mot Gud och strid mot hans lag, som omtalas i v. 7. Och hvilken tunga kan uttala, huru saligt det är att hafva frid med Gud! Då ingenting är så olyckligt för en människa, som att hon står i stridsförhållande till sin Skapare, är ock ingenting så saligt som frid och enhet med honom. Denna frid med Gud, hvilken äfven kallas "Guds frid" och ofta, såsom här, äfven endast "frid", utgör tillika med rättfärdigheten i Kristus egentligen Guds rike i själen; såsom aposteln säger: "Guds rike är rättfärdighet och frid och fröjd i den Helige Ande" (kap. 14: 17). Men då nu Andens sinne sålunda är "lif och frid" — ett gudomligt lif i själen och en salig frid med Gud, huru är då annat möjligt, än att ett sådant sinne måste vara riktadt på det, som Gud tillhör? Detta är lika ovillkorligt, som att de köttsliga måste hafva sinnet riktadt på det köttet tillhör, just därför att köttets sinne är "död". Här se vi sammanhanget i aposteln's ord. Men han går nu att utförligare beskrifva det köttsliga sinnets olyckliga beskaffenhet. Han säger:

7. Emedan köttets sinne är fiendskap mot Gud, ty det är icke Guds lag underdånigt och kan icke heller vara det.

Emedan. Aposteln säger: Köttets sinne är död (v. 6), emedan det är fiendskap mot Gud. Men se nu här, hvilken förskräcklig sak det köttsliga sinnet är. *Köttets sinne är fiendskap mot Gud.* "Köttets sinne" innefattar, såsom förut blifvit sagdt, både förståndets och viljans verksamhet — förståndets tankar, vishet, klokhet, sådana de äro af naturen, och viljans drift att söka och eftertrakta det jordiska och fåfängliga. All denna själens naturliga verksamhet är i strid mot Gud, ja, såsom aposteln här säger, icke blott fientlig, utan själfva "fiendskapen" mot Gud. Att den naturliga människan, äfven under hennes skönaste form, äfven då hon har kunskap om Gud och söker att upprätta sin egen rättfärdighet, likväl i själens grund har en djupt rotad fiendskap mot den sanne Guden, detta är ofta alldeles förborgadt och orimligt för henne själf; men Herren Gud säger det, och alla de som under bättringens nöd lärt känna sitt hjärta, de bekänna detsamma. Den naturliga människan hatar Guds helighet, ty hon älskar synden; hon hatar hans rättfärdighet, ty hon reser sig mot hans domar; hon hatar äfven hans barmhärtighet, nämligen på den väg han gifver nåd, ty hon vill själf förvärfva densamma. Men, såsom redan är sagdt, i sitt hjärtas mörker ser hon icke detta, nämligen att hon är en Guds

fiende, utan tycker och påstår tvärtom, att hon älskar Gud; och detta oftast därigenom, att hon har en helt annan gud för sin inbillning, än den som talar och framstår i den heliga skrift. Hon har själf bildat åt sig en gud, som är ense med hennes förvända förstånd och köttsliga lustar, och denna älskar hon; men så snart den sanne Guden framträder för hennes medvetande, hvilken kräfver fullkomlig renhet och fördömer hennes käraste lustar, då uppstår en hård strid i hennes inre. Detta förhållande vittnar nog tydligt, att hennes "köttsliga sinne är fiendskap mot Gud".

Ty det är icke Guds lag underdånigt. Det köttsliga sinnet "underkastar sig icke Guds lag". Detta är beviset, säger aposteln, att köttets sinne är fiendskap mot Gud: "Det är icke hans lag underdånigt", det reser sig mot hans heliga vilja. Hvadhelst den naturliga människan gör för att vinna saligheten och undfly fördömsen, gör hon det icke af undergifvenhet för Guds lag, utan endast såsom trälen af egennyttig bevekelsegrund. Köttets sinne kan omöjligt vara ense med Guds lag, hvilken angriper, bestraffar och fördömer dess eget innersta väsende. Ty då den fallna naturen nu en gång blifvit och är sådan, att den hellre älskar allt annat än Gud, älskar sig själf och andra skapade ting mer än Gud, att den hvarken har fruktan eller förtröstan till Gud, utan är säker i medgången och misströstar i motgången; att den sedan är full med allahanda lustar och begärelser, girighetens, vällustens, högfärdens m. fl., korteligen, då arfsynden i vår natur just består i en ständig benägenhet till det onda och obenägenhet till det goda, så strider ju en sådan natur alltid mot lagen. Köttets sinne är således aldrig Guds lag underdånigt. Och redan i detta förhållande, att köttets sinne icke älskar och gör det, som Guds lag kräfver, ligger en uppenbar strid och fiendskap mot Gud, som gifvit lagen.

Men denna fiendskap blir ännu mera uppenbar, då samvetet rätt angripes af lagens andliga kraf och människan känner, att hon icke kan fullgöra dessa, men likväl måste fullgöra dem, om hon icke skall blifva fördömd af den bjudande och hotande Guden. Då uppstår ofta i det jagade sinnet en kännbar bitterhet mot Gud och hans domar, så att människan omsider önskar, att hellre ingen lag varit gifven på jorden. "Detta går så till", säger Luther, "att i det lagen hämmar och hindrar handen och ett uppenbarligen ondt lefverne, uppväcker han allena desto större hat och vedervilja i hjärtat; likasom en pilt blifver så mycket mer vred på sin tuktomästare, ju strängare

denne förbjuder honom hans vilja och straffar honom för hans oarter. Alltså, innan lagen kommer, syndar människan och den onda naturen blott för sig själf och tänker icke på lagen. Men när lagen kommer, förbjuder och hotar, då först varder naturen rätt ond och sticken på lagen och begynner icke allenast att älska synden, utan ock att hata rättfärdigheten". På detta sätt blir den eljest förborgade fiendskapen emot Gud uppenbar och just på det sättet, som aposteln här säger, att "köttets sinne icke är Guds lag underdånigt".

Och kan icke heller vara det. Här är stötestenen, mot hvilken allt köttsligt sinne törnar. Antingen känner människan, att hon icke kan vara Guds lag underdånig, och då blir hon förbittrad på en sådan lag och en sådan Gud, som gifvit oss en lag, hvilken vi icke kunna fullgöra, och fördömer oss för brott emot densamma; eller ock, om hon ännu lefver i naturens blinda inbillning, att vi själfva kunna fullgöra allt, så förbittras hon på hvarje sådant ord som detta. Men Gud skall likväl behålla rätt i sina ord. Låtom oss därför väl betrakta detta ställe. Hörom, hvad aposteln här säger: Det är icke nog därmed, att köttet icke är Guds lag underdånigt; han säger ock, att det icke heller kan vara det, att det är omöjligt för naturen att vara Guds lag underdånig. Aposteln lärar här, hvad vi annars af allt Guds ord och omsider af mycken bitter erfarenhet finna, nämligen att alla människor äfven de bästa, sådana de äro af naturen, äro slafvar under synden. Men o, huru köttets sinne strider mot denna sanning! När Kristus sade till judarna: "I skolen förstå sanningen, och sanningen skall göra eder fria", svarade de honom: "Vi hafva aldrig varit någons trälar; huru kan du då säga: I skolen varda fria?" På samma sätt berömma sig ännu de oomvända af sin frihet. De påstå, att de hafva en fri vilja, att såsom de kunna utvälja det onda, kunna de ock utvälja det goda. Om de nu därmed ville säga, att de icke af något yttre tvång äro förhindrade i sitt val, så är det visserligen sant, att de i denna mening äro fria. Men hindret ligger i själfva den fallna naturen. En förnuftig varelse väljer nödvändigt efter sin själs natur och böjelse; om nu denna är ond, så blir valet ondt; är åter själens böjelse god, så blir valet godt. Men då själens natur och böjelse redan är ond, så kan den icke själf göra sig god; därtill fordras alltid, att en god makt utifrån tillkommer och skapar ett nytt hjärta och sinne i själen. Men så länge vi tala om själfva naturen, måste denna alltid handla, efter som den är; såsom Kristus säger: "Ett dåligt träd kan icke bära god frukt; icke hämtar man väl vindruvvor af törnen

eller fikon af tistlar?" "Den goda människan (den som blifvit född af Gud) frambär godt ur sitt hjärtas goda förråd, och den onda människan frambär ondt ur sitt hjärtas onda förråd". Människan väljer i sitt köttliga tillstånd således det onda och kan icke välja det goda, icke till följd af något yttre hinder, ty då kunde hon icke ställas till ansvar därför, utan för sin egen ondskas skull. Såsom Kristus åter säger: "Huru kunnen I tala något godt, då I ären onda? Ty hvaraf hjärtat är fullt, däraf talar munnen" (Matt. 12: 34). Ja, profeten Jeremia säger, att det är så omöjligt, att människan skulle själf kunna göra det goda, som att en etiopier kan förvandla sin hud eller en panter sina fläckar. Men allt detta gäller om människans egen förmåga att vara Guds lag underdånig; det gäller således om lagens förmåga att göra oss goda, ty lagen kräver och pröfvar människans egen förmåga. Nu har aposteln i detta kapitel först sagt, att det är omöjligt för lagen att verka, hvad han kräver, i det han var försvagad af köttet (v. 3), och nu säger han, att det är omöjligt för köttet att vara lagen underdånig. Allt detta lär oss således, hvad människan förmår. Men helt annat är, att Herren Gud kan förvandla en människa, att Gud genom sin Ande kan väcka den andligt döda människan och sätta henne i stånd att mottaga den henne tillbudna nåden. Han använder då visst icke en oemotståndlig makt, så att han skulle tvinga den väckta själen att nu böja sig för sanningen; ty Kristus säger själf uttryckligt, att människor äfven nu, då han med sin nådeskallelse besöker dem, kunna försaka densamma (Luk. 14: 18; Matt. 22: 3, 5; Joh. 3: 19); men han sätter henne i stånd att kunna mottaga nåden, eller ock tvärtom motstå densamma. Paulus berättar om sig: "Strax rådförde jag mig icke med kött och blod", och åter: "Jag blef icke ohörsam mot den himmelska synen" (Gal. 1: 16; Apg. 26: 19). Med sådana ord låter han förstå, att han äfven kunnat vara "ohörsam", när nu Herren hade nedslagit och väckt honom. Men att ingen kan af sig själf omvända sig, därom säger Herren uttryckligt: "Ingen kan komma till mig, utan att Fadern, som har sändt mig, drager honom" (Joh. 6: 44). Och åter i samma kapitel (v. 65): "Fördenskull har jag sagt eder, att ingen kan komma till mig, utan att det varder honom gifvet af min Fader". Så säger ock aposteln: "Ingen kan säga: Jesus är Herre, utan genom den Helige Ande" (1 Kor. 12: 3).

Vi finna således, huru uttryckligt Skriften lär, att den naturliga människan har ingen förmåga till att utvälja det goda och vara

Guds lag underdånig, ehuru det är hennes plikt, och det därför är rätt och billigt, att det kräves af henne. Hon är, såsom aposteln förut i brefvet sagt, "ogudaktig" (kap. 4: 5), en "syndare" och "Guds fiende" (kap. 5: 8, 10). Människor i detta tillstånd blifva alltid i Skriften framställda såsom "vandrande efter fursten öfver luftens makt, öfver den ande, som nu är verksam i otrons barn", såsom varande under "satans makt", "fångade efter hans vilja". Från detta slafveri kunna de icke förlossas, förrän den starkare tillkommer, hvilken öfvervinner den starke och tager ifrån honom hans vapen (Luk. 11: 22). Så säger ock aposteln, att det är Gud, som "har uttagit oss från mörkrets välde och försatt oss i sin älskade Sons rike" (Kol. 1: 13). Och åter säger Herren: "Om Sonen gör eder fria, så blifven I verkligen fria" (Joh. 8: 36). Endast "där Herrens Ande är, där är frihet" (2 Kor. 3: 17). Ja, äfven de, som äro födda af Anden, äro ännu hvarje stund beroende af samma Andes verkningar; de kunna icke själfva göra, hvad de vilja. De äro väl icke mer syndens trålar, så att de måste fortgå på den gamla slaftjänstens väg; nej, de "följa Kristus", de "vandra icke efter köttet, utan efter Anden" (v. 4), men alltsammans sker dock endast efter den inneboende Andens verkan; de kunna icke fritt göra, hvad de vilja, såsom aposteln utförligt lärde i föregående kapitel. Och äfven i Gal. 5 säger han om striden mellan köttet och Anden, där denna finnes: "Dessa äro mot hvarandra, på det att I icke mån göra, hvad I viljen." Ja, i 2 Kor. 3: 5 säger han, att de trogna icke ens kunna hafva en god tanke, utan att Gud gifver den; han säger: "Icke att vi af oss själfva äro skickliga att tänka något, såsom af oss själfva, utan vår skicklighet är från Gud". Så säger ock Herren Kristus: "Grenen kan icke bära frukt af sig själf". "Mig förutan kunnen I intet göra." Men äro ock de pånyttfödda ännu hvar stund så beroende af Gud, huru mycket mindre har den blott naturliga människan makt och frihet att göra det goda, som lagen kräver.

Men här invänder nu hela världen: Är det på detta sätt, att människan icke har fri vilja, att hon icke kan vara Guds lag underdånig, icke kan utvälja och göra det goda samt undfly det onda, huru kan då en rättvis Gud fordra det af oss och fördöma oss för vår synd? Då vi äro födda med denna synd och vanmakt, så skulle ju Herren, efter ordets domar, kräva af oss, hvad han icke gifvit oss? På denna invändning har Herren Kristus själf svarat: "Du onde och late tjänare, visste du, att jag skördar, där jag icke sått, och upp-

hämtar, där jag icke utstrött? Du borde då hafva satt in mina penningar hos växlarna, så att jag hade fått mitt igen med ränta". Hela den anförda invändningens kraft är tillintetgjord blott därigenom, att Gud gifvit oss sin Son. Sonen och Anden äro de rätta växlarna, i det Sonen tagit på sig, det vi hade, synden och fördömsen, och gifver oss, det han har, rättfärdigheten och lifvet; och Anden kan ännu i dag gifva nytt lif och nya krafter åt den syndare, som blott frambär sin synd och nöd. Om vi blott ville erkänna vår synd och vanmakt och tro på Sonen, så skulle Gud "få sitt igen med ränta", få hela lagens fordran fullgjord med själfva Sonens fullkomlighet, få oss både rättfärdiga och helgade. Då Gud med sitt ord och sin Ande besöker oss och sätter oss i stånd att tro på Sonen, så äro vi utan ursäkt, när vi icke göra detta utan i stället "tvista med Gud". Den, som icke vid Faderns dragande kommer till Sonen, är med all rätt fördömsens barn. Ingen behöfver dö för sina synder, utan endast "därför", säger Herren, "därför, att han icke trodde i Guds enfödde Sons namn".

Nu, så lär ordet. Men hvad hjälper! De flesta människor fråga så litet efter Herrens ord, att de, i uppenbar strid mot allt, hvad Skriften vittnar om den fallna människans trældom under synden, ännu förneka detta vårt förtappade tillstånd och påstå, att de icke äro trålar, utan äga makt att själfva välja och göra det goda. Dessa måste man då gifva samma svar, som Herren gaf den okunnige ynglingen, hvilken frågade, hvad han måste göra för att få evigt lif: "Vill du ingå i lifvet, så håll budorden". Du som menar, att du har makt och frihet att göra, hvad Gud äskar, du kan icke neka, att det är din plikt att helt fullgöra lagen. Men det största och yppersta budet är detta: "Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjärta, af all din själ, af alla dina krafter och af all din håg"; du bör sedan i alla frågor och alla stunder fullkomligt lyda Gud. Har du gjort detta? Nej. Då är du ju med rätta fördömd efter ditt eget påstående, när du säger, att du kunnat och kan göra, hvad du bör, och dock icke har gjort det. Dock, äfven den, som bekänner, att han icke kan fullgöra dessa billiga bud, har därmed bekänt, att han är en syndens träl. Den ene som den andre är förlorad, om han icke böjer sig för Guds frälsningsråd och i bättring och tro omfattar Kristus, som är "lagens ände, till rättfärdighet för hvar och en som tror". Vet du detta men föraktar det, så skall "ditt blod komma öfver ditt

hufvud". Kristus sade: "I sägen: vi se; därför förblifver eder synd" (Joh. 9: 41).

I denna och de två föregående verserna har aposteln med korta, men starka och uttryckliga ord beskrifvit den naturliga människans köttsliga och från Gud bortvända sinne. Först har han förklarat, att de, som äro efter köttet, äro köttsligt sinnade eller besinna och eftertrakta blott det köttet tillhör; för det andra har han sagt, att köttets sinne är död, nämligen den andliga döden, hvarpå följer den eviga; för det tredje, att köttets sinne är fiendskap mot Gud, ty det är icke Guds lag underdånigt; och för det fjärde, att det är så fångat under sin ondska, att det icke ens kan vara Guds lag underdånigt, utan måste strida mot densamma, så länge ej en hel nyfödelse sker. Allt detta är ju en ganska förskräcklig beskrifning på de naturliga människornas tillstånd. Och dock så bekräftad af all erfarenhet! Huru olycklig är icke då hvarje opånyttfödd människa, när äfven hennes sinne och högsta visdom, all hennes sträfvan och traktan är en fiendskap emot Gud — och icke ens kan vara annorlunda! Detta gäller nämligen icke om några särskildt ogudaktiga människor, utan om alla, som icke blifvit födda af Gud, alla som äro sådana vi äro af naturen. Vi äro alla af naturen "vredens barn". Huru lyckliga då de, som lyssnat till nådens röst och låtit försona sig med Gud! Visst borde vi då tillbedja den gudomliga barmhärtigheten, som icke lämnat oss i vår naturliga död, ja, först och sist tillbedja den Guds kärlek, som utgaf sin Son för oss, "medan vi ännu voro fiender". Och i samma grad som denna kärlek och barmhärtighet är stor, borde ock vi hysa en stor och innerlig förtröstan till honom. Ty har Gud så älskat oss, medan vi ännu voro hans fiender, huru mycket mera nu, då vi äro försonade och blifvit hans barn! (Jämf. kap. 5: 10). Och då vi ännu medföra det onda köttet och dess lustar, i hvilka alltid ligger en fiendskap eller strid emot Gud och hans heliga lag, så böra vi visst dagligen först och sist öfva oss i tron på den beständiga nåden, om vi icke skola stanna i misströstan; sedan äfven dagligen döda detta onda kött eller gärna lida, att Gud dödar det, och äntligen med längtan och glädje motse vår fulla förlossning ifrån detsamma.

8. Men de, som äro i köttet, kunna icke tackas Gud.

Detta är slutföljden af allt, hvad aposteln har sagt om de köttsliga. En fruktansvärd slutföljd: *De kunna icke tackas Gud*. Deras sinne är fiendskap emot Gud, och Guds vrede hvilar öfver dem.

De "kunna icke" tackas Gud, hvadhelst de företaga sig i detta sinne. Äfven om de af fruktan för Guds domar göra mycket för att behaga honom, så är allt förgäfves, så länge de förblifva i sitt köttsliga sinne. Allt, hvad de då göra, äfven det som i sig själf eller till formen är rätt och godt, är för Gud en styggelse, så länge de icke böja sig för hans ord, helt omvända sig och genom tron blifva iklädda honom, som är "den älskade" (Ef. 1: 6). Innan en människas gärningar och offer kunna behaga, måste först hennes person tackas honom, såsom säges i 1 Mos. 4: 4, att Herren såg först till Abel och sedan till hans offergåfva. "Utan tro är det omöjligt att tackas Gud". Det är genom tron, vi blifva förenade med Kristus och försonade med Gud; och innan denna förening och försoning skett, kunna vi intet göra, som behagar honom. Men om nu ingen människa i sitt naturliga tillstånd, utan ny födelse och förening med Kristus, kan behaga Gud, hvilken olycklig villfarelse ligger icke då i den läran, hvarigenom människor hänvisas till ett fromt lefverne och goda gärningar för att vinna Guds ynnest. Hvilket själamördande bedrägeri! Så länge vi icke undergått den förändring, som betecknas med orden "ny födelse", "ny skapelse", "iklädas Kristus", "vara efter Anden", så är allt förgäfves, sinnet är då alltid köttsligt, och vi "kunna icke tackas Gud". Men kunna vi icke tackas Gud, huru kunna vi då komma till honom och blifva i hans saliga boning? Nej, vi måste ju då förbida den vrede och fördömelse, som väntar alla hans fiender. Herren Gud bevare oss alla!

9. Men I ären icke i köttet utan i Anden, om Guds Ande annars bor i eder; men om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till.

Här äro heliga, tänkvärda domsord. Herren öppne allas våra sinnen, när vi betrakta dem! Aposteln gör nu här tillämpning af det nyss förut sagda, och det i uttryck, som skulle väcka till själfpröfning. Han har i de fyra föregående verserna beskrifvit de köttsliga och de andliga och slutat med den fruktansvärda förklaringen, att "de, som äro i köttet, kunna icke tackas Gud". Nu tilltalar han dem, till hvilka han skrifver, och säger: "Men I ären icke i köttet utan i Anden, om Guds Ande annars bor i eder". Uttrycket *vara i köttet* betecknar här såsom i v. 8: vara i det gamla naturliga tillståndet, "köttet", såsom i sitt lifselement; att vara blott sådan, som vi äro af naturen — således detsamma som "vara köttsligt sinnad" (v. 5); då däremot *vara i Anden* betecknar att vara född och regerad af Anden, ja, såsom

aposteln här säger, hafva Guds Ande boende i hjärtat. Ty här få vi se, hvad som är hemligheten af de trognas andliga sinne, nämligen intet mindre, än att själfva Guds Ande bor i dem. Detta, säger aposteln, är grundvillkoret för att de äro i Anden och icke i köttet. Han säger:

Om Guds Ande annars bor i eder. Här är nu först ett mycket viktigt om eller villkor — "om annars Guds Ande bor i eder". Här är frågan, som måste väcka till besinning och själfpröfning. Men här är ock en utesägligt stor nåd uppenbarad. Guds Ande bor i människor, som ännu äro på jorden. Tror du det? Hvilken människa kan fatta eller uttala, huru stor nåd, ära och härlighet det innebär att vara delaktig af Guds Ande! Ja, hvilken kan fullkomligt tro, att det är en verklighet! Trodde vi detta riktigt, nämligen att Guds Ande bor i oss, skulle vi väl knappt kunna lefva för glädje, häpnad och förundran. Och dock är det ju en gudomlig sanning i afseende på alla dem, som blifva nya människor i andligt afseende.

Innan vi nu vidare betrakta storheten och vissheten af denna sanning, vilja vi först se till, att vi fatta, hvad här menas med "Guds Ande". Många mena med Guds Ande intet annat än en Guds kraft och verkan i själen eller ock ett sinne, som öfverensstämmer med Gud, ja, den af Gud i oss skapade nya människan. Sådant betecknar ock ordet "ande" på många ställen i Skriften. Men då aposteln här säger: "Om Guds Ande annars bor i eder", åsyftar han, såsom vi snart skola finna, det höga, hemlighetsfulla förhållandet, att själfva den sanne, lefvande Guden bor och verkar i de trogna — han åsyftar med Guds Ande här den personliga Anden, den tredje personen i gudomsväsendet, hvilken är jämlik Fadern och Sonen i alla de gudomliga fullkomligheterna. Aposteln säger genast i v. 10: "Om Kristus är i eder"; och i v. 26 säger han, att Anden är vår förespråkare och hjälpare, hvilket allt påtagligt handlar om själfva Guds inneboende hos de trogna. Och att "Guds Ande" icke blott är en Guds kraft eller verkan i människan, utan en person i Guds trefaldiga väsende, därom må vi endast erinra oss Kristi egna ord, då han befallde, att vi skulle döpas "till Faderns, Sonens och den Helige Andes namn"; och aposteln Petri ord, då han korteligen sammanfattar den treenige Gudens verk till vår frälsning och nämner "Gud Faders förutseende, Andens helgelse och bestänkelse med Jesu Kristi blod" (1 Petr. 1: 2), och ändtligen aposteln Pauli ord i den slutönskan, som kan kallas nya testamentets välsignelsebön: "Vår Herre Jesu Kristi

nåd och Guds kärlek och den Helige Andes delaktighet" (2 Kor. 13: 13). På sådant sätt sammanställs i Skriften den Helige Ande med Fadern och Sonen såsom en person i det eviga gudomsväsendet. Och huru uttryckligt talar icke Kristus om den Helige Ande såsom en person, och icke en blott kraft, då han säger: "Jag skall bedja Fadern, att han skall gifva eder en annan Hugsvalare (försvarare), att han skall förblifva hos eder evinnerligen, sanningens Ande, hvilken världen icke kan undfå, emedan hon icke ser honom, icke heller känner honom; men I känna honom, ty han förblifver hos eder och skall vara i eder". "Detta har jag talat till eder, medan jag har varit kvar hos eder. Men Hugsvalaren, den Helige Ande, hvilken Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder allt, hvad jag har sagt eder". "Han skall bära vittnesbörd om mig". "Han skall leda eder till hela sanningen". "Han skall förhärlika mig, ty af mitt skall han taga och förkunna eder". "Han skall öfverbevisa världen om synd och om rättfärdighet och om dom" o. s. v. (Joh. 14: 16, 17, 25, 26; 15: 26; 16: 7, 8, 13, 14). Af dessa ord lära vi ock, hvad som är Hugsvalarens egentliga ämbete på jorden, nämligen att tillämpa Kristi verk och ord på själarne, att vittna om honom och upprätta hans rike, att upplysa, kalla, församla, leda, helga och bevara människorna inom Kristi rike. Fadern har gifvit dem åt Sonen, Sonen har återlöst dem, den Helige Ande skall samla, helga och leda dem till hela sanningen. Alla människor äro döda i öfverträdelser och synder, till dess "lifvets Ande" (v. 2) öppnar deras hjärtan att omfatta honom, som är oss gifven till det eviga lifvet, förenar dem med honom och verkar i deras inre en ny skapelse.

Aposteln säger nu här, att denne Ande "bor" i de trogna. Så säger han ock i 1 Kor. 3: 16: "Veten I icke, att I ären ett Guds tempel, och att Guds Ande bor i eder"; och i 2 Kor. 6: 16: "I ären ett den lefvande Gudens tempel, såsom Gud har sagt: Jag skall bo hos dem och vandra bland dem". Så säger ock Kristus: "Om någon älskar mig, skall han hålla mitt ord, och min Fader skall älska honom, och vi skola komma till honom och taga vår boning hos honom" (Joh. 14: 23). Stora, obegripliga härlighet! Man kunde fråga: huru kan den Oändlige bo i sina barns hjärtan? Gud är ju dessutom allestädes närvarande; hvad betyda då dessa Kristi och apostlarnas ord, att Gud skall bo och vandra i sina trogna? Man kan visserligen svara: Dessa ord beteckna den innerliga föreningen mellan Gud och den troende själen, Guds beständiga förblifvande i henne med sitt

nådeverk och sitt förtroliga umgänge, hvarom ock Kristus säger: "Jag skall ingå till honom och hålla måltid med honom och han med mig". Men ett annat svar lyder så: Denna hemlighet är stor, den öfvergår allt vårt förstånd; endast evighetens ljus skall fullt förklara den; en sanning är det likväl, och en hög och härlig sanning. Guds Ande bor, lefver och verkar i de trognas hjärtan. Detta är hemligheten af det besynnerliga förhållande, som vi ock erfara, att trots alla de frestelsestormar och alla de bättre och sänre stunder, som göra en så mångfaldig växling i vår invärtes människa, förblifver dock på själens djup ett sinne, som alltid är heligt, alltid detsamma, hvilket bedröfvas öfver det onda och syndiga, men fröjdas öfver det goda och heliga. Detta sinne, hvilket alltid är sig likt, så länge själen icke helt "fallit ifrån nåden och är skild från Kristus" (Gal. 5: 4), är intet annat än den höga inneboende gästens verksamhet i själen; ty Guds Ande förutan kan intet sant heligt röra sig i oss. Aposteln säger: "Ingen kan säga: Jesus är Herre, utan genom den Helige Ande". Därför är det ock alldeles nödvändigt för vår frälsning, att vi i tiden haft den Helige Ande; vi kunna omöjligt honom förutan vara delaktiga af Guds nåd i Kristus. Därom säger aposteln vidare:

Men om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till. Här skärper aposteln sin förut gjorda anmärkning. Han hade förut sagt: "Om Guds Ande annars bor i eder"; nu tillägger han: "Om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till". Aposteln vill icke antaga eller försäkra, att alla, som tillhörde de kristnas församling i Rom, voro sanna och lefvande medlemmar. Om det vore någon, som icke verkligen hade Guds Ande, så var denne ännu i köttet, oaktadt all deras heliga bekännelse och allt kristligt och heligt, som tillhörde församlingen. Måtte hvar och en för sig betänka detta! Herren känner och dömer hvar och en efter hans enskilda och verkliga tillstånd. Och aposteln's ord är afgörande: "Om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till". — Men i första rummet borde väl de vakna, som ännu med lättsinnigt förakt, ja, med åtlöje betrakta den läran, att Guds Ande bor i människors hjärtan. De erkänna alltså öppet, att de själfva icke hafva Guds Ande; men därmed är ju deras dom fälld, att de icke tillhöra Kristus, utan äro bland hans fiender.

Men att Guds Ande här kallas "Kristi Ande", är också något betydelsefullt. Det lär oss icke blott, att Kristus är Gud; det har här ett särskildt syfte. Guds Ande blir i Skriften benämnd på många olika

sätt, men alltid med afseende på de särskilda verk och göromål, som på hvarje ställe tillägnas honom. När Kristus skulle lämna sina lärjungar och lofvar att sända dem "en annan Hugsvalare" (egentligen hjälpare, försvarare), så gifver han Anden det namnet (hvilket eljest tillägnas honom själf, se t. ex. 1 Joh. 2: 1, gr.-t.), därför att Anden nu skulle ersätta hans synliga umgänge. När aposteln i Gal. 4: 6 kallar Anden "Guds Sons Ande", skedde det därför, att han där talar om "Guds söner" och vill antyda dessas höga ära och likhet med den enfödde Sonen — han säger nämligen: "Emedan I ären barn, har Gud sändt sin Sons Ande i edra hjärtan". Sålunda, när han här säger "Kristi Ande", antyder han därmed, huru nödvändigt det är, att vi hafva honom, för att tillhöra Kristus, helst det ock var Andens förnämsta ämbete på jorden att förklara Kristus, att göra Kristus känd och lefvande i själarna. Ja, den djupaste grunden, hvarför aposteln här kallar Anden "Kristi Ande", ligger däri, att han åter ville erinra, att ingen tillhör Gud utan att tillhöra Kristus, tro på Kristus, lefva af Kristus: såsom Johannes säger: "Hvar och en som förnekar Sonen, han har icke heller Fadern" (1 Joh. 2: 23). Men då aposteln ville förbereda den slutsatsen: "hör icke Kristus till", då brukar han naturligen ordet: "Om någon icke har Kristi Ande". Ty då han i v. 14 vill säga, hvilka som äro "Guds barn", då säger han: de som drifvas af "Guds Ande". (Jämf. Gal. 4: 6). — Och då därjämte Andens egentliga ämbete och göromål är att göra Kristus känd, dyr och outhärlig, såsom Herren säger: Han skall sändas i mitt namn; "han skall bära vittnesbörd om mig"; han skall "förhårliga mig; ty af mitt skall han taga och förkunna eder" (Joh. 14: 26; 15: 21; 16: 14); så är detta också ett skäl, hvarför Anden alltid och i en särskild mening kan kallas "Kristi Ande". Han är en Kristus-Ande, en som kämpar för Kristus, för till Kristus och behåller oss hos Kristus. Må vi väl märka och minnas detta! Det skall gifva oss ett dyrbart ljus i den ofta mörka och bekymrande frågan om delaktigheten af denna dyra och nödvändiga gåfva, Guds Ande.

Här uppstår nämligen den viktiga frågan: Huru och hvarigenom skall jag veta, att jag har Guds Ande? Denna fråga vore icke så svår och vidlyftig, om icke våra hjärtan voro så fördärfvade, mörka och bedrägliga, och om fiendens list och makt icke vore så stor. Denna mörkrets makt för själarna både åt högra och vänstra sidan, så att de, som äro säkra och "tjusta", svårligen kunna väckas af något Guds ord, och de åter, som hafva en gudfruktig ande och därjämte blifva

frestade och anfäktade af fienden, alltid äro böjda för misströstan och tvifvel. Den fulla vissheten om Andens inneboende skall därför endast samma Ande själf gifva oss. Dock vill han därtill använda ordet. Känslorna kunna alltid bedraga oss. Minns då väl i alla ljusare och mörkare stunder, att Guds Ande är Kristi Ande, en Ande, som skall göra Kristus känd, dyrbar och outhärlig för själen. Det är i synnerhet af detta hans förnämsta verk, du skall veta, om du har Guds Ande. Herren säger uttryckligt, att det icke är säkert, att du hör honom till och har hans Ande därför, att du är utgången från världen och i ett visst afseende tillhör hans rike på jorden; du kan ännu blifva "kastad i mörkret utanför", fastän du varit i hans rikes bröllop och genomträngt hindren af köpenskap och jordagods för att komma till detsamma (Matt. 22), fastän du är en jungfru i bröllopet och går ut emot brudgummen (kap. 25), ja, fastän du i hans namn gör många kraftiga gärningar, profeterar och utdrifver onda andar (kap. 7) — allt detta, säger han, skola människor vara och göra, till hvilka han dock skall säga: "Jag kände eder aldrig; gån bort ifrån mig". Aposteln säger, att man kan "hafva nit om Gud", ja, "utskifta alla sina ägodelar åt de fattiga och gifva sin kropp att brännas" (1 Kor. 13), och dock icke tillhöra Kristus, utan till sist blifva utdrifven (Gal. 4: 30). O, hvad skall då förvissa oss om den sanna delaktigheten af Kristus och hans nåd? Lofvadt vare Herrens namn! Densamme Herren och densamme aposteln, de säga dock aldrig, att någon, som är så beskaffad, att han för sina synders skull icke kan umbära Kristus, utan alltid hos honom söker både förlåtelsens och helgelsens nåd, likväl kan varda bedragen och varda fördömd. Nej, sådant säga de aldrig, prisad vare Gud!

Låt oss därför blott gifva akt på, hvad som här är antydt med uttrycket "Kristi Ande". Har Kristus blifvit ditt lifsbehof, så att du verkligen icke kan umbära försoningsnåden? Sådant är visserligen icke af kött och blod, utan endast af Kristi Ande. Lyft upp dina ögon, förgät ojämnheterna på ytan, se upp på hela ditt lifs riktning och eftersinna, om det är ett lif i tro på Guds Son, d. ä. om du någonsin har fått och ännu har det sinnet, att du icke kan umbära Kristus för din synd och ovärdighet, som alltid är lika nedslående. Detta gamla, enkla tecken är det, som varar, då alla andra fördunklas i stridens tumult och rökmoln. När allt är väl, när känslan gynnas med frid och fröjd i nåden, då behöfs ingen konst och vishet för att märka Guds Ande; då förnimmer man honom i hela sitt väsende, i alla hans verkningar;

då ser man, att man fått ett nytt ljus i allt Guds ord, ett nytt hjärta, ny helig lust till allt, som tillhör Guds rike, och helig afsky för all synd; vidare, en förut okänd kärlek och nitalskan för själars väl och för Kristi ära — då står trädet i sin fulla skrud af frukter, som vittna om dess art. Men under de kalla och dunkla tider, då endast synd och otrohet förnimmas och knappt en enda af Andens frukter, då fordras en mera upplyst och fin uppmärksamhet för att upptäcka hans inneboende. Märk då åter, att så många exempel vi hafva i Skriften på de trognas anfäktade och dunkla tider, då de saknat ljuset och värmen i tron, ja, tyckt sig alldeles hafva förlorat Anden och Kristus; så hafva de alla igenkänts endast af den egenskapen, att de ändå icke kunnat umbära Kristus, utan ännu med utesäglig suckan sökt efter honom. Så var det med Maria, då hon stod vid den tomma grafven och grät; så var det med lärjungarna, då de sörjde, att Herren var borta, men blefvo så glada, då de åter sågo honom; ja, så var det med David under hans mörkaste tider, då likväl hans klagopsalmer oupphörligt tala om Herren; och så med bruden i Höga Visan, då hon i nattens mörker går omkring och söker efter den, som hennes själ har kär. Alla igenkännas de på samma tecken. Det är ett mäktigt band, en törst i själens djup, hvarigenom vi icke kunna umbära Kristus. Detta är intet annat än Kristi Ande i hjärtat, hvilken på detta sätt förnimmes äfven i de mörkaste tider. Och det är underbart att skåda och erfara, att äfven då själen lider af stor kallsinnighet för sin Frälsare, så att hon i grämlse däröfver kan på fullt allvar påstå, att hon icke alls bryr sig om honom; så är själfva denna grämlse och klagan ett vittnesbörd om, huru hon egentligen har det. Likasom när Tomas häftigt nekar att tro, det Kristus var uppstånden, själfva det häftiga nekandet är ett bevis, att frågan icke var honom likgiltig. Detta gäller nu om de mörka sällningstider, då det ofta går förskräckligt illa och synes alldeles orimligt, att vi skulle hafva Guds Ande, enär endast synd, död och mörker öfvertäcka oss: då är det endast genom denna utesägliga suckan, hunger och törst efter Kristus som det ändå bevisas, att Kristi Ande bor i oss.

Detta är ett sådant Andens verk i själen, att vi aldrig finna det hos världen, icke ens hos de bästa naturer, men väl hos de eländigaste kristna. Och på sådana tecken böra vi särskildt akta. Skola vi finna, om Guds Ande bor i oss, då få vi icke följa vårt blindade tycke, känslan och utseendet, utan endast Herrens ord om Andens utmärkande verk. Annars är det vår allmänna förvillelse, att vi se på vår myckna synd

och uselhet och därför genast studsa tillbaka för tanken på Andens inneboende. Vi borde dock besinna, att Guds Ande egentligen har sitt göromål endast hos syndare, hos dem, som på allvar känna synd; att han bor hos oss endast såsom läkaren i ett sjukhus. Tänker man nu så: där läkaren vistas, måste alla vara friska och glada, så far man beständigt vilse. Nej, där läkaren vistas, där är sjukdom, jämmer och nöd. De helbrädda behöfva honom icke. Minns väl, att där synden och Kristus äro själens hufvudämnen, där bor visserligen Guds Ande.

Men, såsom förut är sagdt, i de ljusare tiderna, då vi åtnjuta frid och kraft i nåden, då förnimmes Anden i många kraftiga yttringar; då har själen glädje och smak i ordet, i bönen och sakramentet, i brödrakärleken och i verksamheten; då tala, sjunga och skrifva vi om Kristus, då löpa vi med glädje hans budords vägar. Om dessa mera framstående och begripliga tecken af Andens inneboende vilja vi ännu höra Luthers beskrifning i hans förklaring öfver Gal. 4: 6. Han säger:

“Ehuru väl man icke ser utanpå oss, att vi uti våra hjärtan äro förnyade och hafva undfått den Helige Ande, så känner och märker man det likväl däraf, att vi nu anse och bedöma allting annorlunda, äfven tala och bekänna annat än förut. Ty förut hafva vi om ingenting rätteligen kunnat döma eller hålla, hafva icke heller så talat eller gjort den bekännelse, som vi nu, Gudi lof, tala och bekänna, sedan den kära sanningens sol är för oss uppgången, nämligen att allt vårt görande och väsende är syndigt och fördömdt, och att Kristus allena är vår enda förtjänst, för hvilken skull Gud är oss nådig och gör oss saliga . . . Sedan öfva vi oss med all flit däruti, att vi må lefva gudeligen och akta oss för synden, så mycket vi någonsin kunna. Men synda vi, så göra vi det ju icke uppsåtligen, utan af svaghet, och det är oss ledt. Det kan väl ske, att vi falla; ty djäfvulen sätter snaror för de kristna utan återvänder. Så låda ock många synder ännu vid vår natur. Därför, hvad köttet angår, så äro vi ännu syndare, fastän vi undfått den Helige Ande. Därför är en ganska ringa åtskillnad mellan en kristen och andra världsfromma människor, om man endast ser på den utvärtes vandeln. Ty en kristens gärningar hafva utvärtes ett ringa anseende, emedan han rätt och slätt gör, hvad honom efter hans stånd och kallelse tillkommer, t. ex. förvaltar ett ämbete uti samhället, förestår sitt hus, besår sin åker, råder, hjälper och tjänar sin nästa, hvilka gärningar ju synas ganska ringa och allmänna, dem äfven en hedning kan göra. Därför kan världen ingenting så svårigen

tro, som att vi skola hafva den Helige Ande. Dock ser man det väl, den som eljest vill se det, när det kommer därtill, att man skall lida och bära korset och bekänna tron, när man antingen skall öfvergifva hustru, barn, lif och gods eller förneka Kristus — då, säger jag, ser man det väl, att vi likväl bekänna tron, Kristus och hans ord, men icke annorlunda än af den Helige Andes kraft och styrka.

”Därför skola vi intet tvifla därpå, utan alldeles visst hålla det så före, att den Helige Ande bor uti oss, och vi äro hans tempel. Ty den som förnimmer, att han har lust och kärlek till Guds ord, gärna hör, tänker och skrifver om Kristus, han vete, att sådant visserligen icke sker af mänsklig vilja eller förnuft, utan att det är den Helige Andes gåfva. Ty det är omöjligt, att sådant kunde ske utan den Helige Ande. Ty att vi äro så sinnade, det är oss icke medfödt af naturen, ej heller lära vi det af någon lag, utan en sådan förändring åstadkommer endast den Högstes högra hand. Och det är ganska nyttigt och godt, att fromma, gudälskande hjärtan äro vissa därom, att de hafva den Helige Ande. Därför vänje sig hvar och en med all flit att hålla det för afgjort, det han är i nåd hos Gud, och att både hans person och gärningar behaga vår Herre Gud väl. Må hvar och en bemöda sig att komma därtill, att han blifver alldeles viss om den saken och kan säga: Nu vet jag i sanning, att jag är i nåd hos Gud, är täck för hans ögon och hafver den Helige Ande, icke för någon min värdighet eller dygd, utan för Kristi skull, som för oss underkastat sig lagen och burit världens synder; på honom tror jag.” — Och att denna tro varit ett Guds verk, bevisar sig därigenom, att jag nu fått ett nytt hjärta och sinne, så att jag nu ”gärna hör, läser, sjunger och skrifver om Kristus, och åstundar ingenting så högeligen, som att hans evangelium måtte blifva bekant för hela världen och många därtill omvända. Dessa äro säkra kännetecken, att den Helige Ande är uti oss; ty sådan kärlek och lust till Kristus och hans ord få vi icke af mänskliga krafter, ingen lärar eller skaffar sig dem genom flitigt arbete och öfning”; de verkas i oss endast af Anden, när han förhärliigar Kristus för oss och gör oss till nya människor. Så långt ur Luthers förklaring i ämnet.

Men finner du sålunda, att trots all din skröplighet Guds Ande likväl bor i dig, eftersinna då, om du icke är en öfvermåttan salig människa, skulle än allt, hvad du har af denna världen, vara blott motgång och lidande, fattigdom, sjukdom och förakt. Tänk, när Gud gifvit dig sin Ande i hjärtat, visserligen vittnar det om, hvilket väl-

behag han har till dig genom sin älskade Son; visserligen vittnar det ock, att tron på Kristus icke är en fåfång inbillning, då vi sålunda blifva "beseglade med löftets Helige Ande". Och slutligen vittnar det visst, att Gud ärnar göra något stort med oss, göra oss evigt härliga, då han har gifvit oss Anden till pant (2 Kor. 5: 5). Tänk, när samma Ande, som bor i Gud, bor i dig, och du nu endast en liten tid går på jorden och väntar på den fulla uppenbarelsen af denna förborgade härlighet: eftersinna, om du icke då är nog ärad och lycklig, om icke syndafallet då är väl botadt och gåfvan genom Kristus en verklig salighet. Därpå syftar aposteln, när han nu vidare tillägger:

10. Men om Kristus är i eder, så är väl kroppen död för syndens skull, men anden är lif för rättfärdighetens skull.

Hufvudtanken och sammanhanget tyckas här vara följande: Hafven I alltså Kristus i eder, då hafven I visserligen det eviga lifvet och all salighet. Att kroppen är dödens rof för syndens skull, hindrar icke detta; ty anden är lif för rättfärdighetens skull. Aposteln har omsorg om att möta alla invändningar och rikligen bevisa, att vi genom Kristus äro verkligt återställda till den nåd och salighet, som genom syndafallet förlorades. Därför har han först sagt, att det finns "ingen fördömmelse för dem, som äro i Kristus Jesus" (v. 1), och sedan framställt det stora beviset på denna höga nåds verklighet, nämligen Andens verk i själen, att vi hafva ett andligt sinne, som är lif och frid (v. 5, 6). Nu tänker han därpå, att någon kunde invända: Men döden är ju syndens lön, och vi måste ju ännu dö; huru kan då sägas, att vi äro frigjorda från all syndens förbannelse? Då svarar aposteln här: Det är blott den besvärliga kroppen *, som är döden underkastad, men anden är lif o. s. v. Och i det följande af vårt kapitel visar han tillräckligt, att de trognas timliga lidanden, bland hvilka döden är det sista, äro att akta för intet mot den härlighet, som på dem kommer att uppenbaras, och att emellertid allt måste samverka till deras bästa.

Men om Kristus är i eder. Aposteln sade i föregående vers: "Om Guds Ande bor i eder", och åter brukade han uttrycket: "Kristi Ande". Nu säger han: "Om Kristus är i eder". Denna omväxling af uttrycken bevisar, hvad förut blifvit sagdt, att han här talar om

* Att »kroppen» här måste tagas i ordets egentliga betydelse, och ordet »död» handla om den lekamliga döden, det finna vi tydligt af sammanhanget, eftersom nästa vers uttryckligt talar om våra kroppars uppståndelse.

den höga hemligheten, att Gud bor i sina trognas hjärtan. Guds Ande är Kristi Ande, och det är genom Anden Kristus bor i oss. Kristus är väl till sin gudomliga natur allestädes närvarande, men han är på ett särskildt sätt i sina trogna, hvarom ock i Ef. 3: 17 uttryckligt säges: "att Kristus må bo genom tron i edra hjärtan". Såsom Skriften säger, att Kristus är i oss, så säger hon ock eljest, att vi äro i honom (se v. 1; 1 Kor. 1: 30; 2 Kor. 5: 17; Kol. 1: 27), och sålunda blir det så, som Kristus säger i Joh. 6: 56, att vi äro i honom och han i oss. (Jämf. Joh. 15: 4). Genom denna innerliga förening hafva vi del i allt hans goda, hafva vi allting gemensamt med honom, att såsom våra synder blefvo honom tillräknade och blefvo hans, så är nu hans rättfärdighet vår; att den, som gör något godt åt hans folk, gör det åt honom (Matt. 25: 35—40), och den, som förföljer hans folk, förföljer honom (Apg. 9: 4, 5). Men hafva vi sålunda allt gemensamt med honom i tiden, då skola vi ock visserligen dela hans goda i evigheten (se v. 17; 2 Tim. 2: 11, 12).

Så är väl kroppen död för syndens skull. Att aposteln kallar kroppen icke blott "dödlig", som i v. 11, utan död, är endast ett starkare uttryck, antydande den afgjorda vissheten om dess död, ja, det redan inneboende dödsfröet. Uttrycket är likt profeternas talesätt, hvilka ofta framställa tillkommande ting såsom redan skedd. Uttrycket betecknar ock något föraktligt; ty såsom ett lik förtjänar icke kroppen samma uppmärksamhet som den evigt lefvande anden. — "För syndens skull". Kroppen är död "för syndens skull". "Genom en människa har synden kommit i världen, och genom synden döden" — ty Gud hade sagt: "När du äter däraf, skall du döden dö" — "och har döden så kommit till alla människor, emedan de alla (i Adam) hafva syndat" (kap. 5: 12). Så är ock synden, den egentliga dödsorsaken, alltid boende i oss.

Men här kunde nu frågas: Hvarför skola de trogna dö, då Gud har förlåtit dem deras synder, och döden är ett syndens straff? Aposteln säger i kap. 4: 8, att synderna icke tillräknas dem; och i Gal. 3: 13: "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse" o. s. v.; men döden är ju en del af lagens förbannelse? På sådana tankar kan man komma, när man skiljer mellan döden i sig själf, dödens egen natur, och hvad den nu är för de trogna genom Kristi död. I sig själf är döden visserligen ett syndens straff och en del af lagens förbannelse, och sådan är den äfven för dem, som icke äro i Kristus. Men genom Kristi död och uppståndelse är döden för hans folk icke mer ett syndens straff,

utan en syndens förstörelse. Den är icke mer en lagens förbannelse, utan förvandlad till en stor välsignelse; den är en öfvergång till det sanna lifvet, till det himmelska paradiset.

De trognas död bör således icke anses i minsta mån förringa Kristi fullkomliga tillfyllestgörrelse och vår fulla frihet från lagens förbannelse, emedan deras död icke utgör ett straff enligt den hämnande rättvisan. För dem, som "äro i Kristus Jesus" (v. 1), äro döden och alla lidanden endast hälsosamma reningsmedel i deras Faders hand, endast pröfningar för tron, luttringar för anden och förstörelser af deras fiender och bojor; allt skall samverka till deras bästa; "allt är det deras, vare sig lif eller död" (1 Kor. 3: 22). Sådant har Kristi död uträttat, genom hvilken den första domen (1 Mos. 2: 17) och all Guds lag fått sin fulla rätt, och genom hvilken ett nytt förbund blifvit upprättadt, enligt hvilket alla de, som äro i Kristus, äro fria från syndens lön, döden, och från all lagens förbannelse. För dem är döden "uppslukad i seger", och deras dödsdag är förvandlad, ifrån att vara ett syndens straff, till att tvärtom vara deras förlossningsdag ifrån döden och allt elände. Grafven är för dem en löngång till Guds paradis. Deras kroppars nedmyllande är en sådd för det andra lifvet. Likasom höstsåden, som lägges i jorden, en annan sommar skall uppkomma i en ny, föryngrad och skön gestalt (1 Kor. 15), så att den icke är förlorad, när den är i jorden; på samma sätt äro de trognas kroppar genom döden icke förstörda, utan endast nedlagda för att uppstå i nya, skönare gestalter. "Det varder sådt i förgänglighet, det uppstår i oförgänglighet; det varder sådt i vanära, det uppstår i härlighet; det varder sådt i svaghet, det uppstår i kraft; det varder sådt en naturlig kropp, det uppstår en andlig kropp". Kan väl en sådan död kallas syndens straff eller lagens förbannelse? Tvärtom är den ju en alltför stor nåd och välsignelse. Dess ändamål och nytta för de pånyttföddas kroppar är att utrota och förstöra synden, som bor i dem — de måste dö för att blifva helt renade. Syndens gift har så genomträngt och fördärfvat deras kroppar, att de, likasom de spetälska husen i Israel, måste nedrifvas och förnyas för att blifva renade (3 Mos. 14: 45). Och såsom hvetekornet icke blir lefvande, förrän det nedmyllats i jorden, så skola ock våra kroppar dö och förmultna i stoftet för att blifva rätt lefvande och heliga.

Nu kunde man väl anmärka: De, som lefva vid Herrens tillkomme, skola aldrig dö, utan blifva förvandlade i ett ögonblick; hvarför kunde icke Herren göra så med allt sitt folk och endast i ett ögon-

blick förvandla dem, så att de icke behöfde dö? Därpå må endast svaras: Gud är visare än människor. Huru många djupa, hälsosamma lärdomar och intryck vore vi icke beröfvade, om döden ej mera stode oss för ögonen. De trogna behöfva ju all hjälp mot synden. Med dödens visshet stäfas dock ofta det köttsliga och världsliga sinnet; därmed visas oss både Guds godhet och stränghet — Guds stränghet och hat till synden, då han, lifvets och frälsningens Gud, för syndens skull låtit döden komma i världen; och hans godhet, hans innerliga barmhärthighet, då han gifvit sin Son i vår död för att afbryta dennas udd och förvandla honom till en god sömn. Så länge synden är i världen, är döden för de trogna en välgärning. De behöfva ännu bedja: "Herre, lär oss betänka, huru få våra dagar äro, på det att vi må undfå visa hjärtan".

Ändtligen skola de trogna dö också därför, att de skola i allt efterfölja sitt Hufvud. När han blef död, skulle vi, hans lemmar, vara undantagna från denna ordning? När han gått denna väg till härlighet, skulle hans lemmar gå en annan väg därtill? Det är en stor tröst, att, när vi dö, följa vi vår Herre och Frälsare, som gått före oss den vägen. Och när naturen likväl alltid har sin art att rysa för döden, såsom äfven många heliga erfarit, så är det mycket nödigt och nyttigt, att trogna själar väl besinna detta — och först och sist besinna, att de äro i Guds hand, i den trogne Faderns och Frälsarens armar; att icke ett hår skall falla af deras hufvud hans vilja förutan; att fastän döden har en förskräckande gestalt, det likväl är deras hulde och kände Frälsare, som i döden kommer till dem. Det går oss i döden, såsom det gick lärjungarna, när de voro i skeppet, och Jesus kom till dem på vattnet; de förskräcktes och sade: "Det är en vålnad"; men han sade: "Det är jag, rädens icke". Och han, som allt hittills skött oss med så stor huldhet, skall icke i döden lämna sina kära eller låta något hända oss, som icke hans kärlek föreskrifvit. Han skall genom döden endast gifva oss det, som vi så länge suckat efter, nämligen förlossning ifrån allt ondt, en fullkomlig helighet och trygghet; vi skola aldrig mer synda mot honom, aldrig mer besväras af någon dunkelhet i tron, aldrig mer sakna vår Frälsare, utan nu få se honom, såsom han är, i Guds paradis. Då vi alltid varit främlingar på jorden, fattiga, skrämde och otrygga, skola vi nu införas i vårt himmelska arfrike, i den eviga sabbatsron. Om Israels barn, när de hade ankommit till Jordan och med längtan blickade öfver till det förlofvade landets skönhet och rikedom, likväl bäfvade för Jordans böljor; så var det ju

en oförliknelig tröst och uppmuntran, när de sågo förbundets ark midt i Jordan, då Gud hade gjort väg genom dess böljor. Döden är öfvergången af Jordan, hvarigenom de trogna taga det himmelska Kanaan i besittning. På det att flodens böljor icke skola dränka dem, så är Kristus med dem och säger: "Jag lefver; I skolen ock lefva". Trodde och besinnade vi rätteligen allt detta, så skulle vi visserligen instämma med den vise konungen, att "dödens dag är bättre än födelsedagen".

Men anden är lif för rättfärdighetens skull. Det är endast kroppen, som dör och förmultnar, anden är lif, ett evigt lif. Med "anden" menas icke här Guds Ande i sig själf, den tredje personen i gudomen, utan anden i människan, den af Guds Ande i oss födda anden. Detta märka vi däraf, att "anden" här står såsom motsats till "kroppen". Nu säger aposteln icke blott: anden är lefvande, utan: "anden är lif". Den af Gud i oss födda anden är ett evigt lif, är själfva himmelsbarnet, skapadt för att evigt fortfara. Detta lif, som här under många hinder kämpar med mycken svaghet, skall i en annan värld utvecklas till full kraft. Det är Kristi lif uti oss; det kommer af honom och består i honom; i honom skall hans folk uppstå och lefva för evigt, såsom han själf försäkrar: "Jag är uppståndelsen och lifvet; den som tror på mig, han skall lefva, om han än dör, och hvar en som lefver och tror på mig, han skall icke dö evinnerligen".

För rättfärdighetens skull. Med "rättfärdigheten" menas här den oss tillräknade Kristi rättfärdighet. Det finna vi icke blott af hela Skriftens vittnesbörd, att ingen människa kan undfå det eviga lifvet genom någon annan rättfärdighet, utan just af orden i denna vers, nämligen då här säges, att kroppen är död "för syndens skull". Det vore den svåraste motsägelse, om vi sade, att vi skola dö för våra synder och på samma gång hafva lif för vår rättfärdighet; ty hvad är synden, om icke motsatsen till rättfärdighet? Den, som dör för synden, kan icke erhålla lifvet för sin egen rättfärdighet. Äfven det nya lefvernets rättfärdighet, som Anden verkar hos de trogna, kan aldrig bestå inför lagen och förvärfva oss lifvet. Kristi rättfärdighet, med hvilken vi bestå inför Gud, och för hvilken vi ärfva det eviga lifvet, är alldeles icke den i oss genom Anden verkade rättfärdigheten, utan, såsom aposteln sagt i femte kapitlet, Kristi egen lydnad, hvilken han med görande och lidande utöfvade för oss. Aposteln säger: "Såsom genom den ena människans olydnad de många hafva blifvit gjorda till syndare, så skola ock genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga". "Likasom synden har härskat medelst döden, så skulle ock

nåden härska genom rättfärdighet till evigt lif genom Jesus Kristus". Här höra vi, genom hvilken rättfärdighet vi hafva det eviga lifvet. — Och så har då aposteln åter bevisat, att de, som äro i Kristus, äro verkligen fria från all lagens förbannelse; att kroppens död icke innebär någon motsägelse häremot, emedan "anden är lif för rättfärdighetens skull". — Men aposteln fortsätter ännu sitt ämne, talar alldeles uttryckligt om våra kroppars uppståndelse och säger:

11. Men om dens Ande, som uppväckte Jesus från de döda, bor i eder, så skall den, som uppväckte Kristus från de döda, göra äfven edra dödliga kroppar lefvande för sin Andes skull, som bor i eder.

Hufvudsyftet i denna vers är att erinra dem, som hafva Guds Ande, huru de i honom hafva den säkraste borgen och visshet, att Herren skall uppväcka deras dödliga kroppar till evigt lif. Det är alldeles samma mening i denna vers, som när aposteln på andra ställen uttryckligen kallar Anden "en pant på vårt arf till hans egendoms förlossning" (Ef. 1: 14). Så talar han ock i 2 Kor. 5: 4, 5, om huru vi längta, att "det dödliga må varda uppslukadt af lifvet", och tillägger, att Gud "gifvit oss Andens pant"; såsom han ock i första kapitlet af samma bref, v. 21, 22, säger, att Gud har "smort oss och beseglat oss och gifvit oss Andens pant i våra hjärtan". — Och att aposteln med detta syfte icke blott säger "Guds Ande" eller "Kristi Ande", utan nu säger: *Dens Ande, som uppväckte Jesus från de döda*, det är ju mer än väl taladt, det tillhör visst den gudomliga ingifvelsen. Ty med detta uttryck erinrar han först, att då vi hafva dens Ande, hvilken visat sig vara en uppväckare ifrån döden, böra ock vi vänta oss något sådant, ja, han erinrar om den likhet och gemenskap med Kristus, vi måste hafva inför Fadern, då också vi hafva hans Ande. Och för det andra påminner han med detsamma om själfva grunden för vår delaktighet i det eviga lifvet, nämligen Kristi uppståndelse från de döda. — Men anmärker någon, att äfven deras kroppar, hvilka icke hafva Guds Ande, skola uppstå på den yttersta dagen, ehuru till "smälek och evig blygd" (Dan. 12: 2), att således Andens inneboende icke är villkoret för kropparnas uppståndelse; så bör man ihågkomma, att apostelns syfte här endast är det nyss sagda, nämligen att de, som hafva Anden, och som behöfva denna tröst, skulle erinras om den ytterligare säkerhet för deras kroppars uppståndelse, som ligger däruti, att de redan här hafva Guds Ande, att deras kroppar redan här äro

Guds tempel. Aposteln nekar icke, att alla människor, äfven de köttsliga, skola med sina kroppar framställas för domstolen; men hans syfte och göromål är att förvissa de trogna, att de genom Kristus äro fullkomligt fria från all syndens förbannelse och således äfven från dödens våld. Därpå hade de nu en särskild "pant" och säkerhet däruti, att Gud redan gifvit dem sin Ande, med hvilken de blifvit "helgade till hela sin ande, själ och kropp" (1 Tess. 5: 23).

Han skall *göra edra dödliga kroppar lefvande*. Dessa ord visa, att just våra egna kroppar, just de kroppar, som nedläggas i jorden, skola genom Guds allmakt återställas till lifvet, ehuru så förändrade och förhärlligade, att de i afseende därpå icke skola vara desamma som förut (1 Kor. 15: 36, 38). Sådant var redan uppenbaradt för Job, då han sade: "Sedan denna min sargade hud är borta, skall jag fri ifrån mitt kött få skåda Gud" (Job 19: 26). Och profeten Jesaja säger: "Dina döda må få lif igen; mina dödas kroppar må åter stå upp; vaknen upp och jublen, I som liggen i grafven; ty din dagg är en ljusets dagg, och jorden skall gifva igen de afsomnade" (Jes. 26: 19). Hvarje själ skall på den yttersta dagen återförenas med sin egen kropp, med hvilken hon i tiden gjort godt eller ondt, tjänat Gud eller djäfvulen. Ty såsom kroppen här i tiden varit själens organ eller verktyg, så måste den ock deltaga i den salighet eller de plågor, som följa i den andra världen, allteftersom människan lefvat i mörkrets rike och tjänat synden, eller i Kristi rike och då gjort det goda för hans skull (Matt. 25: 35—40). Men såsom redan är antydt, skola de uppståndna kropparna vara så förvandlade, att de skola passa för det evighetslif, i hvilket de skola ingå. Det förgängliga måste ikläda sig oförgänglighet, och de, som varit förenade med Kristus och hans Ande, skola nu vardas lika Kristi härlighets kropp. Såsom de här i tiden hafva burit den första Adams bild, hvilken var af jorden jordisk; så skola de i uppståndelsen bära den andra Adams bild, som var himmelsk (1 Kor. 15). I Fil. 3: 21 läsa vi om Kristus: "som skall förvandla vår förnedrings kropp, så att han varder lik hans härlighets kropp, efter den kraft, hvarmed han förmår att äfven underlägga sig allt". Likasom när Kristus förklarades på berget, hans ansikte "sken såsom solen och hans kläder vordo hvita såsom ljuset"; så skola ock, enligt Kristi egna ord, "de rättfärdiga skina såsom solen i sin Faders rike" (Matt. 13: 43). Herren Gud föröke oss tron! Uppståndelsens hemlighet och härlighet är så oändligt mycket högre, än att något människoförnuft kan fatta den, att den, som härom vill tillfråga sitt förstånd

och tycke, måste stanna i mörka natten af otro och tvifvel. Här fordras blott att "veta, på hvem man tror", veta, att han är både allsmäktig och sannfärdig, och sedan vet man, huru det skall tillgå i uppståndelsen. Men då fordras här visst äfven att mer än en gång bedja Gud om trons gäfvä.

För sin Andes skull, som bor i eder. För ännu mera eftertryck upprepar aposteln här grunden för deras visshet om en härlig uppståndelse, nämligen att Guds Ande redan bodde i dem. Han vill säga: Tänk, när Gud redan gifvit eder sin Ande, när edra kroppar redan på jorden varit Guds tempel, i hvilka han bott och verkat, hvilka han helgat och renat, visserligen vittnar detta, att han ärnar göra något härligt af dem. Det vore att nedsätta den Helige Andes majestät och ära, om dessa hans tempel, edra kroppar, skulle lämnas såsom ruiner och blifva till intet. Och måtte hvar och en tänka härpå. Det är väl godt, att du i alla fall tror på själens odödlighet; men det är alldeles icke likgiltigt, om du tror allt Guds ord eller upptager och tror blott, hvad du finner rimligt, och däremot tviflar på annat. Därmed har du redan afträdt från trons väg och kan sägas icke mera tro, tro blott på Herrens ord, utan du tänker fritt, hvad ditt arma förnuft och tycke förestäfvä. Nu är det ju icke själarna, utan visserligen kropparna, om hvilka Herren så ofta försäkrade: "Och jag skall uppväcka honom på den yttersta dagen" (se t. ex. Joh. 6: 39, 40, 44). Om du nu icke förstår, huru förmulnade eller förbrända kroppar skola kunna uppväckas, eller huru "hafvet skall gifva igen sina döda", så eftersinna då, om du förstår, huru Gud en gång skapat alla ting af intet, eller hvem som gifvit honom ämnet till allt. Svara honom på de frågor, han ställde till Job: "Hvar var du, när jag lade jordens grund?" (Job 38). Böj dig för den höge och upphöjde och bekänn, att du förstår intet, och att han är en allsmäktig undergörare. Bed om en stråle af hans ljus och skåda sedan på allt, hvad han gjort för oss, då han sändt oss sin Son, sitt ord, sina sakrament, sin Ande, och eftersinna, om icke allt detta vittnar, att han ärnar göra oss härliga till både kropp ock själ — och du skall bekänna, att han, "hvilken från de döda har återfört den, som genom ett evigt förbunds blod är den store herden för fåren, vår Herre Jesus", också skall återföra hans folks kroppar för sin Andes skull, som bor i dem. Högtlofvadt vare hans härliga namn evinnerligen!

12 o. 13. **Så stå vi då, mina bröder, icke i skuld hos köttet, så att vi skola lefva efter köttet. Ty om I lefven efter köttet, skolen I dö, men om I döden kroppens gärningar med Anden, skolen I lefva.**

Så stå vi då icke i skuld. Detta är en slutsats af det föregående. Aposteln har i detta kapitel framställt de förnämsta bland de förmåner, som de trogna åtnjuta genom föreningen med Kristus, nämligen frihet från all fördömelse, den Helige Andes inneboende och hoppet om en härlig uppståndelse till evigt lif. Under sådana omständigheter, vill aposteln säga, äro vi visserligen skyldiga att icke längre lefva efter köttet, utan nu ställa hela vårt lif efter Anden. Det är just de stora nådeförmånerna, friheten från all fördömelse, Andens inneboende och hoppet om en härlig uppståndelse, som utgöra de starkaste skäl och bevekelsegrunder till att med helig vaksamhet vandra efter Anden. Sådant har aposteln här åsyftat, och utan tvifvel särskildt med det näst förut sagda om Anden; ty det kunna vi sluta af liknande texter, såsom Ef. 4: 30, där han säger: "Bedröfven icke Guds Helige Ande, med hvilken I hafven blifvit beseglade till förlossningens dag"; och Gal. 5: 25: "Om vi lefva i Anden, så låtom oss ock vandra i Anden".

Men att aposteln midt i den trösterika beskrifningen på de trognas höga förmåner inlägger så förskräckliga ord som dessa: "Om I lefven efter köttet, skolen I dö", det kan förefalla många något underligt. Han talar ju här till de omvända, till kristna, såsom de föregående verserna visa; huru skola vi då förstå, att han nu säger: "Om I lefven efter köttet, skolen I dö"? Svar: aposteln visste väl och erfor ganska tidigt, först att i en hop af trogna alltid inblandas äfven falska bröder, hvilka hafva ett sken af gudaktighet, men förneka dess rätta kraft; och för dessa behöfdes ett bestämdt domsord. För det andra visste aposteln, att också de sanna kristna alltid äro utsatta för faran att på nytt tjusas af fienden, blifva slappa och sömnaktiga, då de lätt kunna ännu en gång fångas i fiendens nät, i köttets och världens lustar. För dessa behöfdes ett varningsord. Djäfvulen lämnar oss ju aldrig i fred vid sanningen, utan så snart Gud uppenbarat oss sitt evangelium, så att man nu klart och ymnigt predikar, att vi varda rättfärdigade utan förskyllan, blott af nåd, utan gärningar; så gör den arglistige fienden snart en så olycklig vändning på saken, att han ingifver oss dessa tankar: Därför är det icke så viktigt, att vi möda oss med goda gärningar och köttets dödande, att vi förneka oss våra

lustar och göra det, som för köttet är motbjudande; ty vi äro dock alla syndare, här är ju ingen rättfärdig, allt måste ju vara af nåd. Emot en så förvänd och farlig slutsats af det dyra evangelium samt till stöd och hjälp för de trognas villiga ande upptager således aposteln åter här den fråga, som han afhandlade i sjätte kapitlet med flera och kraftiga ord, och säger:

Så stå vi då, mina bröder, icke i skuld hos köttet, så att vi skola lefva efter köttet, utan hos Anden, att vi skola lefva efter Anden.* "Vi stå icke i skuld", säger aposteln. Därmed tyckes han åsyfta samma förhållande som i sjätte kapitlet, där han använder bilden af tjänare, som flyttat från en husbonde och tagit ny tjänst hos en annan, då de icke mer äro pliktiga att tjäna den förre, utan tvärtom skyldiga att i allt tjäna sin nya herre (kap. 6: 16—20). Likasom han där säger: "Då I voren syndens tjänare, voren I fria ifrån rättfärdigheten" (v. 20), så vill han ock här säga: Då I nu hafven Guds och Kristi Ande och tillhören honom (v. 9, 10), då ären I fria ifrån köttets tjänst, då ären I icke mer skyldiga köttet någon lydnad, men tvärtom skyldiga att nu lyda och följa Anden. "Eder nya kallelse, edert stånd och väsende, till hvilket I ären komna, då I nu hafven blifvit kristna, och då Guds Ande bor i eder, fordrar just det af eder, att I ock skolen lefva så, som Anden visar och lär eder. Och det står alldeles icke i eder fria vilja att göra eller låta detta, utan om I viljen berömma eder af nåden och Anden, så måsten I ock bekänna eder skyldiga att lefva, icke efter köttet, hvilket alltid vill fortfara i synder, utan efter Anden, hvilken visar eder, att så snart I hafven blifvit kristna, så skolen i ofördröjligen vända eder ifrån synden till ett nytt lefverne i rättfärdighet, och icke återigen därifrån till synden". (L.) Sådant menar aposteln, då han säger: "Så stå vi då icke i skuld" o. s. v. Och måtte alla kristna i tid besinna, att det är en bestämd lag i Kristi rike, att så snart vi blifvit delaktiga i den stora nåden, äro fria från all fördömdelse och hafva den Helige Ande, så skola vi genast taga afsked ifrån det gamla lefvernet i synd och fåfänglighet och nu begynna ett nytt lefverne efter Anden. Ty hör, hvad följden blir, om icke detta sker. Aposteln säger:

Ty om I lefven efter köttet, skolen I dö. Där afsäger han domen

* Denna eftersats ligger så naturligt antydd i apostelns ord, att han icke ansåg sig behöfva uttala den i denna dess egentliga form, utan ersatte den med de ännu kraftigare orden i v. 13.

helt kort och rakt fram öfver alla dem, som lefva efter köttet. Härmed vill han i synnerhet väcka dem till besinning, som under föregifvande af evangeliis frihet vilja följa köttets lustar (Gal. 5: 13); ty aposteln talar här till en hop kristna. Han vill om möjligt väcka dem ifrån en sådan villfarande inbillning, att de icke måtte i stället för lif och nåd, hvaraf de berömma sig, stanna i den eviga döden. Det rimmar sig alldeles icke, vill han säga, att I, som nu ären frälsta från synden och döden och delaktiga af Kristi nåd, skulle fortsätta edert förra köttliga lefverne; ty om I det gören, skolen I icke tänka, att I ändå kunnen behålla lifvet och varda frälsta, utan I måsten då stanna i den eviga döden. Kristi förtjänst skall sannerligen icke tjäna dem, som vilja förblifva i sina synder; nej, Kristi död är gifven till att tjäna endast dem, hvilka gärna ville vara fria ifrån sina synder, men icke själfva kunna befria sig ifrån desamma.

Men här fordras nu att något bestämdare fatta, hvad det vill säga att "lefva efter köttet". Utom det att hjärtat vanligen vill tyda den frågan efter sitt tillstånd, så att skrymtaktiga själar vilja, att det skall beteckna endast ett groft lefverne i uppenbara laster; och där emot allvarliga och rädda själar frukta, att hvarje svaghetssynd antyder detta lefverne efter köttet; så har man ock ofta vid utläggningen af dessa ord varit nog sväfvande och ovarsam, hvilket är särskildt farligt, när frågan gäller lif och död, såsom här är händelsen. Hvad menas då här med "lefva efter köttet". Hvad "köttet" betyder, det hafva vi ofta i det föregående funnit, nämligen att med köttet icke menas någon viss synd eller lusta, utan hela vår fördärfvade natur, sådan den är från vår födelse af fader och moder; såsom Kristus säger: "Det, som är födt af köttet, är kött". Men nu säga somliga: Att lefva efter köttet, är att gifva köttet frihet, att göra, hvad köttet lyster. Detta är blott så obestämdt uttryckt, att det lätteligen kan missförstås. Knappt finnes någon ogudaktig, som icke i något fall strider mot sitt kött och skulle då kunna tänka: Jag gifver icke köttet all frihet och måste därför icke lefva efter köttet. Å andra sidan finnes ingen troende kristen, som icke måste med ånger bekänna, att han äfven i ord och gärning försyndar sig; men sådant förutsätter ju alltid, att köttet fått någon frihet. Därför fordras här ett mera bestämdt begrepp om saken. De, som med kristligt förstånd och mera utförligt tolkat detta ställe, hafva ofta sagt: aposteln vill säga, att om de kristna blifva vårdslösa och gifva efter för köttet, så kunna de därigenom andligen dö, då synden verkar antingen sömn och förhär-

delse eller otro och förtviflan. Detta är visserligen en kristlig tolkning, men dock är utan tvifvel ännu en annan riktigare. Apostelns ord äro nämligen mycket mer bestämda än nyssnämnda tolkning. Att vara vårdslös och gifva efter för köttet är väl fruktansvärdt farligt, men icke ännu detsamma som "lefva efter köttet"; och orden "skolen I dö" beteckna efter apostelns talesätt något mer än detta, att I kunnen andligen dö. Vi finna nämligen af andra ställen, där aposteln använder detta hotande språk till de kristna, att han afkunnar den egentliga dödsdomen, talar om den eviga döden såsom syndens lön. Se Gal. 5: 19—21; 1 Kor. 6: 9, 10; Kol. 3: 5, 6 m. fl. Just detta, apostelns talesätt, är den viktigaste förklaringsgrunden. Men härom snart mera. Så innebär ock att "lefva efter köttet", såsom ordet "lefva" visar, icke blott att tillfälligt förgå sig, utan att föra ett lif, som är i enlighet med köttet eller den fallna naturen.

Att "lefva efter köttet" är därför intet mindre, än att till sitt både inre och yttre lif följa blott den fallna naturen; således allra först att, såsom Luther säger, "lefva i säkerhet, otro, afguder, Guds ords förakt, förmäthenhet" o. s. v. och sedan att i ord och gärning följa sina lustar och begärelser. Sådant heter att "lefva efter köttet". Vi måste betänka, hvad förut är sagdt, att aposteln dels visste, att en hop af kristna alltid är blandad af sanna och falska, och att han här velat åter framhålla ett afgörande kännetecken, hvarigenom några falska kristna möjligen kunde väckas; dels ock att äfven de, som en gång "börjat i Anden, kunna åter lykta i köttet" (Gal. 3: 3) eller helt affalla; att äfven de, som nu hafva ett rent sinne, kunna tjusas och förvändas af fienden. Det är till sanna kristna aposteln säger: "Jag fruktar, att likasom ormen besvek Eva med sin illfundighet, så skola äfven edra sinnen fördärfvas och vändas ifrån den enfaldiga troheten mot Kristus" (2 Kor. 11: 3). Och i 1 Tim. 1: 19 säger han uttryckligt: "Du må behålla tro och ett godt samvete, hvilket somliga hafva stött ifrån sig och lidit skeppsbrott i tron". Så säger ock aposteln Petrus: "Om de genom vår Herres och Frälsares, Jesu Kristi, kunskap hafva undkommit världens besmittelser men åter låta sig insnärjas i dem och öfvervinnas, så har deras sista blifvit värre än det första. Det har vederfarits dem, hvad som säges i det sanna ordspråket: En hund går åter till sina spyor, och ett svin, som tvagit sig, går att vältra sig i träcken" (2 Petr. 2: 20, 22). Af dessa och flera dylika ställen märka vi väl, att de troende icke äro fritagna från faran att affalla och på nytt börja "lefva efter köttet" i ordets fulla mening.

Och ordet "lefva" måste nödvändigt tagas i dess fulla mening, om därpå skall följa den domen: "I skolen dö". Ty vi veta, att för alla tillfälliga syndafall ännu alltid gifves nåd, där själen icke helt affaller och förblir borta ifrån Herren.

Att "lefva efter köttet" måste alltså betyda detsamma som "vandra efter köttet" (v. 4), nämligen att både till sinnet och lefvernet följa den fallna naturen. Nu veta vi, att affallet stundom sker till högra sidan eller till egenrättfärdighet, till lagens gärningar, såsom de galaters fall, hvarom aposteln säger: "I ären alldeles skilda från Kristus, I som genom lagen viljen rättfärdiggöras; I ären fallna ifrån nåden" (Gal. 5: 4). Och just om detta fall säger han i kap. 3: "I hafven begynt i Anden; skolen I nu lykta i köttet?" Stundom åter sker fallet till vänstra sidan, i syndens orenlighet; hvarom Petrus sade, att de, som en gång "genom Kristi kunskap hafva undkommit världens besmittelser, åter låta sig insnärjas i dem och öfvervinnas". De hafva nu antingen uppsökt en falsk tröst för synden och börjat "själfviljande" lefva i densamma, såsom Judas; och de hafva då alltid samma tecken som denne, att de icke mer bekänna för Herren sin synd och söka förlossning, utan hylla och försvara henne; eller ock lefva de under en dold förtviflan, då de hafva "stött ifrån sig ett godt samvete och lidit skeppsbrott i tron", så att de icke mer lefva vid nådstolen. Allt sådant heter att "lefva efter köttet" och är något helt annat, än att tillfälligt "gripas fången i syndens lag i lemmarna" (Rom. 7: 23), hvarunder anden ännu kämpar mot synden och ännu kan "tacka Gud genom Jesus Kristus, vår Herre" (v. 25). Men allt detta blir ännu mera klart genom den dom, aposteln här fäller öfver dem, som lefva efter köttet. Han säger:

"Skolen I dö". Att detta icke åsyftar det andliga lifvets utdöende, utan själfva syndens lön, den eviga döden (kap. 6: 23), det märka vi, såsom redan är sagdt, i synnerhet af de bibelställen, som närmast motsvara vår text, nämligen först Gal. 5: 16—21, där aposteln talar om "köttets gärningar" och slutligen afkunnar samma dom som här, men med dessa ord: "De, som göra sådant, skola icke ärfva Guds rike". Alldeles samma domsord använder aposteln i 1 Kor. 6: 9, 10. Och i Kol. 3: 5, 6, säger han: "Döden därför edra lemmar, som äro på jorden, skörlefnad, orenhet, lusta" o. s. v., och så tillägger han varningen sålunda: "För hvilkas skull Guds vrede kommer öfver otrons barn". Af sådana ställen se vi apostelns talesätt vara att med själfva den eviga döden och "Guds vrede" afskräcka från synden.

— Här nekas således icke, att äfven ett blott vårdslöst lefverne kan medföra den andliga döden; att således i allt detta ligger en varning till alla kristna, att de måtte rädas för hvarje eftergift för köttets begärelser, emedan dessa alltid "föra strid mot själen", då hvarje synd bedröfvar Guds Helige Ande och kan leda både till säkerhet och till förtviflan, korteligen, till andlig död, hvarpå följer den eviga. Men såsom vi nu sett, visa flera ställen, att apostelns sätt var att afkunna själfva den eviga dödens dom öfver dem, som lefva efter köttet. Aposteln vill således här säga: Om I någonsin upphören med att lefva efter Anden, om I börjen på nytt lefva i köttslig säkerhet, otro och synd, så skolen I återfalla under dödens dom, hvilken var syndens lön; I skolen då i evighet lida allt det elände, som Guds vrede och makt kunna pålägga hans ovänner; I skolen vara fördömda till helvetet.

Må det här åter erinras, att en sådan dödsdom fordrar nödvändigt, att orden "lefva efter köttet" tagas i sin egentliga mening, nämligen att både i sitt inre och yttre lif följa naturen, såsom endast en oomvänd, en skrymtare eller affallen kan göra det. Eller skulle aposteln vilja säga, att äfven de, som lefva i Kristus genom tron, skola fördömas till den eviga döden, om de fallit i synder, ja, ännu ofta i striden öfvervinnas af sitt kött, men alltid fly till nådastolen för sina synder, döma sig själfva och söka både förlåtelsens och helgelsens nåd genom Kristus? Ingalunda. De, som i bättring och tro lefva i Kristus, hafva alltid det eviga lifvet (1 Joh. 5: 12), hafva alltid en försvarare hos Fadern (1 Joh. 2: 1); och därjämte är ock hos dem alltid något köttets dödande; de kunna icke "göra synd", d. ä. "själfviljande synda", så länge ännu Guds Ande bor uti dem (1 Joh. 3: 9). Detta är högst nödigt att märka. Ty annars kan själfva trons hufvudlära fördunklas, och samveten fångas under träldomsok, ja, bringas till förtviflan, blott genom erfarenheter af köttets strid och af tillfälliga nederlag, hvilka ännu alls icke bevisa, att människan "lefver efter köttet". Där själen ännu alltid blir tuknad och nedslagen af sin synd och drifves att ännu flitigare söka nåd och kraft, att ännu djupare forska i Guds ord, att ännu allvarligare vaka och bedja; där således synden är hennes plåga, men en lyckligare vandring efter Anden hennes högsta lust: där är visserligen icke ännu, hvad här kallas "lefva efter köttet". Men väl må alla trogna af denna text märka, att man icke må lefva lättsinnigt och vårdslöst eller mena, att synden icke är farlig på grund af den stora nåden. Luther säger: "Den, som nu är kristen, må icke så hugga i vädret och säga: Efter jag är fri från

lagen, så må jag göra, hvad mig lyster; utan han bör säga och drifva motsatsen. Emedan han är en kristen, så frukte och vakte han sig för synden, på det han icke må ånyo falla från sin frihet i sitt förra syndafångelse under lagen och Guds vrede, eller falla från sitt påbegynta lif i döden. Ty här hör han den allvarliga domen: "Om I lefven efter köttet, så skolen I dö". Ty går det så till, att den människa, som en gång vandrade efter Anden, som i tro och gudsfruktan stridde mot sitt kött, nu däremot lämnar detta full frihet, hyllar och försvarar sådant, som i tydliga Guds ord straffas, då är hon redan andligen död, och då skall det icke hjälpa henne, att hon berömmar sig af evangelium, af Kristus och tron. Eller om någon har gjort en så beskaffad omvändelse, att han väl kommit till ordet och dess vänner, hör om nåden och tron och vill vara en kristen, men under allt detta lefver kvar i sina gamla skötesynder, d. ä. icke kommit i allvarlig strid emot dem, t. ex. sin girighet, sin okyskhet, sitt hat till en ovän, sin flärd, sin stolthet o. s. v., så utgör detta förhållande ett säkert och afgörande tecken, att hans omvändelse är falsk och hans tro död; "ty de, som tillhöra Kristus, hafva korsfäst sitt kött tillika med lustarna och begärelserna" (Gal. 5: 24). Hos dem kan väl ännu vara mycken svaghet och brist i köttets dödande; men det är dock en afgörande skillnad mellan att stå i fredligt förhållande till sin synd eller tvärtom i beständig strid mot henne, äfven om jag i striden är svag och eländig. Och om alla dem, som i egentlig mening "lefva efter köttet", gälla aposteln ord: "I skolen dö" — I skolen stanna i den eviga fördömsen, om icke bättring mellankommer.

Men om I döden kroppens gärningar med Anden, skolen I lefva. Det är: Om I hafven den Anden, som angriper, straffar, binder och korsfäster köttet, och I fortfaren med detta köttets dödande till lefnadens slut, så skolen I till sist ärfva evigt lif. Visst icke så att förstå, som skulle i köttets dödande ligga någon förtjänst eller verkande orsak till det eviga lifvets ernående; nej, här handlas endast om utmärkande kännetecken. Här talas ock uttryckligt endast om det kroppens dödande, som sker "med Anden", således i tron på Kristus.

I dessa aposteln ord ligga många dyrbara lärdomar. Förs lära vi här, såsom Luther vid dessa ord anmärker, "att ock de kristna ännu hafva något hos sig af köttet, som måste varda dödadt, nämligen allahanda frestelser och lustar emot Guds bud, hvilka röra sig i naturen och locka till synder, dem aposteln här kallar kroppens gärningar, som äro otrons och misströstans tankar, köttslig säkerhet och förmå-

tenhet emot gudsfruktan, kallsinnighet och tröghet till Guds ord och bönen, otålighet och knorr i lidandet, vrede, hämndgirighet eller afund och hat till nästan, otukt, girighetsomsorg, högfärd o. s. v. Ty emedan sådana böjelser ligga i kött och blod, upphöra de icke att locka och fresta människan, ja, i hennes mänskliga svaghet öfverila henne, så att hon icke nog flitigt tager sig till vara, utan gör för mycket och går däruti så för vida, att de ock få öfvermanna henne; hvilket visserligen sker, hvar hon icke värjer sig däremot och, såsom aposteln här säger, dödar sådana kroppens gärningar." Detta är det första, vi här, såsom öfverallt i Skriften, lära, nämligen att äfven hos de kristna ännu finnes sådant ondt, som måste dödas, och däraf följer, att de icke därför behöfva förtvifla eller utesluta sig från nåden, fastän de ännu finna sådana onda ting hos sig, då de likväl nu icke däri hafva sitt lif, utan sin plåga, och af allt ondt drifvas till sin Frälsare.

Hvad aposteln egentligen här lärar är, att allt detta onda icke får hafva frihet hos dem, som tillhöra Kristus och hafva Anden, utan att de hela lifvet igenom måste korsfästa och döda dessa kroppens gärningar. Därtill fordras då ofta en hård kamp och strid, så att den kämpande själen väl många gånger skulle uppgifvas och förtvifla, om icke Gud med sin nåd och Ande åter styrkte henne. Men styrkt och lifvad af den höga nåden, den beständiga förlåtelsen, Guds eviga vänskap, Andens inneboende och frälsningens hopp, bör en kristen i denna strid icke tröttna, icke heller blifva lat och sömnaktig, utan alltid uppväcka sig igen med nåden, så att han icke lämnar köttet frihet, utan ännu alltid fortfar att döda dess gärningar. Ty sker icke detta, så kan verkligen, såsom förut är sagdt, ett vårdslöst lefverne medföra andlig död; så att äfven i den meningen kan sägas: "Om I lefven efter köttet, skolen I dö"; och tvärtom: "Om I döden kroppens gärningar med Anden, skolen I lefva". Ty köttet och Anden äro så stridiga, att de icke kunna härska tillsammans; om köttet härskar, då kan icke Anden i oss lefva; men om Anden härskar i oss, då blir köttet dödadt.

"Med Anden". Huru tillgår nu detta kroppens dödande med Anden? Äfven därom talar Luther helt enkelt efter erfarenheten och säger: "Detta syndens dödande med Anden går så till, att människan kännes vid sin synd och svaghet och, när hon förnimmer syndiga lustar röra sig, då strax besinnar sig och kommer ihåg Guds ord genom tron på syndernas förlåtelse, styrker sig däremot och alltså gör synden det motstånd, att hon icke samtycker till henne eller låter henne komma till

gärningen. Ty detta gör åtskillnaden mellan dem, som äro kristna och heliga, och de andra, som äro utan tro och Ande eller låta honom fara och förlora honom. Ty ehuru äfven de trogna, såväl som de andra, ännu hafva köttets syndiga lustar hos sig; så förblifva de likväl i bättring och gudsfruktan och behålla tron, att deras synder varda dem för Kristi skull förlåtna, hvarför de ock icke gifva dem inrymme, utan står dem emot“. Så långt Luther. Och just detta förhållande, att de icke gifva köttet frihet, utan stå det emot under bön och tro på förlåtelsen, är ett visst tecken, att de verkligen äro i en sann nåd och hafva syndernas förlåtelse; och då skall en sådan kvarblifven svaghet för dem icke vara dödlig eller fördömlig, såsom för de andra, hvilka utan bättring och tro framlefva i säkerhet.

Men de orden: "med Anden" — "om I döden kroppens gärningar med Anden", innebära i synnerhet tvenne viktiga lärdomar. Först blir med detta tillägg förkastadt allt det endast lagiska arbetet med köttets dödande, det arbete, som utgår blott från samvetet och förnuftet, som öfvas utan denna kärlek och lust till Guds lag, hvilka födas blott af tron och Anden. Vi veta, att i alla religioner hafva människor arbetat att döda köttets lustar och därtill använt alla de medel, som naturen kunnat upptänka, såsom kroppens spåkning med fastande, vakande, hårdt arbete, själfgissling m. m. Så kämpa ock många nu med bön och strid mot det onda, utan att förut äga trons salighet och lif. Detta arbete skall icke tjäna till frälsning. När det sker utan tron och Anden, skola de efter all försakelse och fromhet ändå "drifvas ut" (se Gal. 4: 30; 3: 10). Att detta varit apostelns syfte, kunna vi se af de närmast följande verserna, 14 och 15, då han ställer tråldomens och barnaskapets ande mot hvarandra och förklarar, att endast de äro Guds barn, som drifvas af Anden. Således då han säger: "Om I döden kroppens gärningar med Anden", vill han därmed säga: Jag talar endast om dem, som i den Helige Andes kraft döda sitt kött, som redan äro frälsta genom tron på nåden och just därför älska, det Gud älskar — ty så verkar den Helige Ande — det är endast dessa, som "skola lefva".

För det andra har aposteln genom tillägget "med Anden" påmint om den rätta segerkraften öfver köttet, till tröst och ledning för dem, som känna sin egen svaghet och vanmakt i striden. Till att öfvervinna och döda köttets mäktiga lustar, därtill fordras något annat än blott mänskliga krafter. Kristus säger: "Såsom grenen icke kan bära frukt af sig själf, med mindre han förblifver i vinträdet, så kunnen

icke heller I, med mindre I förblifven i mig". Det är endast med "Guds mäktiga kraft", vi skola öfvervinna det onda. Denna är den kraft, som går från stammen in i grenarna, hvarigenom de bära frukt. Saknas nu denna kraft, och köttet åter har börjat vinna öfverväldet, då hjälpes icke detta blott med strid och bön; då fordras, att själen åter försänkes i nåden, äter och dricker af denna, ja, hvilat sig vid denna, till dess hon åter blir uppfylld med Andens lif och kraft, blir salig och stark i Herren. Skriften säger: "Fröjd i Herren är eder starkhet"; och åter: "Jag vill löpa dina buds väg, ty du tröstar mitt hjärta". Således måste en kristen, då han för köttets mäktiga ondska råkat i stor svaghet och träldomsanda, helt och hållet vända sig ifrån det ordet om strid och gärningar till det ordet om Kristus och nåden, för att först återställas till en salig och stark barnskapsande. Ty så frågar aposteln galaterna: "Hafven I undfått Anden af lagens gärningar eller af trons predikan? Den som gifver eder Anden och verkar krafter bland eder, gör han det genom lagens gärningar eller genom trons predikan?" (Gal. 3: 2, 5). Äfven detta är af Luther anmärkt, då han om kroppens dödande med Anden säger, att vi i frestelsens stund skola "komma ihåg Guds ord och genom iron på syndernas förlåtelse styrka oss däremot". O, att vi alla kunde minnas detta, att när det blir mycket illa med oss, då vi sakna all kraft i striden och känna endast köttet mäktigt, så att vi ofta falla och förgå oss, och det tyckes oss, såsom Gud vore alldeles död och försvunnen ur världen eller "stoppar öronen till för vår bön" (Klagov. 3) — om vi dock kunde minnas detta, att då är tid att upphöra med vår egen strid och nu vända oss blott till att höra om Guds stora nåd i Kristus, nu vända oss till evangelium och alla nådens medel för att återställa vår rubbade trosfrid; nu lämna all tanke på vår egen kraft eller svaghet och företaga blott en enda fråga: Gud, får jag din nåd? Får jag din förlåtelse för allt? På denna fråga måste vi hafva ett bestämdt svar, innan vi kunna få någon kraft. Men då gäller att icke söka detta svar i känslan, utan endast i Guds eget ord. Huru handlade Frälsaren med alla syndare och synderskor, som sökte hans nåd? Endast därpå måste vi se. Och från bibelns första blad och till det sista skall du icke finna ett enda exempel, att någon, som sökte blott nåd i Kristus, blef förkastad. Om nu Gud förlåter allt, om du får den trösten, att Gud är din vän och Fader, lämna då åt honom äfven omsorgen om dina frestelsers öfvervinnande. Detta är segerkraftens hemlighet. Så

länge du tror dig själf kunna göra något, får du oupphörligt falla. O, att vi låte säga oss, att detta är den andliga stridens och segerns hemlighet, nämligen den som Herren Gud uttalade till vår apostel, när denne trenne gånger bedt om förlossning från satans ängel: "Min nåd är dig nog, ty min kraft fullkomnas i svaghet". Samma hemlighet uttrycker aposteln åter, då han tillägger: "Ty när jag är svag, då är jag stark". Så stor är Herrens nitälskan om sin nåds förhållande, att han hellre låter vår skönaste vandel förstöras, än att hans ära skulle gifvas åt det skapade. Slutlärdomen af alla våra strider för kroppens dödande är, att det är allenast Herren, som har makt härtill, att det är Herren, som gör det, ehuru på det sättet, att han hos oss uppväcker omsorg därom, hos oss verkar en fattig ande samt tro, villighet och bön, och därför tilltalar oss, på det vi måtte söka allt detta hos honom. Och när det kommer därtill, att vi i tron innerligen önska all nåd och kraft af honom, då utför han alltid sitt verk till vårt köttets dödande, huruhelst han än förer oss. Hör han vår bön och gifver oss nåd och kraft att försaka all ogudaktighet och de världsliga lustarna, då dödas vårt kött; men undandrager han oss sin kraft och lämnar oss att sållas af satan, då dödas också vårt kött — då dödas det innersta i den gamla människan, nämligen den djupa inbillningen om vår egen kraft (Luk. 22: 62).

"Kroppens gärningar", som skola dödas, äro alla slags yttringar af det inneboende fördärfvet, hvilket inblandar sig i våra tankar, sinnesrörelser, ord och handlingar, så att tillfällen för köttets dödande saknas aldrig. I Gal. 5: 19—21 uppräknas ett stort antal af "köttets gärningar". Men är du ock icke i frestelse till grofva synder, så har du en djup och oändlig egensinnighet, eget tycke, egen vilja och egen ära att beständigt vaka emot. Detta finare inre fördärf blir hellre bortglömdt än det yttre och gröfre, men är likväl själfva källan till allt ondt; därför fordrar det en särskildt allvarlig uppmärksamhet. Betänk därför ofta, att hvad du själf tänker, vill och tycker, är det första, som bör misstänkas, pröfvas vid Guds ord och dödas med Andens kraft. Sedan frestas du t. ex. till vrede och otålighet mot medmänniskor; då gäller det att ihågkomma, huru mycket Gud förlåter dig, och huru du därför bör förlåta din nästa. Du frestas kanske till högmod öfver ditt förstånd, din lärdom, konst, skicklighet; kom då ihåg, att "Gud står emot de högfärdiga, men de ödmjuka gifver han nåd". Du frestas kanske af vällust och orena begärelser; då måste du ihågkomma, att du är ett heligt Guds tempel, hvilket icke bör orenas — men först

och sist, att du är i Guds eviga nåd och sällskap och därför bör vandra honom värdigt. Du frestas kanske till girighet och egennytta i handel och arbete; kom då ihåg, att du är en himmelens arfvinge, som bör trakta efter det ofvantill är. På detta sätt fordras här visserligen ett beständigt köttets dödande, hvilket ofta blir oss ett bittert lidande och därför fordrar ett oändligt tålamod. Men saliga de människor, som härmed hålla ut intill änden! De äro Guds barn och himmelens arfvingar, såsom aposteln nedanför skall säga oss. Det blir ofta bittert, men är för Gud, änglar och helgon en ljuflig syn, när t. ex. en ung människa, som mycket älskade världen och dess nöjen, nu för Herrens skull försakar allt sådant; eller när ett barn, som af naturen var mycket egensinnigt, nu strider mot sig själf och underkufvar sin egen vilja under Guds och föräldrars; när en människa, som var mycket böjd för högfärd och flärd, nu genom Andens tuktan har blifvit anspråkslös och enkel; ja, hvilken skön syn, när den stolte och vredsinte börjar tukta sig själf och vara mild, ödmjuk och saktmodig o. s. v. När människan sålunda för nådens skull börjar gå rakt emot sin natur och strida mot sig själf; sådant heter visserligen att "döda kroppens gärningar med Anden". Och sådana "skola lefva", säger aposteln; sådana skola intaga himmelen, skola efter en kort tids dödande af köttet hafva det eviga lifvet hos Gud, änglar och helgon i en oändlig salighet.

14. Ty alla, som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn.

Här är de trognas förborgade härlighet uttalad. Om I ären sådana människor i tiden, säger aposteln, att I för Herrens skull fören en beständig strid mot eder själfva, att I med Anden döden edert eget kött, så skolen I visserligen evigt lefva; I ären då Guds barn. "Ty alla som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn". Aposteln har här första gången i brefvet uttalat denna fulla härlighet af de trognas tillstånd, nämligen att de äro Guds barn. Han har ganska väl förberedt den stora förkunnelsen, då han först i flera kapitel visat grunden därtill, nämligen allt hvad Kristus gjort till vår frälsning och vår fulla frihet från synden och lagen, samt nu slutligen framställt bevisen på verkligheten däraf, nämligen Andens inneboende och kraft till köttets dödande. Men sedan han en gång uttalat ordet "Guds barn", använder han nu många och härliga ord därom (v. 15, 16, 17, 19, 21, 29), så att han icke blott säger, att vi äro "Guds arfvingar" (v. 17), och att hela skapelsen väntar och trängtar efter Guds barns

uppenbarelse (v. 19), Guds barns härliga frihet (v. 21), utan ock slutligen säger, att Kristus skall vara den "förstfödde bland många bröder (v. 29). Men innan vi vidare betrakta den höga betydelsen af "Guds barn", vilja vi först se, hvilka som hafva del i denna stora härlighet. Aposteln säger:

Alla, som drifvas af Guds Ande. Detta är det stora afgörande kännetecknet. Af alla människor på jorden äro blott de Guds barn, som drifvas, regeras och ledas genom tiden af Guds Ande. Guds Andes barn äro Guds barn. Alla de som äro Guds barn, de drifvas af Guds Ande. De som icke drifvas af Guds Ande, de äro icke Guds barn. Sådant säger här aposteln. Härmed har han allra först uppenbarat falskheten af deras hopp, hvilka väl till det yttre äro med bland Guds barn, men icke i ande och sanning. Luther anmärker vid vår text: "Paulus hade likasom vi att göra med två slags folk, nämligen rättsinniga och falska kristna. När nu djäfvulen sår sitt ogräs också ibland oss, som heta kristna och berömma oss af evangelium, då behöfves att se upp, icke på deras mun, utan på deras gärningar, hvilka berömma sig, att de äro kristna; icke på hvad de tala, utan på hvad de göra. Ty det är ganska lätt att berömma sig af Gud, Kristus och Anden; men om en sådan berömmelse är rättskaffens, det skall bevisa sig däraf, att Anden hos dig verkar och är kraftig, så att han dämpar och dödar synden hos dig. Ty hvarest Anden är, där är han sannerligen icke fåfång eller utan kraft, utan han bevisar sig därmed, att han regerar och drifver människan, och att människan äfven lyder och följer honom".

Således bör denna vers först säga oss det stora allmänna kännetecken, hvarigenom Guds barn skiljas från alla andra människor. Vi skola i hela världen se den stora skillnaden, att då mängden af människor lefver blott efter köttet, antingen på ett fritt och groft sätt, efter deras egna lustar och efter denna världens skick, eller ock på ett finare sätt, i någon egen rättfärdighets upprättande, men utan att regeras af ordet och Anden; så finnes härjämte, där man dock äger Kristi evangelium, också ett annat folk, som ständigt umgås med den frågan, huru skall man rätteligen tro och vandra efter Kristus, ett folk, som med alla sina skröpligheter och sin klagan däröfver, dock har det sträfvet till sin hufvudsak, nämligen att tro och lefva efter Kristus, att döda sitt kött och med både ord och gärning bekänna sin Herre, så att hela deras lif går i motsatt riktning mot hela världens. Sådant verkar aldrig kött och blod, sådant sker endast genom Guds Ande; och

”de som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn“. De andra drifvas ock af en ande, men en ande, som är alldeles ense med deras kött, så att de kunna helt lugnt framlefva i sitt naturliga väsende, ja, i ett fritt och köttsligt lefverne, i förakt för Guds ord, i säkerhet, stolthet, otro, högfärd, afund, hat, girighet och allahanda synder; så att man väl ser, att de icke drifvas af Guds Ande. Eller också, såsom nyss sades, lefva de i en själfgjord fromhet, som har det tecknet, att de kunna hafva tröst i sig själfva, hvilket bevisar, att icke den Helige Ande bor hos människan. Ty de, som hafva Guds Ande, blifva straffade äfven för det hemligaste fördärf, kallsinnighet, egenkärlek, försumlighet m. m., och måste därför alltid såsom fattiga syndare lefva blott af Kristus. Dessa hafva ”Kristi Ande” (v. 9), och endast sådana ”höra honom till”; endast sådana äro Guds barn.

Men för att mera noga och bestämdt fatta detta, bör man i synnerhet gifva akt på tvenne hufvudpunkter i denna vers. Den ena är: ”drifvas” den andra är: ”af Guds Ande”. Hvad först ordet ”drifvas” angår, betyder det föras, ledas, regeras. Detta är ju något helt annat än att blott tillfälligt röras och bevekas af Anden; ordet ”drifvas”, regeras, betecknar ett helt lif, som ledes af Anden; det motsvarar således först v. 9, eller att hafva Guds Ande boende i hjärtat. Och för det andra, hvad som i v. 4 kallades ”vandra efter Anden”, så att människans hela lifsriktning är efter Anden; hvilket bevisar sig däruti, att, då köttet och andra andliga fiender förorsaka månet snafvande och tillfälliga felsteg, människan dock alltid i ånger och tro uppstår och återvänder till Andens efterföljd och börjar att på nytt döda köttet. Ett blott tillfälligt godt eller ondt bevisar här intet; man måste taga i betraktande hela lifvets riktning. Sådant ligger i ordet ”drifvas”, regeras, ledas, likasom i ordet ”vandra”, hvarom utförligt handlades under v. 4.

Den andra viktiga punkten i versen ligger i orden: ”af Guds Ande”. Detta kan väl äfven sägas till motsats emot att drifvas af köttet eller af den onde anden; men dels af åtskilliga andra ställen, dels af sammanhanget med v. 15 finna vi, att ”drifvas af Guds Ande” här utgör motsatsen till att drifvas af lagen. Aposteln tillägger nämligen, såsom förklaring af detta Guds Andes drifvande: ”Ty I hafven icke fått träldomens ande åter till rädhåga; utan I hafven fått barnaskapets ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader“. Vi se äfven på andra ställen, såsom i Gal. 3: 3—26; 4: 5, 6, 22—31; huru aposteln ställer barnaståndet emot trälståndet och Andens drif-

vande mot lagens drifvande. Människan under lagen är icke barn eller son, utan tjänare, träl, som utsår mycken möda och skördar blott förbannelse (Gal. 3: 10); trälen förblifver icke i huset och får icke del af arvet (Gal. 4: 30). Men den som drifves af Guds Ande, han är under nåden och icke under lagen (Rom. 6: 14; Gal. 5: 18). Genom förlossning från lagens förbannelse har han blifvit försatt ur trälldom i barnskapet, ur trälens fruktan och ovillighet i det förtroliga barnets glada och villiga lydnad. Lagen regerar med sitt hot och sina löften blott träl, som äro invärtens ovilliga i allt sitt görande, endast se på sitt eget bästa, nämligen att undkomma straffet och vinna lönen; Anden drifver villiga barn, som genom Kristi kärlek redan äro saliga och i sin tjänst hvarken se på straffet eller lönen, utan innerligt älska det goda, som den hulde Fadern älskar och bjuder, just därför att de icke behöfva göra något för sin egen frälsning från fördömmelsen eller för att vinna himmelen, utan redan hafva allt till skänks genom Kristi gärningar. Så säger aposteln i 2 Kor. 5: "Kristi kärlek tvingar oss, som hålla så före, att en har dött för alla, och därför hafva alla dött". Det är detta milda och dock mäktiga drifvande, regerande och förande, som hos de troende aflöst det hårda och dock icke till lifvet ledande drifvandet af lagen. På detta Andens drifvande syftar här aposteln och vill säga: De som icke blott för lagens skull öfvergifvit ett groft, köttsligt och världsligt lefverne, utan ock blifvit dödade från lagen och nu lefva i trons saliga frihet och af nåden drifvas att älska och följa sin Frälsare med hjärtlig håg och lust till Guds lag, de äro Guds barn. Ja, endast de äro Guds barn. Ty om dem, som regeras af lagen, säger han: "Alla, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse" (Gal. 3: 10).

Här måste nu hvar och en gå till sitt eget hjärta och inför Guds ögon eftersinna, huru han verkligen har det. Ty härpå beror den stora frågan, om vi äro Guds barn eller icke, om det eviga lifvet eller den eviga döden väntar oss. Genom att drifvas af Guds Ande blifva vi väl icke i denna värld fullkomliga, felfria; nej, "säga vi, att vi icke hafva synd, då bedraga vi oss själfva, och sanningen är icke i oss" (1 Joh. 1), "i många stycken fela vi alla" (Jak. 3: 2); och vår apostel har i sjunde kapitlet tillräckligt förklarat, att fastän han hade "sin lust till Guds lag efter den invärtens människan, så såg han dock en annan lag i sina lemmar, som kämpade mot den lag, som var i hans ande, och grep honom fången i syndens lag, som var i

hans lemmar" (jämf. Gal. 5: 17). Men här är fråga om, huruvida du verkligen blifvit en ny människa, som nu icke följer världen och synden, icke heller blott af lagen drifves till något bättre, utan, tillintetgjord af lagen, nu lefver allenast af Kristus och hans nåd och genom denna nåd har fått ett nytt villigt sinne, som älskar Guds lag och, när du faller, alltid åter står upp i ånger och tro och börjar på nytt följa Anden och döda köttet. Sådant heter att "drifvas af Guds Ande". Om du nu häri igenkänner ditt eget lif, då är du visserligen, såsom aposteln här säger, Guds barn.

Guds barn, egentligen "Guds söner" (gr.-t.). Hvilken människa kan tro och besinna något så stort! De, som lätteligen kunna tro detta, besinna visst icke, hvad orden innebära; de, som kunna besinna, hvad orden innebära, kunna aldrig på jorden fullkomligt tro det; det är alldeles för stort, det går icke in i våra trånga hjärtan. Tänk, den store, allsmäktige Skaparens icke tjänare eller tjänarinnor, utan barn, söner och döttrar! Huru stort detta är, kan någorlunda inses, då vi betrakta de ord, aposteln här brukar, när han säger, att om vi äro barn, så äro vi också den enfödde Sonens "medarfvingar" — "Kristi medarfvingar" (v. 17), och sedan, att Kristus skall vara "den förstfödde bland många bröder" (v. 29; jämf. Joh. 20: 17; Hebr. 2: 11, 17). Men huru skola vi dock förstå detta? Att i sann mening vara någons barn plägar ju vanligen beteckna att vara född af honom. Icke kunna vi väl i denna mening vara Guds barn? I en viss mening är Faderns "förstfödde" ensam Guds Son, såsom född af Fadern i evighet och till naturen Gud; men i en annan mening äro ock alla Guds barn på jorden födda af Gud, då de genom Anden blifvit nya "skapelser". Det är vanligen på tvenne sätt vi blifva någons söner: det första är genom födelse, det andra är genom upptagelse (adopterings). Det har behagat den store Guden, att vi skulle vara hans barn genom båda dessa sätt. Om det senare talar vår apostel i Ef. 1: 5, då han säger: "Han har i kärlek förut bestämt oss till barnskap genom Jesus Kristus, efter sin viljas välbehag". Om det förra sättet talar i synnerhet Johannes ofta, såsom då han säger: "Guds barn, hvilka äro födda icke af blod, icke heller af kött's vilja, icke heller af mans vilja utan af Gud" (Joh. 1: 13). Och åter: "Hvar och en, som är född af Gud, gör icke synd, ty hans säd förblifver i honom; och han kan icke synda, ty han är född af Gud" (1 Joh. 3: 9, jämf. kap. 5: 1, m. fl.) Hvilka himmelens under på vår syndiga jord! Den bär ännu lefvande Guds barn, som äro födda af Gud.

"O, hvilket djup af rikedom och visdom och kunskap hos Gud; huru outgrundliga äro icke hans domar och huru outrannsakliga hans vägar!" Att vi äro Guds barn, det är summan af allt, hvad den treenige Guden gjort för människan såsom Skapare, Försonare och Heliggörare. Är det dig aldeles för mycket, att du skulle vara ett Guds barn, så betänk dock, att Gud därtill skapade människan af begynnelsen, då han gjorde henne till sin afbild och till arfvinge af allt, det han hade gjort, ja, äfven tillredde himmelens boningar för henne (Matt. 25: 34). Men, säger du, vi äro ju fallna, vi äro ju fulla med synd! Betänk då, att därför utgaf Gud sin enfödde Son att blifva människa såsom vi och med sin lydnad intill döden återförvärfva oss det förlorade barnskapet. Är det dig orimligt, att du skulle vara Guds barn, när du ännu känner så mycken synd, så tänk på allt, hvad Kristus gjort därför. Men säger du åter: Icke äro därför alla människor Guds barn i ordets rätta betydelse? så svaras: Därför blifva vi ock födda af Gud, födda af Anden. Om du med all köttets ondska och strid likväl aldrig kan vara fri att synda, icke kan "göra synd", emedan "Guds säd" förblifver i dig, Guds Ande strider mot synden, straffar, hugsvalar och leder dig, tänk då på orden i vår text: "Alla som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn". Således, om vi se på grunderna för vårt barnskap, nämligen den treenige Gudens egna gärningar, då skola vi ännu trots all vår skröplighet och alla hjärtats motsägelser bekänna, att så sant Gud är större än vårt hjärta, vi dock i sanning äro Guds barn, så många som drifvas af Guds Ande.

15. Ty I hafven icke fått trälldomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnskapets ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader.

Här är nu själfva hjärtpunkten i den sanna kristendomen, det innersta väsendet och lifvet i densamma, nämligen en med Gud försonad och förtrolig barnskapsande. Mycket kan vara viktigt för en sann gudaktighet, såsom upplysning, allvar, kraft; men ett är själfva lifvet och väsendet — detta är: att så känna Gud i Kristus, att man därigenom fått frid med honom, fått visshet om Guds vänskap och en därmed följande förtrolig barnskapsande. Denna hufvudsak är nu här framställd. Aposteln uttrycker först motsatsen till barnskapets ande och säger:

Ty I hafven icke fått trälldomens ande åter till räddhåga. Af ordet "ty", märka vi, att här skall gifvas en ytterligare förklaring öfver det

näst förut sagda, således öfver v. 14, eller hvad det är att "drifvas af Guds Ande". Aposteln hänvisar då de trogna till erfarenheten; de måste veta med sig, att de genom tron på Kristus kommit i Guds vänskap och nu ledas såsom barn, icke såsom trälarna. De äro befriade från den förra träldomsanden och hafva nu kommit till ett så godt och förtroligt förhållande till Gud, att de kunna tala med honom såsom barn med sin fader. Det, som då lifvar och drifver dem till det goda, måste visserligen vara Guds Ande. Att "drifvas af Guds Ande" är således motsatsen mot att drifvas såsom trälarna, drifvas af lagens bud, hotelser och löften. Detta är sammanhanget. Denna vers innehåller detsamma, som mera utförligt förklarades i de sex första verserna af sjunde kapitlet, nämligen att de troende äro "lös gjorda från lagen, döda från den, i hvilken vi höllos fångna" och nu lefva i "Andens nya väsende, icke i bokstafvens gamla väsende".

"Träldomens ande". Aposteln har här tagit bilden ifrån trälarnas lif, eller då tjänare och tjänarinnor i ett hus äro helt och hållet sin herres egendom, så att han kan behandla dem efter sitt godtycke, hvarför de ock beständigt måste frukta för sin herre, ingen stund kunna vara trygga för hugg och slag eller för att blifva sålda till någon ännu grymmare herre. Och att de till sist efter trogen tjänst skulle äga arfsrätt, det kommer aldrig i fråga; utan när de länge trälats i huset, kunna de slutligen blifva bortsålda eller utdrifna. En sådan ställning måste verka en ständigt otrygg, ängslig och bitter ande. Sådan är "träldomens ande". En sådan trälaktig, bunden och ängslig ande hafva ock själarne under Guds lag, när de lärt känna sin brottslighet och Guds heliga domar och vrede öfver synden. Så länge de ännu hafva blott den vägen för att undkomma Guds vrede, att de skola lyda och fullgöra lagen, blir deras ande under en beständig träldom; ty den fullkomliga lydnaden kommer aldrig. Då de i några dagar lyckats vara något frommare, då börja de hoppas på Guds nåd; men snart framträder åter synden, och strax är det misströstan och dom i samvetet. Människan ser Gud först och sist såsom en sträng herrre, hvilken fordrar och kräfver allt af oss och hotar syndare med den eviga döden; och då kan hon ju omöjligt älska honom och hans lag. Men då nu kärleken till Gud och lagen är det första och viktigaste han kräfver, och själfva krafvet och hotelsen göra kärleken omöjlig, så måste människan under lagen alltid vara en otrygg och fördömd träl. Aposteln har ofta beskrifvit detta olyckliga tillstånd. Sär-

deles lifligt har han målat det i Gal. 4: 22—31, då han jämför de två förbunden under bilden af de två bergen Sinai och Sion, och dessa två förbunds barn under bilden af de två sönerna i Abrahams hus, tjänstekvinnans son och den frias son, och säger, att det ena förbundet, det från berget Sinai, "föder till tråldom", och detta är Hagar, tjänstekvinnan; men det Jerusalem, som är ofvan, är fritt, och detta är alla trognas moder; ty dessa äro såsom Isak "löftets barn", "födda genom löftet". (Jämf. Hebr. 12: 18—24, där samma bild af de två bergen förekommer). Här bör i synnerhet märkas, att han säger om lagförbundet, att det såsom Hagar "föder till tråldom", att tjänstekvinnan är "i tråldom med sina barn", och att slutet på denna tjänst blir detta: "Drif ut tjänstekvinnan och hennes son; ty tjänstekvinnans son skall icke ärfva med den frias son". Ty så snart människan dock har syndat, och då lagen fordrar fullkomlig lydnad och afkunnar förbannelsedomens öfver hvar och en, som icke fullkomnat allt, hvad han kräfver, så måste människan här beständigt blifva slaf och vänta blott döden; såsom aposteln åter säger om sådana, att de "hela sitt lif igenom af fruktan för döden måste vara trälar" (Hebr. 2: 15). Denna lagförbundets egenskap afspeglades äfven i de yttre omständigheterna vid lagens utgifvande i det dunder och de ljungeldar, som då omgäfvade berget, i töcknet, mörkret och stormen, hvarigenom berget darrade, och folket begärde, att icke något vidare skulle talas till dem, och Mose själf var förskräckt och bäfvade. Allt detta afbildade, huru vi skulle hafva det under lagen: först mörker och töcken, nämligen det besynnerliga mörkret, att vi kunna söka frälsning under ett förbund, som fordrar såsom villkor fullkomlig helighet; att vi icke förstå, att lagen skall tillstoppa hvarje mun och helt fördöma oss; icke förstå, att allt är förloradt, hvadhelst vi göra, så länge vi icke kommit under ett helt annat förbund, "hvilket är stiftadt på bättre löftens grund" (Hebr. 8: 6). Vidare: att folket "undanbad sig, att något vidare skulle talas till dem", afbildar den hjärtats motvilja för det, som Gud kräfver, så länge vi se honom såsom en kräfvande, icke en gifvande Gud. Om vi än göra mycket, sker det då allt under inre olust och afvoghet, så att vi helst önskade, att vi vore fria från en sådan Gud och hans lag. Ändtligen betecknar bergets darrande och Moses bäfvan den otrygghet, rädsla och förskräckelse, som ligger på hjärtedjupet hos lagens trälar. Sådan är nu "tråldomens ande", om hvilken aposteln här till de trogna säger: "I hafven icke fått tråldomens ande åter till räddhåga".

“Åter till räddhåga”, säger aposteln. Med ordet “åter” ser han tillbaka på vår förra räddhåga under träldestillståndet och vill erinra, hvad vi så ofta glömma, att det dock skall vara något helt nytt i nådeförbundet. Förut, när vi stodo under lagens villkor och trældom, blefvo vi alltid, då vi kände vår synd, gripna af räddhåga, fruktan och bäfvan för Gud. Icke så att förstå, som skulle denna räddhåga förnimmas på alla tider och för alla, som äro under lagen; utan detta sker endast på de tider, då deras samveten blifva väckta och ställda inför Guds domstol. Största hopen lefver i köttslig säkerhet, med förstockade samveten, utan någon känsla af den dom, som hvilat öfver dem. Men detta lugn är mycket ostadigt. I ett ögonblick, när blott Guds närhet eller döden och evigheten framstå för deras själ, så är där räddhåga, förskräckelse och bäfvan. Detta tillhör träldestens ande. En sådan otrygg och bäfvande ande hafven I icke fått, säger aposteln, så att I nu åter skullen bäfva för Gud såsom under lagen; han är icke mer främmande eller en förskräcklig domare för eder, utan eder hulde Fader; I hafven nu fått en glad, fri, viss och frimodig ande, såsom ett barn har till sin fader, så att I nu icke behöfven frukta, att Gud åter skall vredgas på eder, förskjuta och fördöma eder.

Här torde någon fråga: Äro då de trogna i ett alltid ostördt lugn, alltid fria från räddhåga? Vittna icke många Skriftens ord och exempel, att äfven de heliga ofta hafva bäfvat och klagat? Svar: sådant nekar aposteln icke. Här är endast fråga om själfva anden; här säges blott, att denna icke är en träldestens räddhåga, utan barnaskapets förtroliga ande. Vi få icke förgäta sammanhanget. Aposteln har egentligen kommit till detta ämne därigenom, att han i v. 13 lärde, att vi skulle döda köttets gärningar “med Anden”. Då tillade han: “Ty alla som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn”. Och till att ytterligare förklara, hvad han då menade med att “drifvas af Guds Ande”, tillägger han här: “Ty I hafven icke fått träldestens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnaskapets ande” o. s. v. I detta sammanhang se vi här följande mening: Det är icke en trälrädsla, som skall drifva eder att döda köttet, utan I skolen göra det i den villiga barnaanden, drifna af Kristi kärlek. Hufvudbevekelsen genom hela edert lif skall vara nåden och kärleken, icke bäfvan och rädsla. Detta är hufvudtanken. Men detta utesluter hvarken den hälsosamma Herrens fruktan, som öfverallt i ordet påyrkas, ej heller den svaghet och anfäktelse för tron, hvarpå så många

exempel förekomma i Skriften. Om denna senare, eller trons svaghet och anfäktelse, få vi se mera nedanför; men i afseende på skillnaden mellan tråldomsfruktan och den barnsliga fruktan må här korteligen märkas: tråldomsfruktan beror af otro och själfrättfärdighet, hvarigenom själen ännu söker att själf bestå inför lagen, men alltid kommer till korta därpå, och då ser Guds vrede och domar öfver sig. Den barnsliga fruktan åter är en frukt af tron; den består i den heliga vördnad för Guds närvaro, Guds välbehag eller misshag, som det saliga barnaförhållandet alltid måste medföra. Denna barnsliga fruktan är förenad med den Helige Andes hugsvalelser; såsom i Apg. 9: 31 såges om några trogna församlingar, att de "vandrade i Herrens fruktan och tillväxte genom den Helige Andes bistånd". Denna Herrens fruktan är dock icke blott kärlekens allvarliga vilja att icke göra honom emot, utan ock en verklig fruktan för att uppväcka hans heliga misshag och ådraga sig hans tuktan, hvilken ofta innebär ganska hårda "domar", d. ä. hemsökelse och plågor för synden. Ehuru Gud aldrig för några synders skull fördömer dem till den eviga döden, som ännu äro i Kristus Jesus, låter han dock alltid sitt faderliga näpsande och dömande drabba dem; såsom aposteln säger: "Då vi varda dömda, varda vi tuktrade af Herren, på det att vi icke må varda fördömda med världen". Men då Herren tuktar och dömer oss, gör han det så, att vi verkligen frukta därför. Till denna hälsosamma fruktan hör ock besinningen af de faror, som omgifva oss i denna värld, rädslan för vårt eget bedrägliga hjärta, för djäfvulens list och världens förförelser, till hvilken fruktan apostlarna alltid förmana. På båda dessa förhållanden, Faderns domar och farorna i världen, syftar aposteln Petrus, då han säger: "Om I såsom Fader åkallen den, som utan anseende till person dömer efter hvars och ens gärning, så vandren i fruktan under edert främlingsskaps tid, vetande, att I icke med förgängliga ting, silfver eller guld, hafven blifvit återlösta" o. s. v. (1 Petr. 1: 17). Så säger ock aposteln Paulus: "Arbeten med fruktan och bäfvan på eder frälsning; ty Gud är den, som verkar i eder både vilja och gärning för sitt välbehags skull" (Fil. 2: 12). Och bägge dessa ställen äro skrifna till de trogna, såsom hvar och en ser af sammanhanget. Detta visar oss, att den tröst och frimodighet, som Anden gifver, icke är en köttslig säkerhet, såsom vore ingen fara mer på jorden. Nej, tvärtom visa sådana ord, att faran är stor, att vi ännu alltid äro på prof för lif och död. Därför har Gud "ingifvit sin fruktan i våra hjärtan, så att vi icke skola vika af ifrån honom" (Jer. 32: 40). Men

denna hälsosamma fruktan står mycket väl tillsammans med den högsta tro och förtröstan på Gud, med kärleken och med hoppet om en evig härlighet; så att David därför säger: "Herren har behag till dem, som frukta honom, till dem, som hoppas på hans nåd". Det är därför en skadlig förvillelse, när några mena och lära, att vi böra hafva en sådan tro på Gud, att vi icke hafva någon fruktan. Att vi skola tjäna honom "utan fruktan" (Luk. 1: 74), åsyftar blott det samma som i vår text, nämligen att vi skola vara fria från den tryckande träldomsfruktan och hafva en med Gud förtrolig barnaande. Därom talar nu aposteln ytterligare och säger:

Utan I hafven fått barnskapets Ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader. Denna ande är själfva Guds Ande i våra hjärtan, såsom vi se af Gal. 4: 6, där det heter så: "Emedan I ären barn, har Gud sändt sin Sons Ande i edra hjärtan, som ropar: Abba, Fader". Men för oss och i våra hjärtan är Guds Ande en "barnskapets ande", d. ä. en sådan ande, som utmärker barn, emedan han förvissar oss om vårt barnskap och verkar ett djupt förtroende till Gud, såsom vår försonade och hulde Fader. Detta är helt och hållet ett gudomligt verk, såsom aposteln strax förklarar, då han tillägger: "Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn". I motsats mot träldomens ande gifver Guds Ande i själen en öfvernaturlig visshet om Guds vänskap, en hög frid i samvetet på grund af försoningens fullkomlighet; och med denna frid följer kärlek till Gud, lust till hans lag, hat till synden och ett innerligt begär att lefva till Guds ära. Sådan är barnskapets ande. "Barnskapet" betyder egentligen upptagelse till barn, adoptering. Barnskapets ande utgör således ett Guds Andes vittnesbörd därom, att vi äro "upptagna till barn". Denna ande måste då vara saligt förtrolig med Gud, hvarför aposteln säger, att vi i denna barnskapets ande ropa: "Abba, Fader!"

"Abba, Fader". Det syriska ordet "abba" betyder, såsom aposteln här säger, "fader", och synes ursprungligen vara bildadt efter späda barns joller, såsom Luther säger: "Det är ett ropande, såsom ett ungt barns eller en arfvinges, som i barnslig tillförsikt ropar till sin fader: ab, ab, eller något dylikt, som för barnets späda mun är lättast" *. Ett

* Det syriska ordet »abba» har redan i apostelns dagar bland de kristna varit upptaget såsom ett varmt och kärt uttryck för Faderns åkallande, utan tvifvel särskildt vid minnet däraf, att äfven Kristus i sin öfverprästerliga bön ropat: »Abba, Fader» (Mark. 14: 36), likasom ock vi hafva upptagit dels ordet »abba», dels flera främmande ord, såsom Immanuel och Jehova. Och särskildt till

sådant förtroligt barnaord talar ock tron till Gud genom den Helige Ande, då själen i innerlig förtrolighet säger: O, min Fader, så är ock jag ditt kära barn, icke för någon min värdighet eller förtjänst, utan för din stora barmhärtighet genom din enfödde Son, som blifvit vår broder och Frälsare. Dig vare evigt lof, o Fader! Och det är ett ganska viktigt tecken på den sanna tron, att själen börjat hålla sådana förtroliga samtal med Gud. Den sanna tron medför icke blott lugn och stillhet från samvetets oro, utan ock en innerlig förening och umgängelse med Gud. Därför har aposteln i Gal. 4: 6 förklarat: "Emedan I ären barn, har Gud sändt sin Sons Ande i edra hjärtan, som ropar: Abba, Fader". Därför bör hvar och en pröfva sig uppriktigt och inför Gud. Har din tro haft den verkan och påföljden, att du börjat förtroligt umgås med Gud? Aposteln säger här uttryckligt, att så sant vi äro barn, så hafva vi Guds Sons Ande, och att där Anden är, där ropar han: "Abba, Fader". Och abba-ropandet består just däruti, att själen förtroligt umgås med sin Gud, att hon går till honom med allting, vare sig med glädje och tacksägelse, eller med bekymmer, klagan och bön. Blott det, att själen är så försonad med Gud genom Sonen, nu fått det fästet i honom, att hon löper med allting till sin Fader — just detta är ett synnerligt tecken på barnskapets ande. Abba-ropandet kan väl stundom ske under ångest, svaghet och klenro (hvarom snart mera), stundom åter med den högsta trosvisshet och fröjd; men hufvudsaken är, att själen fått det troslifvet, att hon icke kan umbära Kristus, och att allting nu för henne till sin Fader.

Om det trosvissa och fröjdefulla abba-ropandet skrifver Luther i en predikan öfver Gal. 4: 1—7 sålunda: "Men då känner man detta ropande, när samvetet utan allt tvifvel eller tvekan stadigt tror och är visst därpå, att icke blott synderna äro förlättna, utan ock att man är ett Guds barn och säker om sin frälsning samt kan med ett gladt och visst hjärta i all tillförsikt kalla och tillbedja Gud såsom sin käre Fader. Härom bör man vara så öfvertygad och säker, att man icke håller sitt eget lif för så visst, ja, att man förr skulle lida all slags död, äfven helvetet, än man låter den trösten tagas ifrån sig och

textens förklarande har den erinran blifvit gjord, att bland judarna fanns en lag, som förbjöd trälar att kalla en fri man »abba» eller en fri kvinna »imma». Aposteln ville då här säga, att vi icke mer äro trälar, vi äro nu friköpta genom Kristus och upptagna till barn i en så sann och verklig mening, att vi nu, likasom den enfödde Sonen, få säga »abba» till den himmelske Fadern.

vill tvifla därpå. Ty det vore att förnärma allt, det Kristus så rikligen gjort och lidit för oss, om vi icke trodde, att han därigenom till öfverflöd förvärfvat oss allt detta — och om vi icke låte hans stora gärningar och lidanden lika kraftigt uppmuntra och stärka oss till sådan tillförsikt, som synden och anfäktningen afskräcka oss därifrån.“

”Här kan väl vara en sådan strid, att människan känner och rädes, att hon icke är Guds barn, och tycker sig känna, att Gud är vred och en sträng domare öfver henne, såsom det hände Job och många flera. Men i denna strid måste den barnsliga tillförsikten äntligen behålla öfverhanden, ehvad hon darrar eller bäfvar; eljest är allt förloradt. När Kain (ett otroget verkhelgon, som liknar Kain, 1 Mos. 4: 13, 14) hör detta, så lär han slå emot med händer och fötter och i stor ödmjukhet säga: O, bevara mig Gud för detta förskräckliga kätteri och en sådan förmätenhet! Skulle jag, fattiga syndare, vara så högmodig och säga: Jag är Guds barn? Nej, nej; jag vill ödmjuka mig och erkänna mig för en fattig syndare o. s. v. Låt dessa fara och vakta dig för dem, såsom för de största fiender till den kristna tron och din salighet. Vi veta ock väl, att vi äro fattiga syndare; men här gäller icke att se på, hvad vi äro och göra, utan på hvad Kristus för oss är och har gjort. Vi tala icke om vår natur, utan om Guds nåd, hvilken, såsom ps. 103 säger, är så mycket mer än vi, som himmelen är högre än jorden. Tyckes det dig vara för stort, att du är Guds barn, käre, låt då icke det tyckas dig vara litet, att Guds Son är kommen, född af en kvinna och vorden under lagen på det du måtte blifva ett sådant barn. Hvad Gud gör, är alltsammans stort. Därför gör det ock stor glädje och frimodighet och oförfärade sinnen, som rädas för ingenting och förmå allt. Men Kains väsende är idel trängsel och gör blott försagda och ängsliga hjärtan, som duga hvarken i lidande eller i gärning. Blif därför stadigt vid denna text. Andens ropande i hjärtat måste du känna; ty det är ju ett ropande uti ditt eget hjärta“. Så långt Luther. Och summan blir denna: Känner du alls intet af detta abba-ropande, så betänk väl den saken och upphör icke att bedja, förrän Gud bönhört dig och gifvit dig en sådan tro, som härmed är beskrifven; ty annars står det icke väl till med dig.

Men det ordet ”ropa“ har ock en särskild betydelse, som icke må förgätas. Att aposteln icke säger tala, bedja, hviska, utan använder ett ord, som betyder ropa, skria, därmed låter han förstå, att tron

icke är utan anfäktning och nöd. Då han säger, att vi ropa, skria: Abba, Fader, så betecknas därmed trosbönens kamp och ifver, att vi bedja af hela hjärtat, så att allt lefver och är i rörelse i oss. Men sådan kamp och ifver uppkommer endast i nöd och anfäktning; hvarför han ock i v. 26 säger, att Anden "hjälper vår skröplighet", och "manar godt för oss med outsägliga suckar". Härom säger åter Luther på förutnämnda ställe, att du icke må vänta eller begära, att det förtroliga abba-ropandet skall vara ensamt och allena i ditt hjärta; där måste ock vara ett mordskri, som drifver och öfvar dig i ett sådant ropande, såsom alla helgon vederfarits. Din synd måste ock skria, d. ä. åstadkomma en stark misströstan i ditt samvete. Men Kristi Ande skall och måste öfverskria detta skriet, d. ä. verka en starkare tillförsikt, än din misströstan är. Såsom Johannes säger: "Däraf veta vi, att vi äro af sanningen, och vi kunna inför honom stilla våra hjärtan, hvadhelst vårt hjärta må anklaga oss för, ty Gud är större än vårt hjärta och vet allt" (1 Joh. 3: 19, 20). Här säger Johannes tydligt, att just de, som "äro af sanningen", ännu blifva "anklagade af sina hjärtan", ty hjärtat känner endast det, som är i oss, nämligen synd och ovärdighet; och att vi måste "stilla våra hjärtan inför Gud", och det därmed, att "Gud är större än vårt hjärta och vet allt", nämligen äfven hvad vi hafva i Kristus. Detta ställe visar tydligt, att de sanna helgonen, äfven i nya testamentet, hafva icke blott kännning af synden, utan äfven anfäktning för sin tro, så att deras hjärtan anklaga dem, såsom Johannes här säger. Sådant se vi ock, då aposteln Paulus tröstar de trogna sålunda: "Vi hafva icke en öfverstepräst, som ej kan hafva medlidande med våra svagheter o. s. v. Därför, låtom oss med frimodighet framgå till nådens tron, att vi må få barmhärtighet och finna nåd". Sådana ord sägas ju aldrig till dem, som hafva en ständigt orubbad frid. Men aposteln skrifver detta just till de trogna.

Ja, det var ju Herrens eget sätt att pröfva sina trognaste vänner med antydningar, att han icke ville dem något; såsom då han till sin egen moder säger: "Kvinna, hvad har jag att göra med dig?" och då han kallar den kananeiska kvinnan en hund, men strax därpå säger: "Din tro är stor". Då nu härtill kommer, att vi aldrig här på jorden äro fullkomliga i tron och af naturen äro böjda för misströstan samt därjämte äro fulla med synd och beskutas af satans glödande pilar, så kan af allt detta icke följa annat än anfäktning för tron, svaghet och kamp för att behålla barnaförtrostan — såvida vi icke äro tjusta med en sådan ande, som ingen verklig syndakännedom äger, ingen

trospröfning erfar. Men om vi rätteligen känna vår synd och dessa samvetets domar: du bryter mot Guds vilja, därför är Gud vred på dig; då måste det visserligen blifva en hård kamp för tron. Ty då hafva vi intet annat mot alla sådana "mordskri" i själen än det nakna ordet; Kristus är oss då ofta djupt förborgad, vi se honom icke, vi känna icke hans ljuflighet, utan tycka oss tvärtom känna, att han är vred på oss.

"Men midt under dessa lagens förskräckande hotelser*, då synden såsom en åska dundrar i samvetet och djäfvulen på det förskräckligaste ryter, just då börjar den Helige Ande att i vårt hjärta ropa: Abba, Fader! Och detta rop öfvergår vida lagens, syndens, dödens och djäfvulens starkaste skri, ja, tränger sig genom molnen och himmelen ända till Guds öron. Men huru tillgår detta? Under allvarsamma anfäktningar och samvetskamp händer det visserligen, att vi omfatta Kristus och tro, att han är vår Frälsare; men då förskräcker oss lagen mest, då förvirrar oss synden mest, då anfaller oss djäfvulen med alla sina skott och pilar och försöker af alla krafter att fråntaga oss Kristus och all tröst. Där fattas då föga, att vi duka under och förtvifla. Vi äro då det krossade röret och den rykande veken (Matt. 12: 20). Men då hjälper Anden vår skröplighet med sin outsägliga suckan och sitt vittnesbörd". — Så kämpar barnaskapets ande mot anfäktningen genom att starkt och oafbrutet ropa: Abba, Fader! Ty ju mer dessa våra fiender anfalla, anklaga och plåga oss med sina rop, desto mer sucka vi, omfatta Kristus, åkalla honom med hjärta och mun, hänga oss fast vid honom och tro, att han för oss har kommit under lagen, på det han skulle förlösa oss ifrån dess förbannelse. Detta andens kämpande mot misströstan betecknar aposteln därmed, att han säger: vi ropa, skria: Abba, Fader.

Må dock ingen tänka, att vi själfva alltid förnimma det såsom ett ropande. Nej, under anfäktningens mörker och svaghet tycka vi väl oftast, att det knappt är ett suckande. Och om vi då likväl kunde tro, att Guds öron, hjärta och tankar dock äro vända till detta svaga och vanmäktiga suckande, så skulle vi ändå hafva en stor tröst. Men då hör det till pröfningen, dels att Gud fördöljer sig, såsom han alltid gjort med sina heliga, dels att vår tro ännu är svag efter känslan, så att vi tycka, att Gud icke skall bry sig om oss. Svårigen kunna vi tänka, hvad likväl Herren försäkrar, att ett sådant bekymradt barns

* Så talar Luther i sin förklaring öfver Galater-brevet.

suckande är för hans öron ett starkt rop. Nej, vi mena fullt och fast, att det knappt är ett svagt bedjande eller suckande. Kristus säger likväl, att äfven sådana tysta suckar, som under natten uppstiga från hans bekymrade barns hjärtan, för honom äro ett ropande, som så starkt angriper hans hjärta, att han icke kan uthärda därmed, utan att hjälpa dem. Han uttrycker detta med den orättfärdige domarens ord om den nödställda änkans böner. Domaren säger, att hon med dessa "öfverföll", egentligen besvärade eller plågade, honom. Då tilllägger Kristus: "Hören, hvad den orättfärdige domaren säger. Skulle då icke Gud skaffa rätt åt sina utkorade, som ropa till honom dag och natt, och visar han icke långmodighet mot dem?" Så sade ock Herren Gud till Mose vid Röda hafvet: "Hvarför ropar du till mig?" (2 Mos. 14: 15). Berättelsen säger dock helt annat, än att Mose ropade till Gud. Detta ropande måste hafva varit mycket hemligt, icke blott för folket, utan ock för honom själf; ty han var starkt syselsatt med att stilla det förskräckta folket och talade idel tröstens ord till detsamma. Men i hans hjärta har varit en hård kamp mellan tro och fruktan, ja, ångest och nöd; det märka vi däraf, att Herren säger, det han ropade. Ställningen var mycket svår och hotande: Mose såg hela skaran af Israels barn på det farligaste sätt inspärrad, på båda sidor med branta berg, framför sig med hafvet och på ryggen med den egyptiska hären, så att de ingenstädes kunde komma undan — och i denna nöd hade han fört dem. Folket är i förtviflan och ropar: "Funnos då inga grafvar i Egypten, eftersom du har fört oss hit till att dö i öknen? Var det icke det, vi sade till dig i Egypten? Vi sade ju: Låt oss vara, att vi må tjäna egyptierna" o. s. v. Här var nu den fromme Mose utan tvifvel i den förskräckligaste ångest och nöd, ty trots allt hvad han efter tron och Anden tillsade folket om Guds mäktiga hjälp, har dock naturen hos honom gått sin väg och sett endast det, som syntes, nämligen oundkomlig lifsfara för hela Guds Israel. Utan tvifvel har ock djäfvulen uppfyllt hans hjärta med sitt mordskri och sagt: Hela detta folk skall i dag förgås, ty här finnes ingen utväg att undkomma; och till denna förskräckliga olycka är du ensam orsaken, du, som förde dem ut ur Egypten. Då var han väl i sådan ångest, att han svårligen kunde andas. Och då säger Gud, att han ropade. Så höra Guds öron. Han hör ett ropande, där vi icke ens förnimma något bedjande. När en kristen går i tysta hjärtequal, i bekymmer och vanmakt och icke alls kan bedja, såsom det tyckes honom, då hör Gud från hans hjärta ett beständigt ropande,

ja, så starkt, att han hör ingenting annat än detta bekymrade barns rop. Såsom vi här vid Röda hafvet se, att allt fiendens härskri och allt folkets jämmerrop kunde för Guds öron icke öfverrösta de tysta suckar, som gingo ur Moses hjärta. Gud hörde intet annat rop än af honom och gjorde nu de största under af nåd och hjälp. Vi böra därför aldrig under anfäktningen bedöma saken efter vår känsla eller efter det hotande ropet af synden och lagen. Vilja vi här följa vårt tycke och sätta tro till dessa rop, så skola vi alldeles förtvifla; utan vi böra veta, att då en förskräckt själ åkallar Herren Jesu namn, om ock endast med hjärtats tysta suckar, är detta, såsom vi nu funnit, det starkaste rop för Guds öron, hvilket mer än något annat griper och rör hans hjärta. Aposteln säger (v. 27), "att den, som rannsakar hjärtan, vet, hvad Andens sinne är"; han hör från det ängsliga hjärtat ännu endast det gripande barnaropet: "Abba, Fader".

Så hafva vi i detta förträffliga ord fått skåda det rätta hjärteförhållandet hos Guds barn, förhållandet i afseende på deras frid och deras fruktan. Då aposteln säger: "I hafven icke fått trälldomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnskapets ande", lära vi, att det rätta förhållandet är ett försonadt och förtroligt barna Umgänge med Gud, däri man öfvergifvit att vänta på sin egen rättfärdighet inför lagen och nu lefver blott af nåd; vi lära, att det således icke står väl till med oss, då vi äro främmande för Gud, drifvas blott af samvetet och lagen och veta intet af det förtroliga barna Umgänget med Gud. Men då aposteln icke säger: I ären nu befriade från all fruktan, utan säger: från "trälldomens ande"; då lära vi, att barnapsanden icke utesluter den barnliga fruktan, utan fasthellre innefattar i sig densamma; att den icke heller utesluter den hälsosamma fruktan för våra andliga fiender och faror, som påyrkas i allt Guds ord. Och då aposteln ändtligen säger, att vi i barnapskets ande ropa, skria vårt "Abba, Fader", så lära vi, att den sanna tron eller friden icke är en städse ostörd frid, utan just har att kämpa mot anfäktelse, nöd och fruktan, såsom nu är mera utförligt visadt. Och däraf böra vi då lära att alltid misstänka arten af vår frid, om den jämt vore ostörd, aldrig hade någon pröfning och nöd för synden, då likväl den äkta tron alltid skall pröfvas och med kraft ropa, skria sitt "Abba, Fader". Men så hafva vi ock funnit, att vi för sådana pröfningar icke böra misströsta, utan under vårt abba-ropande ännu alltid vänta det bästa af vår Fader, hvilken äfven hör hjärtats tysta suckar såsom starka rop. Så säger han ock i Ps. 91: 14, 15 om en i nöden sjunkande själ: "Han håller sig intill mig,

därför skall jag befria honom; jag skall beskydda honom, därför att han känner mitt namn. Han åkallar mig, och jag skall svara honom. Jag är när honom i nöden; jag skall rädda honom och låta honom komma till ära“.

16. Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn.

Anden själf. Själfva Guds Ande vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. Detta är blott en kort förklaring af barnskapets ande, som omtalas i föregående vers. Aposteln vill säga: Hemligheten af barnskapets ande och dess abba-ropande är den, att Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. Den Helige Ande i de trognas hjärtan förenar sitt vittnesbörd med deras andes, till att förvissa dem om barnskapet hos Gud. De hafva denna saliga visshet icke blott af Andens frukter i hela deras lif, utan „Anden själf“ gifver dem ock ett särskildt vittnesbörd därom i deras hjärtan. Sådant innehåller denna vers.

Vi märka, att här talas om ett tvåfaldigt vittnesbörd, nämligen först vår andes, och sedan Guds Andes „medvittnande“ med vår ande. Vittnesbördet af vår ande hafva vi då, när vi hos oss själfva finna och erfara just detsamma, som Skriften omtalar såsom Andens utmärkande verk hos Guds barn; således, „när vår erfarenhet stämmer öfverens med Guds ord“, såsom Luther säger. Du vet t. ex., att vår egen natur alltid är andligen död, jordiskt sinnad och fåfänglig; du ser, huru hela världen lefver i säkerhet, icke känner sin synd, icke fruktar för Guds domar; och om hon än har medvetande om en Gud och vill frukta och tjäna honom, är dock Kristus, försoningen och vägen genom honom en dårskap för hennes förnuft. Härjämte har hon i sin fromhet blott sig själf och sitt eget bästa till mål; hon vet icke af någon ren och oegennyttig kärlek till nästan. När du nu trots all din skröplighet finner, att ett nytt förhållande i alla dessa afseenden uppstått hos dig, alldeles sådant som Guds ord lär, så att, i stället för det förra dödslugnet, du nu har en ande, som aldrig mer kan vara nöjd blott med jordens goda, ej heller nöjd med dig själf, utan du ständigt behöfver Guds vänskap och Kristi försoning; du ständigt blir straffad för synd, olydnad och otrohet, men har fått ett fäste i Kristus och hans evangelium, hvartill du alltid flyr, och hvori du nu har din egentliga lifskälla, din visdom, din rättfärdighet, din helgelse o. s. v., ja, Kristi försoning är nu ditt lifsbehof, din mat; så att, när du någon tid saknat den näringen, blir du svag, dyster, vanmäktig,

aftagande i din bekännelse, din bön, ditt lefverne; men när du fått ånyo vederkvicka dig med evangeliis ord, blir du åter glad, villig och stark till din invärtes människa. Sådant vittnar visserligen om en ande, som lefver af Kristus, som i Kristus har sin mat. Härtill kommer, att du nu äfven genom samma trosnäring får ny lust att umgås med Gud, ny lifvad håg och kraft att både med ord och gärning bekänna din Frälsare, för hans skull fly synden och göra det godt är. Och när du förr tänkte endast på ditt eget bästa, har du nu fått hjärta för alla människor, så att du bekymras äfven om andras välfärd och fröjdas, när äfven de komma till sanningen och lifvet. Allt detta utgör så utmärkande verk af den Helige Ande, så helt stridande mot naturen, att du alltid, när icke anfäktning och mörker omgifva dig, kan af sådana verk sluta till en födelse af Gud, och således att du är ett Guds barn. Sådant är vår andes vittnesbörd.

Nu måste visserligen den Helige Ande äfven här till hjälpa och upplysa vår ande; ty eljest vore vi icke ens bekväma att se och fatta dessa utmärkande bevis på den nya födelsen. Men skulle vi säga, att detta Andens bistånd vore allt, hvad aposteln här menar med Andens eget vittnesbörd, så ginge vi visserligen miste om fulla meningen af vår text. Här säges icke blott, att Guds Ande hjälper och bistår vår ande vid dess vittnesbörd, utan att han själf utgör ett särskildt vittne. Aposteln säger, att Anden själf vittnar tillsammans med vår ande. Ett sådant uttryck måste innebära, att Guds Ande gifver ett särskildt, bestämdt och omedelbart vittnesbörd. Detta är ock därför sådant, att ingen känner det, utan den som får det (Upp. 2: 17); men på samma gång är det så otvetydigt och verksamt, när det gifves, att det väl förråder sitt gudomliga upphof. Det kan på ett ögonblick försätta den mest nedslagna och sorgbundna själ i en öfvernaturlig glädje och tröst samt skänka honom lust och kraft till att nu med glädje göra och lida allt, som förut var omöjligt. Det är i Skriften betecknad med många ord; såsom när Kristus säger: "Jag skall uppenbara mig för honom"; och åter: "Jag skall hålla måltid med honom"; och när aposteln säger: "Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den Helige Ande, som har blifvit oss gifven". Detta Andens eget vittnesbörd består i en synnerlig förvissning i mitt hjärta, att allt är sant och allt är mitt, som evangelium förkunnat.

Att det är själfva Guds Andes vittnesbörd, bevisar sig i synnerhet genom följande omständigheter: först att då själen med alla nådens medel icke kunde erhålla ljus, tröst och förvissning om nåden, ehuru

hon hörde eller läste de klaraste och trösterikaste ord af Guds mun, så blir det henne på ett ögonblick gifvet att se, tro och fröjdas; för det andra därigenom, såsom redan är sagdt, att det medför sådana verkningar, sådan helig lust och kraft, som själen aldrig förut kunde tillkämpa sig, och således att det står i full öfverensstämmelse med det vittnesbörd, som vår ande, upplyst af nåden, hämtar från Guds verk i själen; hvarför ock aposteln säger, att "Anden samvittnar med vår ande", att vi äro Guds barn. Detta sistnämnda tecken är af högsta vikt att bemärka och fasthålla; ty annars kunde man lätt förvillas att taga för Andens vittnesbörd, hvad som är blott ett verk af en starkt lifvad känsla och inbillningskraft. Naturen är hos somliga människor så liflig, känslan och inbillningskraften så höga, att man lätt kunde anse dessas rörelser för Guds Andes vittnesbörd. Men tänk, när de väsentligaste Andens frukter aldrig följa, utan människan förblir i samma fåfängliga, köttliga, obrutna och stolta sinne som förut — den ena stunden kan hänföras af höga, himmelska känslor, och den andra stunden hafva samma glädje i världen och synden som alltid, hon får aldrig en helig kraft, som gör henne till en Kristi efterföljare; sådant vittnar ju tillräckligt, att hennes tillfälliga fröjdekänsla icke var Andens vittnesbörd. Häraf följer, att det viktigaste vittnesbördet, och det som varar, då alla inre ljus och känslor aftaga, är det, som vi erhålla genom det uppenbarade ordets bestämda förklaringar om hvilka som äro Guds barn. Andens omedelbara vittnesbörd kan stundom gifvas oss vid vår första förening med Frälsaren och kan sedan på långa tider försvinna; stundom åter kan det gifvas, först sedan vi länge med kämpande tro fasthållit ordet. Men alltid är saligheten fästad vid tron på Jesus, icke vid dessa härligare erfarenheter. Det är endast åt dem, som tro, Anden gifver sitt vittnesbörd; såsom aposteln säger: "Sedan I hafven trott, hafven I blifvit beseglade med löftets Helige Ande" (Ef. 1: 13); och i Hebr. 11 upprepar han ofta, att de gamla "genom tron hade fått vittnesbörd, att de täcktes Gud". Den dyra sanningen, att Anden själf vittnar med vår ande om vårt barnaskap, må därför aldrig bortföra någon från det skrifna ordet, från de gamla, fasta grunderna för vår tro, ordet och sakramenten. Hvad som utan Guds ord och sakrament berömmes såsom Ande och Andens vittnesbörd, är alltid en misstänkt ande och ett tvetydigt vittnesbörd; djäfvulen kan därmed förföra mycket fromt folk. Vårt inre ljus måste alltid öfverensstämma med Skriftens enkla ord och pröfvas efter dessa. Den

Helige Ande vill endast gifva oss ljus i ordet, gifva oss nåd och kraft att omfatta detta, då vi eljest icke kunna mottaga frälsning.

Af denna vers märka vi ock, hvilket mörker som behärskar de människor, hvilka rent af neka, att vi här på jorden kunna vara vissa om vårt barnaskap hos Gud. Emedan de själfva icke äga denna saliga visshet, detta Andens vittnesbörd, mena de, att ingen kan äga detsamma. Minns då alltid, att aposteln här uttryckligt säger: "Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn". Och han talar här icke endast om sig, utan om alla trogna, såsom vi se af föregående vers, där han säger: "I hafven fått barnskapets ande". Och huru ofta upprepar icke Johannes i sitt och alla trognas namn: "Vi veta, att vi äro af sanningen"; "vi veta, att vi äro födda af Gud" o. s. v. Måtte då alla trogna hålla denna visshet rätt dyrbar! Det är ju dock öfver all måtta stort och saligt att redan här på jorden hafva visshet om sitt barnaskap i himmelen, att redan här vara och veta sig vara "Guds barn". Nu, huru stort och saligt detta är, kunna vi väl ej i tiden fatta. Dock, saliga de människor, som äga detta! Och därjämte äga ett sådant vittnesbörd, en sådan visshet därom, som är gifven af Gud själf! Äfven då vi icke få det omedelbara vittnesbördet af Guds Ande, hafva vi dock Guds eget vittnesbörd: först i ordet, som säger oss, hvad Gud gjort, för att vi skulle vara hans barn, då han därtill skapat oss, därtill återlöst oss och därtill föder oss på nytt; och för det andra, i det stora synliga tecknet på verkligheten af allt detta, nämligen att nya skapelser, födda blott af Anden, verkligen visa sig, då han helt förändrar både vårt inre och yttre lif, så att vi blifva nya människor för hela tiden. Allt sådant är ju visserligen vittnesbörd, som borde komma oss att ropa af idel fröjd, att vi verkligen äro Guds barn.

17. Men äro vi barn, så äro vi ock arvingar, nämligen Guds arvingar och Kristi medarvingar, om vi annars lida med honom, på det att vi ock med honom må varda förhärligade.

Denna vers har den stora svårigheten med sig, att dess innehåll är alltför härligt för att få rum i våra trånga och otrogna hjärtan; att, huru mycket vi än se, höra och fatta af dess bokstafliga mening, själfva det härliga innehållet dock stannar utanför hjärtat, så att vi ofta sluta med att endast se orden med ögonen och eftersäga dem med munnen: vi kunna icke rätteligen tro, besinna och tillägna oss själfva en så härlig sak, som den vi här se förkunnad. Äfven de,

som tro mest, nödgas dock bekänna detta. Ty betänk blott, hvad här säges, nämligen att, om vi äro Guds barn, så äro vi det i en så sann och verklig mening, att vi äro den store, allsmäktige Gudens arfvingar och den enfödde Sonens medarfvingar i hans eviga härlighetsrike. Det borde ju anses såsom den största ära och härlighet för en arm, ovärdig syndare att blott vara och heta Guds tjänare — en "Guds tjänare" är ju något, som vi med skäl vörda; men här, såsom på flera ställen, säger oss Herrens Ande, att vi, som tro på Kristus, skola icke blott vara Guds tjänare och tjänarinnor, utan Guds sanna barn, "söner och döttrar", "Guds arfvingar" och "Kristi medarfvingar". Det hålles ju för en hög adel, ära och härlighet på jorden att vara en mäktig och namnkunnig konungs eller kejsares son eller dotter; men hvad är dock det emot att vara själfva det gudomliga majestätets barn och arfvinge! Ett sådant barnaskap och arf måste ju innebära och medföra en så omätlig rikedom, ära och härlighet, att ingen människotanke kan fatta, ingen änglatunga uttala det. Men här skola vi erfara, såsom redan är sagdt, att om vi än med allvar hålla det för sant och gudomligt, vi dock icke kunna få det in i hjärtat; det förekommer oss såsom en skön dröm eller dikt; vi veta till slut icke, om något häraf är verklighet och sanning. Och dock vilja vi icke hålla Kristus och hans apostlar för lögnare. Vi känna blott, att det är för mycket stort för att få rum i våra hjärtan. Men nu är det ju likväl icke en dröm eller ett skämt, det är ju dock gudomlig sanning, emedan Kristus själf sagt det; såsom då han talade till Maria om sina bröder och brukade orden: "Min Fader och eder Fader, min Gud och eder Gud". Hvad skola vi då göra, att Gud måtte så öppna våra sinnen, så vidt upplåta våra hjärtan, att denna stora härlighet där finge rum? Herren Gud hjälpe oss!

Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar. Att vi redan här på jorden kunna icke blott vara, utan ock veta oss vara Guds barn, det är, hvad aposteln näst förut förklarat, då han i v. 16 talade om det tvåfaldiga och samstämmiga vittnesbördet, när Guds Ande vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. På denna visshet om barnaskapet grundar han nu vår visshet, att vi ock äro Guds arfvingar, i det han hänsyftar på den allmänna naturlagen, enligt hvilken barnen i ett hus äro arfvingar till föräldrarnas egendom. Men icke nog därmed, att det här på jorden är en naturlag, som gör sig gällande bland alla folk, att arfsrätten följer med barnaskapet; Gud har ock särskildt förklarat, att hans barn äfven skulle vara hans arfvingar. Utom det

vi läsa i bibelns första kapitel, att, då Gud hade skapat människan till sitt beläte, han äfven sade: "Läggen jorden under eder, och råden öfver allt, som rör sig därpå", så säger ock Kristus om den yttersta domen, att han då äfven om himmelens boningar skall säga till sina trogna: "Kommen och tagen i besittning det rike, som eder är tillredt från världens grundläggning". Och på alla andra ställen i Skriften, där den eviga saligheten framställes såsom vårt arf, står det mera tydligt för allas ögon. Därmed har Herrens Ande vanligen velat erinra om hvad som ock är hela evangelii hufvudlära, att vi skola mottaga det eviga arfvet såsom en fri nåd och gåfva, att vi icke skola förvärfva det med några egna förtjänster, utan mottaga det på samma grunder, som ett barn mottager sitt jordiska arf. Blott därför att det är barn, ärfver det faderns ägodelar, äfven om det är ett svagt och sjukt barn, ja, en krymping. Arfslagen frågar aldrig efter barnets förtjänster och egenskaper, utan endast om det är dens barn, hvilkens egendom skall utskiftas. Så beror arfsrätten endast af barnskapet, icke af förtjänst. Därför säger aposteln Petrus, att Gud har "födt oss på nytt till ett oförgängligt, obefläckadt och ovanskligt arf" (1 Petr. 1: 3, 4), och aposteln Paulus, att vi äro "arfvingar efter löftet" (Gal. 3: 29), "löftets arfvingar (Hebr. 6: 17), d. ä. arfvingar till allt det goda, som var utlofvadt i och med Abrahams säd, Kristus (v. 18, 19). Dessutom att vi skola "ärfva frälsning" (Hebr. 1: 14), skola "blifva arfvingar till evigt lif" (Tit. 3: 7), "arfvingar till den rättfärdighet, som är af tron" (Hebr. 11: 7), "arfvingar till det rike, som Gud har lofvat" (Jak. 2: 5); alla sådana ord innebära blott detsamma, nämligen att saligheten och riket äro arf, icke något som kan köpas och förtjänas, utan endast ärfvas.

Guds arfvingar. Här är nu den stora härlighet, som intet människoförstånd kan fatta, nämligen hvad det arf innebär, som Gud själf skall lämna sina barn. Att det måste vara något omätligt stort, som heter Guds arf, eller att vi skola vara arfvingar hos Gud, så mycket kunna vi väl förstå; ja, vi märka äfven af tydliga Guds löften, att han skall rentaf göra oss delaktiga af sig själf, af sin egen härlighet och af allt sitt himmelska goda, nämligen i den mån som en skapad varelse i det förklarade tillståndet kan mottaga däraf; men arten, höjden och djupet af en sådan härlighet kunna vi dock icke fatta i detta lifvet. Ty det är, "hvad intet öga har sett, och intet öra hört och hvad i ingen människas hjärta har uppstigit". Icke ens den lärjungen, som Jesus älskade, och hvilken synes mer än någon af apostlarna fått Guds väsen och råd sig uppenbarade — icke ens han var i stånd att

närmare beskrifva, hvad Guds barn "skola varda"; men så mycket kunde han dock säga, att vi skola "blifva honom lika" och skola få "se honom, såsom han är". Låtom oss något stanna vid detta ställe, nämligen 1 Joh. 3: 2; ty af det korta, aposteln där talar, kunna vi dock erhålla det nödigaste begrepp om hvad Guds arfvingar hafva att vänta. Aposteln visste om sig och andra trogna, att de voro Guds barn — därom talar han med det närvarandes visshet; men från deras förhållande såsom barn öfvergår han till deras förhållande såsom arfvingar, alldeles så som aposteln Paulus i vår text. Men hvad nu arfvingarna skola få och blifva, därom kunde Johannes endast tala såsom om något aflägsset, ännu icke uppenbaradt; och dock säger han, att så mycket var visst och afgjort — "det veta vi", säger han, "att när Gud blifver uppenbar, skola vi blifva honom lika, ty vi skola se honom, såsom han är". Blott det, att vi få "se Gud, såsom han är", att vi icke mer skola se "genom en spegel på ett dunkelt sätt", utan se honom ansikte mot ansikte; icke mer känna "endels", utan jag "skall känna fullkomligt, såsom jag ock blifvit känd" (1 Kor. 13: 12), jag skall med alltid oförminskad hänförelse skåda alla dessa glädjeväckande fullkomligheter, af hvilka gudomsväsendet är omstråladt — blott detta måste ju medföra en utesäglig salighet, beundran, kärlek och fröjd. Ja, om människor och änglar skulle söka att med korta ord utsäga, hvori de förlossades salighet skall bestå, hvad kunde de säga mera rikt än detta: "De skola se Gud". Först skola de därigenom för evigt vara fria från det dunkel i tron, den otrygghet i samvetet och det kval i känslan, som tillhöra detta lifvet. Då vi här vandra i tron och icke se honom, då han ock tidtals undandrager oss känslan af sin nåd; så blifva vi här ofta otrygga och bäfvande, särdeles då vi efter nya förseelser känna samvetets och lagens anklagelser och satans glödande pilar. Allt detta skall nu hafva en ände. Vi skola "se honom, såsom han är", den eviga kärleken och troheten. Men för det andra skola vi ock vid hans ansiktets åskådande uppfyllas af de saligaste fröjder öfver hans egna gudomliga fullkomligheter, hans omätliga höghet och majestät, hans eviga vishet, makt och storhet, hans oändliga kärlek, mildhet och skönhet. Kunde drottningen af rika Arabien säga om Salomos härlighet: "Sälla äro dina män, sälla äro dessa dina tjänare, som beständigt få stå inför dig och höra din vishet" (1 Kon. 10: 8), då äro visserligen de, som beständigt få stå inför Guds anlete och se hans och Lammets härlighet, mer än saliga. Och nu har vår Herre Kristus uttryckligt sagt: "Fader, jag vill, att hvarest jag är, där skola ock de

vara med mig, hvilka du har gifvit mig, på det att de må se min härlighet, som du har gifvit mig" (Joh. 17: 24).

Vidare säger Johannes, att vi genom detta Guds åskådande äfven skola "blifva honom lika". Aposteln antyder, att Guds saliga åskådande skall hafva den verkan på oss, att vi "blifva honom lika", såsom om vi i våra personer då skola upptaga en återglans af den härlighet, som utstrålar från honom. Ja, kunde Moses ansikte blifva skinande blott därigenom, att han på Sinai stod inför Guds ansikte; och kunna vi redan här, blott genom att i tron och anden skåda Gud, "varda förvandlade till samma bild, från härlighet till härlighet" (2 Kor. 3: 18), visserligen måste då, när vi få se honom ansikte mot ansikte, hans bild afprägla sig på oss i en helt annan fullkomlighet än här. Men sättet, huru vi skola göras honom lika, må nu vara anbefalldt åt Gud. Så mycket är dock visst, att han nu skall fullkomligt återställa den afbild af sig, hvartill han i begynnelsen skapade människan, och hvilken i syndafallet förlorades. Vår apostel säger uttryckligt: "Såsom vi hafva burit den jordiskas (Adams) bild, så skola vi ock bära den himmelskas bild" (1 Kor. 15: 49). Vårt hjärta skall då icke vara, såsom nu, en outtömlig källa af synder och kval, utan Kristi helighet och kärlek skola då bo uti oss. Vårt förstånd skall då icke mer vara omhöljdt af den fallna naturens mörker, utan uppfyllt med ljus af Guds eget ljus. Vårt samvete skall då icke mer hafva denna oro, anklagelse och rädsla i sig, som här alltid plågade oss, utan det skall då vara alldeles lugnt och fridfullt i Guds kärlek och i känslan af vår då inneboende helighet. Vi skola då aldrig mer synda mot vår Gud, aldrig mer föra denna klagan: "Det goda, som jag vill, det gör jag icke, men det onda, som jag icke vill, det gör jag"; utan vi skola då fullkomligt kunna vara så goda, fromma och heliga, som vi här önskat, och ännu mycket mer än vi här i tiden kunna önska. Vår kropp skall då icke mer vara behäftad med skadliga begärelser eller med sjukdom och svaghet, utan alltid ren och skön, frisk och stark och lätt; ty den skall nu vara "lik Kristi härlighetskropp". Herren säger uttryckligt: "Då skola de rättfärdiga skina såsom solen i sin Faders rike" (Matt. 13: 43). Vi skola blifva "honom lika", då Guds egna fullkomligheter afspegla sig i våra själar och kroppar och hafva ett fullkomligt herravälde öfver dem, då vi åter hafva de egenskaper, som tillhörde Guds beläte och väsentligen tillhöra hvarje god ande — såsom Gud själf måste hafva skapat oss. Och i stället för den oro, slitning och smärta, som ohe-

liga sinnesrörelser och begär medföra, skall det nu vara en outtömlig springkälla af heliga, rena och aldrig grumlade vederkvickelser i våra hjärtan. Sådant och mycket mer måste höra därtill, att vi skola vara lika den helige och salige Guden.

Men särskildt säger oss Skriften, att vi skola vara lika Gud i kärleken (Matt. 5: 45, 48; 1 Joh. 4: 7, 8), såsom ock kärleken är en sådan hufvudegenskap hos Gud, att Johannes säger: "Gud är kärleken". Varda vi nu lika Gud i kärlek, då måste visst vår salighet till en betydande del skola bestå i den sanna kärlekens tillfredsställelse, nämligen af att se hela den oräkneliga skaran af frälsta själar åtnjuta samma ära, salighet och trygghet som vi. Vår apostel säger ock särskildt, att när pröfvotidens villkor hafva slut, när profetiorna och talandet med tungor försvinna, kärleken dock "aldrig upphör". Om denna kärlekens fröjd, nämligen af att se så många saliga, kunna de trogna göra sig en föreställning genom den började erfarenhet däraf, som de redan här hafva, när de se Guds nåd blifva märklig öfver själar. Tänk då, när vi i Guds paradis skola skåda ut öfver de oräkneliga skarorna af människor, som alla förut kämpat med synd, faror och räddhåga, men nu stå saliga och trygga i Guds härlighet, och då denna salighet genom kärleken växlas och sprides till alla, genom det glada inbördes meddelandet och genom själs inverkan på själ — ja, ännu en gång sagdt, tänk, när alla Guds barn, som varit förströdda i de fyra väderstrecken, äro församlade i sin Faders rike, och alla med samma erfarenheter i det väsentliga, nämligen af sin egen myckna synd och af Guds stora barmhärthighet, tålsamhet och trohet; och då vi med förklarade och fullkomnade själsförmögenheter skola på det lifligaste minnas alla de prof på Guds hjälp och långmodighet, som vi i tiden upplefde, och nu skola förstå hela sammanhanget i alla dessa erfarenheter: visserligen skall allt detta uppfylla våra hjärtan med en utesäglig salighet. Skriften säger oss, att vi då icke skola kunna sakta lofva Guds nåd, utan skola ropa med hög röst: "Frälsningen är vår Guds, som sitter på tronen, och Lammets"! (Upp. 7: 10). Då skall i högsta mening sannas, hvad 126:te psalmen säger: "När Herren återupprättade Sion, då voro vi såsom drömmande. Då fylldes vår mun med löje och vår tunga med jubel". Då skola vi vid minnet af den tillryggalagda vandringen och i åtnjutandet af Guds salighet utbrista: Är detta det arf, som kostade Jesu Kristi blod! O, välsignade lösepenning och välsignade kärlek! Är detta trons ändalykt? Är detta den härlighet, som Skriften talade om? Är detta slutet på

mina bedröfvelser, mina förödmjukelser, mina böner och strider? Då var visserligen mödan ringa mot en sådan vinning. "Och döden skall icke vara mer, icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer; ty det första har gått till ända".

Af sådana Skriftens ord om vårt arf hos Gud kunna vi väl få någon föreställning därom; men omöjligt kunna dock beskrifningen och föreställningen här motsvara saken. Tänk blott, om du tror, att Gud är både kärleken och allmakten, hvad dessa tvenne Guds fullkomligheter lofva! Blott hvad jag redan här, på en genom synden förbannad jord, kan skåda af Guds kärlek och makt, förvissar mig, att någon omätligt stor härlighet väntar dem, som älska honom. Och dock skulle jag icke våga att säga mycket därom, om icke Gud själf sagt oss det förut. Men vi gå nu att betrakta, hvad vidare följer i texten. Aposteln säger icke blott: "Guds barn och arfvingar" utan tillägger ännu:

Och Kristi medarfvingar. Tänk hvilka ord? Detta tillägg förklarar på ett ännu mer hänförande sätt den ärofulla arten af vårt arf. Här får jag närmare skåda den höga betydelsen af orden "Guds arfvingar". Tänk, när vi skola vara "Kristi medarfvingar", den evige Sonens, då måste det visserligen vara ett öfvermåttan stort och ärofullt arf! Och då märker jag, hvilket allvar, hvilken fullkomlig mening, som ligger i orden "Guds barn", nämligen att vi äro det i den verkliga betydelsen, att vi ock äro den enfödde Sonens bröder, att "hans Fader är vår Fader och hans Gud är vår Gud" (Joh. 20: 17). Men hvilken människotanke kan fatta, hvad den enfödde Sonens arf innebär! Om vi rätt besinna, hvad här säges, så skola vi blott stanna i förundran och bekänna, att vi snart sagdt ingenting tro häraf. Här talas om den enfödde, ärofulle Sonen, som har vunnit och förvärfvat riket; och vi skola vara hans medarfvingar. Då måste visst vårt arf icke blott vara öfvermåttan stort, utan ock i det säkraste förvar. Den enfödde Sonen kan ju aldrig förlora sitt arf. Andra, som i Skriften kallas Guds söner, hafva fallit och förlorat sina arf, såsom Adam och de fallna änglarna; men Faderns enfödde har så bestått profvet, att han vunnit och aldrig kan förlora riket. Därför kunna icke heller de, som stå i förening med honom, gå miste om arfvet; därom kunna de vara i den högsta trygghet och visshet, allenast genom sin förening med honom. Vi hafva ock dessutom ett oåterkalleligt fastebref på arfvet, ett testamente, som aldrig kan ändras mer, sedan det är "stadfästadt", icke blott med hans ed (Hebr. 6: 17), utan ock med

”hans död, som gjorde testamentet” (Hebr. 9: 15—17). Kristus har själf dött för arfvets förvärfvande och testamentets beseglande och är tillika själf den egentlige ”arfvingen” till riket (Hebr. 1: 2; Matt. 21: 38), ”den förstfödde bland de många bröderna” (v. 29). Äro vi nu hans ”medarfvingar”, så hafva vi visserligen i honom en säker borgen för vårt arf. Och likväl har Herren därjämte gifvit oss pant eller handpenning på arvet, den Helige Ande i hjärtat, hvilken uttryckligt kallas ”panten på vårt arf” (Ef. 1: 14). Detta hvad vår trygghet om arvet angår. Hvad åter beträffar arfvets omätliga storhet och härlighet, kunna vi icke säga mycket därom i denna tiden, nämligen om hvari vi skola blifva delaktiga med Kristus. Visst säger han själf: ”Jag har gifvit dem den härlighet, som du har gifvit mig”; visst säger han äfven, att vi skola inträda i samma saliga boningar som han: ”Fader, jag vill, att hvarest jag är, där skola ock de vara med mig, som du har gifvit mig”; ja, han säger ännu mer: ”Den som öfvervinner, honom skall jag gifva att sitta med mig på min tron” (Upp. 3: 21), och Skriften säger, att vi skola regera med honom, att han ”har gjort oss till ett konungadöme, till präster åt Gud” o. s. v. Men vi måste bekänna, att allt sådant endast bländar oss, det är för mycket härligt för att fattas af oss. Därjämte se vi ännu alltsammans blott på ”det dunkla sätt”, hvarom Paulus skrifver i 1 Kor. 13. Det är först då, ”när Kristus, vårt lif, varder uppenbarad, som ock vi skola uppenbaras med honom i härlighet” (Kol. 3: 4), och först då skola vi förstå hela innehållet af denna höga hemlighet. Men emellertid äro blott de orden ”Kristi medarfvingar” en källa till de högsta aningar om någon utsäglig härlighet. Måtte blott Gud behålla oss i sin nåd och sanning, till dess vi få mottaga det, som är utlofvadt. Arvet är visserligen ett ”oförgångligt och ovanskligt arf”, ”förvaradt i himmelen”. Men Herren säger dock till oss: ”Behåll det du har, att ingen må taga din krona”; ”var trogen intill döden, så skall jag gifva dig lifvets krona”; och åter: ”Den, som öfvervinner, skall få detta på sin lott.” Så länge vi äro på jorden, stå vi alltså ännu på ett viktigt prof; men det profvet är hufvudsakligen detta: om vi i alla pröfningar och strider ännu alltid kunna förblifva i förening med Kristus. Ty det säkra är, att blott ”i honom är lifvet”, att ”den som har Sonen, han har lifvet.” Stå vi endast i förening med honom, så gå vi alltid till det eviga arfvets mottagande. Men ett hufvuddrag, som då utmärker oss, så sant det var hufvuddraget hos honom, är det, hvarom aposteln nu tillägger:

Om vi annars lida med honom. Detta är löparbanan till härligheten. Vi hafva väl arfsrätten endast genom barnskapet, den är väl förvärfvad endast genom Kristi lidande, men "vädjebanan" till arfvets mottagande är denna: "lida med honom". Detta aposteln tillägg är af synnerlig vikt, såsom ett utmärkande kännetecken på de sanna arfvingarna, de äkta barnen (Hebr. 12: 8), dels till att väcka och afskilja från Guds barns antal dem, som falskeligen inbilla sig äga delaktighet i arvet, då de likväl icke äro Kristi efterföljare, dels ock till tröst för dem, som lida med honom, men lida så, att de ofta äro färdiga att misströsta. Låtom oss då väl betänka dessa ord: "Om vi annars lida med honom." Här säger oss aposteln, att vi äfven i lidandet skola hafva delaktighet med Kristus, hvilken gick genom lidande till härlighet. Det är en så afgjord och bestämd Guds ordning, att lidande skall föregå härligheten, att äfven Kristus, såsom vår föregångare och föresyn i allting, har gått denna väg och uttryckligt förklarar, att vi däruti skola efterfölja honom. Han säger: "Om någon vill efterfölja mig, han förneke sig själf och tage sitt kors på sig hvar dag och följ mig" (Luk. 9: 23). Hvad Kristus led på jorden, måste betraktas i tvenne särskilda afseenden. Först led han såsom försonare för våra synder; för det andra var lidandet hans väg till härlighet. Hvad försoningslidandet angår, däri var han alldeles ensam. Han "trampade vinpressen, han själf allena, utan att någon i folken har bistått honom". Han allena tillfredsställde den gudomliga rättfärdighetens kraf; han allena förtjänade åt oss rättfärdighetens lön, det eviga arvet. Men i det andra afseendet var han vår föresyn och vägvisare; i det afseendet måste vi "efterfölja hans fotspår" och vara honom lika. Skriften lär uttryckligt äfven om honom, att han haft att kämpa och segra för sin upphöjelse, och att han häruti skall vara vårt föredöme och mönster. Såsom då han själf säger: "Den som öfvervinner, honom skall jag gifva att sitta med mig på min tron, såsom ock jag har öfvervunnit och sitter med min Fader på hans tron" (Upp. 3: 21). Äfven i Hebr. 12: 2 uppmanas vi att i detta afseende "se på Jesus, hvilken, i stället för den glädje, som förelåg honom, led korset och aktade icke smälek och sitter på högra sidan af Guds tron". Lidandet är således den lott, som alla Kristi medarfvingar här på orden hafva gemensam med den "förstfödde". Alla arfvingarna måste komma till sitt arf genom bedröfvelse — somliga "genom mycken bedröfvelse".

Men här bör noga märkas, att aposteln icke säger blott: Om vi lida; utan så säger han: "Om vi lida med honom".* Ty icke utgör hvarje lidande ett tecken på Kristi medarfvingar — "den ogudaktige måste ock lida mycket"; och allt hvad lefvande är på jorden lider. Men här är fråga endast om det lidande, som vi hafva genom föreningen med Kristus och i hans efterföljelse, nämligen icke blott världens fiendskap och försmädelse, utan ock all den anfäkning af synden, köttet och satan, som är en följd just af vår förening med Kristus. Och ändtligen det lidande, som utgör Faderns aga, hvilken alltid utmärker hans äkta barn. Först är det en i ordet afgjord sak, att "alla de, som vilja lefva gudeligt i Kristus Jesus, skola lida förföljelse" (2 Tim. 3: 12); såsom Kristus uttryckligt säger: "En tjänare är icke förmer än hans herre; hafva de förföljt mig, så skola de ock förfölja eder." Därför, om någon vill vara en kristen, berömmar sig af tron och hoppet på den eviga saligheten, men har en så beskaffad kristendom och gudaktighet, att han på samma gång kan stå väl med världen, vara aktad och älskad af den allmänna hopen, så ligger däruti blott ett hemskt och afgörande tecken på arten af hans gudaktighet — ett tecken, att han icke är en sann och trogen Kristi efterföljare. Herren har sagt det (Joh. 15: 20; Matt. 10: 25, 34, 39). Vidare hör till lidandet med Kristus allt det lidande af synden och satan, som vi hafva blott därför, att vi kommit i förening med Kristus. Såsom Kristus bar världens synder med ångest och nöd, så att han kämpade, bad och svettades i örtagården, så måste ock alla de, som hafva Kristi Ande, hafva ångest för och kämpa och bedja mot den inneboende synden. Såsom Kristus var frestad och anfäktad af djäfvulen, så måste ock alla trogna här varda förföljda af samma fiende med pinsamma frestelser och glödande pilar. Om någon vill vara en kristen, men har en så beskaffad tro och gudaktighet, att synden icke plågar honom, djäfvulen icke frestar och anfäktar honom, utan han alltid är stark, modig och lugn; så har han däri ett bestämdt tecken, att hans tro och gudaktighet äro falska. Alla heligas historia bekräftar detta. Ändtligen säger Kristus, att de äkta grenarna blifva rensade, de få icke växa fritt och i ostördt lugn såsom de grenar, hvilka till sist endast skola brännas. Och aposteln säger: "Om I ären utan aga, så ären I oäkta,

* Såsom sammanhanget nödvändigt fordrar, att detta ställe öfversättes, ehuru ordet »honom» icke är utsatt i gr.-t. Jämf. 2 Tim. 2: 11, 12.

och icke söner". Och åter: "Då vi varda dömda, varda vi tuktade af Herren, på det att vi icke må varda fördömda med världen". Här af följer, att de som icke i tiden varda tuktade och dömda, de skola till sist varda fördömda med världen. Men detta dömande och tuktande måste, såsom förut är sagdt, noga skiljas från de samvetskval eller de straffdomar, hvarmed äfven de ogudaktiga varda plågade. Lidandet med Kristus kan aldrig rätt igenkännas, om vi icke först iakttaga, att personen måste vara ett Guds barn, som förut är beskrifvet i detta kapitel; en själ, som är dödad ifrån lagen och nu lefver i Kristus (v. 1 o. 2), som är andligt sinnad (v. 5), icke lefver och vandrar efter köttet, utan efter Anden (v. 4, 13), ja, drifves af Guds Ande, barnas-kapets Ande, och i denna Ande ropar: Abba, Fader (v. 14, 15). En sådan själ erfar, att hon har fått en hel mängd nya lidanden, såväl af sin egen inneboende ondska som af djäfvulen och världen — lidanden, som hon förut icke visste af. Alla sådana lidanden har hon således blott därför, att Kristus är i henne; och då utgöra de visserligen säkra tecken på en Kristi medarfvinge, som nu uppfostras för det arf, han skall mottaga.

Vill du nu icke hafva sådana lidanden med Kristus, så må du icke heller inbilla dig, att du en gång skall ärfva härligheten med honom. Många vilja vara kristna, vilja ock till slut blifva medarfvingar med Kristus, men vilja icke här lida något med honom, utan äro så ömtåliga, att om de blott få den minsta stöt, ett hårdt ord eller ett bittert omdöme, äro de genast färdiga att antingen klaga och ropa öfver sitt lidande, eller ock göra en sådan vändning i sin kristendom, att de skola återvinna världens gunst. Likaså vilja de gärna hafva del i det ljufliga, som evangelium omtalar, men någon försakelse, något dödande af köttets lustar vilja de icke veta af. Om de vore uppriktiga och hade nya födelsens kraft i sina hjärtan, men endast lede af stor svaghet, såsom alla trogna måste vidkännas svaghet och brist, så skulle de dock af hjärtat straffa sig för sådan svaghet och otrohet; men när icke detta sker, utan de rent af uppgöra för sig själfva en makligare väg, försvara sin världslikställighet och sitt fria lefverne efter köttets lustar, då hafva de visserligen ett betänkligt tecken, såsom förut är sagdt. Då skola de sannerligen blifva bedragna i sitt hopp om den himmelska härligheten. Luther säger: "Kristus skall på den yttersta dagen då icke erkänna dig för sin broder och medarfvinge, utan fråga dig: Hvar har du din törnekrona! Hvar har du korset, spikarna och gisslet? Han skall fråga dig, om du varit en styggelse

för hela världen, såsom han och alla hans lemmar ifrån tidens begynnelse hafva varit. Om du då icke kan bevisa sådant, så skall han icke kunna hålla dig för sin broder och medarfvinge“. Korteligen: vi måste alla här lida med Kristus, eller skola vi icke komma med honom till härligheten. Detta är det första, vi här böra lära.

För det andra hafva ock alla lidande kristna här en stor tröst, nämligen den, att lidandet icke innebär något ondt tecken, såsom vore Gud icke deras rätte och hulde Fader, då de här måste hafva så mångahanda lidanden. Det kan annars förekomma oss mycket besynnerligt, att när vi börjat tro en så hög nåd hos Gud, nämligen att vi äro hans barn och arfvingar, Kristi bröder och medarfvingar, vi likväl icke här få njuta det till godo, utan tvärtom ofta vara mer än andra människor plågade utifrån med strid, inifrån med förskräckelse, och se andra människor mera lyckliga och sorgfria; såsom i Asafs psalm klagas: "Jag hade så när stapplat med mina fötter, mina steg voro nära att slinta; ty jag upptändes af afund mot de öfvermodiga, när jag såg, att det gick dem väl i deras ogudaktighet. Ty fria ifrån vedermödor äro de till sin död, och deras hull är frodigt. De komma icke i olycka såsom andra dödliga. Men jag vardt plågad hela dagen, och hvar morgon kom tuktan öfver mig" (Ps. 73). I denna frestelse blir det ganska nödigt, för att icke rentaf falla i otro, att gå samma väg till ljus i frågan, som psalmisten där omtalar: "När jag tänkte efter för att begripa detta, syntes det mig alltför svårt, till dess jag trängde in i Guds heliga rådslut och aktade på deras ände" — nämligen både de ogudaktigas och de rättfärdigas. Om de förra säger han: "Sannerligen, på slipprig mark ställer du dem, du störtar dem ned i fördärf. De förgås och få en ände med förskräckelse". Men "mig håller du vid min högra hand; du skall leda mig efter ditt råd och sedan upptaga mig med ära". Detta är nu, hvad ock aposteln här vill lära oss. Han vill föra oss in i "Guds heliga rådslut"; han vill öppna vår andliga syn, att vi skola akta på den nåd och härlighet, som ligger fördold under den tuktan och det lidande, vi här hafva med Kristus; då däremot under en kort lust i synden döljer sig den eviga fördörelsens kval. Sådant ville ock Kristus lära oss med berättelsen om den rike mannen och Lasarus (Luk. 16: 25). Var då vis och låt icke bedraga dig. Har du blifvit ett Guds barn, har du blifvit en sådan människa, som icke mer kan finna ro i synden och världen, men icke heller kan finna ro och tröst i din egen fromhet, utan alltid måste söka och hafva din frid i Kristus, hans förtjänst och hans nåd; så vet,

att allt lidande, som sedan möter dig, inre eller yttre, äfven om det är något mycket besynnerligt och särskildt, utgör endast ett ytterligare tecken, att du är ett Guds barn, som nu uppfostras för himmelen. Glöm aldrig de redan anförda orden: "Om I ären utan aga, så ären I oäkta och icke söner". "Om I nu liden aga, så betar sig Gud mot eder såsom mot söner". Han säger själf uttryckligt: "Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag". Och ju härligare han vill göra ett barn, desto noggrannare är han vid dess uppfostran. Det är ock endast denna aga, som gör, att vi aldrig få ro för våra synder. Har du den erfarenheten, att sedan du kommit till tro och förening med Gud, du aldrig mera har ro för ditt fördärf, utan upptäcker den ena syndaarten efter den andra; så vet, att detta är blott en följd af den Helige Andes tilltagande ljus och tuktan. När den ena frestelsen efter den andra plågar dig, och ditt värsta är, att du måste känna hvarje frestelse såsom en synd och brottslighet, och du därför fruktar, att Gud måste vredgas på dig, ja, tröttna med dig; så är det visserligen en svår konst att kunna räkna sådant för ett lidande, du räknar det blott för synd och ogudaktighet. Men låt icke förvilla dig. Att det är synd i dina frestelser, kan ju aldrig nekas; men om nu sådan synd ängslar och bedröfvar dig, måste den ju utgöra ditt lidande. Har du tvärtom din trefnad och ro i synden, då må du icke kalla henne ditt lidande — och då lär du icke heller ängslas, gråta och kvida öfver henne, men om hon verkligen är ditt lidande, måste hon ju äfven så betraktas. Såsom ock aposteln Jakob så betraktar våra frestelser, då han säger: "Salig är den man, som tåligt lider frestelse; ty då han blifvit bepröfvad, skall han få lifvets krona" (Jak. 1: 12). Och hvad är det, han här menar med "frestelse"? Det förklarar han genast, då han tillägger, v. 14: "Hvar och en varder frestad, då han af sin egen begärelse drages och lockas". Om en sådan frestelse säger han; "Salig är den man, som tåligt lider frestelse". Att synd och frestelse nu äro ditt lidande, det verkar den inneboende Anden. Och sådant vittnar, att du är under tuktan och uppfostran för något annat lif än detta. Likaså, om du har den erfarenheten, att du aldrig mer kan få hafva någon jordisk lycka och glädje ostörd, utan hvadhelst du företager, du alltid skall lida, och att allt detta mer och mer vänder din blick till den eviga glädjen, så vet, att allt detta utgör ett tecken på Guds omsorg om din själ och en uppfostran för en bättre värld än denna. Genom allt hvad du lider, blir den gamla människan alltmer utmattad och dödad, din tro alltmer renad, bönen och ordet alltmer

behöfliga och en salig hädanfärd alltmer kärkommen. Sådant åsyftar Gud, som i allt ser på vår eviga välfärd. Vårt lidande är således en verkan af hans faderliga kärlek och åsyftar, att vi alltmer skola blifva lika hans Sons bild.

På det att vi ock med honom må vardas förhärligade. "Det är ett fast ord", säger aposteln på ett annat ställe, "hafva vi dött med, så skola vi ock lefva med; uthärda vi, så skola vi ock regera med" (2 Tim. 2: 11). Här säger han nu: Lida vi med honom, skola vi ock "varda förhärligade med honom". Detta är ju en utsäglig tröst för alla dem, som här lida med Kristus. Här hafva de haft en så hög ära, att de fått "lida med honom"; och där skall deras ära blifva så stor, att de skola "varda förhärligade med honom". De skola icke blott i tiden följa honom i lidandet, utan skola ock i evigheten följa honom i upphöjelsen. Här i tiden hafva de haft samma fiender som han, samma strider som han; de skola ock hafva del med honom i segern och härligheten; de skola i allt vara hans "medarfvingar". Men är allt detta sant, är du i en så verklig mening Guds barn, att du är Kristi broder och medarfvinge och till sist skall dela den eviga härligheten med honom, lämna då gärna åt världen hennes prål, rikedom och ära, hvilket allt till slut, när det hunnit till sin höjd, intet annat är, än att hon är den osalige djäfvulens barn och medarfvinge till den eviga fördömsen (Joh. 8: 44; Matt. 25: 41); ja, låt hela din återstående vandrings tid vara blott en förberedelse för det härliga lif, i hvilket du en gång skall inträda. Och om du därför här på jorden måste lida åtskilligt med Kristus, så räkna icke mycket därpå, då du likväl går att mottaga en sådan härlighet. När vi en gång hunnit så långt, att vi erfara, hvad denna härlighet vill säga, skola vi visserligen räkna allt jordens lidande för ett intet däremot och gärna, om det gällde, för den härlighetens krona ännu gå i tusen år på jorden i det bittraste martyrskap. — Så har aposteln sett det, när han nu vidare tillägger:

18. Ty jag håller före, att denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras.

I dessa ord kunna vi säkert alla instämma efter förståndet och med munnen. Om detta är nog, så är redan allt väl. Men huru djupt vi mena det, skall hela vårt lif bevisa. Huru djupt Paulus menat det, bevisar hela hans apostlaverksamhet. Se, huru han ilar

från ort till ort mot de grymmaste fiender, mot "bojor och bedröfvelser", blott för att hjälpa så många själar som möjligt till frälsningens ljus. Det har således varit en i hans hjärta brinnande öfvertygelse, att alla tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras. Han hade dock haft mycket flera och svårare lidanden än någon af oss. I 2 Kor. 11: 23—28 upptecknar han ett långt register på sina lidanden och säger: "Jag har fått långt flera slag, oftare varit fången, ofta varit i dödsnöd; af judar har jag fem gånger fått fyrtio slag, ett mindre; tre gånger har jag blifvit gisslad, en gång stenad, tre gånger har jag lidit skeppsbrott. Ofta har jag varit i faror på floder, i faror för rövare, i faror för landsmän, i faror för hedningar, i faror i stad, i faror i ödemark, i faror på haf, i faror bland falska bröder; i möda och besvär, i hunger och törst" o. s. v. Och dock säger han ur djupet af sitt hjärta: "Jag håller före, att denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras". Härtill har dock utan tvifvel mycket bidragit, att Gud en gång hade förunnat denne apostel en sådan blick in i den himmelska härligheten, som åt ingen af oss. Aposteln säger, att han vardt "uppryckt ända till tredje himmelen", "till paradiset", och "hörde utsägliga ord, hvilka ingen människa får utsäga", ja, att han icke ens visste, "om han var i kroppen eller utom kroppen" (2 Kor. 12). Om ock vi hade haft någon sådan erfarenhet, skulle äfven vi utan tvifvel räkna allt, hvad jorden har, både ljust och bittert, för ett intet. Men om vi nu äro så beskaffade, att vi väl med munnen kunna eftersäga dessa apostelns ord, men, så snart en vederböda, ett lidande träffar oss, genast blifva otåliga, klaga och kvida, så är visst hufvudorsaken den, att den närvarande vederbödan synes och kännes, men den tillkommande härligheten ännu är oss fördold. Vi äro dock visserligen icke utan skuld i denna vår klenro och otålighet; ty om vi mera sökte trons och hoppets förökelse, så skulle vi ock hafva mera däraf. Därför vore det väl värdt, att vi något flitigare betraktade dessa ämnen och anropade Gud om hans nåd att få dem in i hjärtat.

Denna tidens lidanden. Med de orden erinrar aposteln, att huru bittra våra lidanden än äro, så vara de dock endast denna korta tid (om vi äro Guds barn). Äfven i 2 Kor. 4: 17 anmärker aposteln om vår bedröfvelse, att den är "timlig" eller hastigt öfvergående, men härligheten "evig". Detta borde vi alltid väl besinna; ty vi hafva alla den arten, att när något lidande påkommer, så tyckes det oss, som

vore det oändligt, och genom denna falska föreställning blir lidandet mångdubbelt svårare. Vi borde därför skynda att besinna, att det snart skall hafva slut. Om det ock vore sådant, att det varade vår lifstid igenom, så är det ju dock endast en kort stund mot den oändliga evighet, som väntar oss. "Få och onda hafva mina lefnadsår varit", sade den hundraårige patriarken. Snart skola alla lifvets erfarenheter vara bakom vår rygg. Därför säger åter aposteln: "Men det säger jag, mina bröder, att tiden härefter är kort, på det att de, som gråta, må vara, såsom gråte de icke, och de som fröjda sig, såsom fröjdade de sig icke; ty denna världens väsende förgås". Har du något mycket bittert lidande, så sörj dock måttligt; det varar icke länge, "tiden är kort". Sådant betänkte Mose, då han "hellre ville lida misshandling med Guds folk, än till en tid hafva lust i synden, och höll Kristi försmädelse för större rikedom än Egyptens skatter, ty han såg efter lönen". Då nu aldrig det ändliga kan jämföras med det oändliga, är redan detta tillräckligt skäl att akta denna tidens lidanden för intet mot den tillkommande härligheten, hvilken blir evig och utan ände. Dessutom är ock intet Guds barns lidande utan sin åtföljande hugsvalelse. Herren är när oss i nöden och gläder våra hjärtan med sin nåd; hvarom aposteln säger: "Såsom Kristi lidanden rikligen komma öfver oss, så kommer ock vår hugsvalelse rikligen genom Kristus" (2 Kor. 1: 5). Därför är visserligen allt vårt lidande mycket ringa mot den "eviga fullvikten af härlighet".

Den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras. Märk orden: "som kommer att uppenbaras". Här är orsaken, hvarför vi så ogärna lida något: härligheten är icke ännu uppenbarad; vi se den icke med ögonen, den är oss ännu fördold, och vår tro är svag. Luther säger: "Om det blott vore en härlighet, som man såge för ögonen, o, hvilka sköna och tåliga martyrer skulle vi icke då vara! Om någon stode på andra sidan af en flod med en kista full med dukater och ropade: Den som vill våga att simma öfver, honom skola dessa dukater tillhöra; hvilket simmande skulle icke då uppstå för de dukaternas skull, som man såge för ögonen!" Ja, huru många exempel härpå ser man icke i hela världen, nämligen huru människor fika och arbeta, våga och lida, när blott lönen är synlig! Huru vågar icke en sjöfarande sitt lif på de mest äfventyrliga haf, blott därför att han anser sig viss om lönen, när resan är öfverstånden! En köpman fikar och reser hela världen omkring och vågar både kropp och själ, blott för att vinna gods och penningar. Huru många yngling arbetar icke dag

och natt på de mest nedtryckande studier, blott därför att han ser för ögonen de utmärkelser, den krans och de borgerliga förmåner, som vänta dem, hvilka lyckligt genomgått profven! Men här, då Gud bjuder oss att kämpa för en evig krona och härlighet, då äro vi så tröga, ovilliga och vanmäktiga, att vi knappast förmå oss att med Guds ord och bönen underhålla vårt andliga lif, mycket mindre vilja våga och lida något för Kristi skull. Och hvarför? Endast därför, att den utlofvade härligheten icke ännu är uppenbarad. Vi se icke för ögonen, att när lifvets resa är slutad, skall Gud införa oss i sitt paradiset och på den yttersta dagen gifva oss icke blott en skön, stark och skinande kropp, utan ock en så stor härlighet, att vi skola "varda honom lika" — och skola vara saliga för hela den oändliga evigheten. Nej, vi se här intet härligt, utan först under hela vår lefnad blott en arm syndare, som ännu är full med skräpligheter, och äntligen, när lifvet slutar, se vi blott, huru den skräpliga kroppen förvissnar, dör, förvandlas och begravnes. Här fordras då andliga ögon, att vi må se de ting, som icke synas. Likasom all sommarens fågring är fördold under vinterns drifvor och mörker, men vid vårtiden åter bryter fram i all sin skönhet; så är ock den tillkommande härligheten nu fördold under tidens vedermöda, men skall lika sant en gång uppenbaras, som sommaren efter vintern. Herren har sagt det. Här fordras, att vi veta, på hvem vi tro, nämligen att han är en allsmäktig och sannfärdig Herre, som icke kan svika sina egna ord och sina troende vänners hopp. — "På oss", säger aposteln — härligheten skall "på oss uppenbaras". Då han likväl började versen med "jag" — "jag håller före" — och nu säger, att härligheten skall uppenbaras på "oss", låter han därmed förstå, att den skall tillfalla icke blott de stora helgonen, Paulus och Petrus m. fl., såsom vi vanligen mena, utan ock alla trogna, äfven de ringaste och skräpligaste, så snart de likväl finnas iklädda Kristi rättfärdighet; "ty dem Gud har rättfärdiggjort, dem har han ock förhärlijat" (v. 30). "Det är ingen åtskillnad; ty alla hafva syndat och varda rättfärdigade utan förskyllan". "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar". Sådant ligger i det ordet "oss". Och detta är just hufvudsaken i tron, att du ock kan tro det ordet "oss" och säga: Äfven på mig, arme, skall Gud uppenbara sin härlighet. Är denna tro lefvande i hjärtat, då skall du äfven gärna lida något med Kristus, emedan du till sist äfven skall "förhärlijas med honom". Och så sant Herren själf har lofvat allt detta, skall han ock fullborda det. Efter en kort tids vedermöda, pröfningar, strider och bekymmer skola

vi få se honom, såsom han är, då han skall komma att hämta sin kämpande församling, den älskade bruden, och gifva henne en evig glädje och säga: "Se, vintern är förbi; regntiden är förliden och har gått sin kos; blommorna visa sig på marken; tiden har kommit. Stå upp, min älskade, och kom!" (Höga V. 2: 11—13). Herren har sagt det. "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar". Gud föröke oss tron och hoppet och hjälpe oss lyckligt igenom till den saliga erfarenheten!

19—22. Ty skapelsens trängtan bidar efter Guds barns uppenbarelse. Ty skapelsen har blifvit underkastad vanskligheten, icke af fri vilja utan för dens skull, som har underkastat henne, på en förhoppning, att ock själfva skapelsen skall varda frigjord ifrån förgängelsens trældom till Guds barns härliga frihet. Ty vi veta, att hela skapelsen med oss suckar och vändas ända till nu.

Med denna höga och storartade framställning, om skapelsens suckan efter förlossning, har aposteln till syftemål att gifva Guds barn en ytterligare grund för vissheten och storheten af deras tillkommande härlighet, hvarom han i näst föregående vers har talat. Därför börjar han med ordet *ty* — "ty skapelsens trängtan" o. s. v. Emedan Gud i begynnelsen skapade allt, hvad på jorden är, till sina barns tjänst och glädje, och därmed till sitt härliga namns lof och ära, men denna skapelse vid vårt syndafall fick sin del af förbannelsen (1 Mos. 3: 17, 18), så att den nu icke uppfyller denna sin ursprungliga bestämmelse, i det den dels icke tjänar Guds barn så, som den skulle hafva tjänat dem, om synden icke tillkommit, dels ock till största delen tjänar Skaparens fiender och försmädare, ja, tjänar synden, emedan den af de flesta människor missbrukas till synd; så är dock detta ett förtryck, en trældom, som skapelsen lider mot sin vilja (v. 20) eller utan sin skuld, men för hans skull, som underkastat den sådan trældom. Detta missförhållande skall dock icke alltid vara; skapelsen är underkastad förgängelsens trældom "på en förhoppning", att också den en gång skall varda befriad därifrån till Guds barns härliga frihet. Detta är den egentliga saken, som här framställes. Men likasom profeterna ofta tala om den förnuftslösa skapelsen såsom om förnuftiga varelser, då de t. ex. säga, att berg och högar fröjdas, att träd på marken klappa med händerna, att sol och måne, vilddjur och fiskar lofva Herren; så ser ock aposteln andliga öga hela skapelsen i en lidande, en orolig trängtan att komma till sitt mål; han hör skapelsen sucka

och vändas i väntan efter Guds barns och sin egen förlossning från den närvarande tråldomen. Och detta framställer aposteln, såsom redan är antydtt, till att styrka och uppmuntra alla kristna, för det första med den visshet, den borgen för vår härlighets uppenbarelse, som ligger däruti, att hela skapelsen först med Guds barns härliga frihet skall komma till sin bestämmelse. Ty de måste då visserligen hafva ett annat och bättre lif att vänta, emedan den närvarande världsordningen icke kan vara den rätta, eller den som Gud i begynnelsen åsyftade, utan vi hafva, efter hans löfte, att vänta nya himlar och en ny jord. Och för det andra skulle de besinna storheten af den härlighet, som då kommer att uppenbaras, när hela skapelsen skall förnyas och förhärligas till deras härlighets uppenbarelse, när alla Guds skapade verk, nämligen de som skola tillhöra den nya himmelen och den nya jorden, skola renas, förnyas och förskönas blott därför, att Guds barns härlighet desto mera skall framstå.

Skapelsen. Ordet "skapelsen" åsyftar här icke själfva skapelsehandlingen, utan det skapade, de skapade tingen, emedan skapelsen här framställes såsom lidande, suckande. Och att ordet "skapelsen" här icke, såsom några mena, betecknar de förnuftiga varelserna, änglarna eller människorna, utan hvad man annars kallar naturen eller naturens rike, skola vi snart finna. Det kan icke beteckna änglarna; ty de goda änglarna äro ju icke under "förgängelsens tråldom" och kunna därför icke heller vänta på någon förlossning; och de fallna, onda änglarna kunna ju aldrig längta efter Guds barns förlossning och härlighet och hafva icke heller någon sin egen förlossning att vänta. Det kan icke heller beteckna människorna; ty dessa äro alla antingen Guds barn eller den ondes barn. Det kan icke åsyfta Guds barn, ty dessa äro här uttryckligt åtskilda från den skapelse, om hvilken aposteln här talar; icke heller kan det åsyfta de människor, som icke äro Guds barn, ty dessa hafva ingen längtan efter att Guds barn skola uppenbaras, hvilka de tvärtom hata; icke heller skola dessa någonsin befrias från fördärfvets tråldom, utan skola till sist gå bort till det eviga fördärfvet. Således återstår endast, att här åsyftas den förnuftslösa skapelsen, de lefvande eller liflösa tingen, himlarna och jorden, elementen, växterna och djuren. Aposteln vill säga, att skapelsen, hvilken för syndens skull genom Guds dom blef underkastad vanskligheten, skall återställas från sin närvarande förnedring, under hvilken den suckar, och att den, enligt Guds löften om en förnyelse, väntar att tillika med Guds barn få del i befrielsen från förgänglighet

och fördärf och att med dem iklädas den härlighet och skönhet, i hvilken den en gång trädde fram ur Skaparens hand. När en dotter i ett rikt hus skall stå brud, blir hela huset renadt, prydt och siradt för högtidligheten; alla gäster, ja, äfven tjänstfolket skola då bära sina högtidskläder. Skapelsen är det rika hus, i hvilket Gud insatte människan till barn och arfvinge. När Kristi brud skall ingå i sin brudgums härlighet, när Guds barn skola aflägga den ringhet och det förakt, hvarunder de i tiden varit fördolda, och uppenbaras i deras sanna höghet och härlighet, då skall ock allt, som tillhört deras boning, förnyas, renas och prydas; hvarom aposteln Petrus talar i sitt 2 brefs tredje kapitel, där han säger, "att elementen skola upplösas af hetta, och jorden och de verk, som äro därpå, förbrännas; men nya himlar och en ny jord vänta vi, efter hans löfte, i hvilka rättfärdighet bor". De ting, som skola tillhöra den nya jorden och äro tillredda för Guds barn, skola befrias ifrån förbannelsen och återställas i det tillstånd af fullkomlighet, i hvilket de voro, då Gud i begynnelsen såg på allt, som han hade gjort, och förklarade, att "det var mycket godt".

Och att aposteln kan säga om den förnuftslösa skapelsen, att den "suckar", "bidar", "vändas", därpå hafva vi, såsom redan är anmärkt, många exempel hos profeterna, då de tillägna den liflösa skapelsen mänskliga känslor och säga t. ex., att "jorden sörjer", att "oljan trånar bort för människornas ondska"; och däremot, när ett bättre förhållande inträdt, heter det: "Jublen, I himlar, och fröjda dig, du jord; bristen ut i jubel, I berg", och åter: "Strömmarna klappe i händerna, bergen juble med hvarandra inför Herren". "Lofven honom, sol och måne, lofven honom, alla lysande stjärnor; — lofven honom, I berg och alla höjder, I vilda djur och all boskap, eld och hagel, snö och töcken" o. s. v. (Jes. 49: 13; Ps. 98: 8; 148: 3—10. Sålunda finna vi, att människornas synder enligt Skriftens språk, komma skapelsen att sörja, men att skapelsen fröjdas, då Guds vrede återvänder, och han åter bevisar sig nådig. Efter detta sätt talar aposteln här om skapelsens trängtan och ängsliga suckande efter förlossningens saliga tid. — Gr-textens ord på *trängtan* betecknar egentligen en väntan, däri man med upplyft hufvud skådar ut efter den väntade. Lütkekan ser därför här bilden, tagen af en hop människor, som så innerligt längta att se sin älskade konung komma, att de med sträckt hals höja sig öfver hvarandra för att se, om han ännu närmar sig. Så väntar ock hela skapelsen med innerlig åstundan efter något. Och hvad är det då, som den så innerligt längtar efter? Aposteln säger: *Den bidar efter Guds*

barns (egentligen Guds söners) *uppenbarelse*. Här äro Guds barn så fördolda dels under allahanda egen skröplighet, dels ock under tidens vedermöda, kors och lidande, att de icke ens själfva veta, hvilka de äro. Mycket mindre kan världen känna dem (1 Joh. 3: 1). Men en gång skall deras fördolda härlighet framlysa; och därefter väntar hela skapelsen med innerlig åstundan.

Ty skapelsen har blifvit underkastad vanskligheten. "Vanskligheten". Ordet betecknar "fåfänglighet", "föränderlighet", "förgänglighet" och antyder, att skapelsen, som i begynnelsen utgick från den Allsmäktiges hand med sådana fullkomligheter, som anstodo dess upphof, genom syndafallet har blifvit svag, förgänglig och vanskelig. I v. 21 säges, att skapelsen är under "förgängelsens" eller fördärfvets, förstöringens trældom. En sådan dom har öfvergått skapelsen därför, att den icke mer, sedan synden kom i världen, kunde göra människan den tjänst, som den eljest af begynnelsen var ämnad att göra henne; ja, därför att den för människornas onskas skull icke tjänar till Guds ära och människornas väl, utan i de allra flesta fall genom människans missbruk af tingen tjänar till hennes fördärf. Härtill kan äfven läggas, att då skapelsen egentligen var ämnad till tjänst och glädje för Guds barn, hvilka i tingen skulle skåda, älska och ära Skaparen, så tjänar den nu i de flesta fall Guds fiender och försmädare; såsom Luther säger: "Den kära solen, det skönaste och ljufligaste af Guds skapelse, hon tjänar minst de fromma. När hon skiner på en from, så måste hon skina på tusende skalkar, Guds fiender, försmädare och förföljare, röfvare, tjuvar, horkarlar, af hvilka världen är full. Dem måste hon lysa till allt deras ogudaktiga väsende och ondska". Detsamma kan nu anmärkas om allt, som Gud skapat. Brödet, som när oss, vinet, som styrker oss, det måste icke blott tjäna äfven frossare och drinkare, utan i allmänhet och i de flesta fall alla slags ogudaktiga, som icke gifva Gud äran för det goda, de åtnjuta. När ett skönt träd eller blomster fägnar och gläder ett Guds barn, som däri skådar och prisar sin Fader, taga hundratals fåfängans barn blott en sinnlig njutning af dessa Guds skapelser och tänka icke på den himmelske Faderns kärlek, som gjort allt sådant åt sina barn. När ett Guds barn af en stilla dal eller ett majestätiskt berg väckes till åtanke och beundran af Faderns storhet, skåda tusende Guds föraktare på samma skapelse blott med naturliga ögon och tänka icke på Skaparen. Gods och ägodelar få i de flesta fall tjäna afgudadyrkare; det ädla guldets måste ock pryda skökor, den sköna hästen bära Guds buds förtrampare, det stilla fåret

lämna sin finaste ull åt de lättsinnigaste veklingar. Allt detta är ju en förnedrande trældom för skapelsen, som helst skulle tjänat Guds barn, hvilka i tingen skåda, älska och ära mästaren. Ty skapelsen förnedras eller äras, allteftersom den blifver brukad. Tänk, hvilken ära för de grässtrån, som fingo tjäna såsom bädd åt Jesus-barnet i krubban! Hvilken ära för den åsna, som fick bära Herren på sin rygg, och för de palmträd, hviikas kvistar fingo pryda den väg, där han framtågade — ja, äfven för de korpar, som fingo bära kött åt Elia! Däremot, när den goda skapelsen måste tjäna sådana, som aldrig vilja fråga efter Skaparen, utan i hela sitt lif förakta och trotsa honom — visst är detta ett ömkansvärdt förtryck, så att jorden kunde vilja öppna sig för deras fötter.

Ändtligen har ock skapelsen enligt Guds dom på syndafallets dag blifvit i många fall besvärlig och förstörande för människans lekamliga lif. Då Gud sade om jorden: "Törne och tistel skall den bära åt dig", så ligger däruti, att den skulle blifva full med möda, lidande och farligheter för människan. I stället för att vara en trygg, skön och rik boning för Guds barn, är jorden nu i allmänhet ett tungt arbetsfält, framalstrar nu många skadliga ogräs och giftiga örter och har mångenstädes stora sträckor öde och tomma; hennes invånare förskräckas och förgöras ofta af förstörande stormar och öfversvämningar, eldsprutande berg och jordbäfningar, åskväder och hagelskurar, förpestad luft och landsplågende insekter. Allt sådant strider emot skapelsens ursprungliga bestämmelse och utgör således en "förgängelsens och fördärfvets trældom", ett förtryck och lidande för Guds skapelse, hvarunder den vändas och suckar, men dock i underdånighet för sin Skapare går sin väg framåt.

Aposteln säger, att skapelsen har blifvit underkastad vanskligheten "*icke af fri vilja*", d. ä. utan någon sin egen skuld eller bristande vilja att tjäna människan till allt godt; det var endast för människans synd, hon fick denna förbannelsedom öfver sig och försattes i detta tillstånd af oro och sjuklighet, hvarunder hon suckar. Herren Gud sade uttryckligt till Adam: "Förbannad vare marken för din skull". Upproriska undersåtars hus skulle förstöras (Esra 6: 11; Dan. 2: 5), icke för någon skuld hos stenarna eller stockarna i husen, utan för att pålägga deras brottsliga ägare ett förökadt straff och betyga desto större afsky för deras brott, genom att hemsöka dem på de ting, som tillhörde de brottsliga. På sådan grund har människans synd blifvit hemsökt på skapelsen, som utgjorde hennes boning, och öfver hvilken

hon var satt till herre. Detta visar på ett allvarsamt sätt Guds heliga nit emot synden, och hvilket förskräckligt ondt synden är, då den bragt hela skapelsen under fördärfvets och vansklighetens trældom. Fördärf och elände härska, och skapelsen själf måste vittna om, huru dess upphofsman blifvit kränkt. Det vore ett nedsättande af Guds ära att antaga, det hans verk äro i samma skick, hvari de först framgingo ur hans skaparhand, eller att de alltid skola förblifva i sitt närvarande tillstånd. Nej, Skriften vittnar såväl därom, att skapelsen en gång för syndens skull blifvit förbannad, underkastad förgängelsens trældom, som ock därom, att den en gång skall återställas till sin ursprungliga förträfflighet och skönhet. Aposteln säger, att den är underkastad vanskligheten *på en förhoppning*, eller: i det hopp, *att den ock skall varda frigjord från förgängelsens trældom till Guds barns härliga frihet*. Och "frigjord från de fjättrar, som nu binda och tynga henne och göra henne sjuk, oblid och otjänlig, skall hon utbrista i fröjd och skall nu evigt leende och ljuflig lämpa sig i tacksam underdånighet efter sina lyckliga invånares behof och önsknningar, ja, själf lycklig, deltaga i Guds barns härliga frihet och saligt framflytande lif".

Några hafva menat, att skapelsens frigörelse från dess trældom skall ske genom dess fullkomliga tillintetgörrelse, och till stöd för denna mening hafva de anført sådana ställen som 2 Petr. 3: 10: "Himlarna skola med dån försvinna, och elementen upplösas af hetta, och jorden och de verk, som äro därpå förbrännas"; och Upp. 20: 11: "För hvilkens ansikte jorden och himmelen flydde, och intet rum blef funnet för dem". Men många andra tydliga och bestämda texter i Skriften visa oss, att meningen i de två anförda bibelställena icke är, att skapelsen skulle förintas till sitt ämne utan endast till sin närvarande form och beskaffenhet genom att helt och hållet förändras. När ett stycke metall, t. ex. ett föråldradt gyllene beläte, smältes i eld, så "förgås" det till sin form, men icke till sitt ämne. Sålunda skola ock himlarna och jorden omsmältas i eld, men för att åter framkomma, renade och i allt fullkomligare än förut. I det nyss anförda kapitlet af Petri andra bref säger aposteln i v. 13: "Men nya himlar och en ny jord vänta vi efter hans löfte", och i Ps. 102: 27 säges väl om jorden och himlarna: "De skola förgås, men du förblifver; de skola alla falla sönder såsom en klädnad"; men genast tillägges denna förklaring: "Du skall förvandla dem, såsom man förvandlar sin dräkt". Och dessutom må man anmärka: då alla ting i naturen sträfva till sitt eget bestånd, huru kunde då skapelsen sägas trängta

efter, att Guds barn skola uppenbaras, om denna deras uppenbarelse vore förenad med skapelsens slutliga förintelse? Tvärtom skall hela skapelsen med Guds barns uppenbarelse äfven själf mottaga en ny, förskönad gestalt. Aposteln säger uttryckligt i vår text, att skapelsen skall varda frigjord "till Guds barns härliga frihet", d. ä. den skall i sin frigörelse erhålla en med Guds barns härlighet öfverensstämmande skönhet och härlighet, så mycket denna kan gifvas åt skapelsen. Såsom förut blifvit sagdt: när det rika husets dotter firar sitt bröllop, skall också hela huset så prydas och smyckas, att det passar för högtiden. Har förbannelsen för syndens skull sträckt sig äfven till skapelsen, så skall äfven den nåd, som öfverflödar öfver synden, sträcka sig till skapelsens förhärligande. Och såsom straffet för människornas synd blef så mycket större därigenom, att dess följder sträckte sig till skapelsen, så skall ock på samma sätt Guds barns härlighet blifva så mycket större, som äfven skapelsen, hvilken var ämnad till deras tjänst, skall få sin del af deras härlighet. Genom Guds godhet skall skapelsen få del med hans barn och icke med hans fiender. Och om vi än icke förstå alla omständigheter vid den härliga återställelse, som skapelsen med Guds barn har att vänta — huru dessa nya himlar och den nya jorden då skola framträda; därom äro vi dock vissa, att de skola blifva värdiga Guds vishet, kärlek och makt, fastän denna nyskapelse nu öfvergår vårt förstånd.

Aposteln har i vår text tvenne betydelsefulla uttryck om Guds barn. Det förra är: "Guds barns uppenbarelse"; det andra är: "Guds barns härliga frihet". Orden *Guds barns uppenbarelse* säga oss först, att Guds barn äro fördolda här i tiden. Just det, att vi äro Guds barn, är det mest förborgade och orimliga icke blott för hela världen utan ock för oss själfva. Man kan icke se något sådant på oss, som att vi skulle vara Guds barn. Vårt barnskap hos Gud, vår rättfärdighet och härlighet inför honom äro i tiden öfvertäckta med ett tjockt moln af allahanda skröpligheter. Utvärtes se vi ut som andra människor, utom det att vi gå en helt annan väg genom lifvet än världen; men på våra kroppar synes ännu intet gudomligt sken. Vi äro såsom andra underkastade svaghet, sjukdomar, fattigdom, vanmakt och omsider döden och förruttnelsen. Och fastän vår ande är förnyad och helgad, är dock köttet fullt med synd och fördärf; vi hafva en lag i våra lemmar, som kämpar mot den lag, som är i vår ande; vi måste alltid klaga, att vi icke göra det goda, som vi vilja, men väl ofta göra det onda, som vi icke vilja. Huru kunna vi då se, att vi äro Guds

barn? Nej, säger aposteln, "edert lif är fördoldt med Kristus i Gud". Men detta fördolda väsende skall en gång upphöra. Hela skapelsen väntar, att Guds barn skola uppenbaras. Och åter säger aposteln: "När Kristus, vårt lif, varder uppenbarad, då skolen ock I uppenbaras med honom i härlighet" (Kol. 3: 4). Då skola våra själar frigöras från hvarje kvarleva af fördärfvet, och våra kroppar skola blifva lika Kristi härlighets kropp. "Då skall det förgängliga ikläda sig oförgänglighet, och det dödliga ikläda sig odödlighet". Kristus säger: "Då skola de rättfärdiga skina såsom solen i sin Faders rike". Då äro Guds barn uppenbarade, då se de ut såsom Guds barn, när de sitta på sina troner, iklädda härlighetens skinande dräkt. — Då äro de ock komna till sin *härliga frihet*. Vi hafva väl redan här en tvåfaldig frihet, för hvilken vi aldrig nog kunna prisa Gud, nämligen först friheten från syndens skuld och fördömdelse, att vi aldrig skola dömas efter lagen; och för det andra, friheten ifrån syndens herravälde, eller att icke mer vår lifsriktning är efter köttet utan efter Anden; men på samma gång äro vi ock fängslade och förtryckta under allt det nyssnämnda onda, som fördöljer vårt barnskap. Men då skola vi vara fullkomligt fria från allt sådant. Då skola vi aldrig mer besväras af någon strid mellan köttet och Anden; aldrig mer lida af några onda tankar eller af tröghet och kallsinnighet; aldrig klaga: "Det goda, som jag vill, det gör jag icke"; aldrig mer lida af dunkel eller ovisshet i tron. Då skola vi icke heller mer smädas af en lögnaktig värld eller beskjutas med satans glödande pilar; och ändtligen, då skola vi aldrig mer behöfva frukta att gå förlorade. "Och döden skall icke vara mer, icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer; ty det första har gått till ända."

Nu, efter denna Guds barns och sin egen frigörelse från förgängelsens trældom suckar och vändas hela skapelsen med oss, säger aposteln. Och han säger, *vi veta* detta — aposteln har ägt en viss och bestämd kännedom därom — *att hela skapelsen suckar* (egentligen "stönar", d. ä. ur ett tungt och trångt bröst frampressar suckar) *och vändas med oss ända till nu*. Gr.-textens ord på "vändas" är starkt och betydelsefullt. Det betecknar egentligen den vända, som en kvinna har i sin barnsnöd, således födslovända. Skapelsen "vändas" i sin väntan på den slutliga "nyfödelsen" (Matt. 19: 28), då hela naturen skall framträda i en föryngrad och skön gestalt. Huru fördoldt för oss är icke denna tunga suckan och födslovända hos skapelsen! Huru litet se, tro och besinna vi icke, att skapelsen nu icke är i sitt rätta skick, så

fullkomlig som den utgick ur Skaparens hand, eller i den tjänst, hvar-till den var ämnad, utan nu ligger under ett förtryck! Om vi såge och besinnade detta, skulle vi häri hafva ett nytt, för ögonen stående bevis, att Gud ämnar göra något annat, göra en ny jord och nya himlar, i hvilka en honom värdig fullkomlighet och salighet skola råda. Aposteln har härmed velat komma vår skröpliga tro till hjälp, med hänvisning till det vi se med ögonen. Likasom Kristus i Matt. 6, då han talar till sådana kientrogna, som lida af bekymmer om sitt dagliga bröd, visar dem på skapelsen och säger: "Sen på liljorna, sen på fåglarna, Gud kläder och föder dem; ären I icke mycket mer än de?" så gör ock aposteln här och vill säga: Är det icke nog för edert hopp, att I hafven Guds löften om en tillkommande härlighet, så sen på det, som står för edra ögon, nämligen att hela skapelsen nu är i ett skick, som icke kan motsvara den store, fullkomlige Gudens kärlek och makt; att den ligger i en födslovånda och ängslig väntan på den nyfödelse, efter hvilken den skall tjäna Guds barn och icke synden, och tjäna dem på ett så fullkomligt och saligt sätt, som Guds kärlek måste föreskrifva. Detta kan icke ske, medan synden och döden råda i världen, utan endast när Guds barns härliga frihet inträdt. Detta är ju ett storartadt och starkt bevis för den härlighet, som på Guds barn kommer att uppenbaras (v. 18). Men till detta hela skapelsens vittnesbörd fogar nu aposteln äfven det, som ligger i de trognas egen saknad och suckan i denna värld. Han har talat om skapelsens suckan; nu tillägger han:

23. Och icke hon allenast utan ock vi själfva, som hafva Andens förstling, sucka inom oss och bida efter barnskapet, vår kropps förlossning.

Ett ytterligare bevis, att någon nu fördold härlighet skall uppenbaras på Guds barn, ligger däruti, att ehuru de redan här hafva undfått Andens förstling, så äro de likväl icke fullt saliga och tillfredsställda, utan sucka och vändas alltid på jorden under fortfarande förtryck. Ett så halft och ängsligt lif kan icke utgöra hela det fullbordade verket, för hvilket den store, kärleksrike Guden skapat, återlöst och helgat oss; vi måste ännu hafva att vänta ett annat, ett fullkomligare lif. Vi hafva väl, såsom förut är sagdt, redan undfått en evigt prisvärd nåd och förlossning, då vi blifvit befriade både från syndens skuld och från syndens herravälde, då vi åtnjuta Guds vänskap och nådiga närvaro och hafva Andens helgande verk i våra hjärtan. Men

detta allt är ännu blott "förstlingen" af den salighet, som är oss ämnad; det är blott en försmak och handpenning på densamma. "Vi äro väl frälsta", tillägger aposteln i följande vers, men blott "i hoppet", d. ä. icke i åtnjutningen. Detta vittnar, att något annat, något fullkomligt ännu väntar oss. Detta är hufvudtanken i vår text, hvilket skall blifva oss ännu tydligare, om vi närmare betrakta orden däri.

Andens förstling. Förstlingen sättes såsom motsats till fullheten och såsom ett förebud till densamma (3 Mos. 23: 10—20; 1 Kor. 15: 20; Rom. 11: 16, m. fl.). Textens uttryck: "Andens förstling", utgör alldeles icke, såsom några menat, motsatsen till någon Andens fullhet, som i tiden gifves åt mera mognade helgon; ty aposteln talar här om alla Guds barn, alla som hafva Anden, han själf inberäknad, och har i v. 9 helt enkelt sagt: "Om Guds Ande annars bor i eder; men om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till". Hvad han där kallar att hafva Anden, det uttrycker han här med "Andens förstling". Andens förstling sättes således här emot den Andens fullhet, som i himmelen skall gifvas oss. Och Andens förstling består i den delaktighet af Guds Ande, hans pånyttfödande och helgande verk i själen, hvarigenom vi redan här äro nya skapelser, hafva Herrens fruktan och tron i våra hjärtan. Men att aposteln icke blott säger: vi som hafva Anden, utan använder uttrycket "Andens förstling", det är för hans ämne i denna text mycket betydelsefullt och väl taladt. Ty därmed hänсыftar aposteln på Herrens förordning om förstlingskärften, som Israels barn vid påskan skulle frambära till templet, att den skulle "viftas inför Herrens ansikte" (3 Mos. 23), hvilket utgjorde ett högtidligt invigande af skördetiden; förstlingskärften utgjorde en åt Gud helgad underpant på den kommande skörden. Så är ock den i våra hjärtan boende Anden en underpant på den Andens och salighetens fullhet, som en gång skall uppenbaras på oss (jämf. 2 Kor. 5: 5; 1: 22; Ef. 1: 14; 4: 30). Vi kunna ju eljest alltid fråga: Hvarför skulle Gud gifva oss sin Ande, hvarför skulle han verka ett andligt lif i våra hjärtan, helga och uppfostra oss, om han icke ämnade göra oss evigt saliga? Hvarför skulle han göra oss till sina barn i tiden, om han icke ämnade oss till sina arfvingar i evigheten? Häraf se vi, huru Andens största verk i själen utgöra, såsom förstlingskärften, förebud till den kommande skörden. Det är ock just denna inneboende Ande, som gör, att vi sucka, längta, tråna, icke blott efter förlossning från det onda, utan efter barnaskapet, det fulla åtnjutandet däraf, hvarom aposteln här talar.

Vi sucka inom oss. — "Vi sucka". Här uttalar aposteln något, som utgör alla trognas, men i synnerhet de mera uttröttade barnens innersta erfarenhet, något som är okänt för hela världen, nämligen huru dessa benådade ofta dag och natt inför sin Gud, med tung suckan öfver fördärfvet och all tidens vedermöda, längta efter ett bättre lif än detta. Vi åtnjuta visst redan på jorden en börjad salighet, då vi redan här äro fria från all syndens skuld, icke mer dömas efter lagen, utan hafva en evig nåd samt den Helige Ande i våra hjärtan, hvilken dagligen sköter och leder oss; men vårt lif är dock ännu alltid ett tillstånd af lidande och förbidan. Hvad som först och framför allt annat trycker oss, är det alltid vidblådande fördärfvet. Köttet är visserligen fästadt vid korset, men dock icke ännu dödt. De trogna ville så gärna vara alldeles rena och fria från allt ondt; de ville gärna hafva sina hjärtan fulla med Guds nåd, med tro och kärlek, med ett andligt och heligt sinne, men måste till sin stora bedröfvelse ofta känna så mycket af motsatta ting, af lättsinne, ogudaktighet, kallsinnighet, fåfänglighet och alla synder, att de icke veta, hvart de skola vända sig. De önska så innerligt, att de kunde ägna alla sina krafter åt sin Herres tjänst, tänka, tala och göra endast det, som är godt, heligt och nyttigt; men fördärfvet är så mäktigt, att de ofta tala och göra, hvad de måste bittert ångra. De måste därför alltid klaga med aposteln: "Det goda, som jag vill, det gör jag icke, men det onda, som jag icke vill, det gör jag". — Härtill kommer ju djäfvulen, hvilken dels gillrar för oss och frestar oss med allahanda onda ingifvelser, dels ock sedan uppfyller våra hjärtan och samveten med förskräckelse för Guds vrede och dom och kan då äfven af sandkorn göra stora berg, så att vi mena, det vi äro alldeles oerhörda syndare; och långt ifrån att anse oss som Guds älskade barn, frukta vi, att Gud måste vara vred och uttröttad på oss, och att han till sist skall låta oss möta alla våra synder i en evig fördömmelse. Ja, han beskjuter de trogna med så glödande pilar, att det ofta bränner i deras hjärtan såsom af eld. — Så är ock världen, såsom ormens giftiga säd, alltid verksam att förbittra våra dagar, då hon efter sin furstes sätt än förleder Guds barn att i någon mån följa henne efter i synd och fåfänglighet, än åter med sin skadeglädje, sitt hån, sina bittra uttydningar och tillmälen så marterar deras hjärtan, att de ofta hellre vore döda, än de erfore allt detta. — Härjämte kommer ännu öfver somliga kristna äfven yttre lidande, fattigdom, sjukdom, bittra förluster, plågsam saknad, korteligen, "mångahanda

pröfningar" (1 Petr. 1: 6). Allt sådant vore ju likväl ett lätt och tröstblandadt lidande, om nu endast Gud med sin nådiga närvaro alltid vore uppenbar för själen, eller om vi alltid funne vår egen ande rätt vaken, allvarlig och trogen i bön och åkallan; men då är ofta Gud på samma gång såsom tusende mil borta och vår egen ande såsom alldeles vanmäktig och död. Detta är det bittraste af allt, nämligen då Gud på långa tider "är lik en rådlös man, lik en hjälte, som icke kan hjälpa". När själen i sin nöd tager sin tillflykt till honom, på hvilken fäderna ropat och hoppats, och nu likväl icke förnimmer något svar, någon bönhörelse från honom, utan det onda tyckes blifva värre, och endast mörker och vanmakt omgifva själen; då blir den visserligen i någon mån lik sin Herre på korset, hvilken omkring sig såg endast bittra och hånande fiender, inom sig kände syndens förbannelse och bitterheten af alla "fördärfvets strömmar" och uppöfver sig en i vrede bortvänd Gud, så att han ropade: "Hvarför har du öfvergifvit mig?"

Väl hafva icke alla kristna erfarit allt detta; väl hafva ock de mera lidande kristna sina mellantider af lindring och tröst; men äfven i vanligare fall är likväl det inneboende fördärfvet, skröpligheten och vanmakten en sådan börda för dem, som dock hafva Andens förstling, att den kommer dem att bittert sucka och i synnerhet vissa tider längta efter förlossning och sitt barnaskaps åtnjutande. Af sådan suckan hafva vi ett exempel i aposteln själf, då han i sjunde kapitlet först beskriver, huru han "greps fången af syndens lag i lemmarna", och till sist utbrister: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" Äfven i 2 Kor. 5: 4 säger han: "Ty vi, som äro i tältet, sucka och äro betungade." Och huru ofta uttryckes icke denna suckan i Davids psalmer! Korteligen, de trogna känna alltid, att någonting fattas dem i denna värld. De hafva en ande, som icke kan fullkomligt tillfredsställas af något, utom af det fullkomliga goda, den fullkomliga helighet och salighet, som endast då är att finna, när vi äro förlossade från denna syndens och dödens kropp. Aposteln säger: "Vi sucka inom oss", d. ä. i vårt innersta väsende. Vår suckan är ofta icke hörd af något mänskligt öra; den går ur ett betryckt hjärta direkt till Gud; såsom ock David säger: "Herre, du känner all min trängtan, och min suckan är dig icke fördold". Aposteln talar därför i v. 26 om "outsägliga suckar", som verkas af själfva Anden och förnimmas blott af honom, som "vet, hvad Andens sinne är".

En sådan djup och innerlig hjärtats suckan menar här aposteln, då han säger: "Vi sticka inom oss".

Och bida efter barnskapet, vår kropps förlossning. "Barnskapet". Huru skall detta förstås? Hafva vi icke redan fått barnskapet, redan blifvit Guds barn, vi som tro på Kristus? Visserligen; därom har aposteln utförligt talat i v. 14—17. Men det är ju kristendomens hemlighet, att vi ännu "bida efter", hvad vi hafva, eller på en gång äro och icke äro, hvad vi skola varda. Vi äro rättfärdiga och äro syndare, vi äro frigjorda och äro bundna, vi äro konungar och äro trålar. Det ena i Kristus, det andra i oss själfva; det ena kännbart, det andra förborgadt. Så är det ock med vårt barnskap hos Gud: "Vi äro nu Guds barn" (1 Joh. 3: 2), men vi åtnjuta det icke, och vårt närvarande tillstånd är icke i alla afseenden öfverensstämmande med vårt höga stånd. De, som äro "Guds söner", skulle ju äfven vara härliga både till själ och kropp; men detta sker icke, förrän vi äro i himmelen. Först där skall vårt barnskap blifva fullt uppenbaradt; först då äro vi i fullaste och saligaste mening Guds barn, hvarom Kristus säger: "De äro Guds barn, emedan de äro uppståndelsens barn" (Luk. 20: 36.) Det är denna vårt barnskaps fulla uppenbarelse, aposteln här kallar "barnskapet", såsom vi se af v. 19—21, där samma sak uttryckes med orden "Guds barns uppenbarelse" och "Guds barns härliga frihet". Vårt barnskap hos Gud har tvenne särskilda tidsskiften: det förra börjar med vår nya födelse, då vi upptagas till Guds barn, iklädas Kristi rättfärdighet och undfå den Helige Ande, hvilken genom hela lifvet leder och uppfostrar oss, ehuru vårt barnskap nu är djupt förborgadt under det vidlådande fördärfvet och all tidens vedermöda. Det andra tidsskiftet inträder därför då, när äfven vår kropp, förenad med själen, beklädes med all den härlighet och salighet, som måste tillhöra Guds barn. På denna vår härliggörelse, då äfven hela skapelsen skall erhålla sin del däri, syftar ock Kristus, då han i Matt. 19: 28 talar om "den nya födelsen, när Människosonen skall sitta på sin härlighets tron"; ty då skall han "göra allting nytt"; då skola icke blott våra själar, utan ock våra kroppar bära den andre Adams himmelska bild (1 Kor. 15: 49). Då skola Guds barn inträda i det fulla ägandet och åtnjutandet af sitt arf; ty på den dagen skall Herren Kristus säga till dem: "Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som eder är tillredt från världens grundläggning". I himmelen, först i himmelen, beklädas Guds söner med en härlighet, som är passande

för deras höga stånd. Och efter detta uppenbarade barnskap vänta vi, säger aposteln:

”Vår kropps förlossning”. Att icke någon måtte missförstå meningen af ordet ”barnskapet”, som här var användt i en mera ovanlig betydelse, så tillägger aposteln själf till dess förklarande: ”vår kropps förlossning”. Men han använder ock här om ett mycket betydelsefullt ord, som egentligen betecknar ”lösköpande”, ”återlösning”, och brukas om fångars friköpande. Det är samma ord, som användes om ”återlösningen i Kristus Jesus”, och antyder här, att äfven vår kropp på grund af samma Kristi återlösning skall förlossas från en fångenskap, såsom en friköpt krigsfånge befrias från fängelset. Ty en sådan fånge har ock vår kropp varit, först under syndafördärfvet och sedan under döden och förgängelsen. Ja, denna vår kropps förlossning till en evig härlighet är just kronan på hela Kristi dyra återlösningsverk. De otrognas kroppar skola uppstå för att jämte själen ingå i ett evigt fängelse; men de rättfärdigas till en evig ära och salighet. Då skola vi i högsta mening heta ”Herrens förlossade” (Ps. 107: 2); då, när Herren kommer, skall han i högsta mening säga: ”En hämnens dag har jag beslutit, och mitt förlossningsår har kommit” (Jes. 63: 4). Detta blir då en förlossning, som både skall utmärka den allra högsta Guds kraft och därjämte medföra den högsta lycka och salighet, när våra kroppar skola framträda ur dödens fängelse i all den glans och härlighet, som skall göra dem ”lika Kristi härlighets kropp”. Det skall vara ett verk af skapelsens Herre, af honom, som håller i sina händer nycklarna till lifvet och döden; men endast på grund af återlösningen i Kristus Jesus. Hans uppståndelseskraft allena kan bryta grafvens inregel och tystnad. Om den gudomskraft, som härvid skall uppenbara sig, använder aposteln i Ef. 1: 19, 20 hopade uttryck, då han säger ”huru öfversvinneligt stor hans makt är med afseende på oss, som tro, efter hans mäktiga krafts verkan, hvilken han verkade i Kristus, då han uppväckte honom från de döda” o. s. v. Men denna förlossning skall ock blifva så fullkomlig, att ingenting kan vara mera fulländadt; ty ”uppståndelsens barn” skola icke återställas till sitt förra lif, utan till ett tillstånd, som skall vara ett lif af öfversvinnelig ära och ändlös odödlighet. ”Döden skall varda uppslukad i seger”. En sådan seger hafva vi icke genom vårt redan erhållna barnskap och vårt andliga lif, utan endast genom uppståndelsen. Jordiska krigsförare kunna vinna två slags segrar öfver sina fiender: den ena kan kallas en tillfälligt och delvis vunnen seger, som

kommer fienden att fly och beröfvar honom en del af hans styrka, men icke gör, att han ej kan åter repa sig, återvända till slagfältet och försätta segraren i fara att åter förlora, hvad han vunnit. Den andra slags segern kan kallas en fullständig och afgörande seger, hvilken så helt tillintetgör den fientliga makten, att den aldrig mer kan resa sig eller återtaga, hvad den förlorat. En sådan skall den sista segern vara. Då vi här blifva födda på nytt till Guds barn, så har Andens kraft visserligen intagit en del af vårt väsende; vår ande är vunnen, det köttliga sinnet är nedslaget, så att vi nu älska det goda och följa vår Herre genom lifvet; det medfödda fördärfvet, världen och djäfvulen lefva dock ännu, och döden skall ännu bemäktiga sig vår kropp. Men i uppståndelsen äro alla dessa andliga fiender helt nedgjorda; de skola då aldrig mer resa sig och anfalla oss, mycket mindre öfvervinna oss. Då är Kristi seger fulländad, när äfven den sista fienden, döden, är öfvervunnen. Vår återlösning från syndens fördömdelse, från lagens förbannelse och dödens öfvermakt var af Kristus vunnen, när han på korset utropade: "Det är fullkomnad". Men hos oss fullbordas den gradvis. Till största delen sker det i detta lifvet; till den andra i vår död; till den tredje i vår uppståndelse. Den grad af förlossningen, som vi i detta lifvet erhålla, består i vår befrielse från syndens skuld och herravälde, då vi med tron anamma Kristus och blifva Guds barn. I döden åter blifva våra själar befriade från all synd och från allt det onda, som här tryckte dem. Redan detta borde göra, att vi icke skulle betrakta döden med afsky eller fruktan, då denna just tillför oss den andra graden af vår förlossning. Den tredje graden består däruti, att våra kroppar på den yttersta dagen utgå renade, nya och sköna ur dödens fängelse; och denna vår kropps härliga frigörelse kallas därför här "vår kropps förlossning", såsom den sista graden af Kristi återlösningsverk. "Då är det ordet fullkomnad: Döden är uppslukad i seger"; och då skola alla Guds barn sjunga segersången: "Du död, hvar är din udd? du dödsrike, hvar är din seger? Gud vare tack, som gifver oss segern genom vår Herre, Jesus Kristus"! Och då denna segersång bruser omkring tronen, då nedlägger Kristus sitt medlare-ämbete för Faderns fötter (se 1 Kor. 15: 24—28) och framställer alla sina frälsta och förlossade inför honom, som nu är "allt i alla", sägande: "Se, jag och de barn, som Gud har gifvit mig".

Nu, efter denna saliga dag, efter detta uppenbarade barnskap och vår kropps förlossning "bida vi, som hafva Andens förstling",

säger aposteln. Vi "bida", såsom den gamle patriarken, som sade: "Herre, jag bidar efter din frälsning". Vi vänta såsom de trogna i Korint, hvarom aposteln säger: "I väntan vår Herre Jesu Kristi uppenbarelse"; och såsom tessalonikerna, om hvilka han säger, att då de voro omvända från afgudarna till den levande och sanne Guden, "väntade de hans Son från himmelen". Så säger han ock om alla dem, som uppfostras af nåden till att "försaka ogudaktigheten och de världsliga lustarna", att de "vänta det saliga hoppet och uppenbarelsen af den stora Gudens och vår Frälsares, Jesu Kristi, härlighet" (Tit. 2: 13). Ty "Kristus skall för andra gången låta se sig till frälsning för dem, som förbida honom" (Hebr. 9: 28). Så väntade ock aposteln själf efter rättfärdighetens krona (2 Tim. 4: 8). Det var ock i väntan efter detta himmelska hem, som Abraham öfvergaf sitt jordiska fädernesland, och Mose höll "Kristi försmädelse för större rikedom än Egyptens skatter". Det var ock i samma väntan, de öfriga patriarkerna bekände sig vara gäster och främlingar på jorden och sökte ett bättre fädernesland, det himmelska (Hebr. 11).

Men nu: all denna skapelsens och de trognas suckan och bidan efter en salig förlossning har aposteln här anført såsom ett nytt vittnesbörd, att Gud verkligen ämnar gifva oss en sådan härlighet. Herren Gud har icke hos någon levande varelse inlagt ett enda behof eller begär, för hvars tillfredsställande han icke sörjt, om vi räkna allt ifrån barnets första sökande efter näring och behof af modersvården: skulle han nu hos sina egna barn hafva inlagt en så allmän längtan och suckan efter den fullkomliga heligheten och förlossningen ifrån allt ondt, och han skulle icke hafva sörjt för denna längtans tillfredsställande? Nej, känner du Guds hjärtelag, så må du hellre antaga, att om han ock aldrig hade tänkt på en himmel för sina barn, skulle han dock, blott för deras väntan därpå och för alla martyrs hopp i dödsstunden, nu nödgas tänka på att skapa en himmel för att icke svika alla sina trognas väntan och hopp. Men såsom vår text vill visa, är själfva denna Andens förstling och Andens suckan hos de trogna ett inre bevis, att Herren ämnat dem till ett bättre lif än detta. Denna världens barn lefva och trifvas i världen och synden, såsom fiskarna i vattnet, och önskade gärna att få förblifva här alltid. De trognas suckan öfver sitt elände och väntan efter ett bättre lif är därför något, som icke ligger i kött och blod. Men har Guds Ande väckt vår längtan, så skall ock Guds kärlek sörja för dess tillfredsställande. Och ju vissare vi tro detta, desto mer skola vi äfven

längta därefter och af hjärtat bedja: "Tillkomme ditt rike!" Kom, Herre Jesu, och gör slut på syndens och djäfvulens makt, gör slut på detta vårt bedröfligaste onda, att vi ännu alltid synda mot dig, icke kunna tro, icke bedja, icke lyda och tjäna dig så, som vi ville! Ja, kom, Herre Jesu!

24. Ty i hoppet äro vi frälsta; men ett hopp, som synes, är icke hopp, ty huru kan någon hoppas, det han ser?

Härmed löser nu aposteln själf den skenbara motsägelse, som låg däruti, att vi, som redan äro Guds barn, skola "bida efter barnaskapet" (v. 23). Han säger: "I hoppet (men ännu icke i seende och åtnjutande) äro vi frälsta". Kunde vi redan se och känna, att vi äro frälsta, så vore det slut med tron och hoppet; "ty huru kan någon hoppas, det han ser?"

Hoppet. Detta ord har dock alldeles icke den betydelse, som det ofta har i hvardagligt tal, nämligen betydelsen af något ovisst, såsom då man säger: "Jag hoppas, men jag är icke viss därpå"; nej, såsom aposteln själf här uttryckligt förklarar det, utgör det endast motsatsen till seende, icke motsatsen till det, som är visst och säkert. Tvärtom säger han i kap. 5: 2, att vi "berömma oss af hoppet om Guds härlighet", — hvilket ord (vi berömma oss) antyder den allra högsta visshet. Han tillägger ock i v. 5: "Hoppet låter icke komma på skam". Hoppets visshet eller osviklighet beror af dess grund. Hoppas vi på ett löfte af honom, som icke kan ljuga, då kunna vi vara fullt vissa, att vårt hopp icke skall svika oss. Det finnes till och med mänskliga löften, som kunna göra oss mera vissa om de skatter, vi äga genom ett sådant löfte, än om dem vi hafva i våra händer; ty skulle någon säga till en tjänsteman, som har en i lag bestämd löneinkomst: "Du hoppas för hvarje år en så stor summa, men du har ännu icke sett den i dina händer", så skulle han visserligen svara: "Jag är dock icke så viss om, det jag har i mina händer, som om min lön; ty hvad jag själf förvarar kan borttagas af eld och tjufvar, men icke så den lön, som i lag är mig tillförsäkrad". På detta sätt är det med hoppets skatter. Då de grunda sig på den evige Gudens osvikliga löfte, äro de alldeles vissa och oförgängliga ägodelar. Att vi äro frälsta i hoppet betecknar således icke, att däri är något ovisst, utan endast att vi äro frälsta på det sättet, att vårt arf är förvaradt åt oss i himmelen, att det icke ännu kan ses och åtnjutas, men dock är en viss och säker egendom.

Ty betänk blott de fasta och orubbliga grunderna för de trognas

hopp. Den första bland dessa grunder är Guds eget osvikliga löfte. "Himmel och jord skola förgås, men hans ord skola icke förgås". Kan något vara vissare än Guds eget ord? Nu har han uttryckligt lofvat sina barn himmelen till ett evigt arf. Skola vi tvifla på hans löftens sanning? Är icke Gud trofast och sannfärdig? Hör, hvad han själf säger: "Om än bergen vika bort och höjderna vackla, så skall min nåd icke vika ifrån dig, och mitt fridsförbund icke vackla". Ja, han har ock till löftet lagt sin ed; såsom aposteln säger: "Då Gud ville fullständigare visa löftets arfvingar oföränderligheten af sitt beslut, trädde han med en ed emellan, på det att vi genom två oföränderliga ting, i hvilka det är omöjligt, att Gud skulle hafva jjugit, skulle hafva en stark uppmuntran att hålla oss vid det förelagda hoppet" (Hebr. 6: 17, 18). För det andra kommer härtill den förtjänstliga grunden för vårt hopp, hvilken ligger i Guds Sons utgifvande till vår frälsning, i all Kristi förtjänst, hans görande och lidande lydnad. Testamentet har blifvit giltigt genom hans död, som gjorde testamentet (Hebr. 9: 17). Och icke det allenast, utan Kristus är ock en evig öfverstepräst, som "är i Guds åsyn oss till godo", vår medlare, vår försvarare hos Fadern; hvarom aposteln säger, för att stadfästa oss i tron och hoppet, att han icke blott är död utan ock uppstånden och sitter på Guds högra sida, ja, "lefver alltid för att bedja för oss". Därför säger han om vårt hopp, att det är "ett ankare, som är säkert och fast och sträcker sig till det, som är innanför förlåten, dit förelöparen har ingått för oss" (Hebr. 6: 19). Men icke blott Faderns löften, stadfästade med eden, och all Sonens förtjänst, hans död och medlareämbete, utan ock den Helige Andes besegling och pant i våra hjärtan förvissa oss om vårt hoppes fasthet. Aposteln säger: "I hafven blifvit beseglade med löftets Helige Ande, som är en pant på vårt arf till vår förlossning" (Ef. 1: 13; jämf. kap. 4: 30). Huru Andens förstling i våra hjärtan och vår däraf kommande suckan efter helighetens och salighetens fullhet vittna om Guds afsikt med oss, därom är taladt under v. 23. Ändtligen har ock aposteln i det föregående af vår text, v. 19—22, framställt hela skapelsens suckan och bidan efter Guds barns härliga frihet, såsom ett stort, för ögonen stående vittnesbörd för vårt salighetshopp. Alltså äro visserligen grunderna för vårt hopp tillräckligt vissa och fasta; men här fordras den Helige Andes gåfva, att också vi måtte hafva hoppet visst och fast i våra hjärtan. Dock, om också vår tro och vårt hopp äro svaga, är det likväl visst, att det kommer, som vi hoppas, när vi allenast hafva "Andens först-

ling" i våra hjärtan (v. 23). Allenast den som har Kristi Ande, han har Kristus (v. 9, 10), han har Sonen; och "den som har Sonen, han har lifvet; ty lifvet är i Guds Son". Den som icke har Kristi Ande, hvilken så straffar oss för synd och förklarar Sonen, att vi lefva af honom, hafva vår hjärtetröst, vårt lif och vår mat i Kristus — den, som icke så har Kristi Ande, "hör icke honom till" och "skall icke få se lif." Men alla de som lefva af Kristus, som så lida af sin egen synd, att de icke kunna umbära Kristus och evangelium om honom, hvarmed ock alltid följer ett andligt sinne, så att hela lifvets riktning är "efter Anden och icke efter köttet" (v. 4—9) — alla sådana människor äro redan frälsta, fastän icke ännu i fullt åtnjutande däraf. Om ock deras tro och hopp äro svaga, är det dock visst och säkert hos Gud, att de "hafva evigt lif".

Vi äro frälsta, säger här aposteln. Detta är både för mycket tröstefullt och för mycket hemligt, att vi skulle kunna riktigt tro det; detta är, hvad endast den store Gudens ord, ja, hans ed och hans Ande måste säga oss, och det kommer ändå icke riktigt in i våra hjärtan. Och likväl är det ju en gudomlig sanning, hvad aposteln här säger, att vi redan här äro "frälsta" — "vi som hafva Andens förstling" (v. 23); vi äro frälsta, ehuru på ett sådant sätt, att det icke i denna tiden synes och kännes. Vi äro "frälsta", undkomna fördömsen, bärgade för himmelen, i hvilket begrepp icke ingår någon vår känsla, vårt åtnjutande af saligheten. Det är något, som skall endast tros. Därför säger aposteln, att vi äro frälsta "i hoppet". "Frälsta", "räddade", "saliggjorda", är just det ord, hvaraf själfva Frälsaren har sitt namn, och innefattar i sig delaktigheten af allt det goda, som han förskaffade oss. Således: att vi nu hafva syndernas förlåtelse och Guds eviga vänskap, äro Guds barn, inskrifna i lifvets bok, kända, älskade och väntade i himmelen; att vi stå i en innerlig förening med Gud, hafva den Helige Ande i hjärtat, hvilken upplyser, helgar och leder oss i all sanning, till dess vi hemförlofvas. Detta allt heter ju visserligen att vara frälst. Och detta äro vi redan, säger aposteln. Världen menar, att vi skola blifva frälsta, då vi dö. Detta är väl i en annan betydelse sant, nämligen om man talar därom, att de trogna då först skola åtnjuta sin salighet; men det, som omtalas i texten, är, att dessa inför Gud redan äro "frälsta", nämligen i den betydelsen, att de redan här äro barn, arvingar och rätta ägare till frälsningens skatter. Abraham blef icke Guds vän därigenom, att han dog; han var det redan förut, den tid han bodde i sitt tält här på

jorden. Men samma Guds vänskap, som han då åtnjöt, följde honom äfven i döden och i evigheten. Ingen blir Guds vän i den stunden, då han dör, då själen skiljes från kroppen; nej, redan här måste man vara det för att blifva det i evigheten. Den som icke här har Sonen genom tron, han "skall icke få se lif", såsom redan är anfördt. Men de, som här hafva Andens förstling, skola ock en gång få fullheten; de, som här stå i förening med Kristus, skola ock vara med honom i evigheten. Därför äro de ock redan här saliga. Eller är icke den människa salig, som är Guds älskade barn och kan tala med Gud såsom med sin Fader? (v. 15). Är icke den människa salig, om hvilken Kristus säger: "Sannerligen, sannerligen, säger jag eder, hvilken som tror på mig, han har evigt lif och kommer icke i dom, utan har öfvergått från döden till lifvet". Äro icke de saliga, om hvilka aposteln skrifver: "I hafven kommit till Sions berg och till den lefvande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, och till de otaliga änglar och till högtidsskaran och församlingen af de förstfödda, som äro uppskrifna i himmelen, och till Gud, som dömer alla, och till de fullkomnade rättfärdigas andar och till det nya förbundets medlare, Jesus, och till stänkelseblodet, som talar bättre än Abels blod" — äro icke de saliga? Och dessa, till hvilka aposteln kunde skrifva så, gingo ännu på jorden, buro ännu på denna syndens och dödens kropp och voro ännu omgifna af alla andliga fiender; de hade ännu att kämpa med sitt fördärf och att sucka efter förlossning. Och dock säger aposteln, att de hade kommit "till Sions berg, till den lefvande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, och till församlingen af de förstfödda och till de fullkomnade rättfärdigas andar". Aposteln ser här blott en enda stor och salig församling, af hvilken somliga voro inkomna i himmelen, "de fullkomnade rättfärdigas andar", och somliga ännu voro på jorden, ännu i behof af "stänkelseblodet". Så är det ock verkligen med de trogna. Såsom Guds barn och vänner utgöra de en enda församling med de redan i himmelen ingångna. Det är likasom då vi på sabbaten se en stor folkmassa intåga i ett tempel, och somliga redan äro inkomna, somliga just äro i dörren och andra ännu äro utanför; de utgöra egentligen allesammans blott en enda stor församling. Så är det ock med de trogna. Vi, som ännu äro stadda på vandring, tillhöra lika visst de saligas församling som de, hvilka redan äro i himmelen, ehuru vi ännu icke äro inkomna. Sådant ligger ock i vår text, då här säges, att vi "äro frälsta i hoppet".

O, hvilken mångfaldig välsignelse, om vi hade denna sanning

djupt inpräglad i våra hjärtan, nämligen att vi redan här äro frälsta, redan här Guds barn och arfvingar, som nu endast gå och vänta på den saliga hemförlofningen! Denna trons och hoppets tröst utgör den egentliga styrkan i hela vår kristendom. Aposteln kallar hoppet ett "själens ankare, som är säkert och fast" (Hebr. 6: 19), och framställer därmed de trogna i de frestelser och strider, för hvilka de äro utsatta i världen, under bilden af ett skepp, som kastas upp och ned på hafvets vågor, men som under stormen med ett fast ankare är fästadt vid en god grund, hvarigenom förekommes, att det drifves bort mot farliga klippor. Frälsningens hopp är nödvändigt icke blott i motgång och anfäktning, utan ock i medgångens dagar, på det att våra hjärtan icke måtte fängslas vid jorden, utan alltid fara efter det, som är ofvantill. Men i synnerhet under tider af svåra motgångar och bedröfvelser eller utpinande frestelser och anfäktningar skola vi erfara, huru viktigt frälsningens hopp är, då endast detta kan stilla, ja, förljufva de bittraste lidanden. När det blir rätt mörkt och odrägligt och vi ändtligen komma därhän, att vi öfvergifva all tanke på något bättre i denna värld och nu vända våra ögon upp till Gud och hans himmel, till den sabbatsro, som står åter för Guds folk, då kan icke blott allting öfvervinnas, utan ock förvandlas till en förökad salighets tröst, så att vi med David säga: "Hvarför är du så bedröfvad, min själ, och så orolig i mig? Hoppas på Gud"; du skall ju snart se Gud i de evigt lefvandes land; då är det ju likgiltigt, huru du haft det här. Frälsningens hopp skall också lifva oss att fara efter helgelse, att hålla ut i köttets dödande; såsom aposteln Johannes säger: "Hvar och en som har detta hopp", nämligen att han skall få se Gud, såsom han är, "han renar sig, såsom han är ren". Korteligen, såsom redan är sagdt, utgör frälsningens hopp styrkan i hela vår kristendom. Den, som icke visst och fast tror på Guds vänskap och en evig salighet, kan icke hålla ut hvarken i görande eller lidande för Kristi skull — hvarför ock aposteln kallar frälsningens hopp en hjälm, hvilken beväpning gör krigaren dristigare att bryta fram i striden. Det är således ganska viktigt, att kristna äro väl beväpnade med frälsningens hopp.

Men ett hopp, som synes, är icke hopp; ty huru kan någon hoppas, det han ser? Är det ännu i hoppet vi hafva vår salighet, då kan den ju icke redan vara synlig eller kännbar i våra hjärtan; då måste vi besinna, att det, som vi nu äga i hoppet, skall vara djupt förborgadt för alla våra sinnen. Således, att vi äro under Guds högsta nåd, äro hans barn och arfvingar, hvilka i evighet skola del-

taga i hans härlighet, detta måste nu vara alldeles hemligt eller omärkbart för våra ögon och vår känsla. Ty det är omöjligt, såsom aposteln anmärker, att "hoppas det man ser". Hoppet och seendet äro alldeles motsatta begrepp. De trogna hafva väl mottagit en pant och en försmak af sin salighet, men sucka ännu under tyngden af det medfödda fördärfvet och all tidens vedermöda. Om de redan vore i kännbart åtnjutande af sin salighet, så vore tron icke längre "en viss tillförsikt om det man hoppas, en öfvertygelse om ting, som icke synas" (Hebr. 11: 1). Grundregeln för de trognas lif blir därför, såsom i 2 Kor. 5: 7 säges: "Vi vandra i tro, icke i åskådning". Deras högsta och dagliga öfning blir att icke döma efter hvad de se och känna, utan endast efter hvad den store Guden sagt; ja, att fullt och fast besluta sig för att tåla och fördraga, det Gud och all salighet äro fördolda för känslan och ögonen, men veta, att det dock är lika visst och sant, som såge de honom och all hans nåd, ja, som vore de redan i himmelen. Därom tillägger nu aposteln:

25. Men om vi hoppas det, som vi icke se, så förbida vi det med tålmod.

Så lyda verkligen orden: "Vi förbida det med tålmod" — icke: vi böra så bida, utan vi göra det verkligen. Hoppet är icke ett dödt och overksamt ting, utan gör, att vi verkligen med tålmod vänta, det vi hoppas, nämligen med så mycket tålmod, som vårt hopp är fast och lefvande. Aposteln säger: "Om vi hoppas det, som vi icke se, så förbida vi det med tålmod". Hafva vi ett så beskaffadt hopp, att det stöder sig på synliga ting eller tecken, då upphöra vi att med tålmod vänta, när stöden af detta synliga falla undan; men i samma mån vårt hopp är grundadt endast på Guds osvikliga ord och ser blott efter det, som icke synes, så förbida vi detta med tålmod. Att sålunda vänta på något, som icke synes, är en väsentlig egenskap hos själfva hoppet och är för det kristliga hoppet alldeles nödvändigt; ty mellan hoppet och erhållandet af dess föremål ligger alltid en mellantid, som ofta har många inre och yttre pröfningar med sig, hvorigenom hoppet blir nedslaget, om vi icke med tålmod vänta på blotta löftets fullbordan. Men när aposteln sålunda säger oss, huru det rätta hoppet är beskaffadt, att det ser efter ting, som icke synas, och förbidar dem med tålmod, ligger däri visserligen en uppfordran, att kristna också skola beflita sig om att så hoppas och vänta, att de icke skola så glömma sig, att de blifva otåliga och misströstande, när det

blir mycket mörkt för deras ögon, och de ingenting se af det goda, som de väntat; ty, såsom redan är anmärkt, det ligger i själfva hoppets natur, att det icke skall se föremålet, utan stilla och tåligt vänta där-
 efter. Så förmanar ock aposteln Jakob uttryckligt och föreställer oss därvid ett mycket skönt exempel, då han säger: "Så varen nu tåliga, mina bröder, intill Herrens tillkommelse. Se, åkermannen väntar efter jordens dyrbara frukt och är tålig därvid, tills hon får höstregn och vårregn. Varen ock I tåliga, styrken edra hjärtan; ty Herrens tillkom-
 melse är nära". Åkermannens utsäde är begravet i jorden och osynligt, och har han sått på hösten, får han under långa vintermånader ingen-
 ting se däraf, och många stormar med snö och hagel gå däröfver; men han väntar på en vårtid, då solens värme och välsignelserika regn skola
 ur jorden framkalla den begrafna säden, och då med en mångdubbel vinst. Så skall ock hvarje kristen besinna, att, i synnerhet om han
 någon längre tid skall lefva på jorden, hans frälsningshopp skall utstå många hårda pröfningar, hvilka fordra ett ihärdigt tålmod. Än skall
 blotta dröjsmålet, innan Guds löften gå i fullbordan, pröfva vårt tåla-
 mod; än åter alldeles oförmodade erfarenheter af det inneboende för-
 därfvet och af vår ömkliga svaghet, jämte fiendens anfäktning och Guds fördöljande; än skall den gudlösa världen bespotta vårt hopp
 och visa oss på sin närvarande lycka och glädje. Korteligen, alla-
 handa anfäktelsestormar skola under väntetiden förbittra vårt sinne och
 nedslå vår frimodighet i tron och hoppet. Därför säger aposteln:
 "Tålmod behöfven I, på det att I mån göra Guds vilja och utfå
 löftet". Och åter säger han, att vi skola "med uthållighet löpa i den
 täflingskamp, som är oss förelagd". Så säger ock Herren Kristus, att
 de, hvilka han betecknar med den goda säden, "bära frukt i tålmod";
 och åter på ett annat ställe säger han: "Förvärfven edra själar genom
 edert tålmod". Alla sådana Skriftens ord säga oss, hvad ock er-
 farenheten bekräftar, att här fordras ett oändligt tålmod, om vi icke
 skola uppgifvas och "kasta bort vår frimodighet, som har en stor lön",
 utan stå fasta intill ändan och "utfå löftet".

26. Sammalunda hjälper ock Anden vår skröplighet, ty hvad vi skola bedja, såsom sig bör, det veta vi icke, men Anden själf manar godt för oss med outsägliga suckar.

Här tyckes aposteln öfvergå till ett alldeles nytt ämne. Dess sammanhang med det föregående blir dock ganska godt och tydligt, om vi känna och ihågkomma de trognas vanligaste erfarenhet. Sedan

aposteln i de föregående verserna talat så mycket om den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras, om vårt hopp och vår väntan efter den saliga dagen, föreställer han sig nu det gamla mest vanliga bekymret, som likväl i synnerhet då plägar blifva rätt kännbart hos Guds barn, när man vill uppmuntra dem till ett mera visst hopp om den tillkommande härligheten, nämligen detta: Men huru kan dock jag med min stora svaghet komma härtill? Fastän jag håller allt för sant och heligt, som är sagdt till vår tröst, känner jag dock min egen skröplighet så stor och mångfaldig, att jag grufvar för mitt lif. Och om jag dock kunde bedja riktigt! Men icke ens det kan jag. Emot sådana bekymmer omtalar nu aposteln, att vi skola hafva en mycket mäktig och trofast hjälpare under vår svaghet — Anden själf, säger han. "Anden hjälper vår skröplighet", t. o. m. den, att vi icke ens kunna "bedja, såsom sig bör". "Anden själf manar godt för oss med outsägliga suckar". Och om vi icke alltid förnimma eller förstå sådan bön, skall han, som rannsakar hjärtan, väl förstå den (v. 27). Sådant är sammanhanget på detta ställe.

Sammalunda hjälper ock Anden vår skröplighet. "Sammalunda", nämligen likasom vi, sedan Gud i vårt hjärta verkat det saliga hoppet, nu också med tålmod förbida dess fullbordan, så hafva vi ock den mäktiga hjälparen, Anden själf, som understöder oss i vår skröplighet. Vårt hopp, vår väntan och vårt tålmod, allt är det idel Andens verk; men aposteln vill erinra oss, att vi icke blott redan hafva dessa Andens verk, utan ock "Anden själf" till vår hjälpare under vår svaghet. Men innan vi vidare betrakta den store hjälparen, hugsvälaren, vilja vi först något stanna vid ordet "skröplighet".

"Vår skröplighet" eller svaghet — enligt en annan läsart: svagheter. Här är den djupa källan till alla Guds barns outsägliga suckar: "vår skröplighet". Detta är dock något, som vi igenkänna, ett ord taget ur våra hjärtan — "vår skröplighet". Och tänk, att aposteln själf säger det, och säger "vår skröplighet", därmed inneslutande äfven sig själf ibland dem, som vidkännas skröplighet. Ja, ju längre vi lefva under Andens tuktan, desto djupare känna vi vår skröplighet, så att vi omsider säga: allt, hvad i oss är, är idel skröplighet. Hvad Gud är och gör, är något annat; men i oss själfva är idel skröplighet, och det förnimma vi kännbarast i allt, som är oss mest dyrt och viktigt, såsom i vårt andliga förstånd, i vår tro, i vårt hopp, i vår kärlek, i vårt kristliga allvar, i vår vaksamhet, vår bön o. s. v. I allt sådant känna vi den största skröplighet. Fastän Gud har gifvit oss ett nytt

andligt förstånd, äro vi dock vissa tider såsom alldeles blinda; vi se icke det mest tydliga i ordet. Där stå de allra starkaste tröstegrunder för våra ögon, och just för rådlösa syndare, och det är dock, såsom vi icke såge dem; vi likna en man, som står midt framför en vägg och dock icke ser den. Vi icke blott tro, att Gud är allestädes närvarande, utan vi känna det ock i vårt samvete, vi känna, att han ser äfven våra hemligaste tankar; och dock genomleva vi timmar och dagar så, som vore Gud icke till; vi hvarken frukta honom i frestelsestunder eller hafva tröst af hans närvaro i nödens eller bönens stund. Huru hänger sådant tillsammans? Sådant måste visst heta "skräplighet". Fastän Gud har förhårligat sin Son för oss, så att vi icke anse något så stort och dyrt som Kristus, hafva vi det likväl vissa tider så, som vore ingen Kristus till, utan vi ännu måste bestå inför Gud med vår egen rättfärdighet. Fastän Gud gifvit oss de starkaste grunder för vårt frälsningshopp, är det dock ofta så skräpligt med vårt hopp och vår väntan, att vi framleva långa tider utan någon tanke därpå, att vi gå mot en evig härlighet; nej, det hoppet är oss blott såsom en dröm; det är oss i hjärtat och känslan så, som vore det slut med oss med detta lifvet. Fastän Gud verkat en ny kärlek i vårt hjärta, märka vi dock ofta, att vi först och sist tänka på vårt eget bästa. Fastän visserligen med barnskapet en bödens Ande är född i våra hjärtan (v. 15) och bönen dessutom borde vara, hvad den väl vissa tider är, det allra käraste för Guds barn, hafva vi dock andra tider rent af leda vid bönen och kunna midt i vår bön upptagas af fåfängliga tankar. Allt sådant är visserligen en stor skräplighet. Men om vår skräplighet i bönen har aposteln särskildt talat, då han säger:

Ty hvad vi skola bedja, såsom sig bör, det veta vi icke. Detta anför aposteln såsom ett exempel på vår skräplighet. Så stor är äfven de trognas naturliga blindhet, deras svaghet i förståndet, att de icke ens veta, hvad och huru de böra bedja; de känna icke rätt sina behof och sina faror, eller hvad som är dem nyttigast, icke heller huru de på ett inför Gud värdigt sätt böra framställa sin bön. Sådant se vi t. o. m. hos den store gudsmannen Mose, när han med sådan en-trägenhet bad att få gå in i Kanaan och se dess sköna berg, då Gud likväl hade ämnat honom något oändligt mycket härligare, nämligen att få gå in i det himmelska hemlandet. Så ock hos vår apostel, när han tre gånger bad om förlossning från den påle i köttet, som nu förödmjukade honom, då likväl denna förödmjukelse var honom mycket mera nödvändig än den förlossning, hvarom han bad. Ja, stundom

bedja vi ock om saker, som vore oss rentaf skadliga, och då det är en Guds barmhärtighet, att han icke gifver oss, det vi bedja om. (Se Jak. 4: 3). Och när vi icke ens kunna rätteligen bedja, nej, såsom aposteln på annat ställe säger, icke ens äro bekväma att tänka något, såsom af oss själfva, hvad kunna vi då göra i ännu svårare prof? Så skola vi då lära att erkänna vår stora skröplighet och märka, huru vi i allting äro beroende af Guds barmhärtighet, Guds ledning, Guds gifvande. Hvad han gifver, det hafva vi; det goda han verkar hos oss, det göra vi, och intet mer (Fil. 2: 13). Men när vi icke blott inse och erkänna, utan verkligt erfara, att vår svaghet är så stor, då äro vi böjda att alldeles misströsta. Då säger aposteln: Misströsten icke; vi hafva en hjälpare; "Anden hjälper vår skröplighet".

Anden själf, säger aposteln. Denne är nu den store hjälparen, ledaren, hugsvalaren, förespråkaren, åt hvilken den himmelske Fadern, på grund af Sonens förtjänst och förbön, gifvit uppdraget att följa och sköta barnen under deras vandring på jorden. Trots allt, hvad Gud gifvit oss genom Kristus, och trots alla nådens medel och Andens verk i våra hjärtan kunna vi dock icke komma lyckligt igenom de faror och svårigheter, som äro i vår väg, om icke äfven "Anden själf" sköter oss, leder, varnar och hugsvalar oss. Sådant antydde äfven Kristus för sina lärjungar, då han förberedde dem på sin bortgång ifrån dem och just nu så ofta upprepade löftet om en annan hugsvalare. Han hade ock dessutom gifvit dem de härligaste löften: han hade försäkrat dem, att fastän han nu fore ifrån dem, skulle han icke låta dem vara faderlösa; de skulle ock åter få se honom och få en glädje, som ingen skulle kunna taga ifrån dem. Han hade sagt dem, att i hans Faders hus äro många boningar, och att han nu ginge att bereda dem rum; att de visste vägen, nämligen att han själf var vägen, samt att han skulle återkomma och taga dem till sig m. m. Men trots allt detta förklarade han, att de ännu icke voro rätt betryggade för alla faror; han gaf dem ännu ett löfte, hvilket han ofta upprepade, nämligen att han ock skulle sända dem en annan hugsvalare, sanningens Ande, som alltid skulle förblifva hos dem, leda dem i all sanning och påminna dem allt, det han hade sagt dem. Detta böra vi alla djupt inskrifva i våra hjärtan, nämligen att vi alldeles icke äro lämnade åt oss själfva, åt vår egen omsorg, eller att vår seger i striderna skall bero af vår egen styrka. Nej, då vore vi alldeles för-lorade. "Anden hjälper vår skröplighet". Ordet "hjelper" är i gr.-t. mycket betydelsefullt. Det betecknar egentligen "fatta med uti" eller

”med någon, som man vill hjälpa, lägga hand vid verket“; således att Anden själf med oss fattar uti våra skröpligheter, icke till att ännu helt borttaga dem, utan till att så leda dem, att hans kraft skall blifva uppenbar i vår svaghet, och vi till slut endast skola beundra och prisa honom, hans vishet, trohet och makt. Har du någon tid varit under Guds nåd och ledning, lär du säkert minnas, huru du ofta, i tider af synnerlig svaghet, oaktadt bruket af alla nådens medel, sjönk blott djupare och djupare ned i mörker och vanmakt och trots allt, hvad du företog, icke kunde hjälpa dig upp; men huru du då, när du var färdig att gifva allt förloradt, på ett ögonblick åter fick ljus och frid, kanske genom ett enda Skriftens ord, som förut stod för dina ögon såsom alldeles dödt och kraftlöst, ja, huru du då uppvaknade liksom från en ängslig dröm och såg nu allting på ett nytt och saligt sätt. Sådant har då endast den Helige Ande gifvit dig; ty du själf kunde icke taga det, förrän det nu blef dig gifvet. ”Anden hjälper vår skröplighet“.

Anden själf manar godt för oss med utesägliga suckar. Särskildt för vår skröplighet i bönen är Anden vår hjälp, och det på sådant sätt, att han själf ”manar godt för oss“ eller ”beder för oss“, ”lägger sig ut för oss“, såsom ordet betecknar. Detta är en obegriplig hemlighet, då här och i följande vers uttryckligt säges, att Anden själf beder för oss. Detta betecknar dock icke ett Andens förebedjande i himmelen, utan ett bedjande i våra hjärtan. Vi se t. ex., att aposteln talar om samma sak i v. 15 och i Gal. 4: 6, och dock säger han på det senare stället, att Anden i våra hjärtan ropar: ”Abba, Fader“, men i v. 15 af vårt kapitel säger han, att vi ropa, men i Anden; han säger: ”i hvilken vi ropa: ”Abba, Fader“. Här af märka vi, att Andens bedjande för oss betecknar, att han i våra hjärtan verkar, att vi ropa, bedja, sucka, men att sådan vår suckan och bön är så helt och hållet Andens verk, att det egentligen heter så: ”Anden själf beder för oss“. O, en stor tröst! Då vi i vår största skröplighet och vanmakt känna, att vi icke ens kunna bedja, såsom sig bör, då drager Anden själf försorg därom; han själf beder uti oss. — ”Med utesägliga suckar“. Också ett ord, som kommer väl öfverens med ordet ”skröplighet“, och således med vår erfarenhet. Vi ligga ofta så djupt nere i vår skröplighet, ängslan och vanmakt, att vi icke själfva kunna förstå, ej heller uttrycka vår klagan och bön för Gud. Då säga vi alltid med ängslan: Jag kan icke bedja. Om jag blott kunde bedja! Där fattas då icke hjärtats ropande, utan endast att vi icke kunna klart reda

och uttrycka vår bön. Det är just detta, aposteln här betecknar med uttrycket: "outsägliga suckar", således "suckar, som vi icke kunna utsäga". Men aposteln lär oss här, att vi nu alldeles icke äro utan bön, nej, tvärtom, att Anden själf nu beder i oss med dessa outsägliga suckar. Vårt trångmål är så stort, att vi icke kunna utsäga eller ens riktigt fatta vår bön; men den är just därigenom desto mäktigare i hjärtat. Om sådan erfarenhet berättar Hiskia: "Jag klagade såsom en svala, såsom en trana, jag suckade såsom en dufva"; och David, då han säger: "Jag är full af oro och kan icke tala". — Men härom talades mera utförligt under v. 15 vid de orden "ropa", skria: "Abba, Fader".

27. Och den, som rannsakar hjärtan, vet hvad Andens sinne är, ty efter Guds behag manar han godt för de heliga.

Här möter aposteln åter ett bekymmer, som ofta uppstår hos Guds barn under sådan skröplighet, då de icke kunna rätt bedja, nämligen att, då de själfva icke förstå och märka sitt bedjande, tycka de, att Gud icke heller skall förnimma det, höra och hjälpa dem. Emot sådant bekymmer anmärker här aposteln i synnerhet tre uppmuntrande omständigheter. Den första af dessa är, att Gud är den, som *rannsakar hjärtan*, att han således mycket väl märker äfven den doldaste suck. Detta uttrycker aposteln här så starkt, att han rentaf betecknar eller benämner Gud med den enda egenskapen: "den, som rannsakar hjärtan". Textens ord användes ock om grufarbetare, som uppgräfvä och genomforska de hårda bergens innersta. Detta är en stor tröst i nämnda bekymmer, nämligen att Gud känner det innersta i hjärtat, att han icke behöfver höra våra ord, utan vet väl förut, hvad vi vilja begära; han är en ande, han ser våra tankar fjärran, han förnimmer äfven vårt doldaste bekymmer, vår hemligaste suckan och frågar verkligen endast efter hjärtats begär. På samma gång som han med afsky betraktar den vackraste bön, då däri saknas Andens rop, då den utgår endast från eftertanke och en högstämd inbillningskraft, kan hans hjärta på det djupaste gripas af en bekymrad själs korta, dunkla klagorop eller doldaste suckar, då dessa utgå från den Anden, som angriper den gamla människan, straffar allahanda köttslighet och därför förorsakar nöd och rop efter den ende Frälsaren. Hör, huru Herren Gud talar vid sig själf om en sådan själ: "Han håller sig intill mig, därför skall jag befria honom; jag skall beskydda honom, därför att han känner mitt namn; han åkallar mig, och jag skall svara honom. Jag är

med honom i nöden" o. s. v. (Ps. 91). Märk: blott hjärtats trängtan är det första, Gud här nämner och gifver sitt löfte. Detta borde ju vara oss en fast och kraftig tröst, när vi i stor svaghet icke kunna bedja riktigt, men hjärtat är fullt med ångestrop och begär efter Herren. Där är ju då den kraftigaste bön för hans öron. Ja, det är ett synnerligt tecken på vår stora skröplighet, att vi icke tro och besinna detta; ty det är kanske på samma gång vårt största bekymmer, att Gud rannsakar vårt hjärta, att Gud ser alla det gamla hjärtats onda rörelser, ser våra syndiga tankar och lustar, vår kallsinnighet, hårdhet, ogudaktighet m. m. Då borde vi ju besinna, att han fullkomligt lika väl också måste se vår andes oro, vårt bekymmer, vår själfanklagelse, vår suckan och bön om förlåtelse och hjälp. Ty hvarför skulle Gud se endast de syndiga rörelserna i hjärtat och icke se denna inre klagan och suckan? Han måste väl hellre vilja akta på det, som utgår från hans egen Ande, än det som tillhör vårt onda kött. Detta är just, hvad aposteln vidare anmärker, då han säger, att den, som rannsakar hjärtan, *vet, hvad Andens sinne är*. Detta är den andra och egentliga tröstegrunden, som här anföres: Herren Gud vet och märker, hvad hans egen Ande beder uti oss. Och han förstår icke blott orden, utan "sinnet", meningen, syftet, hos den suckande Anden; såsom här säges: "Han vet, hvad Andens sinne är". För oss kan detta vara fördoldt, vill aposteln säga, men "den som rannsakar hjärtan, han känner, hvad Andens sinne är". Tänk häruppå! Gud förstår mycket bättre än du själf, hvad du innerst i hjärtat önskar, då du icke kan bedja; ty den önskan och suckan, som då är i ditt hjärta, kommer från Anden. Och tänk, då samma Ande bor i Gud som i dig, och denna Ande nu suckar i ditt hjärta: skulle icke Gud då på det nogaste känna allt, som trycker dig, all din hemligaste önskan och bön, och äfven högt akta sådan bön, då den utgår från hans egen Ande? Då måste den ock på det allra fullkomligaste stämma öfverens med Guds vilja och behag. Detta är nu det tredje, som aposteln här till vår tröst anför. Han säger:

Ty efter Guds behag (eg. enligt Gud) *manar han* (Anden) *godt för de heliga*. Det sammanhang, som här uttryckes med ordet "ty*"), kan svårligen förklaras annorlunda, än att aposteln, hvilkens angelägenhet var, icke egentligen att angifva grunder för Guds vetande utan

* Eller »att»; men hellre »ty», emedan orden »enligt Gud» tyckas fordra en mera afskild sats.

att trösta de svaga, här ville erinra dem, att Gud måste så mycket mer känna och akta deras dolda suckar, som allt, hvad Anden beder, är "enligt Gud", är besläktadt med Gud, är utgåendet från Gud; det måste då visst vara väl bekant för honom. Men då inflyter här en ny, mäktig tröstgrund, nämligen: däruti, att samma bedjande är enligt med Guds välbehag; ty då böra vi väl hoppas, att Gud skall höra och akta våra suckar, när de äro ense med hans egen vilja. Här om säger Johannes: "Detta är den tillförsikt vi hafva till honom, att om vi bedja något efter hans vilja, så hör han oss". Men vi kunna aldrig vara så vissa, att våra böner äro enliga med Guds vilja, som när vår egen vilja och mening, vårt eget förstånd och tycke under svår anfäktning äro väl nedslagna och tillintetgjorda, då vi själfva icke mera se, huru vår sak skall hjälpas, och därför endast ropa och skria ur djupet efter Guds barmhärtighet, Guds vishet, Guds råd och hjälp. Sådant är då enligt med Guds vilja. Och sådant nedslaget folk utgöra de rätta helgonen, om hvilka här säges, att Anden manar godt "för de heliga efter Guds behag" — nämligen sådana, hos hvilka all egen kraft, helighet och värdighet äro nedslagna, så att de nu endast i Kristus söka både rättfärdighet och starkhet. Men äfven dessa sanna helgon känna icke alla tider lika djupt sin egen uselhet; därför äro icke heller deras böner alltid lika rena och efter Guds behag. Ty det är dock egentligen under sådana tider, då vi djupast känna vår egen skröplighet och icke ens kunna bedja såsom vanligt, utan det endast utgår utsägliga suckar ur vårt beträngda hjärta — det är egentligen under sådan trängsel och nöd, Anden blir ensam i att bedja, och därför då som vår bön säkrast är efter Guds behag. Då vår kraft är ute, då är det Guds tid. På denna sanning grundar sig, att de nedslagnas utsägliga suckar äro Andens egen bön och rätt öfverensstämmande med Guds vilja och behag. Hvad nu Anden lär oss att bedja, stämmer ock fullkomligt öfverens med hvad Kristus, vår store öfverstepräst, beder för oss i himmelen; och då det nu äfven, såsom här säges, är enligt med Faderns eget välbehag, då borde vi visserligen tro, att han skall höra sådana suckar. Sådant tröst gifver oss här aposteln — alldeles icke den lärdomen, att vi ej behöfva bedja med några uttryckliga ord, nej, på i ord uttryckta böner hafva vi tillräckligt många exempel i Skriften; utan endast den lärdomen, att när vi i stor svaghet icke kunna bedja så, så skola vi likväl icke misströsta eller mena, att Gud nu inga böner hör ifrån oss, utan veta, att han just i dessa utsägliga suckar hör sin Andes egna böner, de kraftigaste

och renaste och med hans eget behag mest öfverensstämmande. — Dyrbara och viktiga tröstegrunder äro oss visserligen här gifna. Gud förlåne oss blott sin nåd, att ock hafva dem i hjärtat och ihågkomma dem i behovets tider! Vi kunna aldrig nog prisa Gud för en sådan nåd, att han icke vill fördöma oss för våra stora skröpligheter, utan själf hjälpa och trösta oss, såsom vi här sett; och sedan, att när vi icke ens kunna bedja, Anden själf då beder uti oss och för oss, och det med utsägliga suckar, och att Gud vill akta dessa doldaste begär såsom de kraftigaste böner. Herren Gud vare lofvad och prisad för sådan sin oändliga nåd!

28. Men vi veta, att för dem, som älska Gud, samverkar allt till det bästa, för dem som äro kallade efter hans uppsåt.

Här följer nu åter en mäktig tröstegrund till hjälp vid vår "skröplighet" (v. 26) och vid alla möjliga lidanden (v. 18). Aposteln har i det föregående sagt, att vi under vår "skröplighet" (för hvars skull vi vanligen bekymras, huru vi skola kunna stå fasta i nåden intill änden och undfå den utlofvade härligheten) först hafva den trösten, att Anden själf är med oss, "hjälpes vår skröplighet och manar godt för oss med utsägliga suckar", och att dessa förnimmas och aktas af honom, "som rannsakar hjärtan och vet, hvad Andens sinne är" (v. 26, 27). Till denna ljufliga tröst lägger han här ännu en stor och synnerlig uppmuntran, då han erinrar oss därom, att också allt, som vederfares oss på jorden, skall samverka till vårt bästa, så sant Gud kallat oss till salighet och nu sörjer därför, att ingenting skall kunna förhindra, utan tvärtom allting skall samverka för det målet. Sådant är sammanhanget i denna del af kapitlet, v. 28—39.

Och då aposteln börjar med orden: *Men vi veta*, tyckes han vilja sätta denna tröst (på Guds omsorg) emot något, som han i v. 26 sade, att vi "icke veta", nämligen "hvad vi skola bedja, såsom sig bör". Såsom ville han säga: Om vi ock icke veta att alltid bedja om det bästa, så veta vi i stället, att Gud dock leder allting till vårt bästa. Då vi i vår skröplighet icke ens kunna bedja riktigt, skola vi stilla tro och hvila på Guds egen faderliga omsorg om oss, genom hvilken ingenting får skada de utkorade barnen, utan allt måste tjäna dem till det bästa. Och detta "veta vi"; detta se vi icke med ögonen; nej, denna tröst måste vi hafva blott genom ett vetande — den lifvande trons vetande om Gud, hans makt, kärlek och trohet. Ty vi skola icke se, känna och tycka detta efter våra egna sinnen och tankar,

då vi tvärtom, trots allt Andens suckande uti oss, ännu se så mycket ondt fortfara; vårt eget fördärf är ännu kvar, ja, mer och mer kännbart; djäfvulens och världens ondska och förförelser omgifva oss ännu lika fruktansvärdt som någonsin, och allahanda tidens lidanden, bekymmer och farligheter plåga och förskräcka oss ännu, så att vi icke se, att Gud hör våra böner eller Andens utsägliga suckar. Då fordras att veta något — i hjärtat behålla en viss salig hemlighet, nämligen att Gud så sörjer för oss, att allt detta, som bekymrar oss, icke skall skada eller skilja oss ifrån nåden, utan tvärtom måste samverka till vårt bästa, till förökad vaksamhet, bön, tro, tålmod och längtan efter himmelen. Detta måste vi veta.

Och detta veta vi icke blott genom ordets vittnesbörd, många heligas exempel och vår egen erfarenhet, utan särskildt på de fasta och orubbliga grunder, som nu vidare i kapitlet framställas, nämligen Guds eviga utkorelse, Guds och Kristi kärlek och den fullkomliga försoningen, v. 29—34. Men här gäller icke ett dödt, kraftlöst vetande i förståndet, utan ett den levande trons vetande, som gifver tröst och kraft i alla möjliga pröfningar; ett sådant vetande, hvarigenom aposteln här nedanför trotsar allt, som finnes i världen, och säger sig vara viss därpå, att ingenting skall skilja oss ifrån Guds kärlek. Sådant är den levande trons vetande. Då kristna med mycket andligt vetande ändå blifva så nedslagna i pröfningens tider, att de rentaf förlora all tröst och frid, vittnar detta om brist i själfva tron, i det levande vetandet om Gud. Det vore då ganska viktigt att väl gifva akt på de tröstegrunder, som här gifvas oss, och hvilka ställas icke på oss, utan på Gud själf, hans allmakt, kärlek och trohet. Den som känner Gud, den vet något, som tjänar och frälsar honom i all nöd. Och hvad är det, vi då veta? Aposteln säger:

För dem, som älska Gud, samverkar allt till det bästa. O, ett underbart, tröstligt förhållande! Är detta möjligt och sanning — "allt" — att allt skall samverka till det bästa för Guds barn? Då är det visst ett stort nådesunder af Gud själf. — Men många torde dock fråga, om ordet "allt" här får tagas i dess fulla, obegränsade betydelse. Visst säger aposteln "allt" (*panta*), men många vilja dock, att ordet icke skall tagas så obegränsadt, som det lyder, utan att det endast skall tillämpas på våra lidanden. Så t. ex. säger Calvin om denna text: "Här bör märkas, att Paulus talar endast om lidanden, och därför kan Augustini anmärkning, ehuru sann i sig själf, icke tillämpas på detta ställe, nämligen att äfven de synder, som de trogna dragas

med, blifva af Guds försyn så ledda, att de snarare tjäna till deras salighets befordrande än till deras skada". Nu är det visserligen sant, att aposteln i v. 18 nämnt denna tidens vedermöda eller lidanden; men han hade ock i v. 26 börjat att trösta oss för vår "skräplighet", så att, om vi se på det föregående, kunde väl äfven denna (vår skräplighet) böra räknas under ordet "allt". Men det säkra är, att aposteln här genom det hela talat så om de trogna, att man väl kunde vänta, det han nu under ett sådant trösteord skulle sammanfatta allt, som någonsin kan bekymra dem. Han har beskrifvit de trogna såsom "Guds arfvingar" och "Kristi medarfvingar" — och arfvingar till en härlighet, mot hvilken alla tidens lidanden äro att akta för intet. Han har sedan anfört många fasta grunder för deras visshet om den tillkommande härligheten, hela skapelsens väntan därpå, deras egen suckan därefter, Andens mäktiga bistånd o. s. v. Är det något mer, än man kunde vänta, att han nu i en slutlig sammanfattning skulle förklara, att allt, utan något undantag, skall under Guds mäktiga och nådiga ledning samverka till deras bästa? Är det för mycket att antaga sådant om "Guds arfvingar" och "Kristi medarfvingar", hvilka åtnjuta den gode Herdens omvårdnad och äro ärade med den Helige Andes inneboende i sina hjärtan? Redan denna allmänna blick på det föregående gifver oss skäl att taga ordet "allt" i dess fulla och vidsträckt bemärkelse.

Men här äro ock tvenne omständigheter, som förvissa oss därom, att om det ock åsyftar endast lidanden, det äfven måste omfatta det svåraste lidandet för Guds barn, nämligen synden. Den första omständigheten är just den, att för dessa, som "älska Gud", är synden ett lidande, icke deras frivilliga görande. Det är endast då, när synden är ditt lidande, som den tjänar till det bästa, nämligen till tuktan och förödmjukelse, till förökad vaksamhet och bön, till flitigare bruk af alla nådens medel. Har icke synden sådan verkan på dig, att hon drifver dig till nådastolen och gör ordet och bönen alltmer behöfliga för dig, utan hon tvärtom så bortvänder och tjusar ditt sinne, att du nu icke behöfver Gud och dessa nådens medel, då tjänar hon visserligen icke till det bästa utan till en förskräcklig skada. Men för dem, som "älska Gud", är synden ett lidande, ja, det bittraste lidande, och då tjänar hon verkligen till deras bästa. — Den andra omständigheten, som visar, att aposteln i ordet "allt" äfven inbegriper synden, ligger i textens sammanhang med det efterföljande i kapitlet. Vi skola besinna, att det ämne, aposteln här börjat, fortsätter han ända

till kapitlets slut, nämligen att trösta de trogna i frågan om förblifvandet i Guds kärlek intill änden. Och sedan han i denna tjugu-åttonde vers och de två följande framställt den djupaste grunden för vår tröst i nämnda fråga, nämligen Guds eviga utkorelse, och i följd däraf i v. 31, 32 sagt: "Är Gud för oss, hvem kan vara emot oss? Gud, som icke har skonat sin egen Son" o. s. v., så företager han i v. 33 att uppräknade de mest bekymrande ting, som kunna göra vårt nådestånd tvifvelaktigt, och fortfar därmed ända till sista versen i kapitlet. Men det första af dessa bekymrande ting är verkligen synden; ty då han i v. 33 säger: "Hvem vill åklaga" o. s. v., och i v. 34: "Hvem är, som vill fördöma?" så har han ju därmed åsyftat vårt bekymmer öfver synden. Ty "åklaga" eller "fördöma" kommer ju icke i fråga för något annat än för synden. Sedan uppräknar han flera bekymrande ting, såsom nöd, trångmål, förföljelse, hunger, död, lif, änglar, herradömen, våldigheter, de ting som nu äro, eller de ting som skola komma o. s. v. Detta register visar ju tydligt, hvad aposteln menade med ordet "allt". Men det första, aposteln här uppräknade, var anklagelse, och anklagelse hafva vi ju endast för synden. Denna måste således inbegripas under den försäkran, han här gifver, när han icke blott säger, att ingenting kan "vara emot oss, då Gud är för oss", ingenting kan "skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus", utan ock i vår text säger, att allt måste "samverka till det bästa" för dem, som älska Gud.

"För dem samverkar allt till det bästa" — till vårt eviga goda, till själens bästa, ända till dess förhärlikande (v. 30). Och sådant säger aposteln om "allt", utan undantag. Detta är ju ett öfvermåttan nådefullt förhållande! Aposteln lär de trogna här, att huru stort antalet och huru svår beskaffenheten än må vara af de förhållanden och erfarenheter, som möta dem, skola de alla samverka till deras uppföstran för himmelen. Men att allt sålunda måste tjäna Guds barn, det skall blifva tydligt, endast om vi besinna, att Gud är den, som styr och regerar allting. Den store Guden är alla skapade tings upphof och enväldige styresman; allt verkar blott så, som han bjuder eller tillstodjer, vare sig änglar, goda eller onda människor, djuren på marken eller den liflösa naturen; allt regeras af hans hand. Såsom Gud med alla sina skapade ting kan skada och plåga sina fiender, så befaller han ock, när han är oss huld, allt skapadt att vara oss till tjänst; såsom han säger hos profeten: "På den dagen skall jag för dem sluta ett förbund med djuren på marken och med fåglarna under

himmelen och med kräldjuren på jorden. Och både, svärd och hvad till kriget hör skall jag sönderbryta, jag skall skaffa det bort ur landet och låta dem bo i trygghet“. Och i afseende på människor säges: “Om någon mans vägar behaga Herren väl, så gör han ock hans fiender till hans vänner“. Äfven satan kunde icke tillfoga Job mera ondt, än det Gud hade bestämt för honom. Så regerar Gud öfver allting. Detta är den djupa grunden, hvarför allt måste samverka till det bästa för Guds barn. Då den allsmäktige Guden är deras vän, finns ingenting, hvad tänkas eller nämnas kan, som icke måste tjäna dem till det bästa. Alla Guds egenskaper äro oss en borgen härför: hans allmakt, hvarigenom han förmår att leda och regera allt; hans allvetenhet, hvarigenom han väl känner, hvad som är oss nyttigt eller skadligt; hans kärlek, hvarigenom han icke tillåter något skada dem, som älska honom o. s. v. “Så god är Gud“, säger Augustinus, “att han intet ondt skulle tillstādja, om han icke vore nog mäktig att ur hvarje ondt framtvinga något godt“.

Att lidanden och bedröfvelser särskildt äro ägnade att tjäna till de trognas bästa, därom talar Skriften öfverallt. David säger: “Förrän jag fick lida, for jag vilse; men nu håller jag mig vid ditt tal. Det var mig godt, att jag vardt tuklad, på det att jag måtte lära mig dina stadgar“. Och vår apostel säger: “Bedröfvelse verkar tålmod“. Och åter: “All aga synes för tillfället icke vara till glädje utan till sorg, men sedermera bär hon rättfärdighetens fridsfrukt för dem, som genom henne blifvit öfvade“. Gud agar oss “till det, som är nyttigt, på det att vi måtte få del af hans helighet“. Aposteln var själf ett exempel därpå, då en påle i köttet blef honom tillsänd för att döda den uppstigande frestelsen till öfvermod. Så säger ock aposteln Petrus, att vi “lida bedröfvelse under mångahanda pröfningar, om så måste vara“. Till dessa “mångahanda pröfningar“ höra nu äfven de strider och lidanden, vi hafva af synden, af vårt onda kött samt djäfvulens och världens frestelser. O, huru kvida icke här Guds barn, ofta dag och natt, under strider och lidanden, som de stundom knappt kunna om-tala för någon dödlig. Hvad aposteln i sjunde kapitlet utförligt beskref, nämligen huru han, trots hjärtlig “lust till Guds lag efter den invärtes människan“, “såg en annan lag i sina lemmar, som kämpade mot den lag, som var i hans ande, och grep honom fången i syndens lag, som var i hans lemmar“ — detta var en teckning af alla heligas bittraste lidande; hvarför ock aposteln, som annars icke klagat öfver sina lidanden, likväl vid denna bekännelse ovillkorligen utbrast i en

klagosuck: "Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp?" Ännu bekänner ock mången troende människa, som dock icke har en så helig ömtålighet för synden som aposteln, att hon för alla andra lidanden ännu kunde tåligt förblifva på jorden, men för den vidlådande synden ofta önskat sig förlossad från detta tunga och jämmerliga lif. Men är nu synden ett sådant lidande, då måste den ock kunna tjäna till tuktan, till att döda den gamla människans djupaste böjelser, själfbehag, högmod, världslighet och fåfänglighet m. m., och drifva oss att allvarligare ropa och skria till Gud efter all nåd och hjälp samt till att allt högre värdera Kristus och hans dyra försoning, ja, att allt djupare intränga i evangeliets hemligheter; och slutligen till att allt mer ledsna vid detta halfva och syndiga lif och längta efter det eviga. Men verkar den plågsamma synden sådant, då måste hon ock samverka med nådens medel till vårt bästa. Luther säger: "Icke blott den olycka, som vi lida, och som oss tillfogas af andra, utan ock det onda, som vi själfva göra, måste tjäna oss till godo. Huru tillgår det? säger du. Jo sålunda, att en from och gudaktig människa, när hon ser sitt fall, därigenom bringas på skam och förödmjukas och därpå äfven nödgas flitigt och innerligt ropa till Gud. Så drifver oss ock vår fördärfvade natur, som ännu bor i vårt kött, just därtill att vi blifva oss själfva gramse, fördöma oss själfva och med Paulus säga: Herre, tag och korsfäst mitt kött! (Rom. 7: 24). Och alltså tillväxer tron genom syndens föranledande och den skröplighet, som ännu finnes i vårt kött". (Sämtl. W. I. S. 1,994). Så säger ock en af de äldre kyrkofäderna: "Min synd har varit mig nyttigare än min rättfärdighet; ty min rättfärdighet gjorde mig till ett stolt, själfkärt och ofördragsamt helgon, men min synd har gjort mig till ett fattigt och förödmjukadt nådehjon vid Jesu fötter".

Om nu äfven synden samverkar till vårt bästa, torde någon tänka, är icke då synden ett godt? Böra vi då icke synda, när godt kommer däraf? Utom de svar, aposteln gifvit på sådana ogudaktiga och hädiska tankar (se kap. 3: 6—8; 6: 1, 2, 15, 16), böra vi blott ihågkomma, att aposteln icke sagt, att allt samverkar till det bästa för hvilken människa som helst, äfven för dem; som hafva frid och trefnad i synden; nej, så säger han icke, utan med ett uttryckligt villkor: *för dem som älska Gud*. Men de som älska Gud, de fråga icke, om de nu få fortfara att synda, d. ä. göra sin Gud emot och bryta mot hans bud; nej, huru mäktiga begärelser de än kunna få känna till

synden, äro dock samma begärelser och synder en förskräckelse och plåga för dem, såsom redan är anmärkt; och det är just därigenom synden blir dem en tuktan, ja, den hårdaste tuktan, så att ingenting i världen förorsakar dem en sådan kvidan och längtan efter förlossning från denna dödens kropp som just synden. Man får stundom höra denna världens barn, lättsinniga och säkra människor, säga: "Ja, allt skall samverka till det bästa". O, om de visste, huru de bedraga sig däruti! Om de blott menade, att allt slutligen skall samverka till Guds eviga ära, så vore det väl sant; ty därtill skall helt visst äfven de obotfärdigas stränga fördömelse tjäna. Men för dem själfva skall visserligen icke allt samverka till det bästa. Nej, så sant det är, hvad aposteln här säger, att allt skall tjäna dem till godo, hvilka älska Gud så, att synden blir dem till tuktan; så säkert är ock det, att allt skall tjäna dem till det värsta, som icke älska Gud, utan vilja förblifva i synden. På dessa motsatta verkningar af allting för olika personer hafva vi ett talande exempel i Sauls och Davids historia. David föll i grufliga synder, men bragtes af dessa till den djupaste förkrosselse och en allt grundligare kännedom om sitt naturliga fördärf och sitt bedrägliga hjärta, samt till att så mycket mer beprisa Guds rättfärdighet. Sauls synder åter, såväl som allt hvad genom Guds skickelser öfvergick honom, gjorde, att han blef så mycket mer förhårdad i sin ogudaktighet; och han stannade i förtviflan och själfmord. Samma skillnad på syndens verkningar anmärka vi äfven hos Petrus och Judas: Petrus gråter bitterligen öfver sin synd och förblir i Guds nåd, men Judas förhårdas alltmer och slutar såsom Saul. Flera dylika exempel i Skriften och den dagliga erfarenheten bekräfta Davids ord: "Herren bevarar alla dem, som älska honom, men alla ogudaktiga skall han förgöra".

Men då äfven de trogna ännu alltid äro i fara för det gamla hjärtats och djäfvulens bedrägeri, hvarigenom den i långvarig frestelse tröttade anden kan blifva böjd för denna tanke: "Då äfven synden tjänar till vårt bästa, behöfver jag väl icke vara så rädd för henne", blir det nödigt att väl betänka, hvad nu redan är sagdt, att synden visst icke tjänar oss till nytta, om vi börja ursäktas och hylla henne, hvarigenom hjärtat förhårdas; nej, då tjänar hon sannerligen till vårt värsta. Synden är alltid i sig själf det högsta onda; det är alltid farligt att tänka, tala eller göra något mot Guds allvarliga förbud. Synden måste därför alltid betraktas med förskräckelse, såsom den ock i sig själf förtjänar evigt straff. Att nu likväl synden kan vändas till godo,

det är Guds underbara verk och icke någon ursäkt för synden. Ty skulle vi därför, att Gud kan vända det onda oss till godo, vilja betrakta synden med lättsinne eller hålla henne för något godt, vore detta alldeles så, som hölle vi det för godt, att de ogudaktiga förfölja de trogna, därför att förföljelsen tjänar dessa till godo. Nej, synden förblir alltid ett ondt, för hvilket vi aldrig kunna nog rädas, vaka och bedja. Och det är endast så länge detta sker, hon kan tjäna till vårt bästa.

”För dem som älska Gud”. Detta blir således villkoret för det nådefulla förhållandet, att allt måste samverka till vårt bästa. Men då måste det ock blifva oss viktigt att undersöka, om vi verkligen äro ibland dem, som älska Gud. Och vid den själfpröfningen måste vi nödvändigt rädas för vårt falska hjärta och fiendens bedrägeri, om Gud skall kunna leda oss i sin sanning. Här hjälper icke att själf försäkra, det man älskar Gud; det måste bevisa sig i kraft och sanning. Hela världen vill berömma sig af att älska Gud, under det hon likväl helt säker och sorglös går sina egna vägar i sina afgudars tjänst och frågar alls icke efter Guds välbehag. Men Skriften säger så: ”Detta är kärleken till Gud, att vi hålla hans bud”. Därpå skall det bevisa sig. Och ”hålla Guds bud” betecknar då visserligen icke, att vi kunna helt fullgöra lagen; ty apostelns ord på ”hålla” betyder något helt annat, nämligen ”uppmärksamma”, ”akta på”. Men hålla Guds bud innebär dock således att af hjärtat hålla dem kära, heliga och viktiga såsom det afgörande rättesnöret för hela vårt inre och yttre lif. Lofvad vare Gud, att äfven ett sådant folk finnes på jorden, som först och sist ”tänka på Herrens bud till att göra efter dem”, som ”tala om hans lag både dag och natt” och lida så af hvarje sin afvikelse från Guds bud, att det vittnar om själfva hjärtats hållande af de heliga buden. Sådana äro de, som älska Gud. Skriften vittnar uttryckligt, att det är omöjligt, att någon älskar Gud, som icke först blifvit en ny människa. För vår egen natur är det omöjligt. ”Köttets sinne är fiendskap mot Gud, ty det är icke Guds lag underdånigt och kan icke heller vara det” (v. 7). Det är endast, när en människa, som känner sin förtappade belägenhet, undfår Guds hela nåd och vänskap — det är endast då, hon börjar älska Gud, hon får ett nytt hjärta, som sedan är fästadt vid honom, så att allt, hvad som vill draga henne från Gud, är hennes förskräckelse. Märk då här, huru vi äfven af den vers, som vi nu betrakta, kunna finna, huruvida vi älska Gud och hålla hans bud. Då aposteln här säger: ”För dem,

som älska Gud, samverkar allt till det bästa"; så gäller det ock, om vi säga så: De älska Gud rätteligen, för hvilka allt samverkar till det bästa, d. ä. hvilka af allting föras till Gud — ty endast det tjänar till vårt bästa, som för oss till Gud. Då älskar du Gud rätt, när allting, ondt och godt, ljuft och bittert, för dig till Gud, till ordet, till bönen, till allt, som tillhör Gud och hans rike. Vi hafva redan erinrat om David. Han var "en man efter Guds hjärta"; han kunde i sanning säga: "Hjärtligen kär har jag dig, Herre, min starkhet, Herre, min räddare, min Gud, min klippta" o. s. v. Men se ock, huru allt då förde honom till Gud! Kom han i nöd, då flydde han till sin Gud i bön och klagan; fick han någon lycka och glädje, så lopp han till sin Gud med lof och tacksägelse. Se ett litet barn, som rätt älskar sin moder. Både sorg och glädje föra det till en och densamma, den älskade modern. Blir det skrämmt, så flyr det till sin moder; får det någon glädje, så skall ock denna meddelas åt modern. Så är det ock med dem, som rätt älska Gud. Allting för dem till honom. Att sorgen och lidandet, frestelsen och förskräckelsen drifva oss till Gud, det kan man lätt förstå och besinna; men det ännu mer märkvärdiga tecknet på ett troget hjärta är, att äfven sådant som eljest för naturens barn långt från all tanke på Gud, sådant som i sig själf är fångslande för vårt hjärta, såsom lyckan, rikedom, äran och medgången, sådant drifver Guds barn till deras Fader, icke blott för att tacka honom, nej, utan för att i rädsla ropa och bedja om hans nåd och beskydd. Ty just det, som i sig själf är ägnadt att tjusa och fördärfva oss, det drifver oss allra mest att fly till Gud och hans nådemedel, då anden är nykter och vakande. Och hvad kan nu upptänkas, som icke skulle föra oss till Gud och således "verka till vårt bästa"? Träffar mig sorg och olycka, då väckes jag ur tanklösheten och flyr till Gud. Tillfaller mig åter en oförmodad lycka, då löper jag ock till min Gud, dels i tacksägelse, dels i fruktan och bön att blifva bevarad för tjusningen. Kränkes mitt hjärta af försmädelse, då flyr jag till Gud, min tröst; men blir jag ärad och prisad (2 Kor. 6: 8), då fruktar jag för mitt hjärta och ropar till Gud. Faller jag i synd, då förskräckes jag och gråter såsom Petrus; men får jag nåd att göra något godt, då blir jag ock rädd för mitt hjärta. Hvad är det, som icke tjänar en sådan människa till godo? Här se vi då en viss naturlig orsak, hvarför allt samverkar till det bästa för dem, som älska Gud; men grundorsaken är dock den förut sagda, nämligen att Gud är deras allsmäktige och trofaste Fader, som sörjer för barnen. När

vår ande icke är nog vaken, då sänder han oss mångahanda pröfningar, en påle i köttet, en satans ängel, en pinsam frestelse, en elak människa, en bitter sorg, en oförmodad glädje, korteligen, något som väcker oss ur dvalan och för oss tillbaka till vår Gud. Den djupaste grunden för denna underliga nåd, att allt tjänar de trogna till godo, ligger således i Gud och hans orubbliga uppsåt och omsorg att göra dem saliga. Därpå syftar nu aposteln, då han tillägger:

För dem, som äro kallade efter hans uppsåt. Detta är en ytterligare beskrifning på dem, för hvilka "allt samverkar till det bästa", och uttrycker, hvad som just utgör den egentliga grunden för detta nådefulla förhållande. Allt samverkar till det bästa för dem, som älska Gud, och dessa äro alltid kallade efter Guds eviga nådesuppsåt, och därför måste Gud hafva en synnerlig omsorg om dem; därför skall han ock leda allting till deras bästa, så att de verkligen en gång skola besitta det rike, hvartill han kallat dem. Ty de hafva ju sannerligen icke tillfälligtvis blifvit, hvad de äro såsom kristna. Först hafva de visst icke blifvit det af sig själfva; men för det andra, om Gud kallat dem till bättring och tro, har detta helt visst icke skett tillfälligtvis eller utan någon afsikt. Det måste visserligen vara hans mening att fullborda verket och föra dem ända fram till sitt rikets härlighet (v. 30). Men då skall han ock själf sörja för, att ingenting med makt och våld skiljer dem från hans kärlek, utan att tvärtom allt skall samverka till det stora målets vinnande. Sådan är den tröst, aposteln här vill gifva oss, såsom hvar och en kan se af sammanhanget (v. 28—31, 38, 39).

"Hans uppsåt". Hvad aposteln menar med hans "uppsåt", "föresats", det finna vi af många andra ställen. I vår text se vi blott så mycket, att det icke är detsamma som den "förutbestämning" af personer, som omtalas i v. 30; ty där, eller om den enskilda utkorrelsen, brukar aposteln ett helt annat ord. Och med hela den kedja af Guds nådeshandlingar, som anföras i v. 29, 30, vill aposteln blott visa den ordningsföljd, i hvilken Gud utför sitt nådesuppsåt på dem, han "förut bestämt" och därför "kallat" till att blifva frälsta. Så mycket kan man i denna text se. Men det är i synnerhet af Ef. 3: 11, jämfördt med Ef. 1: 4, och af 2 Tim. 1: 9, som vi finna, att aposteln med "hans uppsåt" menar den i evighet af Gud fattade föresatsen att frälsa oss genom Kristus. Ty i Ef. 3: 11 säger han enligt gr.-t.: "Efter det uppsåt af evighet, hvilket han har verkställt i Kristus Jesus, vår Herre"; och i Ef. 1: 4 säges, att Gud "har utvalt oss i honom

(Kristus) före världens grundläggning“. Så säger ock aposteln i 2 Tim. 1: 9: “som har frälst oss och kallat oss med en helig kallelse, icke efter våra gärningar, utan efter sitt eget beslut och den nåd, som är oss gifven i Kristus Jesus från eviga tider“. Sådana ställen visa, att aposteln med “hans uppsåt“ menar icke någon persons utkorelse, utan det allmänna nådesuppsåtet, nämligen att människan skulle frälsas genom Kristus. När Gud, den allena vise, rättfärdige och barmhärtige, Skaparen och Fadern öfver allt, hvad fader heter i himmelen och på jorden, i sin eviga allvetenhet förutsåg, huru hans afbild människan, skulle falla ur godheten, hvari hon genom egen rättfärdighet och lydnad då kunnat behålla sig, huru hon skulle förlora Guds beläte och störta sig i evig död och fördömelse; då beslöt han, förrän han utsläppte detta betydelsefulla släkte ur sin skaparhand, att själf sörja för dess frälsning: att gifva det en medlare, som skulle i sin person vara både Gud och människa och återförena människan med Gud. Han utvalde oss i Kristus före världens grundläggning. Af den gudomliga rättfärdighetens lag kunde icke en bokstaf eller prick eftergifvas. Lika omöjligt kunde det fallna släktet fullgöra lagen; det kunde icke gifva, hvad det icke mera hade, nämligen rättfärdighet och helighet. Nu skulle antingen Guds afsikt med människans skapelse blifva om intet och hans lifs son, hans afbild och barn blifva evigt förloradt, eller ock skulle Gud själf upptänka ett råd till människans frälsning. Då förbarmade han sig öfver oss i sin egen fria kärlek och bestämde till vår frälsning sin egen älskade Son, det eviga och själfständiga ordet; hvilken ock af lika barmhärtighet och kärlek villigt åtog sig att blifva människornas broder och frälsningshöfding. “Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son“. “Såsom genom en öfverträdelse fördömelse kom öfver alla människor; så har ock genom en rättfärdighet rättfärdiggörelse till lif kommit öfver alla människor“.

Men då vi äro utvalda i Kristus och således blott i honom kunna tackas Gud och varda frälsta, hvarför Skriften öfverallt talar om nödvändigheten af en förening med Kristus, ett iklädande af Kristus, nödvändigheten af tron och anammandet af Kristus; så hörde till Guds uppsåt äfven det, att han i tiden skulle kalla oss till detta sitt nåderike. Därför säger här aposteln: “De som äro kallade efter hans uppsåt“. Så nämnes ock i det redan anförda bibelstället, 2 Tim. 1: 9, kallelsen, såsom det i tiden försiggående fullföljandet af det eviga nådesuppsåtet, det yttre uppenbara medlet till vårt insättande i Kristus.

„Kallade“ benämner aposteln (här såsom i början af brefvet, kap. 1: 6, 7) dem, hvilka äfven i tron mottagit kallelsen och stodo i delaktighet af evangeliis himmelska skatter. Annars innebär icke ordet „kallade“, att kallelsen också blifvit åtföljd af denna saliga verkan, blifvit anammat af människan; ty i Matt. 20: 16 och 22: 14 säger Herren uttryckligt: „Många äro kallade, men få äro utvalda“. Däraf finna vi, att icke alla, som äro kallade, också äro utvalda — att det således är ett missförstånd, när några mena, att orden i v. 30: „dem han har förut bestämt, dem har han ock kallat“, skulle innebära, att endast de utvalda blifva kallade. Därom snart mera. Men när „kallade“ här brukas om dem, som „älska Gud“, då betecknar det visserligen sådana, som också hafva anammat kallelsen, blifvit rättfärdiggjorda och helgade. Och då aposteln endast nämner, att de äro „kallade“ och „efter hans uppsåt kallade“, riktar han därmed våra ögon endast på „den kallandes“ nåd (kap. 9: 11), på den tröst, som ligger i själfva kallelsen. Han grundar således den trösten, att „allt skall samverka till deras bästa“, helt och hållet på hans eviga makt och vilja att göra oss saliga, som kallat oss. Och däri ligger verkligen en stor tröst för bekymrade själar, nämligen denna: har Gud kallat dig, så har du redan däri ett bevis, att han vill frälsa dig; ty hvarför skulle han eljest hafva kallat dig till bättring och tro? Men då aposteln väl visste, att icke alla, som blifvit kallade, äro utvalda, och han likväl här anför kallelsen till en tröst, märka vi åter, att aposteln helt och hållet talar till de gudfruktiga själar, som bekymras om sitt förblifvande i nåden. Vi se ock genom hela denna del af kapitlet, att aposteln här åsyftar sådana. Detta böra vi noga betänka för att rätt fatta detta ställe. De, som icke bekymra sig om nåden och förblifvandet i densamma, hafva ingen del i den tröst, som här gifves, ty dem hjälper icke all Guds trohet och makt; hvarför ock hela Skriften icke har någon tröst för de sorglösa. Men om dem, som själfva äro bekymrade öfver sin skröplighet (v. 26), hvilka så älska Gud, att de rädas för att förlora honom, om dem gäller det verkligen, på grund af hans trofasthet, som kallat dem, att ingenting i hela världen, hvarken lif eller död, änglar eller herradömen, de ting som äro, eller de ting som skola komma, kunna skilja dem från Guds kärlek i Kristus Jesus, utan att tvärtom allt måste samverka till deras bästa. Och då aposteln skrifver för sådana, som bekymras om sitt förblifvande i nåden, och då hans ord angå dem och tjäna dem, så länge de förblifva sådana, då förstå vi, hvarför han här talar om de utvalda, om dem

som Gud förutsett och förutbestämt till evigt lif. Han talar icke här om sådana, som "tro till en tid, men i frestelsens stund affalla" (Luk. 8: 13); han talar om dem, som alltid skola fråga efter Herren med gudsfruktan och tro och bekymras om sitt förblifvande i nåden. Och när den allvetande alltid måste hafva förutsett, hvilka dessa äro, så har han ock "förut bestämt" dem till sitt rikes arfvingar; och sådana skall Gud alltid föra ända fram till härligheten. Därom talar nu aposteln och säger:

29. Ty dem, hvilka han har förut känt, har han ock förut bestämt, att de skulle vara lika hans Sons bild, på det att han må vara den förstfödde bland många bröder.

Förut känt. Här hafva vi det ord, som gör, att denna text intet stöd gifver åt den meningen, att Herren Gud, under det han utsänder en allmän kallelse och ställer människan till ansvar för dess föraktande, själf likväl skulle, utan afseende på människans förhållande mot kallelsen, hafva förutbestämt, hvilka som skola varda frälsta eller icke. Gud beware oss för en sådan tanke om Gud! Nej, säger aposteln, "dem, hvilka han har förut känt, har han ock förut bestämt, att de skulle vara lika hans Sons bild". Johannes säger: "Jesus visste från begynnelsen, hvilka de voro, som icke trodde" — och således äfven, hvilka som däremot skulle tro. Sådana hade han ock redan sett i himmelen saliga och därför redan tecknat dem i sin bok såsom sina, älskat dem och bestämt dem för sin eviga salighet. Sådant åsyftar här aposteln. Ordet "förut känt" eller förut vetat kan aldrig här beteckna detsamma som utsett, utkorat eller förutbestämt; ty utom det att ordet *proginoskein* icke kan betyda annat än förut veta, säger det sig själf, att aposteln icke kunde i detta sammanhang bruka tvenne ord i en och samma mening, så att betydelsen skall blifva: hvilka han har utkorat, dem har han utkorat. I hela den kedja af Guds nådeshandlingar, som här framlägges (v. 29, 30), se vi ingen sådan meningsblandning, utan hvarje länk i kedjan har sin särskilda betydelse, nämligen "förut bestämt", "kallat", "rättfärdiggjort" och "förhärligat". Och här skulle aposteln hafva tvenne ord, som i betydelsen sammanfölla till ett? Sådant är icke möjligt. Ordet "förut känt" betyder således endast, såsom redan är sagdt, att Gud har i sin eviga allvetenhet förut känt, hvilka som skola anamma och följa nåden, och dessa har han därför ock redan "förut bestämt, att de skulle vara lika hans Sons bild". Om nu vårt svaga, förblindade förnuft icke kan

fatta förhållandet mellan Guds förutvetande och Guds verksamhet till vår frälsning m. fl. hemligheter i Guds väsende, måste vi dock böja oss för det gudomliga ordet — icke blott för detta ordet "förut känt", utan för hela den gudomliga uppenbarelsen, som öfverallt lär, att Gud skall rättvisligen tillskrifva människan, att hon blir borta från frälsningen. Huru kunde en sådan tillräknelse äga rum af en helig Gud, som icke skämtar eller leker, om han själf utan något afseende på människans förhållande hade afgjort, hvilka som skulle varda frälsta.

Till en sådan tanke komma somliga blott därigenom, att vi icke förmå helt fatta gränserna mellan människoandens och Guds Andes verksamhet i själen. Måtte vi dock betänka följande: då Kristus säger: "Ingen kommer till mig, utan att Fadern, som har sändt mig, drager honom", och åter: "Mig förutan kunnen I intet göra", säger han dock aldrig: Äfven med mig kunnen I intet göra; äfven när Fadern drager, kan ingen komma till mig o. s. v. Nej, så säger han icke, utan han säger uttryckligt, att just då, när de bjudna blefvo kallade till den stora måltiden, uppstod den stora skillnaden, att somliga anammade kallelsen, då andra försakade och försummade den; och att just då, när de försakade kallelsen, fälldes den domen: "De skola icke smaka min måltid". Och då Kristus gråter öfver Jerusalem, säger han: "Jag har velat församla dina barn o. s. v.; men I hafven icke velat". Så säger Herren: Jag har velat, men I hafven icke velat. Han säger icke: Jag har icke velat i afseende på alla. Såsom redan är sagdt: Om vi än icke förstå allt i dessa hemligheter, måste vi dock böja oss för de uppenbara orden och låta dessa råda öfver det dunkla (Rom. 12: 6).

Men om vi ock hafva läran riktig om utkorelsen, nämligen att den grundar sig på Guds förutvetande och icke utgör ett ovillkorligt urval, så kan man dock göra sig olycklig genom ett förvändt bruk af denna lära. Blott den sanningen, att Gud redan sett och vet, om jag i evighet skall vara i himmelen eller i pinorummet — så tänkvärd och väckande den sanningen är, kan den dock missbrukas till skada. Det köttsliga lättsinnet säger: "Har Gud förutsett, att jag blir salig, så blir jag det", och slår så Guds bättringspredikan i vädret. En anfäktad själ kan ock så fördjupa sig i Guds hemliga förutvetande, att hon blir obekvämd att höra och akta Guds uppenbara tillsägelser. Så kan den grymme fienden förvrida våra sinnen. Den, som icke vill uppsåtligt fördärfva sig, må i tid taga sig till vara. Att fördjupa sig i Guds för oss hemliga förutvetande liknar en drömmandes ängsliga

arbete i sömnen, hvaraf han icke vinner något annat än utmattning. När det gäller själens frälsning, må vi icke lättsinnigt tänka, såsom oss lyster, utan allvarligt höra och anamma, hvad Gud har tillsagt oss. Se därför till, att du följer den ordning, som detta bref lär, så att du först lär känna ditt förtappade tillstånd under synden och sedan hörsammar ordet om vår frälsning genom Kristus och börjar tro på honom — sådant lära oss de sju första kapitlen. Då skall du ock sedan, när du under striden mot köttet, under lidande och anfäktning blifvit väl tuktad och nedslagen och känner dig mycket svag, finna en stor tröst i Guds eviga utkorelse, hvarom här och i de två följande kapitlen talas, nämligen den trösten, att huru grufliga stormar än kunna gå öfver oss, huru ömklig vår svaghet än må vara och kännas, huru förstörd och tillintetgjord vår kristendom än ofta må synas, den store Guden har dock fast och orubbligt beslutit att föra alla dem lyckligt igenom, som dock hålla sig till Sonen. Ty i honom äro vi utvalda — "den som har Sonen, han har lifvet"; och dem har han från begynnelsen förut känt, älskat och "förut bestämt, att de skola vara lika hans Sons bild, på det att han må vara den förstfödde bland många bröder". Hvad nu dessa sista ord i versen innebära, det vilja vi nedanför betrakta, då vi komma till de orden: "Dem har han ock förhärlligat". Aposteln utför nu sin beskrifning på nådens ordning och säger:

30. Och dem han har förut bestämt, dem har han ock kallat, och dem han har kallat, dem har han ock rättfärdiggjort, och dem han har rättfärdiggjort, dem har han ock förhärlligat.

Här försäkrar oss nu aposteln, att den människa, som Gud förut känt och därför äfven förut bestämt att blifva lik hans Sons bild, den människan kan aldrig blifva förbigången eller lämnad utan kallelse; den människan skall alltid undfå all den nåd, som behöfves till hennes frälsning; hon kan aldrig dö, förrän hon erhållit denna nåd, och aldrig genom någon hinderlig ställning i lifvet beröfvas den nåd, som sist skall göra henne härlig och salig i himmelen. Såsom vi redan förut funnit, nämligen af Matt. 20: 16 och 22: 14, blifva ock många kallade, som icke äro utvalda. Därför kan aposteln här icke vilja säga, att endast de utkorade blifva kallade; utan blott såsom nu är sagdt, att Gud själf skall sörja för, att den själen blir kallad, hvilken han redan förut bestämt till evigt lif. Den själen skall blifva icke blott utvärtes kallad, genom evangelium och andra nådefulla tillskickelser, utan ock

invärtes genom Andens kraftiga verkan. Men hvarför Gud äfven kallar sådana, som icke skola anamma kallelsen till frälsning, det är honom själf bäst bekant; men utan tvifvel är det ett af hans visa råd, att de, såsom Farao och Judas, skola blifva varnande exempel för andra, och att Gud skall bevisa sin förskräckliga straffrättfärdighet på dessa "vredens kär! ", som genom sitt motstånd blifvit "tillredda till förtappelse" (kap. 9: 22). O, att dock hvar och en betänkte detta! När du icke blott hör Guds nådefulla ord kalla dig till bättring och salighet, utan ock erfar i ditt hjärta, att det tilltalar dig, öfvertygar dig om din synd och ovärdighet, men ock om Guds hjärtliga vilja att förlåta dig alla synder och upptaga dig till barn, ja, det öfvertygar dig, att du ännu har en fader i himmelen, som tänker på dig, fastän du så länge och ovärdigt förgätit honom — en sådan din erfarenhet skall alltid sluta på ett af dessa tvenne sätt: antingen skall du stanna för Guds kallande röst, omfatta den uträckta handen och söka full delaktighet i den nåd, som nu bjudes, och så blifva ett Guds barn för tid och evighet; eller ock skall du vända dig bort från den kallande rösten, förgäta och försumma Guds ord, på nytt försänka dig i synden och världen och blifva förhärdad, så att omsider ingenting skall kunna röra dig; och sist skall du "dö i dina synder", nu för evigt ett föremål för Guds vrede, på hvilket han skall bevisa sin makt att straffa. Saliga äro de, som anamma kallelsen! Blott om sådana "kallade" talar aposteln här, nämligen om dem, som äro förut kända och bestämda till evigt lif, och därför säger han lika bestämdt: *Dem har han ock rättfärdiggjort*. Så snart den kallade själen kommer till Jesus för att blott i honom söka sin frälsning och rättfärdighet, blir hon på en gång icke blott frigjord från alla sina synder, huru många och stora de än må vara, utan ock beklädd med en fullkomlig rättfärdighet, nämligen Kristi egen görande och lidande lydnad, hvilken nu skänkes och tillräknas den fattiga själen så helt, som hade hon själf gjort allt, det Kristus gjort. Men härom har aposteln i tredje, fjärde och femte kapiteln talat så utförligt, att hvar och en där kan finna nog till upplysning och tröst. *Och dem han har rättfärdiggjort, dem har han ock förhärligat*. Då ingen kan tvifla, att härmed åsyftas den himmelska härligheten, hvarom dels ordet, dels sammanhanget (jämf. v. 17, 18) vittnar, så låter det underligt, då här säges, att han "har förhärligat dem", såsom om det redan skett; men detta är blott det bibliska talesättet, hvarmed alltid uttryckes, att saken är så viss, som hade den redan tilldragit sig. Därför har aposteln här alltigenom

brukat ord om förfluten tid och sagt: "har kallat", "har rättfärdiggjort". Aposteln syftemål är här endast att visa ordningen, sammanhanget och vissheten af Guds nådeverk, och han vill säga, att, så mycket som på Gud beror, han alltid skall gå framåt från grad till grad i vårt förande till härligheten.

Hvad skola vi nu till sist säga om höjden af den härlighet, hvarmed de utvalda skola beklädas, då aposteln i (v. 29) säger, att de äro förut bestämda att blifva "lika Guds Sons bild, på det att han må vara den förstfödde bland många bröder"! Här säges nu det samma som Johannes i sitt första bref kap. 3: 2 säger, att "när Kristus varder uppenbar, skola vi blifva honom lika, ty vi skola se honom, såsom han är". Så säges ock i 1 Kor. 15: 49, att "såsom vi hafva burit den jordiskas bild, så skola vi ock bära den himmelskas bild". Om denna härlighet, att vi skola varda Guds enfödde Son lika, därom är mera utförligt taladt under v. 17, med anledning af de nyss anförda orden af Johannes. Men här tillägger aposteln ännu något, som är så underbart och härligt, att det väl förtjänade att på det djupaste betraktas. Han säger:

På det att han må vara den förstfödde bland många bröder. Aposteln uttrycker detta såsom ett yttersta ändamål, hvarför Gud förut bestämt dem, hvilka han förut känt, att de skola vara lika hans Sons bild. Aposteln tyckes vilja säga: Det är icke så mycket för vårt förhållande, som fastmer för att förhålliga sin Son, Gud har bestämt denna härlighet för oss. Den enfödde Sonen skulle i evighet hafva "många bröder", i hvilkas krets han skall trona såsom den förstfödde; därför måste de göras honom lika. Skriften säger oss, att Gud i sitt eviga förbund med Sonen om människornas frälsning lofvade honom såsom lön, att han skulle få ganska mycket till byte, så att han skulle "se frukt och så blifva mättad" (Jes. 53); och Johannes såg omkring tronen "en stor skara, som ingen kunde räkna". Och dessa skola vara hans "bröder". Det är egentligen därpå, textorden syfta: "Han skall vara den förstfödde bland många bröder". I en så hög och sann mening skola vi vara Guds barn (v. 17). Vi äro icke blott först skapade till barn, utan Guds Son har ock kommit och blifvit vår broder; såsom i Hebr. 2: 11 säger: "Ty både den, som helgar, och de, som blifva helgade, äro alla af en, hvarför han ock icke skämmas att kalla dem bröder". Men såsom han i allting skall hafva företrädet (Kol. 1: 18), så säges ock här, att han skulle vara den förstfödde bland bröderna. Den förstfödde i Israel hade alltid ett afgjort före-

tråde framför sina bröder. Han var den förnämste, deras präst, deras hufvudman och anförare. Så är ock Kristus i högsta mening allt detta bland sina frälsta bröder. Han är upphöjd öfver alla till sin natur, sitt ämbete och sin härlighet. Han är i sig själf, hvad vi äro genom honom. Till sin natur är han i sanning den förstfödde, emedan han är Faderns enfödde Son, till väsendet sann Gud, då däremot hans bröder äro barn genom nåd och upptagelse. Till sin mänskliga natur var han utan synd, i sig själf Guds älskade; då däremot hans bröder äro födda i synd och nu täcka för Gud blott genom honom. Han hade Anden utan mått, då däremot de af hans fullhet undfå efter hans gåfvas mått. Till sitt ämbete är han deras konung, deras hufvud, deras herre, deras präst, deras profet, korteligen, deras Frälsare; de äro alla hans undersåtar, hans lärjungar, hans efterföljare. Till sin härlighet har han ock företrädet; ty "Gud har upphöjt honom öfver allting och gifvit honom det namn, som är öfver alla namn, på det att i Jesu namn alla knän skola böja sig, deras som äro i himmelen, på jorden och under jorden". "Han är hufvudet för kroppen, som är församlingen, han som är begynnelsen, den förstfödde ifrån de döda, på det att han i allt skulle vara den främste". Sålunda skall Kristus visserligen, såsom den "förstfödde" bland bröderna, hafva sitt afgjorda företräde; men tänk likväl, när de saliga ändå ställas i jämförelse med honom, äro honom "lika" och kallas hans bröder, hans "många bröder"! Hvilken människotanke kan fatta en sådan ära och härlighet! Och detta är för dem, som i sig själfva äro syndare! Sådant kallas här: "dem har han förhärligat". Detta är nu det stora mål, för hvilket Gud "har förut bestämt", "kallat" och "rättfärdiggjort" dem, som han "förut känt". Gud, var oss nådig, föröka oss tron och genomför ditt stora syftemål med oss, dig till evig ära och oss till evig salighet!

31. Hvad skola vi då säga härom? Är Gud för oss, hvem kan vara mot oss?

Här gör nu aposteln ett kort, högtidligt uppehåll — skådar tillbaka på de härliga tröstegrunder, han nu hade framställt, och frågar: "Hvad skola vi då säga härom? Är Gud för oss, hvem kan vara mot oss?" Han hade visat de orubbliga grunderna, hvarför ingenting kan skada, utan allting måste samverka till det bästa för dem, som älska Gud. Utom allt, hvad han ända från början af brefvet framställt om Guds eviga nådesbeslut till vår frälsning, att, såsom synden,

döden och fördömsen kommit öfver oss "genom den ena människans olydnad", så skulle vi också frälsas "genom den enes lydnad", och utom hvad han omsider i detta kapitel framställt om de trognas saliga förmåner, deras frihet från all fördömsel, Andens inneboende och verk i deras hjärtan, deras barnaskap och arfsrätt hos Gud, Andens hjälp under deras skröplighet o. s. v., har han slutligen i de tre närmast föregående verserna helt kort sammanfattat alltsammans i den gyllene kedjan af Guds nådeshandlingar, nämligen först hans eviga uppsåt, det nyss nämnda frälsningsrådet, sedan hans eviga förutseende och därpå grundade förutbestämmelse, hvarpå nödvändigt måste följa, att han ock kallar, rättfärdiggör och sist förhärsligar dem, som han förut känt och bestämt. Då aposteln sålunda steg för steg fört oss upp till det öfversta af denna himmelsstege, då ser han sig omkring på allt, som någonsin kan bekymra oss, och frågar med afseende på all denna Guds nåds rikedom: "Hvad skola vi då säga härom? Är Gud för oss, hvem kan vara mot oss?"

Hvad skola vi då säga härom? d. ä. hvilka slutsatser skola vi draga af allt detta? Hvilket bruk skola vi göra af alla dessa trösterika förhållanden? Och aposteln uttalar genast sin slutsats af desamma, men gör det också i det starka uttrycket af en fråga: *Är Gud för oss, hvem kan vara mot oss?* Aposteln uttryck: "om Gud är för oss", betecknar således icke något tvifvel, utan tvärtom en slutsats: emedan, eftersom Gud är för oss — hvilket nu i allt det föregående var bevisadt. Och aposteln vill med hela frågan säga: Då nu den store, allsmåktige Guden är vår vän och beslutit att göra oss saliga, så kan ingenting i hela världen förhindra detta Guds nådesbeslut och skilja oss från Kristi kärlek. Strida mot oss skola väl många grufliga fiender, men de skola ingenting kunna uträtta. Sådant betyder uttrycket: "Hvem kan vara mot oss?"

Detta är ganska lätt att tänka och eftersäga, men därmed är icke den åsyftade nyttan vunnen. Nej, här hjälpa icke några kloka tankar och ord; här fordras ett djupt och stilla besinnande af denna ousägliga tröst, att Gud är för oss, Gud är vår vän, och de framställda grunderna för denna tröst; ja, här fordras ännu, att också Gud själf gifver oss sin nåd därtill. Vi vilja därför ännu något närmare betrakta de här framställda grunderna för vissheten därom, att Gud är för oss och verkligen vill göra oss saliga. I v. 28, där aposteln sade icke blott såsom här, att ingenting "kan vara mot oss", utan ock att för Guds vänner "allt måste samverka till det bästa" — där an-

tydde han helt kort de djupa grunderna för detta saliga förhållande, då han talade om ett Guds uppsåt, och att de efter detta uppsåt blifvit kallade. Om detta Guds uppsåt funno vi, i synnerhet af Ef. 3: 11; 1: 4 och 2 Tim. 1: 9, dels att med "uppsåtet" menas Guds allmänna nådesbeslut att frälsa människan genom sin Son, dels ock att detta var ett evigt uppsåt, att han utvalde oss i Kristus "före världens grundläggning". Om vi nu för vår myckna synd och ovärdighet hafva svårt att tro, det Gud skulle vara för oss, vara oss huld och nådig, böra vi tänka, att då han i sitt eviga kärleksråd beslöt att frälsa oss genom sin Son, ja, att göra oss till hans bröder och medarfvingar, så visste han väl, huru förtappade syndare vi skulle vara; ty det var just för vår synd, han beslöt gifva oss sin Son och frälsa oss blott genom honom; därför kan icke nu vår synd och ovärdighet afvända honom från detta hans kärleksuppsåt. Skulle Gud ärnat någonsin tillräkna dem synderna, hvilka tro på hans Son, skulle han ärnat någonsin behandla dem efter lagen och för deras synders skull varda dem onådig, så hade han ju aldrig fattat detta uppsåt att gifva oss sin Son och rättfärdiggöra och frälsa oss genom honom. Ty, såsom redan är anmärkt, såg han ju redan förut, huru den fallna människan skulle vara. Tycker du dig känna, att Gud ser på dina synder och för deras skull vill förkasta dig, så måste du betänka, om han kan vilja förkasta sitt eget eviga råd och sin egen älskade Son, hvilken han själf gifvit till att vara vår rättfärdighet och borgensman. Nej, sitt eget eviga uppsåt och sin egen oss gifna borgensman skall han visst aldrig ogilla eller förkasta. Detta var den första grunden, hvaraf aposteln sluter, att Gud är för oss; såsom vi ock se af de ord, han genast tillägger: "Han som icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla; huru skall han icke ock skänka oss allt med honom?"

Vidare sade aposteln, att vi äro "kallade" efter hans uppsåt. Känner du nu din synd så, att du fruktar för Guds onåd, men ännu har ditt enda hopp på Kristus, så bevisar redan detta, att du också blifvit kallad till hans nåderike; ty då Gud ännu icke hade kallat oss, voro vi helt döda i all vår synd och frågade intet efter Kristus. Men har Gud kallat dig till sin nåd på den tiden, då du ännu var en Guds föraktare och låg död och säker i alla dina synder, då följer ju visserligen, att han icke vill se på dina synder och för deras skull förkasta dig; ty hvarför skulle han då någonsin hafva kallat dig till sin nåd, om han framdeles velat förkasta dig för dina synder? Ty han visste ju förut, hurudan du var. Skulle han någonsin ärnat handla

med dig efter dina synder, så hade han aldrig kallat dig till sitt nåderike. På detta sätt kan redan den erhållna kallelsen vara oss det tröstligaste bevis för Guds orubbliga nåd och huldhet.

Och om höjden af denna Guds nåd tillägger aposteln, att dem som Gud "förut känt" (såsom lydiga kallelsen, Joh. 6: 64), dem har han "ock förut bestämt, att de skulle vara lika hans Sons bild", ja, dem har han både rättfärdiggjort och förhårligat (v. 29, 30). Tänk då, huru högt Gud måste älska, huru hult han måste försvara och beskydda sådana! Tänk, när Gud gjort oss rättfärdiga, när vi hafva icke en mänsklig, utan själfva "Guds rättfärdighet" (2 Kor. 5: 21); då måste vi icke blott vara rena från all synd inför Guds ögon, utan ock härliga och täcka i Kristus. Och när Gud beskärt oss att varda lika hans Sons bild, då kunna vi förstå, hvarför något sådant kan sägas i Skriften, som att vi rentaf äro "hans lust", ja, hans "ögonstenar". Då måste Gud visserligen vara för oss, på det innerligaste älska oss och på det huldaste försvara och beskydda oss. Men ack! sådant står ju endast i Guds ord. I våra mörka och otrogna hjärtan är det annorlunda. När vi sluta betraktelsen af sådana härliga Guds ord, då se vi på oss själfva, om vi kunna täckas Gud i oss själfva, likasom hade Gud sagt, att han älskar oss på det villkoret, att vi äro rena, fromma och goda i oss själfva; då likväl hela Skriften är full med vittnesbörd därom, att vi rentaf äro "sålda under synden", att "intet kött kan vara rättfärdigt inför lagen", och att Herren Gud endast för vår synds skull utgaf sin Son för att rättfärdiggöra oss. Här fordras således åter den gåfvan, som heter tro — tro, hvad Gud gjort och sagt, och hålla det för något större, än allt hvad vi se och känna hos oss själfva. Blott så skola vi förvissas därom, att "Gud är för oss", och då skola vi finna, att han rentaf med en oändlig kärlek och trohet älskar och omhuldar oss, just sådana vi äro.

Men "är Gud för oss", säger aposteln, "hvem kan vara mot oss?" Här må vi nu betänka, hvilka de äro, som kunde vara mot oss, och hvilken han är, som är för oss. "Mot" oss uppträder visserligen en fruktansvärd här, nämligen icke blott kött och blod, utan "herradömen och väldigheter, världshärskarna i detta mörker, onskans andemakter i himlarymderna"; sedan världen i alla dess gestalter och vårt eget inneboende fördärf; därpå samvetets anklagelser och lagens hotelser; vidare bittra motgångar, sorger och lidanden och ändtligen döden. Huru kunna vi själfva förmå något mot alla dessa fiender? Mot alla dessa ställer nu aposteln blott en enda, som är för oss — "Gud

är för oss“, säger han. Endast Gud är sitt folks beskärm, endast Gud. Detta tyckes för hedningen i vårt hjärta vara litet nog — ”endast Gud!“ säger han. Hvad är Gud? Jag ser honom icke. Han är så fördold. Men finge vi våra ögon öppnade att se, skulle vi visserligen tvärtom säga: Har jag blott Gud på min sida, då vill jag ingenting mera veta; är Gud för oss, hvem kan vara mot oss? Den store och allsmåktige himmelens och jordens Skapare och Herre, som ”mäter upp hafven i sin hand och märker ut himmelens vidd med sina utspända finger — som väger bergen på en våg och höjderna på en viktskål“, är han för oss, hvem kan vara mot oss? Ingenting borde väl vara oss mera visst och afgjort än detta, att huru många och svåra våra fiender och huru ömkelig vår egen svaghet än må vara, så kan likväl ingenting vara mot oss eller göra oss någon verklig skada, då Gud är för oss. Tänk, då han är för oss, hvilken slog hela Egyptens land blott för att förlossa sitt förtryckta folk, han, som befallde Röda hafvet att göra väg för det folket och klippan att gifva dem vatten; han, som var med Daniel i lejonkulan och bjöd de hungriga djuren att icke röra denne; han, som var med de tre männen i den brinnande ugnen och bjöd lågorna att icke skada dessa: är han för oss och med oss, hvem kan vara mot oss? Då ängeln sade till Gideon: ”Herren är med dig“, då hade han nog. Då Herren Gud sade till Israel och till Mose och till Josua: ”Frukta icke, jag är med dig“, då hade de nog. När en kristen ser sig omgifven af många fiender och svårigheter, är han ofta böjd att säga såsom Elisas tjänare: ”Ack, min herre, huru skola vi nu göra?“ Men då borde han från denna vår text taga samma svar, som profeten nu gaf: ”Frukta icke; ty de, som äro med oss, äro flera än de, som äro med dem“. Herren sade till Paulus: ”Min kraft fullkomnas i svaghet“. Det är om denna Herrens regering profeten säger: ”Den skröpligaste bland dem skall på den tiden vara såsom David, och Davids hus skall vara såsom ett gudaväsen, såsom Herrens ängel framför dem“ (Sak. 12: 8). Huru många och svåra våra yttre och inre fiender än kunna vara, huru ytterligt svaga vi själfva än må känna oss, huru mörkt det än må se ut, att vi skola komma lyckligt igenom till Guds härlighet, böra vi dock med blicken på Gud, hans kärlek, trofasthet och makt, ännu säga tröstefullt med Josua och Kaleb: ”Om Herren har behag till oss, så skall han föra oss in i det landet och gifva det åt oss“. Sådant måste vi tillförse oss af alla Guds fullkomligheter. Men det är i synnerhet på Guds kärlek och på Kristi full-

komliga försoning, aposteln i det följande grundar vår tröst. Han visar oss först på Guds stora kärlek och säger:

32. Han, som icke har skonat sin egen Son utan utgifvit honom för oss alla, huru skall han icke ock skänka oss allt med honom?

Här ställer nu aposteln för våra ögon det allra högsta beviset på den gudomliga kärleken för att ännu vidare, utom med allt det föregående, öfvertyga oss därom, att Gud är för oss och skall gifva oss allt, som behöfves till vår frälsning. Här skulle nu visserligen hvarje hjärta blifva brinnade af fröjd och kärlek, om vi blott kunde få andliga ögon och sinnen att se och betänka, hvad här säges; ty här anföres ett sådant bevis på Guds oförlikneliga kärlek och barmhärtighet, att det öfvergår alla naturliga tankar. Och detta allra högsta kärleksbevis består däruti, säger aposteln, att *Gud för vår skull icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla*. Detta är nu Skriftens stora hufvudämne och det, som vi för lif och gudaktighet allra mest behöfva, men på samma gång det vi allra minst kunna behålla i våra hjärtan, det som mest fördunklas af otron, förnuftet, känslan, synden och djäfvulen. Därför vilja vi något närmare eftersinna, hvad som ligger i detta ord.

Först finna vi, att här skall gifvas ett sådant bevis på Guds hjärtliga kärlek och huldhet mot oss, att det skall öfvertyga oss t. o. m. därom, att Gud skall vilja "skänka oss allt"; ty slutsatsen, som aposteln här gör, är denna: "Huru skall han icke ock skänka oss allt med honom?" Det måste då vara någon öfver alla tankar stor kärlek, hvarom vi här öfvertygas, då vi skola komma till denna slutsats, att Herren Gud, hvilken äger allt, hvad i världen är, skall vilja gifva "allt" åt oss, ovärdiga syndare. Vi hafva redan sett aposteln i detta kapitel anföra mycket af det, Gud gifvit och gifver oss, såsom först en evig nåd och frihet ifrån lagen, och sedan den Helige Ande i hjärtat; att han har gjort oss till sina barn och arfvingar, och det i en så sann och hög mening, att vi skola vara den enfödde Sonens bröder och medarfvingar, ja, att vi skola varda "honom lika", "på det att han må vara den förstfödde bland många bröder". Sådana outsägligt härliga ting hafva vi redan förut här betraktat. Det är åt sådana sina barn, Gud skall vilja "gifva allt"; såsom aposteln ock säger på ett annat ställe, att redan allting tillhör dem — han säger: "Allt är edert, det må nu vara Paulus eller Apollos eller Kefas eller värld

eller lif eller död eller det som nu är eller det som skall komma, allt är edert; men I ären Kristi, och Kristus är Guds" (1 Kor. 3: 21—23). När vi nu skola öfvertygas om någonting sådant, då måste här visserligen gifvas bevis på någon underbart stor Guds kärlek. Och beviset, säger aposteln, är detta, att Gud "icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla". Aposteln har ock i femte kapitlet sagt, att detta är det högsta beviset på Guds kärlek, då han där sade: "Gud bevisar sin kärlek till oss däruti, att Kristus har dött för oss, medan vi ännu voro syndare". Så säger ock Herren Kristus själf: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son". Så säger ock Johannes: "Däruti har Guds kärlek till oss blifvit uppenbar, att Gud har sändt sin enfödde Son i världen, på det att vi skulle lefva genom honom". Men för att nu till någon del kunna fatta storheten af detta Guds kärleksbevis, hafva vi i denna vers att betrakta, först själfva gåfvan, som Gud gifvit oss; för det andra gifvandet, nämligen både sättet och ändamålet för denna gåfvas gifvande; och för det tredje mottagarna, eller hvilka och hurudana de äro, åt hvilka Gud gifvit denna allra största gåfva.

Hvad först själfva gåfvan angår, säger aposteln, att Gud har gifvit oss "sin egen Son". Med de orden "sin egen" uttrycker aposteln, att Kristus är Guds Son i den egentliga betydelsen, Guds Son till naturen, för att skilja honom från dem, som äro Guds söner genom nåd och upptagelse. Det är ock endast i denna händelse, nämligen att Gud har gifvit oss sin egen Son i ordets egentliga betydelse, som gåfvan kan tjäna till att bevisa Guds omätliga kärlek. Hade Gud gifvit oss en ängel eller en högt benådad människa, hade därmed icke varit bevisadt, att han ock vill gifva oss "allt". Här måste vara en gåfva, som är större än allting annat, eftersom aposteln kommer till den slutsats och visshet, som han uttrycker med denna fråga: "Huru skall han icke ock skänka oss allt med honom?" Lofvad vare Herren! Hans ord är visst och klart: Kristus är Guds sanne och evige Son, utlofvad från tidens begynnelse. Hvad säger profeten Mika i kap. 5: 2 om honom, som skulle födas i Betlehem och vara en Herre i Israel? Han säger: "hvilkens härkomst tillhör förgångna åldrar, forntidens dagar". De heliga änglarna äro eljest de högsta väsenden, som Gud skapat; men aposteln frågar: "Till hvilken af änglarna har han någonsin sagt: Sätt dig på min högra sida, till dess jag har lagt dina fiender dig till en fotapall?" Men så sade David, att "Herren sade till hans Herre" (Ps. 110: 1). Hvilken ängel eller högt benådad

människa har någonsin fått mottaga gudomlig tillbedjan? Men aposteln säger: "När Gud inför den förstfödde i världen, säger han: Och honom tillbedja alla Guds änglar". Så är då Kristus Gud och i sann betydelse Guds Son. Sådant uttrycker här aposteln med orden "sin egen Son". Sådant uttrycker Johannes med ordet "enfödd" — "Guds enfödde Son" (Joh. 1: 14; 3: 16; 1 Joh. 4: 9). Men hvilken människa kan väl på jorden fullkomligt tro något så stort? Kunde vi riktigt tro detta, att Gud verkligen utgifvit sin egen, evige Son för oss, skulle vi väl blifva såsom drömmande af idel salig förundran, glädje och kärlek. Eller kan du tro detta och likväl ett ögonblick tvifla, att Guds hjärta är fullt af förbarmande kärlek och omsorg om allt, hvad människa heter? Kan du tro, att Gud utgaf sin ende Son att blifva vår broder och vår frälsare, ja, vårt offerlamm, och dock på samma gång tvifla på tillräckligheten af Guds nåd och kärlek? Kan du tvifla, att han icke vill gifva oss allt med Sonen?

Detta Guds kärleksbevis skall blifva oss ännu större, om vi fatta och betänka, hvad som ligger i orden: "icke skonat, utan utgifvit". Dessa ord säga oss något om sättet och ändamålet för Sonens utgifvande. Då aposteln säger, att Gud "icke har skonat" sin Son, antydes därmed först, att det varit ett offer, en påkostande sak för Guds faderliga kärlek till Sonen att utgifva honom till att lida och dö; Fadern har likasom våldfört sitt eget hjärta, sin kärlek till den enfödde, och därmed just gifvit det högsta bevis på sitt djupa förbarmande öfver människan. Så sade ock Herren Gud till Abraham, när denne stod i begrepp att offra sin son: "Nu vet jag, att du fruktar Gud, då du icke har undanhållit mig din ende son". Att Gud icke hållit sin egen älskade Son för dyr att utgifvas till ett offer för oss, var således, enligt detta Guds eget erkännande till Abraham, det högsta prof af kärlek, som han kunnat bevisa. Men detta i synnerhet därför, att han utgaf sin Son till ett offer, till det bittraste lidande och den ångestfullaste död. Så har ock uttrycket "icke skonat" äfven den betydelsen, att det kan åsyfta, huru Gud på sin Son utfört den stränga rättvisans hårdaste straff och icke undanhållit något däraf för sin Son. Sådant betydelse har uttrycket "icke skonat" i 2 Petr. 2: 4, 5, där det säges, att Gud "icke skonade änglar, som syndade, utan störtade dem till afgrunden och öfverlämnade dem åt mörkrets kedjor" (jämf. ock Rom. 11: 21 och 2 Kor. 13: 2). Gud har icke skonat sin Son utan efter lag fullt afstraffat synden på honom, oakadt Sonen med ångest och tårar bad, att, om möjligt vore, den kalken skulle undgå

honom. Men då detta icke var möjligt, om människan skulle frälsas, måste rättvisans fulla straff öfvergå honom. Gud, som icke kan förneka sig själf (2 Tim. 2: 13), kunde omöjligt bevisa barmhärtighet mot syndare, utan att rättvisans fordringar först blifvit tillfredsställda och Guds dom öfver synden utförd. Därför har allt Kristi lidande, intill den bittra döden på förbannelsens trä, blifvit honom pålagdt af Fadern. Icke blott de för oss obegripliga själskval, under hvilka han på korset omsider ropade: "Min Gud, min Gud, hvarför har du öfvergifvit mig?" utan ock allt det lidande, som genom människor tillfogats hans kropp, den grymma hudflängningen, törnekröningen, hans händers och fötters genomborrande, allt var det honom pålagdt af Fadern. Så sade Herren själf: "Den kalk, som min Fader har gifvit mig, skall jag icke dricka den?" Så sade ock Petrus till judarna: "Honom, som efter Guds fastställda råd och förutseende var utlämnad, hafven I tagit och genom orättfärdigas händer fastnaglat och dödat". Sådant allt ligger ock i textens ord: "Gud har utgifvit honom för oss alla". Detta är ock just det viktigaste att betänka vid Kristi lidande och död. De otrogna betrakta Kristus blott såsom en martyr för sanningen; därför måste de ock "dö i sina synder". Men annat lär Skriften, som säger, att han var "utgifven för oss", att han "gaf sitt lif till lösen" (Matt. 20: 28); att han var det offer för våra synder, som Gud hade utlofvat ända från världens begynnelse och genom hela gamla testamentets tid förebildat med de oräkneliga blodiga offren (Hebr. 10: 1—7); att "Herren lät allas vår missgärning drabba honom"; att "han var sargad för våra öfverträdelsers skull och slagen för våra missgärningars skull" (Jes. 53); att han var "Guds Lamm, som bar världens synder". Så bära alla profeterna vittnesbörd om honom. Så sade han ock själf den natten, då han gick till sitt lidande: "Mitt blod varder utgjutet för eder till syndernas förlåtelse". Så vittnar en stor skara glädjebudbärare, att "den, som icke visste af synd, har Gud för oss gjort till synd"; att han "har friköpt oss från lagens förbannelse, då han vardt en förbannelse för oss"; att "han af Guds nåd skulle smaka döden för alla". Så ropa ock de saliga skarorna med hög röst inför Lammets tron: "Du har blifvit slaktad och har köpt oss åt Gud med ditt blod". O, när sådant blir lefvande och sant för våra hjärtan, då blifva vi på en gång saliga och hafva nu icke mera ord för att värdigt prisa denna Guds kärlek, att han för vår skull icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla.

"För oss alla". Detta är nu den tredje punkten i vår vers, som

bör förklara oss Guds kärlek, i det han utgaf sin Son för oss. Han utgaf honom "för oss alla". Denna omständighet medför tvenne högst viktiga lärdomar om Guds kärlek. Den förra är den, som ligger i själfva uttrycket, att hvar och en, ingen enda utesluten, är försonad i Kristi död, är förlossad med hans blod från alla sina synder, ifrån döden och djäfvulens våld och kan, får och bör anamma denna nåd och varda frälst. Den andra lärdomen är den, att när Kristus är utgifven för alla, således äfven för de grufligaste syndare, så följer däraf, att Guds nåd och kärlek måste vara alldeles oberoende af någon vår värdighet, och således äfven oberoende af våra bättre eller sämre stunder — den måste således vara en alldeles oföränderlig kärlek. Låtom oss ofta djupt betrakta sådant.

Den första lärdomen var den, att hvilken och hurudan du är, ung eller gammal syndare, grof eller fin syndare, omvänd eller oomvänd, falsk eller trogen, har du dock del i denna Guds kärlek, att han utgaf sin Son. Huru du förhåller dig mot denna nåd, om du anammar och följer den, eller föraktar och försummar den, det är en annan fråga, hvaraf ditt enskilda åtnjutande af nåden beror. Men den stora gåfvan är dig gifven, din synd är dyrt betald i Kristi död, Gud tänker med förbarmande kärlek på dig; ty han utgaf sin ende Son "för oss alla". Så vittnar Skriften öfver allt. Herren Kristus säger: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son". Så sade Johannes Döparen: "Se Guds Lamm, som borttager världens synd". Så aposteln Paulus: "Gud försonade i Kristus världen med sig". Men ordet "världen" kan aldrig beteckna blott de trogna, utan betecknar här hela människosläktet. Och icke nog därmed, att Skriften sålunda i allmänna ord säger "världen"; nej, Johannes har ock särskildt talat härom och förklarat: "Han är försoningen för våra synder, men icke allenast för våra, utan ock för hela världens" (1 Joh. 2: 2). Detta är icke blott en bestämd vederläggning af den villfarande meningen, att Kristus dött endast för de utkorade, utan ock ett öfvermåttan trösterikt ord för dem, som gärna ville äga och tro Guds nåd, men hafva svårt för att tro, att den äfven tillhör dem. Ty här såges uttryckligt, att Gud utgifvit sin Son "för oss alla", att han är försoningen för hela världens synder. Hurudan du än må vara, måste du dock vara innefattad i den titeln, "hela världen"; ty du är ju dock en människa. Då är du genast en af dem, för hvilka Gud utgaf sin egen Son. Och betänk då, hvad det gäller, att Gud utgifvit sin Son för dig. Så grufligt kan du omöjligt hafva syndat,

att icke Guds Sons försoning gäller för all din synd. Och har Gud utgifvit sin Son för dig, då måste han visserligen hafva ett hult och förbarmande hjärta för din själ och icke vilja din död utan din frälsning.

För det andra ligger häri, såsom redan är sagdt, ett särskildt vittnesbörd om det fria och oförskyllda i Guds nåd, eller att Guds nåd och kärlek är alldeles oberoende af någon vår värdighet, då han utgaf sin Son för världen, för alla. Ty huru god och from var väl världen, då Gud gaf henne sin Son? Vi äro alltid benägna att döma om Guds nåd efter vår egen förtjänst och därför misströsta, när vi känna mycken synd och ondska hos oss; men tänk då på detta. Huru god var Adam, då Gud kom att förkunna honom det första nådelöftet? Huru goda och fromma voro vi alla, då Gud utgaf sin Son för oss? Aposteln anmärkte i femte kapitlet, att detta skedde på den tid, då vi ännu voro icke blott syndare, utan ock Guds "fiender", voro både ogudaktiga och oförsonade. Sådan är Guds kärlek. Aposteln säger: "Gud bevisar sin kärlek till oss däruti, att Kristus har dött för oss, medan vi ännu voro syndare" — ja, när vi ännu icke hade någon, som bad för oss, och icke heller själfva både en enda bön till Gud, utan voro hans fiender. Sådan är Guds kärlek. Han är Gud och icke människa. Bland oss skulle knappt någon vilja utgifva en älskad son till att marteras och dödas för sin käraste vän. Och Gud har utgifvit sin egen, käre Son för sina fiender för att frälsa så många, som låte sig öfvervinnas af hans nåd. Häraf borde vi dock en gång komma till den rätta synen på Gud, ja, likasom med ögonen se, att hans kärlek till människorna måste vara en alldeles fri, af all vår förtjänst oberoende kärlek, när han så högt älskade oss på den tid, då vi voro hans fiender och trampade alla hans bud, att han då utgaf sin Son för oss. Om jag ock nu känner många och stora synder hos mig, kan jag dock ej vara mera än en Guds fiende; men för sådana utgaf Gud sin Son för att kunna frälsa dem, när de blott uppvaknade och sökte hans nåd. Och medan vi ännu voro Guds fiender, gaf han oss en större gåfva, än vi någonsin nu begära; ty nu begär jag icke, att han skall utgifva sin Son för mig, nej, icke ens en ängel, utan endast att han gifver mig del i den redan gifna försoningen, gifver mig sin nådiga förlåtelse och sedan den Helige Andes nåd att tro, älska och följa honom. Då jag ännu icke var försonad genom Kristi död och därjämte var Guds fiende, då gaf han mig af sin egen fria kärlek sin Son till en frälsare. "Mycket mer", säger aposteln,

”skola vi då, sedan vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda i hans blod, genom honom varda frälsta ifrån vreden“. Detta vill aposteln inpräglade hos oss, så att han upprepar det åter och säger: ”Ty om vi, medan vi voro fiender, blefvo försonade med Gud genom hans Sons död, skola vi mycket mer, sedan vi blifvit försonade, varda frälsta genom hans lif“.

Att den svarta otron och djäfvulens makt icke tillåta oss att behålla sådant i våra hjärtan, visst kan det komma oss att ledsna vid detta jämmerliga lif och längta efter en salig förlossning. Gud har sannerligen ställt för våra ögon det starkaste bevis på sin eviga, fria och oföränderliga kärlek, och dock äro vi genast färdiga att mena, det Gud ännu skall se på, hvad vi förtjäna, och vara oss nådig blott då, när vi äro, såsom vi böra, men eljest vara vred på oss. Eller om någon frågar dig: Tror du, att Gud verkligen älskar dig — och älskar dig alla stunder lika högt, så skall du utan tvifvel vara böjd att svara, om du vill tala sanning, såsom du har det i hjärtat: Huru kan jag tro sådant, att Gud älskar mig alla stunder lika högt? Nej, jag vet ju med mig, att jag icke alla stunder är rätt lydig och trogen; jag är ofta kall och hård, så att jag icke ens rätt ångrar min synd, icke rätt allvarligt vakar och beder: huru kan jag då tro, att Gud älskar mig? Sålunda går hjärtat sin väg och bortkastar i ett ögonblick allt, hvad Gud från världens begynnelse vittnat om sitt eviga fridsråd, nämligen att han vill göra oss rättfärdiga och täcka blott i sin Son. Att hela Skriften vittnar därom och säger därjämte, att ”allt kött vandrade i fördärf på jorden“, att ”intet kött skall af lagens gärningar varda rättfärdigadt“, att ”det är ingen åtskillnad“, att vi ”alla hafva syndat och varda rättfärdigade utan förskyllan af Guds nåd, genom återlösningen i Kristus Jesus“: allt detta är då bortkastadt, blott för vårt hjärtas tycke, känsla och otro. Detta är ju något, för hvilket vi skulle af hjärtat förskräckas och bedja Gud om nåd att besinna: har Gud icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla, måste ju däraf följa, att han icke vill handla med oss efter våra synder, icke vill se efter vår synd eller värdighet; ty då skulle han ju icke utgifvit sin Son för oss. ”Om rättfärdighet kommer genom lagen, så har Kristus fåfängt dödt“. ”Är det af nåd, så är det icke mer af gärningar, annars blifver nåden icke mer nåd“. Men är det nu af nåd, blott i den utgifne Sonen, som vi äro rättfärdiga och täcka för Gud; då måste vi ju vara det alla stunder lika, så länge vi ”äro i Kristus Jesus“ (v. 1), i hvilken allena Gud har sitt behag

till oss. Om Guds kärlek och nåd växlar och förändras efter våra bättre och sämre stunder, då måste Guds nåd och kärlek bero af vår egen värdighet. Är Guds kärlek åter fri och oberoende af vår värdighet, då måste den vara lika alla stunder, vara en evig och oföränderlig kärlek. Till ett sådant saligt slut måste vi komma, om vi tro och besinna, hvad det innebär, att Gud utgaf sin Son för oss alla, då vi alla voro syndare och Guds fiender.

Men att Gud hatar synden, hemsöker och förföljer synden hos oss, det strider alls icke mot denna Guds oföränderliga kärlek. Det är tvärtom blott ett nytt bevis på hans kärlek och huldhet mot oss, då han angriper det, som är vårt fördärf, och äfven vår högsta plåga, att han förföljer och dödar våra fiender, våra synder och lustar, "hvilka föra strid mot själen", vår egenkärlek, vårt högmod, vårt jordiska sinne m. m. dyl. och vill göra oss alltmer rena och heliga: detta är ju blott bevis på hans kärlek och huldhet mot oss. Och dock är det just detta, som mest bekymrar och förbryllar oss. Källorna eller anledningarna till de trognas misströstan om Guds kärlek äro vanligen tvenne. Det, som först och sist uppväcker våra tvifvel, är vårt kvarboende fördärf, vår synd och ovärdighet, vår olydnad och otrohet, kallsinnighet, hårdhet m. m. Det andra åter är Guds besynnerliga fördöljande, då han antingen undandrager oss sin nåd och närvaro i känslan, eller ock tillsänder oss något mycket bittert, fråntager oss någonting mycket kärt, lämnar oss i någon brist eller nöd eller långvarig och plågsam frestelse och aldrig synes vilja höra våra böner. Då tycka vi oss ofta bestämdt se och känna, att Gud öfvergifvit oss; då beskjuter fienden våra hjärtan med grufliga tankar om Guds vrede. Mot alla sådana frestelser skulle vi dock ställa detta stora bevis af Guds eviga kärlek, besinna, att hans natur är alldeles oföränderlig, och därför säga så: Har Gud icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla, måste hans hjärtelag och mening icke vara sådana, som det nu synes och kännes för mig, att han vill handla med mig efter mina synder och vedergälla mig efter mina missgärningar; nej, då måste det ligga någon djup, för mig obegriplig kärlek i allt, hvad jag erfar; då måste själfva fördöljandet och dröjandet med bönhörelse och hjälp hellre utgöra någon huld tuktan, någon faderlig aga på grund af Guds trofasta nit om mitt eviga väl — hellre sådant, än vrede och förkastelse. Ty det är ju dock omöjligt, att han, som icke skonat sin egen Son för oss, nu icke längre skulle hafva någon nåd och kärlek i sitt hjärta, utan handla med mig endast efter

min förtjänst. Sålunda skulle detta Guds stora kärleksbevis gälla mer för oss än allt, hvad vi se, känna och erfara. Så har aposteln betraktat det, då han af detta enda Guds kärleksbevis drager den slutsats, han här tillägger. Han säger:

Huru skall han icke ock skänka oss allt med honom? Detta är den mest följdriktiga slutsats. Då Gud gifvit oss den allra största gåfvan, vill han icke förneka oss de mindre. Hans Son är visst den allra största gåfva, som någonsin kunde blifva gifven; då skall sannerligen ingenting, som är godt och nyttigt, undanhållas dem, för hvilka Gud velat gifva en sådan gåfva. Men, såsom redan är anmärkt, fordras nödvändigt för denna slutsats, att Jesus var Guds Son i egentlig mening; ty om han vore det blott i sådan mening, som en benådad människa är det, då hade aldrig af hans utgifvande kunnat slutas, att Fadern också vill skänka oss allt med honom. Detta "allt" innefattar nämligen "hvad intet öga sett och intet öra hört"; det innefattar allt, hvad Gud ger och skänker i tiden och i evigheten åt dem, som äro hans "arfvingar" och den evige Sonens "medarfvingar". Han skall skänka oss allt med honom. De orden "med honom" gifva till känna, att vi få allting för Kristi skull och i följd af att han blir oss gifven, likasom en brud får del i allt, hvad brudgummen äger. Redan här har Fadern med Sonen skänkt oss de allra största gåfvor: en evig nåd och förlåtelse för alla synder, frihet från lagens förbund och all förbannelse, en evig rättfärdighet inför Gud, den Helige Ande i hjärtat, de heliga änglarnas tjänst och beskydd, bönhörelse och hjälp i alla bekymmer och till sist seger öfver döden och arfslott i den himmelska härligheten. Och manne detta var för mycket att vänta? Tvärtom, säger aposteln. "Då Gud icke skonat sin Son, utan utgifvit honom för oss alla, huru skall han icke ock skänka oss allt med honom?" Det ordet "huru" uttrycker det alldeles säkra, ja, nödvändiga i denna slutsats, att Gud då måste vara sinnad att skänka oss allt med honom.

Denna härliga och orubbliga tröstegrund böra vi nu besinna och använda vid alla möjliga hehof af Guds nåd och hjälp. Du är t. ex. mycket nedtryckt af synder, faller och förgår dig ofta och tänker, att Gud måste tröttna vid dig och öfverlämna dig till ett ovärdigt sinne-lag, men du söker och beder ännu vid nådastolen om förlåtelse och hjälp: huru skall han då icke skänka dig den, han som icke skonade sin egen Son blott för att förskaffa oss en evig nåd? Huru skall han icke ock skänka dig en så beständig förlåtelse, att han aldrig tillräknar dig någon synd, utan låter det vara afgjort, att han under hela tiden

skall bära dig, sådan du är, på sin eviga nåds armar och endast för-svara dig? Huru skall han icke skänka dig en sådan nåd, då han icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss på den tid, då vi lågo helt nedsänkta i alla synder, voro hans fiender och föraktare? Huru skulle han nu kunna börja att se på dina synder? — Eller du för-skräckes och ängslas öfver din otro och hjärtats hårdhet, att du icke kan tro och fröjdas öfver allt detta, öfver Guds kärlek och Sonens utgifvande, och du suckar: O, om jag blott hade mera tro och lif i min själ! Men huru skall Gud icke ock vilja skänka dig det, när han gifvit dig sin Son? "Huru mycket mer skall icke den himmelske Fadern gifva den Helige Ande åt dem, som bedja honom" (Luk. 11: 13). — Men klagar du då, att du icke ens kan bedja så flitigt och all-varligt, som du borde, utan äfven i bönen är kall och försumlig, och du önskade, att Gud äfven häruti ville hjälpa dig: huru skall han icke ock skänka dig denna nåd, han som icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för dig? — Om du då därjämte beder om för-ökad fattigdom i anden, förökad känsla af din vanmakt och uselhet, skulle han då gifva dig en kännbar rikedom på andliga gåfvor? Nej, då hör han äfven denna sista bön och låter dig alltmer känna din fattigdom och stora uselhet, men gifver dig dock så mycken nåd till tro och till bön och hvad mer du behöfver, att du icke skall komma på skam, icke behöfver förgås, utan verkligen skall få evigt lif. — Misstänker du omsider hela ditt tillstånd och fruktar, att trots allt hvad du erfarit, hört och vet i andliga ting, du till sist, hemligt be-dragen, skall stanna i det eviga fördärfvet, och du därför ropar med David: "Utrannsaka mig Gud och känn mitt hjärta": huru skall han icke ock höra sådan bön och sörja därför, att icke du får förblifva i något falskt tillstånd, han som icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för dig på den tid, då du var hans föraktare? Huru skall han icke nu höra din bön, då du bekymrad ropar till honom och blott beder om nåd att blifva uppriktig och trogen mot honom? Eller du känner och ser framför dig mycket fruktansvärda frestelser och ser icke, huru du skall komma lyckligt igenom dessa, men du önskar och beder, att Gud måtte göra någon hjälp; eller du lider af lekamliga bekymmer, af fattigdom eller sjukdom, eller af onda tungor och miss-tankar af människor, och du vet ingen hjälp på jorden utan vänder dig till din Fader i himmelen: huru skall då han icke höra dig och skänka dig all den nåd och hjälp, som du behöfver, han som icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla? Korte-

ligen: när mitt hjärta af yttre och inre anfäktning känner sig kringkastadt såsom i en hvirfvelvind af ovissa tankar, och jag icke vet, hvar jag själf håller till, eller hvad Gud tänker om mig; när jag i samvetet fördömes för synd och otrohet och kanske samtidigt antastas af sådana, som anklagade Kristus (Matt. 11: 19; Luk. 7: 34), ja, kanske blir "främmande för mina bröder och en främling för min moders barn" (Ps. 69: 9): hvilken utsäglig tröst och hvila, om jag då kan se upp till honom, som för vår skull icke skonade sin egen Son och ifrån världens begynnelse för hans skull bönhört och hjälpt alla dem, som åkallat honom! Ja, slutligen, när min stund är kommen, att ock jag skall dö, och kanske evighetens mörker omgifver mig, min själ kanske oroas af skräckfulla tankar på det förflutna och tillkommande; hvilken tröst, om då någon kan ropa i mitt öra: "Han, som icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla", huru skall icke han nu hjälpa dig? Huru skulle han nu kunna tillräkna dig synderna? "Det är ett fast ord och värdt att på allt sätt mottagas, att Kristus Jesus har kommit i världen för att frälsa syndare, bland hvilka jag är den främste". Huru skall då icke Gud skänka oss allt med honom? Huru skall han icke äfven i döden vara oss en lika trofast vän och hjälpare, som han varit det i lifvet? Skall han icke då, när vår pröfningstid slutas, uppenbara hela rikedomerna af sin nåd och då i högsta mening skänka oss allt med Sonen? — Gud, föröka oss tron, föröka oss tron på din eviga och oföränderliga kärlek!

33. Hvem vill åklaga Guds utkorade? Gud är den, som rättfärdigar.

På grund af Guds stora kärlek, genom hvilken han "icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla", har aposteln förut blott i allmänhet frågat: "Hvem kan vara mot oss?" "Huru skall icke Gud skänka oss allt med Sonen?" Men här börjar han anföra särskilda exempel på sådant, som mest plägar bekymra oss, och att i sin triumferande ton framhålla en motsvarande tröst vid hvarje bekymmer. Nu säger han: "Hvem vill åklaga?" "Hvem är, som vill fördöma?" "Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek?" Med dessa frågor framdrager aposteln, hvad som mest plägar bekymra de trogna, och bifogar till hvarje fråga den kraftigaste tröst. Men af alla våra bekymmer äro de mest viktiga och fordra hastigast hjälp, hvilka angå samvetet, komma af inre anklagelser och ingifva fruktan för Guds vrede; ty kan jag riktigt tro, att Gud är mig huld och nådig, då kan jag ock tro, att han skall hjälpa mig i alla de själsfaror, som komma utifrån,

af förföljelse, fattigdom och annan nöd (v. 35—38). Därför talar aposteln först om samvetsbekymren, anklagelse, fördömdelse, och gifver oss först tröst för dessa. Han börjar sålunda:

Hvem vill åklaga Guds utkorade? "Guds utkorade" äro de, som "äro i Kristus Jesus", i hvilken Gud har allt sitt behag, och i hvilken "han har utvalt oss före världens grundläggning" (Ef. 1: 4). Dessa äro de, hvilka han ock i tiden uttagit från världen eller afskilt till sina barn och arfvingar; hvarom Herren sade: "Jag har utkorat eder ur världen" (Joh. 15: 19). Och detta har skett i den ordning, som beskrefs i v. 29 och 30, nämligen att dem, som han "förut känt" såsom troende intill änden, dem har han först "bestämt", att de skola blifva lika hans Sons bild, och sedan äfven "kallat", "rättfärdiggjort" och "förhärlligat". Korteligen: alla de, som endast förblifva i Kristus intill änden, äro Guds utkorade. Detta är den enda sanna och hälso-samma användningen af ordet "utkorade", hvilken användning står tillsammans med allt Guds ord och ingifver både tröst och gudsfruktan. Skulle jag däremot vända mina tankar på Guds för oss hemliga förutseende och göra mig antingen den tanken, att han sett, det jag skall blifva i tron intill änden, eller ock att jag icke skall blifva det, så vore detta att bruka ett för kristna ovärdigt lättsinne i heliga och allvarsamma frågor, ja, att grunda sin tröst eller sin oro på lösa tankar och föreställningar. Det enda säkra är, att så länge vi icke "själfviljande synda" eller "affalla" (Hebr. 6: 6; kap. 10: 26), utan frukta för att förlora Kristus, så skall ingenting kunna skilja oss från hans kärlek (v. 39), och då äro vi alla stunder Guds utkorade. Likasom aposteln Petrus säger: "I ären ett utvaldt släkte", så betecknar vår apostel här de trogna såsom "Guds utkorade", men anför dock en annan och särskild grund för den trösten, att ingen anklagelse skall drabba dem, nämligen denna: *Gud är den, som rättfärdigar*. Däraf märka vi, att han i denna fråga icke grundar vår tröst på Guds förutseende, hvilket alltid är förborgadt för oss. Men emot "åklaga" svarar "rättfärdiga", såsom en fullkomligt motsatt handling. Då Gud rättfärdigar, gäller ingen anklagelse. Sådan är apostelns tröst på detta ställe.

Det andra vi här böra lära är, att Guds utkorade icke äro fria från inre anklagelser och fruktan för Guds vrede. Ty då aposteln här ställer Guds rättfärdiggörande nåd emot anklagelserna, så märka vi, att här icke talas om någon mänsklig anklagelse, utan om anklagelse inför Gud — om sådana anklagelser, för hvilka endast Guds rättfärdigande hjälper. Och då aposteln här tröstar Guds utkorade

mot dessa inre anklagelser, och då dessa t. o. m. utgöra det första bekymmer, för hvilket han tröstar dem, märka vi visserligen här, att Guds utkorade icke äro fria från sådana anklagelser, att de icke äro så fullkomliga, icke heller hafva en så hel och ostörd frid genom tron, att de icke känna anklagelser och fruktan för Guds vrede; nej, såsom nästa vers visar, behöfva de t. o. m. tröstas för fruktan att varda "fördömda". Vi föreställa oss ofta, att de, som äro sanna kristna, som hafva det riktigt väl och rätt till den invärtes människan, skola hafva en jämn och ostörd frid med sin Gud, alltid skola hafva ett godt och lugnt samvete. Dels mena vi, att de skola vara så fromma och trogna, att de genom medvetandet därom kunna hafva sådan frid; dels att deras tro skall vara så fullkomlig, att trots allt, som kan brista i deras fromhet, skola de dock hafva frid genom sin starka tro och sin upplysning i evangelium. Men här se vi, att aposteln ännu ansett sig böra trösta "Guds utkorade" mot anklagelser och fruktan för fördömelse. Märk och betänk, att han talar om sådana sanna kristna, att han kallar dem "Guds utkorade", och dock tröstar han dem mot sådana inre anklagelser. Sådant böra vi väl minnas, så att vi icke låta förvilla oss af sådana inbillningsfromma och starka andar, som tala om en beständig frid, till hvilken ingen motsvarighet finnes hos Skriftens helgon, hvilka alla voro tuktade och kämpande själar. Så säger ock aposteln Johannes om dem, som hafva en sann kärlek, som "äro af sanningen" och böra "stilla sina hjärtan inför Gud", att de dock hafva den erfarenheten, att deras hjärtan fördöma dem. Han säger: "Mina barn, låtom oss älska icke med ord eller med tungan, utan i gärning och sanning. Och däraf veta vi, att vi äro af sanningen; och vi kunna inför honom stilla våra hjärtan, hvadhelst vårt hjärta må anklaga oss för, ty Gud är större än vårt hjärta och vet allt" (1 Joh. 3: 18—20). Här märka vi åter, att just de, som "äro af sanningen" och böra "stilla sina hjärtan inför Gud", likväl hafva sådana anklagelser, att deras hjärtan fördöma dem. Men att vårt hjärta anklagar och fördömer oss, det sker sannerligen icke för intet, utan visserligen genom medvetandet af något sådant, som i sig själf är fördömligt; det är endast genom medvetandet om något sådant, som lagen och samvetet anklaga oss. Och så är det med dem, som "äro af sanningen", säger Johannes. Så är det med dem, som vår apostel dock kallar "Guds utkorade".

Ty så sant dessa hafva den Helige Ande i sina hjärtan, måste denne nödvändigt se och bestraffa hos dem allt, som icke är rent och

fullkomligt; men nu är vår gamla natur ännu full med synd och fördärf, såsom utförligt visades i sjunde kapitlet, så att, när vi som allvarligast vilja älska, prisa och lyda vår Gud, få vi känna så mycken kallsinnighet, otacksamhet och olydnad hos oss, att vi kunna högeligen förskräckas; när vi hafva innerligast bedt Gud om nåd att kunna rätt älska vår nästa, vara milda, saktmodiga, kyska, rena, ödmjuka, oegennyttiga o. s. v., då få vi känna hos oss de mest motsatta ting, vrede, otålighet, orena lustar, egennytta, afund, högfärd m. m., hvilka synder äfven, tyvärr, i stunder af bristande vaksamhet eller öfverilning och stor svaghet, utbryta i ord och gärningar. När då samvetet och lagen förehålla oss sådana synder, och vi därjämte betänka all den nåd, Gud bevisat oss, då han gifvit oss sitt ljus, sin förlåtelse och sin Helige Ande, blifva anklagelserna rätt allvarsamma och förskräckande. Här inställer sig nu alltid äfven den gamle "åklagaren" (Upp. 12: 10), djäfvulen, som ock kan vanställa och utmåla förhållandet på det grymmaste, så att, fastän Guds barn icke lida så bittert af något som af sin synd, och icke bedt och ropat så mycket och innerligt om något som om hjälp mot sin synd, kan denne belackare dock ingifva dem, att de synda uppsåtligt, och att Gud plötsligt skall fördöma dem. Sådana glödande pilar inskjuter han i de mest kämpande barns hjärtan. Det som annars är en förskräcklig sanning i afseende på dem, hvilka aldrig omvända sig till Herren, aldrig bekänna sin synd och söka försoningens nåd till förlåtelse och till förlossning, nämligen att dessa skola dö i sina synder, det tillämpar den gamle åklagaren just på de mest förkrossade barn, som dock ligga vid nådastolen med all sin uselhet. Dessa skola alltid känna anklagelser från sitt eget samvete, från lagen och djäfvulen, så att deras lif ofta är idel suckan öfver synder, försummelse och otrohet. — Och mot alla sådana anklagelser ställer nu aposteln den store Guden och hans nådiga rättfärdigande. Likasom Johannes mot vårt hjärtas fördömelser ställde endast detta: "Gud är större än vårt hjärta och vet allt", vet nämligen, icke blott hvad i människan är, utan ock hvad han själf gjort för vårt rättfärdigande; så säger ock nu vår apostel:

"Gud är den, som rättfärdigar". Hvem vill anklaga, när Gud rättfärdigar? Gud är den ende domaren, Gud är den, som vi förolämpat med våra synder; såsom David säger: "Mot dig allena har jag syndat". Då nu Gud rättfärdigar, hvem vill då anklaga? Hvad gälla då hjärtats eller samvetets anklagelser? Det ligger en synnerligt mäktig tröst i den omständigheten, som många förbise, att under det Gud

är den ende, vi hafva att frukta, det är Gud själf, som rättfärdigar, Gud själf, som försvarar oss, Gud själf, som tagit vår sak på sitt hjärta, Gud själf, som brukar så många ord för att öfvertyga oss om sin nåds fasthet. Tänk, då Herren Gud alltifrån evighet haft detta uppsåt och från världens begynnelse förkunnat, att han själf ville gifva en hjälp för våra synder, samt i tidens fullbordan har utgifvit sin egen Son till att fullgöra allt, hvad lagen icke kunde åstadkomma, hvarför han ock rättfärdiggör alla dem, som tro på honom: huru kunna då synderna gälla något inför Gud till vår fördömelse? Då skulle Gud själf hafva ogillat sitt eget eviga råd och sin egen dyraste gärning. Vi må aldrig glömma detta, att vår rättfärdiggörelse är Guds egen fria gärning; såsom aposteln säger: "Han har förut bestämt oss till barnskap hos sig efter sin viljas välbehag". Så säger ock Herren Gud själf: "Jag, jag utplånar dina öfverträdelser för min egen skull". Det är ock ingen, som kan rättfärdiga eller frisäga en syndare från hans skuld och förklara honom rättfärdig, utom Gud allena. Det är Gud allena, som rättfärdigar. Huru kan då någon anklagelse gälla mot dem, som Gud rättfärdigar? Aposteln talar här i samma tröste-fulla, trotsande ton, som Kristus i liknelsen om arbetarna i vingården, däri husbonden säger: "Må jag icke göra hvad jag vill i det, som är mitt?" Att jag vill gifva denne en oförtjänt gåfva, hvad kommer det dig vid? Så vill ock aposteln här säga: Det är Guds egen fria sak att rättfärdiga, hvem han vill. Nu vill han rättfärdiga alla dem, som hylla Sonen; dem bekläder han med gudomlig rättfärdighet och dömer, att inga synder skola tillräknas dem till fördömelse; han dömer, att alla de synder, som ännu besvära dessa, skola alltid vara dem för-låtna: må han icke göra hvad han vill i det, som är hans? Han är ju ensam människornas Herre och domare. Om ock vi icke rätt förstå och uppskatta Guds Sons förtjänst eller Guds rättfärdiggörande nåd, uppskattas den dock af honom själf; han håller dock själf sitt eget verk stort och dyrt. Om nu mitt hjärta och samvete, hvilka icke förstå och akta, hvad Gud i sin Son gjort för oss, blott känna och uppskatta mina synder, så är dock detta något, som icke gäller inför Gud. Och när det icke gäller inför Gud, utan endast i min känsla, mitt otrogna hjärta och tycke, så uträttar all sådan anklagelse ingen-ting; den kan endast en stund oroa mig, men kan icke fördöma mig. Sådant menar här aposteln, då han säger: "Hvem vill åklaga Guds utkorade? Gud är den, som rättfärdigar". Då Gud således själf måste hålla denna vår rättfärdiggörelse fullkonilig, då böra visserligen

vi blott i salig tröst och trygghet prisa detta hans stora nådeverk och säga: Allt är väl, allt är fullkomnad! Om ock mina synder vore tusenfaldt flera och större, våga de dock intet emot den store Gudens gifna rättfärdiggörelse. Om vårt hjärta fördömer oss, så är Gud större än vårt hjärta. Ja, Gud är större än vårt hjärta. Lofvadt vare hans namn!

34. Hvem är, som vill fördöma? Kristus är den, som har dött, ja än mer, har uppstått, som ock sitter på Guds högra sida, som ock manar godt för oss.

Hvem är, som vill fördöma? När Gud är den, som "rättfärdigar", så att ingen anklagelse upptages eller uträttar något, då må man väl med dubbelt skäl fråga: "Hvem är, som vill fördöma?" Ty att "rättfärdiga" är just motsatsen till att "fördöma". Sådant kan ock sammanhanget här vara. Men då aposteln genom det hela visar sig blott afse de trognas behof, och då han här gifver ett särskildt starkt och utförligt svar på frågan om fördömelse, märka vi, att han egentligen fortfar att framleta våra mest bekymmersamma frågor för att tröstligen besvara dem. Därför framställer han ock i nästa vers en ny fråga: "Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek?" och gifver därpå ett långt och utförligt svar. När vi således finna, att aposteln här blott söker trösta oss mot våra största bekymmer, då få vi åter af denna fråga: "Hvem är, som vill fördöma?" den förut anmärkta lärdomen om de trognas bekymmer. Vi märka här, att det kan gå så långt med deras anfäktningar och inre anklagelser, att de rentaf frukta att blifva fördömda, frukta, att Gud verkligen skall låta dem uppbära syndens lön, som är död och fördömelse. Så förskräckligt kan synden ännu rasa i deras kött, så illa kan djäfvulen få sälla och kullkasta dem, så ömkligt svaga, torra och döda kunna de tidtals få känna sig, och så grufligt kan lagen förskräcka dem i samvetet och känslan, att de sådana tider på fullt allvar frukta, att Gud i helig vrede skall fördöma, förkasta och förbanna dem. Därför ingår nu aposteln i frågan på det mest allvarliga sätt och visar med de starkaste skäl och grunder, att det icke är möjligt, att de skola fördömas för sina synder, huru många och svåra synderna än kunna vara. Ty han anför nu själfva hufvudgrunderna för vår tröst mot synden, nämligen själfva Medlarens död, uppståndelse och oförgängliga prästadöme, hvarmed han är vår försvarare hos Fadern. Aposteln vill rentaf bevisa, att det är omöjligt, det de trogna skulle fördömas för några sina synder, emedan det

skulle strida mot rättvisan. Sådant ligger däri, att han på frågan: "Hvem vill fördöma?" just svarar: "Kristus är den, som har dött". Ty "döden" var just det, som de fördömda skulle lida för synderna, emedan "syndens lön är döden". Men aposteln tillägger äfven de följande mäktiga tröstegrunderna för att desto fullkomligare öfvertyga anfäktade kristna, att ingenting kan fördöma dem. Han anför här inalles fyra tröstegrunder: den första är Kristi död, den andra hans uppståndelse; den tredje hans sittande på Faderns höga sida, och den fjärde hans beständiga framträdande för oss inför Fadern.

Kristus är den, som har dött. Genom hans död är den heliga lagens dom öfver synden utförd och den gudomliga rättfärdigheten tillfredsställd. Om vi nu skulle blifva fördömda för våra synder, så innebure detta, att vi själfva skulle lida döden för synderna; men då anmärker aposteln: Kristus är den, som redan har dött, d. ä. synderna äro redan afstraffade; men en och samma skuld kan icke utkrävas af tvenne — sådant förbjuder rättvisan. Är nu Kristi död min försoning, så måste jag vara fri. Här, såsom öfverallt i Skriften, märka vi, att ingen syndare kunde aflösas från sina synder, med mindre den gudomliga rättfärdigheten först blifvit tillfredsställd och full rätt blifvit gifven åt Guds lags heliga fordringar. Gud kunde icke för barmhärtigheten åsidosätta sin rättvisa eller rättfärdiggöra syndare utan en lagenlig försoning. Det var för att framställa denna stora sanning, Gud i gamla testamentet inrättade den blodiga offertjänsten; ty därmed skulle hos folket beständigt inpräglas, att "utan blodsutgjutelse sker ingen förlåtelse" (Hebr. 9: 22). Och att Gud med dessa oräkneliga förebilder och med bestämda förkunnelser ifrån världens begynnelse sagt oss detta, att han ville gifva oss ett offer för synderna, som skulle gälla inför honom evinnerligen; ja, att Herren Kristus själf uttryckligen sade, att han var kommen till att "gifva sitt lif till lösen", att han sade: "Mitt blod varder utgjutet för eder till syndernas förlåtelse" — sådant borde dock vara oss en väldig och himmelsk tröst i lifvet och i döden, om ock vårt hjärta beständigt fördömer oss, och om äfven vårt inskränkta och förblindade förnuft aldrig i tiden kan fatta hvarje punkt i försoningens hemlighet. Så mycket är oss dock uppenbart genom det gudomliga ordet, att Gud gifvit oss en försoning af oändligt värde, då han utgaf sin egen enfödde Son för oss, och att han, som var lagens Herre och som icke visste af synd, icke behöfde för sin egen del vara under lagen och omsider lida dess förbannelse, utan att han gjorde allt detta för oss, att han var "gjord till synd för oss",

att han vardt en förbannelse för oss; att han var Guds Lamm, som borttager "världens synd", att han var den, som af Guds nåd skulle "smaka döden för alla". För hans försoningsdöds skull är det då alldeles omöjligt, att de, som nu genom tron äro förenade med honom, någonsin skulle behandlas efter lagen för sina synder, vare sig forna eller kvarboende, och själfva smaka döden för synderna. På sådant trotsar här aposteln, då han säger: "Hvem är, som vill fördöma? Kristus är den, som har dött".

Ja än mer, har uppstått. Detta är den andra grunden, som aposteln anför till att visa, huru omöjligt det är, att de troende kunna fördömas för sina synder. I Kristi uppståndelse ligger icke blott beseglingen af hela hans erlagda försonings fullgiltighet, ja, beseglingen af allt hvad Skriften vittnat om Kristus, utan ock den egentliga grunden för vår rättfärdiggörelse. Först ligger visserligen i Kristi uppståndelse denna besegling; ty att Kristus "har uppstått på den tredje dagen, enligt skrifterna", det beseglår först, att han var den rätte, genom profeterna utlofvade Messias (Jes. 53: 8; Ps. 16: 10; Hos. 6: 2; Jon. 2: 1), och därför hade Herren särskildt lofvat, att han skulle gifva judarna detta "profeten Jonas tecken" (Matt. 12: 39). Om denna beseglings vikt och nödvändighet säger aposteln: "Om Kristus icke är uppstånden, så är vår predikan fåfäng, så är ock eder tro fåfäng" (1 Kor. 15: 14). Vidare var Kristi uppståndelse beseglingen därpå, att hans erlagda försoning var af Fadern gillad och godkänd. Ty då Gud uppväckte honom och "lossade dödens vända" (Apg. 2: 24), afgaf han därmed ett stort offentligt vittnesbörd inför alla människor och andar, att vår borgensman hade fullkomligt tillfredsställt rättfärdighetens fordringar, att den erlagda försoningen för synderna var fullgiltig, och att den gällande rättfärdigheten var förvärfvad. Om Kristus icke hade uppstått, hade det betecknat, att synden icke ännu var fullkomligt försonad, och att han därför blifvit kvarhållen såsom en dödens fånge. Men sedan borgensmannen blifvit frigifven, måste en fullkomlig lösepenning vara erlagd för alla de synder, han påtagit sig; ty hade blott en enda af dessa synder icke varit godtgjord, hade han förblifvit i dödens våld, emedan "döden är syndens lön". Aposteln kan dock hafva ännu en annan mening, då han så eftertryckligt skiljer mellan Kristi död och hans uppståndelse, att han säger: "Ja än mer, har uppstått"; ty vi finna af kap. 4: 25, att aposteln skiljer mellan det, som Kristus uträttade med sin död, och det han uträttade med sin uppståndelse, då han där säger, att Kristus "har blifvit utgifven för våra synders skull och uppväckt för

vår rättfärdiggörelses skull". I dessa ord ligger synbarligen denna mening: Kristus har dött såsom vårt syndoffer och uppstått såsom vår rättfärdighet. Kristus var så helt och hållet i vårt ställe både i sin död och uppståndelse, ja, vi voro för Guds ögon så inneslutna i honom, att när han dog för våra synder, så gällde det för Gud, såsom hade vi själfva dött för synderna, och när han uppstod för vår rättfärdiggörelse, så gällde det för Gud, såsom hade vi uppstått rättfärdiga. Ty då aposteln i 2 Kor. 5: 14 säger, att "vi hålla så före, att en har dött för alla, och därför hafva alla dött"; så måste det ock gälla om hans uppståndelse: om en har uppstått rättfärdig för alla, så hafva de alla uppstått rättfärdiga i honom. För hvarje enskild människas rättfärdiggörelse fordras visserligen ännu, att vi genom tron omfatta och iklädas denna rättfärdighet. Men själfva rättfärdigheten består dock däruti, att borgensmannen är rättfärdig; det är hans egen personliga rättfärdighet, som blir vår rättfärdighet. Det var detta, hvarom Anden skulle öfvertyga världen; såsom han själf sade: "om rättfärdighet, ty jag går till Fadern". Men då Kristus sålunda är uppväckt till vår rättfärdiggörelse, så att hans rättfärdighet är vår rättfärdighet, och då hans uppståndelse därjämte var beseglingen på hela hans erlagda försonings fullgiltighet, ja, på allt hvad Skriften vittnat om honom, då hafva vi visserligen i hans uppståndelse åter en orubblig grund för den vissheten, att inga synder kunna tillräknas de troende till fördömelse. "Om Kristus icke är uppstånden", säger aposteln, "så ären I ännu i edra synder"; men då följer ock, att om Kristus är uppstånden, då äro vi icke i våra synder. Huru kunna vi väl i tid eller evighet nog prisa Gud för en sådan evig nåd! — Men aposteln anför dock ännu mera till vår tröst. Han säger:

Som ock sitter på Guds högra sida. Detta är den tredje mäktiga grunden för de trognas trygghet mot all fördömelse. Kristus har icke blott dött och uppstått för oss, utan han är ock, såsom vår broder och medlare, upphöjd på härlighetens tron, d. ä. han är i sin mänskliga natur och i sin egenskap af människornas medlare beklädd med all makt i himmelen och på jorden. Ty uttrycket "sitta på Guds högra sida" betecknar icke egentligen, att han nu är på någon särskild plats i himmelen, utan förnämligast, att han är beklädd med en särskild makt och härlighet. Det betecknar allra egentligast Kristi delaktighet i den makt och regering, som den evige Fadern för öfver hela sitt rike i himlarna och på jorden; ty talesättet är taget af österländska konungars sed, att när

de ville upphöja någon till medregent, så satte de denne vid sin högra sida. Det betecknar således, hvad Herren själf efter sin upphöjelse sade: "Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden" (Matt. 28: 18), och åter: "Jag är den förste och den siste och den lefvande; och jag var död, och se, jag är lefvande i evigheters evighet, och jag har nycklarna till döden och dödsriket" (Upp. 1: 18). Han är den rätte Josef, hvilken är upphöjd till en herre öfver hela riket och därigenom är i bästa tillfälle att hjälpa och skydda sina bröder (1 Mos. 41: 43). Aposteln åsyftar här detsamma, som då han i kap. 5: 10 sade, att om vi blefvo försonade med Gud genom hans Sons död, skola vi mycket mer varda frälsta genom hans lif, d. ä. då han nu lefver och regerar. Betänk, hvilken kraftig tröst häri ligger, att han, som af stor och evig barmhärtighet helt gifvit sig åt människorna, ja, själf blifvit människa och gifvit sitt lif och blod för oss, att han äger all makt i himmelen och på jorden. För hvem skulle jag då frukta? Hvem är då, som vill fördöma? Han som här på jorden bevisat en så stor och brinnande kärlek till människorna, att det var hans "mat" att få frälsa en arm syndare, och att just de borttappade fåren allra mest drogo hans hjärta — han har all makt, åt honom är all dom öfverlämnad (Joh. 5: 22, 27). Hvem är då, som vill fördöma? Och hvilken makt skall då kunna göra oss skada? Vi tänka ofta: då jag icke blott är en stor och ovärdig syndare, utan ock så illa fångslad af synden och djäfvulens makt, att jag omöjligt kan frigöra mig därifrån, då är jag ju alldeles förlorad. Men betänk dock, hvad det medför, att din huldaste Frälsare också har all makt; att han säger: "Jag har nycklarna till döden och dödsriket". Då Petrus bekymrad utropade: "Hvem kan då varda frälst?" svarade Herren: "För människor är det omöjligt, men icke för Gud, ty för Gud är allt möjligt". Därmed säger ju Herren, att just då det för oss är alldeles omöjligt att hjälpa saken, då skall den Allsmäktige hjälpa. Och när han själf, som är vår hulde Frälsare, vår broder och frälsningshövding, är upphöjd på kraftens högra sida, då skall visserligen han göra allt, som behöfves till vår frälsning och salighet. Lofvadt vare hans namn! — Men vi behöfva icke blott tänka oss Kristi eviga huldhet; Skriften vittnar uttryckligt därom. Aposteln tillägger:

Som ock manar godt för oss. Detta är den fjärde och sista grunden för de troendes trygghet mot all fördömmelse. Det ord, som här är öfversatt med "mana godt", betyder: "lägga sig ut för någon", "vara någons förespråkare"; och själfva saken, som här åsyftas, blir i syn-

nerhet förklarad genom hebréerbrevets sjunde, åttonde och nionde kapitel. Där läsa vi bland annat: "Men denne, emedan han förblifver till evig tid, har ett oförgångligt prästadöme, hvarför han ock kan fullkomligt frälsa dem, som genom honom komma till Gud, och lefver alltid för att bedja för dem". Och åter: "Han skall nu vara i Guds åsyn oss till godo". Af sådana ord kunna vi förstå något af Kristi oförgångliga prästadöme, nämligen att han icke blott alltid skall bedja för oss, utan skall ock vara i Guds åsyn oss till godo, skall beständigt framträda oss till godo inför Gud, såsom den rättfärdige, i hvilken Fadern skådar oss allesammans rättfärdiga och täcka. Han skall därmed vara vår "försvarare hos Fadern", såsom Johannes säger: "Om någon syndar, så hafva vi en försvarare hos Fadern, Jesus Kristus, som är rättfärdig" (1 Joh. 2: 1). Han skall beständigt inför Fadern tillämpa frukterna af sin försoningsdöd på hvarje troende och därmed alltid "frälsa oss från vreden" (Rom. 5: 9), således skydda oss för all fördömdelse. Detta Kristi oförgångliga prästadöme var i gamla testamentet förebildadt därigenom, att den levitiska öfversteprästen, sedan han först varit klädd i linnekjorteln och förrättat offringen i templets förgård, därefter bekläddes med den gyllene lifkjorteln och nu ensam ingick med offrets blod i det allraheligaste och där stänkte med blodet på och framför nådastolen. Så har ock Kristus, enligt denna förebild, först "lidit utanför stadsporten" (Hebr. 13: 12), då han på jorden frambar sitt offer, och sedan, beklädd med härlighet, inträdt i himmelen till att framställa inför Fadern det oändliga värdet af sitt offrade blod, hvilket sålunda nu, såsom hebréerbrevet säger, "talar bättre än Abels blod", nämligen till syndares försvar — till försvar för alla dem, som genom honom komma till Gud. Det är i detta det nya förbundets blod vi renas från alla våra synders skuld och sålunda alla stunder varda "frälsta från vreden", från all fördömdelse. Men genom detta Kristi oförgångliga prästadöme erhålla vi icke blott den beständiga förlåtelsen, Faderns eviga vänskap, utan ock alla de Andens gåfvor, som behövas till lif och gudaktighet. Han är i allt vår "frälsningshöfding" och "tjänare i helgedomen". Skriften lär uttryckligt, att det är allenast i Medlarens namn vi hafva all Guds nåd; blott i honom äro vi täcka och rättfärdiga inför Gud, och blott genom honom erhålla vi den Helige Ande och all hjälp under striderna. Huru skulle då Gud någonsin se efter vår egen värdighet och fördöma oss för våra synder?

Aposteln har med allt detta velat förvissa oss därom, att vi, som

lefva i tron på Kristus, genom honom rentaf hafva en evig och orubblig nåd, d. ä. att icke blott de synder, som en gång äro oss förlåtna, skola vara för evigt borta, "kastade i hafvets djup", utan ock att de synder, som ännu ligga i vårt kött och framdeles under vandrigen kunna frambryta, aldrig skola tillräknas oss till fördömelse, utan att vi lefva i ett nåderike, som alla stunder skall vara väldigt öfver oss. Och detta är just det viktigaste för tron, nämligen att vi veta, det vi hafva en förlåtelse, som öfvervinner alla våra synder, att vi hafva en "försvarare", som tjänar oss just då, när vi syndat; såsom Johannes uttryckligt säger: "Detta skrifver jag till eder, på det att I icke mån synda; och om någon syndar, då hafva vi en försvarare hos Fadern, Jesus Kristus, som är rättfärdig". Men är det just, när vi syndat, som försvararen tjänar oss, och är det allenast i honom, vi äro rättfärdiga inför Gud, då måste vi rent ut bekänna, att vi ock äro rättfärdiga alla stunder, så länge vi äro i Kristus, huru många och stora våra synder än kunna vara. Ty om vi icke tro och bekänna detta, så betecknar det alltid, att vi till någon del grunda vår rättfärdighet på oss själva, att vi icke hafva den allenast i Kristus. Men då kunna vi ock alltid bringas i förtviflan, när vi få känna vår synd svårare; och vi kunna aldrig förut veta eller tänka, huru mycket ondt som ännu kan frambryta hos oss, om vi ock äro allvarliga kristna; såsom profeten säger: "Jag vet, att det icke står i vandrarens makt att rätt styra sina steg" (Jer. 10: 23), vi måste för hvar dag tigga om Guds nåd därtill. Det enda, som är gemensamt för alla Guds barn, hvad helgelsen angår, är det, att de alla blifvit nya människor och börjat vandra i ett nytt lefverne efter Kristus, att den gamla människan är "korsfäst", att de icke mer "tjåna" synden, utan kämpa i bön mot henne. Detta tillhör alltid Guds Ande i de trogna; men sedan kan man aldrig säga, huru mycket af kraft eller svaghet de skola erfara. Nej, sedan får du se, huru det går dig. Detta kan bero blott af hvad Gud tillstädjer frestaren göra dig (Job 2: 6; 3: 1; 1 Krön. 21: 1; jämf. 2 Sam. 24: 1; Luk. 22: 31). Ja, många olika omständigheter, inre och yttre, göra häri stor åtskillnad; därför se vi helgonens exempel i detta fall vara så olika. Men under alla händelser skall vår evige öfverstepräst svara för oss och behålla oss i nåden, så länge vi blott förblifva i honom; ty då kan ingenting fördöma oss (v. 1). Detta är, hvad aposteln här lärar. Han hade ock i de tre första verserna af kapitlet helt kort sagt detsamma, nämligen att det finns "ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus", emedan de äro frigjorda

från lagen, och detta därför, att "det som lagen icke kunde åstadkomma, det gjorde Gud, då han sände sin Son i syndigt kött's liknelse" o. s. v. Men här har aposteln uppräknat allt, hvad Sonen lidit, gjort och ännu gör för vår frihet från fördömsen. Och allt detta bör så betrygga oss mot alla anklagelser, att vi nu endast skulle prisa och tacka vår Gud för hans utesägliga gåfva, hans eviga nåd. Ja, endast tacka och prisa och innerligen önska och utbedja oss hans hjälp, att nu med all vår umgängelse befrämja hans ära, som förskaffat oss denna eviga nåd: det är allt, hvad som nu återstår. Här till förläne oss Gud sin nåd, för vår evige prisvärde Medlares skull!

35. Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller fara eller svärd.

Här kommer aposteln till det andra hufvudbekymret hos Guds barn, nämligen om förblifvandet i Kristi kärlek. Aposteln har förut tröstat oss för bekymret om den närvarande nåden, mot samvetets anklagelser och fruktan för Guds vrede; nu vänder han sig mot bekymret för de många farorna för det andliga lifvet och vill förvissa oss, att ingenting, som någonsin kan möta oss under vandringen, skall vara mäktigt att skilja oss från Kristi kärlek. Och likasom förut, så framställer han ock här sin tröst i den triumferande tonen af en fråga. Han säger:

Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek? Själfva frågan uttrycker visserligen en stark tro och frimodighet hos aposteln; men blott det, att fråga väckes därom, huruvida vi kunna blifva skilda från Kristi kärlek, och att ett utförligt, trösterikt svar här gifves oss, bevisar, att ett sådant bekymmer plägar oroa de trogna, och att de behöfva denna tröst — så vi böra icke tänka, att aposteln skrivit något endast för att tillkännagifva sin egen frimodighet, utan någon afsikt att därmed trösta några, som behöfde sådan tröst. Nej, det är rentaf ett allmänt bekymmer hos alla sant troende, ja, ett utmärkande tecken på den sanna nåden i hjärtat, att de bekymras om förblifvandet i Kristi kärlek, att de icke åtnöjas med att för närvarande hafva tröst och vara i Guds nåd, utan ock tänka på förblifvandet däruti intill änden. Det är ett godt tecken, att du så lefvande känner din svaghet och ostadighet samt hindrens och fiendernas makt, att du fruktar för att beröfvas din dyra skatt — ehuru det är en svaghet i din tro, att du icke har en motsvarande tröst i Guds trofasthet och makt.

Men själfva fruktan är ett godt tecken; ty den utmärker icke blott, att du känner din svaghet och fiendernas makt, utan ock att själfva gåfvan blifvit dig dyrbar och outhärlig. Ty sådan är ju alltid hjärtats natur, att i samma mån något är oss dyrbart och omistligt, känna vi farhågor och fruktan att förlora det. Har jag en mycket liten skatt att förvara, då känner jag icke mycken fruktan för tjufvar; men är skatten mycket stor, t. ex. en summa af en half million, då tycker jag, att alla tjufvar skola veta af den, då finner jag intet rum nog säkert för dess förvarande. Den, som aldrig fruktar för att i denna farliga värld förlora sin salighetsskatt, måste icke ännu hålla dess värde mycket stort. Bättre tecken är det, om du har en synnerlig fruktans ande, en böjelse att nästan beständigt rädas för något bedrägeri och någon andlig fara, och att, såsom en gammal lärare skriver, "när du tänker dig den händelsen, att du en dag skulle förlora gudsfruktan och tron ur hjärtat, du intages såsom af en dödsbåfvan". Sådant vittnar om ett Andens verk i själen, som gjort ditt nådastånd rätt dyrt och omistligt för dig. Men de, som bekymras om Guds nåd, de skola tröstas med Guds nåd. Detta är en hufvudregel i allt Guds ord. Därefter handlar ock aposteln här: just dem som frukta, dem vill han trösta; dem försäkrar han nu här, att de hafva en så mäktig och trofast Herre och beskyddare, att ingenting skall kunna skilja dem från honom. Många mäktiga fiender och hinder skola väl lägga sig i vår väg, "men i allt detta öfvervinna vi rikligen genom den, som har älskat oss". Sådan är den tröst, aposteln här förkunnar.

Kristi kärlek. Den nåd, från hvilken ingenting skall kunna skilja oss, betecknas här med det korta, men rika uttrycket: "Kristi kärlek", icke vår kärlek till Kristus*, utan Kristi kärlek till oss, såsom hela sammanhanget visar; ty i näst föregående vers har aposteln beskrifvit blott, hvad Kristus gör och gjort för oss, och i v. 39 uttryckes samma sak med dessa ord: "Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre". Men hvad vill det då säga att blifva skild från Kristi kärlek? Utan tvifvel, att blifva skild från den personliga delaktigheten af Kristi kärlek, således från nådaståndet. I nådaståndet utgör Kristi kärlek hela vår salighet. Icke nog därmed, att vi genom Kristi kärlek undfått allt, som hör till lif och frälsning, Faderns eviga nåd, frihet från all fördömelse, den Helige Ande i hjärtat, barnaskapet och arfs-

* Ehuru ock denna kan i Skriften betecknas med ett sådant uttryck. Se t. ex. »Kristi tro», d. ä. tron på Kristus (kap. 3: 22).

rätten i himmelen; utan det är ock just Kristi kärlek, som redan här utgör de troendes dyraste skatt och sällhet. För den äkta bruden är brudgummens kärlek mer än alla hans gåfvor och äodelar. En trogen själ säger med Asaf: "Herre, när jag har dig, icke åstundar jag då något på jorden". En trogen själ igenkännes äfven därpå, att när hon förgått sig, så består hennes bekymmer mest däruti, att hon fruktar, det hon förtörnat sin Herre och förverkat hans kärlek. Därför är detta uttryck, "Kristi kärlek", taget helt och hållet ur ett troende hjärta. Men ett sådant hjärta fruktar därför, att genom någonting varda skildt från denna nåd. Detta är nu frågan i denna text.

Och nu säger aposteln: "Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek?" Såsom förut är anmärkt, ligger redan i frågans ton en tröste-full visshet, att ingen och intet skall kunna skilja oss från denna kärlek; denna visshet blir dock nedanför, v. 37—39, bestämdt uttalad. Men här är nu af nöden, att vi rätt förstå denna tröst. Vi veta, att några här vilja finna en sådan tröst, att icke blott ingen kan skilja oss från Kristi kärlek, utan ock att vi själfva aldrig skola kunna affalla från Kristus, om vi en gång rätteligen kommit till honom, blifvit pånyttfödda och helgade. Nu är det väl af Skriften uppenbart, att Herren Gud icke lärt oss något sådant, nämligen att hans folk redan här på jorden är försatt i denna säkerhet, att de ej mer äro i någon fara att förlora kronan, utan Skriften lär uttryckligt och öfverallt motsatsen. Men då frågas: Huru skola vi förstå den tröst, aposteln här gifver? Märk då något nogare på orden och se, huru han talar. Han säger icke, att vi ej kunna affalla, utan han använder ord, som beteckna tröst mot en våldförande makt, han säger: Ingenting skall kunna "skilja oss från Kristi kärlek", d. ä. ingenting skall förmå något sådant med våldets makt. Och bland allt, hvad han sedan uppräknar, som icke kan skilja från Kristi kärlek, nämner han aldrig vår egen otrohet, vårt eget affall. Allt hvad här står, såsom först: "Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek?" och sedan: "I allt detta öfvervinna vi genom den, som har älskat oss", visar oss, att aposteln talar till sådana, som själfva frukta att blifva skilda från Kristi kärlek, som själfva rädas och strida — märk orden: "vi öfvervinna". Och så länge vi sålunda rädas och fly till den trofaste och allsmäktige Herren, skall visserligen ingenting kunna skilja oss från honom. Helt annat säger aposteln om dem, som "själfviljande synda, sedan de hafva fått sanningens kunskap" (Hebr. 10: 26), ty om dem säger han, att de då icke kunna hafva något gagn af Kristus, de äro "skilda från Kristi kärlek" — han säger:

”Dem står intet offer åter för synder“ o. s. v. Och att dessa dock en gång varit sanna medlemmar af de trognas församling, finna vi tydligt af sammanhanget mellan v. 25 och 26; ty voro de falska medlemmar, hvilka öfvergåfvo de trognas ”egna“ eller ”särskilda sammankomster“, så blefvo de icke olyckliga därigenom, eftersom de ju icke voro frälsta genom en falsk, en blott yttre gemenskap med de trogna. Men aposteln talar om den händelsen, att några blifva olyckliga genom att öfvergifva församlingen, och förklarar händelsen därmed, att han säger, det de ”själfviljande synda“. Sådant är sammanhanget i Hebr. 10: 25 och 26. I vår text åter talar han om dem, som själfva rädas för att blifva skilda från Kristi kärlek, själfva strida för att förblifva där, eftersom han säger: ”vi öfvervinna genom den, som har älskat oss“.*

* Samma anmärkningar gälla ock om orden i Joh. 10: 28, där Kristus säger om sina får: »Ingen skall rycka dem ur min hand«. Märk, att Herren säger »rycka dem«, att han talar om det våldsamma bortförandet af fåren, hvarför han ock ställer däremot sin och Faderns makt (v. 29). Men i närmast föregående vers säger han: »Mina får höra min röst och följa mig«. Detta säger oss medlet å deras sida, hvarigenom de med Guds makt bevaras, nämligen att »de höra hans röst«. Vi föras således till frälsning icke såsom döda ting af en oemotståndlig allmakt, utan såsom tänkande varelser genom att höra herdens röst. Men föras vi genom ordet och icke af en oemotståndlig makt, då måste vi ock hafva frihet att antingen höra eller försaka ordet. Detta är hemligheten af vår fråga, att vi ännu alltid äro på prof, nämligen på det profvet, om vi höra hans röst. Annars skulle icke heller Skriften bruka så många ord till oss, varnande, väckande, tröstande, ledande; men alla sådana ord vittna blott, att vi skola föras af ordet och således ännu äro på prof, så länge vi gå på jorden. Så säger ock aposteln Petrus: »Med Guds makt bevarens I« — men hör, hvad han tillägger: »genom tron« (1 Petr. 1: 5). Om ock vårt blinda förnuft icke kan fatta gränserna mellan människoandens och Guds Andes verkningar, är det dock uppenbart genom hela Skriften, att Gud tillskrifver det människan och icke sin bristande vilja, att hon icke tror. Såsom ock Kristus å andra sidan säger: »Din tro har frälst dig«; ja, han förundrades och gladdes, när några hade en stark tro, hvaremot han vredgades och sade, att Guds vrede skulle förblifva öfver dem, som icke trodde. Om jag icke förstår allt, så säga mig dock dessa tydliga ord, att vi icke föras efter ett ovillkorligt beslut af Guds allmakt, utan genom ordet, och att vi stå på detta prof, så länge vi äro på jorden. Men är det så, och Skriften därjämte med många varnande ord och exempel visar, att vi kunna stå profvet så olika, att många »äro skilda från Kristus« och »fallna från nåden« (Gal. 5: 4), så är den sanningen alldeles tydlig och uppenbar, att de, som stå i nåden, kunna falla från nåden. Orden »falla från nåden« kunna ju aldrig brukas om någon, som aldrig stått i nåden. Och då alltid de flera och klarare orden i Skriften måste gälla öfver eller

Här torde någon fråga: Huru kunna de trogna någonsin komma därhän, att de "självviljande" synda? Svar: Paulus anmärker till korintierna, att ormen kunde med sin illfundighet besvika själfva Eva, som ännu icke hade något inneboende fördärf; och till galaterna säger han: "Hvem har tjust eder, inför hvilkas ögon Kristus förut blifvit målad såsom korsfäst?" Och till efesierna talar han om "djäfvulens ränker", och att vi ännu ligga i krig och måste vara iklädda hela Guds vapenrustning för att kunna stå emot i den onda dagen o. s. v. Så säger ock Petrus: "Varen nyktra och vaken; ty eder vedersakare djäfvulen går omkring" o. s. v. Alla sådana ord säga oss, hvad som är nog till förklaring häröfver, nämligen att vi icke ännu äro inom den eviga trygghetens borg, att vi ännu äro på prof, att vi ännu alltid, på grund af vårt inneboende fördärf, äro tillgängliga för fiendens tjusning och ränker.

Men då säger du: detta är ju grufligt! På detta sätt få vi ju aldrig här vara helt sorgfria, utan beständigt räddas, vaka, bedja, kämpa? På detta sätt skola vi ännu alltid bero af Guds stundliga närvaro och hjälp och blott däri hafva vår tröst? Svar: det är just så, Herren vill hafva oss — och just från detta ständiga beroende af Gud, fienden vill föra oss. Så vill ock det gamla otrogna hjärtat ingenting så litet, som att vara i ett ständigt beroende af Gud; det vill antingen vara i säkerhet eller ock bortkasta all tröst. Sådant vill ock fienden lära oss. Men Herrens ord säger så: "Fröjden eder med bäfvan". "Vaken och bedjen, att I icke mån komma i frestelse". "Vandren i fruktan under edert främlingskaps tid". "Arbeten med fruktan och bäfvan på eder frälsning". "Men I, som frukten Herren, hoppens det bästa af honom". "Gud är trofast, som icke skall tilllåta, att I blifven frestade öfver eder förmåga". Så talar Herrens ord, och just till de trogna. Herren Gud vill vara fruktande själars tröst och trogna hjälpare. Sådan tröst vill ock vår text gifva oss med sin försäkran, att ingenting kan "skilja oss från Kristi kärlek". Och vi måste ju kalla det en stor och gudomlig tröst, att vi hafva en så trogen och mäktig Herre, som i alla frestelser och faror skall stå oss

egentligen förklara de ord, som kunna anses tvetydiga, då vi aldrig få tyda ett enstaka och dunklare ord så, att slutsatsen blir stridande mot den uppenbara sanningen; så är härmed redan afgjort, huru dessa texter måste kristligen förstås — om ock icke vårt förnuft förmår helt begripa den hemlighetsfulla frågan, vårt kommande till eller förblifvande i nåden. Det är oss nog, att Skriften är full med varningar just till de trogna, att de icke måtte »vända tillbaka från det heliga bud, som blifvit dem öfverlämnadt».

bi och hjälpa oss lyckligen igenom, när vi åkalla honom, fastän vi icke få den trösten, som vårt gamla hjärta gärna ville hafva, nämligen att vi icke mer äro i sådan fara, att vi dagligen skola behöfva åkalla Herren och bero af honom. Lofvad vare Herren! Vi hafva dock alltid tröst i hans makt och trofasthet på den tid, då vi känna behof däraf. Och endast sådan är den tröst, Herren vill gifva oss.

Vi gå nu att betrakta de pröfningar och frestelser, aposteln här uppräknar, och hvilka kunna hota att skilja oss från Kristi kärlek. För att antyda deras fientliga makt framställer han dem såsom personer, då han icke säger: "hvad", utan: "hvem" — "hvem skall skilja oss från Kristi kärlek?" Skola dessa göra det, nämligen "nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger" o. s. v.? — *Nöd*. Detta är ett allmänt uttryck för allt, som någonsin kan trycka och smärta oss här i lifvet, ehvad det drabbar vår kropp, vår egendom eller vårt namn och rykte. I Apg. 14: 22 säger aposteln, att vi "genom många bedröfvelser måste ingå i Guds rike". Nu kan någon undra, huru nöden kan anses hota vårt förblifvande i Kristi kärlek. Nöden kan alltid blifva farlig på tvenne sätt: först därigenom, att den upptager sinnet och såsom törne inverkar förkväfvande på hela vårt andliga lif (Matt. 13: 22); för det andra därigenom, att om den blir mycket svår och långvarig, frestas vi till otro och misströstan på Guds nåd, i det vi tänka: Vore icke Gud vred på mig, skulle han väl icke låta allt detta bittra öfvergå mig, skulle han väl höra min bön och göra någon lindring. Så kommer själen i fara att förlora själfva barnaförtröstan. Men aposteln skall snart förklara, att vi icke behöfva förgås för sådan pröfning, utan skola i allt öfvervinna genom den, som har älskat oss (v. 37). — *Trångmål*. Apostelns ord betecknar egentligen ett trångt rum, där man icke vet, hvart man skall vända sig; således här: den hjärtats trängsel af högsta oro och bekymmer, hvari man försättes genom mycket svåra erfarenheter, olycka och nöd, då man är bragt till det yttersta och icke ser någon utväg eller hjälp. Då känner man, hvad "trångmål" betyder. Men äfven då skall vår trofaste och mäktige Herre vara när oss och hjälpa oss lyckligt igenom.

Förföljelse. Här börjar aposteln särskildt tala om det lidande, som de trogna måste utstå af världen, därför att de tro, bekänna och efterfölja Kristus. Ordet "förföljelse" syftar egentligen därpå, att de trogna ofta måste fly för sina fiender från den ena orten till den andra; såsom ock Herren själf strax efter sin födelse måste fly till Egyp-

ten undan Herodes' svärd och sedan under hela sitt lif på jorden var såsom en "jagad hind" för sina fiender (Ps. 22). Nu har Herren sagt: "Hafva de förföljt mig, så skola de ock förfölja eder". Detta gäller för alla tider och orter, om ock förföljelsens form förändras; men alltid skola vi lida den förföljelse, hvarom Herren sade: "I skolen varda hatade af alla för mitt namns skull"; "de skola försmäda och förfölja eder och ljugande säga allt ondt mot eder för min skull". Detta är en så mäktig pröfning, att Herren särskildt om förföljelsen sade: "Men den som håller ut intill änden, han skall varda frälst" (Matt. 10: 22), samt att de, som börjat tro på honom, men saknade djupare rotfäste, skulle "taga anstöt, när bedröfvelse eller förföljelse påkommer för ordets skull" (Matt. 13: 21). I synnerhet för unga kristna är det en bitter tanke, att om de följa Kristus, så skola de icke få behålla ett godt namn och rykte, människors aktning och vänskap, utan blifva föraktade och försmädade. Men har ordet slagit djupare rötter i deras hjärtan, så frukta de dock mera att förlora Guds vänskap än världens, och då kunna de väl i känslan af sin svaghet ännu tänka: Om jag blir mycket hatad och förföljd, hvem vet, om jag kan hålla ut intill änden och icke af fruktan försakar och förnekar min Herre? Men dem, som så frukta för sig själfva, skall den trofaste Herren mäktigt styrka och bevara i frestelsens stund. I allt öfvervinna vi genom den, som har älskat oss. — *Hunger och nakenhet.* De förföljda hafva ofta blifvit beröfvade allt sitt timliga goda och blifvit försatta i djupaste armod och fattigdom, så att de lidit stor brist på mat och kläder. De hafva varit "kringirrande i öknar och berg och hålor och jordens klyftor". Äfven vår apostel har erfarit detta, såsom han säger, "i hunger och törst, ofta i fastor, i köld och nakenhet" (2 Kor. 11: 27). På sådant lidande syftar han nu här. — *Fara.* Hvad aposteln åsyftar med "fara", kunna vi se i 2 Kor. 11: 26, där han förtäljer, hvad han själf erfarit: "Jag har varit i faror på floder, i faror för rövare, i faror för landsmän, i faror för hedningar, i faror i stad, i faror i ödemark, i faror på haf, i faror bland falska bröder". Alla dessa faror voro sådana, som aposteln kunnat se och märka, och i hvilka han dock erfarit Guds trofasta och mäktiga skydd. Vi, som icke hafva aposteln's erfarenheter, äro dock i oräkneliga faror, hvilka vi ofta icke se eller förstå, och i hvilka Herren dock dagligen beskyddar oss. Utom alla de naturliga faror, som stundligen kunde drabba vår kropp och dess lemmar, våra ögon, vårt förnuft och alla sinnen, om icke Gud hvar stund bevarade oss; betänk blott, hvad djäfvulens vrede och

makt skulle göra oss, om vi icke hade detta beskydd! Luther anmärker, att "om icke Gud stundligen vakade öfver oss, utan blott en minut lämnade djäfvulen frihet, skulle den grymme fienden på samma minut rifva oss i stycken och föra oss i helvetet". Ja se, hvad han gjorde åt Job, så snart han fick lof därtill! Sedan skulle ock visserligen världens fiendskap på det vildaste sätt bryta ut mot Guds barn, om icke Herren med sin makt hölle henne tillbaka. Så länge nu allt sådant icke skett, hafva vi alltså stundligen åtnjutit Guds hulda och mäktiga beskydd. Sådant borde vi alla besinna något mer, än som vanligen sker. Men i synnerhet de, som inse och frukta de faror, hvilka omgifva oss, borde af allt, hvad vi stundligen erfara af Guds hulda och skyddande hand, hafva en mäktig tröst för allt, hvad de ännu frukta. — *Svärd.* Härmed betecknar aposteln höjden af den förföljelse, Guds folk får lida, nämligen då man icke nöjer sig med mindre än deras blodiga död. Men härom anför han nu ett ord ur Skriften, hvarigenom alla förföljda kristnas lidande blir förklaradt på ett djupt och trösterikt sätt. Han säger:

36. Såsom det är skrifvet: För din skull varda vi dödade hela dagen; vi hafva blifvit aktade såsom slaktefår.

Såsom det är skrifvet. Vårt lidande för Kristi skull är förutsagdt; det är intet nytt eller af någon tillfällighet påkommet, nej, det är redan förut i Skriften omtaladt. Detta är en mäktig tröst och styrka under lidandet. Då den Helige Ande i Skriften förutsagt de lidanden, vi skola hafva för vår tro och bekännelse, då får jag genom erfarenheten däraf blott ett vittnesbörd, då igenkänner jag min väg, då ser jag mig hafva ett rum i den långa raden af dem, som förut hållits värdiga lida för Kristi skull. Detta är en mäktig tröst. Därtill äro ock Guds folks lidanden antecknade i den heliga boken, såsom aposteln i femtonde kapitlet säger: "Allt hvad förut blifvit skrifvet, det är skrifvet till vår undervisning, att vi genom tålmod och genom Skrifternas tröst må hafva hoppet". Till sådant ändamål har ock Anden låtit anteckna detta i Ps. 44: 23, om hvad som redan på den tiden öfvergick de trogna i Israel: "För din skull varda vi dödade hela dagen; och blifva aktade såsom slaktefår".

För din skull. Det var för Herrens skull, som judarna blefvo hatade och förföljda af hedningarna; ty då de på hans befallning skilde sig från dessas gudlösa väsende och vittnade om deras förblindelse och dårskap, blefvo de alltid betraktade såsom fiender, såsom ett svårt och

odrägligt folk. Och hvilka lidanden de då måste utstå, kunna vi till någon del se i Hebr. 11: 35—38, där aposteln förtäljer: "Somliga hafva blifvit lagda på sträckbänk och icke velat mottaga befrielsen, på det att de skulle få en bättre uppståndelse; somliga hafva fått lida bespottelser och gisslingar och därjämte bojor och fängelse, blifvit stenade, ihjälsågade, satta på prof, dödade med svärd" o. s. v. Allt sådant hafva de lidit för Herrens skull, därför att de bekände och följde hans ord. Men alldeles densamma har ock grundorsaken varit till all den förföljelse, som öfvergått de kristna i alla tider, nämligen att de hafva bekänt Kristus och förklarat allt vara villfarelse och leda till fördömelse, som icke böjer sig under Kristi lydnad. Ja, grunden till det besynnerliga hat, som i alla tider från världens sida drabbar dem, hvilka i lefvande tro bekänna och följa Kristus, ligger egentligen i den djupa fiendskap, som "ormens säd" alltid behåller emot "kvinnans säd", hvarom Herren Gud sade på syndafallets dag: "Jag skall sätta fiendskap mellan din säd och kvinnans säd". Det är denna djupa grund till nämnda besynnerliga hat, som gör, att det aldrig kan förändras, huru mycket än yttre förhållanden omväxla. Det är därför alltid för Herrens skull, hans trogna varda hatade af världen; hvarom han ock själf så ofta erinrade: "Allt detta skola de göra eder för mitt namns skull" (Matt. 5: 11; 24: 9; Joh. 15: 19, 21). Och hvilken tröst och styrka är icke detta vid allt världens hat, att vi veta, att det är för Kristi skull, vi lida! Det är sant, vi hafva ock många fel och brister, men alla dessa och mycket större fördrager världen hos dem, som tillhöra henne (Joh. 15: 19). Men blott det, att du så lefvande tror på Kristus, att du icke kan tiga om honom, och att du i allt ditt väsende bevisar dig tro och följa honom, det gör, att världen icke längre fördrager några brister hos dig, utan hellre uppdiktar sådana, där hon icke ser dem, "ljugande för min skull", säger Herren.

Vi varda dödade. Med anförande af detta Skriftens ord erinrar aposteln, att äfven om vi måste lida döden, som är det högsta, människors fiendskap kan tillfoga oss, så skall detta likväl icke skilja oss från Kristi kärlek. — *Hela dagen* eller dagligen, d. ä. hela lifvet igenom, hafva Herrens trogna lidit döden; det vill säga: fastän de icke kunnat hvar för sig mer än en gång blifva dödade, hafva de dock tillsammans dagligen blifvit dödade, nu en, nu en annan; men därigenom har ock hvar och en gått i beständig väntan på en grym död, hvilket varit ett dagligt dödsqual. Därpå syftar ock aposteln, då han just om förföljelsen säger: "Jag dör hvar dag" (1 Kor. 15: 30, 31). —

Vi hafva blifvit aktade såsom slaktefår. Detta tillägg betecknar både den grymhet och det förakt, hvarmed Kristi fiender dräpa hans helgon, då de därvid visa mycket mindre deltagande, än man ofta känner vid ett fårs slaktande. Folkmassor visa deltagande för en mördare på af-rättsplatsen; när Kristi vittnen utstå den grymmaste död, kan massan se därpå med förakt och hån, såsom martyrhistorien vittnar. Sådant bevisar, att detta hat har en djupare grund än det blott mänskliga. Men att likväl många millioner Kristi blodsvittnen gått med seger genom alla sådana lidanden, det bevisar ock, att de hafva någon annan kraft än blott den mänskliga — det bevisar, att de trogna hafva en mäktig hjälpare i striderna. Därom talar aposteln i sin nu följande slutförklaring:

37. Men i allt detta öfvervinna vi rikligen genom den, som har älskat oss.

I allt detta öfvervinna vi rikligen. Apostelns ord innebär, att vi hafva en mycket rik och afgjord seger öfver alla dessa pröfningar; det är utan all fråga, att vi öfvervinna — och därjämte hafva vi mer än blott seger; vi hafva ock stor vinst af dessa frestelser och strider. Både ordet och erfarenheten bekräfta detta. Annars kan en krigsförare vinna en seger, som är honom så dyrköpt, att det hela utgör en förlust; men här hafva vi sådana segrar, som alltid tillskynda oss stor vinning. Det är oss mera till nytta, att vi hafva dessa strider och lidanden, än om vi icke hade dem. Först hafva vi redan här en vinst af segern för vår invärtes människa, i det vi genom lidandet tuktas, renas, luttras och öfvas i tro, bön och tålamod och genom hvarje seger lära alltmer känna Guds makt och trofasthet. Aposteln sade i femte kapitlet: "Vi berömma oss ock af våra lidanden, emedan vi veta, att lidandet verkar tålamod" o. s. v. Så säger ock aposteln Jakob: "Hållen det för all glädje, när I råken i mångahanda frestelser, vetande, att eder bepröfvelse i tron verkar tålamod" (Jak. 1). Så talar ock aposteln Petrus i 1 Petr. 1: 6, 7. — För det andra skall de trognas lidande föröka deras eviga härlighet; hvarom aposteln säger: "Vår bedröfvelse, som är kort och lätt, bereder åt oss en evig fullvikt af härlighet" (2 Kor. 4: 17). Sålunda hafva vi alltid mer än blott seger. Men hvad aposteln här egentligen talar om och med sitt uttryck åsyftar, är den hufvudtrösten, att vi aldrig behöfva gå förlorade och blifva skilda från Kristi kärlek genom alla dessa pröfningar, lidanden och strider, utan alltid skola kunna behålla seger; att vi hafva en hjälte i

striden, som omöjligt kan öfvervinnas, utan alltid förmår föra oss till seger och ära. Aposteln tillägger:

Genom den, som har älskat oss. Här är nu hemligheten af denna allt öfvervinnande kraft. Aposteln har sagt: "vi öfvervinna", således att vi själfva äro med i striden; och dock säger han, att det är genom en annan, segern vinnes — "genom den, som har älskat oss". Måtte vi väl betänka och minnas detta! Då aposteln säger: "genom den", så har han därmed allra först sagt: icke genom någon vår egen makt. Detta är ock det första, vi måste hafva väl afgjordt i vårt inre, om vi icke skola alldeles förtvifla i våra pröfningar. Tänka vi på vår egen kraft, då måste vi alltid förtvifla. Betänk därför väl, huru ordet grundar allt på Herren, som hör till rättfärdighet och starkhet — hos oss finns intetdera. Mot "anklagelse" ställde aposteln blott Guds rättfärdigande (v. 33); mot "fördömelse" ställde han blott Kristi död, uppståndelse och eviga prästadöme (v. 34), ingen vår egen fromhet. Så gör han ock nu. Här ställer han mot alla frestelser, som kunde skilja oss från Kristi kärlek, blott "den, som har älskat oss". Hvad blifva då vi? Endast tiggande och mottagande — ja, fruktande och troende mottagare, det är, hvad vi måste vara för att öfvervinna allt endast genom Guds kraft. Det är just hemligheten och hufvudvillkoret, icke blott för tröst, utan ock för den lyckliga utgången af alla våra strider, att vi på fullt allvar tro, det vi förmå intet, utan att allt skall gifvas oss blott genom Herren. Så länge du menar dig själf hafva någon kraft, får du oupphörligt falla. Först då följer förlossningen och segern, när det blifvit alldeles visst för dig, att du själf kan intet annat än synda — att allt hvad bättre är, det Herrens verk. Och hvad Herren vill göra, det är en helt annan sak än ditt görande — hvad Herren vill göra, det får du "stå och se" (2 Mos. 14: 13, 14), du kan icke själf taga det. Se, då blir människan intet och Gud allt. Då får han äran och priset för allt. Och det är just hemligheten i hela hans riksregering, såsom han själf säger: "Jag gifver icke min ära åt någon annan eller mitt lof åt belätena". "Jag, jag är Herren, och förutom mig finnes ingen frälsare". Gud kunde icke gifva Gideon seger, medan denne hade så stora stridskrafter, som han först medförde — "folket, som följt dig, är för talrikt", sade Herren, "för att jag skulle vilja gifva Midjan i deras hand, ty Israel kunde då berömma sig mot mig och säga: Min egen hand har frälst mig" (Dom. 7). Här se vi hemligheten af Guds regering med oss. Så säger han ännu i dag till oss: Din kraft är för stor;

om jag gåfve dig segern, medan du ännu har så mycken styrka, kunde du berömma dig mot mig och säga: Min kraft har hjälpt mig, min vaksamhet, min bön, min upplysning. Nu skall du afklädas all egen styrka och sedan "stå och se", huru Herren gör ett under, hjälper och förlossar dig med sin starkhets makt, så att du skall förundra dig och säga med full mening: Jag förmådde intet, Herren gjorde allt. Sådant menade ock aposteln, då han sade: "När jag är svag, då är jag stark".

Detta är det första, vi skola besinna vid orden: "Genom den, som har älskat oss". Detta böra vi nu tillämpa på alla våra pröfningar och med full mening säga: Jag kan icke motstå i en enda "nöd" eller ett enda "trångmål", utan faller alltid i misströstan och otro, om icke Herren själf hjälper mig. Jag kan icke fördraga den minsta "förföljelse", utan förnekar genast min Herre, såsom Petrus blott för en svag kvinnas ord, om icke Herren gifver mig sin kraft o. s. v. Men är det endast i Herren, vår trygghet och starkhet ligger, då skola vi aldrig misströsta, då kunna vi öfvervinna allt; ty Herren är alldeles öfvervinnelig, den starke besegraren af hela djäfvulens rike. Och hans starkhet skall vara vår starkhet; såsom han sade: "Varen vid godt mod; jag har öfvervunnit världen". På samma grund, nämligen sin egen seger och starkhet, sade han om sin församling: "Dödsrikets portar skola icke varda henne öfvermäktiga." Ja, sådant försäkrar Herren, och han skall ock konungsligt hålla sitt ord. Men då måste hans hjälp, kraft och seger uti oss vara mycket besynnerliga. Ty vi se och känna icke mycket af denna kraft och seger; vi se, känna och tycka väl hellre, att alla onda makter öfvervinna oss, och att Herren vissa tider ingen hjälp och kraft bevisar. Vi klaga ännu med profeten: "Hvarför är du lik en rådlös man, lik en hjälte, som icke kan hjälpa?" (Jer. 14: 9). Men allt sådant kommer endast däraf, att Herrens sätt att hjälpa och segra är mycket underligt. Det var ock mycket underligt, då han, som korsfästes på en afrättsplats, nu sade: "Jag har öfvervunnit världen". Sådant kunde ingen människa se eller tycka. Men så underligt är Herrens sätt att öfvervinna och hjälpa. Vi skola därför väl inpräglade hos oss, att den andliga segern icke alltid skall synas såsom en seger, utan hellre såsom ett nederlag; men vi hafva dock alltid en verklig seger, så länge vi ännu förblifva hos Herren. Ty detta är den egentliga saken och frågan, nämligen om någonting skall "skilja oss från Kristi kärlek". Så länge vi ännu förblifva hos honom, hafva vi alltid verklig segnat.

Då aposteln här icke säger: genom den, som älskar oss, utan så: "genom den, som har älskat oss", vill han därmed visst icke förneka, att Herren nu och alltid älskar oss, utan han vill med detta uttryck blott rikta våra ögon på de stora bevisen af Kristi kärlek, som förut äro oss gifna — i synnerhet på det stora kärleksbeviset, som låg i Kristi död för oss (kap. 5: 6—8). Aposteln vill säga: han som älskade oss så, att han gaf sig själf i döden för oss, huru skulle han icke nu stå oss bi i alla frestelser och strider? Huru skulle han nu kunna lämna oss allena? Och då här icke brukas något annat namn på vår Herre, utan han betecknas blott sålunda: "den som har älskat oss", har aposteln därmed velat säga: Sådan är Kristus, att han bäst igenkännes på sin kärlek, och att, om denna jämföres med all annan kärlek, han kan kallas den ende, som älskat oss. Då jag blott säger: "den som har älskat oss", så veten I, hvem jag menar. Och tänken I blott på hans kärlek, så skolen I vara vissa, att han icke låter eder strida allena.

Men ack, huru mycket tro vi om Kristi kärlek? Orden därom äro vackra, men trösten och kraften i hjärtat, huru går det därmed? Herre, förbarma dig öfver oss! Kom härtill, du Ande, och gör oss vakna och lefvande! Annars skola vi endast figurera med ord om Kristi kärlek och i hjärtat hafva blott mörker och nöd — och de härliga orden skola smaka oss blott såsom torra agnar. Hvad tala vi om? Kristi kärlek. Hvad är det? Så säger hedningen i vårt hjärta. Hvem är Kristus? Jag ser honom icke! Får jag se en väns glada ansikte, får jag mottaga ett synligt kärleksbevis, då vet jag af någon kärlek. Ja, så talar vårt arma hjärta. Låtom oss därför anropa Gud om hans förbarmande, att han sänder oss sin Ande, som gifver lif och öppnar våra ögon, så skola vi se, att Kristi kärlek är något, som "öfvergår kunskapen". Vi måste bedja Gud om "uppenbarelsens Ande till hans kunskap", att vi måtte kunna besinna Kristi kärleks omätliga storhet, sådan den är oss uppenbarad i ordet och i alla hans verk. Besinna först t. ex. Kristi kärleks ändlösa varaktighet. Den har varat från evighet: den var före världens grundläggning (Ef. 1: 4), den lär då aldrig kunna ändras. Nej, så som han älskade de sina, som voro i världen, så älskade han dem intill änden. Har du någonsin sett och smakat Kristi kärlek och funnit den öfvermåttan stor, så skall du veta, att den är lika stor ännu i denna stund. Vi måste besinna den personens storhet och oföränderlighet, hvilken älskar och beskyddar oss, nämligen att han är den höge och upphöjde, evigheternas Fader,

”som bor i ett otillgängligt ljus“, för hvilken öfveränglarna skyla sina anleten och ropa: ”Helig, helig, helig är Herren Sebaot“, och för hvilken jordens invånare äro ”såsom gräshoppor“, ”såsom en droppe ur ämbaret och såsom ett grand på vågskålen“ (Jes. 40). Vi må äfven betänka, hvilka vi äro, vi, som äro föremål för hans kärlek, nämligen att vi icke blott äro arma varelser, ja, ”stoft och aska“ och ”bo i hyddor af ler“, utan ock att vi voro hans fiender och äro ”af naturen vredens barn“. Sådana är det han älskar så, att han kommit till jorden och blifvit vår broder; att han i mer än trettio år gått under lagen för vår skull; att han omsider gaf sig själf till ett offer för våra synder i den nesligaste och bittraste död; att han aktar oss såsom sina ”ögonstenar“, såsom sina lemmar, till hvilka han är hufvudet; ja, att han lider med oss, när vi lida. Han kallar vårt lidande sitt lidande; såsom han sade till Saul, när denne förföljde hans trogna: ”Saul, Saul, hvarför förföljer du mig?“ Han skall ock på den yttersta dagen säga om allt, hvad man gjort åt hans minsta bröder, att det är gjordt åt honom själf: ”I gåfven mig att dricka, I klädden mig, I hårbärgeraden mig“. Sådant är Kristi kärlek. Låtom oss betänka, att denne vår evige vän är oss alla stunder nära, ja, mycket närmare än någon synlig vän kan vara. Han har icke blott sagt: ”Se, jag är när eder alla dagar intill världens ända“, utan ock sagt: ”Jag i dem, och de i mig“. Är han oss så nära, att han bor uti oss, huru skulle han icke då känna allt, som trycker och bekymrar oss? Huru skulle han icke då höra hvarje vår minsta suck och alltid göra det bästa med oss? Huru skulle han icke på det huldaste sörja för alla våra frestelsers öfvervinnande? O, du trogne Herre, förlåt oss vår otro! — och föröka oss tron! Ja, sköt oss just så, som du gör det! Din kärlek är underlig, men stor. Allt öfvervinna vi rikligen genom dig, som har älskat oss.

38 o. 39. Ty jag är viss därpå, att hvarken död eller lif, eller änglar eller herradömen eller väldigheter, eller de ting, som äro, eller de ting, som skola komma, eller höghet eller djuphet eller något annat skapadt skall kunna skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre.

Med en sådan triumfsång slutar aposteln detta rika och härliga kapitel. Han trotsar här de mest fruktansvärda och hemlighetsfulla makter. Han hade förut uppräknat allt sådant, som vanligast plägar möta och bekymra oss, såsom ”nöd“, ”trångmål“, ”förföljelse“; men

här uppräknar han ock, med de mest vidtomfattande ord, allt hvad någonsin kan tänkas, alla möjliga, äfven osedda makter och händelser, och uttalar dock samma frimodiga visshet, att ingenting skall förmå skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus.

Jag är viss därpå — eller: "jag är öfvertygad", säger aposteln. Han omtalar här sin egen trosvisshet, utan tvifvel till ett uppmuntlande exempel för andra, att också vi böra vara så vissa. Ty han talar icke blott om sin egen bevarelse, utan i v. 39 använder han ordet "oss" — att intet af allt detta skall "skilja oss", säger han, "från Guds kärlek i Kristus Jesus". Dessutom måste han ju skrifva allting oss till tröst och lärdom. Ändtligen hafva ock vi samma grund för denna visshet, som aposteln hade, nämligen Guds eviga kärlek och makt. Apostelns tal och mening äro här de samma som i 2 Tim. 1: 12, där han säger: "Jag vet, på hvem jag tror, och är viss, att han förmår förvara till den dagen det, som är mig ombetrodt".

Denna önskvärda, saliga visshet beror helt och hållet därpå, att man "vet, på hvem man tror"; först, att man icke tror på sig själf, sin egen styrka, trohet och vaksamhet, hvilka äro såsom ett väder, ostadiga och flyktiga, utan på Herren allena; och för det andra, att man är väl bekant med hans kärlek, trofasthet och makt, hvilka äro evigt orubbliga och oföränderliga. Men skall du tro på Herren allena, då måste du på allvar misstro dig själf, rädas för ditt eget falska och ostadiga hjärta och känna behovet af denna tröst, att Herren skall vara dig nådig och bevara dig. Och så länge du så fruktar för dig själf, är rädd för ditt eget falska och ostadiga hjärta och tror på Herren allena, skall visserligen ingen makt, som någonsin kan tänkas eller nämnas, förmå att skilja dig från Guds kärlek*. Såsom förut, under v. 35, visades, talar aposteln här alltigenom till tröst för dem,

* Att ordet dock alltid tilltalar oss, att Herren dock säger till oss: »Vaken och bedjen», »var trofast intill döden», ja, att aposteln säger till sina trogna: »Arbeten med fruktan och bäfvan på eder frälsning» — sådant strider alls icke mot den sanningen, att det är blott med Guds makt, vi bevaras till frälsning. Ty fastän allt, hvad lif och kraft heter, är endast Herrens verk och gåfvor, så är oss dock anbefalldt att bruka medlen, att höra hans röst och söka denna nåd och kraft af honom. Och fastän vi icke ens kunna göra något sådant, förrän han först kommit till oss, kunna vi dock göra det då, när han kommer och verkar på oss. Lärorikt är här det besynnerliga sammanhanget i Fil. 2: 12, 13, där aposteln säger: »Arbeten med fruktan och bäfvan på eder frälsning; ty Gud är den, som verkar i eder både vilja och gärning för sitt välbehags skull». Man kunde tycka, att häri ligger en motsägelse, då det säges, att vi skola arbeta på vår frälsning, och på samma gång att det är

som bekymras för sitt förblifvande i Guds kärlek. Han har redan i v. 26 börjat att trösta oss för vår "skröplighet" och har i v. 37 sagt: "vi öfvervinna", således att vi strida — och då gäller alltid denna vissa försäkran, att ingenting skall kunna skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre.

Hvarken död eller lif. Ingenting skall kunna skilja oss från Guds kärlek, icke ens själfva döden. "Döden" har en dyster anblick, som väl kan pröfva vår tro på Guds kärlek. Jag skall nu icke blott skiljas från hela detta lifvet och lämna allt, hvad här sysselsatt mig, utan jag skall nu gå in i den hemlighetsfulla evigheten. Och min kropp, som jag allt hittills skött och vårdat, skall nu förstöras, upplösas, förmultna. Sådant är alltid något hemskt för naturen och kan äfven hos Guds vänner väcka häpnad, ja, en undran, huru de kunna vara i hans kärlek, när han låter denna förskräckelsens konung komma öfver dem. Döden är ju syndens lön. Sådana betraktelser kunna väl medföra en pröfning. Men trons blick genomtränger äfven dödens mörker och ser till och med här ett stort ljus. Långt ifrån att skilja oss från Guds kärlek är döden tvärtom hans eget sändebud att bringa oss hem till hans härlighet. Om min jordiske konung ägnar mig sin höga vänskap, och han skickar till mig sin tjänare, som af naturen har ett sträft och dystert ansikte och nu är besynnerligt klädd, men bringar mig den glada underrättelsen, att konungen vill skänka mig en hög äreplats i sitt rike med flera konungsliga nådebevis, så bör tjänarens utseende icke förbrylla mig eller minska min glädje. Döden är ett sådant sändebud från vår himmelske konung. Han är en förklädd räddare från allt mitt elände. Han liknar kopparormen i öknen, som väl hade utseende af en orm, men icke hade något gift, utan tvärtom var räddningsmedlet för de af ormgiftet lidande. Döden befriar själen från all dess syndanöd, att den nu må beklädas med fullkomlig helig-

Gud, som verkar både vilja och gärning; men tanken är här lika naturlig, som om någon på våren sade till landtmannen: Skaffa dig nu en god skörd, ty nu gifver Gud regn, sol och växtlighet. Invänder då odlaren: Jag förmår icke att skapa ett enda strå på min åker; så svarar man med rätta: Nej, icke ett enda strå kan du skapa; allt, hvad lif och skapelse heter, är Herrens verk; men att bruka medlen, akta på tiden, plöja och utkasta säden, det tillhör dig. Alldeles så är det ock i det andliga. Allt hvad lif och kraft heter, är endast Herrens verk; men oss har han anbefallt att bruka medlen, höra hans ord, rädas för vårt hjärta, för djäfvulen och världen samt anropa hans nåd och hjälp. Alla dem, som så göra, skall han gifva sin nåd och kraft till både vilja och gärning. Så är hans välbehag.

het och frid. Döden är en besynnerlig räddare; ty fastän han själf är en verkan af synden, så har han nu den kallelsen att alldeles göra slut med synden och alla hennes bedröfliga verkningar och föra oss till det fullkomliga lifvet, det eviga ljuset, den eviga striden. Sådant har Kristi död och uppståndelse uträttat. Och om än kroppen lider och äfven själen känner någon oro i dödens mörka dal, skall dock samme hulde Frälsare, som under lifvet så troget uppsökt och följt oss, då vara oss nära, ja, då närmare än någonsin; ty "dyrt aktad i Herrens ögon är hans frommas död". Döden skall då visst icke skilja oss från Guds kärlek.

Icke heller "lifvet". I detta korta ord "lif" innefattar aposteln här alla de faror och svårigheter, som Guds barn hafva att genomgå under deras vandring i denna värld, då de alltid bära hos sig ett fruktansvärdt fördärf och äro omgifna af många farliga fiender, blottställda för skadliga inflytelser af tidens växlingar, af lycka och olycka o. dyl. Med blicken på allt sådant grufvar sig mången troende mera för lifvet än för döden och tänker: Om jag länge skall förblifva i denna farliga värld, hvem vet, huru det går mig? Huru skall jag genom alla lifvets växlingar alltid behållas i nåden och Guds kärlek? Då säger aposteln: Så mäktig, trofast och beständig är den gode Herdens omvårdnad om oss, att ingenting, som någonsin kan möta oss under hela vårt lif, skall förmå att rycka ur hans armar det får, som hör hans röst. Han skall vara oss nära alla dagar; han skall alltid höra våra böner och stå oss bi, hvadhelst som hotar oss. Hela vårt lif, med allt hvad därunder innefattas, skall då icke "skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus."

Eller änglar. Då ordet "ängel" förekommer i Skriften utan någon vidare tillsats, betecknar det alltid de goda änglarna. När de falla, onda änglarna åsyftas, tillägges alltid något ord, som angifver detta, såsom då det i Matt. 25: 41 talas om djäfvulen och "hans änglar", i 2 Kor. 12: 7 om "satans ängel" o. s. v.; därför måste med änglar här menas de goda änglarna. Men då kan alltid anmärkas: huru kunde aposteln uppräknat änglarna ibland hotande företeelser, då änglarna aldrig kunna vara fientliga mot oss, utan tvärtom äro satta till tjänare åt dem, som skola ärfva frälsning? (Hebr. 1: 14.) Därför svaras med rätta, att det just tillhör aposteln talesätt, när han vill uttrycka sig rätt starkt, att han då antager äfven det orimliga och omöjliga för att göra sin framställning desto kraftigare. Vi hafva ett upplysande exempel härpå i Gal. 1: 8, där han säger: "Om ock vi eller

en ängel från himmelen annorlunda predikade evangelium för eder, än vi hafva predikat för eder, han vare förbannad“. Aposteln vill således säga: Om det ock vore möjligt, att själfva änglarna, dessa starka hjältar, stridde mot oss, skulle icke ens dessa förmå att skilja oss från Guds kärlek. Så stor och mäktig är han, som är med oss, att icke ens de mäktigaste skapade krafter förmå något emot oss.

Eller herradömen eller väldigheter. Man har haft olika tankar om apostelns mening med dessa ord. Somliga hafva tydt dem på jordiska herradömen och väldigheter, andra åter mena, att aposteln åsyftat herradömen och makter i änglavärlden; och utan tvifvel är denna senare mening den riktiga. Ty först se vi, att aposteln just brukat samma ord, som förekomma i texten, om olika änglamakter, både de goda och de onda; såsom då han i Ef. 1: 20, 21 säger, att Kristus är uppsatt på Guds högra sida i himmelen ”öfver allt herradöme och väldighet och makt“; och då han i kap. 3: 10 talar om ”herradömena och väldigheterna i det himmelska“, samt i Kol. 2: 15 om de onda ”herradömena och väldigheterna“, hvilka Kristus ”afväpnat“. Och för det andra hade aposteln redan förut (v. 35, 36) talat om, hvad jordens mäktiga kunna tillfoga oss, och är nu med sin tanke i den högre, osynliga världen. Sammanhanget säger oss således, att han här talar om olika änglamakter, goda eller onda, och vill säga: Skulle än hela andevärldens högsta makter lägga sig emot oss, skall dock allt vara förgäfves; vi skola öfvervinna i allt. En så mäktig och trofast Herre och beskyddare hafva vi i honom, som har älskat oss och i sin död krossat alla våra fienders makt.

Eller de ting, som äro, eller de ting, som skola komma. Hvarken det vi nu verkligen erfara af pröfningar och frestelser eller det vi kunna tänka oss någonsin i tiden skola möta, skall förmå skilja oss från Guds kärlek. Aposteln innesluter i ofvanstående uttryck allt, hvad som förete sig inom tiden, icke blott allt som någonsin kan möta oss under vår jordiska vandringstid, utan ock de yttersta händelserna inom själfva världsåldern, t. ex. den sista förstörelsens och den allmänna världsbrandens fasaväckande företeelser. Han vill således nu korteligen säga: alls ingenting af allt, som någonsin kan bekymra oss, vare sig något närvarande eller blott tänkbart och möjligen kommande ondt, skall förmå att skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre. En så mäktig och trofast hjälpare hafva vi.

Eller höghet eller djuphet. Äfven dessa ord har man förstått på olika sätt, än om himmel och helvete, än om högsta lycka i värl-

den och djupaste elände o. s. v. Men då man betänker, utom ordens egentliga betydelse "höghet och djuphet", förnämligast deras sammanhang med de föregående, som omfattade all tid, är utan tvifvel den meningen riktigast, att aposteln här med "höghet" och "djuphet" velat omfatta allt rum, och således uttrycka den storartade tanken: allt, hvad inom tid och rum begränsas, således, allt hvad som finnes utom den oändlige själf, och som alltid står under hans allsmåttiga hand, skall vara alltför svagt för att kunna skilja de troende från honom. — Men då nekas icke, att inom tid och rum innefattas ock alla eländets eller föraktets djup; alla den falska andlighetens högtfarande inbillningar, ja, alla höga uppenbarelserns uppblåsande makt, och å andra sidan alla anfåktelsers brusande djup. Äfven allt sådant skall vara honom underdånigt, åt hvilken är gifven all makt i himmelen och på jorden, och hvilken så väl kan "nedslå all höghet, som upphäfver sig mot hans kunskap", som han ock genomskådar alla "satans djupheter" och kan med lätthet göra dem om intet. Allt detta är sant och trösterikt; men utan tvifvel är dock, som förut sades, aposteln tanke, att här sammanfatta allt, som begränsas inom tid och rum, för att rätt starkt uttrycka, att alls intet skall förmå skilja oss från Guds kärlek.

Eller något annat skapadt. Med detta tillägg synes aposteln i sin triumferande trosvisshet slutligen vilja säga: Kan ännu något skapadt tänkas, som icke är innefattadt inom tid och rum, så trotsar jag ock detta. Och därmed har han fullkomligt uttömt begreppet af allt, som är i världen utom Gud; han har då här fullständigt förklarat, att alls intet, som kan tänkas eller nämnas, skall förmå skilja dem, som frukta, tro och åkalla Herren, från hans nåd. Nej, hvarken med laglig rätt (v. 33) eller med våldförande makt (v. 35) skall någonting kunna skilja de troende från Guds kärlek. Sådan är den saliga trygghet, vi skulle hafva i vår mäktige och trofaste Gud. Sådan salig trygghet har Herren själf med många kraftiga trösteord ofta velat ingifva sina svaga, men troende efterföljare. Han har sagt: "Frukta icke, du lilla hjord; ty det är eder Faders goda behag att gifva eder riket". "Frukta nu icke, du mask Jakob, du Israels lilla hop; jag hjälper dig, säger Herren; din förlossare är Israels Helige". Så öfvervinna vi då i allt genom den, som har älskat oss. Mycket skall pröfva, fresta och bekymra oss; men ingenting skall "kunna", säger aposteln — åter ett ord, som uttrycker, att här talas om en strid, likasom orden "öfvervinna" och "skilja" sagt oss detsamma — ingenting skall "kunna skilja oss från Guds kärlek".

Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre. Hvad aposteln förut (v. 35) kallade "Kristi kärlek", det uttrycker han här sålunda: "Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre". Därmed säger han oss icke blott, att Gud och Kristus äro ett, att Kristus är Gud, eftersom Kristi kärlek och Guds kärlek är densamma, utan här äro ock andra tröstliga och tankvärda förhållanden att märka. Först har aposteln med orden, "Guds kärlek, som är i Kristus Jesus", låtit förstå, att han icke åsyftar Guds allmänna kärlek, hvarmed Gud älskar och vårdar allt, hvad han skapat; utan att här talas om den höga förbundskärlek, hvarmed Gud älskar dem, som "äro i Kristus Jesus" (v. 1), äro Guds Sons lemmar, bröder och medarfvingar. Detta är den kärlek, hvars höjd och djup öfvergår all vår kunskap (Ef. 3: 19). Tänk, då Herren uttryckligt säger, att Fadern älskar oss med den kärlek, hvarmed han älskar honom, den enfödde och älskade Sonen (Joh. 17: 23). — Ja, med dessa ord, "Guds kärlek i Kristus Jesus", erinrar aposteln om den djupa grunden till denna kärleks både höjd och orubblighet. Gud älskar oss nämligen "i Kristus Jesus" — icke för något, som vi äro i oss själfva, utan för det, som Kristus är, gjort och gör för oss, han skådar oss i Kristus och älskar oss för hans skull. Sades det blott i allmänhet, att Gud älskar oss, så skulle vi alltid, när vi rätt kände och betänkte våra många synder, komma i tvifvel och säga: Huru kan Gud älska sådana syndfulla varelser, som vi äro? Och huru kunna vi vara vissa om att förblifva i hans kärlek, då vi ännu dagligen synda mot honom och uppväcka hans vrede? Därför framhåller nu aposteln här Kristus, hvilken är densamme i går och i dag och i all evighet, såsom grunden och det egentliga föremålet för denna kärlek, på det att vi icke måtte miss-trösta på hans kärlek, när vi se våra synder och känna oss värda Guds vrede, utan skåda och betänka, hvad vi hafva i Kristus, i hvilken vi äro försonade och hafva en evig rättfärdighet. Därför upprepa apostlarna så oafbrutet och öfverallt de orden: "i Kristus Jesus", "genom Jesus Kristus". Det är blott Kristus, Kristus i alla deras tal och skrifter; det är blott i Kristus, vi hafva allting, allt Faderns välbehag, all nåd och frälsning. Vi äro "utvalda i Kristus före världens grundläggning"; "Gud har benådat oss i den älskade" o. s. v. När då Kristus är det egentliga föremålet för Faderns kärlek, såsom hans röst från himmelen sade: "Denne är min älskade Son, i hvilken jag har ett godt behag"; så älskar han ock alla dem, som äro i hans Son, med en evig kärlek. Åt Sonen hade han gifvit dem från evig-

het och med honom förenat dem i tiden, på det han nu måtte kunna fritt älska dem i honom och genom honom. Likasom Johannes säger: "Den som har Sonen, han har lifvet; ty lifvet är i hans Son"; så vill Paulus här säga, att den som är i Kristus, han har Guds kärlek, ty Guds kärlek hvilar blott öfver Kristus. Sådant böra vi djupt fästa i vårt hjärta och veta, att det är omöjligt, att Gud kan älska oss, om han ser på oss, och hvad uti oss är; att det endast är "i Kristus Jesus", vi hafva Guds kärlek. Men till hvilken grad Gud måste älska dem, som han ser och älskar i sin Son, det öfverstiger visst alla våra tankar. Tänk ännu en gång, när Kristus sade till Fadern: "Du har älskat dem, såsom du har älskat mig" (Joh. 17: 23). Har jag med all erhållen tuktan och nåd blott kommit därhän, att jag nu icke mer kan umbära Kristus, utan dagligen behöfver honom, så lär jag visserligen hafva honom; och då skall jag således vara älskad af Gud med samma kärlek, hvarmed han älskar sin Son. Är detta sanning, är det dock alltför stort för att få rum i mitt trånga, otrogna hjärta. Gud öppne oss ögonen och föröke oss tron!

Ty är det nu endast i Kristus, Gud älskar oss, då måste visst hans kärlek vara icke blott öfvermåttan stor, utan ock oföränderlig, oombytlig och beständig, så att den icke beror af bättre eller sämre stunder och personer. Ty beror Guds kärlek af oss, så att han afskyr och bortvisar en svårare syndare, eller han upphör att älska oss, då vi på något svårare sätt förgått oss, då måste han icke älska oss endast i Kristus, utan åtminstone till någon del grunda sin nåd på vår värdighet och fromhet. Men då är allt Guds evangelium tillintetgjordt. Ty helt annat säger oss Gud genom hela Skriften. Lofvadt vare Herrens namn! Han säger oss, att det är förbi med all vår värdighet; att "intet kött kan af lagens gärningar varda rättfärdigadt inför honom"; att det är blott i Sonen, han är oss nådig. Därför är det ock hans lust både att frälsa äfven de största syndare, när de fly till Sonen, och att beständigt förlåta oss allt syndigt, som ännu bor i vårt kött och stundom tyvärr utbryter. Herren kallar de största syndare till sin nåd och säger: "Om edra synder än äro blodröda, skola de dock blifva snöhvita" (Jes. 1). Sådant sker visserligen blott genom Sonen, genom tvagningen i hans blod. Ju större syndare frälsas genom honom, desto större blir hans ära och pris. Han är ock blott därför kommen till världen, att han skulle "frälsa syndare" och gifva förskräckta syndare en oförmodad nåd. När Simon Petrus, säkert i medvetande om några brott mot Guds bud, utropade: "Herre,

gå från mig, ty jag är en syndig människa“, fick han i samma ögonblick icke blott nåd, utan ock den höga kallelsen att blifva en apostel — märk, just då han trodde, att Herren skulle fly för en så „syndig människa“. Då Herren Kristus ingick i paradiset, medförde han såsom sällskap icke en ängel, utan en rövares ande, för att sålunda säga oss, att de största syndare äro föremål för hans frälsande nåd. „Hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer“. Om vår skuld räcker ända upp till himmelen, så är nåden högre än himmelen. Detta kommer däraf, att den grundar sig på den Högstes oändliga försoning, att det blott är i Kristus, som Gud är oss nådig. Därför frälsar han ock de ovärdigaste syndare. Men på samma grund måste ock denna nåd vara en evig och orubblig nåd, måste den icke förminskas eller rubbas genom våra synder, utan innebära en beständig förlåtelse. Sådant se vi ock i Kristi oafslåtliga mildhet mot sina lärjungar. Fördärfvet framträdde dagligen hos dem, vi se, huru ofta han bestraffade och rättade dem, men han uteslöt dem aldrig från sin nåd. Han gaf dem ock det budet, att de beständigt skulle förlåta andra — „icke blott sju gånger, utan sjuttio gånger sju“, d. ä. beständigt; och vi äro fast öfvertygade, att han icke ville, det de skulle gå längre än han i förlåtandet, utan att han säkert själf vill förlåta så, som han lärde oss att göra det. Men nu säger han: „Om din broder sju gånger om dagen syndar mot dig och kommer sju gånger tillbaka till dig, sägande: Jag ångrar mig, så skall du förlåta honom“ (Luk. 17: 4). Sådant är då Guds förlåtande, eftersom han lärt oss vara barmhärtiga blott så, som den himmelske Fadern är barmhärtig. Hans förlåtande skall således vara alldeles beständigt och utan gränser, så länge vi blott med ånger och tro hänga vid honom. Sådan är den nåd, som är grundad endast på Kristus. Sådant skola vi besinna vid orden „Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre“.

Och nu har aposteln här med en triumferande trosvisshet förklarat, att ingenting i hela världen skall förmå skilja oss från denna Guds kärlek. Först har han sagt, att våra egna synders brottslighet icke skall göra det — „hvem vill åklaga?“ har han sagt: „hvem är, som vill fördöma?“ „Gud är den, som rättfärdigar“; „Kristus är den, som har dött“ o. s. v. Sedan har han sagt, att icke heller någon våldförande makt skall skilja oss från Kristi kärlek, hvarken „nöd eller trångmål eller förföljelse“, ja, icke ens de mäktigaste krafter inom hela skapelsen. En så trofast och allsmäktig Frälsare hafva vi. Så länge och så ofta vi fly till honom, skola vi öfvervinna i allt, ja,

”rikligen öfvervinna”, säger aposteln. Hvarthelst vi vända våra ögon inom hela skapelsens område, skola vi icke finna någon kraft, som kan skilja oss från Guds kärlek. Se vi uppåt eller nedåt, till himmelen eller till helvetet, till allt som finnes inom rymden och tiden, till allt hvad skapadt är — intet skapadt, ej heller allt sådant tillhopa skall förmå något mot dem, som hafva Gud för sig. I allt öfvervinna vi genom den, som har älskat oss. Han, vår Herre och vårt hufvud, har all makt i himmelen och på jorden; och i hans kärlek är en bredd, en längd, ett djup och en höjd, som öfvergår all kunskap. ”Herre, upp i himmelen räcker din nåd, och din trofasthet allt upp till skyarna. Din rättfärdighet är såsom väldiga berg, dina rätter såsom det stora hafsdjupet”. ”Därför skulle vi icke frukta, om än jorden omhvälfdes, och bergen vacklade och sjönke i hafvets djup; om än dess vågor brusade och svallade, så att bergen bäfvade vid dess uppror”.

Med en sådan stark trosfrimodighet har aposteln slutat detta härliga kapitel, och till en sådan trosfrimodighet har han här velat uppmuntra alla Guds barn. En sådan trosfrimodighet är ock af högsta vikt att äga. Den utgör lifvet och kraften i hela vår kristendom. ”Fröjd i Herren är eder starkhet”. När vi kunna af hjärtat tro, först alla våra synders förlåtelse, ja, att vi nu äro Guds barn och vänner och himmelens arfvingar, att Gud nu är nöjd med oss, icke för något, som finnes i oss, utan för sin älskade Sons skull; och sedan, att han ock vill föra oss ända fram till himmelen, vill med evig nåd och huldhet följa oss genom hela lifvet, styrka, stödja och bevara oss — då, och först då, när vi hafva en sådan tillförsikt till Gud, då hafva vi ock en hjärtlig lust och en öfvernaturlig kraft att göra och lida något för hans skull. Vi böra aldrig förgäta att styrka våra själar med de härliga tröstegrunder, som aposteln framställt i detta kapitel. De böra utgöra vår dagliga betraktelse till näring för tron, hoppet, kärleken och tålmodet. Aposteln har i detta kapitel framställt de oförlikneliga förmåner och frälsningsskatter, som tillhöra alla dem, hvilka äro i förening med Kristus. Dessa förmåner och frälsningsskatter äro så stora och härliga, att om vi med vakna sinnen rätt kunde tro och betänka, hvad de innebära, skulle vi väl af idel glädje ropa ett oupphörligt: ”Ära och lof och pris och tack vare vår Gud!” Ja, vi skulle aldrig mer låta något, som är timligt och ändligt, bedröfva och nedstämna vårt mod utan hålla allt för ringa och obetydligt emot detta enda stora och eviga goda.

Ty betänkom blott, hvad aposteln här förkunnat oss. Den första

af de trognas oförlikneliga förmåner var den, att ingenting skall vara dem till fördömelse. Första orden i kapitlet voro dessa: "Så är nu ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus". Tänk, hvilken outhärlig förmån att vara i ett sådant förbund med Gud, att hvad syndigt och förskräckligt som än må finnas i mig, så skall det likväl aldrig vara mig till fördömelse! Tänk hvilka ord: "Så är nu intet fördömligt" (eller "ingen fördömelse") "för dem, som äro i Kristus Jesus!" Och denna frihet äga vi endast därigenom, att vi äro i Kristus Jesus. Då äro vi frigjorda från lagens frälsningsvillkor. Och sådan frihet ifrån lagen äger jag på den fasta grunden, som omtalas i v. 3, nämligen att "det som lagen icke kunde åstadkomma, i det han var försvagad af köttet, det gjorde Gud, då han sände sin Son i syndigt köttets liknelse" o. s. v. Emedan således lagens fördömsedom för vår synd drabbat det oskyldiga Lammet, äro vi nu fria från fördömselsen, skola aldrig dömas efter lagen, utan efter Kristi förtjänst, och således vara i Guds högsta nåd för evigt. Tänk hvilken nåd! Då vi på det bittraste erfara, att lagen icke kan åstadkomma hos oss, hvad den yrkar, utan, fastän vi ock genom nåden blifvit nya människor, vi dock äro långt ifrån att vara och göra allt, hvad lagen fordrar, utan vi synda i mångahanda måtto dagligen; då skola vi ännu till vår tröst höra de orden, att just detta, som lagen icke kunde åstadkomma, i det han var försvagad af köttet, det gjorde Gud, då han sände sin Son — och att det därför finnes "ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus". O, hvilken salig trygghet och hvila! O, hvilken evig nåd! Huru skola vi i tid eller evighet kunna nog prisa Gud och Lammet?

Den andra här framställda, outhärliga stora förmånen var den, att vi också hafva den Helige Ande i våra hjärtan, hvarigenom vi nu blifvit nya människor, "äro andligt sinnade" och "vandra icke efter köttet, utan efter Anden" (v. 4—13). Tänk, hvilken nåd och gåfva det är, att trots allt det grufliga fördärf vi ännu känna i hela vårt väsende, vi likväl icke kunna neka, att vi dock genom nåden blifvit nya människor, som nu vandra en helt annan väg än hela världen, och det icke blott utvärtes, efter några nya lefnadsregler, såsom skrymtarna göra, utan att vi fått ett alldeles nytt sinne och hjärta, så att vi nu betrakta och hålla alla saker annorlunda än förut. Aposteln säger: "De andliga äro andligt sinnade; men de köttliga äro köttligt sinnade". Vi erfara, att huru skröpligt det än ofta går med lefvernet, vi dock hafva ett sinne, som under alla växlingar af bättre och sämre

stunder är detsamma, så att när allt går rätt och väl efter Anden, då äro vi glada och förnöjda, men när synden öfverrumplar oss, då lida vi och förskräckas. Sådant vittnar, att sinnet är heligt och är detsamma under alla skiften. Detta sinne gör, att vi mycket mer älska, hvad heligt är, än vi kunna med ord och gärning utföra det; då däremot "köttets sinne är fiendskap mot Gud och är icke Guds lag underdånigt" (v. 7). Men genom den inneboende Anden hafva vi icke blott ett nytt hjärta och sinne, ny lust och nytt omdöme, utan hafva ock till hela vårt lif blifvit nya människor, så att vi nu äfven tala och lefva annorlunda än förut, hvilket själfva världen ser, så att hon förargas däröfver. Vi fara efter att följa och bekänna Kristus, att alltmer döda vårt onda kött och befrämja vår Herres ära och människors bästa. Hvad häruti brister, det utgör vår största sorg och plåga, hvilket likväl bevisar, att sinnet är heligt, så sant Davids heliga sinne framstår äfven i hans bittra klagopsalmer, fastän han hade svåra synder att begråta. Men allt detta, nämligen att vi således undfått den Helige Ande och genom honom blifvit nya människor, är ju ock en öfvermåttan stor nåd och gåfva, för hvilken vi aldrig i tiden kunna nog prisa Herren.

För det tredje förklarar aposteln, huru allt detta bevisar, hvad vi nu egentligen äro, nämligen Guds barn — Guds barn på jorden, och detta i en så sann och verklig mening, att vi ock äro "Guds arfvingar" och "Kristi medarfvingar" (v. 14—18). Ja, vi äro Guds barn i en så hög och sann mening, att aposteln i v. 29 säger, det vi äro "bestämde att varda lika Guds Sons bild", och att "han skall vara den förstfödde bland många bröder". Hör, hvilka ord! Detta är ju en härlighet, som går så vidt och högt öfver alla våra tankar och sinnen, att vi aldrig i tiden kunna tro något så stort om oss. Vi veta väl af allt Guds ord, att detta, vårt barnskap hos Gud, är själfva målet och summan af allt, hvad den treenige Guden gjort för oss; ty till sina barn har Gud i begynnelsen skapat oss; till vårt barnskaps återställande har Guds Son blifvit människa, blifvit vår försonare och vårt offer; till Guds barn har den Helige Ande födt oss på nytt. Men fastän vi tro och veta sådant, är dock själfva saken så alltför stor, att den icke får rum i våra hjärtan. Vi se det, vi tro det, men tro det dock icke rätt. Ty tänk blott, hvad sådana ord innebära: "Guds barn" — "Guds arfvingar" — "Kristi medarfvingar" — "Kristi bröder" — "han skall vara den förstfödde bland många bröder". Finge detta rum i våra hjärtan, så att vi kunde rätt tro och

besinna en sådan hög nåd, då skulle visst ingenting i hela världen sedan röra oss, nej, vi skulle i stor salig förundran "varda såsom drömmande" och icke veta, om vi ej redan vore i himmelen. Låt sedan hela lifvet här nere blifva mörkt och allt bittert komma öfver oss — då vi i sådan verklig mening äro Guds barn, att vi ock skola blifva Kristi medarfvingar, och han skall vara den "förstfödde bland många bröder", så är allting däremot så ringa och obetydligt, att det kan vara detsamma, huru det är, ondt eller godt — vi äro Guds barn, och då är allting saligt, då skall allting sluta med härlighet.

Men detta är den fjärde stora och omätliga fröjdekälla, som aposteln här omtalat, nämligen att vi icke blott redan äro Guds barn, utan att vi ock efter detta ostadiga, dunkla och jämmerliga lifvet på jorden skola komma till härligheten: att någon med all tidens vedermoda oförliknelig "härlighet på oss kommer att uppenbaras" (v. 17, 18). Ja, så sant vi här äro så verkliga Guds barn och Kristi bröder, att vi ock "lida med honom, skola vi ock med honom vara förhär-ligade", säger aposteln. "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar". Detta är den allt öfvervägande slut-trösten, om hvilken aposteln ända från v. 19 och till kapitlets slut velat förvissa oss. Och han har till detta ändamål anført många yttre tecken jämte de djupa, eviga grunderna för vissheten därom, att Gud verkligen vill föra oss ända fram till himmelen. Det första bland dessa yttre tecken och vittnesbörd för det saliga hoppet är det, som han så uttrycker, att "skapelsens trängtan bidar efter Guds barns uppenbarelse", d. ä. att hela den syndiga skapelsen är i ett sådant skick, som så alldeles strider mot den store, gode Gudens ändamål och afsikt, i det de skapade tingen icke nu få tjäna Guds barn och det goda, utan för det mesta tjäna Guds fiender och försmädare, ja, tjäna synden och djäfvulen (i dennes onda sträfvanden att förföra och skada oss) — detta är något så stridande mot Guds goda afsikter med skapelsen och människan, att hvar och en måste inse, det någon annan tingens ordning är att vänta. Om denna skapelsens suckan under sitt förtryck säger aposteln, att den blifvit "underkastad vanskligheten icke af fri vilja, utan för dens skull, som har underkastat henne, på en förhoppning, att ock själfva skapelsen skall vara frigjord från förgångelsens träldom till Guds barns härliga frihet" (v. 19—22). Detta är det första, aposteln här anför, såsom ett yttre tecken och vittnesbörd, att vi hafva en annan och härlig tid att vänta. Det andra vittnesbördet för detta saliga hopp, säger aposteln, ligger i Guds barns egen suckan eller otillfredsställda

belägenhet på jorden, ja, i själfva hoppets natur, som vittnar, att vi icke ännu äro komna till vårt rätta lif, hvartill "Andens förstling" i oss utgör ett förebud (v. 23—25). Först kan ett så halft och suckande lif som detta aldrig utgöra det hela, fullbordade verket, hvartill den store Guden skapat, återlöst och helgat oss. — Och för det andra kunna vi ännu alltid fråga: Hvarför skulle Gud gifva oss sin Ande, verka i oss ett andligt lif, helga, tukta och uppfostra oss, om han icke ämnade göra oss evigt saliga? Detta var således det andra tecknet, att vi hafva ett fullkomligare lif att vänta. — Den tredje här anförda grunden för vårt salighetshopp var den, att huru stor vår skröplighet än må vara, äfven sådan, att vi icke ens kunna "bedja, såsom sig bör", så hjälper oss Anden och "manar godt för oss med outsägliga suckar". Och denna suckan, om ock för oss dold och obetydlig, blir alltid såsom ett mäktigt ropande upptagen och fattad af honom, som vet, hvad Andens sinne är (v. 26, 27). Äfven detta var en ljuflig tröst, nämligen att då vi lida af stor skröplighet och tycka oss icke ens kunna bedja, knappast sucka, så skall själfva Anden sörja för allt, han skall då hjälpa allt, och Gud skall i hans suckande uti oss höra det kraftigaste bönerop. — Den fjärde grunden för vårt hopp om en lycklig framkomst till det saliga målet ligger däri, säger aposteln, att om icke allting blir väl här på jorden, utan trots allt vårt och Andens suckande mycket ännu synes förblifva ondt och olyckligt, Gud ändock skall styra det till vårt bästa, då likväl Gud blifvit oss så dyrbar, att allting drifver oss till honom. Aposteln säger: "Vi veta, att för dem, som älska Gud, samverkar allt till det bästa". Och därom böra vi vara fullt förvissade, så sant Gud har ett fast och evigt "uppsåt" att frälsa alla dem, som tro på Sonen, och efter detta uppsåt äfven redan kallat oss till sitt nåderike (v. 28). Då han därjämte alltid "förut känt", förut vetat, hvilka som skola tro intill änden, så har han ock "förut bestämt" alla dessa till att blifva lika hans Sons bild. Nu har han aldrig lämnat sitt verk ofulländadt, utan har alltid gifvit dessa sina utvalda all den nåd, som fordras till nämnda saliga slut; dem har han alltid kallat, dem har han rättfärdiggjort, och dem har han förhärligat (v. 29, 30). På sådana fasta grunder för vår tröst trotsar nu aposteln allt, hvad i världen är, att ingenting skall förmå något emot oss — han säger: "Är Gud för oss, hvem kan vara mot oss?" (v. 31). Ja, han uppfordrar oss till eftersinnande af Guds största kärleksbevis och frågar åter: "Han som icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla; huru skall han icke ock skänka

oss allt med honom?" (v. 32). Och därpå uppräknar aposteln allt, som någonsin kan bekymra oss, mot hvilket allt han anför den mäktigaste tröst. Han nämner först samvetsbekymren, som komma af vår synd, och säger: "Hvem vill åklaga? Hvem är, som vill fördöma?" och ställer mot hvarje bekymmer blott Gud och Kristus, sägande: "Gud är den, som rättfärdigar"; "Kristus är den, som har dött, ja, än mer, har uppstått, som ock sitter på Guds högra sida, som ock manar godt för oss" (v. 33, 34). Därefter uppräknar han ock de mest bekymrande yttre pröfningar och säger: "Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger" o. s. v. "I allt detta öfvervinna vi rikligen genom den, som har älskat oss" (v. 35—37). Och så slutar aposteln med triumfsången: "Jag är viss därpå, att hvarken död eller lif eller änglar eller herradömen eller väldigheter eller de ting, som äro, eller de ting, som skola komma, eller höghet eller djuphet eller något annat skapadt skall kunna skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre".

Hvilken är den brist, som icke kan fyllas på detta den gudomliga kärlekens rikaste fruktfält? Hvilken bedröfvelse kan icke här lindras, ja, förvandlas till glädje? Hvilka sår kunna icke här helas, hvilken fruktan kan icke här skingras? Då du är en Jesu vän, då du far efter att vara det; då du har en försvarare hos Fadern, genom hvilken du är fri från dina synder och all fördömmelse; då du är ett Guds barn, en Kristi "medarfvinge"; då den Helige Ande är dig gifven till hugsvalare och ledare; då du är viss om en allsmäktig hjälpare i all din svaghet: hvad kan då nedtrycka din glädje, din trygghet, din frid? Pröfningar och bedröfvelser kunna och skola väl möta oss; men böra väl dessa nedtrycka oss, då vi veta, att "allt skall samverka till vårt bästa" och "föda i oss en evig fullvikt af härlighet"? Lider du af kroppslig smärta och sjukdom; mörkna alla utsikter för detta lifvet: vänd dina ögon till den härliga boning, vi hafva hos Gud, då detta jordiska tälthus nedbrytes. Lider du bittra förluster i denna värld — din sorg vare måttlig, då du är en Guds arfvinge och en Kristi medarfvinge. Du går mot en annan värld; där skall det lyckas bättre. Dina bästa vänner kunna förändras eller förloras, men var vid godt mod, Kristus är en broder i olyckan, ja, en vän, som aldrig öfvergifver dig. Bedröfvas du ock beständigt af ditt eget hjärtas fördärf, som aldrig här lämnar dig någon ro, utan hvar dag förvillar och bekymrar dig — låt dock icke samvetets domar eller känslan beröfva dig den tröstliga visshet, här gifvits oss, nämligen att

det är ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus. Gud är den, som rättfärdigar; Kristus är den, som har dött. Om vårt hjärta fördömer oss, så är Gud större än vårt hjärta. — Slutligen: mellan oss och vår Faders boning ligger visst ännu en djup flod, för hvilken naturen fasar, den lekamliga döden; men var viss, att han, som själf gifvit sig i döden för oss och genom hela lifvet varit en så huld vän, icke skall lämna oss i den stunden, då all mänsklig hjälp sviker, utan skall då allra trognast stå oss bi och föra oss lyckligt igenom till det saliga mål, för hvilket han både skapat, återlöst och helgat oss — den eviga sabbatsro, som står åter för Guds folk. Han, som icke skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla, huru skall han icke ock skänka oss allt med honom? Ära och lof vare honom, som var, som är och som skall förblifva i all evighet! Amen.

